

ΠΡΑΓΜΑΤΕΙΑΙ ΤΗΣ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ ΑΘΗΝΩΝ
ΤΟΜΟΣ 26 1966

ΠΕΡΙΓΡΑΜΜΑ ΙΣΤΟΡΙΑΣ
ΤΟΥ ΜΕΤΑΒΥΖΑΝΤΙΝΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ

ΥΠΟ
ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ Σ. ΓΚΙΝΗ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ
ΓΡΑΦΕΙΟΝ ΔΗΜΟΣΙΕΥΜΑΤΩΝ ΤΗΣ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ ΑΘΗΝΩΝ
1966

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

ΠΡΑΓΜΑΤΕΙΑΙ ΤΗΣ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ ΑΘΗΝΩΝ
ΤΟΜΟΣ 26 1966

ΠΕΡΙΓΡΑΜΜΑ ΙΣΤΟΡΙΑΣ
ΤΟΥ ΜΕΤΑΒΥΖΑΝΤΙΝΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ

ΥΠΟ
ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ Σ. ΓΚΙΝΗ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ
ΓΡΑΦΕΙΟΝ ΔΗΜΟΣΙΕΥΜΑΤΩΝ ΤΗΣ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ ΑΘΗΝΩΝ
1966

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

Εἰς τὸν φίλον ΛΕΑΝΔΡΟΝ ΒΡΑΝΟΥΣΗΝ
τὸν μελετητὴν τοῦ Νέου Ἑλληνισμοῦ
ἀφιερώνεται

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

Π Ρ Ο Λ Ο Γ Ο Σ

Ὑπὸ τὸν αὐτὸν ἀκριβῶς τίτλον, ἀλλ' ὑπὸ διάφορον ὅλως μορφήν, εἶδε τὸ φῶς τὸ παρὸν Π ε ρ ί γ ρ α μ μ α πρὸ δεκατεσσάρων ἐτῶν, ὡς μία μικρὰ μελέτη ἐξ 27 — καί, ἀφαιρουμένου τοῦ προλόγου, ἐξ 20 — μόνον σελίδων, ἐν τῇ Ἑπετηρίδι τῆς Ἑταιρείας Βυζαντινῶν Σπουδῶν (τόμος ΚΒ'/1952, σ. 33-59), περιλαμβάνουσα 206 λήμματα. Ὑπὸ τὴν αὐτὴν λιτὴν μορφήν ἐδημοσιεύθη αὐτόθι, μετὰ τέσσαρα ἔτη (τόμος ΚΖ'/1956, σ. 164-197) β' ἐκδοσις, ἐκ 380 λημμάτων ἐν ὅλῳ, ἐπηκολούθησε δὲ καὶ Συμπλήρωμα (αὐτόθι, τόμος ΚΗ'/1958, σ. 258-263) ἐκ 41 νέων λημμάτων, οὕτως ὥστε τὰ λήμματα ἔφθασαν τὸν ἀριθμὸν 421. Ἐκτοτε τὰ συλλεγόμενα ἐκ παλαιῶν, διαλαθουσῶν τῇ προσοχῇ μου, ἢ νεωτέρων πηγῶν νέα λήμματα ἔφθασαν τὰ 680¹. Καὶ μόνον τὸ γεγονός τοῦτο, τῆς κατὰ 161% ἀξίσεως, ἐπέβαλλε, νομίζω, μίαν νέαν ἐκδόσιν. Ἐπὶ πλέον, κατὰ τὴν ἐπεξεργασίαν τοῦ ὅλου ὕλικου, διαπιστώθησαν λάθη τινὰ τῶν προηγουμένων ἐκδόσεων — ἐλάχιστα εὐτυχῶς — τῶν ὁποίων ἐπεβάλλετο ἡ διόρθωσις· ἐπίσης ἔπρεπε νὰ διαγραφοῦν ἐλάχιστα λήμματα, ὡς μὴ ἀμέσως ἐνδιαφέροντα τὸ Δίκαιον. Κατὰ τὰς ἐρεῦνας μου ὁμως εὐρέθησαν καὶ 50 λήμματα ἀνέκδοτα, μικρᾶς σχετικῶς ἐκτάσεως, τὸ κείμενον τῶν ὁποίων, ὡς ἀνεκδότων, θὰ ἔπρεπε νὰ συμπεριληφθῇ· ὑπῆρχον ὁμοίως καὶ ἄλλα κείμενα, ἐκδεδομένα μὲν, ἀλλὰ δυσπρόσιτα, τὰ ὁποῖα ἐπίσης ἐνόμισα, ὅτι θὰ διηυκόλυνον τὸν χρήστην τοῦ Περιγράμματος δημοσιευόμενα, ἐξ ὁλοκλήρου ἢ ἐν περιλήψει.

Ἀλλ' αἱ προσθῆκαι αὗται κειμένων ἤρχισαν νὰ δημιουργοῦν ἐκδοτικὸν πρόβλημα, δεδομένου, ὅτι, ὑπὸ τὴν διαγραφομένην νέαν μορφήν του, δὲν ἦτο πλέον δυνατόν νὰ φιλοξενηθῇ τὸ Περιῆγραμμά εἰς τὴν Ἑπετηρίδα Βυζαν-

1. Ἡ ἀπότομος αὕτη αὔξησις ὀφείλεται, ἐν μέρει, καὶ εἰς τὸ ὅτι ἔκρινα σκόπιμον νὰ συμπεριλάβω ἀποσπασματικῶς, ἢ ἐν βραχυτάτῃ περιλήψει, συμβόλαια ἐκδεδομένα ἢ ἀνέκδοτα, ἐφ' ὅσων ἐπαρουσίαζον ἰδιαίτερον νομικὸν ἐνδιαφέρον.

τινῶν Σπουδῶν, ὡς αἱ προηγούμεναι ἐκδόσεις τῆς ἀπλουστεράς μορφῆς του, ἀλλ' οὐδὲ ἡ αὐτοτελὴς ἐκδοσίς του ὑπὸ τοῦ συντάκτου του ἦτο δυνατή, λόγω τοῦ ἀσυμφόρου, ἐμπορικῶς, τῶν τοιαύτης φύσεως ἐργασιῶν. Πρὸ δύο περίπου ἐτῶν, ὁ φίλος Διευθυντὴς τοῦ Μεσαιωνικοῦ Ἀρχείου τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν κ. Λέανδρος Βρανούσης, παρακολουθῶν ἐξ ἐπιστημονικοῦ ἐνδιαφέροντος, ἐκ τοῦ σύνεγγυς, τὴν ἐργασίαν μου, μὲ παρεκίνησε νὰ προσθέσω, ὅσον τὸ δυνατόν περισσότερα κείμενα εἰς τὸ Περίγραμμά μου, οὕτως ὥστε νὰ καταστῇ τοῦτο χρηστικώτερον, μὲ τὴν βεβαιότητα, ὅτι ἡ κατὰ τὸ δυνατόν πληρότης του, ἀπὸ τῆς ἀπόψεως ταύτης, θὰ συνετέλει εἰς τὸ νὰ εὖρη προθυμότερον ἐκδότην. Οὕτω τὸ Περίγραμμα ἀπὸ τὰς εἴκοσι σελίδας τοῦ 1952, ἔφθασεν εἰς τὴν σημερινὴν μορφήν του, αἱ δὲ προβλέψεις τοῦ κ. Λ. Βρανούση ἐπηλήθευσαν ὑπὲρ πᾶσαν προσδοκίαν, ἀφ' οὗ ἡ Ἀκαδημία Ἀθηνῶν, τὴν ὁποίαν βαθύτατα εὐχαριστῶ, ἐνέκρινε τὴν ἐκδοσὶν τοῦ Περιγράμματος εἰς τὴν σειρὰν τῶν Πραγματειῶν της. Ἐπιθυμῶ καὶ ἀπὸ τῆς θέσεως ταύτης νὰ εὐχαριστήσω θερμότατα τὸν κύριον Λέανδρον Βρανούσην, διὰ τὰς πολυτίμους παροτρύνσεις του καὶ τὴν ἡθικὴν συμπαράστασίν του, ἀπὸ τῆς ὁποίας θὰ ἦτο προβληματικὴ ἡ παροῦσα ἐκδοσις.

Οὕτως ἔχει ἡ μικρὰ προϊστορία τοῦ παρόντος Περιγράμματος.

Προσθέτω ὀλίγα τινά, χρήσιμα εἰς τὸν χρησιμοποιοῦντα τοῦτο :

α') Τὰ κείμενα ἐκτεταμένων — ἐκδεδομένων ἢ ἀνεκδότων — ἔργων, ὡς εἶναι αὐτονόητον, δὲν συμπεριελήφθησαν κατ' ἐξαίρεσιν, παρετέθη ὁλόκληρον τὸ κείμενον τοῦ ἀνεκδότου, καὶ σχεδὸν ὅλως ἀγνώστου, «Νομοκριτηρίου» ἀνωνύμου συντάκτου, ἐκ τοῦ χφ. 2764 (σ. 193-332) τῆς Ἐθνικῆς Βιβλιοθήκης τῆς Ἑλλάδος, εἰς δημῶδη γλῶσσαν, περιέχοντος διατάξεις τοῦ κατὰ τὸν 15' αἰῶνα ἐφαρμοζομένου Δικαίου.

β') Χάριν συντμήσεως τῶν παραπομπῶν, ἠρίθμησα πάσας τὰς πηγὰς τῆς βιβλιογραφίας, παραπέμπων ἐκάστοτε μόνον εἰς τὸν ἀριθμὸν, ὑπὸ τὸν ὁποῖον σημειοῦται ἡ πηγή· διὰ τῆς καινοτομίας ταύτης, ἐκτὸς τῆς μεγαλυτέρας συντμήσεως, ἐπιτυγχάνεται καὶ ἡ ἄμεσος ἐποπτεία τῶν χρησιμοποιηθεισῶν πηγῶν καὶ ὁ εὐχερὴς ἔλεγχος τῶν παραλειφθεισῶν τοιούτων· διότι παραλείψεις ὑπάρχοντες ἀναμφιβόλως πολλαί, ὡς σπεύδω

πρῶτος ν' ἀναγνωρίσω, παραλείψεις πάντοτε ἀναπόφευκτοι εἰς τοιαύτης φύσεως ἐργασίας. Δὲν ἐνόμισα ὅμως, ὅτι ἡ προσπάθεια τῆς μεγαλυτέρας συμπληρώσεως ἔπρεπε νὰ συντελέσῃ εἰς τὴν ἀναβολὴν τῆς παρουσιάσεως τοῦ ἔργου, διότι ἡ προσπάθεια ἐπιτεύξεως τοῦ τελείου — ἀνεφίκτου ὅπως δῆποτε ἐν προκειμένῳ — ὑπῆρχε φόβος νὰ καταλήξῃ εἰς τὴν ματαίωσιν τῆς ἐκδόσεως, ἰδίως ὅταν ἡ ἡλικία τοῦ ἐκδότου δὲν ἐπιτρέπει τὴν πολυτέλειαν μακροχρονίων ἀναβολῶν . . .

γ') Ἡ ἀρίθμησις τῶν λημμάτων ἔχει τὸν σκοπὸν, νὰ καταστήσῃ εὐχερῇ τὴν μεταξύ των συσχέτισιν διὰ παραπομπῶν καὶ τὴν ἀναφορὰν εἰς ταῦτα ὑπὸ τῶν χρησιμοποιούντων τὸ Περίγραμμα.

δ') Τέλος, ἡ ἀρίθμησις κατέστησε δυνατὴν τὴν σύνταξιν Εὐρετηρίου, ἀπαραιτήτου διὰ τὴν ἀκοπωτέραν χρῆσιν τοῦ συγκεντρωθέντος ὅλικοῦ. Τὸ Εὐρετήριο συντάχθη ὅσον ἦτο δυνατόν λεπτομερέστερον· ἀτυχῶς ὅμως ἡ σχετικὴ ἀποδελτίωσις δὲν ἦτο δυνατή, εἰ μὴ μόνον ἐπὶ τῶν παρατιθεμένων ἐν ὅλῳ ἢ ἐν μέρει κειμένων· συνεπῶς ὁ χρησιμοποιῶν τὸ Περίγραμμα πρέπει νὰ ἔχῃ ὑπ' ὄψιν τὸν, ἐρευνῶν περὶ θεσμοῦ τινος, ὅτι περὶ τούτου ἀσφαλῶς πραγματεύονται καὶ πολλὰ ἄλλα κείμενα, μνημονευόμενα ἀπλῶς εἰς τὰ λήμματα καὶ συνεπῶς μὴ ἀναγραφόμενα εἰς τὸ Εὐρετήριο, ὡς μὴ ἀποδελτιωθέντα.

Διὰ τὴν πληρεστέραν κατανόησιν τοῦ σκοποῦ καὶ τῶν χρονικῶν ὁρίων τοῦ Περιγράμματος, δι' ὅσους δὲν ἔτυχε νὰ ἔχουν ἀναγνώσει τὸν Πρόλογον τῆς α' ἐκδόσεως, ἔκρινα καλόν, νὰ μεταφέρω τοῦτον ἐδῶ, μετὰ τινων ἀσημάντων προσθαφαιρέσεων.

ΠΡΟΛΟΓΟΣ ΤΗΣ Α' ΕΚΔΟΣΕΩΣ

Τὴν ἱστορίαν τοῦ Μεταβυζαντινοῦ Δικαίου περιέλαβεν ὁ ἰδρυτὴς τῆς ἱστορίας τοῦ Βυζαντινοῦ ἢ Ἑλληνορρωμαϊκοῦ Δικαίου K. E. Zachariä von Lingenthal ἀρχικῶς ὡς τρίτην ¹ καὶ, βραδύτερον, ὡς ἑκτὴν ² περίοδον τοῦ Βυζ. Δικαίου, ἕνεκα τῆς

1. *Juris graeco-romani delineatio* (Heidelb. 1839) σ. 85. Ἐπίσης ὁ G. W. E. Heimbach, ἐν *Griechenland geographisch, geschichtlich u. culturhistorisch . . . in Monographien dargestellt*, τ. 7 (Leipzig 1870) σ. 194.

2. *Geschichte d. griechisch-römischen Rechts*, 3η ἐκδ. (Berlin 1892) σ. 46 ἐπ.

ιστορικῆς συνοχῆς τοῦ Μεταβυζαντινοῦ Δικαίου πρὸς τὸ Βυζαντινόν¹. Μετὰ τὴν ὑπὸ τοῦ ἰδρυτοῦ τῆς νέας Ἱστορικῆς Σχολῆς τοῦ Ρωμαϊκοῦ Δικαίου Λουδοβίκου Mitteis² ἀποκάλυψιν τῆς συνεχείας τοῦ Ἑλληνικοῦ Δικαίου ἀπὸ τῆς ἀρχαιότητος μέχρι τῶν ἀρχῶν τοῦ ιθ' αἰῶνος καὶ τῆς διαιρέσεως τούτου εἰς τέσσαρας περιόδους, τὸ μετὰ τὴν κατάλυσιν τῆς βυζαντινῆς αὐτοκρατορίας ἰσχύσαν εἰς τὰ τέως τμήματα αὐτῆς Δίκαιον ἀπεσπάσθη τοῦ Βυζαντινοῦ Δικαίου καί, ὡς τετάρτη πλέον περίοδος³ τοῦ Ἑλληνικοῦ Δικαίου, ἀπεκλήθη «Δίκαιον τοῦ μετὰ τὴν Ἀλώσιν Ἑλληνισμοῦ»⁴. Δὲν νομίζω ἐπιτυχῆ τὸν ὅρον τοῦτον· δὲν θὰ ἔπρεπε νὰ παρασυρῶμεθα ἀπὸ τὰς εἰς περιόδους διαιρέσεις τῆς καθολικῆς Ἱστορίας καὶ νὰ μεταφέρωμεν ταύτας εἰς τὴν ἱστορίαν τοῦ Δικαίου, τὸ ὁποῖον ὄχι μόνον δὲν ἀκολουθεῖ πάντοτε τὰς μεταβολὰς τῶν τυχῶν τοῦ λαοῦ, οὔτινος ἐρευνῶμεν τὸ Δίκαιον, ἀλλὰ καὶ ἐνίοτε πολὺ βραδύτερον αἰσθάνεται τὰς συνεπείας τῶν μεγάλων ἱστορικῶν μεταβολῶν. Εἰδικώτερον δ' ἐν προκειμένῳ, ἐὰν ἡ πτώσις τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἐσήμανε τὴν τελικὴν κατάρρευσιν τῆς βυζαντινῆς αὐτοκρατορίας, δὲν ἀπέτέλεσεν ὅμως αὕτη καὶ τὸ μοναδικὸν χρονικὸν ὄριον τῆς περιελεύσεως μεγάλων τμημάτων τῆς αὐτοκρατορίας εἰς χεῖρας ἄλλων κατακτητῶν, συντελεσθείσης ὁλοκλήρους αἰῶνας προηγουμένως· ἄλλα δὲ τμήματα περιῆλθον τελικῶς εἰς τοὺς Τούρκους κατὰ διαφόρους ἐποχάς, ἀπεχούσας ἐνίοτε αἰῶνας ὁλοκλήρους ἀπὸ τοῦ 1453 (π.χ. Κυκλάδες περὶ τὸ 1600, Κρήτη 1669), τινὰ δ' ἐκ τούτων οὐδέποτε περιῆλθον (π.χ. Ἑπτάνησος, πλὴν τῆς Λευκάδος), ἢ περιῆλθον κατὰ βραχέα μόνον χρονικά διαστήματα (π.χ. Λευκάς, 1479-1684), εἰς τοὺς Τούρκους. Συνεπῶς, ὀρίζοντες τὴν Δ' περίοδον τοῦ Ἑλληνικοῦ Δικαίου ὡς Δίκαιον τοῦ μετὰ τὴν Ἀλώσιν Ἑλληνισμοῦ, ἀποκλείομεν τὴν ἐρευναν τοῦ Δικαίου τῶν τμημάτων ἐκείνων τοῦ Βυζαντίου τῶν περιελθόντων πολὺ πρὸ τῆς Ἀλώσεως εἰς τοὺς Φράγκους, ἢ τοὺς Ἑνετούς, ἢ καὶ εἰς αὐτοὺς τοὺς Τούρκους, οὔτινος πάλιν Δικαίου ἢ ἐρευνα δὲν συμπεριλαμβάνεται οὐδὲ εἰς τὸ Βυζαντινὸν Δίκαιον. Διὰ τοῦτο θεωρῶ ὀρθότερον τὸν ὅρον Μεταβυζαντινὸν Δίκαιον⁵, ὅρον μὴ ἐξυπακούοντα ἀποκλει-

1. Zachariä, *Geschichte*, σ. XV, A. Albertoni, *Per una esposizione del diritto bizantino* (Imola 1927) σ. 11 ἐπ. — 'Ο I. Mortreuil, *Histoire du droit byzantin* (Paris 1843-1846) καὶ ὁ Siciliano Villanueva, *Diritto bizantino* (Milano 1906), θέτουν ὡς τέρμα τοῦ Βυζ. Δικαίου τὴν Ἀλώσιν (1453).

2. *Reichsrecht u. Volksrecht in d. östl. Provinzen d. Kaiserreichs* (Leipzig 1891).

3. Οὕτως ἀριθμεῖ ταύτην καὶ ὁ Ν. Πανταζόπουλος, Ἀπὸ τῆς «λογίας» παραδόσεως εἰς τὸν Ἀστ. Κώδικα ('Αθ. 1947) σ. 83 ἐπ.

4. Δ.η.μ. Παππούλια, *Τὸ Ἑλληνικὸν Δίκαιον ἐν τῇ ἱστορικῇ αὐτοῦ ἐξελίξει* ('Αθ. 1912) σ. 28 ἐπ., Γ. Πετροπούλου, *Ἱστορία καὶ εἰσηγήσεις τοῦ ρωμ. Δικαίου* ('Αθ. 1944) σ. 262 ἐπ.

5. Τὸν ὅρον τοῦτον μεταχειρίζονται ὁ Δ. Παππούλιας, *Griechisches Recht und griechische Rechtsgeschichte* (Athen 1912) σ. 7 καὶ ὁ Π. Ζέπος, ἐν *Greek Law* (Athens 1919) σ. 11 καὶ ἐν Τόμῳ Κωνσταντίνου Ἀρμενοπούλου (Θεσσαλονίκη 1952) σ. 229, ὀρίζοντες ὅμως ἑναρξιν τούτου

στικῶς τὴν Τουρκοκρατίαν, περιλαμβάνοντα δὲ τὸ Δίκαιον τῶν τμημάτων τῆς βυζαντινῆς αὐτοκρατορίας, ἀφ' οὗτου ἕκαστον τούτων ἔπαυσε πλέον ὅπως δῆποτε ν' ἀποτελῇ μέρος αὐτῆς.

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω καθίσταται προφανές, ὅτι, χρονικῶς, ἡ ἑ ν α ρ ξ ι ς τοῦ Μεταβυζαντινοῦ Δικαίου δὲν εἶναι ἐ ν ι α ί α, ἀλλὰ διάφορος δι' ἕκαστον τμήμα τοῦ Βυζαντινοῦ Κράτους, ἐξαρτωμένη ἐκ τοῦ χρόνου τῆς κατακτήσεως ἑκάστου τμήματος ὑπὸ τῶν Φράγκων, Ἑνετῶν, ἢ Τούρκων. Ἀλλὰ καὶ τὸ τ έ ρ μ α τοῦ Μεταβυζαντινοῦ Δικαίου εἶναι ρ ε υ σ τ ό ν· ἐὰν διὰ τὸ τμήμα τὸ ἀποτελέσαν, μετὰ τὴν Ἐπανάστασιν, τὸ Ἑλληνικὸν Κράτος, τὸ Μεταβυζαντινὸν Δίκαιον πρέπει νὰ θεωρηθῇ λήγον ἅμα τῇ ἐνάρξει, ἢ ἅμα τῇ λήξει τῆς Ἐπαναστάσεως, ἢ, ἴσως ὀρθότερον, τὸ 1835 — ὅτε ὠρίσθη νομοθετικῶς ποῖον ἀστικὸν δίκαιον θὰ ἴσχυεν ἐφεξῆς — διὰ τὰ λοιπὰ τμήματα τοῦ Ἑλληνισμοῦ τὸ τέρμα ὀφείλει νὰ μετατεθῇ, ἢ μέχρι τῆς ἀπελευθερώσεώς των καὶ τῆς, συνεπεία ταύτης, ἐπεκτάσεως τῆς ἐλληνικῆς νομοθεσίας εἰς τὰ τμήματα ταῦτα, ἢ μέχρι τῆς εἰσαγωγῆς ἰδίου ἀστικοῦ κώδικος εἰς ἕκαστον τμήμα (Ἐπτάνησος : 1841, Σάμος : 1897, Κρήτη : 1903), διὰ δὲ τὴν Κύπρον — ἀπὸ τοῦ 1191 — δέον νὰ θεωρηθῇ ὡς μὴ ἐπελθὼν εἰσέτι τὸ τέρμα.

Τὸ Μεταβυζαντινὸν Δίκαιον ¹ ἀτυχῶς ἔχει παραρῶναι μέχρι σήμερον σχεδὸν ὅλως ἀνεξερευνήτον ², εὐρίσκεται δὲ σήμερον ἢ περὶ αὐτοῦ ἔχοντα ἀσφαλῶς εἰς χειροτέραν θέσιν τὸ 1453. Ὁ Γ. Π ε τ ρ ό π ο υ λ ό ς, ἐν Μ. Ἑλλ. Ἐγκυκλ. 10, σ. 644β, μεταχειρίζεται ἐξ ἴσου τὸν ὅρον τοῦτον, ὡς καὶ τὸν τοῦ Δικαίου τοῦ μετὰ τὴν Ἀλώσεως Ἑλληνισμοῦ (ἀπὸ τοῦ σ. 639α).

1. Βλ. σχετικὴν βιβλιογραφίαν ὑπὸ Π. Ζ έ π ο υ, ἐν ΛΔ 11, σ. 49 σημ. 1.

2. Ὡς προπαρασκευαστικαὶ καὶ δοκιμαστικαί, οὕτως εἰπεῖν, ἐργασίαι τῆς συγγραφῆς τῆς καθόλου ἱστορίας τοῦ Μεταβυζ. Δικαίου δύνανται νὰ θεωρηθοῦν ἐργασίαι ἰδοῦσαι τὸ φῶς ἰδίως κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη, ἐπιλαμβανόμεναι τῆς ἐρεύνης τμήματος τῆς ἱστορίας. Τὸ τμήμα τοῦτο εἴτε εἶναι τ ο π ι κ ό ν, δηλ. ἐρευνᾶται τὸ Μεταβυζ. Δίκαιον μιᾶς ὠρισμένης περιοχῆς ἢ νήσου, π.χ. Γ. Α. Π ε τ ρ ο π ο ύ λ ο υ, *Νομικὰ ἔγγραφα Σίφνου τῆς συλλογῆς Γ. Μαριδάκη (1684-1835)* μετὰ συμβολῶν εἰς τὴν ἔρευναν τοῦ Μεταβυζ. Δικαίου, τ. Α' (1957), Ἴ. Α υ κ ο ύ ρ η, *Ἡ διοίκησις καὶ δικαιοσύνη τῶν τουρκοκρατουμένων νήσων* (1954), Ἀλ. Σ ε β α σ τ ά κ η, *Τὸ δημόσιον δίκαιον ἐν Σάμῳ* (1959), Ἴ. Κ ι σ κ ή ρ α, *Τὸ ἀστικὸν Δίκαιον τῆς Ὑδρας* (1961)· εἴτε εἶναι χ ρ ο ν ι κ ό ν, ἐρευνᾶται δηλ. χρονικὴ τις περίοδος, π.χ. Ἴ. Β ι σ β ί ζ η, *Ἡ δικαιοσύνη κατὰ τὴν Ἐπανάστασιν πρὸ τοῦ Καποδίστρια* (1941), Δ. Σ ε ρ ε μ έ τ η, *Ἡ Δικαιοσύνη ἐπὶ Καποδίστρια* (1959)· εἴτε ἐρευνᾶται ὠρισμένος θ ε σ μ ό ς καθ' ὅλον τὸν ἐλληνικὸν χῶρον, π.χ. Κ. Α α μ έ ρ α, *Περὶ τοῦ θεσμοῦ τῶν ἐπὶ τουρκοκρατίας δημογεροντιῶν* (1940), Π ο λ υ δ. Π α π α χ ρ ι σ τ ο δ ο ύ λ ο υ, *Τὰ ἐσνάφια καὶ ἡ οἰκονομικὴ καὶ πνευματικὴ ἀνθιση τοῦ ἐλληνισμοῦ ἐπὶ τουρκοκρατίας* (1951), Ἴ. Β ι σ β ί ζ η, *Ἡ κοινοτικὴ διοίκησις τῶν Ἑλλήνων κατὰ τὴν τουρκοκρατίαν* (1953), Δ. Γ κ ί ν η, *Οἱ λόγοι διαζυγίου ἐπὶ τουρκοκρατίας* (1960), Ν. Π α ν τ α ζ ο π ο ύ λ ο υ, *Περὶ τραχώματος καὶ τριμοιρίας, ἐν τῇ προσφάτῳ ἐργασίᾳ του : Ἐκκλησία καὶ Δίκαιον εἰς τὴν χειρόνησον τοῦ Αἵμου ἐπὶ τουρκοκρατίας* (Θεσσαλ. 1963)· εἴτε, τέλος, ἐρευνᾶται ὠρισμένος θεσμὸς ἐν ὠριμένη περιφερείᾳ ἢ νήσῳ, π.χ. Ἴ. Μ α ν ι α τ ο π ο ύ λ ο υ, *Τὸ ναυτικὸν Δίκαιον τῆς Ὑδρας* (1939),

ἐκείνης, εἰς ἣν εὐρίσκετο ἡ τοῦ Βυζ. Δικαίου πρὸ 125 ἐτῶν· διότι τοῦ τελευταίου αἱ κυριώτεραι τοῦλάχιστον πηγαὶ — αἱ Νεαραὶ τῶν μετὰ τὸν Ἰουστινιανὸν αὐτοκρατόρων, τὰ Βασιλικά καὶ ἡ Ἐξάβιβλος τοῦ Ἀρμενοπούλου — εἶχον πρὸ πολλοῦ ἐκδοθῇ καὶ ἦσαν προσिताὶ εἰς τοὺς ἐρευνητάς, ἐὰν δὲ οἱ τελευταῖοι οὗτοι, πρὸ τοῦ Zachariä von Lingenthal, ἦσαν ὀλιγάριθμοι, τοῦτο πρέπει ν' ἀποδώσωμεν, πλὴν τῆς δυσχερείας τῆς γλώσσης διὰ τοὺς ξένους ἐρευνητάς, εἰς τὴν παρεγνωρισμένην θέσιν, εἰς ἣν εὐρίσκετο τότε τὸ Βυζάντιον καθόλου, συνεπῶς δὲ καὶ ἡ ἱστορία τοῦ Δικαίου του. Διὰ τοῦτο καὶ οἱ πρὸ τοῦ Zachariä μελετηταὶ τοῦ Βυζ. Δικαίου ἠρεύνων τοῦτο οὐχὶ αὐτοτελῶς, ἀλλὰ πρὸς διευκρίνισιν σκοτεινῶν τινῶν σημείων τοῦ Ρωμαϊκοῦ Δικαίου.

Τοῦ Μεταβυζαντινοῦ Δικαίου αἱ πηγαὶ εἶναι κατὰ τὸ πλεῖστον ἀνέκδοτοι: ὁ Νομοκάνων τοῦ Μανουὴλ Μαλαξοῦ, εἰς τε τὴν ἀρχικὴν μορφήν του, ὡς καὶ εἰς τὰς ἀπείρους παραλλαγὰς του «εἰς ἀπλὴν φράσιν»¹, ἡ Βακτηρία Ἀρχιερέων, αἱ εἰς ἀπλὴν γλῶσσαν παραφράσεις τῆς Ἐξάβιβλου (πλὴν τῆς μεταφράσεως τοῦ Σπανοῦ) καὶ αἱ διάφοροι ἄλλαι νομοκανονικαὶ συλλογαί, ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ὁποίων ἀπενέμετο ἡ δικαιοσύνη κατὰ τοὺς χρόνους ἐκείνους, εἶναι εἰσέτι ἀνέκδοτοι. Ἀλλὰ καὶ τὰ νομικὰ ἔθιμα τοῦ μείζονος τμήματος τῆς ἐλληνικῆς γῆς — πλὴν τοῦ μικροῦ τμήματος τοῦ ἀποτελέσαντος κατ' ἀρχὰς τὸ Ἑλληνικὸν Κράτος, οὗτινος τὰ ἔθιμα, ἔστω καὶ ἀτελῆ, συνέλεγχσαν, κατόπιν τῶν προσπαθειῶν τοῦ Γεωργίου-Λουδοβίκου von Maurer² — παρέμειναν ἀνεξερευνήτα· οὕτως ἀγνοοῦμεν τὰ νομικὰ ἔθιμα τὰ ἰσχύοντα ἐπὶ Ἑνετοκρατίας ἐν Κρήτῃ καὶ Ἐπτανήσῳ³ καὶ ἐπὶ Τούρκοκρατίας ἐν Κρήτῃ, Θεσσαλίᾳ, Μακεδονίᾳ, Θράκῃ, Ἡπείρῳ, ταῖς

Δ. Πασχάλη, Προνόμια καὶ διοικήσεις τῶν Κρητικῶν ἐπὶ τουρκοκρατίας (1948), Ἰ. Βισβίτζη, Αἱ μεταξὺ τῶν συζύγων περιουσιακαὶ σχέσεις εἰς τὴν Νίον ἐπὶ τουρκοκρατίας (1948), τοῦ ἰδίου, Αἱ «βολαὶ» τῆς νήσου Κέας (1949), Δημ. Μανᾶλα, Ἐσνάφια καὶ ρουφῆτια ἐν Διδυμοτείχῳ (1955), Ἰππ. Φραγκοπούλου, Ὁ θεσμὸς τῆς δημογεροντίας εἰς τὴν Κάλυμνον (1958), Ἰ. Βισβίτζη, Τὸ κληρονομικὸν δικαίωμα τῶν συζύγων ἐπὶ ἀτέκνον γάμον εἰς τὴν Πάρον κατὰ τὸν 18ον αἰῶνα (1958), Ἀντ. Χαρκόπου, Ὁ θεσμὸς τῆς δημογεροντίας ἐν Χίῳ (1960), Κ. Συμ. Παπαδοπούλου, Εἰδήσεις περὶ τῆς Κοινότητος καὶ Δημογεροντίας Σμύρνης πρὸ τῆς Ἐπαναστάσεως (1961), Δ. Πασχάλη, Αἱ Ἀρχαὶ ἐν Ἀνδρῶ ἐπὶ τουρκοκρατίας (1962) κλπ. — [Προσθήκη γ' ἐκδ.].

1. Ἐσχάτως (1962) ἐξεδόθη μία τῶν παραλλαγῶν τούτων, ἐκ τοῦ χφ. 307 τοῦ 1613 Βιβλιοθήκης Ρουμανικῆς Ἀκαδημίας, ὑπ' αὐτῆς, ἐν *Indreptarea Legii* (1652) σ. 633-929, μετὰ ρουμανικῆς μεταφράσεως. — [Προσθήκη γ' ἐκδ.].

2. *Das griechische Volk*, τ. 1 (Heidelb. 1835) § 40 ἐπ. καὶ ἐν τῇ ἐλλ. μεταφράσει ὑπὸ Ε. Καραστέα, Ὁ Ἑλληνικὸς Λαὸς (Ἀθ. 1943) § 62 ἐπ. Ἡ τελειότερα ἐπεξεργασία τοῦ συλλεγέντος ὕλικου τῶν ἐθίμων ἐγένετο ὑπὸ τῶν Ἰω. καὶ Παν. Ζέπων, ἐν JGR (Ἀθ. 1931) τ. 8, σ. 441-583. Πρβλ. Π. Ζέπου, ἐν ΑἸΔ 11, σ. 51 σημ. 1. Εἰς ταῦτα προσθετέον τὴν κατωτέρω, ἐν τῇ Βιβλιογραφίᾳ, ὑπ' ἀριθ. 49 ἀναγραφομένην συλλογὴν.

3. Κατὰ τὴν ὑπ' ἀριθ. 18 τῆς 21 Ἰουνίου 1837 ἐγκύκλιον τοῦ Ἀνωτ. Συμβουλίου τῆς Δικαιοσύνης τῆς Ἰονίου Πολιτείας, τὸ Ρωμ. Δίκαιον οὐδέποτε ἴσχυεν ἐν Ἐπτανήσῳ· πρβλ. Ἀνδρ. Μ. Ἰδρω-

παρά την Μ. Ἀσίαν ἑλληνικαῖς νήσοις (πλὴν τῆς Χίου¹) κλπ. καί, ἀτυχῶς, ἴσως διὰ παντός· ἐπίσης οὐδεμία ἀπόπειρα ἐρεῦνης τῶν νομικῶν ἐθίμων τῶν ἑλληνικῶν πληθυσμῶν τῆς Μ. Ἀσίας ἐγένετο, ὧν ἐθίμων ἡ περισυλλογὴ καθίστατο εὐχερεστέρα μετὰ τὴν ἐν Ἑλλάδι ἐγκατάστασιν τῶν πληθυσμῶν τούτων². Οὐδεμία ἐπίσης ἐγένετο συστηματικὴ ἐρευνα τῶν ἐγγράφων τῆς Τουρκοκρατίας, ἰδίως τῶν σφζομένων συμβολαίων καὶ ἀποφάσεων τῶν ἐπισκοπικῶν δικαστηρίων, πρὸς ἀνίχνευσιν τοῦ κρατοῦντος τότε Δικαίου, τῶν δὲ δημοσιευθέντων τυχαίως τοιούτων συμβολαίων καὶ ἀποφάσεων οὐδεμίαν ἔχομεν εἰς ἐνιαῖον σύνταγμα περισυλλογὴν, ἀλλ' οὐδὲ καὶ στοιχειῶδες εὐρετήριο.

Εἶναι ἐν τούτοις πρόδηλον, ὅτι ἡ μελέτη τοῦ Μεταβυζαντινοῦ Δικαίου³ δὲν θὰ εἴχε μόνον ἱστορικὸν ἐνδιαφέρον, ὥς ἔχουν αἱ ἐρευναι ἐπὶ τῶν τριῶν προηγουμένων περιόδων τῆς ἱστορίας τοῦ Ἑλληνικοῦ Δικαίου, ἀλλὰ καὶ μεγίστην πρακτικὴν σπουδαιότητα· διότι, ἐὰν ᾗτο γνωστὸν κατὰ τοὺς χρόνους τῆς Ἐπαναστάσεως, τί ἴσχυεν ὡς Δίκαιον κατὰ τοὺς ἀμέσως προηγουμένους αἰῶνας, δὲν θὰ παρέβαιον αἱ διάφοροι προσωριναὶ Κυβερνήσεις καὶ οἱ νομοθέται τοῦ 1835, περὶ τοῦ εἰσακτέου ἀστικοῦ δικαίου, θὰ ᾗσαν οὗτοι σαφέστεροι περὶ τοῦ ποία νομοθεσία ἤθελον νὰ ἰσχύσῃ καὶ ἴσως δὲν θὰ κατελήγομεν, διὰ τῆς ἐπεμ-

μένου, *Περὶ τῆς ἐν Ἑπτανήσῳ ἀφομοιώσεως...* καὶ περὶ τῶν ἀρχῶν τοῦ Ἰονίου Δικαίου (Κέρκ. 1879), σ. 34. Πάντως διὰ τοῦ ἀπὸ 18 Ἰουνίου 1386 δουρικτοῦ ἐνετικοῦ Διατάγματος (ἄρθρ. 3) ὠρίσθη διὰ τὴν Κέρκυραν, ὅτι ἡ ἐκδίκασις τῶν υποθέσεων θὰ διεκτελεσθῇ *secundum ritum et consuetudinem civitatis venetiarum*. Ἐν τούτοις, κατὰ τὸ Ἐνετικὸν Στατούτον, ὑπεχρεῶντο οἱ δικασταὶ ν' ἀνατρέχουν, ἐλλείψει γραπτοῦ νόμου, εἰς τὰ τοπικὰ ἔθιμα. (Πρβλ. Α. Ἰδρωμένοῦ, αὐτόθι σ. 33). Ὁ Σπ. Γκίνης, ἐν Ἐφ. Ἑλλ. καὶ Γαλλ. Νομολογίας 34, σ. 233 ἐπ., κατέστησε πιθανώτατον, ὅτι ἡ διάταξις τοῦ ἀρθρ. 631 Ἰον. Ἀστ. Κώδ. περὶ ἀποκλεισμοῦ τῆς θρησκείας ἐκ τῆς ἐξ ἀδιαθέτου πατρικῆς κληρονομίας ἔχει ἑλληνικὴν καταγωγὴν. Πρβλ. Η. Ζέππε, *Ἡ σημασία τοῦ Ἰονίου πολιτικοῦ κώδικος ὡς τοπικοῦ ἑλλ. δικαίου*, ἐν ΑἸΔ 5, σ. 556 ἐπ.

1. Τὰ ἔθιμα τῆς Χίου ἐδημοσιεύθησαν ὑπὸ τῶν Maurer, Χρυσανθοπούλου, Καλλιγᾶ, Ζέπων καὶ Ἀλ. Βλαστοῦ, *Χιακά* (Ἐρμ. 1840) 2, σ. 165 ἐπ. Ἐπίσης, ἐξ ἀνεκδότου ἐγγράφου, ὑπὸ Δ. Γκίνη, ἐν π. Ἑλληνικά 11, σ. 299 ἐπ. Περὶ τῶν νομικῶν ἐθίμων Καρπάθου καὶ ἄλλων νήσων τῆς Δωδεκανήσου, βλ. κυρίως Μιχ. Γ. Μιχαηλίδου-Νουάρου, *Νομικά ἔθιμα Καρπάθου* (Ἀθ. 1926). Πρβλ. καὶ F. Maroi, *Tracce di diritto bizantino nelle consuetudini del Dodecaneso*, ἐν π. Studi bizantini e neoellenici 5, σ. 672 ἐπ. Εἰδικῶς περὶ Καστελλορίζου, βλ. Ἀχ. Διαμαντάραν, ἐν ΔΙΕΕ 8, σ. 175 ἐπ.

2. Βλ. Δ. Παππούλια, ἀνακοίνωσιν ἐν ΠΑΚ 1926, σ. 95. Περὶ τῆς διαδικασίας τοῦ διαζυγίου ἐν Μ. Ἀσίᾳ, κατὰ τὸν 19 αἰῶνα, πρβλ. Κ. Ζαχοπούλου, ἐν π. Μικρασιατικά Χρονικά 2, σ. 357 ἐπ.

3. Ὁ Ἰ. Βισβίτζης, ἐν τῇ μελέτῃ του: *Τὸ πρόβλημα τῆς ἱστορίας τοῦ Μεταβυζ. Δικαίου*, ἐν ΕΑΙΕΔ 6 (1955) σ. 131-153, ἀφ' οὗ ἐκθέσῃ τὰς ιδιοτυπίας, ἃς παρουσιάζει τὸ Μεταβυζ. Δίκαιον, λόγῳ τῶν ἐπιδράσεων τῶν διαφόρων κατακτητῶν τῶν τέως ἐπαρχιῶν τῆς βυζ. αὐτοκρατορίας, καταλήγει (σ. 153) εἰς τὸ συμπέρασμα, ὅτι, παρὰ ταῦτα, εἶναι δυνατὴ ἡ συγγραφὴ τῆς ἱστορίας τοῦ Μεταβυζ. Δικαίου· ἀλλ' εἰς τὴν συγγραφὴν τῆς ἱστορίας ταύτης προπαρασκευάζει τὸ ἔδαφος καὶ τὸ παρὸν Περίγραμμα.— [Προσθήκη β' ἐκδ.].

βάσεως τῶν πρώτων νομοδιδασκάλων τοῦ Ἑλληνικοῦ Κράτους, εἰς τὴν εἰσαγωγὴν τοῦ ξένου «Δικαίου τῶν Πανδεκτῶν»¹.

Ἐὰν ἡ ἔρευνα τοῦ Βυζ. Δικαίου δὲν ἦτο εὐχερὴς διὰ τοὺς ἐπιστήμονας τῆς Δύσεως, λόγῳ τῆς γλώσσης τῶν πηγῶν, ἡ ἔρευνα τοῦ Μεταβυζαντινοῦ Δικαίου ἦτο ἔτι δυσχερεστέρα δι' αὐτούς, διότι ἡ δημοτικὴ γλῶσσα τῶν πηγῶν τοῦ Δικαίου τῆς περιόδου ταύτης παρεκώλυεν ἔτι μᾶλλον τὴν ὑπὸ ξένων ἐρευνητῶν σπουδὴν. Ἀλλ' ἀκριβῶς ἡ χρησιμοποίησις τῆς ἀπλουστεράς νεοελληνικῆς εἰς τὰ μεταβυζαντινὰ νομικὰ κείμενα καθίστα ἔτι εὐχερεστέραν τὴν ὑφ' ἡμῶν, τῶν Ἑλλήνων, μελέτην τούτων· ἐὰν δὲ ληφθῇ προσέτι ὑπ' ὅψιν, ὅτι τὰ πλεῖστα τῶν κειμένων τούτων, ὡς εὐρισκόμενα ἐν ἐλληνικαῖς βιβλιοθήκαις, εἶναι προσιτώτερα εἰς τοὺς Ἕλληνας ἐρευνητάς, καθίσταται ἔτι μᾶλλον ἀκατανόητον, ἀλλὰ καὶ ἀσυγχώρητον, ὅτι δὲν προωθήθη παρ' ἡμῖν ἡ μελέτη τοῦ Μεταβυζαντινοῦ Δικαίου².

Ὅπως ἡ ἀπαρχὴ τῆς αὐτοτελοῦς ἐρεύνης τοῦ Βυζαντινοῦ Δικαίου ἐγένετο διὰ τῆς *Historiae Juris graeco-romani Delineatio* τοῦ Zachariä von Lingenthal (1839), ἀποτελούσης περίγραμμά τῆς ἱστορίας τοῦ Δικαίου τούτου, οὕτως ἐνόμισα, ὅτι διὰ τοῦ κατωτέρω Περιγράμματος, συμπληρουμένου ἐν τῷ μέλλοντι, πρέπει νὰ τεθῇ ἡ βάσις τῆς συστηματικῆς ἐρεύνης τοῦ Μεταβυζαντινοῦ Δικαίου. Εἶναι προφανές, ὅτι, πρὸ τῆς ἐνάρξεως τῆς συνθετικῆς ἐργασίας πρέπει, κατὰ πρῶτον λόγον, νὰ συγκεφαλαιώσωμεν ποῖα εἶναι τὰ ἐνδιαφέροντα ἡμᾶς κείμενα — ἐκδοσόμενα ἢ ἀνέκδοτα — ἐντείνοντες τὰς προσπάθειάς μας, πρὸς ἐκδόσιν τῶν ἀνεκδότων. Ὑποτυπῶδες περίγραμμά τοῦ Μεταβυζαντινοῦ Δικαίου εἶχεν ἤδη γίναι καὶ διὰ τῆς εἰρημένης *Delineatio* (σ. 85 ἐπ.) καὶ ὑπὸ τοῦ G. W. E. Heimbach³ βραδύτερον ἐπίσης ὁ Γ. Πετρόπουλος, ἐν τῇ Ἱστορίᾳ καὶ ταῖς Εἰσηγήσεσι τοῦ Ρωμ. Δικαίου (1944)⁴, περιέλαβε καὶ περίγραμμά τοῦ Μεταβυζ. Δικαίου, περιορισθεὶς ὁμῶς εἰς τὰς ὑπὸ τοῦ Zachariä καὶ τοῦ Heimbach παρεχομένας πληροφορίες⁵. Διὰ τοῦτο δὲν νομίζω, ὅτι τ' ἀνωτέρω περιγράμματα καθιστοῦν περιττὸν τὸ παρὸν.

1. Πρβλ. ἰδίᾳ Ν. Ι. Πανταζοπούλου, Ἐκ τῆς «λογίας» παραδόσεως εἰς τὸν Ἀστικὸν Κώδικα (Ἀθ. 1947) σ. 230 ἐπ.

2. Πρβλ. Δ. Παππούλια, *Περὶ τῆς ἀποστολῆς τῶν Ἑλλήνων νομικῶν ἐν τῇ ἐρευνῇ τῆς ἱστορίας τοῦ ἑλλην. δικαίου* (Ἀθ. 1928), σ. 24 ἐπ., Δ. Γκίνη, ἐν ΕΕΒΣ 24 (1954) σ. 111 ἐπ. καὶ τοῦ ἰδίου, *Κείμενα βυζ. καὶ μεταβυζ. δικαίου εἰς χφφ. ἐν Ἑλλάδι κώδικας* (Ἀθ. 1963) σ. 8. — [Προσθήκη γ' ἐκδ.].

3. Ἐνθ' ἀνωτ., τ. 8, σ. 1 ἐπ. — [Προσθήκη γ' ἐκδ.].

4. Σ. 267–273. Πρβλ. τοῦ ἰδίου, ἐν Μ. Ἑλλ. Ἐγκυκλ. τ. 10, σελ. 640β–641α. — [Προσθήκη γ' ἐκδ.].

5. Ἐν τῇ β' ὁμῶς ἐκδόσει (1963) τῆς Ἱστορίας καὶ τῶν Εἰσηγήσεών του, ὁ Γ. Πετρόπουλος ἀντικατέστησε (σ. 294) τὸν κατάλογόν του τῶν πηγῶν διὰ τῶν ἐξῆς: «Τὰς πηγὰς αὐτοῦ (τοῦ μεταξὺ τῶν Ἑλλήνων Δικαίου ἐπὶ τουρκοκρατίας) προσεπάθησαν εἰς παλαιότερας ἐποχὰς νὰ ἐξακρι-

Ἐν τῷ Περιγράμματι παρέλιπον τὰ πατριαρχικά σιγίλλια, γράμματα, ὁρισμούς κλπ., ἐφ' ὅσον διὰ τούτων ἐχορηγοῦντο προνόμια ὑπὲρ ὠρισμένης ἐκάστοτε μονῆς ἢ ἐκκλησίας, περιουσιακοῦ περιεχομένου· ἡ ἐνταξίς των ἐνταῦθα θὰ ἠῤῥανε δυσαναλόγως τὸ Περίγραμμα, θὰ ἐπνίγοντο δ' ἐν αὐτοῖς τὰ καθ' ἑαυτὸ νομικὰ μνημεῖα τῆς περιόδου ταύτης, αὐξανόμενου καὶ τοῦ ποσοστοῦ τῶν παραλείψεων, δεδομένου, ὅτι μέχρι τῆς ἀποπερατώσεως τοῦ μνημειώδους ἔργου τοῦ Πατρὸς V. Grumel: Actes des Patriarches, οὔτινος τὰ τρία μέχρι τοῦδε ἐκδοθέντα τεύχη (1932–1947) φθάνουν χρονολογικῶς μόλις μέχρι τοῦ 1206, ἢ ὑπ' ἐμοῦ ἀναγραφὴ τῶν σιγιλλίων κλπ. τούτων θὰ ἦτο μᾶλλον τυχαία.

Δυσχερείας παρέχει ἡ περισυλλογὴ τῶν σουλτανικῶν ἀχτναμέδων, δι' ὧν παρεχωρήθησαν ὠρισμένα προνόμια ὑπὲρ τῶν κατοίκων ὠρισμένων περιφερειῶν ἢ νήσων, ἢ τῆς Ἐκκλησίας, διότι τοὺς προνομιακοὺς τούτους ὁρισμούς, ἐν μεταφράσει (διὰ τὴν πιστότητα τῆς ὁποίας οὐδεμίαν δυνάμεθα νὰ ἔχωμεν πάντοτε βεβαιότητα) συμπτωματικῶς ἀπαντῶμεν, οὐδεμιᾶς γενομένης μέχρι σήμερον προσπαθείας συστηματικῆς περισυλλογῆς των¹.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

βώσουν, τόσον ὁ Zachariä von Lingenthal, ὅσον καὶ ὁ G. Heimbach. Ἀμφοτέρων ὁμως αἱ ἐργασίαι εἶναι πεπαλαιωμένοι. Τὸ ἀριώτερον περίγραμμα εἶναι ἤδη τὸ δημοσιευθὲν ὑπὸ τοῦ Δ. Γκίνη, Περίγραμμα Ἱστορίας τοῦ Μεταβυζαντινοῦ Δικαίου, Πρόκειται περὶ ἐργασίας ἀπολύτως κατατοπιστικῆς, συντεταγμένης συστηματικῶς, περιλαμβανούσης πάσας σχεδὸν τὰς μέχρι τῆς ἐκδόσεώς της γνωστὰς πηγὰς». Πρβλ. τοῦ ἰδίου, Ἱστορικὴ Εἰσαγωγὴ εἰς τὰς πηγὰς τοῦ Ἑλληνικοῦ Δικαίου (Ἀθ. 1961) σ. 120. — [Προσθήκη γ' ἐκδ.].

1. Πλουσιωτάτη ἡ περὶ τῶν προνομίων βιβλιογραφία· ἀξιολογώταται αἱ μελέται τοῦ C. G. Papadopoulos, *Les privilèges du Patriarcat Oecuménique* (Paris 1924), τοῦ Κ. Ἀμάντου, ἐν π. Ἑλληνικά 9, σ. 103 ἐπ., τοῦ Ν. Πανταζοπούλου, ἐν ΑΙΑ 10, σ. 449 ἐπ. Πρβλ. ἐπίσης Π. Ζέπου, ἐν ΑΙΑ 11, σ. 58 σημ. 2 καὶ Ant. Fattal, *Le statut légal des non-musulmans en pays d'Islam* (Beyrouth 1958)· ὁ τελευταῖος ἀσχολεῖται περὶ τῶν χωρῶν τῆς Μέσης Ἀνατολῆς καὶ τῆς Ἰσπανίας, οὐχὶ δὲ τοῦ κυρίως ἑλληνικοῦ χώρου.— [Προσθήκη γ' ἐκδ.].

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ – ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΑΙ

1. Γ. Π. Ἀγγελόπουλος, *Τὰ κατὰ τὸν αἰόδιμον . . . Γρηγόριον τὸν Ε΄*, τ. Α' (1865), τ. Β' (1866).
2. Ἀδ. Ἀδαμαντίου, *Τὰ χρονικά τοῦ Μορέως*, ἐν ΔΙΕΕΕ 6 (1901–1904), σ. 453–670.
3. Αἰμιλιανός, *Ἀρχαιοφυλάκιον, αἴθουσα χειρογράφων Οἴκουμ. Πατριαρχείου*, ἐν π. Ὁρθοδοξία 34 (1959) σ. 230–238.
4. Γ. Ἀλεξάνδρου, (Λαυριώτης), *Τὸ Ἅγιον Ὄρος μετὰ τὴν ὀθωμανικὴν κατάκτησιν*, ἐν ΕΕΒΣ 32 (1963) σ. 113–261.
5. Ἀνθιμος Ἀλεξούδης, *Δύο διασθεώσεις ἐπὶ τῶν εἰς τὴν πατριαρχικὴν ἱστορίαν καὶ χρονολογίαν συμβόλων*, ἐν Ἐκκλ. Ἀλ. 4 (1883–1884) σ. 527–529.
6. Ἀνθιμος Ἀλεξούδης, *Δύο ἐγκύκλια ἔγγραφα Γρηγορίου τοῦ Ε΄*, ἐν ΔΙΕΕΕ 4 (1892–1895) σ. 268–275.
7. Κ. Ἀμαντός, *Ἡ ἀναγνώρισις ἐπὶ τῶν Μωραμεθανῶν θεοσκευτικῶν καὶ πολιτικῶν δικαιωμάτων τῶν χριστιανῶν καὶ ὁ ὁρισμὸς τοῦ Σινὰν πάσᾶ*, ἐν Ἡπ.Χρ. 5 (1930) σ. 197–210.
8. Κ. Ἀμαντός, *Ρωμανία*, ἐν π. Ἑλληνικά 6 (1933) σ. 232–236.
9. Κ. Ἀμαντός, *Σουλτανικὸς προνομιακὸς ὁρισμὸς*, ἐν ΠΑΚ 10 (1935) σ. 44–54.
10. Κ. Ἀμαντός, *Οἱ προνομιακοὶ ὁρισμοὶ τοῦ Μουσουλμανισμοῦ ὑπὲρ τῶν χριστιανῶν*, ἐν π. Ἑλληνικά 9 (1936) σ. 103–166.
11. Ἀντ. Ἀναγνωστίδης, *Ἐνας τηλιακὸς μητροπολίτης τοῦ παρελθόντος αἰῶνος*, ἐν π. Δωδεκανησιακὴ Ἐπιθεώρησις 2 (1948) σ. 166–171.
12. Ἐπ. Ἀντίοχος, *Τὰ προνόμια τῆς Ὁρθοδόξου τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας* (Ἀθ. 1901).
13. Κ. Μ. Ἀποστολίδης, *Δύο ἔγγραφα ἐκ Φιλιππουπόλεως ἀπὸ τῶν ἀρχῶν τοῦ 19 αἰῶνος*, ἐν π. Θρακικά 2 (1929) σ. 325–368.
14. Κ. Μ. Ἀποστολίδης, *Ὁ ἀπὸ Σηλυβρίας Φιλιππουπόλεως μητροπολίτης Παῖσιος*, ἐν π. Θρακικά 3 (1932) σ. 17–35.
15. Κ. Μ. Ἀποστολίδης, *Τὰ ἀρχεῖα τοῦ ἐν Φιλιππουπόλει ἐσναφίου τῶν ἀμπατζήδων*, ἐν ΑΘΛΓΘ 3 (1936–1937) σ. 145–195.
16. Κ. Μ. Ἀποστολίδης, *Τὰ ἀρχεῖα τοῦ ἐν Φιλιππουπόλει ἐσναφίου τῶν τεκτόνων (δουλγέρηδων)*, ἐν ΑΘΛΓΘ 1 (1934–1935) σ. 102–130.

17. Κ. Μ. Ἀποστολίδης, *Ἡ ἱερὰ τῆς Φιλιππουπόλεως μητρόπολις καὶ οἱ κώδικες αὐτῆς*, ἐν ΑΘΛΓΘ 4 (1937-1938) σ. 3-42, τ. 5 (1938-1939) σ. 1-86 καὶ τ. 6 (1939-1940) σ. 25-112.
18. Κ. Μ. Ἀποστολίδης, *Ἡ τῆς Φιλιππουπόλεως ἱστορία* (Ἀθ. 1959).
19. Π. Ἀραβαντινός, *Χρονογραφία τῆς Ἡπείρου*, τ. 1-2 (Ἀθ. 1856).
20. Γεννάδιος Ἀραμπατζόγλου, *Φωτίειος Βιβλιοθήκη*, τ. 1-2 (Κπ. 1933, 1935).
21. Γεννάδιος Ἀραμπατζόγλου, *Τὸ βεράτιον τοῦ μ. Βιδίνης Ἰωσήφ (1763)*, ἐν π. Ὁρθοδοξία 13 (1938) σ. 169-175.
22. Γεννάδιος Ἀραμπατζόγλου *Ἱστορία τοῦ Μεγ. Ρεύματος (Ἀναούτσιοι)* (Κπ. 1949).
23. Π. Ἀργυρόπουλος, *Δημοτικὴ διοίκησις ἐν Ἑλλάδι* (Ἀθ. 1859).
24. Ἀρχεῖα τῆς ἐλληνικῆς Παλιγγενεσίας, τ. 1-2 (Ἀθ. 1857, 1862).
25. Ἀρχεῖον τῆς Κοιότητος Ὑδρας, τ. 1-16, (1921-1932).
- 25^α Σ π. Ι. Ἀσδραχᾶς, *Πραγματικότητες ἀπὸ τὸν ἐλληνικὸν ΙΗ' αἰῶνα*, ἐν π. Ἐποχές, 1964, τεῦχος 13. Ἀνατύπωσις εἰς τὸν τόμον Σταθμοὶ πρὸς τὴν νέα ἐλληνικὴ κοινωνία (Ἀθ. 1965) σ. 1-47.
26. Ἀ π. Βακαλόπουλος, *Συμβολὴ εἰς τὴν ἱστορίαν καὶ ὀργάνωσιν τῆς Φιλικῆς Ἐταιρείας*, ἐν π. Ἑλληνικά 12 (1952-1953) σ. 65-78.
27. Ἀ π. Βακαλόπουλος, *Ἱστορία τοῦ νέου Ἑλληνισμοῦ*, τ. Β (Θεσσαλονίκη 1964).
28. Ἀ π. Βακαλόπουλος, *Συμβολὴ εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς Θεσσαλονίκης ἐπὶ Βενετοκρατίας (1423-1430)*, ἐν ΤΑ σ. 127-149.
29. Ἀ ν τ. Βάλλη ν δ α ς, *Κυθνιακά, ἥτοι τῆς νήσου Κέθρου χωρογραφία καὶ ἱστορία...* (Ἐρμ. 1882).
30. Π. Βάλλη ν δ α ς, *Τὸ ἰδιωτικὸν διεθνὲς δίκαιον τοῦ Κώδικος Καλλιμάχη*, ἐν Μνημόσυνα Παππούλια (Ἀθ. 1934) σ. 271-283.
31. Ἰ. Βασδραβέλλης, *Ἱστορικὰ Ἀρχεῖα Μακεδονίας. Α' Ἀρχεῖον ἱεροδικείου Θεσσαλονίκης*, ἐν π. Μακεδονικά 2 (1941-1952) σ. 89-128.
32. Ἰ. Βασδραβέλλης, *Ἱστορικὰ Ἀρχεῖα Μακεδονίας. Α' Ἀρχεῖον Θεσσαλονίκης (1695-1912)* (Θεσσ. 1952).
33. Ἰ. Βασδραβέλλης, *Ἱστορικὰ Ἀρχεῖα Μακεδονίας. Β' Ἀρχεῖον Ναούσης-Βεροίας (1598-1880)* (Θεσσ. 1954).
34. Ἰ. Βασδραβέλλης, *Ἱστορικὰ Ἀρχεῖα Μακεδονίας. Γ' Ἀρχεῖον Μονῆς Βλαττάδων* (Θεσσ. 1955).
35. Ἰ. Βασδραβέλλης, *Ἀνέκδοτον φιρμάνιον τῆς Μ. Βλαττάδων*, ἐν π. Μακεδονικά 4 (1955-1960) σ. 533-536.
36. Ν. Βέης, *Ὁ κώδιξ τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας Ἀνδρῶν καὶ Σύρον*, ἐν Β.Χ.Π. 20 (1913) σ. 208-246.

37. Ν. Βέης, Τοπικά νομικά ἔθιμα Βυτίνης καὶ τῶν περιχώρων αὐτῆς καὶ τῆς ἐπαρχίας Τριπόλεως (τῆς Ἀρκαδικῆς), ἐν ΠΑΚ 20 (1945) σ. 68-85.
38. Ν. Βέης, Ἀρμενοπουλικά ἀνάλεκτα, ἐν ΤΑ σ. 345-366ς'.
39. Ν. Βέης, Κατάλογος τῶν χειρογράφων καὶ παλαιοτύπων τῆς Δωροθέας Σχολῆς τῶν Θεσσαλικῶν Τρικκάλων, ἐν ΕΜΑ 5 (1955) σ. 3-46.
40. Ν. Βέης, Ἐκφρασις κώδικος τῆς μητρ. Μονεμβασίας καὶ Καλαμάτας, ἐν ΔΙΕΕΕ 6 (1901) σ. 196-208.
41. Ν. Βέης, Ὁ τρίτος κώδιξ τῆς μ. Μονεμβασίας καὶ Καλαμάτας, ἐν ΕΜΑ 6 (1956) σ. 3-58.
42. Δ. η. μ. Βενιέρης, Κατάστασις τῆς Ἑπτανήσου Πολιτείας (Τριέστιον 1804).
43. Περ. Βιζουκίδης, Ἡπειρωτικῶν θεσμῶν ἔρευνα, ἐν Ἡπ. Χρ. 2 (1927) σ. 5-53.
44. Ἰάκ. Βισβίτζης, Ἡ πολιτικὴ Δικαιοσύνη κατὰ τὴν Ἐπανάστασιν (Ἀθ. 1941).
- 44^α Ἰάκ. Βισβίτζης, Αἱ μεταξὺ τῶν συζύγων περιουσιακαὶ σχέσεις εἰς τὴν Χίον κατὰ τὴν τουρκοκρατίαν, ἐν ΕΑΙΕΔ 1 (1948) σ. 1-164.
45. Ἰάκ. Βισβίτζης, Τινὰ περὶ τῶν τομικῶν ἐθίμων ἀπὸ τῆς τουρκοκρατίας μέχρι καὶ τοῦ Β.Δ. τῆς 23 Φεβρ. 1835, ἐν π. Ἀθηνᾶ 53 (1949) σ. 226-256.
46. Ἰάκ. Βισβίτζης, Αἱ βολαὶ τῆς νήσου Κέας, ἐν ΕΕΒΣ 19 (1949) σ. 26-74.
47. Ἰάκ. Βισβίτζης, Τὸ ὑπομνηστικὸν τοῦ Β.Δ. τῆς 23 Φεβρ. 1835, ἐν ΕΑΙΕΔ 3 (1950) σ. 1-7.
48. Ἰάκ. Βισβίτζης, Νομικά τινα ἔθιμα τῶν νήσων Σπετσῶν, Ὑδρας, Πόρου καὶ Σαλαμῖνος, ἐν ΕΑΙΕΔ 3 (1950) σ. 8-16.
49. Ἰάκ. Βισβίτζης, Τὰ ἐρωτήματα τοῦ Ὑπουργείου τῆς Δικαιοσύνης τοῦ ἔτους 1833, Περὶ τῶν νομικῶν ἐθίμων καὶ αἱ ἐπ' αὐτῶν ἀπαντήσεις τῶν τομικῶν Ἀρχῶν, ἐν ΕΑΙΕΔ 3 (1950) σ. 158-169, τ. 6 (1955) σ. 122-130, τ. 7 (1957) σ. 10-19 καὶ τ. 9 (1952) σ. 7-151.
50. Ἰάκ. Βισβίτζης, Ναξιακὰ νοταριακὰ ἔγγραφα τῶν τελευταίων χρόνων τοῦ δονκάτου τοῦ Αἰγαίου (1538-1577) ἐν ΕΑΙΕΔ 4 (1951) σ. 1-166.
51. Ἰάκ. Βισβίτζης, Ἡ Ἐξάβιβλος τοῦ Ἀρμενοπούλου καὶ ἡ τῶν Ἀθηνῶν ἔκδοσις τῆς τοῦ 1835, ἐν ΤΑ σ. 163-172.
52. Ἰάκ. Βισβίτζης, Τὰ ἔγγραφα δικαιοπραξιῶν τῆς Μυκόνου τοῦ 17 καὶ 18 αἰῶνος, ἐν ΕΑΙΕΔ 5 (1954) σ. 127-143.
53. Ἰάκ. Βισβίτζης, Ἡ ἐκλογὴ τῶν μητροπολιτῶν καὶ ἐπισκόπων ἐν Πελοποννήσῳ κατὰ τὴν Βενετοκρατίαν, ἐν ΕΑΙΕΔ 7 (1957) σ. 1-9.
54. Ἰάκ. Βισβίτζης, Νομικὰ ἔγγραφα τῆς ἐπὶ τῆς Δικαιοσύνης Γραμματείας τῆς καποδιστριακῆς ἐποχῆς, ἐν ΕΑΙΕΔ 5 (1954) σ. 97-122.
55. Ἰάκ. Βισβίτζης, Τὸ πρόβλημα τῆς ἱστορίας τοῦ Μεταβυζαντινοῦ Δικαίου, ἐν ΕΑΙΕΔ 6 (1955) σ. 131-153.

56. Ἰάκ. Βισβίτζης, Διονύσιος ὁ Πύρρος, ὡς ἐρευνητὴς νόμων, ἐν ΕΑΙΕΔ 6 (1955) σ. 93-99.
57. Ἰάκ. Βισβίτζης, Τὸ κληρονομικὸν δικαίωμα τῶν συζύγων ἐπὶ ἀτέκνον γάμου εἰς τὴν Πάρον, κατὰ τὸν 18ον αἰῶνα, ἐν ΕΑΙΕΔ 8 (1958) σ. 135-203.
58. Ἰάκ. Βισβίτζης, Μία σύμβασις τοῦ 19ου αἰῶνος, ἐν ΕΑΙΕΔ 9 (1951) σ. 1-6.
59. Φιλάρετος Α. Βιτάλης, Κώδιξ Α τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Πρεβέζης (1854-1869), ἐν Ἑστ. 6 (1957) σ. 28-34, 323-327, 416-429 καὶ 619-625.
60. Βοῦλλαι τῶν . . . ἀρχιερέων Ρώμης, ἡγουν Λέοντος τοῦ Γ', Κλήμεντος τοῦ Ζ' καὶ Παύλου τοῦ Γ', περὶ τῶν προνομίων τῶν Γραικῶν καὶ Θέσπισμα τῆς Γερουσίας τῶν Ἑνετῶν περὶ τῶν συνδικεσίων ἀνάμεσον Γραικῶν καὶ Λατίνων . . . (Ἑνετίησιν . . . 1777).
61. Ἀριστ. Βρέκωσης, Ἡ συνθήκη τῆς 21 Μαρτίου 1800 καὶ τὰ προνόμια τῶν ἡπειρ. πόλεων Πρεβέζης, Πάργας, Βονίτης καὶ Βουθρωτοῦ, ἐν Ἑπ. Χρ. 3 (1928) σ. 272-294.
62. Σκαρλάτος Δ. ὁ Βυζάντιος, Ἡ Κωνσταντινούπολις, τ. 1-3 (Ἀθ. 1851-1869).
63. Μ. Γεδεών, Ἀνεκδοτος ἐγκύκλιος Ἱεροσίου Γ' (1727) ἐξ ἀνεκδότου κώδικος τοῦ Κριτίου (Κπ. 1872).
64. Μ. Γεδεών, Φαναριωτικὰ ὑπομνήματα, ἐν Ἑκκλ. Ἀλ. 3 (1882-1883) σ. 325-330 καὶ 372-379.
65. Μ. Γεδεών, Τοῦ σοφωτάτου διδασκάλου καὶ Μ. Ρήτορος τῆς τοῦ Χριστοῦ Μ. Ἐκκλησίας κυρίου Σπανδωνή, Διατάξεις τῆς κατὰ τοιμοιορίαν κληρονομίας, ἐννόμου ὑποθέσεως, ἐν Ἑκκλ. Ἀλ. 3 (1882-1883) σ. 172-173.
66. Μ. Γεδεών, Φιλίστορος ἀποσημειώματα, ἐν Ἑκκλ. Ἀλ. 5 (1884-1885) σ. 29-31, 33-37, 65-68, 87, 90 καὶ 210-212.
67. Μ. Γεδεών, Αἱ περὶ προικοδοσίας ἐπαρχιακαὶ καὶ πατριαρχικαὶ διατάξεις, ἐν Ἑκκλ. Ἀλ. 8 (1887-1888) σ. 215-219, 224-228 καὶ 233-236.
68. Μ. Γεδεών, Αἱ παρ' ἡμῖν συλλογαὶ τῶν ἱερῶν κανόνων κατὰ τοὺς τελευταίους χρόνους, ἐν Ἑκκλ. Ἀλ. 8 (1887-1888) σ. 6-8, 15-16, 25-28 καὶ 41-44.
69. Μ. Γεδεών, Αἱ κατὰ τῆς πολυτελείας τῶν προικῶν ἐθνικαὶ ἐνέργειαι κατὰ τοὺς τελευταίους τέσσαρας αἰῶνας, ἐν ΠΕΦΣΚ 21 (1887-1889) σ. 49-54.
70. Μ. Γεδεών, Κανονικαὶ Διατάξεις, τ. Α'-Β' (Κπ. 1888 καὶ 1889).
71. Μ. Γεδεών, Πατριαρχικοὶ πίνακες (Κπ. 1890).
72. Μ. Γεδεών, Γράμμα κατὰ προικοδοσιῶν, ἐν π. Φιλολογικῇ Ἠχῇ, περ. Β' ἀριθ. 3 (1896) σ. 17-19.
73. Μ. Γεδεών, Τοπικὰ Ἀρχεῖα, ἐν Ἑκκλ. Ἀλ. 20 (1900) σ. 99-102, 143-145, 227-230 καὶ 248-252.
74. Μ. Γεδεών, Βραχεῖα σημείωσις περὶ τῶν ἐκκλησιαστικῶν ἡμῶν δικαίων (Κπ. 1909).

75. Μ. Γεδεών, *Αί φάσεις τοῦ παρ' ἡμῶν ἐκκλησιαστικοῦ ζητήματος* (Κπ. 1910).
76. Μ. Γεδεών, *Ἐπίσημα γράμματα τουρκικὰ ἀναφερόμενα εἰς τὰ ἐκκλησιαστικὰ ἡμῶν δίκαια* (Κπ. 1910).
77. Μ. Γεδεών, *Ἐριδες καὶ γνῶμαι περὶ γάμων κοινωμένων, ἐν Ἐκκλ. Ἀλ. 34 (1914) σ. 135-137.*
78. Μ. Γεδεών, *Τοῦ κ. Διονυσίου τοῦ Α', διάγνωσις περὶ γάμον τετάρτον, ἐν Ἐκκλ. Ἀλ. 36 (1916) σ. 102-103.*
79. Μ. Γεδεών, *Πράξεις παλαιῶν πατριαρχικῶν δικαστηρίων, ἐν Ἐκκλ. Ἀλ. 36 (1916) σ. 121-123, 130-133, 139-143, 145-148, 189-191, τ. 37 (1917) σ. 39, 63-64, 66-69.*
80. Μ. Γεδεών, *Τοῦ ιη' αἰῶνος δύο κανονικαὶ διατάξεις, ἐν Ἐκκλ. Ἀλ. 38 (1918) σ. 45-47.*
81. *Γενικοὶ Κανονισμοὶ περὶ διευθετήσεως τῶν ἐκκλησιαστικῶν καὶ ἐθνικῶν πραγμάτων τῶν ὑπὸ τὸν οἶκον μ. θρόνον διατελούντων ὀρθοδόξων χριστιανῶν, ὑπηκόων τῆς Α.Μ. τοῦ σουλτάνου* (Κπ. 1862).
82. Γενναδίου τοῦ Σχολαρίου, *Ἐπιστὰ τὰ εὗρισκόμενα, τ. 4* (Παρ. 1935).
83. Ἡλ. Γεωργίου, *Ἱστορία καὶ ἀντετακτισμὸς τῶν Ἀμπελακίων* (Ἀθ. 1951).
84. Φιλ. Γεωργίου, *Ἐπίσημοι ἱστορικὰ περὶ τῆς Ἐκκλησίας τῆς Κύπρου* (Ἀθ. 1875).
85. Δημ. Γκίνης, *Ἡ εἰς ἡμεῖς παλαιὰ κοινή ἀπόφρασις τοῦ νομογράφου τοῦ Μαλαξοῦ, ἐν π. Ἑλληνικά 8 (1935) σ. 29-47.*
86. Δημ. Γκίνης, *Ὁ νομογράφος τοῦ Μαλαξοῦ ὡς πηγὴ Δικαίου τοῦ μετὰ τὴν ἄλωσιν Ἑλληνισμοῦ, ἐν ΠΑΚ 13 (1938) σ. 395-401.*
87. Δημ. Γκίνης, *Τὸ ἐξ ἐθιμῶν Δίκαιον τῶν Χίων ἐπὶ τουρκοκρατίας, ἐν π. Ἑλληνικά 11 (1939) σ. 299-306.*
88. Δημ. Γκίνης, *Ὁ «βασιλικὸς νόμος Λέοντος καὶ Κωνσταντίνου» εἰς νομοκράτους τῶν μετὰ τὴν ἄλωσιν χρόνων, ἐν ΕΕΒΣ 19 (1949) σ. 209-228.*
89. Δημ. Γκίνης, *Περὶ τὴν μετάφρασιν τῆς Ἐξαβίβλου ὑπὸ τοῦ Ἀλεξίου Σπανοῦ, ἐν ΤΑ σ. 173-178.*
90. Δημ. Γκίνης, *Λανθάνουσα πατριαρχικὴ ἀπόφρασις τοῦ ις' αἰῶνος περὶ τῆς ἐπιληψίας ὡς λόγον διαζυγίου, ἐν ΕΕΒΣ 30 (1960) σ. 145-149.*
- 90^α Δημ. Γκίνης, *Ὁ «Νέος Ἀρμενόπουλος» τοῦ Κ. Χρυσοκεφάλου, ἐν ΕΕΒΣ 33 (1964) σ. 185-205.*
91. Δημ. Χ. Γκόφας, *Ἡ φόρτωσις ἐπὶ τοῦ καταστρώματος. Ἱστορικά. Συμβολὴ εἰς τὴν ἱστορίαν τοῦ ἐθιμικοῦ ναυτικοῦ Δικαίου τῆς Μεσογείου, ἰδίᾳ δὲ τοῦ ἐλληνικοῦ. (Ἀθ. 1965).*
92. Ν. Σ. Γ., *Σύστημα ἐλλήνων ἐμπόρων πρὸ τῆς Ἐπαναστάσεως, ἐν π. Ὀμηρος 6 (1878) σ. 57-60.*

93. Γνωμοδότησις, Ι. Εὐκλείδου, Κ. Ρακτιβάν καὶ Ν. Δημητρακοῦλου, ἐν ΕΕΓΝ 20 (1900) σ. 278–280.
94. Χρ. Γ. Γουγούσης, Ἱστορία τοῦ συντάγματος (ἰσνάφι, συντεχνία, σωματεῖον) τῶν ἱερέων Θεσσαλονίκης, ἐν π. Γρηγόριος ὁ Παλαμᾶς 10 (1926) σ. 278–293.
95. Ἀντ. Γούναρης, Ἡ Κύθνος, γεωγραφία, ἱστορία, ἥθη, ἔθιμα... (Ἀθ. 1938).
96. Κ. Α. Γουνάρόπουλος, Κοζανικά, ἐν π. Πανδώρα 22 (1872) σ. 488–497, 507–514, 532–538 καὶ 556–562.
97. Τ. Γριτσόπουλος, Σουλτανικὸν βεράτιον πρὸς τὸν Προκοννήσου Βησσαρίωνα, ἐν ΑΘΛΓΘ 20 (1955) σ. 121–131.
98. Τ. Γριτσόπουλος, Βεράτιον σουλτάνου Ἀβδουλ Μετζήτ πρὸς τὸν Ἡρακλείας Διονύσιον, ἐν ἔτει 1842, ἐν ΑΘΛΓΘ 21 (1956) σ. 238–248.
99. Τ. Γριτσόπουλος, Σουλτανικὸν φερμάνιον ἐπὶ κληρονομικῆς διαφορᾷ τῆς ἐν Γορτυνίᾳ Μονῆς Αἰμυαλοῦς, ἐν ΑΕΚΔ 11 (1956) σ. 168–172.
100. Μιχ. Δανέζης, Σαντορίνη (Ἀθ. 1940).
101. Καيسάριος Δαπόντες, Τράπεζα Πνευματική (Ἑνετ. 1778).
102. Ἀπ. Δασκαλάκης, Τὸ πολίτευμα τῆς Ἑλληνικῆς Δημοκρατίας τοῦ Ρήγα Βελεστινλή, ἐν ΕΕΦΣΠΑ 13 (1962–1963) σ. 9–111.
103. Κ. Δελιχάκης, α) Περιγραφικὸς κατάλογος τῶν ἐν τοῖς κώδιξι τοῦ πατριάρχου Ἀρχιεφεξακείου σωζομένων ἐπιστολῶν ἐκκλ. ἐγγράφων... περὶ τῶν ἐν Ἀθῶ μονῶν (1630–1863), Κπ. 1902, β) Τῶν ἐν τοῖς κώδιξι τοῦ πατρ. Ἀρχιεφεξακείου σωζομένων ἐπιστ. ἐκκλ. ἐγγράφων, τὰ ἀφορῶντα εἰς τὰς σχέσεις τοῦ Οἴκου. Πατριάρχου πρὸς τὰς Ἐκκλησίας Ἀλεξανδρείας, Ἀντιοχείας, Ἱεροσολύμων καὶ Κύπρου (1574–1863) Κπ. 1904 τ. 3, Κπ. 1905.
104. Ι. Ν. Δελλαρόκκας, Συμβολὴ στὴ μελέτη τῶν ἐθίμων τῆς Νάξου, ἐν π. Ναξιακὸν Ἀρχεῖον 1 (1947) σ. 38–42.
105. Ἀριστ. Γ. Δημόπουλος, Ἡ δίκη διαζυγίου κατὰ τὴν μεταβυζαντινὴν περίοδον (Ἀθ. 1964).
106. Ἀχ. Σ. Διαμαντάρας, Ἱστορία τῆς νήσου Καστελλορίζου, ἐν ΔΙΕΕΕ 8 (1923) σ. 158–224, τ. 9 (1924) σ. 269–322.
107. Κωνστ. Ἀθ. Διαμαντής, Ὁ Ἀθανάσιος Ψαλίδας καὶ τὸ Ἀρχεῖόν του, ἐν ΔΙΕΕΕ 14 (1960) σ. 550–583 καὶ 16 (1962) σ. 272–369.
108. Διαταγαὶ καὶ συνθηκαὶ τῆς ἐν Λιβόρνῳ Ἐκκλησίας τῶν Ὀρθοδόξων Ἀνατολικῶν Γραικῶν... (Λιβόρνον 1775).
109. Διάταξις ἐκκλησιαστικὴ ἀφορῶσα τὸν ὀρθόδοξον Κληρὸν τῆς Ἐπτανήσου (Κέρκυρα 1805).
110. Ἀνδρ. Θ. Δρακάκης, Ἡ Σῦρος ἐπὶ τουρκοκρατίας, τ. Α' (Ἑρμ. 1948).

111. Δρόσος Ν. Δρόσος, *Ἱστορία τῆς νήσου Τήρου* . . . (Ἀθ. 1870).
112. Κ. Δυοβουνιώτης, *Ὁ νομοκάνων τοῦ Μανουήλ Μαλαξοῦ* (Ἀθ. 1916).
113. Κ. Δυοβουνιώτης, *Ἐκ τῶν νομοκανονικῶν χφφ. τῆς Βιβλιοθήκης τοῦ ἡμετέρου Πανεπιστημίου τὰ ὑπ' ἀριθ. 1457 καὶ 1458, ἐν Ἑβδομηκονταπενταετηρίδι τῆς Ριζαρείου ἐκκλησιᾶς. Σχολῆς* (Ἀθ. 1920) σ. 185–202.
114. Κ. Δυοβουνιώτης, *Θεοδόσιος Ζυγομαλᾶς, ἐν π. Θεολογία 1* (1923) σ. 18–40 καὶ 141–266.
115. Κ. Δυοβουνιώτης, *Ἀνέκδοτοι ἐγκύκλιοι καὶ ἔγγραφα τῆς μ. Λαοίσεως, ἐν ΔΧΑΕ, περ. Β', τ. 1* (1924) σ. 62–78.
116. *Ἐγγραφα μεταξὺ Ὑψηλῆς Πύλης καὶ τοῦ Οἴκουμ. Πατριαρχείου, ἀφορῶντα εἰς τὴν λύσιν τῶν δύο ἐκκλησιαστικῶν ζητημάτων, τοῦ τε προνομιακοῦ καὶ τοῦ βουλγαρικοῦ, ἀπὸ 22 Ἰουν. 1890 μέχρι 31 Ἰαν. 1891* (Τεργ. 1891).
117. *Ἐγγραφα σχετικὰ μὲ τὰ προνόμια τῆς ἡγεμονίας τῆς Σάμου, ἐν Α.Σ. 4* (1955) σ. 105–126.
118. *Ἐγκύκλιον γράμμα μ. Ἡρακλείας Ἰγνατίου, ἐν π. Ὁρθοδοξία 29* (1953) σ. 78–79.
119. Γρ. Π. Εὐθυμίου, *Καταστάσις τῆς Δημογεροντίας Διδυμοτείχου, ἐν ΑΘΛΓΘ 18* (1953) σ. 209–220.
120. Γρ. Π. Εὐθυμίου, *Συμπληρωματικὰ μὲ τὴν Δημογεροντίαν Διδυμοτείχου, ἐν ΑΘΛΓΘ 20* (1955) σ. 48–48.
121. Σωφρόνιος Εὐστρατιάδης, *Κεφάλαια νομικά, ἐν π. Πάνταυρος, Γ* (1908–1909) σ. 148–150, 210–212 καὶ 309–311.
122. Σωφρόνιος Εὐστρατιάδης, *Ὁ μέγας χαρτοφύλαξ καὶ διδάσκαλος Γεώργιος Σπινθώης, ἐν π. Ἐκκλ. Φάρος 3* (1909) σ. 451–455.
123. Σωφρόνιος Εὐστρατιάδης, *Πατριαρχικά Γράμματα, ἐν π. Ἐκκλ. Φάρος 6* (1910) σ. 33–37.
124. Σωφρόνιος Εὐστρατιάδης, *Πανδέκτη Νικολάου Καρατζᾶ, ἐν π. Ἐκκλ. Φάρος 6* (1910) σ. 81–111.
125. Σωφρόνιος Εὐστρατιάδης, *Κατάλογος τῶν ἐν τῇ Μ. Βλατέων ἀποκειμένων κωδίκων, ἐν π. Γρηγόριος ὁ Παλαμᾶς 2* (1918) σ. 97–107, 224–237, 274–283, 328–330, 386–404, 437–443, 473–475, 503–507, 708–717, τ. 3 (1919) σ. 29–45, 74–91 καὶ 129–150.
126. Ν. Ζαβίρας, *Νέα Ἑλλάς, ἢ Ἑλληνικὸν Θέατρον* (Ἀθ. 1872).
127. Νικ. Ι. Ζαφειρίου, *Ἀρχεῖον Σάμου, τ. 1–6* (Ἀθ. 1946–1962).
128. Ἐλισ. Α. Ζαχαριάδου, *Μία ἐλληνόγλωσσος συνθήκη τοῦ Χηδῆρ Ἀϊδίνογλου, ἐν Β.Ζ. 55* (1962) σ. 254–265.
129. Κύριλλος Ζαχόπουλος, *Ἱστορικαὶ σελίδες καὶ σημειώσεις περὶ Κασαμπᾶ* (Ἀθ. 1934).
130. Ἴω. καὶ Παν. Ζέποι, *Jus Graecoromanum, τ. 1–8* (Ἀθ. 1931).

131. Πα ν. Ζέ π ο ς, *Συνταγμάτιον Νομικόν . . . Ἀλεξάνδρου Ἰωάννου Ὑψηλάντου βοεβόδα . . .* (Ἀθ. 1936).
132. Πα ν. Ζέ π ο ς, *Ἡ σημασία τοῦ Ἰονίου Πολιτικοῦ Κώδικος ὡς τοπικοῦ ἐλλη-
νικοῦ Δικαίου*, ἐν ΑἰΔ 5 (1938) σ. 556-561.
133. Πα ν. Ζέ π ο ς, *Ἀνέκδοτα τουρκικὰ ἐγγραφα ἐκ τῶν Ἀρχείων Βεροίας καὶ
Θεσσαλονίκης*, ἐν ΑἰΔ 11 (1944) σ. 49-91.
134. Πα ν. Ζέ π ο ς, *Τὸ Δίκαιον εἰς τὸ Χροικὸν τοῦ Μορέως*, ἐν ΕΕΒΣ 18 (1948)
σ. 202-220.
135. Πα ν. Ζέ π ο ς, *Ἡ νεωτέρα ἐλληνικὴ ἐπιστήμη τοῦ Ἀστικοῦ Δικαίου* (Ἀθ.
1954).
136. Πα ν. Ζέ π ο ς, *Τὸ Δίκαιον εἰς τὰς ἐλληνικὰς Ἀσσίζας τῆς Κύπρου*, ἐν ΕΕΒΣ
25 (1955) σ. 306-330.
137. Πα ν. Ζέ π ο ς, (βιβλιοκρισία τοῦ *Legiuirea Caragea* καὶ τοῦ *Pravilniceasca
Condica 1780*), ἐν ΕΕΒΣ 27 (1957) σ. 396-401.
138. Πα ν. Ζέ π ο ς, *Δικαιοδοσία ἐπὶ διεθνῶν διαφορῶν ἰδιωτικοῦ Δικαίου κατὰ τοὺς
καποδιστριακοὺς χρόνους*, ἐν Τόμῳ πρὸς τιμὴν Κωνστ. Τριανταφυλ-
λοπούλου, ἐπὶ τῇ 40ετηρίδι τῆς καθήκουσας τῶν (Ἀθ. 1959) σ. 159-163.
139. Πα ν. Ζέ π ο ς, *«Παλληκαριάτικο» ἢ «ἀγρολίκαιο»*, ἐν π. Πελοποννησιακὰ 5
(1962) σ. 322-347.
140. Πα ν. Ζέ π ο ς, *Τὸ Δίκαιον εἰς τὰς Ἀσσίζας τῆς Ἀρμενίας*, ἐν Ἑρασίῳ Γ. Σ.
Μαριδάκη, τ. Α' (Ἀθ. 1963) σ. 111-119.
141. Ἡ ε ρ. Ζε ρ λ έ ν τ η ς, *Ἱστορικαὶ ἐρευνῆαι περὶ τῆς Ἐκκλησίας τῶν νήσων τῆς
Ἀνατολ. Μεσογείου θαλάσσης*, τ. Α' (Ἑρμ. 1913-1922).
142. Π ε ρ. Ζε ρ λ έ ν τ η ς, *Παναγιώτης Νικουσιώτης καὶ Ἀλέξανδρος Μαυροκορδάτος,
ἄρχοντες Μυκόνιοι*, ἐν Ν. Ἑπ. 1 (1918) σ. 161-223.
143. Π ε ρ. Ζε ρ λ έ ν τ η ς, *Συνθήκη Ἑπτανησίων καὶ Ἀλῆ πασσᾶ, ἔτει 1803* (Ἀθ.
1921).
144. Π ε ρ. Ζε ρ λ έ ν τ η ς, *Σύστασις τοῦ Κοινοῦ τῶν Μυκονίων* (Ἑρμ. 1924).
145. Π ε ρ. Ζε ρ λ έ ν τ η ς, *Γράμματα τῶν τελευταίων Δουκῶν τοῦ Αἰγαίου πελά-
γους . . .* (Ἑρμ. 1924).
146. Π ε ρ. Ζε ρ λ έ ν τ η ς, *Φεουδαλικὴ πολιτεία ἐν τῇ νήσῳ Νάξω* (Ἑρμ. 1925).
147. Π ε ρ. Ζε ρ λ έ ν τ η ς, *Πατριαρχῶν Γράμματα διατακτικὰ πρὸς τοὺς νησιώτας,
περὶ δουλικῆς ὑποταγῆς εἰς τοὺς κρατοῦντας*, ἐν ΔΙΕΕΕ 9(1926) σ.
97-116.
148. Γ. Ι. Ζολώτας, *Ἱστορία τῆς Χίου*, τ. 1-5 (Ἀθ. 1921-1925).
149. Λεων. Ζώης, *Αἱ ἐν Ζακύνθῳ συντεχνίαι* (Ζάκ. 1893).
150. Δ. Ζῶτος, *Ἡ δικαιοσύνη εἰς τὸ Κράτος τοῦ Ἀλῆ πασσᾶ* (Ἀθ. 1938).
151. Θ., *Γράμμα ἀνέκδοτον*, ἐν π. Χρυσάλλης 3(1865) σ. 624-626.
152. Μ. Θεοτοκόπουλος, *Νομολογία τοῦ Οἴκου. Πατριαρχείου* (Κπ. 1897).

153. Σ. Θ. Θεοφανείδης, *Σουλτανικά βεράτια πρὸς τὸ γένος τῶν ρωμαίων*, ἐν ΑΘΛΓΘ 14 (1947-1948) σ. 212-216, 353-355, τ. 21 (1956) σ. 238-348.
154. Ἰ. Θεοφανείδης, *Ἱστορικὸν Ἀρχεῖον*, τ. Α' (Ἀθ., ἄνευ χρονίας).
155. [Ἰγνάτιος μ. Οὐγγροβλαχίας], *Ἱστορικὴ σύντομος περὶ τῆς ἐνεστώσης καταστάσεως τῆς Ἀνατ. Ὁρθ. Ἐκκλησίας* (ἀρχικῶς γαλλιστὶ ἐν ἐφ. Courrier de la Grèce τῆς Αἰγίνης, φ. 4, 5 καὶ 6 ἀπὸ 15 Δεκ. 1829 μέχρι 27 Ἰαν. 1830, μετεφράσθη ἐλληνιστὶ ὑπὸ Δ. Σχινᾶ, ἐν π. Ἀθηνᾶ (Ναύπλιον 1831) σ. 8-11, 26-32, 40-46, 55-62, 71-77.
156. Ἀνδρ. Μ. Ἰδρωμένος, *Περὶ τῆς ἐν Ἑπτανήσῳ ἀφομοιώσεως πρὸς τοὺς νόμους τοῦ ἐλληνικοῦ βασιλείου* (Κέρκ. 1879).
157. *Ἱστορία τῆς Βλαχίας*, πολιτικὴ, γεωγραφικὴ (Βιέννη 1806). Πρβλ. ἀρ. 236.
158. Κωνστ. Ἰωαννίδης, *Ἑλληνικὴ Νομολογία* (περ.) τ. 1 (1837).
159. Πέτρος Ἰωάννου, *Κυκλαδικά*, ἐν π. Ἑλληνικά 5 (1932) σ. 211-219.
160. Στ. Καββάδας, *Οἱ κώδικες τῆς Χίου*, Α' (Χίος 1950).
161. Στ. Καββάδας, *Θημιανόσιμα ἔργα* (Χίος 1956).
162. Λορ. Δ. Καττήρης, *Ἀνδοακὰ προκροσάφωνα τοῦ 17 αἰῶνος*, ἐν π. Ἀνδριακὲς Σελίδες 1 (1958) τεύχος 2, σ. 32-37.
163. Μιχ. Καλινδέρης, *Γράμματα μνημεῖα ἀπὸ τῆς Δυτ. Μακεδονίας, χρόνων τουρκοκρατίας* (Πτολεμαῖς 1940).
164. Μιχ. Καλινδέρης, *Σημειώματα ἱστορίας ἐκ τῆς Δυτ. Μακεδονίας* (Πτολεμαῖς 1939).
165. Μιχ. Καλινδέρης, *Τὰ λοιπὰ ἔγγραφα τῆς Δημοτικῆς Βιβλιοθήκης Κοζάνης (1676-1808)*, (Θεσσαλ. 1951).
166. Μιχ. Καλινδέρης, *Αἱ συντεχνίαι τῆς Κοζάνης ἐπὶ τουρκοκρατίας* (Θεσσαλ. 1958).
167. Πέτρος Καλονάρος, *Τὸ Χρονικὸν τοῦ Μορέως* (Ἀθ. 1940).
168. Παντ. Καμπᾶς, *Παλαιὰ ἔγγραφα ἐκ τῆς νήσου Τήλου*, ἐν π. Δωδεκανησιακὴ Ἐπιθεώρησις 1 (1947) σ. 454-456.
169. Δημ. Καμπούρογλου, *Μνημεῖα τῆς ἱστορίας τῶν Ἀθηναίων*, τ. 1-3 (Ἀθ. 1890-1892).
170. Γ. Θ. Κανδηλάπτης, *Οἱ ἀρχιμεταλλουργοὶ τοῦ Πόντου καὶ τὸ ἐθνικὸν ἔργον αὐτῶν* (Ἀλεξανδρούπολις 1929).
171. Τάκης Κανδηλάπτης, *Ἱστορία τοῦ ἐθνομάρτυρος Γρηγορίου τοῦ Ε'* (Ἀθ. 1909).
172. Κωνστ. Κανελλάκης, *Χιακὰ Ἀνάλεκτα* (Ἀθ. 1890).
173. Ἰω. Καποδίστριας, *Ἐπιστολαί*, μετ. Μ. Σχινᾶ τ. 1 (Ἀθ. 1841).
174. Μιλτ. Καραβοκύρης, *Κλεῖς τῆς συνήθους ὀθωμανικῆς νομοθεσίας* (Κπ. 1882).

175. Μιλτ. Καραβοκυρός, *Τῶν Σποράδων Νήσων τὰ δίκαια καὶ προνόμια*, ἐν Ἑκκλ. Ἀλ. 32 (1912) σ. 381–388, 397–408, 419–424, 427–432 καὶ 467–488.
176. Μιλτ. Καραβοκυρός, *Τοῦ οἴκουμ. Πατριαρχείου τὰ δίκαια καὶ προνόμια. Περὶ διατροφῆς ἐν γένει, ἀνατροφῆς καὶ φυλάξεως τέκνων, κατὰ τε τὸ βυζ. Δίκαιον, μετὰ τῆς νομολογίας τῶν Πατριαρχείων, ἀπὸ τοῦ 1600 μέχρι τοῦ 1913 καὶ κατὰ τὸ μουσουλμανικὸν δίκαιον*, ἐν Ἑκκλ. Ἀλ. 32 (1912) σ. 452–460, 481, 484, τ. 33 (1913) σ. 17–20, 31–32, 39–40, 70–71, 77–80, 87–88, 95–96, 126–128, 138–141, 148–150, 183–184, 195–196, 205–208 καὶ 273–276.
177. Μιλτ. Καραβοκυρός, *Τοῦ οἴκουμ. Πατριαρχείου τὰ δίκαια καὶ προνόμια. Περὶ διαθήκης, τραχώματος καὶ προικός*, ἐν Ἑκκλ. Ἀλ. 33 (1913) σ. 315–316, 326–327, 334–335, 341–344, 354–355, 360–361, 369–370, 378–380, 402–404, 419–420, 426–427, 436, 442–444, 457–458, τ. 34 (1914) σ. 30–32, 51–52, 93–94, 105–106, 121–125, 140–141, 165–166.
178. Μιλτ. καὶ Γεώργ. Καραβοκυρός, *Τινὰ περὶ συστάσεως, κύρους ἢ μὴ, καὶ φύσεως τῶν μικτῶν γάμων, ἰδίως ἐν Τουρκίᾳ*, ἐν ΕΕΓΝ 29 (1909–1910) σ. 177–192, 224–240 καὶ 269–288.
179. Μιλτ. καὶ Γεώργ. Καραβοκυρός, *Τινὰ περὶ τῶν ἐν Τουρκίᾳ, ἰδίως ἐν τοῖς Πατριαρχείοις, κρατούντων ἐθνικῶν*, ἐν ΕΕΓΝ 29 (1909–1910) σ. 417–448.
180. Γ. Ν. Καρατζᾶς, *Τὸ Δίκαιον τοῦ γάμου κατὰ τὰς Ἀσσίζας*, ἐν π. Νέα Σιών, 6 (1907) σ. 897–908.
181. Βασ. Ι. Καριότογλου, *Μικρὰ νομικὴ μελέτη περὶ τῆς Νεαράς τοῦ κυροῦ Ἀθανασίου, ὡς αὕτη διεμορφώθη ἐν Σάμῳ διὰ τοῦ ἐθνικοῦ* (Σάμος 1948).
182. Ἐμμ. Ι. Καρπάθιος, *Θεμελιώδεις διατάξεις ἐν ἀναφορᾷ πρὸς τὸν καταστατικὸν Ὁργανισμὸν τῆς κοινότητος Μανδρακίου Νισύρου*, ἐν ἐφ. Αὐγὴ Δωδεκανησιακὴ, ἔτος Ε', φ. 73, 74 καὶ 75, ἀπὸ 1, 15 Νοεμβρ. καὶ 1 Δεκ. 1923.
183. Ἐμμ. Ι. Καρπάθιος, *Παλαιὰ ἔγγραφα τῆς ἐν Νισύρῳ Ἱ. Μονῆς τῆς Παναγίας Σπηλιανῆς*, ἐν ἐφ. Αὐγὴ Δωδεκανησιακὴ, ἔτος Ε', φ. 81–112 ἀπὸ 1 Μαρτίου 1924 μέχρι 15 Ἰουνίου 1925.
184. Ἐμμ. Ι. Καρπάθιος, *Ὁ κῶδιξ Α τῆς μ. Παροναξίας* ἐν ΓΠ 19 (1935) σ. 139–141, 164–172, 200–204, 239–249, 275–281, 322–330, 405–410.
185. Ἐμμ. Ι. Καρπάθιος, *Κῶδιξ τῆς ἐν Νάξῳ Μονῆς τοῦ «Μεγάλου Χρυσοστόμου»*, ἐν π. Ἑκκλησία 13 (1935) σ. 362–363.
186. Ἐμμ. Ι. Καρπάθιος, *Ἡ λατινικὴ προπαγάνδα καὶ αἱ Κυκλάδες κατὰ τὸν ἡ' αἰῶνα* (Ἀθ. 1936).
187. Ἐμμ. Ι. Καρπάθιος, *Ἀγνωστος κῶδιξ τῆς ἐν Ἀνδρῶ Μ. Παναχράντου*, ἐν π. Ἑκκλησία 17 (1939) σ. 27–29, 53–54, 60–61, 77–78, 84–86, 93–94 καὶ 106–207.

188. Έμμ. Ι. Καρπάθιος, *Ο κώδιξ Β της μ. Παροναξίας*, έν ΓΠ 23 (1939) σ. 85-89, 146-149, 187-191, 217-224, 256-262, 286-289 καί 324-327.
189. Έμμ. Ι. Καρπάθιος, *Αρχεῖον 'Ι. Μητροπόλεως Κῶ*, τ. 1-4 ('Αθ. 1958-1962).
190. *Κατάλογος τῶν έν τῷ 'Αρχεῖῳ τῆς 'Ι. Κοινότητος ἀποκειμένων Τυπικῶν τοῦ 'Αγίου Ὁρους, χρυσοβούλλων βλαχικῶν καί κηροβούλλων, σιγιλλίων, φερμανίων καί διαφόρων ἄλλων ἐπισήμων ἐγγράφων, συνταχθεῖς ὑπὸ τῆς πενταμελοῦς 'Επιτροπῆς . . .* ('Αθ. 1921).
191. Δημήτριος Καταρτζῆς Φωτιάδης, *Ἡ Δικανική Τέχνη*, ἔκδ. Δημ. Β. Οἰκονομίδου, έν ΕΑΙΕΔ 3(1950) σ. 17-59.
192. Φιλ. Ι. Κατσίπης, *Σφραγὶς τῆς Κοινότητος τῶν ρωμαίων τῆς νήσου Σαντορίνης 1821, ἥγουν ἀνέκδοτα χειρόγραφα μεταγεγραμμένα καί σχολιασμένα* ('Αθ. 1961).
193. Άντ. Κατσουρός, *Συμβολή στή μελέτη τῶν ἐθίμων τῆς Νάξου*, έν π. Ναξιακόν 'Αρχεῖον 1(1947) σ. 8-13.
194. Άντ. Κατσουρός, *Ναξιακά δικαιοπρακτικά ἐγγραφα τοῦ 16 αἰῶνος*, έν ΕΜΑ 5(1955) σ. 47-91.
195. Άντ. Κατσουρός, *Ναξιακά ἐγγραφα τῆς τουρκοκρατίας*, έν ΕΜΑ 8-9 (1958-1959) σ. 125-190.
196. Φλ. Κατσουρός, *Περὶ ἀπεργασίας μετακινήσεως τῶν νησιωτῶν εἰς Ρωσσίαν*, έν Ν. Έπ. 1(1918) σ. 235-242.
197. Φλ. Κατσουρός, *Γράμμα ἀμερικανικῶν τῶν τριῶν Κοινῶν τῆς νήσου Νάξου*, έν Ν. Έπ. 1 (1918) σ. 153-159.
198. Φλ. Κατσουρός, *Αἴτησις τῶν Παρίων πρὸς τὸν Ἀπουλάχ καπουδάν πασσᾶ*, έν Ν. Έπ. 1 (1918) σ. 152-154.
199. Εὐάγγ. Κερχουλάς, *Συνοδικὸν σιγίλλιον τοῦ οἴκουμ. πατριάρχου Γερασίου Γ'*, έν ΒΝΙ 17 (1939-1943) σ. 222-233.
200. Ι. Π. Κισκίρης, *Προίκις ἀρρένων έν Νάξῳ*, έν ΕΕΝ 22 (1955) σ. 1313-1314.
201. Ἰω. Θ. Κολοκοτρώνης, *Ἑλληνικά ὑπομνήματα, ἥτοι ἐπιστολαὶ καί διάφορα ἐγγραφα ἀφορῶντα τὴν Ἑλληνικὴν Ἐπανάστασιν* ('Αθ. 1856).
202. Ἀθ. Κομνηνός-Ύψηλάντης, *Τὰ μετὰ τὴν ἄλωσιν* (Κπ. 1870).
203. Π. Κοντογιάννης, *Διονύσιος Καλλιάρχης*, έν π. Ἀθηνᾶ 18 (1905) σ. 145-196.
204. Π. Κοντογιάννης, *Οἱ προστατευόμενοι*, έν π. Ἀθηνᾶ 29 (1917) σ. 3-160.
205. Π. Κοντογιάννης, *Τὰ πρὸ δεκαετίας προνόμια τῆς νήσου Χίου*, έν π. Χιακὰ Χρονικὰ 3(1917) σ. 76-79.
206. Εὐλόγιος Κουρίλας, *Βιογραφικὸς κατάλογος μητροπολιτῶν Ἡρακλείας*, έν π. Θρακικὰ 28 (1958) σ. 3-175.

207. Γ. Κριεζής, *Ἱστορία τῆς νήσου Ὑδρας* (Πάτραι 1850).
208. Κ. Κριτοβουλίδης, *Ἀπομνημονεύματα τοῦ περὶ αὐτονομίας πολέμου τῶν Κρητῶν* (Ἀθ. 1859).
209. Ἰ. Κωνσταντινίδης, *Τὸ Κάροληλι καὶ ἡ φορολογία αὐτοῦ περὶ τὰ τέλη τοῦ ιθ' αἰ. καὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ ιθ' αἰ., κατ' ἀνέκδοτον πατριαρχικὸν ἔγγραφο* ἐκ τοῦ ἔτους 1793, ἐν π. Ἀρμονία 1 (1900) σ. 465–474.
210. Θαν. Π. Κωστάκης, *Ἐνα ἀνέκδοτο σιγίλλιο καὶ ἓνα μπουνγιορτί*, ἐν π. Πελοποννησιακά 2 (1957) σ. 369–378.
211. Γ. Γ. Λαδάς — Ἀθ. Χατζηδημοῦς, *Ἑλληνικὴ Βιβλιογραφία, συμβολὴ στὸ δέκατο ὀγδοοῦ αἰῶνα* (Ἀθ. 1964).
212. Κ. Λαμέρας, *Περὶ τοῦ θεσμοῦ τῶν ἐπὶ τουρκοκρατίας Δημογεροντιῶν*, ἐν π. Μικρ. Χρ. 3 (1940) σ. 1–73.
213. Ἰω. Λαμπρίδης, *Ἡπειρωτικὰ μελετήματα, τεῦχος Θ', Ζαγοριακά* (Ἀθ. 1889).
214. Ἰω. Λαμπρίδης, *Πολιτικὴ ἐξάρτησις καὶ διοικήσεις Μαλακασίου*, ἐν π. Παρνασσός 19 (1886–1887) σ. 376–388.
215. Σπ. Λάμπρος, *Κατάλογος τῶν ἐν ταῖς Βιβλιοθήκαις τοῦ Ἁγίου Ὁρους ἐλληνικῶν κωδίκων*, τ. 1–2 (Καντζαβρίτζι 1895–1900).
216. Σπ. Λάμπρος, *Κώδικες τῆς βιβλιοθήκης Ἀλεξίου Κολυβά*, ἐν Ν. Ἑλ. τ. 11–16 (Ἀθ. 1914–1922).
217. Σπ. Λάμπρος, *Καταγισμὸς τῶν προικῶν ἐν Λιασκορτζι τῆς Ἡπείρου*, ἐν Ν. Ἑλ. 10 (1913) σ. 193–195.
218. Σπ. Λάμπρος, *Τὸ ἱατρικὸν σημειωματάριον μανιάτου χειρουργοῦ*, ἐν Ν. Ἑλ. 14 (1917) σ. 51–78.
219. Σπ. Λάμπρος, *Περὶ τῆς γενέσεως τοῦ ἀσσεβοῦς Μωάμεθ*, ἐν Ν. Ἑλ. 15 (1921) σ. 357–366.
220. Σπυρίδων Λαυριώτης καὶ Σωφρόνιος Εὐστρατιάδης, *Κατάλογος Κωδίκων Μ. Λαύρας* (Παρ. 1925).
221. Ἀντ. Λιγνός, *Ἱστορία τῆς νήσου Ὑδρας*, τ. 1–3 (Ἀθ. 1946–1953).
222. Ἀντ. Λιγνός, *Περὶ τινῶν προεπαναστατικῶν ἐθίμων τῆς Ὑδρας*, ἐν π. Τὸ Μέλλον τῆς Ὑδρας τ. 6 (1938) σ. 99–100.
223. Ἐρμ. Λούντζης, *Περὶ τῆς πολιτικῆς καταστάσεως τῆς Ἐπτανήσου ἐπὶ Ἑνετῶν* (Ἀθ. 1856).
224. Ἰω. Λυκούρης, *Ἡ διοικήσεις καὶ δικαιοσύνη τῶν τουρκοκρατουμένων νήσων* (Ἀθ. 1954).
225. Ζ. Μαθάς, *Κατάλογος . . . πατριαρχῶν τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει . . . Ἐκκλησίας*, ἔκδ. β' (Ἀθ. 1894).
226. Μ. Μελανδράκης, *Ἀνέκδοτα ἔγγραφα*, ἐν π. Ἑλληνικά 10 (1937–1938) σ. 319–402.

227. Μ. Μαλανδράκης, *Νησιωτικά Χρονικά*, ἐν π. 'Ελληνικά 11 (1939) σ. 157-238.
228. 'Ανδρ. Μάμουκας, *Τὰ κατὰ τὴν ἀναγέννησιν τῆς Ἑλλάδος*, τ. 1-11 (1839-1852).
229. 'Ανδρ. Μάμουκας, *Τὰ κατὰ τὴν ἀναγέννησιν τῆς Ἑλλάδος. Ὑπὸ διαφόρων ἐθνικῶν Συνελεύσεων συνταχθέντα πολιτεύματα* (Πειρ. 1839).
230. Δημ. Μανάκας, *Ἐσνάφια, ρουσφέτια (συντεχνίαι) Διδυμοτείχου*, ἐν ΑΘΛΓΘ 20 (1955) σ. 139-144.
231. 'Ι. Μανιατόπουλος, *Τὸ ναυτικὸν Δίκαιον τῆς Ὑδρας* ('Αθ. 1939).
232. Γ. Λ. φὸν Μάουρερ, *Ὁ ἐλληνικὸς λαός*, τ. Α', μετὰφρ. Εὐστ. Καραστάθη ('Αθ. 1943).
233. Γ. Μαριδάκης, *Ἡ ἐν Γλαρέντζα δίκη (1276) μεταξὺ Βιλλεαρδουίνου, «πρίγκηπα τοῦ Μορέως» καὶ τῆς ντάμας Μαργαρίτας τοῦ Πασσαβᾶ* ('Αθ. 1958).
234. Μιχ. Ι. Μαρκόπουλος, *Ἡ τελευταία ἐπὶ τουρκοκρατίας διοικητικὴ ὁργάνωσις τῆς Κοινότητος Κασσίου Νάξιας*, ἐν π. Ἑστία 1892, Β' σ. 333-335.
235. Ἰωακεῖμ Μαρτινιανός, *Συμβολαὶ εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς Μοσχοπόλεως* ('Αθ. 1939).
236. Ἰωακεῖμ Μαρτινιανός, *Ἡ Μοσχόπολις 1330-1930* (Θεσσ. 1957).
237. Παντ. Μαρτινιανός, *Ἐκ τοῦ καταστήχου τῆς συντεχνίας τῶν παντοπλῶν τῆς Μοσχοπόλεως*, ἐν ΒΝΙ 7 (1929) σ. 526-528.
238. Παν. Δ. Παπαδημητρίου, *Δι' Ἀσσίαι ἐν Εὐβοίᾳ*, ἐν ΑΕΜ 8 (1961) σ. 249-252.
239. Νικ. Μάτσης, *Νομικὰ ἔγγραφα Ὑδρας τῶν ἐτῶν 1782-1826* ('Αθ. 1964).
240. Χρ. Β. Μαυρόπουλος, *Τουρκικὰ ἔγγραφα ἀφορῶντα τὴν ἱστορίαν τῆς Χίου* ('Αθ. 1920).
241. Κωνστ. Μαχαίρᾱς, *Ἡ Λευκάς ἐπὶ Ἑνετοκρατίας 1684-1797* ('Αθ. 1951).
242. Κωνστ. Μαχαίρᾱς, *Ναοὶ καὶ Μοναὶ Λευκάδος* ('Αθ. 1957).
243. Ἰω. Μελᾱς, *Ἱστορία τῆς νήσου Ἰκαρίας*, τ. Β' ('Αθ. 1958).
244. Κωνστ. Δ. Μέρτζιος, *Μνημεῖα μακεδονικῆς ἱστορίας* (Θεσσ. 1947).
245. Κωνστ. Δ. Μέρτζιος, *Ἡπειρωτικὰ σταχυολογήματα*, ἐν Ἡπ. Ἑστ. 11 (1962) σ. 377-384 καὶ 521-527.
246. Κωνστ. Δ. Μέρτζιος, *Ἡ συνθήκη Ἑνετῶν - Καλλέργη καὶ οἱ συνοδεύοντες αὐτὴν κατάλογοι*, ἐν Κρ.Χρ. 3 (1949) σ. 262-292.
247. Ἰω. Μεσολωρᾱς, *Συμβολικὴ*, τ. Α' ('Αθ. 1883).
248. *Μετάφρασις ὑψηλοῦ αὐτοκρ. φιρμανίου, ἥτοι τῆς ὁργανικῆς Διατάξεως τῆς ἐκδοθείσης τὸ 1834 καὶ περιεχοῦσης τὰ χορηγηθέντα τοῖς Σαμίοις προνόμια* (1839).

249. Γ. Μιχαηλίδης-Νουάρος, *Περὶ τῆς ἀδελφοποιίας ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ἑλλάδι καὶ ἐν τῷ Βυζαντίῳ*, ἐν ΤΑ σ. 251–313.
250. Μ. Μιχαηλίδης-Νουάρος, *Νομικὰ ἔθιμα τῆς νήσου Καρπάθου* (Ἀθ. 1926).
251. Μ. Μιχαηλίδης-Νουάρος, *Παραλειπόμενα ἐκ τῶν ἐθίμων τῆς Δωδεκανήσου ἐκ τῆς νήσου Καρπάθου*, ἐν ἐφ. Αὐγὴ Δωδεκανησιακῇ, φ. 155 τῆς 1 Ἀπριλίου 1927.
252. Μ. Μιχαηλίδης-Νουάρος, *Ἱστορία τῆς Καρπάθου* (Ἀθ. 1940–1949).
253. Μ. Μιχαηλίδης-Νουάρος, *Ἐθιμικὸν Δίκαιον Ἀστυπαλαίας*, ἐν π. Λαογραφία 13 (1951) σ. 125–134.
254. Ἀντ. Μομφερράτος, *Εὐρετήριον καὶ πρόλογοι τῆς Βακτηρίας τῶν Ἀρχιερέων*, ἐν ΔΙΕΕΕ 3 (1889–1891) σ. 129–218.
255. Θεμ. Μπαμίχας, *Κώδιξ τῶν ναῶν τῆς πόλεως Δελφίνου*, ἐν Ἡπ.Χρ. 5 (1930) σ. 56–75.
256. Εὐάγγ. Μπόγκας, *Δύο ἱστορικὰ ἐνθυμήματα τοῦ 15 αἰ. ἐκ Βορείου Ἠπείρου*, ἐν ΔΙΕΕΕ 13 (1959) σ. 427–429.
257. Φαίδων Μπουμπουλίδης, *Νοτάριοι Ζακύνθου*, ἐν ΕΑΙΕΔ 8 (1958) σ. 112–133.
258. Φαίδων Μπουμπουλίδης, *Τὰ λυτὰ ἔγγραφα τῆς Βιβλιοθήκης Σπ. Δοβέρδου*, ἐν π. Παρνασσός 2 (1960) σ. 255–279.
259. Νεκτάριος, *Ἐπιστὴ Ἱεροκοσμικῆς Ἱστορίας* (Ἔνεα 1758).
260. Δημ. Νικολαΐδης, *Ὀθωμανικοὶ Κώδικες, ἥτοι Σύλλογὴ τῶν ἐν ἐνεργείᾳ νόμων, κανονισμῶν, διαταγμάτων καὶ ἀποφάσεων τῆς ὀθωμανικῆς αὐτοκρατορίας...* (Κπ. 1869).
261. Δημ. Νικολαΐδης, *Ὀθωμανικοὶ Κώδικες*, τ. 1–4 (Κπ. 1889–1891).
262. Ἰω. Ν. Νικολαΐδης, *Ζαγορησιακὰ θέσμινα*, ἐν π. Ἡπ.Ἑστ. 12 (1963) σ. 1–5.
263. Στέφ. Ξανθοουδίδης, *Συνθήκη μεταξὺ τῆς Ἑνετικῆς Δημοκρατίας καὶ Ἀλεξίου Καλλιέργου*, ἐν π. Ἀθηνᾶ 14 (1902) σ. 283–331.
264. Στέφ. Ξανθοουδίδης, *Κανονικὰ πεσκέσια μ. Κρήτης*, ἐν π. Χριστιανικὴ Κρήτη 2 (1914) σ. 59–108.
265. Στέφ. Ξανθοουδίδης, *Δουκικὰ διατάγματα, πατριαρχικὰ σιγίλλια καὶ γράμματα*, ἐν π. Χριστ. Κρήτη 2 (1914) σ. 194–246.
266. Στέφ. Ξανθοουδίδης, *Φιρμάνιον αὐτοκρατορικόν*, ἐν π. Χριστ. Κρήτη 2 (1914) σ. 237–245.
267. Στέφ. Ξανθοουδίδης, *Ἡ Ἑνετοκρατία ἐν Κρήτῃ* (Ἀθ. 1939).
268. Γ. Ι. Οἰκονομίδης, *Βεράτιον καὶ φιρμάνιον μ. Κρήτης*, ἐν π. Χριστ. Κρήτη 2 (1914) σ. 109–120.

269. Κ. Γ. Οἰκονόμου, *Γαμήλια ἔθιμα ἐν Σιατίστῃ*, ἐν π. *Μακεδονικά* 1 (1940) σ. 264-276.
270. "Οροι καὶ διαταγαὶ τοῦ Γένους καὶ τῆς Ἀδελφότητος τῶν Γραικῶν κατοίκων εἰς τὴν πόλιν... τοῦ Τριεστίου (Ἐνετ. 1787). Ἀνατύπωσις: Τεργέστη 1835.
271. Δ. Παναγιωτίδης, *Κώδιξ τοῦ ιη' αἰ. κατὰ προικοδοσιῶν ἐν τῇ Ἱ. Μητροπόλει Παραμυθίας*, ἐν ΠΕΦΣΚ 27 (1900) σ. 307-312.
272. Νικ. Πανταζόπουλος, Ἀπὸ τῆς «λογίας» παραδόσεως εἰς τὸν Ἀστικὸν Κώδικα (Ἀθ. 1947).
273. Νικ. Πανταζόπουλος, Ὁ Ἰωάννης Γενατᾶς καὶ ἡ ὁργάνωσις τῆς Δικαιοσύνης ἐπὶ Καποδιστρίου, ἐν π. Ἀθηνᾶ 53 (1949) σ. 297-318.
274. Νικ. Πανταζόπουλος, Λαϊκαὶ καὶ «λόγια» ἐπιδράσεις εἰς τὸ Δίκαιον τῆς Ἐπαναστάσεως, ἐν π. Γνώσεις 1 (1958) τεύχ. 7-8, σ. 77-89.
275. Νικ. Πανταζόπουλος, Ἐκκλησία καὶ Δίκαιον εἰς τὴν Χερσόνησον τοῦ Αἴμου ἐπὶ τουρκοκρατίας, ἐν π. Μνημόσυνον Περ. Βιζουκίδου (1960-1963) σ. 685-775.
276. Σπ. Π. Παπαγεωργίου, Ἱστορία τῆς Ἐκκλησίας τῆς Κερκύρας (Κέρκυρα 1920).
277. Π. Ν. Παπαγεωργίου, Δέ Σέρα καὶ τὰ προάστεια, τὰ περὶ τὰς Σέρας καὶ ἡ Μονὴ Ἰωάννου τοῦ Προδρόμου, ἐν Β.Ζ. 3 (1894) σ. 225-329.
278. Ἀθ. Παπαδόπουλος Κεραιμεύς, Ἐκθεσίς παλαιογραφικῶν καὶ φιλολογικῶν ἐρευνῶν ἐν Θράκῃ καὶ Μακεδονίᾳ, ἐν ΠΕΦΣΚ Παράρτημα ΙΖ' τόμου (Κπ. 1886) σ. 3-64.
279. Ἀθ. Παπαδόπουλος Κεραιμεύς, Ἑλληνικοὶ Κώδικες ἐν τῇ Βιβλιοθήκῃ Μονῆς Σουμελά, ἐν ΒΧΗ 19 (1912) σ. 282-322.
280. Ἀθ. Παπαδόπουλος Κεραιμεύς, Ἀνάλεκτα Ἱεροσολυμιτικῆς σταχυολογίας, τ. 1-5 (Πετρούπολις 1891-1898).
281. Κωνστ. Συμ. Παπαδόπουλος, Εἰδήσεις περὶ τῆς Κοινότητος καὶ τῆς δημογεροντίας Σμύρνης πρὸ τῆς Ἐπαναστάσεως τοῦ 1821 καὶ ἡ τότε κατὰ τόπους ἀνάπτυξις τοῦ κοινοτισμοῦ καὶ χειραφέτησις αὐτοῦ ἀπὸ τῆς Ἐκκλησίας, ἐν π. Μικρ. Χρ. 9 (1961) σ. 1-41.
282. Χαριλάου Παπαϊωάννου, Κώδιξ Α τῆς ἀρχιεπισκοπῆς Κύπρου, ἐν π. Φῶς (Λευκωσίας) 1 (1911) σ. 225-244.
283. Πολύδ. Παπαχριστοδούλου, Τὰ ἐσνάφια καὶ ἡ οἰκονομικὴ καὶ πνευματικὴ ἀνθesis τοῦ Ἑλληνισμοῦ ἐπὶ τουρκοκρατίας, ἐν ΑΘΛΓΘ 6 (1951) σ. 54-57.
284. Ι. Ν. Παραγυιός, Περὶ γαμβρικίου, ἐν ἐφ. Καρπαθιακή, φ. 6 Μαρτίου 1953.
285. Μ. Παρανίκας, Ἱστορία Ἐυαγγελικῆς Σχολῆς Σμύρνης, ἐκ τῶν πηγῶν συνταχθεῖσα (Ἀθ. 1885).

286. «Παράρτημα τοῦ αὐτοῦ συγγραφέως», εἰς τὴν Ἱστορίαν τῆς Δακίας (βλ. ἄνωτέρω ἀριθ. 157).
287. Δ η μ. Π α σ χ ᾶ λ η ς, Ἡ Ἄνδρος, τ. 1-2 (Ἀθ. 1925 καὶ 1927).
288. Δ η μ. Π α σ χ ᾶ λ η ς, Νομικὰ ἔθιμα τῆς νήσου Ἄνδρου, ἐν ΛΟΚΕ 5 (1925) σ. 151-174.
289. Δ η μ. Π α σ χ ᾶ λ η ς, Κυκλαδικὰ θέσμια, μετ' ἀνεκδότων ἐγγράφων, ἐν ΑἸΔ 6 (1939) σ. 212-261.
290. Δ η μ. Π α σ χ ᾶ λ η ς, Προνόμια καὶ διοικήσεις τῶν Κυκλάδων ἐπὶ τουρκοκρατίας, ἐν π. Ἀνδριακὰ Χρονικὰ 1 (1948) σ. 120-150.
291. Δ η μ. Π α σ χ ᾶ λ η ς, Αἱ Κυκλάδες ὑπὸ τοὺς Ρώσους (1770-1774) μετ' ἀνεκδότων ἐγγράφων, ἐν ΕΕΚΜ 1 (1961) σ. 234-292.
292. Δ η μ. Π α σ χ ᾶ λ η ς, Κατάκτησις τῶν Κυκλάδων ὑπὸ τῶν Τούρκων, ἐν ΕΕΚΜ 1 (1961) σ. 215-233.
293. Δ η μ. Π α σ χ ᾶ λ η ς, Μονὴ τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς ἢ Ἀγίας, ἐν π. Ἀνδριακὰ Χρονικὰ 10 (1961) σ. 17-172.
294. Δ η μ. Π α σ χ ᾶ λ η ς, Τουρκοκρατούμεναι Κυκλάδες, Ἀρχαὶ ἐν Ἄνδρῳ ἐπὶ τουρκοκρατίας, ἐν ΕΕΚΜ 2 (1962) σ. 36-66.
295. Γ. Α. Π ε τ ρ ὅ π ο υ λ ο ς, Νοταριακαὶ πράξεις Πλάκων (Ἀθ. 1958).
296. Γ. Α. Π ε τ ρ ὅ π ο υ λ ο ς, Νοταριακαὶ πράξεις Μικίων, τῶν ἐτῶν 1663-1779 (Ἀθ. 1960).
297. Γ. Α. Π ε τ ρ ὅ π ο υ λ ο ς, Νομικὰ ἐγγράμματα Σίφων τῆς συλλογῆς Γ. Μαρινάκη (1684-1835) μετὰ συμβολῶν εἰς τὴν ἐξέτασιν τοῦ Μεταβυζαντινοῦ Δικαίου (Ἀθ. 1956).
- 297^α Γ. Α. Π ε τ ρ ὅ π ο υ λ ο ς, Ὁ κώδικς τοῦ νοταρίου Ἀθηνῶν Παναγῆ Πούλου 1822-1833 (Ἀθ. 1957).
298. Γ. Α. Π ε τ ρ ὅ π ο υ λ ο ς, Α) Νοταριακαὶ πράξεις Κεφαλληνίας τῆς συλλογῆς Ε. Μπλέσσα, τῶν ἐτῶν 1701-1856, Β) Ἑγγραφα τῆς Ἡπείρου καὶ ἱερῶν Μονῶν Αἰτωλίας, τῶν ἐτῶν 1701-1887 (Ἀθ. 1962).
299. Γ. Α. Π ε τ ρ ὅ π ο υ λ ο ς, Α) Νοταριακαὶ πράξεις Χίου τῶν ἐτῶν 1724-1780, Β) Ἑγγραφα Ρόδου καὶ Καστελλορίζου, τῶν ἐτῶν 1847-1874 (Ἀθ. 1963).
300. Σ π. Π λ α τ ᾶ κ η ς, Ἀνέκδοτα ἔγγραφα τοῦ οἰκ. Πατριαρχείου πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν Κρήτης καὶ τὴν δημογεροντίαν Ἡρακλείου, ἐν Κρ.Χρ. 14 (1960) σ. 335-376.
301. Πολίτευμα τῶν Ἑνωμένων Ἐπαρχιῶν τῶν Ἰονικῶν Νήσων... ἐκ τοῦ ἀγγλικοῦ εἰς τὸ νεοελληνικὸν ἰδίωμα, παρὰ Π. Π ε τ ρ ῖ δ ο υ... (Κέρκ. 1818).
302. Ἰ. Δ. Π ρ α ῖ δ η ς, Καταστατικὸν Συντροφίας Ἀμπελακίων, ἐν Ν. Ἑλ. 14 (1917) σ. 381-388.
303. Πρακτικὰ τῆς ἀγίας τοῦ Χριστοῦ Μ. Ἐκκλησίας (Κπ. 1839).
304. Πράξεις τῆς πέμπτης Γερουσίας τοῦ Ἑνωμένου Κράτους τῶν Ἰονικῶν Νήσων... ἐπὶ τῆς τετάτης αὐτῆς συναθροίσεως, συγκροτηθείσης τὸ ἔτος 1837.

305. *Πράξεις τῆς ἐβδόμης Γερουσίας . . . τῶν Ἰονίων Νήσων, . . . ἐπὶ τὴν πρώτην αὐτῆς συνάθροισιν, . . . τὸ ἔτος 1840.*
306. *Πράξεις τῆς ὀγδόης Γερουσίας . . . τῶν Ἰονίων Νήσων . . . ἐπὶ τὴν δευτέραν αὐτῆς συνάθροισιν . . . τὸ ἔτος 1847 . . .*
307. *Προνομίον (Τὰ περὶ τῶν—) ἐπίσημα ἔγγραφα, ἐν Ἑκκλ. Ἀλ. 3 (1833) σ. 564–570, τ. 4 (1883–1884) σ. 126–135, 174–178 καὶ 470.*
308. Ἰω. Πρωτόδικος, *Ἐγγραφοὶ τῆς Κοινότητος Πάριον πρὸς τὸν καπουνδὰν πασᾶν, ἐν π. Ἀθήναιον 8 (1879) σ. 228–230.*
309. Ι. Μ. Ράλλης – Μ. Ποταλῆς, *Σύνταγμα τῶν θείων καὶ ἱερῶν Κανόνων, τ. 1–6 (Ἀθ. 1852–1859).*
310. Ἰ. Ρωμανός, *Γρατιανὸς Ζώρξης, αὐθέντης Λευκάδος (Κέρκ. 1870).*
311. Ἰ. Ρωμανός, *Ἀνθηρανικὸν δίπλωμα τοῦ ταραντινοῦ ἡγεμόνος Φιλίππου τοῦ Β', ἐν ΔΙΕΕΕ 2 (1899) σ. 587–608.*
312. Εὐάγγ. Σαβράμης, *Ζαγοριακὰ θέσμινα περὶ προικός, ἐν π. Ἑκκλ. Φάρος 35 (1936) σ. 350–363.*
313. Κ. Σάθας, *Μεσαιωνικὴ Βιβλιοθήκη, τ. 4–7 (1872–1894).*
314. Κ. Σάθας, *Ἡ ἐπεὶ τῶν χρονολογικῶν ἀσφάλειν Μωάμεθ τοῦ Προφήτου καὶ τὸ Χάττη σερῖφιον τῶν σουλετῶν Σελῖν, ἐν π. Χρυσάλλης 3 (1865) σ. 609–615.*
315. Κ. Σάθας, *Διάταγμα Χαΐη Λαῶν περὶ Πολυκάδων, ἐν π. Χρυσάλλης 6 (1868) σ. 142.*
316. Γ. Σάκκαρης, *Ἱστορία τῶν Κυπρίων (Ἀθ. 1920).*
317. Ἰ. Σακκελίων, *Ἀνέκδοτα τὰς ἐν π. Πανδώρα 18 (1868) σ. 145–151.*
318. Ἰ. Σακκελίων, *Σουλτανικὸν βεράτιον, ἐν π. Σωτήρ 9 (1886) σ. 269–276.*
319. Ἰ. Σακκελίων, *Ἐγγραφα ἱστορικά, ἐν π. Παρνασσὸς 19 (1886–1887) σ. 126–132.*
320. Δ. η. μ. Σάρρος, *Ἐκ τοῦ ἀρχείου τοῦ βιλαετίου Ζαγορίου, ἐν Δωδώνη, Ἑπειρωτικὸν Ἡμερολόγιον τοῦ 1899, σ. 83–86.*
321. Δ. η. μ. Σάρρος, *Παλαιογραφικὸς ἔρως, ἐν ΠΕΦΣΚ 33 (1910–1911) σ. 61–122.*
322. Δ. η. μ. Σάρρος, *Ζαγοριανῶν θεσμίων ἔρευνα, ἐν Ἡπ. Χρ. 2 (1927) σ. 286–301.*
323. Α. Σγούρας, *Νομοκάνων Μανουὴλ Μαλαξοῦ, ἐν π. Θέμις 7 (1856) σ. 165–246.*
324. Α. Σγούρας, *Σύνταγμα κατ' ἀλφάβητον Βλαστάρη Κριτοπούλου, ἀπόσπασμα, ἐν π. Θέμις 7 (1856) σ. 246–257.*
325. Ἀλέξης Δ. Σεβαστάκης, *Τὸ δημόσιον Δίκαιον ἐν Σάμῳ κατὰ τὴν τουρκοκρατίαν, τὴν Ἐπανάστασιν καὶ τὸ ἡγεμονικὸν καθεστῶς, (Θεσσ. 1959).*

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

326. Δημ. Σερεμέτης, *Προσπάθειαι περισυλλογῆς ἐθίμων ἐν Ἑλλάδι κατὰ τοὺς νεωτέρους χρόνους*, ἐν π. Ἀρμενόπουλος 13 (1959) σ. 653–662 καὶ τ. 14 (1960) σ. 774–762.
327. Δημ. Σερεμέτης, *Ἡ Δικαιοσύνη ἐπὶ Καποδίστρια* (Θεσσ. 1959).
328. Ἀ. Σιγάλας, *Ἐπιστολαὶ τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει καπουκεχαριάδων τῆς Σύρου ἐπὶ τουρκοκρατίας*, ἐν π. Ἑλληνικά 2 (1929) σ. 11–96.
329. Ἀ. Σιγάλας, *Ἀνέκδοτα ἔγγραφα ἀφορῶντα εἰς τὴν ἐκλογὴν τῶν κοτζαμπάσηδων*, ἐν π. Ἑλληνικά 3 (1930) σ. 69–88.
330. Ἀ. Σιγάλας, *Ἡ πατέντα τῶν κοτζαμπάσηδων*, ἐν Ἡμερολ. τῆς Μεγάλης Ἑλλάδος τοῦ 1930, σ. 403–421.
331. Ἀ. Σιγάλας, *Πατριαρχικαὶ πράξεις, φερμάνια καὶ ἄλλα τινὰ ἔγγραφα*, ἐν π. Μακεδονικά 1 (1940) σ. 277–323.
332. Ξ. Σιδερίδης, *Περὶ τινος ἀντιγράφου τοῦ νομοκάνονος τοῦ Μαλαξοῦ*, ἐν ΠΕΦΣΚ 30 (1908) σ. 182–205.
333. Βασ. Σκαφιδᾶς, *Τὰ προνόμια τοῦ Μετσόβου*, ἐν π. Ἡπ.Ἑστ. 1 (1952) σ. 657–680.
334. Βασ. Σκαφιδᾶς, *Ἱστορία τοῦ Μετσόβου*, ἐν π. Ἡπ.Ἑστ. 10 (1961) σ. 965–974, 1056–1060, τ. 11 (1962) σ. 16–21, 106–112, 205–209, 289–295, 385–392, 528–535, 610–615, 697–709, 793–808, 907–914, τ. 12 (1963) σ. 16–21, 107–112, 193–200, 291–299, 391–398, 502–508, 704–711, 790–797, τ. 13 (1964) σ. 19–27, 112–117, 204–211 καὶ 312–320.
335. Ἀνδρ. Σκιᾶς, *Διόρθωσις εἰς τὸ Χρονικὸν τοῦ Παπαρέτου*, ἐν Ν.Ἑλ. 4 (1907) σ. 490.
336. Στ. Σκοπετέας, *Ἐγγραφα ἰδιωτικὰ ἐκ Δ. Μάνης, τῶν ἐτῶν 1547–1830*, ἐν ΕΑΙΕΔ 3 (1950) σ. 60–117.
337. Στ. Σκοπετέας, *Διαθῆκαι ἐκ τῆς Δ. Μάνης*, ἐν ΕΑΙΕΔ 6 (1955) σ. 100–121.
338. Ἰ. Ν. Σόντης, *Ἡ περὶ τοῦ Νομικοῦ Συνταγματίου τοῦ Ὑψηλάντη πραγματεία τοῦ . . . Παν. Ζέπον*, ἐν ΑΙΔ 5 (1938) σ. 70–142.
339. Εὐρ. Σούρλας, *Ἀπὸ τὸν ἰδιωτικὸν καὶ δημόσιον βίον τῶν ὑποδούλων τῆς ἐπαρχίας Κορίνθης ἐπὶ τουρκοκρατίας*, ἐν Ἡπ.Χρ. 4 (1929) σ. 206–234.
340. Ἀλέξιος Σπανός, *Ἐγχειρίδιον περὶ συνοικεσίων*, ἐν τῇ ὑπ' αὐτοῦ μεταφράσει τῆς Ἐξαβίβλου (1744) σ. 495–562.
341. Ἀθ. Σπυριδάκης, *Ἐγγραφα παλαιὰ 40*, ἐν Δελτίῳ τῆς ἐν Ἀλμυρῷ Φιλαρχίου Ἐταιρείας τῆς Ὀθρυος 3 (1900) σ. 11–13.
- 341^α Κ. Σπυριδάκης, *Τὸ ἀρχιερατικὸν ἔγγραφον διαζυγίου τοῦ ἱατροῦ Γεωργίου Χοῦδᾶ*, ἐν Κυπ.Σπ. 28 (1964) σ. 207–214.
342. Ἐπ. Ἰ. Σταματιάδης, *Σαμιακά, ἥτοι ἱστορία τῆς νήσου Σάμου*, τ. 1–4 (Σάμος 1881–1891).

343. Έπ. Ι. Σταματιάδης, *Εκκλησιαστικά σύλλεκτα* (Σάμος 1891).
344. Ν. Σταυρινίδης, *Ανέκδοτα έγγραφα της τουρκοκρατίας εν Κρήτη*, εν Κρ.Χρ. 1 (1947) σ. 84-122, τ. 2 (1948) σ. 152-166.
345. Άναστ. Στεφάνου, *Από την αυτοδιοίκηση του Ζαγορίου*, εν Ήπ.Έστ. 4 (1955) σ. 622-627, 734-741, 883-891, 989-995 και 1091-1094.
346. *Σύνταγμα του Ίονίου Κράτους τών 1817, ως νυν υπάρχει μετερρυθμισμένον, μεταφρασθέν εκ του ιταλικού πρωτοτύπου, ὡπερ ἐπισυνάπτεται ἢ ἐν Παρισίοις συνθήκῃ τών 1815 καὶ ὁ πίναξ ἀναλυτικὸς τών περιεχομένων ἐν τῷ Συντάγματι* (Κέρκυρα 1855).
347. *Σύστημα ἢ διαταγαὶ κατὰ κοινὴν ψήφον ἀπάσης τῆς συνελεύσεως τῆς ἐν Μακεδονίας πόλεως Μελενίκου...* (Βιέννη 1813).
348. Βασ. Σφυρόερας, *Γάμοι καὶ διαζύγια στὴ Νάξο τοῦ 15' καὶ 17' αἰώνων* (ἀνέκδοτα έγγραφα ἀπὸ τὸν Κώδικα Α τῆς μητροπόλεως Παροναξίας), εν π. Κυκλαδικὰ 1 (1956) σ. 33-46, 95-99 καὶ 265-275.
349. Βασ. Σφυρόερας, *Οἱ δραγομάνοι τοῦ στόλου. Ὁ θεσμὸς καὶ οἱ φορεῖς*. (Αθ. 1965), αὐτοτελὲς καὶ ἐν ΕΜΑ 14 (1964) σ. 1-192.
350. Κωνστ. Τζιόβας, *Συμβολὴ εἰς τὴν ἐρευναν τών ἡπειρωτικῶν θεσμίων*, εν Ήπ.Χρ. 5 (1930) σ. 52-55.
351. Μεν. Τουρτόγλου, *Ἡ διαρρύθμισις τών δικαστηρίων καὶ ἡ πολιτικὴ καὶ ἐγκληματικὴ διαδικασία τοῦ 1830* (Κριτικαὶ παρατηρήσεις Ἀλ. Πάλλα-Ἀπαντήσεις Ι. Γενάτῃ) ἐν ΕΑΙΕΔ 8 (1958) σ. 1-102.
352. Κωνστ. Τριανταφυλλόπουλος, *Τὸ νομοσχέδιον περὶ Ἀρμενοπούλου καὶ ἐθίμων καὶ ἡ ἔκθεσις τῆς νομοθετικῆς Ἐπιτροπῆς*, εν Πρακτικὰ Α' Συνεδρίου Δικηγορικῶν Σωλλόγων τοῦ Κράτους (Αθ. 1928) σ. 286-298.
353. Κωνστ. Τριανταφυλλόπουλος, *Ἡ ἱστορία τών σχεδίων τοῦ ἐλληνικοῦ ἀστικοῦ κώδικος*, εν ΑΙΔ 4 (1937) σ. 433-449.
354. Κωνστ. Τριανταφυλλόπουλος, *Ἡ πρώτη ἐλληνικὴ μετάφρασις τοῦ γαλλ. ἐμπορ. κώδικος καὶ τὰ ἐξ αὐτῆς διδάγματα*, εν ΑΙΔ 10 (1943) σ. 381-383.
355. Κωνστ. Τριανταφυλλόπουλος, *Ἡ πολιτικὴ Δικαιοσύνη ἐπὶ Καποδίστρια*, εν ΠΑΚ 23 (1946) σ. 472-490.
356. Κωνστ. Τριανταφυλλόπουλος, *Ἡ πρώτη προσπάθεια κωδικοποιήσεως βυζαντινορωμαϊκοῦ Δικαίου*, εν ΕΕΝ 29 (1962) σ. 521-528.
357. Κ. Τσαπαλιάρης, *Ἡ νῆσος Ἰκαρία διὰ μέσον τών αἰώνων...* (Αθ. 1927).
358. Ἡλίας Τσιτσέλης, *Ἡ ὁρθόδοξος Ἐκκλησία ἐν ταῖς Ἰονίοις Νήσοις ἐπὶ Ἑνετοκρατίας*, εν π. Ήπ.Φιλ.Συλλ. Παρνασσὸς 8 (1904) σ. 168-182.
359. Νικ. Τωμαδάκης, *Τουρκογραικικά*, εν ΕΕΚΣ 1 (1938) σ. 130-137.
360. Νικ. Τωμαδάκης, *Ναοὶ καὶ θεσμοὶ τῆς ἐλλ. Κοινότητος Λιβόρονου*, εν ΕΕΒΣ 16 (1940) σ. 81-127.

361. Νικ. Τωμαδάκης, *Βιβλιογραφία τῆς Ἐπαναστάσεως 1866-1869*, ἐν ΕΕΚΣ 2 (1939) σ. 198-238.
362. Εὐμένιος Φανουράκης, *Ἀνέκδοτα ἐκκλ. ἔγγραφα τῶν χρόνων τῆς τουρκοκρατίας, ἀποκείμενα ἐν τῷ Μουσείῳ Ἡρακλείου*, ἐν Κρ.Χρ. 1 (1947) σ. 155-172, 256-274, τ. 2 (1948) σ. 109-128, 299-317 καὶ 454-468.
363. Εὐμένιος Φανουράκης (ἐπ. Λάμπης καὶ Σφακίων), *Ἐγκύκλια γράμματα μ. Ἡρακλείας Ἰγνατίου*, ἐν π. Ὁρθοδοξία 29 (1954) σ. 78-83.
364. Θ. Ν. Φιλαδέλφους, *Περὶ τραχώματος*, ἐν π. Ἀρμονία 2 (1901) σ. 258-268.
365. *Φιρμάνιον σουλτάνου Ἀπτούλ Μετζήτ πρὸς πΚ. Γερμανὸν Δ'*, ἐν Ἐκκλ.Ἀλ. 3 (1882-1883) σ. 749.
366. Ἰωακεῖμ Φορόπουλος, *Ἀνάλεκτα ἐκ τῶν πατριαρχικῶν κωδίκων*, ἐν Ἐκκλ.Ἀλ. 20 (1900) σ. 77-80, 108, 145-148, 365-368, 382-384, 407-408, 416, 451-453 καὶ 460-461.
367. Ἰππ. Φραγκόπουλος, *Ὁ θεσμὸς τῆς Δημογεροντίας στὴν Κάλυμνο*, ἐν π. Δωδεκανησιακὸν Ἀρχεῖον 3 (1958) σ. 177-189.
368. Κ. Φρόντζος, *Ἡπειρωτικὰ ἔθιμα*, ἐν Νεῦν Εὐρ. 4 (1955) σ. 211-232, 315-324 καὶ 533-539.
369. Διον. Φωτεινός, *Ἱστορία τῆς καλαβρίας*, τ. 1-3 (Βιέννη 1818-1819).
370. Δημ.σθ. Χαβιαρῆς, *Σουλτανικὰ φερμάνια περὶ τῶν προνομίων τῆς ῥήσου Σύμης καὶ τῶν λοιπῶν Νοτίων Σποράδων*, ἐν ΔΙΕΕΕ 6 (1901-1904) σ. 321-350.
371. Δημ.σθ. Χαβιαρῆς, *Ἡ ἐν Τήλῳ Ἱ. Μονή τοῦ Ἀγ. Πατελεήμορος*, ἐν π. Μικρασ. Ἡμερολ. τοῦ 1911, σ. 262-268.
372. Μηνᾶς Χαμουρόπουλος, *Πατριαρχικαὶ πινακίδες*, ἐν Ἐκκλ.Ἀλ. 2 (1881-1882) σ. 261-264, 277-281, 293-298, 315-317, 328-332, 346-349, 360-363, 429-431, 441-444, 479-483, 527-529, 537-539, 549-551, 570-571, 589-590, 619-621, 631-635 καὶ 663-667.
373. Μηνᾶς Χαμουρόπουλος, *Τὸ ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ ἰσχύον Δίκαιον*, ἐν Ἐκκλ. Ἀλ. 2 (1881-1882) σ. 565-570, 581-584 καὶ 637-638.
374. Ἀντ. Ν. Χαροκόπος, *Ὁ θεσμὸς τῆς Δημογεροντίας ἐν Χίῳ ἐπὶ τουρκοκρατίας* (Χίος 1960).
375. Ἀνάργ. Ἀ. Χατζῆ-Ἀναργύρου, *Τὰ Σπετσιωτικά, ἥτοι συλλογὴ ἱστορικῶν ἐγγράφων...*, τ. 1-3 (1861, 1925, 1926).
376. Ν. Κ. Χατζῆ-Κωστής, *Σμυρναϊκὰ ἀνάλεκτα*, β' ἔκδ. (Ἀθ. 1906).
377. Κ. Χατζηψάλτης, *Ἐκκλησιαστικὰ δικαστήρια Κύπρου ἐπὶ Φραγκοκρατίας*, ἐν π. Κυπ. Σπ. 19 (1955) σ. 23-34.
378. Π. Νιώτης, *Ἱστορικὰ ἀπομνημονεύματα Ἐπτανήσου*, τ. 6 (Ζάκ. 1888).

379. Π. Χιώτης, *Σειράς Ἱστορικῶν Ἀπομνημονευμάτων* τ. 3 (Κέρκυρα 1863).
380. Μελισσηνός Χριστόδουλος, *Τὰ Τάταυλα, ἥτοι ἱστορία τῶν Ταταούλων* (Κπ. 1913).
381. Κ. Χρυσάνθης, *Μία ἀναφορὰ πρὸς τὸν βαλῆν Σάββαν πασῶν* (1878), ἐν π. Κυπ. Σπ. 18 (1954) σ. 4γ'-ρά'.
382. Λ. Χρυσανθόπουλος, *Συλλογὴ τοπικῶν τῆς Ἑλλάδος συνηθειῶν* (Ἀθ. 1853).
383. *Χρυσόβουλλον 11 Μαρτίου 1710 τσάρου Μεγάλου Πέτρου, ὑπὲρ Γραικῶν τῆς πόλεως Νίζνα*, ἐν π. Ἑρμῆς ὁ Λόγιος, 1819, σ. 749.
384. L. Alishan, *Assises d'Antioche, reproduites en français et publiées au sixième centenaire de la mort de Sempad, le connétable, leur ancien traducteur arménien* (Venise 1876).
385. Ph. Argenti, *Chios cineta, or the occupation of Chios by the Turks (1566)*, (Cambridge 1941).
386. *Atti emanati dal primo Parlamento degli Stati Uniti delle Isole Jonie ... dalla sua prima sessione sino al termine della quinta* (Corfù 1822).
387. *Atti emanati dal secondo Parlamento degli Stati Uniti delle Isole Jonie ... durante la sua seconda sessione tenuta nell'anno 1825* (Corfù 1825).
388. *Atti emanati dal secondo Parlamento degli Stati Uniti delle Isole Jonie... durante la sua terza et ultima sessione ordinaria tenuta nell'anno 1827* (Corfù 1827).
389. *Atti emanati dal terzo Parlamento ... durante la sua seconda sessione tenuta nell'anno 1830* (Corfù 1830).
390. *Atti emanati dal quarto Parlamento ... durante la sua prima sessione tenuta nell'anno 1833* (Corfù 1833).
391. A. E. Bakalopoulos, *Thasos, son histoire, son administration de 1453 à 1912* (Paris 1953).
392. St. Berechet, *Deux lois byzantines en traduction roumaine*, en Actes du IIIe Congrès Intern. d'Études byzantines (Athènes 1932) σ. 179-183.
393. St. Berechet, *Izvoarele* (Jasi 1934).
394. St. Berechet, *Der Einfluss d. byz. auf d. alte rumanisches Recht*, ἐν Μνημόσυνο Παππούλια (1934) σ. 29-44.
395. St. Berechet, *Legătura dintre dreptul bizantin și românese* (1937).
396. St. Berechet, *I riflessi del diritto canonico bizantino dapo la caduta di Costantinopoli sul diritto canonico romeno*, ἐν Studi bizantini e neoellenici 5 (1939) σ. 586-598.
397. G. von Beseler, (βιβλιοκρισία τοῦ ὑπ' ἀριθ. 131 βιβλίου), ἐν BNJ 16 (1940) p. 255-263.

398. Beugnot, *Assises de Jérusalem, ou recueil des ouvrages de jurisprudence composés pendant le XIII siècle dans les royaumes de Jérusalem et de Chypre*, I-II (Paris 1843).
399. I. A. Buchon, *Le livre de la Conquête de la Princée de la Morée ...*, (Paris 1845).
400. Nestor Camariano, *L'organisation et l'activité de la compagnie des marchands grecs de Sibiu*, ἐν π. Balcania 6 (1943) σ. 201-241.
401. Nestor Camariano, *La Chronique de la Morée sur les combats de Jean Assen avec les Latins*, ἐν π. Balcania 7 (1954) σ. 349-362.
402. Nestor Camariano, *Biblioteca Academiei Române, Catalogul manuscriselor grecești*, tomul II (Bucarest 1940).
403. Nestor Camariano, *Despre noua editie critica «Legiurii Caragea»*, ἐν π. Studii, Revista de Istorie, 10 (1957) σ. 179-191.
404. P. Canciani, *Barbarorum leges antiquae* III (Ven. 1785).
405. Capodistria, *Correspondance du Comte J. ...* 1-4 (Genève 1839).
406. M. Caravocyro, *Droit successoral en Turquie* (1898).
407. Gh. Cront, *Exabibul lui Armenopol*, ἐν π. Studii Revista de Istorie 16 (1963) σ. 847-841.
408. M. Crusius, *Turcograeciae libri octo* (Basiliae [1584]).
409. E. Dallegio d'Alessio, *Le texte grec du traité conclu par les Génois de Galata avec Mehmet II, le 1er Juin 1453*, ἐν π. Ἑλληνικά 11 (1939) σ. 115-124.
410. I. B. Donado, *Viaggi a Costantinopoli* (Ven. 1688).
411. E. Elian, *Les rapports byzantinoromânes*, ἐν Byzantinoslavica 19 (1958) σ. 213-225.
412. Ach. Emilianides, *The «Hellenic Laws» of Cyprus and the Hexabibles of Armenopoulos*, ἐν TA, σ. 33-38.
413. V. Faucher, *Assises du royaume de Jerusalem*, 1-2 (Rennes 1839, 1840).
414. Val. Georgescu, *Protimisisul in «Manualele de legi» din 1765, 1766 și 1777 ale lui Michail Fotino*, ἐν Studii și materiale de istorie medie 5 (1962) σ. 281-333.
415. E. Gerland, *Das Archiv d. Herzogs von Candia* (1899).
416. V. Grumel, *Les regestes des actes du Patriarcat de Constantinople*, 1-3 (1932-1947) des années: 381-1206.
417. Joseph von Hammer, *Geschichte d. Osmanischen Reiches*, 1-10 (Pest 1827-1835).
418. G. E. Heimbach, *Const. Harmenopuli, Manual legum, sive Hexabiblos* (1851).

419. C. W. C. Heimbach, *Griechisch-römisches Recht im Mittelalter und in d. Neuzeit, ἐν Griechenland geographisch, geschichtlich und cultur-historisch ... in Monographien dargestellt* (Leipzig 1870) τ. 7 σ. 191-471, τ. 8 σ. 1-106 = Ersch - Gruber, *Allgemeine Encyclopädie d. Wissenschaften u. Künste*, τ. 86, 87.
420. K. Hopf, *Venetobyzantinische Analekten* (1859).
421. *Indreptarea Legii 1652* (Buc. 1962).
422. J. Jegerlehner, *Beiträge zur Verwaltungsgeschichte Kandias im XIV. Jahrh.* ἐν B.Z. 13 (1904) σ. 435-479.
423. Josef Kabrda, 'Ο τουρκικός Κώδικας (*kanunnamé*) τῆς Λαμίας (μετάφρ. Στ. Στ. Παπαδόπουλου) ἐν π. Ἑλληνικά 17 (1962) σ. 202-218.
424. F. Kausler, *Les livres des Assises et des usages deu réaume de Jérusalem. I* (Stuttgart 1839).
425. J. Lamonte, *Three Questions concerning the Assises de Jérusalem, ἐν Byzantina - Metabyzantina 1* (1946) σ. 201-211.
426. E. Legrand, *Notice biographique sur Jean et Théodose Zygomalas* (Paris 1889).
427. *Le tre costituzioni (1800, 1803, 1817) delle Sette Isole Jonie ed i relativi documenti ...* (Corfù 1849).
428. Jean Longnon, *Livre de la Conquête de la Principauté de la Morée ...* (Paris 1911).
429. *Mémoire confidentiel sur le Hatti impérial du 30 Novembre 1875* (Athènes 1876).
430. J. P. Migne, *Patrologiae graecae cursus completus*, τ. 1-161 (1857-1866).
431. F. Miklosich - J. Müller, *Acta et diplomata graeca medii aevi*, τ. 1-6 (1860-1887).
432. J. Mortreuil, *Histoire du droit byzantin*, τ. 1-3 (Paris 1843-1846).
433. Ignace Mouradja d'Ohsson, *Tableau général de l'Empire ottoman*, τ. 1-7 (Paris 1788-1824).
434. A. Mustoxidi, *Delle cose corciresi*, τ. A' (Corfù 1848).
435. Jac. Rizo Neroulos, *Analyse raisonnée de l'ouvrage intitulé «Charte Turque»*, γφ. Δημ. Βιβλιοθήκης Γενεύης.
436. Gabriel Noradounghian, *Recueil d'actes internationaux de l'empire ottoman*, τ. 1-4 (Paris 1897, 1903).
437. *Novissimum Statutorum ac Venetarum legum volumen ...* (Ven. 1729).
438. C. Pagano, *Delle impresse e del dominio dei Genovesi nella Grecia* (Genova 1846).
439. C. G. Papadopoulos, *Les privilèges du Patriarchat* (Paris 1924).
440. Pavlov, *Περὶ τοῦ κεφ. 50 τῆς Κορμπασάια Κρίγχα* (Μόσχα 1887) (ρωσιστί).
441. J. Peretz, *Curs de istoria dreptului român* (Buc. 1931).

442. *Pravilniceasca Condica 1780*, editie critica (Buc. 1957).
443. *Précis historique sur l'état actuel de l'Église orthodoxe en Orient*, ἐν Courrier de la Grèce, φ. 4, 5, 6 (Δεκ. 1829 καὶ Ἰαν. 1830).
444. G. Recoura, *Les Assises de Roumanie* (Paris 1930).
445. P. Ricaut, *Histoire de l'état présent de l'Église grecque* (Middlebourg 1692).
446. J. Richard, *Le royaume latin de Jérusalem* (Paris 1953).
447. M. Richard, *Répertoire des Bibliothèques et des catalogues de mss grecs*, β' ἔκδ. (Paris 1958).
448. C. N. Sathas, *Documents inédits relatifs à l'histoire de la Grèce*, τ. 3 (Paris 1882).
449. John Schmitt, *The Chronicle of the Morea ...* (London 1904).
450. R. Sekaly, *Catalogue des firmanes, berats et bouyourouldis imperiaux ottomans depuis l'année 930 de l'Hégire (1498) jusqu'à l'année 1314 (1900)* ἐν Ἀνάλεκτα (Ἐκδόσεις Ἰνστιτούτου Ἀνωτ. Σπουδῶν τῆς πατρ. Βιβλιοθήκης Ἀλεξανδρείας, 9 [1960] σ. 35-51).
451. Jeanne Z. Stephanopoli, *Les îles de l'Égée, leurs privilèges*, (Athènes 1912).
452. Testa, *Récueil des traités de la Porte Ottomane avec les Puissances étrangères, depuis 1538*, τ. 1-11 (Paris 1836-1867).
453. F. Thiriet, *La Roumanie vénitienne au moyen âge* (Paris 1959).
454. Peter Topping, *The formation of the Assises of Roumanie*, ἐν π. Byzantion 17 (1945) σ. 304-314.
455. Peter Topping, *Feudal Institutions as revealed in the Assises of Roumania* (Philadelphia 1949).
456. K. D. Triantaphyllopoulos, *Zum griechischen Volkserbrecht*, ἐν π. Λαογραφία 5 (1915) σ. 239-248.
457. C. D. Triantaphyllopoulos, *Sur les sources du Code Callimaque*, ἐν π. Revista istorica româna 1 (1931) σ. 32-49.
458. E. Turczynski (βιβλιογραφία ἐπὶ τῆς ρουμανικῆς ἐκδόσεως τοῦ κώδικος Καλλιμάχου) ἐν π. Balcan Studies 4 (1963) σ. 195-199.
459. P. Uspenskiĭ, *Ἱστορία πατριαρχικῆ Ἀλεξανδρείας* τ. 1 (1898) (ρωσιστί).
460. Georg Young, *Corps de droit ottoman, Récueil des codes, lois, règlements etc. de l'Empire ottoman*, τ. 1-7 (Oxford 1905-1906).
461. C. E. Zachariae, *Ὁ πρόχειρος νόμος* (Heidelb. 1837).
462. C. E. Zachariae, *Historiae juris graecoromani delineatio, cum Appendice ineditorum* (Heidelb. 1839).
463. K. E. Zachariä von Lingenthal, *Reise in den Orient* (Heidelb. 1840).

464. C. E. Zachariae, 'Ανέκδοτα (Lipsiae 1843).
465. K. Zachariä von Lingenthal, *Die Handbücher d. geistlichen Rechts aus d. Zeit d. untergehenden byz. Reiches und d. türkischen Herrschaft*, ἐν Mémoires de l'Académie imperiale des Sciences de St. Pétersbourg, VIIe série, tome XXVIII, N° 7 (1881).
466. K. E. Zachariä von Lingenthal, *Die juristischen Hss. d. Athener Bibliothek*, ἐν Archiv f. mittelhriechische u. neugriechische Philologie 1 (Athen 1880) σ. 221-223.
467. K. E. Zachariä von Lingenthal, *Geschichte d. Griechisch-römischen Rechts*, 3^η ἐκδ. (Berlin 1892).
468. P. Zepos, *Quelques remarques sur les rapports entre le droit byzantin et le droit des Latins en Orient*, ἐν Festschrift H. Lewald (1953) σ. 209 ἐπ.
469. N. Zygadinou, *Zur Frage d. Assisenrechts 1099-1517* (Athen 1928).

ΠΡΟΣΘΗΚΑΙ

470. I. K. Βασδραβέλλης, *Φορολογικὸν διακανονισμὸς φορολογικῶν θεμάτων, προνομίων καὶ ἄλλων πινῶν παρεμφερῶν ζητημάτων τοῦ 'Αγίου Ὁρους*, ἐν π. Μακεδονικά 6 (1964-1965) σ. 256-265.
471. Περ. Ζερζέντης, *Μαυροζαφειά, βουδόμεντοις, θημονιά, μιτάτα*. (Έρμ. 1923).
472. Ίω. Π. Κισκήρας, *Η πακτωσις μύλου ἐν Κρήτῃ*, ἐν EEN 33 (1966) σ. 210-213.
473. Μ. I. Μανούσας, *Ἑλληνικά νοταριακά ἔγγραφα (1374-1446) ἀπὸ τὰ «Atti antichi» τοῦ Ἀρχείου τοῦ Δούκα τῆς Κρήτης*, ἐν π. Θησαυρίσματα Γ' (Βενετία 1965), σ. 73-102.
474. Δ. Σαλαμάγκας, *Τὰ ἰσνάφια καὶ τὰ ἐπαγγέλματα ἐπὶ τῆς Τουρκοκρατίας στὰ Γιάννινα*, ἐν Ἡπ. Έστ. 8 (1959) σ. 136-140, 214 218, 311-315, 387-396, 482-486, 563-570 καὶ 698.

ΑΝΕΚΔΟΤΑ ΚΕΙΜΕΝΑ

δημοσιευόμενα τὸ πρῶτον ἐν τῷ παρόντι Περιγράμματι :

Λήμματα ὑπ' ἀριθ. 100, 140, 154, 167, 210, 229, 230, 269, 274, 284, 293, 295, 300, 305, 313, 319, 323, 324, 345, 369, 399, 404, 416, 441, 442, 443, 444, 456, 464, 467, 469, 505, 515, 516, 517, 561, 578, 597, 624, 636, 637, 638, 641, 685, 689, 691, 695, 822, 948.

Συντομογραφία περιοδικῶν κλπ.:

ΑΕΜ	= Ἀρχεῖον Εὐβοϊκῶν Μελετῶν (περιοδικόν) Ἀθ. 1935 ἐπ.
ΑΘΛΓΘ	= Ἀρχεῖον Θρακικοῦ Λαογραφικοῦ καὶ Γλωσσικοῦ Θησαυροῦ (περ.) Ἀθ. 1934 ἐπ.
ΑΙΔ	= Ἀρχεῖον Ἰδιωτικοῦ Δικαίου (περιοδικόν) Ἀθ. 1934 ἐπ.
ΑΚΥ	= Ἀρχεῖον τῆς Κοινότητος Ὑδρας, τ. 1-16 (Ἀθ. 1921-1932).
ΑΟΚΕ	= Ἀρχεῖον τῶν Οἰκονομικῶν καὶ Κοινωνικῶν Ἐπιστημῶν (περιοδικόν) Ἀθ. 1921 ἐπ.
Α.Σ.	= Ἀρχεῖον Σάμου (περιοδικόν) 1946 ἐπ.
Β.Ζ.	= Byzantinische Zeitschrift (περιοδικόν) Μόναχον 1892 ἐπ.
Β.Ν.Ι.	= Byzantinisch-neugriechische Jahrbücher, (Βερολῖνον-Ἀθῆναι) 1920-1949
Β.Χ.Π.	= Βυζαντινὰ Χρονικὰ Πετροῦπόλεως (περιοδικόν) 1894 ἐπ.
ΓΑΚ	= Γενικὰ Ἀρχεῖα τοῦ Κράτους (Ἀθῆναι).
Γ.Π.	= Γρηγόριος ὁ Παλαμᾶς (περιοδικόν) Θεσσαλονίκη 1917 ἐπ.
ΔΙΕΕΕ	= Δελτίον Ἱστορικῆς καὶ Ἐθνολογικῆς Ἑταιρείας τῆς Ἑλλάδος, Ἀθ. 1883 ἐπ.
ΔΧΑΕ	= Δελτίον Χριστιανικῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρείας, Β' περ., 1924 ἐπ.
ΕΑΙΕΔ	= Ἐπετηρὶς Ἀρχείου Ἱστορίας Ἑλληνικοῦ Δικαίου (Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν), 1948 ἐπ.
ΕΒΕ	= Ἐθνικὴ Βιβλιοθήκη τῆς Ἑλλάδος.
ΕΕΒΣ	= Ἐπετηρὶς Ἑταιρείας Βυζαντινῶν Σπουδῶν (περιοδικόν) 1924 ἐπ.
ΕΕΓΝ	= Ἐφημ. Ἑλλ. καὶ Γαλλ. Νομολογίας (περιοδικόν) Ἀθ. 1881-1941.
ΕΕΚΜ	= Ἐπετηρὶς Ἑταιρείας Κυκλαδικῶν Μελετῶν (περιοδικόν) 1961 ἐπ.
ΕΕΚΣ	= Ἐπετηρὶς Ἑταιρείας Κρητικῶν Σπουδῶν (περιοδικόν) 1938 ἐπ.
ΕΕΝ	= Ἐφημ. Ἑλλήνων Νομικῶν (περιοδικόν) Ἀθ. 1934 ἐπ.
ΕΕΦΣΠΑ	= Ἐπιστημονικὴ Ἐπετηρὶς Φιλοσοφικῆς Σχολῆς Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν.
Ἑκκλ. Ἀλ.	= Ἐκκλησιαστικὴ Ἀλήθεια (περιοδικόν) Κπ. 1880-1923.
ΕΜΑ	= Ἐπετηρὶς Μεσαιωνικοῦ Ἀρχείου, Ἀθ. 1939 ἐπ.
Ἡπ. Ἐστ.	= Ἡπειρωτικὴ Ἑστία (περιοδικόν) 1952 ἐπ.
Ἡπ. Χρ.	= Ἡπειρωτικὰ Χρονικὰ (περιοδικόν), 1925-1941.
Κρ. Χρ.	= Κρητικὰ Χρονικὰ (περιοδικόν) 1947 ἐπ.
Κπ.	= Κωνσταντινούπολις
Κυπ. Σπ.	= Κυπριακαὶ Σπουδαί (περιοδικόν) Λευκωσία 1938 ἐπ.
Κυπ. Χρ.	= Κυπριακὰ Χρονικὰ (περιοδικόν) Λάρναξ 1923-1937.
Μ.	= Μονή
μ.	= μητροπολίτης
μνημ.	= μνημονεύεται
Μικρ. Χρ.	= Μικρασιατικὰ Χρονικὰ (περιοδικόν) Ἀθ. 1938 ἐπ.
Ν. Ἑλ.	= Νέος Ἑλληνομνήμων (περιοδικόν) 1904-1927.
Ν. Ἐπ.	= Νησιωτικὴ Ἐπετηρὶς (περιοδικόν) 1 (1918).
ΠΑΚ	= Πρακτικὰ Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν, 1926 ἐπ.
ΠΕΦΣΚ	= Περιοδικόν Ἑλληνικοῦ Φιλολογ. Συλλόγου Κωνσταντινουπόλεως, (Κπ.) 1863-1921.
πΚ.	= πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως.
ΤΑ	= Τόμος Κ. Ἀρμενοπούλου, ἐπὶ τῇ 600ετηρίδι τῆς Ἐξαβίβλου αὐτοῦ, Θεσ/νίκη 1952.
Χρ.	= χειρόγραφος κώδιξ, χειρόγραφον.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

Π Ε Ρ Ι Γ Ρ Α Φ Η

1

ἔτος 623. Ἀχτναμές Μωάμεθ τοῦ Προφήτου, ἡ «διαθήκη» αὐτοῦ, ὑπὲρ Μ. Σινᾶ.

ἐν 10, σ. 105–196, ἐν 12, σ. 20–21, ἐν 74, σ. 87–90, ἐν 259, σ. 275, ἐν 314, σ. 611–612.

Ἀμφισβητεῖται ἡ γνησιότης του· πρβλ. 439, σ. 39.

(Οἱ μοναχοὶ ἀπαλλάσσονται τοῦ χαρατσοῦ καὶ τῆς δεκάτης, ὡς καὶ τῆς στρατεύσεως. Δικαίωμα ἀνακαινίσεως ναῶν. Οἱ λοιποὶ χριστιανοὶ πληρώνουν χαράτσι. Γυνὴ χριστιανή, ὑπανδρευομένη μουσουλμάνον, νὰ μὴ ἐμποδίζεται ὑπ' αὐτοῦ νὰ μεταβῇ εἰς τὴν ἐκκλησίαν τῆς, νὰ προσευχηθῇ, οὐδὲ ἀπὸ τὰς συνηθείας τῆς πίστεώς τῆς).

2

637 ἢ 638. Ἀχτναμές χαλῖφου Ὁμάρ Ἐμπν Χαττάμπ, ὑπὲρ π. Ἱεροσολύμων Σωφρονίου Α'.

ἐν 280, τ. 3 σ. 216–218, ἐν 10, σ. 108–109 καὶ ἐν 12, σ. 23–24. Ἐπίσης ἐν χφ. 21 Βιβλ.

Βουλῆς, φ. 257–261, ὅπου ὁμοῦ φέρει χρονίαν 636.

(Ἔσονται ἐλεύθεροὶ ἀπὸ τὸ χαράτσι καὶ ἀπὸ τὸ χαφάρ καὶ ἀπηλλαγμένοι ἀπὸ ὅλας τὰς ὑπηρεσίας . . . Εἰσερχόμενοι εἰς τὸν Καμαμέ καὶ εἰς τὰ λοιπὰ προσκυνήματά των, νὰ μὴ πληρώνουν τι. Οἱ δὲ λοιποὶ τῶν χριστιανῶν, τῶν προσκυνητῶν, νὰ δίδῃ ἕκαστος αὐτῶν εἰς τὸν πατριάρχην ἓν δράμι ἀσημίου καὶ ἓν τρίτον τοῦ δραμίου . . .).

3

1173?–1187?– Assises de la Court des bourgeois.

Τὸ παλαιογαλλικὸν κείμενον τῶν Ἀσσιζῶν τῶν βασιλείων Ἱερουσαλὴμ καὶ Κύπρου, ἀγνώστου συντάκτου, ἐν 413 καί, περιληπτικώτερον, ἐν 398 καί, ἐκ καλυτέρου χφ. ἐν 424. Πρβλ. 446 σ. 318–332, ὅπου (σ. 324) ἐκφράζεται ἡ γνώμη, ὅτι αἱ Ἀσσιζαὶ αὗται συνετάχθησαν ἴσως μεταξὺ τῶν ἐτῶν 1229–1244.

4

1205?–1218?– Ἑλληνικὴ μετάφρασις τῶν Ἀσσιζῶν διὰ τοὺς ἀστούς (τοῦ Κατωτέρου Συμβουλίου).

Μεταφραστὴς ἀγνώστος. Ἐν 313, τ. 6, σ. 1–497, ἐπὶ τῇ βάσει δύο χφφ. (paris. suppl. gr. 465, φ. 1–244 καὶ paris. gr. 1390, φ. 1–210). Ἐξ ἐτέρου χφ. Μ. Μεγ. Λαύρας (ἸΑθω), τοῦ 1512, ἐδ. ὁ Πίναξ περιεχομένων (κεφ. 297), τὸ Προοίμιον καὶ τὰ κεφ. α'–ξα', ἐν

462, σ. 138-190. Τὸ χφ. τοῦτο ἀπωλέσθη πρὸ πολλοῦ. Ἐν 313, τ. 6, σ. 586-594, παρατίθενται αἱ, ἄλλως ἀσήμενοι, διαφοραὶ μεταξὺ χφ. Παρισίων gr. 465 καὶ χφ. Μ. Λαύρας, ἐκ τοῦ δημοσιευθέντος ἀποσπάσματος ἐν 462. Περὶ τῶν Ἀσσιζῶν τούτων, βλ. ἐν 2, 136, 180, 468 καὶ 469.

5

1207. «Συμβόλαιον» μεταξὺ φεουδαρχῶν Κερκύρας καὶ Ἑνετικῆς Πολιτείας, μηνὸς Ἰουλίου, δι' οὗ οἱ ὑπόδουλοι διετήρησαν τὸ δικαίωμα τῆς ἐφαρμογῆς τοῦ ἐθνικοῦ δικαίου των ἐν 223, σ. κζ'.

6

1255?— «Ἑλληνικοὶ Νόμοι τῆς Κύπρου», ἰδιωτικὸν νομικὸν ἐγχειρίδιον περὶ γάμου·

συνταχθὲν ἐν Κύπρῳ· ἐν 313, τ. 6, σ. 514-585, ἐκ χφ. paris. gr. 1391. Πρβλ. ἐν 313, τ. 6, σ. ρβ'-ρι', 461, σ. CXCVI, 465 καὶ 377.

«Τίτλος Α'. Ἀρχὴ τῶν λιβελλῶν, αὐτὴ ἡ ἀρχὴ ἐστὶ περὶ τοὺς ἔχοντας μνηστρα καὶ ἀποστρεφόντων τὸν γάμον. Β' Περὶ τῶν ἀνίστασθαι καὶ λύσεως αὐτῶν. Γ' Περὶ τοὺς ἄνδρας τοὺς μὴ δυναμένους μιγῆναι ταῖς γυναῖξιν αὐτῶν ἐν γάμῳ. Δ' Περὶ λύσεως γάμου καὶ τῶν αἰτιῶν αὐτοῦ. Ε'. Περὶ τοὺς ἔχοντας τέλειον γάμον περὶ γυναικὸς καὶ ἀποστρέφονται τὸν γάμον καὶ οὐ βούλονται εἶναι μετ' αὐτῆς. ΣΤ' Περὶ θανάτου καὶ διαθήσεως γάμου. Ζ' Περὶ τοὺς ἀπομένους πᾶν γάμον, ἢ τὴν μνηστείαν ἀπορμῆς, ἐτι ἐνελαβόθην αὐτοὺς ὁ πατήρ αὐτοῦ διὰ τῆς ἁγίας κολυμβήθρας, ἢ τὴν τοῦ ἁγίου βαπτίσματος. Η' Περὶ κεκωλμένων γάμων. Θ' Περὶ τοὺς γονεῖς τοῦ λαβόντος δεῦτερον γάμον καὶ μὴ ληγατεύσαντας τοὺς παῖδας αὐτῶν, ἢ ἐπιτροπεύσαντας τὴν προῖκα τῆς μητρὸς αὐτῶν, τὴν προῶν. Ι' Περὶ δευτερογαμούντων ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν. ΙΑ' Περὶ πενθούτων γυναικῶν».

7

1260. «Διάταξις Κυπρία» τοῦ πάπα Ἀλεξάνδρου Δ', περὶ δικαιοδοσίας τῶν λατίνων καὶ ὀρθοδόξων ἐπισκόπων τῆς Κύπρου·

ἐν 430, τ. 140, στ. 1533-1560 καί, ἐν ἄλλῃ μεταφράσει, κυπριακῆς διαλέκτου, ἐκ χφ. paris. gr. 1391, ἐν 313, τ. 6, σ. 499-513.

«... Ἐὰν ὑπάρχωσιν μέσον τῶν Γραικῶν, εἰς τὸν αὐτὸν Γραικὸν ἀρχιερέα. Ἐὰν μέσον Γραικὸν καὶ Λατίνον, εἰ ὁ Γραικὸς ἐνάγων ὑπάρχει, ἢ ἐναγόμενος ὑπάρχει, εἰς τὸν λατίνον τοῦ τόπου ἀρχιερέαν ὑπάγωσι κριθῆναι... Τίς γὰρ εἶναι κριτῆς εἰς τὴν χώραν. Εἰς αὐτὸν δὲ τὸν ἰσασμὸν ὀρίζομεν, ὅτι εἰς τὴν χώραν καὶ ἐνορίαν τοῦ λατίνου ἀρχιερέως ἔνεκα τῶν κρίσεων τῆς ἐπισκοπῆς καθέδρας τῶν Γραικῶν, εἰς ἅπερ κρισίματα τοῦ ὁφφισιαλείου ἢ βικαρίου, οὕτως ὁ Γραικὸς ἐπίσκοπος ἔχων ἕναν καὶ αὐτόθεν ἔσεται ἐγνωρίζων, καὶ μηδεὶς ἄλλος ἐχέτω δικαιοδοσίαν κρισιμάτων μέσον τῶν Γραικῶν τοῦ αὐτοῦ ρηγάτου· δίκαιον ἐν ἀρχιδιακονάτον, ἢ ἕτερον ἀξίωμα ἐκ τῶν προοιμίων ἔχον ἰσασμὸν ἀκροάσεως κρισιμάτων, ὡς ἐξ ἀρχῆς ὁ ἀπ' αὐτῆς τῆς ἐκκλησίας Γραικὸς ἀρχιερεὺς, καὶ ἐξ αὐτῶν κατὰ τοὺς βαθμοὺς οἱ ὑποτακτῆται αὐτοῦ ἐγκλητεύσωσιν...».

8

1265?– 'Ασσιζαι τῆς 'Αντιοχείας.

Τὸ ἀρχικὸν κείμενον, εἰς παλαιογαλλικὴν γλῶσσαν, δὲν διεσώθη. Ἐν 384 ἀπόδοσίς των εἰς ἀρμενικὴν, ὑπὸ τοῦ «κοντοσταύλου» Sémpad (1206?–1276), μετὰ μεταφράσεως εἰς τὴν γαλλικὴν. Φαίνεται, ὅτι τὸ τμήμα Β', ἐξ 21 τίτλων, περὶ τῆς ἀρμοδιότητος τῆς «Αὐλῆς τῆς Βουργησίας», ἔχει ὑποστῇ βυζαντινὴν ἐπίδρασιν. Πρβλ. 140, ιδίως σ. 117–119.

9

1299. Συνθήκη Χά ν δ α κ ο ς (Κρήτης), ἐξ ἄρθρων 32, μεταξὺ Ἐνετῶν καὶ τοῦ μεγάλου Ἀρχοντος Ἀλεξίου Κ α λ λ ι έ ρ γ η.

ἐν 415, σ. 126–133, ἐν 263, σ. 300–330 καί, πληρέστερον, ἐν 246, σ. 264–275. Πρβλ. καὶ ἐν 267, σ. 64–69.

«... 11. Ἀκμὴ σὺ καὶ πάντες, οἳ ἦσαν μουρτεμένοι, νὰ ὑποσῇτε ποιεῖν συμπεθερίας μετὰ τῶν λατίνων.

24. Ἀκμὴ τὰ χρῆν νὰ μὴ ἔχωσι ζητηθῆναι εἰμὴ εἰς δύο χρόνους εἰς ἀγάπην καὶ τότε μόνον τὸ κεφάλιν.

25. Ἀκμὴ ἵνα πᾶσαι αἱ ἀποφάσεις, ἃς ἐποίησας, σὺ καὶ οἱ κριτὰδες σου, νὰ ᾧσι στερεαί.

27. Ἀκμὴ ἐάν τις φυτεύῃ ἀμπέλι, ἢ δένδρον ἐπάνω εἰς γῆν ἐτίθῃ, νὰ ἔχῃ ὁ αὐθέντης τῆς γῆς τὸ ἴμισ, καὶ τὸ ἕτερον ἴμισ. ἐκεῖνος ὅπου τὸ φυτεύσῃ, ἐργαζόμενος πάντοτε ἐκεῖνα ἐκεῖνος ὅπου τὸ ἐφύτευσεν.

28. Ἀκμὴ ἐάν τις ἐποίησεν μυλοστάσι ἐπάνω εἰς γῆν ἐτίθῃ, ὅπως οὐκ ἐγενήθῃ, νὰ ἔχῃ τὸ ἴμισ. ὁ αὐθέντης τοῦ τόπου καὶ τὸ ἕτερον ἴμισ. ἐκεῖνος ὅπου ἔκαμεν τὸ μυλοστάσι.

29. Ἀκμὴ κανεῖς τῶν μουρτεμένων νὰ μὴ ἔνει κρατημένους δουλεῦσαι τῇ αὐθεντίᾳ ἔξωθεν τῆς νήσου, ἐὰν μὴ θελήσῃ...».

10

1303–1331. «'Ασσιζαι τῆς Ρωμανίας»,

συνταχθεῖσαι ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ ἀνωτέρω ὑπ' ἀριθ. 3, πρὸς χρῆσιν τῶν ὑπὸ τῶν Φράγκων καταληφθεισῶν Χωρῶν. Ἀρχικὸν κείμενον δὲν διεσώθη. Μνημ. ἐν τῷ ὑπ' ἀριθ. 18, ὡς «συνήθεια» (στ. 1250, 1295, 2095, 7413, 7481, 7519, 7610, 7670, 7876, 7905), ἢ «τοῦ τόπου τὰ συνήθεια» (στ. 7334, 7504, 7510, 7568, 7589, 7639, 7923, 8640), ἢ «ὁ νόμος τῶν ρωμαίων» (στ. 2095). Ἐδόθησαν ὑπὸ τοῦ αὐτοκρ. Ἐρρίκου πρὸς Γοδοφρεῖδον τὸν Α', τὸν Βιλλαρδουῖνον (στ. 2611 : «κι' ἀπαύτου γὰρ τοῦ ἔδωκεν ἐγράφου τὰ συνήθεια»). Ὅτι αἱ 'Ασσιζαι ἦσαν γραπταί, συνάγεται καὶ ἐκ τῶν στ. 7567, 7588, 7715 : «τοῦ νόμου τὸ βιβλίον». Μεταγενεστέρα ἐνετικὴ διασκευὴ ἐν 404, σ. 493–534, ἐπὶ τῇ βάσει δύο χφφ. Νεωτέρα, ἀρίστη, κριτικὴ ἔκδοσις, ἐπὶ τῇ βάσει ἑτέρων 10 χφφ., μετ' ἐκτεταμένης ἀναπτύξεως, ἐν 444 (τὸ κείμενον ἐν σ. 143–342.). Ἀγγλικὴ μετάφρασις ἐκ τῆς τελευταίας, ἐν 455, μετ' ἐκθέσεως. Πρβλ. 454, ὅπου ὑποστηρίζεται, ὅτι αἱ 'Ασσιζαι τῆς Ρωμανίας δὲν συνετάχθησαν ἐπὶ τῇ βάσει τῶν 'Ασσιζῶν Ἱερουσαλήμ καὶ Κύπρου, ἀλλὰ τοῦ τοπικοῦ ἑλληνικοῦ Δικαίου. Περὶ τοῦ γεωγραφικοῦ ὅρου «Ρωμανία» πρβλ. 8 καὶ 443. Περὶ τῶν 'Ασσιζῶν τούτων πρβλ. καὶ 453 σ. 242, 401–402.

11

1339. Ἀστυν. διατάξεις κατὰ τῆς πολυτελείας ἐν Κ ρ ή τ η·
ἐν 422, §§ 14-28 (λατινιστί), σ. 464-468.

12

1346-1347. Ὁρκομωτικὴ Συνθήκη ἐμπορίου καὶ συμμαχίας, μεταξὺ Τζε-
λαλλεδὶν Χηδὴρ Μπέη ἀμηνῶ τζελεπῆ Ἀϊδινόγλου καὶ τῶν Ἰωαν-
νιτῶν Ἱπποτῶν τῆς Ρόδου, ἢ τῶν Γενουατῶν τῆς Χίου·
ἐν 219, σ. 363-366 καί, ὁρθότερον, ἐν 128, σ. 255-257.

13

1347. Σύμβασις Γενούης, σχετικὴ πρὸς τὴν Χίον,
περιέχουσα διάταξιν περὶ τοῦ ἐφαρμοστέου ἐν τῇ νήσῳ Δικαίου, ἐν 438, σ. 271-285.

14

1365. Δίπλωμα Φιλίππου Β', ἡγεμόνος τῶν Ἀνδηγαυῶν, ἐπικυροῦν δύο
προγενεστέρας (ἔτους 1357) ἀποφάσεις τοῦ ἀδελφοῦ του Ροβέρτου,
καθ' ἃς ἀνεγνωρίζοντο ἅπαντα τὰ προνόμια 33 ἐκδοδῶν ἱερέων τῆς ὑπαίθρου Κ ε ρ-
κ ύ ρ α ς, προνόμια πηγάζοντα ἀπὸ τοῦ δεσποῦ Ἡεΐρου Μαχαῖ Β' (1246), ἐν 311,
σ. 594-596, ἐν λατινικῇ μεταφράσει, μετὰ μακροῦ ἀναλύσεως τοῦ ἐκδότου, αὐτόθι, σ.
587-608. Πρβλ. 276, σ. 48-52.

15

1367. Διάταγμα 9 Ἀπρ., τοῦ ἀνδηγαυοῦ ἡγεμόνος Φιλίππου Β', «τοῖς
ἄρχουσι καὶ ὑπουργοῖς τῆς πόλεως καὶ νήσου Κ ε ρ κ ύ ρ α ς, ἥτοι τοῖς
νῦν τοποτηρηταῖς καὶ τοῖς οἰκείοις διαδόχοις»,
ἐν 276, σ. 70.

«... Διατάσσομεν αὐστηρῶς πάντας καὶ ὀρίζομεν, νὰ μὴ ἀναμιγνύεται ὅποιοςδήποτε εἰς
τὰς ὑποθέσεις τῶν γραικῶν ἱερέων καὶ κληρικῶν...».

16

1371. Διάταγμα 9 Ἀπρ. τοῦ αὐτοῦ, ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ θέματος,
ἐν 276, σ. 89.

«... ἀποφασίζομεν... ἵνα ἀπὸ τοῦ νῦν παύσῃ πᾶσα οἰαδήποτε ἐπέμβασις τῶν Ἀρχῶν
εἰς τὰ τοῦ Κλήρου καὶ τῶν ἐλλήνων ἱερέων...».

17

1387. Χρυσόβουλλον δουκικὸν τῆς 8 Ἰαν., δι' οὗ ἐπεκυρώθη ἡ προσάρτη-
σις τῆς Κ ε ρ κ ύ ρ α ς·

ἐν 434, Appendice, σ. LXV–LXVIII, ἔγγραφον ΕΕ. Τὸ χρυσόβουλλον τοῦτο ἐδέχθη σχεδὸν ὅλους τοὺς ὅρους τῆς ἀναφορᾶς τῶν Κερκυραίων, ἀπὸ 26 Μαΐου 1386 (αὐτόθι, σ. LX–LXII, ἀριθ. BB). Πρβλ. καὶ ἐν 156, σ. 9.

«... *Instrumentum juramenti fidelitatis seu homagii facti illustri ducali dominio per Ambasciatores et Sindicos Universitatis corphoy et capitula eidem de speciali gratia concessa, per ducalem dominium supradictum... Item quod omnes homines qui erant et habitabant in civitate et insula supradicta... habeant, teneant, pacificeque possideant, omnes domos, terras, campos et vineas, baronias et pheuda cum eorum vassallis et villanis, ceteraque alia omnia eorum bona mobilia et immobilia que tum recte et juste habebant, tenebant et possidebant, nec non earum bonas consuetudines quas antiquitas habuerunt cum omni eorum arbitrio et voluntate ac si de novo concederentur eisdem... Et quum ipsi corphyenses in facto dohariorum et aliorum, possent habere suas consuetudines, quibus in aliquo non derogarent per presens capitulum in damnum eorum, reservetur in libertate predicti domini ducis, suique consilij addendi et minuendi ut expedire videbitur pro bono statu et conservatione civitatis et insule sepe dicte...».*

18

1388?– Χρονικὸν τοῦ Μορέως.

Ἀπὸ νομικῆς πλευρᾶς ἐνδιαφέρον διὰ τὰς συχνὰς ἀναφερόμεναι Ἀσσίζας (πρβλ. ἄνωτ. ἀριθ. 10). Ἐνδιαφέρουσα δικονομικῶς ἐν τῷ Χρονικῷ ἡ περιγραφή τῆς δίχης τῆς Μαργαρίτας τοῦ Neuilly (στ. 7417–7619). Πρβλ. σχετικῶς 233. Πλὴν τῆς παλαιότερας, ἐκδόσεως τοῦ Χρονικοῦ ἐν 399 καὶ τῆς, ἀρίστης, ἐν 449, ὑπάρχει καὶ ἡ προχειροτέρα ἐλληνική, ἐν 167. Περὶ τοῦ Χρονικοῦ, ἀπὸ νομικῆς ἀπόψεως, βλ. 134.

19

1393. Χάττι χουμαγιὸν σ. Βαγιαζήτ Α', τοῦ Ἰλδιρίμ, ὑπὲρ τῆς Βλαχίας,

ἐν περιλήψει, ἐν 369, τ. Γ', σ. 369–370.

20

1414. Συμφωνία μεταξὺ σ. Μεχμέτ Α' καὶ Ἰουστινιάνῃ τῆς Χίου, μνημ. ἐν 451, σ. 50.

21

1423. Ψήφισμα ἀπὸ 10 Ἰουλίου τῆς Ἑνετικῆς Γερουσίας, περὶ παραδόσεως τῆς πόλεως Θεσσαλονίκης εἰς τὴν ἐνετικὴν Αὐθεντίαν ἐν 244, σ. 40–41.

[Ὁ δεσπότης τῆς Θεσσαλονίκης Ἀνδρόνικος Παλαιολόγος] «αὐθορμήτως... μὲ καθαρὰν καὶ καλὴν ἀπόφασιν, θέλησιν καὶ συναίνεσίν του, ὡς καὶ τῶν βαρόνων του, ἐλλήνων ἱερέων καὶ ἱπποτῶν, μεθ' ὅλης τῆς ἐπαρχίας καὶ τοῦ λαοῦ συμφωνοῦντος, ὑπὸ τινος ὁρους καὶ συμφωνίας, σχέσιν ἔχούσας μὲ τὰς θρησκευτικὰς τῶν τελετὰς καὶ τὰ ἔθιμά των...».

22

1423. Συνθήκη παραδόσεως τῆς πόλεως Θεσσαλονίκης εἰς τοὺς Ἑνετούς·

ἐν 28, σ. 130–131 : α) ὅτι θὰ εἶναι σεβαστοὶ οἱ κοινοτικοὶ θεσμοὶ καὶ αἱ «συνήθεια» τῶν κατοίκων, β) ὅτι ὁ ἀρχιεπίσκοπος καὶ οἱ κληρικοὶ θὰ μείνουν στὶς θέσεις τους καὶ γ) ὅτι οἱ εὐγενεῖς καὶ οἱ ἄλλοι πολῖτες τῆς Θεσσαλονίκης θὰ εἶναι ἐλεύθεροὶ νὰ πουλήσουν τὰ κτήματά τους καὶ νὰ φύγουν, ὅπου θελήσουν, χωρὶς νὰ τοὺς ἐμποδίσῃ κανεὶς.

23

1425. Ψήφισμα ἀπὸ 7 Ἰουλίου τῆς Ἑνετικῆς Γερουσίας, ἐπὶ 21 αἰτημάτων (capitula) τῶν κατοίκων Θεσσαλονίκης, ἀποδεχόμενον σχεδὸν πάντα ταῦτα·

ἐν 244, σ. 46–60.

«...ὥσαύτως ὑπερθυμίζομεν, ὅτι ἐν τῇ πόλει Θεσσαλονίκης ἐπεκράτησεν ἡ συνήθεια νὰ δίδονται χρήματα μὲ ὑπέρογκον τόκον διὰ ἀσφαλείας κατὰ τῶν κινδύνων τῶν πλοίων καὶ ἤδη ζητοῦμεν νί ἀναγνωρισθῇ αἱ συνήθειαι μας αὗται καί, ἂν ἤθελεν ἀποφασίσῃ ἡ ὑμετέρα Αὐθεντία νὰ μὴ τὰς ἀναγνωρίσῃ, ζητοῦμεν ἵνα τουλάχιστον αἱ γενόμεναι μέχρι τοῦδε συμβάσεις ἐκτελεσθοῦν, καθ' ὅν τρόπον συνφωνήθησαν, καί, ἂν ἡ ὑμετέρα Αὐθεντία ἤθελεν ἐγκρίνει νὰ λάβῃ διὰ τὰ μέλλον ἄλλα μετὰ αἱς διατάξῃ.

Ἀπληγίσταμεν, ὅτι παρηγγείλαμεν τοῖς ἐν Θεσσαλονίκῃ δικασταῖς ἡμῶν, ἵνα τὰς γενόμενας μέχρι σήμερον ἐγγράφους συμφωνίας πρὸς ὅν κάμνει λόγον τὸ εἰρημένον αἶτημα, τὰς ἀναγνωρίσουν καὶ τὰς θέσουν ἐπὶ ἐκτέλεσιν, ὥς ἔχουν διατυπωθῇ. Ἀλλὰ κοινομένου τοῦ ποσοστοῦ τῶν 20 % ὥς λίαν ὑπερβολικόν, ἐπιθυμοῦμεν ἵνα εἰς τὸ μέλλον μὴ γίνωνται παρόμοιαι συμβάσεις μὲ ποσοστὸν ἀνώτερον τῶν 15 %...

Ὡσαύτως ὑπερθυμίζομεν, ὅτι κατὰ τὴν ἐσοτὴν τοῦ ἁγίου Δημητρίου ἡμεῖς ἔχομεν παλαιὰν συνήθειαν νὰ λαμβάνωμεν ἀπὸ τοὺς διοικητὰς διὰ τὸν πανηγυρισμὸν τῆς ἐσοτῆς ὑπέροπυρα 200 ἐν καιρῷ εἰρήνης καὶ 100 ἐν ὥρᾳ πολέμου...

Ἐγκρίνομεν καὶ εἴμεθα εὐχαριστημένοι ὅπως γίνῃ ἀποδεκτὸν τὸ... αἶτημα... Ὁμοίως ὑπερθυμίζομεν, ὅτι εἰς τὰ ροῦχα ποὺ κόπτονται πρὸς λιανικὴν πώλησιν, δεόν νὰ τηρηθῇ ἡ συμφωνία, τὴν ὁποίαν ἔχομεν μὲ τὴν ὑμετέραν Αὐθεντίαν, ἥτοι νὰ κόπτονται μόνον εἰς τὸ ὠρισμένον μέρος, ὥς εἶναι παλαιὰ συνήθεια, καὶ ἂν εὗρεθῇ κανεὶς ποὺ νὰ κόπτῃ ροῦχα εἰς ἄλλο μέρος νὰ τῷ ἐπιβάλληται τὸ πρόστιμον τῶν 25 ὑπεροπύρων διὰ κάθε φορὰν καὶ τὰ πρόστιμα ταῦτα νὰ προσορίζωνται διὰ τὴν οἰκοδόμησιν τῆς χώρας... Ἐγκρίνομεν...».

24

1425. Ψήφισμα ἀπὸ 17 Ἰουλίου τῆς Ἑνετικῆς Γερουσίας·

ἐν 244, σ. 61.

«...ἡ ὑμετέρα Αὐθεντία θέλει καὶ ἀποφασίζει, ἵνα κατὰ τῶν ἀνθρωποκτόνων καὶ χρεωφειλετῶν ἐφαρμοζόνται τὰ παρ' ἡμῖν ἰσχύοντα, πλὴν εἴμεθα εὐχαριστημένοι καὶ εἰς τὰς δύο αὐτὰς περιπτώσεις νὰ ἔχουν ὥς καταφύγιον τὸν ἐν Θεσσαλονίκῃ ναὸν τῆς ἁγίας Σοφίας...».

25

1429. Ψήφισμα ἀπὸ 14 Ἰουλίου Ἑνετικῆς Γερουσίας, ἐπὶ 31 αἰτημάτων (capitula) τῶν κατοίκων Θεσσαλονίκης·

ἐν 244, σ. 72–86.

«...μεταξὺ τῶν παραχωρηθέντων προνομίων, ὑπάρχει καὶ τοῦτο, ὅτι δέον τὰ ἐκλέγονται δώδεκα εὐγενεῖς διὰ τὸ Συμβούλιον, ἀλλὰ πρέπει οὗτοι νὰ γνωρίζουν τὰς συνηθείας τῆς χώρας... καὶ ἐπειδὴ δὲν ἐτέθη ποτὲ εἰς ἐφαρμογὴν τὸ ἄνω προνόμιον, συνέβησαν πολλὰ πράγματα πρὸς ζημίαν τῆς πόλεως μας καὶ ζητοῦμεν τώρα τὴν ἐφαρμογὴν του... χάριν τοῦ καλοῦ τῆς πόλεως.

... θὰ διατάξωμεν... ἵνα εἰς τὸ ζήτημα τῶν δώδεκα εὐγενῶν ἐφαρμόσουν ὅ,τι παρεχωρήθη τοῖς ἡμετέροις ὑπηκόοις ἄλλοτε ὑπὸ τῆς ἡμετέρας Κυριαρχίας.

... Ὅτι ἐκεῖνοι ποὺ εἶναι μισθωτοὶ τῆς ἡμετέρας Αὐθεντίας, ἐν ᾗ περιπτώσει ἤθελέ τις ἀποθάνει, ἂν ἔχῃ παιδιά, νὰ καταλαμβάνουν τὴν θέσιν του, καὶ ἂν εἶναι ἄτεκνος, τότε νὰ τοποθετῇ ἄλλον ἢ... Αὐθεντία.

Ἀπηντήσαμεν νὰ γίνῃ ὡς τὸ ζητοῦν...

Παρακαλοῦμεν ἵνα ὁ ἀρχιεπίσκοπος ἡμῶν διατηρήσῃ τὰς παλαιὰς τοῦ συνηθείας... ὡς διαλαμβάνουν καὶ τὰ προνόμια, τὰ παραχωρηθέντα παρὰ τῆς... Αὐθεντίας, ἥτοι νὰ δύναται οὗτος νὰ δικάζῃ ὅποιον ἤθελε προσφύγει εἰς τὴν κρίσιν τῶν... Καὶ κάθε τι ποὺ ἀνήκει εἰς τὴν ἐκκλησίαν πρέπει νὰ εἶναι ἀπαρτισταὶ καὶ αἱ ἀποφάσεις καὶ αἱ διατησίαι τοῦ ἀρχιεπισκόπου δέον νὰ ἔχουν νόμιμον χάρος χάρις ἀντιλογίαν τινά... Ὅλα δὲ τὰ προνόμια καὶ αἱ ἐκκλησίαι, μεγάλαι καὶ μικραὶ, δέον νὰ παραμένουν ἀνεκώχλητοι καὶ νὰ συντηροῦνται καὶ νὰ διαχειρίζονται ἀπὸ τοὺς ἰδιοῦς μας... Ἡ ἐκκλησία τῆς ἁγίας Σοφίας δέον νὰ ἔχῃ τὴν ἀπαλλαγὴν τῆς καὶ ὅστις θελήσῃ νὰ καταφύγῃ ἐκεῖ νὰ εἶναι σῶος καὶ ἀβλαβής... Οἱ μοραχοὶ καὶ οἱ ἱερεῖς νὰ μὴ φεραρίζονται οὔτε νὰ δικάζονται ἀπὸ τὴν κοσμικὴν ἐξουσίαν...

Ἀπηντήσαμεν, ὅτι δὲν θεωροῦμεν δίκαιον, ἵνα οἱ λαϊκοὶ ἀπόκεινται εἰς τὸ ἐκκλησιαστικὸν δικαστήριον... ὡς πρὸς τὴν ἐκκλησίαν τῆς Ἁγίας Σοφίας... νὰ διατηρηθῇ ἡ ἀπαλλαγὴ τῆς ἐκκλησίας ταύτης...

... Ὑπεθυμίζομεν καὶ παρακαλοῦμεν ἵνα ὁ ἀρχιεπίσκοπος διατηρήσῃ ἀπάσας τὰς συνηθείας του, ὡς καὶ τὰ ἐπὶ τῆς ἐκκλησίας δικαιώματά του... ὡς διαλαμβάνουν καὶ τὰ προνόμια...

Ἴνα οἱ Ἕλληνες δικάζονται κατὰ τὰ ἔθιμά των... ὡς περιέχονται εἰς τὰ προνόμια αἱ δὲ γυναῖκες νὰ μὴ φυλακίζονται ὁμοῦ μὲ τοὺς ἄνδρας... Νὰ διορίσῃ δύο πολίτας ἐπόπτας ἐπὶ τῶν μέτρων καὶ σταθμῶν καὶ ἐπὶ ἄλλων δολιοτήτων, ὡς καὶ ἐπὶ πωλήσεων εἰς ὑπερβολικὰς τιμὰς...».

26

1430. Ὅρισμός Σινάν πασᾶ, περὶ παραδόσεως Ἰωαννίνων

ἐδῆμ. ἐπανειλημμένως, π.χ. ἐν 431, τ. 3, σ. 282–283 καὶ ἐν 7, σ. 208.

27

1443. Αἱ Ἀσσιζαὶ ἐν Εὐβοίᾳ, ἐξ ἄρθρων 226,

ἐν 448, σ. 225–420. Πρβλ. 238.

28

1453. «Όρκωμωτικόν» σ. Μεχμέτ Β', ὑπὲρ τῶν Γενουατῶν τοῦ
Γαλατῆ Κωνσταντινουπόλεως·

ἐδ. ἐπανειλημμένως, ὀρθότερον ἐν 409, σ. 115-124, ὅπου καὶ φωτογραφία τοῦ ἐλληνικοῦ
πρωτοτύπου, ἀποκειμένου ἐν τῷ Βρετ. Μουσείῳ.

«... νὰ ἔχουν τὰς νομὰς καὶ συνηθείας τοῦ καθόλου τόπου... νὰ μὴ χαλάσω τὸ κάστρον
των· αὐτοὶ δὲ νὰ ἔχουν τὰ πράγματά των... εἰς τὸ θέλημά των, καὶ νὰ πολεμοῦν τὰς
πραγματείας των ἐλευθέρως... νὰ ὑπᾶν καὶ νὰ ἔρχονται ἐλεύθερα διὰ ξηρᾶς καὶ διὰ
θαλάσσης καὶ κονμέρκιον μηδὲν δίδουν, μηδὲ ζυγιαστικόν... Τὰς ἐκκλησίας των νὰ τὰς
ἔχουν καὶ νὰ τὰς ψάλλουν, μόνον καμβάνας καὶ σιμανθήρια νὰ μηδὲν χτυποῦν... μηδὲ
αὐτοὶ νὰ ποιήσουν ἄλλας ἐκκλησίας. Παιδιά ποτὲ εἰς γενιτζάρους νὰ μὴ δὲν πάρω...
αὐτοὶ δὲ οἱ Γαλατιανοὶ νὰ ἔχουν ἄδειαν νὰ βάνουν πρωτόγερον εἰς τὸ μέσον των διὰ νὰ
διορθώη τὰς δουλείας τὰς ἔχουν οἱ πραγματευτάδες...».

29

1454. Κατὰ τὴν Ἱστορίαν Πολιτικὴν Κωνσταντινουπόλεως (§ μδ', ἐν
408, σ. 15), εἶπεν ὁ σ. Μεχμέτ Β' πρὸς τὸν πΚ Γενναδίον τὸν
Σχολάριον: «πατριάρχου... ἔχον πάντα τὰ σὰ προνόμια, ὡς καὶ
οἱ πρὸ σοῦ πατριάρχαι εἶχον».

Κατὰ τὸν ἱστοριογράφον Φραντζήν (ἐκδ. Βόννης σ. 308):

«... ἔδωκε δὲ καὶ προστάγματα ἐγγράφως τῷ πατριάρχει, μετ' ἐξουσίας βασιλικῆς ὑπο-
γεγραμμένης κάτωθεν, ἵνα μηδεὶς αὐτὸν ἐνοχλήσῃ ἢ ἀντιτείνῃ, ἀλλ' εἶναι αὐτὸν ἀναίτητον
καὶ ἀφορολόγητον καὶ ἀδιάσειστον ἀπὸ παντὸς ἐναντίου. Καὶ τέλους καὶ δόσεως ἐλεύθε-
ρος ἔσται αὐτός τε καὶ οἱ μετ' αὐτὸν πατριάρχαι εἰς τὸν αἰῶνα, ὁμοίως καὶ πάντες οἱ
ὑποτεταγμένοι αὐτῷ ἀρχιερεῖς».

30

1454-1456. Ἀπόκρισις πΚ Γενναδίου τοῦ Σχολαρίου, πρὸς τὸν
δεσπότην Σερβίας κύρ Γεώργιον,

περὶ τοῦ ἀποκείραντος ἑαυτὸν χωρὶς θελήματος τῆς συζύγου. Ἐν 82, τ. IV, σ. 209.

«10. Ἀπόκρισις. Ὁ ἀποκείρων ἑαυτὸν, δεδεμένος γάμῳ, χωρὶς θελήματος τῆς συζύγου,
ἁμαρτάνει· τὸ δὲ πρόσωπον τὸ ἀποκαρὲν ἐξετάζει ὁ ἐπίσκοπος, καὶ εἰ μὲν κατὰ πείσμα
καὶ φιλονικίαν ἀπεκάρη, πάλιν συνάπτει αὐτὸ μετὰ τῆς συζύγου. Εἰ δὲ κατὰ θεῖον σκο-
πόν, οὐκ ἀποβάλλει τὰ μοναχικά».

31

1458. Ὅρισμός τοῦ σ. Μεχμέτ Β', ὑπὲρ τοῦ π. Ἰερουσαλήμ Ἀθα-
νασίου Γ',

ἐν 280, Γ', σ. 218-219 καὶ ἐν 12, σ. 28-30.

32

1460. Χάττι χουμαγιούν σ. Μεχμέτ Β', υπέρ Β λ α χ ί α ς, ἐν περιλήψει, ἐν 369, Γ', σ. 370–372.

33

1470–1481. 'Ο πΚ Συμεών, πρὸς ἱερομόναχον Ἰωάσαφ, περὶ τῆς δικαιοδοσίας τοῦ μ. Λ α κ ε δ α ι μ ο ν ί α ς, ἐν 280, Α', σ. 476.

34

1476–1482. 'Επὶ πΚ Μαξίμου Β', τρεῖς κανονικαὶ διατάξεις, ἐξ ὧν : «Παραίνεσις πρὸς τοὺς κριτὰς» καὶ Γράμμα συνοδικὸν «ἵνα κρίνωνται οἱ γάμοι παρὰ τῶν ἐπισκόπων». Πρβλ. 71, σ. 486 καὶ 126, σ. 92.

35

1486. Φιρμάνιον υπέρ Μονῆς Βλαττάδων, ἐν 35, σ. 533–536.

36

1498. Μπουγιουρουλντί σ. Σουλεϊμάν, ἀπαγορεύει εἰς τοὺς χριστιανοὺς νὰ πιέζουν τὸν πατριάρχην των, διὰ ξένων ἐπιδράσεων, διὰ τὴν παροχὴν ἀδειῶν γάμου μεταξὺ κεκωλυμένων προσώπων, μνημ. ἐν 450, σ. 46.

37

1498?– «Σύνταγμα κατ' ἀλφάβητον πασῶν τῶν ὑποθέσεων τῶν ἱερῶν καὶ θείων Κανόνων καὶ τῶν Νόμων, ὅπου ἐποίησεν ὁ ἐν ἱερομονάχοις . . . κύρ Μ α τ θ α ἱ ο ς Β λ α σ τ ά ρ η ς, ἐξηγήθη δὲ αὐτὸ (εἰς) πεζὴν φράσιν ὁ τιμιώτατος καὶ εὐσεβὴς ἄρχων Κ ο υ ν ά λ η ς Κ ρ ι τ ό π ο υ λ ο ς. Εὐσεβὴς θεολογία, ὅπου πρέπει νὰ πιστεύῃ πᾶς χριστιανὸς ὀρθόδοξος ἄνθρωπος». Μετάφρασις εἰς ἀπλὴν γλῶσσαν τοῦ Συντάγματος τοῦ Β λ α σ τ ά ρ η ς

ἀνέκδοτον· εὑρεται ἐν χφ. paris. gr. 1376, φ. 1–822 (Α–Π), Μ. Μεγ. Λαύρας (ἸΑθω) Κ 129, τοῦ 18 αἰ. (ἐπίσης Α–Π), ΕΒΕ 3045, τοῦ 17 αἰ. (Α–Ω), καὶ μητρ. Ἀργυροκάστρου 7 (ἐπίσης Α–Ω).

38

1498?– Ὑπὸ τὸν αὐτὸν τίτλον τοῦ εὐθὺς ἀνωτέρω περιγραφομένου νομοκάνονος,

εὔρηται νομοκάνων, συντεθειμένος ἐκ τοῦ Συντάγματος τοῦ Βλαστάρη καὶ τῆς Ἐξαβίβλου τοῦ Ἀρμενοπούλου, οὐχὶ ὅμως κατ' ἀλφάβητον, ἐν χφ. ΕΒΕ 1402 (κεφ. 224), 1426 (κεφ. 174), καὶ 2302 (ἄνευ ἀριθμήσεως κεφαλαίων), Μ. Βλατέων 84 (κεφ. 203), Μ. Κωνσταμονίτου (Ἀθω) 17 (κεφ. 194), Μ. Ἐσφιγμένου (Ἀθω) 267 (κεφ. 190), Κεντρ. Σεμιναρίου Βουκουρεστίου (κεφ. 196). — Μικρὸν ἀπόσπασμα ἐκ νομοκάνονος τοῦ τύπου τούτου, ἐν 324, σ. 246-257. Πίναξ περιεχομένων, ἐκ χφ. Μ. Βλατέων 84, ἐν 125, σ. 138-145. Διὰ τὰ χφφ. paris. gr. 1377, φ. 1-408, Βιέννης suppl. gr. 46, Μ. Μεγ. Λαύρας (Ἀθω) 1858, Μ. Βατοπεδίου 485, Μ. Διονυσίου (Ἀθω) 374, Μαρκιανῆς app. III 8, Ἰστ. Ἀρχείου Σπάρτης 10, Μονῆς Βυλίζης 4, Μ. Ζερμπίτσης —, καὶ Μ. Ἀγ. Νικάνορος (Ζάβορδας) 32, ἀγνοῶ, ἐὰν περιέχουν τὸν α' ἢ τὸν β' τύπον τοῦ Νομοκάνονος.

39

1500. Συνοδικὸν Γράμμα πΚ Ἰωάσαφ, μηνὸς Σεπτ., περὶ λύσεως νομικῶν ζητημάτων, ἐν 343, σ. 46-47.

Ἀκυρωθέντος τοῦ γ' γάμου, ἐπιτρέπεται ἡ σύναψις τετάρτου, μὴ συνυπολογιζομένου τοῦ ἀκύρου. «Τῆς ἐμῆς πενθερᾶς ἀναδεξαμένης παῖδα, ἀναδεξαμένου γάμου — τοῦ γαμβροῦ αὐτῆς — ἕτερον παῖδα, ἐὰν οὗτοι οἱ δύο παῖδες δύνανται εἰς γάμον νόμιμον συναφθῆναι; Ἀποφαινόμεθα... ὅτι δύνανται. — Ἐὰν βαπτίσω παιδίον, δύναται λαβεῖν μετὰ τοῦ σιωπικκοῦ μου παιδὸς δύο ἀδελφούς ἢ ἀδελφάς; Γίνεται ἀκρόασις. — Δύο παῖδες, βαπτισθέντες ὑπὸ ἐνὸς ἀναδόχου, δύνανται (συναφθῆναι μετὰ) δύο ἀδελφῶν; Ναί. — Ἐὰν βαπτίσω παιδίον, δύναται ὁ ἐμὸς ἀδελφός καὶ ὁ ἀνεψιός λαβεῖν αὐτὸ εἰς γυναῖκα, διὰ τὸ εἶναι αὐτοὺς πλαγίους. — Ἐλαβέ τις θυγατέρα σιωπικκὴν τινὸς εἰς νόμιμον γάμον θανούσης οὖν αὐτῆς, βούλεται πάλιν λαβεῖν τὴν πνευματικὴν θυγατέρα τοῦ πενθεροῦ αὐτοῦ. Ναί».

40

1502. Συνθήκη ἀπὸ 14 Δεκ., εἰρήνης, μεταξὺ Βενετίας καὶ Τούρκικας, ἐν 431, 3, σ. 344-350.

41

1513. Φιρμάνιον 5 Ἰουλίου σ. Σελήμ ὑπὲρ Μ. Βλαττάδων ἐν 34, σ. 2. Ἐν αὐτῷ οἱ πρόην σουλτάνοι Μουράτ καὶ Βαγιαζήτ ὀνομάζονται «σουλτάνοι τῶν ρωμῶν».

42

1514. Βοῦλλα πάπα Λέοντος τοῦ δεκάτου, πρὸς τοὺς «ἀγαπητοὺς υἱούς, εὐγενεῖς, πραγματευτὰς καὶ ἄλλους ρωμαίους, ὅποῦ κατοικοῦσιν εἰς τὴν πολιτείαν τοῦ Ἑνετικοῦ».

ἐν 60, σ. 20–23.

(Ἐπιτρέπει τὴν ἀνέγερσιν ὀρθοδόξου ναοῦ εἰς Ἁγ. Γεώργιον, ἐν Βενετίᾳ. Τὸν ναὸν τοῦτον, ὡς καὶ τὸν διορισθόμενον πρεσβύτερον), «τοὺς ἐλευθερώνομεν διὰ πάντα ἀπὸ πᾶσαν ἐξουσίαν, ὑπεροχὴν καὶ κυριότητα τοῦ ἐπισκόπου τοῦ τόπου καὶ τοὺς ὑποτάσσομεν ἀμέσως εἰς ἡμᾶς...».

43

1517. Ὅρισμός σ. Σελήμ Α', ὑπὲρ π. Ἱεροῦσαλήμ Δωροθέου ἐν 280, Γ', σ. 219–222.

44

1517. Χάττι-σερήφ σ. Σελήμ Α', ὑπὲρ Μ. Ξηροποτάμου (Ἀθω) ἐν 101, σ. 298.

45

1520. Κανουνναμὲ Τρικκάλων μνημ. ἐν 423, σ. 207 σημ. 1.

46

1521. Βούλλα 18 Μαΐου πάπα Λέοντος τοῦ δεκάτου, ρυθμίζουσα τὰς σχέσεις μεταξὺ Ὀρθοδόξων καὶ Λατίνων ἐν 60, σ. 6–18.

«... ὠρίσθη καὶ ἐπροστάχθη, ὅτι αὐτὸ τὸ εἰρημένον Γένος τῶν Γραικῶν νὰ στέκεται εἰς κάποιας συνηθείας του καὶ διατηρήσεις, ὅπου δὲν εἶχον ἐγκλημα αἰρέσεως καὶ ἀνάμεσα εἰς ἄλλα... Μ' ὅλον τοῦτο οἱ ἐπίσκοποι Λατῖνοι ὅπου εἰσίσχονται κατὰ τόπους, συγχίζουσι καθ' ἡμέραν, ταράττουσι καὶ ἐνοχλοῦσιν αὐτοὺς τοὺς Γραικοὺς, ὅπου κατοικοῦσιν εἰς τοὺς τόπους των, διὰ τὰς ἄνω εἰρημένους συνηθείας καὶ παρατηρήσεις... Δίδομεν ἄδειαν καὶ συγχωροῦμεν εἰς τοὺς ἄνω εἰρημένους Γραικοὺς, τόσον ἀρχιερεῖς, ὅσον καὶ ἄλλα πρόσωπα τοῦ αὐτοῦ Γένους τῶν Γραικῶν καὶ εἰς καθ' ἓνα ἀπὸ αὐτούς, ὅτι νὰ ἡμποροῦν νὰ μεταχειρίζονται καὶ νὰ κρατοῦσιν ἀπαρασάλευτα τὰς συνηθείας των καὶ διατηρήσεις... εἰς ἐκείνην δὲ τὴν ἐπαρχίαν ὅπου κατοικοῦσι Λατῖνοι καὶ Γραικοὶ καὶ ἔχουσι μοναχὸν διατεταγμένον ἀρχιεπίσκοπον καὶ ἐπίσκοπον Λατῖνον, αὐτὸς... νὰ ἔχη χρέος νὰ διορίζη ἓνα ἐπίτροπον Γραικὸν διὰ τὰς κρίσεις καὶ πράγματα τῶν εἰρημένων Γραικῶν, ὁ ὁποῖος ἐπίτροπος νὰ εἶναι φίλος καὶ ἀγαπητὸς εἰς αὐτοὺς τοὺς γραικοὺς, ἢ ἐκλελεγμένος ἀπ' αὐτούς... καὶ νὰ τὸν κρατοῦσι μὲ ἐδικὰ των ἔξοδα. Καθὼς καὶ εἰς ἐκείναις ταῖς ἀποφάσεις, ὅπου ἀναφέρονται εἰς τὸν μητροπολίτην, ἐὰν δὲν ἤθελεν εἶσται ἴσως μητροπολίτης γραικός, νὰ ἔχη χρέος νὰ τοὺς ἐκλέγῃ ἓνα κριτὴν, ὅπου νὰ εἶναι Γραικός...».

47

1523. Ἀχτναμὲς σ. Σουλεϊμάν Α', ὑπὲρ νήσων Κυκλάδων ἐν 357, σ. 141–144.

48

1523. Ἀχτναμές ιδίου, ὑπὲρ Δωδεκανήσου, μνημ. ἐν 451, σ. 34.

49

1526. Βουῖλλα 26 Μαρτίου πάπα Κλήμεντος Ζ', δι' οὗ ἐπικυροῦται ἡ βουῖλλα τοῦ 1521 (πρβλ. ἀνωτέρω ἀριθ. 46). ἐν 60, σ. 18-19.

50

1526. Ὅρισμός σ. Κανονῆ-Σουλεϊμάν, ὑπὲρ π. Ἱεροουσαλὴμ Γερμανοῦ. ἐν 280, Γ', σ. 222-225.

51

1529. Μανουὴλ Ξανθινός, ἱεροδιακόνου καὶ μεγάλου χαρτοφύλακος τῆς Μ. Ἐκκλησίας, «Ἐκθεσις περὶ κεκωλυμένων καὶ ἀκωλύτων γάμων».

Ἐδ., κατὰ παράφρασιν ἐπὶ τὸ ἀπλούστερον, ἐν τῷ ὑπ' ἀριθ. 65 λήμματι. Ἀνετυπώθη ἐν τῇ ἐκδόσει 1569 καὶ 1588· ἐπίσης ἐν Βιβλιοτομῇ τοῦ 1553. Συμπεριελήφθη ἐν τῷ Νομοκανονί τοῦ Μαλαζού (1561), βλ. κεφ. ΤΥ, ἐδ. δ' ἐν 112, σ. 83-88. Περὶ τοῦ Ξανθινοῦ, πρβλ. 332, σ. 190-193 καὶ 66, σ. 36 ἐπ. Ἡ χρονία 1529, ἐν χφ. ΕΒΕ 1424, περιέχοντι τὴν Ἐκθεσίν του (φ. 78-85), ὅπου (φ. 78) ἀναγράφεται: «ἐπὶ ἔτους ζλζ'». Μέχρι τοῦδε ἦτο μόνον γνωστόν, ὅτι ἡ Ἐκθεσις ἀνατράφη ἐπὶ πΚ Ἱερεμίου (1520-1545).

52

1533. «Πατὴρ καὶ υἱὸς πνευματικὸς ἐσυγχωρέθη ἵνα λάβωσι δύο ἀδελφάς, παρὰ τοῦ νομοδιδασκάλου Ἐκλεσί(;) τῆς Μ. Ἐκκλησίας, ἐν τῷ ζμα' ἔτει, διὰ συζητήσεως τοῦ υἱοῦ οἰκονόμου Κσφά καὶ Φούλης»· ἐν Βακτηρίᾳ Ἀρχιερέων, στοιχ. Β, κεφ. νδ', χφ. 30 Μετ. Παν. Τάφου Κπ., φ. 114α.

53

1535*. Ἀπόσπασμα ἀχτναμέ ὑπὲρ Χίου, σχετικῶς πρὸς τὸ δικαίωμα τοῦ διαθέτειν· ἐν 451, σ. 13 σημ. 3. Δίδεται εἰς πάντας τοὺς ὑπηκόους τοῦ σουλτάνου ἐλευθερία τοῦ διαθέτειν τὴν περιουσίαν των εἰς χρήματα ἢ ἄλλα πράγματα.

54

1538. Σύστασις συμβάσεως ἐντριτίας, ἐν Νάξῳ· ἐν 194, σ. 54-56.

«... ὁ ρηθεὶς σὲρ Τζάνες μὲ καλὸν του θέλημα καὶ μὲ καλήν του ὄρεξιν καὶ δίδει το καὶ παραδίδει το ἀπὸ τὴν σήμερον τοῦ ἄνωθεν κὺρ Νικολοῦ καὶ τῶν κληρονόμων του, νά το καλλιοργᾷ, νά το καμορτεύῃ καλὰ καὶ νοικοκυρᾷτα, ὡσὰν πᾶσα καλὸν νοικοκύρη, νά το κρατῇ ἀπαντημένο, νά το σπεύρῃ χειμωνικὸ καὶ καλοκαιρινὸ εἰς ὅ,τι σπορισίματα ἤθελεν θέλῃν ὁ ρηθεὶς σὲρ Τζάνες, νά εἶναι εἰς τὴν ἐξουσίαν του νά βάνῃ ὅ,τι σπόρους ἤθελε τοῦ φανηθῇ. Καὶ διὰ τοῦτο ὑπόσχεται νά κοντεντάρῃται ὁ ρηθεὶς κὺρ Νικολὸς ὅτι νά βάνῃ αὐτὸς ὅλους τοὺς σπόρους ἀπὸ σιτάρι καὶ κοιθάρι μονάχα ἔτζι καὶ ἀπὸ φασόλια, εἰδὲ ἀπὸ τοὺς ἐπιλοίπους σπόρους ὀμπλιγάρῃται ὁ σὲρ Τζάνες νά βάνῃ ὠδιά λόγον του τὸ ἕναν τρίτον καὶ εἰς καμμίαν ἐξοδον νά μὴν ἔχῃ νά κάμῃ αὐτὸς καὶ οἱ κληρονόμοι του, εἰ μὴ νά εἶναι ὅλες οἱ ἐξοδες τοῦ κὺρ Νικολοῦ ἰν περπέτονο καὶ εἴ τι πέμψει ὁ θεὸς νά γίνεται μέσα εἰς τὸ λεγόμενον χωράφι, νά παίρῃ ὁ κὺρ Νικολὸς κληρονομικῶς δύο μεροδικὰ καὶ ὁ σὲρ Τζάνες καὶ οἱ κληρονόμοι του τὸ ἕνα μεροδικόν... καὶ εἰς τοῦτο ὀμπλιγάρῃται ὁ ἄνωθεν κὺρ Νικολὸς ὠδιά λόγον (του) καὶ διὰ τοῦ(ς) κληρονόμους του ὅποιαν ὥραν δὲν ἤθελεν κάμει τὸ λεγόμενον πράγμα καλὰ καὶ νοικοκυρᾷτα κατὰ πῶς προμετέρει τὴν παροῦσαν γραφὴν καὶ νά τὸν ἤθελεν νά εὔρῃ ὁ σὲρ Τζάνες εἰς καμμίαν ἀναρέσκειαν ἢ αὐτὸν ἢ τοὺς κληρονόμους του, νά ἔχῃ ἐξουσίαν νά παίρῃ τὸ πράγμα του καὶ οἱ κληρονόμοι του καὶ ὁ κὺρ Νικολὸς καὶ οἱ κληρονόμοι του νά εἶναι πριβάδοι ἀπὸ τὸ λεγόμενον πράγμα, κατὰ πῶς ἤθελεν εὔρεθῇ. Εἰ δὲ καὶ ἤθελεν νά τὸ κάμῃ καλὰ, νά το ἔχῃ αὐτὸς καὶ οἱ κληρονόμοι του αἰῶνα αἰῶνος καὶ ποτὲ νά μὴν ἡμποροῦσιν νά τοὺς ἐργάζωνται ἀπὸ μέσα. Καὶ διὰ ἐμπαιτικὴν δίδει ὁ κὺρ Νικολὸς τοῦ σὲρ Τζάνε σιτάρι μισαίσι β' καὶ ἐμισὴν ἀγελάδα νά τὴν ἔχουσιν ὅλοι μαζὶ μισαίσι καὶ μίαν δεσφακίδα νά τὴν ἔχουσιν καὶ αὐτὴ μισαίσι καὶ ἀκόμη δίδει του καὶ ἕνα πιθάρι χρᾶσι, ὅπου νά εἶναι καλὸν καλόν, τὸ ὅποιον πιθάρι νά λογᾶται δύο μέτρων... Καὶ διὰ πίστωσιν τῆς γραφῆς βάνουσιν καὶ ἀλληλογίαν (ὑπέρ-πυρα) κέ', τὰ ἡμισὴ τῆς ἀφεντίας καὶ τὰ ἡμισὴ τῆς μεσίδος ὅπου στέργει...».

55

1539. Φιρμάνιον σ. Σουλεϊμάν Β', διὰ τὴν "Α ν δ ρ ο ν"
ἐν 287, Β' σ. 109–110 καὶ ἐν 292, σ. 223–224.

«Κηρύττω τοὺς κατοίκους τῆς νήσου ἐλευθέρους πάσης ἄλλης χρηματικῆς ζημίας, βλάβης καὶ λοιπῆς ἀγγραφείας. Εἰ δέ τινες τῶν στρατιωτῶν ἢ γενιτζάρων τολμήσωσι νά ἐξυβρίσωσιν αὐτοὺς ἐν τῷ ἰδίῳ των τόπῳ, ἔξεστι τοῖς κατοίκοις, ἵνα ἀμύνωνται ὑπὲρ ἑαυτῶν, ἀνθιστάμενοι τοῖς θρασυνομένοις...».

56

1540. Βοῦλλα 8 Μαρτίου πάπα Παύλου Γ' πρὸς ἀρχιεπίσκοπον Κερ-
κύρας, δι' ἧς ἐπικυρώνει τὴν βοῦλλαν τοῦ 1521 Λέοντος τοῦ δεκά-
του (Πρβλ. ἀνωτέρω ἀριθ. 46).
ἐν 60, σ. 24–30.

57

1541. Συμβόλαιον τῆς 16 Μαρτίου, ἐν Νάξῳ.
ἐν 50, σ. 70–71.

«... καὶ διὰ πλαιίαν ἰσχυροτέραν καὶ δύναμιν τῆς παρούσης γραφῆς, θέλουνσι καὶ οἱ δύο καὶ νουλάρουν (καὶ) κόπτουν ἀτοί τος πᾶσσα καπήτουλον τε λέντζε καὶ πᾶσα ὀζόντζα καὶ στατοῦτα τοῦ τόπου, ὅπου ἔθέλασιν εἶστε κόντρα τῆς γραφῆς τούτης, νὰ μηδὲν ἀξήζουν εἰς σε κανένα γιουντίτζιον...».

58

1550. Φιρμάνιον σ. Σουλεϊμάν Α', κατὰ τῆς ἀντιλήψεως τοῦ καδῆ Χαμπαλίτ, θεωροῦντος τὰ θνήσκοντα ἀνήλικα τέκνα τῶν Χριστιανῶν ἐν Αἰγύπτῳ, ὡς μουσουλμάνους·
μνημ. ἐν 450, σ. 36. Πρβλ. κατωτέρω ἀριθ. 95.

59

1554. Συν. ἀπόφασις ἐπὶ πΚ Διονυσίου, περὶ διαζυγίου·
ἐν 70, Β' σ. 379. Πρβλ. 467, σ. 80 σημ. 193.

«Ὁμως ἡ παρούσα ὑπόθεσις ἐγένετο οὕτως ἀνοδικῶς καὶ ἀποφασιστικῶς παρὰ τοῦ παναγιωτάτου καὶ οἰκουμενικοῦ πατριάρχου καὶ ἐπισκοπῆς Διονυσίου, ἐν ἔτει ςξβ', ὅτι ὅταν ὁ ἄνδρας ὑπάγῃ εἰς ἄλλον τόπον καὶ λείψῃ γυναῖκα ἐκ τῆς σπῆτι του καὶ δὲν ἐνθυμηθῇ τελείως τῆς γυναικὸς αὐτοῦ νὰ τῆς στείλῃ ἐξόδον ἢ γράμμα, ἀλλὰ ἀφήσῃ αὐτὴν παντελῶς χωρὶς τινος βοηθείας νὰ χωρίζεται ἀνεμπόδιτος τὸ τοιοῦτον συγκοιτάσιον καὶ νὰ ἔχῃ ἄδειαν ἢ γυνὴ νὰ πάσῃ ἄλλον νόμιμον...».

60

1560. Δύο συνοδ. ἀποφάσεις, μὲνός Σεπτεμβρίου, ἐπὶ πΚ Ἰωάσαφ Β',
περὶ κωλυμάτων γάμου καὶ περὶ τετάρτου γάμου,
ἐν 5, σ. 527–528 καὶ ἐν 70, Α', σ. 31–32. Ἡ β' τούτων μνημ. ἐν παραλλαγῇ Νομοκάνωνος Μαλαξοῦ (κεφ. ρνβ' 2) ἐν 323, σ. 190, ὅπου ὁμοίως, κατὰ λάθος, ἀναγράφεται χρονία 1660. (Ἄλλ' ἐν χφ. ΕΒΕ 1410 ἡ χρονία ἀναγράφεται ἀκριβῆς). Πρβλ. 467, σ. 46, 5, σ. 527 καὶ 112, σ. 67. Τὸ ἐν 343, σ. 46 σιγίλλιον πΚ Ἰωάσαφ, περὶ κωλυμάτων γάμου, ἐσφαλμένως ἀναγράφεται ὡς ἐκδοθὲν τὸ 1500.

(Οἱ ἔχοντες κοινὸν ἀνάδοχον κωλύονται. Δὲν κωλύονται οἱ βαπτισθέντες ὑπὸ πενθερᾶς καὶ γαμβροῦ. Κωλύονται οἱ βαπτισθέντες ὑπὸ τῶν δύο συζύγων. Δὲν κωλύονται νὰ λάβωσι δύο ἀδελφὰς ὁ σαρκικὸς καὶ ὁ πνευματικὸς υἱός. Δὲν κωλύονται νὰ λάβωσι δύο ἀδελφὰς οἱ ἔχοντες κοινὸν ἀνάδοχον. Κωλύεται ὁ δεύτερος γάμος μετὰ γυναικὸς βαπτισθείσης ὑπὸ τοῦ πρώην πενθεροῦ. Ὄντος τοῦ τρίτου γάμου παρανόμου καὶ λυθέντος, δύναται νὰ ἔλθῃ εἰς τέταρτον γάμον, τοῦ προτέρου μὴ συνυπολογιζομένου).

61

1561. Νομοκάνων Μανουὴλ Μαλαξοῦ, ἐκ κεφ. 580.

Ὁ πρόλογος (Ἐπειδὴ ἐν τοῖς ἱεροῖς...), ὁ Πίναξ περιεχομένων, ὡς καὶ τινα κεφάλαια, ἐν 112, σ. 19, 28–54, 60–61 καὶ 71–88.

Ἀνέκδοτος. Χφφ. : α') Κίμωνος Γιαννακούρου, ἐν Ἀθήναις, τέως Π. Ἀγγελοπούλου, πρώην Ἀλ. Κολουβά 8, (περιγραφή ἐν 216, σ. 474 καὶ 112, σ. 15)· β') Ἰβήρων 287· γ') Ἀκαδημίας Ρουμανίας 278 (209)· καὶ δ') Βατικανοῦ gr. 2590.

62

1561–1567. Ἀπόφασις ἀδήλου πΚ, περὶ ἀπαγορεύσεως διαζυγίου λόγῳ ἐπιληψίας, μετὰ τὸν γάμον ἐπιφανείσης, ἐν 323, σ. 207–208, ἐν 70, Β', σ. 378 καὶ ἐν 39, σ. 17–18. Πρβλ. ἐν 90.

«... αὐτὸ τὸ πάθος τῶν σεληνιαζομένων οὕτως κρίνεται καὶ ἀποφασίζεται παρὰ τοῦ... οἰκουμενικοῦ πατριάρχου καὶ παρὰ τῆς θείας καὶ ἱερᾶς αὐτοῦ συνόδου, ὅτι εἰ μὲν καὶ ἡ γυναῖκα εἶχεν αὐτὸ τὸ ἀσθένημα προτίτερα πρὶν νὰ εὐλογηθῇ τὸν ἄνδρα αὐτῆς καὶ μαρτυρηθῇ ὑπὸ ἀξιοπίστων ἀνδρῶν, χωρίζεται ἐν τῷ ἅμα χωρὶς καμμίας διορίας ὁ αὐτὸς ἄνδρας ἐκ τῆς γυναικὸς αὐτοῦ καὶ ἐπέρνει ἄλλην γυναῖκα, εἰ δὲ καὶ αὐτὸ τὸ πάθος ἦλθεν εἰς τὴν γυναῖκα ἀφ' οὗ εὐλογήθη αὐτὸν τὸν ἄνδρα αὐτῆς, νὰ μηδὲν ἔχει καμμίαν ἄδειαν οὐδὲ ἐξουσίαν ὁ αὐτὸς ἄνδρας αὐτῆς νὰ τὸν ἐχωρίζεται, οὔτε εἰς τὸν πρῶτον χρόνον, οὔτε εἰς τὸν δεῦτερον, οὔτε εἰς τὸν τρίτον, ἀλλὰ νὰ τὴν ἔχῃ ἕως ἄλλης τῆς ζωῆς αὐτοῦ καὶ αὐτῆς, μὴ δυναμένου, ὡς εἶπαμεν, νὰ τὴν ἐχωρισθῇ δι' αὐτὸ τὸ πάθος τοῦ σεληνιασμοῦ, ὅτι καθὼς ἦλθεν εἰς αὐτὴν αὐτὸ τὸ πάθος οὕτως ἤθελεν ἔλθῃ καὶ εἰς αὐτόν, καὶ διὰ τοῦτο ἔαν καὶ τύχῃ καὶ ἔλθῃ καὶ εἰς τὸν ἄνδρα αὐτὸ τὸ πάθος τοῦ σεληνιασμοῦ, τὰ ὅμοια καὶ ἡ γυναῖκα νὰ μὴ δὲν ἔχῃ καμμίαν ἄδειαν νὰ ἐπάσῃ ἄλλον ἄνδρα ἕως ἄλλης τῆς ζωῆς αὐτοῦ τοῦ ἀνδρός αὐτῆς, εἰ δὲ καὶ, ὡς προείπαμεν, εἶχε τὸ πάθος προτίτερα πρὶν νὰ εὐλογηθῇ τὴν γυναῖκα του, νὰ ἔχῃ ἄδειαν ἢ αὐτὴ γυνὴ αὐτοῦ νὰ χωρίζεται αὐτόν χωρὶς τινος διορίας, νὰ ἐπάσῃ ἄλλον ἄνδρα ἀνεμποδίστως».

63

1562?– Νομοκάνων Μανουὴλ Μαλαξοῦ «εἰς κοινὴν φράσιν».

Πρόλογος : «Θησαυρὸς κεκρυμμένος...».

Τὸ πρωτότυπον τῆς παραφράσεως, γενομένης ὑπ' αὐτοῦ τοῦ Μαλαξοῦ, δὲν διεσώθη. Πολλαὶ παραλλαγαί, εἰς ἑκατοντάδας χφφ.

Κατάλογος ἐκ 300 χφφ. ἐν 85. Αἱ παραλλαγαὶ αὗται τροποποιοῦν τὸ Δίκαιον τῆς ἀρχικῆς μορφῆς (ὄρα ἀνωτ. ἀριθ. 61) ἐν πολλοῖς, ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ἐθίμων. Πρβλ. ἐν 86. Ἐν κείμενον, ἐκ κεφ. 303 ἐκ χφ. 307 τοῦ 1613 τῆς Ρουμανικῆς Ἀκαδημίας, ἐδ. ὑπ' αὐτῆς, μετὰ ρουμανικῆς μεταφράσεως, ἐν 421, σ. 633–929. Ὑπάρχουν χφφ. ἔχοντα ἀριθμὸν κεφαλαίων 17 μέχρι 1037. Μέγα ἀπόσπασμα, νομικῶν ἰδίᾳ διατάξεων, ἐν 323, σ. 165–232. Ὁ Πρόλογος ἐν 112, σ. 20–21. Πίνακες περιεχομένων ἐν 323, σ. 233–246, ἐν 465, σ. 7–23, ἐν 332, σ. 196–204 καὶ ἐν 187.

64

1562. Ἀχτναμές σ. Σουλεϊμάν ὑπὲρ τῆς νήσου Σάμου, ἄρτι οἰκισθείσης.

Περίληψις τούτου ἐν 325, σ. 1–2.

... Β'. Ἡ ἐσωτερικὴ τῆς νήσου διοίκησις ἐνεργεῖται ὑπὸ χριστιανοῦ, ὃν ἐξέλεγον οἱ

ἔποικοι, ἀναγνωρίζει δὲ ὁ σουλτᾶνος. Γ'. Οὐδεὶς ὀθωμανὸς δύναται νὰ κατοικήσῃ ἢ πρὸς ὥραν διατρίψῃ ἐν Σάμῳ. Δ' . . . Ἡ Σάμος εἶναι . . . ἐλεύθερος λιμὴν, καταβάλλουσα φόρον ὑποτελείας δέκα χιλιάδας γροσίων. Οἱ κάτοικοι εἶναι ἀπηλλαγμένοι τοῦ φόρου τῆς δεκάτης, ἔναντι ἐτησίας πληρωμῆς 45.000 γροσίων, δι' ὅλα τὰ προϊόντα τῆς νήσου. Ε'. Εἰς τὰς κληρονομικὰς ὑποθέσεις ἐφαρμόζονται οἱ νόμοι τῶν ρωμαίων αὐτοκρατόρων. Προκειμένον δὲ περὶ τιμωρίας ἐγκληματιῶν καὶ ἐπιβολῆς ποινῆς, μηδὲ τῆς τοῦ θανάτου ἐξαιρουμένης, ἐφαρμογῆς τυγχάνουν καὶ οἱ ρωμαῖκοὶ νόμοι καὶ ἡ κρατήσασα συνθήκη. . . . Ζ'. Οἱ Σάμοι, ἀναφερόμενοι πρὸς τὸν σουλτᾶνον καὶ τὰς τουρκικὰς ἐν γένει ἀρχὰς δι' ὑποθέσεις των, δικαιοῦνται νὰ χρησιμοποιοῦν τὴν ἐλληνικὴν.

65

1564. «Περὶ τῶν τῆς συγγενείας βαθμῶν, συνοπτικὴ συλλογὴ ἐκ διαφορῶν συντεθεῖσα παρὰ Ζαχαρίου ἱερέως Σκορδυλίου Κρητός, τοῦ ἐπονομαζομένου Μαραφαρᾶ καὶ ἐπιτρόπου τοῦ τῆς Κωνσταντινουπόλεως οἰκ. πατριάρχου κυρίου Ἰωάσαφ . . . Ἐνετία . . . ».

Ἀνετυπώθη αὐτόθι, τὸ 1569, καὶ τὸ 1588. Πρβλ. ἀνωτέρω ἀριθ. 51. Διὰ μακρῶν πραγματεύεται ὁ Παυλῶφ περὶ αὐτοῦ ἐν 110.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

66

ΑΘΗΝΩΝ

1565. Ἀχτναῖες σ. Σουλταῖν ὑπὲρ τῶν Κυκλάδων νήσων, ἐν 290, σ. 138–141.

67

1565. Φιρμάνιον 29 Ἀπριλίου ὑπὲρ τοῦ δουκὸς Ἰακώβου Δ' τῶν νήσων Νάξου, Πάρου, Σαντορίνης, Σύρου καὶ Μήλου, ἐν 145, σ. 75–78.

« . . . νὰ διεκπεραιοῦ κατὰ τὰ ἀνέκαθεν τὰς μεταξὺ τῶν ἰδίων αὐτοῦ ὑποτελῶν δίκας καὶ διαφοράς. Νὰ ἀποδίδῃ τὸ δίκαιον κατὰ τὰ ἥθη καὶ τοὺς κανόνας αὐτῶν . . . Νὰ μὴ ἐπεμβαίνωσιν εἰς τὰς νήσους αὐτοῦ σαντζακπέλιδες, καδῆδες, χασαρεῖσηδες καὶ λοιποὶ . . . ».

68

1567. Διαταγὴ σ. τῆς 24 Νοεμβρίου, πρὸς τὸν μπεκλέρμπεγην τῶν Νήσων, νὰ μεταφερθοῦν εἰς Εὐβοίαν ἢ εἰς Ρόδον πρὸς ἐγκατάστασιν αἱ φραγκικαὶ οἰκογένειαι τῆς Ἀνδροῦ, κατόπιν παραπόνων τῶν ὀρθοδόξων κατοίκων τῆς νήσου· ἐν 292, σ. 232.

« . . . ἐνῶ αἱ τῶν Ἑλλήνων καὶ τῶν Ἀρβανιτῶν οἰκίαι εἶναι χίλιαι ὀκτακόσιαι, τῶν δὲ Φράγκων πεντήκοντα ἕως ἐξήκοντα, δώδεκα Φράγκοι λαμβάνουσι τὰ προϊόντα τῆς νήσου,

βιάζουσι τὰς γυναῖκας τῶν νησιωτῶν, φορεύουσι τινάς, παρέχουσι τρόφιμα εἰς πολεμικά καὶ πειρατικά πλοῖα καὶ προξενούσι ταραχάς· διὸ οὗτοι προαποτίουσι φόρον πλείονα ἔξ χιλιάδας τοῦ διδομένου ὑπὸ τοῦ Φραντζέσκου Σουμνασίπα, ἵνα ἀπαλλαγῶσιν αὐτοῦ . . .».

69

1567. Ἀχτναμές ὑπὲρ τῆς Χίου, τοῦ σ. Σελήμ Β', ἐν 385, σ. 208–215, ἐν παλαιᾷ ἑλλην. μεταφράσει, καὶ ἔξ ἄλλης, αὐτόθι, σ. 216–220 καὶ ἐν 148, τ. 3α, σ. 58–61.

«... χαρίζω καὶ ὀρίζω τὰς ὑποθέσεις των νὰ τὰς βλέπουσιν ὁ σαρτζακμπέης, ὁ καδῆς καὶ ὁ ναῖπης καὶ ἐκείνους, ὅπου δὲν γγίζη, νὰ μὴν σεβαίνουν εἰς αὐτές . . . χαράζη νὰ μὴ δὲν τοὺς βάζουν ἐναντίον τοῦ νόμου καὶ τῆς κοίσης· ἀκρόστικον νὰ μὴν δὲν των γυρεύουν περισσότερον ἀπὸ τὸν νόμον τῆς κοίσης καὶ στατούντων . . . Ἀπὸ τὰ περιβόλια καὶ ἀμπέλια καὶ κοράφια των νὰ δύνουν ὅ,τι ἐδίνασιν πρῶτα. Νὰ μὴν δὲν χρεωστοῦσιν ἀβαρίζη, κιονρεζίδες ἀπὸ τὰς ἐγγαριὰς τῶν σιδεροκαψίων καὶ μήτε ἄλλα βάρη. Ἀπὸ τὰ σπήτια, περιβόλια καὶ ἀμπέλια των νὰ μὴν τοὺς εὐγάζη τινὰς ἐναντίον τοῦ νόμου. Εἰς ἐκεῖνα ὅπου κάμουν τινὰς εἰς τὸν θάνατόν του, πεταλματζήδες, μήτε μοιραστάδες, νὰ μὴν δὲν σεβαίνουν ἐναντίον τοῦ νόμου. Τὰς ὑποθέσεις ὅπου εὐρέθησαν πριχοῦ νὰ παρῇ ὁ τύπος κοιμέναις, νὰ μὴν τοὺς ξανακοῖνουν, καὶ ὅλα τὰ πρῶτα χαρτιά νὰ ἀξίζουσιν. Ὁ καδῆς εἰς τὸ κογγέτη καὶ συντζελέτι νὰ μὴν πληρώνεται περισσότερον ἀπὸ τὸ δίκαιον. Τὰς ἀποφάσεις των μεσέων κατὰ τὸν νόμον ὁ κοιτῆς νὰ τὰς στέργη. Τὰς διαφορὰς ὅπου πικροῦσιν ἄσπρα πεντακόσια, χωρὶς κογγέτη ὁ καδῆς νὰ μὴν τὰς ἀκούη. Τὸ μετὰ, κοῦσι καὶ ἄλλα φασιγερά, ἂν πρῶτα δὲν ἐπληρῶναι, μήτε ἀπὸ τώρα καὶ ὁμπρὸς νὰ πληρῶνουν, ὥσταν καὶ τοὺς ἄλλους χωραζομένους τόπους. Τὸ σιτάρι, κοιτάρι καὶ τὰ ἄλλα ὅσπρια νὰ μὴν πληρῶνουν κουμέρκει, καθὼς καὶ εἰς τοὺς ἄλλους χωραζιαρικοὺς τόπους. Τὰ ροῦχα ὅπου ἔρχονται ἀπὸ τὴν Ἀνατολήν, ἂν πρῶτα ἐπληρῶναι τὸ κουμέρκει στὸ Πέραμα, νὰ τὸ πληρῶνουν πάλιν, καὶ ἂν τὸ ἐπληρῶναι στὴν Χίον, νὰ τὸ πληρῶνουν πάλιν. Καὶ ἂν ἐπληρῶναι εἰς τοὺς δύο, νὰ μὴν πληρῶνουν· μὰ ἂν ἐπληρῶναι καὶ εἰς τὰς δύο, νὰ τὸ πληρῶνουν πάλιν. Καὶ τότε τὰ ροῦχα ὅπου ἔρχονται ἀπὸ τὴν Μάβρην Θάλασσαν εἰς τὴν πόλιν καὶ εἰς τὰς ἄλλας σκάλες, μὴν ξεφορτώνοντας γομάρι, ὁ ἐμίνης μήτε μουρτασίπης νὰ μὴν γυρεύει τίποτε ἀπὸ αὐτά. Ἐκεῖνοι ὅπου πραγματεύονται ὄξο ἀπὸ τὸ (;) νὰ παγαίνουσιν καὶ νὰ ἔρχονται μὲ τὰ καράβια των καὶ ροῦχα των καὶ αὐτοί, ὅταν εἶναι ἐπὶ κοκοί οἱ καπιτάνοι καὶ πάντες οἱ ἄλλοι, νὰ μὴν τοὺς ἐμποδίζουν. Μήτε τινὰ νὰ μὴν τὸ(ν) δυναστεύουσι διὰ νὰ τὸν κάμουν τοῦρκον, ἢ γυναῖκα διὰ νὰ πανδρεντῇ ἐναντίον τοῦ νόμου. Καὶ ἂν τινὰς ἤθελε θελήσει νὰ τὸ κάμη, μὲ μαρτυρίες ὁ κοιτῆς νὰ μὴν δὲν τοὺς ἀφίση. Ὅταν κάμη τινὰς ἀτυχία, νὰ μὴν πειράζου ἐκείνους ὅπου δὲν εἶναι κρατημένοι κατὰ τὸν νόμον, διὰ νὰ τὸν εὖρη. Οἱ βάφες καὶ τὸ κερί, ἂν ἦσαν πρῶτα μονοπούλιο, νὰ μὴν εἶναι μηδὲ τότε. Δωριανὰ νὰ μὴν πέρονουσιν κανενὸς τίποτε, οἱ μονκτουρίδες νὰ μὴν ἐμποδίζουν τοὺς φυλακομένους διὰ τὸ πότον καὶ φαγί τους. Καὶ ἀπάνω εἰς ἄλλα ἐναντίον τὸν νόμον καὶ τὸ στατούντων καὶ ἐναντίον τὰς τάξεις των ταῖς παλαιαῖς, νὰ μὴν ἀφίσετεν τινὰ νὰ κάμη τίποτε. Καὶ ἐκεῖνοι ὅπου θελήσουσιν νὰ τὸ κάμουν, νὰ τοὺς ἐμποδίζη ὁ κατὰ καιρὸν κοιτῆς. Καὶ ὅποιος παρακούσῃ, νὰ τὸν κάμουν ἀρέζη ἐδῶ εἰς τὴν Πόρθη μου κατόνομα, διὰ νὰ πεδεύεται ὥσταν τὸν πρέπει καὶ ὄχι ἀλιῶς. Οἱ διαφορὰς πὺν εἶναι ἄσπρα 500 χωρὶς συντελέτι ἀνάμεσα πραγματευτάδες, καθὼς εἶναι γραμμένον εἰς τὸν ἀχτναμέ μου, ἤγουν νὰ μὴν τῶν δίνῃ ἀκρόασιν τινὰς . . .».

70

1569. Δουκικὸν Διάταγμα Ἐνετίας, τῆς 17 Ἰουνίου·

ἐν 276, σ. 95–96.

Ἐπειδὴ εἶναι τεθεσπισμένον νὰ ζῶσιν οἱ Γραικοὶ ἐλευθέρως καὶ κατὰ τὰ παλαιὰ δόγματα καὶ τὰς γνώμας αὐτῶν ἐν ταῖς χώραις τῆς Βενετικῆς Πολιτείας, ὡς ἐπίσης καὶ ἐν τῇ πόλει τῆς Κερκύρας, οἱ κυβερνῆται ὄφειλον μεθ' ὅσης ἡδύναντο πλειότερας ἐπιμελείας, νὰ προσέχωσιν, ὅπως μὴ εἰσαχθῶσι καινοτομίαι ὑπὸ τῶν δικαστηρίων τῆς Ἱερᾶς Ἐξετάσεως, αἵτινες ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον προκαλοῦσι σκάνδαλα καὶ ταραχάς, ὁμοίως δὲ ὄφειλον νὰ φροντίζωσιν, ὅπως μὴ παρενοχλῶνται ὑπὸ τῶν εἰρημένων Δικαστηρίων καὶ οἱ Γραικοί.

71

1569. Κανονισμὸς τῆς Λαμίας·

ἐδ. ἐν 423, σ. 211–218.

(Φορολογικαὶ διατάξεις, ἐξ ἄρθρων 20.

18. Τὸ δικαίωμα τῶν ἀρραβώνων· γιὰ τὸ χορῆσι εἰσπράττονται 30 ἄσπρα, γιὰ τὴν χήρα 15 ἄσπρα.)

72

1569–1570. Κανονισμὸς τῆς Εὐβοίας·

μνημ. ἐν 423, σ. 207, σημ. 1.

73

1572. Κανονισμὸς τῆς Κύπρου·

μνημ. ἐν 423, σ. 207, σημ. 1.

74

1572. Βεράτιον σ. Σελήμ Β' ὑπὲρ πΚ Ἱερεμίου Β'·

ἐν 408, σ. 177.

«... πᾶσαν ἐξουσίαν τοῦ ἔδωκε καὶ δεσποτεῖαν εἰς πάντας τοὺς... ἱερωμένους καὶ λαϊκοὺς, καὶ νὰ κάμῃ κατὰ τὸν νόμον καὶ κατὰ τὴν πίστιν αὐτοῦ, νὰ μὴ δὲν ἔχῃ κανένα ἐμπόδιον ἀπὸ τινος...»

75

1572–1579. Γράμμα πΚ Ἱερεμίου Β' πρὸς μ. Ἡρακλείας,

ἐκ χφ. 386 φ. 25 Gotha, ἐν 465, σ. 43.

Κατ' ἀναφορὰν τοῦ Μονομάχου, υἱοῦ τοῦ Θεοδώρου, «ὁ ἀπόγαμβρος αὐτοῦ ἐπὶ ἀνεπιᾷ Νεραντζιᾷ, Δῆμος Βλάχος κατακρατεῖ τὸ πατρικὸν αὐτοῦ ὅσπῃτι καὶ τὰ ἀμπέλια καὶ χωράφια τὰ πατρικά, ἧς πατρικῆς αὐτοῦ περιουσίας οὗτος, ὁ Μονομάχος, ἐστὶ κληρονόμος, ὁ δὲ Δῆμος ξένος καὶ ἀμέτοχος δήπου. Διὸ γράφομεν: Ἐξέτασον ἡ σὴ ἱερότης καὶ εἰ οὕτως

ἔχει, ὅτι πλησιέστερος κληρονόμος ἄλλος οὐκ ἔστι τοῦ ὁσπητίου τούτου καὶ τῆς λοιπῆς περιουσίας, εἰ μὴ οὗτος ὁ Μονομάχος, ἀνάγκασον τὸν Δῆμον ἑᾶσαι αὐτῷ ταύτην, ὥς, κατὰ νόμον, διαφεύγουσαν αὐτῷ· ἂν δ' ἄλλως ποιήσῃ, ἔστω ἀφωρισμένος καὶ ἔξω τῆς Ἐκκλησίας . . .».

76

1572–1579. Γράμμα πΚ Ἱερεμίου Β' πρὸς ἱερέα Δανιήλ ναοῦ Ἀγ. Νικολάου τοῦ Γαλατᾶ.

ἐκ χφ. 386 φ. 26 Gotha, ἐν 465, σ. 44.

Ὁ κάλφας Δούκας ὀφείλει εἰς τὸν ψάλτην τῆς ἐκκλησίας Μελέτιον τὸν Θηβαῖον 600 ἄσπρα, ἅτινα εἶχεν ὑποσχεθῇ νὰ δώσῃ, ἀλλ' ἀρνεῖται. «Διὸ γράφομεν, ἀνάγκασον αὐτὸν τὸν Δούκαν ἐξισάσαι τὸ τοιοῦτον αὐτοῦ χρέος, καθὼς καὶ οὗτος ἔστερξε· ἂν δ' ἄλλως ποιήσῃ, ἔστω ἀφωρισμένος καὶ ἀσυνγώρητος ἀπὸ Θεοῦ καὶ ἔξω τῆς Ἐκκλησίας Χριστοῦ. Ἄν δὲ συμβῇ αὐτῷ θανεῖν οὐδὲ ταφῆς ἀξιωθήσεται, ἐὰν μὴ πρότερον πληρώσῃ. Ἀναγνωσθήτω καὶ τὸ παρὸν γράμμα παρησίᾳ, ὥς ἔθος . . .».

77

1572–1579. Γράμμα μ. Τρίκκης πρὸς πΚ Ἱερεμίου Β'.

ἐκ χφ. 386 Gotha, ἐν 465, σ. 44–45.

«... ἄνθρωποι τινὲς ὀνόμασι Συναδηνός, Σταμούλης, Μετρητός καὶ Γεωργούσης ἐδανείσθησαν παρὰ τινος ἀρχοντος τούρκου ἄσπρα χιλιάδας πεντήκοντα, ἵνα ἀποδώσιν αὐτῷ τὰ δέκα δώδεκα τὸν χρόνον, ἥγουν ἵνα δίδωσι δέκα χιλιάδας τόκον διὰ τὰς πεντήκοντα ἐκεῖνας. Ἐποίησαν οὖν τὰ ἄσπρα ἐκεῖνα ἐν ταῖς χερσὶν αὐτῶν χρόνους πέντε καὶ διδόντων αὐτῶν ἀνὰ δέκα χιλιάδας τὸν χρόνον εἰς τοὺς πέντε χρόνους τούτους ἀπεδόθησαν αὐτῷ χιλιάδες πεντήκοντα. Τέλος ζητοῦντος τοῦ ἀρχοντος ἐκεῖνου τούρκου . . . τὰς πεντήκοντα χιλιάδας ἐκεῖνοι οἱ δανεισθέντες δύο μόνοι ἐκ τῶν τεσσάρων, ὁ Συναδηνός καὶ ὁ Μετρητός, ἀπελογοῦντο λέγοντες, ὅτι ἔλαβες τόκον περισσὸν τοὺς πέντε χρόνους καὶ ἤδη ἔλαβες τὰς πεντήκοντα χιλιάδας. Καὶ δὴ καὶ εἰς τὸν καδδὴν πορευθέντες μετ' αὐτοῦ κατέκριναν αὐτὸν μηδὲν λαβεῖν ἐξ αὐτῶν. Ἐκεῖνος δὲ μηδὲν ἔχων ποιῆσαι αὐτούς, ἐκράτησε τὸν Σταμούλην καὶ τὸν Γεωργούσην καὶ ἔλαβεν ἐξ αὐτῶν τῶν δύο ἅπαντα τὰ ἄσπρα ἐκεῖνα καὶ ἔτι πειράζων ἐπεζήτη καὶ τὸ μέρος ἐκείνων καὶ ἔλαβε τοῦτο παρὰ τῶν ἄνωθεν . . . Ἐκεῖνοι δέ, ὁ Συναδηνός καὶ ὁ Μετρητός, οὐδὲν τῶν κεφαλαίων ἀπέδωκαν, ὥστε καὶ ὁ Μ. φygὰς ὤχετο εἰς τὰ Ἱωάννινα. Περὶ τούτων δεόμεθα . . . ἀδικηθέντων τοῦ Σταμούλη καὶ τοῦ Γεωργούσης καὶ ἀποδόντων καὶ τὸ μέρος ἐκείνων, ἵνα εὐεργετήσῃς ἡμῖν Γράμμα ὑμῶν τῆς σῆς παναγιότητος ἀφοριστικὸν πρὸς ἐκείνους, ἐν μὲν εἰς τὰ Ἱωάννινα διὰ τὸν Μετρητόν, ὅτι ἐκεῖσε ὑπάρχει, ἕτερον δὲ πρὸς με διὰ τὸν Συναδηνόν, ὅντα ὧδε ἐν τῇ ἡμετέρᾳ ἐπαρχίᾳ, ὥς ἂν ἀποδώσι καὶ αὐτοὶ τὸ ἀνάλογον αὐτῶν . . .».

78

1573?—«Νόμιμον ἐκλελεγμένον ἐκ διαφόρων βιβλίων καὶ ἀπὸ τῆν θείαν καὶ ἱερὰν Γραφήν, συντεθέν. παρὰ τοῦ . . . Ἱωάννου ἱερέως Τρουλινοῦ τοῦ Κρητός . . .».

Ἐν χφ. Μαρκιανῆς Βενετίας app. III 9.

Ἐφ' ὅσον ὁ Τρουλινὸς μνημονεύει τὸ Jus orientale τοῦ Bonafidius, πρέπει νὰ συνετάχθῃ μετὰ τὸ 1573, ὡς παρατηρεῖται ἐν 462, σ. 93.

79

1574. Βεράτιον σ. Μουράτ Γ', πρὸς πΚ Ἱερεμίαν Β'.

μνημ. ἐν 408, σ. 182. Πρβλ. καὶ 74, σ. 96–97.

«...καὶ ὥρισε (ὁ σ. Μουράτ Γ') καὶ ἔδωκεν αὐτοῦ (τοῦ πΚ Ἱερεμίου Β') καὶ ἄλλο νέον μπαράτιον. Ὅτι κατὰ τὴν πίστιν τοῦ νὰ δοῖζῃ καὶ νὰ κοίνη μητροπολίτας, ἀρχιεπισκόπους, ἱερεῖς καὶ πᾶσαν ἀνθρωπὸν ρωμαῖον καὶ ἐκκλησίας καὶ μοναστήρια. Καὶ ὅποιος φανεῖ ἐναντίος τοῦ μπαράτιου αὐτοῦ, νὰ παιδεύεται μεγάλως παρὰ τῆς βασιλείας. Λαβὼν δὲ τὸ βασιλικὸν μπαράτιον ὁ πατριάρχης, καθέζεται εἰς τὸν πατριαρχικὸν θρόνον αὐτοῦ, ὡς κύριος καὶ δεσπότης τῆς οἰκουμένης. Καὶ κοίνει καὶ ἀποφάσεις ποιεῖ, καὶ τίμια πατριαρχικά γράμματα οἱ χριστιανοὶ ἐπέρονουν εἰς τὰς ὑποθέσεις αὐτῶν. Καὶ ἔχουν τὸ βέβαιον εἰς ὅλην τὴν οἰκουμένην. Καὶ ἄλλα ὅμοια ποιεῖ κατὰ τὴν δεσποτείαν καὶ ἐξουσίαν, ἥνπερ ἔχουν οἱ πατριάρχαι».

80

1574. Προκήρυξις μπαῖλου Κερκίτς Φραγκίσκου Gritti, περὶ ἀπαλλαγῆς ἀπὸ ἀγγαρειῶν τῶν χωρικῶν τῆς νήσου.

ἐν 310, σ. 319 ἐπ.

81

1575. «Βασιλικῶν νόμων ἐπιτομὴ τοῦ σοφωτάτου, ἀνθυπάτου, τοῦ μεγάλου κριτοῦ τῆς Ἀνατολῆς, τοῦ Ἀτταλειώτου... ὑπὸ πρωτονοταρίου Θεοδοσίου Ζυγομαλαᾶ»

ἀνέκδοτον· ἐν χφ. μητρ. Τραπεζοῦντος, τοῦ 1605. Πρβλ. ἐν 462, σ. 93, ἀριθ. 5, ἐν 464, σ. XXI σημ., ἐν 419, σ. 441, ἐν 114, σημ. 143 σημ. 2.

82

1575. Τοῦ ἰδίου Θεοδοσίου Ζυγομαλαᾶ, Σύνταγμα κατ' ἀλφάβητον, ἐκ τοῦ Νομίμου κατὰ στοιχεῖον, ἀνέκδοτον,

ἐν χφ. ΕΒΕ 2140 (φ. 1–165), ἀκέφαλον, ἄνευ προοιμίου καὶ ἐπικεφαλίδος ἀρχ. «ἀκίνητον ἐκκλησιαστικὸν πρᾶγμα δὲν ἀποξενώνεται, μόνον ἂν εἶναι ἀπρόσοδον, νὰ μὴν ἔχῃ κανένα διάφορον...». Ἐν τέλει (φ. 165): «ἐγράφη διὰ χειρὸς Θεοδοσίου πρωτονοταρίου Ζυγομαλαᾶ καὶ εἰς τὸ σαφὲς ἦλθεν ὡς δυνατόν».

83

1575. Τοῦ ἰδίου Θεοδοσίου Ζυγομαλαᾶ, Ἐπιτομὴ ἐν μεταφράσει τῆς Ἐξαβίβλου τοῦ Ἀρμενοπούλου.

Πρβλ. 462, σ. 93, ἀριθ. 6, 464, σ. XXI σημ., 467, σ. 47. Περὶ Ζυγομαχῶν, πρβλ. 426, σ. 21. Περὶ τῆς μεταφράσεως ταύτης, ἐν 114, σ. 143, σημ. 2. Ἡ ἐν 467 σ. 127, σημ. 374 γνώμη, ὅτι αὕτη εἶναι ἴσως ἢ κατωτέρω ὑπ' ἀριθ. 353, εἶναι ἀστήρικτος.

84

1576. Νομοκάνονον κατὰ στοιχεῖον Συμῆωνος ἱερομονάχου, τοῦ Σχο-
λαρίου,
ἐν χφ. Μ. Φιλοθέου (᾿Αθω). Πρβλ. 462, σ. 93. Δὲν ἀναγράφεται ἐν 215.

85

1578. Διὰ δουκιῆς ἀποφάσεως, ἀπὸ 20 Αὐγούστου, τῆς ᾿Ενετίας, ὁ Μ.
Πρωτοπαπᾶς Κερκύρας ἀνεκηρύχθη ἀνεξάρτητος ἀπὸ πάσης
᾿Αρχῆς ἐν τῇ νήσῳ, εἴτε λατινικῆς, εἴτε ὀρθοδόξου, ὅσον ἀφορᾷ εἰς
τὰ καθαρῶς πνευματικὰ ἔργα καὶ τὴν ἐσωτερικὴν διοίκησιν τῆς
᾿Εκκλησίας αὐτοῦ.
Πρβλ. 276, σ. 60.

86

1578. Δουκικὴ διαταγή, ἀπὸ 26 Αὐγούστου, ἵνα οἱ λατῖνοι ἱεράρχαι μὴ
φέρωσι προσκόμενα εἰς τοὺς θέλοντας νὰ πρεσβεύωσι τὸ γραικικὸν
δόγμα. Ὁ Μ. Πρωτοπαπᾶς Κερκύρας ἐκηρύχθη ἀνεξάρτητος
ἀπὸ πάσης ἀνωτέρας ᾿Αρχῆς, εἴτε ἐλληνικῆς, εἴτε λατινικῆς, δυνάμει
μόνον τῆς ἐκλογῆς τοῦ ἐξασκῶν πᾶσαν πνευματικὴν ἐξουσίαν.
Πρβλ. 276, σ. 97.

87

1578. ᾿Αχτναμές σ. Σελήμ Β', ὑπὲρ Χίου
ἐν 410, Μέρος Δ', σ. 51 ἐπ., ἐν 10, σ. 129–131, ἐν 385, σ. 220–227, ἐν 148, Γ' α, σ. 96–
101, ἐν 451, σ. 51–54 καὶ ἐν 374, σ. 28–30.

88

1579. ᾿Αχτναμές σ. Μουράτ Γ', ὑπὲρ τῶν Κυκλάδων νήσων
ἐν γαλλικῇ μεταφράσει, ἐν 420, σ. 156 καὶ ἐν 10, σ. 132–136. Ἐν παλαιότερα ἐλληνικῇ
μεταφράσει, ἐν 145, σ. 101–105.

89

1579. Συνοδικὸν γράμμα πΚ Ἱερεμίου Β', πρὸς μ. Μυτιλήνης
ἐκ χφ. 386, φ. 24 Gotha, ἐν 465, σ. 43.

«Εὐαγγελινὸς ὁ ράπτης ἀνέφερεν ἡμῖν, ὅτι ἠγόρασε πράσει τελεία παρὰ Σεβαστῆς τῆς νύμφης τοῦ Καρβούνη συσκοπερίβολον ἔν. Ὅμως φθόνῳ κινηθεὶς Μανωλάκης ὁ τοῦ Ἀντωνίου καὶ πείσας τὸν ποτὲ αὐτόθι Ἀλάμπεη, ὡς πρόσωπον δυνατόν, ἐποίησε σκέψιν, ὡς τάχα τοῦ Ἀλάμπεη χρεῖαν ἔχοντος τοῦ συσκοπερίβολου, ἀνάγκη ἦν ἀπαραίτητος καὶ ἀπειλαὶ βαρεῖαι τοῦ παραχωρῆσαι ὃν εἶπομεν πτωχὸν καὶ ἀνίσχυρον Εὐαγγελινόν. Πλὴν μετ' οὐ πολὺν καιρὸν τούτου τοῦ Ἀλάμπεη θανόντος, νῦν ὁ Εὐαγγελινός, ὡς νόμιμος καὶ ἀληθὴς δεσπότης τοῦ συσκοπερίβολου, ζητεῖ καὶ ἀπαιτεῖ παρὰ τοῦ ρηθέντος Μανωλάκη, τοῦ ἀδίκως καὶ βία κατακρατοῦντος καὶ αὐτοῦ ἐπαναλαβεῖν. Διὸ γράφομεν : Ἐξέτασον κατὰ τόπον καὶ εἰ μὲν ὁ ρηθεὶς Εὐαγγελινὸς γνώμη ἑαυτοῦ καὶ οὐ βία ἀπέδοτο τὸ συσκοπερίβולי, ἤδη καλὸν καὶ μηκέτι τοῦτο ζητήτω. Ἄν δὲ βία οὗ εἶπομεν . . . τοῦ Ἀλαμπέη, ἐπλακώθη τὸ μούλκιν αὐτοῦ ὑπὸ τοῦ Μανωλάκη καὶ ἔτι κατακρατεῖται, ἐπιτίμησον τοῦτον τὸν Μανωλάκην ἀποδοῦναι τῷ Εὐαγγελινῷ τὸ συσκοπερίβολον, ἐν βάρει ἀφορισμοῦ καὶ ἐξώσει τῆς Ἐκκλησίας, λαμβάνοντος πλὴν τοῦ Μανωλάκη τὰ ἑαυτοῦ ἄσπρα πρότερον».

90

1580. Διάταξις πΚ Μητροφάνου, περὶ τοῦ συνέρχεσθαι εἰς γάμον τοὺς ὑφ' ἑνὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ ἀναδεχθέντας· ἐν 70, Β', σ. 380–381.

« . . . ἀπροκριμάτιστον εἶναι τὸ τοιοῦτον συνάλλαγμα καὶ ἀκόλυντον, ἐπεὶ ὁ νόμος τὰ κεκωλυμένα πόσῳτι οὕτως φανεροί, καὶ τὰς γαμικὰς μὴ συνέρχεσθαι καὶ μόνον ἐδοκιμάσεν . . . φυλάττειν γὰρ χρέος ἔχομεν τὰ οὕτως γενοαυμένα καὶ τοῖς θεοῖς Πατρίδι τετυπωμένα, οὐχὶ καὶ διαλογισμοῖς ἀνχεῖν τοὺς πολλούς, καὶ στενοχωρεῖν τὰς τῶν χριστιανῶν συνειδήσεις . . . ».

91

1580. Ἀχτναμές σ. Μουράτ Γ', ὑπὲρ τῶν νήσων Νάξου, Ἀνδρου, Πάρου, Σαντορίνης, Μήλου καὶ Σύρου· ἐν 145, σ. 101–105, ἐν 243, σ. 27–30 καὶ ἐν 290, σ. 135–138.

« . . . τὴν σήμερον ἀνεφανήσθησαν ἔμπροσθεν εἰς τὴν βασιλικὴν μου Πόρταν, . . . χριστιανοὶ ἐκ μέρους τῶν λαῶν τῶν νησίων . . . Ναξία, Ἀνδρος, Πάρος, Σαντορίνης, Μήλος καὶ Σύρας, εἰς τὴν ὁποίαν ἀνάφερον, ὅτι εἰς τοὺς χρόνους . . . τοῦ . . . σ. Σουλεϊμάν . . . εἶχαν προσκυνήσει οἱ λαοὶ τῶν αὐτῶν νησίων εἰς τὴν ὑποταγὴν μας. Ὅταν ὁ Ἀηρατὴν μπέης, καπετάνιος, ἐπῆγεν εἰς ἐκεῖνα . . . οἱ λαοὶ τῶν αὐτῶν νησίων εἶχαν ψηφίσαι ἓνα χριστιανὸν ἀπὸ τοὺς ἐδικούς των διὰ γοβερνατόρον, καθὼς ἀπὸ παλαιόθεν εἶχαν τάξιν, ὁ ὁποῖος μπέης χριστιανός, ὕστερα ἀπὸ πολλοὺς χρόνους ὅπου ἔζησεν, ἀπέρασε ἀπὸ ἐτούτης τὴν ζωὴν καὶ ἐτότε ἐδόθη τὸ δουκάτον τοῦ Ἰωσήφ Ἑβραίου, ὁ ὁποῖος τὸ ἀφέντεψεν πολλοὺς χρόνους κατὰ τὴν τάξιν τως, καὶ εἰς τὸν καιρὸν του ἦτον ὅλοι εὐχαριστημένοι καὶ δίχως πείραξες. Τὴν σήμερον, διότι ἀπόθανε ὁ λεγόμενος Ἰωσήφ, ἐψηφίσθη εἰς τὸ γκοβέρον ἐκείνων τῶν νησιῶν ἓνας σαντζακόμπεης καὶ ἓνας καδῆς. Καὶ οὕτως κατὰ τὰ εὐγενικὰ κεφάλαια ὅπου διὰ χάριν ἐδόθησαν τοῦ λαοῦ τοῦ νησίου τῆς Χίου, παρομοίως καὶ αὐτονῶν γίνεται χάρις, μὲ ἐτούτα τὰ . . . κεφάλαια, ὡς κάτωθεν. Ὅτι κατὰ

τὴν τάξιν μὲ τὴν ὁποίαν ἕως τῶρα ἐδίδασιν τὰ κεφαλοχάραττα, οὕτω πάλιν εἰς τὸ ἐξῆς νὰ τὰ δίδουν. Καὶ νὰ εἶναι ἐλεύθεροι ἀπὸ καπέντα καὶ ἀβαρίζι τῆς αὐθεντίας καὶ ἀπὸ ἄλλαις ἐγκαρίαις καὶ ὅταν περνοῦν ἀγγεαμόγλινα ὅπου εἶναι γραμμένοι εἰς ταῖς μίναις, οἱ κρεατο-πουλητάδες νὰ εἶναι καὶ εἰς αὐτοὺς ἐλεύθεροι. Καὶ ἐλεύθερα νὰ ἔχουν τὲς ἐκκλησίαις των . . . καὶ οἱ κοιτάδες τοῦ τόπου νὰ μὴν ἡμποροῦν νὰ τῶς γυρεῦουν ἄσπρα διὰ ρέζμι (= φόρον) τοῦ ἀποθαμένου κορμιοῦ, οὔτε νὰ τῶς δίδουν πείραξιν ἐναντίον τῆς εὐγενικῆς δικαιοσύνης. Καὶ ὅταν θέλουν νὰ φθιάσουν τοὺς χαλασμένους τόπους τῶν ἐκκλησιῶν των, νὰ μὴν εἶναι ἀπὸ κανένα ἐμποδισμένοι. Καὶ νὰ πληρώνουν τὸ δέκατον ἀπὸ τὰ ἀμπέλια τως, τὰ περιβόλια τως, καὶ χωράφια τως σπαρμένα, καθὼς εἶχαν τάξιν νὰ πληρώνουν. Καὶ τινὰς νὰ μὴν εἶναι εὐγαλμένος ἀπὸ τὰ καλά του, ἀλλὰ οὔτε νὰ τὰ πέρνουν ἀπὸ τὰ χέρια του. Καὶ ὅταν ἀποθάνῃ τινὰς μὲ διαθήκην καὶ χαρίζῃ τὰ καλά του καὶ τὰ πράγματά του ἄλλον, νὰ ἡμπορῇ ὁ κληρονόμος ἐκεῖνος νὰ τὰ πέρῃ καὶ νὰ μὴν ἡμπορῇ οὔτε μπέης τελεμεγγί, οὔτε καδῆς νὰ τὸν πειράζον. Καὶ τὰ γράμματά τως, ὅπου εἶναι καμωμένα καὶ ἀποφασισμένα κατὰ τὰ ρητὰ καὶ συνθήκεις τως, πρὶν νὰ παραδοθοῦν τὰ λεγόμενα νησιὰ ἕως τὴν σήμερον, νὰ εἶναι στερεά. Καὶ ἂν ἴσως τινὰς ἤθελε γυρεῦσει νὰ κάμῃ ἐγκαλέσιμον διὰ ἀπερασμέναις ἀποφασισμέναις ὑπόθεσιν, νὰ θεωροῦνται ἀνάμεσόν τως καὶ νὰ μὴν ἔχουν πείραξιν ἀπὸ τοὺς κοιτάδες. Καὶ οἱ κοιτάδες νὰ πέρνουν τὰ ἄσπρα τοῦ χοτζετιοῦ, συντζίλι ἄοντζι, κατὰ τὸν κανόνα καὶ νὰ μὴν ζητοῦν περισσότερα. Καὶ ὅταν γεννηθῇ διαφορὰ ἀνάμεσόν τως καὶ θέλουν θεληματικῶς των νὰ γυναικίσουν ἀνθρώπους ἐδικούς των μαθημένους διὰ νὰ τοὺς συμβάσων κατὰ ταῖς συνθήκεις των, εἰς ἐκεῖνα ὅπου ἤθελαν κάμουν, νὰ μὴν ἡμποροῦν οἱ κοιτάδες νὰ τοὺς ἐμποδίσουν, ἀλλὰ νὰ τὰ στέμνουν καὶ νὰ τὰ βεβαιώσουν. Καὶ ἐπειδὴ κάμει χρεὶα νὰ γίνεταί ἐξέτασις καὶ ἐπιμέλεια διὰ νὰ μὴν δύνανται πιστεῖς εἰς τοὺς ψευδομάρτυρες, ὅταν τινὰς θέλει νὰ κάμῃ ἐγκαλέσιμον περισσότερον ἀπὸ ἄσπρα 500 μὴν ἔχοντας συγκελέτι (= ἀποδεικτικὸν ἔγγραφοι) ἢ χοτζέτι μὴ μοναχὰ μάρτυρες, νὰ μὴν τυχαίῃ εἰς ἐκεῖνο τὸ ἐγκαλέσιμον ἀκρόασις. Καὶ τὰ χοτζέτια ὅπου ἀπὸ παλαιόθεν δὲν ἐπλήρουν εἰς τὰ νησιὰ τως εἰς τὸ μετάξι, κρασί καὶ ἄλλα πράγματα διὰ τὴν ζωοτροφὴν τως, νὰ μὴν τὰ πληρώνουν. Καὶ ἐκεῖνοι ὅπου ἀποθάνουν ἔξω ἀπὸ τοὺς τόπους των, ὁ ἐμίνης ἢ πεταλμανζῆς νὰ μὴν ἡμποροῦν νὰ γυρεῦσουν ἀπὸ τὸ βίον τως, ἀλλὰ οἱ ἄνθρωποι ὅπου θέλουν βρεθῇ σιμὰ εἰς ἐκείνους, νὰ ἡμποροῦν νὰ τὰ περιλαμβάνουν. Καὶ ἐκεῖνοι οἱ χριστιανοὶ τῶν λεγομένων νησιῶν ὅπου ἤθελαν ὁμολογήσει τὴν πίστιν τῶν μουσουλμάνων, νὰ μὴν εἶναι δυναστευμένοι, λέγοντας, ἤρθαν εἰς τὴν πίστιν τῶν μουσουλμάνων, ἕως νὰ λάβουν τὶς προσταγαῖς τέλεια, κατὰ τὴν εὐγενικὴν δικαιοσύνην. Καὶ ὅταν μία γυναῖκα ἀπὸ γένος χριστιανῶν θέλει νὰ σμίξῃ εἰς ὑπανδρίαν μὲ ἓνα μουσουλμάνον, ἂν ἴσως καὶ πρωτῆτερα δὲν ἤθελεν ἦσται ἐλθωμένη εἰς τὴν πίστιν, ἀλλὰ θεληματικὴ ἤθελε εἶσται σμιγμένη εἰς ὑπανδρίαν, δὲν εἶναι κατὰ τὸν νόμον νὰ γένῃ ἢ ὑπανδρία. Καὶ ὅταν τινὰς κακοποιὸς κάμῃ κακὸν ἐναντίον τῆς εὐγενικῆς δικαιοσύνης καὶ κανόνας, νὰ τὸν γυρεῦσουν νὰ τὸν εὗρουν μὲ τὴν δικαιοσύνην καί, εὐρίσκοντάς τον, νὰ εἶναι παιδευμένος . . . Καὶ νὰ μὴν εἶναι ἐμποδισμένος ἐκεῖνος, ὅπου ἔχοντας διαφορὰν, θέλει νὰ ὑπάγῃ νὰ τὴν θεωρήσῃ εἰς τὸν θρόνον τῆς δικαιοσύνης. Καὶ ἐκεῖνοι ὅπου μαζώνουν ταῖς ἐγκαρίαις, πηγαίνοντας εἰς τὸν δρόμον τως, νὰ μὴν πέρνουν περισσότερον ἀπὸ ὅτι διορίζει ἡ εὐγενικὴ δικαιοσύνη καὶ ὁ κανόνας καὶ δυναστικῶς νὰ μὴν πέρνουν δωριανὰ τὴν ζωοτροφὴν τως οὔτε τὸ ἄλογόν τους . . . Καὶ ὅταν συνέβῃ εἰς τὰ λεγόμενα νησιὰ κοινὴ ὑπόθεσις, ὁ παγκιάκος καὶ καδῆς νὰ εἶναι κρατημένοι νὰ πηγαίνουν νὰ τὴν θεωροῦν προσωπικῶς καὶ νὰ μὴν δύνανται ἀκρόασιν

οὔτε πίστι τῶν ἄτυχων καὶ ψευδομαρτύρων καὶ τινὰς ἄλλος νὰ μὴν ἡμπορῇ νὰ θεωρήσῃ αὐταῖς ταῖς ὑπόθεσιν. Καὶ εἰς τοὺς τόπους τῶν λεγομένων νησιῶν ὅπου εἶναι διὰ νὰ κάμουν ταῖς βίγλαις διὰ ταῖς χριστιανικαῖς λεβέντικαῖς φοῦσταις, νὰ μὴν ὀμπλιγάρουν ἄλλους νὰ ταῖς κάμνουν, παρὰ ἐκείνους ὅπου εἶναι χρεῶστες, κατὰ τὴν παλαιὰν συνήθειαν. Καὶ ὅσοι δὲν ἔχουν χρεία νὰ κρατήσῃ γιανιτζάρους, ἤγουν γιατζαξίδες (= φύλακας) διὰ φύλαξιν τῶς, νὰ μὴν ἡμποροῦν νὰ τῶς πέμπουν. Καὶ ἐὰν ἀπὸ τὰ λεγόμενα νησιά, κοινὰ ἢ μερικά, εἶναι πειρασμένοι ἀπὸ τὸν σαντζακόμπεη ἢ καδῆ, ἢ ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους τῶν, ὅταν θέλουν νὰ παραπονοῦνται εἰς τὴν ὑψηλοτάτην μου Πόρταν, τινὰς νὰ μὴν ἡμπορῇ νὰ τοὺς ἐμποδίσῃ, οὔτε εἰς τὴν στερεάν, οὔτε εἰς τὸ πλεύσιμον. Καὶ ὅταν τινὰς ἀπὸ τοὺς λεγομένους λαοὺς θέλει νὰ ὑποσχεύσῃ (= ὑποθηκεύσῃ) τὰ στεκούμενά του ἄλλονοῦ, νὰ μὴν ἡμπορῇ ὁ οἰκοκύρης ἐκείνων νὰ γυρεύσῃ περισσότερον πάκτος ἢ νοῖκι ἀπὸ ἐκεῖνο, ὅπου ἀνάμεσόν τῶς ἐσυμβαστήκασιν...».

92

1580?— Ἐπὶ σ. Μουράτ Γ' δίδονται προνόμια εἰς τοὺς μεταλλωρύχους τῆς

Χαλδίας τοῦ Πόντου.

μνημ. ἐν 170, σ. 26-27.

(Ὁ σ. Μουράτ Γ', ἐλθὼν εἰς Ἀργυροπόλιν τὸ 1580, ἐκήρυξε τὴν ἐπαρχίαν Χαλδίαν προνομιοῦχον, τοὺς δὲ Ἕλληνας κατοικοῦντας τῆς ἀμπαλιτζῆδες, κηρύξας τούτους ἀφορολογήτους καὶ ἀπηλλοτριμένους πάσης ἀνταρξίας καὶ δεισμοῦ, τὰ δὲ τέκνα τῶν ἀπηλλοτριμένων τοῦ παιδομαζώματος).

93

1582. Ψήφισμα τῆς 12 Ἀπρ. τῆς Ἑνετικῆς Συγκλήτου,

περὶ ἐλευθερίας τελέσεως μικτῶν γάμων εἰς τὰς κτήσεις τῆς Ἀνατολῆς. Πρβλ. 276, σ. 56.

94

1583. Συνοδικὸν Σημείωμα πΚ Ἱερεμίου Β', ὅτι δὲν ἀποτελεῖ κώλυμα

γάμου ἢ ὑπαρξίς κοινοῦ ἀναδόχου,

ἐν 340, σ. 559.

95

1584. Φιρμάνιον σ. Μουράτ Γ',

κατὰ τῆς ἀντιλήψεως τοῦ καδῆ Χαμπαλίτ, θεωροῦντος τὰ θνήσκοντα ἀνήλικα τέκνα τῶν Χριστιανῶν ἐν Αἰγύπτῳ, ὡς μουσουλμάνους, μνημ. ἐν 450, σ. 37. Πρβλ. ἀνωτέρω ἀριθ. 58.

96

1592. Σιγίλλιον πΚ Ἱερεμίου Β' καὶ Μεγ. Λογοθέτου Ἱέρακος, 31 Μαρτ.,

περὶ ἀθέσμων γάμων ἐν Βουκουρεστίῳ, ἐν 343, σ. 47-48.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

97

1593. Φιρμάνιον σ. Μουράτ Γ', διατάσσει τὴν συμπαράστασιν τῶν Ἀρχῶν πρὸς τὸν π. Ἀλεξανδρείας Μελέτιον, κατὰ τὴν εἰσπραξίν τῶν ὀφειλομένων αὐτῷ εἰσφορῶν ἐκ μέρους τῶν Χριστιανῶν, μνημ. ἐν 450, σ. 37.

98

1593. Ψήφισμα Ἐνετικῆς Συγκλήτου, ἀπὸ 30 Ἰουλίου, περὶ ἐλευθερίας τελέσεως μικτῶν γάμων εἰς τὰς κτήσεις τῆς Ἀνατολῆς, ἐν 276, σ. 56.

99

1599. Ψήφισμα Ἐνετικῆς Συγκλήτου ἀπὸ 9 Αὐγούστου, ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ θέματος, ἐν 276, σ. 57.

100

1600–1700. «Νομοκριτήριο», ἐκ κεφ. 121. Ἐν χφ. ΕΒΕ 2764, σ. 193–332 καὶ ἔσως ἐν χφ. 414 Διονυσίου Λοβέρδου. Εἰς δημόδιον γλῶσσον. Δημοσιεύεται κατωτέρω ἐκ τοῦ χφ. 2764, ὡς ἀνεκδότου. [Νομίζω, ὅτι δὲν ἔχει σχέσιν πρὸς τὸ ἐν Μ. Ζωγράφου Πηγῆς (Ἄνδρου) χφ. 93 (φ. 121β–209β) «Νομοκριτήριο», ἐκ κεφ. 58–16. Ἐν αὐτῇ ἀριθμῆσεως, κεφ. α': «Περὶ γυναικῶν μεμνηστευμένων, ἐν ᾧ καὶ περὶ μνηστείας»].

Ἀρχή, σὺν Θεῷ ἁγίῳ, τοῦ Νομοκριτηρίου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ α' — Περὶ γάμων, ὅπου ὁρίζουν οἱ νόμοι νὰ γίνονται καὶ νὰ μὴ δὲν γίνονται.

1. Ὁ εἰκοστὸς ἕκτος κανὼν τῶν ἁγίων Ἀποστόλων καὶ ὁ ἕκτος τῆς ἑκτῆς Συνόδου καὶ ὁ ις' τῆς ἐν Καθαργένῃ Συνόδου, συγχωρεῖ τοὺς κανανάρχας καὶ ψάλτας πρὸ τοῦ νὰ χειροτονηθοῦσι διάκονοι, ὑποδιάκονοι, νὰ εὐλογηθοῦσι γυναῖκας νομίμους· διότι, ἀφ' οὗ χειροτονηθοῦσι ὑποδιάκονοι, ἢ διάκονοι, ἢ ἱερεῖς, ἅδεια δὲν ἔχουσι γυναῖκα νὰ εὐλογοῦνται· διότι καὶ ἂν εὐλογηθοῦσι, εἰ καὶ νομίμως, ἀλλ' ὡς παραβάται καθαιροῦνται.

2. Καὶ ὁ πρῶτος κανὼν τῆς ἐν Νεοκαισαρείᾳ Συνόδου λέγει, ὅτι (ἐὰν) ὑποδιάκονος ἢ διάκονος ἢ ἱερεὺς λάβῃ γυναῖκα, εἰ καὶ νομίμως, καθαιρεῖσθω.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ β' — Περὶ ἱερέων, ὅτι πρῶτον νὰ ὑπανδρεύωνται, εἴτα νὰ χειροτονοῦνται καὶ μετὰ τὴν χειροτονίαν νὰ ἔχουν τὰς γυναῖκας αὐτῶν.

[σ. 194] 1. Ὁ ιγ' τῆς ζ' Συνόδου κανὼν λέγει καὶ ἀνατρέπει τὴν συνήθειαν τῶν λατίνων, διὰ τοὺς χειροτονουμένους ἱερεῖς τε καὶ διακόνους, ὅτι νὰ δίδωσιν ὁμολογίαν, γυναῖκα νόμιμον νὰ μὴ δὲν ἐπέρρουσι, εἴ τε¹ ἔχουσι, μετὰ τὴν χειροτονίαν νὰ τὰς χωρίζονται.

1. Τὸ χφ. ἀντὶ εἴτε ἔχει : εἴτα.

2. Ἡμεῖς δὲ λέγομεν, λέγει καὶ ὁ κανὼν, καὶ μετὰ τὴν χειροτονίαν, νὰ ἴστανται τὰ συνοικέσια καὶ νὰ μὴν λαθασθοῦμεν καὶ ὑβρίσωμεν τὸν εὐλογημένον γάμον ἐπὶ τῇ παρουσίᾳ τοῦ Κυρίου, ὃς καὶ ἀπεφήνατο, λέγων δεσποτικῶς, οὗς ὁ θεὸς ἀνέξεν, ἄνθρωπος μὴ χωριζέτω¹ καὶ ὁ Ἀπόστολος² τίμιον, λέγει, τὸν γάμον καὶ τὴν κοίτην ἀμίαντον· καὶ πάλιν : δέδησαι γυναικὶ καὶ μὴ ζήτηι λύσιν³ καὶ πάλιν ἐν τοῖς Εὐαγγελίοις : πᾶς ὁ ἀπολύων τὴν γυναῖκα αὐτοῦ, παρεκτὸς λόγου πορνείας, ποιεῖν αὐτὴν μοιχᾶσθαι⁴.

3. Διὰ τοῦτο, ὃς ἀποστερεῖ ὑποδιάκονος ἢ διάκονος ἢ ἱερεὺς τὴν νομικὴν⁵ τοῦ γυναῖκα, νὰ εἶναι καθηρημένος. Εἰ μὴ πον, ὅταν θέλῃ νὰ λειτουργήσῃ, νὰ ἀπέχῃ ἀπὸ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ καὶ τὰς δεσποτικὰς ἐφορτάς.

4. Τινὲς⁶ γοῦν εἰς τὴν πρώτην Σύνοδον, ὅπου ἐγένη εἰς τὴν Νίκαιαν, ἔδοξε νὰ φέρουσι νόμον, ἱερεῖς καὶ διακόνους καὶ ὑπο[195]διακόνους νὰ χωρίζονται τὰς γυναῖκας ὅπου ἦσαν εὐλογημένοι, πρὸ τοῦ νὰ χειροτονηθοῦσι.

5. Καὶ ὁ Παφνούτιος ἐπίσκοπος ἦτον εἰς μίαν πόλιν κατὰ τὰς Θήβας. Ἀνὴρ ἐκ παιδὸς ἀνατραφεὶς εἰς ἀσκητήριον καὶ πᾶσαν ἀρετὴν ἐκατόρθωσεν. Ἦτον δὲ καὶ περιβόητος εἰς τὴν σωφροσύνην. Ἐκοσμήθη δὲ καὶ τὸν στέφανον τῆς ὁμολογίας, ὁ γὰρ ἓνας του ὀφθαλμοῦς εὐγῆκεν εἰς τὰς βασάνους, ὅπου τὸν ἐβασάνισαν διὰ τὴν εὐσέβειαν. Οὗτος ἀντεῖπε τοῖς βουλομένοις χωρίζειν τοὺς ἱερεῖς ἀπὸ τὰς γυναῖκας τοὺς καὶ ὥρισε τὸν γάμον τίμιον καὶ τὴν κοίτην ἀμίαντον. Καὶ ἡ ὁμιλία τῆς γυναικὸς σωφροσύνης τὴν ἔλεγεν, συνεβούλευσε γὰρ τὴν Σύνοδον ταύτην τοιοῦτον νόμον νὰ μὴ δέξουσι καὶ θέλουσι πορνεῦει κρυφὰ καὶ οἱ ἄνδρες καὶ αἱ γυναῖκες τοῖς. Κατὰ δὲ τὴν παράδοσιν, ἀρχαίαν, τῆς Ἐκκλησίας, ὅσοι νομίμους γυναῖκας δὲν εἶχασιν καὶ ἐχειροτονήθησαν, πλέον νὰ μὴ πάρουσιν γυναῖκας· καὶ ὅσοι εἶχον γυναῖκας καὶ τότε ἐχειροτονήθησαν, ἄς ἔχουσι τὰς γυναῖκας αὐτῶν· ἄς εἶναι καὶ ἱερεῖς, τινὰς μὴ τοὺς ἐμποδίσῃ. Ἐτὶ δὲ ὥρισε [196] ὁ Παφνούτιος, εἰ καὶ γυναῖκα δὲν εἶδε τὸ καθόλου εἰς κοίτην.

6. Καὶ ἡ Σύνοδος, ἀκούσασα τοῦ θαυμαστοῦ ἀνδρὸς τὴν καθοδήγησιν, ἐπαίνεσά(ν) τὴν πολλὰ καὶ ἀφῆκαν το νὰ εἶναι ἔτιζ· ἤγουν πρὸ τοῦ νὰ γένη ἱερεὺς, ἂν ἐπάσῃ γυναῖκα, ἄς ἔχῃ τὴν γυναῖκά του καὶ ἄς εἶναι καὶ ἱερεὺς.

7. Εἰ δέ, ἀφ' οὗ χειροτονηθῇ ὑποδιάκονος, ἢ διάκονος, ἢ ἱερεὺς, θελήσῃ νὰ εὐλογηθῇ γυναῖκα, μὴ τὴν εὐλογηθῇ.

8. Ὁ δὲ θεοφιλὴς οὗτος Παφνούτιος τοιοῦτος ἦτον, ὅτι καὶ σημεῖα μεγάλα ἐποίει καὶ θαύματα ἠγάπα τον δὲ καὶ ὁ βασιλεὺς Κωνσταντῖνος πολλά, καὶ συχνὰ τὸν ἐμήνα καὶ ἤρχετον εἰς τὸ παλάτιον τοῦ βασιλέως καὶ κατεφίλα τὸν ὀφθαλμόν του, ὅπου εὐγάλασιν εἰς τὰς βασάνους οἱ τύραννοι.

(ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ γ')— Περὶ νὰ ἐρωτᾷς τὸν χειροτονοούμενον.

1. Ὅστις θέλει νὰ χειροτονήσῃ ἄνθρωπον, ἄς τὸν ἐρωτήσῃ, θέλει νὰ ἐπάσῃ γυναῖκα, ἢ θέλει νὰ παρθενεύσῃ. Καὶ ἂν εἰπῇ, ὅτι θέλει νὰ ἐπάσῃ γυναῖκα, ὃς εὐλογηθῇ πρῶτον γυναῖκα καὶ τότε τον χειροτόνησῃ, εἰ δὲ εἰπῇ, ὅτι θέλει νὰ παρθενεύῃ, χειροτόνησέ τον καὶ ἂν ζητήσῃ γυναῖκα μετὰ τὴν χειροτονίαν, μὴ τον δόσης εἴ τι ἐ[197]πάσῃ, νὰ εἶναι καθηρημένος.

1. Ματθ. 19. 6.

4. Ματθ. 5. 32.

2. Ἐβρ. ΙΓ' 4.

5. ὁρθῶς : νόμιμον.

3. Παύλου, Α' Κορ. Ζ' 27.

6. Πρβλ. Ματθαίου Βλαστάρη Γ, 2, ἐν Συντάγματι 6, 152.

2. Τοὺς κληρικοὺς ὠρίσαμεν νὰ ἔχουσι γυναῖκας νομίμους.

3. Οἱ ψάλται καὶ οἱ κανανάρχοι ἐπέρονουσι γυναῖκας νομίμους. Ἀμὴν ὑποδιάκονοι, διάκονοι καὶ ἱερεῖς, πρὸ τοῦ νὰ χειροτονηθοῦσι, ἂν ἐπερναν, ἅς τας εἶχασιν. Ἐπειδὴ δὲν ἐπῆρασι, ἀμὴν ἐχειροτονήθησαν ἄγαμοι, πλέον μὴ ἐπάρουσι, νὰ μὴ δὲν χάσουσι τὴν ἱερωσύνην τους τελείως.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ δ' — Περί γάμων νομίμων καὶ πῶς μόνος σου, νὰ μὴν εὐλογήσης γάμον.

1. Νομίμους γάμους ποιοῦσιν οἱ ρωμαῖοι ἀνάμεσά τους, ὅταν φυλάξουσιν, εἴ τι ὥρισαν οἱ νόμοι διὰ τοὺς γάμους. Πρέπει γοῦν τοὺς μὲν ἄνδρας νὰ εἶναι δεκαπέντε χρονῶν, τὰς δὲ γυναῖκας τρεῖς καὶ δέκα χρονῶν.

2. Ὁ μὴ νὰ μὴ δὲν γένη, ἂν οὐ δὲν συναρῇ ἢ ἡ νύμφη καὶ ὁ γαμβρὸς καὶ οἱ πατέρες αὐτῶν.

3. Ὁ αὐτεξούσιος, εἰκοσιπέντε χρονῶν ἔαν εἶναι, καί, χωρὶς νὰ θέλῃ ὁ πατέρας, ἐπέρνει γυναῖκα.

4. Ἐὰν ἀποθάνῃ ὁ πατήρ καὶ ἡ μήτηρ, δὲν ἐμποδίζεται ὁ υἱὸς ἢ ἡ θυγάτηρ αὐτίκα νὰ εὐλογηθῇ.

5. Οὐ δὲ ἓνα νὰ εὐλογήσης μόνος καὶ μόνος του, ἢ γονεῖς καὶ ἐκεῖνος. Ἀλλὰ ἔμπροσθεν [198] τὸ ὀλιγώτερον εἴκοσι ἀνδρῶν, διὰ νὰ μὴ δὲν εἴσται καθηρημένος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ε' — Περί ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν, οἱ ποὺ ἐπέρνουν δευτέρα γυναῖκα, ἢ τρίτην, ἢ τετάρτην.

1. Ὁ 15^{ος} κανὼν τῶν ἁγίων Ἀποστόλων λέγει, ὅτι εἰ τις δευτερώσῃ καὶ πάσῃ δευτέρῃ γυναῖκα, ἀφ' οὗ βάπτισθῇ, ἢ πορνείῃ, ἱερεὺς δὲν γίνεται, οὔτε ἐπισκοπὸς, οὔτε διάκονος. Καὶ ὁ μέγας Βασίλειος ἐν τῷ 13^ῳ κανόνι αὐτοῦ ὁρίζει, νὰ μὴ δὲν χειροτονῆται μὴ δὲ ἀμεινωστής, ἢ γονεὶς κανανάρχος, δευτέρῃ γυναῖκα ἂν ἐπάσῃ. Ὅστις ἐπάσῃ γυναῖκα χήραν, ἢ ἄλλον ἀνδρὸς γυναῖκα, ὅπου τὴν ἐχωρίσθῃ, ἢ πορνῇ, ἢ δούλῃ, ἢ τζεγγύστῳ, οὔτε ὑποδιάκονος, γίνεται, οὔτε διάκονος, οὔτε ἱερεὺς.

2. Ὁ ἔκτος¹ κανὼν τῆς τρίτης² Συνόδου λέγει : νὰ μὴ δὲν γένη διάκονος ἢ ἱερεὺς, ὅστις, ἀφ' οὗ ἐβάπτισθῃ, ἔλαβε γυναῖκα νόμιμον καὶ ἀπέθανεν ἢ γυνὴ καὶ πάλιν ἐπῆρεν δευτέρῃ γυναῖκα· μὴδὲ ἂν ἐπῆρε χήρα ἢ γυναῖκα ὅπου τὴν ἐχωρίσθῃ ὁ ἀνδρας της· μὴδὲ ἂν ἐπῆρε τινὸς παλλακὴν ἢ πόρνην, ἢ τζεγγύστῳ. Οὐδεὶς ἀπὸ ὅσους δευτερώσουσι καὶ ἐπάρουσι γυναῖκα δευ[199]τερον, οὐ χειροτονεῖται, οὔτε διάκονος, οὔτε ἱερεὺς, ἀμὴν νὰ εἶναι μιᾶς γυναικὸς ἀνὴρ καὶ ὅταν τὴν ἐπάσῃ, νὰ εἶναι καὶ ἡ γυνὴ σώφρων, ἔντιμος καὶ ὁ ἀνὴρ ὁμοίως. Ἐὰν δὲ ἱερεὺς πέσῃ εἰς πορνείαν, εὐθὺς καθαιρεῖται καὶ χάνει τὴν τάξιν του.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ς' — Περί ἱερέων, ὅταν δευτερώσουσι, νὰ μὴν εὐγάλουσι τὰ φορέματά τους, τὰ παπαδικά.

1. Ἡ δὲ ἐβδομηκοστὴ ἐνάτη νεαρά τοῦ βασιλέως Λέοντος τοῦ Σοφοῦ ὁρίζει, νὰ μὴ δὲν εὐγάνωσι τὰ φορέματά τους, μὴ δὲ ἔξω ἀπὸ τὸ Βῆμα νὰ ὑπηρετοῦσι, ὅσοι κληρικοὶ ἐσέβησαν εἰς δευτέρον γάμον. Λέγει γάρ, ὅτι δὲν ἀποδεχόμεθα τὴν προαίρεσιν τοῦ παλαιοῦ νομοθέτου³, ὅπου λέγει τὸν ἱερέα, ἢ τὸν διάκονον ἢ τὸν ὑποδιάκονον, ὅπου δευτερώσῃ γυναῖκα, ἢ, ἀφ' οὗ χειροτονηθῇ, ἐπάσῃ γυναῖκα, νὰ εὐγάλῃ τελείως τὰ παπαδικὰ φορέματα καὶ νὰ βάλῃ κοσμικά, ἀμὴν ὁρίζομεν, νὰ εἶναι καθηρημένοι μόνον καὶ τὴν ἐντυμασίαν

1. ὁρθῶς : τρίτος.

2. ὁρθῶς : ἑκτης.

3. Νεαρά Ἰουστινιανοῦ 6 κεφ. 5.

ὁποῦ ἐφοροῦσαν καὶ ὅταν ἦσαν ἱερουργοί, ἄς φοροῦσι καὶ μετὰ τὴν καθαίρεσίν τους καὶ φθάνει τους ἢ καθαίρεσις. [200]

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ζ'—Περὶ ἱερέων κοσμικῶν, ὅτι πρὸ τοῦ νὰ χειροτονηθοῦσι ὑποδιάκονοι, ἔχουν ἐξουσίαν νὰ ἐπάρουσι γυναῖκα νόμιμον, ἢ νὰ παρθενεύσουσι, ἀμὴ ἀφ' οὗ χειροτονηθοῦσι διάκονοι, πλέον γυναῖκα δὲν εὐλογοῦνται.

1. Ἐπειδὴ γράφει εἰς τοὺς κανόνας τῶν ἁγίων Ἀποστόλων¹, νὰ ἐπέρουνσι γυναῖκας οἱ κτανάρχοι μόνον καὶ οἱ ψάλται, ὀρίζομεν καὶ ἡμεῖς ἀπὸ ἐτώρα νὰ το φυλάγεται τοῦτο καὶ καλλιώτερα καὶ ἀπὸ τοῦ νῦν ὑποδιάκονοι ἢ ἱερεῖς, ἀφ' οὗ δεχθοῦσι τὴν χειροτονίαν, γυναῖκα νὰ μὴ δὲν ἐπέρουνσι· εἰ δὲ ἐπάρουσι, νὰ εἶναι καθηρημένοι.

2. Οἱ ἐπίσκοποι, οἱ ἱερεῖς, οἱ διάκονοι ἐκ πτωρ² δὲ δὲν γίνονται, οὐδὲ ἐμπλέκονται εἰς ἕτερον τοιοῦτον, ἀμὴ θέλουσι νὰ εὐλέπουσιν εἰς τὸ γεγραμμένον, ὁποῦ λέγει, οὐδεὶς στρατευόμενος τῷ Θεῷ ἐμπλέκει τὸν ἑαυτὸν του εἰς πράγματα κοσμικά. Καὶ οἱ κτανάρχοι, ὅταν γένουσι δεκαπέντε χρόνων, ἀναγκάζονται ἢ γυναῖκας νομίμους νὰ πέρουνσιν, ἢ ἂν οὐδὲν θέλουσι νὰ ἐπάρωσιν γυναῖκα, μὴ τοὺς χειροτονήσης, εἰ μὴ νὰ γένουσι καλόγεροι.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ η'— Περὶ κληρικοῦ, ἂν δόσῃ ἄσπρα, νὰ μὴν ἐπάρῃ τόκον, εἰ μὴ τὰ ἄσπρα του.

[201] 1. Κληρικός, ἂν δόσῃ ἄσπρα εἰς χρόνον τινὰ νὰ δουλεύονται, τὰ ἄσπρα του νὰ ἐπάρῃ· ἂν δὲ δόσῃ εἶδος, νὰ ἐπάρῃ τὸ εἶδος του, ὅσον ἔδωκε· πλέον νὰ μὴν ἐπάρῃ. Καὶ οἱ κτανάρχοι νὰ μὴ δὲν προσκυνοῦσι τὸν λαόν, μὴ οὐδὲ κταναρρήσουσιν, ἀμὴ τοὺς ἱερεῖς μόνον.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ θ'— Περὶ ἀνδρός, ὁποῦ ἀποθάνῃ ὁ πατήρ της καὶ ἡ μήτηρ της.

1. Ὁ τέταρτος κανὼν τοῦ μεγάλου Βασιλείου λέγει, τὸν ἀνθρώπον, ὁποῦ δευτερογαμίσῃ, δύο χρόνους μὴ κοινωνήσῃ.

2. Ὁ μέγας Βασίλειος εἰς τὸν σαρακοστόν πρῶτον κανόνα αὐτοῦ λέγει, ἢ χήρα, ἂν ἀποθάνῃ ὁ πατήρ της καὶ ἡ μήτηρ της, ἐξουσία ἔχει νὰ ἐπάρῃ οἷον θέλει ἄνδρα, μόνον χριστιανὸν καὶ εἰς τὴν τιμὴν της, ὅχι τίποτες λεβέτην ἢ κοπέλιν. Ἐὰν καὶ ὁ πατήρ αὐτῆς ἢ ἡ μήτηρ ζῇ καὶ οὐδὲν συναινοῦσι τὸν γάμον, δύνονται νὰ τῆς τον χωρίσουσιν.

3. Λέγει γὰρ ὁ νόμος, ὅτι ἡ γυναῖκα ὁποῦ εἶναι εἰς τοὺς χρόνους ὀλιγώτερον ἀπὸ τοὺς εἰκοσιπέντε, ἂν εἶναι καὶ αὐτεξουσία, ἀλλὰ μετὰ τὴν γνώμην τοῦ πατρὸς της καὶ τῆς μητρὸς της ἄς ἐπάρῃ δεύτερον ἄνδρα, ὅταν χηρεύσῃ ἀπὸ τὸν πρῶτον.

(202) ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ι'— Περὶ γυναικός, ὅταν χηρεύσῃ, νὰ κλάῃ τὸν ἄνδρα της χρόνον ἕνα³.

1. Ὅταν χηρεύσῃ ἡ γυναῖκα, ἀναγκάζεται νὰ κλαίγῃ τὸν ἄνδρα της χρόνον ἕνα, διὰ νὰ μὴ δὲν εὐρεθῇ ἐγκαστρομένη καὶ διὰ τὴν τιμὴν τοῦ ἀνδρός της. Εἰ δὲ ἐπάρῃ ἄνδρα πρὸ τοῦ νὰ περάσῃ ὁ χρόνος σωστός, ἐντροπιάζουσί την ὡς πόρνην καὶ οὐδὲν δύναται πλέον ἀπὸ τὸ τρίτον τῶν πραγμάτων αὐτῆς νὰ δόσῃ τὸν ἄνδρα, ὁποῦ νὰ ἐπάρῃ, οὐδὲ εἰς διαθήκην νὰ τον ἀφήσῃ ἀπὸ τὸ τρίτον τοῦ βίου της. Ὅταν ἔχῃ παιδὶ ἀπὸ τὸν πρῶτον ἄνδρα, οὐδὲ ἀπὸ λεγάτου, οὐδὲ ἀπὸ τὴν δωρεάν ὁποῦ τὴν ἀφῆκεν ὁ ἄνδρας της εἰς τὸν θάνατόν του, ἀμὴ τὰ ἐπέρουνσιν οἱ κληρονόμοι τοῦ ἀνδρός της, ὁποῦ ἀπέθανε. Καὶ ὅσα ἀπὸ τὸν πρῶτον της ἄνδρα τὴν ἤλθασιν, χάνει τα.

1. κανὼν κς'.

2. κανὼν ἐν τῷ χφ. ἴσως : ἐκλήπτωρ. Πρβλ. Συνόδου Καρθαγένης κανὼνα ις'.

3. Ἐν τῇ Ϝα : Λέοντος καὶ Κωνσταντίνου τῶν Βασιλέων = ΗϚξ. Πρὸχ. VII, 50, 51, 52, 55, VIII, 27, XXXIX, 179.

2. Ἡ γυναίκα ὅπου νὰ γεννήσῃ εἰς τὸν πένθιμον χρόνον, ἐπέρνει ἄνδρα καὶ πρὸ τοῦ περάσῃ ὁ χρόνος σωστός, ἀφ' οὗ ἀπέθανεν ὁ ἄνδρας της.

3. Ὅπου ἔχει δύο γυναῖκες ἀντάμα, νὰ δέρονται καὶ διωχθῇτῳ ἡ ξένη γυνή, ὅπου ἐπῆρεν ὕστερον καὶ αὐτὴ καὶ τὰ παῖδια, ὅσα καὶ ἂν ἔκαμε μετ' αὐτήν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ια' — Περὶ γυναικός, ὅπου θέλει νὰ πάρῃ δεύτερον ἄνδρα, ὅταν [203] ἀποδημήσῃ ὁ ἄνδρας της, ἢ ὑπάγῃ εἰς τὸ φουσαῖτον καὶ ἀφανισθῇ.

1. Ὁ τριακοστός πρῶτος τοῦ μεγάλου Βασιλείου κανὼν λέγει, ἡ γυναίκα, ὅπου ὑπάγῃ ὁ ἄνδρας της ἔξω, εἰς ἄλλην πόλιν, ἢ εἰς τὸ φουσαῖτον καὶ ἀφανισθῇ καὶ πλέον δὲν ἀκούεται τί ἐγένῃ, ἐὰν οὐ δὲν καρτερέσῃ τὸν ἄνδρα της, ἀμὴ ἐπάρῃ ἄλλον ἄνδρα, χωρὶς νὰ μάθῃ καλά, ὅτι ἀπέθανεν, ἀπὸ ἀξιοπίστους μάρτυρας, ὥς μοιχαλίδα νὰ τὴν κρίνουν.

2. Ὁ δὲ λς' κανὼν λέγει, ὅτι τῶν στρατιωτῶν, ὅπου ὑπᾶσιν εἰς πόλεμον καὶ ἀφανισθοῦσιν, αἱ γυναῖκες, ἂν ἐπάρουν ἄλλους ἄνδρας, ἔχουσι τινὰ συμπάθειαν, διότι οἱ στρατιῶται εἰς τὸν θάνατόν τοὺς πάντοτε ὑπᾶσιν εἰς τὸ φουσαῖτον, εἰς πολέμους καὶ κινδύνους καὶ σφαγὰς καὶ θανάτους.

3. Ἐὰν δὲ ἔλθῃ ὁ στρατιώτης καὶ εὔρῃ τὴν γυναῖκά του παντρεμένην μὲ ἄλλον ἄνδρα καὶ ἡ γυναίκα τὸν πρῶτον της ἄνδρα, τὸν στρατιώτην, δὲν θέλει, ἀμὴ θέλει ἐτοῦτον, ὅπου ἐπῆρεν τώρα, νὰ μὴν τὴν ἀφήσῃς νὰ τὸν ἔχει, ἂν καὶ ὁ πρῶτός της ἄνδρας δὲν τὴν θέλῃ, ἀμὴ ὥς μοιχαλίδα τὴν τιμώρῃσῃ καὶ χωρίσῃ τὴν. Διότι ἐκεῖνα, τὰς γυναῖκας [204] συμπαθοῦσιν, ὅσας τὸ νὰ ἰδοῦσι τὸν πρῶτον τῶν ἄνδρα ἢ ἀκούσῃσιν ὅτι ζῶσι, πάραντα ἀφήνουν τούτους ὅπου ἐπῆρασι καὶ κάθονται χωρεῖα. Τὰς δὲ γυναῖκας, ὅπου μάθωσιν, ὅτι ζῇ ὁ ἄνθρωπος αὐτῶν, ἢ ἰδοῦσι τοὺς καὶ οὐκ ἀπέλθουσιν μετ' αὐτούς, ἀμὴ θέλουν νὰ εἶναι μετ' αὐτοῦ, δὲν τὰς συμπαθόν, ἀμὴ τὰς παιδεύουν ὥς μοιχαλίδας.

4. Ἐὰν ἀργήσῃ ὁ στρατιώτης εἰς δουλείαν ἀφαιτηκὴν, ὅσους χρόνους καὶ ἂν ἀργήσῃ, ἂς τὸν ἐκαρτερῇ ἡ γυναίκα του, ἐὰν οὐ δὲ γράμματα εἰδέλθῃ παρ' αὐτοῦ, ἐὰν δὲν ἀκούσῃ, ὅτι ἀπέθανεν. Μὴ δὲ ἔτzieh ἀπεντεῦθεν νὰ ἐπάρῃ ἄλλον ἄνδρα, ἐὰν οὐ δὲν εὔρεθῶσιν ἀξιόπιστοι μάρτυρες νὰ δώσουσιν εἰς τὸ ἅγιον Εὐαγγέλιον, ὅτι ἀληθινὰ ἀπέθανεν ὁ ἄνδρας της. Ἀλλὰ καὶ πάλιν ἀφ' οὗ φανερωθῇ μετ' ἀξιοπίστων ἀνθρώπων, ὅτι ἀπέθανεν ὁ ἄνδρας της, χρόνον ἓνα νὰ καρτεροῦσι καὶ τότε νὰ εὐλογοῦνται νομίμως ἄνδρα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ιβ' — Περὶ αἰχμαλώτων.

1. Περὶ δὲ αἰχμαλώτων, ἡ νεαρά¹ Λέοντος τοῦ Σοφοῦ λέγει, νὰ μὴ δὲν εὐρίσκη πρόφασιν ἡ γυναίκα, ὅτι αἰχμα[205]λωτίσθη ὁ ἄνδρας της καὶ ἂς ἐπάρῃ ἄλλον ἄνδρα. Διότι καὶ ἂν ἐπάρῃ, ἔχει ἄδειαν ὁ ἄνδρας της, ὅταν καὶ ὑποστρέψῃ, νὰ χωρίσῃ τὴν γυναῖκά του ἀπὸ τὸν ἄνδρα, ὅπου τὴν ἐπῆρε, ὥς μοιχὸς παιδεύεται καὶ ἡ γυνή ὁμοίως.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ιγ' — Περὶ γυναικῶν, ὅτι καμμίαν ἀρχὴν δὲν ἔχουν, οὔτε κρένουν.

1. Ἡ γυνή οὔτε κρένει, οὔτε ἀρχίζει, οὔτε συμβουλευέται, οὔδὲ γίνεται ὑπὲρ ἄλλων φροντιστής. Γυνὴ κεφαλικὸν ἐγκλημα οὐ δύναται κινεῖν, μόνον ἂν ἐφόνευσαν τὸν πατέρα της ἢ τὸν υἱόν της, ἢ τὸν αὐθέντην της, ὅπου τὴν ἐλευθέρωσε, ἢ τὰ παῖδια τοῦ αὐθεντός της. Ἐγκαλεῖ καὶ περὶ διὰ τὸν πλαστηγραφίας νόμον καὶ περὶ διαθήκης τοῦ αὐθεντός της, ὅπου τὴν ἐλευθέρωσε. Εἰς αὐτὰ μόνον ἐγκαλεῖ καὶ ὄχι εἰς ἄλλα.

2. Δύναται ἡ γυνή κατὰ τοῦ υἱοῦ της νὰ κινήσῃ δημόσιον ἐγκλημα.

3. Αἱ γυναῖκες ὑπεξουσίους τοὺς υἱούς των ποτὲ δὲν ἔχουσιν. Οὐδεμίαν γυναῖκα, θέλεις

1. ἡ 33η.

διὰ φθαίσιμον, θέλεις διὰ χρέη, συγχωροῦμεν νὰ βάλουσιν εἰς φυλακὴν, ἢ νὰ τὴν περιορί-
σουσιν, ἢ νὰ τὴν φυλάγουσιν ἄνδρες· ἀμὴ, ἀντὶ τούτου, νὰ τὴν [206] δόσουσιν ἔγγησιν
εἰς καλὸν ἄνθρωπον.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ιδ' — Περὶ γυναικός, ὅτι δὲν τὴν πειράζουσιν εἰς χρέη τοῦ ἀνδρός της, μόνον εἰς
τὸ ἐδικόν της χρέος.

1. Οὐδὲ πιάνουσιν γυναῖκα διὰ συναλλάγματα τοῦ ἀνδρός της, νὰ τὸν ἐγγυηθῇ· ἀμὴ ἢ
αὐτόν, ἢ τὰ πράγματά του. Γυνὴ ὅπου χρεωστεῖ ἐδικὰ της χρέη, δίδει τα. Καὶ οὐκ ἔχει
νὰ λέγει, ὅτι διὰ τοῦ ἀνδρός της χρέος τὴν σύρονουσιν· ἐπειδὴ πρὸ τοῦ νὰ ἐπάρῃ τὸν ἄνδρα
τὰ ἐχρεώσται.
2. Πρὸ τοῦ νὰ ἐπάρῃ ἄνδρα ἢ γυνὴ τοῦ ἀνδρός ἐὰν ἐπάρῃ ἄσπρα ἀπὸ τινὰ νὰ δόσῃ νὰ ἐξε-
βάλωσι τὸν ἄνδρα της ἀπὸ τὴν φυλακὴν, δίδει τα ἐξοικίου της καὶ οὐ δὲν προβάλλεται,
ὅτι ἐγγυήθη τα, ἢ πῶς εἶναι ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν τοῦ ἀνδρός της.
3. Ὅσάκις ἐρωτήσουσι τὴν γυναῖκα καὶ ὑποσχεθῇ νὰ δόσῃ τὸ χρέος τοῦ ἀνδρός της, ποτὲ
δὲν το δίδει, ἀμὴ βοηθεῖται ὡς ἀντιφωνοῦσα.
4. Ὅποια γυναῖκα, εἰς γράμμα, ὅτι δανείζεται ὁ ἀνὴρ αὐτῆς ἄσπρα, συναινέσῃ τῷ
ἀνδρὶ αὐτῆς καὶ ὑπογράψῃ εἰς τὸ γράμμα καὶ ποιήσῃ τὸν ἑαυτὸν της ἔνοχον εἰς τὸ χρέος
ἐκεῖνο, θέλεις μιά, θέλεις δύο, τὸ ἐποίησεν, τίποτα δὲν δίδει διὰ τὸ τοιοῦτον, ἂν καὶ ἀφεντι-
[207]κὸν εἶναι τὸ χρέος, μόνον νὰ μὴ ἀποδείχῃ φανερά, ὅτι τὰ χρήματα ἐκεῖνα εἰς ἐδι-
κὴν της χρεῖαν ἐδανείσθησαν· ὅτι, ἂν εἴη αἴτιον, δίδει τα ἀπὸ λόγου της.
5. Ἐὰν βάλῃ ἢ γυνὴ τὸν ἑαυτὸν της εἰς τὰ συναλλάγματα τοῦ ἀνδρός της, ὅτι νὰ δόσῃ
ἀπὸ τὰ πράγματά της, νὰ τὸν ἐγγάτῃ, νὰ αἶψα τὸν σέβουσιν, εἰ μὲν ἔδωκεν, ἔχασέ τα, εἰ δὲ
οὐκ ἔφθασε καὶ τα δόσῃ, τινὰς μὴ τὴν ἀναγκάσῃ νὰ τα δόσῃ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ιε' — Περὶ ἀνδρός, ἂν βάλῃ σημάδι τῆς γυναικός του πράγματα, χωρὶς νὰ ἡξεύρῃ
αὐτή, ἢ καὶ ἡξεύρῃ.

1. Ὁ ἄνδρας, παρὰ γνώμης τῆς γυναικός του, ἂν βάλλῃ τὰ πράγματά της σημάδι, δὲν
στέργει. Εἰ δὲ μετὰ τὴν βουλήν της τὰ εἴθῃ καὶ ἡξευρέν το καὶ ἐκεῖνος ὅπου ἐδάνεισε
τὸν ἄνδρα της πῶς εἶναι τῆς γυναικός του, οὐδὲ ἐτίξῃ δὲν στέργει. Εἰ δὲ ὁ ἄνδρας της ἔλε-
γεν ὅτι ἐδικὰ του εἶναι καὶ ἐκείνη ἐσιώπα, ἕως οὗ νὰ ἐπάρῃ τὰ ἄσπρα ὁ ἄνδρας της καὶ
τότε ἐγκαλέσῃ, νὰ ἐπάρῃ τὰ ἐδικὰ της ὀπίσω, δὲν βοηθεῖται ἢ γυνή. Τὰς γυναῖκας ὅπου
γελοῦνται βοηθεῖ ὁ νόμος, καὶ ὅχι τὰς πονηράς. Ὅταν ἢ γυνὴ τὸ δί [208] καιὸν της δὲν
το ἡξεύρει, βοηθεῖ τὴν ὁ νόμος καὶ ἐπέρνει τὸ δίκαιόν της ὀπίσω.
2. Εἰ δὲ κατὰ παραχώρησιν Θεοῦ, ἂν ἔχῃ ἢ γυνὴ ἄνδρα καὶ πουλήσῃ τίποτες εἶδος της,
μὲ ὅποιον τρόπον τὸ πουλήσῃ, ἐπέρνει το ὀπίσω· εἴ τι αὐξήσεν τὸ εἶδος της, ὅστις τὸ ἡγό-
ρασεν, ἔχει νὰ το ζητᾷ καὶ εἴ τι ἐπρόσθηκεν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ις' — Περὶ γυνῆς, ὅπου δὲν γράφει πράγματα εἰς τὴν προῖκαν της, καὶ πολλά,
καὶ ὀλίγα.

1. Ὅσα κρατήσῃ ἢ γυνὴ καὶ δὲν τὰ γράφῃ εἰς τὴν προῖκαν της καὶ ὅσα τὴν ἔλθωσιν εἰς
κληρονομίαν ἢ δωρεᾶς ἢ λεγάτου, ἂν τὰ ἐξοδιάσῃ ὁ ἄνδρας της μὲ τὴν βουλήν της ἐγγρά-
φως, δὲν δύναται ἢ γυνή, ὅταν ἀποθάνῃ ὁ ἄνδρας της, ἢ χωρισθῇ, ὅτι νὰ τα ζητᾷ, ἔχασέ
τα. Πᾶσα γυνὴ εἰς τὰ ἐξώπροικα της δύναται καὶ συναλλάζει καὶ χαρίζει. Εἰς δὲ τὴν προῖκά
της ὅχι.
2. Ἡ γυνὴ προτιμᾶται νὰ πάρῃ τὴν προῖκάν της ἀρχὴν καὶ τότε, ἂν εὗρουσι καὶ οἱ δα-
νείσται, ἐπέρνουσιν, εἰ δὲ οὐχ εὗρουσι, τὰ χάνουν. Καὶ ἀφ' οὗ ἐπάρει τὴν προῖκαν της,

προτιμῶνται οἱ δανεισταὶ νὰ ἐπάρουσι τὸ χρέος τους καὶ τότε, ἂν εὖρη καὶ ἐκείνη νὰ ἐπάρῃ τὸ τρίτον τῆς προικὸς τοῦ ἀνδρός της.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ιζ' — "Ὅταν ἡ γυναῖκα ἰσάζεται νὰ [209] πάρῃ ἄνδρα καί, πρὶν τοῦ γάμου, ἔλθῃ ὁ δανειστής καὶ τῆς εἴπῃ, ὅτι ὁ ἄνδρας, ὅπου θέλει νὰ πάρῃ με χρεωστεῖ τόσα καὶ αὐτὴ τὸν ἐπάρει.

1. "Ὅταν ἰσάζεται ἡ γυνὴ νὰ ἐπάρῃ ἄνδρα, ἐὰν ἔλθῃ τινὰς καὶ εἴπῃ τὴν, ὅτι ὁ ἄνδρας ὅπου ἰσάζεσαι, χρεωστεῖ με ἄσπρα καὶ ἔχει σημάδι τὸ σπῖτιν του καὶ μάθῃ το πῶς χρεωστεῖ ὁ ἄνδρας, ὅπου ἰσάζεται καὶ ἐκείνη τὸν ἐπάρῃ καί, ἀφ' οὗ τὸν ἐπάρῃ, φθαρῇ ἡ προῖκα της καὶ μετὰ τὸν θάνατον τοῦ ἀνδρός της κρατεῖ τὰ πράγματα τοῦ ἀνδρός της διὰ τὴν προῖκαν της, ἐπέρνει τῆς τα ὁ δανειστής, διότι ἤξευρέ το ἡ γυνὴ καὶ ἐδύνετο νὰ μὴν ἐπάρῃ τὸν ἄνδρα.

2. Καὶ ἡ ἐκατοστὴ δεκάτη νεαρά τοῦ κῆρ Λέοντος τοῦ Σοφοῦ, περὶ γυναικός, ὅπου ἀποθάνῃ ὁ ἀνὴρ αὐτῆς, λέγει, ὅτι εἰς τρεῖς μῆνας νὰ ποιῇ ἀπογραφὴν τῆς προικὸς της καὶ τῆς δωρεᾶς καὶ τῆς ἄλλης περιουσίας τοῦ ἀνδρός της, χωρὶς δὲ φανερᾶς ἀποδείξεως, τίποτα νὰ μὴ δὲν ζητᾷ, μηδὲ ἂν ζητᾷ νὰ ἐπέρῃ, ὅτι ἂν εἶναι μέσα εἰς κάστρον, ἀνάμεσα εἰς τρεῖς μῆνες χρεωστεῖ νὰ τα γράφῃ ὅλα, νὰ βλέπῃ καὶ χρέος τοῦ ἀνδρός της, ἢ νὰ τα δόσῃ, ἢ νὰ μὴ τα δόσῃ. Εἰ δὲ εἶναι χωρίον, ἔξω ἀπὸ τὸ κάστρον, γράφῃ ἕνα ἄς τὰ γράφει. Εἰ δὲ καταγραφὴν δὲν ποιήσουσιν τοὺς τρεῖς [210] μῆνες, ἢ τὸν χρόνον, βοηθοῦνται οἱ δανεισταί.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ιη' — Περὶ ἐκείνου, ὅπου ἐπάρει δεύτερην γυναῖκα, δὲν εἶναι δίκαιον ὁ παπᾶς, ὅπου τοὺς εὐλογήσῃ, νὰ φάγῃ τότες καὶ νὰ πῇ.

1. Ὁ ἑβδομος τῆς ἐν Νεοκαισαρείᾳ Συνόδου κανὼν λέγει, ὅτι ὁ παπᾶς ὅπου εὐλογήσῃ τὸν δευτέρου ἀνδράγον, εἰς τὸν γάμον ἐτοῦτον ὁ ἱερεὺς οὔτε εἰς καθολικὸν κρατέδω, οὔτε εἰς γυναικὴν τιὰ νὰ κατῴξῃ νὰ φάγῃ, ἀφ' οὗ δὲ χαλάσουσιν οἱ γάμοι, ἂν φάγῃ καὶ ἂν πῇ με τὸν δευτέρου γάμον, ἁμαρτίαν δὲν ἔχει.

2. Ὁ πεντηκοστὸς τρίτος τῆς ἐν Λαοδικείᾳ Συνόδου κανὼν λέγει, ὅτι ὅσοι χριστιανοὶ ὑπᾶσιν εἰς γάμον, ὅπου γίνεται, σεμνὰ καὶ ἔντιμα νὰ καθοῦνται, μηδὲ νὰ χορεύουσιν, μηδὲ νὰ παίζουν, μηδὲ νὰ γελοῦσιν ἄσεμνα, μηδὲ νὰ τραγοῦσιν. Ἀμὴ νὰ στέκῃ ὁ ἀναγνώστης εἰς τὸ ἀναλόγιον νὰ (ἀνα)γινώσκῃ βιβλίον ἅγιον.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ιθ' — "Ὅτι δὲν εἶναι δίκαιον τῇ μεγάλῃ Σαρακοστῇ γάμους ἢ γεννητούρια ποιεῖν καὶ περὶ τῶν κοριτζίων ὅ(που) δόσουσι τοῦ λόγου τους καὶ πορνευθοῦσι, χωρὶς θέλημα τοῦ πατρὸς αὐτῶν.

1. Ὁ τριακοστὸς ὄγδοος τοῦ μεγάλου Βασιλείου κανὼν λέγει, ὅτι τὰ κορίττια ὅπου δόσουσι τὸν ἑαυτὸν τους ἐκείνους ὅπου τὰς ἀγαποῦσιν καὶ γαμηθοῦσι, χωρὶς θέλημα τοῦ [211] πατρὸς των, ὡς πόρναις τὰς καταδίκασε καὶ ἐὰν οἱ γονεῖς τῶν παρθένων συμπαθήσουσι τὸ φθαίσιμον καὶ θέλουνσι νὰ δόσουσι τὸ παιδί τους ἄνδρα ὅπου τὴν ἔφθειρεν, νὰ γένουσιν καὶ οἱ γάμοι, πλὴν τρεῖς χρόνους νὰ μὴ κοινωνήσουσι.

2. Ἀλλὰ καὶ ὁ σαρακοστὸς ἀκόμη καὶ ὁ ¹ δευτέρου αὐτοῦ κανὼν λέγει, ὅτι ἡ δούλη ὅπου ἐπάρῃ ἄνδρα χωρὶς γνώμην τοῦ ἀθθεντός της, ὡς πόρνη κρίνεται. Ἐὰν δὲ μετὰ ταῦτα φανερωθῇ ὁ γάμος καὶ ὁ ἀθθέντης συγκαταβῇ τὸ πρᾶγμα καὶ ἐλευθερώσῃ τὴν, οὐ παιδεύεται ὡς πόρνη, πλὴν ὡς πόρνη κανονίζεται.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ κ' — Περὶ τῶν ὑπεξουσίων καὶ περὶ κοριτζίου, ἂν γίνεται κ' χρόνῳ, ὑπανδρεύεται μοναχὴ της.

1. Ἡ ὑπεξουσία, ὁ ὑπεξούσιος ἄνδρας, δὲν δύνονται νὰ ἐπάρουσιν ἄνδρας ἢ γυναῖκας

1. πρόσθετος : τεσσαρακοστὸς.

εὐλογητικὰς, χωρὶς τὸ θέλημα τοῦ ἀνθρώπου, ὅπου τοὺς ἔχει εἰς τὴν ἐξουσίαν του. Ἄν δὲ γένη κορίτζι κέ' χρονῶν καὶ ὁ πατήρ της δὲν τῆς δίδει ἄνδρα, μοναχὴ της ἔχει ἐξουσία νὰ ἐπάρῃ ἄνδρα· μόνον νὰ εἶναι ἐλεύθερος καὶ ὄχι δοῦλος.

2. Ὅσοι συναινοῦσι τῇ μνηστείᾳ, συναινοῦσι καὶ εἰς τοὺς γάμους. Συναινοῦσι δὲ καὶ ὁ ἄνδρας καὶ ἡ γυναῖκα καὶ πατέρες τους καὶ μητέρες τους καὶ ὅταν προξενοῦσι μία κόρην ἢ νέον καὶ ἀκούει πα[212]ρὰ τῶν ἐδικῶν του, πῶς ἰσάζονται διὰ τὴν προῖκα καὶ μὲ ποῖον πρόσωπον καὶ δὲν ἀντιλέγει τότες, ἀμὴ σιωπᾷ, ὅστερον δὲν ἔχει νὰ εἰπῇ, ὅτι χωρὶς τὸ θέλημά μου ἔκαμε τὸ συνάλλαγμα, διότι ἤκουε· τότε μόνον ἀντιλέγειν δύναται τὰ τέκνα τοῖς γονεῦσιν, ὅταν οἱ γονεῖς συνδέσουσι τὰ παῖδιά τους ἄνδρας ἀσώτους καὶ αἰσχυρῶν πράξεων ὑπηρέτας. Ὅποταν δὲ τὸ πρόσωπον, ὅπου συνδέσουσιν οἱ γονεῖς τὸ παῖδίν τους εἶναι ἔντιμον καὶ σεμνὸν καὶ ἀκατάγνωστον, ὅσα ἀντιλέγουσι τὰ παῖδιά ποτὲ μὴ τ' ἀκούεις καὶ χωρὶς τὸ θέλημά τους οἱ γονεῖς τὰ ἔντιμα πρόσωπα, ὅπου τὰ ἴσασαν, φέρουσίν τα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ κα' — Περὶ ὅποιον θέλει ὁ πατήρ ἄς πάρῃ γαμβρόν, ὄχι ἢ μήτηρ, καὶ περὶ ἂν δὲν ἀρέσῃ τοῦ υἱοῦ ἢ νύμφῃ.

1. Διχονοοῦντων δὲ τῶν γονέων, ἤγουν ὁ πατήρ τῆς κόρης ἢ τοῦ νέου, τῶν μελλόντων ὑπανδρευθῆναι, εἶπη ὅτι δὲν θέλω τοῦ Ἰωάννου τὸν υἱόν, ἀλλὰ τοῦ Δημητρίου, ἐκεῖνον ὅπου θέλει ὁ πατήρ τῆς κόρης ἄς ἐπάρῃ γαμβρόν καὶ ὄχι ἐκεῖνον ὅπου θέλει ἢ μήτηρ.

2. Ὁ νέος ἢ ἡ κόρη, ὅπου εἶναι ἀκόμη εἰς τὴν ἐξουσίαν τοῦ πατρός του, ἂν εἰπῇ, ὅτι δὲν θέλω τὴν ὁδεῖνα γυναῖκα, ὅπου μὲ φέρνετε, νὰ μὴ δὲν τὸν εἰπῆς [213] ὅτι εἰς τὴν ἐξουσίαν τῶν γονέων τοῦ εἶναι, ὅπου τὸν ὁρίζουσιν, εἴ τι θέλουνσι νὰ κάμουνσι, ἀμὴ ἂν δὲν θέλῃ καὶ αὐτὸς, νὰ μὴ δὲν γένη τὸ συνάλλαγμα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ κβ' — Περὶ μνηστείας, ὅπου γὰρ κάτω τοὺς ἐπτά καὶ τοὺς ἑγ' ἄνω εὐλογία, ὁ δὲ κάτω, χωρίζονται.

1. Ἐκεῖνοι¹ ὅπου εἶναι εἰς τὴν ὑποταγὴν τοῦ πατρός της δύναται νὰ χωρίσῃ τὴν μνηστείαν, ὄχι καὶ τῆς αὐτεξουσίας, ὅπου ἐμνηστεύθη καλῶς, ἤγουν καὶ ἄνδρα ἔντιμον καὶ εἰς τὴν ἡλικίαν τοῦ νόμου ἀπὸ τοὺς ἐπτά χρόνους καὶ ἄνω. Ἐὰν οὖν ὅσοι ἐμνηστεύθησαν, ἢ ἀρραβωνιάσθησαν, ἀπὸ τῶν ἑγ' χρονῶν καὶ κάτω τολμήσουσι τινὲς καὶ εὐλογηθοῦσι, πάραντα νὰ τοὺς χωρίσῃς ὡς παραβάτας τοῦ νόμου· καὶ νὰ τοὺς ζημιώσῃς, κατὰ τὴν δύναμίν τους, πολὺ ἢ ὀλίγον. Καὶ ὁ ἱερεὺς ὅπου τοὺς εὐλόγησε, κάθηρέ τον.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ κγ' — Περὶ ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν, σὰν χηρεύσουν, ἂν θέλουν, ἀρραβωνιάζονται καὶ πρὶν νὰ περάσῃ ὁ πένθιμος χρόνος· ἀμὴ δὲν εὐλογεῖται, πρὶν τοῦ πένθιμου χρόνου.

1. Ὅταν χηρεύσῃ ἡ γυναῖκα, δὲν καρτερεῖ νὰ περάσῃ χρόνος καὶ ἀπέκει νὰ ἀρραβωνιασθῇ, ἀμὴ, ἂν θέλῃ, πᾶ [214]ραντα μνηστεύεται ἄλλον καὶ σὰν περάσῃ ὁ πένθιμος χρόνος, εὐλογεῖται.

2. Εἴ τις ἀρραβωνιασθῇ γυναῖκα καὶ δὲν συμφωνήσῃ πότε νὰ κάμουνσι τοὺς γάμους, ἂν οὐ δὲν λείπει πούπετα μακροαία, ἀνάμεσα τρεῖς χρόνους. Εἴ δὲ περάσουσιν οἱ τρεῖς χρόνοι, χωρὶς εὐλόγου αἰτίας, καὶ δὲν θέλει νὰ τὴν εὐλογηθῇ, ἄς ἐπάρῃ ἢ γυναῖκα ἄλλον ἄνδρα, ἢ ὁ ἄνδρας ἄλλην γυναῖκα, ἂν θέλῃ.

3. Δὲν εἶναι δίκαιον, οἱ ἄρχοντες ἀπὸ τὸν τόπον ὅπου ὁρίζουσιν, νὰ ἀρραβωνιάζωνται γυναῖκας καὶ νὰ ἐπέρονουσιν. Ἐὰν δὲ κάμουν τοῦτο, εἰς τὸ χέρι τῶν γονέων της εἶναι, ἀλλὰ καὶ τοῦ ἐπιτρόπου καὶ τοῦ κοράτορος ἢ ὡς τοῦ λαλά. Ἐὰν δὲ ἡ κόρη θέλῃ, ἄς τὸν ἐπάρῃ.

1. ὁρθῶς : ἐκείνη.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ κδ' — Περί τῶν τὰς ἰδίας γυναῖκας, προφάσει εὐλαβείας, ἐκβαλλόντων, κληρικῶν καὶ λαϊκῶν.

1. Ὁ πέμπτος τῶν ἁγίων Ἀποστόλων κανὼν λέγει, ὅτι ἱερεὺς ἢ διάκονος, ὁποῦ διὰ πρόφασιν σωφροσύνης, διώχνει τὴν γυναῖκα του ἀπὸ σιμά του, καὶ δὲν θέλει νὰ πέφτῃ μετ' ἐκείνην, ἀμὴ θέλει νὰ τὴν ἐχωρισθῇ, νὰ εἶναι ἀφωρισμένος, ὥστε νὰ τὴν ἐπάρῃ. Διότι ὁ Ἀπόστολος¹ λέγει: τίμιος ὁ γάμος καὶ ἡ κοίτη ἀμίαντος. Τοῦτον τὸν κανὼν [215] τὰ τῶν ἁγίων Ἀποστόλων θυμᾶται ἡ ἔκτη Σύνοδος, ἐν τῷ δεκάτῳ τρίτῳ κανόνι καὶ ὁρίζει τὰ ἴσα.
2. Ὁ δὲ μέγας Βασίλειος, ἐν τῷ ἐνάτῳ αὐτοῦ κανόνι, ὅτι ὅποια γυνὴ ἀφήσῃ τὸν ἄνδρα τῆς παράλογα καὶ ἐπέρνει ἄλλον, μοιχεύεται. Ἡ γυναῖκα, ὁποῦ τὸν ἄφηκεν διὰ αἰτίαν, οὔτε ὡς μοιχαλίδα, οὔτε ὡς πόρνη κρίνεται. Ἄν ὁ ἄνδρας ὑπάγῃ εἰς ἄλλην γυναῖκα, μοιχὸς λέγεται καὶ ἡ γυνὴ μοιχαλίδα, διότι εἰς ἄνδρὸς γυναῖκα ὑπάγει.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ κε' — Περί ἐκείνων, ὁποῦ μοιχεύει.

1. Ἐν δὲ τῷ εἰκοστῷ πρώτῳ αὐτοῦ κανόνι λέγει, ὅτι ὁ ἔχων γυναῖκα καὶ διὰ τὴν ἀκρασίαν του, πορνεύει καὶ εἰς ἄλλην γυναῖκα, ὁποῦ ἄνδρα δὲν ἔχει, ὡς πόρνον μὴ τὸν κρίνομεν, ἀλλὰ διότι ἔχει γυναῖκα καὶ δὲν ἀρκεῖται πλέον, τὸν ἐπιτιμῶμεν. Ὁ δὲ γυναῖκα οὐκ ἔχων καὶ πορνεύων εἰς γυναῖκα, ὁποῦ δὲν ἔχει ἄνδρα, ὀλιγώτερον. Καὶ πάντα ἄνδρα, ὁποῦ δὲν ἔχει γυναῖκα, ἡ φύσις ἀναγκάζει τὸν καὶ πορνεύει, ἢ μοιχεύει, κατὰ τὴν διάθεσιν του, ἔτzieh τὸν ἐπιτιμοῦμεν. Ἀλλέως γὰρ ἐπιτιμᾶται ὁ ἔχων γυναῖκα καὶ πορνεύων ἢ μοιχεύων εἰς κόρην ἢ εἰς πολλὰς καὶ ἄλλέως, ὁποῦ πέσει μία ἢ δύο [216] εἰς πορνείαν ἢ μοιχείαν καὶ ἀπέχει τὸ παρατηθῇ. Ἀλλέως ὁποῦ εἶναι ὁ λογιζομὸς τους, ἢ ἔννοια τους ὅλη αὐτοῦ καὶ ἄλλέως ὁποῦ πάθῃ ἐκ συναρπαγῆς.
2. Ἐν δὲ τῷ λ' αὐτοῦ κανόνι, λέγει, ὅτι ὅσα γίνονται διαζύγια, χωρὶς γράμματα δηλονότι καὶ ψῆφον ἐκκλησιαστικόν, ἐὰν παραλόγως ἔφυγεν ἡ γυναῖκα ἀπὸ τὸν ἄνδρα τῆς, ἀφόρισέ τὴν καὶ τὸν ἄνδρα ἄλλη γυναῖκα μὴ τὸν δόσης.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ κς' — Περί τῶν βιαζόντων τὰς παρθένους καὶ ῥθειρόντων αὐτάς.

1. Ὁ ἐξηκοστὸς ἑβδομος τῶν ἁγίων Ἀποστόλων κανὼν λέγει, ὅτι ὅποιος δυναστεύσῃ κορίτζι καὶ πορνεύσῃ το, ἂν δὲν εἶναι ἀρραβωνιασμένη μὲ ἄλλον ἄνδρα, ἀφόρισέ τον, πρὸς(ς) καιροῦ καὶ ὀρίσέ τον νὰ το εὐλογηθῇ, ἂν εἶναι καὶ χωρὶς ποκάμισον ἀπὸ τὴν πτωχείαν τῆς. Εἰ δὲ εἶναι ἀρραβωνιασμένη μὲ ἄλλον ἄνδρα, ὡς μοιχὸν τον τιμώρησε.
2. Λέγει γὰρ ὁ νόμος, ὅτι ὁ γυναῖκα σώφρονα μιγνύμενος, μήτε αὐτὸς ἔχων γυναῖκα, μήτε αὐτὴ ἔχων ἄνδρα, κανονιζόμενος, ἅς τὴν εὐλογηθῇ. Εἰ δὲ παρθένον ἐβίασε καὶ ἀφόρισέ τον πρὸς καιρὸν καὶ κόψε καὶ τὴν μύτη του καὶ ἀπὸ τὸν βίον του τὸ τρίτον δὸς τὴν κόρην ὁποῦ ἐβίασε.
3. Ὅποῦ πορνεύσῃ κορίτζι [217] μὲ τὸ θέλημα τοῦ κοριτζίου καὶ οἱ γονεῖς τοῦ κοριτζίου δὲν το ἠξεύρουσιν, ὅταν ἐννοηθῇ ἢ πρᾶξις καὶ θέλει νὰ τὴν εὐλογηθῇ, ἅς τὴν εὐλογηθῇ. Εἰ δὲ δὲν στρέξουσιν οἱ γονεῖς τοῦ κοριτζίου νὰ εὐλογήσουσι τὸ παιδί τους μὲ τὸν ἄνδρα, ὁποῦ τὸ ἔφθειρε, ἂν ἔχῃ βίον καὶ σώζῃ, νὰ δόσῃ τοῦ κοριτζίου ὁποῦ ἔφθειρε, ἑκατὸν πενήντα φλουρία, εἰ δέ, πενήντα. Εἰ δὲ εἶναι ἄπορος καὶ δὲν ἔχει, μούτζωσέ τον καὶ κάτze τον εἰς τὸν γαῖδαρον καὶ πόμπεφέ τον εἰς ὄλον τὸ παζάρι· εἴτα ἐξόρισέ τον ἀπὸ τὴν πατρίδα του.

1. Ἑβρ. ΙΓ' 4.

4. Ὁ καιρὸς ὅπου νὰ ἐγκαλῆται πᾶς ἄνθρωπος, ὅπου πορνεύσει ἀνδρὸς γυναῖκα, πέντε χρόνοι εἶναι. Εἰ δὲ περάσουν οἱ πέντε χρόνοι, ἐξουσία δὲν ἔχεις νὰ ἐγκαλεῖς τὸν μοιχόν. Τὸ δὲ ὅταν βιάσῃ τις κόρη, πᾶσα καιρὸν ἐγκαλεῖται καὶ παιδεύεται.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ κζ'—Περὶ διαλύσεως.

1. Πᾶσα διάλυσις, ἢ νὰ δόσῃ ζητᾶ τὸν διαλυσάμενον, ἢ νὰ δόσῃ ὁ διαλυσάμενος, ἢ νὰ ὑποσχεθῇ νὰ δόσῃ τίποτες τῷ διαλυσάμενῳ καὶ ἂν οὐ δὲν παρακατασχεθῇ, ἢ ἂν οὐ δὲν ὁμολογηθῇ.

2. Καὶ ἐγγράφως καὶ ἀγράφως ὅταν γένῃ διάλυσις, βεβαία ἐστὶν καὶ [218] οὐδεὶς ταύτην καταλύσῃ.

3. Ὅσα εἶναι ὅπου μὲ ἑφταισες εἰς τοὺς συγγενεῖς μου, ἕως ὀγδόου βαθμοῦ διαλύομεν μετὰ σοῦ.

4. Ὅσα δὲ εἶναι ὅτι ἡμεῖς εἰς τὴν γυναῖκα μου καὶ ἐμεσολάβησες μοιχείαν, εἴ τε εἰς τὴν γυναῖκα μου, εἴτε εἰς ἄλλην μου συγγενάδα, οὐ δὲν ποιῶ διάλυσιν μετὰ σοῦ. Ὅσα κατ' ἐμοῦ ἔγραψες ψευδῶς καὶ κατηγορήσας με, ὅταν ἀποδειχθῇ, ὅτι δὲν ἔφθαισα, διαλύομαι μετὰ σοῦ.

5. Περὶ ἐμοῦ ἂν εἴπῃς, ὅτι ἐμοίχευσαι, δεῖ διαλύομαι μετὰ σοῦ, ἢ σὺ μετ' ἐμοῦ, ἀλλ' ἀναγκάζεσαι ἵνα μὲ ἐλέγξῃς, ἢ ἂν δέξῃς μὲ ἐλέγξεις, ὥς συκοφάντης καταδικάζεσαι.

6. Ὡς τις ποιήσῃ, ἔχει τὸ βέβαιον, ἂν σὺν ποιήσῃ τις διάλυσιν ἐγγράφως, ὅτι ἐπειδὴ ἔχομεν ἀμφιβολία, εἴτα μὲ ζητᾶς, διαλύομαι σήμερον μετὰ σοῦ καὶ ὁμολογῶ, ὅτι σὲ χρεωστῶ τόσα φλουρία, ἥσαν ἑκατὸν, γένει διάλυσιν. Εἴτα, μετὰ χρόνον, γένει καὶ ἑτέρα διάλυσις καὶ λέγει, ὁμοίως, ὅτι ἐπειδὴ εἴχαμεν ἀμφιβολία, εἴτα μὲ ἐζητᾶς, διαλύομαι σήμερον μετὰ σοῦ καὶ ὁμολογῶ, ὅτι εὐδὲ τὰ ἑκατὸν φλουρία σὲ χρεωστῶ. Ἡ δευτέρα διάλυσις ἀνατρέπεται. Ὁ [219]τε ἡ πρώτη διάλυσις μὲ πρώτην καὶ δευτέραν κρίσιν ἐγίνη.

7. Ὁ πρῶτος τρόπος τῆς διαλύσεως ἑκατὸν πολλῶν καὶ ἀδήλων νὰ μὲ δόσῃς, ὅσα διακρίνουσι τινές, ἢ συμφωνήσω καὶ ἐγώ, ὅτι νὰ σε παρατηθῶ καὶ πλέον νὰ μὴν σε πειράζω.

8. Ὁ δεύτερος, ὅτι ἐγώ, ὅπου σὲ ἐγκαλῶ, ἢ ἐγκαλῶ σε διὰ τίποτες, ὅπου ἐμεσίτευσες, μήπως μὲ πειράξεις ὕστερον καὶ δίδω σε τίποτα, ἵνα ποιήσωμεν διάλυσιν, πλέον μήτε σὺ ἐμένα, μήτε ἐγὼ ἐσένα νὰ ἐγκαλῶ.

9. Τρίτος, ὅτι ἐγκαλεῖς με διὰ τίποτες καὶ δὲν ἔχω νὰ σέ το δόσω τόσα. Μόνον νὰ με παρατηθῇς πλέον νὰ μὴ μὲ ζητᾶς τίποτα καὶ ὑποσχεθῶ σε ἐγγράφως. Ἡ ἀπὸ τὸ πρᾶγμα ὅπου μὲ ζητᾶς διαλύομαι πρὸς ἐσένα καὶ ὁμολογῶ, ὅτι νὰ σε δόσω μόνον ἓνα καὶ τὰ ἄλλα νὰ με παρατηθῇς.

10. Ὅτι καὶ μετὰ ζημίας καὶ χωρὶς ζημίας γίνεται διάλυσις. Διάλυσιν διὰ συμφώνου μόνον. Οὔτε μετὰ τὴν διάλυσιν, οὔτε μετὰ τὴν δευτέραν ὁμολογίαν δύναται τις νὰ μεταβάλλῃ τὴν ὁμολογίαν, ὅπου ἐποιήσαμεν ἂν καὶ ψευδῶς τὴν ἀρχὴν ἔφθασε καὶ ἔγινεν, ἂν μετὰ ἀνθρώπου ἐλευθέρου ποιήσῃ τις διάλυσιν, ὅταν εἶναι μείζων τῶν εἰκοσιπέντε χρόνων, ὅτι νὰ ἐπάρῃ [220] τίποτα ἀπ' αὐτόν.

11. Ὅστις διὰ χρήματα ποιήσῃ μὲ τινὰ ὅπου τὸν ὕβρισε, διάλυσιν, ἀτιμάζεται φαίνεται γὰρ ὅτι φταίει καὶ διὰ τοῦτο ἐπῆρεν χρήματα καὶ ἐσιώπησεν τὴν ὕβριν του.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ κη' — Περὶ ἐκείνων, ὅπου βούλονται νὰ χαλάσουν τὴν διάλυσιν.

1. Ὅτι ὅστις δοκιμάσῃ νὰ ἀνατρέψῃ τὴν διάλυσιν καὶ τὰ σύμφωνα, ὅπου ἐποίησεν, ἂν

εἶναι ὅτι τὰ ἐποίησε μὲ τὸ θέλημά του, ὅχι μόνον ἀτιμάζουν τον ἀμὴ καὶ εἴ τι λόγον ἔχει νὰ εἰπῇ, δὲν τὸν ἀκούουσιν καὶ ζημιώνεται καὶ ὅσα γράφει εἰς τὴν διάλυσιν καὶ εἰς τὰ σύμφωνα καὶ ἐπέρουν τον καὶ τὰ πράγματα ἐκεῖνα, ἅτινα ἐκέρδισεν ἀπὸ τοῦ συμφώνου καὶ τῆς διαλύσεως καὶ δίδουν τα τὸ ἕτερον μέρος. Διότι ἔμπροσθεν καλῶν ἀνθρώπων καὶ φίλους του ἐποίησε τὴν διάλυσιν καὶ πῶς ἦτον ὅτι ἀδικηθῇ. Διὰ τοῦτο λέγομεν, μηδὲ εἰς ἀπὸ τοῦ νῦν νὰ δοκιμάζῃ νὰ ἀνατρέψῃ διάλυσιν καὶ σύμφωνα, ὅπου ἐποίησεν ἔμπροσθεν καλῶν ἀνθρώπων· εἰ δὲ δοκιμάσῃ το, νὰ πάθῃ ὡς ἂν εἶπαμεν.

2. (Ε)ἴ τις εἶναι μεγαλύτερος τῶν εἰκοσιπέντε χρονῶν, εἴτε ἐὰν ποιήσῃ διάλυσιν πρὸς τινα, εἴτε χαρίσῃ τι νὰ τον χρεωστῇ, δὲν [221] δύναται μετὰ ταῦτα νὰ λέγῃ, ὅτι ἤλπιζα νὰ σε κληρονομήσω καὶ διὰ τοῦτο διελυσάμην σοι ἢ δωρησάμην.

3. Ἐὰν ποιήσω διάλυσιν μετὰ σοῦ διὰ παρακαταθήκην, δὲν ἔχεις νὰ με λέγεις, ὅτι ἐποίησα διάλυσιν μετὰ σοῦ περὶ παρακαταθήκης, μόνον νὰ μὴ δὲν ζητῶ τώρα ἄσπρα, ὅπου σὲ ἐδά- νεισα.

4. Ἐὰν εἶναι ὁ ἀνὴρ εἰς ἀποδημίαν μακρὰν καὶ ἀπεθάνῃ καὶ νὰ περάσῃ ὁ χρόνος, ἀφ' οὗ ἀπεδήμησε καὶ εἰς τὴν ὑστερινὴν ἡμέραν τοῦ χρόνου μάθῃ τὸν θάνατον τοῦ ἀνδρός της ἢ γυνή, δύναται εἰς τὴν ἡμέραν αὐτὴν νὰ πενθήσῃ τὸν ἀνδρα, νὰ εὐγάλῃ τὰ πένθιμα καὶ νὰ εὐλογηθῇ ἄλλον ἄνδρα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ κθ' — Ὁ ἀνδρας τὴν γυναῖκα δὲν κλαίει, οὐδὲ ἀρραβωνια- στικὴν του, ἤγουν τὸν πένθιμον.

1. Ὁ ἀνὴρ τὴν γυναῖκα δὲν πενθεῖ, οὐδὲ μενηστειμένη τὸν μηστῆρα· ἡ δὲ γυνὴ πενθεῖ τὸν ἀνδρα χρόνον ἕνα, μήπως εὐρεθῇ ἐγκαστρωμένη. Καὶ ἡ γυνὴ, ὅπου εὐλογηθῇ ἀνδρα, ἂν καὶ μετ' ἐκεῖνον μὴ συναφθῇ, ἀμὴ εἶναι ἀκόμη παρθένος, ὅμως χρεωστεῖ νὰ πενθῇ τὸν ἀνδρα χρόνον ἕνα.

[222] 2. Ἡ διάταξις ὁρίζει, ὅτι οἱ πατέρες τῶν παιδίων τοὺς τῆς μητρὸς τὰ πράγματα κρατοῦσιν εἰς τὰ χέρια τοὺς, ἂν καὶ εἰς δεῦτερον γάμον σέβουσι. Οὐδ' ἕνα ἀπὸ τὰ παιδιά του ἔχει νὰ εἰπῇ, ὅτι πῶς τα κρατεῖς καὶ δὲν μᾶς τα δίνεις ἡμᾶς ἢ ἄλλον τινὰ νὰ τα φυλάγῃ. Νὰ ἡξεύρης, ὅταν εἶναι τὰ παιδιά εἰς τὴν ἐξουσίαν τοῦ πατρὸς τοὺς, τότε λέγει αὐτοῦ. Διότι ἂν ποιήσῃ αὐτεξούσια τὰ παιδιά, ἐὰν ἔχῃ τρία, κατὰ λόγον ποιεῖ τὰ πράγματα τῆς μητρὸς τοὺς τέσσαρα μερτικὰ καὶ ἐπέρνει ὁ πατὴρ τὸ ἕνα, ἕως οὗ ζῇ· καὶ ὅταν ἀποθάνῃ, ἐπέρουν το τὰ παιδιά του. Εἰς ἐκεῖνο τὸ μερδικὸν ἐξουσίαν δὲν ἔχει νὰ χαρίζῃ, ἢ νὰ λα- τρεύῃ, ἀμὴ φυλάγει το τῶν παιδίων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ λ' — Περὶ γυναικός, ὅπου ἐπάρει δεῦτερον ἄνδρα, ἂν ἀποθάνῃ τὸ παιδί της, χωρὶς νὰ ποιήσῃ διαθήκην.

1. Ἡ γυνή, ὅπου ἐπάρει δεῦτερον ἄνδρα, ἂν ἀποθάνῃ τὸ παιδί της, χωρὶς νὰ ποιήσῃ δια- θήκην καὶ παιδί δὲν ἀφήσῃ, ὅλα του τὰ πράγματα ἐπέρνει τα ἢ μήτηρ του καὶ βαστᾷ τα καὶ φυλάγει τα, νὰ τα δόσῃ τοὺς ἀδελφούς τοῦ παιδίου της, ὅπου ἀπέθανεν, εἰς τοὺς ἀδελ- φούς του. Τὰ δὲ ἄλλα πράγματα, ὅπου ἐκέρδισεν ἀπὸ μεσο[223]λάβησιν του, ἢ ἀπὸ ἄλλην μερίαν ἐπέρνει ἢ μήτηρ νὰ τα ἔχῃ κατὰ δεσποτείαν. Εἰ δὲ, ὅταν ἀποθνήσκῃ τὸ παιδί της, ποιήσῃ διαθήκην καὶ ἀφήσῃ τὴν τίποτες, εἴ τι τὴν ἀφήσει, ἐπέρνει τα κατὰ δεσποτείαν νὰ τα ὁρίζῃ.

2. Ἄν θελήσῃ νὰ ἐπάρῃ δεῦτερον ἄνδρα, νὰ μὴ δὲν τολμήσῃ νὰ τον ἐπάρῃ, ἂν οὐ δὲν ζη- τήσῃ πρῶτον ἐπίτροπον, ὅπου νὰ θέσῃ τὰ παιδιά της καὶ τὰ πράγματα τοῦ πατρὸς τοὺς

καὶ τὴν προίκαν τῆς νὰ σώζονται διὰ τὰ παῖδιά· καὶ ἂν ἀποθάνῃ καὶ τὸ παιδί τῆς μικρότερον τῶν ἑξ' ἑορῶν, δέν το κληρονομᾷ, ἀλλὰ τὰ ἀδελφία του τὸν κληρονομοῦν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ λ' — Ἡ γυναῖκα, ὅπου εἶναι μικρότερη ἀπὸ κε' χρόνους, νὰ μὴν ὑπανδρεύεται, χωρὶς θέλημα τοῦ πατρός τῆς, ἢ τῶν συγγενῶν τῆς.

1. Ἡ γυνή, ὅπου δέν εἶναι κε' χρόνων αὐτεξουσία, ἐὰν θελήσῃ νὰ ἐπάρῃ δεύτερον ἄνδρα, μὲ τοῦ πατρός τῆς τὴν γνώμην νὰ ἐπάρῃ· εἰ δὲ καὶ ἀπέθανεν ὁ πατήρ τῆς, μὲ τῶν συγγενῶν τῆς. Εἰ δὲ ἐναντιῇται, ὁ ἄρχων ἃς ἰδῇ τὴν καλλιοτέραν γνώμην· καὶ ἂν εἶναι ἴσοι εἰς τὸ γένος καὶ εἰς τοὺς τρόπους ὁ ἀνὴρ καὶ ἡ γυνή, ἐκεῖνον ὅπου θέλει ἡ γυνή, ἃς ἐπάρῃ.

[224] ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ λβ' — Περὶ γυναικός, ὅπου νὰ ἐπάρῃ δεύτερον ἄνδρα.

1. Ἡ γυνή, ὅπου ἐπάρῃ δεύτερον ἄνδρα, ἐπέρουσι εὐθὺς τὰ παῖδιά τῆς τοῦ πατρός τους τὰ πράγματα ὅλα καὶ τὴν προγαμιαίαν δωρεάν τῆς μητρός τους καὶ τὴν ἡμίσειαν τῶν πραγμάτων αὐτῆς. Καὶ εἰ μὲν ἀποθάνῃ τὸ παιδί τῆς, ἀρσενικὸν ἢ θηλυκόν, καὶ ποιήσῃ διαθήκην, εἴ τι τῆς ἀφήσῃ, ἔχει τα καὶ εἴ τι ἀφήσῃ τὰ παῖδιά του, ἔχουν τα καὶ αὐτὸ τὸ παιδί τῆς, κατὰ πῶς γράφει εἰς τὴν διαθήκην περὶ ἀποκλήρων, τίποτα δέν τὴν ἀφήσῃ, στέργει. Εἰ δὲ ἀποθάνῃ χωρὶς νὰ ποιήσῃ διαθήκην, τὴν μοῖραν του, εἰ μὲν ἔχει παῖδιά, ἐπέρουσι αὐτήν, εἰ δὲ παῖδιά δέν ἔχει, οἱ ἀδελφοὶ του καὶ ἡ μήτηρ του ἐπίσης τὰ κληρονομοῦσι. Μόνον ἀπὸ τῆς προγαμιαίας δωρεᾶς, ὅπου ἐπάρῃ τὰ παῖδιά τῆς, διότι ἐσέβῃ εἰς δεύτερον γάμον, νὰ μὴ δέν ἐπάρῃ τίποτα. Αὐτὴ ὅπου κερδίσκον ἦλθεν, τὰ ἀδελφία του ἃς τὸ πάρουσιν, ὅτι ἐξημιώθη ἅπαξ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ λγ' — Περὶ τὰ πούλησιν καὶ τὰ ἀγοράσῃ.

1. Ἀγοράζει πᾶς ἄνθρωπος καὶ πούλει, ὅταν ἰσάσθωσιν εἰς τὴν τιμὴν, διὰ τὸ πρᾶγμα ὅπου πούλειται καὶ συμφωνήσουσιν καὶ στέργουσι καὶ τὰ δύο μέρη, καὶ ὅπου πούλει καὶ ὅπου [225] ἀγοράζει καὶ δόσει ὅπου ἀγοράσει τὴν τιμὴν τοῦ πράγματος ὅπου ἀγοράσει καὶ παραλάβῃ τὸ εἶδος, θέλεις κινητὸν, θέλεις ἀκίνητον, εἴτε συνιβαστοῦσιν καὶ δόσει ἀρραβῶνα ὁ ἄνθρωπος ὅπου ἀγοράζει, εἴτα δέν στέργει τὸ παζάρι τους, ἐὰν ἀναλογήσῃ ὁ ἄνθρωπος ὅπου ἀγοράζει, χάνει τὸν ἀρραβῶνα, ὅπου ἔδωκεν, ἢ πολὺ ἢ ὀλίγον.

2. Ὅποιος² κρατεῖ μοναστήριον εἰς τὸ πρόσωπόν του, ἢ ἔχει ἄλλην ἀρχὴν εἰς πράγματα τινὸς ἀνθρώπου, δέν δύναται νὰ τα ἀγοράσῃ, μήτε μοναστηρίου, μήτε ἄλλου τινὸς πράγματα, ὅπου ἔχει εἰς τὸ χέρι του, θέλεις κινητά, θέλεις ἀκίνητα. Μὴ δὲ αὐτὸς μὴ δὲ ἄλλον ἂν θέσῃ ὅτι νὰ ἀγοράσῃ, χωρὶς τὸ θέλημα τοῦ κριτοῦ· διότι χάνει τὸ εἶδος ὅπου ἀγοράσει, χάνει καὶ τὰ ἄσπρα, ὅπου δόσει. Ὅτι τὸ εἶδος χωρὶς λόγον ὅπου τὸ εἶχεν, ἐπέρνει το καὶ εἴ τι ἔδωκεν, ἔχασέν το.

3. Ὅστις ἄνθρωπος ἀρπάξει πρᾶγμα τινὸς ἀνθρώπου, ἢ ἐπάρῃ το βία, ἐὰν οὐ δέν τὰ δόσῃ μὲ τὸ θέλημά του ὁ ἀφέντης τοῦ εἶδους ἐκεῖνου, δέν δύναται νὰ το ἀγοράσῃ. Εἰ δὲ καὶ κάμει δυναστείαν, ὅτι ἠγόρασέν το, δέν στέργει. (Ἐ)ὰν ὁ αὐθεντικὸς πούλῃσιν τινὸς ἀνθρώπου εἶδος διὰ χρ[226]ος αὐθεντικόν, δέν δύναται ὁ χρεώστης νὰ τὸν δόσῃ ὕστερον τὴν τιμὴν τοῦ πράγματος, νὰ το πάρῃ, παρὰ γνώμην τοῦ ἀγοράσαντος.

4. Ἐὰν ὁ χαρτζάριος, ἢ ὁ κανισκιάρης, ἢ ἄρχων τοῦ τόπου, ἢ μὲ τὸ θέλημα τοῦ ὑπάρχοντος πούλῃσιν τὸ χωράφιν ἢ τὸ ἀμπέλιν ἢ ἄλλον εἶδος ἐκεῖνοῦ τοῦ ἀνθρώπου, ὅπου δέν στέκει εἰς τὸν ὅρισμόν τοῦ ἄρχοντος τοῦ τόπου, ἢ μὲ δόλον, ἢ μὲ ὀλίγην τιμὴν, παρ' οὗ ἀξίζει τὸ εἶδος, ἐπουλήθη, δέν στέργει.

1. Ἐν τῇ Ϝα : Λέοντος καὶ Κωνσταντίνου τῶν βασιλέων.

2. Ἐν τῇ Ϝα : Νόα, πῶς δέν πούλειται οὐδὲ ἀγοράζεται πρᾶγμα, χωρὶς εἰδήσιν τοῦ νοικοκύρου καὶ τῆς κρίσεως.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ λδ' — Περὶ ἀφήλικων καὶ ἀνηλικίων.

1. Τὸ¹ πρᾶγμα τοῦ ἀφήλικος τὸ ἀκίνητον πουλεῖται διὰ χρέος του, ἢ τοῦ πατρὸς του, ἢ τοῦ ἀρχοντος, ὅταν ὀρίσῃ φανερά ὁ κριτὴς νὰ πουληθῇ· καὶ ἔνι στρεκτόν.
2. <Ο>ὶ ἀνήλικοι, ἤγουν ὁ ἄνθρωπος ὅπου εἶναι ὀλιγώτερος ἀπὸ κέ' χρόνων, δὲν πουλεῖ ἀκίνητόν του πρᾶγμα χωρὶς ψήφου τοῦ ἀρχοντος, οὐδὲ θέτει το σημάδι· εἰ δὲ πουλήσῃ το, δύνεται ὅχι μόνον αὐτός, ἀλλ' καὶ οἱ κληρονόμοι του νὰ ζητοῦν τὸ εἶδος ὅπου ἐπούλησεν ἢ ἐχάρισεν τινά. Ἐὰν δὲ ἀποθάνῃ κδ' ἢ κέ' χρόνων καὶ εἰ τι ἐπούλησεν κακῶς ἢ ἐχάρισεν, δὲν ἐφθασε νὰ τα ζητήσῃ, ἐπέμεινεν καὶ παιδί του μικρόν ἢ ἀδελφός του, ἔχει νὰ τα ζητᾷ ἄλλους κέ' χρόνους, τὸ εἶδος ὅπου ἐπουλήθη κακῶς [227] ἢ ἐχαρίσθη ἀπὸ τὸν συγγενήν του.
3. <Ε>ὶ δὲ περάσουν κέ' χρόνοι, οὔτε ὁ πρῶτος, οὔτε ὁ δεύτερος ἔχει ἄδειαν νὰ ζητᾷ. Ὁμοίως καὶ ὅστις ἄνθρωπος ἀγοράσῃ κακὴν ἀγοράν, ἢ ἀλλάξῃ, δυνατόν τὸ ἔχει νὰ χαλάσῃ τὴν ἀγορασίαν, ἤγουν νὰ γυρίσῃ τὸ εἶδος, νὰ πέρῃ τὰ ἄσπρα του.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ λε' — Περὶ ἐπιτρόπων.

1. Ἐπίτροπος², ὅπου εἶναι εἰς ὀρφανικά πράγματα, δὲν δύνεται νὰ ἀγοράσῃ ἓνα εἶδος τοῦ ὀρφανοῦ· ἀλλ' ἂν τὸ ἀγοράσῃ, πάλιν ἐπέρνει το τὸ ὀρφανόν, ὅταν γένη κέ' χρόνων. Ὁμοίως καὶ ὁ προκουράτωρ. Προκουράτωρ λέγεται ὁ ἄνθρωπος, ὅπου λέγομεν ἡμεῖς παιδαγωγὸν καὶ βογίλον, οἱ δὲ τοῦτοιοι τὸν λέγουσιν λαλάν. Λέγουσιν αὐτὸν εἰς τοὺς νόμους καὶ κουράτωρα.

2. Οἱ ἀνήλικοι, εἰ τι ἐπούλησαν οἱ ἐπίτροποι ὅπου ἦσαν εἰς αὐτούς, μὲ πᾶσαν δικαιοσύνην χαλοῦσι το.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ λς' — Περὶ ἐκείνων ὅπου ἀγοράζονται σιτᾶσι καὶ ἀκριβήν καὶ ἀπαλίσαι τα.

1. Οἱ πράγματευσοντες τὸν καιρὸν καὶ ἀγοράζουσιν σιτᾶσι, κέχρη, ἢ ἄλλα φαγησιμαῖα εἶδη καὶ ἀποθηκιάζουσιν τα διὰ νὰ τα ἀκριβέψουσιν, εἰάν κείναι πράγματευταί, ἐμπόδισέ τους ἀφεντικὴν δουλείαν νὰ δουλεύσουσιν.

- [228] 2. <Α>ἰχμάλωτος ὅπου ἀγορασθῇ ἀπὸ τινά· χροιστῶν, εἰάν σώζῃ ὅτι ἐδώκασιν νὰ τον ἐξαγοράσουσιν καὶ ἂς εἶναι ἐλευθερωμένος. Εἴτε δὲν σώζει, τρεῖς χρόνους ἂς δουλεύσῃ τὸν αὐθέντη του καὶ τότε ἂς εἶναι ἐλευθερωμένος.

3. Ὅστις κάμει συνάλλαγμα παράνομον, εἰ τι δόσει, ἔχασέ το.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ λς' — Περὶ πουλήσεως καὶ ἀγορασίας.

1. Ἐκεῖνοι ὅπου πουλοῦσι καὶ ἐκεῖνοι ὅπου ἀγοράζουσιν, εἰάν ὁμοφωνοῦσιν εἰς τὸ τίμημα, ἢ εἰς τὸ πρᾶγμα, ἢ εἰς τὴν ὕλην, δὲν ἔχει τὸ βέβαιον ἢ πούλησις. Ἦγουν ἐγὼ ἐνόμισα, ὅτι πουλῶ τὸν Πέτρον καὶ ἐσένα σὲ φαίνεται ὅτι ἀγοράζεις τὸν Παῦλον· ἢ ὅτι ἐγὼ ἐνόμιζα, ὅτι ἀγοράζω χρυσὴν κοῦπαν καὶ σὺ μὲ πούλησες χαλκὴν, δὲν ἔχει νὰ εἰπῇς, ὅτι κοῦπαν μόνον σὲ ἐπούλον· ἀλλ' ἂν σὲ τραβίζω, ὅτι χρυσὴν κοῦπα ἀγοράζω, ἐπειδὴ τίμημα πολὺ μὲ ἐπῆρες, ὡς διὰ χρυσὴν κοῦπαν. Ἐὰν ἀγοράζω κοῦπαν, ὅπου ἔχει καὶ ὀλίγον δόλον καὶ ἐκείνη εὐγῇ ἄδολος, δὲν χαλνᾷ ἢ ἀγορά μου. Ὁμοίως καὶ εἰς πᾶσα τίποτα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ λη' — Περὶ πραγμάτων, ὅπου ἀγορασθῶν καὶ δοθῶν τὰ ἄσπρα καὶ τὸ πρᾶγμα πάθῃ τίποτες.

1. Ἀφ' οὗ τὸ λοιπὸν πουληθῇ καὶ ἀγορασθῇ τίποτες καὶ δοθῶσι [229] τὰ ἄσπρα, εἰ τι κίνδυνον πάθῃ τὸ πρᾶγμα ὅπου πουληθῇ, ἐκεῖνος ὅπου τὸ ἀγοράσῃ, τὸ δέχεται, εἰάν καὶ τὸ πρᾶγμα, ὅπου ἐπουλήθη ἀκόμη εἰς τὰ χέρια τοῦ ἀγοραστοῦ δὲν ἐσέβῃ. Τὸ λοιπόν, θέλεις

1. Ἐν τῇ Ϝα : Ματθαίου Α' δ'.

2. Ἐν τῇ Ϝα : Ματθαίου Α' δ'.

σκλάβος είναι όπου πουληθῇ καὶ ἀποθάνῃ, ἢ ἀγορήσῃ τὸ ἓνα του χέρι, ἢ τὸ ποδάρι του, ἢ ὁ ὀφθαλμός του ὃ εἰς τυφλωθῇ, ἢ σπίτιν εἶναι καὶ καγῇ, ἢ ὅλον ἢ τὸ ἥμισυ, ἢ δένδρα πέσουν οὗ ποῦ πουληθοῦσιν, ἐκεῖνος οὗ τὰ ἡγόρασεν, ὡσὰν εἶπαμεν, ἔχει τὴν ζημίαν.

2. Πλὴν χρεωστεῖ ἐκεῖνος οὗ τὸ πουλήσῃ, ὅποιος καὶ ἂν εἶναι τὸ εἶδος, νὰ δείξῃ, ὅτι ραθυμίαν ἢ δόλον τινὰ δὲν ἔδειξεν εἰς τὸ πρᾶγμα, ὅποιον καὶ ἂν εἶναι οὐδὲ νὰ λέγῃ, σήμερα σοῦ το δίνω, ἢ αὔριον, εἴτε ζωντανόν, εἴτε ἄψυχον. Καὶ ὥσπερ, ἀφ' οὗ ἀγοράσω τὸ πρᾶγμα, ὅποιον καὶ ἂν εἶναι, εἴτε ζωντανόν καὶ ἂν πάθω ζημίαν, χωρὶς λόγον καὶ ραθυμίαν ἐκείνου οὗ μέ το ἐπούλησεν, εἰς ἐμένα βλέπει ἡ ζημία. Ἐτῆ καὶ εἴ τι αὐξήσις ἢ κέρδος γένει εἰς τὸ εἶδος οὗ ἀγοράσω, ἂν καὶ ἀκόμη δὲν το ἐπαράλαβα, ἐδικόν μου εἶναι τὸ κέρδος οὗ γένῃ.

3. Εἴ τε δοῦλος πουληθῇ, εἴτε ζῶν καὶ ἀποθάνῃ, ἐκεῖνος οὗ τὸ ἀγόρασεν [230] ζημιώνεται, μόνον νὰ μὴν ἀποθάνῃ ἀπὸ ἡσθένημα, οὗ εἶχε προτοῦ νὰ πουληθῇ καὶ ὅστις τὸ ἀγόρασεν γερὸ καὶ χωρὶς ἀσθένειαν, ἐκεῖνος ζημιώνεται, ὁ ἀγοράσας.

4. <Ε>ἴ τι πουλήσω, δὲν γίνεται ἐκεινοῦ οὗ το ἀγοράσῃ, ἂν δὲν δόσῃ τὰ ἄσπρα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ λθ' — Περὶ δούλου καὶ τοῦ πεκουλίου αὐτοῦ.

1. Ὅταν πουλήσω τὸν σκλάβον μου, εἴ τι πεκούλιον ἔχει, θέλεις κινητὸν ἢ ἀκίνητον, θέλεις ζωντανόν, θέλεις ἄσπρα, ἐδικά μου εἶναι, εἴτε προτοῦ νὰ τὸν πουλήσω τὸ ἐνόησα, εἴτε ἀφ' οὗ τὸν ἐπούλησα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ μ' — Περὶ ἀλλοτριώσεως.

1. Ὅστις ἡξεύρει, ὅτι ξένον εἶναι τὸ εἶδος καὶ ἀγοράσῃ το, οὐδέποτε γίνεται αὐτοῦ δεσπότης. Καὶ ὅστις οὐδὲν ἡξεύρει, ὅτι ξένον εἶναι καὶ ἀγοράσῃ το, τὸ πέν εἶδος κταίεσθαι, ἀμὴ ὅστις τὸ ἐπούλησεν, περιορίζεται ἀπὸ τὸν αὐθέντην τοῦ εἶδους.

2. Ἐὰν βλέπω, πῶς πουλεῖται τὸ εἶδος μου ἀπὸ ἄλλον ἄνθρωπον καὶ δὲν εἶπω τίποτα, φαίνεται, ὅτι ἐγὼ τὸ πουλῶ.

3. Ἀνάμεσα πατέρα καὶ υἱοῦ δὲν γίνεται πώλησις, ἂν οὐ δὲν εἶναι ιδιόκτητόν του εἶδος, εἴτε τοῦ πατρός, εἴτε τοῦ υἱοῦ.

4. Ἄν πουλήσω τίποτες εἶδος, εἰς τὴν τιμὴν του, κατὰ πῶς ἀξίζει, καὶ εἶπω, ὅτι ἐχάρισά σε το, δὲν στέργει ἢ πώλησις· εἰ δὲ ἐπούλησά σε το [231] εἰς τὴν τιμὴν ὀλιγώτερον παροῦ ἀξίζει καὶ εἶπα, ὅτι ἐχάρισά σε το, στέργει.

5. Ἀνάμεσα ἀνδρογύνου τοιοῦτον δὲν στέργει, οὔτε τὸ ἓνα, οὔτε τὸ ἄλλον.

6. Ἐὰν ἀγοράσῃ ἡ γυναῖκα τίποτες εἶδος καὶ αὐτὴν παραδόσουσι τὸ εἶδος, ὁ δὲ ἄνδρας τῆς ἔδωκε τίμημα μόνον, ἢ μὲν γυνὴ εἶναι κυρία τοῦ εἶδους, ὁ δὲ ἄνθρωπος δύναται νὰ ζητᾷ τὰ ἄσπρα, οὗ ἔδωκεν διὰ τὸ εἶδος, οὗ ἀγόρασεν ἡ γυναῖκα του· ἐὰν ἦσαν, ὡς εἶπαμεν, τοῦ ἀνδρός τὰ ἄσπρα. Ἐὰν δὲ ὁ ἄνθρωπος τῆς γυναικὸς ἀγόρασε τίποτα εἶδος καὶ δίδει τὰ ἄσπρα του, τὰ ἐδικά του, εἰκονικῶς δὲ μόνον λέγει, ὅτι ἡ γυναῖκα τὸ ἀγοράζει, τίποτες δὲν μετέχει ἡ γυναῖκα, ὡς ὅτι εἶπεν, ὅτι διὰ τὴν γυναῖκα τὸ ἀγοράζει, ἀμὴ εἶναι τοῦ ἀνδρός.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ μα' — Περὶ λευράνων.

1. Κανένας νὰ μὴ ἔχει ἄδειαν νὰ πουλήσῃ λείψανα ἁγίων· ἀμὴ ὅστις τὰ ἀγοράσῃ, ἔχει ἄδειαν νὰ ζητᾷ καὶ νὰ ἐκδικᾷ ἐκείνον, οὗ τὰ ἐπούλησεν, ἥγουν νὰ τὸν τιμωρῇ. Ἄν πουλήσω εἶδος, καὶ ἐκεῖνος οὗ τὸ ἀγοράζει, ὅτι ἂν δὲν δόσῃ τὰ ἄσπρα εἰς τὸν καιρὸν, οὗ ἔχομεν λόγον, νὰ δόσῃ διπλὴν τὴν τιμὴν, δὲν στέργει.

2. Ὅταν πουλήσω [232] τίποτες εἶδος καὶ τὰ ἄσπρα δὲν ἐπάρω, τὰ ἄσπρα ἔχω νὰ ζητῶ, ἀμὴ τὸ εἶδος οὗ ἐπούλησα δὲν δύνομαι νὰ τὸ πάρω ὀπίσω.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ μβ' — Περὶ τοῦ ἀγοράζοντος εἶδος καὶ τὰ ἄσπρα δὲν δόση, νὰ δόση καὶ τόκους.

1. "Ὅταν ἀγοράσω εἶδος καὶ τὰ ἄσπρα δὲν δόσω, ἀφ' οὗ ἐπαράλαβα τὸ πρᾶγμα, χρεωστῶ νὰ δόσω τόκους τῶν ἀσπρῶν ὅπου ἐσυνιβάσθημεν καὶ ὅχι, ὅτι ἐμελλεν νὰ κερδίσουσιν ἀπὸ πραγματείας.

2. Ὁ ἄνθρωπος, ὅπου πούλησιν εἶδος τίποτες καὶ νὰ μὴ δέν το παραδόσῃ, χρεωστεῖ νὰ το δόσῃ ἐκεῖνον ὅπου τὸ ἀγόρασεν, ἐὰν καὶ φανῇ, ὅτι ἀξίζειν πλείονα.

3. Ἀνθρώπος ὅπου ἀγοράσῃ εἶδος, ὅποιον καὶ ἂν εἶναι, κινήτῳ ἢ ἀκίνητῳ καί, ἀφ' οὗ τὸ ἀγοράσῃ, ἐπάρεται τις δυνάστης, δὲν ἔχει νὰ λέγῃ τίποτα κατ' ἐκείνον, ὅπου το ἐπούλησεν· ὅτι δυνάστης τὸ ἐπῆρεν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ μγ' — Περὶ πῶς νὰ πούλησιν τῆς γυναικὸς του πράγματα τινάς, ὅταν θελήσῃ.

1. Ἐὰν¹ πούλησιν πρᾶγμα ὁ ἄνδρας καὶ τὸ πρᾶγμα εἶναι τῆς γυναικὸς του, δέν το ζημιώνεται ἡ γυναίκα, ἀμὴν τὸ πέρνει ὀπίσω. Ἐὰν καὶ πλανήθῃ καὶ ἔστρεξε καὶ ὑπέγραψεν εἰς τὸ γράμμα, ὅπου ἐγέννη.

2. Τῆς προικὸς [233] τὰ πράγματα καὶ τῆς προγαμιαίας δωρεᾶς ἐὰν καὶ συνα(νέ)σῃ ἡ γυνή, οὔτε πουλοῦνται οὔτε θέτουνται σημάδι. Ἐὰν οὖν δέν ποιήσῃ ἡ γυνή συνέσιον μὲ τὸν ἄνδρα τῆς ἐμμάρτυρον ἀπὸ ὑποκείμενα πράγματα τοῦ ἀνδρός της, ὅτι νὰ ἱκανωθῇ. Καὶ εἴ τις, χωρὶς τοιοῦτον λόγον, ἀγοράσῃ εἶδος κινήτῳ ἢ ἀκίνητῳ ἢ ἐπάρεται τὸ σημάδι, ἐπέρνει το ἡ γυνή καὶ ὅς ἡγόραζεν, ἄς ἰσάζεται μὲ τὸν ἄνδρα τῆς γυναικὸς.

3. Ὅσα κρατήσῃ ἡ γυναίκα καὶ δέν τα γράψῃ εἰς προίκαν της, ἔως οὗ νὰ ζῇ ὁ ἄνδρας της, ἂν πούλησιν ἀπ' ἐκεῖνα μὲ τὸ θέλημά της, δέν ἀντίκειται ἡ γυνή, ἀφ' οὗ ἀποθάνῃ ὁ ἄνδρας της, νὰ τα ζητᾷ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ μδ' — Περὶ τοῦ πῶς νὰ γυρίσῃ ἀπὸ πρᾶγμα ὅπου νὰ ἀγοράσῃ τιμὰ ἢ νὰ ὀλιγοστεύῃ τὴν τιμὴν τους.

1. Ὅτι πᾶσα τίποτες ὅπου πούληθῇ, τὸ πολὺν ἔως ἑξήμισιν το γυρίζουσιν ὀπίσω· ἀμὴν νὰ ἐλαττώσουσι τὴν τιμὴν καὶ ἔως χρόνον ἕνα παρουσιάζει. Καὶ ἀφ' οὗ πούληθῇ τὸ ζῶον, ἐὰν εὐρεθῇ ὅτι εἶχεν αἰτίαν, ὅπου δέν το ἤξευρεν, ἔως ἑξήμισιν νὰ ἔχῃ ἄδειαν, ὅστις τὸ ἀγόρασεν, ὅτι νὰ το γυρίσῃ. Εἰ δὲ περάσουσιν οἱ [234] ἑξήμισιν, τὸ ζῶον μὲν οὐκ ἀντιστρέφει, ἀμὴν τὴν τιμὴν ὀλιγοστεύει. Μόνον νὰ μὴ δέν εἶναι στρατιώτης ἐκεῖνος ὅπου ἡγόρασεν τὸ ζῶον· διότι ὁ στρατιώτης, ἐὰν πάρῃ ἄλογον κοντζὸν ἢ τυφλόν, πῶς ἔχει νὰ ὑπάγῃ εἰς τὸ φουσάτον, ἂν οὖν δέν τὸ στρέψῃ, νὰ ἀγοράσῃ ἄλλον;

2. Ἐὰν σὲ πούλῃσω σκλάβον καὶ δέν σε ἀρέσῃ καὶ θέλεις νὰ με τὸν γυρίσῃς, ἂν οὖν δέν σὲ ἔλθῃ τίποτες ἐμπόδιον². Εἰ δὲ ἐμποδισθῇς ἀπὸ εὐλόγον αἰτίας καὶ ἀφ' οὗ περάσουσιν αἱ ἑξήντα ἡμέραις, στρέφεις μὲν τον. Ὅμοίως καὶ εἰς κτήνη καὶ εἰς ἄλο(γα)· εἰ δὲ πούλῃσω σε ζευγάρι καὶ θέλεις νὰ με γυρίσῃς τὸ ἕνα, ἐπέρνω καὶ τὸ ἄλλον.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ με' — Περὶ φανεράς καὶ κρυφᾶς αἰτίας, ὅπου ἡξεύρουσι διὰ τὰ ζῶα τους καὶ δέν ταῖς λέγουσιν.

1. Τὰς φανεράς αἰτίας ὅπου ἔχουσι τὰ ζῶα, ἄς τὰς λέγουσιν ἐκεῖνοι ὅπου τὰ πουλοῦσιν· ὁμοίως ἄς λέγουσιν καὶ τὰς κρυφᾶς αἰτίας· καὶ ἂν εὐρεθῶσιν ἄνθρωποι καὶ ἀγοράσουσιν τα καὶ δέν δόσουσι τὰ ἄσπρα παραδοσιμῶς εἰς ἄλλον τοῦ χέρι, ἀμὴν τὰ δόσουσιν εἰς τὸν ἄνθρωπον ὅπου ἐπούλησεν, ἐξουσία δὲν ἔχουσι νὰ τὰ ἀντιστρέφουσιν. Εἰ δὲ δίδουσί τα παρα-

1. Ἐν τῇ ᾠδῃ : Ματθαίου.

2. Τὸ κείμενον ἐλλιπές· ἴσως συμπληρωτέον : εἰς ἑξήντα ἡμέραις στρέφεις μὲ τον.

δοσιμία τὰ ἄσπρα εἰς ἄλλουνοῦ χέρι, φαίνεται [235] ὅτι συνέβασιν ἔχουσιν νὰ τα ἰδοῦσι μήπως ἔχουσιν αἰτίαν καὶ διὰ τοῦτο δέν τα ἔδωσαν τὸν ἄνθρωπον, ὅπου ἐπούλησεν τὸ ζῶον. 2. Τὰ ζευγάρια, τὰ βοϊκά, καὶ πᾶν ζῶον ὁ ὀνοπουδεύει¹, θέλεις μὲ ζυγόν, θέλεις μὲ σαμά- ριν, ὅσα εἶναι ὅπου βιτζιάζουσιν καὶ δειλιῶσιν καὶ κλωτζίζουσιν² μὴ δὲ νὰ δειλιῶσιν, ἀντιστρέφονται.

3. Πάλιν ἂν εἴπῃς, ὅτι εὐμορφος εἶναι ὁ σκλάβος ὁ(που) πουλῶ, ἢ καλὰ εἶναι κτισμένον τὸ σπῆτι, ταῦτα φανερά εἶναι καὶ δέν ἔχει ὁ ἀγοραστής ὕστερον νὰ λέγῃ, ὅτι ἐπλάνησάς με, ἐπειδὴ εὐλεπες μὲ τὰ μάτια σου. Ὅμοίως καὶ εἰς πᾶσα πράγμα, ὅπου φαίνεται φανερά ἢ αἰτία του, ἔτζη θέλεις νὰ κρίνῃς. Εἰς(ς) δὲ τὰ ἀφανῆ καὶ ἄδηλα καὶ ψυχικά ἔχει ὁ ἀγο- ράσας νὰ λέγῃ ἐκεῖνον, ὅπου ἐπούλησεν, ὅτι ἐπλάνησάς με, ἢ γουν εἶπες με ὅτι γραμματι- κὸς εἶναι ὁ σκλάβος ὅπου μὲ ἐπούλησες, αὐτὸς γράμματα δέν ἠξεύρει, ἢ εἴπῃς μοι, ὅτι ἀνυφαντὴς εἶναι ἢ ραύτης καὶ αὐτὸς τέχνην δέν ἠξεύρει.

4. Ὅστις πούλησεν ζῶον δεμένον μὲ τὸ σχοινὶ καὶ παραδόσῃ το ἐκεῖνον ὅπου τὸ ἀγόρασεν, τίποτα δέν χρεωστεῖ νὰ ἀπολογῇται, πῶς ἔφυγεν.

[236] ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ μζ' — Περὶ μὲ τί τρόπον νὰ ἐπάρῃ τινὰς ὀπίσω πράγματα ὅπου ἐπούλησεν.

1. Ὅστις δυναστευθῇ ἀπὸ τινὰν ἄρχοντα ἢ δυνάστην, ἢ γουν εἴ τινα δυναστεύσει τινὰς ἄρ- χων ἢ δυνάστης καὶ ρίξῃ τον τὰ ἄσπρα καὶ πάρῃ τὸ εἶδος του, εἴτε κινητὸν, εἴτε ἀκίνητον, δύνεται ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος νὰ δώσῃ τὰ ἄσπρα μετὰ ταῦτα, νὰ πάρῃ τὸ εἶδος του καὶ ὅχι μόνον αὐτός, ἀλλὰ καὶ οἱ κληρονόμοι του.

2. Νὰ ἠξεύρῃς, ὅτι ὁ μάγιστρος³ εἶπεν καὶ ἤρρεσεν καὶ τοὺς ἄλλους κοιτάς, ὅτι εἴ τις ἀγοράσῃ εἶδος μικρὸν διὰ πολλὰν τιμὴν καὶ θέλῃ νὰ το γυρίσῃ ὀπίσω, ἀποδίδει καὶ τοὺς χαρποὺς ὅπου ἔφαγεν τοῦ εἶδους, εἴτε βουλήθῃ νὰ το κρατήσῃ καὶ θέλῃ νὰ δώσῃ ἄσπρα, ὅσα ἐλοιπάσθῃ, δίδει καὶ τόκους, ὅσον καιρὸν τὸ ἐβάσταζεν καὶ δέν ἔδιδεν τὰ ἄσπρα.

3. Ἐάν τις πούλησῃ τὸ εἶδος του, εἴτε κινητὸν, εἴτε ἀκίνητον, ὅποιον καὶ ἂν εἶναι, ὀλί- γην τιμὴν λέγει, ὅταν οὐδὲ τὸ ἥμισυ ὅπου ἀξίζει τὸ εἶδος του ὅπου πούληθῇ, ἐάν δὲ ἐκεῖ- νος ὅπου τὸ ἀγοράσῃ, θελήσῃ νὰ δώσῃ καὶ τὰ πλείονα, εἴ τι ἀξίζει, ἔχει τὸ εἶδος ὅπου ἠγό- ρασε. Τοῦτο τὸ δίκαιον ζητοῦν το καὶ τὰ παῖδιά, μετὰ τὸν θάνατον τοῦ πατρὸς των. Καὶ ἔχει νὰ το ζητᾷ τοῦτο [237] ὅστις τὸ πούλησῃ, ἕως τεσσάρων χρόνων· ἀφ' οὗ περάσουν οἱ τέσσαροι χρόνοι καὶ τίποτες δέν εἴπῃ, πλέον δέν ἔχουσι ἄδειαν νὰ το ζητᾷ τοῦτο ὀπίσω, ἢ γουν τὸ εἶδος ὅπου ἐπουλήσασιν εἰς ὀλίγην τιμὴν.

4. Καὶ ἡ νεαρά τοῦ κῆρ Ρωμανοῦ τοῦ Γέροντος ἔτζη λέγει : ἐάν πούλησω χωράφι ἑκα- τὸν μοδίων καὶ εὐγῇ ἄλλος καὶ ἐπάρῃ ἀπὸ τὸ χωράφι ὅπου ἐπούλησα, μέρος, εἴτα μετρηθῇ τὸ χωράφι καὶ εὐγῇ ἑκατὸν μοδίων, δέν βοηθοῦμαι, πῶς εὐγῇκε τὸ χωράφι ἑκατὸν μοδίων, ἀλλὰ χρεωστῶ νὰ δώσω τὸ μέρος ὅπου ἐπήρασιν· διότι τὸ σύνορα εὐλεπεν ὅστις ἠγόραζεν τὸ χωράφι καὶ ἠγόραζέ το, ὅχι μόδια.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ μζ' — Περὶ εἶδος κινητὸν ἢ ἀκίνητον, ὅπου πούληθῇ καὶ εὐγῇ ἄλλος καὶ πάρῃ το, ὡς ἐδικόν του.

1. Εἴτε τὸ ἥμισυ, εἴτε ὅλον τὸ χωράφιν, ἢ τὸ ἀμπέλιν, ἢ ὅποιον εἶναι κινητὸν καὶ ἀκί- νητον τὸ εἶδος, ὅπου πούλησω, εὐγῇ ἄλλος καὶ πάρῃ το ὡς ἐδικόν του, χρεωστῶ νὰ ἀπο- λογῶμαι ἐγὼ, ἀφ' οὗ πούλησω τὸ εἶδος του καὶ δώσω σε καὶ ἐπάρῃς το καὶ δώσεις με καὶ

1. Ἴσως : πᾶν ζῶον ὅπου δουλεύει

3. Εὐστάθιος ὁ Ρωμαῖος, Πείρα ΛΗ' 12.

2. Ὑπάρχει χάσμα ἐν τῷ κειμένῳ.

σὺ τὰ ἄσπρα καὶ πάρῳ τα· ἢ οὐδὲ τὰ ἄσπρα προφθάσω νὰ ἐπάρῳ, ἀλλ' ἐπειδὴ ἐπαράλαβες τὸ εἶδος, ὅπου σε πούλησα, εἴ τι πάθει, ἂν [238] το κλέψουσιν, ἢ ἂν καγῇ, ἢ ἂν ψοφήσῃ, ἢ ἂν το ἐπάρῃ τὸ νερόν, χρεωστεῖς νὰ με δόσης τὰ ἄσπρα ἐμένα, ὅπου τὰ ἐπούλησα.

2. Ἐὰν πουλήσω τίποτες εἶδος καὶ εὐγῇ ἄλλος καὶ ἐγνωρίσῃ το ὡς ἐδικόν του καὶ ἐπάρῃ το μετὰ κρίσιν ἀπ' ἐκεῖνον ὅπου τὸ ἀγόραζεν, τὰ ἄσπρα, ὅπου ἐπῆρα, δίδω μόνον ἐκεῖνον ὅπου τὸ ἠγόρασεν καὶ ὄχι πλεόν, εἴτε εἵχαμεν συμφωνήσῃ, ὅτι ἂν το ἐπάρῃ ἄλλος, νὰ τὸν δίδω καὶ πλεόν, δίδω τα καὶ ἀφ' οὗ ἀγοράσῃ τὸ εἶδος, ἐὰν ἐξεπέσῃ ἀπὸ τὴν τιμὴν του, ὅπου ἤξιζεν, ὅταν τὸ ἐπῆρεν ἐκεῖνος, ὅπου τὸ ἠγόρασεν, ζημιώνεται, ἐπειδὴ δὲν τὰ ἐλάτρευσεν καλὰ.

3. Ἐὰν παραγγείλῳ τινὰ νὰ πουλήσῃ τίποτες εἶδος μου καὶ εἴπω καὶ τὸ ποσόν, διὰ πόσα νὰ το πουλήσῃ, ἐκεῖ(νος) δὲ ὑπάγῃ καὶ πουλήσῃ τα διὰ ὀλιγώτεα, ἔχω ἄδεια νὰ πάρῳ τὸ εἶδος μου ὀπίσω. Πούλησα εἶδος κάτιναν καὶ ὅπου νὰ τοῦ το παραδόσω, ἐσέβην ὁ ἀγοραστής καὶ ἐνομεύετόν το, δὲν ἔχω νὰ εἰπῶ χωρὶς εὐλογον αἰτίαν, ὅτι δὲν τοῦ το παραδόσά καὶ ἐπέρνει το. Ἐὰν τὸ εἶδος μου, ὅπου ἔχω σημάδι εἰς ἐσένα διὰ χρέος ὅπου σὲ χρεωστῶ, πουλήσῃ το ὁ ἄρχων τοῦ τόπου διὰ χρέος ἀφεντικόν. [Ἡ φράσις φαίνεται ἐλλιπής].

4. Ἐνα πράγμα, ἢ καὶ πολλά, ἐὰν ξεχωρίσουν καὶ ἀγοράσῃν το ὅλο[239] κληρα δύο τινὲς ἄνθρωποι, εἴ τις τὸ ἐπάρῃ πρῶτον καὶ παραλάβῃ το, εἶναι δικαιότερον νὰ το ἔχῃ, ἂν καὶ τὴν τιμὴν του δὲν ἔδωκεν. Ὁμοίως καὶ ἐν διορείς. Ταῦτα δὲ λέγει, ὁπόταν, μετὰ τὴν συνή(βασιν) ἕναν ἀπὸ τὸ ἄλλο μέρος τραβῆξῃ νὰ το ἐπάρῃ, ἠγουν λέγει ἐκεῖνος, ὅπου ἐπαράλαβε τὰ πράγματα, ὅτι ἐγὼ θέλω νὰ το ἔχω. Καὶ ὁ συντροφός του, ὅπου ἔδωκε τὰ ἄσπρα, λέγει, ὅτι θέλει νὰ το ἔχῃ, προτιμεύει ἐκεῖνος ἀπὸ τὰ ἐπαράλαβεν, ἂν καὶ τὰ ἄσπρα δὲν ἔδωκεν. Εἴτε τὸ ἐν μέρος θέλει νὰ στέκῃ εἰς τὴν συντροφίαν καὶ τὸ ἕτερον θέλει νὰ το ἔχῃ μόνος του, πρέπει νὰ στέκουν εἰς τὴν συνήβασιν τοῦ νὰ το ἔχουσιν συντροφικῶς, ἢ νὰ το μοιράσονται, ὁ ἕνας τὸ μισό καὶ ὁ ἄλλος τὸ μισό.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ μῆ' — Περὶ ἀνθρώπου, ὅπου δανεισθῇ καὶ βάλῃ σημάδι τὸ χωράφι του.

1. Ἄνθρωπος τις ἐδανείσθη ἀπ' ἐμοῦ ἄσπρα πεντακόσια, ἢ χίλια καὶ ἔδωκέν με σημάδι τὸ χωράφιόν του. Διότι δὲν εἶχε νὰ με δόσῃ τὰ ἄσπρα, ἐπούλησα τὸ χωράφι του διὰ τὰ ἄσπρα μου. Ἐκεῖνος γοῦν, ὅπου ἠγόρασε τὸ χωράφι, διακρατεῖ το καὶ οὐ δὲν τὸ δίδει τὸν ἄνθρωπον, ὅπου μοῦ τό δωκε σημάδι. Ἄν εὐγῇ καὶ ἐγκαλῇ ὕστερον νὰ ἐπάρῃ [240] αὐτὸ ὡς ἐδικόν του, εἰ μήπου νὰ ἐπάρῃ τὰ ἄσπρα ἀρχὴ ἀπὸ ἐμένα, διότι διὰ χρέος ὅπου μὲ χρεωστεῖ, τὸ ἐπούλησεν καὶ ἂν οὐ δέν μου δόσῃ τὰ ἄσπρα, ὅπου ἐδανείσθη ἀπ' ἐμοῦ, νὰ τα δόσῃ κείνον ὅπου το ἠγόρασεν, ἄδεια δὲν ἔχει νὰ το πάρῃ ἀπὸ τὰ χέρια τοῦ ἀνάρχου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ μθ' — Περὶ τοῦ πῶς νὰ πουλήσῃ τινὰς πράγματα ὁφθαλμικά.

1. Ἐὰν γυνὴ χήρα πουλήσῃ εἶδος τοῦ παιδίου της, ὅπερ εἶδος ἔχει ἀπὸ τὸν πατέρα αὐτοῦ καὶ ἄνδρα αὐτῆς, χρεωστεῖ νὰ δόσῃ λόγον, διατί αἰτίαν τὸ ἐπούλησεν· καὶ ἂν οὐχὶ διὰ χρέος τοῦ ἀνδρός αὐτῆς, οὔτε διὰ πτωχείαν καὶ ἔνδειαν τὸ ἐπούλησεν, ἀμὴν διὰ νὰ το κερδίσῃ, ἀποδίδει τῷ νύῳ αὐτῆς εἴτε ἐπούλησέ το· καὶ κἂν ὅποιος καὶ τὸ ἐπούλησεν καὶ πρὸ τοῦ νὰ ζητήσῃ ὁ νύός της τὸ δίκαιόν του, ἀπέθανεν ἢ μὴτηρ του καὶ ἐκληρονόμησέν την, ἀνάγκάζεται νὰ σιωπῇ, τίποτες μὴ ζητᾷ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ν' — Περὶ ἀνθρώπου, ὅπου νὰ πουλήσῃ τὸ παιδί του.

1. Ἐὰν τις ἄνθρωπος, διὰ πολλὴν πτωχείαν καὶ ἔνδειαν τῆς τροφῆς, πουλήσῃ τὸν νιόν του ἢ τὴν θυγατέρα του, στέργει ἢ πούλησις. Εἰς τόσον μόνον δὲν στέργει, ὅσον ἐκεῖνον, ὅπου τὸ ἠγόρασεν, ἀλλοτρόπων νὰ μὴ δέν τον ἀναγκάσῃ νὰ γνωρίσῃ τὰ πρόσωπα, ὅπου τὰ

ἡγόρασε ὀπίσω, ἐὰν οὐ δὲν παρὰ [241] τὴν τιμὴν σωστήν, ὅσον ἀξίζουσι τὸν καιρὸν, ὅπου τὰ ζητοῦσι νὰ τα ἐπάρουν οἱ γονεῖς ἢ οἱ συγγενεῖς τὰ παιδιά, ἢ νὰ δώσουν ἄλλους δούλους, ὁμοίους τῶν παιδίων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ νά' — Περὶ ἐκείνου, ὅπου ἀγοράσει κλεψιμία.

1. "Ὅστις ἀγόρασεν κλεψιμία πράγματα, δὲν πρέπει νὰ λέγῃ, ὅτι κάτις ἐδιάβαινεν καὶ μὲ τὰ ἐπούλησεν, ἀλλ' ἡ χρεωστεῖ κατὰ πᾶσαν ἀνάγκην νὰ δείξῃ, ἀπὸ τίναν τὰ ἡγόρασεν.
2. Εἴ τι ἐπάρει τινὰς ἄνθρωπον τινὰν, κατὰ λόγον, χωρὶς κρίσιν, δυναστικῶς καὶ ὅτι κλεφθῇ, ἐὰν πουληθῇ, ἐπέρνει ὁ ἀφέντης τοῦ εἶδους ἐκείνου μὲ κρίσιν καὶ χωρὶς νὰ δόσῃ τὴν τιμὴν, ὅπου ἐπουλήθη.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ νβ' — Περὶ ἀνθρώπου, ὅπου ἀγοράσει ὑπόθεσιν, ἢ χρέος, διὰ πολλὰ ἢ ὀλίγα καὶ περὶ ἀνθρώπου, ὅπου ἀγοράσει εἶδος καὶ ἐπανεβάσει το ἄλλος.

1. Ἐὰν¹ γένῃ κατηγορία ὑπὲρ ἰδιωτικὴν, ἡγουν τῶν πολιτ(ικ)ῶν ἀδικημάτων καὶ εὖγῃ ἄνθρωπος καὶ δόσῃ τὴν διατίμησιν τῆς κρίσεως αὐτῆς, ὥσπερ νὰ τὴν ἀγοράσῃ, νέμεται αὐτὴν καὶ δὲν ἔχει ὑπόνοιαν ὅτι ἡγόρασέ τὴν ἢ ὄχι, ἐπειδὴ εἴ τι ἔμελλεν, ὅτι νὰ κατηγοροῦσι καὶ νὰ ζητοῦσι εἴ τι ἐδικήθησαν, ἔδωκέν τα καὶ ὡς ἀγο [242] ραστῆς ἔχει ὡς ἂν θέλῃ νὰ ποιήσῃ εἰς τὴν ὑπόθεσιν τῆς κρίσεως αὐτῆς, ἢ νὰ τὴν παρατηθῇ, ἢ νὰ τὴν ζητᾷ.
2. Ἐξουσίαν ἔχει, ὅστις πουλεῖ εἶδος, ἐὰν γένῃ πρόκρισις καὶ ἀπανεβάσῃ το ἄλλος, νὰ το δόσῃ ἐκείνον, ὅπου το ἐπανέβασεν, ἐὰν οὐ δὲν ἐπανεβάσῃ ὁ πρῶτος, ἢ ἂν δὲν τοῦ στιχᾷ πλείονα νὰ πάρῃ, ὅσα δίδουσιν. Νὰ μὴ δὲν εἴπῃ, ὅτι πλέον τοῦ δευτέρου ἀγοραστοῦ χρεωστεῖ ὁ πρῶτος ἀγοραστὴς νὰ ἀξιάσῃ τὴν τιμὴν, ἂν θέλῃ νὰ εἶναι τὸ πρᾶγμα ἀναφαίρετον ἀπ' ἐκείνου, ἀλλ' ὅτι ἔδωκεν περισσότερα ὁ δευτέρος ἀγοραστὴς χρεωστεῖ ὁ πρῶτος νὰ δίδῃ. Τοῦτο δὲ λέγει, ὅταν πουλήθῃ τινὰς εἶδος καὶ δοθοῦσι τὰ ἄσπρα καὶ παραλάβῃ ὅστις ἡγόρασεν εἶδος, ἐὰν εὖρεθῇ, ὅτι ἀξίζει πλείονα, ὅτι σὲ δώσουν οἱ ξένοι, ἂς δόσῃ καὶ ἐκεῖνος, ὅπου τὸ ἡγόρασεν πρῶτα καὶ ἂς τὸ ἔχῃ, εἴτε προτοῦ νὰ δοθοῦσιν τὰ ἄσπρα καὶ παραδοθῇ τὸ εἶδος, ἀπανεβάσει ἕνας τὸν ἄλλον, εἴ τις δόσει τὰ πλείονα, ἐκεῖνος τὸ ἐπέρνει.
3. Τότε προκρίνουν ἀπὸ τοὺς ἀγοραστάδας, ἐὰν ἐπανεβάσω τὸ χωράφι σου, ὅπου τ' ἐπούλησες καί, ἀφ' οὗ τὸ ἀπανεβάσω, ἀπὸ ποταμοῦ παρὰρροῖαν ἢ ἀλλοτρόπως ἀυξήσῃ τὸ χωράφι σου, ὅτι νὰ ἀξιάσῃ, τὸ ἐπανέβασα. Πάλιν [243] δὲν δύνομαι νὰ το εὐγάλω ἀπὸ τὰ χέρια ἐκείνου ὅπου τὸ ἡγόρασεν πρῶτον, ἀλήθεια ἐκεῖνος δίδει τὴν ἐπανέβασιν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ νγ' — Περὶ εἶδους ἀπόρου, ὅταν πουλεῖται, τίς προτιμεῖ ἀπὸ τοὺς συγγενεῖς του, ὅτι νὰ το πάρῃ.

1. "Ὅταν πουλῇται εἶδος τινὸς ἀνθρώπου, κινητὸν ἢ ἀκίνητον, προτιμοῦνται οἱ συγγενεῖς, ὅτι νὰ το ἀγοράσουν· εἴτε χρεωστεῖ, ἀγοράζει το ὁ χρεώστης καὶ ἀπὸ τοὺς χρεώστας, ὅστις ἔχει πλέον χρέος, ἐκεῖνος προτιμᾶται νὰ το ἐπάρῃ. Ἐξωτικὸς συγγενὴς λέγεται ὁ ἐπέκεινα ὢν τοῦ ἕκτου βαθμοῦ. Ἄν βαρεθῶ ἀπὸ τοὺς χρεώστας καὶ πουλήσω τὸ χωράφι μου εἰς ὀλίγην τιμὴν, ἀνατρέπεται ἡ πούλησις, ἂν καὶ τὰ ἄσπρα ἀκόμη δὲν ἐγύρισα εἰς ἐκείνον, ὅπου ἡγόρασε τὸ χωράφι μου.
2. Ἐάν τις πουλήσῃ δύο σκλάβους, Πέτρον καὶ Παῦλον, καὶ ἀγοράσῃ τινὰς τὸν Πέτρον καὶ ἀποθάνῃ ὁ Πέτρος, ζημιώνεται, ὅστις τὸν ἐπούλησεν. Εἴ τε καὶ ἀποθάνῃ, κατόπιν τὸν Πέτρον, καὶ ὁ Παῦλος, ζημιώνεται, ὅστις τὸν ἀγόρασεν. Ἐὰν δὲ ἀγοράσῃ καὶ τοὺς δύο καὶ ἀποθάνουν εἰς μίαν ὥραν, δίδει τὰ ἄσπρα ὅστις ἡγόρασεν, ἂν οὐκ ἔφθασε νὰ τα δόσῃ.

1. Ἐν τῇ ὥρᾳ : "Ὅταν ἀγοράζῃ ἀφεντικὴν δουλείαν, ὥσάν νὰ εἴπῃ, σούμπα σης.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ νδ' — Περὶ τοῦ πῶς νὰ πουλήσῃ τινὰς φυτὰ, ὅπου φυτεύσῃ εἰς ξένον χωράφιν ἢ τόπον.

[244] 1. Ὅστις ἐφύτευσεν εἰς ξένον τόπον ἀμπέλιν, ἢ δένδρα, ἐὰν θελήσῃ νὰ τα πουλήσῃ τὰ φυτὰ του, χρεωστεῖ νὰ μηνύσῃ τὸν ἀφέντην τοῦ χωραφίου, νὰ δείξῃ τὴν τιμὴν, ἂν θελήσῃ νὰ τα ἀγοράσῃ, εἰς δύο μῆνες, καλόν· εἰ δὲ περάσουν οἱ δύο μῆνες καὶ ὁ δεσπότης τοῦ τόπου λόγον δὲν ποιεῖται εἰς τοῦτο, μετὰ δύο ἡμέρες ἄς τὸ πουλήσῃ, εἴ τι νὰ φθάσῃ καὶ ἀναγκάζεται ὁ δεσπότης τοῦ χωραφίου, ἀφ' οὗ περάσουν οἱ δύο μῆνες, εἴ τις τὰ ἀγοράσῃ, νὰ τον δεχθῇ καὶ στανέω του.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ νε' — Νεαρὰ τοῦ κῆρ Μανουήλ¹, περὶ προτιμήσεως.

1. Ὅσοι ἔχουσιν σπίτιν συντροφικόν, ἢ χωράφιν, ἢ ἀμπέλιν, ἢ κῆπον καὶ θέλουσι νὰ τα πουλήσουν, ἢ νὰ ἐνοικιάσουν, ἢ νὰ τα παχθώσουν, νὰ μὴ δὲν τολμήσουν, μήτε νὰ πουλήσουν, μήτε νὰ τα δώσουν εἰς φύτευσιν ἢ μίσθωσιν, ἐὰν δὲν ἐρωτήσουσι τοὺς συντρόφους των, ἢ τοὺς πλησιαστὰς πρῶτον. Εἶτα νὰ λαλήσουσι καὶ τοὺς χωριανούς ὅσους κάμνουσι χρεία, ὅτι νὰ τα ἀγοράσουν. Νὰ εἶναι καὶ οἱ παραπλησιασταὶ καὶ οἱ σύντροφοι ὁμοῦ. Καὶ ἂν εἶναι, ὅτι τὸ παρατηθοῦσιν οἱ πλησιασταί, ἤγουν δὲν το θελήσουν, χωρὶς νὰ ἔχουσιν ἀνάγκην τινά, ἄς τὸ ἐπάρουν, εἴ τις δόσῃ [245] ἀπὸ τοὺς μακρυνούς τὸ περισσότερον, εἴτε θέλουν οἱ πλησιασταί, ἢ οἱ συντρόφοι τὸν νὰ τὸ ἐπάρουν, εἴ τι δώσουν οἱ ξένοι, ἄς δώσουν καὶ οἱ πλησιασταὶ καὶ ἄς τὸ ἐπάρουν.

2. Πλησιαστὰς λέγουν τοὺς γειτόνους, ὅπου ἔχον κοντὰ καὶ αἰτὰ πρᾶγμα ὁμοιον μετ' ἐκεῖνο. Εἴτε λείπουν οἱ πλησιασταὶ ἢ οἱ συντρόφοι, θέλεις αἰχμάλωτοι εἶναι, θέλεις ὑπερκρατισμένοι, θέλεις ἐξωρισμένοι, θέλεις ἀφεντικὴν δουλείαν, θέλεις εἰς ἐδικὴν τους χρείαν, θέλεις ἀνήλικος εἶναι καὶ δὲν ἔφθασε τοὺς ἑκατοῖς ἐξ χρόνου, ἂν καὶ πουληθοῦσι τὰ κτήματα ὅπου εἶπαμεν, ἀλλὰ ἀφ' οὗ ἔλθωσιν οἱ πλησιασταί, ἔχουσιν ἄδεια, ὅτι νὰ ζητοῦσι καὶ ἐγκαλοῦσι νὰ πάρουν τὸν πλησιασμόν τους, ὅπου ἐπουλήθη, ὅταν ἐλείπασιν. Ἐχουσι γοῦν καιρὸν τέσσαρες μῆνες, ὅτι νὰ ζητοῦσι καὶ νὰ δώσουν τὰ ἄσπρα μὲ τὸν τόκον τους, ὅσον καιρὸν ἐπουλήθησαν προτίτερα, νὰ δώσωσι καὶ τὴν ἔξοδον, ὅπου ἐγίνη εἰς τὰ κτήματα, νὰ ἐπάρουν τὰ κτήματα οἱ πλησιασταὶ ἢ οἱ συντρόφοι καὶ νὰ διώξουν τοὺς μακρυνούς ἀγοραστάς, νὰ τοῖς δίδουν τὸν ἔξοδόν τους καὶ τὰ ἄσπρα, ὅπου ἔδοσαν μὲ τὴν [246] ὠφέλειάν τους.

3. Ἐὰν δὲ πάντες οἱ παραπλησιασταὶ ἢ οἱ συντρόφοι παραιτηθοῦσι καὶ δὲν θέλουν νὰ ἀγοράσουν τὸ κτῆμα, φαίνεται ὅτι ἐγίνησαν οἱ πλησιασταὶ ἢ οἱ συντρόφοι αἴτιοι χρηματικῆς ζημίας ἢ σωματικῆς ἐπιβουλῆς καὶ ἀτιμίας μεγάλης ἐκείνου ὅπου πουλεῖ τὸν πλησιασμόν, ἢ τῆς φαιμελίας του, ὅχι ἐκ τοῦ κατὰ τύχην, ἀλλ' ἀπὸ συνδρομῆς των πονηρᾶς, θέλεις ἀφ' ἐαυτῶν των, θέλεις διὰ τῶν συγγενῶν του, λέγομεν τοὺς τοιούτους, καὶ χωρὶς θέλημα τοῦ πράτου, νὰ μὴν σέβουν εἰς τὸν πλησιασμόν τους, ὡς ἐπίβουλοι.

4. Ἐὰν νεαρὰ τοῦ κυροῦ Μανουήλ τοῦ βασιλέως προστέθῃ² ταῦτα καὶ λέγει, ὅτι καὶ ὅταν ἀλλάζῃ τινὰς ἢ σπίτιν, ἢ ἀμπέλι, ἢ χωράφι, ἢ ἄλλο τίποτε εἶδος, κινητὸν ἢ ἀκίνητον, προτιμῶνται οἱ πλησιασταὶ καὶ οἱ συγγενεῖς, κατὰ πῶς τὸ εἶπαμεν εἰς τὴν νεαρὰν τοῦ κῆρ Ρωμανοῦ. Καὶ ἔχει τὸ δίκαιον ὁ πλησιαστής νὰ το ζητᾷ πάντοτε, ἕως τοὺς δέκα χρόνους. Ἐὰν δὲ τις ποιήσῃ σκευουρίαν καὶ πουλήσῃ τὸ σπίτιν του ἢ τὸ χωράφιν του τινὰν μακρυνόν καὶ διὰ νὰ μὴ δὲν ἔχῃ ὁ πλησιαστής του τί νὰ τον λέγῃ, ὅτι νὰ κρα-

1. Ἀντὶ Μανουήλ γράφει : Ρωμανοῦ.

2. Ἀντὶ προσθέτει.

τήση μέρος ὀλίγον ἀπὸ τὸ σπίτιν του ἢ τὸ χωράφιν του ἀπούλητον [247] πρὸς τὸ μέρος τοῦ πλησιαστοῦ του, λέγομεν νὰ εἶναι ἄστεργος ἢ πούλησις αὕτη καὶ νὰ ἔχη ὁ πλησιαστής τὴν προτίμησίν του· οὐδὲ γὰρ δύναται ἡ περιεργία νὰ νικᾷ τοῦ νόμου τὴν ἀθθεντίαν.

5. <N>ὰ μὴ δὲν προτιμῶνται οἱ πένητες, ἐὰν δὲ καὶ πλησιασταὶ εἶναι, εἰς τὸ κτῆμα τῶν δυνατῶν, ὁμοίων των εἶναι εἰς τὴν ἀξίαν καὶ τιμὴν, θέλεις συντροφικὸν τὸ εἶχασιν, κἂν τε στρατιῶται εἶναι κἂν τε πολιτικοί. Ἀμὴ τῶν ἀρχόντων τὸ κτῆμα πάλιν ἀρχοντικὸν προσωπον ἄς τὸ ἀγοράζει καὶ τοῦ στρατιώτου καὶ τῶν πενήτων, πάλιν ὁμοιοὶ ἄς τὰ ἀγοράζουσιν.

6. <T>έσσαροι χρόνοι νὰ περάσουν, ἀφ' οὗ ἀγοράσῃ τινὰς γῆν χέρσον καὶ νὰ μὴ δὲν εἴπῃ ὁ πλησιαστής τίποτες, πλέον οὐδὲν γυρεύει τὴν προτίμησίν του.

7. <A>ν ἔχη τινὰς προτίμησιν ἀπὸ συντροφικὸν σπίτι καὶ δὲν θέλῃ νὰ το ἐπάρῃ ὅλον, ἀμὴ γυρεύει μερικόν, οὐδὲ τὸ μερικόν νὰ ἐπάρῃ.

8. <O>ποιος ἔχει συντροφίαν εἰς τίποτες κτῆμα, προτιμᾶται νὰ το ἀγοράσῃ.

9. <E>ὰν δὲ εἰς σπίτιν μέγα ἔχει συντροφίαν ὀλίγην, εἰς ὅσον ἔχει συντροφίαν προτιμᾶται μόνον. Ἐὰν δὲ ἀναγκάζεται τὸ σπίτιν ὅλον νὰ ἀγοράσῃ, εἴτε οὐδὲν τὸ ἀγοράσῃ, πλὴν ἐὰν οὐ θέλῃ [248] ὁποῦ πουλεῖ τὸ σπίτι νὰ μὲ τὸ πουλήσῃ ὅλον, δὲν ἔχει δίκαιον, διὰ τὸ ὀλίγον ὁποῦ ἔχομεν συντροφικὸν νὰ ζητῶ καὶ τὸ ὅλον.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ νς' — Περί ἐκπτώσεως ἀπὸ ἀγοράσῃ τίποτες καὶ περάσουν δέκα χρόνοι καὶ τινὰς νὰ μὴν φανῇ νὰ τοῦ ζητᾷ.

1. <Δ>έκα χρόνους νὰ νομευθῶ τίποτες, ἀφ' οὗ τὸ ἀγοράσω καὶ τινὰς νὰ μὴ δὲν με ἐγκαλέσῃ, πλέον δὲν ἔχει ἐξουσίαν, οὐδὲ εἶναι κανεὶς νὰ μεταγυρεύῃ. Εἴ τε φάγοι το πρῶτον χρόνους καὶ ἀπέμεινέ με ἐγκαλέσει τινὰς, ὡς πλησιαστής ἢ συντροφὸς τοῦ ἀνθρώπου, ὁποῦ μὲ το ἐπούλησεν, τοὺς καιροὺς ὅπου ἐφαγὰ, ἐκέρδισα ἀμὴ καθολικὸς νοικοκύρης δὲν δόνομαι νὰ εἶμαι.

2. <O>στις πουλήσῃ σκλάβον καὶ δὲν εἴπῃ τὸ ἀσθνήματόν του, εἴ τε κλέπτης εἶναι, εἴτε παράφρων, εἴτε δαιμονιζόμενος, ρίχνουσί τον ὀπίσω καὶ ἐπέρονουσι τὰ ἄσπρα διπλά· ζητοῦσι καὶ τὴν ζημίαν ὁποῦ ἔκαμεν εἰς τὸ σπίτι, ὁποῦ τὸν ἀγόρασε.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ νζ' — Περί ἀγωγῶν καὶ χρόνων· ἤγουν ὁποῦ χάσῃ τινὰς τίποτες καὶ σέβῃ εἰς ἄλλον τοῦ χεῖρας.

1. <A>ὶ ἀγωγαί, ἤγουν αἱ κινήσεις τῶν ὑποθέσεων, δὲν εἶναι ὁπότεν θέλῃ ὁ ἄνθρωπος, κἂν ὁπόσοι χρόνοι περάσουν, [249] ὅτι νὰ τοὺς κινᾷ, ἀμὴ ἔχουσιν ὠρισμένον καιρόν· καὶ ἀφ' οὗ περάσῃ ὁ ὠρισμένος καιρὸς, πλέον δὲν ἀνακινουῦνται. Ἄν γοῦν ἀπολέσῃ τινὰς τὸ ἐδικόν του καὶ σέβῃ εἰς ἄλλον τοῦ χεῖρας καὶ ὀρίζῃ το καὶ κυριεύῃ το κατὰ λόγον εἶδος τίποτες, κινητὸν ἢ ἀκίνητον, δύναται, ὅστις τὸ ἀπολέσει, νὰ το γυρεύῃ. Ἄν γοῦν εἶναι εἰς τὸν τόπον καὶ πούπετες δὲν λείπει καὶ εὐλέπει τὸ εἶδος του καθ' ἡμέρας καὶ ἐκεῖνον, ὁποῦ τὸ διακρατεῖ καὶ τίποτες οὐδὲν λέγει, ἕως οὗ νὰ περάσουν οἱ δέκα χρόνοι, ἐκλείσθῃ ὁ καιρὸς, ὁποῦ τὸν δίδει ὁ νόμος ἄδειαν καὶ πλέον οὐδὲν ζητᾷ. Ἀνάμεσα τοὺς δέκα χρόνους ἔχει ἄδειαν, ὅταν θέλῃ, νὰ ἐγκαλέσῃ, νὰ πάρῃ τὸ ἐδικόν του. Εἴτε ἀπολέσει κανεὶς τὸ ἐδικόν του καί, ἀπὸ ἀνάγκης του, ἢ ἀπὸ ἄλλον τίποτες, χωρὶς ἀνάγκης, λείπει ἀπὸ τὸν τόπον, ὁποῦ εἶναι τὸ εἶδος του καὶ ὁ ἄνθρωπος ὁποῦ τὸ διακρατεῖ, ἔχει ἄδειαν ἕως τοὺς εἴκοσι χρόνους, ὅταν θελήσῃ, νὰ το ζητήσῃ· ἀφ' οὗ περάσουν οἱ εἴκοσι χρόνοι καὶ τίποτες δὲν εἴπῃ, ἔχασέ το.

2. <O>ὶ αἰχμάλωτοι καὶ διὰ τριάντα χρόνους ἠμποροῦν νὰ γυρέψουν τὸ ἐδικόν τους.

3. Ὅταν δὲ πάλιν ξένον πράγμα νέμεται τινὰς δυναστικῶς, ἔχει ἄδειαν, ὅπου ὕ[250] πομείνη τὴν στέρησιν τοῦ πράγματός του ἕως τοὺς τριάκοντα χρόνους, ὅτι νὰ ζητᾶ. Γίνεται γοῦν ἀπὸ τὴν κακὴν καὶ ἄτυχον προαίρεσιν τοῦ κατέχοντος τὸ ἀλλότριον.

4. Δίκαιον εἶναι καὶ τοῦτο νὰ ἡξεύρης : ὅτι ὅταν χρόνοι δέκα, ἢ εἴκοσι, ἢ τριάντα, ἢ πλείονες, ἢ ὀλιγώτεροι δοθοῦσι τινά, ἵνα ὅπως δυνηθῇ ἀνάμεσα τοὺς χρόνους τούτους νὰ ποιήσῃ τίποτες, ὅπου νὰ ἐγκαλέσῃ τὸ ἴδιόν του καὶ μετὰ τὴν συμπλήρωσιν τῶν χρόνων τούτων πλέον, ὅτι νὰ μὴ δὲν ἔχῃ ἄδειαν, ὅτι νὰ ζητῇ τὸ ἐδικόν του, τότε ἐκεῖνος ὅπου λάβῃ τοὺς χρόνους, ἢ διότι πληρώνουσι καὶ φοβεῖται νὰ μὴν παρέλθουσι καὶ χάσῃ τὸ δίκαιόν του, ἔχει ἄδειαν νὰ πηγαίῃ εἰς τὸν κριτὴν, ἢ εἰς τὸν ἄρχοντα τοῦ τόπου, ἢ εἰς τὸν ἐπίσκοπον τῆς πόλεως καὶ νὰ λέγῃ τὴν αἰτίαν, ὅπου τὸν ἐμποδίζει καὶ δὲν κινᾶ τὴν κρίσιν, νὰ ζητᾶ τὸ ἐδικόν του καὶ παρασταίνει φανερά, ὅτι ἔτοιμος ἦτον νὰ ζητήσῃ τὴν κρίσιν του, ἂν οὐ δὲν ἤθελεν εἰσθαι ἀφορμὴ εὐλογος, ὅπου τὸν ἐμπόδισε τίς εἶναι, διὰ δὲ τὴν τοιαύτην αἰτίαν, ἂν φανῇ ὅτι ἀπὸ εὐλόγου αἰτίας δὲν ἐζήτησε τὴν κρίσιν του, δίδον τον ἄδειαν καὶ εἰς τὸ πλήρωμα τῆς προθεσμίας του, ὅτι νὰ [251] ζητᾶ τὸ δίκαιόν του καὶ ἄρχεται πάλιν ἀπὸ τὸν καιρὸν ἐκεῖνον νὰ ἀριθμῇ τοὺς χρόνους ὅπου τὸν ἐδώκασιν καὶ ἔξεστι τοῦτο ἕως τρίτου ποιεῖν. Καλεῖται γοῦν τοῦτο ῥῆξις τοῦ χρόνου, ἡγουν τομὴ καὶ διακοπή, διότι δὲν ἀφίνει νὰ ἀριθμοῦνται οἱ χρόνοι ἀρᾶς, ἀλλὰ τέμνουσι καὶ διακόπτουσιν αὐτοὺς καὶ δίδουσιν ἄλλην ἀρχὴν τῶν χρόνων, ὅτι νὰ μετρίωνται. Καὶ ταῦτα μὲν περὶ ἀκινήτων πραγμάτων καὶ κοσμικῶν. Τινὰ δὲ πράγματα κινήτῃ καὶ ἕως τοὺς τρεῖς χρόνους διορθοῦνται, ὅταν μὲν θεωρεῖ κάτις, ὅτι ἐδικόν του εἶναι τὸ πράγμα καὶ νέμεται το ἄλλος, τρεῖς χρόνους ἔχει ἄδειαν ὁ αὐθέντης τοῦ πράματος νὰ ἐγκαλῇ, νὰ ἐπείρῃ τὸ ἐδικόν του πρᾶγμα.

5. Καὶ ὅταν κρατῇ τινὰς πράγμα δυναστικῶς, ἔχει ἄδεια ὁ ταικοκύρης τοῦ πράματος τριάντα χρόνους νὰ το ζητᾶ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ νη' — Περὶ ἐκκλησιαστικῶν.

1. Τὰ ἐκκλησιαστικὰ πράγματα, ὅταν μὲν ἐκκλησία μὲ κοσμικὸν πρόσωπον μάχεται, ἔχει ἄδεια νὰ κινᾶ τὴν ὑπόθεσιν μέχρι τοὺς τριάντα χρόνους καὶ τοὺς σαράντα. Ἐὰν δὲ ἐκκλησία μὲ ἄλλην ἐκκλησίαν [252] ἔχει ὑπόθεσιν διὰ πράγμα τίποτες, ἕως τριάκοντα χρόνους μόνον ἔχει ἄδεια νὰ γυρεύῃ τὴν κρίσιν τῆς καθολικῆς δὲ λόγῳ, εἰς τοὺς σαράντα χρόνους τὰ ἐκκλησιαστικὰ πάντα τέμνεται.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ νθ' — Περὶ ἀφηλίκων.

1. Ἀφηλίκες δὲ λέγονται, ὅσοι εἶναι ἀπὸ τοὺς εἴκοσιπέντε χρόνους καὶ κάτω. Τὰ πράγματα τῶν ἀφηλίκων κρατοῦσι τα πολλάκις ἄλλοι τινές· καὶ κρατοῦσι τα, ποτὲ μὲν διὰ καλὸν τρόπον, ποτὲ δὲ μὲ τὸ κακόν. Δίδει γοῦν ὁ νόμος τοῖς ἀφηλίκοις, ὅτι νὰ γυρεύουσι τὸ ἐδικόν τους ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους ὅπου τὰ κρατοῦσι μὲ καλὸν τρόπον, δέκα χρόνους καὶ λογαριάζουσιν ἀφ' οὗ γένουσιν οἱ ἀφήλικες εἴκοσι πέντε χρόνων σωστῶν, νὰ ἔχουσιν ἄδειαν ἀπὸ τοὺς εἴκοσιν ἕξ χρόνους καὶ ἔμπροσθεν, ὅτι νὰ ζητοῦσι τὸ ἐδικόν τους, δέκα χρόνους ὅλους. Ὅταν δὲ μὲ κακὸν τρόπον κρατεῖ τινὰς τοῦ ἀφήλικος τὰ πράγματα καὶ δυναστεύει τα καὶ οὐ δὲν τοὺς το δίδει, ἀφ' οὗ γένη δεκατεσσάρων χρόνων σωστῶν ὁ ἀφήλις, ἔχει ἄδειαν νὰ ζητᾶ τὸ ἐδικόν του καὶ ἕως τοὺς τριάντα χρόνους. Ὁ δὲ ἀφήλις, ἐὰν ἀπατηθῇ καὶ πουλήσῃ τίποτες εἶδος του, ἢ ἀλλάξῃ μὲ ἄλλον πρᾶγμα, ἢ ἀγοράσῃ τίποτες εἶδος [253] μὲ τιμὴν τὴν ὁποίαν οὐδὲν ἀξίζει, διὰ τὴν ἀπάτην ὅπου τὸν ἠπάτησαν εἰς τὴν πούλησιν, ἢ εἰς τὴν ἀγόρασιν, δύναται, μετὰ τὸ γενέσθαι εἴκοσι πέντε χρόνων, εἰς

ἄλλους τεσσάρους χρόνους νὰ ἀνακαλῇ, ὅπερ ἐζημιώθη καί, εἴτ' ἔφθασε καὶ ἐπούλησε κακῶς, ἢ ἐχάρισεν, ἢ ἄλλαξεν· ὅταν δὲ πληρωθῶσιν καὶ οἱ τέσσαροι χρόνοι καὶ τίποτες δὲν εἴπωσιν, πλέον δὲν ἔχουσιν ἄδειαν νὰ κινουσι περὶ τινος πράγματος, ὅπου ἐπούλησαν καὶ ἐσυναλλάξασιν.

2. <Ε>ὰν γοῦν ἔχη τινὰς χρόνους, ἢ πολλοὺς ἢ ὀλίγους, κατὰ τὸ πρᾶγμα ὅπου ζητᾶ, καὶ οὐ δὲν φθάσῃ νὰ το ζητήσῃ, ἀμὴ ἀπεθάνῃ, ὅστις τὸν κληρονομήσῃ, ἔὰν καὶ ἀνήλικος εἶναι, δὲν ἔχει ἄδεια νὰ λέγῃ, ἅς γένω εἴκοσι πέντε χρόνων σωστῶν καὶ ἀπέκει καὶ ἐκεῖθεν νὰ γυρεύω τὸ δίκαιον τοῦ πατρός μου ἀμὴ τοὺς χρόνους ὁ πατήρ του τὸν δίδωσι μόνον, ἀπὸ τὴν ἡμέραν ὅπου ἀπέθανεν ὁ πατήρ του· καὶ ἂν πληρώσουν οἱ χρόνοι ὅπου εἶχεν ὁ πατήρ του, οὐ δὲν εἴπη, ἀποκλείεται καὶ οὐ δὲν ἔχει πλέον νὰ λέγῃ καὶ τὸ ἀτελὲς τῆς ἡλικίας του τίποτα οὐ δὲν ὠφελεῖ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε' — Περὶ ἐγκαλεσιῶν, ὅπου ἐγκαλοῦν τινὰν ἄνθρωπον.

[254] 1. <Τ>ὰ ἐγκαλεσίματα ὅπου ἔχει νὰ ἐγκαλῇ τινὰς μὲ πολλοὺς τρόπους γίνονται καὶ πολυτρόπως ὀνομάζονται. Τινὰ μὲν ἐγκαλέσματα λέγουσι περὶ ὑφαιρέσεως, τινὰ περὶ κλοπῆς· ὅταν οὖν κρυφά, μὲ δολιότητα τινά, ἐπάρῃ ἀπὸ τινὰν πράγματα, ἀναγκάζουσί τον νὰ το δόσῃ, κατὰ πῶς τὸ ἐπῆρε καὶ ὅχι πλέον· καλεῖται γοῦν τοῦτο τὸ ἐγκάλεσμα περὶ ὑφαιρέσεως. Ὅταν κλέψῃ τινὰς ἀνθρώπου τίποτες εἶδος, ἀναγκάζει τον ἢ κρίσις νὰ το δόσῃ διπλόν, ὅσον ἤξιζε τὸ εἶδος, ὅπου ἐκλέψεν, ἄλλα τόσα νὰ δόσῃ ἐκεῖνον, ὅπου τὸ ἔχασεν· ἐτοῦτο γοῦν τὸ ἐγκάλεσμα λέγουσι περὶ κλοπῆς ἐγκαλεσίμι. Διότι, ἂν κλέψῃ τινὰς ξένου ἀνθρώπου εἶδος, λέγουσιν τον καθολικά, κλέπτην· ἀμὴ ὅταν κλέψῃ τοῦ πατρός του, ἢ τοῦ ἀδελφοῦ του, ἢ τοῦ ἀνδρός ἢ γυναικὸς, δὲν τον λέγουσι κλέπτην, ἀμὴ τὸ λέγουσιν ὑφαίρεσιν¹.

2. Τὰ ἐγκαλέσματα, ἄλλα εἶναι πρακτικὰ καὶ ἄλλα εἶναι προσωπικά. Καὶ πρακτικὰ εἶναι, ὅταν ἔχη νὰ ζητᾶ κανεὶς τὸ πρᾶγμα τοῦ. Προσωπικά εἶναι, ὅταν ἐγκαλοῦσι τινὰ νὰ τον δεῖ[255]ρουν, ἢ κρεμάσουν, κατὰ τὸ φθιάσιμόν του.

<ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ξα'> — Περὶ ἐκεῖνος ὅπου χρεωστῇ εἰς δύο συντρόφους².

1. Ὅταν χρεωστῇ τινὰς δύο ἀνθρώπους καὶ ἔλθῃ ὁ ἄνθρωπος ὅπου ἐδάνεισεν ὕστερον καὶ πάρῃ τὸ δάνειόν του καὶ διαβοῦσι τρεῖς χρόνοι· εἴτα ἔλθῃ καὶ ὁ πρῶτος νὰ τον ζητήσῃ, ἐπειδὴ τοὺς τρεῖς χρόνους ὅπου ἐπέρασαν, ἤξευρέν το πῶς ἐπῆρεν ὁ ὕστερινός τὸ χρέος του καὶ αὐτὸς ἐσιώπα, ἕως οὗ ἐπέρασαν οἱ τρεῖς χρόνοι, πλέον οὐ δὲν ἔχει ἄδειαν νὰ μετακινή τὸν ἄνθρωπον, ὅπου ἐπῆρε τὸ χρέος του προτίτερα.

<ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ξβ'> — Περὶ τὰ σύνορα τόπων³.

1. <Η> διάταξις λέγει διὰ τὰ σύνορα, ὅπου ἂν εὐρεθῶσιν, τριάκοντα χρόνοι, δὲν μετατίθονται.

2. <Ε>ἰς τὰς ζητήσεις τῶν συνόρων πρέπει τὸν κριτὴν νὰ ζητᾶ ἢ ὑπόμνημα, ἢ δημοσίαν γραφὴν, ἢ γοῦν ταπὶν, νὰ δείξῃ ποῦ ἦσαν ἀπαρχῆς, ἂν οὐ δὲν ἠλλάξασιν ἀπὸ τοὺς πολλοὺς κτήτορας. Καὶ ἀπὸ τὴν κρίσιν τῶν κατὰ καιρὸν νεμομένων· τότε γὰρ τοῦτα τὰ σύνορα προσέχομεν, ὅπου ἔδειξαν οἱ κτήτορες καὶ οὐχὶ τὰ παλαιά.

3. <Α>ν δανείσω τινὰν ἄσπρα ἢ ἄλλο τίποτες καὶ οὐ δὲν τὰ ζη[256]τήσω τριάντα χρόνους, ἔχασά τα.

1. Ὁρθῶς: ὑφαίρεσιν.

3. Ὁ τίτλος δι' ἄλλης χειρός.

2. Ὁ τίτλος δι' ἄλλης χειρός.

〈ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ξγ'〉 — Περί ἀμανέτι ¹.

1. Εἰς κτῆμα ἀκίνητον, ὅπου θέσῃ τινὰς σημάδι, ἕως σαράντα χρόνους ἔχει νά το ζητᾶ. Εἴτε ἔλθῃ ἄλλος μεταγενέστερος δανειστής καὶ κινήσῃ κατὰ τοῦ μεταγενεστέρου, τοὺς σαράντα χρόνους κέχρηται, ἕως οὗ νὰ ζῇ ἐκεῖνος, ὅπου χρεωστῇ, εἴτε ἀποκλείεται εἰς τὴν δεκαετίαν, ἢ εἰκοσαετίαν.
2. Ὅστις νέμεται χωράφι σαράντα χρόνους, πλεον δὲν τον ἐγκαλεῖ τινάς, ἂν εἶναι ὅτι χωρὶς χαρτὶ τὸ κρατεῖ καὶ ἀνάκαψιν.

〈ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ξδ'〉 — Περί ἐκείνους ὁ(ποῦ) δίδουν ἐλεημοσύνην, ἢ θρέφει ἀνεψιόν του, ἢ μήτηρ τὰ παιδία, ἢ ὁ ἀνὴρ τὴν ἀσθένειαν τῆς γυναικός ².

1. Ὅσα δόσουσιν τινὲς χριστιανοί, διὰ ἀγάπην Θεοῦ, εἰς ἐνδεεῖς καὶ αἰχμάλωτα, ἐὰν καὶ κατὰ πλάνην, δὲν ἀντιστρέφεται.
2. Ὅστις διὰ ἀγάπην Θεοῦ, τρέφει τὸν υἱὸν τοῦ ἀδελφοῦ του, δὲν ἔχει νά τα ζητᾶ.
3. Ἀμὴ εἴ τι ἐξοδιάσῃ εἰς τὰ παιδία τῆς ἡ μήτηρ, δύναται νά τα ζητᾶ καὶ ἐπέρνει τα.
4. Ὅτι ἡ μήτηρ, εἴ τι ἐξοδιάσῃ εἰς τροφήν τῶν παιδίων τῆς, δὲν ἔχει νά τα ζητᾶ.
5. Καὶ ὁ ἀνὴρ, ὅσα ἐξοδιάσῃ εἰς τὴν γυναῖκα του, ὅταν ἀσθενεῖ, δὲν ἔχει νά τα ζητᾶ ἀπὸ τὸν πενθερόν του, ἐπειδὴ ἡ προῖκα πάλιν [257] εἰς τὸν πενθερόν ὑπάγει.
6. Δὲν ἐπέρνει ὁ ἄνδρας εἴ τι ἐξοδὸν ποιήσῃ εἰς τὰ παιδία, ὅπου γεννηθοῦσιν ἀπὸ τοὺς δούλους ὅπου ἔχει προῖκα τῆς γυναικός του, θέλεις εἰς τροφήν των, θέλεις εἰς μάθησίν των, διότι δουλεύουσιν τον. Ἀμὴ εἴ τι ἐξοδὸν ποιήσῃ εἰς τὰς βυζάστρας, ἐπέρνει τον διότι διὰ τὴν ζωὴν τῶν παιδίων ἐξηγόρασεν τὰς βυζάστρας.
7. Ὅν τρόπον, ἐὰν παρὰ ληστῶν τζακωθοῦσιν οἱ δούλοι τῆς γυναικός, ἐξαγοράσει καὶ εὐγάσει τους.
8. Εἰς τὰ παράνομα συνοικέσια καὶ εἰς αἰσχράν πράξιν, εἴ τι δόσῃ τινάς, ἔχασέν τα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ξε' — Περί ὅπου νά του δόσῃ ἄσπρα, νά τα ὑπάγῃ ἄλλου.

1. Ὅστις δόσῃ τινὰν ἄσπρα, νά τα ὑπάγῃ ποῦπετα εἰς ἄλλον κάστρον, ἢ ἄλλον τίποτες εἶδος, ἂν τοῦ πάρουσιν οἱ λησταὶ εἰς τὸν δρόμον, ἂν εἰς τὴν θάλασσαν τὰ χάσῃ, ἂν ἀσθενήσῃ καὶ ἐξοδιάσῃ τα ἀπ' ἐκεῖνα, δὲν τον ἀπολογεῖται, μόνον νὰ δείξῃ, ὅτι δόλον ἢ ἀμέλειαν εἰς ἐκεῖνα δὲν ἔκαμεν.
2. Ἐὰν σὲ δόσω τιμημένον πράγμα, ὅπου νὰ μεταφέρῃς, ἢ νά με δόσῃς τὴν τιμὴν του καὶ χαθῇ προτοῦ νὰ πουλήσῃς, ἐὰν ἐγὼ σὲ ἠξίωσα νά το ἐπάρῃς, οὔτε σὺ μὲ ἐπαρεκάλεσες, χρεωστῇς νὰ [258] δείξῃς, ὅτι δόλον καὶ ἀμέλειαν οὐ δὲν ἔκαμες.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ξς' — Περί ἀπωλείας.

1. Ἐὰν θέλῃς νὰ ἀγοράσῃς τίποτες σκεῦος καὶ φέρει σέ το ὁ τεχνίτης καὶ ἀφήσῃ το νά το ἰδῇς καὶ ἀφ' οὗ το ἰδῇς, δὲν σε ἀρέσει καὶ πέμψεις το μὲ τὸν σκλάβον σου καὶ χαθῇ, χωρὶς ἀμέλειαν καὶ δόλον ἐδικόν σου, ὁ τεχνίτης ζημιώνεται· εἴτε ἀπὸ ἀμέλειαν σου χαθῇ, ἢ δόλον, τὸ πλερώνεις.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ξζ' — Περί ἀναργυρίας καὶ περὶ προικοσυμφώνου.

1. Ἀναργυρία λέγεται, ὅταν γράψῃ τινὰς μὲ τὰς χειρὰς του καὶ ὁμολογήσῃ, ὅτι ἐπῆρε ἄσπρα ἢ φλουρία καὶ ἀπέκει, ἢ ὁλότελα δὲν τὰ ἐπῆρεν (ἢ ἐπῆρεν) ἀπὸ ἐκεῖνα μέρος καὶ τὰ ἄλλα, ὅσα ἔγραψεν εἰς τὸ γράμμα, δὲν ἔφθασε νὰ ἐπάρῃ.
2. Ἐὰν εἰς τὸ προικοσύμφωνον γραφῇ ποσότης προικὸς καὶ οὐ δὲν δοθῇ, ἔχει δίκαιον

1. Ὁ τίτλος δι' ἄλλης χειρός.

2. Ὁ τίτλος δι' ἄλλης χειρός.

καὶ ὁ ἀνὴρ καὶ οἱ κληρονόμοι του, νά την ζητᾶ, μετὰ τὴν λύσιν τοῦ γάμου, εἰς χρόνον ἓνα καὶ ἀπὸ τὴν γυναῖκα καὶ ἀπὸ τοὺς κληρονόμους της.

3. Ἄν εὐλογηθῇ τινὰς γυναῖκα καὶ τὴν προῖκα δὲν ἐπάσῃ, εἰ μὲν πρὸ τοῦ νὰ περάσουν οἱ τρεῖς χρόνοι ἀποθάνῃ ὁ ἀνὴρ, οὐδεμίαν μέμψιν ἔχει, πῶς οὐ δὲν ἐζήτησε τὴν [259] προῖκα, εἴτε εἴκοσι πέντε χρόνων ἦτον, ὅταν εὐλογηθῇ τὴν γυναῖκα καὶ ἐπέρασαν δέκα χρόνοι, ἀφ' οὗ τὴν εὐλογηθῇ καὶ προῖκα δὲν ἐζήτησεν, χρεωστεῖ νά τον δόσῃ τὴν προῖκαν τῆς γυναικὸς του ὀπίσω, ὅταν ἔλθῃ ὁ καιρὸς, ἀπὸ θάνατον τῆς γυναικὸς του, ἢ διαζυγίῳ, νά την δόσῃ ἀπὸ ἐδικὰ του πράγματα, εἴτε εἴκοσι πέντε χρόνων δὲν ἦτον ὅταν εὐλογηθῇ, ἀφ' οὗ γένῃ σωστῶν εἴκοσι πέντε χρόνων, ἔχει δέκα χρόνους ἄδεια νὰ ζητᾶ τὴν προῖκα τῆς γυναικὸς του ἀπὸ τὸν πενθερόν του, ἢ ἐκεῖνον, ὅπου ὑπέσχετο. Καὶ ἂν περάσουν δέκα χρόνοι καὶ τὴν προῖκα δὲν ζητήσῃ, χρεωστεῖ νά την πλερώσῃ ἀπὸ τὰ πράγματά του. Εἴτε ἀφ' οὗ εὐλογηθῇ, θέλεις εἴκοσι πέντε χρόνων δὲν ἦτον, θέλεις ἦτον τελείων εἴκοσι πέντε χρόνων, ὅταν εὐλογηθῇ, ἀφ' οὗ γένῃ σωστῶν εἴκοσι πέντε χρόνων, δὲν ἔφθασε νὰ περάσουν οἱ δέκα χρόνοι καὶ ἀπέθανεν, ἄς ἀναπληρωθοῦσιν καὶ μετὰ τὸν θάνατόν του οἱ δέκα χρόνοι καὶ τότε οἱ κληρονόμοι του, εἰ μὲν εἶναι εἴκοσι πέντε χρόνων σωστῶν, εἰς τρεῖς μῆνας ἂν οὐ δὲν ζητήσουσι τὴν προῖκα τῆς γυναικὸς, νά την δόσουσιν ἐξ οἰκείων τους [260] πραγμάτων. Εἴτε εἶναι ὀλιγώτεροι ἀπὸ τοὺς εἴκοσι πέντε χρόνους, ἀφ' οὗ γένωσιν εἴκοσι πέντε χρόνων σωστῶν, εἰς δύο χρόνους, ἂν οὐ δὲν ζητήσουσι τὴν προῖκα, χρεωστοῦσιν ἐξ οἰκείων τους πραγμάτων νά την δόσουσιν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ξη' — Περὶ ὁμολογίας ποιησαμένης διὰ κάθε πράγμα.

1. Ὅριζι δὲ, ὅτι εἰς ὁμολογίαν ὅπου ἔγραψε κατὰς ὅτι ἐπῆρεν καταθήκην, ἢ ἀποδείξεως, ὅπου ἐγένῃ, περὶ δημοσίων καὶ εἰς ὁμολογίας, ὅπου λέγει, ὅτι ἐπῆρε προῖκα, δὲν ἔχει νὰ εἰπῇ, ὅτι δὲν ἐπῆρε. Ἀμὴ εἰς τὰ ἄλλα, ἢ πραγματείαν, ἢ δανεικὰ καὶ τὰ ὅμοια, ἔχει νὰ εἰπῇ, ὅτι δὲν ἐπῆρεν, ἐντὸς τριάκοντα ἡμερῶν· μηδὲ ὅρκος ἐπιφερέσθω. Ὅταν μὲν ἐκεῖνος ὅπου ἐγκαλεῖται, τὸ χρέος ὅλον ἀρεῖται, τότε ἐκεῖνος ὅπου ἐδάνεισεν χρεωστεῖ νὰ ἀποδείξῃ τὴν ἀπαρίθμησιν τοῦ χρέους. Ὅτε δὲ λέγει ἐκεῖνος ὅπου ἐδάνεισεν, ὅτι μέρος ἐπῆρε καὶ μέρος τὸν χρεωστεῖ, βαρεῖται νὰ ἀποδείξῃ πόσα χρεωστεῖ. Καὶ πάννυ δικαίως : ἐπειδὴ μάχεται, ἃ ἐχειρογράφησεν, ὅτι χρεωστεῖ.

2. <Α>φ' οὗ γένωσιν οἱ γάμοι, ἀνάμεσα δύο χρόνους, εἴτε θανάτῳ, εἴτε διαζυγίῳ λυθοῦσιν οἱ γάμοι καὶ ἡ προῖκα δὲν φθάσῃ νὰ δοθῇ [261] οὐ μόνον τὸν ὑποσχόμενον τὴν προῖκα καὶ μὴ δόντα, ἀλλὰ καὶ τὸν ἄνδρα τῆς γυναικὸς μεμφόμεθα.

3. <Η> διαφορὰ, ὅπου δὲν δίδει νὰ ἐγκαλοῦσι διὰ τὴν προῖκα, ἀφ' οὗ γένῃ ἀπόδειξις γραμμένη, ὅτι ἐδόθη καὶ περάσουν δέκα χρόνοι, αὐτοὶ ¹ εἶναι ὅτι ὅτε εἰς τὸ προικοσύμφωνον γράφει κατ' εἶδος τὰ πράγματα τῆς προικὸς, αὐτίκα εἰς τὴν λύσιν τοῦ γάμου ἀποκλείεται. Καὶ ὁ ἀνὴρ καὶ οἱ κληρονόμοι αὐτοῦ καὶ οὐκ ἔχουσι νὰ ζητοῦσι προῖκα ὅπου δὲν ἔφθασαν νὰ ἐπάρουν. Ὅτε δὲ πάλιν, εἰς τὸ προικοσύμφωνον γράφει ἡ προῖκα καθ' ὁμάδα, ἥγον ὑπέρπυρα τόσα, τότε ἔχουσι δέκα χρόνους, ὅπου ἐγράψαμεν, ὅτι νὰ τα ζητοῦν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ξθ' — Περὶ διὰ πᾶσα πράγμα, ὅπου δίδει τινὰς.

1. <Π>ᾶσα τίποτες, ὅπου δίδει τινὰς, ἢ διὰ πράγμα νὰ ἀγοράσῃ τὸ δίδει, ἢ διὰ τινὰ αἰτίαν, καὶ ἐκεῖνον ὅπου δόσῃ διὰ αἰτίαν, ἢ διὰ καλὴν αἰτίαν τὸ δίδει, ἢ διὰ κακὴν καὶ ἐκεῖνον

1. Ἀντὶ αὐτοί, ὁρθῶς αὐτή.

όπου δίδει διὰ κακὴν αἰτίαν ἢ ἐκεῖνον όπου δίδει, ἢ ἐκεῖνον όπου πέρνει. Ἐκεῖνον όπου δίδει τινὰς διὰ καλὴν αἰτίαν, τὸ ἐπέρνει ὀπίσω, ὅταν ἐκεῖνος όπου τὰ πάρη, δέν τα δόση εἰς τόπον όπου ἐπαραγγεληθῇ· ἡγουν ἔδωκε κάτις τινὰ ἄνθρωπον [262] φλουρία εἴκοσι, διὰ νὰ ἐλευθερώσῃ δοῦλον, όπου ἔχει, ἢ νὰ παρατηθῇ κληρονομίαν τινὰ ἢ λεγάτα. Ἐὰν οὐ δὲ ἐλευθερώσῃ τὸν δοῦλον του, ἢ ἂν οὐδὲν παρατηθῇ τὴν κληρονομίαν του ἢ τὰ λεγάτα του, ζητοῦσι τον τὰ εἴκοσι φλωρία καὶ δίδει τα. Εἴτε διὰ κακὴν αἰτίαν ἐπάρη τινὰς κατὰ λόγον εἴκοσι φλωρία, ἐὰν καὶ τὸν λόγον όπου ἔστησαν, πληρώσῃ, δίδει τὰ φλωρία ὀπίσω, ἡγουν νὰ ἐπάρη τινὰς φλουρία δέκα νὰ μὴ δέν φονεύσῃ ἄνθρωπον, ἢ νὰ μὴ δέν κλέψῃ ἀπὸ τῆς ἐκκλησίας ἔνδον τίποτες ἢ διὰ νὰ δόσῃ παρακαταθήκην όπου κρατεῖ καὶ ἀρνεῖται την, ἢ διὰ νὰ δόσῃ κατινὸς κληρονομίαν όπου εἶναι εἰς χεῖράς του, τότε, ἂν ἐποίησε ὥσπερ συνεφώνησεν, ἀλλὰ ζητοῦσι τον καὶ δίδει ὀπίσω, ὅτι ἐπῆρε διὰ νὰ μὴ δέν πράξῃ τὸ κακόν.

2. Εἰ δὲ ἔχω κρίσιν μὲ τινὰν καὶ εἶναι ὅτι νὰ καταδικαστῶ νὰ δόσω τὰ ξένα πράγματα, ὑπάγω εἰς τὸν κριτὴν καὶ δόσω τον ἄσπρα, εἰ ¹ τίποτες εἶδος, νὰ μὴ με ὀρίσῃ, ὅτι νὰ δόσω, τὰ εἴ τι δόσω τὸν κριτὴν, ἂν καὶ με καταδικάσῃ, δέν ἔχω νὰ τα ζητῶ· ἔχασά τα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ο' — Περὶ τῶν ἀρπαζόντων γῆν καὶ τῶν βανόντων τὰ σύνορα.

[263] 1. Ὅστις ἀρπάξῃ τινός, ἡγουν χωράφι, ἢ ἀμπέλι, ἢ σπιτότοπον, ἢ κῆπον, ἢ ἄλλον τοιοῦτον καὶ ὅστις ἐνγάλῃ σύνορα καὶ μετατοπίσῃ, διπλὰ νὰ τὸ δόσῃ.

2. Ὅσοι μὲ σπαθίν, ἢ κοντάριν, ἢ δοξάριν, ἢ ἄλλον εἶδος όπου νὰ δόσῃ ἄνθρωπον νὰ τον θανατώσῃ, ἢ ὑπάγῃ εἰς σπίτιν νὰ κλέψῃ, ἢ εἰς ἀμπέλι, ἢ εἰς κῆπον καὶ βαστάξῃ καὶ ξίφος, ὡς εἴπομεν, κόψον τὸ κεφάλι του.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ςα' — Περὶ γυναικός, όπου ποιήσῃ δόλον εἰς τὴν προῖκαν αὐτῆς.

1. Μία γυνὴ ἤθελε νὰ εὐλογηθῇ καὶ ἐποίησέ δόλον τὸν ἄνδρα καὶ προῖκα τίποτες δέν ὑποσχέθη, ἀμὴ ἐπάτησέ τον εἰς ἐλπίδα μεγάλης προικός. Καὶ διὰ τοῦτο ὁ ἀνὴρ ² ἐπηγγείλατο ἀπλῶς προῖκα. Ὑποσχέθη ὁ ἀνὴρ νὰ δόσῃ τὴν γυναῖκα, λόγῳ μνήστῳ ³ διακόσια νομίσματα, ἡγουν φλουρία καὶ συνέστη ὁ γάμος ἐπὶ τούτοις. Εἴτα ἐτελεύτησεν ὁ ἀνὴρ καὶ ἀφῆκεν τὸν ἀδελφόν του νὰ τον κληρονομήσῃ. Διὰ τοῦτο ἡ γυνὴ ἐκείνη ἐγκάλεσε τὸν ἀδελφὸν τοῦ ἀνδρός της, καὶ ἐζήτησε νὰ πάρῃ τὰ διακόσια φλουρία, όπου ὑποσχέθη ὁ ἀνὴρ αὐτῆς νὰ τὴν δόσῃ λόγῳ μνήστῳ ³. Ὁρίσεν γοῦν ἡ διάταξις τὸν ἀδελφὸν τοῦ ἀνδρός νὰ μὴ δέν τὴν δόσῃ [264] τὴν γυναῖκα τίποτες, ἀπὸ τὰ ὑποσχέθη ὁ ἀνὴρ εἰς μνηστῆρα ⁴, ὅτι ἀπάτην ἐποίησε τὸν ἄνδρα εἰς τὴν ἐλπίδα τῆς μεγάλης προικός.

2. Ἐπειδὴ ἡ μνηστὴ δύναται νὰ χαρίζῃ καὶ ἡ εὐλογημένη γυνὴ δέν δύναται, ἐζητήθη ἄρα ἐὰν γίνῃ δωρεὰ εἰς αὐτὴν τὴν ἡμέραν τοῦ γάμου, ὡς πρὸς < > μνηστὴν γενεμένη, ἔχει δύναμιν, ἢ ⁵ ὡς πρὸς γάμον ⁶, εἶναι ἀνυπόστατος. Λοιπὸν λέγει ἡ διάταξις ⁷, ὅτι εἰς τοιοῦτον, όπου δέν το ἡξεύρετε καλά, πρέπει νὰ ἰδῇτε, ποῦ ἦτον ἡ γυνή, ὅταν ἐγίνῃ ἡ δωρεὰ καὶ ἂν εἰς τὸ σπῖτι της ἦτον, φαίνεται, ὅτι εἰς μνηστὴν ἐγίνῃ ἡ δωρεὰ· ἢ ⁸ δὲ ἦτον εἰς τὸ σπῖτι τοῦ ἀνδρός, ὅταν ἐγίνῃ ἡ δωρεὰ, φαίνεται, ὅτι εἰς γυναῖκα ἐγίνῃ.

3. Ἡ δωρεὰ, όπου ἐγίνῃ ἀπὸ τὸν πενθερόν, ἢ τὴν πενθεράν, εἰς τὴν νύμφην, ἢ εἰς τὸν γαμβρόν, δέν ἀνατρέπεται, ὅταν λυθῇ ὁ γάμος, οὐδὲ ἀπὸ θείας ἀντιγραφῆς.

1. Ἀντὶ εἰ, ὀρθῶς ἦ.

3. Ἀντὶ μνήστῳ, ὀρθῶς μνηστρων.

5. Ἀντὶ ἦ, ὀρθῶς εἰ.

7. Ἀρμ. 4. 3. 7.

2. Ἀντὶ ἀνὴρ, ὀρθῶς πατήρ.

4. Ἀντὶ μνηστῆρα, ὀρθῶς μνηστήν.

6. Ἀντὶ γάμον, ὀρθῶς γαμετήν.

8. Ἀντὶ ἦ, ὀρθῶς εἰ.

4. Ἄν ἐφίλησεν ὁ μνήστωρ τὴν μνηστὴν του εἰς τὸν καιρὸν τῆς μνηστείας καὶ μετὰ ταῦτα ἐσυνέβη ἕνας ἀπὸ τοὺς δύο νὰ ἀποθάνῃ, τὸ ἥμισυ τῆς δωρεᾶς ἀνατρέπεται ὀπίσω καὶ τὸ ἥμισυ ἔχει ὁ ζῶν. Εἰ δὲ οὐδὲν τὴν ἐφίλησεν, ἐπέρνει τὴν ὀπίσω ὅλην· ἐὰν δὲ ἡ μνηστὴ ἐδωρήσατο [265] τῷ μνηστῆρι αὐτῆς καὶ ἐσυνέβῃ ἕνα τούτων ἀποθανεῖν, ἀναδίδεται ὅλη ἡ δωρεὰ ὀπίσω.

5. Ἐάν ὁ μνήστωρ δωρήσῃται τίποτες τὴν μεμνηστευμένην αὐτοῦ καὶ ὁ πενθερός του ἀντιδωρήσῃ τον τίποτες, ὅταν οἱ γάμοι δὲν γίνουσιν, οὔτε ὁ μνήστωρ, οὔτε ὁ πενθερός ἐπέρνει τὰ δωρηθέντα ὀπίσω.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ οβ' — Περὶ ἐκείνου, ὅπου ὑβρίσῃ τὸν κριτὴν.

1. Ἐάν τις ὑβρίσῃ τὸν κριτὴν, ὅταν στέκῃ εἰς κρίσιν, ἢ ὀπίσω του, καθίζουν τον εἰς τὸν γάδαρον καὶ ἐντροπιάζουσιν τον. Ἄν κριθῇ τινὰς εἰς ἕνα κριτὴν καὶ οὐ δὲν τοῦ ἀρέσῃ ἡ κρίσις, ὑπάγῃ εἰς ἄλλον κριτὴν, ἐὰν ὑβρίσῃ τὸν κριτὴν, τὸν πρότερον, ἐντροπιάζουσιν τον ὁμοίως καὶ καθίζουν τον εἰς τὸν γάδαρον.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ογ' — Περὶ ἐκείνου, ὅπου τὸν ὑβρίζουν.

1. Ὅταν μὲ ὑβρίσῃ τινὰς καὶ ἐγκαλέσω τον, ἀτιμάζουσιν τον. Εἰ δὲ μὲ δόσει τίποτα καὶ σιωπήσω, ἀτιμάζουσιν καὶ ἐκείνον, ἀτιμάζουσιν καὶ ἐμένα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ οδ' — Περὶ ἐκείνου, ὅπου ὀζουριάζει τὴν ὀζούραν.

1. Ὅσοι διὰ ζούραν ἐπέρνουσι ἄλλον, ἤγουν τὴν ὀζούραν ὀζουριάζει, ἀτιμάζουν τον, ἤγουν τὸν ἀφοραίνουν.

2. Ὅστις πρὸ τοῦ νὰ φθάσῃ ὁ καιρὸς, ὅπου ἐσυμφώνησαν, χωρὶς ἀνάγκην τινά, χαλάσῃ τοῦ συντρόφου του, τὸ ἱκανὸν καταδικάζεται.

[266] ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ οε' — Περὶ ἐκείνου, ὅπου πάσῃ τῇ χωράφι του ὀπίσω, ἤγουν ὁ ἀνήλικος.

1. Ὅταν ἐπάσῃ τὴν χωράφιν μου ὀπίσω, ἢ τὸν κῆρτόν μου, ὅπου ἐπούλησα ἐγὼ, ὁ ἀφῆλιξ, ἂν οὐ δὲν με ζητήσῃ κόπον καὶ ἐξόδον ὅπου τοῦ ἐλάτρευεν, πλέον οὐ δὲν τὸν ζητῶ· εἰ δὲ ζητήσῃ με, ζητῶ καὶ ἐγὼ τοὺς καρπὸν καὶ τὸ εἰσόδημα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ος' — Περὶ ἐκείνου, ὅπου ἔχει ζῶον ἄγριον καὶ δὲν τὸ ἔχει καλὰ δεμένον καὶ βλάβην τινάν.

1. Ὅστις ἔχει ζῶον ἄγριον, ὅπου δύναται νὰ βλάβῃ, ἤγουν σκύλον, καπρίν, λύκον, λέοντα, ἀρκοῦδαν, καὶ τὰ ὅμοια καὶ οὐ δὲν τὸ ἔχει καλὰ, δυνατὰ, δεμένον, ὅποιον ζῶον εἶναι, καὶ ἀπεθάνῃ ὁ ἄνθρωπος ἐξ αὐτοῦ τοῦ ζώου, διακόσια φλουρία νὰ δίδῃ τὰ παιδία τοῦ ἀπεθαμένου, ὅστις ἔχει τοιοῦτον ζῶον. Εἰ δὲ οὐκ ἀπέθανεν ὁ ἄνθρωπος, ἀλλ' ἐβλάβῃ, ὁ κριτὴς ἄς ἴδῃ, νὰ δόσῃ ἐκεῖνος ὅπου ἔχει τὸ τοιοῦτον ζῶον, ἀρχὴ τὰ ἱατρικὰ καὶ τὰς ἐξόδους τῶν ἐμπλάστρων, ἀλοιφῶν καὶ βοτανῶν, σωστά καὶ ἀνελλιπῇ· ἔπειτα καὶ εἴ τι ἐζημιώθῃ ὁ βλαβεὶς παρὰ τοῦ ζώου, εἴτε εἰς πραγματείαν του, εἴτε εἰς κτήματά του, ἀκέραια καὶ ἀνελλιπῇ, νὰ τα ἔχῃ καὶ ἕνας ὀβολὸς νὰ μὴ δέν το λείψῃ, διὰ νὰ μάθῃ, ὅστις ἔχει τὸ ἄγριον ζῶον καὶ νὰ ἰδοῦσι καὶ [267] ἄλλοι τοιαῦτα ζῶα μὴ τρέφειν. Ἐάν δὲ καὶ εἰς πράγματα ἐζημιώσῃ τινά, διπλᾶ νὰ τῆς¹ τὰ δόσῃ.

<ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ος'> — Περὶ ἀνθρώπου, ὅπου ἔχει ἄλογον καὶ κλωτζᾷ ἢ βόδι καὶ κερατίζει, ἢ εὐγάλει τινὰς μάτι ἀνθρώπου.

1. Ἐάν ἄλογον, ὅπου κλωτζίζῃ, ἢ δαγκώνει, ἐκλώττισεν ἢ δάγκωσεν, ἢ βόδι, ὅπου εἶναι συνειθισμένον νὰ κερατίζῃ ἢ νὰ κλωτζῇ, ἐκεράτισεν ἢ ἐκλώττισεν, ὅτε μόνον του κινήθῃ

1. Ἀντὶ τῆς, ὀρθῶς τοῦ.

καὶ ποιήσῃ τὸ κακὸν καὶ δίδωσιν ἢ τὸ ζῶον νὰ σκοτωθῇ, ἢ τὴν ζημίαν νὰ πλατίζῃ ὁ ἄνθρωπος, ὅστις τὸ εἶχε· ἢ ἔδωκεν του τινὰς μὲ ξύλον, ἢ ἐκρότισέ το ἄλλοτρόπως, θέλεις ἐκεῖνος ὅπου τὸ ἔχει εἶναι, θέλεις ἄλλος, ξένος, διπλὴν δίδει τὴν ζημίαν.

2. Ἐὰν¹ εὐγάλῃ τινὰς ἀνθρώπου ὀφθαλμόν, ἃς εὐγάλουσι καὶ αὐτοῦ τὸν ἕνα ὀφθαλμόν· εἰ δὲ καὶ τοὺς δύο, εὐγαλε καὶ τοὺς δύο του ὀφθαλμούς, νὰ φαίνεται καλὸν σημεῖον, ἄλλος ἄλλον ὀφθαλμόν μὴ εὐγάλῃ.

«ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ σι'» — Περὶ ἐκείνου, ὅπου κόψῃ χεῖρι ἄλλον ἀνθρώπου.

1. Ὅποιος κόψῃ χεῖρα ἀνθρώπου, ἢ δόσῃ μὲ βάρος καὶ ἀργήσῃ το τελείως, τοῦ βίου του τὰ δύο μερτικὰ, δὸς ἐκεῖνον ὅπου ἄργησε τὸ χεῖρι του· εἰ δὲ ὀλίγον ἐλαττώθῃ, εἰς [268] τὴν διάκρισιν τοῦ κριτοῦ εἶναι καὶ εἴτε τοὺς ὀφθαλμούς τινὸς εὐγάλῃ, εἴτε τὴν χεῖρά του δόσῃ καὶ ἀργήσῃ, λέγομεν ὅτι ἂν εἶναι πλούσιος, τὸν βίον του, ἤγουν τὰ κερδικὰ ὅλα νὰ ἔχῃ, ὅστις ἐζημιώθῃ τὸν ὀφθαλμόν, ἢ τὴν χεῖρα. Εἰ δὲ εἶναι πτωχός, νὰ πάθῃ τὴν αὐτοπάθειαν· ἢ τοὺς ὀφθαλμούς του νὰ εὐγάλῃς, ἢ τὰς χεῖράς του νὰ κόψῃς. Εἰ δὲ ἦσαν καὶ τινὲς συνεργοὶ εἰς τοῦτο, εἰ μὲν καὶ αὐτοὶ μετὰ τῶν χειρῶν αὐτῶν ἐξώρουξαν τοὺς ὀφθαλμούς τοῦ ταλαιπώρου, ὁμοίως ἐκείνων τοὺς ὀφθαλμούς εὐγαλε. Εἰ δὲ μόνον συνήργησαν, μετὰ τῶν χειρῶν αὐτῶν τοῦ τοιούτου παρανομήματος δὲν ἔπραξαν, δεῖρε τους, κούρευσέ τους, ἐντρόπιασέ τους καὶ τὸ τρίτον τῶν πραγμάτων αὐτοῦ² ὅς τὸν παθόντα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ σθ' — Περὶ ὅταν ἀπολυσθῇ στία καὶ αὐτὸς χαλῇ τὸ παρέκει σπίτι, νὰ μὴν καγῇ τὸ ἐδικόν του.

1. Ὅστις εἰς τὸν καιρὸν τῆς στίας, ὅπου καίει τὰ σπῖτια, θέλει νὰ ὑπάγῃ εἰς τὸ σπίτι του καὶ αὐτὸς χαλῇ τοῦ γειτόνου του τὸ σπίτι καὶ περικόπτῃ τὴν στίαν, διὰ νὰ μὴ καγῇ τὸ σπίτι του, δὲν πρέπει, ὅτι ἄδικον ζημίαν εὐὸ δὲν ἐποίησεν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ π' — Περὶ ἐκείνων, ὅπου δέχονται σιτὰρι εἰς τὰ ἀμπάρια τους, ἢ κρασί καὶ λάδι εἰς τὰ βουτζιά τους.

[269] 1. Οἱ ὑποδέκται ἃς ἐπέρνουσιν ἀπὸ τὸ σιτάρι, ἀπὸ τὰ πενήντα ἕνα καὶ ἀπὸ τὸ κριθάρι τὸ τεσσαρακοστὸν καὶ κρασί καὶ λάδι τὸ πέντε καὶ δέκατον.

2. Οἱ ὑποδέκται εἶναι ὅσοι ὑποδέχονται εἰς τὰ ἀμπάρια τους σιτάρι ἢ κρασί ἄλλονου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ πα' — Περὶ προτιμήσεως προικός.

1. Ἐὰν ἀνὴρ, ζώσης τῆς γυναικὸς αὐτοῦ, δανεισθῇ ἄσπρα παρὰ τινος, νὰ ἀγοράσῃ σπῖτια καὶ γράψῃ τοῦτο εἰς τὴν ἀγορὰν καὶ εἰς τὴν ὁμολογίαν, πῶς μὲ τοῦ δεῖνος τὰ ἄσπρα ἠγοράσθη τὸ σπίτι, μετὰ τὸν θάνατον τοῦ ἀνδρός, ἂν ζητᾷ ἢ γυναῖκα τὴν προίκαν τῆς καὶ οὐ δὲν εἶναι, ὅτι ἀλλαχόθεν νὰ ἱκανωθῇ, ἐπέρνει τὸ σπίτι εἰς τὴν προίκαν τῆς καὶ νικᾷ τὸν ἄνθρωπον, ὅπου ἐδάνεισε τὰ ἄσπρα καὶ ἠγοράσθησαν. Ὅμοίως καὶ ζῶντος τοῦ ἀνδρός τῆς, ἂν χωρισθῇ. Ἐὰν δὲ ὁ ἀνὴρ θέλῃ νὰ ἀγοράσῃ σπίτι καὶ ζητᾷ ἄσπρα δανεικά, φοβοῦνται γὰρ νὰ τὸν δανείσῃ τινὰς, διὰ τὴν προῖκα καὶ διὰ τοῦτο ὑπάγει καὶ ἀγοράζῃ ὁ δανειστής τὸ σπίτι, δίδει δὲ τὸν ἄνδρα, ὅπου ζητᾷ δανεικὰ τὰ ἄσπρα, τὸ σπίτιν, εἰ μὲν δόσῃ ὁ ἀνὴρ τὰ ἄσπρα, ζῶντός του, καλόν, εἰ δὲ οὐ φθάσει νὰ τα δόσῃ [270] νικᾷ ὁ δανειστής τὴν γυναῖκα καὶ ἐπέρνει τὸ σπίτιν.

2. Ὅσα πράγματα, κινητὰ ἢ ἀκίνητα, ἀγορασθοῦσιν ἐκ πραγμάτων τῆς γυναικὸς, προικισμένα εἶναι· ὁ ἀνὴρ τοὺς καρποὺς τῆς προικὸς λαμβάνει καὶ πρὸ τοῦ γάμου, ὅσους καρ-

1. Ἐν τῇ Ϝα : βασιλικὴ ἀπόφασις.

2. Ἀντὶ αὐτοῦ, ὁρθῶς αὐτῶν.

πὺς τῶν προικισμένων πραγμάτων ὁ ἀνὴρ ἐπάρει, εἰς προίκαν λογίζονται, εἰ μὴ τὸ ἐναντίον συμφωνήθῃ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ πβ' — Περὶ ὅταν προικίζεται ἡ θυγάτηρ ἐκ τοῦ πατρὸς, ὅχι ἐκ τοῦ παιδίου του, ὅπου εἶναι ιδιόκτητά του, οὐδὲ εἰς πρὸ γάμου δωρεὰν δίνονται.

1. Ὁ πατήρ, ὅταν ὑπόσχεται προίκα ἀπὸ τῶν πραγμάτων του, ἅς τὰ δίδει ἀπὸ δὲ τῶν πραγμάτων, ὅπου ἔχει τὸ παιδί του, ἰδίως ἐδικά του, μήτε εἰς προίκα, μήτε εἰς προγάμου δωρεὰν νὰ ποιήσῃ τίποτε, χωρὶς νὰ θέλῃ τὸ παιδί του.

2. Ἄν βλέπῃ ἡ γυνὴ τὸν ἄνδρα χαλαστὴν καὶ ἄπορον, δύναται, διὰ τὴν προίκαν της καὶ προγάμου δωρεὰν καὶ τὰ ἐξωπροικὰν της, νὰ κρατῇ τὰ πράγματα τοῦ ἀνδρός της, κινήτα καὶ ἀκίνητα, σημάδι, διὰ νὰ μὴ δὲν φθαροῦσι καὶ χάσῃ τὰ ἐδικά της, ὅσα εἴπαμεν, καὶ εἴτε ἐγκαλεῖ, εἴτε ἐγκαλοῦσί τον, νικᾷ ἡ γυνὴ πάντοτε.

3. Ἐὰν καὶ ὁ γάμος συνίσταται καὶ οὐ διελύθῃ, ἢ¹ καὶ τοὺς δανειστάς, ἂν ἔχῃ ὁ ἄνδρας πλείονα, δίδει τοὺς· εἰ δὲ οὐκ ἔχει, προτιμᾶται ἡ γυνή. Ἀφ' οὗ παραλάβῃ ἡ γυνὴ τὰ πράγματα τοῦ ἀνδρός της, ἀντὶ τῆς προικὸς της, ἐὰν ἀποκτήσῃ ὁ ἀνὴρ αὐτῆς ἄλλα, δίδει τὸ χρέος. Εἰ δὲ οὐκ ἀποκτήσῃ, ἔχασάν τα οἱ δανεισταί. Τοῦτο λέγομεν, ἵνα κρατῇ τὰ πράγματά της ἡ γυνή, νὰ τρέφῃ τὸν ἄνδρα της καὶ τὰ παιδιά της. Εἰς τοῦτο ἡ γυνὴ ἀκίνητα πράγματα δὲν πουλεῖ, ἀλλὰ κινήτα, ἐὰν εἶναι δίκαιον, νὰ ἐπάρῃ ἡ γυνὴ τὰ πράγματα τοῦ ἀνδρός της, ἀντὶ τῆς προικὸς αὐτῆς, ἐὰν ἀπέθανεν ὁ ἀνὴρ καὶ ἀφήκεν παιδιά μετ' ἐκείνην. Εἰ δὲ παιδιά δὲν ἀφήκεν, τότε, κατὰ τοὺς νόμους, ἔχει τὴν προίκα της, νὰ μὴ δὲν ζημιωθῇ.

4. Ἐὰν εἴπῃ ἡ γυνὴ νὰ δόσῃ πρᾶγμα προίκα καὶ οὐ δὲν εἴπῃ πόση προίκα θέλει δόσει, οὐ δὲ πρᾶγμα οὐπὶ, δὲν στεργεῖ ἡ ἐπαγγελία αὐτῆς, ὥς ἂν δύναται ἡ γυνὴ, ἐὰν θελήσῃ, νὰ δόσῃ εὐτελέστερον πρᾶγμα, ἀντὶ προικὸς.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ πγ' — Περὶ υἱοῦ, ἐὰν ἐπάρῃ γυναῖκα χωρὶς βουλὴν τοῦ πατρὸς αὐτοῦ.

1. Ἐὰν υἱὸς ἔχῃ πατέρα καὶ ἐπάρῃ γυναῖκα χωρὶς τὴν βουλὴν τοῦ πατρὸς του καὶ διὰ τοῦτο οὐδὲ προίκα ἀπὸ τὸν πατέρα του ἔχει, οὐδὲ κληρονομίαν. Ἐὰν ἀποθάνῃ καὶ ἀφήσῃ παιδιά, τὰ παιδιά του ζητοῦσιν ἀπὸ τὸν πατέρα [272] του τοὺς κληρονομίαν καὶ ὅχι ἡ γυνή.

2. Ὁ πατήρ καὶ ἡ μήτηρ προικίζουσι παιδιά τους· εἴ τι δόσουσιν ἐξ αὐτῶν τους, ἂν καὶ χαλάσῃ τα τὸ παιδί τους, δὲν ἔχει ὁ υἱὸς τους νὰ τους ἐγκαλῇ· ὅσα δὲ δόσῃ ὁ πατέρας τὸν υἱόν του, ἀντὶ προικὸς τῆς μητρός του, χρεωστοῦσι νὰ ποιοῦσι πρόνοιαν διὰ νὰ σώζονται εἰς τὸ παιδί. Καὶ τοῦτο τὸ ἔκρινεν ὁ μάγιστρος.

3. Ἐὰν δὲν γίνῃ πρότερον ἐπερώτησις καὶ συμφωνία, ὅτι νὰ δοθῇ ἀπὸ τοῦ πατρὸς καὶ ἀπὸ τοῦ υἱοῦ τὰ πράγματα τῆς προικὸς καὶ ἡ προγαμιαία δωρεά, διότι ἂν εἴπῃ ἀπλῶς ὅτι δίδω προίκα ἢ προγαμιαίαν δωρεάν, πάντα ἐκ τῶν πραγμάτων του τὰ δίδει ἢ <ἢ> μήτηρ, ἢ ὁ πατήρ καὶ τὰ πράγματα τοῦ παιδίου ποσῶς δὲν τα ἀγγίζει.

4. Ἐὰν γοῦν δὲν ἔχει τίποτε ὁ πατήρ, ἅς τὰ δίδῃ ἀπὸ τοῦ παιδίου του· εἰ δὲ ἔχει πράγματα ὁ πατήρ, ὅπου σώζουσιν, ἅς δοθῇ ἡ προίκα· διότι ἂν ἤθελε νὰ δοθῇ ἡ προίκα ἀπὸ τῶν δύο, ἔκαμνε χρεία νὰ γράψῃ, ὅτι τόσα δίδω ἐγὼ τὸν υἱόν μου καὶ τόσα ἔχει αὐτὸς ἐδικά του, νὰ το ἡξεύρῃ καὶ ὁ υἱὸς του καὶ ἡ θυγατέρα του.

5. Ἡ μήτηρ δὲ <ν> ἀναγκάζεται νὰ προικίσῃ τὴν θυγατέρα της, ἂν οὐ δὲν θέλει, ὁ δὲ πατήρ ἀναγκάζεται νὰ τὴν προικίσῃ [273] ἀπὸ τὰ πράγματά του καὶ ἂν χηρεύσῃ ἡ θυγατέρα

1. Ἀντὶ ἧς, ὁρθῶς εἰ.

αὐτοῦ, χρεωστεῖ νὰ φυλάγῃ τὴν προῖκαν τῆς, νὰ τὴν δόσῃ, ὅταν ἐπάσῃ δεῦτερον ἄνδρα. Ἐπειδὴ, εἴ τις θέλει νὰ ζητᾷ τὴν προῖκα, τὸ νὰ γένουσιν οἱ γάμοι, τότε ἔχει ἄδειαν, ὅτι νὰ τον ζητᾷ, τὸ δὲ ὅταν ἀντιστρέφεται ἡ προῖκα ὀπίσω εἰς τρεῖς χρόνους καὶ τότε εἰς ὀλόκληρον ὄχι, ἀλλ' εἰς ὅσον ἡμπορεῖ ὁ ἀνὴρ τὸν ζητοῦσιν. Λέγομεν διὰ δύναμιν τῆς γυναικός, ὅτι ἂν τὴν ποχτήσῃ, ἅς τὴν δόσῃ. Καὶ ἂν τὴν δόσῃ διὰ χρόνον ἕνα, ὄχι διὰ τρεῖς χρόνους, ὡς ἂν εἶναι ὅταν ἀντιστρέφεται ἡ προῖκα ὀπίσω, μηδὲ πάλιν παραχρῆμα, ἀλλὰ διὰ χρόνον ἕνα. Ἐὰν δὲ μετὰ τριῶν χρόνων παραδρομῇ, ἀναβάλλεται ὁ ἀνὴρ καὶ οὐ θέλει ἵνα δόσῃ αὐτήν, δίδει καὶ τόκον διὰ τὰ κινητὰ πράγματα καὶ τοὺς καρποὺς τῶν ἀκινήτων πραγμάτων τῆς γυναικός, ἀφ' οὗ χωρισθοῦσιν καὶ τὰ ἐνοίκια καὶ τὰ ναῦλα καὶ πάντα ἕτερον καὶ πὺν δίδει.

6. Νὰ ἡξεύρῃς, ὅτι, ὅταν ἀντιστρέφεται ἡ προῖκα, ἂν εἶναι αὐτεξουσία ἡ γυνή, πέρνει τὴν. Εἰ δὲ ὑπεξουσία εἶναι, καὶ ἡ προῖκα ἀπὸ τὸν πατέρα τῆς ἐδόθη, γίνεται ἡ προῖκα ἀπ' ἐδικῆς τῆς καὶ τοῦ πατρὸς τῆς [274], ὅταν δὲ ὁ πατὴρ προικίσῃ τὴν θυγατέρα του καὶ μετὰ ταῦτα ἢ χηρεύσῃ, ἢ χωρισθῇ τὸν ἢ γυναῖκα του μὲ αἰτίαν καὶ θελήσῃ νὰ ἐπάσῃ δεῦτερον ἄνδρα, δὲν δύνεται ὁ πατὴρ νὰ τῆς ὀλιγοστεύσῃ τὴν προτέραν τῆς προῖκα, χωρὶς νὰ τον ἔλθῃ πενία.

7. Ἐὰν ἀποθάνῃ ἡ θυγάτηρ κάτινος, ἐπέρνει τὴν προῖκα τῆς θυγατρὸς του ὀπίσω. Καὶ ἂν εἶναι τελείας ἡλικίας τὸ ἀνδρόγυνον καὶ χωρὶς εἰς τὸν ἄλλον τὴν προῖκαν του, δὲν στέργει διότι ἄλλοντοῦ ζημίαν, ἄλλος κερδαίνει.

8. Εἴ τι ἐξοδὸν ποιήσει ὁ ἀνὴρ εἰς γυναικὸς τὰ πράγματα, κινητὰ ἢ ἀκίνητα, ζωντανὰ ἢ ἄνυστα, οὐ μὴν ἐλαττωθῶσιν, ἡ γυνή τὰ πλεονάζει ἐξ οὐκείων τῆς πραγμάτων. Εἰ δὲ χωρὶς τοῦ θελήματός τῆς, τὰ ἐξόδιασεν, δὲν τὰ ζητᾷ. Καὶ ἂν οὐ δὲν ἔχει ἀπὸ ἄλλου νὰ δόσῃ τὴν ἐξοδὸν, ὅπου ἐξόδιασεν εἰς τὰ πράγματά τῆς ὁ ἀνὴρ, ἀδικεῖ πρὸς αὐτήν, νὰ πονλήσῃ πρὸς τῆς, ὅπου διὰ τ' ἐκεῖνο ἐγένῃ ἐξοδος, νὰ δόσῃ τὸν ἄνδρα τῆς εἴ τι ἐξόδιασεν, ἐπειδὴ καὶ αὐτὸς ὁμοῦ τὰ πρόσδοτά τους ἔτρωγεν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ πδ' — Περὶ δικαίον προικός.

1. Ἡ διατετιμημένη προῖκα ὅπου δοθῇ, εἰς τὸν ἄνδρα κινδυνεύει καί, εἴτε ἀποθάνουσιν τὰ ζῶα τῆς γυναικός, ὅπου ἐδόθησαν εἰς προῖκα, εἴτε φορέματά τῆς ἔτριψεν καὶ ἐχάλασεν, [275] τὴν ὑποτίμησιν ² αὐτῶν δίδει ὁ ἀνὴρ σωστήν ὀπίσω, ὅταν ἐπέρνουν οἱ γονεῖς τῆς γυναικός, ἢ ἡ γυνή, ἀποθανόντος τοῦ ἀνδρὸς αὐτῆς.

2. Ἡ δὲ προῖκα, ὅπου δοθῇ ἀτίμητος, μόνον κατ' εἶδος, θέλεις ἀῤῥανθῇ, θέλεις ζημιωθῇ ³, τῆς γυναικός εἶναι καὶ ἐπέρνει ἡ γυνή ὀπίσω τὰ παῖδιά τῆς δούλης τῆς, ὅσα γεννηθῶσιν, τοὺς δὲ καρποὺς τῶν ἀμπελώνων αὐτῆς καὶ τὴν γονὴν τῶν προβάτων ὁ ἀνὴρ τὰ ἐπέρνει. Ἀλήθεια, χρεωστεῖ, ὅσα κεφάλια πρόβατα ἐπῆρεν, ὅταν ἐπαρалаάμβανε τὴν προῖκα, ἢ ἄλλα ζῶα, νὰ τὰ δόσῃ ἀρχὴν σωστά, ὅσα ἐπῆρεν, ἕνα νὰ μὴν λείπῃ καὶ εἴ τι περισσεύει, ἅς εἶναι ἐκείνου. Ἐὰν δέ, προτοῦ νὰ γένῃ ὁ γάμος, ἀποθάνῃ ζῶον ἢ ἄνθρωπος δοῦλος, ὅπου ἐτιμήθη εἰς τὴν προῖκα, ἢ γυνή ζημιώνεται. Ἐὰν δὲ τὸ ἀμπέλι ἐλαττώθῃ, δίδει το κατὰ πῶς ἔχριζεν, ὅταν το ἐπῆρεν. Ἡῤῥησιν ἐδῶ καὶ ἐλάττωσιν λέγει, ὅταν γένῃ προσθήκη τόπου, ἀπὸ ποταμοῦ παράροισιν, ἢ ἀπὸ νήσου προσθήκη, ἢ ἀπὸ δεινῶν ὅπου ἀῤῥάνουσιν, ταῦτα πάντα καὶ ἀῤῥάνουσιν καὶ μειοῦνται. Ὅσα δὲ βελτιώσεις, ὡς το θέλομεν εἶπει, γίνονται ἀπὸ τὸν ἄνδρα, εἰς τὸν ἄνδρα πάλιν βλέπουσιν. Ἐὰν δὲ ὁ ἀνὴρ [276] παραλάβῃ

1. Γράφε εἰ.

2. Γράφε ἀποτίμησιν ἢ διατίμησιν.

3. Ὁρθῶς μειωθῇ.

εἰς προῖκα σπῖτιν ἢ προάστειον, εἰ μὲν τὸ ἐπαράλαβεν κατὰ διατίμησιν, χρεωστεῖ τὴν τιμήν· καὶ ἂν τα βελτίωσεν, αὐτὸς ἔχει τὸ κέρδος, ἢ ἂν το ἡλάττωσεν, αὐτὸς χρεωστεῖ τὴν τιμήν.

3. Ὁ ἀνὴρ, καὶ οὐχὶ ἡ γυνή, ζητεῖ τὴν προίκαν ἀπ' ἐκεῖνον, ὅπου τὴν ὑπεσχέθη. Ὁ ἀνὴρ, ὅταν παραλαμβάνει τὴν προίκα, ἐγγυητὴν δὲν ζητοῦσι διὰ τὴν προίκα τῆς γυναικὸς του, εἰ μήπου πρὸ τοῦ νὰ γένῃ ἡ μνηστεία, ἢ οἱ ἀρραβῶνες, τοῦτο συνεφώνησεν ἀπὸ ψιλῆς ἐπαγγελίας, χρεωστεῖ νὰ δόσῃ τὴν προίκα, ὅστις ἐπαγγελλῇ.

4. Ὅστις, χωρὶς νὰ ἐπάρῃ τίποτες πλέον, εἶπη καὶ γραφῇ εἰς τὸ προικοσύμφωνον καὶ προικοπαραδοτήριον, ὅτι ἔλαβα καὶ τόσα ἄσπρα, εἰ μὲν χωρὶς βουλὴν τοῦ προικίζοντος ἔγραψεν, ζητοῦν τα τὸν πενθερόν.

5. Ἐὰν ξένος τινὰς, χωρὶς νὰ εἶναι συγγενής, ὑποσχεθῇ προίκα καὶ οὐδὲν ἔχει νὰ τὴν δόσῃ, κινδυνεύει ἡ προίκα εἰς τὸν ἄνδρα, ὥς ὅτι δὲν τὴν ἐζήτησεν. Εἰ δὲ κατὰ δωρεὰν τὴν ὑποσχεθῇ ὁ ξένος καὶ ἀπορεῖ, δὲν τον ἐνέχομεν.

6. Ἐὰν ὁ κουράτωρ ὁμολογήσῃ ἑκατὸν φλουρία ὑπὲρ προικὸς καὶ φανῇ χρέος καὶ δὲν φθάνουν τὰ πράγματα τῆς κουρατορευομένης ἑκατὸν φλουρία, αὐτός, ὁ κουράτωρ, ἐξ οἰκείων αὐτοῦ πραγμάτων, [277] τὰ δίδει.

7. Ὅστις ὑποσχεθῇ προίκα καὶ οὐ δὲν τὴν δόσῃ ἕως τοῦ τρίτου χρόνου, νὰ δόσῃ τόκους τῆς προικὸς, ὅπου ὑποσχέθη, ἕως οὗ νὰ τὴν δόσῃ, τὰ ἑκατὸν, τρία πλείονα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ πε' — Περὶ τῶν δανείων καὶ δανείων καὶ τῶν δανειζομένων καὶ περὶ ἐνεχύρου. ἦγονν σημάδι.

1. Ἡ γυναῖκα ἐπύθει ἀρχὴν τὴν προίκαν τῆς καὶ τότε ἐπέρησαν οἱ παῖδες χρεωστέμεται, ἦγονν ἐκεῖνοι, ὅπου ἐδανείσασιν πρὸ τοῦ νὰ ἐπάρῃ τὸν ἄνδρα.

2. Ὁ γυνὴ προτιμᾶται νὰ πάρῃ τὴν προίκαν τῆς ἀρχὴν καὶ τότε νὰ δοθοῦσι τοῦ ἀρχοντος τοῦ τόπου τὰ χρέη. Ἐὰν δὲ ἄρα ἡ προίκα ἐδόθη τῷ ἀνδρί, πρὸ τοῦ νὰ σέβῃ ὁ ἄνδρας τῆς εἰς τὸ ἀφεντικὸν χρέος καὶ ἐκ τοῦ ἀνδρός τῆς καὶ ἐκ τῆς προικὸς τῆς χρεωστεῖ νὰ πληρώσῃ. Δὲν ὀρίζει ἡ διάταξις, νὰ πουλῇ ὁ ἄνδρας τῆς γυναικὸς του τὰ εἶδητα, εἴτε κινητά, εἴτε ἀκίνητα, οὔτε νὰ τα θέσῃ σημάδι, ἦγονν τὰ προικιμαῖα. Καὶ τὰ ἐξώπροικα δὲ οὐδ' ὅλως ἀφίρει καὶ ἂν ἡ γυνή, διὰ ἀγάπην, ἢ διὰ φόβον τοῦ ἀνδρός, στρέξῃ νὰ πουληθοῦσι, ἢ νὰ γένουσιν σημάδι τὰ πράγματα τῆς προικὸς τῆς.

3. Ἐὰν δὲ ἡ γυνὴ βλέπει τὸν ἄνδρα [278] τῆς πῶς θέτει τὰ πράγματά τῆς σημάδι καὶ δὲν ἀπαντήσῃ, ἀμὴ σιωπῇ εἰς ἐκεῖνον ὅπου τὰ ἀγοράζει, ἕως οὗ νὰ πάρῃ ὁ ἄνδρας τῆς τὰ ἄσπρα καὶ τότε νὰ ζητήσῃ τὰ πράγματά τῆς, δὲν βοηθεῖται διότι εἰς ταῖς γυναῖκες, ὅπου πλανοῦσι καὶ κομπώνουσιν οἱ ἄνδρες τους, εἶναι νὰ ζητοῦσι τὰ ἰδιά τους, ὅχι τὰς πανούργους, ὅπου πάσχουσι νὰ κομπώνουσι τινά, νὰ δόσῃ τὸ ἐδικὸν του καὶ τότε νὰ γίνονται ἐκεῖνες ἐξαπάνου.

4. Ἐὰν χρεωστῇ τινὰς καὶ φυλακώσουν τον διὰ τὸ χρέος καὶ ὑπάγῃ ἡ γυναῖκα του καὶ ἐγγυηθῇ τον διὰ τὸ χρέος καὶ εὐγάλῃ τον, ἂν το ἔδωκεν, ἔχασέν το, εἰ δὲ δὲν το ἔδωκεν, δὲν τὴν ἀναγκάζουσι νὰ το δόσῃ ἀπὸ τὴν προίκαν τῆς.

5. Εἴ τις γυνὴ μὲ τὸν ἄνδρα τῆς δανειστῇ τίποτες ἄσπρα ἢ ἄλλο εἶδος καὶ θέσῃ τὴν προίκαν τῆς σημάδι, ἢ καὶ τὸν ἑαυτὸν τῆς ποιήσῃ ἔνοχον, οὐδένα τέτοιον στέργει, ἢ κρατεῖ, θέλεις μία, θέλεις πολλαῖς τὸ ἔκαμεν, θέλεις εἰς τινὰ τοῦ κοινοῦ, θέλεις εἰς ἀρχοντικά ἄσπρα, ὅπου ἐδανείσθη, ἀμὴ νὰ εἶναι ἡ ὑπόσχεσις καὶ ἡ ἐγγύησις τῆς γυναικὸς, ὥσάν καὶ νὰ μὴ

δὲν γένουσι. Ἐὰν δὲ ἀποδειχθῇ φανερώς ὅτι τὰ ἄσπρα ὁ ἄνδρας [279] τῆς διὰ χρεία τῆς γυναικὸς τὰ ἐπῆρεν, χρεωστεῖ ἢ γυνὴ νὰ ἀπολογηται, νὰ δίδῃ τὸ χρέος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ πς' — Ὅστις χρεωστεῖ καὶ δώσει ὁμολογίαν καὶ τὴν ἀρνηθῇ.

1. Ὁ ἄνθρωπος, ὅπου δανεισθῇ καὶ δόσῃ ἔγγραφον ὁμολογίαν, ἐὰν ἀρνηθῇ καὶ ἀποδειχθῇ, ὅτι χρεωστεῖ, ὅσα γράφει εἰς τὴν ὁμολογίαν του διπλᾶ νὰ τα δόσῃ, διὰ νὰ μάθῃ πλέον νὰ μὴν ἀρνηθῇ. Ὅταν δανεισθῇ τινὰς ἄσπρα καὶ δόσῃ σημάδι, χωράφι, ἢ ἀμπέλι, ἢ κῆπον, μᾶλλον τὸ εἰσόδημα λογαριάζεται εἰς τὸ κεφάλαιον καὶ ἐὰν φθάσῃ εἰς ὅλον τὸ χρέος, εἰς τὸ εἰσόδημα τοῦ σημαδίου, οἱ καρποὶ τοῦ χωραφίου λογαριάζονται εἰς τὸ χρέος. Ὅχι μόνον ὅσους ἐπῆρεν ὁ δανείσας, ἀλλὰ καὶ ὅσους ἐδύνετο νὰ τους πάρῃ καὶ δὲν τους ἐπῆρε, ἐὰν δὲ ἐβλάψῃ τὸ χωράφι, χρεωστεῖ καὶ περὶ τοῦτο.

2. Ὁ ἄνθρωπος, ὅπου δανείσῃ καὶ κάμῃ συμφωνίαν μετ' ἐκεῖνον ὅπου δανείζεται, ἐὰν ὕστερον ἀρνηθῇ τὴν συμφωνίαν του καὶ ζητᾷ καὶ ἄλλα τίποτες καὶ διαβαίνει τὸν δανεισάμενον καὶ ἐλεγχθῇ μετὰ μαρτύρων, ὅπου πρέπει ἀξιοπίστων, ὅτι διαβάλλει, ὅσα γράφει ὅτι τὸν χρεωστῇ, ἄλλα τόσα νὰ του δόσῃ.

3. Ἐὰν ὁ δανείζων, ὅχι ἀπὸ τὴν ἀμέλει[280]άν του ἢ ἀπὸ αἰτίαν του χάσῃ τὸ σημάδι, δὲν ἐγκαλεῖται· πρέπει δὲ νὰ το ἀποδείξῃ, πῶς ἔχασεν. Καὶ ἐὰν, χωρὶς τὸ θέλημά του καὶ ἀνάγκης, ἐχάθῃ τὸ σημάδι, ἅς ἐπάρῃ τὸ χρέος του. Καθολικώτερον εἶναι τὸ χρέος τοῦ δανείου. Διότι δάνειον λέγεται ἐκεῖνο ὅπου δανεισθῇ καὶ χρεωστεῖ το· καὶ ἄλλο τίποτες ἔξω ἀπὸ τοῦτο δὲν λέγεται δάνειον. Τὸ δὲ χρέος καὶ τὸ δάνειον λέγεται καὶ τὸ πράγμα ἢ ἄσπρα ὅπου ἀπομένουσιν ἐδικά μου ἀπάνω σου, ἢ ὅπου μὴ ἀπῆκαν οἱ συγγενεῖς σου ἢ ὁ πατήρ σου. Χρέος λέγεται καὶ τὰ ἄσπρα, ὅπου μὲ ἐλειπάζῃς ἀπὸ τοῦ πράγματος, ὅπου ἠγγράσας ἀπὸ ἐμένα. Χρέος λέγεται καὶ τὸ ἀπὸ διαθήκης καὶ ἀπλῶς ὅποιαν αἰτίαν εἴπεις ὅτι μὲ ὀφείλεις, χρέος λέγεται. Τῆς δούλης οἱ κάματοι καὶ τὰ ἐνοίκια τῶν σπιτιῶν, ὅπου θέσουσι σημάδι, εἰς τὸ χρέος εἶναι.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ πς' — Περὶ τῶν δανειζόντων ἄσπρα καὶ περὶ τὸν τόκον τοῦ νομίμου, πόσος εἶναι.

1. Ὅστις δανείσῃ τινὰ ἄσπρα καὶ ἐπάρῃ τὸ σπίτιν του σημάδι καὶ μένει εἰς ἐκεῖνον, ἐὰν εἶναι τὸ ἐνοίκιον πλέον τοῦ νομίμου τόκου, ἢ ὡς τοῦ τόκου, ὅπου ὁρίζει ὁ νόμος, ἢ ὡς ὅτι νὰ πέρῃ ὁ ἄνθρωπος εἰς τὰ χίλια ἄσπρα ἑκατὸν εἴκοσι πλέον τὸν χρόνον, δὲν πρέπει νὰ λογαριάζῃ τὸ ἐνοίκιον ὅλον [281] εἰς τὸν τόκον τοῦ χρόνου, ἀμὴ νὰ γράφουσι καὶ τὸ ἐνοίκιον εἰς τὸ ποσὸν τοῦ τόκου, ἐὰν δὲ ἐπάρῃ τὸ σπίτι σημάδι καὶ μέσα δὲν μένει, ἀμὴ τὸ ἐνοίκιασε ἄλλον, εἴ τι πάρῃ περισσότερον ἀπὸ τὸν ποσὸν τοῦ τόκου, εἰς τὸ κεφάλαιον λογαριάζεται.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ πγ' — Περὶ τοῦ τί σημαίνει τὸ ἐνέχυρον καὶ τί ἢ ὑποθήκη.

1. Κυρίως ἐνέχυρον λέγεται τὸ σημάδι ὅπου δόσῃ ὁ ἄνθρωπος εἰς τὰ χέρια τοῦ ἀνθρώπου ὅπου δανείζει, ἥγουν κοῦπα, ἢ πεύκι, ἢ φορεσία καὶ ἀπλῶς ὅλα τὰ κινητὰ πράγματα, ὅπου ἐπάρῃ τινὰς εἰς τὰ χέρια του σημάδι, ἐνέχυρον λέγεται.

2. Τὰ δὲ ἀκίνητα πράγματα, ὅπου δὲν μετασβαλεύονται ἀπὸ τὸν τόπον τους, ὅσα θέτονται σημάδι καὶ πάλιν εἰς τὸν τόπον τους στέκονται, ἥγουν ἀμπέλια, χωράφια καὶ τὰ ὅμοια, ὑποθήκη λέγεται.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ πδ' — Περὶ πονλήσεως σημαδίου.

1. Ἐὰν ἐπάρῃ σημάδι καὶ συμφωνήσουσι τίποτε διὰ τὸ σημάδι, εἰς εἴ τι συμφωνήσουσι, ἅς στέκουσι. Εἰ δὲ συμφωνίαν τινὰν δὲν εἴχασιν καὶ περάσουσι δύο χρόνοι καὶ τὸ χρέος

οὐ δὲν δοθῇ, ἀφ' οὗ φανῇ μετὰ [282] μαρτυρίας, ὅτι χρεωστεῖ καὶ καταδικασθῇ, πουλεῖ τὸ σημάδι καὶ χωρὶς τὴν βουλήν τοῦ χρεωφειλέτου· πλήν, ὅταν θέλῃ νὰ το πουλήσῃ, ἅς δείξῃ ἀρχὴ τοῦ χρεώστου καί, ἂν δύναται, νὰ το ἀγοράσῃ, ἅς δόσῃ τὸ χρέος ὅπου χρεωστεῖ καὶ ἅς ἐπάρῃ τὸ σημάδι του. Εἰ δὲ οὐ δύναται, ἅς πουληθῇ διὰ τὸ χρέος του.

2. Θέλεις κατὰ τὴν ἀρχήν, θέλεις μετὰ ταῦτα, συμφωνήσουσι καὶ ὁ δανείζων καὶ ὁ δανειζόμενος, ὅτι νὰ πουληθῇ τὸ σημάδι· θέλεις οὐκ ἐσυμφώνησαν ποσῶς, μετὰ πᾶσαν ἐξουσίαν τὸ πουλεῖ ἐκεῖνος ὅπου κρατεῖ τὸ σημάδι καὶ γίνεται τέλειος δεσπότης, ὅστις το ἀγοράσει. Εἰ δὲ συνεφώνησαν χρήματα, νὰ μὴ δὲν πουλεῖ τὸ σημάδι, ἐὰν τὸ πουλήσῃ χωρὶς τὸ θέλημα τοῦ χρεωφειλέτου, ὡς κλέπτης πειράζεται. Εἰ δὲ εἶπῃ ὁ δανείζων, ὅτι ἂν οὐ δὲν με δόσεις τὸ χρέος εἰς τόσον καιρὸν, νὰ εἶναι τὸ σημάδι ἐδικόν μου καὶ συμφωνήσῃ καὶ ὁ χρεωφειλέτης, τοῦτο τὸ σύμφωνον δὲν στέργει.

3. <Ε>ὰν ἐπάρῃ ἄσπρα δανεικὰ καὶ θέσω σημάδι τὸν κῆπὸν μου καὶ ἂν περισσεύσουν, ἐπέρνω καὶ ἐγώ, εἰ δὲ οὐ δὲν περισσεύσουν, ἀμὴ λείψωσι, ἀνασώζω τα ἐγώ.

4. Ὅστις δόσει ξένον εἶδος σημάδι, τὸ εἶδος ὅπου το δρίζει, ἔχει το· καὶ [283] ἐκεῖνος ὅπου τὸ ἔδωκεν, χρεωστεῖ νὰ δίδῃ τὸ χρέος.

5. <Ε>ὰν συμφωνήσω μετ' ἐκεῖνον, ὅπου μὲ ἐδάνεισεν ἄσπρα, ὅτι ἂν οὐ δὲν τὰ δόσω εἰς τὸν ἕνα χρόνον, νὰ πουλήσῃ τὸ σημάδι, ἂν το πουλήσῃ τὸ σημάδι παρὰ τιμῆς, δὲν βοηθεῖται, πῶς ἐσυμφωνήσαμεν νὰ το πουλήσῃ, ἀλλ' ἀπολογεῖται, πῶς το ἐπούλησεν παρὰ τιμῆς.

6. Ὅταν καταδικασθῇ τις, ὅτι μὲ χρεωστεῖ καὶ δόσῃ με σημάδι, ἢ κτίσις το πουλεῖ καὶ ἂν δὲν εὐρεθῇ τίνα νὰ το ἀγοράσῃ, ἢ ἂν εὐρεθῇ ζητᾷ το ὀλίγον, παρὰ ἀξίει, νὰ ἀπαεβάσω ἐγώ, ὡς ξένος, ἔτzieh τὸ ἀγοράζω, ὅταν κρατῶ τινὸς ἀνθρώπου σημάδι, διὰ ἄσπρα, ὅπου μὲ χρεωστεῖ καὶ ἀναγκάζομαι τὰ ἄσπρα εἰς τὸν καιρὸν ὅπου ἐσυμφωνήσαμεν, ὅτι νὰ με τὰ δόσῃ καὶ ἐκεῖνος δὲν τα ἔχει νὰ με τα δόσῃ, τὸ βάνω ἐγὼ πάλιν ἄλλου σημάδι, πλήν διὰ τὰ ἄσπρα, ὅσα το κρατῶ καὶ ἐγώ.

7. Ὅστις ἐπάρει πολλὰ πράγματα σημάδι, ἂν δὲν πληρωθῇ τὸ χρέος, δὲν ἀναγκάζεται νὰ δόσῃ ἕνα ἀπ' ἐκεῖνα ὀπίσω.

8. Ὁ ἄνθρωπος, ὅπου δανείζει καὶ ἐπέρνει σημάδι σπίτια, ἢ χωράφια, ἢ κήπους, χρεωστεῖ νὰ ἀπολογῇται, εἴ τε ἐλάττωσιν [284] ἔπαθον τὰ σημάδια εἰς τὰ χέρια του, νὰ μὴ δὲν τα ἔφθειρεν κατὰ δόλον ἢ ἀμέλειαν, ὅτι νὰ τα καταστήσῃ, κατὰ πῶς ἦτασι· ἔχει ἄδεια νὰ ζητᾷ καὶ ἂν ἐξόδιασε τίποτες εἰς τὰ κτήματα ὅπου κρατεῖ σημάδι.

9. Ἐὰν τὸ σπίτι ὅπου θέσω σημάδι καὶ πουλήσῃ τὸν τόπον ἐκεῖνος, ὅπου μὲ ἐδάνεισε τὰ ἄσπρα καὶ χτίσουν τὸ σπίτι, χωρὶς τὸ θέλημά μου, ἐπέρνω καὶ τὸν τόπον, ἐπέρνω καὶ τὸ σπίτι. Εἰ δὲ κτίσει ἐρωτῶντας με, ὅταν τοῦ το πάρω, δίδω του τὴν ἔξοδον.

10. Ὅταν πουλῶ τὸ σημάδι, ὅπου μὲ ἔδωκεν ὁ πατήρ σου διὰ ἄσπρα, ὅπου τὸν ἔδωκα, προτιμᾶσαι ἐσὺ νὰ το πάρῃς, παρὰ ἄλλος, πλήν εἴ τι δόσει ξένος, νὰ δόσῃς καὶ ἐσύ.

11. Ἐγὼ ἐχρεώθηκα καὶ ἐπῆρασι τὰ κτήματά μου καὶ τα ἐπούλησαν. Εἴτα ἐκίνησα ἀγωγὴν, ὅτι, κατὰ πῶς ἐτίμησαν τὰ κτήματά μου καὶ τα ἐπούλησαν, ὥρισεν ὁ μάγιστρος νὰ δόσω τὸ χρέος μου καὶ νὰ ἐπάρῃ τὰ κτήματά μου καὶ ἐγὼ ἐζήτησα καιρὸν, ὅτι νὰ τα πουλήσω μὲ ἀνάπαισιν καὶ ἐδώκασί με καιρὸν, μῆνας ἕξ. Καὶ ἂν ἐξέβω ἀπὸ τοὺς ἕξ μῆνας καὶ δὲν δόσω τὰ ἄσπρα, νὰ εἶναι ὁ ἀγοραστής κύριος τῶν κτημάτων.

12. Καὶ τριάκοντα χρόνους [285] ἂν ποιήσῃ τὸ σημάδι μου εἰς ἐσένα, τὴν ὥραν ὅπου σὲ δόσω τὰ ἄσπρα, ζητῶ τὸ σημάδι μου.

13. Ἐὰν εἰς μίαν ἡμέραν εἰς σέ δύο ἀνθρώπους θέσω τὸ κτήμά μου σημάδι, δὲν ἔχει διαφοράν, τὸ τίς τὸ ἐδέχθη ἀρχήτερα· ἀμὴ χρεωστεῖ τὸ σημάδι νὰ ἀπολογῇται καὶ τοὺς δύο.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 4' — Περὶ προτιμήσεως ἐνὸς ἀπὸ ἄλλον, τίς ἱκανωθῇ εἰς τὸ χρέος του.

1. <Ἐ>ὰν χωρὶς συμφωνίας καὶ χωρὶς νὰ θέσω τὸ κτήμά μου σημάδι, εἶναι ὅτι νὰ γένη σημάδι, πῶς ἐδανείσθηκα ἄσπρα νὰ ἀνανεώσω τὸ σπίτι μου, ἢ τὸ ἀμπέλι μου, ἢ τὸν κῆπόν μου, ἔχει ἐκεῖνος ὅπου ἐδάνεισε τὰ ἄσπρα καὶ ἐξοδίασέ τα εἰς τὰ πράγματά μου, ἔχει τὰ κτήματά μου, ὅπου ἀνανέωσα, σημάδι διὰ τὰ ἄσπρα του καὶ νικᾷ τοὺς ἄλλους δανειστάς, ὅπου χρεωστῶ, ὅτι νὰ πουλήσῃ τὸ κτήμά μου, ὅπου ἀνανέωσα μὲ τὰ ἄσπρα του· νὰ ἱκανωθῇ ἐκεῖνος ἀρχὴ καὶ τότε νὰ ἐπάρουνσι καὶ οἱ ἄλλοι, ἂν ἀπομείνῃ τίποτες.

2. <Δ>ύο ἀνθρώπους ἐχρεώσται κάποιος, τὸ ἕναν πέρσιν καὶ τὸν ἄλλον τὸν χρόνον τοῦτον· εἴτα ἀπέθανε καὶ ἐπῆρε τὸ χρέος τοῦ χρόνου τούτου, ὅπου ἐδάνεισε· ἐὰν παρέλθουσιν τρεῖς χρόνοι καὶ τίποτες οὐ δὲν εἶπῃ ὁ περσινός, ἔχασε τὰ ἄσπρα του· ἂν εὔρῃ ἄλλα εἶδητὰ τοῦ ἀποθαμένου ἢ [286] τοῦ ζωντανοῦ, ἐπέρνει· εἰ δὲ οὐ δὲν εὔρει τίποτες, δὲν πειράζει τὸν προλαβόντα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 4α' — Περὶ ἀνθρώπου, ὅπου βάλλει τὸ σπίτι του σημάδι εἰς πολλοὺς τόπους.

1. Ὅτι ἐὰν βάλῃ τις τὸ σπίτι του σημάδι διὰ ἄσπρα, ὅπου δανείσθῃ, καὶ ἀπέκει τὸ θέσῃ εἰς τὸ δημόσιον καὶ μετὰ ταῦτα ὅλα ὕστερον, δόσῃ τὸ προῖκα τὸ παιδί του καὶ δουλώσῃ τὸ καὶ εἰς τὰ τρία μέρη, προτιμᾶται νὰ το ἔχῃ τὸ παιδί του ὡς προῖκα του· διότι ἡ προῖκα, οὐ μόνον τοῦ δημοσίου προτιμᾶται νὰ δοθῇ, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τοῦ προτέρου δανειστάς, οἵτινες προτιμῶνται τοῦ δημοσίου. Ἐὰν δὲ ὑποσχεθῇ νὰ δόσῃ προῖκα τὸ παιδί του καὶ οὐ δὲν φθάσῃ νὰ το δόσῃ, προτιμῶνται οἱ προτύτεροι δανεισταὶ νὰ ἐπάρουνσι τὰ ἄσπρα τοῦ ἀπὸ τὸ σημάδι ἐκεῖνο καὶ ἐὰν περισσεύσῃ, ἐπέρνει καὶ ἡ θυγάτηρ αὐτοῦ· εἰ δὲ μὴ, λείπει τὴν, ἐπειδὴ δὲν το ἐπαράλαβεν.

[287] <ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 4β'> — Περὶ ἀνθρώπου, ὅπου δανείσῃ ἄσπρα μία φορὰ, εἴτα καὶ δευτέρω φορὰ καὶ ὑπάγει εἰς τὸ πανηγῦρι.

1. Ἐὰν ἐδανείσῃ τινὰς ἀνθρώπος δι' ἄλλη του χρεῖα ἄσπρα καὶ πάλιν δανειστῇ ἀπὸ ἐμένα ἄσπρα, διὰ νὰ ὑπάγῃ εἰς τὸ πανηγῦρι, νὰ ἀγοράσῃ πραγματείας καὶ ἐξέβῃ καὶ ὑπάγει εἰς τὸ πανηγῦρι νὰ ἀγοράσῃ πραγματείας καὶ ὥσάν ἀγοράσῃ τὴν πραγματείαν ἀποθάνῃ, νικῶ ἐγὼ τὸν προτύτερον δανειστὴν καὶ ἐπέρνω τὸ φορτίον, ὅπου ἠγόρασεν εἰς τὸ πανηγῦρι, διότι διὰ τοῦτο ἐδάνεισα τὰ ἄσπρα.

2. Ἐνας ἀνθρώπος, ὅπου δανείσῃ τινὰ ἀνθρώπον ἄσπρα καὶ ἐπάρει σημάδι, διὰ λόγον μόνον, πράγματα, ἅτινα μέλλει νὰ τοῦ ἔλθῃ ἐκεῖνον ἀπὸ πραγματείας του, κάλλιος εἶναι ἐκεῖνος ἀπ' ἐκεῖνον, ὅπου δανείζει ὕστερότερα καὶ πάρει σημάδι τίποτες εἶδος. Καὶ ὅστις ἀγοράσῃ ἀπὸ τὸν προτύτερον δανειστὴν, δὲν ἐνοχλεῖται ὑπὸ τοῦ ὕστερινοῦ.

3. Ἐὰν δανειστῇ τινὰς ἀνθρώπος ἀπὸ πολλοὺς, σήμερον ἀπὸ ἑνα καὶ αὔριον ἀπὸ ἄλλον, καὶ θέτει τὸ σπίτι του εἰς ὅλους σημάδι, ὅμως ἀπὸ ἐνὸς ἀνθρώπου ἄσπρα ἠγόρασε τὸ σπίτι, ἢ χωράφι, ἢ ἀμπέλι, ἢ κῆπον, ἢ ἄλλον κτήμα καὶ θέσῃ τὸ σημάδι, κάλλιος εἶναι ἐτοῦτος, ὅπου ἠγοράσθῃ μὲ τὰ ἄσπρα του ὅλα. Καὶ οἱ ἄλλοι, ἂν οὐ δὲν εὔρουνσι ἄλλο τίποτες, ὅτι νὰ ἱκανωθοῦσιν, ἄς τοὺς λείπῃ.

4. <Α>νθρωπὸς τις ἐδάνεισε κάτινα ἄσπρα καὶ ἔθηκε τὸ σημάδι, ἐπῆρεν σπίτιν ἢ ἀμπέλιν· ἐδάνεισέ τον καὶ ἄλλος ὕστερος καὶ ἔθηκε τὸ σημάδι καὶ [288] εἰς ἐκεῖνον, τὸν δευτερον· ἂν το πουλήσῃ ὁ πρῶτος δανειστής, ὁ δευτερος δὲν ἔχει, τί νὰ λέγῃ. Εἰ δὲ ἐκεῖνος ὅπου χρεωστεῖ, κάμει προτίμησιν τὸν πρῶτον καὶ δόσει τοῦτο ἢ πουλήσῃ το, δύναται-ὁ

δεύτερος δανειστής νὰ ἐπάρῃ ἀπὸ τὸ εἰσόδημα ἐκείνου τὸ χρέος του, διὰ τὴν σκευωρίαν τῶν δύο.

5. <Ε>ὰν πάρω ἀπὸ ἐσένα ἄσπρα δανεικὰ καὶ θέσω σημάδι πράγματα, ὅπου μέλλει νὰ ἔλθουσιν, εἴτα ἐπάρω ἀπὸ ἄλλον ἄνθρωπον ἄσπρα δανεικὰ καὶ θέσω σημάδι κάτινος, ὅπου θέλω νὰ ἀγοράσω, εἴτα ἐξοδιάσω καὶ τῶν δύο τὰ ἄσπρα ὅπου ἐπῆρα, καὶ ἀπὸ τὰ πράγματα ὅπου μὲ ἔλθωσιν ἀγοράσω τὸ χωράφι, ὅπου εἶπα, καὶ οἱ δύο σεβένετε εἰς τὸ χωράφι, νὰ ἐπάρετε τὸ χρέος, ὅπου σὰς θέλω.

6. <Η> διάταξις λέγει, ὅτι ἐὰν καὶ εἰς προῖκα δόσῃ τις τὸ παιδὶν του πράγματα, διὰ νὰ μὴν τὰ πάρουσιν οἱ δανεισταί, ἐάν τα ἐπάρουσιν οἱ δανεισταί, ἐγκαλοῦνται καὶ τὰ δίδωσιν ὀπίσω.

7. <Ε>ὰν μὲ θέλημα ἀνθρώπου, ὅπου μὲ ἐδάνεισε πρῶτον, δόσω τὸ κτῆμά μου, ὅπου ἔχω, εἰς αὐτὸν σημάδι, διὰ ἄσπρα ὅπου μὲ ἐδάνεισεν, δόσω το πάλιν, μὲ τὸ θέλημά μου, εἰς ἄλλον ἄνθρωπον, ὅπου μὲ ἐδάνεισεν ἄσπρα, προτιμᾶται νὰ ἱκανωθῇ [289] ὁ δεύτερος καὶ ὁ πρῶτος, ἂν ἀπομείνῃ, ἐπέρνει· εἰ δὲ δὲν ἀπομείνει, λείπει τον.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 47' — Περὶ προικός.

1. Εἰς ἀκίνητα πράγματα, ἥγουν κτήματα, ὅπου ἔχει τινὰς σημάδι, ὅταν ἀποθάνῃ καὶ ἔχει γυναῖκα, ὅπου ἔφερεν προῖκα διατεταγμένα καὶ οὐ δὲν εὐρίσκονται πράγματα νὰ ἐπάρῃ τὴν προῖκαν τῆς, ἐπέρνει τὰ κτήματα ἐκεῖνα ἢ γυνή, ὅπου ἔχει ὁ ἄνδρας τῆς σημάδι καὶ ἱκανώνεται πρῶτον ἐκεῖνη. Καὶ τότε, ἂν ἀπομείνῃ, ἐπέρονουσιν καὶ οἱ δανείσαντες τῷ ἀνδρὶ αὐτῆς. Εἰ δὲ οὐ δὲν εὐρεθῇ, λείπει τους, ἐπέρνει τα γόνα μόνον διὰ τὴν προῖκαν τῆς, ἢ τὰ ἐξώποικα. Ἀλλ' διὰ τὸ τοῦτον τῆς προῖκας τῶν ἀνδρῶν τῆς, ὅπου τὴν ἔρχεται εἰς τὸν θάνατόν του, τίποτε οὐ δὲν ἐπέρνει, διότι τὰς γυναῖκας, ὅπου ζημιώνεται, τὰς βοηθοῦμεν, ὅχι καὶ ὅταν κερδίσουσιν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 48' — Περὶ ἀνθρώπου, ὅπου δανείσῃ καὶ λάβῃ ὁμολογίαν καὶ ἡσυχάσῃ.

1. Ἐὰν χαθῇ τὸ γράμμα, ὅπου γράφει πῶς χρεωστεῖ κάτις ἄσπρα καὶ ἀπόθανε ἐκεῖνος ὅπου ἐδάνεισεν, ἐλευθερώθῃ ὅστις ἐχρεώσται. Εἰ δέ, ἔτι ζῶντος, εἶπει, ὅτι ἐχρεώσται με ὁ δεῖνας ἄσπρα τόσα καὶ τὸ γράμμα τὸ ἔχασα, ἐξετάζεται μετὰ μαρτύρων μὲ πολλοὺς τρόπους νὰ φα[290]νῇ, χρεωστεῖ ἢ ὅχι.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 49' — Περὶ ἐκεινῶν, ὅπου δανείζουσιν καὶ μετὰ ταῦτα τραβοῦν ἐκείνους ὅπου χρεωστοῦν, νὰ τους δουλεύουσιν στανέω. Καὶ περὶ ἐκεινῶν, ὅπου ἐνοχλοῦν τοὺς ἀρρώστους.

1. Δὲν ἀναγκάζονται ἐκεῖνοι, ὅπου δὲν ἔχουσιν νὰ δόσουν τὸ χρέος των, ὅτι νὰ δουλεύουσιν καὶ στανέω τους ἐκείνους, ὅπου χρεωστοῦσι, ἂν δὲν θέλουν, μὲ τὸ θέλημά τους.

2. Ὅστις δανείσῃ τινὰν ἄνθρωπον ἄσπρα καὶ εἶπη τον, στανέω του, νὰ τὸν δουλεύῃ διὰ ἄσπρα ὅπου τὸν ἐδάνεισε, ἢ ἐπάρῃ τὰ παδία του νὰ τὸν δουλεύουσιν, χωρὶς τὸ θέλημά των, ἢ τοῦ πατρός των, χάνει καὶ τὸ χρέος του, δίδει τον καὶ ἄλλα τόσα, ὅσα τὸν ἐχρεώσται, ἢ ἐκεῖνον, ἢ τὸ παιδί του καὶ δέρονουσί τον. Μὲ τὸ θέλημά του, ὅστις χρεωστεῖ, ἂν θελήσῃ νὰ δουλεύῃ, ἕως οὗ νὰ εὐγάλῃ τὸ χρέος του, ἀμὴ δυναστεία δὲν ὀρίζει ὁ νόμος.

3. Ὅρίζομεν, ὅστις ἄνθρωπος χρεωστεῖ καὶ ἀρρώσται ἀσθένειαν θανάτου, ὑπάγει ἐκεῖνος ὅπου ἐδάνεισεν ἄσπρα καὶ ἐνοχλεῖ τον εἰς τὸ σπίτι του, ἕως οὗ νὰ ζῇ, καὶ τὴν γυναῖκά του καὶ τὰ παδία του καὶ τὸ σπίτιν του καὶ θέλει νὰ βουλῶσῃ τὸ σπίτιν του, χωρὶς νὰ ὀρίσῃ [291] ἢ κρίσις, ἢ μετὰ τὸν θάνατον τοῦ ἀνθρώπου, ὅπου τὸν ἐχρεώσται, ἢ καὶ ζῶντας, καὶ μετὰ ταῦτα, εἴ τι δίκαιον ἔχει, χάνει το καὶ ὅσον ἔλεγεν ὅτι τὸν χρεωστεῖ ὁ ἄνθρωπος, ἀφήνει τὰ παδία τοῦ ἀποθαμένου καὶ δίδει τα καὶ ἄλλα τόσα, διὰ τὴν ὕβριν τοῦ πατρός

τους, ὅπου τὸν ὕβρισεν εἰς τὴν ἀσθενείαν του. Ἐπέρνουσι καὶ αὐθεντικὰ τὸ τρίτον τοῦ βίου του. Εἰ δὲ καὶ εἰς τὸν θάνατόν του, δὲν ἀφήνει νὰ τον θάψουσιν, ὁμοίως νὰ πάθῃ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 45' — Ὅταν ὁ ἀσθενὴς εἴπῃ, ὅτι μὲ χρεωστοῦν, χωρὶς μάρτυρας, νὰ μὴν ἀκούγεται.

1. Οἱ λόγοι τοῦ ἀνθρώπου ὅπου ἀποθνήσκει δὲν ἀρκοῦσιν εἰς ἀπόδειξιν, ὅτι νὰ εἴπῃ μόνον ὅτι ὁ δεῖνας μὲ χρεωστεῖ τόσα, ἀμὴ νὰ εἶναι καὶ μάρτυρες. Ἄλλ' οὐ δὲ νὰ γράψῃ τινὰς εἰς τὴν διαθήκην του, ὅτι χρεωστεῖ τόσα, εἰ μὴ διὰ μαρτύρων.
2. Ἐὰν ἄνηθος κληρονομίῃ τινά, ὀφείλει καὶ τὰ χρεὴ του, τοῦ ἀπεθαμένου, <νὰ πληρώσῃ>. <Διὰ τὰ χρεὴ τοῦ ἀπεθαμένου> οἱ κληρονόμοι του ἀπολογοῦνται καὶ ὄχι οἱ λεγατάριοι.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 46' — Περὶ παιδίων, ἵνα τρέφουσιν τοὺς γονεῖς αὐτῶν καὶ περὶ χρέους, ὅτι τὰ παιδία διὰ τοὺς πατέρας δὲν δίδωσι, οὐδὲ οἱ πατέρες τῶν παιδίων ζώντων [292].

1. <Τ>ὰ παιδία ἀναγκάζει ἡ κρίσις νὰ τρέφουσιν τοὺς γονεῖς τους, ὅταν εἶναι εἰς πτωχείαν, ὥσπερ καὶ οἱ γονεῖς, ὅταν πένονται τὰ παιδία.
2. Τὰ δὲ χρεὴ, μήτε οἱ πατέρες τῶν παιδίων δίδουσι, μήτε τὰ παιδία τῶν πατέρων.
3. Ἄλλοῦ πούπετα δὲν ἀναγκάζονται τὰ παιδία νὰ δόσουσι χρέος τοῦ πατρὸς τους, ὅπου δὲν ἐκληρονόμησαν, μόνον εἰς τὸ αὐθεντικὸν χρέος, ὅπου ἐχρεώσται ὁ πατήρ τους.
4. <Ε>ὰν γυνὴ εἰς τὸ χρέος τοῦ ἀνδρός της ποιήσῃ ἐνα τῆς εἰδος, ὅπου ἔχει τῆς προικὸς της, ὅταν δοθῇ τὸ χρέος τοῦ ἀνδρός της, ἢ ὅλοι τὸ χρέος δίδεται καὶ σβέννυται ἢ προϊκά, ἐὰν οὐ δὲν ἀποκτήσῃ ὁ ἄνδρας της ἄλλα πράγματα, εἰ δὲ ἀποκτήσῃ, ἔχει τὴν προικάν της πάλιν, εἰς ὅσα φθάσῃ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 47' — Περὶ μετὰθεσις τοῦ χρέους ἀπὸ εἰναι εἰς ἄλλον.

1. Τότε γίνεται μετὰθεσις τοῦ χρέους, ὅτε ῥητὰ συμφωνήσῃ τις, ὅτι ἀφήνω τὸν Κώνσταν, ὅπου χρεωστεῖ, τῆς ἐνοχῆς τοῦ χρέους καὶ λαμβάνω ἐσένα.
2. <Ε>ὰν δὲ ρητὸς δὲν εἶναι ὁ λόγος ἐτοῦτος, ἀφήνω τὸν Κώνσταν, δηλονότι ὅπου μὲ χρεωστεῖ καὶ ἀπὸ τώρα ἐσένα ἡξεύρω, ὅτι νὰ με ἀπολογήσῃς τὸ χρέος, [293] ὅπου χρεωστεῖ, σεβένω ἐγὼ νὰ δόσω τὸ χρέος τοῦ Κώνστα, ἀπὸ τὰ πράγματά του ἢ ἀπὸ τὰ ἐδικά μου. Τότε ἔχει καὶ τοὺς δύο ἐνόχους καί, ἂν εὐπορῇ ὁ δεύτερος, ὅπου ἐδέχθη τὸ χρέος τοῦ Κώνστα, νὰ το δόσῃ, δίδει το. Εἰ δὲ οὐ δὲν εὐπορεῖ, πλατίζεται ὁ Κώνστας καὶ δὲν ἔχει νὰ εἴπῃ, ὅτι ἄς τὰ δόσῃ ὅστις τα ἐδέχθη.
3. <Ο> πατρίκιος ἔλεγεν¹ ὅτι τότε δίδουσι τὸν ἄνθρωπον, ὅπου χρεωστεῖ τεσσάρους μῆνας ἄδειαν, ὅτι νὰ πουλήσῃ τὰ κτήματά του μὲ ἀνάπανσιν, ἢ νὰ τα θέσῃ σημάδι, ὅταν ἐκεῖνος ὅπου χρεωστεῖ, <εἶναι> εὐπορος καὶ εἰς τὰ χρήματα καὶ εἰς τὰ κτήματα. Ὅταν δὲ εἶναι ἐκεῖνος ὅπου χρεωστεῖ τῶν ἀπόρων, δὲν πρέπει νὰ τον δίδωσι τεσσάρους μῆνας ἄδειαν, διότι οὐδεμία ὠφέλεια γίνεται καὶ εἰς τοὺς δύο, ἀλλὰ μᾶλλον βλάβη· διότι δαπανᾷ ἐκεῖνα, τὰ ἔχει, ζητῶντας τὸ χρέος. Ὀλίγας γοῦν <ἡμέρας>, ἔλεγεν ὁ πατρίκιος, νὰ δόσῃς ἄδειαν τὸν ἄνθρωπον ὅπου χρεωστεῖ καὶ νὰ κόπτῃ τὴν κρίσιν διὰ νὰ μὴ δὲν γίνονται πάλιν οἰκεῖα ἐπὶ τοῖς ὀφελος μὴ ἔχουσιν καὶ ἡ ὑπέρθε[294]σις τῆς κρίσεως εἰς πλεῖον ἐπιτείνουτο.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 48' — Περὶ κτημάτων ἀντὶ χρυσίου δεδομένων τῷ δανεισθῇ.

1. Ἐὰν τις θαρρήσῃ εἰς τινὸς ἀνθρώπου κτήματα καὶ δανείσῃ τον ἄσπρα καὶ ἐκεῖνος ὅπου δανειστῇ τὰ ἄσπρα ἐξοδιάσῃ τα καὶ ἄσπρα δὲν ἔχῃ νὰ τον δόσῃ, ἀμὴ ἔχει κτήματα καὶ ἐκεῖνος ὅπου τὸν ἐδάνεισεν ἐπὶκειται καὶ ζητᾷ ἄσπρα καὶ ἐκεῖνος ὅπου χρεωστεῖ ἄσπρα

1. Πείρα ΝΗ' 1.

δὲν ἔχῃ, οὐδὲ ἄλλα τίποτες κινητά, δίδομεν ἄδειαν τὸν ἄνθρωπον ὅπου δανεῖζει, ἂν θέλῃ, νὰ ἐπάρῃ τὰ κτήματα, ἀντὶς τὰ ἄσπρα.

2. <Ε>ὰν γοῦν τὸ ἀγοράζῃ ἄλλος τινὰς καὶ ἐκεῖνος τὸν ἐμποδίζει, ὥς ὅτι εἶναι τοῦ ἀνθρώπου, ὅπου ἐδανείσθῃ τὰ πράγματα, νὰ τα ἐπάρῃ διὰ τὰ ἄσπρα του, λέγομεν, ὅπου καὶ ἂν τύχῃ τοῦτο, ἀπὸ τοὺς ἄρχοντας τοῦ τόπου νὰ ἐμποδίζονται, ἕως οὗ νὰ τιμηθοῦσι τὰ κτήματα τοῦ ἀνθρώπου, ὅπου χρεωστεῖ, εἰς τὴν τιμὴν τους καλὰ καὶ ἂν ἐπάρῃ ἐκεῖνος, ὅπου ἐδάνεισε, κτήματα τοῦ ἀνθρώπου, ὅπου χρεωστεῖ, ὅποιον ἂν θέλῃ εἰς τιμὴν καὶ ποσὸν τῶν ἀσπρῶν τοῦ ἀνθρώπου, ὅπου χρεωστεῖ, ἤγουν ὅπου ἐδάνεισε, οὐ δὲ γὰρ εἶναι δίκαιον, [295] νὰ δανείσῃ ἄσπρα καὶ νὰ πάρῃ κτῆμα, τὸ ὁποῖον οὐ θέλει.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε' — Περὶ διαθήκης, ὅπως εἶναι καὶ πῶς κατὰγεται καὶ πῶς ἔχει τὸ βέβαιον.

1. Αἱ διαθήκαι ἀπὸ τρία νόμιμα ἔχουσι τὴν σύστασιν, ἐκ τοῦ πολιτικοῦ, ἐκ τῶν διατάξεων καὶ ἐκ τοῦ πρακί<τ>ωρος. Ἐκ μὲν τοῦ πολιτικοῦ βαστᾶται ἡ διαθήκη, ὅτι ἐνώπιον τῶν μαρτύρων νὰ γένη ἓνα γράμμα εἰς ἓνα χαρτί : ἡ διαθήκη. Ἐκ δὲ τῶν διατάξεων, ὅτι καὶ ἐκεῖνον, ὅπου ποιήσῃ τὴν διαθήκην καὶ τῶν μαρτύρων αἱ ὑπογραφαί, νὰ εἶναι εἰς τὴν διαθήκην ὁμοῦ. Ἐκ δὲ τοῦ πρακί<τ>ωρος, ἡ διαθήκη, ὡς ἂν γένη ἐνώπιον τῶν μαρτύρων εἰς ἓνα γράμμα, καὶ ὡς ἂν εἶναι ἐκεῖνον ὅπου ποιήσῃ τὴν διαθήκην καὶ τῶν μαρτύρων τὰ ὀνόματα μεταγεγραμμένα εἰς τὴν διαθήκην, θέλει νὰ εἶναι καὶ μὲ βούλλαις πᾶσα ἐνὸς μάρτυρος ἡ διαθήκη βουλλωμένη. Αἱ νὰ μὴ δὲν ἔχουσιν ὕστερον εὐκόλῃ ὅστις θέλει νὰ κα<τ>ορῇ καὶ νὰ γράψῃ καὶ ἐκεῖνος ὅπου ποιήσῃ τὴν διαθήκην μὲ τὸ χεῖρ τοῦ τοῦ κληρονομοῦ τὸ ὄνομα, ἂν ἡξέυρῃ γράμματα, ὅτι [296] τοῦτον δηλονότι ποῖα κληρονόμου εἰς τὰ πράγματά μου καὶ ἂν οὐ δὲν τὸ γράψῃ μόνος του καὶ τὸ ὄνομά του καὶ τὸ ὄνομα τοῦ κληρονομοῦ του, ἀνάγκη εἶναι οἱ μάρτυρες νὰ λέγουσιν τὸ ὄνομα τοῦ κληρονομοῦ. Ἐπειδὴ εἴπαμεν, ὅτι οἱ μάρτυρες θέλουσι νὰ βουλλώσῃ τὴν διαθήκην, ἂν οὐ δὲν ἔχῃ πᾶσα μάρτυς τὴν βούλλα του, μὲ ἓνα δακτυλίδι βουλλώσουσιν τὴν ὅλοι οἱ μάρτυρες. Καὶ ἐν νυκτὶ σφραγίζεται καὶ ὑπογράφεται διαθήκη.

2. <Η> δὲ εἰκοστὴ ἐβδόμη νεαρὰ κὺρ Λέοντος ἔτζη λέγει, ὅτι ἐὰν οἱ μάρτυρες μόνον εἰποῦσιν, ὅτι τοῦ ὀδεῖνος τοῦ ἀνθρώπου εἶναι ἡ διαθήκη καὶ ἐνώπιον ἡμῶν ἐγένῃ, πλέον μὴ δὲν ζητᾶς, μήτε ταῖς βούλλαις τῶν μαρτύρων, ἂν λείπουσιν ἀπὸ τὴν διαθήκην, μήτε τὰς ὑπογραφάς των, ἂν οὐ δὲν εἶναι ὑπογεγραμμένοι.

3. <Η> δὲ τριακοστὴ ἐνάτη τοῦ κὺρ Λέοντος περὶ διαθήκης, ὅπου δὲν βουλλώσῃ ὁ ἄρχων τοῦ τόπου, λέγει, ὅτι καὶ ἐκ μόνῃς τῶν μαρτύρων τῆς ὑπογραφῆς νὰ ἔχει τὸ στέργον.

4. <Ο> γράψας τὴν διαθήκην μαρτυρᾷ καὶ αὐτὴν στέργει. Ὅστις εὖγῃ ἀπὸ τὸν νοῦν του εἰς τὴν ἀσθένειάν του, δὲν διατίθεται εἰς τὴν παραφροσύνην του, ἀμὴ [297] ὅταν συνέλθῃ ὁ νοῦς του. Ἐάν τις εἴπῃ πολλὰ καὶ βο<υ>λόμενος εἰπεῖν καὶ ἄλλα, διακοπῇ ἡ φωνή του, οὐδὲ τὰ εἴ τι εἴπῃ δὲν στέργουσιν.

5. Ὁ βουβός, ὁ κουφός πάντως δὲν διατίθονται καὶ ἡ διαθήκη ὅπου ἐποίησαν προτῆτερα, στέργει. Λέγομεν περὶ κουφοῦ καὶ ἀλάλῳ ὅτι κουφός εἶναι ὅπου παντελῶς δὲν ἀκούει, ὅχι ἐκεῖνος ὅπου βαρεκούει. Διότι ἐκεῖνος ὅπου βαρεκούει, διατίθεται. Ὅσοι δὲν ἡξέυρουνσι τὸ ἐδικόν τους καθαρὰ ποῖον εἶναι καὶ ὅσοι δὲν ἡξέυρουνσι πῶς θέλουσι, δὲν διατίθονται. Ὅστις καταδικασθῇ εἰς φθαίσιμον καὶ περιορίσουσί τον, δὲν διατίθεται, οὐδὲ ἂν ἐποίησε προτῆτερα, στέργει. Ὁμοίως καὶ οἱ βασανιζόμενοι ἢ τιμωρούμενοι καὶ οἱ τινες ἢ ξίφει ἢ θηρίοις ὑποβληθῆναι καταδικάζονται, δὲν διατίθονται. Τοῦ ἐξωρισμένου καὶ τοῦ εἰς

φυλακὴν ὄντος πρὸ τοῦ νὰ καταδικασθῇ καὶ ἀποθάνῃ καὶ τοῦ χειροκοπηθέντος διαθήκη δὲν στέργει.

6. Ὁ ἄσωτος δὲν διατίθεται, οὐδὲ μαρτυρᾷ εἰς διαθήκην. Ἄσωτος λέγεται ὁ ἀκόλαστος καὶ ἀσελγής, ἡγουν ἀρσενοκοίτης, ὁ κτηνοβάτης· διὰ τοῦτο οὐκ ἀφήνουσί τον νὰ διατίθεται.

7. Τὸν ἄσωτον ἐπέρνουσί τον εἴ τι ἔχει [298] πράγματα καὶ ἀφήνουσί τον ἐνδεῇ, διὰ νὰ μὴν τὰ χαλάσῃ εἰς αἰσχροῦς πράξεις. Καὶ ἂν τὰ ἐδικὰ του πράγματα ἐπέρνουσί του τα καὶ οὐ δὲν τοῦ τὰ ἀφήνουσι, πῶς θέλει συγχωρεῖ ὁ νόμος νὰ ποιῇ διαθήκην εἰς τὰ πράγματά του ; Πλὴν ἂν του ἔλθῃ θάνατος καὶ εἴπῃ νὰ ποιήσουσι τίποτες διὰ τὴν ψυχὴν του, εἰς τοῦτο μόνον στέργει ἡ διαθήκη. Ὅπου ποιήσῃ τινὰς διαθήκην, πρὸ τοῦ νὰ τον παρασύρῃ ὁ διάβολος εἰς τὴν ἄσωτίαν, εἶναι βεβαία. Καὶ ἀφ' οὗ γένῃ ἄσωτος καὶ πάλιν ἐπιστρέψῃ εἰς τὸ καλόν, διατίθεται.

8. Ἡ διαθήκη τοῦ αἰχμαλώτου, ὅπου ἐποίησε πρὸ τοῦ νὰ αἰχμαλωτισθῇ, στέργει. Τὸ λέγουσιν περὶ αἰχμαλώτου εἰς τὰ τρία ταῦτα κεφάλαια : Ὁ ἄνθρωπος ὅπου εἶναι δουλωμένος εἰς τοὺς πολεμίους, εἴ τι διαθήκῃ ποιήσῃ, δὲν στέργει, ἂν ἐλευθερωθῇ καὶ ἔλθῃ ὀπίσω εἰς τὸ σπίτιν του· ἀμὴν ἂν ἔχῃ διαθήκην, ὅπου ἔκαμῃν εἰς τὸ σπίτιν του, στέργει, καὶ ὕστερον αἰχμαλωτισθῇ ἢ ἀποθάνῃ ἐκεῖ, ἡ τοιαύτη διαθήκη στέργει.

9. Τῶν αἰχμαλώτων αἱ διαθήκαι, εἰ καὶ λέγουσι τινές, ὅτι νὰ μὴ δὲν στέργουσι, βε[299]-βαιοῦνται διὰ τοῦ δικαίου τῆς ὑποστροφῆς. Εἰ δὲ ἀποθάνουσιν εἰς τὴν αἰχμαλωσίαν, βεβαιοῦνται διὰ τοῦ νόμου.

10. Διὰ τοῦτο καὶ ἡ εἰκοστὴ πέμπτη νεαρὰ τοῦ Λέοντος λέγει, ὅτι ἐκεῖνοι ὅπου εἶναι εἰς αἰχμαλωσίαν διατίθενται καὶ ἐγγράφως καὶ ἀγράφως, ἐνώπιον πέντε ἢ τριῶν μαρτύρων καὶ στέργει, μόνον νὰ μὴ δὲν εἶναι τινὰς εἰς τὴν αἰχμαλωσίαν καὶ ἡ μὲ τὸ θέλημά του ἢ στανέω του βιασθῇ καὶ κάμῃ διαθήκην, ὅτι νὰ κληροναμήσουσι τὰ πράγματά του οἱ πολέμιοι. Νὰ κερδίζουσι ἀπὸ διαθήκης τὰ πράγματα τῶν δούλων, ὅπου ἔχουσιν εἰς τὴν πατρίδα τους οἱ δοῦλοι, δὲν στέργει.

11. Ὑποδεικνύει τυφλός, ὅτι νὰ ποιῇ ἐγγράφον ὁμολογίαν ἐνώπιον πέντε ἢ ἐπὶ μαρτύρων, νὰ δείξῃ καὶ τὸν κληρονόμον, ποῖος εἶναι, μήπως πλανηθῶσι.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ρα' — Περὶ μυστικῆς διαθήκης.

1. Διαθήκη μυστικὴ δὲν στέργει, ἂν οὐ δὲν ὑπογράψῃ μὲ τὸ χεῖρ του ἐκεῖνος ὅπου διατίθεται· διὰ τοῦτο οὔτε γυναῖκες, οὔτε ἀγράμματοι δύνονται μυστικὰ ὅτι νὰ ποιοῦσι διαθήκην.

2. Ὅμοίως εἶναι ἐτοῦτος ὁ νόμος τῆς παλαιᾶς συνθηκῆς, ὅπου αὐτὸς [300] μία γυναῖκα ἀφήνασιν ὑπογράφειν ἐν γράμματι καὶ νὰ βεβαιώνουσιν εἴ τινα ὑπόθεσιν ἤθελαν, μὲ ὑπογραφὰς των.

3. Ἡ δὲ τριακοστὴ πέμπτη νεαρὰ τοῦ Λέοντος, περὶ τοῦ πῶς νὰ ποιήσῃ διαθήκην τυφλός καὶ ἀγράμματος καὶ γυναῖκες, ἐπὶ λέγει : μυστικὰς διαθήκας, ὅπου ποιοῦσιν οἱ ἄνθρωποι, θέλεις τυφλοὶ εἶναι, θέλεις ἀγράμματοι, θέλεις γυναῖκες, θεσπίζομεν νὰ γίνονται, πλὴν ἐνώπιον ἀξιοπίστων μαρτύρων νὰ ὁμώσουσιν, ὅτι ἔμπροσθέν τους ἐγράφη ἡ διαθήκη, καθὼς ἔλεγεν ὁ διατιθέμενος καὶ ὅτι αὐτοὶ μὲ τὰς χεῖράς τους ὑπέγραψαν εἰς τὴν διαθήκην.

4. Ὑποδεικνύει καὶ ὁμοίωστα ἔχουσιν τὰ πράγματα οἱ ἀδελφοί, ὅμως οὐδὲ εἰς ἀπὸ τοὺς ἀδελφόνους κωλύεται ποιῆσαι διαθήκην εἰς εἴ τινα θέλῃ, οὐδὲ ἐμποδίζεται, διότι εἶναι ὁμοίωστα τὰ πράγματά των.

<ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ρβ'> — Περί τοῦ πῶς τοῦ ποιῆσαι διαθήκην, ὅποιος ἡξεύρει γράμματα, ἀνάμεσα τὰ παιδιά του.

1. Εἴ τις εἰξεύρει γράμματα καὶ θέλει νὰ ποιήσῃ διαθήκην ἀνάμεσα τὰ παιδιά του, πρῶτον μὲν ἄς γράφῃ τὸν χρόνον καὶ τὸν καιρὸν, τὸ τί ἔτος ἔναι καὶ τί ἰνδικτιῶνας. [301] Εἶτα καὶ τὰ ὀνόματα τῶν παιδίων του, ἄς τὰ γράφῃ μὲ τὸ χεῖριν του τότε ἄς γράφῃ τί καὶ τί ἔδωκεν καὶ τί ἀφήνει πᾶσα ἓνα του παιδί. Ὅχι εἰς πολλὰ χαρτία, ἀμὴ εἰς ἓνα νὰ εἶναι, εἴ τι τὰ ἔδωκεν καὶ τί τὰ ἀφήνει, φανερά καὶ ἀναμφίβολα εἰς πᾶσα του ἓνα παιδί γραμμένα εἰς χαρτίν, ὡσάν τα εἶπαμεν, ἵνα μὴ φιλονικοῦσι ἀπὸ τὴν σύγχυσιν τῶν πολλῶν γραμμάτων τὰ παιδιά του, ὕστερον, εἰ μὴ που ἂν θέλῃ νὰ ἀφήσῃ τὴν γυναικά του, ἢ ἄλλον πρόσωπον ξένον, λεγάτα, ἢ φειδοκόμισα, ἢ ἐλευθερίαις, καὶ ταῦτα μὲ τὸ χεῖριν του ἄς τὸ γράφῃ, ἢ ἄς λέγει ἄνθρωπον ὅπου ἡξεύρει γράμματα καὶ ἄς γράφῃ ἐνώπιον ἀξιοπίστων μαρτύρων, διὰ νὰ εἶναι ὅλα ὕστερον ἰσχυρά, ἂν θέλῃ εἴ τι ἔκαμεν καὶ ἔγραψεν καὶ τίποτες ἐλάττωσιν νὰ μὴ δὲν ἔχουσιν, ὡς ὅτι δὲν ἐδέχθησαν τὰ γράμματα ἐκεῖνα, καὶ τὴν λοιπὴν παρατήρησιν τῶν διαθηκῶν, ἀλλὰ τοῦτο μόνον ἄς λέγουσιν, τὸ εἴ τι εἶπεν ἢ γλῶσσα του καὶ εἴ τι ἔγραψεν τὸ χεῖριν του εἰς τὸ χαρτί, νὰ ἔχῃ δύναμιν καὶ τὸ ἀκατάλυτον καὶ ἂν εἶναι, ὅτι μέχρι τελευτῆς [302] αὐτοῦ θέλει νὰ στήλῃ εἴ τι διετύπωσεν, οὐδὲ εἰς ἔχει ὕστερον ἄδειαν ὅτι νὰ φέρῃ μάρτυρας, πῶς ἐβουλήθη ὅτι νὰ ἀλλάξῃ τὴν γνώμην του καὶ διαθήκην αὐτὴν νὰ σχίσῃ τὸ πρῶτον γράμμα καὶ ἄλλον νὰ ποιήσῃ, νὰ δουλώσῃ¹ τὴν τελευταίαν γνώμην του, ἢν τινα πρέπει ὅτι νὰ στήλῃ καὶ οὐκ ἔφθασε τοῦτο ποιῆσαι, ἀμὴ ἀπέθανεν. Τοῦτο γὰρ ἀφήνομεν τὸν ἄνθρωπον ὅπου ἔγραψε τὴν διαθήκην διὰ τὰ παιδιά του καὶ τί νὰ πάσῃ πᾶσα ἓνα, ὅτι ἂν θέλῃ νὰ χαλάσῃ τὴν πρώτην διαθήκην καὶ νὰ ποιήσῃ ἄλλην εἰς τὸν θάνατόν του, νὰ τὴν ποιήσῃ τὴν ὕστεράν ἐνώπιον πέντε ἢ ἐπτὰ μαρτύρων, ἄς ποιήσῃ τελείαν διαθήκην, νὰ ἔχῃ καὶ ὅλα τὰ σύμβολα τῶν διαθηκῶν. Εἰ² δὲ τὸ τοιοῦτον δὲν γίνεῖ ὕστερον, ἢ πρώτη νὰ ἔχῃ τὸ βέβαιον καὶ ἀκατάλυτον. Φειδοκομίσιον λέγεται, ὅταν ἐκεῖνος ὅπου ποιεῖ διαθήκην, λέγει τὸν κληρονόμον του, δηλονότι τὸν υἱόν του, ὅτι παρακαλῶ σέ, ὦ υἱέ, δὸς τὸν ὀδεῖνα πέρπυρα τόσα. Καὶ φειδοκομισαρία ἐλευθερία λέγεται, ὅταν ἐκεῖνος ὅπου ποιεῖ διαθήκην, λέγει τὸν υἱόν του, παρακαλῶ σέ, [303] ὦ υἱέ, δὸς τὸν ὀδεῖνα δοῦλον ἐλευθερίαν. Ἄν οὐ δὲν γίνῃ μετὰ ταῦτα τελεία διαθήκη, εἴτε ἔγγραφος, εἴτε ἄγραφος, ἢ διαθήκη ὅπου ἐγίνῃ πρῶτον, ἂν εἶναι τελεία, ἔχει τὸ βέβαιον καὶ ὅσος δήποτε παρέλθῃ καιρός, ἀφ' οὗ γένῃ ἢ πρώτη.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ργ' — Περί διαθήκης, ὅπου ἀφήσῃ ὅποιον του παιδί θέλει κληρονόμον, ἢ ἀφήσῃ πράγματα ἄγραφα.

1. Ἐάν τις γράφῃ διαθήκην καὶ ἀφήσῃ τινὰ του παιδί, ὅποιον θέλει κληρονόμον καὶ γράφῃ, ὅτι ἔχει τόσα καὶ τόσα πράγματα ἄγραφα, ὅπου δὲν τα ἐνθυμήθῃ, καὶ ὅσα δὲν ἐνθυμήθῃ, ἐπέρνει τα τὸ παιδί, ὅπου ἐποίησε κληρονόμον. Εἰ δὲ γράφῃ διαθήκην καὶ εἰς τὴν διαθήκην μέσα καταστήσῃ τινὰ ἄνθρωπον ἐπίτροπον καὶ γράφῃ ὅτι ἔχει τάδε καὶ τάδε, ἀφήσῃ δὲ τινὰ ἀμνημόνευτα, ὅσα δὲν ἐνθυμήθῃ εἰς τὴν διαθήκην του πράγματα, κληρονομοῦσι τα οἱ συγγενεῖς του οἱ ἄλλοι, ἢ τὰ παιδιά του, ὅπου δὲν τοὺς ἔκαμε κληρονόμους. Εἰ δὲ προσθέσει καὶ εἰπῇ εἰς τὸ τέλος τῆς διαθήκης, ὅτι αὐτὰ ἐνθυμήθηκα καὶ εἶπα, ἀμὴ ἂν εὑρεθοῦσι καὶ ἄλλα πράγμα[304]τά μου, ὅπου δὲν τα ἐνθυμοῦμαι, θέλω νὰ τα διοικῇ καὶ ἐκεῖνα, ὁ ἐπίτροπός μου, ὀρίζει τα. Νόμιμος διαθήκη λέγεται, ὅτι νὰ φυλάγῃ τὸ τρίτον τῶν πραγμάτων του τὰ παιδιά του, καὶ τὰ δύο μερτικὰ εἴ τι θέλει, ἄς τὰ κάμῃ.

1. Ὁρθῶς : δηλώσῃ.

2. Τὸ χφ. ἦ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ρδ' ¹ —.

1. Εἴ τις ποιήσει διαθήκην καὶ θέλει νά την χαλάσῃ, εἰ μήπου νά ποιήσῃ τὴν δευτέραν διαθήκην νόμιμον. Ἡ δὲ νόμιμος διαθήκη ἔτζη γίνεται : εἰς ἓνα φύλλον χαρτί, ἐνώπιον τῶν μαρτύρων, νά γράψῃ τὸ βούλεται, νά γράψῃ καὶ πᾶσα ἐν μάρτυρα τὸ ὄνομά του, νά ὑπογράψουσι καὶ οἱ μάρτυρες τὰ ὀνόματά τους, νά βουλλώνουσι τὴν διαθήκην μὲ τὰ δακτυλίδια τους, νά γράψῃ καὶ ὁποῦ διατίθεται τὸ ὄνομά του καὶ τὸ ὄνομα τοῦ κληρονόμου καὶ νά εἶναι ὁ κληρονόμος εἰς ἀπ' ἐκείνους ὁποῦ καλοῦνται νά κληρονομήσουσιν, ἢ γοῦν παιδία του ἢ ἀδελφός του. Ἄν γοῦν τὴν διαθήκην τοιαύτην δὲν ποιήσῃ, ἢ πρώτη νά μὴ δὲν ἔχει χαλασμόν, δηλονότι ἂν ποιήσῃ ἄλλην διαθήκην, νά χαλάσῃ τὴν πρώτην· ἀλλέως δὲν ἔχει νά την χαλάσῃ, ἢ μὴ που τύχει ἢ πρώτη διαθήκη, ὅτι νά καλῇ τινὰν ξένον εἰς κλη- [305] ρονομίαν καὶ τὸν δεύτερον, ὁποῦ θέλει νά ποιήσῃ, νά καλῇ συγγενὴν τοῦ κληρονόμου, ὁποῦ καὶ διαθήκην ἂν δὲν ἐποίει, ἔμελλε νά τον κληρονομήσῃ, ὡς ὁ πατήρ του, ἢ παιδί του, ἢ ἀδελφόν του ἢ ἐξάδελφόν του. Ὅποταν γοῦν ἢ πρώτη διαθήκη ποιῇ τινὰ ξένον κληρονόμον καὶ θέλει νά ποιήσῃ ἄλλην διαθήκην, ὁποῦ νά ποιῇ τινὰ συγγενὴν τοῦ κληρονόμου, χαλνᾷ ἢ πρώτη καὶ γίνεται ἢ δευτέρα, ἂν καὶ ἀπλήρωτος εἶναι ἢ δευτέρα γραφή, ὀρίζομεν, λέγει, ὅτι εἰς τὴν δευτέραν διαθήκην, ὁποῦ γίνεται εἰς συγγενὴν του, πέντε μάρτυρες νά ὁμώσουσι μόνον, ὅτι ἔτζη ἐβουλήθη νά ποιήσῃ καὶ εἶπεν το καὶ ἤρξαντο, ὅτι νά γράφουν τὴν διαθήκην, ἂν καὶ δὲν τὴν ἐπλήρωσεν, ἔχει τὸ βέβαιον. Εἰ δὲ τοιαύτη διαθήκη δὲν γένηι ἢ δεύτερος, ἀμή, κατὰ πῶς εἶναι ἢ πρώτη εἰς ξένον, θέλει νά ποιήσῃ καὶ εἰς τὸν δεύτερον ξένον τινά, ὁποῦ συγγενὴς του δὲν εἶναι, κληρονόμον. Ἡ ἂν εἶναι ἢ πρώτη διαθήκη εἰς παιδίον του ἢ ἀδελφόν του καί, χωρὶς αἰτίαν νόμιμον, θέλει νά ποιήσῃ εἰς τὴν δεύτερον ξένον κληρονόμον, δὲν χαλνᾷ ἢ πρώτη διαθήκη.

[306] 2. <Ε>ἴ τις εἶναι εἰς τὴν ὑγείαν του καὶ ποιήσῃ διαθήκην, ὕστερον δὲ ἢ ἀπὸ λύπης, ὁποῦ ἔχασεν τὰ παιδία του, ἢ χρήματα, ἢ ἐδαιμονίσθη, ἢ ἐμίσησε τὴν ζωὴν του <καὶ ἐποίησε τὸν θάνατόν του>, στέργει ἢ διαθήκη, ὁποῦ ἐποίησεν. Εἰ δὲ ἀπὸ φόβον του, ὡς κακὸν ἄνθρωπον, νά μὴ δὲν τὸν τιμωρήσουσιν, ἐποίησε τὸν θάνατόν του, δὲν στέργει ἢ διαθήκη, ὁποῦ ἐποίησεν.

3. Εἴ τις κωλύσει τινά, μὴν ποιήσῃ διαθήκην, ἢ νά ἀλλάξῃ τὴν διαθήκην ὁποῦ ἐποίησε, νά ποιήσῃ ἄλλην εἰς ³ συγγενεῖς του, ἢ ὅτι εἶναι εἰς τὴν πρώτην διαθήκην νά κληρονομήσῃ καὶ εἶναι γραμμένος, ἂν ἐγνωρισθῇ ὕστερον, πῶς ἐκώλυσε καὶ οὐ δὲν ἀφῆκεν νά γένη ἄλλη διαθήκη, εἴ τι ἐκέρδισεν ἀπὸ τῆς διαθήκης, ἐπέρνει τα τὸ δημόσιον.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ρε' — Περὶ ἂν δὲν θέλῃ νά ἡξεύρουσι οἱ μάρτυρες, τί γράφει ἢ διαθήκη.

1. Ἐὰν ἐκεῖνος ὁποῦ ποιήσῃ διαθήκην, δὲν θέλει νά ἡξεύρουσιν οἱ μάρτυρες, τί γράφει εἰς τὴν διαθήκην του, ἄς τὴν τυλίξῃ ἕως οὔ εἶναι τὰ πράγματα καὶ ἀπέκει ἄς τὴν δόσῃ τοὺς μάρτυρας ἀτός του, νά ὑπογράψουσιν ἔμπροσθέν του καὶ ἄς λέγῃ τοὺς μάρτυρας, ὅτι αὐτοῦ διαθήκη εἶναι, πλὴν εἰς μίαν ὥραν νά ὑπογράψουσιν [307] εἰς τὴν διαθήκην οἱ μάρτυρες ὅλοι καὶ νά την βουλλώσουσιν, ἔχει τὸ βέβαιον ἂν καὶ πέντε μάρτυρες εἶναι, εἴτε εἰς τὴν διαθήκην γραμμένην, εἴτε ἄγραφον.

2. Ἐὰν γυναῖκα ἐγκαστρωμένη νά ἀποθάνῃ εἰς τὸ λουτρόν, ὁποῦ λούγεται καὶ κάμη διαθήκην ἄγραφον ἔμπροσθεν εἰς ἐννέα γυναῖκες ὁποῦ εὐρεθῶσιν ἐκεῖ, εἰς τὸ λοετρόν, στέργει ἢ διαθήκη.

1. Παραλείπεται ἡ ἐπικεφαλὴς, καθὼς καὶ ἐν τῷ πίνακι.

2. χφ. ἢ δὲν.

3. Χφ. ὡς.

3. <H> διάταξις ὁρίζει, ὅτι ἀπὸ τοῦ νῦν, εἴ τις θέλει νὰ χαρίσῃ εἰς διαθήκην, ἢ χωρὶς διαθήκην, τινὰ πράγματά του, πρῶτον μὲν ἄς φυλάγῃ τὰ παιδιά του· ἐὰν ἔχῃ ἢ ἓνα, ἢ δύο, ἢ τρία, ἢ τέσσαρα, τὸ τρίτον ἀπὸ τὰ πράγματά του ὅλα καὶ τότε, εἴ τινα θέλει, ἄς τὰ χαρίσῃ. Εἰ¹ δὲ ἀπὸ τέσσαρα ἔχει πλείότερα παιδιά, τὰ ἡμίση νὰ φυλάγῃ ἀπὸ τὰ πράγματά του ὅλα καὶ τότε, εἴ τινα θέλει, ἄς τὰ χαρίσῃ, εἴ τι τὸν ἀπομείνῃ. Ἐπειτα δὲ ἄς ἰδῇ καί, ἂν φθάνῃ ὁ βίος ὁποῦ τὸν ἀπομένει, νὰ δόσῃ τὴν προῖκαν τῆς γυναικὸς του καὶ τὴν προγαμιαίαν δωρεάν, καὶ εἴ τι τὸν περισσεύει, ἄς τὰ χαρίσῃ. Εἴ τε δὲν τὸν περισσεύσει, ἄς ἔχουσι τὰ παιδιά του τὸν τρίτον τῶν πραγμάτων αὐτοῦ. Ἡ ἀπὸ τὸ ἡμισυ τὴν προῖκαν [308] τῆς καὶ τὴν προγαμιαίαν δωρεάν καὶ ἂν οὐδὲν τὸν περισσεύσῃ, νὰ μὴ δὲν στέρῃ τὰ παιδιά του ἢ τὴν γυναῖκα του τὸ δίκαιον τους, ὁποῦ εἴπαμεν ἐδῶ, καὶ νὰ χαρίσῃ ἄλλον, εἴ τε ἀπὸ τὰ δύο μερτικὰ ἢ τὸ ἡμισυ τῶν πραγμάτων αὐτοῦ, ἂν δὲν φθάνῃ ἢ προῖκα τῆς γυναικὸς του καὶ ἢ προγαμιαία δωρεά, ἄς ἐξεπέσουσι τὰ παιδιά του ἀπὸ τὸ ὑποσὸν τους, ἄς ξεπέσῃ καὶ ἡ γυνὴ ἀπὸ τὸν ὑποσὸν τῆς προικὸς τῆς καὶ τῆς προγαμιαίας δωρεᾶς εἰς τὸν λογαριασμόν τους, νὰ εὔγουνσι ἰσασμένοι. Τοῦτο δὲ λέγει περὶ γυναικὸς, ὁποῦ παιδιά δὲν κάμνει μετ' ἐκείνην, ἢ, ἂν κάμῃ, χάσει τα ἀπὸ θάνατον, ζῶντας τοῦ ἀνδρὸς καὶ τῆς γυναικὸς.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 95' — Περὶ πεκούλιον.

1. Τὸ πεκούλιον εἰς τοὺς ἀνθρώπους ὁποῦ εἶναι ὑπεξούσιοι λέγεται, καὶ ὄχι εἰς τοὺς ἀντεξουσίους. Διὰ τοῦτο τὰ πεκούλια, ἄλλα λέγονται ἰδιόκτητα καὶ ἄλλα παγανικά. Καὶ ἰδιόκτητα μὲν λέγονται, ὅσα ἔχει τινὰς ἀπὸ τέχνης του, ἢ ἀπὸ κούρου πολέμου, ἢ ἀπὸ ὀφφίκιόν του, ἢ ἀπὸ κληρονομίας, ἢ ἀπὸ συγγενῶν του. Παγανικά δὲ λέγονται, ὅσα ἔχουσι τινὲς ἀπὸ τῶν [309] πατέρων τους, διὰ ἐπιτροπίας τους, ἢ διὰ χρεῖαν τους, ἢ καὶ ἀπὸ ἐκεῖνα ὁποῦ ἐπάρουσιν, ἀποχτήσουσι καὶ κούρουσιν καὶ ἔχουν τα. Πολλαῖς διαφοραῖς εἶναι τοῦ παγανικοῦ καὶ ἰδιοκτητοῦ πεκούλιου: Πρώτη διαφορὰ εἶναι, ὅτι εἰς τὸ ἰδιόκτητόν του πεκούλιον, ὁ ὑπεξούσιος διατίθεται, εἰς δὲ τὸ παγανικὸν δὲν δύναται, ἂν καὶ ὁ πατήρ αὐτοῦ λέγει τὸν νὰ ποιήσῃ διαθήκην. Δευτέρα διαφορὰ εἶναι, ὅτι, ἂν ἀναγκασθῇ ὁ πατήρ εἰς τὸν υἱόν του, ὁποῦ ἔχει ὑπεξούσιον, δύναται νὰ πάρῃ ἀπ' αὐτὸν τὸ παγανικόν του πεκούλιον, τὸ δὲ ἰδιόκτητόν του δὲν δύναται. Τρίτη διαφορὰ εἶναι, ὅτι ἂν χρεωστῇ τινὰς χρέος πολὺ καὶ θέλῃ νὰ πουλήσῃ παιδί του ἢ δοῦλόν του, τὸ δὲ ἰδιόκτητον δὲν δύναται νὰ το πουλήσῃ. Τετάρτη διαφορὰ εἶναι, ὅταν ἔχῃ τινὰς πολλὰ παιδιά, συμβῇ καὶ ἀποθάνῃ ἀπὸ τὰ παιδιά του ἓνα καὶ ἔχῃ παγανικὸν πεκούλιον, θέτει καὶ μοιράζει το μὲ τοὺς ἀδελφούς του ὅλους, τὸ δὲ ἰδιόκτητόν του ἔχει μόνος του.

2. <O>σα πεκούλια ἀποχτήσουσιν οἱ ὑπεξούσιοι υἱοὶ ἀπὸ μακρὰν ἀποδημίαν καὶ χειμερινῆς καὶ κανσώδους ὁδοιπορίας, ἰδιόκτη[310]τά τους εἶναι καὶ δύνονται εἰς αὐτὰ νὰ κάμουν, ὡς ἂν θέλουν. Εἴ τε ἐδώκασιν τοὺς οἱ γονεῖς των τίποτες, χρεωστοῦσιν οἱ ὑπεξούσιοι νὰ ἱκανώσουσι τοὺς πατέρας των πρῶτον καὶ εἰς ἐκεῖνον ὁποῦ ἀπομείνῃ νὰ διατίθονται. Ὁμοίως καὶ ὅσα ἀποχτήσουσιν οἱ ὑπεξούσιοι ἀπὸ ὀφφίκιόν τους, ἀπὸ συμβουλήν τους, ἀπὸ πᾶσαν ἀξίαν, ἀπὸ πᾶσαν τέχνην, ἰδιόκτητα λέγονται.

3. Πάλιν τὰ πεκούλια τετραχῶς λέγονται: ἀπροσπόριστα, παγανικά, κανστρέσια καὶ ὅσα εἶναι² κανστρέσια. Καὶ ἀπροσπόριστα μὲν εἶναι, ὅσα ἀπὸ μητρικὴν κληρονομίαν καὶ πάππων καὶ προπάππων καὶ τῶν ἄλλων συγγενῶν τῆς μητρὸς του, ἢ τοῦ πατρὸς του

1. Χφ. ἡ.

2. Ὅρθως: ὡσανεί.

τὰ τοιαῦτα πεκούλια διακρατοῦσι τὰ μὲν οἱ πατέρες μόνον, τὸ δὲ νὰ τα ὀρίζουσιν τὰ παιδία, τὰ ὀρίζουσι. Ὅμοίως ἔχουσιν τὰ παιδία εἰς τὴν ἐξουσίαν τους τὰ πεκούλια, ὅπου ἔχουσιν ἀπὸ φιλοτιμίας τινός, ἢ ἀπὸ κόπον τους, ἢ ἀπὸ γυναικός τους ἀποθαμένης· εἰς αὐτὰ ὅλα τὰ πεκούλια, τὰ ἀπροσπόριστα, ὅταν ἔναι παιδία εἰς τὴν ἐξουσίαν τοῦ πατρὸς τους, δὲν ἔχου[311]σιν ἄδειαν, ὅτι νὰ διατίθενται, μήτε αὐτοί, μήτε οἱ πατέρες τους, διότι νὰ τα διακρατοῦσι οἱ πατέρες, ὡς γεροντότεροι καὶ συστατικώτεροι, δύνονται, τὴν δεσποτείαν δὲ οἱ παῖδες τὴν ἔχουσιν. Τὰ παγανικά δὲ πεκούλια λέγονται, ὅσα ἀπὸ αἰτίαν καὶ πράγματα τοῦ πατρὸς ἀποχτήσῃ ὁ υἱός, εἶναι τὰ τοιαῦτα πεκούλια ὅλα τοῦ πατρὸς του καὶ τὰ κρατεῖ ὁ πατὴρ καὶ ὀρίζει τα.

4. Τὰ δὲ κανστρέσια πεκούλια εἶναι τὰ ιδιόκτητά του, ἡγουν ὅπου ἀποχτήσῃ τὸ παιδὶν ἀπὸ σπαθὶν καὶ κοντάρων του, εἰς πόλεμον· αὐτὰ τὰ πεκούλια καὶ διακρατεῖ τα ὁ ὑπεξούσιος υἱὸς καὶ ὀρίζει τα, ὡσὰν θέλῃ νὰ τα κάμῃ.

5. Τὰ δὲ ὅσα εἶναι κανστρέσια λέγονται, ὅσα ἀποχτήσῃ ὁ υἱὸς ὁ ὑπεξούσιος ἀπὸ δωρεὰν βασιλέως, ἢ βασιλίσσης, ἢ ἀπὸ κληρονομίαν ἀδελφοῦ καὶ ἀδελφῆς, ἢ ἀπὸ ρόγαν του, ἢ ἀπὸ ὀφφίκιόν του καὶ σιτερέσια, ὅπου ἔλαβεν ἀπὸ πρόσταξιν βασιλέως καὶ τοῦ δημοσίου· εἰς αὐτὰ ὅλα ὁ πατὴρ οὔτε διακρατεῖ τα, οὔτε ὀρίζει τα, ἀλλ' ἔχει ἄδειαν ὁ ὑπεξούσιος νὰ διατίθεται.

[312] ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ρζ' — Περὶ διαθήκης ἐπίσκοπου.

1. Ὅσα πράγματα ποχτήσῃ ὁ ἐπίσκοπος, προτοῦ νὰ γένῃ ἐπίσκοπος, ἔχει ἐξουσίαν, ὡσὰν θέλῃ νὰ κάμῃ εἰς ἐκεῖνα : νὰ τα πούλῃ καὶ νὰ τα χαρίσῃ καὶ νὰ τα διατίθεται. Ὅσα δὲ πάλιν ἀποχτήσῃ ἀφ' οὗ γένῃ ἐπίσκοπος, οὔτε διατίθεται εἰς αὐτά, οὔτε χαρίζει, οὔτε πούλει, εἰ μὴ πού ἂν τὸν ἤλθασιν ἀπὸ τοῦ πατρὸς του, ἢ τοῦ θεοῦ του, ἢ ἀδελφοῦ του· εἰς ἐκεῖνα ὅπου τοῦ ἤλθασιν ἀπὸ συγγενείας του, ἔχει ἐξουσίαν νὰ ποιῇ εἴ τι¹ θέλει, ἂν καὶ ἀφ' οὗ ἐγένῃ ἐπίσκοπος τὸν ἤλθασιν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ρη' — Περὶ διαθήκης καλογήρου, ὅταν θέλῃ νὰ μονάσῃ.

1. Ὅστις θέλει νὰ σέβῃ εἰς τὸ μοναστήρι, ὅτι νὰ μονάσῃ, προτοῦ νὰ σέβῃ, ἅς ποιήσῃ διαθήκην εἰς τὰ πράγματά του, εἴ τινα θέλει νὰ χαρίσῃ, ἢ νὰ ἀφήσῃ κληρονομίαν· διότι, ἀφ' οὗ σέβῃ εἰς τὸ μοναστήριον, γίνονται τὰ πράγματά του ὅλα τοῦ μοναστηρίου, ἂν καὶ ἔξω τὰ ἀφήσῃ, εἴτε κινητόν, εἴτε ἀκίνητον.

2. Καὶ ὁ ἔκτος κανὼν τῆς ἐν Τρούλλῳ ἁγίας Συνόδου λέγει, ὅτι, εἴ τις θέλει νὰ μονάσῃ, ἀρχὴ ἅς ποιήσῃ διαθήκην εἰς τὰ πράγματά του, διότι, ἀφ' οὗ γένῃ καλόγη[313]ρος, ὅσα πράγματα ἔχει, κυριεύει τα τὸ μοναστήριον, ὅπου σέβῃ. Ἐὰν δὲ φανῇ, ὅτι ἔκρυπεν τίποτες ἀπὸ τὰ πράγματά του, ἐπιτιμοῦσι τὸν ὡς πρέπει καὶ ἐκεῖνο ὅπου ἐκράτησεν, ὁ ἐπίσκοπος ἢ ὁ προεστὸς τοῦ τόπου πούλει τα καὶ δίδε τα² πτωχοῖς καὶ ἀπόροις· ἔτζη λέγει ὁ παλαιὸς νόμος.

3. Ἡ δὲ πρώτη νεαρὰ κὺρ Λέοντος, ἥτις³ θέλει νὰ στέργῃ οὕτως, ὅτι, εἰ μὲν φανῇ εἰς τὸν καιρὸν, ὅπου γένῃ καλόγηρος, ὅτι ἀφιέρωσε τίποτες τῇ ἐκκλησίᾳ, νὰ εἶναι εἰς τὰ ἀποχτήσεως, ὕστερον νὰ εἶναι ἡ γνώμη του ἀβίαστος καὶ κυρία, ὡσὰν προαιρεῖται, νὰ τα διοικεῖ. Εἰς δὲ τὴν ἀρχὴν, ὅπου ἐγένῃ καλόγηρος, τίποτες δὲν ἀφήκεν εἰς τὴν ἐκκλησίαν, ὅπου ἐσέβῃ, τότε ποιήσον τὰ πράγματά του εἰς τρία μερτικὰ καὶ ἅς ἔχῃ ἐκεῖνος τὰ δύο μερτικὰ, ὡσὰν θέλῃ νὰ τα κάμῃ καὶ τὸ ἓνα νὰ εἶναι τοῦ μοναστηρίου, ὅπου ἐσέβῃ.

1. Χφ. ἦτοι.

2. Χφ. πούλειται καὶ δίδεται.

3. Χφ. εἴ τις.

4. "Οστις ἔχει παῖδιά καὶ γένη καλόγηρος, δύναται, ἀφ' οὗ γένη καλόγηρος, νὰ μοιράζῃ τὰ πράγματά του τὰ παῖδιά του· ἀλήθεια, νὰ φυλάξῃ τὸ μοναστήριον, ὅπου ἑσέβῃ, τὸ τρίτον τῶν [314] πραγμάτων αὐτοῦ. Εἴ τε διαθήκην δὲν κάμει καὶ ἀποθάνει, ἐπέρονουσι τὰ παῖδιά του τὸ ἓνα μερτικὸν καὶ τὰ δύο ἢ ἐκκλησία, ὅπου ἑσέβῃ.

5. "Οστις εὖγῃ ἀπὸ τὸ μοναστήριον, ὅπου κουρευθῇ, χάνει καὶ τὰ πράγματά του καὶ οὐδὲ εἰς ἐκεῖνο ὅπου ὑπάγῃ, νὰ τον δεχθοῦσι.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ρθ' — Περὶ μὲ ποῖον τρόπον ρήγνυνται αἱ διαθήκαι.

1. Ταῖς διαθήκαις τρία πάθη ταῖς ἐνοχλεῖ : ρήξη, ἀκρωσία καὶ ἀτέλεια. Ἄλλαι μὲν διαθήκαι ὅπου ρήγνυνται, ἢ καθ' ὅλου ρήγνυνται ἢ ἐκ μέρους. Καὶ καθ' ὅλου μὲν ρήγνυνται αἱ διαθήκαι κατὰ ἕξ τρόπους : πρῶτον γοῦν τρόπος εἶναι, ὅταν τις, ἀφ' οὗ ποιήσῃ τὴν διαθήκην, ἐπάρει τινὰ υἱὸν θετόν, μὲ ποῖον τρόπον εἴπῃς τῆς υἱοθεσίας. Δεύτερος τρόπος εἶναι, ὅτι, ἀφ' οὗ γένη ἡ διαθήκη, ἢ ἀφ' οὗ ἀποθάνῃ τις, γεννήσῃ ἢ γυναῖκα του παιδί ἀπ' ἐκεῖνον, ὅπου συνελήφθῃ ζῶντός του, ἢ γεννηθῇ παιδί ἀπὸ υἱόν του ἢ ἐγκονόν του, ὅπου ἦτον ὑπεξούσιός του. Τρίτος τρόπος εἶναι, ὅταν ὁ θετὸς υἱὸς εἶναι ὑπεξούσιος καὶ οὐ δὲν τὸν ὀνομάζουσιν εἰς τὴν διαθήκην τίποτες, ὅτι νὰ κληρονομήσῃ, ἢ λε<γα>τευθῇ τίποτες. Τέταρτος [315] τρόπος εἶναι, ὅταν γένη δευτέρα διαθήκη, κατὰ νόμους, ὡς το ἐγράψαμεν ὀπίσω, εἰς τὸ πρῶτον κεφάλαιον, τὸ περὶ διαθήκης. Πέμπτος εἶναι, ὅταν γένη δευτέρα διαθήκη καὶ εὐγάζει τοὺς κληρονόμους, ὅπου μέλλει νὰ τον κληρονομήσουσιν, ἂν καὶ διαθήκη δὲν ποιήσῃ, ἢ γράφῃ ἕτερον ἄνθρωπον εἰς τὰ πράγματά του, καὶ τὴν πρώτην διαθήκην δὲν βεβαιώσῃ, τότε στέργει ἡ πρώτη καὶ ἡ δευτέρα ρήγνυνται. Ἐκτος τρόπος εἶναι, ὅταν στρατιώτου υἱός, εἰς τὴν ποίησιν τῆς διαθήκης, δὲν το ἤξευραν, ὅτι ἐγκαστρομένη ἦτον ἡ μάνα του, ρήγνυνται ἡ διαθήκη, διὰ τὸν υἱὸν νὰ κληρονομήσῃ. Εἰ δὲ ἤξευρε τον ὁ πατήρ του καὶ ἐσιώπησέ τον, πῶς ἦτον ἐγκαστρομένη ἡ μάνα του, δὲν ρήγνυνται ἡ διαθήκη. Οὕτω ρήγνυνται αἱ διαθήκαι. Ἡ, ὡς δὲν στέργουσιν καὶ σχίζουσιν τας μὲ τοὺς ἕξ τρόπους.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ρι' — Λύσις περὶ τῶν ἁνωθεν, ἤρουν τῆς διαθήκης, πῶς γίνεται ἄκρος.

1. Καὶ πρῶτος τρόπος εἶναι, ὅτι νὰ σχίσῃ τινὰς τὴν διαθήκην ἐκ μέρους, ὅταν ἡ δευτέρα διαθήκη τῆς πρώτης ἔτι λέγει, δια[316]γορεύει, εἶναι βεβαία εἰς ὠρισμένα πράγματα, ἕτερον κληρονόμον κατασταίνει, ἀρκεῖ τὰ εἴ τι τὸν ἀφήσει, καὶ τὸ φαλκίδιον δὲν ποιεῖ, καὶ ἡ δευτέρα διαθήκη στέργει καὶ ἡ πρώτη ρήγνυνται· ρήγνυνται μὲν λέγεται ἐκ μέρο<υ>ς, ὡς ὅτι, εἴ τι γράφει εἰς αὐτὴν ἡ δεύτερος, ἐναντιεῖται καὶ ποιεῖ ἕτερον εἰς ὠρισμένα πράγματα κληρονόμον τῆς πρώτης ὅλα νὰ εἶναι καὶ εἰς τὸν δεύτερον γραμμένα, πλὴν ἡ δεύτερος διαθήκη εἰς τινὰ πράγματα σταίνει καὶ ἕτερον κληρονόμον· διὰ τοῦτο λέγεται «ἐκ μέρους», ὡς ὅτι δὲν χαλνᾷ ἡ πρώτη διαθήκη τελείως.

2. <Ο> δεύτερος τρόπος εἶναι νὰ χαλάσῃ ἐκ μέρους ἡ διαθήκη, ὅταν ἔχῃ θυγατέραν ἀνύπανδρον, ἢ ἐγκονον, ἢ ἐγκόνην καὶ ἀπέκει δὲν τοὺς γράφῃ κληρονόμους, τότε μὲν ἡ διαθήκη ρήγνυνται τελείως, αὕτη δέ, ἡ θυγάτηρ του, ἢ ἡ ἐγκόνη του, σεβαίνουσιν εἰς κληρονομίαν του. Καὶ εἰ μὲν εἶναι, ὅτι ἐγράφη ἡ κληρονομία εἰς ξένους ἄνθρώπους, ἐπέρονουσι τὸ ἥμισυ οἱ κληρονόμοι του καὶ τὸ ἥμισυ οἱ ξένοι, ὅπου ἐγράφησαν εἰς τὴν διαθήκην, εἰ δὲ ἐγράφη ἡ διαθήκη εἰς συγγενοῦς του, ἐπίσης μοιράζουσιν ὅλα.

3. Ὁ υἱὸς ὅπου γεννᾶται, ἂν καὶ παρὰ [317] τὸν καιρὸν τῶν ἐννέα μηνῶν συντομώτερον γεννᾶται καὶ ἀναπνέει καὶ ὁ υἱός, ὅπου σχίζουσι τὴν κοιλίαν τῆς μητρός του καὶ εὐγάζουσιν τον ζῶντα, ἀνατρέπει τὴν διαθήκην τοῦ πατρός, σχίζει την, ἂν οὐδέν τον ἐνθυμῇται ὁ

πατήρ του εἰς τὴν διαθήκην, ὅτι νὰ ἔχη καὶ ἐκεῖνος τὸ μερτικόν του. Τὰ παιδία, ὅπου εἶναι ἐγκαστωμέναις αἱ γυναῖκες, αἱ μάνας των, ὀρίζομεν, ὅτι δὲν πρέπει εἰς πᾶσαν τόπον καὶ βαθμὸν νὰ τα ποιοῦσιν ἀπόκληρα, ἵνα, ὅταν γεννηθῶσι, σχίσωσι τὴν διαθήκην.

4. Ἐὰν ἔχη¹ παιδία μικρὰ εἰς τὴν αἰχμαλωσίαν καὶ οὐ δέν τα ἐνθυμηθῇς εἰς τὴν διαθήκην σου, δέν δύνονται, ἂν ἔλθωσιν, νὰ χαλάσωσι τὴν διαθήκην, ὅπου ποιήσεις· μόνον παραμυθίαν κάμνουν εἰς ἐκεῖνα ἀπὸ τὰ πράγματά σου, κατὰ πῶς ἐπῆρε πᾶσα εἰς, ὅτι νὰ ἔχουσι καὶ ἐκεῖνα.

5. Ὁ ἄνθρωπος, ὅπου κρίνει ξένον, παρὰ τὸ παιδίον του, νὰ τον κληρονομήσῃ, εἴτα γυρεύσει καὶ λυπηθῇ τὸ παιδίον του, ἐξουσία ἔχει νὰ χαλάσῃ τὴν πρώτην διαθήκην καὶ ποιήσῃ δεύτερον εἰς τὸν υἱόν του, ὅτι νὰ τον κληρονομήσῃ.

[318] ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ριὰ — Περὶ ἐπισκόπων, ὅπου ἀφόντις γέγονται ἐπίσκοποι, ποχθοῦν πράγματα καὶ λέγουν πῶς εἶναι ἰδικά τους.

1. Ὁ δὲ τριακοστὸς δεύτερος τῆς ἐν Καρθαγένῃ Συνόδου λέγει, ὅτι, ὅσοι ἐνδεεῖς ἐγίνοντο ἐπίσκοποι, εἴτα, μετὰ τὴν χειροτονίαν, ἀπόχτησαν καὶ χωράφια καὶ κήπους καὶ ἐργαστήρια καὶ μύλους, φανερόν εἶναι, ὅτι ἀπὸ τῆς ἐπισκοπῆς τὸ εἰσόδημα τὰ ἀπόχτησαν καὶ δέν ἔχουσιν ἐξουσίαν εἰς τὸν θάνατόν τους, τινὰ τοὺς συγγενῇ νὰ τα ἀφήνουν, ἀλλὰ μόνον τῇ ἐκκλησίᾳ, ὅπου ἀπ' ἐκείνης τὰ δίκαια ἀπόχτησαν. Εἴτε ἀφήνουν τινὰ τοὺς συγγενῇ τίποτες καὶ ὅπου τὰ ἀφήσῃ καὶ ὅπου τὰ ἐπάρῃ, ἁρμόσιος εἶναι. Ἐὰν δὲ ἀπόχτησαν πράγματα ἀπὸ δωρεάν, ἢ λεγάτα τινὸς ἀνθρώπου, ἢ ἀπὸ κληρονομίας τῶν συγγενῶν τους, πρέπει νὰ κάμουν καὶ τὴν ἐκκλησίαν μερτικόν· εἰ δὲ ὑπέσχοτο, εἴτα οὐ δίδουν, ἔστωσαν κατηρημένοι. Ἐὰν δὲ ἔδωκεν αὐτοῖς τινὰς ἄσπρα ἢ εἶδας, νὰ ἀγοράσουσιν αἰχμάλωτα ἢ νὰ μπαλώσουσι ἐκκλησίαν, δίκαιον οὐ δέν εἶναι νὰ κάμῃ ἀπ' ἐκεῖνα τὴν ἐπισκοπὴν μερτικόν, ἀμὴ εἰς τόπους, ὅπου ἀφῆκασιν οἱ δεδοκότες τὰ ἄσπρα, εἰς αἰχμάλωτα καὶ ἐκκλησιῶν οἰκοδομὰς.

2. Ἡ δὲ τριακοστὴ πρώτη Ἰουστινιανοῦ νεαρὰ λέγει, ὅτι οἱ ἐπίσκοποι, ὅσα πράγματα ἀποχτήσουσιν ἀπὸ δίκαια τῆς ἐκκλησίας καὶ εἰσοδήματα, δηλονότι ἀφοῦ γένουσιν ἐπίσκοποι, κινητὰ καὶ ἀκίνητα, ἢ ἀπὸ ζώων, εἰς τοὺς συγγενεῖς τους, ἢ εἰς ἄλλους τινὰς νὰ μὴ δέν τα δίδωσιν, ἀμὴ μόνον εἰς αἰχμάλωτα καὶ εἰς πτωχοὺς καὶ εἰς ἄλλους ὀρθοδόξους εὐσεβεῖς καὶ ἐνδεεῖς· καὶ ὅσα περισσεύσουσι μετὰ τὸν θάνατόν τους, ἢ ἐκκλησία νὰ τον κληρονομή. Εἰς ἐκεῖνα² μόνον ἔχουσι ἄδεια νὰ λεγατεύουσι καὶ νὰ χαρίζουσι τοὺς συγγενεῖς των, εἰς ὅσα εἴχασιν καὶ προτοῦ νὰ γένουσιν ἐπίσκοποι. Ἀπὸ τῶν τῆς ἐκκλησίας εἰσοδημάτων, ἄλλος τινὰς δέν τα ὀρίζει, μόνον ἢ ἐκκλησία· καὶ αὐτά, ὅταν τα ἐξοδιάζει εἰς αἰχμάλωτα καὶ εἰς ἐκκλησιῶν οἰκοδομὰς καὶ εἰς πένητας, ἢ ἐκκλησία δέν τους ἐμποδίζει, προηγουμένως ἵνα μὴ λείψῃ τὴν ἐπισκοπὴν τὰ ἀναγκαῖα της καὶ ἀφ' οὗ πάλιν γένουσιν ἐπίσκοποι, ὅσα ἀποχτήσουσιν ἀπὸ συγγενεῖς τους, εἰς τοιαύτην τάξιν νὰ τα ἐξο[320]διάζουσιν.

3. Ὅμοίως καὶ οἱ ἡγούμενοι τῶν μοναστηρίων καὶ οἱ διοικηταὶ νὰ κάμουν.

4. Ἐὰν δὲ ἐπίσκοπος ἢ κληρικός³, χωρὶς διαθήκης, ἀποθάνῃ, εἴ τι⁴ ἔχουσιν πράγματα, ἢ ἐκκλησία, ὅπου ἐχειροτονήθησαν, τὰ κληρονομεῖ.

5. Διαθήκη λέγεται τὸ δίκαιον θέλημα τοῦ ἀνθρώπου, ὅπου θέλει νὰ γένῃ μετὰ τὸν θάνα-

1. Ὁρθῶς : ἔχης.

2. Χφ. ἐκεῖνας.

3. Ἐν τῇ ῥα : Γίνωσκε γραφὴν

διὰ τοὺς καλογήρους, ὅπου ἀπεθνήσκουν εἰς τὸν κόσμον· μᾶλλον καὶ διὰ τοὺς ἱερεῖς τοὺς ἀτέκνους.

4. Χφ. ἦτοι.

τόν του, εἰς τοῦτα τὰ πράγματα, δηλονότι καὶ νὰ γράψῃ εἰς τὸ χαρτί, μετὰ μάρτυρων, ὅπου θέλει νὰ κάμῃ διαθήκην, ἐὰν καὶ ἀσθενῇ, ἀλλ' ἀμὲν κάμνει χρεῖα νὰ εἶναι ὁ νοῦς του στερεωμένος, νὰ μὴ εἶναι σαλευμένος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ριβ' — Περὶ εἰς πόσους χρόνους κάμνει ὁ ἄνδρας ἢ ἡ γυναῖκα διαθήκη, καὶ ἄλλα τινά.

1. Ὁ ἄνδρας, ἀφ' οὗ πληρώσῃ τοὺς ἰδ' χρόνους καὶ γένη ἰε', τότε κάμνει διαθήκην εἰς τὰ πράγματά του, ἢ δὲ γυνὴ ἀφ' οὗ πατήσῃ τοὺς ἰγ' χρόνους.

2. Ἐὰν ὁ πατήρ καὶ ἡ μήτηρ δόσουσι τὸ παιδί τους εἰς γάμον, εἴτε ἀρσενικόν, εἴτε θηλυκόν, εἰ¹ καὶ συμβῇ νὰ ἀποθάνῃ, δὲν ἔχει ἐξουσίαν τὸ παιδί νὰ κάμῃ διαθήκην εἰς τὴν προίκαν του, ἕως οὗ νὰ ζοῦσιν οἱ γονεῖς του. Ἐὰν δὲ ἀποθάνῃ ὁ πατήρ ἢ ἡ μήτηρ, τὸ παιδί, ὅπου ἀρρωστεῖ, ποιεῖ διαθήκην, ἵνα [321] γένουσι τὰ πράγματα ὑπὲρ τῆς ψυχῆς αὐτοῦ καὶ τοῦ ἀποθανόντος γονέως αὐτοῦ, ὃ τε ἐκεῖνος, ὅπου εἶναι εἰς τὴν ἐξουσίαν τοῦ πατρὸς του.

3. Οὔτε ὁ δαιμονιζόμενος, οὔτε ὁ ἄσωτος δύναται νὰ κάμῃ διαθήκη, ἀλλ' ὁ βωβὸς καὶ κωφός, ὅταν εἶναι μὲ τὸν νοῦν τους, ποιοῦσι διαθήκην.

4. Ἡ ὑστερινὴ διαθήκη, ὅταν εἶναι τελεία, χαλνᾷ τὴν πρώτην.

5. Νὰ μὴ δὲν χαλάσῃ διαθήκη, ἂν περάσῃ καὶ δέκα χρόνοι. Μόνον ὅταν γένη ἄλλη, τελεία, καὶ διαλαμβάνει περὶ πάντων, εἰς ἑπτὰ ἢ πέντε μάρτυρας.

6. Ὅταν ἀποθνήσκῃ τις καὶ κάμῃ διαθήκην εἰς ἑπτὰ μάρτυρας καὶ ὁμώσῃ, ὅτι ἄλλον τίποτες δὲν ἔχει, εἰ μὴ μόνον, ὅσον ἔγραψεν εἰς τὴν διαθήκην, δὲν ἔχει ἄδεια ὁ κληρονόμος νὰ ἐρευνᾷ καὶ νὰ ζητᾷ βαρὺν τοὺς μάρτυρας, ὅπου εὐρέθησαν εἰς τὴν διαθήκην καὶ χωρὶς τὸ θέλημά του νὰ στέργῃ, ὅτι ἔγραψεν ὁ συγγενὴς μεθ' ὅσπου.

7. Γίνεται καὶ ἄγραφος διαθήκη, ὅταν ἑπτὰ μάρτυρες, τὸ ὀλιγώτερον, μαρτυρήσουσιν.

8. Ὅπου γράψῃ τὴν διαθήκην, καλῶς μαρτυρεῖ δι' αὐτήν, ἢ εἰ τι² γράφει εἰς αὐτήν.

9. Ὁ ἄνθρωπος, ὅπου τὸν δόσουσι θανάσιμον πληγὴν εἰς τὸν πόλεμον καὶ ὁ ἄνθρωπος, ὅπου περπατεῖ εἰς τὴν στράταν καὶ ἐγγίσει τοῦ θανάτου, καὶ εἰς δύο πρόσωπα, διὰ τὴν ἀνάγκην του, κάμνει διαθήκην.

10. Ἡ δὲ νεαρὰ³ τοῦ βασιλέως Λέοντος τοῦ Σοφοῦ [322] λέγει, ὅτι νὰ ὀρίζομεν ἀπὸ τοῦ νῦν εἰς πᾶσαν χώραν καὶ κάστρον, ὅσαι διαθῇ καὶ γένουσιν ἀπαίδευτοι καὶ δύο ἡξεύρουσιν, ποῦ εἶναι τὸ ἀληθές, ὅτι νὰ γένη, ἢ διαθήκη νὰ ἔχῃ τὸ βέβαιον· μόνον οἱ μάρτυρες νὰ εἶναι ἀξιόπιστοι καὶ ἂν οὐχ εὐρεθοῦσιν ἑπτὰ ἢ πέντε μάρτυρες, ἃς εἶναι καὶ τρεῖς, καὶ τινὰς μὴν τὴν χαλάσῃ καὶ αὐτὴν τὴν διαθήκην.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ριγ' — Περὶ κληρικῶν, ὅπου σεβαίνουσιν εἰς κοσμικὰς ὑπηρεσίας.

1. Εἰ⁴ τῶν κληρικῶν, ὅπου σεβαίνουσιν εἰς κοσμικὰ πράγματα, ἐγράψαμεν εἰς δέκατον τρίτον κεφάλαιον τοῦ τίτλου. Ἰδοὺ γράφομεν ἐδῶ καὶ τὴν ἐρμηνείαν ἐτούτην⁵, ὅπου ἐγίνη εἰς τὴν ὀγδόην ἡμέραν τοῦ δεκεμβρίου μηνός, τῆς ἑκτῆς ἰνδικτιῶνος καὶ ἐβουλλώθη ὑπὸ τῆς Συνόδου, εἰς τὴν ἐφημερίαν τοῦ ἁγιωτάτου πατριάρχου κυροῦ Ἰωάννου, ὅπου ἐγίνη, νὰ μὴ δὲν συνηγοροῦσιν, ἥγουν νὰ μὴ δὲν κρίνονται οἱ ἱερεῖς εἰς τοὺς κοσμικοὺς, εἰς κοσμικὰ ὑπηρετήματα. Καὶ ἡ δύναμις τοῦ Σημειώματος τοῦ ἁγιωτάτου πατριάρχου κυρ Μιχαήλ, τοῦ ὑπάτου τῶν φιλοσόφων, ὅπου κωλύει καὶ τοὺς ἀναγνώστας, ἥγουν κανονάρχους καὶ τοὺς ὑποδιακόνους καὶ τοὺς ἱερεῖς νὰ σεβαίνουσιν εἰς κοσμικὰς φροντίδας καὶ ὁφείκια.

1. Τὸ χφ. ἔχει ἦ.

2. Τὸ χφ. ἔχει ἦτοι.

3. Ἡ 43η.

4. Ὁρθῶς Περὶ.

5. Βαλσαμῶνος, Σχόλιον εἰς ΙΣ' κανόνα συνόδου Καρθαγέ-

νης, ἐν Ράλλῃ — Ποτλῇ, Σύντ. 3 σ. 344.

Ἐπειδὴ ὁ κανὼν οὕτως ὀρίζει, τοὺς ἱερωμένους ἀπὸ τὰ κοσμικὰ [323] ὑπηρετήματα νὰ ἀπέχουν, ἐζητήθη πολλάκις, ποῖα εἶναι τὰ κοσμικὰ ὑπηρετήματα, ὅπου κωλύουν τοὺς ἱερεῖς καὶ εἶπον τινὲς ὅτι τὸ πορνοβοσκεῖν, τὸ νὰ εἶναι κάπηλας τοῦ κρασίου, τὸ νὰ εἶναι τελώνης, ἤγουν κουμμερκιάρης¹. Ὁ δὲ ἀγιώτατος πατριάρχης κὺρ Λουκάς², καὶ τὰ μυρεψικὰ ἐργαστήρια καὶ τοὺς λουτροὺς καὶ τὸ νὰ εἶναι ἀρχὴ ἱατρος, δὲν ἀφίρει τοὺς ἱερωμένους· οὐδὲ νὰ δανείζουσι, οὐδὲ νὰ βαστοῦσιν κοσμικὰ φορέματα, οὐδ' ἐξούρα νὰ πέρουσιν, ὅπου νὰ δόσουν σιτάρι ἢ ἄλλον.

2. Μηνὶ δεκεμβρίῳ, ἰνδικτιῶνος ἑκτης, ἡμέρα Κυριακῇ, ἐξεφωνήθη τοὺς ἱερωμένους εἰς κοσμικὰ πράγματα νὰ μὴ δὲν πλέκονται, μηδὲ νὰ γίνωνται λαλάδες τῶν μικρῶν παιδίων τῶν ἀρχόντων, μηδὲ νὰ γίνωνται προνοηταὶ καὶ διοικηταὶ εἰς τὰ σπίτια τῶν ἀρχόντων καὶ κτημάτων, μηδὲ νὰ γίνωνται γειτονάρχαι ἢ πρωτόγεροι, μηδὲ τίποτες ἄλλον κοσμικὸν ὑπηρετήμα νὰ μετέρχωνται τὸ καθόλου.

3. Μήτε δὲν το ἀφίρουνσιν, καθηρημένοι νὰ εἶναι. Μηδὲ νὰ γένη ἐντολεὺς τῆς κρίσεως, ἤγουν νὰ μὴν σταθῇ εἰς κρίσιν μετὰ σοῦ, ἀντὶς τὸν ἄνθρωπον, ὅπου σύρονε εἰς τὴν κρίσιν, νὰ κρίθῃ. Πᾶσι οὖν τοῖς ἱερωμένοις παραγγέλλομεν, ἀπὸ πᾶσα ὑπηρετήμα [324] κακόν, ἤγουν κοσμικόν, νὰ ἀπέχουσιν. Ἡ, ἂν οὐ δὲν πείθονται, ἀμὴ κάμνουν τὰ θελήματά τους καὶ σεβαίνουσιν εἰς ἓνα ἀπὸ τοῦτα, ὅπου ἡρώτησαν, νὰ εἶναι ἀφωρισμένοι. Ἐκ τῆς ἐμῆς μετριοτήτος καὶ ἐκ τῆς Συνόδου τῶν ἁγίων Πατέρων τῷ Σημείωμα τοῦ πατριάρχου Ἰωάννου γράφει ἔτζη.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ρθ' — Περί ἐπισκόπων, ὅπου δυναστεύει ἀπὸν ἐπίσκοπον καὶ πάρι του χωρίου. Ὁ δὲ ἐκαστοὺς ἐπίσκοπος κατὰ τῆς Καθολικῆς Συνόδου λέγει, ὅτι οὐδένα προέπει με δυναστεῖν ὁ ἐπίσκοπος νὰ ἐπάρῃ ἀπὸ ἄλλου ἐπίσκοπον χωρίον, νὰ λέγῃ ὅτι ἐδικόν μου εἶναι, θέλεις μὲ τὸ θέλημα τῶν χωρικῶν, θέλεις χωρὶς τὸ θέλημά τους· ἀμὴ νὰ λαλήσουν ἄλλους πλησίον δύο ἐπισκόπους, ὅπου εἶναι τῆς αὐτῆς ἐπαρχίας καὶ ἐκεῖνοι νὰ ἰδοῦσι, νὰ διακρίνουνσιν ὡσάν εἶναι τὸ δίκαιον. Ἐὰν δὲ μόνος τοῦ χωρὶς κρίσιν δύο ἐπισκόπων, δυναστεύσῃ καὶ ἐπάρῃ το, ἐὰν καὶ ἐδικόν του ἦτον, νὰ τὸν λείπῃ. Καὶ ὅχι μόνον ἔτζη, ἀμὴ καὶ ἀφ' οὗ μαζωχθοῦσιν οἱ ἐπίσκοποι νὰ τοὺς κρίνουν, δὲν καρτερέσῃ, νὰ ἰδῇ τὸ τέλος, πῶς θέλουνσιν διακρίνει οἱ ἐπίσκοποι, ἀμὴ δοκιμάζῃ νὰ ἀρπάξῃ τὸ χωρίον, ἢ μετόχιον, ἐὰν προβάλλεται, ὅτι καὶ γράμ[325]ματα ἔχει τοῦ μητροπολίτου, ὅτι νὰ το ἐπάρῃ, μὴ το ἐπάρῃ, ἀμὴ ἄς τον λείπῃ. Ἐὰν φανῇ, ὅτι καὶ ἐδικόν του εἶναι, εἴτε γράμματα ἔχει τοῦ ἐπισκόπου ἰδιόχειρα³, ὅπου ἐκράτει τὸ χωρίον καὶ λέγασιν, ὅτι αὐτοννοῦ εἶναι, ὅπου το ζητᾷ καὶ χωρὶς κρίσιν μὴ το ἐπάρῃς, ἀμὴ ἄλλη ἐξέτασις καὶ μαρτυρίας νὰ λείπουνσιν καὶ οἱ ἐπίσκοποι νὰ τον ὀρίσουνσιν νὰ το ἔχῃ. Κριτὰς δὲ τούτου τοῦ πράγματος ἢ τὸν μητροπολίτην τοὺς ἄς κάμουνσιν, ἢ εἰς τινὰς τὸν φανῇ.

2. Ἐὰν δὲ εὐρεθῇ ἐπίσκοπος ἀνάξιος καὶ δὲν διοικεῖ τὰ τῆς ἐκκλησίας του ἀπὸ ἀμέλειάν του καὶ ἀτυχίαν του καὶ πάρουσιν ἄλλοι ἐπίσκοποι ἀπὸ τὰ χωρία του, εἴ τις γένει καταπόδον ἐκεῖνον, ἔχει ἐξουσία νὰ γυρεύῃ τὸ τῆς ἐκκλησίας του χωρίον ἐκεῖ νὰ το ἐπάρῃ, ἐὰν καὶ γράμματα ἔκαμῃν ὁ ἀμελής καὶ ἀνάξιος, ὅτι δὲν εἶναι ἐδικόν του, ἀμὴ ἐκεينوῦ, ὅπου το κρατεῖ καὶ ἐὰν καὶ χρόνοι πολλοὶ ἐπέρασαν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ριέ' — Περί ἱερέων καὶ καλογήρων, ὅτι ὅταν ἔχουν σύγχυσιν εἰς ὑπὲρ τοῦ ἄλλου, εἰς τὸν ἐπίσκοπον νὰ κρένωνται καὶ ὅχι εἰς κοσμικὸν κριτήριον.

1. Τὸ χφ. κουρμεκιάρης.

2. Ματθαίου Βλαστάρη, Σύντ. Κ λβ'.

3. Τὸ χφ. εἰκίόχειρα.

1. Ὁ δὲ ἑνατος κανὼν τῆς τετάρτης συνόδου λέγει τοὺς κληρικοὺς καὶ τοὺς καλογέρους, ὅπου ἔχουσιν ἐπ' ἀλλήλων ὑποθέσεις [326] εἰς τὸν ἐπίσκοπόν τους νὰ κρίνονται καὶ οὐχὶ εἰς τὸ κοσμικὸν κριτήριον, ὅτι ὑβρίζει τὸν ἐπίσκοπόν του, ὅτι εἰς τὴν γνώμην τοῦ ἐπισκόπου εἶναι, ὅτι νὰ τον ἀφήσῃ νὰ κριθῇ ὅπου νὰ τον ἀρέσῃ καὶ τὸν ὑποθεσιάσῃ καὶ τὸν κρίνομενον. Ἐὰν δὲ ὁ εἰς θέλει νὰ κριθῇ εἰς τὸν ἐπίσκοπον καὶ ὁ ἕτερος εἰς κοσμικὸν κριτήριον, νικᾷ τοῦ ἐπισκόπου ἢ κρίσις καὶ ἔρχεται, χωρὶς τὸ θέλημά του, καὶ ὁ ἄλλος. Εἴ¹ τις δὲ κριθῇ ἔξω ἀπὸ τοῦτο, ὅπου ὀρίζομεν, νὰ εἶναι ὁ κληρικὸς καθηρημένος καὶ ὁ μοναχὸς ἀφωρισμένος. Ἐὰν δὲ ἔχῃ ὁ κληρικὸς ὑπόθεσιν μὲ τὸν κληρικὸν ἢ μὲ τὸν κοσμικόν, εἰς τὸν ἐπίσκοπον ἄς κριθοῦν. Ἐὰν δὲ ἔχῃ μὲ τὸν ἐπίσκοπον, ἄς τὸν κρίνῃ ὁ μητροπολίτης τους. Ἐὰν δὲ ἔχῃ ὁ κληρικὸς, ἢ ὁ ἐπίσκοπος, μὲ τὸν μητροπολίτην τους νὰ κριθοῦσι, ἄς κριθοῦσι εἰς τὸν ἑξαρχὸν τοῦ πατριάρχου, ἢ εἰς αὐτὸν τὸν πατριάρχη.

2. Ὁ κληρικὸς, ἂν εἶναι ὅποιος καὶ ἂν εἶναι, λέγει τῆς ἐν Καρθαγένη Συνόδου κανὼν πέντε καὶ δέκατος, λέγει ὅλους τοὺς ἱερωμένους καὶ μοναχοὺς, θέλεις διὰ φταισίματα, θέλεις διὰ χρήματα, εἰς τὸν ἐπίσκοπόν τους νὰ κρίνονται. Ἐὰν δὲ καταφροκῇσιν τινὰς ἀπ' αὐτουνούς τὸν ἐπίσκοπόν του καὶ ὑπάγῃ εἰς κοσμικὸν κριτήριον, κληρικὸς ἂν εἶναι, νὰ εἶναι καθηρημένος, εἰ δὲ μοναχὸς νὰ εἶναι ἀφωρισμέ[327]νος, ἢ λαϊκὸς ἂν ἔχῃ καὶ δίκαιον, χάνει το. Ἐὰν ἐπίσκοπος κρίνῃ κρίσιν καὶ οἱ ὑποθεσιαρέοι δὲν τοὺς ἀρέθῃ καὶ πάσι εἰς τὸν μητροπολίτην τους, ἢ ἑξαρχόν, ἢ εἰς τὸν πατριάρχη, νὰ κριθοῦσι καὶ ἀνατρέψῃ τὴν κρίσιν τοῦ ἐπισκόπου, δὲν πρέπει νὰ πειραχθῇ τὸ καθ' ὅλον ὁ ἐπίσκοπος, ὅπου ἔκρινε πρῶτα τὴν κρίσιν. Εἰ δὲ φανῇ, ὅτι ἐπὶ τοῦ δώδεκα ὁ ἐπίσκοπος καὶ ἐπαράκρινε ἢ διὰ ἔχθραν τοῦ ἑνὸς μέρους ἐπαράκρινε, ἢ διὰ φίλιαν, πρέπει νὰ παιδεύεται.

3. Ἐὰν δὲ οἱ δύο ἐπίσκοποι, ὅπου ἔχουσι νὰ κριθοῦσι, θελήσουσι νὰ κριθοῦν εἰς τινὰς μικροτέρους καὶ ὀλιγωτέρους, ἀπὸ δώδεκα ἐπισκόπων καὶ ἕξ εἰς τοὺς ἱερεῖς καὶ τρεῖς εἰς τοὺς διακόνους. Ὅπου εἶναι μεγαλύτερα κρίσις ὅπου καταδικασθῇ, δὲν δύναται νὰ ζητᾷ πάλιν νὰ ἐξανακρίνεται. Πρέπει δὲ τοὺς κληρικοὺς νὰ κάμνουσιν αἵρετοὺς κριτὰς πάλιν ἱερωμένους καὶ ὄχι κοσμικοὺς. Εἰ τε πάλιν ὑπάσιν εἰς κοσμικὸν νὰ κριθοῦν, νὰ εἶναι καθηρημένοι.

〈ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ρις'〉 — Δύο κρίνονται καὶ ὁ ἕνας ἔχει βοηθοὺς, ὁ ἄλλος ἢμπορεῖ νὰ κρεμάσῃ τὴν κρίσιν, ὅταν θέλῃ νὰ κριθῇ.

1. Ὁ δὲ ἑκατοστὸς τέταρτος κανὼν Συνόδου Καρθαγένης λέγει, ἂν κρίνονται δύο τινὲς καὶ ὁ ἕνας φοβᾷται τοῦ λαοῦ τὴν ἐπανάστασιν, ὅπου βοηθᾷ τοῦ ἀντίδικός του καὶ εἰπῇ ὅτι [328] δὲν θέλω εἰς τὸν τόπον τοῦτον νὰ κριθῶ, ἀμὴ εἰς ἄλλον, ὅτι μὲ δυναστεύει ὁ λαὸς ἐδῶ, μάρτυρας οὐ δὲν μὲ ἀφήνει νὰ φέρω, ἄς ἔχῃ ἄδεια νὰ διαλέξῃ τόπον ἐκεῖ πλησίαν καὶ ὄχι μακρὰ καὶ ἐκεῖ νὰ ἐξεταχθῇ ἢ ὑπόθεσις· ἄς ἔχῃ γοῦν ἄδειαν τὸ πολὺ ἕως ἡμερῶν δύο στράτα τὸ διάστημα καὶ ὄχι πλέον.

〈ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ρις'〉 — Περὶ ἀνθρώπου, ὅπου κριθῇ εἰς ἐπίσκοπον καὶ δὲν τον ἀρέσῃ ἢ κρίσις.

1. Ἐνὰς ἄνθρωπος ὅπου κριθῇ εἰς ἐπίσκοπον καὶ ἀνάμεσα δέκα ἡμερῶν εἴπῃ, ὅτι δὲν ἐκρίθηκα καλὰ, τοῦ τόπου ὁ ἄρχων ἄς τοὺς κρίνῃ, ὥσπερ καὶ ὁ ἐπίσκοπος τοὺς ἔκρινε· πλέον δὲν ἐξανακρίνεται. Εἰ δὲ κρίνει τὸν ἄλλέως, παροῦ τὸν ἔκρινεν ὁ ἐπίσκοπος, πάλιν ἐξανακρίνεται, κατὰ νόμους.

2. Ἐὰν κρίνῃ τινὰν ὁ ἐπίσκοπος μὲ ὀρισμὸν τοῦ βασιλέως, ἢ τοῦ ἄρχοντος τοῦ τόπου

1. Τὸ χφ. ἦτις.

καὶ δὲν ἀρέσῃ ἢ κρίσις του, ὁποῦ τὸν ὥρισε νά τον κρίνῃ, ἄς τὸν ἐξανακρίνῃ. Ἐὰν δὲ εἶναι ἢ κρίσις ἐκκλησιαστική, οἱ ἄρχοντες καὶ οἱ πολῖται εἰς τὴν μέσῃν νὰ σεβαίνουσιν, ἀμὴ οἱ ἐπίσκοποι καὶ ὁ πατριάρχης νὰ τους κρίνῃ.

3. Τοῦ πατριάρχου τὸ κριτήριον, ὅτι κρίνει δὲν ἐξανακρένεται ἀπὸ ἄλλον, ἀλλὰ πάλιν ὁ πατριάρχης τὸ ἐξανακρένει. Ὅστις εἶναι μικρότερος τῶν δώδεκα χρόνων, <δὲν> δύναται νὰ γένῃ κριτής.

4. Μηδὲ ἓνας ὁ[329] τοῦ νὰ ἔχῃ ἐκκλησιαστικὸν ὀφφίκιον, ἀπὸ μικροῦ ἕως μεγάλου, λέγομεν, νὰ κρίνεται εἰς κοσμικὰ κριτήρια.

5. Ἐὰν τραβίξῃ τινὰς ἄνθρωπον ὁποῦ ἔχει ὀφφίκιον ἐκκλησιαστικὸν εἰς τὸν κοσμικὸν κριτὴν καὶ στανέω του κριθῇ, εἰ καὶ δίκαιον ἔχει ὁ κοσμικός, χάνει το καὶ δέρονουν τον καὶ ζημιώνουσίν τον. Ἐὰν δὲ μὲ τὸ θέλημά του ὁ κληρικὸς ὑπάγῃ εἰς τὸ κοσμικὸν δικαστήριον, χάνει καὶ τὸ δίκαιόν του καὶ παιδεύεται κατὰ κανόνας, ἥγουν καθαιρεῖται τελείως.

6. Ἡ δὲ τοῦ κυροῦ Ἀλεξίου βασιλέως νεαρὰ λέγει, ὅτι δύο τινὲς θέλουσι νὰ κριθῇ καὶ ὁ ἓνας εἶναι κοσμικός καὶ ὁ ἄλλος κληρικὸς· ὁ κοσμικός, καὶ στανέω του, νὰ ὑπάγῃ εἰς τὸν ἐπίσκοπον νὰ κριθῇ μὲ τὸν κοσμικὸν ἱερέα.

<ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ> ριγ'—Περὶ κρίσεως ἐκκλησιαστικῆς διὰ ἀμπελῶν. Ἡ χωράφι καὶ διὰ πᾶσα πράγμα.

1. Πᾶσα ἀγωγή, ὁποῦ ἔχει τινὰς νὰ ἐγκαλῇ, διὰ ἐκκλησίας δίκαιον, θέλεις ἀμπέλι, ἢ χωράφιν, ἢ κῆπον, ἢ ἐργαστήριον, ἢ σπίτιν, ἢ ἄλλον τίποτε εἶδος, κινητὸν ἢ ἀκίνητον, ἀνάμεσα σαράντα χρόνους ἔχει ἄδεια νὰ το γυρεύῃ. Εἰ δὲ πειράσουσιν οἱ σαράντα χρόνοι καὶ τίποτες δὲν εἴπῃ πλέον δὲν ἔχει ἄδεια νὰ ζητᾷ κρίσιν διὰ τὸ εἶδος τῆς ἐκκλησίας, ἐπειδὴ ἐκλείσθη ὁ χρόνος.

[331] <ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ> ριβ'—Περὶ ὑποθέσεων, ὅτι ἐξανακρένεται ἐξ ὅπως, μόνον τοῦ πατριάρχου δὲν ἐξανακρένεται, καὶ ἄλλα τινά.

1. Πᾶσα ὑπόθεσις, χωρὶς ἐκείναις ὁποῦ ἔκρινεν ὁ πατριάρχης, ὑπόκειται νὰ ἐξανακριθῇ, ὅχι μία, ἀλλὰ καὶ δύο καὶ ὅταν ὁρίσῃ ὁ ἄρχων, ἥγουν ὁ κριτής, νὰ ἐπάρῃς τὸ ἐδικόν σου. Εἰ δὲ ἐπάρῃς το χωρὶς κρίσιν, χάνεις, ἂν ἔχῃς καὶ δίκαιον.

2. Ὅσα κριθοῦσι κακῶς, οὔτε νόμος, οὔτε χρόνος, οὔτε συνήθεια βεβαιώνει.

3. Ὅρίζομεν νὰ μὴ δὲν ἔχῃ κανεὶς ἄδειαν τοῦ ἀποθανόντος τοὺς γονεῖς, ἢ τὴν γυναῖκά του, ἢ τὰ παιδιά του, ἢ τοὺς ἐπιτρόπους του, ἢ τοὺς ἐγγυητάς του, προτοῦ νὰ διαβοῦσιν αἱ ἐννέα ἡμέραι τῆς λύπης, ὅτι νὰ τους πειράζῃ, ἢ νὰ τους ἐνοχλῇ, ἢ νὰ τους σύρῃ εἰς κρίσιν, θέλεις διὰ χρέος τοῦ ἀπεθαμένου καὶ δίκαιον ἂν ἔχῃ, χάνει το. Ἐὰν δὲ φανῇ, ὅτι ἐσυκοφάντει τὸν ἀποθαμένον καὶ ἐζήτα τοὺς κληρονόμους τοῦ ἀποθαμένου πράγματα ὁποῦ οὐκ ἐχρεώσται ὁ ἀποθανὼν, λέγομεν, ὅσον εἶναι ὁποῦ ἐζήτα ἄδικα, νὰ δόσῃ ἀπὸ μέρος του τόπον τοὺς κληρονόμους τοῦ ἀποθαμένου. Ἀφ' οὗ γοῦν παρέλθουσιν αἱ ἐννέα ἡμέραι μετὰ τὸν θάνατον τοῦ ἀποθανόντος, εἴ τις ἔχει ὑπόθεσιν, ἄς τὴν γυρεύῃ.

<ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ> ρκ'—Περὶ αἵρετοῦ κριτοῦ. Τί εἶναι.

[331]. 1. Ὁ δὲ αἵρετὸς κριτὴς γίνεται οὕτως¹ : εἰ² ὥς ἐγὼ καὶ σὺ ἔχομεν νὰ κριθοῦμεν καὶ δὲν μᾶς ἀρέσει, οὐδὲ τοῦ μητροπολίτου μας ἢ κρίσις, οὐδὲ τοῦ κοσμικοῦ κριτοῦ, οὐδὲ τοῦ βασιλέως, οὐδὲ τοῦ πατριάρχου, ἀμὴ λέγομεν, ὅτι ἓνα ἀπὸ τὸ κοινόν, ἄς μᾶς κρίνῃ. Καὶ τότε ὑπάγομεν εἰς ἓναν ἄνθρωπον καὶ λέγομέν τον, ὅτι τὴν ὁδεῖνα ὑπόθεσιν ἔχομεν καὶ εἴ τι μᾶς εἴπῃς ἐσύ, στέρογομέν το. Ὅτι οὗτος λέγεται αἵρετὸς κριτὴς καὶ ὁρίζει ὁ

1. Τὸ χφ. ἔχει οὗτος.

2. Τὸ χφ. ἔχει ἡ.

ἐνηκοστός ἕκτος τῆς ἐν Καρθαγένῃ Συνόδου κανών, ὅτι εἴ τι ἀποφασίσαι ὁ αἵρετός κριτής, <εἴ τε δίκαια> εἴ τε ἄδικα, τινὰς δὲν το χαλνᾶ, οὔτε ὁ πατριάρχης, οὔτε ὁ βασιλεύς. Μόνον γὰρ μὴ δὲν φανῇ ὁ αἵρετός κριτής, ὅτι διὰ πρόσωπον ἢ φιλίαν τοῦ ἐνός, ἢ ἔχθραν, ἔκρινε τὸ ἄδικον· τότε γὰρ ἐξανακρίνεται καὶ τοῦ αἵρετοῦ κριτοῦ ἡ ἀπόφασις.

2. Ὅμοίως λέγει καὶ ὁ ἑκατοστός εἰκοστός δεύτερος τῆς ἐν Καρθαγένῃ Συνόδου κανών καὶ ὅποιος δὲν τον πείθεται, γὰρ ἔναι ἀφωρισμένος.

3. Ἐὰν εἶναι δύο αἵρετοὶ κριταὶ καὶ λέγει ὁ ἓνας ἀλλέως καὶ ὁ ἄλλος ἀλλέως, ἀναγκάζονται γὰρ κάμουνσι καὶ ἄλλον ἓναν αἵρετόν κριτὴν καὶ εἴ τι εἴπωσιν οἱ δύο, στέργει καὶ ὅχι τοῦ ἐνός.

4. Δὲν γίνεται αἵρετός κριτής, ἐὰν ὁμῶς [332] σουσι μόνον ἐκεῖνοι, ὅπου θέλουνσι γὰρ κριθοῦσι, ὅτι γὰρ στέργουσιν τὴν κρίσιν τοῦ αἵρετοῦ κριτοῦ, γὰρ ζημιώνεται καὶ τόσα, ἡγουρ ῥ' ἄσπρα, ἢ σ', ἐὰν οὐ δὲν εἶναι, ὅτι γὰρ παιδεύεται, ὅπου δὲν στέργει τὴν κρίσιν τοῦ αἵρετοῦ κριτοῦ, ὁμολογήσει δὲ ὅπου θέλει γὰρ κριθῇ, ὅτι γὰρ στέργει τὴν κρίσιν καὶ στανέω του, ὕστερον στέργει τὴν.

<ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ> ρκα' — Περὶ κατηγορίας ἐπισκόπων καὶ πῶς κρίνεται ἡ ὑπόθεσις αὐτῶν.

1. Ὁ δὲ τέταρτος τῶν ἀγίων Ἀποστόλων κανών, ὁρίζει, ὅτι ἐπίσκοπον, ὅπου κατηγορήσουσι τινὲς ἀξιόπιστοι ἄνθρωποι εἰς τὴν κρίσιν τῆς Ἐκκλησίας, δύο ἐπίσκοποι κάμνει χρεῖα γὰρ ὑπᾶσιν γὰρ τον λαλήσουσι, γὰρ ἔλθῃ γὰρ ἀπηλογηθῇ, δι' τ' ἐκεῖνα ὅπου τὸν κατηγοροῦσι. Καὶ ἐὰν ἔλθῃ πάραντα καὶ δὲν ἀνηθῇ γὰρ ἐξεταχθῇ τὰς κατηγορίας, ἀμὴ ἐλεγχθῇ ψεύτης, εἴ τι πρόπει, κατὰ κανόνας καὶ νόμους, γὰρ τον παιδεύουσιν. Εἰ δὲ δὲν ἔλθῃ πάραντα, ἀμὴ ἀπορροεῖ τὴν δουλείαν του, ἕως τρίτου γὰρ τον λαλήσουσιν δύο ἐπίσκοποι καὶ ἂν οὐ δὲν τότε ἔλθῃ, ὥσπερ φανῇ τὴν Συνόδον γὰρ ἀποφασίσῃ καὶ αὐτῶν, στέργει, καὶ τίποτε δὲν ὠφελεῖται, ἢ δὲ κρίσις, ὅπου θέλει γὰρ γίνῃ εἰς ἱερομένον, γὰρ γίνεται καθαρά ἐξέθεσις¹ μετὰ ἀξιολόγων μαρτύρων· καὶ ὅταν μαρτυρήσουν, ἐὰν θέλουνσι, εἰς ἀφορισμόν, μήπως καὶ το κανόν ἐχθοπαθῶς ἢ διὰ ὁῶσα, τότε γίνεται, ὅταν το παρησιάσουν μεθ' ὅρκου, ἀπόφασί τους.

101

1604. Βεράτιον ὑπὲρ μ. Λαρίσης Λεοντίου, ἐν 76, σ. 87–97 καὶ ἐν 74, σ. 62–72.

«... 3. Τὰς ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ αὐτοῦ ἐκκλησίας καὶ μοναστήρια, χωρὶς ἱεροῦ ὁρισμοῦ, οὐδεὶς δύναται γὰρ ἀπαλλοτριοῦν ἀπὸ τῶν χειρῶν αὐτοῦ. Καὶ ἄνευ ἀδείας αὐτοῦ, οὐδεὶς δύναται γὰρ ἐπισκευάσῃ ἢ ἀνεγείρῃ ἐπὶ τῶν αὐτῶν θεμελίων, ἢ ἐμποδίσῃ αὐτά.

4. Αἱ ἐκκλησίαι καὶ τὰ μοναστήρια γίνονται διὰ τῆς πολιτικῆς καὶ δικαστικῆς ἀδείας, ἄνευ τοῦ ἱεροῦ ὁρισμοῦ. Οἱ ὑπάλληλοι δὲν ἔχουσι τὸ δικαίωμα γὰρ ζητῶσι πρόστιμον διὰ τὰ τοιαῦτα.

5. Εἰς τὰς συζεύξεις καὶ διαζεύξεις τῶν ραγιάδων, οὐδεὶς ἕτερος ἔχει τὸ δικαίωμα ν' ἀναμηνύηται, ἐκτὸς τοῦ μητροπολίτου.

6. Ὅταν τις μοναχὸς ἢ κοσμικὸς ἐπὶ τῇ τελευτῇ του διορίσῃ τι, κατὰ τὸ θρησκευτικόν, γὰρ δοθῇ εἰς τὸν πατριάρχην, ἢ τὸν μητροπολίτην καὶ ἐπίσκοπον, οἱ ἐπὶ τούτῳ ρωμαῖοι μάρτυρες γὰρ ὦσι δεκτοὶ δυνάμει τοῦ σεριοῦ.

1. Ἴσως: ἐξέτασις ἢ ἐκθεσις.

7. Ὄταν τις τῶν ὑπὸ τὸν μητροπολίτην ἐπισκόπων, μοναχῶν, ἱερέων καὶ ἡγουμένων φωραθῇ πράττων ἐνάντια τῆς θρησκείας, νὰ τιμωρῇται κατὰ τὸν ἐκκλησιαστικὸν νόμον ὑπὸ τοῦ μητροπολίτου μόνον.

8. Οἱ ἄνευ τῆς ἀδείας τοῦ μητροπολίτου ἐκτελοῦντες παρὰ νόμον συνοικέσιον ἱερεῖς καὶ ἐπίτροποί του, νὰ τιμωρῶνται κατὰ ἀξίαν.

9. Ὄταν ὁ μητροπολίτης ἢ τις τῶν ἐπισκόπων καὶ ἐπιτρόπων του ἔχῃ ἀγωγὴν ἀναγομένην εἰς τινα, πρέπει νὰ κρίνῃται εἰς τὸ βασιλικόν μου διβάνι ἐνώπιον τῶν βεζυράδων μου καὶ καρασκερίδων μου, καὶ ἐν ᾧ καιρῷ διορίζεται ἡ κρίσις του εἰς τὸ βασιλικόν μου διβάνι, νὰ διορίζῃ ἐπίτροπον.

... 11. Τὰ ἐτήσια ρέσμι, τὰ ὁποῖα γίνονται ταχσῆλι, εἰσπράττονται ὑπὸ τῶν ραγιάδων, τὰ ἐλέη, τὸ ρέσμι τοῦ γάμου, τῶν μοναστηρίων, καὶ ὅσα τοιαῦτα ἀνάγονται εἰς τὸν μητροπολίτην, ὥς ἔκπαλαι εἴθισται καὶ κατὰ βεράτι, νὰ δίδονται ἀνεμποδίστως ...

13. Οἱ τῇ ἀδείᾳ τοῦ μητροπολίτου περιορχόμενοι ἱερεῖς εἰς τὰς οἰκίας καὶ ἐκτελοῦντες τὰ τῆς θρησκείας των, δὲν ἐμποδίζονται, οὔτε ἐνοχλοῦνται ...

15. Τὰ ἄρζια (ἀναφοραὶ) τοῦ πατριάρχου καὶ τοῦ συστήματος τῶν μητροπολιτῶν, τὰ ἐσφραγισμένα μετὰ τῆς βούλλας τοῦ πατριαρχείου, θέλει εἶναι δεκτὰ καὶ θέλει τοῖς γίνεται μουσααδὲς εἰς ὅλα τα ἀναγόμενα τῷ αἰνίῳ των προβλήματα ...

18. Κανεῖς ραγιάς ποτὲ ἀκουσίως νὰ μὴ βιάζεται πρὸς ἄνδρος νὰ ἐξομώσῃ ...

21. Τὰ ἀμπέλια, μπαχτζέδες, τσιφλίκια, χωράφια τῶν μοναστηρίων, καὶ ἐκκλησιῶν τοῦ ἀρχιερέως, τὰ εἰς αὐτὰ ἀπ' ἀρχῆς βακουφικὰ χωράφια, τζαμιά, πόλοι, ἀγιάσματα, πανηγύρια, τὰ εἰς μοναστήρια καὶ ἐκκλησίας βακουφικὰ, οἷον σπήτια, ἐργαστήρια, μούλκια, πράγματα, μετροκά, ζῶα καὶ τὰ παρόμοια, νὰ εἶναι ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν καὶ διοίκησιν τοῦ μητροπολίτου ἀνενόκλητα.

22. Ὅποταν τις τῶν πασάδων, καδίδων καὶ ναῖτιδων, ἤθελε καταφεροθῇ κατὰ τοῦ μητροπολίτου, ἢ κατὰ τῶν ἐπισκόπων του, καὶ ζητήσῃ τὴν ἀλλαγὴν του, ἢ τὴν ἐξουσίαν του, ἂν δὲν διενκρινῇ τὸ πρᾶγμα, νὰ μὴ εἰσακούηται ...

23. Οἱ ραγιάδες, ζῶντες ἔτι, ὅ,τι ἤθελον διατάξωσι καὶ διορίσωσι νὰ δοθῇ εἰς πατριάρχην, μητροπολίτην, ἐπίσκοπον καὶ ἐκκλησίαν, μετὰ τὸν θάνατόν των, νὰ παραλαμβάνηται ἀπὸ τῶν κληρονόμων των, δυνάμει τοῦ σεριοῦ.

24. Τὰ λεγόμενα παρησιὰ καὶ πρόθεσις, ρέσμια τῶν ἀποθνησκόντων ραγιάδων, ἀνδρῶν τε καὶ γυναικῶν, νὰ παραλαμβάνωνται ἀπὸ τῶν κληρονόμων των, δυνάμει τοῦ σεριοῦ.

25. Οἱ ἐπίσκοποι, παππάδες καὶ λοιποὶ ραγιάδες, οἱ κατοικοῦντες εἰς καζάδες, ραχιέδες καὶ χωρία τῆς ἐπαρχίας τοῦ μητροπολίτου, νὰ δίδωσι τὸ ἐτήσιον ρέσμι πεσκέσι, ζαγάσι, κασαπγιέ, ἄσπρα ἐλέους, ἀγιασμοῦ, ζητείας, πανηγύρεως, τὸ ρέσμι τοῦ α', β', γ' γάμου, ἔτι δὲ ἐτήσιον κάθε σπῆτι ὑπανδρευμένου, νὰ δίδῃ ἀνὰ 12 ἄσπρα καὶ ἕκαστος παππᾶς ἀνὰ ἓν φλωρὶ ρέσμι τοῦ πατριάρχου καὶ πάλιν ἀνὰ 12 ἄσπρα καὶ ἀνὰ ἓν φλωρὶ ἐτήσιον ρέσμι τοῦ ἀρχιερέως.

... 30. Εἰς συζεύξεις καὶ διαζεύξεις καὶ κρισολογίας, ὅταν δύο ραγιάδες συμβιβάζωνται μεταξὺ των οἰκειοθελῶς, ἢ διὰ τοῦ ἀρχιερέως, ἢ τοῦ ἐπισκόπου του καὶ κατὰ τὴν χρεῖαν, ὅπως ποτὲ ἀπαιτεῖ τὸ αἰνὶ των, εἰς ἢ καὶ καθυποβληθῶσιν ἐν ταῖς ἐκκλησίαις εἰς ὄρκον, ἢ δι' ἀφορισμοῦ παιδευθῶσιν, οἱ καδίδες καὶ ναῖτιδες νὰ μὴ ἐναντιώωνται, οὔτε νὰ εἰσχωρῶσιν εἰς τὰ τοιαῦτα.

31. Παρὰ γνώμην καὶ ἄδειαν τοῦ μητροπολίτου, οἱ ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ παππάδες νὰ μὴν ὑπανδρεύουν ἀνθρώπους ἐναντίον τοῦ αἰνίου των.

32. Τοῖς ρωμαίοις ραγιάδες τρεῖς ἐπιτέτραπται ὁ γάμος. Λιὸ καὶ παρὰ νόμῳ νὰ μὴ γίνονται τετραγαμίαι, οὔτε τις ἔχων γυναῖκα, δύναται συγχρόνως προσπαλαβεῖν καὶ ἑτέραν. Ὅθεν οἱ τὰ ἐναντία εἰς τὸ αἰνί των πράττοντες παππάδες θέλει παιδεύονται κατ' ἀξίαν ἀνενοχλήτως.

33. Τῶν ἀποθνησκόντων ἀκλήρων ἐπισκόπων, παππάδων, κεσσίσιδων, καλογραιῶν, τὰ μετρητά, ἢ περιουσία, τὰ ἄλογα, τὰ κτήματα, καὶ ὅ,τι ἄλλο ἤθελον ἔχει ἀνήκουν ταῖς ἐκκλησίαις, ὁ μητροπολίτης καὶ οἱ διωρισμένοι ἐπίτροποί του, παραλαμβάνοντές τα διὰ λογαριασμὸν τοῦ ρέσμι πεσκεσίον· οἱ πεῖτουλμάλιδες, κασσέμιδες, μοντεβεληδες, μεβκονφατζίδες, ναζήριδες, βοῖβοδάδες, σουμπασίδες καὶ οἱ ἀνθρωποὶ των καὶ λοιποὶ πεῖτουλμάλιδες . . . νὰ μὴ προξενῶσιν ἐνόχλησιν.

. . . 37. Ὅστις τῶν ραγιάδων, ἀτακτῶν, ἤθελε παιδευθῇ δι' ἀφορισμοῦ πρὸς σωφρονισμόν του, κατὰ τὸ αἰνί των, νὰ μὴ ἐμποδίζεται ὑπὸ τῶν ζαμπιτάδων ἢ ἀποστολῇ καὶ ἀνάγνωσις τοῦ ἀφορισμοῦ.

38. Ὅποτεν τις τῶν ραγιάδων, θέλων νὰ ἐκτελέσῃ παρὰ νόμον γάμον, εἴαν ἤθελεν ἀπέλθῃ καὶ εἰς ἄλλον τόπον, νὰ μὴ ἔχῃ τὴν ἄδειαν οὔτε νὰ εἶναι δεκτὸς εἰς ἄλλην ἐπαρχίαν.

39. Ὅστις τῶν ραγιάδων ἤθελε ἀφαιρῶσαι τὸ ταῖτον μέρος τῆς περιουσίας του εἰς ἐκκλησίας, μοναστήρια, πατριάρχην, μητροπολίτην ἢ ἐπίσκοπον, οἱ ἐπὶ τούτῳ ρωμαῖοι μάρτυρες νὰ ᾧσι δεκτοὶ εἰς τὴν κρίσιν.

40. Ὅποτεν τις ἐπίσκοπος, παππᾶς, καλόγηρος ἢ καλογραιᾶ, τῇ ἰδίᾳ τοῦ σεφίου, εἴαν ἤθελε κρατηθῇ ὑπὸ ζαπίτου, νὰ κρατῆται. Ἀλλὰ πρέπει νὰ κρατῆται ὑπὸ τοῦ μητροπολίτου εἰς τὴν μητρόπολιν.

. . . 43. Μὴ θέλοντες τοῦ μητροπολίτου, ἀπ' ἐναντίας τῶν σουρουτιῶν, νὰ μὴ τῷ προστίθενται δυναστικῶς γιасаκτζήδες, οὔτε τῶν πολῶν φύλακες, οὔτε ἄλλοι τοιοῦτοι.

44. Τὸ κονάκι τοῦ μητροπολίτου νὰ μὴ ζητῆται ὑπὸ ἀσκέριδων, ἐχλιορφίδων καὶ τοιούτων, νὰ γίνῃ κονάκι αὐτῶν.

45. Ὁ μητροπολίτης νὰ μὴ ἐνοχλῆται διὰ τὴν βακτηρίαν τὴν ὁποίαν κρατεῖ εἰς χεῖράς του

Ἐπὶ τούτῳ, κατὰ τὰ σουρούτια, ἐξεδόθη τὸ παρὸν . . . βεράτι, διὰ νὰ εἶναι ἐλεύθερος καὶ ἀνενόχλητος ὁ μητροπολίτης εἰς τὸ διενεργεῖν καὶ πράττειν ἅπαντα τὰ ἐν αὐτῷ περιεχόμενα, ἀνενοχλήτως, ἀπροφασίστως καὶ ἀδιστάκτως . . . ».

102

1605. Προνόμια ραγιάδων Θεσσαλονίκης,
ἐν 33, σ. 2-7.

103

1606. Φιρμάνιον σ. Ἀχμέτ Α', ρυθμίζον φορολογικὰ προνόμια Θεσσαλονίκης,
ἐν 33, σ. 2-7.

104

1608. Φιρμάνιον σ. Μεχμέτ, ὑπὲρ μ. Τυρνόβου Γαβριήλ, ἐν 34, σ. 24–25.

105

1608. Φιρμάνιον περὶ ὑποχρεώσεως τῶν Ἀγιορειτικῶν Πατέρων νὰ ἐξοπλίζουσιν ἐν κάτεργον τοῦ αὐτοκρ. στόλου, μνημ. ἐν 190, σ. 23, (20/15).

106

1610. Σύμβασις ἐμφυτεύσεως ἐν Ἰκαρία, ἀπὸ 18 Αὐγούστου, ἐν 243, σ. 66.

«...τὴν σήμερον ἐβάλασιν ὁ παπᾶ Ι.Α. τὸν γαμβρόν των τὸν Ι.Γ., ἀναστάτην εἰς τὸ περιβόλι... νὰ τὸ ἀναστεύσῃ δουλεμένον καὶ ἀδούλωτον, καὶ τὸν δίνῃ ἀπὸ τὸ δουλεμένον τὸ ἐμισὸν καὶ ἀπὸ τὸ ἀδούλωτον, ὅ,τι ὑπάγῃ ἢ πάσῃ τούτῳ».

107

1611. Πατρ. καὶ συν. Σημείωμα πΚ Χερσφύτου καὶ π. Περοσοκίμων Θεοφάνους Δ', περὶ συνοικεσίων, ἐν 309, Ε' 156–159, ἐν 202, σ. 124–127 καὶ ἐν 70, Β' σ. 74–78.

... α) τὸ μὴ ἐξεῖναι δυσὶν ἀδελφοῖς δύο πρωτεξαδέλφους λαβεῖν καὶ β) τὸ κωλύεσθαι εἰς γάμον κοινωνίαν ἐλθεῖν τὸν σαρκικὸν υἱὸν τοῦ ἀναδόχου εἰς ἐπ' ἀδελφῶ ἀνεψιὰν τοῦ ἀναδεχθέντος ὑπ' αὐτοῦ ὃν τὴν ἀμφιβολίαν λῦσαι βουλόμενοι, ... εὔρομεν, τὸν μὲν ἐξ ἀγχιστείας τοῦτον γάμον παρ' οὐδεμιᾶς ἄλλης Συνόδου κυρωθέντα, ὡς ἔκτου βαθμοῦ τυγχάνοντα, εἰ μὴ μόνον ἐπὶ τῆς πατριαρχείας τοῦ Σισινίου ἐκείνου, ὃν καὶ μετὰ ταῦτα ὁ... βασιλεὺς κτθρ Ἀλέξιος ὁ Κομνηνὸς διὰ θεσπίσματος αὐτοῦ βασιλικοῦ οὕτωςι κατὰ λέξιν διακελεύεται, καὶ συγχώρησιν, ὡς φαίνεται, δίδωσι, ὡς ἂν καὶ ἀμφοτέρω καλῶς διαφυλαχθῶσι καὶ σεβασθῶσιν, ἢ τε μεγαλειότης τῶν βασιλικῶν τε καὶ ἀρχιερατικῶν διαταγμάτων καὶ ἢ τῶν νόμων καὶ ἢ τῶν κανόνων ἀκρίβεια· μήτε παντελεῖ δοτέον τῷ Τόμῳ τούτῳ τὴν λύσιν, μήτε πάντῃ ἐπιτρεπτέον αὐτῷ καὶ αὐθις τὸ ἐνεργόν· ἀλλὰ τὴν μέσσην βαδιστέον, ὃ φασι, καὶ βασιλικήν, καὶ ἄμφω συντηρητέον, τό τε περὶ τὸν τομογράφον ἐκείνον ἀρχιερεῖα σέβας, καὶ τοὺς ἐπιμνησθέντας τοῦ Τόμου βασιλεῖς... Χρὴ γὰρ τὸ ἀπὸ τοῦ τοιούτου εἰσηνεγμένον συνάλλαγμα, ἥδη μὲν συντελεσθὲν καὶ πρὸ ἐρωτήσεως, μὴ διασπᾶσθαι, ἐπιτιμίῳ δὲ τοὺς οὕτως εἰς γάμον ἀρμοσθέντας βαρύνεσθαι, κατὰ τὴν κρίσιν καὶ δοκιμασίαν τοῦ κατὰ τόπον ἀρχιερέως, καὶ συντηρεῖσθαι τούτοις τὸ συνοικέσιον. Φθάσαν δὲ πεσεῖν εἰς ἐρώτησιν, μὴ ἐνδίδοσθαι, χωρὶς τῶν ἀνηκόντων ἐπιτιμιῶν καὶ ἐντολῶν, δι' ὃ σέβας ἄνωθεν εἴρηται. Μηδὲ ἀδεῶς καὶ ἀνυποστόλως καὶ ἀναιτίως τοῖς ἐρωτήσασιν ἐπιτρέπεσθαι, ἀλλὰ μετὰ ἐντολῆς, μᾶλλον δὲ καὶ εἰς ἀνάμνησιν τοῦ ρηθέντος τόμου παρὰ τῆς Ἐκκλησίας λαμβάνειν αὐτοὺς καὶ τῶν ἐν αὐτῷ διαταττομένων. Καὶ εἰ μὲν τὸ θέσπισμα τιμᾶν προαιρούμενοι καὶ τὰ ἐν αὐτῷ διελημμένα φυλάττειν ἀπαρασάλευτα βούλουντο, ἐπαι-

νετέοι πάντως εἰσὶν· εἰ δὲ τὸ παρ' αὐτοῦ κεκωλυμένον διαπράττεσθαι προαιροῖντο, ἐκχωρηθήσεται μὲν τοῦτο ποιεῖν, πλὴν ὅμως τοῖς προσήκουσιν ἐπιτιμίαις καθυπαγόμενοι.

Τὸν δὲ ἐκ τοῦ θείου Βαπτίσματος προειρημένον γάμον, ὡσαύτως καὶ αὐτὸν ἀκώλυτον καὶ παρὰ μόνον τοῦ Κρητὸς ἐκείνου Ζαχαρίου τοῦ Μαραφαῤῥᾶ ἐμποδιζόμενον. Φησί γὰρ ρητῶς ὁ κανὼν : οὐ δύναμαι λαβεῖν ἤν ἐκ τοῦ ἁγίου Βαπτίσματος ἀνεδεξάμην, οὔτε τὴν ταύτης μητέρα ἢ θυγατέρα. Καὶ παρακατιὼν λέγει : ταῦτα μόνον παραφυλακτέα, τὰ δὲ ἐπέκεινα, ἀπαρτηρήτως πρὸς γάμον συνάπτεσθαι. Καὶ εἰ μὲν τὰ τοιαῦτα συναλλάγματα τότε ἐλύθησαν καὶ ἐγίνοντο, χριστιανισμοῦ ὄντος, καὶ τῆς ἀκριβείας ἀξανομένης, πολλῶ μᾶλλον τὰ νῦν συμφέρει γίνεσθαι, διὰ τὴν δυστυχίαν καὶ στενοχωρίαν τοῦ Γένους. Διὸ καὶ γράφοντες ἀποφαινόμεθα ἐν ἁγίῳ Πνεύματι, γνώμῃ κοινῇ, συνοδικῶς, ἵνα ὁ μὲν γάμος οὗτος, ὡς τὸν ἀριθμὸν τῆς κατὰ πᾶσαν ἀνάγκην ὀφειλομένης παραφυλακῆς τῆς ἐξ ἀγχιστείας συγγενείας τοῦ ἔκτου βαθμοῦ σῶον ἔχων, μόνην δὲ παρατήρησιν (ἥτις καὶ αὕτη εἰς οὐδὲν λογίζεται), εἴη συγκεχωρημένος καὶ λελυμένος καὶ γίνηται ἀπὸ τοῦ νῦν καὶ εἰς τὸ ἐξῆς ἀπροκριματίστως καὶ ἀδιστάκτως, χωρὶς τινος ἐπιτιμίου καὶ κανόνος . . . ἡμεῖς καὶ πρὸς τὴν τοῦ καιροῦ κατάστασιν καὶ τοῦ ἡμετέρου Γένους δουλείαν καὶ τὸ τῶν πολλῶν μικρόψυχον ἀποβλέποντες, τοῦ ἐπιτιμίου τοῦς συνάπτομένους ἀπολύομεν καὶ ταῦτα, ἵνα μηκέτι τοῖς πρὸς φιλοχρηματίαν μόνον τὸ ὄμμα βλέπωνσι λαβὴν ἐπιδαφιλεύσομεν.

Ὁ δὲ ἐκ τοῦ ἁγίου Βαπτίσματος εἰς τὰ ἀνωτέρω προσηρθέντα καὶ μόνον πρόσωπα φυλάττηται, τὰ δὲ περαιτέρω, ὡς πλάγια γίνονται ἀκώλυτως καὶ δίχα τῆς οἰαομένης ἀμφιβολίας καὶ ὑποψίας, ἐξρησθέντων τῶν κατὰ τὸν ἐξ αὐτῶν τῶν ἁπλῶς πνευματικῶν ἀδελφῶν, ἡτοι τοῦ σαρκικοῦ υἱοῦ τοῦ ἀγαθοῦ καὶ τοῦ ἀγαθόχρητου ὑπ' αὐτοῦ, ὃν ἡ πνευματικὴ συγγένεια τηρεῖται ἄχρι τοῦ ἐβδόμου βαθμοῦ καὶ λήγει εἰς τὸν ὄγδοον, ὡσπερ καὶ ἡ ἐξ αἵματος. . . . τὸ δὲ ἐξεῖναι πάλιν τῇ ἀρχιερατικῇ συνέδῳ καὶ ἁδεῖαν κεκτηῖσθαι μεταβαλεῖν τὰ πράγματα, καὶ ἐξοικονομεῖν κατὰ τοὺς καιρούς, ἵνα μὴ τις ὁλεθρὸς ψυχικὸς γένηται, καὶ τοῦτο ὁμολογούμενον ἐστὶ καὶ ἀναμφίβολον . . . ἐρωτήθη, εἰ δύναται ἀνδρὸς τινος γυνή, ἐν ἀποδημίᾳ τυγχάνοντος, διαζευχθῆναι ἀπ' αὐτοῦ καὶ ἑτέρῳ συναφθῆναι, πρὸ τοῦ ἐπανελθεῖν αὐτὸν ἀπὸ τῆς ἀποδημίας. Καὶ ἀποκρινόμεθα περὶ τούτου καὶ λέγομεν, ὅτι . . . διὰ τε τὸ ἀνώμαλον τοῦ καιροῦ καὶ τὴν τοῦ Γένους δουλείαν καὶ μάλιστα διὰ τὸν ἐνόντα ταῖς γυναιξὶ ψυχικὸν κίνδυνον, . . . ἵνα ἀπὸ τοῦ νῦν καὶ εἰς τὸ ἐξῆς, εἴ τις γυνή, ἔχουσα ἄνδρα νόμιμον, ἀποδημοῦντα καὶ οὐ φροντίζοντα ἐπαναστραφῆναι πρὸς αὐτὴν ἐντὸς τριετίας καὶ μόνης καὶ συνοικῆσαι μετ' αὐτῆς, καὶ αὕτη, ὑπὸ ἐνδείας στενοχωρουμένη καὶ κινδυνεύουσα ψυχικῶς, θελήσῃ τὴν ἀπ' αὐτοῦ διάζευξιν, εἴη διεζευγμένη καὶ κεχωρισμένη ἀπ' αὐτοῦ καὶ ἔχοι καὶ ἐπ' ἀδείας εἰς ἕτερον ἀπιδεῖν ἔννομον γάμον, παρ' οὐδενὸς ἐναντιουμένη τὸ σύνολον.

Πρὸς τούτοις ἔτι ἀπεφάνθη καὶ τοῦτο, εἰ τύχοι τὸν ἀπλῶς θεῖον λαβεῖν ἐνὸς χριστιανοῦ ἀδελφόπαιδα εἰς γυναικα, ἔχειν ἁδεῖαν καὶ τὸν ἀπλῶς θεῖον αὐτῆς πάλιν ἀγαγέσθαι εἰς γυναικα αὐτοῦ νόμιμον τὴν ἐπ' ἀδελφῶ ἀνεψιὰν τοῦ ἀνδρὸς αὐτῆς καὶ εἰς οὐδὲν μετρεῖσθαι τὴν σύγχυσιν.

Ὡσαύτως ἐγένετο καὶ ἀπόφασις, ἵνα καὶ ὁ πρὸ ἐρωτήσεως φθάσας γενέσθαι ἐβδόμου βαθμοῦ γάμος ἐξ αἵματος μὴ διασπᾶται, ἀλλ' ἐκκλησιάζεται ἀνεμποδίστως καὶ ἀκωλύτως, διὰ τὴν στενοχωρίαν τοῦ Γένους . . . ».

108

1613. Πρακτικὸν γενικῆς συναθροίσεως πολιτῶν Σερρῶν, πρὸς κατανομήν τῶν φόρων μεταξὺ τῶν χριστιανῶν, ἐν 277, σ. 280.

«... κατὰ ἔτους ζοκβ' ἐν μηνὶ Νοεμβρίου 10 ἐσυνάχθη ὅπως ὁ λαὸς καὶ ἡ πολιτεία τῆς ... μητροπόλεως Σερρῶν, κατέμπροσθεν τοῦ ... μ... Δαμασκηνοῦ καὶ τῶν ... κληρικῶν ... ἱερέων καὶ ... ἀρχόντων καὶ μεγίστης συνόδου γενομένης, μικροὶ καὶ μεγάλοι μὲ ὁλονοῦν τὴν βουλὴν, ἐδιάλεξαν καὶ ἐψήφισαν δώδεκα ἀνθρώπους, δικαίους καὶ καλοὺς καὶ ἐναρέτους καὶ τὸν Θεὸν φοβούμενοι καὶ ἔβγαλαν ἀπὸ πᾶσα ρουφέτι ἓναν ἄνθρωπον, τὸν πλέον δικαιοτέρον καὶ καλλίτερον καὶ ἐνάρετον καὶ ἔβαλόν τοὺς μὲ Θεὸν καὶ μὲ ψυχὴν τοὺς νὰ διακρένουν καὶ νὰ διετηροῦν τὰ κοινὰ ἔξοδα τοῦ κάστρου καὶ τῆς πολιτείας τῶν Σερρῶν, μετὰ βάρους ἀλύτου ἀφορισμοῦ νὰ οἰχθουν τὰ βάρη καὶ τὰ ἔξοδα εἰς τοὺς χριστιανοὺς πᾶσα ἐνοῦ, κατὰ τὴν δυνάμιν του ... νὰ μὴν ἐντραποῦν οὔτε πλούσιον, οὔτε πτωχόν, μόνον ὅ,τι γνεύση ὁ Θεὸς εἰς τὴν καρδίαν αὐτῶν, οὕτως νὰ οἰξουνσι πᾶσα χριστιανὸν καὶ ἕκαμαν πρῶτον ἀπὸ τοὺς δώδεκα ...».

109

1615. Πρακτικὸν πολιτῶν Σερρῶν, ἐν 277, σ. 281.

«... ἔτους ζοκγ' ἐσυνάχθησαν ἅπαν τὸ πλῆθος τῶν Σερρῶν, μικροὶ τε καὶ μεγάλοι εἰς τὰς δύο τοῦ Μαρτίου, ἱερεῖς καὶ κληρικοὶ καὶ οἱ ἀρχόντες καὶ ἕκαμασι μίαν βουλὴν καὶ ἕκαμασι μέτρον τοῦ κρασίου ἢ ὁκᾶ νὰ εἶναι τετρακόσια δραῖμα. τὴν κρονδίσση νὰ εἶναι δύο ὁκάδες, τετρακόσια δραῖμα, καὶ ὁ χαλκὸς νὰ εἶναι τέσσαρες ὁκάδες, αχ' (= χίλια ἑξακόσια) δραῖμα καὶ τὸ μέτρον νὰ εἶναι ὁκτώ ὁκάδες, οὔτε παρᾶνω, οὔτε παρακάτω καὶ οὕτως, ὅποιος ποιήσῃ παρακάτω, ἤγουν ξήκι, ἢ ὅποιος κάμη μεγαλήτερον κατερούδα νὰ παιδεύεται ὁ κρονδηρᾶς καὶ ὁ νοικοκύρης ἐκκλησιαστικῶς καὶ ἐξωτερικῶς ...».

110

1615. Πρᾶξις 8 'Οκτ. τῶν κατοίκων Μυκόνου, περὶ διορισμοῦ δύο «καπετανέων καὶ κριτῶν»,

ἐν 144, σ. 18–19.

«... κατὰ τὰ παράτια κὶ τοὺς ὁρισμοὺς ὅπου ἔχομε ἀπὸ τοῦ(ς) ἐγλαμπροτάτους πασάδες τοὺς ἀπερασμένους κὶ ἀπὸ τὸν πολυχρονισμένο Χαλὶλ καπετὰν πασᾶ, τὸν σημερινό, οἱ ὅποιοι ὁρισμοὶ διαλαμβάνου(ν) ὅτι τὸ νησί ἐτοῦτο τῆς Μυκόνου νὰ εἶναι κεσίμι ἀπάνω σὲ ὅλον τὸ ραγια κὶ νὰ ἔχῃ ἐξουσία ὁ ραγιας νὰ διαλέγῃ κάθε χρόνον νὰ βάζῃ κριτὴν ... ἐμαζωκτήκαμε ἐμεῖς ὅλοι ὁ ραγιας, ἤγουν οἱ λαϊκοί ... κὶ ἐδιαλέξαμεν κὶ βάλαμεν νὰ γοβερνάρουνσι τὸ νησί μας ἕως ἓνα χρόνον ... κατὰ τοὺς πάτους κὶ κοντεντζιόνες ὅπου εἴχομεν καμωμένους τοῦ ἄνω λεγομένου κεσίμι κὶ ἀκόμη κὶ τὸ κουμέρκι ἀπὸ τὴν σήμερον νὰ εἶναι τὰ αὐτὸ ἐδικό τους. Κὶ ἀνίσως κὶ ἐθέλασι γοβερνάρει καλά, μὲ φόβο θεοῦ, χωρὶς καμμίας λογῆς κάκητα κὶ ἀζιγᾶνα, θέλομεν τίς ξανὰ κονφερμάρει πάλιν εἰ δὲ καὶ ἠθέλαμεν

γνωρίσει καμμίας λογῆς ἀταξία εἰς τὸ μέσον τοσ, ἀνίσως κὶ ὁ χρόνος δὲν ἤθελεν εἶσται κομπλισμένος, θέλομεν τίς εὐγάλει κὶ θέλομεν βάλει ἄλλους νὰ γοβερνάρουνσι κὶ ἐμεῖς ὅλοι νὰ τις μαντενιέρομε εἰς ὅλα τὰ καλὰ καμωμένα, κόντρα σὲ πᾶσα ἓνα ὅπου τῆς ἤθελεν πειράξει· κὶ ἐσὺ μοῖ Ἀντρέα κὶ κὺρ Μανώλη, σᾶς προτεστήρομεν ἀπὸ μέρος τοῦ ἐγλαμπροτάτου καπετὰν πασιᾶ μὲ πένα (= ποινὴν) τζικίνια 50 πᾶσα ἓνα σας νὰ ἀτζετάρετε τὸ γοβέρνο ὅπου σᾶς ἐδί(νο)μεν· εἰ δὲ κὶ δέ(ν) θελήσετε νὰ ἀτζετάρετε, νὰ πληρώνετε τὴν ἄνωθεν πένα».

111

1621. Ἀχτναμές σ. Ἰμβραήμ, ὑπὲρ τῶν Κ υ κ λ ᾶ δ ω ν,

ἐν 76, σ. 103, καὶ ἐκ παλαιᾶς μεταφράσεως, ἐν 243, σ. 30–32, 287, Β' σ. 262–265, ὡς καὶ ἐν 290, σ. 130–134.

«Ἀπὸ τὸ νησι τῆς Ἀξιᾶς καὶ τῆς Ἀντρος, καὶ τῆς Μήλος, καὶ τῆς Πάρου καὶ τῆς Σαντορίνης, καὶ τῆς Σύφρου καὶ τῶν λοιπῶν νησιῶν . . . Καὶ ἕως τὴν σήμερον ἡμέραν εἰς τὸν ἴσκιον τῆς βασιλείας μου τοῦτα ὅλα τὰ νησιὰ δίχως καμμίαν πείραξιν ἐπεράσανε.

Ἀποθανόντος δὲ τοῦ λεγόμενου Ἰωσήφ «Νάζη», ἀπὸ τὴν ἀνίκητή μου βασιλεία, μπέγης φλαμπουριάσης καὶ κριτῆς καθῆς ἐβλήθηκε νὰ κοίνωνται ὁμοίως μὲ τέτοια ἀπόφασιν, κατὰ τὸ κανόνι καὶ νόμον ὅπου ἐχαρίστη τῶν Χιωτῶν, ὅτι καὶ εἰς τοῦτα τὰ νησιὰ ἐχαρίστη τὸ αὐτὸ καὶ ὁμοιον κανόνι, καὶ νὰ πηγαίνοιν εἰς ὅλα παρόμοια. Καὶ τῶν Χιωτῶν ὁ νόμος καὶ τὸ κανόνι ὅπου τοὺς ἐχάρισεν εἶναι νὰ πληρώνουν τὰ χαράτσια ὅπως ἐπλήρουν καὶ ἀπὸ τῆς ἀρχῆς, καὶ περισσότερον ἀπὸ τὸ κανόνι ποὺ τοὺς ἔδωκεν νὰ μὴ πληρώνουν· καὶ ὅποιος δὲν εἶναι διὰ χαράττι νὰ μὴ πληρώνη, καὶ ἔξω ἀπὸ τὸ χαράττι τοὺς, οὔτε σπέζα, οὔτε ἀβαρίζι, οὔτε ἀτζομογλάνι, οὔτε τζελεπί, οὔτε μιαντεγγί, οὔτε ἀπὸ ἄλλα τεκλίφια ὅπου ἔχει ἡ ἀνίκητή μου βασιλεία νὰ μὴ δύνουν· καὶ καθὼς εἶναι ὁ λανθασμένος τοὺς νόμος νὰ πηγαίνουν εἰς ταῖς ἐκκλησίαις τοὺς, καὶ νὰ θάφτουνε τοὺς ἀποθαμένους τῶν ἀπὸ κάτω ἀπὸ ταῖς ἐκκλησίαις τοὺς, καὶ ὅποταν θέλουν νὰ ἀνοίγουν τὰ μνήματά τοὺς χωρὶς οὔτε ὁ καθῆς, οὔτε ὁ μπέγης νὰ τοὺς πειράζουνε. Μορὶ διὰ τοὺς ἀποθαμένους τοὺς νὰ μὴ γυρεύουνε, οὐδὲ νὰ τοὺς ἐπέρουνε, ὅτι οὔτε εἰς τοῦ θεοῦ τὴ κρίση, οὔτε εἰς τὸ κανόνι μας εἶναι ἐτοῦτα. Ἀπὸ δουλειαῖς ὅπου δὲν εἶναι τῆς κρίσης, οἱ κατῆδες δυνατὰ νὰ φυλάγονται καὶ χωρὶς κρίση κανένα νὰ μὴ πειράζουνε. Καὶ ἡ ἐκκλησία τοὺς, ὅποταν χαλάσουνε, νὰ τῆς ἐφτιάνουνε, καθὼς ἦτανε πρῶτα, καὶ κανεῖς εἰς τοῦτο νὰ μὴ τοὺς ἐπειράζῃ. Καὶ ἀπὸ τὰ ἀμπέλια τοὺς, καὶ ἀπὸ τὰ χωράφια τοὺς ἡ δεκατιαῖς ὅπου ἔπερναν πρῶτα, ἔτζι πάλιν νὰ πέρνουνται καὶ περισσότερο τίποτε κανεῖς νὰ μὴ πέρνη. Καὶ ἀπὸ τὰ ἄλλα τοὺς μούλκια κανεῖς στανικῶς νὰ μὴ τοὺς ἐβγάνη, οὔτε ἀπὸ τὰ χέρια τοὺς στανικῶς κανεῖς νὰ μὴ τοὺς τὰ πέρνη. Καὶ ἀνάμεσό τοὺς ὅποιος ἤθελεν ἀφίσει διὰ τὰ ροῦχά του διάταξι ὅτινος ἤθελε τὰ φήσει, ἢ ὅτινος ἤθελε τὰ χαρίσει, νὰ πιάνεται καὶ οἱ καλίκιδες καὶ κασίμιδες νὰ μὴ ἀπλώνουν καὶ πειράζουν τίποτες. Καὶ ἀπὸ τὰ πρῶτα ὡς τὴν σήμερον κατὰ τὸν λανθασμένον τοὺς νόμο, κανένας πλέον νὰ μὴ τοὺς χαλάσῃ τὴν κρίση τοὺς. Καὶ οἱ κατῆδες διὰ χοτζέτι, καὶ διὰ σιτζίλι, καὶ διὰ ἄρτζι, ἔξω ἀπὸ τὸ κανόνι νὰ μὴ πέρνουνε περισσότερον. Καὶ διὰ καμμίαν ὑπόθεσιν ἂν μαλώσουνε ἀνάμεσόν τοὺς, καὶ βάλουνε κανένα ἀγρικιμένον ἄνθρωπο καὶ τοὺς συβάση, ὅ τι ἤθελε τοὺς ἀποφασίσει, νὰ εἶναι στεργάμενο, καὶ οἱ κατῆδες μου νὰ μὴν ἔχουν νὰ κάμουν σὲ τέτοιας λογῆς σύβασιν. Καὶ ἀπὸ ψευδομαρτύρους δυνατὰ νὰ φυλά-

γοννται, καὶ διὰ τοῦτο περισσότερα ἀπὸ πεντακόσια ἄσπρα δίχως χοτζέτι καὶ σιτζιλέτι ἂν μαρτυρήσουν οἱ τοιοῦτοι μαρτύροι, οἱ κατῆδες νὰ μὴν τοὺς ἀφικροάζονται. Καὶ ἀπὸ κρασί καὶ ἄλλαις κουμπάνιαις τῷ σπιτιῶνε κουμέρκι νὰ μὴ δίνουνε. Καὶ ἀπὸ τοὺς νησιῶτες ἐτούτους ὁπότεν ἤθελαν πάγει εἰς πραγμάτειαν τους, ἀποθανόντας κανέναν ἀπὸ ἀνάμεσό τους, οἱ σύντροφοι του νὰ περιλαβένουν τὰ ροῦχά του καὶ οἱ ἐμίριδες καὶ οἱ μπέγηδες τζε-μαλικίδες χέρι εἰς τοῦτα τὰ ροῦχα νὰ μὴν ἀπλώνουνε. Καὶ ἀπὸ τοῦτα τὰ νησιὰ ὅποιος ἤθελε νὰ ἔμπη εἰς τὴν πίστι τοῦ θεοῦ καὶ ἔρθῃ ἀπ' αὐτός του ἐμπροστὰ εἰς τὴν κρίση τοῦ θεοῦ καὶ μαρτυρήσῃ, ἃς ἐμπαίνη· καὶ κανεῖς στανικῶς καὶ ἄκριτα μουσουλμάνος νὰ μὴ γένη. Καὶ ἀπὸ τίς γυναῖκες τους ὅποια θελήσῃ νὰ πάρῃ τοῦρκον ἄνδρα, νὰ ἔρχεται ἀπὸ αὐτὴν εἰς τοῦ θεοῦ τὴν παστρική στράτα, ἐμπροστε νὰ δίνῃ τὸ λόγο της, ἀμὴ κανεῖς νὰ μὴ τῆς κόπτη καπίνι, ἔξω ἂν ἦταν τούρκισσα πρῶτα. Καὶ ἀπ' ἀνάμεσά τους ἀνίσως κανεῖς ἄτυχος ἄνθρωπος ἤθελε κάμει κανένα κακό, ἐκεῖνος ὁ ἴδιος νὰ παιδεύγεται καὶ ὄχι ἄλλος κανεῖς διὰ ἐκεῖνον Καὶ εἰς τὰ χωριά τους ναῖπης νὰ μὴν ἐβγαίνη. "Ὅποιος ἔχει ταβὶ νὰ πηγαίνη στὴ κρίση καὶ κανεῖς νὰ μὴ τὸν ἐμποδίζῃ. Καὶ αὐτοὶ ὅπου μαζόνουν τὰ χαράτζια τους, ἢ ἄλλα τους χρῆ, ὅ,τι εἶναι ἐξ ἀρχῆς νομοθετημένο, ἐκεῖνο νὰ πέρουνε καὶ περισσότερο τίποτε, οὔτε ἓνα μπαγκίρι νὰ μὴ πέρουνε. Καὶ τοῦ ἀλόγου τους τὴν ταγὴ καὶ τὸ φαγοπότι τους ν' ἀγοράζουνε ἀπὸ τὸ πονγγί τους. Καὶ ὅποιοι χοτζετάν, οἱ μουκτούριδες ἢ σὲ σίδερα ἢ σὲ σκοτεινὸ τόπο, χωρὶς γνώμη τῶν γερόντων νὰ μὴ τοὺς βάνουν, καὶ νὰ μὴ τοὺς κρατίζουνε μηδὲ τὸ ταῖνι τους, μηδὲ τὸ πιτό τους. Καὶ εἴ τι θέλημα τοὺς πέσῃ ὁ κατῆς τους καὶ ὁ μπέγης τους νὰ τὸ βλέπουν μὲ τὴν κρίσιν καὶ ὄχι ἄλλος κανεῖς. Καὶ δραγουμάνο νὰ βάνουν αὐτοὶ τοὺς ὅποιον θέλουν καὶ τοὺς ἀφίστει. Καὶ τίς βέγλες ὅπου βάλλουσι γιὰ τίς λεβέντικες φούστες, ὡς καθὼς ἦσαν πρῶτα, νὰ βάζουν νὰ φυλάγουνε ὅποιοι χοτζετάν καὶ ὅποιοι θέλουν αὐτοὶ τους καὶ νὰ μὴν ὀμπλιγάρουν ἄλλους καὶ κανεῖς σὲ τοῦτα νὰ μὴ ἀνακατώνεται. Καὶ εἰς αὐτὰ τὰ νησιὰ γιανήτσικος, οὔτε γιανασαξής, μὲ τὸ νὰ μὴ χρειάζονται, νὰ μὴμ πααίνη Καὶ ἀνάμεσόν τους τὰ χωράφια τους ποῦ δίνουν μὲ ἀποκοπὴ ἓνας τοῦ ἄλλου, ὅ,τι λόγο ἔχουν μιλημένο κανεῖς ἄλλος νὰ μὴ τὸν ἐχαλνᾷ, μόνον ὡς καθὼς εἶναι εἰς τὸν λανθασμένο τους νόμο νὰ πιάνεται, καὶ περισσότερον ἢ ὀλιγώτερον κανεῖς νὰ μὴ τοὺς πιάνῃ "Ἐτσι γράφω, καὶ ἔτσι ὀρίζω . . . ».

112

1621. Ἀχτναμές ὑπὲρ τῆς Νάξου,
ἐν 145, σ. 121-126.

« . . . ἐὰν μὲ διαθήκη κάμῃ μίαν ντονατζιόνε τὸ ἔχος του εἰς κανένα, αὐτὴ ἡ διαθήκη ἢ ἡ ντονατζιόνε ἔστωντας δικαία, οἱ πεταλματζῆδες νὰ μὴν ἐμπαίνουσι . . . "Ἐχοντας εἰς τὸ ἀναμεταξύν τως ὅποιας λογῆς λίτη ὅπου νὰ εἶνε καὶ ἓνας ἱερέας ἐδικός τῶνε, ἤθελεν τοὺς ἀποφασίσῃ ὡς καθὼς ἤθελαν γνωρίσει διακριτικῶς οἱ κυβερνηταὶ νὰ ἀποδείξουν τὴν αὐτὴν σύμβασιν καὶ νὰ μὴν τοὺς ἀποδίδουν . . . Οἱ γυναῖκες οἱ ἄτυχες, μὴν ἔστωντας παντρε-μένες κατὰ τὴν εὐγενικὴν δικαιοσύνην, ἢ κατὰ τὴν συνήθειάν τως, κάμνωντας παιδία, ἔστων-τας μπαστάρδικα, δὲν κληρονομοῦσι . . . ».

113

1622. Πρᾶξις πΚ Κυρίλλου, ὀρίζουσα, ὅτι χρῆ νοταρίου ἐν χ. Προαστείω

(Καρδαμύλης) ἔχουν δικαίωμα ν' ἀσκοῦν μόνον οἱ ἱερεῖς τοῦ αὐτόθι ναοῦ καὶ ὄχι ἰδιῶται ταβουλάριοι, ἐν 337, σ. 101-102.

114

1626-1627. Ἀπόφασις ἱεροδίκου Θεσσαλονίκης, δι' ἧς οἱ ἀδελφοὶ καὶ ἡ μήτηρ τοῦ φονευθέντος συμβιβάζονται πρὸς τὸν φονέα (φόρος αἵματος) δι' ἀποζημιώσεως 4000 ἄσπρων· σημειωτέον, ὅτι ὁ φονεὺς, μετὰ τὸν φόνον, εἶχεν ἀσπασθῇ τὸν ἰσλαμισμόν. Ἐν 33, σ. 11.

115

1627. Δι' ἀχτιναμέ παρεσχέθη εἰς τοὺς Ναξίους τὸ δικαίωμα ἐκλογῆς δραγομάνου,

ἐν 145, σ. 121-126. Περὶ τῆς χρονίας τοῦ ἀχτιναμέ, πρβλ. 349, σ. 16, σημ. 2.

«... θέλοντας οἱ κατοικηταὶ ἓναν δραγομάνον, ὡς κάμουνσι ἓναν χριστιανὸν καὶ τυχαίνοντας καμμίαν δουλειὰ εἰς τὸν λαὸν τὰ μὴ ἀφίρουνσι εἰς κανένα τρόπο κανένα νὰ μεταχειρίζεται γροικιέται διὰ ψευδομάρτυρα...»

116

1632. Συνοδικὸν ἐπιβεβαιωτήριον Γράμμα πΚ Κυρίλλου, πρὸς τὸν Κλήρον Ζακύνθου καὶ Κεφαλληνίας, περὶ δικαιοδοσίας ἀρχιεπ. Νικοδήμου καὶ πρωτοπαπᾶ Ζακύνθου, ἐν 431, τ. 4, σ. 74-76 καὶ ἐν 378, σ. 135-147.

117

1636. Προνόμια ὑπὲρ τῆς ἑλλην. Κοινότητος Στεφανουπόλεως τῆς Τρανσυλβανίας, χορηγηθέντα ὑπὸ G. Rákoczy, ἐν χφ. 976 τῆς Ρουμανικῆς Ἀκαδημίας. Πρβλ. ἐν 400, σ. 204-205.

118

1636. Ἀναφορὰ 5 Νοεμβρ. προξένου Ἐνετίας ἐν Θεσσαλονίκῃ, ἐν 244, σ. 184.

«Ὁ σουλτάνος ἀπηγόρευσεν εἰς ὅλας τὰς γυναῖκας τῆς ἐπικρατείας του, εἴτε φράγκισσες εἶναι, εἴτε ἑλληνίδες, ἢ ἑβραῖες, ἢ ἀρμένισσες, νὰ φοροῦν σκούφιες...».

119

1637. Φιρμάνιον σ. Μουράτ Δ', διάτάσσον νὰ παύσουν αἱ Ἀρχαὶ νὰ ἐνοχλοῦν τὸν π. Ἀλεξανδρείας Μητροφάνην,

εἰς τ' ἀφορῶντα διορισμοὺς καὶ παύσεις κληρικῶν, ἡ γάμους μεταξὺ Χριστιανῶν, μνημ. ἐν 450, σ. 38.

120

1637. Ἀχτναμές σ. Μουράτ Δ', ὑπὲρ π. Ἱεροουσαλήμ Θεοφάνους Δ', ἐν 280, Γ', σ. 225–226.

121

1637. Διαταγή Μπηκὴρ πασᾶ πρὸς τοὺς Γέροντας καὶ ραγιάδες τῆς Σύρου, ἐν 110, σ. 31.

«Θέλει ξέρετεν πῶς ἦρθεν ὀμπρὸς μου ὁ ἐπίσκοπός σας μὲ τοὺς Γέροντες ποῦ ἀπεστείλετεν ἐσεῖς μὲ τὴν γραφὴν σας καὶ ἐκλάψασιν ὀμπροστά μου πῶς ὁ πῖσκοπος εἶναι πειρασμένος αὐτοῦ ἀπὸ ἓναν πατᾶ ρωμαῖο . . . πῶς ἐπάτησεν πολὺς βολὲς τὶς ἐκκλησίαις του τὲς φράγκικες ἐναντίον τὰ μπεράτια . . . καὶ ἀκόμη τότε πειράζει μὲ ἀβανίες καὶ κάλπικες γραφεὲς ποῦ ἔγραψεν εἰς τὴν Ἀντρο διὰ νὰ βάλῃ ἀρεκατώματα εἰς τὸ ραγιαῖ μου . . . Τὶ ὁ πῖσκοπος δὲν θέλω νὰ εἶναι πειρασμένος, μηδὲ ἀπὸ τούρκους, μηδὲ ἀπὸ ρωμαῖους . . .».

122

1639–1777. «Κώνδηκας τῆς κομπανίας τῶν ρωμαίων πραγματευτάδων Σιμπινίου» τῆς Ρουμανίας.

ἐν χφ. 976 τῆς Ρουμανικῆς Ἀκαδημίας, φ. 74α–131α, ἐν 402, σ. 117–119. Πρβλ. κατωτέρω ἀριθ. 257.

« . . . Ἀναγκαῖα δικαιώματα καὶ νομοθεσίαι τῶν πραγματευτῶν, ὅπου πρέπει νὰ τὰ φυλάττωμεν ἀπαραιτήτως ἐν τῷ μέσῳ μας, διὰ σύστασιν καὶ εὐταξίαν τῆς Κομπανίας, μιμούμενοι τοὺς νόμους καὶ τὴν συνήθειαν τῆς τζάρας ταύτης».

123

1639?– «Μετ' ὀλίγον (μετὰ τὴν 8 Ὀκτ. 1639) ἐκανόνισεν ἡ Βενετικὴ Γερουσία τὰ περὶ ἐφέσεων, διαζυγίων καὶ προστίμων. . . Ὅλα δὲ τὰ ἀποφασιζόμενα περὶ ἀφορισμῶν, διαζυγίων καὶ καθαιρέσεως κληρικῶν, ἐφεσιβάλλονται πρὸς τὸν Γενικὸν Προβλεπτὴν τῶν τριῶν Νήσων . . . Αὐτοὶ δὲ ὀφείλουσι νὰ δικάζωσι κατὰ νόμους καὶ κανόνας τῆς ὀρθοδόξου Ἀνατ. Ἐκκλησίας . . .

ἐν 378, σ. 143.

124

1640. Προικοσύμφωνον ἀπὸ 6 Σεπτ., ἐν Ἰκαρίᾳ. ἐν 243, σ. 67.

«... ἀκόμη δίνει ὁ παπᾶ Γ.Γ. (ἄσχετος πρὸς τὸν πατέρα Γ.Κ.) τὴν προῖκα τὴν ὁποίαν εἶχε τῆς γυναικὸς του, νὰ τὰ δουλεύῃ ὁ Ξ. (ὁ γαμβρὸς) νὰ δίδῃ καὶ τοῦ παπᾶ τὸ ἐμισόν, ἕως ὅτου νὰ ζῇ καὶ ἀποθανόντα του, νὰ μείνουν ἐδικὰ του, ἀσάλευτα...».

125

1640. Ὁρθόδοξος Ὁμολογία τῆς πίστεως τῆς... Ἀνατολικῆς, συνταχθεῖσα ρωσιστὶ ὑπὸ Πέτρου Μογίλα, μ. Κιέβου, ἀνεδ. ἐν μεταφράσει, ἐν 247, Α' σ. 474–487. Περὶ τοῦ γάμου σχέσιν ἔχουν αἱ ἐρωτήσεις 4θ', ρ', ρά', ριε', καὶ ρις'.

126

1641. Δεκρέτον 11 Μαΐου τοῦ Δόγγη τῆς Βενετίας, ἐν 276, σ. 57.

(Αἱ ὑποθέσεις γάμου τῶν ὀρθοδόξων νὰ διακρίνονται κατὰ τοὺς ἐκκλησιαστικούς των κανόνας. Ταῦτα συμφώνως πρὸς τὴν ἀπὸ 20 Αὐγ. 1578 ἀπόφασιν τῆς Ἑνετικῆς Γερουσίας).

127

1643. Ὁρισμός σ., δι' οὗ ὁ καπουδὰν πασᾶς ὑπεχρεώτο ν' ἀναγνωρίσῃ ὡς νόμιμον τὴν εἰς τοὺς φράγκους γαιεκτήμονας τῆς νήσου Νάξου παροχὴν ἐντριτείας ἐκ τῶν προϊόντων τῆς γῆς, ἐν 146, σ. 55–57.

128

1644. Φιρμάνιον σ. Μεχμέτ Δ', ὑπὲρ τῶν ἀνατολ. Σποράδων, μνημ. ἐν 451, σ. 34 καὶ 89, δι' οὗ, ἀναγνωριζομένων τῶν προνομίων τοῦ 1623, τῶν νησιωτῶν τούτων, διετάσσετο ὁ καπουδὰν πασᾶς νὰ μὴ ἀναμειγνύεται εἰς τὰς ἰδιωτικὰς ὑποθέσεις των.

129

1645. Βακτηρία Ἀρχιερέων. «Συντέταχται διὰ χειρὸς... Ἰακώβου ἱερομονάχου καὶ ἀρχιμανδρίτου καὶ ἐπιτρόπου Ἰωαννίνων...».

Ἀνέκδοτος, ἐν χφφ. Μετ. Παν. Τάφου Κπ. 30, 57, 177, ΕΒΕ 1373 (τοῦ 1703), καὶ 2254 (τοῦ 1742), Μουσείου Μπενάκη 124 (τοῦ 1704) καὶ 274 (τοῦ 1720), Μ. Σινᾶ 1122, Μ. Σουμελᾶ 6, Μ. Δοχειαρίου 286, Σχολῆς Χάλκης 78, Βατικανοῦ gr. 2577 (τοῦ 1723?), ἐλληνοκαθολικῆς Ἐπισκοπῆς Χαμάλμπαση ἐν Κπ., Μ. Μεγάλου Σπηλαίου 157, Μ. Μ. Λαύρας (Καλαβρύτων) 3, ΙΕΕΕ 301, Μ. Εὐαγγελιστρίας (Σκιάθου) 6, Ρουμ. Ἀκαδημίας 300, 649 καὶ 800, Μ. Φανερωμένης (Κύπρου), μ. Νικοπόλεως καὶ Πρε-

βέζης 9, Ἡμιγυμνασίου Τσαριτσάνης (Ἐλασσόνοσ) 1. Ὁ πίναξ περιεχομένων καὶ τὰ προοίμια ἐν 254, σ. 129–218, ἐδάφια τινὰ ἐν 88, σ. 218–220. Πρβλ. ἐν 466, σ. 200 ἐπ., ἐν 279, σ. 286, ἐν 68, σ. 42, ἐν 38, σ. 396γ–396ε. Μετεφράσθη ρουμανιστὶ τὸ 1754 ὑπὸ Κ ο σ μ ᾱ καὶ Δ ο ὕ κ α. Εὗρηται ἐν χφ. 1271 καὶ 1468 τῆς Ρουμ. Ἀκαδημίας. Πρβλ. ἐν 395, σ. 80 ἐπ. καὶ 182–183.

130

1646. Ἀχτναμές σ. Ἰμπραήμ, ὑπὲρ τῶν κατοίκων τῶν Κ υ κ λ ᾶ δ ω ν, ἐν 23, σ. 45–50, ἐν 76, σ. 48–107, ἐν 243, σ. 32–34 καὶ ἐν 451, σ. 170–173.

«Ἀπὸ τὸ νησι τῆς Ἀξιάς καὶ τῆς Ἀντρος, καὶ τῆς Μῆλος, καὶ τῆς Πάρου, καὶ τῆς Σαντορίνης, καὶ Σύφρου καὶ τῶν λοιπῶν νησίων, οἱ ἄνθρωποι, . . . ἦλθον εἰς τὴν ἀνοικτὴν μου Πόρτα, εἶπαν, ὅτι ὁ μακαρίτης παπούς μου ὁ σουλτὰν Σουλεϊμάνης . . . ἦτον ὁ Χαφεντώπης καπετὰν πασσᾶς καὶ ἐδιάβει εἰς αὐτὰ τὰ νησιά, καὶ οὕτως δὲν ἐστρεψοκεφαλίασανε, μόνον ἐπροσκύνησαν τὴν ἀνίκητόν μου βασιλείαν καὶ διὰ τοῦτο ἀπὸ τότε καὶ ἐδώθεν ἓναν ρωμαῖον μπέϊ ἔκαμαν, καὶ ἀπεράσσοντας καιροῦς, ἕνας ἑβραῖος μπέϊς ἐπάνω εἰς τὰ νησιά, τὸ ὄνομά του Ἰωσήφ, ἀπὸ τὴν βασιλείαν μου ἐστάθηκε, καὶ αὐτὸς ὁ Ἰωσήφ μερικὸν τοὺς ἔκαμεν ζάπτι καὶ κατὰ πῶς ἦτον ἡ τάξις τους, καὶ τὸ κανόνι τους, ἕως τὴν σήμερον ἡμέραν εἰς τὸν ἴσκιον τῆς βασιλείας μου, ἐτοῦτα ὅλα τὰ νησιά, δίχως καμμίαν πείραξιν ἀπέρασαν.

Ἀποθανόντος δὲ τοῦ ὀρθέντου Ἰωσήφ, ἀπὸ τὴν ἀνίκητόν μου βασιλείαν μπέϊς, φλαμποριάρης καὶ καδῆς κριτῆς ἐβάλληκε νὰ κρίνωνται ὁμοῦ με τέτοιαν ἀπόφασιν, κατὰ τὸ κανόνι καὶ νόμον ὅπου ἐχάρισεν τῶν Χιοτῶν, ὅτι εἰς τὰ νησιά, καὶ ἐχαρίσθη τὸ αὐτὸ καὶ ὁμοιον κανόνι, καὶ νὰ περνοῦσιν εἰς ὅλα παρόμοια καὶ τῶν Χιοτῶν ὁ νόμος καὶ τὸ κανόνι, καὶ νόμον ὅπου τοὺς ἔδωκε νὰ μὴ πληρώνουσι, καὶ ὅπου τοὺς ἐχάρισεν εἶναι, νὰ πληρώνουν ὅπως ἐπλήρωναν καὶ ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τὰ χαράτσια τους, καὶ περισσότερον νὰ μὴ πληρώνωσι, καὶ ὅποιος δὲν εἶναι διὰ χαράτσι νὰ μὴ πληρώνη, καὶ ἔξω ἀπὸ τὸ χαράτσι τους, οὔτε σπέζα, οὔτε ἀβαρίζι, οὔτε ἀγγιμογλανῶ, οὔτε καλέπι, οὔτε μαντικάσι, οὔτε ἀπ' ὅτι ἄλλα τεφλίκια ὁποῦ ἔχει ἡ ἀνίκητή μου βασιλεία νὰ μὴ δίδουν, καὶ ὅπως εἶναι ὁ λανθασμένος των νόμος νὰ πηγαίνουν εἰς ταῖς ἐκκλησίαις των, καὶ ἀπ' ὅταν θέλουν ν' ἀνοίγουν τὰ μνήματά τους, οὔτε καδῆς, οὔτε μπέϊς νὰ τοὺς πειράζουν. Μιρὶ διὰ τοὺς ἀποθαμένους των νὰ μὴ γυρεύουν, οὔτε νὰ πέρουν, ὅτι οὔτε εἰς τοῦ Θεοῦ τὴν κρίσιν, οὔτε εἰς τὸ κανόνι μας εἶναι ἐτοῦτα, καὶ νὰ θάπτουν τοὺς νεκροὺς ὑπ' ἐκκλησίας. Ἀπὸ δουλιαῖς ὅπου δὲν εἶναι τῆς κρίσεως, οἱ καδῆδες δυνατὰ νὰ φυλάγωνται, χωρὶς κρίσιν κανένα νὰ μὴ πειράζουνε. Καὶ ἡ ἐκκλησία των, ὅταν χαλάσουν, νὰ ταῖς φτιάκουν, καθὼς ἦταν πρῶτα καὶ κανένας εἰς τοῦτο νὰ μὴ τοὺς πειράξη. Ἀπὸ τ' ἀμπέλια τους, καὶ χωράφια τους ἡ δεκατιαῖς καθὼς ἐπέρνονταν πρῶτα, ἔτσι πάλιν νὰ πέρωνται, καὶ περισσότερον τίποτε κανεῖς νὰ μὴ πέρνη. Καὶ ἀπὸ ἄλλα τους μούλκια κανεῖς στανικῶς νὰ μὴ τοὺς ἐβγάλη, οὔτε ἀπὸ τὰ χέρια τους κανεῖς στανικῶς νὰ τὰ πέρνη. Καὶ ἀναμεσόν τως ὅποιος ἤθελεν ἀφίσει διὰ τὰ ροῦχα του ἢ διατάξει ὅτινος ἤθελε θελήσει, ἢ ὅτινος ἤθελε τὰ χαρίσει, νὰ πιάνεται καὶ ἀπὸ τοὺς καλίκιδες, καὶ κασίμιδες νὰ μὴν ἀπλώνουν, καὶ πειράζουν τίποτε. Καὶ ἀπὸ τὰ πρῶτα ἕως τὴν σήμερον, κατὰ τὸν λανθασμένον τους νόμον, ὅ,τι κρίσιν ἐχωρίσανε, καὶ ἔχουν ἀπόδειξιν εἰς τὰ χέρια τους, κατὰ ὅπου τὴν ἐκρίνανε πρῶτα κατὰ τὸν λανθασμένον των νόμον, κανέ-

νας πλέον νὰ μὴ χαλάσῃ τὴν κρίσιν τους, καὶ οἱ καθῆδες διὰ χοτζίτι, καὶ διὰ σιτισίλι καὶ δι' ἄρζι ἔξω ἀπὸ τὸ κανόνι νὰ μὴ πέρουνν περισσότερον. Καὶ διὰ καμμίαν ὑπόθεσιν, ἐὰν μαλώσουν ἀνάμεσόν τους, καὶ βάλουν κανένα ἐγκριζμένον ἄνθρωπον καὶ τοὺς ἐπιάσει νὰ εἶναι στεργόμενον, καὶ οἱ καθῆδες νὰ μὴν ἔχουν νὰ κάμνουν εἰς τέτοιαν λογῆς σύμβασιν. Καὶ ἀπὸ ψευδομάρτυρας δυνατὰ νὰ φυλάγωνται, καὶ διὰ τοῦτο περισσότερον ἀπὸ πεντακόσια ἄσπρα δίχως χοτσίτι καὶ συγκιλᾷτι, ἂν μαρτυρήσουν οἱ αὐτοὶ μάρτυρες, οἱ καθῆδες νὰ τοὺς ἀφηκράζωνται. Καὶ ἀπὸ κρασί καὶ ἄλλα φαγοπότια τῆς κομπανίας τῶν σπιτιῶν των, κουμέρκι νὰ μὴ δίδουνε καὶ ἀπὸ τοὺς νησιώτας ἐτούτους, ὅποταν ἤθελαν ὑπάγει εἰς πραγματείαν τους, ἀποθανόντας κανένας ἀνάμεσόν τους, οἱ σύντροφοί τους νὰ περιλαμβάνουν τὰ ροῦχα του, καὶ οἱ ἐμίνιδες καὶ οἱ μπεϊτολμαλτζίδες χέρι εἰς τοῦτα τὰ ροῦχα νὰ μὴν ἀπλώσωσιν.

Καὶ ἀπὸ ἐτοῦτα τὰ νησία, ὁποῖος ἤθελεν νὰ ἔμπῃ εἰς τὴν πίστιν τοῦ Θεοῦ, νὰ ἔλθῃ ἐμπροστὰ εἰς τὴν κρίσιν τοῦ Θεοῦ καὶ μαρτύρησιν, ἃς ἐμπαίνῃ. Κανεῖς στατικῶς μουσουλμάνον νὰ μὴ κάμνῃ.

Καὶ ἀπὸ τὰς γυναῖκας των, ὁποία ἤθελε θελήσει νὰ πάρῃ τοῦρκον ἄνδρα, νὰ ἔρχεται ἀτὴ τῆς εἰς τοῦ Θεοῦ τὴν παστρικήν στρατὴν. Ἐμπροσθεν νὰ δίδῃ τὸν λόγον τῆς, ἀμὴ κανεῖς νὰ μὴ τῆς κόπτῃ καπίνι, ἔξω ἂν ἐτούρησῃ ποῦτα. Καὶ ἀπὸ ἀνάμεσόν τους ἂν εἶναι καὶ κανένας ἄτυχος ἄνθρωπος, καὶ ἤθελεν κάμνῃ κανένα κακόν, ἐκεῖνος ὁ ἴδιος νὰ παιδεύεται, καὶ ὄχι ἄλλος κανένας δι' αἰτῶν. Καὶ ὅποιος ἄλλος ἀπὸ αὐτοὺς ἤθελεν ἔβγει τὴν νύκτα ἀπὸ τὸ σπίτι του μὲ φωτιά, μὲ λεχνάκι, ἢ κεοὶ διὰ καμμίαν δουλίαν, κανεῖς νὰ τοὺς πειράζῃ, καὶ εἰς τὰ χωριά τους ναίτης νὰ μὴν ἔργαίῃ. Ὅποῖος ἔχει νταβὰ νὰ τηγάνῃ εἰς τὴν κρίσιν, καὶ τινὰς νὰ μὴ τοὺς ἐμπαδίσῃ, καὶ αὐτοὶ ὅπου μαζόνουν τὰ χαράτσια τους καὶ ἄλλα τους χρέη, ὅ,τι εἶναι ἀπὸ τῆς ἀρχῆς νομοθετημένον, ἐκεῖνο νὰ πέρουννε, καὶ περισσότερον ἓνα μπαγκίρι νὰ μὴ πέρουν. Καὶ τοῦ ἀλόγου τους τὴν ταγὴν καὶ τὸ φαγοπότι τους νὰ ἀγοράζουν ἀπὸ τὸ πονγκί τους. Καὶ τοὺς χρεώστας ὁ μουχζούρης εἰς σίδερα καὶ σκοτεινὸν τόπον, ἂν εἶναι τῆς γνώμης τῶν γερόντων, νὰ μὴ τοὺς βάνῃ, καὶ ἢ τι θέλημα τοὺς πέσει ὁ καθῆς τους καὶ ὁ μπείς τους, νὰ τὸ βλέπουν μὲ τὴν κρίσιν, καὶ ὄχι ἄλλος κανένας, καὶ δραγουμάνον νὰ βάλουν ἀτοί τους ὁποῖος τῶν ἀρέσει, καὶ ταῖς βίγλαις ὅπου βάνουσιν, ὡς καθὼς ἦτον πρῶτα, ὁποῖον θέλουν νὰ βάλουν ἀτοί τους νὰ φυλάγουν, καὶ ἄλλος κανένας εἰς τοῦτο νὰ μὴ ἀνακατώνεται. Καὶ εἰς αὐτὰ τὰ νησία γιανήτσαρης, οὔτε γιαζαξῆς, μὲ τὸ νὰ μὴ χρειάζωνται, νὰ μὴν ἐμπαίνῃ. Καὶ ἀπὸ ἐτούτους ὁποῖος ἤθελε πειραχθῇ, καὶ νὰ τοῦ κάμουν ζουλούμι ἢ ἀπὸ μπείν, ἢ ἀπὸ καθῆν, ἢ ἀπὸ ἄλλον τινὰ καὶ ἤθελεν θελήσει νὰ ἔλθῃ εἰς τὴν ἀνίκητόν μου Πόρταν νὰ ἔμπῃ εἰς κάτεργον, ἢ εἰς ὁποῖον ξύλον ἤθελεν, καὶ κανένας νὰ μὴ γίνεται ἐναντίος, κανεῖς νὰ μὴ τοῦ λέγῃ ποῦ ὑπάγει, καὶ διὰ ποῦ ὑπάγει, οὔτε πασᾶς, οὔτε καθῆς.

Καὶ ἀνάμεσόν τους τὰ χωράφια τους ὅπου δίδουν μὲ ἀποκοπὴν ἓνας τοῦ ἄλλου, ὅ,τι λόγον ἔχουν λαλημένον, κανεῖς ἄλλος νὰ μὴ τὸν χαλᾷ, μόνον καθὼς εἶναι εἰς τὸν λανθασμένον των νόμον, νὰ πιάνεται περισσόν, ὀλίγον, κανεῖς νὰ μὴ τοὺς πιάνῃ.

Καὶ ἐτοῦτα ὅλα ὅπου ἐγράφησαν εἰς τὴν ἀνίκητον βασιλείαν, ὅλα νὰ πιάνωνται, καὶ ὁποῖος δὲν πιάσει τὸ κανόνι μου, νὰ τὸν κάμνουν γνωστὸν εἰς ἀνίκητήν μου Πόρταν, τὸ ὄνομά του ξέχωρα, νὰ ἔρχεται ἀπὸ τὸ δίκαιόν του.

Ἔτσι γράφω, καὶ ἔτσι ὀρίζω . . .».

131

1646. Φιρμάνιον ὑπὲρ μ. Βεροίας Ἰωαννικίου καὶ Ἰωάσαφ, μνημ. ἐν 33, σ. 13.

132

1646–1691. Λύσεις νομικῶν ἀποριῶν ὑποβληθεισῶν ὑπὸ ἀρχιερέως τινός, πρὸς τὸν Ἰωάννην τὸν Καρυοφύλλην, ἐκ τοῦ χφ. Νικολάου Καρατζᾶ, ἐν 121.

1. Ἐρώτησις. «... νὰ μοιράσῃ τὸ παντρεμένον (παιδί) μὲ τὸ ἀνήλικον ἴσα, ὅπου ἐκεῖνο ὅσον νὰ ἔλθῃ εἰς ἡλικίαν τὰ τρώγει, στέκει καλά ;

Ἀπόκρισις. Νὰ γένη συνεισφορά· βάνει τὸ ὑπανδρευμένον τὰ ὅσα ἔλαβεν εἰς τὴν μέσσην.

2. Ἐρ. Ἐνας πατέρας ἔχει δύο παιδιά· τὸ ἓνα τὸ ἔβαλε καὶ ἔμαθε τέχνην, ἢ γράμματα· τὸ ἄλλο ἐδούλευε τὸ ζευγάρι ἢ ἐφύλαγε τὰ ζῶα του, ἢ πραγματεύετον τὰ ἄσπρα τοῦ πατρὸς του· ἀπέθανεν ὁ πατέρας τους· νὰ μοιράσων ἴσα τὰ δύο ἀδέλφια μὲ ἐκεῖνον ὅπου δὲν ἐδούλευεν ;

Ἀπόκρ. Ἐὰν διακριθῇ ὁ πατέρας νὰ παραγγεῖλῃ νὰ λάβῃ τὸ δουλεύον τι ἔξω ἀπὸ τὸ μερτικόν· ἢ ἐὰν φαίνεται τι ἐδικόν του ξέχωρα τὸ πέρνει ἢ ἡ διάκρισις τοῦ κοιτοῦ.

3. Ἐρώτ. Ἐνας πατέρας ἔχει παιδιά τοιαῦτα· τὸ ἓνα δουλεύει εἰς ξενιτεία καὶ παρθαίνει ἄσπρα καὶ πράγματα, τὰ δύο δουλεύουν τὸν πατέρα· ἀπόθανε ὁ πατέρας, ἔσχετα ἐκεῖνο ἀπὸ τῆς ξενιτείας καὶ λέγει· ἐλάτε νὰ μοιράσωμεν ἐμποροῦν τὰ ἀδέλφια του νὰ τοῦ εἰποῦν, φέρε καὶ ἐσὺ ἐκεῖνα ὅπου ἐκαζάντισες, βάλτα εἰς τὴν μέσσην νὰ τὰ μοιράσωμεν ὁμοίως μὲ τὰ πατρικά μας ;

Ἀπόκρ. Δὲν εἰμποροῦν νὰ τοῦ τὸ εἰποῦν· μόνον εἰς ἐπαγγεῖλιν ὁ πατήρ νὰ πάρουν διὰ τὴν δουλεύσιν τους τίποτε, ἢ νὰ πάρῃ ἐκεῖνος τόσον καὶ νὰ μείνουν τὰ ἄλλα εἰς τὰ ὑπεξούσια παιδιά, ἢ νὰ κάμῃ διάκρισιν ὁ κοιτῆς καθὼς τοῦ φανῇ.

4. Ἐρώτ. Ἐνας πατέρας ἔχει παιδιά καὶ γυναῖκα· ἀπόθανε, ἐμοίωσαν τὰ παιδιά. Τῆς μητρὸς τους εἶναι δίκαιον νὰ τῆς δώκουν ἀπὸ τοῦ ἀνδρός της μερίδιον ;

Ἀπόκρ. Ἐὰν ὑπεσχέθῃ νὰ φυλάξῃ χηρείαν τελείαν, πέρνει μοῖραν ἑνὸς παιδίου καὶ τὰ πρὸ γάμου καὶ μετὰ γάμον δωρεὰς καὶ τὰ προικιά της.

(Ἐρ.) Ἀμὴ ἂν θέλῃ νὰ παντρευθῇ, τί πέρνει ;

(Ἀπόκρ.) Οὐδὲν τοῦ ἀνδρός.

(Ἐρώτ.) Ἀμὴ ἂν ἔχῃ παιδί ἀνήλικον καὶ δὲν ἡμπορεῖ ὥσάν μᾶνα νὰ τὸ ἀφήκῃ νὰ πάρῃ παράνου τίποτες ἢ μόνον τὸ μερίδιόν του ;

(Ἀπόκρ.) Μόνον τὸ μερίδιόν του.

5. Ἐρώτ. Δύο ἀδέλφια κάθονται μὲ τὴν μᾶναν τους· ἐπανδρεύθησαν καὶ τὰ δύο καὶ εἶναι εἰς ἓνα σπῆντι· ἐπῆραν προικιά κάθε εἰς τὰ ἐδικά του, ἐπῆραν καὶ ζῶα, ἔχουν ἓνα πουργί, μίαν ἐξοδίαν, ἓνα χρέος, ἀντάμα τὰ φυλάττουν· τοῦ ἑνὸς ἀδελφοῦ ἐψόφησαν, τοῦ ἄλλου ἀνγάτισαν. Νὰ πάρουν κάθε εἰς ἐκεῖνο ὅπου εὐρίσκεται, ἢ τὸ διάφορον τοῦ ἑνὸς ἀδελφοῦ ὅπου ἀνγάτισαν νὰ τὸ μοιράσων οἱ δύο ἀδελφοί, ἢ ὄχι ;

Ἀπόκρ. Καθ' ἓνας τὰ δικά του παίρνει, ἂν τὰ φυλάξῃ καθ' ἓν ξεχωριστά· ἂμ σὰν τὰ ἔμειξαν, ψόφος καὶ περισσεύμα κοινόν.

(Ἑρώτ.) Ἡ καὶ ἂν ἔχουν καὶ ἄσπρα καὶ τὰ δουλεύουν ἀντάμα, ὁ ἓνας ἔχασε καὶ ὁ ἄλλος ὄχι· ἢ ζημία κοινὴ εἶναι ἢ ὄχι ;

(Ἀπόκρ.) Ἐὰν ἔχουν συμφωνίαν, διάφορον καὶ ζημίαν εἰς τὸ μέσον. Εἰ δέ, καθ' ἓνας ὅ,τι κάμνη διὰ λόγου του, δὲν ἀνακατώνεται οὔτε ἢ ζημία, οὔτε τὸ διάφορον εἰς τὴν μέσσην.

6. Ἑρώτ. Ἐνας πατέρας εἶχε παιδιὰ τρία ἢ καὶ τέσσαρα, ἀπέθανε· τὰ τρία εἶναι ἀνήλικα, ὁ ἓνας εἶναι ἡλικίας, ἐπῆρε τὰ πράγματα τὰ πατρικά τους εἰς τὰ χέρια του, ζῇ καὶ ἡ μάνα τους, τὰ ἐπραγματεύθη, ἔχασε τὰ ἥμισυ καὶ περισσότερα, ἢ τὰ ἐχάλασε καὶ κακῶς· αὖξην τὰ ἀδέλφια του· ὅ,τι ἔκαμε εἶναι καλὰ καμωμένα ; ἢ ἐμποροῦν νὰ τοῦ εἰποῦν, ἡμεῖς ζητοῦμεν τὰ ὅσα ἄφηκεν ὁ πατέρας μας, ἐσὺ ἄς μὴν τὰ ἐχάλαες. Ἡ πάλιν, ἂν ἐκέρδεσεν, ἐμπορεῖ (νὰ εἰπῇ) ἐκεῖνος, τὰ πατρικά μας ἰδοὺ ὅπου εὐρίσκονται· τὰ ἄλλα τὰ ἐκοπίασα ἐγώ, σώνει ὅπου σὰς ἀνέθρεψα σὰν πατέρας καὶ δὲν ἀχάσατε καὶ τίποτε ἀπὸ τὰ πατρικά μας. Τοῦ τυχαίνει νὰ πάρῃ τίποτε παράνου διὰ τοὺς κόπους του, μία διάκρισις ;

Ἀπόκρ. Ὅταν ἐπῆρε τὰ πατρικά χρήματα, ἐὰν ἔκαμε συμφωνίαν μὲ τὴν μητέρα τους, μὲ συγγενεῖς, μὲ ἀρχιερεῖς ἢ νὰ τὰ δουλεύῃ μὲ τόκον ἢ συντροφικὰ καὶ νὰ εὐγάνῃ τόσον διὰ τὸν κόπον του, ἢ ἐὰν καθοῦν νὰ εἶναι καλὰ χαμένα, εἰ δὲ τὰ ἐπῆρεν ἀδιορίστως, ὅσα ἐχάθηκαν, τὰ ἀποσώνει καὶ λογαριάζει καὶ τὴν τροφήν· εἰ δὲ ἐκέρδισε, πέρνει καὶ αὐτὸς τὸ μισὸν καὶ τὸ ἄλλο μισὸν τὰ ἀδελφὰ του καὶ λογαριάζει καὶ τὴν τροφήν.

(Αἱ ὑπ' ἀριθ. 7-21 ἐρωτήσιν· εἶναι ἄνευ ἀπάντησεως· ἐξ αὐτῶν ὅμως εἶναι ἐνδιαφέρονται αἱ κάτωθι ἐρωτήσεις, ὡς μνημονεύουσι ἐθιμον).

14. Ἑρώτ. Ἐμπορεῖ νὰ ζητᾷ ἡ γυναῖκα ἢ ὁ ἄνδρας τετραμόριον τοῦ μέρους ἢ μόνον τὴν συνήθειαν τοῦ τόπου ; καὶ πῶς ἐξηγεῖται αὐτὸ τὸ τετραμόριον ; Εἰς τὴν γυναῖκα εἶναι τετραμόριον ἢ καὶ εἰς τὸν ἄνδρα ;

(Ἑρώτ.). Εἰς ἡμᾶς πρὸ γάμου δωρεά, ὅταν ὁ ἄνδρας δὲν ἔχει ἐδικὰ του, δανείζεται καὶ τὰ στέλνει τὸ σάββατον εἰς τὸ σινί, καὶ τῆς τύμφης τὸ γένος τὰ ξετιμᾷ· καὶ ἂν ἔλθῃ θάνατος τοῦ ἀνδρός, τὰ ζητᾷ καινούρια ἢ γυναῖκα ἀπὸ τὰ καλὰ τοῦ ἀνδρός της· στέκει καλὰ ; Εἰ δὲ καὶ τῆς πέ(μ)πει πάλιν ροῦχα τὸ σάββατον πρὸ γάμου δωρεά, καὶ τὰ χαλάσει εἰς τὸν ἄνδρα της, πάλιν ἂν ἔλθῃ θάνατος τοῦ ἀνδρός της, καινούρια τὰ ζητᾷ ;

15. Ἑρώτ. Εἰς ἡμᾶς μόνον μὲ τὸ προικοσύμφωνον αἱ γυναῖκες κυβερνοῦνται ἐκπαλαί, λέγοντας ἢ κοινότης, ὁ ἄνδρας τὸ ἔστρεξε ἐκεῖνο τὸ προικοσύμφωνον, ἄς τὰ πληρώσῃ, ἢ ἄς ἔγραφε τί ἐπῆρε καὶ τί δὲν ἐπῆρε εἰς τὸ προικοσύμφωνον, ὅσα καὶ ἂν ἐχάλασεν εἰς τὸν ἄνδρα της, τὰ πέρνει ἢ γυναῖκα, τὰ προικῶα της τὰ ἔχει εἰς τὰ χέρια της, ὁ ἄνδρας της δὲν ἠξεύρει τίποτε, ἂν αὐτὴ θελήσῃ νὰ τὰ δώκῃ διὰ τὴν ψυχὴν της, ἢ νὰ τὰ χαρίσῃ ἐδικῶν της, ἢ νὰ τὰ χαλάσῃ καὶ κακῶς, ἢ καὶ νὰ ἐχάθηκαν, νὰ τὸν ἐβάλουν εἰς ἀφορισμὸν πῶς αὐτὸς δὲν τὰ ἐχάλασεν, ἢ μόνον νὰ τὰ πληρώσῃ ; Αὐτὸν εὐρίσκουν αὖξησις (ἢ) ἐλάττωσις τῷ ἀνδρί, καὶ ὄχι ἄλλο· ἀδικία εἶναι εἰς ἐκεῖνον, εἰ μόνον ἦτον καὶ ξένα καὶ ἐκείνη μὲ τὸν καιρὸν τὰ ἔδωκεν ὀπίσω . . .».

133

1647. Προικοσύμφωνον ἐν χωρίῳ Μαντζαβινᾶτα Κεφαλληνίας, ἐν 298, σ. 391-392.

« . . . καὶ ἀγροικιέται διὰ πατρικά καὶ μητρικά καὶ καθολικὸ τῆς ἀδελφομοῖρι . . . ».

134

1647. «Ταρίφα» τῆς 26 Ὀκτ. τοῦ Κοινοῦ τῆς Μυκόνου, ἐν 142, σ. 216–219 καὶ ἐν 144, σ. 19–23.

«Τὴν σήμερον θέλουσιν ὅλοι, μικροὶ καὶ μεγάλοι, ἱερεῖς καὶ λαϊκοί, τῆς νήσου Μυκόνου, κάνουσιν τὸ παρὸν γράμμα, ἐστῶντας καὶ νὰ βλέπουσιν, πῶς τὸ νησί τῆς Μυκόνου εἶναι χαλασμένο καὶ πάει στὸ χειρότερο ἀπ' ὅλα τὰ νησιά. Θέλομεν ὅλοι μας, μικροὶ μεγάλοι, καὶ κάνουμε τὴν παροῦσαν τάριφα, ἡ ὁποία νὰ εἶναι παντοτεινὴ εἰς ἐμᾶς καὶ εἰς τὰ παιδιά μας καὶ καθὼς ἔχομε τὸ νησί μας κισίμι, παλαιόθε ἔτσι νὰ στέκεται καὶ μὲ τούτους τοὺς πάτους.

Ἀρχὴ ἔναι παλαιόθε ἀπ' ὅτε ἐμπιτάρισε τὸ νησί μας, ὅτι νὰ βάνομε γερόντοι καὶ ὅποτε δὲ μᾶς ἀρέσουν, νὰ τὶς εὐγάνομε, νὰ βάνομεν ἄλλους.

Τῆς γερόντοι ὅπου θέλομε βάλει, νὰ στέκονται μὲ τούτους τοὺς πάτους.

Ὅ,τι κοντάνες ἐθέλασι γένει, νὰ εἶναι τὰ τρίτα τῶν γερόντων καὶ τὰ δίμερα τῆς χώρας.

Ὅ,τι χοντρά ζωντανὰ ἐθέλασι γένει στὸ νησί μας ἀπὸ τὴν σήμερον, ἀφεντικὰ νὰ εἶναι διὰ ἔξοδον τῆς χώρας, νὰ δίνονται εἰς ἐκείνους τῶν ἀφεντάδων. Τὰ λιανὰ ζωντανά, ὅπου γίνονται ἀφεντικά, νὰ εἶναι τῶν γερόντων.

Μὲ τούτω τὰ ζωντανὰ τὰ χοντρά νὰ γράφονται στὴν κατὰ πέντε βολὲς καὶ ἡ ζημία ποῦ θελεν κάμει στῆς πέντε, νὰ πληρώνεται τοῦ νοικοκύρη ποῦ ζημιώθη· καὶ περάσοντας οἱ πέντε καὶ τὸ πρῶμα δὲν ἤθελε κυβερνήσει ὁ νοικοκύρης ποῦ τὰ ἔχει, νὰ γίνεαι ἀφεντικό, ἂν, τι θέλει ὁ νοικοκύρης νὰ τὸ κάμει.

Ἀκόμη τὰ λιανὰ ζωντανά, ὅτε κάμουν ζημίαν, νὰ δίδεται τοῖς φορὲς τοῦ νοικοκύρη ὅπου τὰ ἔχει νὰ πληρώνεται ἡ ζημία, καὶ ἂν τὸ πιάσει πλέον, τὰ κάνει ἀφεντικό.

Ἀκόμη ὅ,τι βρεσίματα εὐρίσκονται εἰς ἐρημιονήσια καὶ εἰς τὸ πιτάδο, νὰ πέρουν οἱ γερόντοι τὸ τρίτο καὶ ἡ χώρα τὸ δίμερο.

Ὅστις βλασμαμίση τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ, νὰ πληρώνη ἄσ(πρα) 40 καὶ νὰ πέρνει ξυλιές 20.

Ὅ(σ)τις κάμει αἷμα — εὐγάνοντας τὸ φονικὸ — νὰ πληρώνει γρόσ. δέκα, κατὰ τὸ αἷμα.

Ὅ(σ)τις δόσει γροθιές, νὰ πληρώνει ἐνάμισυ γρόσ.

Ὅ(σ)τις πουλήσῃ γῆ λάδι, γῆ κρασί, γῆ κρέας, γῆ τυρί, γῆ λινάρι, γῆ μπαπάκι, γῆ ψάρι, γῆ παστό, γῆ ἐλῆς, γῆ ὅ,τι φαγητὸ φέρουν ἀπὸ ξένα, πέρνει θέλημα καὶ τὰ κάρτα σωστὰ καὶ τὰ ζύγια σωστὰ νὰ τὰ κάνει ἡ κρίση μὲ τὸ χέριν τῆς καὶ οἱ γερόντοι.

Μὰ τὶς κρίσεις καὶ νὰ τὸ στιμάρει τὸ πρῶμα καθὼς ἀξιζεῖ νὰ πουλιέται καὶ νὰ δίνει τὸ ρεγάλιόν του. Καὶ ὅποιος δὲν πεδίζει, νὰ εἶναι κοντενάδος ὅ,τι θέλει φανεῖ τῆς κρίσης.

Ὅποιος ἤθελεν πάγει νὰ ξαπολύσει πάσκουλο, γῆ ἀμπέλι, γῆ ράπι, νὰ τὸ φάσῃ τὰ πρόβατά του, γῆ τὰ κτηνά του καὶ νὰ τὸ κάμει μὲ θέλημα ἐδικόν του, νὰ τὸν ἐπιάνει ἡ κρίση νὰ τόνε παιδεύει καθὼς τῆς ἤθελε φανεῖ καὶ νὰ πληρώνεται καὶ ὁ νοικοκύρης τὸ πάσκουλο.

Ὅποιος ἤθελεν κλέπει γῆ πρόβατο, γῆ κριθάρι, γῆ ροῦχα, γῆ ἄλλον τίποτις, νὰ εἶναι στὸ χέριν τῆς κρίσης νὰ τόνε παιδέψει ὡς θέλει.

Ὅποιος ὑβρίσει ἄνθρωπον καὶ πεῖ του ἐκεῖνο ποῦ δὲν ἔχει, νὰ τὸν κοντενάρει ἡ κρίσις ὡς θέλει.

Ὅποιος βάλει σκάνδαλο εἰς ἐντρόγονο, ἢ ἄντρας, ἢ γυναῖκα, νὰ εἶναι κοντενάδος ἀπὸ τὴν κρίσιν.

Ὅποιος ἔχει μιστάτο καὶ εἶναι περισσότερον ἀπὸ δώδεκα κάρτα, γῆ πινάκι μεγάλο, γῆ

μικρό, ὅξω τῆς δικαιοσύνης, νὰ εἶναι κοντενάδος, ὡς φανεῖ τῆς κρίσης. Ἀκόμη τὰ κάρτα καὶ νεμπότες ἔτζει τοῦ κρασίον.

Ὡσὰν καὶ τοῦ λαδιοῦ νὰ εἶναι μὲ θέλημα τῆς κρίσης νὰ τὸ κάνει σωστό καὶ ἂν τὸ βροῇ σκάροσο, νὰ εἶναι κοντενάδος.

Ὅποιος ἔχει σκάροσο στατέροι κὶ πιάσει τὸ ἢ κρίση, νὰ εἶναι κοντενάδος, ὅ,τι θέλει φανεῖ τῆς κρίσης.

Ἀκόμη ὅποιος ἤθελε τζακίσει μὰ κὶ λύνει τῆς ἐγγερίας, γῆ νὰ τὴν ἀνοίξει καὶ νὰ τὴν ἀφίσει ἀνοικτή, νὰ εἶναι κοντενάδος, καθὼς φανεῖ τῆς κρίσης.

Ὅποιον προῖμα ἐθέλασι βάλει ἀπάνω στὸ νησὶν τοῦ ἀγίου Γεωργίου, ὄντι εἶναι τὸ διακόφτι σπαρμένο κὶ ἤθελε περάσει νὰ κάμει ζημίαι, νὰ γίνεται ἀφεντικό.

Ὅποιος πάγει στὰ δίκτυα γῆ στὴν τράτα, γῆ ὅπου τοκάρει διὰ ρεγάλο καὶ δὲ δώσει τὸ ρεγάλο τοῦ καπετάνιου καὶ καστελάνου, νὰ κοντενάρεται ἀπὸ τὴν κρίσιν. Μὲ τοῦτο νὰ εἶναι κρατημένος ὁ καστελάνος ὢν γῆ λάχει φόβος, νὰ δίνει ἀβίζο τῶν ἀνθρώπων ὅπου λείπουνσιν, ὄβερ κὶ δὲ δίνει ἀβίζο, νὰ μὴν τοῦ δίνουσι ρεγάλο.

Ὅποιος ἔχει πρόβατα καὶ θέλασιν ἔμπει γῆ σὲ ἀμπέλι, γῆ σὲ σπαρμένο κὶ ἤθελε πάγει ὁ νοικοκύρης ποῦ τὰ ἔχει, νὰ τὰ πάρει, νὰ γίνονται ἀφεντικά.

Ὅποιος δὲν πάγει στὴ βίγλαν του, γῆ στὴν ἀγρίαν του, ὅτε εἶναι χριστιανὸς τῆς χώρας, νὰ εἶναι κοντενάδος γρόσ. ἓνα.

Ὅποιος πάγει στὸ νησὶν προῖμα, χωρὶς θέλημα τοῦ νοικοκύρη, ποῦ πληρώνει τὸ χαράτζι τοῦ νησιῦ, νὰ ἔχει ἐξουσία ὁ νοικοκύρης τοῦ νησιῦ. Νὰ ἔχει ἐξουσία ὁ νοικοκύρης τοῦ νησιῦ νὰ τότε παιδέψει. Κὶ ἂν εἶγαι τὸ κτήμα καὶ κάμει ζημίαι στὸ διακόφτι, νὰ πιλογᾶται ὁ νοικοκύρης τοῦ νησιῦ.

Ὅποιος πασιχαυάξει προῖμα, νὰ εἶναι κλέφτης φανερός κὶ νὰ τότε παιδεύειν ἡ κρίση καθὼς θέλει.

Ὅποιος κόφει δέντρο, χωρὶς θέλημα τοῦ νοικοκύρη, νὰ παιδεύεται ὡς κλέφτης.

Ὅποιος κόφει ἀλόγου τὴν ὀριάν του, νὰ πληρώνει γρόσ. 2 καὶ ἄ(ν) δὲ βρεθῇ, νὰ τὴν πλερώνουσιν οἱ ψαράδες.

Ὅποιος πάρει κτήμα, χωρὶς τὸ θέλημα τοῦ νοικοκύρη, νὰ πληρώνει τζικίни.

Ὅποιος κόφει σκοινὶ τῆς τράτας, γῆ πάρει μολυβίδες ἀπὸ τράτα κὶ δίκτυα, νὰ πληρώνει ἓνα τζικίни.

Ὅποιος ἤθελεν εὔρει (ροῦχο) σὲ στράτα, γῆ . . . γῆ . . . γιαλὸν τίπετις κὶ δὲν τὸ προξεντάρει στὴν πόρτα, νὰ βρεθῇ ὁ νοικοκύρης του, νὰ εἶναι κοντενάδος διὰ κλέφτης.

Ὅποιος ἤθελεν ἔμπη σὲ κῆπο γῆ σὲ καλοκαιρὸν, νὰ παιδεύεται ὡς κλέφτης.

Ὅποιος πάγει νὰ ξεγλυκάνει στὸ περβόλι, κοντὰ στὸ πηγάδι, γῆ στὴν πόρτα, νὰ πληρώνει γρόσ. ἓνα.

Τὸ ρακὶ τρία ποτήρια στὸ ἄσπρο, γῆ νὰ κοντενάρεται.

Ὅποιον προῖμα ἐθέλασι βάλει στὸ κέντος διὰ τὸ χαράτζι τὸ ἀφεντικό, γῆ ἀμπέλι, χωράφι, γῆ ροῦχο καὶ νὰ διαλαληθῇ κατὰ τὴν τάξι τρεῖς φορὲς, κὶ δὲν ἤθελεν γῆ ὁ νοικοκύρης νὰ τὸ πέρνει κὶ ὁ ἐδικὸς το, ὅποιος ξένος τὸ πάρει νὰ εἶναι καλὰ παρμένο κὶ κανέναν καιρὸ νὰ μὴ ἔχει νὰ γυρέψει κανένα δίκιον.

Ὅποιος ἀνθρώπος δὲν περνᾷ ἀπὸ τὴ στράτα τὴν ἀφεντική, ὅξω ἀπὸ ἀνάγκη, καὶ ἤθελε χαλάσει κλεισίμα γῆ ἀμπέλι νὰ περάσει, νὰ πληρώνει τζικίни ἓνα».

(ἔπονται 28 ὑπογραφαί, ἐξ ὧν τοῦ ἐπισκόπου Σίφνου, 14 ἱερέων καὶ 5 ἱερομονάχων).

135

1649. Βεράτιον ὑπὲρ μ. Βεροίας - Ναούσης Ἰωακείμ,
ἐν 33, σ. 37–38.

136

1650. Κανουνναμὲ Ρόδου καὶ Κῶ,
μνημ. ἐν 450, σ. 207, σημ. 1.

137

1650?– Διοικητικὸν σύστημα τῆς πόλεως Μοσχόπολεως,
ἐν 236, σ. 150–162.

Ἐκ τῶν ἐξ προεστώτων τῶν ἐξ ἐνοριῶν τῆς πόλεως ἐξελέγετο ὁ μέγας ἄρχων, ἡ να-
ζίρης. Ἐκ τῶν 14 συντεχνιαρχῶν τῶν 14 συντεχνιῶν ἀπετελεῖτο τὸ ἀνώτατον συμ-
βούλιον τῶν συντεχνιῶν. Τὸ ἀνώτατον διοικητικὸν συμβούλιον τῆς πόλεως εἶχε, μεταξὺ
ἄλλων, τὸ καθήκον νὰ εἰσπράττει τοὺς τακτικούς καὶ ἐκτάκτους φόρους ἐξ ἐκάστης
οἰκογενείας, ἀναλόγως τῶν δυνάμεων αὐτῆς, νὰ προσδιορίζει κατ' ἀναλογίαν εἰς ἐκά-
στην οἰκογένειαν τὰς ὑπὸ τῶν τουρκικῶν Ἀρχῶν ἐπιβαλλομένας ἀγγαρείας, τροφοδο-
σίας, καταλύματα, κλπ., νὰ δικάζει μετ' ἄλλων ἐπὶ τῇ βάσει τῶν καθιερωμένων δια-
τυπώσεων, τὰς μεταξὺ τῶν συμπολιτῶν ἀναφυόμεναις ἐκτάκταις διενέξεσι καὶ διαφάσιν, νὰ
ὑποβάλλῃ εἰς τὴν διοικητικὴν τιμωρίαν τὰ πλημμελοῦντα ἢ κακοφρογούντα ἄτομα, κλπ.

138

1650–1700. Διδασκαλία νοταριακῆς τέχνης,
ἐν 256, σ. 122–125.

139

1652. Φιρμάνιον 15 Ἰουνίου, σ. Μεχμέτ Δ', ὑπὲρ τῶν Ἀνατ. Σπο-
ράδων,
ἐν 451, σ. 162–163, ἐν 370, σ. 331–333, ἐν 243, σ. 37 καὶ ἐν 252, σ. 364–365.

139α

1653. Φιρμάνιον ὑπὲρ χριστ. Κοινότητος Κασαμπᾶ,
ἐν 129, σ. 9 καὶ ἐν 9, σ. 48–49.

139β

1659. Φιρμάνιον ὑπὲρ Μετσόβου,
μνημ. ἐν 333, σ. 657· πρβλ. καὶ ἐν 214, σ. 379–388.

140

1661. Συμβόλαιον ἀγοραπωλησίας, ἀπὸ 4 Μαΐου, ἐν Νάξῳ, ἐν ᾧ ὁ πωλητὴς πωλεῖ «μὲ καλὴν του γνώμη καὶ τῶν κληρονόμων του», ἀνέκδοτον, ἐν ΕΒΕ, Τμ. χφφ. Ξ 28.

141

1662. Βεράτιον ὑπὲρ πΚ Διονυσίου Γ', τοῦ Βαρδαλῆ, ἐν 76, σ. 9-14.

«... Μηδεὶς ἐπεμβαινέτω καὶ ἐνοχλείτω αὐτὸν ἐν τῇ πατριαρχικῇ αὐτοῦ δικαιοδοσίᾳ. Καὶ τὰς ὑπὸ τὴν κατοχὴν αὐτοῦ ἐντὸς τοῦ Κράτους μου εὗρισκομένας ἐκκλησίας καὶ μοναστήρια, ἄνευ τῆς ἱερᾶς μου διαταγῆς, μὴ λαμβανέτω παρ' αὐτοῦ. Καὶ μηδεὶς ἐμποδιζέτω τὴν συνωδὰ τῷ ἱερῷ νόμῳ (σερρι) ἐπὶ τῷ ἀρχαίῳ σχεδίῳ γινομένην ἐπισκευὴν αὐτῶν.

Αἱ περιουσίαι τῶν εἰς τὴν πατριαρχικὴν δικαιοδοσίαν ὑπαγομένων μητροπολιτῶν, ἐπισκόπων, ἱερέων, καλογήρων καὶ καλογρησῶν, κατὰ τὰ ἀνέκαθεν, περιελθέτωσαν εἰς τὴν κατοχὴν τοῦ εἰρημένου πατριάρχου. Καὶ εἰς τὴν τῶν προσώπων αὐτοῦ ἀνήκουσαν καὶ ὠρισμένην αὐτοῦ περιουσίαν μὴ ἐπεμβαινέτωσαν τὸ Ἀγίασιον (βέιτ ουλ μάλ), οἱ κασέμιδες καὶ οἱ μοντεβελλῆδες αὐθαιρέτως.

Ἄνευ τῆς ἐγγράφου καὶ ἐνσφραγίστου ἀναφορᾶς τοῦ πατριάρχου, μηδενὶ παραχωρησέσθω μητροπολιτικὴ καὶ ἐπισκοπικὴ ἐδρα καὶ δικαιοδοσία καὶ κατοχὴ.

Ὅταν τις ἐκ τῶν εἰς τὴν πατριαρχικὴν αὐτοῦ δικαιοδοσίαν ὑπαγομένων ἀπίστων, πρόκειται ἢ συζευχθῇ ἢ ἢ διαζευχθῇ γυναῖκα, ἐκτὸς τοῦ εἰρημένου κληρικοῦ, ἢ ἐκτὸς τῶν... διωρισμένων ἐπιτρόπων αὐτοῦ, μηδεὶς ἐπεμβαινέτω μεταξὺ αὐτῶν.

Οἱ ἀποθνήσκοντες κληρικοὶ (μουρδ όλαν) ὅταν, κατὰ τὴν κενὴν αὐτῶν θρησκευτικὴν συνήθειαν, διαθέτωσιν ὅ,τι δῆποτε ὑπὲρ τῶν πτωχῶν τῆς Ἐκκλησίας αὐτῶν, γενέσθω ἔγκυρον καὶ ἐκτελεσθήτω ἐπὶ μαρτυρία ἑλλήνων (ρούμ).

Μηδεὶς ἐπεμβαινέτω καὶ ἐμποδιζέτω τὸν πατριάρχην, παιδεύοντα, κατὰ τὴν θρησκείαν αὐτῶν τοὺς ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν αὐτοῦ πλημμελήσαντας μητροπολίτας, ἐπισκόπους, ἡγουμένους, καλογήρους καὶ ἱερεῖς.

... Ἄνευ τῆς ἐνσφραγίστου ἀναφορᾶς τοῦ πατριάρχου μηδενὶ ἐδρα μητροπολιτικὴ ἢ ἐπισκοπικὴ παρασχεθήτω.

... Ἀπιστον τινά, ἄνευ τῆς συγκαταθέσεως αὐτοῦ, μηδεὶς βία ἐξισλαμιζέτω. Καὶ οἱ πατριαρχαὶ τῶν ἄλλων χωρῶν οἱ ἐρχόμενοι εἰς τὴν πρωτεύουσάν μου δι' ὑποθέσεις αὐτῶν, ταύτας διενεργείτωσαν διὰ τοῦ εἰρημένου πατριάρχου, ἄνευ ἐπεμβάσεως ἄλλου τινὸς ἔξωθεν. ... Καθὼς οἱ πρὸ αὐτοῦ πατριαρχήσαντες, κατεῖχον καὶ ἐξουσίαζον, ὁμοίως καὶ ὁ εἰρημένος πατριάρχης ἐξουσιαζέτω τὰ ὑπὸ τὴν δικαιοδοσίαν τῆς πατριαρχίας αὐτοῦ ἀνήκοντα εἰς τὰς ἐκκλησίας ἀμπέλους, κήπους, τσιφλίκια καὶ χωράφια καὶ λειβάδια, καὶ τὰς πανηγύρεις καὶ τὰ μοναστήρια καὶ τὰ ἀγιάσματα καὶ τοὺς μύλους καὶ ἕτερα εἰς τὰς ἐκκλησίας αὐτῶν ἀφιερωμένα, ἐφ' ὧν πατριαρχεῖτω, ὡς ἀνέκαθεν καὶ κυριαρχεῖτω καὶ μηδεὶς ἔξωθεν ἐπεμβαινέτω καὶ παρενοχλείτω αὐτόν...».

142

1662. Πρακτικὸν ἐπιτρόπων Νάξου τῆς 10 Φεβρουαρίου, ἐν 193, σ. 10–11.

«... ὁ κύρης δὲν ἔχει ἐξουσίαν νὰ ἐξομοιάσῃ πρὸς τὰ παιδιὰ του καὶ νὰ κοντετζιονάρῃ πρὸς αὐτά, καθὼς εἶχε τοῦ φανῆ, τὸ πρᾶγμα τῆς μάννας ποὺ ἔχει ἀποθάνει δίχως διάταξιν καὶ κάμνοντας ὁ κύρης τέτοια ξομοιορασιὰ καὶ κοντετζιόνες δίχως θέλημα καὶ ὁρδίνιαν τῆς μάννας τὸ λένε νὰ γροικοῦνται κατὰ τὰς ἄνωθε τάξεις τοῦ τόπου μας ἀνοφέλετες καὶ ἀνήχρηστες. Καὶ ὁμοίως πάλιν ἡ μάννα, μὴν ἔχοντας ἄδειαν καὶ ὁρδίνιαν ἀπὸ τὸν ἀποθαμένον τῆς συμβίον, δὲν ἤμπορεῖ καὶ αὐτὴ νὰ ἐξομοιάσῃ καὶ κοντετζιονάρῃ τὰ καλὰ καὶ ὑπάρχοντα τοῦ ἀνδρός τῆς πρὸς τὰ παιδιὰ τῆς, καθὼς εἶχε τῆς φανεῖ, ἀμὴ ὅλα τὰ νόμιμα παιδιὰ κληρονομοῦν στὰ ἴσια τὰ καλὰ του ἀποθαμένου των γονιοῦ, δίχως νὰ ἐμπορῇ ὁ ζωντανὸς γονιὸς νὰ τα κοντετζιονάρῃ ἢ νὰ τῶν τὰ ἐξομοιάσῃ...».

143

1662. Ἀκύρωσις ἀγοραπωλησίας ἐν Μυκόνῳ, λόγῳ τοῦ ὅτι τὸ ἀκίνητον «δὲν ἦτον ἀγορασμένο με στυμαριστάδες, κατὰ τὴν τάξιν τοῦ τόπου», ἐν 296, ἀριθ. 49.

144

1662. Πώλησις ἀκινήτου ἐν Μυκόνῳ, «με θέλημα τῆς γυναίκος τοῦ καὶ τῶν παιδιῶν τοῦ, ὁλοῦ, παρόντος καὶ λεύθερου», ἐν 296, ἀριθ. 50.

145

1662. Ψήφισμα 25 Ἰουνίου Ἑνετικῆς Συγκλήτου, περὶ μεικτῶν γάμων εἰς τὰς ἐν τῇ Ἀνατολῇ Κτήσεις.
Πρβλ. ἀριθ. 98 καὶ 99.

146

1663. Ἀκύρωσις πωλήσεως ἐν Μυκόνῳ, ἐν 296, σ. 56–57.
«... ὁποῖος κριτῆς, γροικῶντας τὸ ἄνωθεν στρουμέντο, πῶς δὲν ἦτον ἀγορασμένο με στυμαριστάδες, κατὰ τὴν τάξιν τοῦ τόπου...».

147

1663. Ἐνστασις κατὰ πωλήσεως ἀκινήτου ἐν Μυκόνῳ, ὑπὸ γείτονος, λόγῳ δικαιώματος προτιμῆσεως, ἐν 296, ἀριθ. 1.
«... ὁ Φ. Β. ... ἤκοντραδίρισεν ... ὥσάν πλέον πρόσιμος ἐδικὸς καὶ ἤφερεν τὰ γρόσα

τὴν ἀγορὰ τοῦ σπιτίου, τὰ ὅσα τὸ εἶχαν στιμαρισμένο καὶ ἤβαλέν τα εἰς τὴν καντζιλαρία καὶ περάσοντας ἡμέρες τρεῖς, ἦλθεν ἡ (ἀγοράστρια) καὶ ἡμέτευσάν τη τὴν ἄνω ἀγορὰ . . . καὶ τὸ στρουμέντο τὸ ἀντίκρυς νὰ εἶναι νουλάδο καὶ τὸ σπῖτι νὰ εἶναι τοῦ ἄνωθεν Β . . .». Πρβλ. ὁμοίας πράξεις, αὐτόθι, ἀριθ. 8, 12, 25, ἰδίου ἔτους.

148

1663. Ἀκύρωσις ἀγοραπωλησίας ἀκινήτου ἐν Μυκόνῳ, λόγῳ τοῦ ὅτι τὸ ἀκίνητον «δὲν ἦτον ἀγορασμένο μὲ στιμαριστάδες, κατὰ τὴν τάξιν τοῦ τόπου», ἐν 296, ἀριθ. 68.

149

1663. Διὰ συμβολαίου ἐν Μυκόνῳ, ὁ πατὴρ καταλείπει κληρονόμον τὴν θυγατέρα του ἐπὶ ὠρισμένου ἀκινήτου, ἐν 296, ἀριθ. 130. Πρβλ. αὐτόθι, ἀριθ. 202.

150

1663. Διὰ συμβολαίου ἐν Μυκόνῳ, «δύο ἀδελφία . . . αἱ ὁποῖες, ἐπειδὴ καὶ νὰ μὴν τὰς εἶχασιν ξεμοιρασμένας . . . καὶ τὴν σήμερον οἱ ἄνωθεν δύο συμβασιτικῶς ἐπὶ ἀντιθέσει τὸν Π. καὶ Δ. καὶ ἐδόσαν πᾶσαν ἐξουσίαν διὰ νὰ πᾶσι νὰ τὰς ἐμοιράσωνται, κατὰ τὴν συνήθειαν τοῦ τόπου . . .», ἐν 296, ἀριθ. 139.

151

1663. Φιρμάνιον σ. Μωάμεθ Δ', ὑπὲρ τῶν ἀρχόντων Βλαχίας, ἐν 369, Γ' σ. 373–375.

152

1663. Τόμος τῶν τεσσάρων πατριαρχῶν, ἐν 70, Α' σ. 341–368.

«Τόμος ζητημάτων τινῶν ἀναγκαίων, ὃν αἱ λύσεις ἐγένοντο παρὰ τῶν . . . τεσσάρων πατριαρχῶν καὶ ἐξεδόθησαν δοκιμασθεῖσαι κατὰ τοὺς ὅρους καὶ κανόνας τῆς καθολικῆς καὶ ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας, ἐν εἵδει ἐρωτήσεως καὶ ἀποκρίσεως . . .». — Ἐρωτήματα 25. (Ἴσως ὁ Μ. Γεδεών, ἐκ λόγων σκοπιμότητος, ἐν Κπ ἐκδίδων τὸν τόμον τοῦτον, ἐτροποποίησε τὸ κείμενον· τοῦτο ὑποδηλοῖ ἢ ἐν σημειώσει του, ἐν σ. 368, φράσις : «ἐξοβελισθεισῶν φράσεων τινῶν, ὧν ἡ ἐκτύπωσις, μακρὰν τοῦ κέρδους ἐπενεργεῖν, ἴσως ἀποφέρει ζημίαν». Ἐκ τῶν ἐρωτήσεων τούτων νομικῶς ἐνδιαφέρουσαι εἶναι αἱ ὑπ' ἀριθ. α', β', γ', δ', ε', ιγ', κε'.

α' — Τί ἐστὶ βασιλεύς ;

β' — Ἄρα δεῖ ἀπλῶς πάντα καὶ μάλιστα τὸν κατὰ τόπον ἐπίσκοπον ἢ πατριάρχην ὑπεί-

κειν καὶ ὑποτάσσεσθαι τῷ ἡγεμονεύοντι βασιλεῖ κατὰ πάσας τὰς πολιτικὰς ὑποθέσεις καὶ κρίσεις, ὥστε ἓνα εἶναι τὸν κύριον καὶ ἡγεμόνα, ἢ οὐ ;

γ'— Εἰ ἐστὶ δίκαιον, ὥσπερ ἐπ'ἀναγκῆς τὸν πατριάρχην διδόναι πίστιν πρὸς βασιλέα ἐγγράφως, οὕτω καὶ ζητεῖν παρ' αὐτοῦ ἐγγράφον ;

δ'— Εἰ δύναται ἐν ἐπαρχίᾳ τινὶ εὐρισκόμενός τις, αἰτεῖν παρὰ βασιλέως ἐξουσιάζειν ἐν ἐκείνῃ ;

ε'— Εἰ τὸ παρὰ βασιλέως διαταχθὲν νόμος ἐστί, καὶ ἔχει τὸ κῶρος ;

ιγ'— Εἰ ἐπίσκοπος ἢ πατριάρχης ἀκινδύνως γίνεται φροντιστὴς δημοσίων ὁφφικίων, ἐπὶ τῷ διοικεῖν πράγματα πολιτικά ;

κε'— Εἰ τυπτήσῃ τις δοῦλον ἐπισκόπου ἢ μητροπολίτου, ἢ ὕβρις ἄρα πρὸς τὸν δεσπότην ἀναφέρεται, καὶ εἰ δύναται μόνος κρίνειν τὴν ὕβριν καὶ μὴ τὸ πολιτικὸν κριτήριον ;

153

1663. Διάταξις πΚ Διονυσίου Γ', περὶ τετάρτου γάμου χήρας, τοῦ α' γάμου μὴ συνυπολογιζομένου, τελεσθέντος κατὰ τὸν χρόνον τῆς ἀνηβότητος αὐτῆς, ἐν 70, Α' σ. 55–56.

154

1665. Διαθήκη «μηνὸς μαγίου τὴν ὕστερην», συνταχθεῖσα «εἰς τὸ κάστρον τῆς Ἀξίας», δηλ. τὴν Νάξον, ἐνώπιον νοταρίου καὶ μαρτύρων, ἀνέκδοτος, ἐν ΕΒΕ Τμ. γφφ. Ε 90–31.

«... ὅλα τῆς τὰ παιδιά (ξέχως ἀπὸ τὴν κυρίαν Μπερετίναν τὴν θυγατέρα τῆς) τὰ ἔχει πουργοταμένα καὶ ξεμοιρασμένα καὶ ἀπὸ χρόνου... παρθευμένα... καὶ ἔχοντας ὅλα τῆς τὰ ἄνωθεν προκοταμένα παιδιά τέλεια ἀποπληρωμένα εἰς ὅλα ὅπου τοὺς ἤταξεν, εὐρίσκεται αὐτὴ ἐξουσιάστρα καὶ οἰκοκερὰ εἰς ὅλα τῆς τὰ ἐπίλοιπα ὑπάρχοντα, στάμπιλε καὶ μόμπιλε... διὰ τοῦτο θέλει καὶ ἀφήνει διὰ μέρος προύκας, κληρονομίας καὶ πᾶσα ἄλλης νόμιμης ζητήσεως πρὸς τὴν ἄνωθεν... θυγατέρα τῆς τὰ κάτωθεν γεγραμμένα... Θέλει ἀκόμα καὶ γροικᾷ ἢ αὐτὴ... τεστατόρισσα, ὅτι τὰ σπήτια τὰ λεγόμενα... νὰ ᾖ τοῦ ἐγγόνου τῆς τοῦ δὸν Φ... ἀγκαλὰ σταῖς ὁκτὼ τοῦ ἀπερασμένου μαρτίου νὰ φαίνεσθαι πῶς ἔκαμεν πούλησιν ἢ ἰδία... πρὸς τὴν νύμφην τῆς... θέλει μὲ ὅλον ἐτοῦτο, ὅτι ἐπειδὴ καὶ τὰ αὐτὰ σπήτια νὰ μὴν ἐπουλήθησαν καθὼς εἶναι ἢ τάξεις, νὰ ἡμπορῇ... ὁ ἐγγονος καὶ κληρονόμος τῆς, νὰ βάλῃ νὰ τ' ἀποκόψουν καὶ νὰ γυρέψῃ τὴν σωστὴν τιμὴν... τῶν αὐτῶν σπητιῶν... καὶ ἀνίσως καὶ δὲν ἤθελεν στέργεται ἢ... Ζαμπίτα νὰ τὰ πληρώσῃ στὴν ἀποκοπὴν των, νὰ ἡμπορῇ ὁ ἴδιος... νὰ δόνη τὰ ἄνωθεν ρεάλια 255 καὶ νὰ εἶναι τὰ σπήτια δικά του καὶ τῆς ἐξουσίας του, νὰ τὰ κάμῃ ὡς θέλει καὶ βούλεται...».

155

1665. Πώλησις σκλάβου τούρκου, ἐκ Θεσσαλονίκης, ὑπὸ Ἕλληνας πρὸς Ἕλληνα, ἐν Μυκόνῳ, ἐν 296, σ. 293–294. (Τίμημα γρόσια 60. Διὰ νοταριακῆς πράξεως).

156

1666. Διὰ συμβολαιογραφικῆς πράξεως Μυκόνου, ἐπὶ τῇ βάσει ὁμολογίας τριῶν μαρτύρων, μεταβιβάζεται, λόγω δωρεᾶς, εἰς ἱερέα ἢ κυριότης ἀκινήτου μιᾶς γυναικός, διαμενούσης ἀλλαχοῦ,
ἐν 296, ἀριθ. 616.

«... οἱ ὅποιοι ἐξομολογοῦνται καὶ λέγουσι, πῶς τὸν ἐπερσινὸν χρόνον ἦσαν οἱ ἄνωθεν μάρτυρες στὴ Τήνο καὶ τοὺς ἐπαράγγειλεν ἡ Κ. τοῦ Α. νὰ πάρῃ ὁ Παπαμακάριος Α. ... τὸ χωράφι ... ὡς καθὼς λέγουσι οἱ ἄνωθεν μάρτυρες, πῶς τοῦ τὸ ἀφήνει διὰ τὴν ψυχὴν του, νὰ τήνε μνημονεύουν ...».

157

1666. Σύμβασις παχτώσεως ἀγροῦ ἐν Μυκόνῳ,
ἐν 296, ἀριθ. 705.

«... Ἡ ἄνωθεν Ε. τὸ παραδόνει εἰς τὰ χέρια τοῦ ἄνωθεν, νὰ τὸ δουλέψῃ καὶ νὰ τὸ φυτέψῃ ἀμπέλι καὶ ἀπὸ τῇ νιτροάδα ὅπου κάνει ... νὰ τὸ μοιράζον οἱ ἄνωθεν δύο ... ἴσια καὶ ὅταν ἔρθῃ καιρὸς νὰ ἔμπῃ τὸ ἀμπέλι εἰς κατὰ νιτροάδας καὶ θέλουν νὰ τὸ μεράσουν ... νὰ πέρῃ ὁ ἄνωθεν κοπιαστὴς στὰ τέσσερα ἐνα κατὰ τὴν τάξιν καὶ συνήθειαν τοῦ τόπου ...».

158

1666. Διὰ συμβολαιογραφικῆς πράξεως Μυκόνου, ὁ Γ.Κ. πωλεῖ ἀκίνητον ἀνῆκον εἰς αὐτὸν καὶ τοὺς ἀδελφούς του, πρὸς ἐξαγοράν ἑτέρου ἀδελφοῦ των, γενομένου δούλου,
ἐν 296, ἀριθ. 615.

159

1666. Συμβολαιογραφικὴ πράξις, δι' ἧς ὁ Ἐπίτροπος καὶ κριτὴς καὶ οἱ δύο Προκουρατόροι τῆς Κοινότητος Μυκόνου,
«ἐδιαλάλησαν τρεῖς φορές, κατὰ τὴν τάξιν τοῦ τόπου, τὸ πρᾶγμα τοῦ Α.Γ. ... δύο κομμάτια ... τὰ ὅποια ... τὰ ἔβαλαν εἰς τὸ ἱκάντος διὰ τὰ χαράτζια τὰ ἀφεντικά καὶ ἕτερα ἀβαρίτζια, εἰς τὰ ὅποια κανεῖς δὲν εὗρέθη νὰ ἀποκριθῇ περὶ τούτου ...»,
ἐν 296, ἀριθ. 605.

160

1667. Νεκταρίου π. Ἱεροσολύμων, ἐπικύρωσις ἀποφάσεων τῶν π. Παϊσίου καὶ Θεοφάνους, παλαιοτάτου ἔθους, περὶ περιορισμοῦ τῆς προγαμιαίας δωρεᾶς πρὸς τὴν νύμφην, ἐκ μέρους τοῦ νυμφίου, εἰς 50 γρόσια κατ' ἀνώτατον ὄριον,
ἐν 280, τ. 2, σ. 280–281.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

161

1667. Ἀπόφασις τῆς 2 Ἰουνίου τῶν ἐπιτρόπων Κοινότητος Μυκόνου, ἐν 144, σ. 25–26.

«Ὅτι τὰ ζῶα «τόσο ἐπληθύκασιν, ποῦ δὲν χωρεῖ ὁ τόπος, κάνοντας ζημίες περισσότερες παρὰ διάφορο, τρώγοντας ἀμπέλια σπαρμένα καλοκαιρινά . . . διὰ τοῦτο τὸ λοιπὸν ὁμογνωμησμένοι κρίνου καὶ ἀποφασίζουν . . . νὰ τυχαίνει κατὰ τὴν ἐκάστου αὐτοῦ δύναμι καὶ κοντέτζιο νὰ τοῦ στιμάρου οἱ προεστοὶ . . . κατὰ τὴν ποσότητα τῶν πραιμμάτων ντω . . . τὰ δὲ ἐπίλοιπα νὰ . . . τὰ πουλήσουν, νὰ τὰ σφάξουν, νὰ τὰ εὐγάνουν ὅξω ἀπὸ τὸν τόπον . . .».

162

1667. Σύμβασις παχτώσεως, ἐν Μυκόνῳ, ἐν 296, σ. 464.

« . . . Ἡ Μπ. τὸ αὐτὸ προῶμα ἀπὸ τὴν σήμερον τὸ δόνει τοῦ ἄνωθεν Ρ., νὰ τὸ χτίση, νὰ τὸ καλλιεργᾷ, νὰ τὸ φυτέψῃ, νὰ τὸ κάμῃ ἀμπέλι, νὰ δόνη ὁ Ρ. τῆς Μπ. ἀπὸ τὴν (ἰν)τράδα, χειμωνικὸ καλοκαιρινὸ ἀπ' ὅτι ἠθέλει κάμει . . . τὰ ἐμισὰ . . . Καὶ ὅταν ἠθέλει ἔρθῃ καιρὸς νὰ καταστηθῇ ἀμπέλι τῆς ἡλικίας, νὰ τὸ μεράζουν, νὰ γίνετῃ τὸ ἄνωθεν προῶμα τρεῖς μερδικά, νὰ πέρῃ ἡ ἄνωθεν Μπ. τὰ δυὸ καὶ ὁ ἄνωθεν Ρ. διὰ τὸν κόπον του, ἕνα . . .».

163

1667. Πώλησις ἐκκλησίας ἐν Μυκόνῳ πρὸς ἱερέα ἀντὶ 40 γροσίων, ἐν 296, σ. 479.

164

1668. Μερασιὰ ἀπὸ 24 Μαρτίου, ἐν Μυκόνῳ, ἐν 296, σ. 510.

« . . . ἐνεφανίσθησαν . . . ὁ Φ.Σ. καὶ Α.Γ., οἱ ὁποῖοι εἵχασιν ἕνα κομμάτι προῶμα εἰς τόπον . . . οἱ ὁποῖοι συμβασιτικῶς ἐπῆγαν καὶ ἐμοιράσασιν το, κατὰ τὴν τάξιν καὶ συνήθειαν τοῦ νησιοῦ, μετὰ κλήρου καὶ ἤπεσεν ἡ πᾶρτη τοῦ ἄνωθεν Φ. . . . καὶ ἡ πᾶρτη τοῦ ἄνω λεγομένου Α. . . . καὶ ἡ ἄνωθεν μοιρασιά, ὡς καθὼς αὐτοὶ τῆς λέσι, νὰ τὴν ἐκρατοῦν βέβαιη, ἀτζάκιστη καὶ ἀχάλαστη . . .».

165

1668?– Συμβόλαιον ἐν Μυκόνῳ ἐνώπιον νοταρίου καὶ δύο μαρτύρων, ἐν 296, σ. 532–533.

« . . . καὶ σὰν πανδρευτῇ (ὁ υἱός), τοῦ δόνει (ὁ πατήρ) ἀπὸ τὴν ἴδια κατοικία τὴν μισθὴ καὶ ἀπὸ τὴν ἄνωθεν φυτεία, ἀποθανόντας τοῦ ἄνωθεν (πατρὸς), νὰ εἶναι καὶ αὐτὴ ἡ μισθὴ τοῦ ἄνωθεν (υἱοῦ), διὰ χάρες καὶ εὐχαριστίες πολλότατες, ὅπου εἶναι εὐχαριστημένος εἰς τοῦ λόγου του . . .».

166

1669. Σύμβασις ἀνταλλαγῆς, ἐν Μυκόνῳ, ἐνώπιον νοταρίου, ἐν 296, σ. 568–569.

«... τὸ ἓνα μέρος ἡ Α. καὶ ὁ ἀνὴρ αὐτῆς... ὁμογνωμισμένοι καὶ ἀπὸ τὸ ἄλλο μέρος ὁ Μ.Γ., ἡ ὁποία ἄνωθεν Α. λέγει πῶς νὰ ἔχη... προυκίον τῆς ἓνα κομμάτι φυτεία... τὴν αὐτὴν φυτεία ἀπὸ τὴν σήμερον ἡ ἄνωθεν καὶ ὁ ἀνὴρ αὐτῆς, τὴν δόνου(ν) καὶ παραδόνου(ν) καὶ ἀλλάζουν τὴν εἰς τὰ χέρια τοῦ ἄνωθεν Μ., αὐτουνοῦ καὶ τῶν διαδόχων καὶ κληρονόμων του, νὰ τὸ κάμη καὶ νὰ τὸ πράξη ὡς θέλει καὶ βούλεται καὶ ὁ ἄνωθεν Μ. ἀπὸ τὴν σήμερον δόνει καὶ παραδόνει εἰς τὰ χέρια τῆς ἄνωθεν Α. καὶ τοῦ ἀνὴρ αὐτῆς ἓνα βόδι καὶ ριάλια τέσσερα, ὡς καθὼς τὸ ἐστιμάρησεν ὁ Κ.Π. καὶ Φ.Β....».

167

1669. «Προικοσύμφωνον» ἀπὸ Νοεμβρίου, ἐν Νάξῳ, ἀνέκδοτον, ἐν ΕΒΕ Τμ. χφφ. Ξ 36.

«... παντρεύοντας ὁ ἄνωθεν ἀφέντης Τζ. Μπ. τὸ ἀρχοντόπουλόν του... Φρ. μὲ τὴν ἀρχοντοπούλαν κιοῦρὰ Μαρία... Χρ. Κορ... καὶ προυκοτάζουν τὸ ἄνωθεν ἀρχοντόπουλόν τος, δίδοντάς του τὰ κάτωθεν περιουσιακά πράγματα, ἔτζι στάμπιλα σὰν καὶ μόμπιλα, ... μὲ τούτῃ τὴν κοιτετζιόνε, δια ἑτοῦτα τὰ πράγματα ὁποῦ τοῦ δόνει, νὰ παγένουσιν στὸ πρωτογέννητόν του παιδί τὸ ἀσερικό καὶ ἔτζι νὰ παγένῃ ἀπὸ παιδί ἕως παιδί ἀσερικό, ποῦ ἤθελε γεννηθῇ ἀπὸ τὴν ἰδίᾳ γενεά, περὸ νὰ εἶναι νόμιμο. Εἰ δὲ πάλι ἀνίσως καὶ ὁ ἀφέντης Θεὸς δὲν ἤθελε ἐξαπαστεῖλει παιδί ἀσερικό, καὶ ἤθελεν κάμει θηλυκά, νὰ τος τὸ δόνη τὸ πράγμα του. Ἀλλέως πάλι δὲν ἤθελε κάμει καθόλου παιδί, νὰ μὴν ἐμπορῇ μηδὲ νὰ πουλήσῃ, μηδὲ νὰ χαρίσῃ, μηδὲ διὰ τὸ ψυχικόν του νὰ κάμη ἀπὸ τὰ ἰδία πράγματα ὁποῦ τοῦ δόνω διὰ προυκίον του καὶ νὰ μὴν δούξῃ... καὶ τὸ ὑπόλοιπον πράγμα νὰ εἶναι κρατημένος νὰ τὸ δόνη ἐνός του ἐδικοῦ, περὸ νὰ εἶναι ἀσερικό ἀπὸ τὴν ὁμοίαν του γενεάν, μὰ τοῦτο νὰ εἶναι καὶ ἐκεῖνο εὐλογητικόν καὶ ὅστινος ἤθελε φανῇ καὶ ἀρέσῃ, νὰ τὸ δόσῃ...». Ἐν τέλει ὑπογράφει ὁ προικοδότης, ὁ προικολήπτης («στέργω καὶ βεβαιῶ τὰ ἄνωθεν»), δύο μάρτυρες καὶ ὁ νοτάριος.

168

1669. Πωλητήριο ἐνώπιον τοῦ καντζιλιέρη Μυκόνου, ἐκ μέρους τῶν «χαρατζιάρων τῆς κουμμουνιτᾶς», ἐν 296, σ. 575–576.

«... ἐνεφανίστησαν οἱ χαρατζιάροι... καὶ ἐπίτροποι... λέσι, ἐπειδὴ καὶ νὰ ἐχρῶσταν ἡ Μ. Κ. χαράτζια ἀπερασμένα καὶ τὰ παρόντα, εἰς τὸ συμβαστικῶς οἱ ἐπίτροποι καὶ χαρατζιάροι ἐβάλαν εἰς τὸ ἱκάντος ἓνα σπίτι... τὸ ὁποῖο τὸ ἐδιαλάλησεν ὁ καστελᾶνος, διὰ νὰ εὐρεθῇ συγγενῆς τῆς ἄνωθεν Μ. νὰ δόσῃ τὰ χαράτζια τὰ ἀφεντικά νὰ λάβῃ τὸ ἄνωθεν σπίτι...».

169

1669. «Ἑρμηνεία κανονισμοῦ τελωνειακῆς διατάξεως» ἐν Κ ρ ή τ η, ἐν 344, σ. 154–156.

170

1669. Συμβόλαιον Μ υ κ ό ν ο υ ἐνώπιον τοῦ καντζιλιέρη, ἐν 296, σ. 586–587.

«... ἐνεφανίστην ὁ Γ. Ζ. ὁ ὁποῖος λέγει πῶς νὰ εἶχαν... μία κατοικία... τὰ ὁποῖα τὰ εἶχεν ἡ μάνα του... πουλημένα τοῦ Ι. Π. ὡς καθὼς φαίνεται τὸ στρουμέντο τὸ γραμμένο στοὺς 1646 καὶ τὴν σήμερον, ἐρχόμενος ὁ ἄνωθεν Ζ. ἀπὸ τὴν Κωνσταντινόπολη, γυρεύοντας τὸ ἄνωθεν πρᾶμα διὰ προτιμὴ τῆς μητρὸς αὐτοῦ...».

171

1669. Σύμβασις δανείου ἐπὶ ἐξωνήσει, ὑπὸ τὸν τύπον παχτώσεως, ἐν Μ υ κ ό ν ω, ἐν 296, σ. 595.

«... ἡ ἄνωθεν κερά Ν. ... ἀπὸ τὴν σήμερον τὰ παχτώνει τοῦ ἄνωθεν Ν. τοῦ ἀδελφοῦ της διὰ ριάλια 36, ὡς καθὼς ἀτοί της λέσι καὶ ἀπὸ τὴν σήμερον τὰ παραδόνου(ν) εἰς τὰ χέρια τοῦ ἄνωθεν Ν., νὰ τὰ καλλιεργᾷ, νὰ τὰ τρώγῃ, ἕως ὅπου τοῦ λείπου(ν) τὰ ἄνωθεν 36 καὶ εἰς πᾶσα καιρὸ ὅπου ἡ ἄνωθεν Ν. ἢ ὁ ἀγὴρ αὐτῆς τὰ ἄνω λεγόμενα ριάλια νὰ τὰ δόνου(ν) τοῦ ἄνωθεν Ν., νὰ στρέφονται πάλι τὰ ἄνωθεν πράματα εἰς τὰ χέρια τοῦ ἄνωθεν Π. καὶ τῆς συβίας αὐτοῦ...».

172

1669. Συμβόλαιον Μ υ κ ό ν ο υ, ἐνώπιον τοῦ καντζιλιέρη, ἐν 296, σ. 627–628.

«... Α. λέγει, πῶς νὰ εἶχαν... ἓνα σπίτι κατώγι γονικόν τους, τὸ ὁποῖον σπίτι, ὡς καθὼς λέγει ὁ ἄνωθεν Α. τὸ εἶχαν οἱ γονεῖς του πουλημένο τοῦ ἄνω λεγομένου γονέων τοῦ ἄνωθεν Φ. διὰ ριάλια 12 1/2 καὶ τὴν σήμερον σηκώνοντας ὁ ἄνωθεν Α., γυρεύοντας τὸ ἴδιον σπίτι ὡς προσιμώτερος κληρονόμος τῶν γονέων αὐτοῦ, πάλι στερχτὸς ὁ ἄνωθεν Α. καὶ ὁ ἄνω λεγόμενος Φ. Μ. καὶ βάνου(ν) αὐτοθέλητοι μὲ ἴδιόν τους θέλημα καὶ στιμά- ρουν τὴν πρώτην καὶ ὕστερην στιμάτζιο διὰ ριάλια 20 1/2... ὁ Α. ὁμολογᾷ πῶς ἐπῆ- ραν οἱ γονεῖς του τὴν πρώτη στιμάτζιο καὶ αὐτὸς τὴν ὕστερη, εἰς τὸ ὁποῖον κράζεται πληρωμένος καὶ σατζιφάδος...».

173

1670. Διὰ συμβολαίου ἐνώπιον τοῦ καντζιλιέρη Μ υ κ ό ν ο υ, πωλεῖται τὸ ἥμισυ ἐξ ἀδιαιρέτου ἐκκλησίας («Παναγία τοῦ Ἀγραβαρᾶ»), ἀντὶ 45 ριαλίων, ἐν 296, σ. 685–686.

174

1670. Πράξεις ενώπιον τοῦ καντζιλιέρη Μυκόνου,
ἐν 296, σ. 688.

«... τὴν σήμερον ἤβαλεν ὁ μισὲ Τζ. τὸν καστελλᾶνο καὶ ἐδιαλάλησεν καὶ ἐκάντεψεν τὸ σπίτι τοῦ Μ.Ν. διὰ ριάλια ποῖ τοῦ χρεωστεῖ, ὡς καθὼς ἀτός του λέγει, ὅποιος ἀπὸ τοὺς ἐδικούς του δόση τὸ χρέος νὰ πέρνει τὸ ἄνωθεν σπίτι. Καὶ οὐδεὶς δὲν εὐρέθη νὰ τὸ πάρῃ διὰ τὸ χρέος ὅπου τοῦ ἐχρεώσται, εἰς τοῦτο ἐλελιμπεραρίστη εἰς τὰ χέρια τοῦ ἄνωθεν ἀφέντη (μισὲ Τζ.) Κ. ...».

175

1670. Πράξεις τοῦ συμβολαιογράφου Μυκόνου,
ἐν 296, σ. 698.

«... τὴν σήμερον ἠδιαλάλησεν ὁ καστελλᾶνος καὶ βάνει στὸ ἰκάντος τὴ φυτεία τοῦ Α. διὰ γρόσια 18 1/2 χρέος τοῦ ἀφέντη Τζ.Κ., τὸ ὁποῖο εἰς τέρμενον τρεῖς ἡμέρες νὰ δόσου(ν) οἱ πρόσιμοι ἐδικοὶ τὸ ἄνωθεν χρέος, νὰ πάρουν τὸ ἄνωθεν προᾶμα καὶ περάσουντας τὸ ἄνωθεν τέρμενον καὶ δὲν ἠθέλει φανιστῇ κανεῖς νὰ δόση τὸ ἄνω λεγόμενον χρέος, νὰ λελιμπεράρεται τὸ ἄνωθεν προᾶμα εἰς τὰ χέρια τοῦ ἄνωθεν ἀφέντη Τζ.».

176

1670. Κοινοτικὴ ἀπόφασις Μυκόνου,
ἐν 296, σ. 746.

«... τὴν σήμερον ... συνοδικῶς ὁμογνωμισμένοι ὁ κοιτῆς καὶ ἐπίτροπος ... Τζ.Κ. καὶ οἱ ἐπίλοιποι ἱερεῖς καὶ γέροντες ταύτης τῆς κοινοτικῆς ... οἱ ὁποῖοι ἐπειδὴ καὶ ὁ Γ.Κ. ... καὶ νὰ ἐχρεώσται τὰ χαράτζια του τὰ ἀφεντικά καὶ μὴ θέλοντας κανεῖς ἀπὸ τοὺς ἐδικούς του νὰ μοβερίσῃ νὰ πλερώσῃ τὰ ἀφεντικά χαράτζια, διὰ τοῦτο τὸ λοιπὸν ὅλοι οἱ κάτωθεν ὑπογεγραμμένοι ὁμογνωμισμένοι θέλουν καὶ βάζου(ν) στὸ ἰκάντος τὸ προᾶμα τῶν Β. ... τὸ ὁποῖο ἀπὸ τὴν σήμερον τὸ δόνου(ν) καὶ παραδόνου(ν) καὶ πουλοῦν το τοῦ ... Π. διὰ πρέτζιο ριάλια 5 1/2, ὡς καθὼς τὸ ἐστιμάρησεν ὁ Μ.Ρ. καὶ Τ.Β. καὶ τὴν ἄνω πληρωμὴ καὶ ξεπληρωμὴ τὰ γρόσια τὰ 5 1/2 ὁμολογᾷ ὁ Β.Μ. καὶ Α.Χ. πῶς τὰ ἔλαβαν διὰ κόντο τοῦ χαρατζίου του ...».

177

1670. Κανουνναμὲ Κρήτης,
μνημ. ἐν 423, σ. 207 σημ. 1.

178

1671. Πώλησις διὰ πλειστηριασμοῦ ἀκινήτου, ἐν Μυκόνῳ, διὰ χρέος,
ἐν 296, σ. 775.

«... ὁ παπᾶ κὺρ Δ.Γ., ὁποῖος λέγει, πῶς ἔσοντας καὶ νὰ τοῦ χρεωστῇ ὁ Γ.Μ. ριάλια 28, διὰ τὰ ὁποῖα ριάλια ἔσοντας ὁ ἄνωθεν Γ. καὶ νὰ μὴν ἀνεφανίστη νὰ πληρώσῃ τὸν ἄνω

λεγόμενον παπᾶ, ἐπῆρε θέλημα ἀπὸ τὸν . . . ἀφέντη Τζ.Κ. ἐπίτροπον καὶ κριτὴ Μυκόνου καὶ ἐπιτροπικὸς τοῦ ἀφεντὸς κατῇ Παροναξίας καὶ ἤστειλεν τὸν καστελᾶνο τῆς κοινότης καὶ ἤβαλεν τὸ σπίτι του . . . στὸ ἰκάντος καὶ ἠδιαλάλησέν το εἰς τὴν πιάτσα κουμμούνα, ὅποιος ἀπὸ τοὺς ἐδικούς του ἔχει δικαιώματα νὰ ἀνεφανιστῇ νὰ δώσῃ τὸ ἄνωθεν χρέος, νὰ λαβάνῃ τὸ ἄνω εἰρημένο σπίτι, εἰς τὸ ὁποῖο δὲν ἐμοβερίστη κανεὶς ἀπὸ τοὺς ἐδικούς του καὶ διὰ τοῦτο τὸ λοιπὸν ἀπὸ τῇ σήμερον λιμπεράρεται τὸ ἄνωθεν σπίτι εἰς τὰ χέρια τοῦ ἄνωθεν παπᾶ εὐτουνού καὶ τῶν διαδόχων καὶ κληρονόμων του, διὰ πρέτζιο ριάλια 16 . . .».

179

1671. Πώλησις διὰ πλειστηριασμοῦ ἀκινήτου, ἐν Μυκόνῳ, διὰ χρέος ἐκ χαρατζίου, ἐν 296, σ. 847.

« . . . ἐνεφανιστήκασιν οἱ χαρατζιάρηδες τῆς παρὼν νήσου Μυκόνου, οἱ ὅποιοι ἐβάλασιν στὸ ἰκάντος τὸ σπίτι τῆς Κ.Ρ. . . . διὰ τὰ ἀφεντικά χαράτζια, τὸ ὁποῖο τὸ ἐδιαλάλησεν ὁ καστελᾶνος . . . δὲν εὐρέθη κανεὶς ἀπὸ τὶς πρόσιμους ἐδικούς τοῦ ἰδίου πραγμάτων νὰ τὸ πάρῃ. Περὶ τοῦτο ἐνεφανίστη ὁ Ν.Ψ. καὶ ἐπῆρεν τὸ ἴδιο σπίτι διὰ ριάλια 7, ὡς καθὼς τὸ ἐστιμάρησαν . . . ».

180

1671. Δάνειον ἐπὶ ἐξωνήσει, ἐν Μυκόνῳ, ἐν 296, σ. 170–171.

« . . . ἡ Φ. ἀπὸ τῇ σήμερον τὰ δάνει καὶ παραδόνει καὶ παρτῶνει τὰ τοῦ ἄνωθεν Τ. διὰ γροῦσα 55 καὶ ἀπὸ τῇ σήμερον τὰ αὐτὰ τὰ πράγματα τὰ παραδόνει ὡς καθὼς τὴν σήμερον εὐρίσκονται, εἰς τέρμενον ἕως τὸν ἐρχόμενον πρωτοσύλη, καὶ περάσσοντας τὸ ἄνωθε τέρμενον καὶ δὲν ἠθέλει δώσει τὰ ἄνωθε δίδει ἡ ἄνωθεν Φ. τὸν ἀφῇ λεγόμενον Τ. παντοίαν ἐξουσία, νὰ βάνῃ ἀξιόπιστους στιμαριστάδες νὰ στιμάρουν τὰ ἄνωθεν πράγματα, νὰ τὰ πέρῃ ὁ ἄνωθεν Τ. εἰς τὴν ἀποκοπὴ τῶν στιμαριστάδων . . . ».

181

1671. Ἱερομονάχου Θεοκλήτου «Νομοκρίτης», περιέχων ἀποσπάσματα ἐν μεταφράσει, τῆς Ἑξαβίβλου, ἐν χφ. paris. gr. 1363 Α (φ. 1–204) καὶ Η 113 Μ. Λάυρας (Ἀθω). Πρβλ. 418, σ. IX, 396, σ. 586–598, 432, 3, σ. 371 σημ. β, 462, σ. 93.

182

1671. Μπεράτιον 29 Μαΐου διορισμοῦ ἐνετοῦ προξένου ἐν Κρήτῃ, ἐν 344, σ. 160–163.

183

1671. Περὶ φορολογίας ἀλλοδαπῶν ἐν Κρήτῃ, τῆς 11 Αὐγούστου, ἐν 344, σ. 165–166.

184

1671. «Νέα απογραφή τῶν κεφαλῶν τῶν καταβαλλουσῶν τὸν κεφαλικὸν φόρον τῆς νήσου Κ ρ ή τ η ς»,
ἐν 344, σ. 92–122.

185

1671(?) – «Ἡ νέα κανονιστικὴ διάταξις» περὶ ἐπιβολῆς τοῦ κεφαλικοῦ φόρου τῆς νήσου Κ ρ ή τ η ς,
ἐν 344, σ. 87–92.

186

1671. «Εἰκάζω, ὅτι κατὰ τὴν πατριαρχίαν ταύτην ὁ Παρθένιος Δ', τὸ 1671, ἐπέτυχε τῆς ἐκδόσεως διαταγῆς, δι' ἧς ἡ τουρκικὴ κυβέρνησις ἐκώλυσε τοὺς τότε συνηθεστάτους γάμους ὀθωμανῶν μετ' ὀρθοδόξων ἐλληνίδων».

71, σ. 595. Πρβλ. 445, σ. 314–316, 447, 6, σ. 284. Ἀλλὰ κατὰ τὸν Σ κ α ρ λ ά τ ο ν Δ. τὸν Β υ ζ ά ν τ ι ο ν, ἐν 62, Γ' σ. 430 «ἡ ἀπαγόρευσις ἀφεώρα εἰς τοὺς μεταξὺ χριστιανῶν διὰ κεπηνίου γάμους». Ἀσχετὸν πρὸς τὸ ἀνωτέρω εἶναι τὸ εὐθὺς κατωτέρω βεράτιον.

187

1672. Βεράτιον ὑπὲρ πΚ. Δ ι ο ν υ σ ί ο υ Δ',
ἐν 76, σ. 98–100, ἐν μεταφράσει ἐκ τοῦ γαλλικοῦ.

188

1673. Ἀπόφασις ἱεροδίκου Β ε ρ ο ί α ς,
περὶ τελέσεως γάμου ζεύγους χριστιανῶν, ἐπὶ ποινικῇ ρήτρᾳ, ἐν περιπτώσει διαζεύξεως,
8000 ἄσπρων, ἐν 33, σ. 40–41.

189

1673. Διανομὴ παχτωθέντος κτήματος, ἐν Μ υ κ ό ν ω,
ἐν 296, σ. 891.

«... ἀπὸ τὸ ἓνα μέρος ὁ Δ.Τ. καὶ ἀπὸ τὸ ἄλλο μέρος ἡ Ε. καὶ ὁ υἱὸς τῆς, ... οἱ ὁποῖοι λέσι πῶς εἵχασιν ἓνα κλεισμα... τὸ ὅποιο τὸ ἐφύττεψεν ὁ ἄνωθεν Τ, καὶ ἤκαμέν το ἀμπέλι τοῦ καμάτου καὶ τὴν σήμερον συμβασιτικῶς οἱ ἄνωθεν τρεῖς... ἐπῆγαν καὶ ἐμοιράσασιν το, κατὰ τὴν τάξιν καὶ συνήθεια τοῦ τόπου καὶ ἔβγαλαν τὸ κοπιαστικὸ τοῦ ἄνωθεν Τ. καὶ ἐπόμεινεν ἡ πάρτη του τὴν βορεινὰ μεριά, καὶ τοῦ ἄνωθεν Μπ. (υἱοῦ) καὶ τῆς Ε. ἡ πάρτη εἶναι στὴ νοτεινὰ μεριά...».

190

1674. Σύμβασις παλληκαριάτικου, ἐν Π α ξ ο ῖ ς, ἐν 296, ἀριθ. 85.

«... ὡς λέγει ἡ ἄνωθεν κυράτσα Π. πῶς μέλει νὰ λάβῃ διὰ ἀνὴρ της τὸν κὺρ Φ.Β. καὶ ὡς ἔχει εἰς τὴν ἐξουσίαν της τὴν προῖκα, ὡς καθὼς διαλαβάνουν δύο της γραφῆς εἰς τὸ ὄνομα αὐτῆς, καὶ ὡς νοικοκυρὰ ὁποῦ ἡβρίσκεται εἰς τὰ παντοῖα της ἀγαθὰ, ἀμπέλι, χωράφια, ἐλῆές, σκοντιὰ, σολδιά καὶ ἄλλο τι θέλει, ἐκουσία της γνώμῃ καὶ ποιεῖ τὸ παρὸν φέλεθρο καὶ δίδει πρὸς τὸν ἄνωθεν κὺρ Φ. καὶ κληρονόμους διαδόχους αὐτοῦ, ὅλο ἐκεῖνο ὁποῦ διαλαμβάνουν δύο της γραφῆς ἀπὸ τοῦ νῦν καὶ εἰς τὸν αἰῶνα τὸν ἅπαντα...».

191

1674. Βεράτιον ὑπὲρ μ. Μεγ. Σ π η λ α ῖ ο υ Κ α λ α β ρ ὺ τ ω ν, φορολογικοῦ περιεχομένου, ἐν 431, 5, σ. 195–197.

192

1675. Συμφωνητικὸν μεταξὺ Κυρίτζη Δράκου, πνιγρεξουσίου τοῦ Μεγ. Διερμηνέως τοῦ Στόλου καὶ τῶν κατοίκων Μυκόνου,

περὶ ρυθμίσεως τοῦ συνόλου τῶν φόρων τῆς νήσου εἰς 3400 ἀσηλάνια ἐτησίως, ἐν 144 σ. 27–28.

«... Ὁ Κυρίτζης Δράκος... συμβασιτικῶς μετὰ τοὺς καὶ προεστούς καὶ γέροντες ἀπλῶς εἰπεῖν καὶ μὲ ὅλη τὴν Κοινότης καὶ δώνει καὶ παραδόνει καὶ ἀποκόβγει εἰς τὸν παρὸν χρόνον μόνον, τὸ παρὸ νησι μὲ κεφαλοχάρατσα, δεκατὶς κρηθάρων, κρασίων, ὀσπρίων, δένδρων, προβατονομίων, κεσσιμίων, κουμέρκια, κοκτάνες, σάκισμάτων ἀφεντικῶν καὶ εἰ τι δικαίωμα ὅπου νὰ ἐγγίξῃ τοῦ ἄνωθεν ἐνδοξοτάτου. Ὅλα τὰ ἄνω γεγραμμένα καὶ ἕτερα, ἀπὸ τὴν σήμερον τὰ δώνει καὶ παραδόνει καὶ πονλεῖ τα τῆς ἄνωθεν κοινότη διὰ πρέτζιο ἀσηλάνια 3400. Ὁμπλιγάρονται νὰ τὰ δώνουν εἰς ράτες δύο, τὸν προῶτον ἐρχόμενον Σεπτέμβριον καὶ ὀκτώβριον καὶ τὰ ἀπολειφθὲν νὰ δώνουν φλεβάρη καὶ μάρτιον. Ἀκόμη λέσει τὴν ράτα τοῦ μαρτίου νὰ τήνε στέλλον μὲ ἔξοδες καὶ περίκουλα ἐδικά τους, νὰ τὰ παραδώνουν... εἰς τὸ νησι τῆς Χίου. Καὶ τὰ ἐξῆς : καὶ διὰ βεβαίωσι τοῦ παρόντος ὀπλιγάρονται ὅλοι οἱ κάτωθεν ὑπογεγραμμένοι καὶ ὅλο τὸ ἐποῖμνιο, αὐτοὶ καὶ τὰ καλά του, τὰ ἔχοντα καὶ τὰ μέλλοντα. Καὶ τὰ ἐξῆς : Εὐγάζοντας ἀπὸ τὰ τζακίσματα τὰ μεγάλα καράβια ἢ σαῖκες, ἂν ἤθελε τύχη καὶ τζακιστοῦσι, νὰ εἶναι τὰ μισὰ τοῦ... ἀφεντός μας καὶ τὰ ἄλλα μισὰ νὰ εἶναι τῆς Κοινότης. Εἰ δὲ ἤθελε τζακίσουν βάσκες, ξύλα μικρὰ, νὰ εἶναι ὅλα τῆς Κοινότης».

193

1676. Διάγνωσις πΚ. Διο ν υ σ ί ο υ Δ', περὶ ἐγκυρότητος δ' γάμου, τοῦ α' θεωρηθέντος ἀνυποστάτου, ὡς βίᾳ τελεσθέντος, ἐν 78, σ. 103.

194

1678. Δάνειον ἐπὶ ἐξωνήσει, ἐν Μυκόνῳ,
ἐν 296, σ. 861–862.

«... ἡ ἄνωθεν Φ. ἀπὸ τὴν σήμερον τὸ δόνει καὶ παραδόνει καὶ παχτώνει (τὸ ἀμπέλι της) τοῦ ἄνωθεν Ί. διὰ ριάλια 6, ὡς καθὼς τὸ ἐταιριάσασιν ἀλλήλοι της, ὅποῖος ἄνωθεν (Ί.) ὑπόσχεται, ὅποτες εἰς πᾶσα καιρὸ ὅπου ἡθέλει τοῦ δώσει τὰ ἄνω... γρόσια τὰ 6, νὰ ρεφουδάσῃ τὸ ἄνωθεν προῖμα, ὡς καθὼς ἡθέλεν εὔρεθῇ τῷ καιρῷ ἐκείνῳ...».

195

1679. «Μοιραστῆρι» κληρονομίας ἐν χωρίῳ Καλαμωτῇ τῆς Χίου,
ἐν 44a, σ. 99–101.

(Ἡ μήτηρ καὶ αἱ δύο θυγατέρες της διανέμουν τὴν πατρικὴν καὶ δύο ἀποβιωσάντων υἱῶν τῆς πρώτης καὶ ἀδελφῶν τῶν λοιπῶν.) «... Ἀρχὴν ἔλαβεν ἡ ἄνωθεν (μήτηρ) διὰ οὗτι της ἐγγίζει ἀπὸ τὸν (ἄνδρα της) τὸ ἔχει, ἡγουν καθὰ ἔξη ἔναν καὶ ἀπὸ τὰ παιδιὰ της, ἡγουν τὸ γάλας της...».

196

1680. Πρακτικὸν 5 Μαΐου τῶν κατοίκων τῆς Μυκόνου,

περὶ ὑποδείξεως διορισμοῦ ὡς βοῦδοῦ τοῦ Μιχαὴλ Καλαμαρά, ἀναδεχομένου νὰ πληρώσῃ κατ' ἀποκοπὴν 3150 ρεάλια, ἀνταλλάγμα πάντα τοῦ σόρους τῆς νήσου, ἐν 144, σ. 29–30.

«Ἐπειδὴ καὶ τὴν σήμερον νὰ εὑρίσκειται τὸ παρὸ νησι τῆς Μυκόνου εἰς μεγάλην ἀσυστασία καὶ κίνδυνον τοῦ ξεμπιταρισμοῦ, διὰ τὸ μεγάλωτατο χρέος ὅπου χρεωστοῦμεν τοῦ ἐνδοξοτάτου μας ἀφεντὸς... δεόμενοι τῶν... διὰ νὰ λάβῃ τὸ βοῦβοντιλίκι της παρὸς χρονίας κατὰ τὸ ταχὺ τοῦ... βασιλέως εἰς τὰ πέντε ἔνα (δηλ. 20 %), τόσο εἰς καρποὺς καὶ κρασί, διὰ νὰ τὰ λαβαίνῃ καὶ νὰ τὰ περιλάβῃ... ὄντας καὶ αὐτὸς στρεχτὸς κατὰ τὴν ὑπογραφὴν του ὅποῖος... προμετᾷρε νὰ δώνῃ τοῦ... ἀφεντὸς διὰ τὴν ἐφετεινὴ χρονία ρεάλια σωστὰ εἰς ῥάτες δύο 3150, διὰ τὰ ὅποια νὰ λαβαίνῃ τοὺς καρποὺς, κρασί, κεφαλοχάρατσα, κουμέρκια εἰς τὰς χεῖρας αὐτοῦ νὰ τὰ κἀνῃ ὡς θέλει καὶ βούλεται, ἀκόμα καὶ ἔτερα δένδρων, προβατονομίαν, θαλασσῶν ρεγάλια, τζακίσματα καὶ ἔτερα, κατὰ τὴν τάξιν καὶ συνήθειαν τῶν ὑπολειφθέντων νησιῶν, νὰ παιδεύῃ τοὺς ἀτάκτους, ἵνα μὴ ὑπεραίρονται καὶ εἴ τι(ς) ἄλλῃ ἐξουσία ὅπου νὰ τυχαίῃ κατὰ τὴν τάξιν καὶ συνήθειαν τῶν ὑπολειφθέντων βοῦβοδόδων νὰ τὴν ἔχῃ καὶ νὰ τὴν ἐξουσιάζῃ ὡς ἄνωθεν...».

197

1680. «Νομικὴ Συναγωγὴ ἐκ διαφόρων νομίμων», τοῦ π. Ἱεροσολύμων
Δοσιθέου,

ἐν χφ. 336 τῆς ἐν Μόσχᾳ Ί. Συνόδου καὶ ἐν χφ. 2/184 (φ. 71–352) Μετ. Π. Τάφου Κπ. Εὐρεῖα περίληψις τῶν περιεχομένων πατρ. ἐγγράφων, τῶν ἐτῶν 1538–1684, ἐν 313, τ. 3, σ. 547–604. Πρβλ. αὐτόθι, σ. 4α'–4γ'.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

198

1683. Ἐγγραφον ἀπὸ 30 Μαΐου τοῦ μουλλᾶ Χίου καὶ Ἀνδρου πρὸς τοὺς «παπάδες καὶ γέροντες τῆς νήσου Ἀνδρου», ἀνακοινοῦντος, ὅτι ἀπεφασίσθη, ὅπως τοῦ λοιποῦ μὴ φορολογῶνται οἱ ραγιάδες ὑπὲρ τὸ κανονικόν, ἐν 290, σ. 147.

199

1683. Ἀπόφασις πΚ. Ἰακώβου, περὶ ἀδείας δ' γάμου χήρου, λόγῳ τελέσεως τοῦ α' γάμου ἐν ἀνηβότητι, ἐν 70, Α' σ. 59–60.

200

1684. «Κοντραδίτο» ἐν Μυκόνῳ, ἐνώπιον πρωτονοταρίου, ἐν 296, σ. 567.

«... ἐνεφανίστηκεν ἡ... Μ.Σ... ἡ ὁποία ζητῶ καὶ λέγει, ἐπειδὴ καὶ νὰ ἐπόθαναν τὰ ἀδέρφια τῆς ἐλεύθερα, χωρὶς νὰ ἔχουν κληρονομίαν καὶ ἐπειδὴ νὰ μὴν εὐρίσκεται εἰς τὸ παρὸ νησι μπελάντζα τῆς δικαιοσύνης, διὰ τοῦτο βάνει ἡ ἄνωθεν... τὸ παρὸ κοντραδίτο διὰ νὰ στέκονται τὰ δικαιώματά τῆς ἀνοιχτά εἰς πᾶσα καιρὸν ποὺ ἤθελεν ἔλθει δικαιοσύνη, νὰ ἀνεφανιστῇ καὶ νὰ γυνέψῃ τὰ δίκαιόν τῆς...»

201

1685. Πάχτωσις ὑπὸ ὄρους, ἐν Μυκόνῳ, ἐν 296, σ. 152.

«... ἡ Φ. τὸ δόνει καὶ παραδόνει καὶ παχτώνει τοῦ ἄνωθεν Γ., διὰ πρέτζιο ριάλια ἐπτὰ, ὡς καθὼς ἐσυβαστήκασιν, ἀλλήλοι τῆς, ὁποῖος ἄνωθεν Γ. ὑπόσχεται καὶ κοντεντάρεται νὰ τὸ ἔχη καὶ νὰ τὸ δουλεύῃ, νὰ δόνῃ τῆς ἄνωθεν Φ. πᾶσα ποὺ ἤθελεν τὸ σπεύρει, ἀπὸ κοντροάδα ποὺ ἤθελεν κάμει, τὴν τρίτο. Ἀκόμη ὑπόσχεται ὁ ἄνωθεν Γ., εἰς καιρὸ ποὺ ἤθελεν πανδρέψειν τὴν κόρη τῆς (ἡ Φ.) νὰ τῆς τὸ τάξη διὰ προυκίν τῆς, χωρὶς νὰ δόνῃ ἡ ἄνωθεν Φ. ἀπὸ τὰ ἄνω... γρόσια 7, τίποτις, μόνον νὰ τῆς παραδόνῃ πάντῃ ἐλεύθερο...».

202

1685. Ἀχτναμές σ. Μωάμεθ Δ', ὑπὲρ π. Ἱεροσολύμων, ἐν 280, Δ' σ. 418–422.

203

1685. «Προνόμια τῆς Κοινότητος τῆς Ἀγίας Μαύρας (Λευκάδος)» ἐκ 16 ἄρθρων, ἐν 241, σ. 39–45. Τὸ Συμβούλιον (ἐκ 51 προκρίτων ἐγγχωρίων, δυναμένων ν' ἀνέλθουν εἰς 70), θὰ ἐκλέγῃ τρεῖς Συνδίκους (ἄρθρ. 2), τρεῖς δικαστάς, ἐκ τῶν μελῶν του (ἄρθρ. 3).

Οἱ κάτοικοι ἀπαλλάσσονται τῆς ὑποχρεώσεως νὰ ἐξοπλίζουν γαλέραν (ἄρθρ. 11)· ἀπαγορεύεται νὰ ἔλθῃ καὶ κατοικήσῃ ἐν τῇ νήσῳ οἷονδήποτε πρόσωπον ἐκ τῶν τριῶν ἄλλων γειτονικῶν νήσων καὶ τῶν περιφερειῶν των, ἄνευ ἀδείας τοῦ Συμβουλίου (ἄρθρ. 16).

204

1685. Συνοδικὴ ἀπόφασις πΚ.

δι' ἧς ἀπηγγέλθη διαζύγιον συζύγων συνδεομένων δι' ἀδελφοποιίας, μνημ. ἐν 249, σ. 290 σημ. 3.

205

1687. Προνόμια τῶν Δερβενοχωρίων (Κούντουρα, Βίλια, Περὰ-χώρα, Μπίσια, Μάζι, Μέγαρα καὶ Ἑξαμίλια),

ἐν 25α.

«... Αὐτὰ τὰ χωρία ἔλαβαν τὰ προνόμια ἀπὸ τοὺς τούρκους εἰς τοὺς 1677 (γρ. 1687) ὅταν οἱ Βενέτικοι ἐπῆραν τὴν Πελοπόννησον ἀπὸ τοὺς τούρκους. Τὰ χωρία αὐτὰ ἐστάθησαν εἰς τὴν ὑποταγὴν τῶν τουρκῶν εἰς τὴν Θήβαν καὶ ἔλαβαν ἀπὸ τὴν Πόρταν τὴν ὀθωμανικὴν αὐτὰ τὰ προνόμια : νὰ εἶναι φελλοὶ τοῦ ὄρους, νὰ ἐμποδίζουν τοὺς Βενετζάνους, νὰ μὴν ἔχουν τὴν διάβασιν τῆς Βοιωτίας καὶ νὰ περνοῦν οἱ κλέπτει τοῦ Μορέως εἰς τὴν Βοιωτίαν νὰ κλέπτουν. ... Καὶ διὰ ταύτην τὴν αἰτίαν εἶναι πολλὰ ὀλιγότερα τὰ δοσιματὰ πρὸς εἰς τὴν αὐθεντίαν : Εἶναι τὸ χαράτζι τοὺς ἀπὸ 90 παράδες καὶ ἡ ποσότης τῶν χαράτζιων ἀποκομμένη 700 χαράτζια. Καὶ ἐκτείνονται αὐτὰς ἀνάμεσόν τους, τοὺς πίπτει ἀπὸ μία ὀλίγη ποσότης παράδων τοῦ κάθε ἑνός...».

206

1690. Διαζύγιον μ. Παροναξίας, λόγω ἀναδοχῆς τέκνου κατὰ τὸ βάπτισμα ὑπὸ τῆς μητρὸς του,

ἐν 348, σ. 34.

207

1690. Συνοδικὴ ἀπαγόρευσις καὶ ἀκύρωσις ἀνευλογήτων γάμων ὑπὸ μ.

Παροναξίας Ἰωάσαφ,

ἐν 348, σ. 35. Πρβλ. κατωτέρω ἀριθ. 214.

«... ἡ κακὴ καὶ μαρὰ συνήθεια, ὅπου ἐπεκράτησεν εἰς ταύτην τὴν ἐπαρχίαν (Νάξου) νὰ παίρνουν τινὰς γυναῖκα μὲ ἀρραβῶνα κοινὸν ἢ καὶ μὲ ἱερολογία καὶ νὰ ταῖς ἔχουν ὅσον καιρὸν θέλουν... τὸ δὲ (μυστήριον) τοῦ στεφανώματος ἀπέχει μακρὰν... Ὅθεν... ἀποφαινόμεθα... ἵνα μὴ τολμήσῃ τινὰς ἀπὸ τοῦ νῦν καὶ εἰς τὸ ἐξῆς συζεῦξαι ἀνδρὶ γυνὴ ἄνευ τελείας στεφανώσεως...».

208

1690. Προικοσύμφωνον ἐν χωρίῳ Μέσα Διδύμας τῆς Χίου,
ἐν 44α, σ. 101–102.

«... ἐν πρώτοις μὲν τάττουσιν οἱ ἄνωθεν Ἰω. (ὁ πατήρ) πρὸς τὸν εἰρημένον γαμπρὸν αὐτοῦ Μιχάλην διὰ ὄνομα καὶ πρόσωπον τῆς θυγατρὸς αὐτοῦ τῆς Μαροῦς ἀπὸ ὅσα δεσπόζει καὶ κληρονομεῖ γονικά, πατρικά καὶ μητρικά... Ἀκόμη τάττει καὶ φιλοδορεῖ καὶ ὁ γαμπρὸς πρὸς τὴν συμβίαν αὐτοῦ τὴν Μαροῦν... ἀκόμη τῆς τάττει ὅ,τι μερικὸν ἔχει... Ἐτοῦτα ὅλα ὅπου ἔγραψεν ὁ ἄνωθεν Μιχάλης ὁ γαμπρὸς, τὰ ἔταξεν μὲ θέλημα τῆς μητρὸς αὐτοῦ Κ. καὶ τοῦ Γ. τοῦ ἀδελφοῦ του, πὺν εἶναι διὰ πρόσωπον καὶ τῶν ἐτέρων παιδῶν καὶ τοῦ γέροντα τοῦ Κ., τοῦ πατρὸς τοῦ γαμπροῦ...».

209

1690. Γράμμα, Ἰουνίου, μ. Παροναξίας Ἰωάσαφ περὶ συμβιώσεως
μετὰ μνηστῆς ἐπὶ ἔτη, ἄνευ τελέσεως γάμου.
ἐν 348, σ. 36.

«... εἰς δὲ τὴν ἐπαρχίαν ταύτην τῆς Ἀξίας ἐπεκράτησε σιγήθαι ἄθεσμος καὶ μυσαρὰ καὶ παντὸς νόμου καὶ τάξεως ἐναντία καὶ ἄλλοι μὲν μετὰ φίλων συμφώνων οἰκοῦσι καὶ συναναστρέφονται, τάχα ὡς ὑπὸ νόμον δοκοῦντες εἶναι, ἕτεροι δὲ προσφάσει τοῦ ἱερολογικοῦ ἀρραβῶνος χρόνῳ μακρῷ ἀνευλογήτως διάγουσι, τεκνοποιῶντες, περὶ δὲ τελείων στεφάνων οὐ φροντίζουσι, οὐδὲ τοὺς μέλει... Προστάται καὶ διορίζω. Πρωτὸν μὲν νὰ μὴ πολυμῆση ἐπὶ πλέον τινὰς νὰ πολιτευθῇ τριονταετρώπῳ ἐν βάσει ἀφορισμοῦ...».

210

1691. Προικοσύμφωνον, ἀπὸ 16 Ἀπριλίου, ἐν Νάξῳ,
ἐν ᾧ συνιστοῦν προῖκα, ἰδιαίτερος οἱ γονεῖς τῆς νύμφης καὶ οἱ γονεῖς τοῦ γαμβροῦ, ἀνέκδοτον, ἐν ΕΒΕ Τμ. χφφ. Ξ 61.

«... τὰ πράγματα ὅλα, πὺν εἰς τὸ παρὸν γράφονται καὶ προουκοδοτίζονται τῆς νύμφης, τῆς δίνονται μὲ τὴν παροῦσα ἀνίκητη κοντετζιόνε, ὅτι ἀνίσως καὶ ἐθέλουσι κάμει νόμιμα παιδία ἐκ τῆς σαρκὸς τῆς, νὰ τὰ δόνουν τῶν παιδίων τως, ὡς ἤθελεν τοὺς ἀρέσει, τινὸς πολὺ, τινὸς ὀλίγο, ὡσὰν νοικοκύρη. Εἰ δὲ καὶ ἤθελεν ἀποθάνει ἄκληρη, πὺν ὁ Θεὸς νὰ μὴν τὸ δόση, νὰ στρέφου(ν) εἰς τοὺς πλέα προξίμους ἐδικούς καὶ νὰ μὴν ἔχη ἄλλο περισσότερον τῆς ἐξουσίας τῆς, παρὰ διακοσίων ρεαλίων προῖκα, νὰ τὸ κάμη διὰ τὴν ψυχὴν τῆς. Εἰς τὸν ὅμοιον τρόπον κάνουσι χρήσιμη τούτη κοντετζιὸν τοῦ γαμπροῦ ὅτι ἀνίσως καὶ ἐκεῖνος ἤθελε κάμει νόμιμα παιδία ἐκ τῆς σαρκὸς του, νὰ τὰ δίνει τῶν παιδίων του, ὡς θέλει καὶ αὐτός, τινὸς πολὺ, τινὸς ὀλίγο. Εἰ δὲ καὶ ἤθελεν ἀποθάνει ἄκληρος, τὰ πράγματα ὅπου τὸν ἔρχονται προουκοδοτισμένα ἀπὸ μέρος τοῦ πατρὸς του, νὰ στρέφονται εἰς τὸν δευτέρον του ἀδελφόν, τὸ ἀρσενικό, διὰ νὰ τὰ δόνη εἰς ἄλλο παιδί ἀρσενικό, πὺν νομίμως ἤθελεν κάμει καὶ νὰ τὸ εὐγάξῃ Τζωρτζάκη, τὸ ὄνομα τοῦ πάππου του καὶ τὰ ὅσα εἶναι ἀπὸ λογαριασμὸν καὶ δικαίωμα τῆς μητρὸς του, νὰ πηγαίνουσιν εἰς τὸ θηλυκό τος παιδί. Τόσον θέλουσι καὶ ξετελευγοῦσι(;) μὲ κάθε καλλιώτερον τρόπον, μὲ τὴν εὐχὴν τοῦ Κυρίου καὶ τὴν ἐδικήν τως... Εἰς πένα καὶ κοντάνα ὅγιο ἀπὸ τὰ μέρη ἤθελεν ἀλληλογήσῃ, νὰ πληρώνη εἰς τὴν ἀφεντίαν ρεάλια πεντακόσια, τὰ ὅποια πληρώνοντας, πάλιν τὸ παρὸν προικοσύμφωνο νὰ

ἔχη τὸ ἰσχυρόν, βέβαιον καὶ ἀμετάλλακτον, ὡσὰν νόμιμη, φανερὴ καὶ θεληματικὴ προᾶξις. Εἰς πίστιν καὶ τὰ ἐξῆς» (Ὑπογράφουν οἱ συμβαλλόμενοι προικοδότης, δύο μάρτυρες καὶ «ὁ φανερός νοτάριος καὶ καντζηλλάρης Ναξίας Νικόλαος Ἀναπλιώτης»).

211

1691. Προκαταβολικὴ δῆλωσις ἐνώπιον τῆς Καντζηλαρίας Μυκόνου, περὶ ἀσκήσεως δικαιώματος προτιμήσεως, ἐν 295, ἀριθ. 263.

«...ἐνεφανίστην ὁ Π.Τ. . . . ὁποῖος βάζει τὸ παρὸν κοντραδίτο νὰ στέκονται τὰ δικαιώματά του ἀν<οι>χτὰ εἰς πᾶσα καιρὸν ποὺ θέλει γυρέψει διὰ προτιμὴ τῶν πραγμάτων τὰ γονικά του, νὰ πορῇ νὰ ἀνεφανιστῇ εἰς πᾶσα κριτήριον διὰ νὰ λάβῃ τὸ δίκαιόν του, ἐκεῖνο ποὺ τοῦ ἀγγίζει . . .».

212

1691. «Ταρίφα» τοῦ Κοινοῦ τῶν Μυκονίων, μνημ. ἐν 144, σ. 9.

213

1691. Μπουργιουρντὶ Μ. Βεζύρη, ἀπὸ 18 Φεβρ., περὶ πληρωμῆς τῶν φόρων τῶν Νοτίων Σποράδων κατ' ἀποκοπὴν, ἐν 370, σ. 332-333 καὶ μνημ. ἐν 252, σ. 365.

214

1691. Προᾶξις 1 Μαρτίου κληρικῶν καὶ λαϊκῶν Νάξου, ἀποσπασματικῶς

ἐν 184, σ. 170· πρβλ. αὐτόθι, σ. 203, σχετικὸν Γράμμα μ. Ἰωάσαφ. Πρβλ. ἀνωτ. ἀριθ. 207 (κακίζεται «ἡ μισρὰ καὶ κακὴ συνήθεια, ὅπου ἐπεκράτησεν εἰς τὴν ἐπαρχίαν Νάξου, νὰ πέρουν μερικοὶ γυναῖκες, μὲ ἀρραβῶνα κοινὸν ἢ καὶ μὲ ἱερολογίαν καὶ νὰ ταῖς ἔχουν, ὅσον καιρὸν θέλουν . . .»).

215

1692. Συμβολαιογραφικὴ δῆλωσις γυναικὸς τῆς νήσου Παξῶν, ὅτι ἐπιτρέπει εἰς τὸν ἄνδρα αὐτῆς τὴν διγαμίαν, ἐν 295, ἀριθ. 230.

« . . . ἡ παροῦσα κυράτσα Φ. . . . ἐπειδὴ καὶ νὰ εἶχε ἐβλογηθῇ τὸν κὺρ Σ.Α. τὸν ἀπερασμένο καιρό, καὶ πάλαι ὁ ἄνωθεν κὺρ Σ. νὰ ἐβλογήθῃ ἕτερον γυναῖκα, μὴ φανερόντας τὴν ἀλήθειαν τοῦ . . . πρωτοπαπᾶ τῶν Παξῶν . . . τώρα ἡ αὐτὴ κυράτσα Φ., ἀπὸ καλῆς της προαίρεσι, θέλει καὶ ρεμετέρεται καὶ τοῦ δίνει θέλημα καὶ τελείαν τὴν συγχώρησιν, καὶ νὰ ἔχη τὴν ἕτερον γυναῖκα, ὀνόματι Π., ὥσπερ καὶ τοὺς ἐπιλοίπους χριστιανούς, καὶ οὕτως παρακαλεῖ τὴ Δικαιοσύνη νὰ τὸν ἐσυμπαθήσῃ ἐσώτερα καὶ ἐξώτερα . . .».

216

1693. Προικοσύμφωνον, ἐν ᾿Ανδρῳ,
ἐν 289, σ. 237.

«... ἀπὸ τὸ ἄλλο μέρος δίνει ὁ (προικοδότης) τοῦ (υἱοῦ του) ... τὸ περιβόλι ὅλο εἰς τὸ Λ., μὲ τὶς ἀγοράδες ποῦ ἔχει, νὰ τὸ τρώγῃ καὶ νὰ τὸ γοδέρῃ εἰς ὅλη του τὴ ζωὴ καὶ μετὰ θάνατον νὰ εἶναι τοῦ ἄνωθεν (υἱοῦ του) καὶ μετὰ τοῦτον νὰ πηγαίῃ ἀπὸ πρῶτο εἰς πρῶτο παιδὶ ἀρσενικό...».

217

1693. Διάταξις πΚ. Καλλινίκου Β', περὶ κωλυμάτων γάμου,
ἐν 70, Β' σ. 391–394.

(ἄδεια τελέσεως γάμου μεταξὺ συγγενῶν ζ' βαθμοῦ ἐξ αἵματος) «... ἅτε πολλὴν λόγον ποιούμενοι τοῦ ἀνακτᾶσθαι πᾶσι τρόποις ψυχάς, ἵνα μήπου τὰ δεόμενα διορθώσεως παραιτούμενοι, λάθοιεν ἂν ἐς αὐτά, ζημιοῦντες τὰ καίρια...».

218

1694. Προνόμια τῆς νήσου Χίου,

συμφώνως πρὸς τὴν Ἀπάντησιν τοῦ Πανέλληνίου, διὰ τοῦ Καποδίστρια, τῆς 18/30 Ὀκτ. 1828 πρὸς τοὺς ἀντιπροσώπους τῶν Συλλόγων Ἀλλῶν, ἐν 228, τ. 11, σ. 320–321.
«Ἐπὶ τῆς τελευταίας παραδόσεως τῆς Χίου εἰς τοὺς Τούρκους κατὰ τὸ 1694, οἱ χριστιανοὶ κάτοικοι τῆς νήσου ἔλαβον διὰ συνθήκης πολλὰ προνόμια, ἐκ τῶν ὁποίων τὰ κυριώτερα εἶναι τὰ ἑξῆς :

Α'. Ἡ ἀπόλυτος θρησκευτικὴ ἐλευθερία.

Β'. Ἡ παρὰ τῆς Κοινότητος διεύθυνσις τῶν τοπικῶν πραγμάτων.

Γ'. Ἡ ἀτέλεια τοῦ δεκάτου, περιορισθέντος εἰς μικρὸν τινα φόρον, λεγόμενον τακρίλι.

Δ'. Ἡ νῆσος ἐχρεώσεται νὰ ἔχῃ ἓνα καὶ μόνον διοικητὴν τοῦρκον, ὀνομαζόμενον μουνσελίμην.

Ε'. Καμμία τουρκικὴ οἰκογένεια δὲν ἐδύνατο νὰ κατοικῇ ἐπὶ τῆς νήσου.

Σ'. Ὁ ἀριθμὸς τῶν τούρκων, οἵτινες κατεῖχον τὸ φρούριον, ἦτο προσδιορισμένος. Καὶ ἡ φρουρὰ ἔπρεπε νὰ ἀλλάζῃ ἀπὸ καιρὸν εἰς καιρὸν.

Ζ'. Ἐνας μόνος ἀγᾶς τοῦρκος ἤρχετο κατ' ἔτος καὶ ἐσύναζε τὸ δόσιμον 20000 ὀκάδων μαστίχης.

(Η'). Οἱ κάτοικοι καθυπεβάλλοντο εἰς τὸ χαράτσι...».

219

1694–1702. Διάταξις πΚ. Καλλινίκου Β', περὶ προικοδοσίας,
ἐν 70, Α', σ. 70–74.

Ἐπὶ περιουσίας ἄνω τῶν 5000 γροσίων, ἡ προῖξ τῆς πρώτης θυγατρὸς γρόσια 2000, συμπεριλαμβανομένων κοσμημάτων. Αἱ λοιπαὶ θυγατέρες 40 % τῆς λοιπῆς περιουσίας. Οἱ ἔχοντες κάτω τῶν 5000 γροσίων περιουσίαν, ἀνὰ 40 % εἰς ἐκάστην θυγατέρα.

220

1695. Συμβόλαιον προικίσεως ἄρρενος τέκνου, ἐν Νάξῳ, ἐν 200.

221

1695. Γραπτὰ ἔθιμα Σύρου, τῆς 13 Ἰουνίου, ἐν 130, VIII, σ. 499–500.

Τὴν σήμερον συμμαζομένοι ἡμεῖς οἱ κάτωθεν γεγραμμένοι ἐπίτροποι καὶ προεστοί, καὶ ὅλοι οἱ ἐπίτροποι τοῦ παρόντος νησίου, ξεκαθαρίζομεν ἐδὼ παρὼν ὅλας τὰς τάξεις ὅπου ἐσταθήκασιν στὸ νησί μας ἀπὸ τὸ ἔκπαλαι, ὡς καθὼς εὗρεθήκαμεν καὶ ἐβεβαιωθήκαμεν ἀπὸ τούτους παλαιούς ἀνθρώπους πῶς ἦτον πάντα, καὶ μὲ τὸ νὰ μὴν εὗρισκονται γεγραμμένα, συμφωνημένοι ὅλοι εἰς μίαν γνώμην, θέλομεν νὰ τὰ βάλωμεν διαγράφου διὰ νὰ ἀκολουθοῦσιν ὅλοι ὡς καθὼς φαίνονται, καὶ νὰ μὴν σηκώνεται καθ' ἑνα νὰ χαλᾷ ταῖς συνήθειαις, διὰ τοῦτο ὅλοι τὰς βεβαιόνομεν πῶς εἶναι ἡ γνώμη μας καὶ ἀπογραφόμεσται ἀπὸ χειρὸς τοῦ Κατzellέρη τῆς κοινότητός μας.

1ον. Λέγομεν, ὅτι ὅποιος θέλει νὰ πουλήσῃ καὶ ἡμεῖς οἱ κάτωθεν γεγραμμένοι ἐπίτροποι καὶ προεστοί, καὶ ὅλοι οἱ ἐπίτροποι τοῦ παρόντος νησίου, ξεκαθαρίζομεν ἐδὼ παρὼν ὅλας τὰς τάξεις ὅπου ἐσταθήκασιν στὸ νησί μας ἀπὸ τὸ ἔκπαλαι, ὡς καθὼς εὗρεθήκαμεν καὶ ἐβεβαιωθήκαμεν ἀπὸ τούτους παλαιούς ἀνθρώπους πῶς ἦτον πάντα, καὶ μὲ τὸ νὰ μὴν εὗρισκονται γεγραμμένα, συμφωνημένοι ὅλοι εἰς μίαν γνώμην, θέλομεν νὰ τὰ βάλωμεν διαγράφου διὰ νὰ ἀκολουθοῦσιν ὅλοι ὡς καθὼς φαίνονται, καὶ νὰ μὴν σηκώνεται καθ' ἑνα νὰ χαλᾷ ταῖς συνήθειαις, διὰ τοῦτο ὅλοι τὰς βεβαιόνομεν πῶς εἶναι ἡ γνώμη μας καὶ ἀπογραφόμεσται ἀπὸ χειρὸς τοῦ Κατzellέρη τῆς κοινότητός μας.

2ον. Λέγομεν ἐπάνω σταῖς γυναῖκες ὅπου ξεπέσωσι, ὅποια ἤθελε ξεπέσει μὲ τὸ θέλημά της, νὰ μὴν ἔχη καμμίας λογῆς δικαιώματα ἀπ' ἐκεῖνον τὸν ἄνδρα, καὶ μάλιστα νὰ εἶναι παιδεμένη καὶ ἀπὸ τούτους ἐπιτρόπους, καὶ ὅποιος ἄνδρας ἤθελε πάγει νὰ φορτῇ καμμίαν γυναῖκα καὶ ἤθελεν εἶσθαι βεβαιωμένος μὲ μαρτύρους νὰ εἶναι κονταναριμένος διὰ τὸ κάτεργον.

3ον. Στὰ ἀνδρόγυνα ὅποιον μέρος χηρέψει καὶ ἔχει παιδιὰ νὰ πέρουν τὰ παιδιὰ τῶν ἀποθαμένων ὅλα των τὰ πράγματα ὡς κληρονόμοι, καὶ τὸ ζωντανὸν μέρος νὰ εἶναι κρατημένον. Ἄν ἴσως καὶ γυρέψῃ νὰ μεταπανδρευθῇ νὰ δίνῃ τῶν παιδιῶν του τὰ τρίτα τῶν πραγμάτων, ἤγουν ἀνίσως καὶ τὰ ρεφουδάρε καὶ δὲν τὰ κυβερνᾷ. Εἶδεμὴ καὶ σταθεῖ ὡσὰν καλὸς γονεός, κατὰ τὸν θεόν, καὶ τὰ παιδιὰ νὰ εἶναι κρατημένα νὰ κυβερνοῦσι τοὺς γονεούς των εἰς ἐκεῖνο ὅπου τῶν χρειάζεται στὰ γηρατεῖά των κατὰ τὴν δυνάμιν των.

4ον. Ὅποιος εἶναι ἄκληρος καὶ θέλει νὰ κάμῃ τεσταμέντο ν' ἀφήσῃ τὰ πράγματά του, ἤγουν τὰ προικιά του τῶν κληρονόμων του, κατὰ τὰ προικοσύμφωνα ὅπου ἔχομεν, ἤγουν νὰ στρέφονται τὰ πράγματα στοὺς πρόσημους, ἂν δὲν κάμουν κληρονόμον, καὶ ἂν καὶ κάμουν καὶ κληρονόμον καὶ ἀποθάνῃ, πάλιν νὰ στρέφονται εἰς τοὺς πρόσημους· παρὰ ὅσα εἶναι κόποι των, ἀγοράδες ἀπὸ τοὺς κόπους των νὰ εἶναι νοικοκύρης νὰ ταῖς ἀφίγη ὅπου θέλει, καὶ ἂν δὲν ἔχη κόπους ὁλότελα καὶ θέλει ν' ἀφήσῃ ψυχικόν, ν' ἀφίγη ἀπὸ τὸ προικὶ του στὰ δέκα ἑνα, καὶ ὄχι περισσότερον.

δον. Σὰν ἀποθάνῃ τὸ ἓνα μέρος ἀπὸ τ' ἀνδρόγυνον καὶ θὲ νὰ μοιράσωσιν οἱ κληρονόμοι μὲ τὸ ζωντανὸν μέρος εἰς ὅλαις των ταῖς ἀγοράδες, νὰ ταῖς μοιράζωσιν ἴσια, καὶ ὅσα ροῦχα ἔχουν, ταῖς φορεσιαῖς των, τ' ἀνδρῖκια ροῦχα νὰ τὰ πέρνῃ τὸ μέρος τ' ἀνδρός, καὶ τὰ γυναικῖα ροῦχα νὰ τὰ πέρνῃ τὸ μέρος τῆς γυναικός, ἐξέχως ἂν ἔχωσι μαλαματικά ἢ ἀσημικά, νὰ τὰ μοιράζων ἴσια.

δον. Ἐπάνω εἰς ὅλα τὰ κρισίματα λέγομεν ὅτι ὅποτε περάσουν τριάντα χρόνοι καὶ δὲν ἤθελεν γυρέφει ποτὲ κανένας τὰ δικαιώματά του, ὁλότελα νὰ μὴν ἀνεφανισθῇ εἰς καμμίαν κρίσιν, νὰ μὴν ἔχῃ πλέον δικαιώματα.

222

1695. Κανονισμὸς τῆς ἐν Λευκάδι Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, ἐκ 12 ἄρθρων,
ἐν ἑλλ. μεταφράσει, ἐν 242, σ. 15-20.

223

1695. Ἀγορὰ δικαίῳ προτιμήσεως, ἐν Παξοῖς,
ἐν 295, σ. 113.

Διὰ συμβολαιογραφικῆς πράξεως, ἀνατρέπεται πώλησις γενόμενη τὸ 1648, ἥτοι πρὸ 47 ἐτῶν, ὑπὲρ τοῦ Γ.Λ., ἐμφανισθέντος «ὡς πλεῖον ἠγγυλοτέστερος, διὰ νὰ ξαγοράσῃ τὸ αὐτὸ χωράφι καὶ ἐλῆες» παρὰ τῆς Κ.Μ., θυγατρὸς καὶ κληρονόμου τοῦ ἀρχικοῦ ἀγοραστοῦ, «καὶ δὲν προτεντέρει ἢ ἀνωθεν κυρὰ Κ. εἰς τὸ ἀνωθεν κατὰ βελὸ τίποτις... καὶ ἂν τὸν ἐδιασεῖσιν τινὰς τὸν ἀνωθεν κυρὰ Γιάννη ἀπὸ τὰ παιδιὰ τῆς κιοῦρας, νὰ τὸν ἐδιαφεντίζῃ ἢ ἀνωθεν κυρὰ Κ. ...».

224

1695. Φιρμάνιον ὑπὲρ μ. Θεσσαλονίκης καὶ Βεροίας,
μνημ. ἐν 31, σ. 95.

225

1695. Διάταγμα ἀρχιστρατήγου Κερκύρας,
περὶ ἀποκλειστικῆς δικαιοδοσίας τοῦ Μ. πρωτοπαπᾶ ἐπὶ ἐκκλησιαστικῶν ὑποθέσεων τῶν ὀρθοδόξων, μνημ. ἐν 276, σ. 114.

226

1695. Ἐγγραφὸν τοῦ Γενικοῦ Προβλεπτοῦ τῶν Ἰονίων Νήσων πρὸς τὸν πρωτοπαπᾶν Κερκύρας,
διὰ τοῦ ὁποίου, ἐπικαλούμενος ὡς δικαιολογίαν, τὰς «σοβαρὰς ἀταξίας» εἰς τὰ περὶ τὸν γάμον κλπ., τὰς προκαλουμένας ἐξ ἐγγράφων τοῦ πΚ, ἀπαγορεύει τὴν ἐκτέλεσιν τῶν ἐγγράφων τούτων, ἂν πρότερον δὲν ὑποβληθοῦν καὶ ἐγκριθοῦν ὑπὸ τῆς Ἑνετικῆς Διοικήσεως, ἐν 276, σ. 53.

227

1696. Διάταξις πΚ. Καλλινίκου, περί κωλυμάτων γάμου, ἐν 70, Β', σ. 394–395.

(β' γάμος μετὰ δισεξαδέλφης θανούσης γυναικός· ζ' βαθμοῦ. Ἡ σύγχυσις ὀνομάτων, «ὥς λίαν ἀμυδρά, παραβλέπεται ἀκαταγνώστως, κατὰ καιροῦς τοῖς ἐκκλησιαστικοῖς ἐξοικονομοῦσι τὰ πράγματα . . . »).

228

1696. Ψήφισμα 19 Μαΐου Ἑνετικῆς Γερουσίας, περί τρόπου ἐκλογῆς μητροπολιτῶν καὶ ἐπισκόπων ἐν Πελοποννήσῳ, ἐν 53, σ. 5–6.

229

1697. Σύμβασις ἀδείας νομῆς, ἀπὸ 20 Νοεμβρίου, «ἐν τῇ χώρᾳ Νάξια», ἀνέκδοτος, ἐν ΕΒΕ Τμ. χφφ Ξ' 79.

« . . . ἦλθε καὶ ἐπαράκάλεσε ὁ . . . πατὴρ καὶ Μιχαῆλης Β . . . τὸν ἀρχοντόπουλλον ἀφέντη Ντζανπατάκη Μπαρότζη τοῦ ἀφέντος Φραντζίσκου, νὰ μπορῇ νάχη ἀδειαν καὶ θέλημα ἀπὸ τὴν ἀφεντιά του, νὰ βόσκονται καὶ νὰ παταῖν εἰς τὸν τόπον τοῦ αὐτοῦ ἄρχον τὰ ἄλογα καὶ φοράδαις ὅπου ἔχει στήν ἐξουσίαν του ὁ Παπαμιχαῆλης καὶ νὰ γεντολογοῦναι χωρὶς ἀντίρρηση τοῦ αὐτοῦ ἀρχοντόπουλλου, ἢ ἄλλου τινὸς διὰ λόγον του, ἔτσι διὰ χώρον καὶ ἀνταμοιβήν, θέλει ὁ αὐτὸς ἱερέας, μὲ πᾶσα του καλὴ προᾶξη καὶ θέλημα καὶ προμετάρει τοῦ αὐτοῦ ἄρχον ἓνα φιλοδώρημα, ἡγοῦνται καὶ ταῖς φοράδαις ὅπου ἐξουσιάζει, ὅποια ἤθελεν κάμει ἐφέτος θηλυκὸ πουλάρι, νᾶναι καὶ νὰ γροικᾶται ἀνάμεσά τους μὲ τὸν ἴδιον ἄρχον μισάρικα, κατὰ τὴν τάξιν τῶν μισάρικων ζώων . . . ».

230

1697. Συνυποσχετικὸν ἀπὸ 31 Δεκ., ἐν τῇ νήσῳ Νάξῳ, ἀνέκδοτον, ἐν ΕΒΕ Τμ. χφφ. Ξ 81.

« . . . Ἐπειδὴ καὶ ὁ ἀφέντης Μ.Σ. . . . νὰ προτεντάρη καὶ νὰ ζητᾷ εἰς τὸ νὰ εἶναι κληρονόμος καὶ διάδοχος τῶν πατρικῶν καὶ μητρικῶν καλῶν καὶ ὑπαρχόντων, ὅπου ἀφέθησαν ἀνυπόγραφα καὶ ἀνονομάτιστα εἰς τὴν διαθήκην τῆς μακαριτῆς ἀρχόντισσας τῆς μητέρας του. Εἰς τὰ ὅποια ἐναντιούμενα τὰ λοιπὰ ἀδελφία καὶ λέγωντας πῶς μεταχαίνουσι ὅλης τῆς μέσης, ἦλθασιν εἰς ἐναντιολογήματα, κρίσεις καὶ ἄλλα παρόμοια· ὅθεν διὰ νὰ λείψουσι ἀπὸ ὅλα αὐτά, ἐξοδαις καὶ κακαῖς σοδείαις καὶ φωτισμένοι ἀπὸ τὸν ἀφέντη τὸν Θεόν . . . ὁμοφωνήσασιν καὶ ἀδελφικῶς ἐταιριάσασιν νὰ βάλουνσι δύο αἵρετοὺς κριτάς, ἄρχοντας νὰ γροικήσουσι πᾶσα διαφορά καὶ προτενσιόνε ἀπὸ ἓνα ἀπὸ τὸ ἄλλο μέρος φυλάγει νὰ δικαιολογηθῇ κατενώπιον τῶν αὐτῶν κριτῶν καὶ ἀρχόντων· καὶ εἰς ἐκεῖνο ὅπου ἐθέλασιν τοὺς ἀποφασίσαι μὲ φόβον Θεοῦ καὶ κάρδο κονσιέντζας, νὰ τυχαίη νὰ τὸ βαστάξουν ἀμφοτέροι, στερεκτό, βέβαιον καὶ ἀχάλαστο . . . ».

231

1697. Ἐκθεσις μ. Φιλαδελφείας Μελετίου Τυπάλδου πρὸς τὸν Γενικὸν Προνοητὴν Θαλάσσης,

περὶ τῶν διαζυγίων ἐν Ἑπτανήσῳ, ἐν 358, σ. 176.

«... Διηγεκὲς τυγχάνει τὸ σκάνδαλον ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ καὶ ἐν τῷ τόπῳ εἰς τὰς διαλύσεις τῶν γάμων, μετ' εὐκολίας πολλῆς καὶ δι' αἰτίας ἐπουσιώδεις, τῶν ἐπισκόπων (καὶ τῶν ἐν τῇ ὑπηρεσίᾳ τούτων συντρεχόντων) δι' οὐδὲν ἄλλο, ἢ σκοπὸν κέρδους χρηματικοῦ ἐπιτρεπόντων τοῖς διαζευχθεῖσι νέας περὶ γάμον μεταξὺ αὐτῶν συμφωνίας, ἢ διάλυσιν ἐπὶ τῷ σκοπῷ συζεύξεως μετ' ἄλλον, πρᾶγμα ἀπαισιώτατον καὶ παρὰ τοὺς Ἱεροὺς Κανόνας καὶ τοὺς ἐκκλησιαστικοὺς Κανονισμοὺς, ἀγνώστους, ὡς φαίνεται, τοῖς Ἑλλησιν, ἢ παραβιαζομένους ἐκ δολιότητος μᾶλλον καὶ ἐφαρμοζομένους χάριν τῆς αὐτῶν ἰδιωφελείας...».

232

1697. Διαταγὴ 7 Ἰαν., τοῦ ἐνετοῦ ἀρχιστρατήγου Κορνέρ,

ὅπως αἱ περὶ γάμου, κλπ. ὑποθέσεις ἐν Κερκύρᾳ ἐκδικάζονται μόνον ὑπὸ τοῦ Μ. Πρωτοπαπᾶ, ἐὰν δὲ τὸ ἐν τῶν διαμαχομένων μερῶν ἤθελεν ἐφεσιβάλλει τὴν ὑπόθεσιν εἰς τὴν πολιτικὴν Ἀρχήν, ὥφειλεν αὕτη νὰ μὴ δέχεται τὴν ἐφεσιν, σεβασμένη τὴν τελεσιδικίαν τῆς ἀποφάσεως τοῦ Πρωτοπαπᾶ, ἀναφέρεται ἐν 276, σ. 105–106.

233

1698. Ἀπόφασις πΚ. Καλλινίκου,

«οἰκονομίας λόγοις... ἵνα μὴ... καιριωτέραν προσεγγίσῃ ζημίαν καὶ ὀλέθριον κίνδυνον... ἐπὶ μείζονι βλάβῃ, καιρῶν ἀνάγκαις ὑπέκοντες...» ἐπετράπη ὁ ἀνεψιὸς νὰ λάβῃ εἰς γυναῖκα τὴν ἐγγόνην τῆς γυναικὸς τοῦ θείου του. Ἐν 70, Β' σ. 396–397.

234

1698. Ἀπόφασις πΚ. Καλλινίκου,

περὶ μὴ λύσεως γάμου ἐκ πνευματικῆς συγγενείας, λόγῳ τοῦ ὅτι δύο σύζυγοι ἐγένοντο ἀνάδοχοι δύο τέκνων τοῦ αὐτοῦ, ἐν 70, Α' σ. 87–89.

(«... τί κωλύει, κατὰ τὴν ἐπικρατήσανσαν συνήθειαν, τοῦ ἀνδρὸς ἀποδημοῦντος, τοῦ τὸ πρωτογενὲς παιδίον... ἀναδεξαμένου, τὴν ἐκείνου γυναῖκα κληθῆναι τὸ μετ' ἐκεῖνο τούτοις τεχθὲν ἀναδέξασθαι;»).

235

1699. Συνθήκη τοῦ Κάρλοβιτς, τῆς 15 Ἰαν., μεταξὺ Αὐστρίας καὶ Τουρκίας,

ἐξ 20 ἄρθρων, ἐν 436, Ι, σ. 182–193.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

236

1700. Ἐκθεσις λατίνου ἀρχιεπισκόπου Σύρου Ἀντ. Ἰουστινιάνη, περὶ τῆς εἰσπραττομένης ἀμοιβῆς ὑπὸ τοῦ ὀρθοδόξου ἐπισκόπου Κέας, ἐφορεύοντος καὶ τῆς νήσου Κύθνου, διὰ τοὺς γάμους, ἐν 186, σ. 30–33.
(«1 ρεάλιον διὰ τὸν α', 2 διὰ τὸν β' γάμον· διὰ δὲ τὸν γ' γάμον εἰσπράττει ὅσα εἰμπορεῖ, κατὰ τὴν κατάστασιν τῶν μελλονύμφων»).

237

1700. «Καπίτουλα καὶ συνήθειες ὅπου εὐρίσκονται ἀπάνω στὸ νιτζὶ τῆς Σύρας, ἀνάμετξα στοὺς ἐπιτρόπους ὅπου βάνει ἡ Κοινότης», τῆς 23 Ἀπριλίου, ἐν 110, σ. 206–207.

«1) νὰ ἔχουν ἐξουσία οἱ Ἐπίτροποι ἀπάνω στὴ σάνιτα καὶ ὅτι λάχει, νὰ εἶναι ἐδικό τους.
2) Ἀπὸ κοντάνες νὰ κάνουνε ζάφτι καλὸ καὶ νὰ παιδεύουν τοὺς ἀτάχτους καὶ ὅσες κοντάνες παρουσι, οἱ ἐμισὲς νὰ εἶναι ἐδικές τῶνε καὶ οἱ ἄλλες ἐμισὲς γροικοῦνται τῆς Κοινότης. Περὶ εἶναι στὸ θέλημά της νὰ τὰ γυρέψῃ ἢ νὰ τ' ἀφήσῃ τῶν Ἐπιτρόπων. Καὶ νὰ κοντενάρουν οἱ Ἐπίτροποι τοὺς φταίχτες κατὰ τὸ φταίσιμο ὅπου θέλουνσι.

3) Ἀπὸ σεντέτζες εἶναι ὅ,τι τῶν λάχει ἐδικὸν τῶνε.

4) Τὰ μαντελιὰ ὅλα ἐδικὰ τῶνε, ὡς καθὼς τῶν ἐγγίζει.

5) Τὸ ψώνιο ἀπὸ τοὺς ψαρῶδες νὰ πέρασῃ ὡς καθὼς τῶν ἐγγίζει.

6) Τὰ ρεγάλια ἀπὸ τὰ καρίκια, ἐκεῖνο ὅπου τῶν ἐγγίζει ἐδικὸν τῶνε, καὶ νὰ εἶναι κρατημένοι οἱ Ἐπίτροποι νὰ κρατῶσι δώδεκα. Πρὸς τὴν ὁποῦ θέλει ἡ βουλὴ διὰ γραφῶν, νὰ ἰδοῦσι τὸ σφάλμα τοῦ ξένου καὶ ἂν εἶναι φταίστης, νὰ τοῦ κάμουν προκέσσο κατὰ τὴν κατζιόνε, ὁποῦ ἤθελεν τὸν κάμει καὶ τὰ τῶν παιδεύουνε . . . τῆς μεγάλης κρίσης, κατὰ τὸ σφάλμα του.

7) Καὶ ἔαν δὲν πλερώνουνσι τὰ χρῆμα τῶνε, Νὰ ἔχουνσι ἐξουσία οἱ Ἐπίτροποι μὲ τοὺς ἄλλους δώδεκα, ὁποῦ θέλουνσι ἀπογραφτεῖ, νὰ πιάνουνσι τὰ πράγματά τῶνε, κινητὰ καὶ ἀκίνητα, νὰ τὰ πουλοῦσι, νὰ πλερώνουνσι τ' ἀφεντικὰ χρῆμα, μὲ τὸ θέλημα ὅλης τῆς Κοινότης.

8) Ἀπάνω στὰ λιανὰ πράγματα ὅπου πειράζουσι, τόσον πρόβατα, ζῶα καματερά, κτήνη καὶ ὅλα τὰ ὀπίλοιπα ζῶα, νὰ τὰ κρατᾷ καθένας νὰ μὴ ζημιώνουνσι τὸν κόσμον καὶ ἂν λάχῃ καὶ σφάλουν μιὰ βολὰ, δύο βολές, τρεῖς βολές, νὰ εἶναι συμπαθεμένα καὶ περάσοντες οἱ τρεῖς φορές, ὅποιος τὰ εὐρεῖ στὸ πρᾶγμα του, νὰ τὸ σκοτώνει. Ἐβγάζοντας τὲς πόστες, ἤγουν εἰς τ' ἀκρωτήρια, περὶ νὰ φυλάγουσι καλὰ οἱ βοσκοὶ τὲς πόστες. Καὶ κάπια πράγματα ὁποῦ εἶναι κοντὰ εἰς κάπιες βοσκές, νὰ ἐμποροῦν νὰ κτίζονται δυνατὰ, κατὰ τὸ παλαιόν.

9) Ἀκόμα καὶ πᾶσα ναύτης νὰ εἶναι κρατημένος νὰ κάμνῃ τὸν χρόνον ἓνα ταξεῖδι διὰ ἐγγαρία, ἤγουν στὴν Ἀνδρο, στὴν Τήνα, στὴν Παροναξιά, στὴν Μύκονο, στὴν Σίφονο, στὴν Σέροφο, στὰ Θερμιά, στὴν Ζιά, στὴν Μῆλο, καὶ ἂν τοῦ λάχῃ, φυλάξοι ὁ Θεός, κακό, ἢ ζημιὰ, ὄνταν πάει διὰ ἐγγαρία τῆς χώρας, νὰ τὸν ἐξαγοράζῃ ἡ χώρα.

10) (κατεστραμμένη).

11) Καὶ νὰ μὴν ἐμπορεῖ κανένας νὰ χαλᾷ στράτα ἀφεντικὴ, νὰ τὴν στενοχωρᾷ, χωρὶς τὸ θέλημα τῶν Ἐπιτρόπων».

238

1701. Διάταξις πΚ. Καλλινίκου, κατὰ τοῦ στολισμοῦ τῶν γυναικῶν, ἐν 70, Α', σ. 67–69 καὶ ἐν 368, σ. 534–536.

(ἐπιτρέπεται νὰ φέρουν μόνον ἓν ζεῦγος σκουλαρίκια, μίαν τραχηλίαν καὶ ἓν δακτυλίδιον, πλὴν τῶν νεονύμφων ἐπὶ 40 ἡμέρας).

239

1701. Διάταξις πΚ. Καλλινίκου, ἐπὶ διαφορῶν ζητημάτων, ἐν 70, Α', σ. 83–87.

»Ιερῶτατε μητροπολίτα Χριστιανουπόλεως, ὑπέριμε καὶ ἔξαρχε πάσης Ἀρκαδίας... γράφεις οὖν πρῶτον, ὅτι διὰ σφοδρῶν ἐπιτιμίων καὶ πατριαρχικοῦ γραμματος, ἀπέκοψας τὴν ὁρμὴν τῶν ἀρπαζόντων κορίτζια καὶ φθειρόντων, τὸ ὁποῖον ἡῤες ὁποῦ ἐγίνετο... καὶ τὸ ἀνέτρεψες... ἔφθασε δὲ τώρα νὰ γένη πάλιν ἓνα τοιοῦτον καὶ τὸ ἐπιτιμήσετε, ὅμως, συναινούντες οἱ γονεῖς, ἤδη ζητοῦσι νὰ τοὺς στεφανώσετε, καὶ ἐρωτᾷς ἂν συμφέρῃ νὰ παραβλέψετε τὰ ἐκκλησιαστικὰ ἐπιτίμια... καὶ νὰ κάμετε εἰς αὐτοὺς θεραπείας, ἢ νὰ φυλάξετε τῆς Ἐκκλησίας τὴν ἀπόφασιν καὶ νὰ παραβλέψετε αὐτῶν τὴν θεραπείαν... Ἐκρίθη προτιμότερον νὰ φυλαχθῇ ἡ ἐκκλησιαστικὴ ἀπόφασις καὶ αὐτοὶ νὰ εἶναι ὑπὸ τὴν ἐκκλησιαστικὴν παιδείαν, ἕως οὗ νὰ διαχωρισθῶσι καὶ νὰ διαλύσωσι τὴν παρὰνομίαν... ὅτι ἡ Ἐκκλησία... δὲν πρέπει ποτὲ μὲν οὕτω, ποτὲ δὲ ἄλλως νὰ αποφασίζῃ τὸ αὐτὸ καὶ νὰ ἐπαικίζεται αὐτὴ ἐαυτῇ.

Δεύτερον δὲ σημειώνετε, ὅτι δύο ἀδελφοὶ ἤσπασαν δύο ἀδελφὰς, καὶ συνεφθάρησαν... ἔπειτα τοῦ ἐνὸς ἀποθανόντος, ἔμεινεν ὁ ἄλλος καὶ ζητεῖ νὰ στεφανωθῇ τὴν ἀρπασθεῖσαν ὑπ' αὐτοῦ καὶ ἐρωτᾷτε τί ποιητέον; Εἰς τὸ ὁποῖον γράφομεν νὰ μὴ τοὺς στεφανώσετε, ὥσάν καὶ τὸ παραπάνω καὶ ἀνομώτερον...

Τρίτον δὲ ἐρωτᾷτε, ἂν ἐκάματε καλὰ πρὸς κάποιαν κόρην... τὴν ὁποίαν ἀρπάσαντες καθ' ὁδὸν ἐστεφάνωσαν μετὰ τινος βία καὶ δυναστείας, εἴτα οἱ ταύτης προσγενεῖς, ἀποσπᾶντες ἐκείνην τοῦ ἀρπάσαντος, μὴ βουλευθεῖσαν μένειν παρ' αὐτῷ, δέδωκας ἄδειαν συναφθῆναι ἐτέρῳ ἀνδρὶ τὸ ὁποῖον καλὰ τὸ ἔκαμες...

Ἄλλο σημειώνετε, ὅτι ἱερεὺς τις... ἦλθεν εἰς τὴν ἐπαρχίαν σας καὶ χωρὶς εἰδήσεως καὶ θελήματός σας, ἐστεφάνωσεν ἀνδρόγυνον, τὸ ὁποῖον, διὰ νὰ ἀποκόψῃς τὴν παράλογον ὁρμὴν, ἐπρόσταξες καὶ τοὺς ἐμεταστεφάνωσαν... τὸ ὁποῖον μήτε καλὰ ἔγεινε, μήτε ἄλλο νὰ γένη τοιοῦτον, διὰ πολλαῖς ἀφορμαῖς, μάλιστα τὸ μεταστεφάνωμα τοὺς χυδαίους καμμίαν λύπην δὲν τοὺς δίδει, ὁποῦ νὰ γένη συστολὴ εἰς τοὺς ἄλλους, ἀλλὰ τὸ χαίρονται καὶ τὸ καμαρώνουν, πῶς πέρουν διπλαῖς εὐλογίαις...

Περὶ δὲ τινος Θ. ὁποῦ σημειώνετε, ὅτι συγκοιμωμένου αὐτοῦ τῇ ἰδίᾳ γυναικί, μεταξὺ αὐτῶν ἀπεπνίγη τὸ ἴδιον βρέφος, καὶ ζητεῖ αὐτὸς νὰ ἱερωθῇ, προσέχετε νὰ μὴν τὸν δόσετε ἱερωσύνην, ὅτι ὁ ἀκούσιος φόνος, τὰ μὲν ἐπιτίμια τοῦ φονέως δὲν ἔχει, ἀμὴ ἱερεὺς δὲν γίνεται ὁ ὅπωςδήποτε προσομιλήσας τῷ αὐτῷ ἐγκλήματι, ὅτι ὁ ἱερεὺς ἀναγκαίως πρέπει νὰ εἶναι ἀνεπίληπτος.

Ὅμοίως καὶ ἄλλος... τοῦ ὁποῖου ἡ γυναῖκα ἀπέκτεινε τὸ ἴδιον βρέφος ἐν τῷ καθεύ-

δειν, οὐδὲ αὐτὸς ἱερωσύνην νὰ μὴ λάβῃ. Ποία γὰρ ἀνάγκη εἶναι οἱ καταυτιαμένοι καὶ ψεγα-
διασμένοι ὅπωςδήποτε, νὰ λαμβάνουν ἱερωσύνην ; Ἡ δὲν εἶναι ἄλλοι ἱερεῖς νὰ συντελοῦσιν
εἰς ὑπουργίαν τῶν μυστηρίων ; . . .

Ἔτερον ἐρωτᾷτε, ὅτι ἀρπάζουσι τινὲς γυναῖκας καὶ ἀπερχόμενοι εἰς ἄλλας ἐπαρχίας
στεφανώνονται, ἔπειτα γυρίζοντας εἰς τὴν χώραν τοὺς διάγουσι συνεζευγμένως καὶ λέγετε
τί νὰ κάμετε ; Εἰς τὸ ὅποιον ἔχετε τὴν λύσιν ἀπὸ τὸ παραπάνω, τὸ ὅμοιον, τοῦ παρ' ἐνο-
ρίαν ἤγουν ὁ γάμος νὰ διαμένῃ ἀδιάλυτος, νὰ ἀφορίζονται δὲ αὐτοὶ ὅπου παρ' ἐνορίαν
ἐστεφανώθησαν καὶ ὁ παπᾶς ὅπου τοὺς εὐλόγησε νὰ κατήρεται . . .».

240

1701. Διάταξις πΚ. Καλλινίκου, δι' ἧς δίδεται ἄδεια γάμου εἰς
πρώην ἱερέα,

ἐν 70, Α', σ. 82–83.

« . . . ἐκρίναμεν καὶ τοῦτον μὴ ἀπώσασθαι κενόν· δεῖ γὰρ μᾶλλον τῷ ὀλισθαίνοντι ἐπιδου-
ναι δεξιάν, ὅπως μὴ τελείως ἀπόλλυται . . .».

241

1701. Διάταξις πΚ. Καλλινίκου, περὶ συγχωρήσεως γάμου εἰς
βαθμὸν ἐκ διγενείας,

ἐν 70, Α', σ. 92–93.

« . . . δέονται περὶ τούτου τυχὲν ἐκκλησιαστικῆς συμπαθείας, διὰ τὴν φαινομένην τοῦ
συννοικεσίου δυσκολίαν, ὅπερ κατὰ μὲν τοὺς βαθμοὺς ὑπάρχει τέλειον καὶ ἀδιάβλητον. Τὰ
γὰρ ἐκ διγενείας συναλλάγματα πρὶν τὸν 5^{ον} βαθμὸν διαλύονται. Ἐσημειώθη δὲ παρὰ τοῖς
κεκωλυμένοις, ὡς δοκεῖ διὰ φαινομένην μικράν τῶν συγγενικῶν ὀνομάτων σύγχυσιν, ὧν
ἕνεκα καὶ παρὰ τοῖς νομικοῖς ὑπομνήμασιν ἀρχαιότεροις διαλαμβάνουσι περὶ τούτου ρητῶς,
τὸ παρὸν συνάλλαγμα ἐξετάσθη συνοδικῶς ἐπὶ . . . πατριάρχῳ κὺρ Γερμανοῦ, καὶ ἔδοξεν
ἀκώλυτον εἶναι. Τούτου χάριν, οἷκτω καμφθέντες, . . . δι' ἐπομένας ἀναγκαίης περιστάσεις.
γράφομεν καὶ ἀποφαινόμεθα . . . ἵνα συντελεσθῇ τὸ συννοικέσιον τοῦτο ἀνεμποδίστως . . .».

242

1701. Διάταξις πΚ. Καλλινίκου, περὶ ἀρραβώνων,

ἐν 70, Β', σ. 404–405.

« . . . ἀνῆνέχθη ἡμῖν . . . ὅτι γαμικὰ συναλλάγματα μέλλοντες ποιεῖν τινες, εἰώθασιν ἀρρα-
βῶνας προεπιτελεῖν, κατὰ τὸ δοκοῦν αὐτοῖς, χωρὶς τῆς νενομισμένης παρατηρήσεως, εἴτα
μεταμελόμενοι, διαλύουσιν αὐτοὺς ἐκ τῆς τυχούσης αἰτίας, κἀντεῦθεν ἀναφύονται
ἔριδες καὶ φιλονεικίαι παράλογοι, ἐν τῷ ἀπαιτεῖν ἀλλήλους ἔξοδα πολυποίκιλα καὶ διά-
φορα καὶ καταντᾷ ἐς τέλος ἡ τοιαύτη αὐτῶν ἀταξία εἰς σύγχυσιν καὶ κοινὴν βλάβην τῆς
πολιτείας. Ἦν ἀταξίαν ἀνατρέψαι καλῶς διανοηθέντες οἱ τῆς αὐτόθι πολιτείας χριστιανοί,
διωρίσαντο κοινῇ βουλῇ καὶ σκέψει, μὴ ἄλλως ἐπὶ γαμικοῖς συναλλάγμασιν ἀρραβῶνας
γίνεσθαι ἀπὸ τοῦ νῦν καὶ εἰς τὸ ἕξῃς, εἰ μὴ μόνον εἰδήσει τοῦ ἀρχιερέως, περιτιθέντος τοῖς

συναλλάσσουν τὸν συνήθιον δακτύλιον καὶ προικοσύμφωνον γράφεσθαι, διαλαμβάνον τὴν ποσότητα τῆς προικός . . . καὶ ἐγγράφεσθαι τὸ ἴσον τοῦ προικοσυμφώνου τῷ τῆς μητροπόλεως κώδικι. Καὶ τοὺς τοιούτους ἀρραβῶνας ἔχειν τὸ βέβαιον καὶ μένειν ἀδιαλύτους, ἐκτὸς εἰ μὴ συμβῇ εὐλογος αἰτία τῆς διαλύσεως, κατὰ νόμους ἐγνωσμένη τε καὶ διωρισμένη. Τότε γὰρ τῆς διαλύσεως γενομένης δι' αἰτίας, ἃς οἱ νόμοι ρητῶς διορίζουσι, μένουσιν ἀζήμια τὰ μέρη ἀμφοτέρω. Εἰ δ' ἄλλως πως, ἐκ μεταμελείας ψιλῆς ἀπλῶς τοῦ ἐνὸς μέρους ἢ διάλυσις γένηται, πρὸς τὸ ἐπιστρέφειν καὶ ἀποδιδόναι τὸ μεταμεληθὲν μέρος, ὅνπερ ἔλαβεν ἀρραβῶνα καὶ πρὸς τὸ ἐκπίπτειν καὶ τῶν παρ' αὐτοῦ δοθέντων λόγῳ ἀρραβῶνος, πληροῦν τῷ ἐτέρῳ μέρει καὶ πρόστιμον τριακόσια μὲν γρόσια, εἴπερ ἡ προίξ ὑπάρχει τῆς πρώτης τάξεως, τουτέστι δύο χιλιάδων γροσίων, . . . ἐλάττονα δὲ τούτων πληροῦν, εἴπερ τῆς ὑποδεστέρας τάξεως τυγχάνει γε οὔσα ἢ προίξ, τὸ ἀναλογοῦν δηλαδὴ τῇ προίκι, ἥτοι ἀνὰ δεκαπέντε γρόσια καθ' ἐκάστην ἑκατοντάδα, ὅπως ἔχωσι παιδεύεσθαι κατὰ τοῦτο οἱ τολμήσαντες ἀθετῆσαι τὴν κοινὴν ταύτην διάταξιν τῆς πολιτείας καὶ διατύπωσιν, ἣν ἐπιβεβαιωθῆναι καὶ παρ' ἡμῶν ἐδεήθησαν, εἰς ἐπικρατεστέραν ἀσφάλειαν. Τούτου χάριν γράφοντες ἀποφαινόμεθα . . .».

(Πρόκειται περὶ τῶν Ἰωαννίνων. Πρβλ. ἀριθ. 244).

243

1701. Διάταξις πΚ. Καλλινίκου, ἄδεια τελέσεως γάμου μετὰ προικός ἀνωτέρας τῆς διατιμήσεως, λόγω συμφωνίας γενομένης πρὸ τῶν περιοριστικῶν διατάξεων περὶ προικός, ἐν 70, Β', σ. 401–403.

244

1701(?). Διορισμὸς περὶ προικοδοσίας μ. Κλήμεντος, ἐν Ἰωαννίνοις, ἐπικυρωθεὶς ὑπὸ πΚ. Καλλινίκου Β', ἐν 70, σ. 70–73 καὶ ἐν 368, σ. 534–536.

245

1701(?). Ἐγκύκλιος μ. Φιλίππου πόλεως, περὶ κωλυμάτων γάμων, ἐν 77, σ. 135–137, ἐκ χφ. 605 φ. 6α–62α Μετ. Π. Τάφου ἐν Κπ.

(ὑπάρχει κώλυμα γάμου : α) δύο ἀδελφῶν μετὰ δύο πρώτων ἐξαδέλφων, β) ἐὰν τὰ ἐκ προγενεστέρου γάμου τῆς γυναικὸς ἐβάπτισεν ὁ πατὴρ τοῦ ἀνδρός, γ) β' μετὰ δευτέρας ἐξαδέλφης τῆς πρώτης γυναικὸς καὶ δ) μὴ λυθέντος τοῦ πρώτου γάμου διαζυγίῳ ἢ θανάτῳ).

246

1702–1707. Διάταξις πΚ. Γαβριήλ, περὶ μὴ ὑπάρξεως κωλύματος γάμου μεταξὺ τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀναδόχου καὶ τῆς ἀνεψιᾶς τοῦ ἀναδεκτοῦ, ἐν 70, Α', σ. 123–124.

« . . . συγγένεια ἀνυπόστατος . . . οὔτε κανονικὸν ἐστίν, οὔτε παραγγελία νομική τις, ἀλλ' ἐφεύρημα τῶν τυχόντων . . . ».

247

1702–1707. Διάταξις πΚ. Γ α β ρ ι ή λ, περὶ ἀδείας δύο πρωτεξαδέλφων λαβεῖν εἰς γάμον δύο ἀδελφάς, ἐν 70, Β', σ. 410–412.

«... ὕστερον δέ ποτε ἐκωλύθησαν, οὐ δι' ἄλλο τι, ἀλλὰ διὰ μόνην τὴν φαινομένην τῶν ὀνομάτων σύγχυσιν, ἥτις διὰ τὰ τοῦ καιροῦ καὶ ὡς οὐκ ἀναγκαία, παραβλέπεται αὐθις... ὅθεν καὶ ἡμεῖς... διὰ τὸ δυσχερὲς τῶν προβαλλομένων ἐπὶ τούτῳ περιστάσεων καὶ τὸν ἐπακολουθοῦντα κίνδυνον...».

248

1703. Ἀναφορὰ 23 Μαΐου προξένου Ἐνετίας ἐν Θ ε σ σ α λ ο ν ί κ η, ἐν 244, σ. 188.

«... ἐδημοσιεύθη αὐστηρὸν σουλτανικὸν διάταγμα ἀπαγορευθὲν εἰς τοὺς Ἕλληνας, Ἀρμενίους καὶ Ἑβραίους, καθ' ἅπασαν τὴν ἐπικράτειαν, τὴν χρῆσιν χρωματιστῶν ἐνδυμάτων καὶ κιτρίνων παπουτσιῶν, ὡς καὶ γυνθῶν ἀπὸ κορνάβι, σαμουῖρι, ἐρμίναν, ἀστραχὰν καὶ τὰ παρόμοια».

249

1704. Φιρμάνιον 17 Σεπτε. περὶ φόρου παρθένων ἐρχομένων εἰς γάμον, ἐν 32, σ. 92, ἀριθ. 40, ἱεροδικεῖον Θεσσαλονίκης.

«... ἐπειδὴ ὁ φόρος νυμφῶν (ἀρρενταῖε) ἀναγράφεται εἰς τὸ βιβλίον ὡς πρόσσδος τοῦ χασίου τούτου, ὡςάκις ὑπανδρεύουν τὰς παρθένους θυγατέρας των, εἶναι διατεθειμένοι νὰ πληρώνουν κατὰ τὸν νόμον τὸν φόρον νυμφῶν... ὅταν οὗτοι ὑπανδρεύουν τὰς παρθένους θυγατέρας των, νὰ δίδεται κατὰ τὸν νόμον καὶ τὸν κατάλογον φόρος νυμφῶν τριάκοντα ἄσπρα ἐκ μέρους τοῦ ἀνδρός».

250

1704. Διάταξις πΚ. Γ α β ρ ι ή λ, ἄδεια τελέσεως γάμου μεταξὺ συγγενῶν ἐξ αἵματος ζ' βαθμοῦ, καὶ ἐκ βαπτίσματος ε' βαθμοῦ, ἐν 70, Α', σ. 109–111.

«... διὰ τὴν τοῦ Γένους καὶ τῶν προσώπων στενοχωρίαν, ἐν τοῖςδε μάλιστα τοῖς καιροῖς, ἐν οἷς ἱκανῶς πιέζεται τὸ χριστόννημον πλήρωμα, συνεχωρήσαμεν ἀπαραιτήτως γενέσθαι...».

251

1704. Διάταγμα ἀρχιστρατήγου Κ ε ρ κ ύ ρ α ς ἀπὸ 26 Μαρτίου, περὶ ἀποκλειστικῆς δικαιοδοσίας τοῦ Μ. πρωτοπαπᾶ ἐπὶ ἐκκλησιαστικῶν ὑποθέσεων ὀρθοδόξων (γάμων, διαζυγίων, κλπ.) μνημ. ἐν 276, σ. 105 καὶ 114.

252

1704. Βεράτιον σ. 'Αχμέτ ζ', ὑπὲρ π. 'Ιεροσολύμων,
ἐν 211, σ. 15.

«... Οἱ πασάδες νὰ μὴν ἠμποροῦν νὰ κρατοῦν τὸν πατριάρχην ἢ τὸν ἐπίτροπόν του, νὰ ὑπαγαίουν εἰς ἀντάμωσίν των κάθε μῆνα, μὲ πεσκέσι. Ὅταν γυρεύουν οἱ πασάδες ἄσπρα καὶ δὲν τοὺς δίδουν, νὰ μὴν ἠμποροῦν νὰ βάλουν τοὺς καλογήρους χάφι, ἢ νὰ τοὺς δέρονουν ἢ νὰ τοὺς κακοποιοῦν...».

253

1704–1716. Δύο ἀποφάσεις ἀδήλου πΚ. ἐπιτρέπουν γάμον ζ' βαθμοῦ
ἐξ αἵματος,
ἐν 70, Α', σ. 151–153 καὶ 155–157.

«... κἂν ἀποτύχη ἀδείας ἐκκλησιαστικῆς, κινδυνεύει αὐτὸν συνοικῆσαι ταύτη κατὰ τρόπον ἀλλότριον καὶ γενέσθαι μεῖζον τὸ πταῖσμα καὶ τὸν κίνδυνον χαλεπώτερον... τὴν τοιαύτην δὲ ἄδειαν... οὐ μὴν δὲ καὶ ἄλλοις τισὶ παρομοίως παραχωροῦμεν...».

254

1704–1716. Ἀπόφασις ἀδήλου πΚ., ἐπιτρέπουν γάμον μεταξὺ συγγενῶν
ζ' βαθμοῦ ἐξ αἵματος,
ἐν 70, Α', σ. 153–154.

«... χαλεπωτάτης οὔσης καὶ ἐπικινδύνου τῆς ἀπ' ἀλλήλων αὐτῶν διαζεύξεως, διὰ τὸν ὑπερβάλλοντα πόθον τῶν συναφθέντων καὶ διὰ τὴν τεκνοπαίειαν... συγκατενεύσαμεν ἐλέους καὶ συγγνώμης αὐτὸν ἀξιῶσαι...».

255

1704–1716. Δύο ἀποφάσεις ἀδήλου πΚ. ἐπιτρέπουν γάμον μεταξὺ συγγενῶν ζ' βαθμοῦ ἐξ ἀγχιστείας καὶ ζ' βαθμοῦ ἐξ αἵματος,
ἐν 70, Α' σ. 157–159 καὶ 159–161.

256

1705. Ἀπόφασις πΚ. Γαβριήλ, ἐπιτρέπουν τὸν γάμον μεταξὺ ἀδελφοῦ
τοῦ ἀναδεκτοῦ καὶ τῆς σαρκικῆς θυγατρὸς τῆς ἀναδόχου τοῦ ἀδελφοῦ,
ἐν 70, Α' σ. 111–113.

257

1705–1814. «Κώνδικας τῆς Κομπανίας τῶν ρωμαίων πραγματευτῶν
Σιμπινίου»,
ἐν χφ. 977 τῆς Ρουμανικῆς Ἀκαδημίας. Πρβλ. ἀνωτέρω, ἀριθ. 122.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

258

1706. Συμφωνητικὸν («Πάρτε») ἀπὸ 9 Αὐγ. τῆς συντεχνίας τῶν ὑποδη-
ματοποιῶν καὶ βυρσοδεψῶν («σκόλα τῶν τζακαράδο καὶ ταμπάκι-
δων») Ζακύνθου,

ἐν 149, σ. 37–41.

«... ἀπὸ τὸ ἄνωθε διάφορο, πᾶσα δύο χρόνους νὰ ἐβγαίνουν ριάλια τριάντα τὰ ὁποῖα νὰ δίδονται μιανῆς πτωχῆς κορασίδας ἄνευ πατρὸς ἀδελφῆ ὃ θυγατέρα τῶν ἀδελφῶν, διὰ προικιὸν της... Τὸ ἐπίλοιπον διάφορον ἀπὸ τὰ τριάντα ριάλια... νὰ εἶνε πάντα ἑτοιμο διὰ ταῖς χρεῖαις τῶν ἀδελφῶν, τυχαίνοντας πᾶσα ἓνας ὅπου ἐβρίσκεται εἰς πτωχίαν μεγά-
λην καὶ ἄρρωστον ὅπου νὰ μὴν εἴμπορῇ νὰ ξεδουλεύῃ τὴν ζωοτροφὴν του, νὰ τοῦ δίνουν ριάλι ἓνα τὸν πᾶσα μῆνα, ἕως ὅπου εὑρίσκεται εἰς τὴν ἀνάγκην... καὶ τὸ μπε(νε)φίτζιο νὰ γροικιέται ἕως ἓνα χρόνο, ὃ ὁποῖος ἀπερασμένος, νὰ μὴν εἴμπορῇ νὰ λαβαίνει τίποτες ἄλλο... Ὁμοίως... νὰ δίδονται ριάλια τρία διὰ τὴν θαφὴν ὅτινος ἀδελφοῦ ἔχει ἀπε-
θάνει, ὃ ὁποῖος δὲν ἔχει τὴν ἡμπορεὶς νὰ κάμῃ τὴν αὐτὴν ἐξοδία...».

259

1707. Ἀχτναμὲς ὑπὲρ π. Ἱερουσαλὴμ Χρυσάνθου,
ἐν 76, σ. 15–18.

«Πρὸς τοὺς ἐκ τῶν ἐπαρχῶν αὐτοῦ, ἐὰν τύχῃ καὶ ἀποθάνῃ ἡ μητροπολίτης, ἡ καλόγηρος, ἡ καλογραῖα, ἡ ἄλλος τοιοῦτος ἱερατικοῦ σχήματος, ὃ ρηθεῖς... νὰ εἶναι δεσπότης καὶ κληρονόμος τῆς περιουσίας τοῦ καὶ νὰ μὴ ἔχῃ ἄδεια οὔτε ὃ κασάμης, οὔτε ὃ μπεγιταλματζῆς νὰ περιλάβῃ ἐκ τῆς περιουσίας τοῦ ἐκείνης πολὺ ἢ ὀλίγα, οὔτε αὐτός, οὔτε οἱ ἄνθρωποι αὐτοῦ, οὔτε ἄλλος τις ἐξωθεν. Προσέτι οὐδεὶς τῶν ἱερέων νὰ εἴμπορῇ χωρὶς ἀδείας τοῦ π. Χρυσάνθου νὰ στεφανώσῃ ἀνδρόγυνον, ἢ νὰ χωρίσῃ ἀνδρόγυνον, ἢ νὰ κάμῃ συνοικέσιον παρὰ κανόνας... Ἐτι ὅστις ἐκ τῶν μοναζόντων ποιήσει διαθήκην καὶ ἀφιερῶσιν τί ἐκ προαιρέσεως αὐτοῦ εἰς τὸ Πατριαρχεῖον τῆς Ἱερουσαλὴμ, νὰ μὴ δύναται τινὰς νὰ ἀντιτείνῃ, παρὰ μόνον μὲ ρωμαίους μάρτυρας νὰ ἔχῃ τὸ κῦρος ἢ διαθήκη ἐκείνη, καὶ ἡ μαρτυρία τῶν διαληφθέντων μαρτύρων νὰ εἶναι βέβαιος καὶ ἀμετάθετος. Προσέτι δὲ εἰς τὸ ἔλεος, ὅπου διορίζουν εἰς τὰς διαθήκας τοὺς ἢ οἱ καλόγηροι, ἢ οἱ μονάζοντες, ἢ οἱ ἱερεῖς, ἢ οἱ λοιποὶ ρωμαῖοι καὶ εἰς τὸ λοιπὸν ἔλεος διαφορὰς πραγμάτων καὶ εἰδῶν ὅπου συνάψαντας, νὰ εἶναι ἴδιος καὶ καθολικὸς οἰκοκύριος ὃ διαληφθεὶς πατριάρχης. Ἄν τύχῃ ὅμως καμμία ἀντίστασις περὶ τῆς τοιαύτης κληρονομίας, νὰ διακρίνεται ἢ τοῦ πατριάρχου κληρονομία μὲ μάρτυρας πάλιν ρωμαίους...».

260

1707. Ἀπόφασις πΚ. Γαβριήλ, περὶ ἀκύρου γάμου βία τελεσθέντος,
ἐν 70, Β' σ. 415–416.

«... ἵνα τὸ παράλογον ψευδοστεφάνωμα καὶ παράνομον, ὅπερ συνετελέσθη ἐν δυναστείᾳ καὶ βία, ὑπάρχῃ τελείως ἄκυρον καὶ ἀνυπόστατον κατὰ νόμους καὶ ὡς μὴ γεγονὸς λογι-
ζόμενον...».

261

1709. «Τάξις τῆς νοδαρικῆς», τῆς νήσου Παξῶν,
ἐν 295, σ. 158–159.

262

1709. Κανουνναμέ Μυτιλήνης,
μνημ. ἐν 423, σ. 207, σημ. 1.

263

1710. Διάταγμα 12 Ἀπριλίου Ἑνετικῆς Γερουσίας,
ἐν 60, σ. 31, ἐν 378, σ. 48 καὶ ἐν 276, σ. 58 καὶ 106, ἐνθα παρατηρεῖται, ὅτι «ἡ διαταγή
αὕτη ἔλυσεν ὀριστικῶς καὶ διὰ παντός τὸ ζήτημα».

«Ὅσον εἰς τὰ συνοικέσια ἀνάμεσα εἰς ρωμαίους καὶ λατίνους, νὰ φυλάττηται τὸ διορισθὲν
ἀπὸ τὴν Γερουσίαν εἰς τοὺς 1599 Ἰουλίον 31, ὅτι νὰ μὴν ἔχουν νὰ ἐμποδίζονται, μὲ ξεκα-
θάρισιν, ὅτι κάθε ἕνας ἀπὸ τοὺς νεονύμφους νὰ ἀκολουθῇ τὸ ἴδιον ἔθιμον ρητόν, τὰ τέκνα νὰ
ἀναθρέφονται εἰς τὸ ρητόν τοῦ πατρὸς. Ἡ ἱεροπραξία νὰ γίνεται κατὰ τὴν κατάστασιν
τοῦ ἀνδρός: Οὔτε ὁ ρωμαῖος νὰ εὐλογῇ τὴν λατίναν, οὔτε ὁ λατῖνὸς τὴν ρωμαίαν, χωρὶς ταῖς
ἀπόδειξαις καὶ μαρτυρίαις τῆς ἐλευθερίας. Καὶ ὡσαύτως εἰς τὴν ἐπόθεσιν τοῦ διαζυγίου,
εἴτε χωρισμοῦ, ἢ ἐξέτασις καὶ ἀπόφασιν νὰ παγαίη εἰς τὸν προέδρον ἐκεῖνον τοῦ ρητοῦ,
ὅπου μὲ τὴν προειρημένην τάξιν ἐδλόγησε τὸν γάμον καὶ τὰ ἐξῆς»).

(Σημ. Κατὰ τὴν βούλλαν τοῦ πάπα Λέοντος Ιου, ἐπικυρωθεῖσαν ὑπὸ Κλήμεντος Ζ' καὶ
κατὰ ἔγκρισιν τοῦ οἰκ. πατριάρχου, ἡ μикτογαμία ἐπετρέπετο μεταξὺ λατίνων καὶ ὀρ-
θοδόξων ἐν Ἑπτανήσῳ, Κρήτῃ, Κατάρῳ, Δαλματίᾳ καὶ Βενετίᾳ.
Πρβλ. ἀριθ. 93).

264

1710. Ἐγγραφον πΚ. Κυρίλλου Δ', πρὸς π. Ἀντιοχείας, περὶ
ἀσκήσεως συγκαταβάσεως τινὸς περὶ τὰ κωλύματα τοῦ γάμου,
ἐν 103, Α' σ. 177.

265

1710. Χρυσόβουλλον (οὐκάζιον) τοῦ τσάρου Πέτρου τοῦ Μεγάλου, τῆς 11
Μαρτίου, ὑπὲρ τῶν ἐν Νίζνῃ τῆς Ρωσσίας Γραικῶν,
ἐν 383, σ. 749.

«Πληροφορηθέντες παρὰ τοῦ Κωνσταντίνου ἱερέως καὶ τῆς συνοδίας αὐτοῦ, ὅτι οἱ εἰς
Νίζναν Γραικοὶ καταδυναστεύονται παρὰ τῶν ἐκεῖ ἀρχηγῶν, καθυποβαλλόμενοι εἰς πᾶν
εἶδος φόρον καὶ ἀγκαρεύματος, εὐδοκοῦμεν καὶ ἐπικυρώνομεν τὰ προνόμια τῶν Γετμάνων,
θεσπίζοντες τὰ ἀκόλουθα :

α) Ἡ Ἐκκλησία τῶν εἰς Νίζναν Γραικῶν νὰ μὴν ἐνοχλῇται εἰς οὐδὲν καὶ νὰ εἶναι ἐλευθέρα ἀπὸ πᾶσαν δόσιν καὶ πᾶσαν ἔμμεσον ἢ ἄμεσον ἐπὶ ῥείαν.

β) Τῆς Νίζνας οἱ Γραικοὶ νὰ ὦσιν ἀπὸ τοῦ νῦν καὶ εἰς τὸ ἐξῆς ἀπολύτως ἀνενόχλητοι καὶ κἂν εἰς νὰ μὴ τοὺς κάμνη κἂν ἐν κακὸν ἢ ἄδικον. Νὰ μὴ καταβάλωσι κἂν ἐν εἶδος φόρον, μήτε νὰ δίδουν ἄλογα πρὸς μετακίνησιν στρατιωτῶν ἢ ἄλλων βασιλικῶν ἀποσκευῶν. Ὡσαύτως αἱ αὐλαὶ καὶ τὰ ὀσπίτιά των νὰ μὴν ὦσι ποτὲ καταλύματα στρατιωτῶν.

γ) Τῶν ἀποθανόντων Γραικῶν τὴν περιουσίαν κἂν εἰς ξένος, παρὰ μόνον οἱ συγγενεῖς ἐκείνων, καὶ εἰς ἔλλειψιν τούτων, οἱ σύντροφοὶ των νὰ κληρονομῶσι.

δ) Νὰ ταξειδεύωσιν ἀνενόχλητοι διὰ ἐμπορικὰς των ὑποθέσεις, ὅταν καὶ εἰς ὅποιον μέρος τῆς Ρωσσίας θελήσουν.

ε) Ἡ εἰς Νίζναν ἐκκλησία, ὡσαύτως καὶ οἱ λειτουργοὶ καὶ ὑπηρεταὶ αὐτῆς νὰ μὴν ὑπόκεινται εἰς τὸν πρωτοϊερέα ταύτης τῆς πόλεως, ἢ ἄλλον τινὰ Ἑγούμενον, ἀμμὴ εἰς τοὺς κατὰ καιρὸν μητροπολίτας τῆς Κιοβίας. Οὗτοι μόνον νὰ ἔχωσι τὴν ἄδειαν καὶ ἐξουσίαν νὰ κρίνωσι τὰς μεταξὺ ἐκείνων τῶν ἐκκλησιαστικῶν διαφορὰς.

ζ') Οἱ κατὰ Νίζναν Γραικοὶ νὰ ἔχωσιν ἴδιον βουλευτήριον, ἀνεξάρτητον ἀπὸ τὸ τῆς πόλεως καὶ ἰδίους, παρὰ τῶν ἰδίων ἐκλεγμένους βουλευτάς. Οὗτοι νὰ θεωροῦν καὶ νὰ ἀποφασίζουσιν πᾶσαν μεταξὺ αὐτῶν συμβαίνουσαν διαφορὰν, ἐξαιρουμένων μόνων τῶν κεφαλικῶν ἁμαρτημάτων.

Ταῦτα εὐδοκοῦντες καὶ προστάζοντες νὰ διατηροῦνται πάντοτε ἀπαρασαλεύτως, δίδομεν τὸ παρὸν χρυσόβουλλον τῇ κατὰ Νίζναν τῶν Γραικῶν Κοινότητι . . .».

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

266

ΑΘΗΝΩΝ

1710(?)–1714(?)– « . . . τοῦ σοφωτάτου διδασκάλου καὶ μεγάλου ρήτορος τῆς . . . Ἐκκλησίας κυρίου Σπυριδωνοῦ, Διασάφησις τῆς κατὰ τριμοιρίαν κληρονομίας ἐνόμου ὑποθέσεως», ἐν 65, σ. 172–173, ἐν 122, σ. 452–455 καὶ ἐν 39, σ. 21–23.

«Ὅταν ἀποθάνῃ θάτερον μέρος τοῦ ἀνδρογύνου, εἴτε ὁ ἀνὴρ, εἴτε ἡ γυνή, ἐπὶ ἐνὶ καὶ μόνῳ ἀνήλικῳ παιδί, εἴτα ἀποθάνῃ καὶ τὸ ἀνήλικον, τότε γίνεται ἡ τριμοιρία, καὶ τὸ μὲν ἐν μέρος λαμβάνει τὸ ζῶν μέρος, εἴτε πατὴρ εἴτε μήτηρ· τὸ δὲ ἄλλο μέρος λαμβάνουσιν οὐχ ἀπλῶς οἱ συγγενεῖς, ἀλλὰ πάππος ἢ μάμμη καὶ τὸ τρίτον δίδεται εἰς ἔξοδα καὶ μνημόσυνα τῶν ἀποικομένων· ὅταν δὲ πάππος ἢ μάμμη οὐχ ὑπάρχῃ, δὸς εἰπεῖν καὶ πρόπαππος ἢ προμάμμη, οἱ ἄλλοι συγγενεῖς τοῦ θανόντος μέρους οὐ κληρονομοῦσιν, ἀλλὰ τὸ ζῶν μέρος ἐκ τοῦ ἀνδρογύνου, εἴτε πατὴρ εἴτε μήτηρ· ὅταν δὲ ἀποθάνῃ ἐν μέρος τοῦ ἀνδρογύνου, ἢ ὁ ἀνὴρ, ἢ ἡ γυνή, καὶ καταλειφθῶσι πολλὰ παιδιά ἀνήλικα, εἴτα ἀποθάνωσι καὶ τὰ παιδιά, εἰ καὶ ἀνήλικα εἰσὶ, τότε χώραν ἡ τριμοιρία οὐκ ἔχει· διότι θανόντος τοῦ ἐνὸς παιδίου, κληρονομοῦσι τὰ λοιπὰ ἀδελφία καὶ ὁ ζῶν γονεὺς, ὁ πατὴρ ἂν τύχῃ, ἢ ἡ μήτηρ ὥστε ἔλλειψεν ἐνταῦθα ἡ τριμοιρία. Ὅτι ὁ νόμος λέγει, ὅτι οἱ ἀνιόντες, οἱ προσεχέστατοι δηλαδὴ (ἂν δὲν εἶναι προσεχεῖς γονεῖς, πατὴρ, ἢ μήτηρ δηλονότι) τότε καλοῦνται οἱ πορρωτέρω, πάππος ἢ μάμμη καὶ οἱ ἀμφιθαλεῖς ἀδελφοί, καὶ τὰ παιδιά προαποθανόντων ἀμφιθαλῶν ἀδελφῶν, ὅλοι αὐτοὶ κληρονομοῦσι τὸν τελευτήσαντα, ὥστε ὅπου τὸ ζῶν μέρος ἐκ τοῦ ἀνδρογύνου προσεχῆς γονεὺς ὢν, καὶ τὰ ζῶντα ἀδελφία τοῦ ἀποθανόντος παιδίου κληρονομοῦσι καὶ ὄχι ἄλλος τις. Λοιπὸν ἐνταῦθα ἡ τριμοιρία χώραν οὐκ ἔχει. Ἡ τριμοιρία μάλιστα εἶναι

μεταγενεστέρα νομοθεσία καὶ ρητῶς διαλαμβάνει, ὅταν μετὰ θάνατον ἑνὸς μέρους τοῦ ἀνδρογύνου καταλειφθῇ ἐν καὶ μόνον παιδίον ἀνήλικον, τότε νὰ γίνεται ἡ τριμοιρία· πολλῶν δὲ ὄντων, εἰ καὶ ἀνηλίκων παιδίων, τοῦ ἑνὸς θανόντος (οὐ γὰρ ἐν ταύτῳ ὄλ' ἀποθνήσκουσι) τὰ λοιπὰ του ἀδελφία καὶ ὁ ζῶν γονεὺς κληρονομοῦσιν, ὁμοῦ καὶ τὰ παιδιά, εἰ τύχῃ, προαποθανόντων ἀδελφῶν, ὡς προεῖρηται, καὶ ὅχι ἄλλος τις, ὥστε διεκόπη ἐνταῦθα ἡ τριμοιρία, ἢ μᾶλλον εἰπεῖν χώραν οὐκ ἔχει ἐνταῦθα. Καὶ ταῦτα μὲν περὶ τούτων κατὰ σπουδὴν, ἣν καταβήβληκα κατεσκευμένως καὶ προσωπικῶς, ὅτι μάλιστα περὶ τὰς νομικὰς διατάξεις.

Ἐρωτήματα παρὰ τοῦ ἀγίου Δημητριάδος . . . λυθέντα παρὰ τοῦ αὐτοῦ διδασκάλου
Σ π α ν δ ω ν ἦ.

Ἐρ. Ὄταν ἀποθάνῃ θάτερον μέρος τοῦ ἀνδρογύνου ἐπὶ ἐνὶ παιδί ἀνήλικῳ εἴτα ἀποθάνῃ καὶ τὸ ἀνήλικον παιδίον, πῶς δεῖ γεεῖσθαι τὴν διανομὴν ;

Ἀπ. Δῆλον, ὅτι τριμοιρία γίνεται τότε καὶ τὸ μὲν ἐν μέρος δίδεται εἰς τὴν κήδευσιν καὶ τὰ μνημόσυνα τῶν ἀποικομένων, τὸ δὲ ἕτερον μέρος λαμβάνει ὁ ζῶν γονεὺς τοῦ παιδίου καὶ τὸ ἄλλο μέρος λαμβάνουσιν οἱ γονεῖς τοῦ θανόντος μέρους ἐκ τοῦ ἀνδρογύνου.

Ἐρ. Αἱ προγαμιαῖαι καὶ μετὰ γάμον δωρεαὶ τοῦ ἀνδρός συνεισφέρονται εἰς τὴν διανομὴν τῆς τριμοιρίας ;

Ἀπ. Αἱ μὲν προγαμιαῖαι δωρεαὶ πάντως μετὰ τῆς λοιπῆς περιουσίας τῆς θανούσης γίνονται κληρονομία τοῦ καταλειφθέντος παιδός· εἴτα, καὶ τοῦ παιδὸς ἀποθανόντος, γίνεται ἡ τριμοιρία, ὡς εἴρηται, συναριθμουμένων καὶ τῶν προγαμιαίων δωρεῶν. Αἱ δὲ μετὰ γάμον δωρεαὶ, ἐπεὶ μεταξὺ ἀνδρός καὶ γυναικὸς δωρεὰ οὐκ ἔρρωται, ἀν ὃ ἄνθρωπος θελήσῃ, ἀναλαμβάνει ταύτας· εἰ δὲ παραιτηθῇ, γίνονται καὶ αὗται κληρονομία τοῦ παιδός, οὗτινος θανόντος, συνεισφέρονται καὶ αὗται εἰς τὴν τριμοιρίαν.

Ἐρ. Προσέτι εἰς πόσους χρόνους περιλαμβάνεται ἡ ἀνηλικιότης τοῦ παιδός ;

Ἀπ. Τοῦτο ἐστὶν ἀδιόριστον· λέγεται δέ, ὅτι ἀνήλικος θανόντος τοῦ παιδός γίνεσθαι τὴν τριμοιρίαν.

Ἐρ. Ἐὰν οὐχ ὑπάρχῃ τῷ θανόντι μέρει τοῦ ἀνδρογύνου πάππος ἢ μάμμη, τύχῃ δὲ θεῖος μόνον ἀπλῶς, τί γίνεται τότε ;

Ἀπ. Ὁ θεῖος οὐδὲν ὅλως λαμβάνει, ἀλλὰ τὸ ζῶν μέρος, ὁ γονεὺς δηλαδὴ μόνος ἐστὶ κληρονόμος.

Ἐρ. Ἐὰν τις ἀποθάνῃ, ζῶντος τοῦ πατρὸς καὶ τῆς μητρὸς αὐτοῦ, προσκαλοῦνται ἄρα γε εἰς τὴν κληρονομίαν καὶ οἱ ἐκ τῶν αὐτῶν φύντες γονεῶν, ἢ μόνος ὁ πατὴρ καὶ ἡ μήτηρ κληρονομοῦσιν ;

Ἀπ. Ὁ πατὴρ καὶ ἡ μήτηρ μόνον τότε ὑπάρχουσι κληρονόμοι.

Ἐρ. Ἐὰν δέ, προτελευτήσαντος τοῦ πατρὸς καὶ τῆς μητρὸς, ὑπάρχωσι πάππος καὶ μάμμη, ὑπείσρχονται καὶ οὗτοι μετὰ τῶν ἀδελφῶν τοῦ τεθνηκότος, ἅπαιδος ὄντος δηλαδὴ, εἰς τὴν κληρονομίαν, ἢ οὐ ;

Ἀπ. Ὑπείσρχονται.

Ἐρ. Πατὴρ καὶ μήτηρ ἐπροίκισαν θυγατέρα· ἀπέθανεν ὁ πατὴρ, μετὰ καιρὸν ἀπέθανε καὶ ἡ θυγάτηρ ἅπαις· ἄρα γε πρόπει ἡ μήτηρ νὰ λάβῃ πρῶτον τὰ ὅσα δέδωκε χάριν προικός, εἴτα νὰ μερίσῃ ἐπίσης μετὰ τῶν ἐπιλοίπων αὐτῆς τέκνων, ἥτοι τῶν τῆς ἀποθανούσης θυγατρὸς ἀδελφῶν ;

Ἄπ. Οὐχί· ἀλλ' ὅλη ἡ περιουσία τῆς θανούσης μερίζεται ἐπίσης τοῖς ἀνταδέλφοις καὶ τῇ μητρὶ. Τὰ αὐτὰ ἐννοοῦνται καὶ εἰς τὴν δευτερογαμοῦσαν μητέρα.

Ἐρ. Ἐπειδὴ ὁ ἀνεψιός, υἱὸς ἀμφιθαλοῦς ἀδελφοῦ ὑπάρχων, καὶ τρίτου ὦν βαθμοῦ, προτιμᾶται τοῦ ἑτεροθαλοῦς ἀδελφοῦ ;

Ἄπ. Ναί, προτιμᾶται· φησὶ καὶ γὰρ ὁ νόμος ρητῶς, ἀδελφῶν ἀμφιθαλῶν καὶ παίδων τοιούτων ἀδελφῶν μὴ ὑπόκτων, τότε οἱ ἐκ διαφορῶν γονέων ἀδελφοὶ κληρονομοῦσι τὸν ἐξ ἑνὸς γονέων ὄντα ἀδελφὸν αὐτῶν. Ἐνταῦθα δὲ τοὺς θεῖους οὐ συμπεριλαμβάνει ὁ νόμος».

267

1710–1715. Ἀφοριστικὸν Γράμμα ἐκ χφ. Κριτίου, σ. 105–107, ἐν 20, Β' σ. 27.

«... σκοτισθέντες γὰρ οὗτοι <οἱ χριστιανοὶ> ὑπὸ τοῦ διαβόλου... συμπλοκαῖς παρανόμοις παραδιδόασιν ἑαυτοὺς καὶ ἐκτελοῦσιν ἄθεσμα καὶ ἀπηγορευμένα συνοικέσια, οἷτινες... μεσιτείας ἐξωτερικὰς μετέρχονται... διαβάλλουσι τὴν ἀρχιερωσύνην παρὰ τοῖς κρατοῦσι...».

268

1711. Φιρμάνιον περὶ ἀσυδοσίας καὶ ἐλευθερίας τῶν Ἀγιορειτῶν, μνημ. ἐν 190, σ. 21, (19/22).

269

1711. Συμφωνητικὸν παχτώσεως χωραφίου ἐν Νάξῳ, ἐνώπιον τοῦ ἱερέως Στεφάνου Μελισσοῦργου, κατὰ τεθὲν εἰς τὴν καγγελλαρίαν, ἀνέκδοτον, ἐν ΕΒΕ Τμ. χφφ. Ξ 102.

«... (ὁ κοπιαστής) νὰ τὸ τραφοκοπήσῃ καὶ νὰ τὸ φυτέψῃ ἀμπέλι, καλὰ καὶ τιμημένα, νὰ ἀρέσῃ κάθε καλοῦ γεωργοῦ, καὶ φυτεῦσόντας το καθὼς ἄνωθεν γράφομεν, τὴν ἰντροάδα, ὅπου ξαποστείλῃ ὁ Θεός, νὰ πέρνῃ ὁ ἀφεντότοπος ἀπὸ κάθε τρία τὸ ἓνα καὶ ὁ κοπιαστής τὰ δύο. Καὶ διὰ κανέναν καιρὸν (ἂν) δὲν ἐθέλασι εἶσθαι κοντέντοι ἢ τὸ ἓνα μέρος ἢ τὸ ἄλλο, νὰ ἀποκοβγένηται τὸ ἀμπέλι, νὰ πληρώνῃ ὁ ἀφεντότοπος τὰ δύο μερίδια τοῦ ἀμπελίου τοῦ κοπιαστή, ἢ τῶν κληρονόμων του, καὶ νὰ τὸ πέρνῃ μοναχικὰ ὁ ἀφεντότοπος. Ἐτzi ἔμειναν κοντέντοι καὶ ἀναπαμένοι, τόσο τὸ ἓνα μέρος, ὥσάν καὶ τὸ ἄλλο. Καὶ ὁ ἀνηλογήσας, νὰ πληρώνῃ τῆς εὐρισκομένης ἀφεντίας ρεάλια δέκα. Πληρῶνοντας καὶ μὴ πληρῶνοντας, πάλι τὸ παρὸν νὰ ἔχῃ τὸ βέβαιον καὶ ἀχάλαστο, διὰ μαρτυρίας τοῦ ἄνωθεν...».

270

1712. Πρακτικὸν ἀπὸ 29 Ἰουνίου τῶν μαστόρων τοῦ χωρίου Ἀρμολίων τῆς Χίου, τῆς «λαγηνικῆς τέχνης», (τσουκαλάδες, γαβαθάδες, σικλάδες, κανατάδες),

δι' οὗ διορίζουν δύο πρωτομαστόρους τοῦ ρουφετίου, ἔχοντας ἐξουσίαν, ἐν περιπτώσει παρακοῆς τῶν μαστόρων, νὰ τοὺς ἐκδιώκουν τῆς τέχνης των καὶ νὰ τοὺς τιμωροῦν «μέτῃ τὴν κρίσει», ἐν 161, σ. 90–91.

271

1712(?). Γράμμα πΚ. Κυρίλλου Δ' (;), Μαΐου, ἰνδ. ε', πρὸς ἀρχιεπ. Λι-
τίτζης,
ἐν 123, σ. 34-36.

(Θανόντος τοῦ ἀνδρός, ἡ γυνὴ λαμβάνει μόνον τὰς πρὸ τοῦ γάμου δωρεὰς τοῦ ἀνδρός, μὴ τηρησάσης ὅμως ταύτης τὸν πένθιμον ἐνιαυτόν, ἐκπίπτει καὶ τούτων, ὅποτε κληρονόμος ἔσται ἡ θυγάτηρ, ἥς θανούσης, κληρονόμος ἔσται ἡ μήτηρ της, ἀποκλειομένου τοῦ πρὸς πατρὸς θείου της).

272

1714. Δύο φερμάνια ἀπὸ 5/16 καὶ 8/19 Ἰουλίου, ὑπὲρ μ. Χίου Δανιήλ,
ἐν 240, σ. 2-3 καὶ 4-6.

273

1715. Συνθήκη παραδόσεως τῆς νήσου Τήνου,
ἐν 211, σ. 15.

«... β) θὰ ἔχωσι δικαίωμα ν' ἀνεγείρῳσι νῆους καὶ σχολεῖα, θὰ θέλουσι καὶ δύνανται, καὶ γ) θὰ ἔχωσι δικαίωμα νὰ φέρῳσι τὰ ἐπιχώρια ἐνδύματα καὶ νὰ φέρῳσι πῖλον καὶ ὄχι φέσι καὶ νὰ δύνανται οἱ βουλόμενοι νὰ φέρῳσι καὶ ἐξοχὰ περὶ πόδια...».

274

1715. «Πουρκοσίφονο» ἐν Νάξω, ἀπὸ 14 Ἰανουαρίου, ὑπὲρ υἱοῦ, ἐρχο-
μένου εἰς γάμον, ἀνέκδοτον,
ἐν ΕΒΕ Τμ. χφφ. Ξ 110.

«... νὰ τὰ καρποτρύγωμεν μὲ τὴν συμβίαν μου καὶ ἀποθανώντας μας, ἐδικάν του... Ἀυτὰ ἀπὸ τὴν σήμερον ἐδικάν του... ξεκαθαρίζοντας, ὅτι στὸν τόπο τῆς Κομνιακῆς, τόσο στὸν τόπο τῶν γονικῶν, ὅσον καὶ εἰς τὸ ἀγόρου(;) νὰ μὴν ἐμπορῇ ὁ γυιὸς μου νὰ βάζῃ δεργάτες ἢ κοντουβεργνάρους, ἢ νὰ νομιάζῃ ζῶα στὸν ἀνωθε τόπους δίχως τὴν γνώμη μας... πάλε καὶ ἐμεῖς, οἱ γονεοί, δίχως τὴν γνώμη τοῦ υἱοῦ μας, παρὰ νὰ τοὺς ἐβάζομεν πάντα μαζί. ... Τὴν παρὸν κορτετζιόνε ὅτι... εἰδεμὴ καὶ ὁ Κύριος, ὁ Θεός, νὰ μὴ τὸ ὀρίσῃ, ν' ἀποβιώσῃ ἄκληρος, δίχως παιδιὰ νόμιμα καὶ εὐλογητικά, νὰ μὴν μετέχῃ ἄλλο τίποτες ἢ συμβία του ἀπὸ τ' ἀνωθεν πράγματα ὅπου στὸν παρὸν πουρκοδοτίζομεν, εἰ μὴ μόνον πενήντα ρεάλια... νὰ στρέφονται τ' ἄλλα λέγομεν...».

275

1715. «Βιβλίον τῶν αἰχμαλώτων»,
ἐκτυπωθὲν τουρκιστί, ἐν Κπ, μεταφράσθη καὶ ἐξεδόθη αὐτόθι τὸ 1867, ὑπὸ τὸν τίτλον :
«Συλλογὴ φετράδων (ρητρῶν) περὶ φθαρτῶν καὶ ἀφθάρτων κτημάτων, ὡς διετίθεντο καὶ ἐν Ἑλλάδι ἐπὶ τουρκοκρατίας κατὰ τὸ ὀθωμανικὸν δίκαιον, ἐξαχθέντων κατ' ἐκλογὴν ἐκ

τῆς ἐν ἰσχύϊ νομολογίας τοῦ Ἀβδουρραχίμ, τυπωθείσης ἐν Κπ. κατὰ τὸ ἔτος 1827 καὶ μεταφρασθέντων ἐκ τοῦ τουρκικοῦ, ὑπὸ Δ. Κορυμουνδοῦράκη...». Περὶ τῆς σημασίας τῆς λ. «ἄβδουρραχίμ», βλ. ἐν 335, σ. 490.

276

1715–1733. Διάταξις πΚ. Ἰερεμίου Γ',

περὶ ἐθιμικοῦ κληρον. δικαίου ἐν περιοχαῖς Θράκης, ἐν 80, σ. 46–47.

«Ἱερώτατε μητροπολίτα Φιλιππουπόλεως... καὶ εὐλαβέστατοι ἱερεῖς καὶ χρήσιμοι γέροντες τῶν χωρίων Στενημάχου καὶ Ἀμπελιανοῦ... ἀποφαινόμεθα συνοδικῶς... ἵνα ἀπὸ τοῦ νῦν... κληρονομῶσι τὸν θανόντα τὰ θηλυκὰ παιδία ὡς νερόμισται. Οἱ ἀδελφοὶ τοῦ θανόντος καὶ ἐξάδελφοι καὶ ἀνεψιοὶ μακρὰν ἀπέχωσιν ἀπὸ τῆς ἀδικον ἀπαίτησιν τῆς παρὰ νόμου κληρονομίας...».

277

1715–1733. Συνοδικὸν Γράμμα πΚ. Ἰερεμίου Γ' περὶ κληρονομικῶν ζητημάτων κλπ.

ἐν 70, Α' σ. 148–151.

«Ἀποκρινόμεθα... ὅτι ἡ διατετιμημένη προῖξ καὶ ἡ ἀδιατίμητος ἀντικειμένως ἔχουσιν, ὡς καὶ ἐκ τῶν ὀνομάτων δηλὸν ἐστὶ. Καὶ ἡ μὲν διατετιμημένη προῖξ τῷ ἀνδρὶ κινδυνεύεται, ἢ ἀποθάνῃ τὰ ζῶα, ἢ ἡ γυνὴ τῆς ἐσθῆτος κατατοίγῃ, τὴν ἀποτίμησιν αὐτῶν δίδωσιν ὁ ἀνὴρ, καὶ ἡνίκα παραλάβῃ τι εἰς προῖκα κατὰ διατίμησιν, χρεωστεῖ τὴν τιμὴν, ἢ τε ἐβελτίωσεν αὐτὸς κερδαίνει, ἢ τε ἐμείωσεν αὐτὸς κινδυνεύει καὶ ὑπόκειται. Τῆς δὲ ἀδιατιμῆτος προικὸς καὶ ἡ αὔξησης καὶ ἡ μείωσις τὴν γυναῖκα ὁρᾷ, καὶ λαμβάνει μὲν αὐτὴ τὸν τοκετὸν τῶν δούλων, τοὺς δὲ καρποὺς καὶ τὴν γονὴν τῶν θρεμμάτων ὁ ἀνὴρ λαμβάνει. Πρῶτον μὲν τοὶ πληρῶν τὰ πρωτότυπα, καὶ ὑποβάλλων ἀντὶ τῶν τελευτώντων ἐκ τῶν ἐπιγενομένων, εἰς ἀναπλήρωσιν δηλονότι τῶν πρωτοτύπων. Οὐκ ἔστιν οὖν τὴν ἀδιατίμητον προῖκα ἰσοδυναμεῖν τῇ διατετιμημένῃ, εἰ καὶ τοῦναντίον ἔσθ' ὅτε συμβαίνει, καὶ ἡ διατετιμημένη προῖξ ὡς ἀδιατίμητος γίνεται καὶ λογίζεται, κατὰ συναρέσκεϊαν καὶ θέλησιν ἀμφοτέρων τῶν μερῶν τοῦ ἀνδρογόνου καὶ τῇ γυναικὶ κινδυνεύει, ἀλλὰ τὸ ἐκ συμφωνίας ἀμφοτέρων τῶν μερῶν τοῦ ἀνδρογόνου γίνεται, οὐ μὴν δὲ ἀπλῶς καὶ ὡς ἔτυχε. Τὴν δὲ ἀδιατίμητον προῖκα ἰσοδυναμεῖν τῇ διατετιμημένῃ οὐ γέγραπται περὶ τούτου ὅλως ἐν τοῖς νομικοῖς διατάγμασι, καὶ λοιπὸν παράλογος ἐστὶν ἡ περὶ τούτου αὐτόθι συνήθεια καὶ οὐ δεῖ ταύτην ἐνεργεῖσθαι τοῦ λοιποῦ, ὡς ἀγνωσμένην τοῖς ἱεροῖς νόμοις. Ἡ αὔξησης δὲ καὶ τὸ κέρδος τῶν χάριν προικὸς δοθέντων μετρητῶν, καὶ οἱ καρποὶ τῆς λοιπῆς προικὸς καὶ ἡ τῶν θρεμμάτων γονὴ τῆς γυναικὸς ἐτι ζώσης, τοῦ ἀνδρὸς εἰσὶν, ὡς προείρηται, ἀπαρμειώτων σωζομένων τῶν πρωτοτύπων.

Ὅταν δὲ ἡ γυνὴ ἀποθάνῃ καὶ καταλείψῃ παιδίον, τῆνικαῦτα τὰ χάριν προικὸς δοθέντα μετρητὰ καὶ ἡ λοιπὴ καθόλου προῖξ καὶ περιουσία τῆς μητρὸς τοῦ παιδίου, ναὶ δὴ καὶ αἱ πρὸ γάμου δωρεαὶ τοῦ ἀνδρὸς πρὸς τὴν γυναῖκα, εἴτε πράγματα, εἴτε ἄσπρα, ταῦτα πάντα κληρονομία γίνονται τοῦ καταλειφθέντος παιδίου, πλην ἐὰν φυλάξῃ χρεῖαν παντελῇ εἰς τὸ ἐξῆς ὁ ἀνὴρ, καὶ μηκέτι εἰς ἄλλον ἀποβλέψῃ γάμον, τότε λαμβάνει αὐτὸς τὸ τέταρτον

μέρος ἀπὸ ὅλης τῆς προικὸς καὶ περιουσίας τῆς γυναικὸς αὐτοῦ, τὰ δὲ λοιπὰ πάντα ὑπάρχουσι τοῦ παιδίου κληρονομία. Εἰ δὲ θελήσῃ λαβεῖν καὶ ἄλλην αὐθις γυναῖκα ὁ ἀνὴρ, μηδὲν μετέχει τῶν τῆς γυναικὸς αὐτοῦ ὑπαρχόντων, ἀλλὰ τὰ πάντα εἰσὶ τοῦ παιδίου, ὅπερ παιδίον αὐτὸς ὁ πατὴρ ὀφείλει παρακατέχειν καὶ ζωοτροφεῖν αὐτὸ οἰκείαις ἐξόδοις καὶ ἀναλώμασι, διαφυλάττων καὶ σώζων ἀπαραμείωτα τὰ τῆς μητρὸς τοῦ αὐτοῦ παιδίου ὑπάρχοντα, ἕως οὗ ἔλθῃ εἰς τελείαν ἡλικίαν τὸ παιδίον καὶ παραλάβῃ αὐτά. Ἐὰν δὲ ὁ πατὴρ τοῦ παιδίου, λαβὼν ἑτέραν γυναῖκα, ὑποπτος ἐστὶν ὡς καταναλώσει καὶ μέλλει διαφθεῖραι τὰ μητρικὰ ὑπάρχοντα τοῦ παιδίου, καὶ ὡς οὐκ ἐπιμελήσεται τούτου καλῶς καὶ ὡς δεῖ, τότε παραλαμβάνουσιν αὐτὸ τὸ παιδίον, μετὰ τῶν μητρικῶν αὐτοῦ ὑπαρχόντων οἱ γονεῖς τῆς ἀποθανούσης γυναικὸς, ζωοτροφοῦντες αὐτοὶ τοῦτο ἐξ ἰδίων, τὰ δὲ μητρικὰ αὐτοῦ ὑπάρχοντα φυλάττοντες σῶα καὶ ἀπαραμείωτα, ἕως τελείας ἀνξήσεως τοῦ παιδίου. Ἐὰν δὲ καὶ αὐτοὶ ὑποπτοὶ εὗρεθῶσι, δέον παραδοθῆναι τὰ μητρικὰ ὑπάρχοντα τοῦ παιδίου τινὶ τῶν συγγενῶν, ἢ καὶ ἄλλῳ πιστῷ καὶ ἀνυπόπτῳ προσώπῳ, εἰς διατήρησιν αὐτῶν καὶ διαφύλαξιν ἀσφαλῆ.

Ἐὰν δὲ τὸ παιδίον αὐτὸ συμβῇ ἀποθανεῖν ἀνήλικον, τὴν προῖκα καὶ περιουσίαν τῆς μητρὸς αὐτοῦ δέον διανεμηθῆναι εἰς τρία μέρη, καὶ τὸ μὲν ἓν μέρος δοθῆναι εἰς τὴν κηδεῖαν καὶ τὰ μνημόσυνα τοῦ ἀποιχομένου, τὸ δὲ ἕτερον μέρος λαβεῖν τὸν πατέρα τοῦ παιδίου, τὸ δὲ ἄλλο λαβεῖν τοὺς γονεῖς τῆς ἀποθανούσης γυναικὸς τῆς καὶ μητρὸς τοῦ παιδίου.

Τὰ θεώρητρα δὲ τὰ μὲν ἡμίση ὑπάρχουσι τοῦ ἀνδρός· τὰ δὲ λοιπὰ ἡμίση τῆς γυναικὸς, καὶ συναριθμοῦνται καὶ ταῦτα, τὰ τῆς γυναικὸς δηλαδὴ θεώρητρα, τῇ λοιπῇ περιουσίᾳ αὐτῆς. Τὰ δὲ στεφανιάτικα ὑπάρχει τῆς γυναικὸς

278

1715-1733. Διάγνωσις πΚ. Ἰερεμίου Γ', δι' ἧς κηρύσσεται διαλελυμένη ἡ μεθ' ἱερολογίας μνηστεία, ἀποδημοῦντος τοῦ μνηστῆρος ἐπὶ πενταετίαν, ἢ διὰ τὴν τῆς τύχης ἀλλαγὴν, περιπεσόντος τοῦ μνηστῆρος εἰς δυστυχίαν, ἐν 70, τ. Α', σ. 209-210.

« . . . τῆς ρηθείσης μνηστείας αὐτῶν δι' ἱερολογίας συντελεσθείσης, τὰ ἴσα τε τοῦ γάμου ἐπεχούσης, καὶ μὴ διαλυομένης ραδίως καὶ χωρὶς εὐλόγου καὶ νομίμου αἰτίας, αὐτὸς ἀπελογήσατο καὶ προῦβάλετο ἀδυνάτως ἔχειν ἀποδημῆσαι ἐντεῦθεν . . . διὰ τὴν ἐπισυμβᾶσαν αὐτῷ δυστυχίαν καὶ διὰ τὸ ἐπικείμενον αὐτῷ βαρὺ χρέος, τῶν δανειστῶν αὐτοῦ μὴ ἀφιέντων, μηδὲ συγχωρούντων αὐτῷ τὴν ἐντεῦθεν ἀποδημίαν. Τούτου χάριν, τῆς ἀνάγκης αὐτοῦ ταύτης μηδεμίαν διόρθωσιν καὶ θεραπείαν ἐπιδεχομένης, καὶ τῆς γαμικῆς αὐτῶν συνοικίσεως ἀδυνάτου ἀναφανείσης, ἐπειδὴ οἱ ἱεροὶ καὶ θεῖοι νόμοι, πρὸς ταῖς ἄλλαις αἰτίαις, ἐφ' αἷς ἀξιοῦσι διαλύεσθαι τὴν μνηστείαν, μίαν τίθενται καὶ ἀριθμοῦσι καὶ τὴν τῆς τύχης ἀπαλλαγὴν, ὁπότε δηλαδὴ δυστυχία περιπέσῃ θάτερον μέρος τῶν μνηστευομένων, καθὼς καὶ ἐπὶ τοῦ ρηθέντος . . . συνέβη, τοῦτο μὲν διὰ τὴν δυστυχίαν αὐτοῦ, νόμιμον οὖσαν αἰτίαν εἰς διάλυσιν, τοῦτε δὲ προνοούμενοι τῆς ρηθείσης Β., ὥστε μετὰ τὴν πενταετὴ ὑπομονὴν μηκέτι κινδυνεύειν περαιτέρω κατὰ ψυχὴν, διὰ τὴν στέρησιν τῆς ἀνδρικῆς περιθάλψεως, κυβερνήσεώς τε καὶ ζωοτροφίας αὐτῆς, δεῖν ἐγνωμέν διαζεῦξαι αὐτοὺς ἀπ' ἀλλήλων ἐκκλησιαστικῶς . . . ».

279

1717. Κανουνναμέ τοῦ Μορέως,
μνημ. ἐν 423, σ. 207 σημ. 1.

280

1717. Ἀγοραπωλησία ἀκινήτων τῆς 26 Ἰαν. 1716–1717 ἐν Παροικία
Πάροῦ,
ἐν 57, σ. 154–155.
«... οἱ ὁποίαις <ἰδιοκτήτραι γειτονικῶν ἀκινήτων> ἐρωτηκίκασι, κατὰ τὴν συνήθειαν,
καὶ μὲ τὴν θέλησίν τῶνε γίνεται τὸ παρόν...».

281

1717. Προικοσύμφωνον συστάσεως προικὸς εἰς υἱόν, τῆς 24 Ἰαν., ἐν
Παροικία Πάροῦ,
ἐν 57, σ. 153–154.
«... ἂν τύχη θάνατος δίχως νὰ ἀφίκοι ἐγὼ παῖδί, νὰ μεταστρέφονται πάλε εἰς τοὺς
προθίμους (= ἐγγυτέρους) τοὺς ἐδικούς κατὰ τὴν τάξιν καὶ συνήθεια τοῦ τόπου...».

282

1718. Προικοσύμφωνον ἐν Ἀνδρῶ, ἀπὸ 13 Μαρτίου,
ἐν 289, σ. 242.
«... μὲ τοῦτο, τοῦ ἀφέντη τὸ πρᾶγμα... κωντεσιονάδο, νὰ πηγαίνει ἀπὸ πρῶτο ὡς πρῶτο
ἀρσενικό, καὶ νὰ μὴ μπορῇ νὰ τὸ πουλήσῃ, μηδὲ νὰ τὸ χαρίσῃ...».

283

1719. Τῆς 31 Μαΐου α) «31 ζητήματα χωριανῶ ἀπάνω εἰς τοὺς τόπους»,
15 χωρίων τῆς Νάξου καὶ ἐν συνεχείᾳ «ἀπόκρισι στὰ ζητήματα
χωριανῶν», τῆς Κοινότητος τῶν χωρίων Νάξου,
εἰς δύο παραλλαγάς, ἐν 146, σ. 75–79.
«Διὰ τὰ λεγάτα, τὸ κάμνομεν σπάτι μὲ τὲς ὁμοιές των μαρτυρίες, πῶς ἔνε γονικά μας
μούλκια καὶ παλαιό μας ζάπτι ἀπὸ τοὺς προγονέους μας ἕως τὴν σήμερον, πρὶν τὸν τα-
χριτζὶ καὶ μετέπειτα τὸν ταχριτζί, διατὶ τὸν καιρὸν ὅπου ἐχτίζονταν τὰ σπίτια, ἔστοντας
ἡ γῆς ἐδική μας, ἐπαίρναμεν τὸ δικαίωμά μας, καθὼς φαίνεται ἡ ἀπόφασι τῆς κραταιᾶς
βασιλείας, διὰ τὸ ὅποιον πλερόνομεν τὸ βασιλικὸν δόσιμον, καθὼς ἐγνώρισεν ἡ βασιλεία.
Καὶ διὰ τὰ καπριάτικα, ἔχοντας κάπρο καὶ βόσκοντας καὶ εἰς τὰ πάσκουλα τοῦ καθενός,
κράτησιν ἔχουν νὰ τὰ δίνουν ὡσὰν παλαιὸ ζάπτι τῶν γονέων μας.
Διὰ τὰ λεύτερα, ὅσα ἐθέλαν ἀποδείξει μὲ δίκαιες καὶ νόμιμες ἀποδείξεις, νὰ εἶναι ἐδικά τως.
Στὰ μετὰξια, ὅπου γίνονται ἀπὸ κεσίμνια, πάντα τὰ ἐδεκάτιζαν ἐκεῖνοι ὅπου εἶχαν τὰ

κεσίμνια, καὶ ἀπὸ τινὰ δὲν εἶχαν κανένα ἐμπόδιο, τόσον πρὶν τὸ ταχοῖρι ὥσάν καὶ ὕστερα ἕως τὴν σήμερον.

Διὰ ἀγριελιές ὁποῦ κεντροῖζονται ἐλιές, γροικοῦνται τῶν ἀφεντότοπω, καθὼς διαλαμβάνει ἡ ἀπόφασι τῆς βασιλείας· ἄγρια καὶ ἡμερα δέντρα καὶ στές ἀφεντικές ἐλιές δὲν ἔχει νὰ κάμη ὁ κοπιαστής, μόνο εἰς τές μεσιάρικες παίρνει ὁ κοπιαστής τές ἐμισές καὶ ὁ ἀφεντότοπος τές ἄλλες μισές, κατὰ τὸ ζάπτι μας τὸ γονικὸ ἕως τὴν σήμερον.

Διὰ τὰ πράγματα τὰ ντριτεμμένα, κατὰ τὸ παλαιὸ ἀντέτι, ὄντας ἤθελαν τὰ ἀφίση νὰ παύσουν τέσσαροις χρόνοι, νὰ μὴν τὰ σπέρνουν, ἔχει θέλημα ὁ ἀφεντότοπος νὰ τὰ δίνη ἄλλονῳ κοπιαστάδῳ, νὰ λαβένη τὸ δικαίωμά του, καθὼς καὶ ἀφτὸς πλερώνει τῆς βασιλείας τὸ κεσίμι, διὰ νὰ μὴν ἔχη ζημία.

Διὰ τὰ ἀσφράγιστα ζωντόβολα, ζάπτι παλαιὸ ἐστάθη, γενόμενον ἐνοῦς χρονῶ, καὶ δὲν ἤθελεν εἶσθαι σφραγισμένο, ἔχει ἐξουσία ὁ ἀφεντότοπος νὰ τὸ πιάνη καὶ ἕως τὴν σήμερον ἔτρεξαν ἔτσι.

Διὰ τὰ δεργατικά, πάντα ἀπὸ δέκα δεμάτια, ἀγγίζει τῷ ἐργατῷ τὸ ἓνα.

Διὰ τὸ μιτριτικό, νὰ βγαίνει ἀπὸ τὸν ἀφεντότοπο μετὰ χαρᾶς, μὰ νὰ μὴν ἐμπορῇ νὰ θεορίζῃ δίχως τὸ θέλημα τοῦ ἀφεντότοπου καὶ νάνε ὁ δεργάτης ἐκεῖ, νὰ μετρά τὰ δεμάτια καὶ νὰ μὴν ἐμπορῇ νὰ κοπανήσῃ.

Διὰ τζοῖ μέλισσες ὁποῦναι στὰ λεύτερα, ἃς πλερώνουν τὸ δόσιμό τως τοῦ βοῖβόδα.

Διὰ τὰ κοστούδια, ὁποῦ βόσκουν μέσα στοὺς τόπους, λογαῖται ὥσάν νοίκι τοῦ σπιτιοῦ καὶ εἶναι ἀντέτι παλαιό, νὰ πλερώνῃ ἀπὸ πᾶσα δέκα τὸ ἓνα.

Διὰ τὰ πράγματα τὰ δεντρολογημένα, τόσον ἔνε ὑποκείμενα εἰς τὴν βοσκήν, ὥσάν καὶ εἰς τὸ σκότωμα, ὥσάν καὶ τᾶλλα, κατὰ τὴν ἀπόφασιν τῆς βασιλείας, ἐκεῖνα ποῦ ἔνε μέσα εἰς τοὺς τόπους.

Εὐλα τῆς φατιάς καὶ κλαδία, ἕως τὴν σήμερον τινὰς δὲν τοὺς ἀμπόδιζε, διὰ τὰ βελάνια, μαζόνοντας ὁ νοικοκύρις ἐκεῖνα ὁποῦ τοῦ χρειάζονται, ἃς ἔχουν θέλημα οἱ κοπιαστάδες νὰ τὰ μαζεύουν τόσον καὶ διὰ τές ἀγριελιές.

Διὰ τὰ σκοτώματα, ἀφόντες διαλαληθῇ νὰ παντήσῃ ὁ καθένας τὰ ζωντόβολά του ὕστερα ἔχει θέλημα καὶ ἄδεια ὁ νοικοκύρις στὰ πράγματα τὰ τραφοκοπημένα νὰ σκοτώνῃ, διὰ νὰ παντᾶται τόσον τὸ οὐσούρι τοῦ ἀφέντι μπέγι, ὥσάν καὶ ἰδιων νοικοκυρῶν.

Διὰ τὰ ἀμπέλια καὶ χωράφια, ὁποῦ ζητοῦν νὰ τραφοκοποῦν, μέσα εἰς τοὺς τόπους δὲν ἐμποροῦν νὰ τὸ κάμουν, ἐπειδὴ ἀμποδίζουν τὴν βοσκήν τῶν ζωντόβολων.

Διὰ τὸ τζυκαλόχωμα, τινὰς δὲν ἀμποδίζει, ξέχως νὰ γίνεται ζημία τινός· διὰ τὸ σμυρίλλι, φανερόν προᾶμμα εἶναι ἀπὸ παλαιόθες, πῶς εἶναι δικαίωμα τοῦ ἀφεντότοπου.

Διὰ τὰ λεύτερα, ποῦ ἤθελαν φανερώσει δίκαια Φαναρίου, Ἀγίας Κυριακῆς καὶ Ἀγίου Ἡλίου, νὰ ἐμποροῦν νὰ σπέρνονται παρὰ τὸν καιρὸ ποῦ σπέρνονται οἱ τόποι, μὴν ἐμπορόντας νὰ ἀπαντηχτοῦ δίχως νᾶναι σπαρμένοι οἱ τόποι.

Διὰ τὰ περιβόλια τοῦ Δανακοῦ, λείποντας ἡ βοσκή, ὁ ἀφεντότοπος δὲν ἔχει ἄλλο παρὰ τὸ πάσκουλο, διὰ τὸ ὁποῖο πλερώνει τὸ βασιλικὸν κεσίμι. Μὴν ἔχοντας τὸ πάσκουλο, δὲν τοῦ ἀπομένει τίποτις».

284

1719. Πρᾶξις ἐνώπιον τοῦ «φανεροῦ νοταρίου» Ν α ξ ί α ς, ἀπὸ 3 Ἰουνίου, ἐν ΕΒΕ Τμ. χφφ. Ξ 135, ἀνέκδοτος.

«...προσωπικῶς, θεληματικῶς καὶ μὲ κάθε καλλιότερον τρόπον ἐνεφανίστη εἰς τὴν παροησίαν μου νοταρίον... ὁ ἐκλαμπρότατος ἀφέντης Φιλιππάκος Γριμάλδης, ὁ ὁποῖος μὲ καλὴν του γνώμην καὶ θέλησιν, βλέπωντας τὴν πτωχείαν τῶν ραγιάδων ποῦ κατοικοῦσι στὸ χωρίον Ἀπεράνθου καὶ ἔχοντας μερικὰ πράγματα... τὰ ὁποῖα ἐντρίτευγε ἀπὸ κάθε πέντε (ἓνα), τώρα, στοχαζόμενος τὴν πτωχείαν τος, μάλιστα διὰ νὰ βάλλου(ν) περισσότερον ἐπιμέλειαν νὰ τὰ δουλεύουσι καλλιότερα καὶ νᾶναι εὐχαριστημένοι, ἀπὸ λόγον του θέλει τὴν σήμερον ὁ ἄνωθε ἀφέντης Γρ. μὲ πᾶσα καλὴ του ὄρεξιν, καὶ χωρὶς τινὸς βίας καὶ ἀφήνει τος τὰ ἴδια πράγματα σὲ κείνους ποῦ τὰ ἐξουσιάζουσι νὰ τὰ ἔχουσι καὶ νὰ τὰ δουλεύουσι... ὁ κύριος νὰ πέρνῃ ἀπὸ κάθε δέκα τὸ ἓνα καὶ ἀπὸ τὶς ἑλῆές... νὰ πέρνῃ ἀπὸ κάθε ὀκτὼ τὸ ἓνα καὶ ὅσες ἀγριλῆές... (ἡ)μερεῦγοντάς τις νὰ γροικοῦνται καὶ αὐτὲς ἀπὸ κάθε ὀκτὼ (τὸ ἓνα) καὶ πᾶσα νιτράτα νὰ μετρᾶται μὲ δίκαιον καὶ σωστὸ πινάκι καὶ μετρητικό. Νὰ μὴ χρεωστοῦσι οἱ κοπιαστάδες πάρεξ τὸ ἐργατικὸ νὰ δόνου(ν), κατὰ τὴν συνήθειαν. Καὶ ὅσα περιβόλια παλαιὰ εὐρίσκονται στὸν ἴδιον τόπον... νᾶχουν ἄδεια νὰ τὰ τραφοκοποῦν καὶ νὰ τὰ πέρνουν καὶ αὐτά, νὰ λαβαίνῃ ἀπὸ κάθε δέκα τὸ ἓνα καὶ ἂν ἔχου(ν) καὶ ἑλῆές μέσα ν' ἀγροικοῦνται ἕως καὶ τὶς ἄνωθε καὶ νὰ τᾶχουσι καλὰ περιφραγμένα τὰ περιβόλια, νὰ κρίζουν(;) τὰ ζῶα ἀπόξω καὶ σκότωμα νὰ μὴν κάνουσι, ἕως νὰ τὸ διαλαλοῦσι δύο καὶ τρεῖς φορές καὶ μὴν κυβερνῶντας τὰ ζῶα τος ἐκεῖνοι ποῦ τὰ ἔχουσι, νὰ τὰ σκοτώνουσι ἐλεύθερα καὶ τὸ σκότωμα νὰ γροικᾶται τοῦ ἄρχου ποῦ ἔχει τὸν τόπον. Καὶ ταῦτα ν' ἀγροικοῦνται ἀπαράσάλευτα καὶ ἀκαταζήτητα εἰς τὸν ἅπαντα αἰῶνα, ἥγουν μῆτε ὁ ἀφέντης Γρ., μῆτε οἱ διάδοχοι καὶ κληρονόμοι του νὰ μπορού(ν) νὰ ζητήσουσι περισσότερον. Τὸ ὁποῖον ἐγένη με παρατάσεις ποῦ ἐκάμασι τοῦ ἄνωθε ἄρχου ἀπὸ τοὺς κατωθεν γεγραμμένους προεστοῦ τοῦ Ἀπεράνθου, ψηφισμένοι ἀπὸ ὅλο τὸ κοινὸν τος... Τὰ περιβόλια τὰ παλαιὰ, ὅποια ἤθελεν θελήσουν οἱ νοικοκύρηδες ὅπου τᾶχουσι νὰ τὰ ἀναστήσουν, νὰ τῶχει εἰδῆσιν καὶ ὁ ἄρχος τοῦ τόπου...».

285

1719. Σύμβασις χειρουργοῦ Παπαδάκη μετὰ τῶν κατοίκων τοῦ χωρίου Πιόντες τῆς Μάνης, περὶ ἱατρικῆς περιθάλψεως κατ' ἀποκοπὴν, ἐν 218, σ. 53–54.

«Ἐσιβάστικα ἐγὼ γιατρὸς Παπαδάκης, μὲ τοὺς Πιοτάτες, νὰ μ' ἔχουν γιατρό τους, ἕως τέλους τῆς ζωῆς τους καὶ ζωῇ μου· ναν τοὺς γιατρέβω εἰσε λαβομὲ καὶ ἀκρεμίσμα(τα), ὅξω ἀπὸ ἀρρώστεια καὶ πονέματα καὶ νὰ τοὺς πέρνω τὸν να Μάη αἷμα. Καὶ νὰ ἔχουν νὰ μὲ δόνου(ν) τὸ κάθε σπῖτι : μία καβάθα παστρικὸ στάρι, ἓνα μεροδοῦλι, ἓνα φόρτωμα ξύλα, ἓνα φόρτωμα ἀνθρωπέα (=κόπρον) καὶ ὅποια λάβωμα πληρωθῇ, τὰ τρίτα δικά μου...».

286

1720. Κανουνναμές Θάσου, μνημ. ἐν 423, σ. 207, σημ. 1.

287

1721. «Φιρμάνι ποῦ ἤφεραν οἱ Φράγκοι ἐψηφισμένο ἀπὸ τὴν Κωνσταντινούπολι διὰ τοὺς τόπους τως καὶ διὰ τὸ λοιπὸ νησι τῆς Ἀξίας», ἐν 146, σ. 80–83.

288

1721. Φιρμάνιον Μαΐου, σ. 'Αχμέτ Γ', περί τρόπου πληρωμῆς φόρων τῆς νήσου Σύμης, μνημ. ἐν 252, σ. 365. 'Εδ. ἐν 370, σ. 334–335.

289

1721. Γράμμα πΚ. 'Ιερεμίου Γ', περί λύσεως ζητημάτων κληρον. δικαίου, ἐν 70, Α' σ. 146–148 καὶ ἐν 63, σ. 8–19. Πρβλ. 275, σ. 736–740.

(α') — Πατὴρ ἢ μητὴρ ἐπὶ ἐνὶ παιδί ἀποθανόντων, εἴτα ἀποθάνῃ καὶ τὸ παιδίον ἀνήλικον καὶ πρὸ τοῦ ἐλθεῖν εἰς αὐξήσιν ἡλικίας, τότε γίνεται ἡ τριμοιρία καὶ τὸ μὲν ἐν μέρος δίδεται εἰς τὴν θανόντα καὶ τὰ μνημόσυνα τοῦ ἀποικομένου, τὸ δὲ ἕτερον μέρος λαμβάνει τὸ ζῶν μέρος ἐκ τοῦ ἀνδρογόνου, ὁ πατὴρ τυχὸν ἢ ἡ μήτηρ, καὶ τὸ ἄλλο ὁ πάππος ἢ ἡ μάμμη τοῦ θανόντος παιδίου. "Όταν δὲ πατὴρ ἢ μήτηρ ἀποθάνῃ ἐπὶ παιδί, καὶ τὸ παιδίον αὐξηθὲν καὶ ἐλθὼν εἰς νόμον ἡλικίαν καὶ γενόμενον χρόνων δεκατεσσάρων, ἀποθάνῃ, τῆνικαὺτα τριμοιρίαν οὐ δεῖ γίνεσθαι ἀλλὰ τὸ ζῶν μέρος, πατὴρ εἰ τύχοι, ἢ μήτηρ, κληρονομεῖ τὸ τεθνηκὸς παιδίον.

(β') — Μητὴρ δὲ ἀποθανούσης ἐπὶ παίδων, αἱ πρὸς τῇ γυναῖκα παρὰ τοῦ ἀνδρὸς πρὸ γάμου δωρεαὶ κληρονομία γίνεται τοῦ παιδὸς μετὰ τῆς λοιπῆς μητρικῆς αὐτοῦ περιουσίας.

(γ') — Εἴτα καὶ τοῦ παιδὸς θανόντος ἀνῆλικον ἢ ἐνηλικον, οἱ κληρονόμοι ἐκείνου, ὡς ἀνωτέρω διείληπται, κληρονομοῦσι πάντα. Εὐρέων δὲ τοῦ τεθνεῶτος μὴ ὄντων, πατὴρ δηλονότι ἢ μητὴρ, ἢ πάππος, ἢ μάμμη, ἢ καὶ προπάππος καὶ προμάμμη, τότε τριμοιρία οὐ γίνεται, ἀλλ' οἱ πλησιέστεροι καὶ οἱ ἐγγύτεροι συγγενεῖς κληρονόμοι γίνονται.

(δ') — Ὁ δὲ ἀνὴρ, θανούσης τῆς γυναικὸς αὐτοῦ, οὐ ἐπιστρέφει οὐδ' ἀποδίδοσιν ἅς παρ' ἐκείνης ἔφθῃ λαβὼν πρὸ γάμου δωρεάς.

(ε') — Πατὴρ δὲ ἀποθανόντος ἐπὶ παιδί, εἴτα καὶ τοῦ παιδὸς θανόντος καὶ τριμοιρίας γενομένης, ἡ γυνὴ οὐ λαμβάνει ἅπερ ἐδωρήσατο πρὸ γάμου τῷ ἀνδρὶ αὐτῆς, ἀλλὰ καὶ ταῦτα, τὰ παρ' αὐτῆς τῷ ἀνδρὶ αὐτῆς δωρηθέντα πρὸ γάμου, συναριθμοῦνται μετὰ τῆς λοιπῆς ἐκείνου περιουσίας. Καὶ τριμοιρίας γενομένης, τὸ μὲν ἐν μέρος δίδεται εἰς τὸν θάνατον καὶ τὰ μνημόσυνα τῶν ἀποικομένων, τὸ δὲ ἕτερον μέρος λαμβάνει ἡ γυνή, ἢ καὶ μήτηρ, δηλονότι, τοῦ καταλειφθέντος ἐκείνου παιδίου...».

290

1721. Φιρμάνιον ρυθμιζὸν τὰς σχέσεις φράγκων καὶ ραγιαδῶν τῆς νήσου Νάξου, ἐν 146, σ. 80–83.

291

1721. Φιρμάνιον τῆς 21 'Οκτ. περί ἀπαγορεύσεως συνάψεως τετάρτου γάμου μεταξὺ χριστιανῶν, μέσῳ τῶν τουρκικῶν 'Αρχῶν, ἐν 32, σ. 153–154.

292

1721. Κανουνναμέ υπέρ τῆς Χίου,
μνημ. ἐν 423, σ. 207, σημ. 1.

293

1721. Συμφωνητικὸν πακτώσεως ἐφ' ὅρου ζωῆς, ἐν Ναούσῃ Πάρου,
ἀνέκδοτον,
ἐν ΕΒΕ Τμ. χφφ. Ξ 647.

«... ὅθεν καὶ εἰς τὸν καρπὸν, ὁποῦ θέλει στείλει ἀφέντης ὁ Θεὸς ἀπὸ τὸ ἴδιον προᾶγμα
νὰ μοιράζου(ν) τρία καὶ δύο, κατὰ τὴν συνήθειαν τοῦ τόπου...».

294

1721. Ἀπόφ. διαζυγίου ἐν Λευκάδι,
ἐν 105, παράρτ. σ. 34–35. Δέχεται ὅτι ἐὰν κατηγορήσῃ ὁ ἀνὴρ τὴν γυναῖκα του ἐπὶ μοι-
χείᾳ, διὰ προφορικῶν δηλώσεων πρὸς τρίτους, ἄνευ δικαστικῆς καταγγελίας, ἀναποδεί-
κτως, δημιουργεῖ ὑπὲρ αὐτῆς λόγον διαζυγίου.

295

1722. Προικοσύμφωνον ἀπὸ 3 Ἰανουαρίου, ἐν Ναούσῃ Πάρου, ἀνέκ-
δοτον,

ἐν ΕΒΕ Τμ. χφφ. Ξ 647. Ἐπίσης πάντα τὰ συμβόλαια τῆς αὐτῆς ἐποχῆς, ἐν Πάρῳ, περιέ-
χουν τὸν κάτωθι ὅρον (π.χ. πρβλ. ἀριθ. 649, 650, 651, 653 μέχρι 659 καὶ 661 μέχρι
665, ἐν ὅλῳ 33 προικοσύμφωνα.

«... ἀκόμα λέ(γου)σι καὶ ἐτούτῃ τὴν κοντετζιόν : ἂν τῶν ἐτύχη θάνατος, χωρὶς νὰ ἀφή-
σουν κληρονόμους νομίμους, νὰ πηγαίνουν τὰ ἄνω γεγραμμένα πράγματα εἰς τοὺς πλέα
σιμοτέρους των συγγενούς των, μὴ ἐξουσιάζουν ἄλλο, τόσον τὸ ἓνα μέρος, ὥς καὶ τὸ ἄλλο,
νὰ ἀφήσουν διὰ τὴν ψυχὴν τος πάρεξ εἴκοσι γροσῶν προᾶγμα διὰ τὴν κυβέρνησιν τῆς
ψυχῆς τως καὶ οὐχὶ περισσότερον...».

296

1722. Προικοσύμφωνον ἐν χωρίῳ Νενήτων τῆς Χίου,
ἐν 44a, σ. 114–115.

(Οἱ ἐκ μητρὸς πάππος καὶ μάμμη «παραδίδουν τελείαν προῖκαν» εἰς τὴν ἐγγόνην των
«κατὰ τὸ προικοσύμφωνον τῆς μητέρας της»... «ἀκόμη... τὰ κληρονομικὰ νὰ εἶναι
καὶ αὐτὰ εἰς τὸ ζάπτιν της». Οἱ δ' ἐκ πατρὸς πάππος καὶ μάμμη τῆς δίδουν «τὸ μερίδιον
τοῦ πατρὸς αὐτῆς... Καὶ ἀποθανόντος τοῦ Κωνσταντῆ καὶ τῆς Κατερινῆς (δηλ. τῶν ἐκ
πατρὸς πάππου καὶ μάμμης) νὰ μετέχῃ εἰς τὰ γεροντοτροφία καὶ οὐλισες ὅπου τῶν εὖρε-
θοῦν, εἰς ἑκαλὸν καὶ εἰς ἑκακόν, καθὼς ἔστερξαν αὐτοὶ καὶ τὰ παιδιά των... Ἀκόμη
τάττει καὶ ὁ γαμπρὸς τῆς νύμφης ἐμπασίδιον καὶ τέλειον χαριστήρι ἀσλάνια 200...».

297

1722. Γραπτὰ ἔθιμα νήσου Λέροῦ, τῆς 18 Νοεμβρίου, ἐν 250, σ. 51–52.

«... ἀπὸ τὴν σήμερον καὶ ἔμπροσθεν νὰ γίνῃ καὶ νὰ ἐπικρατήσῃ ἡ καλὴ συνήθεια εἰς τὸν τόπον, ὅταν ὑπανδρεύουν τὰς θυγατέρας αὐτῶν καὶ τύχῃ θάνατος εἰς τὴν θυγατέρα τινὸς καὶ ἀφήσῃ ἢ ἓνα ἢ καὶ δύο ἢ καὶ πολλά, τὰ παιδιὰ νὰ εἶναι κληρονόμοι τοῦ μητρικοῦ πράγματος κατὰ τὴν ἐγκλαβὴν ὅπου ἔκαμαν οἱ γονεῖς εἰς τὴν θυγατέρα αὐτῶν καὶ, ἀποθαίνον-
τας τὰ παιδιὰ, νὰ στρέφουν τὰ πράγματα ὅλα, κινητὰ καὶ ἀκίνητα, εἰς τὰ γονικά, ἤγουν εἰς τοὺς γονεῖς καὶ ἀδελφοὺς καὶ συγγενεῖς τῆς ἀποθανούσης θυγατρὸς τινος· καὶ ὁ ἄνδρας νὰ λαμβάνῃ τὸ ἔξοδον ὅπου ἔκαμεν εἰς τοὺς χρόνους ὅπου εἶναι ὑπανδρευμένος καὶ τῶν πραγμάτων καὶ τῶν ὀσπητίων· ἀκόμη καὶ τὸ παιδί ἢ καὶ δύο, ὅπου ἄφησεν ἡ θυγατέρα τοὺς καὶ νὰ τὸ παίρῃ εἰς χεῖράς της ἢ μάμμη καὶ νὰ τὸ ἀνατρέφῃ, ἢ ἡ μάμμη, ἢ οἱ συγγενεῖς τῆς ἀποθανούσης, ὅταν δὲν εἶναι μάμμη. Καὶ τούτῃ ἡ συνήθεια νὰ ἔχῃ τὸ βέβαιον καὶ ἀμετάτρεπτον ἀπὸ τὴν σήμερον, καὶ ἂν ἴσως κανένας γαμπρὸς ἤθελε φανῇ ἐναντίος καὶ παρήκοος εἰς τὴν κοινῶς γενομένην ἀπόφασιν καὶ φανεῖσαν εὐλογον ὑπὸ πάντων, νὰ φαίνεται ὁ κόσμος ἐναντίος εἰς ἐκεῖνον τὸν ἀπειθῇ εἰς τὸ νὰ μὴ καταπατήσῃ τὴν ἀπόφασιν. Πρὸς τούτοις, καὶ ὅταν γίνονται τὰ προικοσύμφωνα, νὰ γράφονται, πῶς ἀποθανούσης τῆς θυγατρὸς αὐτῶν καὶ τῶν παιδιῶν, νὰ στρέφουν τὰ πράγματα εἰς τὰ γονικά. Ταῦτα ἐγράφησαν καὶ ἀνεγνώσθησαν εἰς ὑπῆκον πάντων καὶ τὰ ἔστερξαν, ὅτι εἶναι καλὰ καὶ νόμιμα καὶ ὅποιος ἀπὸ τοὺς νοικοκυραίους ἤθελε φανῇ συμβοηθὸς καὶ παρακινητὴς εἰς κανένα ὅπου νὰ χαλασθῇ καὶ νὰ ἀνατραπῇ αὐτὴ ἡ συνήθεια καὶ σηκωθεὶς ζητήσῃ ἀνατρέ-
ψαι ταῦτα καὶ ὁ συμβοηθὸν ἀφωρισμένος εἴησιν ἀπὸ Κυρίου Παιτοκράτορος καὶ κατη-
ραμένοι καὶ ἄλντοι μετὰ θάνατον».

298

1722. Ἀπόφασις Καδῆ Θεσσαλονίκης, δι' ἧς ἐν περιπτώσει φόνου ὑπὸ ἀγνώστου δράστου, ὑπεύθυνοι διὰ τὴν «ἀποζημίωσιν αἵματος» εἶναι οἱ κάτοικοι τοῦ πλησιεστέρου χωρίου, ἐὰν ὁ φόνος διεπράχθῃ εἰς τόπον μικρότερον ἀποστάσεως φωνῆς ἀπὸ τοῦ χωρίου, ἐν 133, σ. 82–83.

299

1722. Διαταγὴ τοῦ καπουδὰν πασᾶ Γαζῆ Χουσεῖν πρὸς τὴν κοινότητα Κύθνου,

ρυθμίζουσα τὰ τῆς διοικήσεως τῆς νήσου ὑπὸ 2 ἢ 3 προεστῶν, ἐκλεγομένων ἐτησίως, ἐν 95, σ. 133.

«... Νὰ ἐκλέγωνται μόνον ἀπὸ τοὺς προεστῶτας διὰ κάθε χρόνον δύο ἢ τρεῖς τῶν προεστῶτων, διὰ νὰ θεωροῦν τὰς ὑποθέσεις τοῦ Κοινοῦ, χωρὶς νὰ ἀνακατώνεται ἄλλος καὶ ὅσοι χρεωστοῦν εἰς τὸ Κοινὸν ἀπροφασίστως καὶ ἄνευ ἀργοπορίας νὰ πληρώνουν, ὡσὰν ὅπου ὅσοι ἐκ τούτων φανοῦν ἀπειθεῖς, θέλουν ἐμβῇ εἰς τὸ κάτεργον. Μενζίλια νὰ μὴ δίδον-

ται παρὰ ὅταν εἶναι ἡ βοῦλλά μας καὶ ἡ ὑπογραφή τοῦ ἡμετέρου ἄρχοντος δραγουμάνου. Οἱ κακοὶ καὶ ἄτακτοι νὰ πιάνονται καὶ μὲ κοινὰ ἐνυπόγραφα γράμματα νὰ στέλλονται πρὸς ἡμᾶς καὶ νὰ φυλάττεται ἄκρα δικαιοσύνη, χωρὶς χατῆρι καὶ μεγίστη ὑπακοή εἰς ὅλα τὰ προστάγματα . . . ».

300

1723. Σύμβασις παχτώσεως ἀγροῦ ἐν Νάξῳ, ἀνέκδοτος, ἐν ΕΒΕ Τμ. χφφ. Ξ 146.

« . . . ἐνεφανίσθη εἰς τὴν παρησίαν μας Καντζελλαρίου . . . ὁ Μ.Κ. . . . λέγωντας, πῶς ἔχει γονικόν του ἓνα κομμάτι χωράφι . . . τὸ ὁποῖον προᾶγμα τὸ δίνει καὶ τὸ παντικιάζει τοῦ Γ.Π. . . . νὰ τὸ τραφοκοπήσῃ καλά, νὰ εἶναι ἀπατημένο ἀπὸ πᾶσα ζωντόβολον, νὰ τὸ φυτεύσῃ ἀμπέλι καὶ συκιαῖς καὶ νὰ κάμῃ καλὸν παντῆρον . . . μ' ἐξοδον τοῦ κοπιαστή καὶ τὴν ἰντράταν, ὅπου ἤθελεν ξαποστείλει ὁ Θεός, εὐβάζωντας τὸ πέμπτον, νὰ τὴν μοιράζον εἰς τὴν μέσην τως. Καὶ τὴν πάρτην ὅπου ἤθελεν ἀγκίξει τοῦ ἄρχου, νὰ στείλῃ τὰ ἔμισα ἀγώγια νὰ τὴν πέρῃ καὶ τὰ ἄλλα ἔμισα νὰ τὰ φέρῃ ὁ κοπιαστής εἰς τὴν χώραν, στὸ ἄρχοντικόν του. Νὰ πέρῃ θέλημα ὁ κοπιαστής, ὄντας θεὸς νὰ τρυγοπατήσῃ καὶ νὰ τοῦ φέρῃ καὶ τρία καλαθιάτικα τὸν χρόνον. Καὶ νὰ ἔχῃ κράτηξιν ὁ ἀφέντης Μ. νὰ τὸν ἐβοηθᾷ τοὺς ἔμισους ἀνθρώπους ἀπὸ τὸν ποταμὸν διὰ τὴν ἐφετεινὴν χρονίαν. Καὶ κάνωντάς το καλά καὶ ἐμπιστεμένα καὶ νὰ τὸ ἔχῃ τέλειον ἀμπέλι φυτεμένον, ὡς καθὼς ὑπόσχεται ὁ ἄνωθεν κοπιαστής, νὰ τὸ ἔχονσι παντοτενὰ μισιάρικον, αἰωνίως καὶ κληρονομικῶς, μὴ εἰμφοδόντας ποτέ νὰ τὸ μοιράσων, μήτε νὰ ἐμπορῇ ὁ ἄρχος νὰ εὐγάξῃ τὸν κοπιαστήν, οὔτε τοὺς κληρονόμους του ἀπὸ τὸ παντίκειν του, μόνο νὰ πηγαίῃ ἀπὸ παιδί ὡς παιδὶν τως, κάνωντάς το καλά καὶ ἐμπιστεμένα. Οὕτω θέλουν νὰ εἶναι βέβαιοι, σταθερὸν καὶ ἀγάλαστον . . . Καὶ ὑπόσχεται ὁ κοπιαστής νὰ τὸ φυτέψῃ ὅλο ἀμπέλι σὲ διορίαν χρόνους τέσσεροις. Καὶ ὅποιος ἤθελεν εδγῇ ἀπὸ τὸν παρὸν ταιριασμόν, νὰ πληρώῃ ρεάλια δέκα τοῦ ἀφέντη μουσελίμη, ὁ ἀλληλογήσας νὰ τὰ ζημιώνεται καὶ πάλιν ἡ παρὸν νὰ εἶναι ἀπαρασάλευτος εἰς τὰ ἐξῆς . . . ».

301

1724. Σύμβασις νεμήσεως ἐν χωρίῳ τῆς Χίου, ἐν 299, σ. 11–12.

« . . . ἐπειδὴ καὶ νὰ εἶναι (ὁ πατήρ) ὑπέργηρος, μὴ δυνάμενος κυβερνηθῆναι, ἀπομένουν οἱ παῖδες αὐτοῦ νὰ ἔχουν τὸ ἔχει(ν) του ὅλον, καθὼς τὰ ἔχουν μοιρασμένα καὶ σταλικομένα καθένας τὸ μερίδιόν του ζάπτιν, ἔτζι παρόντες ἐσυμφώνησαν διὰ τὴν ζωοτροφίαν αὐτοῦ καὶ ἀπομένουν οἱ δύο παῖδες νὰ τοῦ δύνουν τὸ καθημερινὸν ψωμίν, ὅσον νὰ σώζεται καὶ νὰ τοῦ δύνουν δύο μέτρα ἐλάδιν τοὺς δύο χρόνους καὶ σῦκα δύο μισάρια καὶ κρασὶν μέτρα τέσσερα ρακὶν ποιοῦντες ὁκτὼ ἀκόμι δύο καὶ ποκάμισα ροῦχα νὰ τὸν ἐντύνουν καὶ νὰ ἀπηλογοῦνται εἰς ὅλα του τὰ χρῆ, ὅσον ὁμολογίεις, ὅσον τέλη ἀφεντικὰ καὶ τὸ μαστίχιν ὅσον δίνει νὰ ἀπηλογοῦνται οἱ δύο παῖδες καὶ εἰς λείψανον καὶ εἰς τὴν ἀνημπορεσίαν αὐτοῦ καὶ εἰς μνημόσυνα, κατὰ τὴν τάξιν . . . ».

302

1724. Σύμβασις περὶ ρυθμίσεως οἰκονομικῶν συνεπειῶν διαζυγίου, ἐν χωρίῳ τῆς Χίου,

ἐν 299, σ. 18.

«... Μαρία... ὁμολογεῖ καὶ στέργεται, πῶς διὰ τὸ προικοσύμφωνον ποὺ τῆς ἔκαμεν ὁ (σύζυγός της) καὶ ἡγραφέν της μπασιδία τὰ σπήτια... καθὼς φαίνεται εἰς τὸ προικοσύμφωνον ἔττι τὴν σήμερον ἡ Μαρία, ἐπειδὴ καὶ δὲν τὸν θέλει διὰ ἄνδρα της, νὰ εἶναι τὸ σύ(μ)φων(όν) της ἄκυρον καὶ ἀνίσχυρον, νὰ μὴν ἔχη καμμίαν μετοχὴν ἀπὸ τὰ ἐμπασιδία... νὰ ἔχη κάθε μέρος τὰ ἐδικά του, ἔττι εἶπαν καὶ ἔστερξαν...».

303

1724. Προικοσύμφωνον, ἐν χωρίῳ τῆς Χίου,

ἐν 299, σ. 23–33. Ἡ Καλή, ἐρχομένη εἰς δεύτερον γάμον, συνιστᾷ προῖκα τὰ κινητὰ καὶ ἀκίνητα ὡς ἦσαν γεγραμμένα «εἰς τὸ πρωτινὸν προικοσύμφωνον». Ἡ μήτηρ τοῦ γαμβροῦ δίδει ὠρισμένον χωράφιν καὶ τὸ μουλάριν. Διὰ τοῦ ἰδίου συμβολαίου, ἡ μήτηρ τοῦ γαμβροῦ ρυθμίζει τὰ τῆς περιουσίας της, ἡ δὲ νύμφη Καλή, ἐκτὸς τοῦ προικοσυμφώνου, δίδει εἰς τὸν γαμβρὸν δύο ἕτερα ἀκίνητα, ἴσως λόγῳ τῆς ιδιότητός της ὡς δευτερογάμου.

304

1725. Δάνειον ἐπὶ ἐξωνήσει, ἐν χωρίῳ τῆς Χίου,

ἐν 299, σ. 91.

«... ὁμολογεῖ ὁ Ν. πὼς ἔλαβεν ἀπὸ τὸν Κ. ἀσελάνια 50 καὶ ἀπ' αὐτῶν τοῦ δίνει ὁ Ν. τοὺς σκοίνους... ἐν τῇ θέσει... καὶ στέργουν τὰ δύο μέρη, πὼς τοὺς σκοίνους νὰ ἔχη ὁ Κ. νὰ τοὺς καρπολογᾷ ὡς ἴδιος νοικοκύρης καὶ ὁ Ν. τὰ ἀσελάνια... καὶ ὅποτε δώσει ὁ Ν. τὰ ἄσπρα, νὰ ἔχη πάλιν τοὺς σκοίνους του...».

305

1725. Προικοσύμφωνον ἐν Νάξῳ, ἀνέκδοτον,

ἐν ΕΒΕ Τμ. χφφ. Ξ 150.

«... καὶ πάλι, ἂν ἀπὸ ροιζικοῦ, ὅπου ὁ Θεὸς νὰ μὴν ὀρίσῃ, καὶ μένη ἄκληρος, χωρὶς νόμιμα καὶ εὐλογητικὰ ἀρχοντόπουλα τῆς σαρκός του, τὰ ὅσα ἐδῶ τοῦ δίνει, ἀποθανώντας του, νὰ γυρίζου(ν) ὅλα στοὺς πρόξιμους ἐδικούς, κατὰ τὴν παλαιὰ συνήθεια τοῦ τόπου μας...».

306

1725. Προικοσύμφωνον ἐνώπιον νοταρίου ἐν χωρίῳ τῆς Χίου,

ἐν 299, σ. 93–95 καὶ ἐν 44α, σ. 122–123. Οἱ γονεῖς «τάττουσιν καὶ παραδίδουσιν πρὸς αὐτὴν τὴν Ἀγγεροῦν διὰ προῖκα καὶ μερίδιον πατρικὰ καὶ μητρικὰ κατὰ τὴν τάξιν τοῦ χωρίου ἀσημίων, χρυσαφίων καὶ ἐτέρων ἄλλων ὑμφασμάτων... καὶ τὰ σπῖτια ὅλα τῆς γυναικός του. Ἐπίσης «δίνει καὶ ὁ πεθερὸς καὶ ἡ πεθερὰ τῆς νύμφης ἐμπασιδίων καὶ τέλειον

χάρισμαν . . .». Ἐπίσης δίδουν οἱ γονεῖς τοῦ γαμβροῦ ὠρισμένα ἀκίνητα. Ἐπίσης δίδει ὁ πάππος τῆς νύμφης ἐν χωράφιον, «ὁμολογᾷ ἡ νύμφη νὰ τοῦ κάμη ἕναν μνημόσυνον, κατὰ τὴν τάξιν, καὶ ἂν δὲν τὸ κάμη, νὰ ἐξέροχεται ἀπὸ τὸ χωράφιν . . .».

307

1725. Προικοσύμφωνον ἐν χωρίῳ τῆς Χίου,
ἐν 44α, σ. 121.

Ἡ χήρα μήτηρ, «παρὼν καὶ ὁ υἱὸς αὐτῆς Ν., ἔχοντες θυγατέραν ἐννόμω ἡλικίᾳ . . . Τάττουσιν δὲ καὶ παραδίδουσιν πρὸς αὐτήν . . . διὰ προῖκα καὶ μερίδιον ἀπὸ τῆς μητέρας τῆς, κατὰ τὴν τάξιν τοῦ χωρίου, . . . ὅλα τὰ μισὰ νὰ διαλέγῃ . . . καὶ προικίον αὐτῆς ὅσα ἔχει καὶ φοραίνει . . . Δίνει καὶ ὁ γαμπρὸς τῆς νύμφης ἐμπασίδιον τὰ χωράφια . . . Δίνει καὶ ὁ Μ., ὁ ἀδελφός του, τὰ σπίτια . . . Δίνει ἡ πεθερὰ τῆς νύμφης . . . καὶ νὰ πέρουν ὅσα ἐπῆρεν ἡ νύμφη καὶ τὰ ἄλλα παιδιὰ κατὰ τὴν ποσότητα καὶ ὅ,τι ἀπομείνουν πατρικὰ καὶ μητρικὰ, νὰ τὸ κάμνουν, ὅσα παιδιὰ ὅσα μερίδια, νὰ πέρῃ κάθε μέρος τὸ μερίδιόν των, καὶ νὰ ἔχουν τὴν ἔννοιαν τῆς μητέρας των εἰς ἐξωτροφίαν καὶ εἰς θανές, κατὰ τὴν τάξιν . . .».

308

1725. Φιρμάνιον σ. Ὁσμάν Γ', ἀπαλλάσσον τὰς νοτίους Σποράδας
ἀπὸ τοῦ νὰ πληρώνουν ἄλλους φόρους, πλὴν τῶν κατ' ἀποκοπὴν
ὁρισθέντων,
μνημ. ἐν 252, σ. 366.

309

1727. Αἵτησις περὶ ἀπαλλαγῆς τῶν Ἀγιορειτῶν τοῦ ἐν Σιδηροκαυσίῳ
μεταλλείου καὶ σχετικὸν φιρμάνιον,
μνημ. ἐν 190, σ. 16 (18/46).

310

1729. Κωδικοποίησις τῶν Νόμων τῆς Βενετίας,
ἐν 437, φ. 3–103, εἰς ἐνετικὴν διάλεκτον μετὰ λατινικῆς ἐναντι μεταφράσεως. Τὰ Statuti ταῦτα ἴσχυσαν ἐν Ἑπτανήσῳ, ἀπὸ τῆς καταλήψεως ἐκάστης νήσου (Κερκύρας 1386, Ζακύνθου 1483, Κεφαλληνίας καὶ Ἰθάκης 1500, Κυθήρων 1530 καὶ Λευκάδος 1684), μέχρι τοῦ 1841, ὅτε ἴσχυσεν ὁ Ἰόνιος Ἀστικὸς Κώδιξ. Ἐν τῇ ἰδίᾳ συλλογῇ δημοσιεύονται (φ. 221–300) κατὰ χρονολογικὴν σειρὰν (1041–1720) οἱ νόμοι καὶ τὰ διατάγματα τοῦ Συμβουλίου Βενετίας, ἀστικῆς ὕλης.

311

1730. Ἀπόφασις τοῦ Κοινοῦ Ἀνδρουβίτσης (Δ. Μάνης), τῆς 18
Μαρτίου,

ἐνθα γίνεται μνεία περὶ ἐξαγορᾶς τῆς τιμῆς τοῦ αἵματος διὰ χρηματικοῦ ποσοῦ, ἐν 336, σ. 83 καὶ 109.

312

1730. «Αὗται αἱ διαταγαὶ τῶν θείων καὶ ἱερῶν Ἀποστόλων, ὁμοῦ μετὰ τῶν ἐκκλησιαστικῶν αὐτῶν, μετεγλωττίσθησαν εἰς ἀπλὴν φράσιν διὰ προσταγῆς τοῦ . . . ἡγεμόνος πάσης Οὐγγροβλαχίας . . . Ἰωάννου, Νικολάου, Ἀλεξάνδρου Βοεβόδα, παρὰ τοῦ ἐν σπουδαίοις ἐλαχίστου Γεωργίου Τραπεζουντίου, διδασκάλου τῆς ἐν Βουκουρεστίῳ αὐθεντικῆς Σχολῆς . . . κατὰ τὸ 1730 ἔτος ἀπὸ Χριστοῦ, ἐν μηνὶ Μαΐῳ 20». Ἀνέκδοτος Νομοκάνων ἐν χφ. 696 τῆς Ρουμανικῆς Ἀκαδημίας, μεταφερθέντι τὸ 1916 εἰς Μόσχαν. Πρβλ. ἐν 131, σ. 26 καὶ ἐν 394, σ. 36–37.

313

1731. Πωλητήριον ἀγροῦ ἐν Ναούσῃ Πάροῦ, ἀνέκδοτον, ἐν ΕΒΕ Τμ. χφφ. Ξ 662. Ὁ πωλητὴς πωλεῖ «με γνῶμην τοῦ ἀδελφοῦ του καὶ . . . μεῖ ἰδίαν του γνῶμην καὶ βουλήν . . .».

314

1731. Συμβολαιογραφικὴ σύμβασις δύο συζύγων, ζώντων ἀπὸ διετίας κεχωρισμένως, ἐν Παξοῖς, ὅπως συνάψουν ἀμφότεροι δεῦτερον γάμον μετ' ἄλλων προσώπων, ἐν 295, ἀριθ. 275. « . . . ἔστοντας καὶ νᾶ μὴν σωφρονοῦνε καὶ νὰ ἐφύγῃ ἡ ἀνωθεν Θ. ἀπὸ τὴν οἰκίαν τοῦ ἀνωθεν κὺρ Ν., ὡς αὐτὸς εἶπε, τώρα χρόνους ἀπερασμένους δύο, διὰ τοῦτο θέλουν καὶ τὰ δύο μέρη καὶ ποιοῦν τελείαν ἀποχὴν καὶ δίνουν ἄδειαν ὁ εἰς τοῦ ἑτέρου, ἂν θελήσουν, νὰ πανδρευτοῦν εἰς δεῦτερον γάμον νόμιμον . . . ».

315

1731. Ψήφισμα τῆς Ἑνετικῆς Συγκλήτου, περὶ μὴ ἀναμίξεως τῶν πολιτικῶν Ἀρχῶν εἰς τὰς πνευματικὰς ὑποθέσεις τῶν ὀρθοδόξων ἐν Ἑπτανήσῳ. μνημ. ἐν 276, σ. 112.

316

1732. Γραπτὴ διατύπωσις ἐθιμικοῦ Δικαίου τῆς 17 Ἀπριλίου, Πάτμου, ἐν 253, σ. 133–134. « . . . Ἐστῶντας καὶ νὰ εὐρίσκεται γράμμα καμωμένον ἀπὸ τοὺς γονεῖς μας ἐδῶ, εἰς τὸ νησίον μας, μετὰ τὸ ὁποῖον ἀποφασίζουσιν, ὅτι ὅποιος χαλάει τὴν συνήθεια τοῦ τόπου μας, νὰ πληρώνῃ χίλια γρόσια εἰς τὸ Τζουμαγιὰν τῆς Κῶ, εἰς τὸ ὁποῖον γράμμα δὲν φαίνεται ξεκα-

θαρισμένη ή αὐτὴ συνήθεια, διὰ τοῦτο ἡμεῖς οἱ εὐρισκόμενοι, κοινῇ βουλῇ καὶ γνώμῃ, φανερώνομεν μὲ τὸ παρὸν γράμμα τὴν αὐτὴν συνήθειαν, ἥ ὁποία ἐκράτησε πάντοτε εἰς τὸ νησίον καὶ εἶναι, ὅτι ἂν ἴσως καὶ ἀπὸ ἀνδρόγυνον ἀποθάνῃ τὸ ἓνα μέρος, ἢ ὁ ἄνδρας, ἢ ἡ γυναῖκα, χωρὶς παιδιά, νὰ ἡμπορῇ νὰ παίρῃ τὸ κάθε μέρος τὸ ἰδικόν του πρᾶγμα, ἢ γον ἂν ἀποθάνῃ ἡ γυναῖκα, νὰ παίρουν οἱ συγγενεῖς τῆς τὴν προῖκα τῆς καὶ ὅ,τι ἄλλο πρᾶγμα ἔχει γονικόν τῆς καὶ ὁ ἄνδρας νὰ παίρῃ τὸ ἰδικόν του, χωρὶς νὰ ἡμπορῇ νὰ γυρεύῃ μέρος ἀπὸ τὴν περιουσίαν τῆς γυναῖκας, τὰς τάσαις(;) του καὶ τὰ ἔξοδα ὅπου ἤθελε κάμει εἰς τὸ σπῆτι καὶ πράγματα τῆς γυναικὸς του, παραστήνοντάς τα. Καὶ παρομοίως, ἂν ἀποθάνῃ ὁ ἄνδρας, νὰ παίρουν οἱ συγγενεῖς του τὸ πρᾶγμα του ἐντελῶς, χωρὶς νὰ γυρεύῃ ἡ γυναῖκα κανένα μέρος. Καὶ παρομοίως, ἂν ἴσως μετὰ τὸν θάνατον τοῦ πατρὸς ἢ τῆς μητρός, μείνῃ παιδί καὶ μετὰ ταῦτα ἀποθάνῃ, νὰ μὴν ἡμπορῇ τὸ μέρος ὅπου (ζῇ, νὰ) ζητᾷ ἢ νὰ παίρῃ κληρονομίαν, διὰ τὸ αὐτὸ παιδί, οὔτε πολὺ οὔτε ὀλίγον, μόνον, ὡς ἄνωθεν, νὰ παίρῃ κάθε μέρος τὸ ἰδικά του καὶ νὰ στρέφονται ἀκόμη καὶ τὰ χαρίσματα, τόσον τοῦ ἐνὸς μέρους, ὡσὰν καὶ τοῦ ἄλλου, τόσον ὅπου νὰ λαμβάνῃ κάθε μέρος τὸ ἰδικόν του».

317

1732. Πρακτικὸν 31 Ἰανουαρίου Κοινότητος Μυκόνου, περὶ διατιμῆ-
σεως τῶν ὑποδημάτων,
ἐν 144, σ. 73–74.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

318

ΑΘΗΝΩΝ

1732. Χάττι σερίφ σ. Μαχμούτ Α΄, κατὰ τοῦ προσηλυτισμοῦ τῶν ὀρθοδό-
ξων ὑπὸ τῶν καθολικῶν,
ἐν 76, σ. 58–61.

«...Ὁρίζω λοιπὸν ὅτι νὰ... κάμετε τοὺς ρωμαίους ραγιαδες, ὅπου ἕως τώρα ἐφράγκι-
σαν, νὰ γυρίσουν εἰς τὴν ἀρχαίαν θρησκείαν τους καὶ ἀπὸ τοῦ ἐξῆς νὰ κάμετε, ὅτι οἱ αὐτοὶ
ρωμαῖοι νὰ μὴ πηγαίνουν εἰς τὰς ἐκκλησίας καὶ εἰς τὰ χάνια τῶν φραγκοπατέρων, διὰ νὰ
διδάσκωνται τὴν θρησκείαν ἐκείνων... ἀλλὰ νὰ προσέξῃτε κατὰ πολλὰ, ὅτι ὁ καθένας
νὰ κρατῇ τὴν θρησκείαν του, εἰς τόσον ὅπου νὰ κάμῃτε αὐθεντικὴν τὴν περιουσίαν ἐκείνων,
ὅπου φραγκίσουν καὶ δὲν ἐπιστρέφουν, ὡς ἄνωθεν εἴρηται. Ἀλλὰ καὶ ὅσοι, μένοντες ἀμετά-
θετοι, κάμνουσι σύγχυσιν καὶ ταραχήν, αὐτοὺς νὰ ἐξορίσετε...».

319

1733. Προικοσύμφωνον ἀπὸ 20 Μαρτίου, ἐν Νάξω, ἀνέκδοτον,
ἐν ΕΒΕ Τμ. χφφ. Ξ 173.

«...καὶ κάμνει καὶ τὴν μπαρὸ κοντετζιόνε ἡ ἄνω ἀρχόντισσα Βιολάντη, ὅτι τὸ πρῶτο
ἀρχοντόπουλο ὅπου κάμουνσιν ἀσερνικό, νὰ τὸ ὀνοματίζουσιν τὸ ὄνομα τοῦ μακαρίτου τοῦ
συμβίου τῆς (Κάρλου) καὶ νὰ τοῦ δίνουσι καὶ ὅλα τὰ πράγματα ὅπου συγκαταβαίνουνσιν
ἀπὸ τὸν ἄνωθεν μακαρίτη. Θέλει ἀκόμη καὶ κάμνει καὶ τὴν παρὸ χρησιμωτάτη κοντετζιόνε,
ὅτι ἀνίσως καὶ δὲν κάμουν παιδί ἐκ τῆς σαρκὸς του — ὅπου ὁ Κύριος νὰ μὴν τὸ ὀρίσῃ —
νὰ εἶναι πάλιν (ἡ προικοδοτίς) κυρία, νοικοκυρὰ νὰ τὸ ἀφήσῃ εἰς ὅποιον ἤθελεν τὴν φωτί-

σει ὁ Θεός. Ἡ ὁμοία κοντετζιόνε γροικᾶται καὶ διὰ τὴν ἀρχόντισσα Τζ. Γρ. (τὴν μητέρα τοῦ γαμβροῦ, διὰ τὰ ὑπ' αὐτῆς προικισθέντα εἰς τὸν υἱὸν της).»

320

1733. Πωλητήριον τῆς 4 Δεκ. ἐν Πάρω,
ἐν 57, σ. 162.

«... κατὰ τὴν συνήθειαν τοῦ τόπου μας, ὅτι ὁ ἀποθανὼν χωρὶς κληρονόμον, νὰ στρέφονται τὰ πουρκιά ἀπ' ἐκεῖ ποῦ δίνονται...».

321

1733. Γράμμα πΚ. Ἱερεμίου Γ', πρὸς τὸν Βεροίας Ἰωακείμ,
ἐν 123, σ. 33–34.

(Τῆς γυναικὸς θανούσης ἄπαιδος, πρὸ συμπληρώσεως ἔτους, κατὰ τὴν ἐν Βεροία τοπικὴν συνήθειαν, ἡ μὲν διατετιμημένη προῖξ ἐπιστρέφεται εἰς τὸν προικοδότην πατέρα, τοῦ ἀνδρὸς ἀποκερδαίνοντος μόνον τὸ πρῶτον κραββατοστρώσιον.—Τὰ θεώρητρα καὶ τὰ ἐν τῷ γάμῳ χαρίσματα διανέμονται ἐξ ἴσου, μεταξὺ ἀνδρὸς καὶ πατρὸς.—Ἀπὸ πρὸ γάμου καὶ μετὰ τὸν γάμον δωρεὰν ἀνήκουν εἰς τὸν πατέρα.—Τὰ εἰς ἱατροὺς δαπανήματα μέχρι τῆς τελευτῆς τῆς γυναικὸς βαρύνουν τὸν ἄνδρα).

322

1733. Συνοδικὴ ἀπόφασις πΚ. Ἱερεμίου Γ',
ἐν 70, Α' σ. 214–218.

(Ἡ ὑπόσχεσις χρείας ἀμείβεται διὰ τῆς κληρονομίας τοῦ 1/4, ὅταν ἡ ὑπόσχεσις εἶναι κατόρθωμα ἐκούσιον ἀρετῆς καὶ σωφροσύνης. Ὅταν ὅμως ἡ χρεία εἶναι ἀκουσία, ὡς ἐπὶ ἐπιληψίας, δὲν ἐφαρμόζεται ἡ διάταξις).

323

1734. «Πουρκοσίφωνο καὶ καθαρὸν συνοικέσιον» ἐν Νάξῳ, ἀνέκδοτον,
ἐν ΕΒΕ, Τμ. χφφ. Ξ 177.

Ἡ μήτηρ τῆς κόρης, ἀφ' οὗ προικίσῃ ταύτην, «κάνει καὶ τὴν παρὸν καὶ χρησιμότητα κοντετζιόνε, ὅτι ἂν κάμουν παιδιὰ, νόμιμα καὶ εὐλογητικὰ ἐκ τῆς σαρκὸς τως, νὰ εἶναι (τὰ προικῶα) τῶν παιδιῶν της· εἰ δὲ καὶ ἀποβιώσουν ἄκληροι — ὅπου ὁ Κύριος νὰ μὴν τὸ δόσοι — ὅλο τὸ προῖμα, ποῦ ἡ μητέρα της τῆς πουργοδότησεν, θέλει καὶ κάνει νὰ τὸ καταστήσῃ ἓνα μπενεφίτζιο, ὅποιος πᾶς ἤθελε γένῃ ἀπὸ τὴν γενιὰν τος· εἰ δὲ καὶ δὲν ἤθελεν ἀπὸ τὴν γενιὰν τῶν Μαλατέστηδων καὶ νὰ τῆς γίνονται τρεῖς λειτουργεῖς τὴν ἐβδομάδα...». Ἐπίσης προικοδοτοῦν οἱ γονεῖς τοῦ γαμβροῦ διάφορα ἀκίνητα· «τοῦτα ὅλα νὰ τὰ καρπο-
τρῶσι μαζί μὲ τοὺς γονεῖς του καί, ἀποθανόντας τος, ἐδικάν του μὲ τὴν εὐχὴν τος...
κάνει καὶ τὴν παρὸν κοντετζιόνε ὁ ἀφέντης Σ. (ὁ πατὴρ τοῦ γαμβροῦ), ὅτι ἀνίσως καὶ δὲν ἤθελεν κάμει παιδιὰ ἐκ τῆς σαρκὸς του ὁ ἀρχοντόπουλός του, νὰ πηγαίῃ ὅλο τὸ προῖμα ὅπου τοῦ πουργοδοτίζει, ἀπὸ ἀσερνικὸ ὡς ἀσερνικὸ καὶ ἡ ἀρχόντισσα ἡ μητέρα του, ἀπὸ θηλυκὸ ὡς θηλυκὸ, σὲ ὅ,τι τοῦ πουργοδοτίζει...».

324

1734. Σύμβασις ἐν Ναούσῃ Πάροῦ, ἀπὸ 2 Ὀκτ., ἀνέκδοτος, ἐν ΕΒΕ Τμ. χφφ. Ξ 662.

«Ἐπειδὴ εἰς τὰ σπήτια, ὅπου ἀγόρασεν ὁ μάστρο Φ.Κ. ἀπὸ τὸν Ν.Π., ἐπρόβαλεν ὁ σιὸρ Δ.Α., ὡς ἐδικὸς καὶ κοληταράνος, γυρεύοντας τὰ αὐτὰ σπήτια, ὅθεν, κατὰ τὴν συνήθειαν τοῦ τόπου, ἐσυμφώνησαν ἀγαπητερὰ καὶ τὸν μετροῦ τὰ 55 γρόσια ὁ σιὸρ Δ. . . . καὶ τὰ λαμβάνει ὁ μάστρο Φ., σωστὰ καὶ ἀνελλιπῇ καὶ ἀποξενώνεται ἀπὸ τὰ αὐτὰ σπήτια καὶ τὰ παραδίνει εἰς τὴν ἐξουσίαν καὶ ὑποταγὴν τοῦ ρηθέντος ἀγοραστοῦ σιὸρ Δ. . . .».

325

1734. Σύμβασις σεμπρίας ἐν Ἀργοστολίῳ,

ἐν 298, σ. 408-409. Δίδεται εἰς σεμπρίαν χωράφιον, τοῦ «δουλευτοῦ» ὑποχρεουμένου νὰ τὸ φυτεύσῃ σταφίδα, νὰ τὸ σπείρῃ καὶ νὰ τὸ καλλιεργῇ, «νὰ κἀνῇ ὅλες τὲς ἐξοδες καὶ σπόρον τοῦ ὁ δουλευτῆς», νὰ μοιράζωνται δὲ τὰ κέρδη, τρία «ὁ ἀφεντάμπελος» καὶ δύο ὁ δουλευτῆς, εἰς βάρος τοῦ ὁποίου θὰ εἶναι καὶ αἱ ζημίαι τοῦ κτήματος.

326

1734. Ἀχτναμές σ. Μαχμοῦτ Α', ὁπέρ μ. Καίσαρείας Παρθενίου, ἐν περιληπτικῇ μεταφράσει, ἐν 9, σ. 50-53. Τὸ πρωτότυπον ἐν Μουσείῳ Μπενάκη, ἐν Ἀθήναις.

«... Οὐδεὶς γάμος δύναται νὰ γίνῃ ἄνευ τῆς ἐγκρίσεως τοῦ μητροπολίτου. Ὅταν ὑπάρχουν διαφοραὶ μεταξὺ ἀνδρὸς καὶ γυναικὸς, οὐδεὶς δύναται νὰ ἐπέμβῃ, ἐκτὸς τοῦ μητροπολίτου.

Ἐπίσης οὐδεὶς τῶν ἐπιτοπίων ἀρχόντων δύναται νὰ ἐπέμβῃ εἰς γάμον, διαζύγιον, συμβιβασμόν, ὄρκον καὶ ἀφορισμόν, ὅπερ εἶναι ἀποκλειστικὸν δικαίωμα τοῦ μητροπολίτου.

Ἐὰν μεταξὺ τῶν ἱερέων, καλογήρων καὶ ἀσκητῶν ὑπάρχει τις, ὅστις κατὰ νόμον ἡμάρτησε καὶ πρέπει νὰ συλληφθῇ, ἡ σύλληψις τοῦ δὲν δύναται νὰ γίνῃ παρὰ ὑπὸ τοῦ εἰρημένου ἱερωμένου.

... Οὐδεὶς δύναται νὰ ἐξισλαμισθῇ βία καὶ ἄνευ τῆς θελήσεώς του.

... Ὁ ἔλεγχος τῶν λογαριασμῶν κληρικῶν καὶ κοινοτήτων γίνεται μόνον ὑπὸ τοῦ μητροπολίτου, χωρὶς νὰ δικαιούται νὰ ἐπέμβῃ ἄλλος τις.

Ἐν περιπτώσει θανάτου ἱερωμένου, τὰ ὑπάρχοντα αὐτοῦ περιέρχονται εἰς τὴν Μητροπολιν, ὁ δὲ κασέμης, ἡ ὁ βοῦβόδας, ἡ ὁ σούμπασης, ἡ ὁ μουτεβελῆς καὶ οἱ ἄλλοι, οἱ ἔχοντες ἐξουσίαν, δὲν ἀναμιγνύονται.

Ἐν περιπτώσει θανάτου παράνομον γάμον συνάψαντος, καὶ κατὰ συνέπειαν ἀποκλειομένου τῆς Ἐκκλησίας, οὐδεὶς δύναται νὰ ἐπιβάλλῃ εἰς τὸν ἱερέα νὰ τὸν κηδεύσῃ.

Ἐὰν ὑπάρχῃ τάμα ἢ ἀφιέρωμα τινὸς εἰς τὸν μητροπολίτην ἢ τὸν πατριάρχην καὶ μετὰ τὸν θάνατόν του οἱ κληρονόμοι δυστροπήσουν, ἡ Κυβέρνησις ἐπεμβαίνει, κατὰ σύστασιν τοῦ μητροπολίτου, καὶ ἀποδίδει ταῦτα εἰς τὸν δικαιούχον.

Οἱ εἰς τὰ ὑποκείμενα τῇ μητροπόλει μέρη ἰσχύοντες καὶ προύχοντες δὲν δικαιούνται νὰ ἐπιβάλλωνται εἰς τὸν μητροπολίτην, λέγοντες. «πάντρεψε αὐτόν» «διόρισε αὐτόν ἢ παῦσε αὐτόν τὸν παπᾶν», κλπ. οὔτε νὰ τοὺς φέρουν καμμίαν δυσκολίαν.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Οἱ εἰς τὰ χωρία, τσιφλίκια, ἀγροκτήματα κλπ., τὰ ἀνήκοντα εἰς ἰσχύοντας καὶ προύχοντας ἐγκατεστημένοι ρωμοὶ ὑπόκεινται ἐπίσης εἰς τὴν πληρωμὴν τοῦ ἀρχιερατικοῦ δοσίου, καὶ δὲν δύναται νὰ ληφθῇ ὑπ' ὄψιν ἡ δήλωσις, ὅτι ἀνήκουν εἰς τὸ προσωπικὸν ὡς ἡμερομίσθιοι ἐργάται (τέρ ὀγλανλὰρ) . . .

Οὐδεὶς δύναται νὰ ἐπιβληθῇ εἰς τὸν ρηθέντα ἱερωμένον, λέγων. «ἔβγα, ἐμεῖς γινόμεθα σωματοφύλακές σου».

Ἐὰν ὁ μητροπολίτης δὲν ἔχῃ τὸ ἀπαιτούμενον ποσόν, διὰ νὰ πληρώσῃ τοῖς μετρητοῖς τὴν πρὸς τὴν κυβέρνησιν εἰσφορὰν, καὶ ἀντ' αὐτῆς στείλῃ ἀντικείμενα, ταῦτα δὲν φθρολογοῦνται εἰς τὰ τελωνεῖα.

Τὰ διὰ τὴν ἀτομικὴν χρῆσιν τοῦ μητροπολίτου προϊόντα καὶ ὅσα θὰ κομισθῶν εἰς αὐτὸν ὑπὸ τῶν Χριστιανῶν, ἥτοι μοῦστος, βούτυρον, μέλι, κλπ., δὲν ὑπόκεινται εἰς φορολογίαν . . .

Τὰ δοσίματα διὰ τὸ πατριαρχεῖον ὁρίζονται εἰς ἓνα φλωρίον κατὰ ἱερέα καὶ εἰς δώδεκα ἄσπρα κατὰ οἰκογένειαν ἐτησίως, ὡς καὶ τὰ δοσίματα τοῦ μητροπολίτου.

Ὅλας τὰς προσόδους τὰς προερχομένας ἐκ γάμων καὶ διαφόρων ἄλλων ἱεροτελεστιῶν, θὰ εἰσπράττῃ ὁ ρηθεὶς ἱερωμένος . . . καὶ οὐδεὶς ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ ἀναμιχθῇ.

Ὅλα τὰ κτήματα τῶν μονῶν, ἐκκλησιῶν, κλπ., ἥτοι ἀμπέλια, κῆποι, τσιφλίκια, μύλοι, βοσκαί, ἀγροί, ἀγιάσματα, καὶ μοναστήρια καὶ ὅλα τὰ ἄλλα βακούφια τὰ ἀνήκοντα εἰς μονάς, ὡς καὶ τὰ ποίμνια, κατὰ τὸ ἀρχαῖον ἔθιμον τῶν μητροπολιτῶν Καισαρείας, ἀπαλλάσσονται τοῦ φόρου . . .».

327

1734. Προικοσύμφωνόν τῆς 13 Νοεμβρ. ἐν Παρυγκά Πάροῦ, ἐν 57, σ. 165.

« . . . ξεκαθαρίζεται, ὅτι, κατὰ τὴν συνήθειαν τοῦ τόπου μας . . . εἰ δὲ πάλε καὶ τύχη θάνατος εἰς τὸ ἀναμεταξύ τους, χωρὶς κληρονόμους, νὰ στρέφονται καὶ νὰ παραδίνονται τὰ ἄνω ὀνοματισμένα πουργιὰ ἀπὸ ἐκεῖ πού δίνονται, ἤγον εἰς τοὺς πλέον προθίμους (= ἐγγυτέρους) ἐδικούς . . . ».

328

1734–1744. Ἀπόφασις πΚ. Νεοφύτου Σ', περὶ λύσεως ζητημάτων κληρονομικοῦ δικαίου, ἐν 70, Α' σ. 241–244.

« . . . ἡ γὰρ κατὰ τῆς διαθήκης ἐναντίωσις . . . παρὰ τοῦ ἀμνημονεύτου κινεῖται, ἡ δὲ μέμφις παρὰ τοῦ ἔλαττον τοῦ φαλκιδίου λαμβάνοντος . . . Ἀσύστατον δὲ πάντῃ καὶ τὸ ζητεῖν ἀχαριστίας αἷτια διὰ τὴν ἀποβολὴν τοῦ πρώτου ἐπιτρόπου, τοῦτο γὰρ ἐπὶ τῶν ἀποκλήρων μόνον οἱ νόμοι προσέταξαν . . . Ἐπίτροπον δὲ τις ζῶν, κατ' ἀρέσκειαν ἰδίαν καὶ τίθησι καὶ ἀποτίθησιν, αἰτίαν ὑπὸ τῶν νόμων οὐκ ἐπερωτώμενος . . . ».

329

1735. Συμφωνία ἀπὸ 27 Ἰουλίου, περὶ τοῦ ρουφετίου τῶν σαπουνάδων Τρικκάλων, ἐν 37, σ. 74–75.

«Παλαιόθεν ἐστάθη συνήθεια, ἄνδρες νὰ μὴν ἀνακατώνονται εἰς τὸ ρουφέτιον αὐτό...». (Ἡ εἰσερχομένη εἰς τὸ ρουφέτιον καταβάλλει γρόσια 5. Ὁ ἐργαζόμενος τὴν τέχνην ἐκτὸς τοῦ ρουφετίου καταβάλλει πρόστιμον 10 γροσίων καὶ εἰς τὴν ἐκκλησίαν 15 γρόσια).

330

1735. Συμφωνία 18 Ἰαν. «καραβοκυρῶν τῆς Μυκόνου», περὶ ἀλληλασφαλίσεως πλοίων, ἐν 144, σ. 75.

«... ἀπὸ τοῦ νῦν καὶ εἰς τὸ ἐξῆς νὰ βγάνουνε τὸν κάθε χρόνο... εἰς τὸ κοντὶ μερικὸ μισό, τὸ ὁποῖον νὰ τὸ δίνουνε εἰς (τὸν)... ἐπίτροπον... ὁπότε ἤθελεν τύχει νὰ λάβει κανένα καγίκι πείραξι, εἰς τὸν κόρφο τόσον ἀπὸ γούμενα, σίδερο, κῆ κατάρτι καὶ ἀντένες, νὰ λαβαίνει τὴν ζημίαν... ἀπὸ τὰ ἄσπρα τοῦ κοντιοῦ...».

331

1735. Δάνειον ἐπὶ ὑποθήκῃ, ἐν Ἰκαρίᾳ, ἐν 243, σ. 88 ὑποσ. 31. «... βάνει σημάδι τὰ χωράφια... καὶ ὁπότε δὲν τοῦ δώσῃ τὰ ἄσπρα ἕως τὸν χρόνον, νὰ εἶναι... εἰς τελείαν καὶ καθολικὴν πούλησιν...».

332

1736. Κληρονομικὴ διανομὴ ἐν χωρίῳ τῆς Χίου, ἐν 299, σ. 145–146, καὶ ἐν 44^a, σ. 129–130.

«... ἀκομιὴ διὰ τὰ γεροντοτρόφια τοῦ πατρὸς ἑστεροξεν ἡ αὐτὴ Η. πῶς νὰ μὴν ἔχει πλέον καμμίαν μετοχὴν, ἐπειδὴ καὶ νὰ εἶχεν χρέος πῶς νὰ τὰ πληρώσου(ν) τὰ ἀγόρια τὴν θανὴν αὐτοῦ, ὅλα ὁμοῦ τὰ χρειαζόμενα νὰ εἶναι χωριστὰς ὁ Ρ. καὶ ὁ Δ., νὰ τὰ ἐξοδιάσουν τὰ ὅσα τρέξουν καὶ νὰ τὸν ζωοτροφοῦν αὐτοὶ οἱ δὲ τῶν, ὡς καθὼς ἑστεροξαν... λοιπὸν νὰ μένουν καὶ αὐτοὶ ὁ Γ. καὶ ὁ Δ. ἀνενόχλητοι ἀπὸ τὴν Η. ἀπὸ ὅλες τῶν τῆς μοιρασιᾶς πατρικὰ καὶ μητρικὰ, νὰ μὴ (ἔχῃ) πλέον καμμίαν μετοχὴν, οὔτε εἰς ἑκατό, οὔτε εἰς ἑκακόν, ὡς καὶ τῆς πρὸς αὐτὰς ἀδελφές, νὰ εἶναι ξέπρουκῃ...».

333

1736. Δωρεὰ ἐν ζωῇ μεταξὺ συζύγων, ἐνώπιον νοταρίου καὶ μαρτύρων, ἐν χωρίῳ τῆς Χίου, ἐν 299, σ. 147–148 καὶ ἐν 44^a, σ. 132.

334

1736. Ἀμοιβαία δωρεὰ μεταξὺ συζύγων, ἐν χωρίῳ τῆς Χίου, ἐνώπιον νοταρίου καὶ μαρτύρων, ἐν 299, σ. 152–153 καὶ ἐν 44^a, σ. 132–133.

«... Σ.Μ. καὶ ἡ σύμβιος αὐτοῦ Α... ἐπειδὴ καὶ νὰ εἶναι ὑπέργηρος ὁ αὐτὸς Σ.,... χαρίζει καὶ δωρεῖται αὐτῆς διὰ τελείας δωρεᾶς τὸ ἔχει(ν) του, εἴ τι τοῦ εὐρίσκεται, σπίτια, χωράφια... ἔτζι στέργεται καὶ αὐτὴ νὰ τὸν κυβερνᾷ εἰς τὴν ζωοτροφίαν του καὶ ἂν τοῦ λάχῃ νὰ πληρώσῃ τὸ κοινὸν χρέος, νὰ τοῦ κάμνῃ τὰ χρειαζόμενα, κατὰ τὴν τάξιν τοῦ

χωρίου . . . και πληρώνοντας και αυτή τὸ κοινὸν χρέος νὰ μένουν εἰς τοὺς παῖδας των, πλὴν ἔτι στεργεται και αυτή ἡ ἄνωθεν Α. πῶς χαρίζει και αυτή τὰ ὅσα τῆς εὐρίσκονται εἰς τὸν ἀνὴρ αὐτῆς σπίτια, χωράφια . . . ὅποτε καιροῖς γυρεύσου(ν) οἱ παῖδες αὐτῶν νὰ τίς ἐνοχλήσουν και νὰ πειράξουν πολὺν ἢ ὀλίγον, ὅποιον μέρος ἀπομείνη ἀπὸ τὸ αὐτὸ ἀνδρόγυνον, νὰ εἶναι εἰς τὴν ἐξουσίαν του, τὸ αὐτὸ ἔχει, νὰ πουλήσῃ, νὰ χαρίσῃ και ἕτερα ἀνεόχλητα . . . ».

335

1736. Φιρμάνιον σ. Μαχμούτ Α', πρὸς καδῆν Νάξου, ὅπως ὁ ἀρχιεπίσκοπος και οἱ μοναχοὶ τῶν ἐν τῇ νήσῳ καθολικῶν Μονῶν, πλὴν τῆς δεκάτης και τῶν νομίμων δασμῶν, μὴ καταπιέζονται ὑπὸ τῶν κατοίκων διὰ τὴν εἰσπραξίν τοῦ χαρατζίου, ἀνέκδοτον, ἐν ΓΑΚ, φάκ. 162 Π. Ζερλέντη.

336

1736. Πρακτικὸν συμφωνίας ἀπὸ 4 Ἰαν. τῶν τριῶν Κοινῶν τῆς Νάξου («Κάστρο, Μπουργο και ὅλα τὰ χωρία τῆς Ἀξίας»), ἐν 151, σ. 624–625 και ἐν 197, σ. 155–159.

« . . . ἐρχόμενα τὰ αὐτὰ τρία μέρη εἰς θεοφοβίαν, εἰς τελείαν ἀγάπην, εἰς εἰρηνικὴν και ἀκαταζήτητον γνώμην, θέλουν ἀπὸ τὴν σήμερον διὰ παρταμένην τὸς κυβέρνησιν τῶν τριῶν Κοινῶν . . . Καὶ ὅποιον ἀπὸ τὰ τρία Κοινὰ ἤθελεν ἀθετήσῃ και παραβῇ ἀπὸ τοὺς τοιούτους ἀκαταλύτους ταυριασμοὺς και περιστάσεις, νὰ πληρώσῃ εἰς τὸ μοντουπάκι τοῦ πολυετῆ Καπετὰν πασά ὀσάλια χίλια πεντακόσια. Καὶ τὸ παρὸν πάντα νὰ εἶναι και νὰ γροικᾶται ἰσχυρόν, βέβαιον και ἀγάλαστον εἰς τὸν αἰῶνα . . . ».

337

1736. Διάταξις πΚ. Νεοφύτου Ζ', περὶ προικοδοσίας, ἐν 70, Β', σ. 78–80 και 437–444.

« . . . Γράφοντες . . . γνώμη και τοῦ . . . πατριάρχου τῶν Ἱεροσολύμων . . . Μελετίου . . . ἀποφαινόμεθα συνοδικῶς . . . ἵνα ὁ ὑπὸ τῆς βασιλευούσης ταύτης τῶν πόλεων, και τῶν ἐν αὐτῇ ἐγγενῶν ἀρχόντων διὰ κοινὴν ὠφέλειαν και θεραπείαν τῆς ἐπηρτημένης πανολεθρίας συγκροτηθεῖς, και διορισθεῖς ἐν τριττῇ τάξει ἀριθμὸς τῆς προικοδοσίας, και ὕψ' ἡμῶν ἐκκλησιαστικῶς τε και συνοδικῶς κυρωθεῖς και βεβαιωθεῖς ὡς ἐμφρόνως και προνοητικῶς και κατὰ θείαν νεῦσιν συντελεσθεῖς, ἔχῃ τὸ κῶρος . . . Καὶ ὅσοι μὲν τῶν ἀρχόντων και λοιπῶν χριστιανῶν ἔφθασαν πρότερον μέχρι τοῦδε προικοδοτῆσαι, πρὸ τοῦ διορισμοῦ τούτου . . . ὑπάρχωσιν ἀνεύθυνοι και ἀθῶοι . . . Ὅσοι δὲ τὸ ἀπὸ τοῦδε και εἰς τὸ ἐξῆς, . . . βούλονται συναλλάγματα γάμων ποιῆσαι και προικοδοτῆσαι ἐκ τῶν τῆς πολιτείας και περιχώρου ταύτης . . . ἀπαξαπάντων χριστιανῶν, ἀρχόντων και ἀρχομένων, ἐγγενῶν και ἰδιωτῶν, πραγματευτῶν ἢ τεχνιτῶν, ἀνδρῶν ἢ γυναικῶν, μικρῶν τε και μεγάλων, πάσης και παντοίας τάξεώς τε και καταστάσεως, εἰ μὲν τῆς πρώτης τάξεως εἶεν, ὀφείλουσι διδόναι διατετιμημένην προῖκα γροσίων πέντε χιλιάδων, συναριθμουμένων αὐτῇ τῶν μετρητῶν ἄσπρων, τῶν τζεβαχερικῶν, τῶν ρουχικῶν και λοιπῶν ἀπάντων πραγμάτων, ὡς μὴ ὑπερβαίνειν τὴν ὅλην προῖκα τὴν ποσότητα (ταύτην). Εἰ δὲ τῆς δευτέρας τάξεως τυγχάνοιεν,

ἔχωσι προικίζεῖν διατετιμημένως μέχρι δύο χιλιάδων καὶ πεντακοσίων γροσίων. Εἰ δὲ τῆς τρίτης τελοῦσι τάξεως, ἔχουσι προικοδοτεῖν τὰ πάντα χίλια πεντακόσια γρόσια, καὶ μηδὲνα τῶν ἐκ τῆς τριττῆς τάξεως τολμᾶν ὅλως ὑπερβαίνειν τὸν ἐν ἐκάστη διορισθέντα ἀριθμὸν τῆς προικοδοσίας. Τοὺς δὲ κατωτέρω τούτων ὑπάρχοντας καὶ μὴ ἐξαρκούντας προικοδοτεῖσαι μέχρι τῶν τριῶν πονγγείων, ἔχειν ἄδειαν ἀδιορίστως δι' ὀλιγωτέρας ποσότητος ὑπανδρεῦειν τὰς θυγατέρας αὐτῶν, ἐφ' ὅσον ἂν ἐφικνεῖται ἡ ἐκάστου δύναμις . . . Οὐτ' οὖν οἱ προικίζοντες γονεῖς τολμάτωσαν τὸν ἀνωτέρω διορισθέντα ἀριθμὸν ἀθετῆσαι, καί, ἢ φανερώς, ἢ κρυφίως, ἢ ἐμμέσως, ἢ ἀμέσως, οἰαδήτινι ἄλλῃ μηχανῇ καὶ ὑποσχέσει, ἢ πρὸ τοῦ γάμου, ἢ μετὰ τὸν γάμον, ἐπ' ὀνόματι προικοδοσίας, ἢ δοῦναι, ἢ ὑπόσχεσθαι, ἢ διὰ λόγον, ἢ ἐγγράφως, περισσότερα . . . Ὅς δ' ἂν τις καὶ ὁποῖος, ὑπὸ κενοδοξίας πεφυσημένος τολμήσῃ τὸ ἀπὸ τοῦδε καὶ εἰς τὸ ἐξῆς ἀθετῆσαι καὶ παραβῆναι τὸν κοινῶς παρὰ τῆς πολιτείας καὶ ἡμῶν διαταχθέντα ὅρον τοῦτον . . . ὁ τοιοῦτος, ὁποῖός ποτ' ἂν ᾖ, ὡς προδότης τῆς κοινῆς συστάσεως καὶ ὠφελείας, ὡς ἐχθρὸς τῆς πολιτείας, καὶ ἀναιρέτης τῆς καλῆς συμφωνίας, ὡς ὕβριστὴς τοῦ μυστηρίου, καὶ ἐνὶ λόγῳ ὡς κοινὸς λυμεὼν, ἀφωρισμένος εἴη . . .».

338

1736–1744. Γράμμα πΚ. Νεοφύτου Ζ', δι' οὗ ἀνακαλεῖται ἡ περὶ περιορισμοῦ τῶν προικοδοσιῶν διάταξις, ἐν 70, Β', σ. 444–446.

». . . (τὸ) ἡμέτερον πατριαρχικὸν συνοδικὸν (γράμμα) . . . ἐμπλῆς οὐκ ἴσχυσεν ἐνεργηθῆναι τὸ παράπαν καὶ διαφυλαχθῆναι, διὰ τε τὴν φθάσαν ὁπωσδήποτε ὑπερισχύσαι καὶ ἐπικρατῆσαι συνήθειαν τῆς ἐν προικοδοσίαις ὑπερβολῆς . . . τοῦ πολιτικοῦ καὶ ἀρχοντικοῦ συστήματος μὴ ὁμοφωνούντος, μηδὲ συναρμόνιως ἐπὶ τῷ τοιούτῳ διορισμῷ, ἧς ἐνεκα διαφωνίας συμβαίνει ἐξ ἀνάγκης γίνεσθαι τὰ γαμικὰ συναλλάγματα μετὰ προικοδοσίας, μὴ φυλαττούσης τὸν γεγονότα διορισμὸν, . . . οὗ ἐνεκα, δευτέρας σκέψεως ἐκκλησιαστικῆς γενομένης, ἐπειδὴ ὁ προγεγονὼς περὶ τῆς προικὸς ὅρος, καίτοι καλῶς συντελεσθεὶς ὡς πρὸς κοινὴν ὠφέλειαν ἀφορῶν, . . . ὡς μήτε φυλαχθεὶς ἄχρι τοῦδε, μήτε εὐλογηθεὶς τὸ παράπαν, ἀλλ' οὐτε εἰς τὸ ἐξῆς φυλαχθῆναι τε καὶ ἐνεργηθῆναι οἷός τε ὢν, ὑπάρχει ἄκυρος τοῦ λοιποῦ . . . καὶ τὸ προεκδοθὲν περὶ τούτου ἐκκλησιαστικὸν ἡμῶν γράμμα μένη κακεῖνο ἄκυρον καὶ ἀνενέργητον . . .».

339

1737. Διάταξις πΚ. Νεοφύτου Ζ', πρὸς μ. Ἀθηναίων Ζαχαρίαν, περὶ ὅρου προικοδοσίας, ἐν 70, Β', σ. 446–451 καὶ ἐν 169, Α', σ. 139–144. (Προῖξ α' τάξεως 1500 γρόσια· αἱ τάξεις β' καὶ γ' ὀλιγώτερον).

340

1737. Προικοσύμφωνον 3 Φεβρ., ἐν Παροικίᾳ Πάρου, ἐν 57, σ. 166.

«... εἰ δὲ καὶ τοὺς ἐτύχει θάνατος χωρὶς κληρονόμους, νὰ ἐπιστρέφονται τὰ ἄνωθεν ὄλα, πουρκοδοτισμένα εἰς τοὺς πλέον πρόθιμους (= ἐγγυτέρους) ἐδικούς, κατὰ τὴν συνήθειαν τοῦ τόπου μας...».

341

1738. Προικοσύμφωνον 8 Ἀπριλίου, ἐκ Παροικίας Πάροϋ, ἐν 57, σ. 171–172· (ὁμοίως, ὡς ἄνωτέρω).

342

1739. Προικοσύμφωνον 30 Ἰουνίου, ἐν Παροικίᾳ Πάροϋ, ἐν 57, σ. 173–175·

(ὁμοίως, ὡς ἄνωτέρω· ἐν συνεχείᾳ: «... λέγοντας, ὄντας κληρονόμους ἔχουν, νὰ εἶναι νόμου ἡλικίας· εἰ δὲ ἀνήλικο καὶ ἀποθάνει, πάλι ὁμοιον τρόπῳ νὰ ἐπιστρέφονται, ὡς εἴπαμε...»).

343

1739–1746. Βεράτιον ὑπὲρ μ. Γρηγορίου τοῦ Νόβι–Παζάρ, ἐν 76, σ. 18–24.

344

1740. Ἀχτναμές ὑπὲρ Χίου, μνημ. ἐν 451, σ. 13 σημ. 1.

345

1740. Πάχτωσις κτήματος ἐν Νάξῳ, ἀνέκδοτος, ἐν ΕΒΕ Τμ. χφφ. Ξ 189.

«... καὶ γινώντας ἰντράδα, ποῦ ἤθελεν ἐξαποστείλει ὁ Κύριος, εὐγάζοντας τὸ πέμπτο τῆς ἀφεντίας, ἤγουν τῆς βοεβοντίας, νὰ μοιράζου(ν) ἴσια πρὸς ἴσια εἰς τὴν μέση καὶ νὰ πέρνουν πᾶσα θέλημα οἱ παντικατόροι τῶν αὐτῶν οἰκοκοίρηδων, τόσον οἱ σημερνοί, τόσον καὶ οἱ μεταγενέστεροι, εἰς κάθε ἐσοδεῖαν ποῦ ἤθελε κάμει τὸ πρᾶγμα καὶ νὰ εἶναι κρατημένοι οἱ παντικατόροι αἰωνίως μὲ ἀγώγια καὶ ἔξοδά τος, νὰ πηγαίνουν τὴν πάρτη τῶν νοικοκυρέων εἰς ἀρχοντικά τους, εἰς τὴν χώραν, καὶ κάθε ἐβδομάδα νὰ τῶν φέρουν τὸ καλαθιάτικό τους, ὡσὰν καὶ ἀπὸ τοῦ χωραφιοῦ τὸν καρπὸν καὶ ἀπὸ τι ἄλλο εἶδος ἔχει τὸ πρᾶγμα, νὰ τὸ πηγαίνουνσι δίχως ἀντιλογίαν... καὶ εἰσὲ καιρὸν ὅπου τὰ μέρη ἢ οἱ κληρονόμοι, πῶς δὲν ἔκαναν καλὰ καὶ ἤθελεν γυρέφουν νὰ βγάλουν ἀδίκως καὶ παραλόγως τὸν κατὰ καιροῦ δουλευτὴν καὶ παντικάτορα καὶ τὸ πρᾶγμα ἦτον εἰς ὅλους τους τοὺς καμάτους κυβερνημένον καὶ δουλεμένον, κατὰ τὴν τάξιν τῶν παντοτεινῶν πραγμάτων, νὰ πέρνουν τὸ τετάρτι τους ξεκαθαρίζοντας καὶ λέσι ὁμοφώνως ὁ ἀφέντης Π.Σ., μὲ τὸν Β., τὸν εἰρημένον παντικάτορα, ὅτι... καὶ διὰ τὴν τιμὴν τοῦ πραγμάτου, ἀμπελίου καὶ χωραφίου μετὰ πασῶν τῶν δικαιωμάτων του, ἔδοσεν ὁ παντικάτορας... ριάλια 32 1/2 τοῦ ἀφέντη Π.Σ.,

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

τὰ ὅποια τὰ ἔλαβεν χειροδοτῶς. "Οθεν καὶ τὰ μέρη βάνουν ἀλληλογίαν, ὅποιος ἤθελε πα-
ρεῦει (;) ἀπὸ τοὺς παρόντας ταιριασμοὺς καὶ καβούλια, νὰ πληρώνη τοῦ ἀσκανδάλιστου
ριάλια εἴκοσι . . . ὅθεν διὰ νὰ εἶναι ἡ παροῦσα βέβαιη, αἰωνία, δυνατὴ καὶ ἀχάλαστη,
βεβαιώνεται . . . Καὶ διὰ τὸ γεμικλίκι τοῦ παντικιοῦ ὑπόσχεται, κάθε ἔτος νὰ δίνουν αἰω-
νίως τῶν νοικοκύρηδων, παράδες εἴκοσι πέντε καὶ νὰ μὴν χρεωστεῖ ἄλλο περισσότερον
γεμικλίκι νὰ δίνουν οἱ παντικατόροι . . . ».

346

1741. Ἀπόφ. Ἀντ. Λορεδάν, Γενικοῦ κατὰ θάλασσαν Προβλεπτοῦ . . .
Βενετίας, περὶ τῆς ἐλλ. Κοινότητος Π ρ ε β έ ζ η ς,
ἐν 245, σ. 524-525.

347

1742. Φιρμάνιον ὑπὲρ τῶν κατοίκων τῆς νήσου Ν ά ξ ο υ κατὰ τῶν ὑπερ-
βασίων τῶν «βοεβοντάδων»,
ἐν 146, σ. 85-87.

348

1742. Ἀναφορὰ 26 Μαρτίου προξένου Ἑνετίας ἐν Θ ε σ σ α λ ο ν ί κ η,
ἐν 244, σ. 312.
« . . . ὅλοι οἱ δημογεροντες τῆς ἐλληνικῆς κοινότητος, εἴκοσι τὸν ἀριθμόν ».

349

1742. Φιρμάνιον σ. Μαχμούτ Α', περὶ ἀνωτάτου ὀρίου τόκου,
ἐν 169, Α', σ. 345-346. (Μὴ συμφωνηθέντος τόκου «δι' ἱερᾶς πράξεως», δὲν δύναται νὰ
ζητηθῇ τοιοῦτος. Ἀνώτατος τόκος 10%-11 1/2 %).

349α

1742. Φιρμάνιον, καθ' ὃ ἡ περιουσία τῶν ἀποβιούντων μοναχῶν ἀνήκει
ἐξ ὀλοκλήρου εἰς τὰς Μονάς,
μνημ. ἐν ἐτέρῳ φιρμανίῳ τοῦ 1764. Πρβλ. κατωτέρω ἀριθ. 397.

350

1742 (?). Συνοδικὴ ἀπόφασις πΚ. Πα ῖ σ ί ο υ Β',
ἐν 70, Α', σ. 222-230.

« . . . τὴν διαθήκην . . . διὰ τὴν στέρησιν τῆς ὑπογραφῆς καὶ μαρτύρων . . . ἵνα ἡ μὲν
ρηθεῖσα διαθήκη . . . ὡς ἀληθῆς καὶ βεβαία αὐτοῦ βούλησις, καθὼς ὑπὸ τοῦ πνευματικοῦ
αὐτοῦ πατρός, ἐνόρκως μαρτυροῦντος, καὶ ὑπὸ τοῦ γραφέως μαρτυρεῖται, καὶ ὡς τὸ δίκαιον
σώζουσα . . . διὰ τὰς εἰρημένας τοῦ καιροῦ περιπετείας : . . . ».

351

1743. Συνοδική απόφασις πΚ. Νεοφύτου Ζ',
ἐν 70, Α', σ. 230–234.

«... Ἐὰν ὁ ἀνὴρ συμφωνήσῃ πρὸς τὴν γυναῖκα, ἵνα, τελευτῶσαν, αὐτὴν κληρονομήσῃ, τὸ σύμφωνον ἄχρηστον ἐστί. Τὸ αὐτὸ δὲ καὶ ἐπὶ τῆς γυναικὸς...».

352

1744. Συνοδική απόφασις πΚ. Παϊσίου Β',
δι' ἧς ἀνατρέπεται ἡ εὐθὺς ἀνωτέρω απόφασις (ὑπ' ἀριθ. 351) καὶ ἐπικυροῦται ἡ ὑπ' ἀριθ. 350 απόφασις (ἄνευ νομικῶν ἐπιχειρημάτων). Ἐν 70, σ. 235–240.

353

1744. Κωνσταντίνου Ἀρμενοπούλου, κριτοῦ Θεσσαλονίκης,
Πρόχειρον, τὸ λεγόμενον ἡ Ἐξάβιβλος, εἰς κοινὴν γλῶσσαν μεταφρα-
σθεῖσα... παρὰ Ἀλεξίου Σπανοῦ... Ἐνετίησι...».

Πρβλ. 89. Ἐν Μ. Κύκκου τῆς Κύπρου (13/162) καὶ Ἀκαδημία Ρουμανίας (8) ὑπάρχουν
χφφ. ἀντίγραφα τῆς μεταφράσεως ταύτης.

354

1744. «Ἐγχειρίδιον περὶ τῶν συνοικεσίων» Ἀλεξίου Σπανοῦ, ἐν
τῇ ὑπ' ἀριθ. 353 ἐκδόσει, σ. 496–562.

Ἐν χφ. ΕΒΕ 2878, Δωροθέας Σχολῆς 7 καὶ Ζαγοράς 35 χφφ. ἀντίγραφα τοῦ Ἐγχειριδίου.

«... Περὶ μνηστείας καὶ ἀρραβῶνος. Κεφάλαιον II.

... Αὕτη δὲ ἡ μνηστεία ἐσυνηθίζετο καὶ ἐγένετο μετὰ ἱερολογίας καὶ δακτυλιδίου, ἥγον
τῶν ἀρραβῶνων, μέχρι καὶ φιλήματος τῶν μνηστήρων πρότερον, καθὼς καὶ ἔως τῶρα εἰς
πολλοὺς τόπους συνηθίζουν... Ὅπου καὶ ἂν γίνεται ἡ μνηστεία ἔττι, μετὰ ἱερολογίας,
ὡς ἀνωτέρω εἵπομεν, πρέπει νὰ φυλάττωνται οἱ ἐξ ἀγχιστείας βαθμοί... ἀγκαλὰ καὶ
ἀλλαχοῦ λέγουσιν, ὅτι ἡ μνηστεία εἶναι ἐλάττων τοῦ γάμου, διὰ τοῦτο καὶ εἰς τὰς μνηστείας
δὲν στοχάζονται οἱ βαθμοὶ τόσον, καθὼς καὶ ἀπὸ τοῦ τελείου γάμου... Ἀνίσως λοιπὸν
καὶ ἡ μνηστεία, ἥτοι ὁ ἀρραβῶν γένῃ... κατὰ τὴν συνήθειαν ὅπου τῶρα ἐπικρατεῖ, ψιλὰ
σύμφωνα δηλαδὴ καὶ ἀνθρώπων ἀρέσκειαι, ὁ ἀδελφὸς λαμβάνει νομίμως καὶ κανονικῶς
τὴν ἀρραβωνιαστικὴν τοῦ ἀποθανόντος ἀδελφοῦ αὐτοῦ.

... εἰ δὲ καὶ ἡρραβωνίσατο, ὅχι κατὰ τὴν ὑποτύπωσιν τῆς μνηστείας ὅπου εἵπομεν, ἀλλὰ
μὲ ψιλὰ σύμφωνα, καθὼς τῶρα συνηθίζουν καὶ ἀπέθανεν ἡ ἀρραβωνιαστικὴ του ἐκείνη,
καὶ ὕστερον ἐπῆρεν ἄλλην παρθένον νόμιμον γυναῖκα, ἀνεμποδίστως γίνεται ἱερεὺς, ὅτι δὲν
λογίζεται δίγαμος... Προσέτι εἰς τὰς μνηστείας καὶ γάμους ἐμβαίνει τρίτον πρόσωπον εἰς
τὸ ἀνδρόγυνον, τὸ ὁποῖον ὀνομάζουν... σύντεκνον, κουμπάρον καὶ νουνὸν... Περὶ αὐτοῦ
λοιπὸν τοῦ κουμπάρου δὲν εὗρον εἰς κανένα νόμον βιβλίον... ὅπου νὰ διαλαμβάνῃ τίποτε
... Ἐπειδὴ λοιπὸν καὶ εἶναι κανὼν ὅσα ἐσιωπήθη ἀπὸ τοῦ νόμου νὰ ἔρχονται εἰς γάμον
κοινωνίαν ἀκωλύτως καὶ καμμία αἰτία συγγενείας δὲν εἶναι ὅπου νὰ ἐμποδίζῃ, λαμβάνει
ἀκωλύτως ὁ ρηθεὶς κουμπάρος τὴν τοιαύτην κουμπάραν, ὅταν χηρεύσῃ...».

355

1746. Ἰδιωτικὸν προικοσύμφωνον, ἐν Ἀνδρῶ, ἀπὸ 20 Δεκεμβρίου, ἐν 162, σ. 35-36. Τὴν προῖκα ὑπὲρ τοῦ υἱοῦ συνιστοῦν οἱ γονεῖς του, τὴν δὲ ὑπὲρ τῆς κόρης ὁ ἀδελφός της (προφανῶς ἐλλείψει γονέων).

«... τοῦ δίνει τὰ σπίτια ὅλα μὲ τὰ περιανῶλα καὶ μὲ τὸ περιβόλι, ... μὲ τοῦτο, νὰ κάθονται εἰς τὸ νοτινὸ ἀνώι καὶ κατώγι (οἱ προικοδοῦνται) καὶ εἰς τὸ θάνατό της, νὰ εἶναι ἐνδικάν του καὶ νὰ τῶνε ἐδίνῃ ὁ υἱός της καὶ τήνε μισή νιτράδα τοῦ περιβολιοῦ ... ἀκόμη δίνόμε του καὶ τὸ ρακὶ χάρκωμα μὲ καπάκι καὶ μὲ λουλά, ν' ἀφήνῃ καὶ τὸ πατέρα του νὰ κυβερνᾶται ... Ἐπειτα ἀπὸ τὸ ἄλλο μέρος τάζουν ὁ ἀδελφός της ὁ Μ. τῆς ἀδελφῆς του τῆς Α. τὸ μοιράδι της ὅπου ἔχου νὰ μοιράσουν μὲ τὴν ἀδελφή της τὴν Ε. ... μὲ τοῦτο νὰ τήνε κάνομε προτιμητέα, ὡσὰν πρώτη ... ἀκόμη δίνομε ... καὶ ἀπὸ τῆ μασαρία τοῦ σπιτιοῦ τῆ πάρτη της. Ἄν ἴσως καὶ συνέβῃ θάνατος, ὅπου ὁ Θεὸς νὰ μὴ τὸ δόσῃ, νὰ πέρῃ ὁ γα(μ)πρὸς τὸ κρεβατοστρώσι καὶ ἡ νύφη τῇ πρὸ γάμου δωρεά, γρόσια 60 ...».

356

1746. Προικοσύμφωνον ἐν χωρίῳ τῆς Χίου, ἐν 44^a, σ. 140-141.

«... Δίνουσιν δὲ καὶ παραδίδουν πρὸς αὐτὴν ... διὰ προῖκαν καὶ μερίδιον πατρικὰ καὶ μητρικὰ, κατὰ τὴν τάξιν τοῦ χωρίου, ἀσημίον, χρυσαφιοῦ, ροῦχων καὶ ἑτέραν ἄλλων ὑφασμάτων. Ἐν πρώτοις σπίτια ... καὶ τὸ προικίον αὐτῆς μὲ προικολαβὴν νὰ τὸ δώσῃ. Καὶ ἀπὸ τὴν σήμερον νὰ τὰ ἔχῃ εἰς τὸ ζῆπτιν της ... καὶ τὴν κάμνονν ἐξέπροικην, νὰ μὴν ἔχῃ πλέον νὰ κάμῃ εἰς τὰ λοιπὰ, μήτε σὲ καλόν, μήτε εἰς χρέος, πλὴν νὰ λάβῃ τὰ ροῦχα της μὲ προικολαβὴν, κατὰ τὴν τάξιν τοῦ χωρίου ... Δίνει καὶ ὁ γαμπρὸς τῆς νύμφης ἐμπασίδιον καὶ τέλειον χάρισμαν ... ἀκόμη νὰ τῆς δώκῃ καὶ ἀσλάνια 100 ...».

357

1747. Βεράτιον ὑπὲρ π. Ἀλεξανδρείας Ματθαίου, ἐν 459, I, σ. 39.

358

1747. Ἀναφορὰ 16 Νοεμβρ. προξένου Ἑνετίας ἐν Θεσσαλονίκῃ, ἐν 244, σ. 336-337.

«... ἐδῶ ἀκούονται ψιθυρισμοὶ καὶ ἀπειλαί, τόσον ἐκ μέρους τῶν ἐλλήνων ὅσον καὶ παρὰ τῶν τούρκων, ἐναντίον δύο ἐκ τῶν δραγομάνων μας ... οἱ ὅποιοι, παρουσιάζοντες ὡς ὑπηρέτας των δύο-τρεῖς κτηματίας, τοὺς ἀπαλλάσσουν ἀπὸ τοὺς φόρους τῶν τούρκων ... Θὰ ἦτο ὑποφερτόν, ἂν περιωρίζοντο νὰ τοὺς ἀπαλλάξουν μόνον ἀπὸ τοὺς τουρκικοὺς φόρους, ἀλλ' οὗτοι ἀρνοῦνται νὰ συνεισφέρουν εἰς τὴν ἀτυχῇ αὐτὴν ἐλληνικὴν κοινότητα καὶ νὰ ἐλαφρύνουν τοιοῦτοτρόπως τὰ φορολογικὰ αὐτῆς βάρη ...».

359

1748. Διατάξεις καθηκόντων νοταρίων Κερκύρας - Παξών,
 ἐν 295, σ. 309–311.

«... β') ... οὐδὲ νὰ γράφη ποτὲ καμμιᾶς λογῆς ἄτοπον συμφωνία ἀναμεταξὺ εἰς ἄνδρες
 καὶ γυναῖκες ... ὁποῦ νὰ δίδῃ ὁ ἓνας τοῦ ἄλλου τὴν χώρασιν ...
 ... ζ') ... ἐνθυμούμενος, ὅτι τὰ χρέη ἐκ στόματος μόνον ὁμολογούμενα, χωρὶς γράμμα,
 οἱ νόμοι δὲν τὰ συχωροῦν εἰς κανένα τρόπον ...».

360

1748. Συνοδικὴ ἀπόφασις πΚ. Κυρίλλου Ε',
 ἐν 70, Α', σ. 245–251.

(Ἡ μανία, ἵνα χρησιμοποιηθῇ ὡς λόγος διαζυγίου, δέον νὰ εἶναι ἀφόρητος, συνεχὴς καὶ
 ἐπικίνδυνος εἰς τὸ περιβάλλον. Τούτων μὴ ὑφισταμένων, κακῶς ἐδόθη τὸ διαζύγιον λόγῳ
 μανίας τῆς γυναικός. Τοῦ διαζυγίου μὴ δυναμένου πλέον ἀνακληθῆναι, δέον ὁ ἀνὴρ νὰ
 ὑποχρεωθῇ εἰς ἀπόδοσιν ὁλοκλήρου τῆς προικός, τῆς προγαμιαίας δωρεᾶς, καὶ τοῦ προσ-
 τίμου, ἀνερχομένου εἰς ἴσον ποσὸν πρὸς τὴν προγ. δωρεάν, νὰ πληρώνη δὲ καὶ διατρο-
 φὴν διὰ τὰ τέκνα, παραμένοντα παρὰ τῇ μητρί των).

361

1750. Φιρμάνιον σ. Ὁσμάν Γ', ὑπὲρ Ἀνατ. Σποράδων,
 μνημ. ἐν 451, σ. 34 καὶ 89. Πρβλ. ἀνωτέρω ἀριθ. 123.

362

1750. Φιρμάνιον σ. Ὁσμάν Γ', ὑπὲρ τῆς Χίου,
 ἐν 451, σ. 173–176.

363

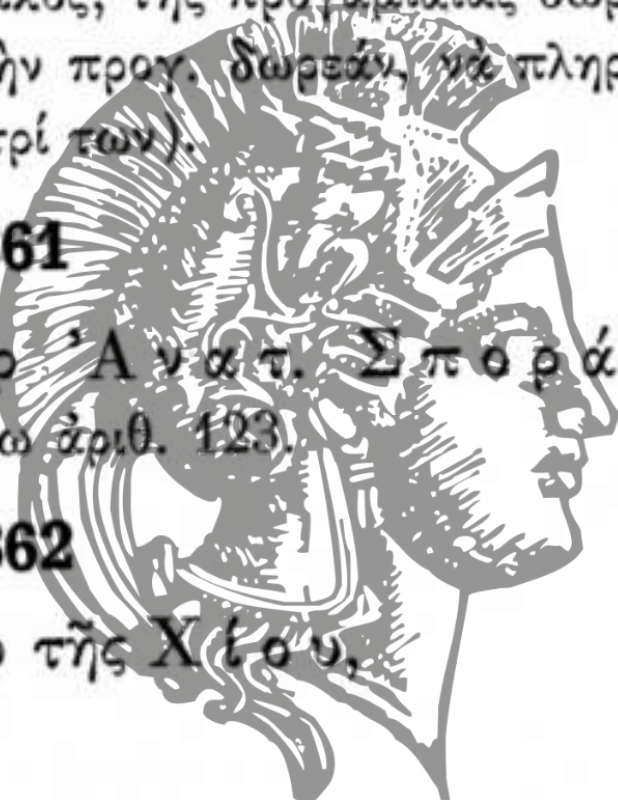
1752. Συμφωνία προεστώτων Σύρου, ἀπὸ 7 Ἰαν.
 ἐν 110, σ. 49.

«Ἐπειδὴ καὶ μερικὲς φορὲς ἔρχονται οἱ βοεβοντάδες νὰ γυρέβουν τὰ ἐδικὰν τους καὶ νὰ
 πέρνονν περισσότερον ἀπὸ τὸ δγιατεταγμένον, διγ' αὐτὸ ὅλοι οἱ Προεστοὶ καὶ Ἐπίτροποι
 συμφωνοῦ διὰ καλὴ κυβέρνησι καὶ ἐνώνονται νὰ εἶναι ὅλοι συμφωνιασμένοι καὶ ὁμοιο-
 σμένοι νὰ φαίνονται ἔμπροσθεν εἰς τὸ βοηβόντα νὰ λένε τὰ δικαιώματα τοῦ Κοινοῦ καὶ ἂν
 ὁ βοηβόντας γυρέβῃ περισσότερον ἀπὸ δγιατεταγμένο, νὰ μὴν τοῦ δίνου περισσότερον ἀπὸ
 τὰ πέντε πονγγιὰ καὶ ἄ(ν) δὲ στερκτῇ, νὰ ἔχουν ὅλοι οἱ ὑποκάτωθι ὑπογραμμένοι νὰ συν-
 τρέχουν στοὺς ἀφεντάδες μας νὰ λένε τὰ δικαιώματα τῷ φτωχῷ ραγιάδο, μὲ κάθε ζῆλω...».

364

1753. Φιρμάνιον 10 Ἰουλίου τῶν κατοίκων τῆς νήσου Νάξου, κατὰ τῶν
 ὑπερβολικῶν ἀξιώσεων τῶν «βοεβοντάδων»,
 ἐν 146, σ. 87–90.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

365

1753. Διαταγή σ. Μαχμούτ Α', πρὸς τὸν καδῆν τῆς Χίου, κατόπιν ἀναφορᾶς τῶν κατοίκων τοῦ χωρίου Κρήνη τῆς Χίου, ὅπως ὁ φόρος νυμφῶν, καταβαλλόμενος ὑπὸ τοῦ γαμβροῦ κατὰ τὴν τέλεσιν τοῦ γάμου, διὰ τοὺς ραγιάδες, μὴ ὑπερβαίνει τὰ 30 ἄσπρα διὰ τὰς παρθένους καὶ 15 ἄσπρα διὰ τὰς χήρας, ἐν 240, σ. 198.

366

1753. «Σύνοψις νέα Βιβλίου Νομικοῦ καὶ περὶ ἐξομολογήσεως, ὁμοῦ περιέχει τὸ φῶς τῆς ζωῆς, τὰ ἀναγκαῖα κάθε τάξεως χριστιανῶν, ἱερωμένων τε καὶ λαϊκῶν . . . Ἐνετίησιν . . .».

εὑρηται καὶ ἐν χφ. ΕΒΕ 1470 γραφὲν ἐν Ζακύνθῳ τὸ 1808. Πρβλ. 462, σ. 95 καὶ 68, σ.16. (σ. 38). «Ὁ ρβ' αὐτῆς (τῆς ἐν Καρθαγένῃ Συνόδου). Τὰ ἀνδρογόνα ὅπου χωρίζονται ἀπὸ λόγου τους, ἂν δὲν ἀγαπηθοῦν πάλιν, νὰ εἰρηνεύσωσι, νὰ μὴν ἔχωσιν ἄδειαν νὰ μεταπανδρευθῶσιν μετ' ἄλλους, μόνον ἂν θέλωσι γάμον, νὰ βιάζονται νὰ ἀγαπηθῶσιν, ἀλλέως νὰ μένωσιν ἔτσι».

(σ. 50-56). Κανόνες κοινοὶ εἰς λαϊκοὺς καὶ κληρικούς.

. . . Ὁ να' αὐτῆς (τῆς ἐν Τροϊκῇ Συνόδου). «Παρόμοια δὲ (κληρικὸς μὲν καθαιρεῖσθω, λαϊκὸς δὲ ἀφοριζέσθω) καὶ ὅποιος ξεδωθῇ εἰς μάχαιρας καὶ μίμους καὶ πεχλιβάνηδες καὶ θέατρα παιγνιδίων καὶ εἰς παλαίσματα θηρίων καὶ εἰς κωμωδίας, ἤγουν ἐὼν καὶ τὰ κάμῃ αὐτὸς καὶ παρακινῶν».

Ὁ ν' αὐτῆς. — «Ὅποιος παίξῃ κύβους, δηλαδὴ ἀζάρια (καὶ χαρτὰ τοῦ παιγνιδίου, τὰ χειρότερα τῶν κύβων, καὶ ντάμα καὶ σατεράντζι καὶ τανλὶ καὶ χήνα, καὶ λῶτον καὶ τὰ χειρότερα τούτων) . . .».

Ὁ ξα' καὶ ὁ ξβ' αὐτῆς. «Οἱ μαντευσάμενοι κληρικοὶ καθαιρεῖσθωσαν, λαϊκοὶ ἀφοριζέσθωσαν. Ἀλλὰ καὶ τὰ λεγόμενα κάλανδρα καὶ τὰ βῶτα, ἤγουν ταξίματα γυναικῶδη εἰς Θεόν. Καὶ τὰ Βρουμάλια, δηλαδὴ τὰ χειμερινὰ ἐορτάσματα τὰ γραιῶδη. Καὶ οἱ κληροὶ καὶ ἡ πανήγυρις τὴν Πρωτομαγίαν, μακρὰν ἀπὸ τὴν χριστιανωσύνην. Ἀκόμη καὶ οἱ λεβέντικοι χοροὶ τῶν γυναικῶν. Καὶ ἡ προσωπίδες ἡ κωμικαῖς καὶ σατυρικαῖς καὶ τὸ κράξιμον τοῦ Διονύσου ἐπάνω εἰς τοὺς ληνοὺς καὶ τὸ γέλλειον τῶν πλιθαρίων εἰς τὸ πρωτορρίξιμον τοῦ κρασίον καὶ τὰ ἐπίλοιπα καὶ τὰ γυναικοφόρια. (διότι τὰ μαντολογήματα, ἐξορκίσματα καὶ γητεύματα ἐξωστρακίζουσιν ὁλότελα καὶ καθαίρουσιν, ἂν καὶ μίαν φορὰν δώσῃ κανένας, ἢ πάρῃ μαντείας). Ἔτι δὲ καὶ τὰ ὀγούρια καὶ ὅποιος σταθῇ εἰς τὰ τέτοια, κληρικὸς μὲν κλπ.».

Ὁ ξε' αὐτῆς. «Ὅποιοι ἀνάφουν φωτίαν ταῖς ἀρχιμηνιαῖς ἀπὸ τοῦ νῦν καὶ πηδοῦν ἀπὸ πάντων τους, κληρικὸς μὲν . . .».

Ὁ οθ' αὐτῆς. «Ὅσοι μαγειρεύσουσι σιμιγδάλι τῶν Χριστουγεννῶν καὶ τὰ φάγουσι διὰ λεχωνικὸν τῆς Παναγίας, ἀπὸ τῆς νῦν λέγει . . .».

Ὁ κζ' τῆς ἐν Λαοδικείᾳ. . . «Κληρικοὶ ἢ λαϊκοὶ νὰ μὴ κάμνουνσι συμπόσια μετ' ὀφεινέδες. . .».

(σ. 218-220). Περὶ κληρονομίας.

«Μετὰ τὸν τῆς διαθήκης φαλκίδιον, ἐν ᾧ οὐ δύναται παρὰνόμως ἀπόκληρον ποιεῖν, ἀλλὰ τὸ τρίτον τῆς περιουσίας καὶ ἀκουσίως δώσῃ τοῖς τέκνοις καὶ ζῶν ἀναγκάζεται τηρεῖν εἰ δὲ πλείους τῶν δύο οἱ παῖδες, καὶ πλέον τὸ ἥμισυ γάρ. Μετὰ ταύτην οὖν τὴν τομὴν,

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

τὸν ἀδιάθετον φανέντα, κληρονομοῦσι δέκα τινὲς συγγενεῖς : καὶ πρῶτον, εἰ μὲν ἔχει τέκνα, εἴτε ἄρρενα, εἴτε θήλεα. Εἰ δέ τις τεθνηκώς, τὰ τέκνα αὐτοῦ ἀντὶ τοῦ πατρὸς μερίδιον ἔν, σὺν τοῖς θείοις αὐτῶν καὶ τέλος οὗτοι. Ἡ οἱ ἔγγονοι κληρονομοῦσιν, αὐτεξούσιοι καὶ ὑπεξούσιοι. Εἰ δὲ μὴ τέκνα ᾧσιν, οἱ γονεῖς καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ οἱ ἀμφιθαλεῖς, οἷς καὶ τὰ τέκνα προτετελευτηκότος τινός, ὡς ἐν παισί, τὰ τοῦ θανόντος. Εἰ δὲ μὴ ᾧσι καὶ γεννήτορες, πάππος καὶ μάμη σὺν τοῖς ἀδελφοῖς αὐτοῦ ἔτι καὶ τέλος. Εἰ δὲ μὴ ᾧσιν ἀδελφοὶ γνήσιοι καὶ ἀνεψιοὶ ἀμφιθαλεῖς, καὶ οἱ ἑτεροθαλεῖς γονεῦσιν ἅμα (ὡς νόμιμοι) κληρονομοῦσι. Καὶ οἱ φυσικοί. Οὐ μὴν οἱ ἐκ παλακῶν (νόθοι, σκότιοι ὄντες, οὐ φυσικοὶ ἢ γνωστοὶ ἔσωθεν) παρόντων φυσικῶν. Εἰ δὲ μηδεὶς τούτων τῶν δέκα ἀρρένων καὶ θηλέων, οἱ ἐξάδελφοι, ἢ μηδὲ τούτων, οἱ δισεξάδελφοι, ἢ καὶ μετὰ τούτους οἱ τρίτοι (ἐξάδελφοι). Εἰ δὲ μηδεὶς τούτων, οἱ σύζυγοι κληρονομοῦσιν. Εἰ δὲ τεθνηκώς εἴη καὶ οὗτος, οἱ συγγενεῖς αὐτοῦ, ἀλλὰ τὸ ἥμισυ μόνον· τὸ δὲ λοιπὸν ἢ δεσποτεία τῆς ἐξουσίας, εἴτ' οὖν τῆς Ἐκκλησίας.

Εἰ δὲ τέκνον ἔχουσι καὶ κατὰ πόδας ἀποθάνῃ, τριμέρεια γίνεται. (Ἐνθα δὲ πλούσιος ὁ ἀνὴρ καὶ ἡ γυνὴ πτωχὴ, μετὰ τὸ χρέος, σὺν τοῖς τέκνοις μερίζεται, τοῦ ζῆσαι, τηροῦσα τὸ ἐξ αὐτῆς). Ὁ δὲ νόθος, σκότιος νόθευθεῖς, εἰ ἄγαμος, μονοπροσώπως κληρονομεῖ καὶ κληρονομεῖται.

Κατὰ δεσποτείαν κληρονομία λέγεται ἢ τελεία, ὡς ἡ ἀνωθεν, εἰ μὴ ἴδια καὶ ἐξῆς. Κατὰ χρῆσιν δὲ ἢ ἐν ὅσῳ ζῇ, ὡς ἡ ἀνωθεν μήτηρ, ἢ οὔτε πλοῦσία οὔτε λαμβάνει καὶ εἰ ξένα ἐαυτῆς τέκνα ἔχουσα ἴδια αἰεὶ. Δεσποτεία ἔτι καὶ τὸ Κοινὸν τῆς βασιλείας.

Ἄνηβος παῖς ὁ πρὸ δεκατεσσάρων ἐτῶν, ἀνήλικος ὄντων· ὁ δὲ μετὰ ταῦτα, ἀφῆλιξ, ἔφηβος· ὁ δὲ μετὰ εἰκοσιπέντε ἐφῆλιξ ὑπὸ οὐδένᾳ, τέλειος ὢν. Καὶ τότε ἀποκαθίσταται ὁ κληρονομός τέλειος, τῷ λυόντι κουράτωρ, ἕως τριακοστῆς ἀποκαταστάσεως. Εἰ γὰρ αὐτὸς πρὸ τῶν τριάκοντα ἐτῶν καταναλώσει, ὁ δοὺς αὐτῷ κουράτωρ ὀφείλει ἀποδοῦναι. Καὶ τῷ μὲν ἀνήβῳ ὑπεξουσίῳ ἐπίτροπος. Τῷ δὲ ἀφῆλικι, ἀνήλικῳ πρὸς, ἐφῆβῳ δὲ, κουράτωρ δίδεται, ὃς καὶ αὐτεξούσιος ἠδύνατο γενέσθαι, βουλήσει πατρὸς καὶ κληρονόμος μένει ἐξάπαντος. Ἀκουσίως δὲ οὐκ ἔτι, ἀλλὰ φαλκίδιον αἶρει μετὰ θάνατον γονέως ἐνδιαθέτου δηλονότι· ἐφῆλιξ δὲ καὶ μὴ θέλοντος τοῦ πατρὸς αὐτεξουσιάζει καὶ γῆμαι δύναται καὶ κληρονομεῖ, εἰ μὴ ἀσθενὴς ἦν ὁ πατήρ καὶ ἐδεῖτο τούτου ὑπεξουσίον. Ἀζύγου δὲ οὐκ ἔχει ἰσχὺν ἢ ἀσθένεια δεῖσθαι. Τὰ αὐτὰ καὶ ἐπὶ θηλεῶν. Εἰ δὲ ὁ σύζυγος μὴ ἔλθῃ εἰς δεῦτερον γάμον, συγκληρονομεῖ τοῖς ἀδελφοῖς αὐτοῦ καὶ ὑποβόλον μέρος, ἃ τέλει τέκνοις ἑτέροις, εἰ προγονικά, μὴ ιδιόκτητα παιδί. Εἰ δὲ ἔλθῃ εἰς γάμον, οὐκέτι κληρονομεῖ· ἀλλ' εἰ μὲν πρὸ τοῦ πενθίμου ἢ γυνὴ ἀτιμάζεται παρὰ τοῦ νόμου καὶ ἀποβάλλει τῆς προικὸς τὸ ἥμισυ καὶ εἴ τι λεγάτον ἔλαβε παρὰ τοῦ ἀνδρός, ἥτοι δῶρον διαθήκης θανάτου· ὅτι ἡτοίμασε τέκνα γάμῳ, φησί· μὴ τι γε προγαμιαίαν λαβεῖν ὑπόβολον· εἰ δὲ μετὰ πένθιμον ἔτος (ὃ γέγονε, διὰ τὴν γονὴν τοῦ θανόντος, ὥστε μὴ μεμίχθαι ἑτέροις) τὰ μὲν λεγάτα καταλείπει παισὶν ἢ κληρονόμοις γε, τὸ δὲ ὑπόβολον, εἴτ' οὖν προγαμιαίαν δωρεάν, τῇ θυγατρὶ οὔσῃ, ἀλλ' οὐκ εὐθύς, χρῆται δὲ ἕως θανάτου αὐτῆς. Καὶ τότε ὀφείλει αὐτὴν ἀναγκαίως, τὴν δὲ προῖκα αὐτῆς λαμβάνει ὅλην. Εἰ δὲ δωρεάν ἐπεποίηκεν ὑπόβολον πρὸ τοῦ δευτέρου γάμου, ἐπαναλαμβάνεται ἐν καιρῷ τῆς παραδόσεως, ἢ τοῖς θηλέοις ζήσασιν, ἢ τοῖς κληρονόμοις αὐτῶν, εἰ μὴ κληρονόμος ἢ μήτηρ μόνη καὶ εἰ μὴ σύμφωνον προὑπῆρχεν ἀπαιδίας τῷ ἀνδρί, ἐὰν ἀτέκνων προαποθάνῃ, θάτερος κληρονομεῖσθαι ὑπὸ θατέρου. Εἰ δὲ μετὰ τέκνων, τὸ ἥμισυ ἀλλήλων κληρονομεῖν· τότε γὰρ συμπεραίνει ἀπὸ τοῦ λεγάτου τοῦ θήλεος τὸ ἀνῆκον ἥμισυ, ὃ καὶ

ἄλλοις προδωρηθέν, οὐκ ἐπαναλαμβάνεται. Εἰ δὲ τεθνηκεῖα καὶ ἡ μήτηρ τύχη, οἱ κληρονόμοι αὐτῆς οὐκ ἔχουσι χρῆσθαι τῷ ὑποβόλῳ, λαμβάνουσι δὲ τὸ ἀπὸ συμφώνου.

Ἀδιάθετον δὲ γονέα καὶ εἰς σύμφωνον ἀρκεῖν τὴν προῖκα ἦν, κληρονομεῖ ἡ θυγάτηρ καταβαλοῦσα προῖκα καὶ πρὸ γάμου δῶρα ἀνδρός, εἰς ἀγάπην δηλαδὴ αὐτοῦ παρὰ τὰ ἔθει δάνεια· ὅθεν καὶ εἰ δάνεια, ξένα· ἃ Λέων βούλεται καὶ εἴτω προικὸς εἰς ἴδια.

(σ. 220) Περὶ προικός.

Ἡ προῖξ ἢ διατετιμημένη εἰς χρυσίον παραδίδεται καὶ οὕτως σώα ἐπαναλαμβάνεται, ἢ ἀδιατίμητος καὶ οὕτως ἢ μὲν αὖξῆσις καὶ μείωσις τὴν γυναικα βλέπει (ἢ τοῦ χρυσίου δηλαδὴ, ὅτε εἰς ἐμπορίαν δίδεται). Τὰ δὲ λοιπά, ὅσα εὐρεθῶσι μείναντα ὑπὸ τῆς χρήσεως, ὥς καὶ τοῦ ἀνδρός χαλκοῦ καὶ ἐσθήτων. Τῶν δὲ ζώων, ὁ μὲν καρπὸς τῷ φυλάττοντι καὶ δαπανῶντι ἀνδρὶ μένει, τὰ δὲ κεφάλαια σώα ἀποδίδονται, ὥς παραδέδοται ἐπὶ γάμον· καὶ τὰ ἀκίνητα, ἀγροὺς καὶ δένδρα, οὐχ οἱ καρποί, ὅτι τοῦ γεωργοῦντος. Πλὴν τῶν τέκνων τῶν δούλων, ὅτι ἄμισθα ζῶα. Ἡ δὲ δαπάνη ἐν γάμοις τοῦ ἀνδρός οὐκ ὀφείλεται, οἶμαι, ὥς καὶ τὰ πρὸ θανάτου αὐτῆς ἱατρικά. Οἱ κληρονόμοι γὰρ ὀφείλουσιν. Αἱ δὲ ταύτης δωρεαὶ ἐπὶ γάμον, ταύτης ἐμπορία. Ἡ δὲ προῖξ ἐντὸς διετίας μὴ δοθεῖσα, σὺν τόκῳ φησὶν ὀφείλεται, δηλαδὴ τοῖς καρποῖς αὐτῆς, ἀγροῦ, δηλωστέ, ἀμπέλου, δένδρων καὶ ἐξῆς. Εἰ δὲ τὸ β' ἔτος, οὐ δοκεῖ, ὥς ἔοικε».

(σ. 171-180 περὶ βαθμῶν συγγενείας, σ. 202 περὶ ἀφορισμοῦ).

367

1753. Ἀναφορά 15 Ὁκτ. προξένου Ἐνετίαις ἐν Θεσσαλονίκῃ, ἐν 244, σ. 362-364.

«... πρὸ δύο μηνῶν ὁ μητροπολίτης παρήγγειλε καὶ ἀνέγνωσαν εἰς ὅλας τὰς ἐκκλησίας μίαν διαταγὴν του, ἀπαγορεύουσαν ἐν τῇ πόλει καὶ ἐν τοῖς ἐλλήνεσι εἰς τοὺς ἔλληνας καὶ τὰς οἰκογενεῖας των νὰ φέρουν γοῦνες ἀπὸ λευκοῦκτίδα, ζῶντας κεντητάς, πολύτιμα μεταξωτὰ ἐνδύματα καὶ ἄλλα εἶδη στολισμοῦ καὶ ἐπιβάλλουσιν εἰς τοὺς παραβάτας τὴν ποινὴν τοῦ ἀποκλεισμοῦ ἀπὸ τὰς ἐκκλησίας, ἀπὸ τὸν ἀσπασμὸν τοῦ Εὐαγγελίου καὶ ἀπὸ τὸ ἀντίδωρον. Ἀπηγόρευσε δὲ εἰς τοὺς παραβάτας καὶ τὴν ἐξομολόγησιν καὶ ἐν γένει τοὺς ἔθετεν εἰς κατάστασιν ἀφορισμοῦ...».

368

1754. Ἐπιστολὴ ἀπὸ 29 Ἀπριλίου τοῦ καπουκεχαγιᾶ τῆς Σύρου Γ.

Πρίντεζη, πρὸς τοὺς ἐπιτρόπους, προεστοὺς καὶ «ἐπίλοιπα ἀδέλφια», ἐν 328, σ. 25-26.

«... ὁ ἀγᾶς μας μὲ ἠκραξε καὶ μοῦ εἶπε... ἂν νοί ραγιαδες του ἔχουνε νιντερέσσο οἱ γέπίτροποι καὶ προγιστοὶ νὰ τοὺς σιάζον, χωρὶς νὰ πηγαίνουν εἰς ἐκκληδὲς νὰ τοὺς παίρνουν ρεζίματα καὶ τζερεμέδες...».

369

1754. Ἐγγραφὸν ἀπὸ 28 Φεβρ. τοῦ δραγομάνου τοῦ Στόλου Στεφ. Δημάκη, πρὸς τοὺς «ἄρχοντας καὶ προεστοὺς» τῆς νήσου Μυκόνου, ἀνέκδοτον, ἐν ΓΑΚ φάκ. Μυκόνου 140.

« . . . διὰ τοῦ παρόντος σᾶς φανερόνομεν, ὅτι . . . μᾶς ἐφανερώσεν ὅτι ὁ Ἀλῆ ἀγᾶς, πρώην βοϊβόδας, ἐχάλασεν τὴν διαθήκην τῆς Καλομοίρας τοῦ Κύζη καὶ ἐπῆρε τὸ κλεῖσμα εἰς τὴν Καρδαμύλα καὶ τὸ ἔδωσε τῆς θυγατρὸς τοῦ Δημήτρη Κύζη καὶ ἐπειδὴ εἶναι παρόνομον νὰ χαλνοῦνται αἱ διαθήκαι καὶ περὶ πλέον οἱ βοϊβοδάδαι δὲν ἔχουν ἐξουσίαν νὰ κάμουν τέτοιαις ἀποφάσεις, λοιπὸν λαμβάνοντας τὸ παρὸν μας, ἡ διαθήκη τῆς Καλομοίρας νὰ ἔχη τὸ κῦρος της καὶ τὸ γράμμα ὁποῦ ἔδωσε περὶ τούτου ὁ βοϊβόδας . . . εὐθὺς νὰ τὸ πάρετε καὶ νὰ τὸ ξεσκίσετε. Ἄς ἔχομεν λοιπὸν τὴν περὶ τούτου ἀπόκρισιν . . . (ὕστερόγραφον) καὶ τοῦ χωρίου τὸ κλειδί, εὐθὺς νὰ τὸ πάρετε καὶ νὰ τὸ δώσετε καὶ αὐτὸ κατὰ τὴν διαθήκη ».

370

1754. Βεράτιον σ. Ὁσμὰν Γ', ὑπὲρ πΚ. Κυρίλλου Ε', ἐν 76, σ. 76–86. Ἐπίσης ἐν χφ. 66 (σ. 218–222) Βιβλιοθήκης Βουλῆς.

« . . . Οἱ ἀρχιερεῖς διὰ τὰς ἐκκλησίας καὶ τὰ μοναστήρια τῶν μητροπόλεων τους, χωρὶς βασιλικὸν ὀρισμὸν, νὰ μὴ ζημιώνωνται ἀπὸ τοὺς δυνάστας . . . ἀλλὰ νὰ τὰ ὀρίζωσι, κατὰ τὰς παλαιὰς συνθήκας, κατὰ τὴν ἀνέκαθεν συνήθειαν . . . (ὁ πατριάρχης) νὰ μὴ ἐνοχλῇται ἐπ' ὀνόματι ἐξόδων πόρτας καὶ ἀβαγετίων, ἀλλὰ νὰ πληρώσῃ μόνον τὰ συνήθη τῶν καλεμιῶν, καὶ νὰ μὴν ἀπαιτῇται ἀπὸ λόγου του περισσότερόν τι τῆς παλαιᾶς συνηθείας· οὔτε νὰ ἐνοχλῇται ἀπὸ τινα εἰς τὴν διοίκησίν του καὶ νὰ ἐπιτρέσσεται, ἐναντίον τῶν συνθηκῶν τοῦ μπερατίου.

Τὰς ἐκκλησίας καὶ τὰ μοναστήρια, ὁποῦ παλαιότερ ἐξουσιάζουν, χωρὶς ὀρισμὸν νὰ μὴν τὰ πέρη τινὰς ἀπὸ τὰς χεῖράς τους, οὔτε νὰ πειράζωνται εἰς τὰ μερομέτια, ὁποῦ ἀκολουθοῦν εἰς αὐτά, κατὰ τὴν παλαιὰν τους θέσιν, μὲ ἀδείαν τῆς κοίσεως.

Εἰς τὰ κατὰ τοὺς νόμους τους συνοικέσια καὶ τὰ διαζύγια νὰ μὴν ἀνακατώνεται ἄλλος τινάς, παρὰ ὁ πατριάρχης, καὶ ὅσοι διορισθοῦν παρ' αὐτοῦ ἐπίτροποι μὲ βασιλικὸν ὀρισμὸν καὶ γράμμα του.

Ὅτι ἀφήσουν μὲ διαθήκην τους, κατὰ τοὺς νόμους τους οἱ ἐπίσκοποι, ἱερεῖς, μοναχοί, καὶ καλογραῖαι εἰς τοὺς πτωχοὺς τῶν ἐκκλησιῶν, καὶ εἰς τὸν πατριάρχην, νὰ ἔχη τὸ κῦρος, καὶ κατὰ τοὺς κανόνας καὶ τοὺς νόμους τους νὰ κρίνωνται μὲ ρωμαίους μάρτυρας.

Ὅταν ἀκολουθήσουν σφάλματα, ἀποβλέποντα εἰς τὴν θρησκείαν τους, ἀπὸ τοὺς ὑποκειμένους τῷ πατριάρχῃ ἀρχιερεῖς, ἐπισκόπους, ἡγουμένους, ἱερεῖς, καλογραῖας καὶ ἄλλους μοναχοὺς καὶ παιδευθοῦν κατὰ τοὺς νόμους τους, νὰ μὴν ἀνακατώνεται τινάς.

Οἱ ἱερεῖς καὶ ἐπίτροποί του, ὁποῦ στεφανώσουν χωρὶς τὴν εἶδησιν τοῦ πατριάρχου, νὰ παιδεύωνται μὲ τὴν κρίσιν. Αἱ ὑποθέσεις του, ὁποῦ ἀποβλέπουν εἰς τὴν κρίσιν, νὰ θεωροῦνται εἰς τὸ βασιλικὸν διβάνι.

Εἰς τὰς ἀλλαγὰς τῶν ἱερέων, νὰ μὴν ἀνακατώνεται τινάς ἀπὸ τοὺς ἔξω . . . Τὸ κατ' ἔτος ἀπὸ τοὺς χριστιανοὺς διδόμενον μισθὸν, καὶ τὰ συνήθη δοσίματα ζητειῶν, πανηγύρεων, συνοικεσίων, μοναστηρίων καὶ ἄλλα εἰσοδήματα τοῦ πατριάρχου, κατὰ τὴν ἀνέκαθεν συνήθειαν καὶ τὴν περίληψιν τοῦ μπερατίου του ἀδιστάκτως νὰ τὰ πληρώνουν . . .

Ἀπὸ δεκαπέντε ἀνθρώπους του, ὁποῦ μεταχειρίζεται ὁ πατριάρχης εἰς δούλευσιν καπι-κεχαγιαλικίον, νὰ μὴ ζητῇται χαράτζι, ἀβαρίζι, ἢ ἄλλο τι δόσιμον. Καθ' ὃν τρόπον ἐξουσιάζον οἱ πρὸ αὐτοῦ τοὺς κήπους, τὰ τζιφλίκια, καὶ τζαγίρια τῶν ἐκκλησιῶν, καὶ τὰς πανηγύρεις, μοναστήρια, ἀγιάσματα, μύλους, ὀσπήτια, ἐργαστήρια καὶ ἄλλα πράγματα καὶ

ζῶα ἀφιερωμένα εἰς τὰς ἐκκλησίας, οὕτω καὶ ὁ διαληφθεὶς πατριάρχης Κύριλλος νὰ τὰ ἐξουσιάζῃ.

Ἀνίσως τινάς, πέρωντας ἄρξι ἀπὸ πασάδες ἢ καδήδες, διὰ ἐξωσμὸν καὶ ἐξορίαν, ἢ διὰ κακὸν τινὸς τῶν ὑποκειμένων τῷ πατριάρχῃ ἀρχιερέων καὶ ἡγουμένων, ἔλθῃ καὶ προσκλαυθῇ, ὅσον νὰ μὴ φανερωθῇ ἡ ἀλήθεια, τὸ τοιοῦτον ἄρξι νὰ μὴν ἔχῃ τὴν ἰσχὺν καὶ τὸ κῦρος, καὶ ἀνίσως οἴωδῇποτε τρόπῳ μὲ πρῶτιστον, ἢ κατοπινὸν ἔτος, δι' αὐτὸ τοῦτο δοθῇ ὁρισμός, νὰ εἶναι ἄκυρος καὶ ἀνίσχυρος καὶ νὰ μὴν ἐνεργῇται εἰς τὸν τόπον.

Ἐκεῖνο ὅπου τινὲς τῶν χριστιανῶν διορίσουν ἐπὶ ζωῆς τους μὲ διαθήκην διὰ τὸν πατριάρχην, μητροπολίτας καὶ ἐπισκόπους, μετὰ τὸν θάνατον τους, νὰ πέρνεται μὲ τὴν κρίσιν ἀπὸ τοὺς κληρονόμους τους, καὶ πρὸς τούτοις ὡς παρρησίας καὶ προθέσεις τόσον ἀνδρῶν, ὅσον καὶ γυναικῶν, νὰ πληρώνεται τὸ κατ' ἔτος διδόμενον μισθὸν ἀπὸ τε τοὺς μητροπολίτας, ὅπου εὐρίσκονται εἰς τὴν . . . ἐπικράτειαν καὶ ὑπόκεινται εἰς τὸν πατριάρχην καὶ ἀπὸ τοὺς ἐπισκόπους, ἱερεῖς καὶ λαϊκοὺς. Ὅμοίως δὲ καὶ τὸ ζαράρι κασαμπιγιέ, καὶ ἡ ζητεία καὶ ἐλεημοσύνη, καὶ τὰ ἄσπρα ὅπου συνηθίζονται νὰ δίδονται διὰ τὰ ἀγιάσματα, πανηγύρεις, πρῶτα, δεύτερα καὶ τρίτα συνοικέσια, καὶ ἀκολούθως ἀπὸ κάθε ἱερέως πρὸς ἓν φλωρίον διὰ τὸν πατριάρχην καὶ ἀπὸ ἄλλων τῶν διὰ τὸν μητροπολίτην ἢ ἡγουμένων . . . Κάμνωντας συνοικέσια, καὶ διαζύγια, ἢ εἰρηνοποιώντας καὶ συμβιβάζοντας μὲ τὴν θέλησίν τους δύο μεταξὺ τους διαφερομένους χριστιανούς, ὁ πατριάρχης καὶ οἱ παρ' αὐτοῦ μὲ μπεράτι ἀποκατασταθέντες ἀρχιερεῖς καὶ ἐπίσκοποι, καὶ κατὰ τὴν θρησκείαν τους, χρεῖας καλούσης, βάλλοντές τους εἰς ἄρκον, καὶ ἀφορίζοντές τους εἰς τὰς ἐκκλησίας τους, νὰ μὴ πειράζονται καὶ ζημιώνονται ἐναντίον τῆς παλαιᾶς συνθηλαίας. Καὶ χωρὶς εἰδῆσιν καὶ ἄδειαν τοῦ πατριάρχου, τῶν ἀρχιερέων καὶ τῶν ἐπιτρόπων τους, οἱ ὑποκείμενοι αὐτοῖς ἱερεῖς νὰ μὴ συνάπτωσιν εἰς γάμους μὴ ἀνυπόστατους. Καὶ μίαν φορὰν ὅπου τετραγαμίαι, τὰ διαζύγια καὶ τὸ ἐν ταύτῳ δυοῖν γυναιξὶ συζεύγνυσθαι εἶναι ἀπὸ τοὺς νόμους τους ἐμποδισμένα, νὰ μὴ τους δίδεται εἰς αὐτὰ ἄδεια, καὶ οἱ μὴ πειθόμενοι νὰ παιδεύωνται.

Ὅταν περιλαμβάνῃ ὁ πατριάρχης καὶ οἱ ἀρχιερεῖς διὰ τὸ μισθὸν τὰ ἄσπρα, τὰ πράγματα, τὴν περιουσίαν, τὰ ἄλογα, καὶ τὰ λοιπὰ τῶν τελευτώντων ἀρχιερέων, ἐπισκόπων, ἱερέων, ἱερομονάχων καὶ καλογραίων, τὸ παγτουλμάλι, οἱ κασάμιδες, μοντεβελίδες, βοῖβοδάδες, σουμπασιάδες καὶ οἱ ἄνθρωποι τους, διῃσχυριζόμενοι, ὅτι τάχα τὰ κατάστιχα τοῦ παγτουλμαλίου καὶ τὰ βασιλικά περιέχουν δι' αὐτὰ εἰσοδήματα διὰ λόγον τους, νὰ μὴν ἀνακατώνωνται καὶ τοὺς ἐνοχλοῦν. Μερικοὶ ἀπὸ τοὺς δυνατοὺς καὶ ἰσχύοντας, νὰ μὴ βιάζων τοὺς ἱερεῖς εἰς τὸ νὰ στεφανώσουν τὸν Δ. μὲ τὴν Α., ἐναντίον τοῦ νόμου τους, οὔτε νὰ πειράζων τὸν πατριάρχην καὶ τοὺς ἀρχιερεῖς, λέγοντες νὰ ἐξώσουν τὸν Α. ἱερέα καὶ νὰ δώσουν τὴν ἐκκλησίαν εἰς ἄλλον· οὔτε νὰ ἀνακατώνωνται εἰς τοὺς ἀφορισμούς, ὅπου στέλλονται διὰ παιδείαν τῶν ἀτακτούντων. Καὶ ὅντος ἐναντίον εἰς τοὺς νόμους τους, τὸ νὰ ἐκκλησιάζωνται οἱ παρανόμως γεγαμηκότες, τοὺς τοιούτους, τελευτήσαντας, οἱ κριταί, ναῖπιδες καὶ λοιποὶ ἐξουσιασταὶ καὶ ἰσχύοντες νὰ μὴ βιάζωσι τοὺς ἱερεῖς εἰς τὸ νὰ τοὺς σηκώνουν . . . Τὸ τριτημόριον τῆς περιουσίας τους, ὅπου τινὲς τῶν χριστιανῶν ἀφῆσαν μὲ διαθήκην τους εἰς ἐκκλησίας, μοναστήρια, πατριάρχην, μητροπολίτας καὶ ἐπισκόπους, νὰ πέρνουν μὲ τὴν κρίσιν ἀπὸ τοὺς κληρονόμους τους.

Ὅταν ἡ κρίσις ἀποφασίσῃ, νὰ κρατηθῇ τις τῶν ἱερέων, ἱερομονάχων καὶ καλογραίων, νὰ τοὺς κρατῇ ὁ πατριάρχης. . . .

...Νὰ μὴ γίνεταί εἰς τὸ ἐξῆς ἐξωσμός πατριάρχου χωρὶς σφάλμα καὶ μὲ ὑπεράσπισιν. Τῶν πατριαρχῶν τὰ ἄρζια νὰ ἔχουν τὴν ἰσχὺν καὶ τὸ κῦρος. Ὅ,τι κάμουν ἄρζι καὶ φανερώσουν, ἀποβλέπον εἰς τὴν θρησκείαν τους, νὰ εἰσακούωνται. Οἱ ζητοῦντες πατριαρχεῖον, ἂν προβάλλουν προσθήκην εἰς τὸ μισθόν, νὰ μὴν εἰσακούωνται.

Κατὰ τὴν περίληψιν τοῦ βασιλικοῦ μας ὁρισμοῦ, ὅπου περιέχεται εἰς τοὺς κώδικας, οἱ πατριάρχαι νὰ εἶναι εἰς τὰς ὑποθέσεις τους κύριοι καὶ αὐτοδέσποτοι...

Χωρὶς τὴν θέλησιν τοῦ πατριάρχου καὶ τῶν ἀρχιερέων, μὲ βίαν γιасаκτζῆς νὰ μὴ γίνεταί. Καί, κοντολογίᾳ, κατὰ τὸν τρόπον, ὅπου ὥρισαν καὶ ἐξουσίασαν οἱ πρὸ τούτου πατριάρχαι τῆς Κωνσταντινουπόλεως καὶ τῶν ὑποκειμένων αὐτῇ πόλεων, οὕτω καὶ ὁ διαληφθεὶς πατριάρχης Κύριλλος (οὗ τὸ τέλος εἶη ἀγαθόν) νὰ ὁρίζῃ καὶ νὰ ἐξουσιάζῃ, χωρὶς νὰ τὸν πειράζῃ καὶ νὰ τὸν ἐνοχλῇ οἰωδῆποτε τρόπῳ ὁ ἐξωσθεὶς πατριάρχης, ἢ ἄλλος τις».

371

1754–1755. Φιρμάνιον σ. Ὀσμὰν Γ',

ἀπαγορεύον εἰς καθολικοὺς καὶ ξένους τὸν προσγλυτισμὸν τῶν ραγιαδῶν Χριστιανῶν, ἐπὶ βαρυτάταις ποιναῖς, μνημ. ἐν 450, σ. 42.

372

1755. Φιρμάνιον σ. Ὀσμὰν Γ',

περὶ ἀπαλλαγῆς ἀπὸ ἐκτάκτων φόρων τῶν Δωδεκανησιῶν, ἐν 179, σ. 432–434 καὶ ἐν 370, σ. 335–337.

373

1755. Βεράτιον σ. Ὀσμὰν Γ', ὑπὲρ μ. Νέστορος Διονυσίου, ἐν 10, σ. 149–154.

...Οὐδεὶς ἀναμιγνέσθω εἰς τὰς ἀδείας τοῦ Ἱεροδικεῖου γνησομένης ἐπισκευᾶς αὐτῶν (ἐκκλησιῶν καὶ μονῶν) κατὰ τὸ ἀρχικὸν αὐτῶν σχέδιον.

Οὐδεὶς τῶν δημοσίων ὑπαλλήλων, ἔχων βονγιουρουλτι ἀδικεῖτω τὰς ἐκκλησίας καὶ μονὰς ἀπαιτῶν νὰ διατρέφεταί ἐν αὐταῖς.

Ἐκτὸς τοῦ μητροπολίτου, ἢ τοῦ ὑπ' αὐτοῦ διορισθέντος ἐπιτρόπου, οὐδεὶς ἀναμιγνέσθω, ὡςάκις χριστιανός τις ἤθελε συνάψῃ ἢ διαλύσῃ γάμον.

Ἐστὼ ἐγκυρον πᾶν ὅ,τι οἱ ἀποβιοῦντες κληρικοὶ καὶ οἱ ὑποτελεῖς γραικοὶ ἤθελον διαθέσει, κατὰ τὰ θρησκευτικὰ αὐτῶν θέσμια ὑπὲρ τοῦ πατριάρχου, τοῦ μητροπολίτου, ἢ ἐπισκόπου αὐτῶν, ἀκουομένων πρὸς τοῦτο γραικῶν μαρτύρων ἐν τῷ Ἱεροδικεῖῳ.

Οὐδεὶς ἐμποδιζέτω τὸν μητροπολίτην, οὐδὲ ἀναμιγνέσθω, ὡςάκις πρόκειται νὰ τιμωρηθῶσι, κατὰ τὰ θρησκευτικὰ αὐτῶν θέσμια, οἱ περιπεσόντες εἰς θρησκευτικὸν παράπτωμα ἐπίσκοποι, μοναχοί, ἱερεῖς, καλογραῖαι, καὶ ἡγούμενοι τῆς ἐπαρχίας του.

Ὅσοι τῶν ἱερέων ἤθελον εὐλογῇσαι γάμον μὴ ἐπιτρεπόμενον κατὰ τὴν θρησκείαν αὐτοῦ, ἄνευ ἀδείας τοῦ μητροπολίτου, θέλουσι τιμωρεῖσθαι ὑπ' αὐτοῦ. Πᾶσα ἀγωγή κατὰ τοῦ μητροπολίτου ἢ τῶν ἐπιτρόπων καὶ ἀνθρώπων αὐτοῦ, ἢ τῶν ἐπισκόπων αὐτοῦ, ἀφορῶσα τὸ Ἱερὸν Δίκαιον, ... θέλει παραπέμπεσθαι εἰς Κωνσταντινούπολιν, ὅπως ἐκδικασθῇ ἐν τῷ ... Διβανίῳ ...

Τῇ συστάσει ἢ παρακλήσει τρίτου, οὐδεὶς βιαζέτω τὸν μητροπολίτην λέγων «χειροτόνησον ἐπίσκοπον τὸν μοναχὸν τοῦτον» ἢ «παῦσον τὸν ἱερέα τοῦτον καὶ δὸς τὴν ἐκκλησίαν αὐτοῦ εἰς ἐκεῖνον τὸν ἱερέα».

Οἱ ἐκάστοτε Καδῆδες βοηθεῖτωσαν κατὰ νόμον τὸν ὑπὸ τοῦ μητροπολίτου διορισθέντα ἀντιπρόσωπον κατὰ τὴν εἰσπραξίν τῶν . . . τελῶν . . . Μηδόλως δυστροπεύτωσαν οἱ χριστιανοὶ εἰς τὴν καταβολὴν τῶν κανονικῶν ἐτησίων τελῶν, τῆς εἰς χρήματα ἐλεημοσύνης, τῶν δικαιωμάτων τῶν γάμων, τῶν πανηγύρεων καὶ τῶν μονῶν, ὡς καὶ τῶν ἀνηκόντων τῷ πατριάρχει καὶ τῷ μητροπολίτῃ δικαιωμάτων, ἅτινα ὀφείλουσι νὰ καταβάλλωσι, κατὰ τὰ ἔκπαλαι κρατοῦντα καὶ συμφώνως τῷ βερατίῳ . . .

Οὐδεὶς βιαζέτω Χριστιανὸν ἵνα ἀσπασθῇ ἀκουσίως τὸν μωαμεθανισμόν . . . Τὰ προϊόντα τῶν ἀμπελώνων, τὰ συλλεγόμενα διὰ τὸν μητροπολίτην, ὡς καὶ πάντα τὰ λόγῳ ἐλεημοσύνης ὑπὸ τῶν χριστιανῶν διδόμενα αὐτῷ εἰς γλεῦκος, μέλι, ἔλαιον, ἢ ἄλλο τι, εἰσὶν ἀπηλλαγμένα παντὸς τελωνειακοῦ δασμοῦ, δώρου, ἢ ἄλλου δικαιώματος, οὐδόλως ἐνοχλουμένων τῶν ἀνθρώπων αὐτοῦ, κατὰ τὴν μετακόμισιν . . . ὑπὸ τῶν τελωνῶν καὶ τελωνοφυλάκων. . . Ὅταν χριστιανὸς τις ζῶν διαθέσῃ τι ὑπὲρ τοῦ πατριάρχου, τοῦ μητροπολίτου, τοῦ ἐπισκόπου καὶ τῶν ἐκκλησιῶν αὐτῶν, λαμβάνονται ταῦτα παρὰ τῶν κληρονόμων του, συνεργείᾳ τοῦ ἱεροδικείου.

. . . Θέλουσι δὲ καταβάλλει ἐτησίως ἐκάστη μὲν χριστιανικὴ οἰκογένεια 10-12 ἄσπρα, ἕκαστος δὲ ἱερεὺς ἐν φλωρίῳ ὑπὲρ τοῦ πατριάρχου, ἐπίσης 10-12 ἄσπρα θέλει καταβάλλει ἐτησίως ἕκαστος χριστιανὸς καὶ ἐν φλωρίῳ ἕκαστος ἱερεὺς ὑπὲρ τοῦ μητροπολίτου. . . Οὐδεὶς καδῆς ἢ ναῖμης δικαιόεται νὰ ἀνάμειγται ἢ ἐπιβάλλῃ πρόστιμον ἐν περιπτώσει, καθ' ἣν ὁ μητροπολίτης ἢ ὁ ἐπίτροπος αὐτοῦ ἐπεμβαίῃ εἰς τὰς μεταξὺ δύο λαϊκῶν διαφοράς, ἀφορώσας τὸν γάμον, ἢ τὸ διαζύγιον, ἢ συμβιβάζῃ αὐτοὺς οἰκειοθελῶς ἢ ἐπιβάλλῃ κατὰ τὰ θρησκευτικὰ αὐτῶν θέσμια ὅσον ἐντὸς τῶν ἐκκλησιῶν, ἢ τιμωρῇ αὐτοὺς δι' ἀφορισμοῦ.

Οἱ ὑπὸ τὴν δικαιοδοσίαν τοῦ μητροπολίτου διατελοῦντες ἱερεῖς δὲν δύνανται ἄνευ ἀδείας τοῦ μητροπολίτου νὰ τελέσωσι γάμον, λογιζόμενον ἀθέμιτον παρ' αὐτοῦ.

Ἐκαστος χριστιανὸς δύναται νὰ ἔλθῃ καὶ εἰς τρίτον γάμον, ἀπαγορευομένης κατὰ τὰ θρησκευτικὰ αὐτῶν θέσμια τῆς συνάψεως γάμου πέραν τοῦ τρίτου. Ἐπίσης ἀπαγορεύεται, κατὰ τὸ θρησκευτικὸν αὐτῶν, ἡ ἀποπομπὴ συζύγου καὶ ἡ διγαμία. Κατὰ συνέπειαν, οὐδεμία ἄδεια θέλει χορηγεῖσθαι ἐπὶ τούτῳ, θέλουσι δὲ τιμωρεῖσθαι καὶ παιδεύεσθαι καὶ οἱ τὰ τοιαῦτα τολμῶντες.

Ὅταν ὁ μητροπολίτης ἢ οἱ ὑπ' αὐτοῦ διορισθέντες ἐπίτροποι λαμβάνωσι διὰ τὸ κοινὸν τὰς κληρονομίας τῶν ἀποβιωσάντων ἐπισκόπων, ἱερέων, μοναχῶν καὶ καλογραιῶν, συνιστάμενας εἴτε ἐκ χρημάτων εἴτε ἐκ πραγμάτων . . . οὐδεὶς τῶν ὑπαλλήλων . . . ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ ἐπεμβαίῃ . . .

Κατὰ τὰ θρησκευτικὰ αὐτῶν θέσμια, κωλύονται τῆς εἰσόδου εἰς τὰς ἐκκλησίας οἱ παρανόμως συζευχθέντες καὶ κατὰ συνέπειαν ἀπαγορεύεται εἰς τοὺς καδῆδες . . . ν' ἀναγκάζῃ τοὺς ἱερεῖς νὰ θάπτωσι τοὺς ἐνόχους τοιαύτης παρανομίας . . . Δὲν ἐπιτρέπεται ἀνάμειξις εἰς τὴν κατὰ τὰ θρησκευτικὰ αὐτῶν θέσμια ἐπιβαλλομένην τοῖς χριστιανοῖς πρὸς σωφρονισμόν ποινὴν τοῦ ἀφορισμοῦ. Οὐδενὶ ἐπιτρέπεται νὰ ἐδλογήσῃ τὸν γάμον ἐκείνων, οἵτινες μεταβαίνουν ἀλλαχοῦ, πρὸς τὸν σκοπὸν συνάψεως γάμου, παρὰ τὰ θρησκευτικὰ αὐτῶν θέσμια. Ὅταν οἱ χριστιανοὶ διαθέτωσι τὸ τρίτον τῆς περιουσίας των ὑπὲρ τῶν ἐκκλησιῶν

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

ἢ τῶν μονῶν αὐτῶν, ἢ ὑπὲρ τοῦ πατριάρχου, τοῦ μητροπολίτου, ἢ τοῦ ἐπισκόπου, θέλει εἶσθαι παραδεκτὴ ἢ μαρτυρία γραικῶν.

Ὅταν, ἀδεία τοῦ ἱεροδικείου, παραστῇ ἀνάγκη κρατήσεως τινὸς ἐκ τῶν ἱερέων, μοναχῶν ἢ καλογραιῶν, τὸ τοιοῦτο θέλει ἐνεργεῖσθαι διὰ τοῦ μητροπολίτου.

374

1755. Φιρμάνιον σ. Ὁσμάν Γ',

«ὅπου ἐδόθη εἰς τοὺς ραγιάδες τῆς Ἀσπρης Θαλάσσης, διὰ τὴν ἐλευθερίαν τοὺς ἀπὸ τὰ βάρη τῶν δοσιμάτων», ἐν 226, σ. 319–322. Ἦσαν δὲ αἱ περὶ ὧν ὁ λόγος νῆσοι αἱ ἑξῆς : Νάξος, Πάρος, Σαντορίνη, Αἴγινα, Μύκονος, Μικρὰ Μῆλος, Σκόπελος, Μπιλμπιτζέ, Ἀμοργός, Ἀστυπάλαια, Ἀνάφη, Ἀντίπαρος, Σίφνος, Θερμιὰ (Κύθνος), Κέα, Σαλαμίς, Πόρος, Μικρὰ Τζάμιτζα, Σούλιτζα (Σπέτσαι), Μεγάλη Τζάμιτζα (Ἵδρα), Σκίαθος, Ψαρά, Φολέγανδρος, Σίκινος, Σέριφος, Κάσος, Πάτμος, Ἴος, Μεγάλη Μῆλος. Πρβλ. 349, σ. 24–27.

375

1755. Φιρμάνιον σ. Ὁσμάν Γ', ἀπὸ 2/13 Αὐγούστου,

δι' οὗ καταργουμένου ἐν Χίῳ τοῦ ἀξιώματος τοῦ ἀποτεστάτου, ἀνατίθεται ἡ διοίκησις τῆς Κοινότητος Χίου εἰς τὴν Δημογεροντίαν, ἐν 240, σ. 82 καὶ ἐν 374, σ. 43.

376

1755. Κανονισμὸς τῆς Ἀγιοταφικῆς Ἀδελφότητος,

ἐν 280, τ. Δ', σ. 39–47.

377

1755. Φιρμάνιον σ. Ὁσμάν Γ',

περὶ μὴ τελέσεως γάμου μεταξὺ μουσουλμάνου καὶ χριστιανῆς, ἄνευ συναινέσεως ἀμφοτέρων. Πρβλ. 240, σ. 119.

378

1755. Φιρμάνιον σ. Ὁσμάν Γ', ὑπὲρ Ρόδου καὶ Κῶ,

ἐν 451, σ. 164–166.

379

1756. Φιρμάνιον σ. Σουλεϊμάν, ὑπὲρ μ. Κρήτης Γερασίου,

ἐν 268, σ. 109–118.

«...Ὁμοίως δὲν ἐπιτρέπεται ἐπέμβασις καὶ ἀνάμιξις ἄλλον προσώπου εἰς τὰς ὑποθέσεις τῶν γάμων τῶν ὑποτελῶν ραγιάδων, ὡς καὶ εἰς τὰς τῶν διαζυγίων, ἃς διευθετεῖ μόνον ὡς ἀρμόδιος ὁ διωρισμένος ἐπίτροπος ἐκ μέρους τοῦ μητροπολίτου. Ἐπίσης, προκειμένου περὶ ἱερέων καὶ ραγιάδων τελευτησάντων, τὰ ἀφορῶντα τὴν διαθήκην καὶ παραγγελίαν αὐτῶν,

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

κανονίζονται συμφώνως ταῖς θρησκευτικαῖς διατάξεσιν, ὑπὸ τοῦ μητροπολίτου καὶ τῶν ἐπισκόπων, θεωρουμένων τῶν διαθηκῶν αὐτῶν νομίμως δεκτῶν καὶ ἐξεταζομένων ἱεροδικαστικῶς τῶν εἰς αὐτὰς ἀναφερομένων χριστιανῶν μαρτύρων. Ὅμοίως, ἐὰν οἱ . . . ἐπίσκοποι, μοναχοί, ἱερεῖς, καλογραῖαι καὶ ἡγούμενοι, ἐνεργήσωσιν ἐναντίον τῶν θρησκευτικῶν αὐτῶν καθηκόντων καὶ διαπράξωσιν ἀδίκημα, συνεπαγόμενον τὴν τιμωρίαν αὐτῶν, δὲν ἐπιτρέπεται ποσῶς ἐπέμβασις οὔτε παρεμπόδισις ἐκ μέρους ἄλλων, εἰς τὴν περὶ τιμωρίας ἐνέργειαν τοῦ μητροπολίτου, εἰς δὲ τοὺς ἱερεῖς καὶ ἐπιτρόπους τοῦ μητροπολίτου, οἵτινες, παρὰ τὰ θρησκευτικὰ νόμιμα, ἐκδίδουσιν ἀδείας γάμων καὶ ἐπιτρέπουσι τὴν σύστασιν παρὰ νόμων γάμων εἰς ραγιάδες, ἐν ᾧ τοῦτο ἀπαγορεύεται θρησκευτικῶς, ὁ μητροπολίτης ἐπιβάλλει κατ' αὐτῶν τὴν ἀναγκαίαν τιμωρίαν. Ἐὰν δὲ ἀναφνῇ οἰαδήποτε διαφορὰ ἀναγομένη . . . εἰς τὸ ἱερὸν μουσουλμανικὸν δίκαιον, ἀφορῶσα τὸν μητροπολίτην, τοὺς ἐπιτρόπους αὐτοῦ, τοὺς εἰς τὴν δικαιοδοσίαν τοῦ ἀνθρώπου καὶ ἐπισκόπου, αὕτη νὰ παραπέμπεται καὶ δικάζεται ἐνώπιον τοῦ αὐτοκρατορικοῦ μου θρόνου . . . Ὅμοίως δὲν ἐπιτρέπεται ἢ εἰς τὴν μουσουλμανικὴν θρησκείαν μετὰστασις διὰ τῆς βίας οἰουδήποτε ραγιά, ἄνευ τῆς θελήσεώς του . . . Δὲν ἀκούεται, οὔτε λαμβάνεται ὑπ' ὄψιν καταγγελία ἐκ μέρους τοῦ γενικοῦ διοικητοῦ, τῶν καδὴδων καὶ ἱεροδικαστῶν, ἢ ἀφορῶσα τὴν ἐπίμεμπτον διαγωγὴν τοῦ μητροπολίτου καὶ τῶν ἐπισκόπων, πρὸς ἀπόλυσιν ἢ ἐξουρίαν αὐτῶν. . . . Καθ' ἣν περίπτωσιν ραγιάδες διατελοῦντες ἐν ζωῇ, θελήσωσι νὰ διαθέσωσι διὰ διαθήκης μερικὰ πράγματα εἰς τὸν μητροπολίτην, τοὺς ἐπισκόπους, ἢ τὰς ἐκκλησίας αὐτῶν, μετὰ τὸν θάνατον αὐτῶν, δεόν νὰ ζητηθῇ το ἐν τῇ διαθήκῃ ἀναφερόμενον πρᾶγμα ἱεροδικαστικῶς, παρὰ τῶν κληρονόμων τοῦ ἀποβιώσαντος καὶ ἀποδοθῇ, ὅπου ἡ διαθήκη ἀναφέρει. Ὅμοίως δεόν νὰ ληφθῇ παρὰ τῶν κληρονόμων τοῦ ἀποβιώσαντος ραγιά, ἀμφότερων τῶν φύλων, ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν, ὁ ὀνομαζόμενος φόρος τοῦ δίσκου καὶ ἐορτῆς, μέσω τοῦ ἱεροδικείου. Ὅμοίως ὁ κυβερνητικὸς φόρος τῶν ἀποτελούντων τὴν πρόσδοτον τοῦ μητροπολίτου δήμων, ἐπαρχιῶν καὶ τῶν ἐν τοῖς χωρίοις αὐτῶν οἰκούντων ἐπισκόπων, ἱερέων, μοναχῶν καὶ λοιπῶν ραγιάδων, ὡς καὶ ἡ ξημία τοῦ σφακτικοῦ φόρου (ζαχάρ χασαπιέ), τὰ χρήματα τῆς ἐλεημοσύνης, ἀγιασμῶν, ἐορτῶν, πανηγύρεων, οἱ φόροι α', β' καὶ γ' γάμων καὶ οἱ καταβαλλόμενοι ἐτησίως, κατὰ τὸ ἔθος, ὑπὸ τριῶν ραγιάδων ἐξ ἐκάστης οἰκίας, ἀνήκουσι μόνον τῷ μητροπολίτῃ».

380

1756. Συμφωνητικὸν ἀπὸ 24 Μαρτίου τῶν κατοίκων τοῦ χωρίου Καλαμωτὴ τῆς Χίου,

ὅπως οἱ γέροντες τοῦ χωρίου λαμβάνουν ἀπὸ κάθε πάροικον 25 γρόσια καὶ μισὴν ὄρνιθα ἐτησίως, ἐξ οὗ ποσοῦ νὰ δίδουν τὸν μισθὸν τοῦ δραγάτη, τὴν ἀμοιβὴν τοῦ μητροπολίτου καὶ τῆς ἐκκλησίας τοῦ χωρίου καὶ εἴ τι ἄλλο ἔξοδον, ἐν 166, σ. 99–100.

381

1756(?)– Συνθήκη Δρόβιανης καὶ σπαχίδων,

ἐν 256, σ. 427–428. Περὶ τῆς χρονίας, βλ. ἐν 27, σ. 289, σημ. 4.

«Ἡ Δρόβιανη νὰ πληρῶνῃ φόρον 3000 ἄσπρα, ἴσον μὲ 3000 τάληρα, 20 ὀκάδες τραχανᾶ καὶ 20 ὀκάδες σταφύλια καὶ νὰ ἔχῃ 1) τὴν δημογεροντίαν διὰ τὴν κρίσιν, ὡς καὶ πρότερον,

2) τοὺς δύο ὀπλαρχηγοὺς μὲ ἑκατὸν ὀπλίτας ἕκαστος καὶ μὲ τὴν σημαίαν, 3) τοὺς κώδωνας τῶν ἐκκλησιῶν καὶ τὰς σημαίας των εἰς τὰς τελετάς, 4) τὴν διάθεσιν τῶν σχολείων ἀνοικτῶν εἰς ὅλους (χριστιανοὺς) καὶ μωαμεθανούς».

382

1757. Συμβόλαιον, δι' οὗ διανέμεται ἡ περιουσία ὑπὸ τοῦ πατρὸς μεταξὺ τῶν τέκνων του,
μνημ. ἐν 40, σ. 198. (φ. Κώδ. 24α).

383

1759. Σύμβασις μὲ ἀγριλίκι ἐν Σάμω, 2 Φεβρουαρίου,
μνημ. ἐν 127, τ. 4, σ. 248.

384

1759. Συμβιβαστικὸν ἐν χωρίῳ τῆς Χίου, ἐνώπιον νοταρίου καὶ μαρτύρων,
ἐν 44α, σ. 142–143.

«... διὰ τοῦτο ἐπαραστάθησαν μὲ ὅλους τοὺς προσετοὺς τοῦ χωρίου μας καὶ ἑτέροισ ποὺ ἤλαχαν ἀπὸ ἄλλα χωρία καὶ οἱ ἐπίτροποι τῶν χωρίων καὶ ἔγινεν τὸ παρόν... καὶ ἔγιναν εἰς πέρ τοῦ ἄλλου ἡμποῦν λαχὰ καὶ τέλειον σοῦφι καὶ αἰεὶν ταβαντάν. Καὶ ὅποιον μέρος ἀπὸ τοῦς δύο των γυρεῖση νὰ ἐνοχλήση τὸ ἄλλο μέρος ἀπὸ καμμίαν διαφορὰν, ἢ νὰ γυρεῖση νὰ ζημιώση τὸν ἄλλον... νὰ δίνη τοῦ εὐρισκομένου ἀγᾶ μας ἄσελάνια 500, νὰ τὰ πληρώνη ὁ παρήκοος, ποὺ ἀνοχλήση τὸν ἄλλον ἀνεμπόδιστος, καθὼς ἔστερξαν...».

385

1759. Ἐπὶ σ. Μουσταφᾶ Β' ἐξεδόθη ὁρισμός: «ὅποῦ εἰς τὸ ἐξῆς πλέον ποτὲ οἱ Χριστιανοὶ νὰ μὴν ἀγοράζουν σκλάβον ὅποιουδήποτε γένους»,
ἐν 202, σ. 382.

386

1759. Φιρμάνιον περὶ ἀπαγορεύσεως τοῦ ζητεῖν κληρονομίαν παρὰ τῶν ἀποθνησκόντων μοναχῶν, ὑπὸ τῶν συγγενῶν των.
μνημ. ἐν 190, σ. 17 (19/8).

387

1759. Φιρμάνιον, δι' οὗ οἱ Ἀγιορεῖται, καταβάλλοντες ἐτησίως κατ' ἀποκοπὴν 20.000 γρόσια, ἀπαλλάσσονται τῶν φορολογιῶν,
μνημ. ἐν 190, σ. 18 (19/22).

388

1759. Φιρμάνιον, περὶ μὴ ἐνοχλήσεως τῶν Ἀγιορειτῶν Πατέρων διὰ διαφόρους φόρους, μνημ. ἐν 190, σ. 21 (19/55).

389

1760. Κανονισμὸς 1 Ἰουνίου ἀρμοδιοτήτων τοῦ τούρκου διοικητοῦ ἐν Ἀγ. Ὁρει, ἐν 4, σ. 151–152.

«... γράφομεν τὰς παλαιὰς συνηθείας τοῦ Ἀγίου Ὁρους. Ἐν πρώτοις ὁ ἀγᾶς μὴ κάμη καμμίαν κρίσιν μόνος του, ἢ νὰ πέρνη τίποτες, ἢ νὰ παιδεύῃ χωρὶς καὶ τὴν θέλησιν τοῦ ναζήρη καὶ τῶν λοιπῶν Γερόντων. Τοὺς σεϊμένιδες νὰ μὴ πέμπῃ πουθενὰ χωρὶς τὴν θέλησιν τῶν ρηθέντων προεστῶν... Εἴ τι δέκατον ἤθελε τύχη νὰ μὴν μετέχῃ τίποτες, ἀλλὰ καὶ τὰ ἄνωθεν εἰσοδήματα νὰ εἶναι ὅλα τῆς Μέσης, καὶ νὰ ἔχῃ μόνον νὰ πέρνη αὐτὸς δύο χιλιάδες ἄσπρα τὸν μῆνα καὶ ὅσα χαρὰς-σχάρτια ἤθελε γράψῃ, νὰ εἶναι ἐδικὰ του, πλὴν ἀπὸ δύο παράδες τὸ ἓνα καὶ πλεον οὐχί. Μπαρτζαλίκια καὶ ἀβαγέτια νὰ λείπουν. Καὶ ἀπὸ τὰς ἀνεγέρσεις τῶν ἐκκλησιῶν νὰ μὴ ζητῇ. Εἰς θάλασσαν, ἢ εἰς ἐγκρεμισμὸν δένδρου ἢ ὀσπιτίου ἢ εἰς φωτίαν τύχῃ τινὸς θάνατος, νὰ μὴ πέρνη τίποτες. Εἰ δὲ καὶ φονευθῇ τινὰς ὑπὸ ἀνθρώπου, νὰ πέρνη μόνον ἓνα σελῶν καὶ νὰ εἶναι ἐδικόν του καὶ νὰ τὸν καταγράψῃ. Καρφεὶς ὀκάδες τέσσαρες καὶ ἑλᾶσαι ὀκάδες πέντε καὶ πλεον οὐχί. Αὐτὰ ἅπαντα τὰ ἐπὶ-σχετὰ ὁ Ἀλῆ ἀγᾶς καὶ ὑπεργραφὲν οἰκταίς χερσίν».

390

1760. Κανόνες ἀπὸ 22 Αὐγ. τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Λιβόρνου, μνημ. ἐν 108, σ. 13.

391

1761. «Τῶν ἁγίων Συνόδων τῆς Καθολικῆς Ἐκκλησίας τῶν ἀνὰ πᾶσαν τὴν οἰκουμένην συναθροισθεισῶν οἰκουμενικῶν τε καὶ τοπικῶν, νέα καὶ δαψιλεστάτη συνάθροις... νῦν πρῶτον ἐλληνιστὶ μόνον ἐκδοθεῖσα... Σπυρίδωνος Μήλια... Ἐν Βενετίᾳ...» τ. 4–2.

392

1761. Συμπληρωματικὰ γραπτὰ ἔθιμα Σύρου, τῆς 12 Ἀπριλίου, ἐν 130, VIII, σ. 500.

«... ὅλοι εἰς μίαν βουλὴν καὶ γνώμην, σημειώνουμεν καὶ θέλομεν ὅτι ὅλα τὰ καπίτουλα τοῦ νησίου μας, ὅπου ἦτον ἔκπαλαι, νὰ εἶναι στερεὰ καὶ ἀμετάθετα· καὶ μερικὰ θέλομεν, ὅτι ὅποιος θέλει νὰ κάμῃ ἀλλαξία, ἢ ἀλλαξία καμομένη ὅπου νὰ εἶναι ἀπὸ πρᾶγμα ἀκίνητον,

ξεδιαλίζομεν χωράφι με χωράφι, σπῆτι με σπῆτι, νὰ μὴν εἰμπορῇ νὰ χαλᾶται μήτε ἀπὸ γενιὰ οὔτε με κολοτεραίαν καὶ νὰ μὴν εἰμπορῇ κανένας ἐπίτροπος νὰ κάμη προτεντζα κόντρα εἰς αὐτό . . . ».

393

1762. « Ἀρτίκουλα νομικὰ τὰ λεγόμενα Στατοῦτα τῶν ἐν Τρανσυλβανία ἦτοι Ἑρδελία κατωκισμένων Σαζώνων, κοινῶς Σασῶν ὀνομαζομένων, μεταγλωττισμένα . . . Ἰωάννου Ἀδάμη . . . πρὸς χάριν . . . πραγματευτῶν ρωμαίων τῆς κομπανίας τοῦ Σιμπινίου », ἐν χφ. 142 (σ. 1–177) τῆς Μονῆς Ξηροποτάμου (Ἀθω).

394

1762. Φιρμάνιον σ. Μουσταφᾶ Γ', ὀρίζοντος, ὅπως ἡ κληρονομία τῶν θνησκόντων χριστιανῶν τίθεται ὑπὸ μεσεγγύησιν, μέχρι προσαγωγῆς τῶν σχετικῶν πιστοποιήσεων ὑπὸ τῶν δικαιοῦχων κληρονόμων, μνημ. ἐν 450, σ. 42.

395

1763. Συμπληρωματικὰ γραπτὰ ἔθιμα Σόφρου, τῆς 22 Ἰανουαρίου, ἐν 130, VIII, σ. 501.

« . . . ξεκαθαρίζομεν ἀνάμεσα εἰς ὅλα τὰ καπίτουλα τοῦ νησίου μας ἀπὸ τὴν σήμερον καὶ ἐμπρὸς σταθερόνομεν καὶ ἐτοῦτο καὶ λέμε, πῶς ὅποιος εἶναι ἐκεῖνος, ὅπου εὐρεθεῖ ἄρσενος ἢ ἄν εἶναι καὶ καλὰ καὶ θέλει νὰ κάμη παραγγελία καὶ διὰ τὴν ψυχὴν του, ἢ διὰ τὰ παιδιὰ του, καὶ ὅ,τι νὰ εἶναι ἐκεῖνα ὅπου θέλει νὰ παραγγεῖλῃ, νὰ κρᾶζῃ τὸν καντζελλάρη τῆς ἐκκλησίας νὰ κάμη τὴν παραγγελιὰ καὶ ἂν δὲν ἔχῃ καιρὸν νὰ κρᾶζῃ τὸν καντζελλάρη, νὰ τὸ λέγῃ τοῦ πάροκου ὅπου θέλει νὰ ἐξαγορεύει, εἰδὲ ἄλλῶς καὶ κάμη παραγγελιὰ μ' ἄλλους ἀνθρώπους ἢ γυναῖκα, νὰ εἶναι νούλα αἱ παραγγελίαι του ὅπου θέλει κάμει καὶ ὅλαι αἱ παραγγελίαι ὅπου θέλουν γίνει ν' ἀγορικούνται κατὰ τὰ τι καπίτουλα ξεδναλίζομαι, ὅτι ὅσαι ἄλλαι παραγγελίαι εὐρεθοῦν ὅπου νὰ μὴν εἶναι κατὰ τὰ καπίτουλα νὰ εἶναι νούλες καὶ ἀνώφελες, εὐγάζοντες τὸν καιρὸν τοῦ θανατικοῦ, καὶ εἰς ἓνα ἐξάφνου θάνατον, καὶ ὅποιος εἶναι ἐκεῖνος, ὅπου αὐτός του ξεύρει νὰ γράψῃ, νὰ εἶναι καλὴ ἢ παραγγελία του, ἥγουν ὡς δηλοῖ ἄνωθεν κατὰ τὸ καπίτουλον ».

396

1763. Βεράτι ὑπὲρ μ. Βιδινίου Ἰωσήφ.

Τὸ πρωτότυπον ἐν τῇ Ἑθν. Βιβλιοθήκῃ Σόφιας, ἐξεδόθη, μετὰ τσεχικῆς μεταφράσεως, ὑπὸ Joseph Kabrda. Παρατηρήσεις ἐπ' αὐτοῦ, ἐν 21.

397

1764. Φιρμάνιον σ. Μουσταφᾶ Γ', περὶ τοῦ δικαιώματος τῶν Μονῶν κληρονομεῖν τὴν περιουσίαν τῶν μοναχῶν, ἐν 76, σ. 57–58. Πρβλ. ἄνωτέρω ἀριθ. 349α.

398

1764. Κληρονομική διανομή ἐν χωρίῳ τῆς Χίου, ἐνώπιον νοταρίου, ἐν 299, σ. 274. Πρβλ. αὐτόθι, σ. 277–278.

«... ἔστοντας καὶ νὰ ἀπέθανεν ὁ Γ.Σ. καὶ ἐφῆκεν κληρονόμον τὸ κύρη του καὶ τῇ μάννῃ του καὶ τῇ γυναῖκαν του... ἐμοίρασα(ν) τὰ πάντα κατὰ τὸ σερὴ τῆς κρίσης...».

399

1764–1774. Ὁ πΚ. Σαμουήλ ἀναδιωργάνωσε τὸ «Κοινὸν Ταμεῖον» τοῦ Πατριαρχείου, ἰδρυθὲν πρὸς καταβολὴν τοῦ βαρυτάτου «δώρου» πρὸς τὴν Πύλιν, κατὰ τὴν ἐκλογὴν τοῦ ἐκάστοτε πΚ.

Κατώρθωσεν οὗτος νὰ καταθέτουν τὰ ὀρφανὰ τῶν Ὀθωμανῶν καὶ ἰδίως τῶν ἀξιωματικῶν Γιανιτσάρων τὴν περιουσίαν των, ἐπὶ τόκῳ, οὕτω δὲ οἱ τελευταῖοι ἐπροστάτευον τὸ Ταμεῖον τοῦτο ἀπὸ τῶν αὐθαιρεσιῶν τῶν τούρκων ὑπαλλήλων. Παρατίθεται ὁλόκληρος ἡ σχετικὴ εἵδησις, ὡς ἀνέκδοτος, ἐν 434, φ. 28 ὑποσ. 1.

«Le trône patriarcal de Constantinople immédiatement après la prise de cette capitale par les turcs, obtint des privilèges et des immunités. Bientôt une grande partie de ces prérogatives fut nominale. Le siège patriarcal, comme pivot de toutes les affaires de la Nation, fut sujet à des vexations continuelles et forcé de faire des dépenses considérables; il s'affaissait journellement sous le poids de ses dettes. Le Synode grec, pour y faire face, ainsi que pour manifester la détresse du trône patriarcal, établit formellement une espèce de Banque appelée Caisse Commune. Cette Banque était garantie par tous les archevêques sujets de l'Empire Ottoman, excepté ceux de l'île de Chypre, de Valachie et de Moldavie. Elle contractait des emprunts avec des particuliers et en payait régulièrement les intérêts, trois et quatre pour cent. Les archevêques, à leur nomination, se chargeaient, chacun proportionnellement à ses revenus, d'une partie de cette dette publique. On payait les intérêts et on amortissait une partie chaque année. Le patriarche de Constantinople Samuel établit cette Banque sur une base plus solide et en même temps très salutaire pour la Nation; il fit que des orphelins musulmans et particulièrement ceux des officiers janissaires de Constantinople plaçassent leur patrimoine sous le nom de Yetim aktjassi, ou argent des orphelins, dans cette Banque. Ainsi en la mettant sous la protection immédiate des Janissaires, Samuel fournit au Synode une arme défensive contre les vexations des fonctionnaires turcs, soit dans la capitale, soit dans les provinces.»

400

1764–1774. Ὁ πΚ. Σαμουήλ Α' διέλυσε τὴν ἐκπαλαι ἐπικρατοῦσαν ἀμβολίαν, συγχωρήσας ἵνα δύο ἀδελφοὶ λαμβάνωσι δύο πρῶτας ἐξαδέλφους.

(Αὕτη ἡ περὶ τοῦ γάμου τούτου συγχώρησις ἐγένετο οὐχὶ παρὰ τοῦ πατριάρχου μόνου,

ὅστις δὲν ἠδύνατο νὰ μετακινήσῃ ὄρια ἀρχαῖα, ἀλλὰ, κατὰ πρότασιν τοῦ πΚ., ἐγένετο παρ' ὅλης τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας, δι' ἐκκλησιαστικοῦ Τόμου, εἰς ὃν συνυπέγραψαν καὶ οἱ πατριάρχαι Ἀντιοχείας καὶ Ἱεροσολύμων, παρενδημοῦντες τότε ἐν Κπ.)· ἐν 225, σ. 156 καὶ 320 σημ. 256 καὶ ἐν 70, Α' σ. 261.

401

1765. Κοινὴ διαθήκη δύο ἀδελφῶν γυναικῶν, ἐν Ἰκαρίᾳ, ἐν 243, σ. 85.

«... ἐπειδὴ καὶ δὲν μᾶς ἔδοσεν ὁ Θεὸς τέκνα καὶ δὲν ἠμποροῦμεν νὰ δουλέψωμεν, νὰ κυβερνηθοῦμεν, ἐπήραμε τὸν Γ.Φ. ψυχοπαῖδι καὶ γράφομέν του ὅ,τι καὶ ἂν ἔχωμεν σπίτια, ἀμπέλια, χωράφια, δένδρα, κινητὰ καὶ ἀκίνητα, πατρικὰ καὶ μητρικὰ μας... Νὰ τὰ κρατᾷ τὸ ψυχοπαῖδι μας, νὰ ἐορτάζῃ τὶς ἐκκλησίες μας καὶ νὰ μᾶς γεροντοβοσκήσῃ ἕως τὰ γεράματά μας καὶ νὰ μᾶς ἐμνημονεύσῃ ἀποθανόντα μας, ὡς καθὼς εἶναι τὸ συνήθειον τοῦ τόπου...».

402

1765. Νομικὸν Πρόχειρον ἐξενεχθὲν ὑπὸ πάντων τῶν καθολικῶν νομίμων ἐκκλησιαστικῶν τε καὶ πολιτικῶν παρὰ τοῦ... πρώην μεγάλου παχαρνίκου Μιχαήλ Φωτεινοπούλου Χίου. "Ὅπερ καὶ μεταφρασθὲν παρὰ τοῦ αὐτοῦ εἰς ἐλληνικὴν ἀπλὴν διάλεκτον, διηρέθη εἰς τρία βιβλία. Ἀνθολογία βασιλικῶν νόμων καὶ ἐκκλησιαστικῶν κανόνων, ὀνομασθέν...

Ἔδ. ὑπὸ Π. Ζέπου (ὡς ΙΖ' τόμος τοῦ ΑἰΔ (1950-1959), ἐκ χφ. τοῦ Κρατικοῦ Ἀρχείου Ἰασίου. Πρβλ. 356, σ. 523-525.

403

1765. Διάταγμα, ἀπὸ 7 Αὐγούστου, τοῦ γκενεράλη Κερκύρας Πριούλη, περὶ ἀνεκκλητήτου ἀποφάσεων Μ. πρωτοπαπᾶ ἐπὶ ἐκκλησιαστικῶν ὑποθέσεων (διαζυγίων κλπ.), μνημ. ἐν 276, σ. 114.

404

1766. Ἐγγραφον ἀπὸ 25 Ἰαν. τοῦ δραγομάνου τοῦ Στόλου Νικ. Ρωσσέτου πρὸς τοὺς «προεστοὺς καὶ ἐπιτρόπους» τῆς νήσου Μυκόνου, ἀνέκδοτον,

ἐν ΓΑΚ, φάκ. Μυκόνου 140.

«... ἐλάβαμεν τὸ γράμμα σας... καὶ εἶδαμεν ὅπου μᾶς γράφετε νὰ πασχίσωμεν νὰ λάβετε τὸ νησί σας μακτοῦ. "Ὅθεν κατὰ τὴν ζήτησίν σας ἐπαραστάθημεν... τὸ ἱλτζάμι τοῦ νησιοῦ σας τῆς νῦν τρεχούσης χρονιᾶς ἀπὸ τοῦ ὑψηλοτάτου ἡμῶν αὐθέντου, ἐπάνω εἰς ὅλους τοὺς ραγιαδες μακτοῦ καὶ ἔδωσαν τὸ πεσίνι κατὰ τὴν συνήθειαν καὶ ὁμολογίαν διὰ

τὸν μπακιὲ εἰς τὸν χαζνὲ τῆς ὑψηλότητός του καὶ ἔλαβαν τὸ ἔνδοξον αὐτοῦ πονγιοιουρδί. Ἐρχόμενοι λοιπὸν αὐτοῦ, νὰ συναχθῇτε ὅλοι σας, νὰ ρίξετε τὰ τευτέρια σας μὲ δμόνοιαν καὶ νὰ συνάξητε τὸ μάλι μιρὶ κατὰ τὴν τοπικὴν συνήθειαν, χωρὶς νὰ ἀκολουθήσῃ καμμία ταραχὴ καὶ σύγχυσις ἀνάμεσόν σας».

405

1766. Κληρονομικὴ διανομὴ ἐν χωρίῳ τῆς Χίου,
ἐν 44α, σ. 146–147, μεταξὺ τῆς συζύγου καὶ τῶν τέκνων τοῦ θανόντος.
«... ἡ ἄνωθεν Καλή, ἡ σύμβιος τοῦ ποτὲ Γεωργίου (πατρὸς τοῦ θανόντος), καὶ ἡ Μαρία, ἡ μήτηρ τῶν παιδιῶν, πῶς ὑπόσχεται καὶ ἀπομένει νὰ μὴν ἔχῃ νὰ κόψῃ ἀναφακᾶ τῶν παιδιῶν, ἢ πάλι ἐὰν καὶ τὸν ἔχῃ πρὸ καιροῦ γραμμένον, νὰ μὴν ἔχῃ τὴν ἰσχὺν αὐτοῦ, ἀλλὰ τὸν ἐποιεῖ ἄκερον καὶ κατελυμένον ἡ αὐτὴ Μαρία, ἡ μήτηρ τῶν παιδιῶν. Ἔτι ὁμολογεῖ καὶ ἡ ἄνωθεν Καλή, ἡ μήτηρ τοῦ ἄνωθεν ἀπεθαμένου, νὰ μὴν ἔχῃ νὰ πάρῃ ἢ ὀκτώρι, ἢ ἀντιφάττον, ἢ γάλα, καθὼς τὸ ἔκαμεν καβούλι ἐνπροστεν ἐμοῦ καὶ τῶν μαρτύρων...».

406

1766. Κληρονομικὴ διανομὴ ἐν χωρίῳ τῆς Χίου, ἐνώπιον νοταρίου, κατὰ τὸ ὀθωμανικὸν Δίκαιον,
ἐν 299, σ. 291–292 καὶ ἐν 44α, σ. 145–146.
«... ἔστῳντας καὶ νὰ ἐπέθῃς ἡ Α. ... καὶ νὰ ἔβῃς κληρονόμος τὸ παιδί αὐτῆς, ὀνόματι Μαρία καὶ τὴν μητέρα αὐτῆς καὶ ταῖς ἀδελφές αὐτῆς καὶ τὸν προσεσβύτερον (σύζυγον) αὐτῆς, τὴν σήμερον ἠθέλησα(ν) καὶ ἐμοίωσαν τὸ μερίδιο τῆς ἀπεθαμένης, κατὰ τὸν φετουφᾶν τοῦ ἀφέντη μουφτιῆ. Ἐν πρώτοις ἐπῆρε ἡ μητέρα της, διὰ τὸ γάλαν της καὶ διὰ κληρονομίαν ὅπου εἶχον νὰ λάβωσιν αἱ ἀδελφαὶ αὐτῆς... προσέτι ὁμολογᾷ ἡ ἄνωθεν μήτηρ, πῶς ἔλαβεν καὶ ἐκ τοῦ ὀσπητίου ἀπὸ τὸ μερίδιο τοῦ παιδίου τρίτο ἓνα, διὰ νὰ μὴν ἔχῃ νὰ κόψῃ ἀναφακᾶν (τὰ πρὸς τὸ ζῆν ἀναγκάια) τοῦ παιδίου, οὔτε νὰ γυρέψῃ νὰ πάρῃ τὸ παιδί, ἀλλὰ νὰ τὸ ἔχῃ ὁ παπᾶς... Ἔτι ὁμολογοῦν οἱ ἄνωθεν θυγατέρες, ὅτι... ἔλαβον ὅλην τὴν κληρονομία... Τὰ δὲ ἐπίλοιπα χωράφια, σπίτια, χρεῖες καὶ ἓνα βῶδιο ἐμεῖνα(ν) τοῦ ἄνωθε Παπαϊωάννη. Ἔτι ὁμολογοῦ(ν), πῶς ἔλαβεν τὸ παιδί καὶ τὴν βούκλα τῆς μητρὸς του καὶ νὰ μὴν πάρῃ τὸ παιδί, οὔτε ὁ παπᾶς κουντουριδία, οὔτε ἀμύγδαλα, οὔτε ἐλῆές, οὔτε συκαμινιές...».

407

1766. Δευτέρα ἐκδοσις τῆς μεταφράσεως τῆς Ἑξαβίβλου τοῦ Ἀρμενοπούλου, ὑπὸ Ἀλ. Σπανοῦ (βλ. ἀνωτέρω ἀριθ. 353), περιέχουσα ἐπὶ πλέον Ἐπιτομὴν Κανόνων εἰς ἀπλὴν γλῶσσαν, ἐπιστάσις τοῦ ἀρχιμ. Σπ. Μήλια.

408

1767. «Προικοδοσιῶν ἔροι καὶ κανόνες» τοῦ πΚ. Σαμουήλ Α', ἐν 70, Α', σ. 257–261, καὶ ἐν 364, σ. 263–264.

(Διαιροῦνται εἰς ἑννέα τάξεις, ἀναλόγως τῆς εὐπορίας, χωρὶς ὅμως νὰ ὀρίζωνται τὰ κριτήρια τῆς διακρίσεως εἰς τάξεις. Ἡ προῖξ τῆς α' τάξεως ὀρίζεται εἰς ἕξ πουγγεῖα, τῆς β' εἰς 4, τῆς γ' εἰς 2, τῆς δ' εἰς 1, τῆς ε' εἰς 300 γρόσια, τῆς ς' εἰς 200, τῆς ζ' εἰς 150, τῆς η' εἰς 100 καὶ τῆς θ' εἰς 50 γρόσια. Ταῦτα διὰ τὴν Κπ. Διὰ δὲ τὰς λοιπὰς πόλεις «κατὰ δύναμιν τῶν ἐνοικούντων». Ἐν δὲ Βουλγαρίᾳ, Ἀραβίᾳ κλπ., ὅπου δὲν ὑφίσταται ὁ θεσμὸς τῆς προικῆς, ἀλλ' ἀντιθέτως ὁ νυμφίος δίδει εἰς τοὺς γονεῖς τῆς κόρης θρεπτήρια καὶ τροφεῖα, «τοῦτο τὸ ἔθος ἀκωλύτως ἐπικρατεῖται, ὥς πολλῶν ἐπαίνων τὸ ἔργον ἄξιον». Ἐν 182, σ. 410, παρατηρεῖται: «Νικόλαος ὁ Σουτῆζος, σὺν τῷ Κυζίκου καὶ τῷ Προύσης Μελετίῳ ἀπαρέσκονται καὶ ἤρξαντο λαλεῖν τοῖς προύχοσι τὸ ὅτι δὲν εἶναι εὐχαριστημένοι οἱ ἀρχιερεῖς ἀπὸ τὸν πατριάρχην καὶ διαφημίζειν ταῦτα πολλοῖς». Ὁ δὲ πΚ. Γρηγόριος Ε', ἐν τῇ ἀπὸ Φεβρουαρίου 1798 ἀποφάσει του (ἐν 64, Α' σ. 305–310) παρατηρεῖ: «καὶ τοῦ ἀειμνήστου καὶ σοφοῦ ἐκείνου τὰ τοσαῦτα βουλευόμενα περὶ τῆς ὑποθέσεως ταύτης καὶ τηλικούτοι ἐπιπονώτατοι ἀγῶνες, πάντῃ μάταιοι καὶ ἀνωφελεῖς ἀνεφάνησαν»).

409

1767. Ὁ ἱερομ. Θεόκλητος, τῆς Σκήτης Καυσοκαλυβίων, συνέταξε Νομοκάνονα «κατὰ στοιχεῖον», ἐξ ἀποσπασμάτων κυρίως τῆς Ἑξαβίβλου καὶ τοῦ Βλαστάρως.

Ἀνέκδοτος, ἐν χφφ. 291 (φ. 1–297β), ἔτους 1773 Μ. Ἰβήρων, Η 113 (σ. 1–367), ἔτους 1832 Μ.Μ. Λαύρας (ἸΑθω), 2, ἔτους 1774 Μ. Ξενοφώντος, 259 (σ. 465–870), ἔτους 1770 Μ. Ἐσφιγμένου, 147 (σ. 1–330), ἔτους 1772 καὶ 269, ἔτους 1775, Μ. Παντελεήμονος. Πρβλ. ἐν 464, σ. XIV, καὶ ἐν 373, σ. 566–570 καὶ 581–584, ὅπου μικρὸν ἀπόσπασμα, μετὰ σχολίων.

410

1767. Γράμμα τῶν Πατμίων πρὸς πΚ. Σαμουήλ, σχετικῶς πρὸς τὸν περιορισμὸν τῶν προικῶν, (πρβλ. ἀνωτ. ἀριθ. 408) ἐν 142, σ. 168–170.

«... ἀγκαλὰ καὶ ἡμεῖς οὔτε ἔχομεν, οὔτε δίδομεν τραχώματα εἰς τοὺς γαμβρούς, ἀλλὰ μόνον τὴν ἀπ' ἀρχὴν προῖκα τῆς μητρος, ἣν ἔχει ἐκ προγόνων, ταύτην, κατὰ διαδοχὴν, καὶ ἡ νύμφη ὥς δωρεὰν λαμβάνει καὶ ὁ γαμβρὸς εὐχαριστεῖται. Καὶ οὕτω γίνονται οἱ γάμοι παρ' ἡμῖν. Ὡστε πολλοὶ ἡμῶν οὐδὲ τὸ ὄνομα τοῦ τ ρ α χ ῶ μ α τ ο ς καὶ τὴν δύναμιν αὐτοῦ ἴσασιν...»

411

1768. Συνοδ. Γράμμα ἐπισκόπου Σιατίστης–Κοζάνης, περὶ τοῦ ἑορτολογίου τῶν ρουφετίων τῆς πόλεως Κ ο ζ ά ν η ς, ἐν 166, σ. 21 ὑποσ. 2.

412

1769. Κανονισμὸς ἀπὸ 15 Ἰουνίου, ἐξ 23 ἄρθρων, περὶ ἐκλογῆς καὶ λειτουργήματος τῶν συμβολαιογράφων Κ ε ρ κ ύ ρ α ς,

ἐν 211, σ. 222.

«Ἀπὸ τὸ ὀρθὸν σύστημα ὅλων ἐκείνων τῶν πραγμάτων, ὅπου ἀναφέρονται εἰς τὴν ὑπερ-
ρεσίαν τοῦ τόσον ζηλοτύπου καὶ ἀναγκαίου ἔργου τῶν Νοταρίων, εἰς τῶν ὁποίων τὰς χεῖ-
ρας καταθέτονται καὶ φυλάττονται ἢ συνθήκαις καὶ συμβιβασμοὶ τῶν ἀνθρώπων . . .».

413

1770. Φιρμάνιον σ. Ἀβδούλ Χαμητ Α', ὑπὲρ τῶν Ἀ ν α τ. Σ π ο ρ ά δ ω ν,
μνημ. ἐν 451, σ. 34 καὶ 89. Πρβλ. ἀνωτέρω ἀριθ. 128 καὶ 361.

414

1770. Μπουγιουρντι ἀπὸ 25 Νοεμβρ. τοῦ Χατζῆ Τζεφέρ, καπουδὰν πασᾶ,
πρὸς τοὺς προεστοὺς καὶ τὸν λαὸν τῶν Κ υ κ λ ά δ ω ν,
δι' οὗ συγχωροῦνται ὅσοι «ἐδούλευσαν τῶν Μοσχοβιτῶν τὴν ἀρμάδα», διότι «τὰ περα-
σμένα, καλὰ περασμένα» . . . «ὅμως νὰ μὴ εὔγουν πλέον ἀπὸ τὸν κύκλον τῆς ραγιαδοσύνης
τους, φυλάττοντες τὸ παλαιὸν ραγιαλίκι τους . . . καὶ νὰ καθίσετε εἰς τὸ ἐξῆς ἡσυχοὶ . . .
μένοντες ραγιαδες χασίλικοι . . .», ἐν 291 σ. 270-272.

415

1771. Συμφωνία τῆς 27 Νοεμβρίου, μεταξὺ τῶν ἐμπόρων Ἀ ν δ ρ ο υ,
ἐν 288, σ. 167-168.

« . . . καὶ ἐσυμφώνησαν, ὅτι, κατὰ τὴν παλαιὰν συνθήκην τοῦ τόπου, ὅ,τι πρᾶγμα ἤθελεν
ἔλθει εἰς τὸ Κάστρον μὲ καῖκι, νὰ μὴ ἔμπορὴ κανένας ἀπὸ τοὺς πραγματευτὰς νὰ ἀγοράζῃ
πρᾶγμα διὰ τὸ ἐργαστήριόν του εὐθὺς, ἀλλὰ τρεῖς ἡμέρας, ἀφ' οὗ κοπῇ τὸ παζάρι του, νὰ
φωνίζον ὁ κόσμος μὲ κάθε λογῆς ἐλευθερίαν καὶ μετὰ τὰς τρεῖς ἡμέρας, ὅσον πρᾶγμα
ἤθελε μείνει, ὑποσχέθησαν νὰ πέρῃ κάθε ἐργαστήρι ὅσον τοῦ ἐγγίξῃ, χωρὶς νὰ ἔμπορῇ
κανένα ἐργαστήρι νὰ πέρῃ παραπάνω ἀπὸ τὸ ἄλλο . . .».

416

1772. Προσταγὴ τοῦ ρώσου ἀρχηγοῦ τοῦ Στόλου Παύλου Νέστεροβ, ἀπὸ
26 Ἰουλίου, «εἰς τὴν καντζελαρίαν τῆς νήσου Μ υ κ ό ν ο υ, καὶ εἰς
ὅλον τὸν λαόν, καθὼς τοῦ ἱεροῦ καταλόγου, ὁμοίως καὶ εἰς τοὺς
κοσμικοὺς, μικροὺς καὶ μεγάλους», ρωσιστὶ καὶ ἑλληνιστὶ, ἀνέκδοτος,
ἐν ΓΑΚ, Φάκ. Μυκόνου 21.

« . . . κάθε ἓνας ἔχει χρέος πρῶτον νὰ φέρῃ ἐγγράφως εἰς τὸ χαρτὶ τὴν ἀγωγὴν, ὅπου
ἔχει, εἰς τὴν καντζελαρίαν, μὲ τὴν ἀναφορὰ του . . . καὶ ἡ καντζελαρία ἔχει χρέος . . .
χωρὶς ἄργηταν νὰ τὴν ἀκολουθήσουν, κάνοντάς τιν μὲ τοὺς νόμους τοὺς συνηθισμένους
εἰς τὸ νησί σας καὶ κατὰ τοῦτο νὰ γένῃ ἡ ἐκπλήρωσις καὶ ὁπότε μὲ τέτοιον τρόπον ἤθελεν
νὰ γίνῃ ἀπόφασις, τότε κανένας, μὲ κανένα τρόπον, εἰς τὸ ἐξῆς νὰ γυρεύῃ ἄλλας κρίσεις
δὲν ἔμπορεῖ καὶ τοιούτους πονθενὰ δὲν τοὺς δέχονται, ἐπειδὴ πρὶν ν' ἀρχίσουν τὴν διαφορὰν
τοὺς αὐτὴν, μοναχοὶ τοὺς ὑπεσχέθησαν ἐγγράφως νὰ μείνουν εὐχαριστημένοι εἰς αὐτὴν

τὴν ἀπόφασιν τῆς καντζελαρίας . . . Ἀναμεταξὺ δὲ ταῖς ἀγωγαῖς καὶ κρίσεις, ἂν ἤθελε γυρίσῃ τινὰς σας εἰς τὴν διοίκησιν τῆς καντζελαρίας, δὲν πρέπει νὰ δόσῃ πίστιν . . . αἱ τοιαῦται νὰ προσέρχωνται εἰς τὴν καντζελαρίαν καὶ . . . ἡ καντζελαρία νὰ τοὺς προστάξῃ νὰ ἐκλέξουν ἐκεῖνοι, κάθε ἓνας, ἐκ μέρους του, ἀπὸ δύο ἀνθρώπους κοσμικοὺς, διὰ ἐπιτρόπους, οἱ ὅποιοι μέσα εἰς τὴν καντζελαρίαν μεταξὺ εἰς τὴν συνέλευσιν τῶν προεστώτων τῆς καντζελαρίας, νὰ εἶναι μαζί τους καὶ εἰς καιρὸν ὅπου θέλει ἀκολουθήσῃ ἡ διαφορά, ἔχουν ἄδειαν οὗτοι οἱ τέσσαρες, νὰ καθίσουν . . . Οὗτοι οἱ ἐκλεγμένοι ἐπίτροποι εἰς αὐτὴν τὴν διαφοράν, ἔχουν τὸ πληρεξούσιον καὶ ἡ καντζελαρία δὲν ἡμπορεῖ νὰ ἀποφασίσῃ εἰς ἐκείνην τὴν ὑπόθεσιν, χωρὶς νὰ συμφωνήσῃ μὲ αὐτοὺς καὶ νὰ ἀποπληρώσῃ ἐκείνην, χωρὶς νὰ ὑπογράψουν οἱ ἐπίτροποι . . .

Πάντοτε οἱ πνευματικοὶ ἔχουν χρέος νὰ κρίνονται εἰς τὰ πνευματικὰ πρόσωπα καὶ ἀνίσως ὁ πνευματικὸς ἤθελεν ἔχει ὑπόθεσιν μὲ κοσμικόν, πρέπει νὰ κρίνεται εἰς τοὺς προεστώτας, ὅπου εἶναι ἐπάνω τῶν πνευματικῶν . . .».

417

1772. Ἐν προικοσυμφώνῳ 6 Αὐγ. Ζαγοράς Πηλίου,

ἐν 275, σ. 732, σημ. 17β, ὀρίζονται τὰ κάτωθι :

« . . . Εἰς περίπτωσιν ὅπου δὲν τεκνοποιήσῃ ἡ ὁ μὴ γέννητο ἡ θυγάτηρ μου ἀποθάνῃ, ὁ γαμβρός μου θὰ εἶναι κάτοχος καὶ κύριος τῆς προικῆς, συμφώνως μὲ τὰς συνηθείας τοῦ τόπου καὶ οὐδὲν δικαίωμα, οὔτε ἐγώ, οὔτε τὰ τέκνα μου, εἰὰν ἐγὼ δὲν εὐρίσκομαι ἐν ζωῇ, θὰ ἔχωμεν, ὅπως παλαιότερ, νὰ ζητήσωμεν τὴν ἐπίτροπὴν τῆς προικῆς . . .».

418

1772. « . . . κατώρθωσεν ὁ πΚ. Σαμουήλ Α', ἵνα ἐκδοθῇ βασ. διάταγμα, ἀπαγορευὼν αὐστηρῶς τὴν εἰς τὰς τῶν κληρικῶν δίκας καὶ τὴν εἰς τοὺς γάμους ἐπέμβασιν τῶν πολιτικῶν Ἀρχῶν, ὡς ἀνήκοντα εἰς μόνου τοῦ πΚ. τὴν δικαιοδοσίαν καὶ μηδὲν πολιτικὰ θεωρούμενα. . . », ἐν 225, σ. 158.

419

1772. Ἀναφορὰ προεστώτων κλπ. Μυκόνου πρὸς ἀρχιεπ. Σίφνου Μελέτιον,

περὶ ἀπαλλαγῆς τῶν ἀπὸ τῶν παρανόμων «δοσιμάτων», ἐν 141, Α', σ. 232–234.

420

1773. Προνόμια ὑπὲρ Κυδωνιῶν τῆς Μ. Ἀσίας, περιληπτικῶς, ἐν 316, σ. 20–21.

421

1773. Φιρμάνιον σ. Μουσταφᾶ Γ', ρυθμίζον τὰς ὑποχρεώσεις καὶ τὰ δικαιώματα τῶν μελῶν ἐκάστου ἐσναφίου,

ἐν 283, σ. 56 ὑποσ. 2 καὶ ἐν 16, σ. 102.

«... Διατάσσω τοὺς διοικητάς, ἀστυνόμους, κλπ. νὰ προσέχουν, ὅπως οἱ ἐσναφικοὶ ὅμιλοι, οἱ ἀποκλειστικῶς ἀσχολούμενοι περὶ τὴν βιομηχανίαν, τὰ ἐπαγγέλματα καὶ τὰς τέχνας, μόνον ἐσναφικῶς ἐξετάζουν, κρίνουν καὶ ἀποφασίζουν περὶ τῶν ἀναφυομένων μεταξὺ τῶν μελῶν των διαφορῶν καὶ ὑποθέσεων φύσεως ἐπαγγελματικῆς, κατὰ τὰ παλαιὰ των θέσμια, ἐπέχοντα τόπον νόμον καὶ κατὰ τὸ πνεῦμα τούτων λύωσιν ὁριστικῶς αὐτάς... Μόνον τὸ διοικητικὸν τοῦ ἐσναφίου συμβούλιον δικαιούται νὰ κρίνῃ καὶ ν' ἀποφασίζῃ περὶ ὑποθέσεων ἀφορωσῶν εἰς τὰ συμφέροντα τοῦ ἐσναφίου, τιμωρεῖ τὸν πταίστην διὰ δημοσίας ἐπιπλήξεως, δι' ἐκδιώξεως ἐκ τοῦ ἐσναφίου, δι' ἀπαγορεύσεως τῆς ἐξασκήσεως τοῦ ἐπαγγέλματός του, διὰ σωματικῆς ποινῆς καὶ διὰ προσκαίρου φυλακίσεως...».

422

1773. Ἐκθεσις προεστῶτων νήσου Πάτμου, ἀπὸ 17 Σεπτ., πρὸς τὸν ρῶσον ναύαρχον Γρηγόριον Ἀνδρεάγεβιτς Σπυριδῶφ, παρέχουσα πληροφορίας, ἐξ ὧν ἄρθρων, περὶ πληθυσμοῦ, Μονῆς Θεολόγου, προϊόντων τῆς νήσου, ἐμπορίου, φορολογίας, παρακειμένων νησίδων καὶ περὶ ἀγοραπωλησιῶν ἐν 319, σ. 127-130.

«... ὄγδοον. Διὰ ταῖς ἀγοραῖς χωραφίαν, ἀστυνόμεν, ἢ ἄλλων πραγμάτων, ἔχοντας χρεῖαν ὁ οἰκοκύρις, τὸ πωλεῖ καὶ τὸ ἀγοράζει ὅποιος θέλει, μὲ γράμμα καὶ μὲ μαρτυροῖαις, περὶ προτιμᾶ(ται) ὁ συγγενὴς καὶ δεύτερος ὁ συμπληρωστικὸς καὶ ὁπόταν αὐτοὶ δὲν τὸ θελήσουν, τὸ πέμπει ἄλλος, ὅποιος καὶ ἂν εἴη».

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

422α

1773. Φιρμάνιον σ. Μουσταφᾶ, περὶ συντεχνιῶν τῆς Δ. Μακεδονίας, ἐν Σ. Σαλαμάγκα, Τὰ ἰσνάφια καὶ τὰ ἐπαγγέλματα ἐπὶ τῆς Τουρκοκρατίας στὰ Γιάννινα, ἐν π. Ἑπ. Ἑστ. 8(1959) σ. 565-566.

«Διατάσσω τοὺς διοικητάς, ἀστυνόμους κτλ., νὰ προσέχουν, ὅπως οἱ ἐσναφικοὶ ὅμιλοι, οἱ ἀποκλειστικῶς ἀσχολούμενοι περὶ τὴν βιομηχανίαν, τὰ ἐπαγγέλματα καὶ τὰς τέχνας, μόνον ἐσναφικῶς ἐξετάζουν, κρίνουν καὶ ἀποφασίζουν περὶ τῶν ἀναφυομένων μεταξὺ τῶν μελῶν των διαφορῶν καὶ ὑποθέσεων φύσεως ἐπαγγελματικῆς, κατὰ τὰ παλαιὰ των θέσμια, ἐπέχοντα τόπον νόμον καὶ κατὰ τὸ πνεῦμα αὐτῶν λύωσιν ὁριστικῶς αὐτάς. Μόνον τὸ διοικητικὸν τοῦ ἐσναφίου συμβούλιον δικαιούται νὰ κρίνῃ καὶ ν' ἀποφασίζῃ περὶ ὑποθέσεων ἀφορωσῶν εἰς τὰ συμφέροντα τοῦ ἐσναφίου, τιμωροῦν τὸν πταίστην διὰ δημοσίας ἐπιπλήξεως, δι' ἐκδιώξεώς του ἐκ τοῦ ἐσναφίου, δι' ἀπαγορεύσεως τῆς ἐξασκήσεως τοῦ ἐπαγγέλματός του, διὰ σωματικῆς ποινῆς καὶ διὰ προσκαίρου φυλακίσεως... Ἐν περιπτώσει καθ' ἣν, πρόσωπα μὴ ἀνήγοντα εἰς τὰ ἰσνάφια, οἱαδήποτε καὶ οἱανδήποτε θέσιν κατέχοντα ἐν τῇ κοινωνίᾳ, ἤθελον ἐπέμβει καὶ πειραθῇ νὰ ἐμποδίσουν διὰ τῆς βίας καὶ τῆς δυνάμεώς των, τὴν ἐκτέλεσιν τῆς σωματικῆς ποινῆς, τῆς ἐπιβαλλομένης ὑπὸ τοῦ ἐσναφίου εἰς τὸ καταδικαζόμενον μέλος, πάντες οἱ κρατικοὶ ὑπάλληλοι ὀφείλουν, πρὸς τὸ συμφέρον τῆς ὑπηρεσίας, παντὶ μέσῳ νὰ ἐμποδίσωσιν τὴν ἀνάμειξιν ξένων προσώπων εἰς τὰς ὑποθέσεις τῶν ἐσναφίων».

423

1774. Πώλησις ὑπὸ τῆς Κοινότητος Μοσχολέως δύο ἀκινήτων κατοίκων, φυγάδων ἐκ τῆς πόλεως,

πρὸς πληρωμὴν χρεῶν τῆς Κοινότητος, ἐν 236, σ. 187.

«*Ἡμεῖς οἱ τῆς πολιτείας Μοσχολέως εὐρισκόμενοι ἄρχοντες καὶ ἀρχόμενοι, δημογέροντες καὶ ρουφέτια πάντα, γνώμη κοινῇ καὶ ἀσαλεύτῳ ἀποφάσει δηλοποιούμεν· ὥς ἐπειδὴ τὰ κτήματα πάντα τῶν φευγάτων ἔμειναν νὰ δοθοῦν εἰς τὰς ἀνάγκας καὶ χρῆν τῆς πολιτείας διὰ τὸ βαρὺ φορτίον ὅπου ἐφορτώθη εἰς τὰ λείψανα τῶν δυστυχισμένων τούτων πτωχῶν, τούτου χάριν, ἐθελουσίως τὴν σήμερον ἐπουλήσαμεν δύο ἐργαστήρια εἰς Κορυτζᾶν εὐρισκόμενα, τὸ μὲν τοῦ Α. . . . τὸ δὲ τοῦ Γ. . . . καὶ τὰ ἐδώσαμεν κατὰ πάντα εἰς τὸ . . . Μοραστήριον τὸ ἐν Μοσχολέῳ τοῦ Ἀγίου Προδρόμου διὰ ποσότητα ἄσπρων γροσίων ἑπτακοσίων ἀμφοτέρω, τὰ ὁποῖα λαβόντες εἰς χεῖρας ἀνελλειπῶς, τὰ ἐδώσαμεν εἰς τὰς ἀνάγκας τῆς Κοινότητος . . . ».*

424

1774(?)—Ἐν 286 περιέχονται νομικαὶ διατάξεις ἐξ 11 κεφαλαίων, ἐξ ἐθίμων καὶ βασιλικῶν νόμων τῆς Βλαχίας.

Πρβλ. ἐν 131, σ. 35 σημ. 1.

Ἀποδεικνύεται ὅμως, ἐν 414, σ. 309-318, ὅτι τὸ Παράρτημα τοῦτο εἶναι ἀπόσπασμα ἐκ τοῦ Δ' βιβλίου τοῦ Νομικοῦ Προχείρου τοῦ Φωτεινοπούλου (πρβλ. ἀριθ. 402) καὶ δὴ ἐκ παραλλαγῆς τοῦ 1777 (ἐν χφ. 1195 τῆς Ρομ. Ακαδημίας). Πρβλ. ἐπίσης ἐν 417, σ. 223, ὑποσ. 30 καὶ ἐν τῇ ἐκδόσει τοῦ Νομικοῦ Προχείρου (ἀριθ. 402), σ. 22, ὑποσ. 1). Ἐν ταιαύτῃ ὅμως περιπτώσει, αἱ νομικαὶ αὗται διατάξεις τοῦ Παραρτήματος, δὲν εἶναι δυνατόν νὰ εἶναι τοῦ ἔτους 1774, ἀλλὰ μεταγενέστεραι τοῦ 1777· ἐκτὸς ἐὰν τὸ χφ. 1195 ἐγράφη μὲν τὸ 1777, ἀλλ' ἢ ἐν αὐτῷ παραλλαγῇ συνετέθη προγενεστέρως. Ἡ ἐν τέλει τοῦ Παραρτήματος (σ. 71) χρονία : 10 Ἰουλίου 1774 ἀφορᾷ προφανῶς μόνον εἰς τὸ ἐν τέλει (σ. 34-71) τοῦ Παραρτήματος παρατιθέμενον κείμενον τῆς Συνθήκης τοῦ Κιουτσούκ Καϊναρτζή. Κατὰ σύμπτωσιν ὅμως καὶ ἡ προτασσομένη Ἱστορία τῆς Βλαχίας φθάνει μέχρι τοῦ 1774· ἐφ' ὅσον ὅμως τὸ βιβλίον ἐτυπώθη μόλις τὸ 1806, δὲν ἀποκλείεται τὸ Παράρτημα νὰ περιέχῃ κείμενον τῶν μετὰ τὸ 1774 χρόνων.

Τίτλος Α'. Περὶ προικός.

Α'. « . . . ἡ παλαιοτάτη ὁμως συνήθεια θέλει, ὅπου ἡ προῖξ πάντοτε νὰ ἀποδίδεται εἰς τὴν γυναῖκα καὶ τοὺς κληρονόμους αὐτῆς ὡς διατετιμημένη, ἥτις συνήθεια, ὡς παλαιὰ καὶ χρήσιμος τῷ τόπῳ, ἀπεφασίσθη ὅπου νὰ ἐνεργῇται καὶ εἰς τὸ ἐξῆς ὡς νόμος ἀδιαστίκτως . . . »

Ε'. Ἡ παλαιοτάτη ὁμως τοπικὴ συνήθεια θέλει ὅλον τὸ ἐναντίον, ὅτι καὶ οἱ προικιμαῖοι κατζίβελαι, καθὼς καὶ ἡ λοιπὴ προῖξ τῆς γυναικός, νὰ ἀποδίδονται εἰς τὴν γυναῖκα, ἢ τοὺς κληρονόμους αὐτῆς σῶοι καὶ ἀνελλειπῆς ἀπὸ τὸν ἄνδρα ἢ τοὺς κληρονόμους αὐτοῦ, κατὰ τὴν ποσότητα καὶ τὸν ἀριθμὸν ὅπου ἐδόθησαν ἐν τῷ καιρῷ τῶν γάμων, μακάρι καὶ ἂν ἀποθάνωσιν ἢ φύγωσιν. Οἱ δὲ τοκετοὶ τῶν κατζίβελων, ἦτοι τὰ παιδία, νὰ ἐξουσιάζωνται ἀπὸ τὸν ἄνδρα. Ὅθεν ἀπεφασίσθη ὅπου ἡ παλαιὰ αὕτη τοπικὴ συνήθεια νὰ ἐνεργῇται ἀδιαστίκτως . . . »

Σ' . . . ἀπεφασίσθη, ὅτι ὅταν ὁ ἀνὴρ ἢ οἱ κληρονόμοι αὐτοῦ ἀπαιτοῦνται λείψαν προικὸς ἢ παρὰ τῆς γυναικὸς ἢ παρὰ τῶν κληρονόμων αὐτῆς, καὶ ἀποδειχθῇ ὅτι τὰ ἀπαιτούμενα προικιμαῖα πράγματα ἀπωλέσθησαν ἀπὸ τοιοῦτον τι ἰσχυρὸν ἐκστραορδινάριον περιστατικόν, τότε ὁ ἀνὴρ καὶ οἱ κληρονόμοι αὐτοῦ νὰ μένωσιν ἀζήμιοι καὶ ἀκαταζήτητοι . . .

Ζ'. . . . μετὰ τὴν φανεράν αὐτὴν καταγραφὴν, νὰ ἔχη ἡ γυνὴ ἄδειαν ὁμοῦ καὶ οἱ κληρονόμοι αὐτῆς ἕως εἴκοσι χρόνους νὰ διεκδικῶσι τὴν λείψαν τῆς προικὸς αὐτῆς καὶ ὅχι εἰς διάστημα τριάκοντα χρόνων, καθὼς διὰ τῆς κοινιτιζιόνος ἀγωγῆς διεκδικεῖται, ἡ ὁποία αὐτὴ παραγραφὴ τῶν τριάκοντα χρόνων ἀνηρέθη ἐν τῷ παρόντι θέματι, δι' αἰτίας εὐλόγους καὶ ἰσχυράς . . .

Τίτλος Β'. Περὶ κληρονομίας.

Α'. . . . Ἡ παλαιωτάτη ὁμως τοπικὴ συνήθεια θέλει ὅλον τὸ ἐναντίον, ὅτι δηλ. ἐπειδὴ καὶ ἡ θυγάτηρ προικίζεται ἀδιαφόρως, πότε μὲν ἀπὸ τὸν πατέρα, πότε δὲ ἀπὸ τὴν μητέρα, πότε δὲ ἀπὸ τοὺς ἀδελφούς αὐτῆς, διὰ τοῦτο καὶ νὰ μένη ὑστερημένη ἀπὸ τὸ προνόμιον τῶν νόμων, εἰς τὸ νὰ συνεισφέρῃ δηλ. τὴ προῖκα αὐτῆς καὶ νὰ εἰσέρχεται εἰς τὴν πατρικὴν κληρονομίαν, ὁμοῦ δὲ καὶ νὰ εἶναι ὑστερημένη μὲ τὸν ἴδιον λόγον τούτου καὶ ἀπὸ τὴν μητρικὴν ὁμοῦ καὶ ἀδελφικὴν κληρονομίαν, ἐπειδὴ τόσον ἡ μήτηρ, ὅσον καὶ τὰ ἄρρενα αὐτῆς ἀδέλφια βιάζονται ἀπὸ τὴν τοπικὴν συνήθειαν νὰ ὑπανδρεύωσι τὰς ἀδελφὰς αὐτῶν . . . ἥτις αὕτη τοπικὴ συνήθεια ἀπεφασίσθη νὰ ἐνεργῇται καὶ νὰ φυλάττεται ὡς νόμος, μὲ τὸ νὰ εἶναι ἐπωφελής, χρήσιμος καὶ ἀναγκαῖα εἰς τὸν τόπον, ὁμοῦ δὲ καὶ παλαιωτάτη.

Β'. Ἡ ὑπανδρευομένη λοιπὸν θυγάτηρ . . . μετὰ τὸν θάνατον τῶν γονέων . . . νὰ μένη εὐχαριστημένη εἰς ἣν ἔλαβε προῖκα.

Γ'. Οἱ ἀδελφοὶ νὰ βιάζονται μετὰ θάνατον τῶν γονέων αὐτῶν νὰ ὑπανδρεύωσι τὰς ἀδελφὰς αὐτῶν, κατὰ τὴν τιμὴν καὶ δύνανται ὅπου ἔχουν . . . καὶ νὰ μὴ τολμῶσιν ἀπὸ φειδωλίας νὰ ὑπανδρεύωσι τὰς ἀδελφὰς αὐτῶν μὲ ὀλέην προῖκα, δίδοντες αὐτὰς εἰς ἄνδρας ἀτίμους καὶ μὴ ὁμοίους εἰς τὴν τιμὴν τῆς φαιμυλίας αὐτῶν.

Δ'. . . . Ἀνίσως δύο, ἢ τριῶν, ἢ καὶ περισσοτέρων οὐσῶν θυγατέρων, προικισθῇ τυχὸν ἢ μία, ἢ τινὲς ἐξ αὐτῶν, πλουσίως ἀπὸ τοῦ γονεῖς αὐτῶν, πλουσίους τότε ὄντας, αἱ δὲ ἄλλαι ὑπανδρευθῶσιν ἢ παρὰ τῶν ἰδίων γονέων, ἢ παρὰ τῶν ἀδελφῶν . . . μὲ ὀλιγωτέραν προῖκα, διὰ δυστυχίαν, ὅπου ἠκολούθησεν εἰς τὴν φαιμυλίαν ἐκείνην, καὶ ἀκολουθήσῃ νὰ ἀποθάνῃ ἀδελφός τις ἄτεκνος μὲ εὐπορίαν καὶ πλοῦτον, τότε τὰ λοιπὰ ἀδέλφια . . . ἢ νὰ ἀναπληρῶνῃ τὴν προῖκα, ὅπου ἔλαβεν ἡ πρώτη ἀδελφή, καὶ νὰ εὐχαριστῶσι μὲ ἰσότητα καὶ τὰς λοιπὰς ἀδελφὰς . . . ἢ τοιούτου μὴ γενομένου, νὰ ἔχωσιν ἄδειαν καὶ αὐταὶ αἱ ἀδελφαὶ νὰ συγκληρονομῶσι τὸν θανόντα πλούσιον ἀδελφὸν αὐτῶν, μόνον εἰς τὰ ιδιόκτητα ἐκείνου πράγματα . . . χωρὶς νὰ κάμωσι συνεισφορὰν τῶν προικῶν αὐτῶν καὶ χωρὶς νὰ ἀνακατωθῶσιν εἰς τὴν κληρονομίαν αὐτὴν αἱ ἀδελφαί, ὅπου ἐπροικίσθησαν πλουσίως πρότερον . . .

Τίτλος Γ'. Περὶ ἐγγύης γυναικὸς καὶ ἐνεχειράσεως πραγμάτων αὐτῆς.

Α'. . . . Τὰ αὐτὰ παρομοίως θέλει καὶ ἡ τοπικὴ συνήθεια, ἥτις ἀπεφασίσθη, ὅπου καὶ εἰς τὸ ἐξῆς ἔτζι νὰ ἐνεργῇται καὶ νὰ φυλάττεται, ὅτι δηλ. ἡ ἐγγύη τῆς γυναικὸς ὑπὲρ τοῦ ἀνδρὸς αὐτῆς καὶ ἡ ὑπογραφὴ αὐτῆς, μὲ τὴν ὁποίαν δανεῖζεται ὁμοῦ μετὰ τοῦ ἀνδρὸς αὐτῆς, νὰ μένη ἄκυρος καὶ πάντῃ ἀνίσχυρος, ὁμοίως καὶ ἡ ἐνεχειράσις τῶν προικιμαίων αὐτῆς πραγμάτων . . . ἔξω μόνον ἂν ἀποδειχθῇ ἐντελέστατα καὶ φανερώτατα, ὅτι τὰ ἀσπρά' ἐκεῖνα ἐλήφθησαν διὰ χρείας ἰδίας αὐτῆς . . .

Τίτλος Δ'. Περὶ τριμοιρίας.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Α'. . . Ἡ παλαιοτάτη ὁμως τοπικὴ συνήθεια θέλει οὕτως, ὅτι μετὰ θάνατον τοῦ ἀνδρός, εἴ γε εὗρεθῇ ἡ γυνὴ ἐκείνου τεκνοποιήσασα μετ' αὐτοῦ, εἴτε ζῶσι τὰ παῖδια, εἴτε καὶ ἀπέθανον, ἐξάπαντος νὰ λαμβάνῃ ἡ γυνὴ ἀπὸ τὴν περιουσίαν τοῦ ἀνδρός αὐτῆς ἐν τρίτον μερίδιον κατὰ δεσποτείαν, εἴτε φυλάξῃ χηρείαν παντελῇ, εἴτε καὶ μὴ, ἥτοι δευτεροῦπανδρευθῇ, τὸ ὅποιον τοῦτο φιλανθρωπῶς ἡ συνήθεια αὕτη διέταξεν, ἀποβλέπουσα εἰς τὰς τόσας ὠδύνας, λύπας τε καὶ πικρίας καὶ κινδύνους τῆς ζωῆς, ὅπου δοκιμάζει ἡ γυνὴ ἐν τῷ κυοφορεῖν, ἐν τῷ τίκτειν καὶ ἐν τῷ θνήσκειν τὰ παῖδια αὐτῆς. Ὅθεν ἡ συνήθεια αὕτη ἀπεφασίσθη νὰ ἐνεργῇται καὶ εἰς τὸ ἐξῆς ἀδιαστίκτως, καθὼς μέχρι τοῦδε ἐνεργεῖται, ὡς νόμος . . .

Γ'. . . κατὰ τὸν ἴδιον τρόπον νὰ λαμβάνωσι καὶ οἱ ἄνδρες αὐτὸ τὸ ἴδιον τρίμοιον ἀπὸ τὰς περιουσίας τῶν γυναικῶν αὐτῶν κατὰ τελείαν δεσποτείαν, ὅσοι δηλ. ἐπαιδοποίησαν μὲ τὰς γυναῖκας αὐτῶν ἐκείνας, εἴτε δευτεροῦπανδρευθῶσι καὶ αὐτοί, εἴτε μὴ.

Δ'. . . ἡ τοπικὴ συνήθεια, φιλανθρωπευομένη καὶ εἰς αὐτὰς (τὰς στείρας γυναῖκας) ἐφιλοτίμησεν ἀπὸ παλαιοτάτους χρόνους, ὅπου καὶ αἱ στεῖραι, εἴτε δευτεροῦπανδρευθῶσιν ἢ μὴ, νὰ λαμβάνωσι κατὰ δεσποτείαν τὰ θεώρητρα ἀντὶ τοῦ τριμοιρίου . . . Θεώρητρον δὲ λέγεται ἡ δωρεά, ὅπου λαμβάνει παρὰ τοῦ ἀνδρός αὐτῆς ἀμέσως ἐν τῇ δευτέρᾳ ἡμέρᾳ τῶν γάμων. Ὅθεν ἀπεφασίσθη, ὅτι αὕτη ἡ συνήθεια, ὡς παλαιοτάτη καὶ φιλάνθρωπος, καὶ μάλιστα ἔννομος, νὰ ἔχῃ κῆρος καὶ νὰ ἐνεργῇται ὡς νόμος . . .

Ε'. . . κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ οἱ ἄνδρες τῶν τοιούτων στείρων γυναικῶν μετὰ θάνατον ἐκείνων, νὰ λαμβάνωσι κατὰ τελείαν δεσποτείαν τὸ χωρίον αὐτῶν καὶ τὸ ἄλογον, εἴτε δευτεροῦπανδρευθῶσιν, εἴτε μὴ.

Σ'. . . ἀπὸ παλαιοτάτην τοπικὴν συνήθειαν, ἐλάβον τὰ προνόμια τοῦτο, εἰς τὸ νὰ λαμβάνωσι αὐτοὶ (οἱ ἀδελφοί) ὡς γονεῖς, τὸ τρίτον μερίδιον αὐτό, ὅπου ἡ Νεαρά διατάττει διὰ τοὺς γονεῖς τοῦ ἀποθανόντος γονέως ἐπὶ παιδί ἀνηλίκον, κάκεινος παρὰ πόδας ἀποθάνοντι, τὸ ὅποιον τοῦτο προνόμιον ἀπεφασίσθη ὅπου καὶ εἰς τὸ ἐξῆς νὰ ἐνεργῇται ἀδιαστίκτως, ἐπεχόντων δηλ. τῶν ἀρρένων ἀδελφῶν τὸν γονεῖν πρὸς τὰς ἀδελφὰς αὐτῶν.

Ζ'. . . ἡ τοπικὴ αὕτη συνήθεια, ὅπου δίδει τὸ προνόμιον εἰς τοὺς ἀδελφούς νὰ ἐπέχωσι δηλ. τόπον γονέων πρὸς τὰς ἀδελφὰς αὐτῶν . . . ἀπεφασίσθη . . . νὰ ἐνεργῇται ὡς νόμος πάγιος (καὶ ὅταν ἡ θυγάτηρ ἐπροικίσθῃ ἀμέσως ἀπὸ τοὺς γονεῖς αὐτῶν) . . .

Η'. . . ἕως εἰς αὐτὴν τὴν ἡλικίαν τῶν δώδεκα καὶ δεκατεσσάρων χρόνων ἀποθνήσκοντος τοῦ παιδίου, νὰ γίνεται ἡ τριμοιρία . . .

Τίτλος Ε'. Περὶ προτιμήσεως.

Α'. Ἡ ἀγωγή τῆς προτιμήσεως . . . ἀπεφασίσθη νὰ ἐνεργῇται εἰς τὸ ἐξῆς . . . ἡ πρώτη Νεαρά Κωνσταντίνου τοῦ Πορφυρογεννήτου . . .

Σ' Ἡ παλαιὰ τοπικὴ συνήθεια θέλει, ὅτι ὅταν πωλῶνται βενίτα τινῶν μωσιῶν, νὰ προτιμῶνται εἰς τὴν ἀγορὰν τούτων οἱ ἐγκάτοικοι Βλάχοι, οἱ ὅποιοι κάθηνται ἐπάνω εἰς τὰς Μωσίας ἐκείνας . . .

Τίτλος Σ'. Περὶ Κατζίβελων.

. . . Γ'. Ἡ παλαιοτάτη τοπικὴ συνήθεια θέλει διὰ τὴν κατζίβελαν ἢ τὸν κατζίβελον, ὅπου μέλλει νὰ γένη ἀλλαγὴ, νὰ θεωρῇται ἂν ἰξεύρῃ καὶ νὰ δίδεται ἄλλος κατζίβελος, ἢ κατζίβελα μὲ τὰς ἰδίας τέχνας, ὅπου ἰξεύρει ἐκεῖνος ὁ ἀλλαττόμενος, καὶ αὕτη ἡ συνήθεια ἀπεφασίσθη νὰ ἐνεργῇται ὡς νόμος.

. . . Ζ'. Ἡ παλαιοτάτη τοπικὴ συνήθεια θέλει ὅτι ὅταν πωλῶνται κατζίβελοι, νὰ προτιμῶνται εἰς τὴν ἀγορὰν τούτων οἱ συγγενεῖς τῶν κυρίων αὐτῶν τῶν κατζίβελων . . . ἀπεφα-

σίσθη . . . ἡ διορία τῆς προτιμήσεως νὰ εἶναι τριάκοντα ἡμερῶν καὶ οὐχὶ περισσότεραι . . .

Τίτλος Ζ'. Περὶ ἐξόδων εἰς προῖκα . . .

Τίτλος Η'. Περὶ χορτανιτζίας . . .

Τίτλος Θ'. Περὶ τόκων.

. . . Β' . . . Ἡ τοπικὴ ὁμως παλαιοτάτη συνήθεια ἀκολουθεῖ, ὅτι οἱ τεθνεῶτες νὰ μὴ πληρῶνωσι διάφορον, τὸ ὁποῖον τοῦτο προξενεῖ μεγάλην ἀδικίαν εἰς τοὺς δανειστάς, τὴν ὁποίαν αὐτὴν ἀδικίαν διορθώνοντες καὶ διευθύνοντες αὐτὴν τὴν τοπικὴν συνήθειαν εἰς τὸ δικαιοτέρον, ἀπεφασίσαμεν κοινῶς, ὅπου ὅσα ἄσπρα ἀπὸ δεδουλευμένου διαφόρου ἤθελε φαίνεται ἕνας ἀποθνήσκων πῶς χρεωστεῖ, νὰ τὰ χάνῃ ἐξ ὀλοκλήρου ὁ δανειστής, διὰ τὴν ἀμέλειαν αὐτοῦ, ὅπου δὲν ἐπιμελήθη ἐπὶ ζωῆς ἐκείνου νὰ τὰ λάβῃ μετὰ θάνατον δὲ νὰ μὴ πληρῶνωσι διάφορον οἱ κληρονόμοι τοῦ ἀποθνήσκοντος μέχρις ἐξ μηνῶν, μετὰ δὲ τοὺς ἐξ μῆνας νὰ πληρῶνωσι διάφορον, ἐπειδὴ ἕως εἰς τὴν διορίαν αὐτὴν οἱ κληρονόμοι γίνονται βέβαια ἐγκρατεῖς τῆς κληρονομίας . . .

Τίτλος Ι'. Περὶ βεκίλιδων . . .

Τίτλος ΙΑ'. Περὶ γεντικίου.

Α'. . . Ἡ τοπικὴ ὁμως συνήθεια δὲν δέχεται μὲ κανένα τρόπον τὸ γεντίκι, μὲ τὸ νὰ εἶναι ἐπιβλαβὲς εἰς τὸν τόπον. Ὅθεν καὶ ἀπεφασίσθη διὰ νὰ λείψῃ εἰς τὸ ἐξῆς, μήτε τὸ ὄνομα αὐτοῦ νὰ ἀκούεται, καὶ νὰ μένῃ τελείως ἄγνωστον.

425

1774. Συνθήκη 10 Ἰουλίου τοῦ Κωνσταντίνου Καϊναρτζή, ἐξ 28 άρθρων, ἐν 157 (παράρτημα) σ. 34-71, ἐν 436, τ. I σ. 319-334 καί, ἀποσπασματικῶς, ἐν 74, σ. 78-80.

« . . . 7. Ἡ Ὑ. Πύλη ὑπόσχεται σταθερὰν προστασίαν εἰς τὴν χριστιανικὴν θρησκείαν καὶ εἰς τὰς ἐκκλησίας αὐτῆς . . . 17. Ἡ Ὑ. Πύλη ὑπόσχεται . . . νὰ μὴ ἐκτεθῇ ἡ χριστιανικὴ θρησκεία οὔτε εἰς τὴν ἐλαφροτέραν καταδίωξιν καὶ νὰ μὴ ἐμποδισθῇ ποτὲ ἡ ἐπισκευὴ καὶ ἡ ἀνοικοδόμησις τῶν ναῶν τῆς θρησκείας ταύτης, ἔτι δὲ καὶ οἱ διακονοῦντες ἐν αὐτοῖς μηδεμίαν νὰ ὑφίστανται ὕβριν ἢ διωγμόν . . . ».

426

1774. Φιρμάνιον σ. Ἀβδούλ Χαμήτ Α',
περὶ φόρων νήσου Σ Ὑ μ η ς, μνημονεύει «φόρον νυμφῶν», ἐν 370, σ. 338-340.

427

1774. Φιρμάνιον σ. Χαμήτ Α', περὶ ἀπαλλαγῆς καταβολῆς ἐκτάκτων φόρων Νοτίων Σποράδων,
ὡς φορολογουμένων κατ' ἀποκοπὴν, ἐν 179, σ. 434-435. Πρβλ. καὶ 252, σ. 366-367.

428

1774. Φιρμάνιον 7 Δεκ. σ. 'Αβδούλ Χαμήτ Α', ὑπὲρ Ρόδου, Κῶ, κλπ. ἐν 451, σ. 166–168 καὶ ἐν 370, σ. 338–340.

429

1774. Χάτι σερίφ σ. 'Αβδούλ Χαμήτ, «περὶ τῶν ἐπιτρόπων τοῦ Κοινοῦ» ἐν 91, σ. 38–43. Πρβλ. ἐν 202, σ. 537.

«... οἱ... ραγιάδες ρωμαῖοι ἐπρόσφεραν... ἀναφορὰν... λέγοντες, ὅτι ἀπὸ τὰ ἄτοπα κινήματα, ὅπου ἐπεχειρίσθησαν οἱ πρόην πατριάρχαι τῶν ρωμαίων καὶ ἀπὸ τὰς ὠμὰς αὐτῶν πλεονεξίας καὶ ἐξ αἰτίας τῆς δαπάνης τῶν πολλῶν χρημάτων, ὅπου ὁ ἤδη ἐξωσθεὶς τῆς πατριαρχείας Σαμουήλ καλόγηρος... ξεχωριστὰ ὅπου τὸ χρέος τοῦ Πατριαρχείου ἔγινεν ἐπέκεινα τῶν ἑνεακοσίων πονγγίων... ἀλλὰ καὶ τὰ τῶν ἐπαρχιῶν χρέη ὅπου ὑπόκεινται εἰς τὸ Πατριαρχεῖον τῆς Πόλεως, μὲ τὸ νὰ ἐπερίσσευσαν πολλαπλασίως, ἐξ οὗ καὶ ἡ ἐρήμωσις καὶ ὁ ἀφανισμὸς τῶν ραγιάδων τοῦ ρωμαϊκοῦ γένους... ὁ... νῦν πατριάρχης τῶν ρωμαίων Σωφρόνιος καὶ ὁ σύλλογος τῶν μητροπολιτῶν καὶ οἱ πρόκριτοι τοῦ Γένους καὶ οἱ ἔχοντες λόγον καὶ περιφανεῖς καὶ μαῖστορες τῶν ὁσιότητων καὶ τῶν ραγιάδων Γέροντες, εἰς ἓν συνελθόντες, συνωμίλησαν περὶ τοῦ τρόπου τῆς ἀνβρονήσεως τῶν πατριαρχικῶν πραγμάτων οἰκονομίας τε καὶ ἐξοφλήσεως τῶν χρεῶν καὶ τόκων... Μὲ κοινὴν συμφωνίαν πάντων αὐτῶν ἀπεφασίσθη, ἵνα ἀπὸ τῶρα καὶ εἰς τὸ ἐξῆς, μὲ τὸ νὰ ζαρέτι καὶ ἐπίσκεψιν τῶν τοῦ Γένους περιφανῶν, διορισθῶσιν ἐπιτρόποι τοῦ Κεσισχάνε τέσσαρες τῶν μητροπολιτῶν, εἰδήμονες τῶν πατριαρχικῶν καὶ ὁσίων, καὶ δεκαοκτὼ παρ' αὐτοῖς ἀξιόπιστοι Γέροντες καὶ ἐχλιδεῖς τῶν περιφανεστέρων καὶ ἁγίων, διὰ τὰ γροικίσουν μὲ ἰστικλάλι καὶ πληρεξουσιότητα ἀπάσας τὰς πατριαρχικὰς ἐπιθέσεις καὶ δοσοληψίας...».

430

1774. Ἐγγραφον ἀπὸ 17 Ὀκτ. Γαζή Χασάν πασᾶ, βεζύρη καὶ καπουδάν πασᾶ, πρὸς τὰς νήσους τῆς Ἀσπρης Θαλάσσης, ὅτι μετὰ τὴν γενομένην εἰρήνην μετὰ τῆς Ρωσίας, χορηγεῖται γενικὴ ἀμνηστία εἰς τοὺς ραγιάδες, ἐν 291, σ. 279.

431

1775. Φιρμάνιον ἀπὸ 29 Μαρτίου, σ. Χαμήτ Α', περὶ τρόπου καταβολῆς φόρων τῶν Νοτίων Σποράδων, ἐν 370, σ. 340–342· μνημ. ἐν 252, σ. 367.

432

1775. Πρακτικὸν 8 Ὀκτωβρίου προεστῶν καὶ ἐγκατοίκων Κάστρου τῆς Νάξις, ἐν 193, σ. 9–10.

«... Φανερόνομεν πώς ἀπὸ παλαιότης ἕως τὴν σήμερον ἐστάθησαν νόμοι τὰ κάτωθι ἄρθρα :

Πρῶτον : Ὅτι κάμνοντας οἱ γονεοὶ πονροκοχάρι ἢ τεσταμέντο τῶν παιδιῶν τως, ἔχουν ὅλη τὴν ἐξουσία ὅτινος θελήσουν νὰ τάξουν πολλά, ὅτινος ὀλίγα, χωρὶς νὰ ἡμποροῦν τὰ παιδιὰ εἰς κανένα τρόπο νὰ ἐνοχλήσουν τὰ ἄλλα.

Δεύτερον : Κάνοντας κανένα γράμμα κοινὸν ἢ μερικὸν καὶ μετὰ τοὺς μάρτυρας ὑπογράφη ὁ καντζιλλιέρης ὁ κοινός, ἢ ὅποιος γραφέας ὅπου νὰ γράψῃ τὸ γράμμα καὶ ὕστερα ἀπὸ κάτω γραφτοῦν ἄλλοι μάρτυρες, αὐτὸ τὸ γράμμα εἶναι ἄκυρον καὶ δὲν ἔχει κανένα τόπον οὐδὲ κυριότητα».

433

1775. Χάττι σερίφ σ. Ἀβδούλ Χαμήτ Α', διὰ τὰ προνόμια τῆς οὐ γ γ ρ ο - β λ α χ ι κ ῆ ς ἡ γ ε μ ο ν ί α ς,

δοθέν εἰς τὸν βοεβόδαν Ἀλέξανδρον Ὑψηλάντην, ἐν 202, σ. 541-546, ἐνθα (σ. 546) προστίθεται : «ἀπὸ αὐτὰ ὅλα, μετὰ δύο χρόνους κανένα δὲν ἐφυλάχθη».

Ε'. Τὰ χρῆ τὰ παλαιὰ καὶ αἱ ληροφοσίαι, τὰς εἰς μετροῦντα ὅσον καὶ εἰς ἄλλα πράγματα, νὰ εἶναι ἄκυρα καὶ ἀκαταζήτητα.

Σ'. Οἱ μουσουλμάνοι ὅπου ἤθελαν ἔχει διαφορὰς με τοὺς ἐντοπίους καὶ οἱ ἐντόπιοι εἰς τὰς μεταξὺ διαφορὰς τῶν, νὰ κρίνονται ἀπὸ τὸν ἡγεμόνα τοὺς δικαίως καὶ νὰ ἀποδίδεται τὸ δίκαιον εἰς ἐκεῖνον ὅπου τὸ ἔχει.

Ζ'. Τοὺς μουσουλμάνους ὅπου ἤθελαν ἔχει κρισιολογήματα με τινὰς τῶν ἐντοπίων, με τὸ μέσον τοῦ διβάν-ἐφένδη τοῦ ἡγεμόνος καὶ ἄλλων μουσουλμάνων νὰ διορθώνωνται, καὶ ἐκεῖνη ἢ κρίσις ὅπου δὲν ἤθελε κοπεῖ με τὸ μέσον τῶν μουσουλμάνων, ἂν με σκοπὸν συκοφαντίας κινῆται ὁ κρισιολογούμενος μουσουλμάνος καὶ θέλῃ νὰ ἀδικήσῃ τὸν ἐναγόμενον χριστιανόν, τότε νὰ φέρῃ ὁ ἡγεμὼν ἀπὸ τὸ Γκιργκιόβον τὸν καδὴν νὰ τοὺς κρίνῃ, καὶ νὰ τελειοῦται ἡ ἀγωγή κατὰ νόμους, καὶ οἱ καδῆδες τοῦ Γκιργκιόβου νὰ κρίνουν τὴν κρίσιν με κάθε δικαιοσύνην, χωρὶς προσωποληψίαν, καὶ νὰ μὴν ἀδικοῦν τὸν πτωχὸν χριστιανόν διὰ τὸ χατίρι τοῦ μουσουλμάνου.

Η'. Ἐνας κάτοικος τῆς Βλαχίας νὰ μὴν ἐνοχλῆται ἀπαγόμενος εἰς ἄλλο μέρος διὰ κρισιολογήματα ὅταν εἶναι ὁμῶς ἀγωγή διὰ κληρονομίαν ἢ διὰ μετροῦντά, ἢ μαρτυρία τοῦ χριστιανοῦ ἐπάνω εἰς τὸν τοῦρκον ἐναγόμενον ἔχει τόπον. Ἐξω ὁμῶς ἀπὸ τὴν ἀγωγὴν τὴν περὶ κληρονομίας, εἰς ἀγωγὴν περὶ μετροῦντῶν ἢ μαρτυρία πολλῶν χριστιανῶν κατὰ μουσουλμάνου με τὸ νὰ ἐξεδόθῃ φετβᾶς ὅτι δὲν πιάνεται, κατὰ τὸν φετβᾶν θέλει γίνεται ἡ ἀπόφασις.

ΙΑ'. Τόποι καὶ ἀγροὶ ὅπου ἀνέκαθεν ἦτον μοναστηρίων ἢ ἄλλου τινὸς ὑποκειμένου καὶ ὕστερον ἀδίκως ἡρπάγησαν παρὰ τινος μουσουλμάνου, καὶ μέχρι τοῦδε ὀνομάζονται με ὄνομα χριστιανικόν, ἀφοῦ ἀποδειχθῇ καὶ μαρτυρηθῇ ὅτι ἀδίκως ἡρπάγησαν καὶ κατακρατοῦνται, νὰ ἐπιστρέφονται εἰς τοὺς παλαιοὺς κυριάρχας τῶν.

ΙΗ'. Ἀπὸ τοὺς Βλάχους, ἂν τινὰς ἤθελε τουρκίσει, διὰ νὰ μὴν ἡμπορῇ νὰ ζητῇ μερικὸν τῆς ἀνηκούσης αὐτῷ κληρονομίας, εἶναι ἐκδεδομένα πολλά χάττι-σερίφια καὶ ὀρισμοί, εἰπον οἱ ἄρχοντες Βλάχοι, ὅπου ἦλθον με τὸ μαγζάρι. Ὅμως εἰς τὰ καλέμια, με τὸ νὰ μὴν εὐρέθῃ τὸ ἴσον κανενὸς τοιούτου χάττι-σεριφίου καὶ ὀρισμοῦ, καὶ με τὸ νὰ εἶναι αὐτὴ ἡ

ὑπόθεσις νομική, κατὰ τοὺς νόμους οὕτως ἔχει: Ὁ χριστιανὸς ζεῖδης ἀφοῦ τουρκίση, ἂν ἀποθάνῃ ὁ πατήρ τοῦ ζεῖδῃ χριστιανὸς ἄμιρ, δὲν τὸν κληρονομεῖ. Καὶ ὁ ζεῖδης χριστιανός, ἂν ἡ τῆς χριστιανῆς χίνδι, ἀφοῦ τουρκίση, ἂν ἡ χίνδι, χριστιανὴ οὐσα, ἀποθάνῃ, ὁ ζεῖδης δὲν τὴν κληρονομεῖ. Καὶ τοῦ χριστιανοῦ ζεῖδῃ ὁ υἱός, ἄμιρ χριστιανός, ἂν τουρκίση, ὁ ζεῖδης χριστιανὸς ὢν, ἂν ἀποθάνῃ, ὁ ἄμιρ δὲν κληρονομεῖ τὸν ζεῖδῃ πατέρα του. Καὶ ἂν ὁ ζεῖδης μουσουλμάνος ζῇ, καὶ ὁ υἱὸς του χριστιανὸς ἄμιρ ἤθελεν ἀποθάνει, χωρὶς νὰ τουρκίση, ὁ ζεῖδης τοῦρκος δὲν τὸν κληρονομεῖ. Κατ' αὐτοὺς λοιπὸν τοὺς τέσσαρας φετβάδες θέλει διορίζονται καὶ ἐνεργοῦνται αἱ κληρονομίαι τῶν βλάχων ὅπου ἤθελον τουρκίσει . . .».

434

1775. Φιρμάνιον Ἰουνίου, σ. Χαμητ Α', περὶ ἀπαλλαγῆς φόρων τῶν Δωδεκανησίων,
ἐν 179, σ. 434-436 καὶ ἐν 370, σ. 342-344.

435

1775. Καταστατικὸν τῆς Ἀδελφότητος τῶν ἐν Λιβόρνῳ ὀρθοδόξων Ἑλλήνων,
τῆς 2 Ὀκτ., ἐν 108· πρβλ. καὶ ἐν 358, σ. 97-100.
... κεφ. Ε', «... Θέλει εἶναι χρέος του (τοῦ ἱερέως) ἀπαράιτητον, νὰ μὴν ἀνακατεύεται εἰς κανένα προᾶγμα ὅπου ἀνήκει εἰς τὴν Συμβαδελφότητα, τῆς ὁποίας ἡ οἰκονομικὴ διοίκησις εἶναι παντάπασιν κεχωρισμένη ἀπὸ τῆς ἐκκλησιαστικῆς του. ... Τοῦ εἶναι ἀποφασιστικὰ ἐμποδισμένον, τὸ νὰ προσπαθῇ ὅπου οἱ ψυχασταγοῦντες νὰ τοῦ ἀφίσουν εἰς ταῖς διαθήκαις τους τίποτε πρὸς ὠφέλειαν ἐδικήν του, ἢ τοῦ μοναστηρίου, ἢ ἄλλου ἱεροῦ τόπου. ... Καὶ θέλει εἶναι πρὸς ὠφέλειαν ταύτης τῆς ἐν Λιβόρνῳ τῆς Γραικῶν Ἐκκλησίας ὅλα τὰ λεγὰτα ἢ ἄλλαι διαταγαὶ ὑστερινῆς θελήσεως ἐκ τοιαύτης φύσεως (ἢτοι παρακινήσεως) ὅπου ἤθελαν γίνεαι . . .».

436

1775. Χρυσόβουλλον Ἀλεξάνδρου βοεβόδα Ὑψηλάντου, Περὶ τάξεως κριτηρίων,
ἐν 202, σ. 592-598 καὶ, ὀρθότερον, ἐν 131, σ. 233-238.

437

1775. Χρυσόβουλλον τοῦ ἰδίου, Περὶ τῆς προτιμήσεως, κατὰ τὴν πώλησιν τῶν ἀκινήτων.
Ἐδ. ρουμανιστὶ ἐν 441· περὶ τοῦ ἐλληνικοῦ κειμένου, πρβλ. 393, σ. 448 ἐπ.

438

1775. Χρυσόβουλλον τοῦ ἰδίου,
δι' οὗ ἐπικυρώνει «τὰς ὅσας διατάξεις ἔκαμεν εἰς τὴν τζάραν». Ἐν 369, τ. Γ' σ. 558-568,
ἐν 157, σ. 229-241 καὶ, ὀρθότερον, ἐν 131, σ. 239-243.

439

1775. Φιρμάνιον σ. 'Αβδούλ Χαμήτ Α', ὑπὲρ Ρ ό δ ο υ καὶ Κ ὠ ,
ἐν 175, σ. 388 καὶ σ. 397.

440

1775. 'Ιδιωτικὸν προικοσύμφωνον, ἐνώπιον τριῶν μαρτύρων, ἀπὸ 17
'Ιουλίου, ἐν 'Α ν δ ρ ω ,
ἐν 162, σ. 36–37.

(ὁ πατὴρ τῆς κόρης δίδει εἰς προῖκα διάφορα κτήματα) . . . «μὲ τοῦτο, νὰ ἀγροικιοῦνται τὰ ἄνωθεν κλείσματα διὰ μετροητὰ ἀσιλάνια τριακόσια καὶ εἰ μὲν καὶ δὲν τοῦ ἀρέσκουν τὰ ἄνωθεν κλείσματα, νὰ πέρῃ τὰ 300 γρόσια καὶ νὰ ἀπαραιτᾷ τὰ κλείσματα . . . δίδει καὶ ἀπὸ τὸ ἄλλο μέρος ὁ Α. μαζὶ μὲ τὴν ἀρχόντισσά του . . . τῇ κατοικίαν τος μὲ τὰ περιάνυλα ὅλα ὡς εὐρίσκονται, μὲ τοῦτο, νὰ κάθονται μέσα εἰς τὴν ζωὴν τος αὐτοῦ, στὴν κατοικία, τὸ περιβόλι μὲ . . . ὅλο ὡς εὐρίσκεται, μὲ τοῦτο, νὰ τρῶνε τὴν ἐμισὴν νιτράδα ἕως ποῦ ζοῦν. . . . Τάζει καὶ ὁ μέλλων στεφανωθῆναι τῆς κεφαλῆς τῆς νύμφης διὰ πρὸ γάμου δωρεὰν ἀσιλάνια 300 καὶ εἰ μὲν καὶ τοὺς συνέβη θάνατος, ἕνας ὑπὲρ τοῦ ἄλλου, ὅπου ὁ Θεὸς νὰ μὴν τὸ δόσῃ, νὰ πέρῃ ὁ γα(μ)πρὸς τὰ κοινοδοστέα καὶ ἡ νύφη τῇ πρὸ γάμου δωρεάν, ὡς ἄνωθεν γράφομεν, τὰ δ' ἐναπολειφθέντα νὰ στρέφου(ν)ται εἰς τοὺς προθίμους. Καὶ εἰ μὲν καὶ κάμουν κληρονόμον καὶ ἀποθάνει μετὰ ταῦτα, πάλιν νὰ στρέφονται εἰς τοὺς προθίμους . . .».

441

1775. Προικοσύμφωνον ἀπὸ 15 'Ιουλίου, ἐν Ν ά ξ ω , ἀνέκδοτον,
ἐν ΕΒΕ Τμ. χφφ. Ξ 261.

(α' ἐκ μέρους τῆς μητρὸς τῆς νύμφης) « . . . ξηγῶντας ἀκόμι . . . ὅτι ὅλα τὰ ψυχικὰ ὅπου ἄφηκεν ὁ μακαρίτης της, ὁ πατέρας τῆς νύμφης καὶ ὁ ἀδελφός της, νὰ εἶναι κρατημένη νὰ τὰ κάμῃ ἢ λεγομένη της ἀρχοντοπούλα ἀενάως, καθὼς διορίζουν . . . » (καὶ β' ἐκ μέρους τοῦ ἀδελφοῦ τοῦ πατρὸς τοῦ γαμβροῦ πρὸς τὸν τελευταῖον) « . . . ὁ ὁποῖος (θεῖος) δὲν ἔχει παιδὶ εὐλογητικὸν ἐκ τῆς σαρκὸς του . . . καὶ μὲ τὴν κοντετζιόνε . . . ὅτι ἂν ἤθελεν ἀποθάνει (ὁ γαμβρὸς) ἄκληρος, ὅπου ὁ Θεὸς νὰ μὴν τὸ δόσῃ, ὅλα ἐτοῦτα ὅπου τὸν προικοδοτίζει, νὰ στρέφονται εἰς τὸ πρόσωπόν του . . . ».

442

1775. 'Απόφασις Νικολάου Πέτρου Μαυρογένους, δραγομάνου τοῦ Στόλου, ἐπὶ ἰδιωτικῆς διαφορᾶς ἐν Ν ά ξ ω , ἀνέκδοτος,
ἐν ΓΑΚ, φάκ. Ζερλέντη 163.

« . . . ἡ ἀρχόντισσα Μαργέτα χήρα Κωνσταντίνου Κόκκα, ἔχουσα διαφορὰν μετὰ τῶν προγονῶν της διὰ τὴν περιουσίαν τῶν ἀποθανόντων δύο ἀδελφῶν αὐτῶν, τέκνων τῆς ρηθείσης Μαργέτας . . . ἤλθον καὶ ἐνεφανίσθησαν πρὸς ἡμᾶς διαφερόμενοι. Τούτου χάριν, ἡμεῖς ἐδόσαμεν ἄδειαν νὰ ἐκλέξουσιν δύο αἵρετοὺς κριτὰς ἐκ τῶν ἀξίων ὑποκειμένων, διὰ νὰ κάμουν

καὶ τὰ δύο μέρη κομπρομέσα, ὁποῦ νὰ μὴν παραβοῦσι καὶ ἀθετήσουσι αὐτὴν τὴν ἀπόφασιν τῶν δύο αἰρετῶν κριτῶν. Ὅθεν ἐψηφίσθησαν . . . οἱ ὅποιοι . . . ἔκαμαν ἔγγραφον τὴν ἀπόφασιν τοὺς καὶ τὴν ἐφανερώσαν πρὸς ἡμᾶς, τὴν ὁποῖαν θεωρήσαντες, ὅτι εἶναι εὐλογος καὶ δικαία, διορίζομεν καὶ ἡμεῖς, καὶ ἀποφασίζομεν, ὅτι αὕτη ἡ ἀπόφασις τῶν ἄνω εἰρημένων αἰρετῶν κριτῶν νὰ εἶναι βεβαία καὶ ἀπαρασάλευτος καὶ ὅστις μετέπειτα, παραβαίνων τοὺς θεσμοὺς τῆς δικαιοσύνης, ἤθελε ζητήσῃ νὰ σκανδαλίσῃ καὶ νὰ χαλάσῃ αὐτὴν τὴν δικαίαν ἀπόφασιν, νὰ ἔχῃ νὰ δίδῃ εἰς τὸ μουντάκι τοῦ ὑψηλοτάτου ἡμῶν αὐθέντου βεζύρη καὶ καπετὰν πασᾶ γρόσια τὸν ἀριθμὸν 2500 . . . Αὐτὴν δὲ τὴν δόσιν . . . τὴν ἐδέχθησαν καὶ τὴν ἔστειραν καὶ τὰ δύο μέρη ἔμπροσθεν ἡμῶν . . . ».

443

1776. Ἐγγραφον ἀπὸ 26 Αὐγ. τοῦ δραγομάνου τοῦ Στόλου Νικ. Μαυρογένους,

πρὸς τοὺς «προεστῶτας καὶ ἐπιτρόπους» τῆς νήσου Μυκόνου, ἀνέκδοτον, ἐν ΓΑΚ, φάκ. Μυκόνου 140.

« . . . μετὰ τὸ παρὸν σᾶς φανερόνομεν, ὅτι εἶδομεν μίαν ὁμολογίαν ὁποῦ χρεωστεῖ ὁ Κ.Κ. πρὸς τὸν Π.Ο. μετὰ μαρτυρίας. Αὐτὰ τὰ ἄσπρα νὰ τὰ δόσῃ, ποσάζομεν ἐξ ἀποφάσεως καὶ χωρὶς προφάσεως, μετὰ ὅλον τοῦ τὸ διάφορον, διότι ὕστερον, ἂν ἐναντιωθῇ, ἐρχόμενοι ἡμεῖς, θέλει παιδευθῇ ὡς ἀπειθής. Λοιπὸν θέλετε ἐπιμεληθῇ ὁποῦ νὰ τοῦ πληρωθοῦν τὰ ἄσπρα καὶ ἂς μὴν προφασίζεται. Οὕτω ποιήσατε καὶ μὴ ἄλλως, ἐξ ἀποφάσεως ».

444

1776. Γράμμα τοῦ δραγομάνου τοῦ στόλου Νικολάου Μαυρογένους, ἀπὸ 10 Ἀπριλίου,

πρὸς τὸν Χουσεῖν τζαούσην καὶ τοὺς προεστῶτας τῆς νήσου Νάξου, ἀνέκδοτον, ἐν ΓΑΚ, φάκ. Ζερλέντη 163.

« . . . εἶδομεν μίαν διαθήκην νόμιμον καὶ εὐλογον τῆς μακαριτοῦ Χατζίδενας, γενομένην πρὸ χρόνων πέντε . . . Εἰς τὸν καιρὸν τοῦ θανάτου της, εἰς τὸ ἔσχατον τέλος, ὅταν ἐθόλωσαν αἱ φρέναις της, χωρὶς νὰ εἰξεύρῃ τί κάμνει ἔβαλεν μαρτυρίας διὰ τὸν ρηθέντα νερόμυλον . . . Μετὰ τοιαύτην ψευδῇ ἀπάτην, ζητοῦσι νὰ ἀποξενώσουν τὸν ρηθέντα νερόμυλον. Εἰς τόσον, κατὰ τοὺς νόμους, ἡ πρώτη διαθήκη ἰσχύει καὶ ἂν κάμῃ ἄλλην, πρέπει νὰ ζήσῃ τρεῖς μῆνας καὶ ἔτι νὰ χαλασθῇ ἡ πρώτη καὶ ἂν χαλάσῃ καὶ τὴν ἄλλην, πρέπει νὰ ζήσῃ σαράντα ἡμέραις. Πόσον μᾶλλον, ὁποῦ δὲν ἔκαμεν ἄλλην ; Ὅμοίως καὶ ἡμεῖς, κατὰ τοὺς νόμους καὶ κατὰ τὸ δίκαιον καὶ ὀρθὸν τῆς διαθήκης, ἀποφασίζομεν, ὅτι ὁ ρηθεὶς νερόμυλος νὰ εἶναι εἰς ἐξουσίαν τῆς ἀρχοντίσης Σοφιανάκη, μηδενὸς ἐναντιουμένου . . . εἰ δὲ καὶ δὲν σᾶς ἀκούσουν καὶ κάμουν καμμίαν σύγχυσιν, ἐπειδὴ καὶ κανχῶνται εἰς τὰ ἄρματα τοὺς, νὰ τοὺς βάνετε εἰς τὰ σίδερα μαζὶ μετὰ τοὺς ἄλλους, ἕως ὁποῦ νὰ ἔλθῃ ὁ ὑψηλότατος αὐθέντης μας . . . ».

445

1776. Διαθήκη ἐν Κεφαλληνίᾳ,

ἐν 298, σ. 426–428.

«... ἀφίνω διὰ κυρίους καὶ καθολικούς μου κληρονόμους τὰ τρία μου παιδιά τὰ ἀρσενικά, ἡγουν Σ., Γ. καὶ Π., εἰς ὅλον τὸ προικίον ὅπου ἐπῆρα, καθὼς ὁμολογᾷ ἡ ἀρέσκειά μου (= προικοσύμφωνον) καὶ προικοπαράδοσί μου καὶ ἀκόμα καὶ εἰς τὸ προικὶόν τῆς ποτὲ μάνας μου καὶ εἰς ὅ,τι ἄλλο μου ἀπαρθενίζει δικαιώματα καὶ ἀτζιόνες, μὲ τέτοια κοντιτζιόν, ὥστε ζῇ ὁ πενθερός μου Ν. Μ., νὰ εἶναι ἀσιστέντες καὶ νοικοκύρης εἰς τὸ αὐτὸ πρᾶμα μου, ἡγουν οὐζουφρουτουάριος, διὰ νὰ ἔχη τὰ αὐτὰ παιδιά μου εἰς τὴν ὑποταγὴν του, καὶ ἀποθανόντας ὁ αὐτὸς πενθερός μου, τότες νὰ μνέσκουν κληρονόμοι μου ἀσολοῦτοι τὰ αὐτὰ τρία μου παιδιά τὰ ἀρσενικά, νὰ μποροῦν νὰ λαβαίνουν ὅλην τὴν ἐξουσίαν εἰς τὸ ἀπὸ πρᾶγμα μου· ἔτι λέγει, ὅτι τὴν θυγατέρα μου τὴν Α. νὰ ἔχη χρέος ὁ αὐτὸς πενθερός μου, ἀντάμα μὲ τὰ αὐτὰ τρία μου παιδιά κληρονόμους μου, νὰ τὴν παντρεύουν καὶ νὰ ἔχουν νὰ τῆς δίνουν διὰ προικὶον ἀπὸ τὸ πρᾶμα μου, δονκάτα 1500 ἀπὸ λ. 6 τὸ κάθε ἓνα, εἰς τόσο μόμπιλε καὶ στάμπιλε καὶ εἰς τὸ στάμπιλε νὰ εἶχε τῆς δίνουν ὅθε εἶχε τοὺς εὐχαριστᾷ τοὺς κληρονόμους μου...».

446

1776. Πρακτικὸν 30 Ἀπριλίου ἱερατείου καὶ προεστῶν Μυκόνου, περὶ συντάξεως διαθηκῶν καὶ προικοσυμφώνων, ἐν 52, σ. 142–143.

«Μὲ τὸ νὰ ἀκολουθοῦν εἰς τὰς διαθήκας καὶ προικοσυμφωνὰς μας, δηλαδὴ σὲ μερικά, σκάνδαλα καὶ σύγχυσις, λοιπὸν τὴν σήμερον ἐκινῶμεν ὅλον τὸ ἱερατεῖον καὶ οἱ εὐρίσκομενοὶ προεστοὶ καὶ ἐσυνωμλήσαμε διὰ τὴν αὐτὴν ἐπόθεσιν καὶ ὅλοι ὁμογνώμως εὐρήκαμεν εὐλογον καὶ δίκαιον, ὅποιος χριστιανὸς ἀπὸ τοὺς ἐγκατοίκους μας, μὲ ἰδιά του θέλησιν, ἤθελε ζητήσῃ ἀπὸ τοὺς ἱερεῖς μας, ὅποιον θέλει, μὲ ἰδιά του γνώμην, νὰ τὸν κράξῃ, διὰ νὰ τοῦ κάμῃ τὴν διαθήκην του ἢ καὶ προικοσυμφωνόν του, νὰ ἔχη χρέος ὁ κραζόμενος ἱερέας ἢ κληρικὸς εἶναι, ἢ καὶ ὁ νοτάριος δημόσιος, νὰ εἶναι χρεῶσται, ὅπου νὰ κράζουν τρεῖς προεστοὺς, ὅποιοι ἤθελαν εὐρεθοῦν ἐκεῖνον τὸν καιρὸν, ὅπου νὰ τελειώσουν εἴτε προικοσύμφωνον εἴτε διαθήκην, καὶ ἐτότες νὰ ἔχη τὸ κῦρος εἴ τι γράμμα ἤθελεν τελειώσει, νὰ διαφεντεύεται ἀπὸ τὴν πολιτείαν μας εἰς ὅποιον κριτήριον ἤθελε φανερωθοῦν τὰ τοιαῦτα γράμματα· ξεκαθαρίζοντας, πῶς ἐὰν καὶ ἤθελε ἀκολουθήσῃ κανένα συμβεβηκὸν εἰς κανένα ὑποκείμενον... καὶ ἤθελεν κράξῃ τὸν πνευματικὸν πατέρα διὰ ἐξομολόγησίν του καὶ εἰς τὸν ὁμοιον καιρὸν ἤθελε τοῦ παραγγεῖλει διὰ τὴν ψυχὴν του καὶ εἴ τι ἄλλο ἤθελε τοῦ εἰπεῖ, ἐβγάζοντας τὴν ἐξομολόγησίν του, νὰ ἔχη χρέος ὁ πνευματικὸς εὐθὺς χωρὶς ἀναβολὴν καιροῦ, ὅπου νὰ εὐρίσκη ἢ κληρικοὺς τῶν ἱερέων, ἢ προεστοὺς τῆς πολιτείας, ἢ καὶ ἀπὸ τοὺς γερωντοτέρους ἱερεῖς, νὰ τοὺς φανερώνη εἴ τι ἐπαρήγγειλεν ὁ ἀσθενής, ὅπου, ἂν προφθάσῃ, νὰ τοὺς παίρῃ ἐμπροσθεν εἰς τὸ πρόσωπον ἐκεῖνο, ὅπου νὰ παίρνουν τὴν μαρτυρίαν του διὰ ζώσης φωνῆς, δηλαδὴ τοῦ ἀσθενῆ, ὁφέποτε καὶ δὲν εἶναι (σ)τάσιμον διὰ νὰ δώσῃ τὴν μαρτυρίαν ὡς ἄνωθεν, εὐθὺς νὰ πηγαίῃ ὁ πνευματικὸς, χωρὶς ἀναβολὴν καιροῦ, εἰς τὴν κοινὴν καντζηλλαρίαν νὰ κράξῃ τρεῖς προεστοὺς, νὰ φανερώνη ἐν καθαρῷ συνειδότι καὶ μὲ τὴν ψυχὴν του, τὰ ὅσα ἤκουσεν ἀπὸ τὸν ἀσθενῆ. Εἰ δὲ καὶ ἤθελεν ἀποθάνει ὁ ἀσθενής, καὶ πάγῃ ὑστερώτερα, μετὰ τὸν θάνατόν του, εἰς τὴν Καντζηλλαρίαν μας, νὰ μὴν πγιάνεται ἡ μαρτυρία του. Καὶ λοιπὸν δίδομε τὴν εἰδησιν εἰς ὅλους τοὺς ἐγκατοίκους τῆς πολιτείας μας,

ἀπὸ τὴν σήμερον ὅποιος ἤθελεν κάμει γράμμα νὰ εἶναι μαρτυρημένο καὶ βεβαιωμένο ὡς ἄνωθεν λέμε, εἰ δὲ καὶ δὲν ἀκλουθῇ, ὡς ἄνωθεν, μὲ ἀξιοπίστους μάρτυρας, νὰ εἶναι νου-
λάδο, ὡς ἄσπρο χαρτί . . .».

447

1776. Ἐπικύρωσις, ἣ ἀνανέωσις τοῦ τ ὁ μ ο υ π ρ ο ι κ ὅ ς, ἐπὶ μ. Ἰωαν-
νίνων Παϊσίου,

ἐν 67, σ. 216–218, ἐν 368, σ. 536–539 καὶ ἐν 69, σ. 53.

(Διαίρεσις εἰς ἑπτὰ τάξεις, ἥ προῖξ ἄσπρα τζουρούκικα 180000, 150000, 90000, 60000, 40000, 30000 καὶ 20000. Τὰ «ἀκόλουθα» τὸ $\frac{1}{2}$ τῶν ἄνω ποσῶν. Εἰς «ταῖς κατώτεραις τάξεσι» ἡ ποσότης ἀδιόριστος. Τὰ προξενητικά 5%, ἐξ ὧν τὸ $\frac{1}{3}$ ὁ προ-
ξενητῆς καὶ τὰ $\frac{2}{3}$ οἱ συγγενεῖς τοῦ γαμβροῦ. — Τέλειος ἀρραβῶν ὅταν ἀλλαχθοῦν τὰ δακτυλίδια καὶ δοθῇ εἰς τὸν γαμβρὸν τὸ προικοσύμφωνον καὶ τὰ προξενητικά. — Ἀθε-
τουμένου τοῦ ἀρραβῶνος ἄνευ νομίμου αἰτίας, ἀφορίζεται ὁ ἀθετῶν καὶ δὲν ἔχει ἄδειαν γάμου ἐν τῇ αὐτῇ ἐπαρχίᾳ. — Ποινὰ διὰ τὴν παράβασιν τῶν ὁρίων προικός).

Σημ. Σχετικὸς εἶναι καὶ ὁ ἀχρονολόγητος, ἀλλὰ τοῦ ἡ' αἰ. «Κανονισμὸς τῶν προικῶν ἐν χώρᾳ Λιασκοβέτζι», τοῦ ἡπειρωτικοῦ Ζαγορίου, ἐκ γφ. IEEE 249 (φ. 23β), ἐν 194, σ. 193–194. Κατὰ τὸν Κανονισμόν τούτον οἱ κατὰ τοὺς διακροῦνται εἰς ἑπτὰ σ κ ἄ λ ε ς, ἥ δὲ προῖξ δὲν ἠδύνατο νὰ ὑπερβῇ τὰ γρόσια, 800, 600, 500, 400, 300, 200 καὶ 150.

448

1776. « . . . πίστιν ποιούμεν οἱ κάτωθι . . . τοῦτοι . . . Π α ξ ῶ ν . . . ὅτι παλαιόθεν δὲν ἦτο ποτὲ ἡ συνήθεια νὰ γίνεταί ἡ ἀνάγνωσις εἰς τὶς δια-
θῆκες . . . μόνον ἄρχισεν ἡ αὐτὴ συνήθεια ἀπὸ ταῦς ρεβιζόρους τῶν Κο-
ριφῶν καὶ μᾶς ἐδόθη εἰς εἶδην ἀπὸ τοῦ 1776 ἕως τοῦ νῦν καὶ ἔτζι
πράττομεν τὴν σήμερον (1783) . . . »

ἐν 295, σ. 368.

449

1776. Γράμμα Ἀλῆ Ἀγᾶ Βελόγλου, ἰσοβίου τιμαριούχου τῆς νήσου Σ ὕ ρ ο υ,
ἐν 329, σ. 72–74.

« . . . Σᾶς προστάζω ἀκόμη, ὅτι ὅποιον θέλει ὅλον τὸ Κοινὸν καὶ μικροὶ καὶ μεγάλοι καὶ εἶναι ὅλοι εὐχαριστημένοι ἐκεῖνον νὰ διορίσετε διὰ βεκίλη σας καὶ κοντζαμπασή σας καὶ εἰς ἐκεῖνον νὰ εἰστε ὅλοι σας ὑποτεταγμένοι. Ἐτει σᾶς προστάζω ὅτι τὴν μάννα καὶ τὴν βοῦλλα καὶ τὸ σεντοῦκι τοῦ Κοινοῦ νὰ δοθοῦνε εἰς τὰ χέρια τοῦ καντζιλιέρη, ὅπου εἶναι βαλμένος ἀπὸ τὸ Κοινόν . . . Καὶ νὰ εἰστε εἰρηνιμένοι καὶ ἀγαπημένοι καὶ ὅποιον θέλει ὅλος ὁ τόπος διὰ καντζάμπαση καὶ καντζιλιέρη, ἐκεῖνον κάμετε, ὅπου νὰ εἰστε ὅλοι εὐχα-
ριστημένοι . . . ».

450

1777. Διαθήκη ἀπὸ 23 Νοεμβρίου, ἐν Νάξῳ, ἀνέκδοτος, ἐν ΕΒΕ Τμ. χφφ. Ξ 268.

«... ἀφίνω τὴν γυναῖκα μου κυρία-νοικοκυρὰ εἰς τὰ πράγματά μου καὶ εἰς τὰ παιδιά μου, νὰ ἔχη ἄδεια νὰ τῶν δίνῃ ἐτοῦτο ὅπου νοματίζω ἐδῶ τοῦ καθ' ἐνός, μὲ τοῦτο : ἂν εἶναι εἰς τὴν ὑποταγὴν τῆς· καὶ ἐὰν κανένα ἤθελεν ξεθεληματεύσει — ὅπου ὁ Θεὸς νὰ μὴν τὸ δόσῃ — νὰ ἔχη ἄδεια ἡ γυναῖκα μου νὰ τοῦ δόσῃ ὅ,τι θέλει... καὶ ἂν τὰ παιδιά μου ἀποθάνουν ἐξάπινα, ὅπου ὁ Θεὸς νὰ μὴν τὸ δόσῃ, νὰ πηγαίνῃ τὸ προῖγμα μου εἰς τὰ ἀδέλφια μου, τὰ ἀσερνικά... ».

451

1777. «Συνήθειαι τοπικαὶ τοῦ πριγκιπάτου τῆς Οὐγγροβλαχίας καὶ τινες νόμοι βασιλικοί· αἵτινες συνήθειαι διενεργοῦνται ὡς νόμοι διὰ τὴν παλαιότητα».

Ἀνέκδοτον ἐν χφ. 1195 Βιβλιοθήκης Ρομάνης Ἀκαδημίας.

452

1777. Τρίτη ἔκδοσις τῆς μεταφράσεως ὑπὸ Ἀλ. Σπανοῦ τῆς Ἐξαβίβλου τοῦ Ἀρμενοπολίτου, ὁμοία πρὸς τὴν β', τοῦ 1766. Πρβλ. ἀνωτέρω ἀριθ. 353 καὶ 407.

453

1777. «Εἰσαγωγὴ τῶν Νόμων, ἥτοι τὰ Ἰνστιτοῦτα κατ' ἐπιτομὴν» τοῦ Μιχ. Φωτεινοπούλου,

Πρβλ. ἐν 278, σ. 3–64. Ἴσως πρόκειται περὶ παραλλαγῆς τοῦ Νομικοῦ Προχείρου (1765), ἀνεκδότου ἐν χφ 1195 Ἀκαδημίας Βουκουρεστίου· πρβλ. ἀνωτέρω ἀριθ. 402, σ. 13 σημ. 4 καὶ σ. 29 καὶ ἐν 414, σ. 294–297.

454

1777. Ἀπόφασις ἐπιτρόπου Σύρου, 20 Ἰανουαρίου, περὶ συνεταιρικῆς βοσκήσεως ζώων ἐν Σύρῳ, ἐν 110, σ. 207.

455

1778. Ἐγγραφὸν ἀπὸ 28 Ἰουλίου τοῦ βοῖβόνδα Ἀνδρ. Ἰσμαήλ Ἀγᾶ. Δικονομικαὶ διατάξεις περὶ μαρτύρων, ἀποσπασματικῶς, ἐν 294, σ. 48.
... ὅτι εἰς τὸν Ἀμόλοχον «ἔτρεχαν πολλὰ ἀκαταστασίαι, μαρτυρῶντας σήμερον ὁ ἓνας διὰ τὸν ἄλλο καὶ αὖριον διὰ τὸν ἄλλο καὶ ξεμετρῶντας τὰ πράγματα, πηγέναν εἰς τὴν κακίαν καὶ τὸν φθορὸν τοῦ τόπου»... ἀποφασίζει, «νὰ μὴν ἡμπορεῖ νὰ θεωρεῖ εἰς καμμίαν

ὑπόθεσιν ἀπὸ δεκαπέντε χρονῶ καὶ ἀπάνω . . . καὶ κανενὸς μαρτυρίες νὰ μὴν πιάνονται, ἐξόχως γράμματα καὶ ζάπτι . . . διὸ εἰς βεβαίωσιν ἔγινε τὸ παρόν, μὲ γνώμην τῶν γερόντων, βεβαιώνωντάς το καὶ ὁ . . . βοῖβόντας μὲ τὴν βουλήν του καὶ οἱ γέροντες μὲ τὴν ὑπογραφή τους καὶ ὁ κοινὸς κοτζάμπασης, ἔχοντας διὰ πάντα τὴν ἰσχύν».

456

1778. Πρακτικὸν 10 Ἰουλίου προκρίτων Μυκόνου, περὶ ρυθμίσεως δικαιωμάτων ἐπὶ κοληγείας θρεμμάτων, ἀνέκδοτον, ἐν ΓΑΚ, φάκ. 172 Ζερλέντη.

« . . . ὅτι ἀπὸ τὴν σήμερον, ὅποιος βοσκὸς ἤθελε κοληκεύσει πρόβατα, μὲ ὅποιον ἤθελεν κοληκεύσει, ἢ μικρὸν ἢ μεγάλον, νὰ μὴν ἡμπορεῖ ἀπάνω εἰς τὴν πληρωμὴν τῶν προβάτων νὰ ζητᾷ παραπάνω ἀπὸ τοὺς τριάντα παράδες τὸ ἓνα, τόσον εἰς πρόβατα, ὅσον καὶ εἰς τὰ κασίκια· ὁμοίως καὶ ὁ κόληκας νὰ μὴν εἰμπορῇ νὰ δίνη παραπάνω. Ἀπὸ δὲ τὰ «χαοίσματα», ὁποῦ τὰ ἔκαμαν καὶ ἀπὸ κακὴν συνήθειαν, νὰ μὴν εἰμποροῦν οἱ βοσκοὶ νὰ ζητοῦν τελείως ἅπαντα, μήτε πολὺ μήτε ὀλίγον, ἀλλὰ μήτε ὁ κόληκας νὰ ἔχη τὴν ἄδειαν νὰ τοῦ δόνει τίποτε δια πεσκέσι, πάρεξ τὸ κεφαλοχάρασό του, ἂν εἶναι ἀνιθρεμμένος, σὰν πανδρεμένου, καὶ ὁ λεύθερος σὰν λεύθερος, τὰ ὁποῖα νὰ πληρώνονται ἀπὸ τὸν κόληκα τὸν καθ' ἕκαστον χρόνον καὶ ὄχι πεσίνοι, ὡσὰν καὶ πρωτίτερα. Καὶ εἰς τούτῳ ἀπάνω ἀποφασίζουσιν ὅλοι ὁμογνώμως, ὅποιος παρέβη ἀπὸ τὰ ἄνωθεν ἀποφασιστικά, ἢ ὁ βοσκὸς ἢ ὁ κόληκας καὶ μαθητευθῇ, νὰ δίνη τοῦ κατὰ καιροῦ βοῖβόντα τοῦ τοποῦ μας γρόσια ἑκάτον ὁ κάθε ἓνας, τόσον ἐκεῖνος ὁποῦ θὲ νὰ τὰ λάβῃ, ὅσον καὶ ἐκεῖνος ὁποῦ τὰ δόσῃ. Ὅθεν καὶ εἰς ἐνδειξιν . . . ».

457

1779. Κατάστιχον τῆς 2 Ἰαν. τοῦ ρουφετίου τῶν μπακάλιδων τῆς Μοσχολέως, ἐν 237, σ. 526–528.

458

1780. «Συνταγμάτιον Νομικὸν περὶ εὐταξίας καὶ τοῦ καθήκοντος ἐκάστου τῶν κριτηρίων καὶ τῶν ὀφφικίων τοῦ πριντζιπάτου τῆς Βλαχίας, τῶν ἀνηκόντων εἰς τὸ πολιτικόν. Ὁδηγία τῆς εἰς τὸ ἐξῆς ἀποφάσεως τῶν εἰς τύπον ἤδη συλλεχθεισῶν ὑποθέσεων καὶ συμφωνία τῶν τοπικῶν ἐθίμων . . . φιλοπονηθὲν παρὰ τοῦ . . . ἡγεμόνος . . . Ἀλεξάνδρου Ἰωάννου Ὑψηλάντου Βοεβόδα . . . Νῦν τύποις πρῶτον ἐκδοθὲν εἰς ρωμαϊκὴν καὶ πάτριον γλῶτταν . . . ».

Ἀνεδημοσιεύθη ἐν 131, σ. 145–231 καὶ ἐν 442. Πρβλ. ἐν 137, σ. 396–401 καὶ ἐν 338.

459

1780. Καταστατικὸν Συντροφίας Ἀμπελακίων, ἐξ ἄρθρων 20,

ἐν 302, σ. 382–388 καὶ ἐν 83, σ. 26–31.

ζ'. Ὑπόσχονται ἢ κατὰ μέρος συντροφίαις νὰ μὴ δανείσωσιν εἰς κανένα ἐξωτερικὸν πρόσωπον ἀπὸ τὰ καπιτάλια των, μήτε ἔχει τὴν ἄδειαν τινὰς νὰ σηκώνῃ ἀπὸ τὰ καπιτάλια του καὶ νὰ μεταχειρισθῇ κανένα ἐξωτερικὸν γεγονότιον διὰ ξεχωριστὸν του λογαριασμόν, . . . οὔτε κεφίλης νὰ γίνῃ τινὰς ἀπὸ τοὺς συντρόφους εἰς ἐξωτερικὸν πρόσωπον ἔχει ἄδειαν, μήτε εἰς ἐδικὸν του . . .

ιζ'. Καὶ τελευταῖον πληρωθείσης τῆς αὐτῆς συμφωνημένης διορίας τῶν τριῶν χρόνων νὰ θεωρεῖται ὁ καθολικὸς καὶ τέλειος λογαριασμὸς τῆς αὐτῆς κοινῆς συντροφίας καὶ ἀδελφότητος καὶ ἐνγάζοντες πρῶτον τὰ καπιτάλια, ὅπου ἐβάλλθηκαν εἰς τὴν κοινὴν συντροφίαν ὁμοῦ μὲ τὸ συμφωνημένον διάφορον πρὸς 12 τὰ ἑκατὸν τὸν χρόνον, ὁμοίως καὶ τὰ ὅσα ξένα ἐδανείσθη ἢ συντροφία καὶ ἐδῶ καὶ εἰς τὰ ἔξω μέρη, ὁμοῦ μὲ τὸ διάφορόν των, ὁμοῦ καὶ τὰ ἔξοδα, ἐνοίκια μαγαζίου, κονακίου, φαγοῦρες καὶ λοιπὰ συνήθη, ὁμοίως καὶ μισθοὺς ἀνθρώπων ὅπου ἤθελαν ἀκολουθήσῃ τόσον ἐδῶ, ὅσον καὶ εἰς Εὐρώπην καὶ εἰς τὰ λοιπὰ μέρη· ὅστερον ὅσον διάφορον ἐξαποστείλει ὁ πλουσιόδοτος Θεός, νὰ μοιράζεται κατὰ τὴν συμφωνηθεῖσαν καὶ ταῖς ἰδίαις ἡμῶν ὑπογραφαῖς βεβαιωθείσαν διάταξιν καὶ καταγραφὴν τῶν μεριδίων, πέρνοντας καθένας τὸ ἀποφασισθὲν μέρος του εἰς μετρητά, εἰς πρᾶγμα ἢ εἰς βερεσέδια ὅπου εὕρεθον κατ' ἀναλογίαν εἰς τὸν ἴδιον τρόπον νὰ γίνεται καὶ ἡ μοίρασις τῆς ζημίας, ἣν ὁ Κύριος μὴ δώσει . . .

1780. Μπουγιουλντί νομάρχου Θεσσαλονίκης, περὶ ἀπαλλαγῆς τῶν Ἀγιορείτων ἀπὸ πάσης φορολογίας, δυνάμει φερμανίων, μνημ. ἐν 190, σ. 18 (19/16).

1780. Φερμάνιον περὶ τῆς ἐλευθερίας καὶ τῶν προνομίων τοῦ Ἀγίου Ὁρου, μνημ. ἐν 190, σ. 18 (19/19).

462

1781. Χρυσάνθου, ἀρχιεπ. Κύπρου, Ἴσον πρὸς τὸ γίνεσθαι τοὺς γάμους ἐν ἄκρᾳ ἡσυχίᾳ, ἄνευ χορῶν καὶ τυμπάνων καὶ προσκαλεσμάτων πολλῶν», μνημ. ἐν 282, σ. 231, ἐκ τοῦ χφ. Κώδ. Α Ἀρχιεπισκοπῆς Κύπρου (σ. 92).

463

1781 (?)— Ἐπιτομὴ τῶν ἱερῶν κανόνων, τοῦ Νεοφύτου Καυσοκάλυβίτου, ἐν χφφ. EBE 1457 καὶ 1458, Ἑλλ. Σχολείου Κορθίου Ἀνδρου 11, Ρουμ. Ἀκαδ. 295. Πρβλ. ἐν 113.

464

1782. Σύμβασις ἐμφυτεύσεως (παντίκι) ἀπὸ 14 Ἀπρ. ἐν Νάξω, ἀνέκδοτος,

ἐν ΕΒΕ Τμ. χφφ. Ξ 276.

(Ἡ Κ.Ντ. δίδει κτῆμα τῆς εἰς δύο ἀδελφούς) «διὰ παντοτεινὸν κατὰ τὸ συνήθειο καὶ τάξιν τῶν παντικίων, νὰ τὴν δουλεύουν καὶ διὰ τιμὴν τοῦ τεταρτίου τῆς δίνουν ρεάλια νέτα 175, καθὼς τὴν ἐτίμησεν ὁ Γ.Μ., βαλμένος ἀπὸ τὰ μέρη, τὸν ὅποιον ἀριθμὸν τὸν ἐμετρούσασιν ἐδῶ παρὸν οἱ ἄνωθεν . . . παντικατόροι . . . καὶ ὑπόσχονται οἱ αὐτοὶ παντικατόροι ἐδῶ παρὸν, νὰ δουλεύουν τὸ αὐτὸ πράγμα καλὰ, τιμημένα καὶ ἐμπιστεμένα εἰς ὅλους τοὺς καμάτους καὶ δούλεψαις, νὰ τὴν κοπρίζουν καλὰ, ὄντας εἶναι ράπη, ἤγουν χρόνον παρὰ χρόνον, νὰ τὴν χωρίζουν ἀπὸ τὴν ἄλλην πάστην, ὅπου εἶναι ἐνωμένα, νὰ τὴν ἔχουν φραγμένην καὶ ἀπαντιμένην(;) γύρου τριγύρου, νὰ τὴν σπέρουν χειμωνικὴν, καλοκαιρικὴν, καὶ ὅ,τι νιτράδια ἤθελε κάμει νὰ τὰ μοιράζων στήν μέση ὁ νοικοκύρης μὲ τοὺς παντικατόρους, ἴσια καὶ ἀδόλωτα, εὐγάζοντας τὸ πέμπτον τῆς βασιλείας καὶ ὄντας μαχτοῦ, νὰ πέρουν οἱ παντικατόροι τοῦ τεταρτίου τῶς τὸ βοϊβορτίκι καὶ νὰ πληρώσων τὸ δόσιμον τοῦ τεταρτίου τῶς τὸν κάθε χρόνον καὶ νὰ μὴν ἠμποροῦν νὰ θεοῖσιν ἢ νὰ ἐκπνέσων δίχως θέλημα τοῦ νοικοκύρη καὶ ὅ,τι νιτράδια ἐγγίζει τοῦ νοικοκύρη, νὰ τοῦ τὴν παραμίνουν οἱ παντικατόροι καὶ ἂν χώνη τὸ γέννημα, νὰ εἶναι κρατημένοι νὰ παραμίνουν νὰ τὸ ξεχώνουν, κατὰ τὴν συνήθειαν καὶ κάμνοντας τὸ πράγμα καλὰ, τιμημένα καὶ ἐμπιστεμένα εἰς ὅλους τοὺς καμάτους καὶ δούλεψαις, κατὰ τὰς ἐδῶ ὑποσχέσεις, νὰ τρέσῃ κάθε καλοῦ πρῶτου καὶ νοικοκύρη, κατὰ τὴν συνήθειαν καὶ χρέος τῶν καλῶν παντικατόρων, νὰ ἔχουν τὸ πράγμα πάντα παντοτεινὸν παιδίων παιδιῶν τῶς καὶ ἂν ὁ νοικοκύρης ἤθελε θέλει νὰ τοὺς εὐγάλη, νὰ τοὺς δίνῃ τὸ τετάρτι τῶς. Εἰ μὲν καὶ τὸ πράγμα ἤθελον εἶναι κακὰ κυβερνημένον, ἢ ἤθελε πιασθοῦν σὲ κλεψίαν ἀποδειχτιμένην εἰς αὐτὸ τὸ πράγμα, νὰ τῶν δίνῃ ὁ νοικοκύρης τὰ ἄνωθεν ἄσπρα καὶ νὰ εὐγαίνουν ἀπὸ μέσα, δίχως νὰ προτετέρουν τετάρτι ἢ ἄλλο δικαίωμα . . .».

465

1782. «(Οἱ ἐν Ἰνδίοις ὀρθόδοξοι) ἐζήτησαν, ἵνα, διὰ τὴν ὀλοτελῇ ἔλλειψιν ὁμογενῶν, . . . ποιῶσι γαμικὰ συναλλάγματα μετὰ ἀρμενισσῶν καὶ παπιστῶν γυναικῶν καὶ παρθένων. Καὶ τυχόντες τοῦ αἰτήματος . . . ἐποιοῦντο τοὺς γάμους»

ἐν 70, Α', σ. 265.

466

1783. Συμφωνητικὸν γράμμα Θεσσαλονικέων ἀπὸ 28 Ἰανουαρίου (σχέδιον)

ἐν 165, σ. 49–51.

«... Ἐπειδὴ τοιγαροῦν καὶ ἐν τῇ καθ' ἡμᾶς πολιτείᾳ Θεσσαλονίκη βλέποντες ἤδη πρὸ

ὀλίγον καιροῦ νὰ ἐπισυμβαίνωσι τινὰ ἄτοπα καὶ παράλογα καὶ ἐνὶ λόγῳ εἰπεῖν, μεστὰ ἀδικίας, νὰ ἐπανίστανται δηλδ. τινὲς κακεντρεχεῖς ἄνθρωποι κατὰ καιροὺς κατὰ ἐντίμων καὶ ἐν ὑπολήψει ὄντων ὑποκειμένων, ζητοῦντες ἀδίκως καὶ παραλόγως, ὅσα ἢ κακὴ τους προαίρεσις καὶ ἢ ὀρεξεις τοὺς ὀδηγεῖ, ἐφορῶντες μόνον καὶ μόνον πρὸς βλάβην καὶ ζημίαν ἐκείνων, συνελθόντες ἡμεῖς ἅπαντες οἱ ὑποκάτωθεν γεγραμμένοι, οἱ τε ἄρχοντες καὶ οἱ τῶν ρουφετίων, πρὸς τὸν . . . Δεσπότην ἅγιον Θεσσαλονίκης . . . Ἰάκωβον, ἀνεφέρομεν τὰ τοιαῦτα . . . Ἀπεφασίσαμεν ἅπαντες μιᾷ βουλῇ, γνώμῃ τε καὶ θελήσει ἐνώπιον τῆς αὐτοῦ παναγιότητος, ὅτι ὁφέποτε ἤθελεν ἀκολουθήσῃ νὰ ἐπαναστῇ τινὰς κακὸς καὶ διεστραμμένος ἄνθρωπος κατὰ τινος ἐντίμου καὶ ἐν ὑπολήψει ὄντος, ζητῶν νὰ βλάβῃ . . . ὑποσχόμεθα νὰ ἔχωμεν χρέος ἀπαραίτητον, εὐθὺς ὅπου λάβομεν μίαν τοιαύτην εἰδησιν καὶ μηνυθοῦμεν παρὰ τοῦ ἀρχιερέως μας, εὐθὺς μὲ κάθε εὐπειθείαν καὶ ὑπακοὴν νὰ συντρέχωμεν πρὸς τὴν παναγιότητά του, χωρὶς ποτε νὰ προφασισθῇ τινὰς ἐμπόδιον καὶ νὰ ἀναβάλῃ καιρὸν διὰ ὅποιανδηποῦν ὑπόθεσιν του καὶ μὲ οἷον δῆτινα τρόπον εὐλογοφανῇ, νὰ κινούμεθα πρὸς γενναίαν καταδρομὴν ἐκείνου τοῦ ὁποιοῦνδήποτε ἐπαναστησομένου κακοποιῶ ἄνθρώπου . . . καὶ νὰ προσπαθοῦμεν ὅσον δυνάμεθα νὰ τὸν κατατρέξωμεν καὶ νὰ τὸν παιδεύσωμεν, μὲ τοὺς δυνατοὺς τρόπους, πρὸς σωφρονισμὸν καὶ ἄλλων ὁμοίων κακοποιῶν παράδειγμα, διὰ νὰ μὴν ἔχουσιν αἱ ἀδικίαι καὶ τὰ κακὰ χώραν. Ὅστις δὲ τῶν παρ' ἡμῖν ἤθελε φανῇ ποτε παρήκοος, μητρούμενος παρὰ τοῦ ἀρχιερέως μας ἢ καὶ ἐπιταττόμενος πρὸς συνδρομὴν τῶν ἀνωτέρω εἰρημέτων καὶ δεῖξει ἀμεριμνη(σί)αν καὶ προφασισθῇ, ὁ τοιοῦτος νὰ παιδεύεται ἐκκλησιαστικῶς καὶ νὰ ἐλέγχεται κοινῶς, ὁποῖος τις καὶ ἂν εἴναι, χωρὶς νὰ ἐπιστηριχθῇ τινὶ ἐξωτερικῇ. Ἀλλὰ καὶ κοινὴν ἀποφασίζομεν νὰ δίδῃ πρὸς τὸν ἀρχιερέα μας ὥς ἀμελὴς καὶ ἀδιάφορος τοῦ καιροῦ καλοῦ τῆς πολιτείας μας, εἰ μὲν ἐστὶ ἐκ τῆς α' τάξεως γρόσια 200, εἰ δ' ἐκ τῆς β' 100 καὶ ἐκ τῆς γ' γρόσια 50. Ταῦτα πάντα καλῶς παρ' ἡμῶν ἀποφασισθέντα . . .

467

1783. Πρακτικὸν προεστῶτων καὶ γερόντων τῆς χώρας **Ναξίας**, περιέχον ἀγορανομικὰς διατάξεις, ἀνέκδοτον, ἐν ΓΑΚ, φάκ. 173 Ζερλέντη.

«Τὴν σήμερον ἡμεῖς οἱ κάτωθι ὑπογεγραμμένοι προεστῶτες καὶ γέροντες τῆς χώρας Ναξίας, βλέποντες τὴν ἄκραν ἀκαταστασίαν καὶ ἀνοικονομίαν τῶν πραγμάτων καὶ ὅτι τινὲς ζητοῦσι νὰ μετατρέψωσι τὰ παλαιὰ ἔθιμα τῆς οἰκονομίας τοῦ τόπου καὶ νὰ μεταβάλωσι τὴν καλὴν τάξιν ὅπου εἶχεν ἔκπαλαι ἡ χώρα ἡμῶν καὶ τὴν ἡσυχίαν ὅπου οἱ πρόγονοι ἡμῶν ἀπελάμβανον καὶ τέλος, βλέποντες ὅπου καθ' ἐκάστην ἡμέραν τὸ κακὸν αὐξάνει καὶ καμμία οἰκονομία εἰς κανένα πρᾶγμα δὲν ἐγίνετο. Λοιπὸν πρῶτον μὲν ζητοῦμεν, ὅτι οἱ δύο πανιερώτατοι μητροπολίται νὰ ἀφορίσωσι καὶ ἐξοκλησιάσωσιν ἐκείνους ὅπου ἤθελαν τολμήσει νὰ παρατρέψωσι καὶ νὰ χαλάσωσι τὰ ρητῶς καὶ κεφαλαιωδῶς κάτωθι γεγραμμένα. Ὅμοίως καὶ ἡμεῖς ὑποσχόμεθα ὅτι νὰ μὴν διαφενδεύσωμεν εἰς τὸ ἐξῆς, οὔτε νὰ ζητήσωμεν νὰ χαλάσωμεν κανένα ἀπὸ ἐκεῖνα ὅπου ἐγράφησαν.

Κεφ. α'. Οἱ ὑπουργοὶ ὅπου δουλεύουσιν νὰ πέρνουνσι τὸν καιρὸν τοῦ χειμῶνος πρὸς παράδες 6 καὶ τὸν καιρὸν τοῦ καλοκαιρίου πρὸς παράδες 7.

Κεφ. β'. Οἱ κτίσται, ὁμοίως καὶ οἱ πελεκᾶνοι, νὰ πέρνωσι πρὸς σαράντα ἄσπρα ἡμεροκάματον.

Κεφ. γ'. Τὰ πινάκια ὅπου πωλοῦσι τὰ νιτράδα, νὰ εἶναι σωστότατα κατὰ τὰ μέτρα, ὅπου ἐδόθη εἰς τὰς δύο μητροπόλεις, ρωμαίων καὶ λατίνων, ἢ νὰ εἶναι μὲ τὸ πινάκι τῶν πατέρων. Τὸ λαῖνι ὅπου πωλοῦσι τὸ κρασί, νὰ εἶναι σωστότατον ὁκάδες πέντε. Καρτούτζια νὰ εἶναι δράμια τριακόσια τριάντα τρία καὶ μὲ αὐτὰ νὰ πωλῶσι καὶ νὰ ἀγοράζουν οἱ ἐπίλοιποι.

Κεφ. δ'. Τὰ ψάρια τῆς τράτας, ὡς μικραῖς γοῦπαις, πρὸς τρεῖς παράδες τὴν ὁκᾶν, αἱ μεγαλύτεραι πρὸς πέντε. Τὰ χοντρά ψάρια πρὸς ὀκτὼ παράδες τὴν ὁκᾶν, τὰ ὀκταπόδια πρὸς ἑξ παράδες τὴν ὁκᾶν.

Κεφ. ε'. Τὸ κρέας τὸ παχὺ τὸ πρόβιον δέκα παράδες τὴν ὁκᾶν, τὸ ἀδύναμον πρὸς ἑξ. Τὸ βοδινὸν τὸ παχὺ πρὸς ἑξ, τὸ ἀδύναμον πρὸς τέσσαρες. Τὸ χοιρινὸν πρὸς ὀκτὼ τὸ παχὺ, τὸ δὲ ἀδύναμον πρὸς ἑξ. Τὸ κατζίκισιον τὸ παχὺ πρὸς ἑξ καὶ τὸ ἀδύναμον πρὸς τέσσαρες.

Κεφ. ς'. Οἱ μῦλοι, τόσον νερόμυλοι, ὅσον καὶ ἀνεμόμυλοι, νὰ πέρουν εἰς τὰ δέκα ἑξ ἓνα, κατὰ τὸ παλαιόν.

Κεφ. ζ'. Οἱ φοῦρνοι ὅπου ψήνουν τὰ ψωμιά, νὰ πέρωνσι κατὰ τὸ παλαιόν.

Κεφ. η'. Τὸ τυρὶ τὸ παλαιὸν ὅπου πωλοῦσιν εἰς τὰ ἐργαστήρια, δεκατέσσαρες τὴν ὁκᾶν, τὸ δὲ νέον τυρὶ, ὅπου θέλουν πωλήσει ἕως ὅπου εἶναι ταξέδικο, πρὸς ἑξ παράδες τὴν ὁκᾶν.

Κεφ. θ'. Τὸ λάδι, τὸ καρτούτζιον τὸ σωστόν, δεκαπέντε παράδες, ὅπου νὰ εἶναι τριακόσια τριακόνητα δράμια.

Κεφ. ι'. Ἡ δὲ νιτράδα φασόλια, κουνκία, κοιθάρι καὶ σιτάρι, νὰ φυλάξωσι τὴν διορισθεῖσαν παρὰ τοῦ ἄρχοντος ἀπόφασιν. Ὅ,τι προᾶγμα εἶναι πρὸς ἀπόλησιν μὲ ζύγι, νὰ πωλῇται μὲ καντάρι καὶ ὄχι μὲ στατήρα.

Αὐτὰ ζητοῦμεν καὶ θέλομεν νὰ τὰ φυλάξωμεν ἅλοι ἀπαρασάλευτα καὶ ὅποιος ἤθελε ζητήσει νὰ χαλάσῃ ταῦτα, νὰ ἔχῃ τὴν ἄσσαν τῶν ἀρχιερέων.

468

1784. Βεράτιον σ. Ἀβδούλ Χαμήτ ὑπὲρ π.κ. Γερασίου Γ', ἐν 318.

«... ια'. Τὸ νὰ ἐμβαίνωσιν εἰς τὴν θρησκείαν τῶν πολεμίων κιαφρίδων, ἥτοι τῶν Φράγκων, οἱ ὑπὸ τὴν σκιὰν τῶν πτερόγων τῆς εὐεργετικῆς μου βασιλείας ἐσκιασμένοι ὑποτελεῖς καὶ δασμοφόροι ραγιάδες, τοῦτο ἔχει πολλὰς ὑπονοουμένας καὶ κεκρυμένας βλάβας καὶ κακά... Διὰ τοῦτο ὅταν τινὰς τῶν γνησίων ρωμαίων ραγιάδων θελήσῃ νὰ ἐκτελέσῃ τὰ τῆς θρησκείας τῶν Φράγκων... τοὺς τοιούτους νὰ τοὺς ἐμποδίζῃ ἀπὸ αὐτό, παιδεύοντάς τους αὐστηρῶς καὶ βάνοντάς τους εἰς τὸ κάτεργον...»

λῆ". Ὅταν τινὲς τῶν ρωμαίων διατάζωνται καὶ ἀφιερῶσωσι τὸ τριτημόριον τῆς περιουσίας των εἰς τὰς ἐκκλησίας των καὶ μοναστήριά των καὶ εἰς τὸν ρηθέντα πατριάρχην, ἢ τοιαύτη διαταγὴ νὰ γίνεται δεκτὴ παρὰ τῇ κρίσει διὰ μαρτύρων ρωμαίων... (ἄρθρον ἐν ὄλῳ 43).

469

1784. Γράμμα τοῦ δραγομάνου τοῦ στόλου Νικ. Μαυρογένους(;), πρὸς τοὺς ἐπιτρόπους τῶν νήσων τῆς Ἀσπρης Θαλάσσης, ὅτι «οἱ ἀπὸ τὰ αὐτόθι (νησία) ραγιάδες, ἄλλοι μὲν πηγαίνουσιν... μὲ ξένων νατζιώνων καράβια... καὶ ἄλλοι τελείως ἀποδημοῦσι... νὰ φυλάγονται ἀπὸ τὰ τοιαῦτα...». Ἀνέκδοτον, ἐν ΓΑΚ, φάκ. 176 Π. Ζερλέντη.

470

1785. Συνοψοσχετικὸν τῶν Συμυρναίων,

ἐν I, Β' σ. 512–516, ἐν 376, σ. 85, ἐν 171, σ. 12–14 καὶ, ὀρθότερον, ἐν 281, σ. 10–17.

Α'. . . ἀπεφασίσαμεν κοινῇ γνώμῃ, εἰς τὰς διαφορὰς καὶ διενέξεις τῶν διαφορομένων μεταξὺ τῶν χριστιανῶν παντοίας ὑποθέσεις, νὰ γίνεται δις τῆς ἐβδομάδος . . . συνέλευσις, εἰς τὴν ὁποίαν νὰ θεωρῶνται αἱ ὑποθέσεις τῶν χριστιανῶν ἔμπροσθεν τοῦ ἀρχιερέως, καὶ ἔμπροσθεν ἢ ἐνὸς δημογέροντος, ἢ δύο ἐκ τῶν δώδεκα τῶν κατὰ καιρὸν εὐρισκομένων, ἢ καὶ πάντων, καθὼς ἀπαιτεῖ ἡ ὑπόθεσις, οἷτινες νὰ εἰσέλθωσι κατὰ σειρὰν.

Β'. "Ὅσοι ἐνάγοντες ἢ ἐναγόμενοι περὶ παντοίας ὑποθέσεως προσδράμωσιν εἰς τὴν Μητρόπολιν, ζητοῦντες τὸν ἐξισασμὸν καὶ τὴν διόρθωσιν, ἅπαντες πρόπει νὰ δέχωνται ἀκωλύτως, καὶ νὰ κρίνονται ἔμπροσθεν τοῦ ἀρχιερέως καὶ τῶν προεστώτων, ὡς ἄνω εἴρηται καὶ ἐν ταῖς διαφοραῖς ταύταις ἀπάσαις ἰδίως ὁ ἀρχιερεὺς νὰ μὴν ἀποφασίζῃ οὐδεμίαν, ἢ κῦρος λαμβάνειν ἀπόντων τῶν αὐτῶν προεστώτων. "Ὅσοι δὲ πάλιν προστρέξωσιν εἰς τὸ κοινὸν τῆς πολιτείας περὶ ὁποίας δήποτε ὑποθέσεως κοσμικῆς, ἀκούειν καὶ διορθοῦν αὐτούς, ὡς πρότερον, καὶ νὰ ἔχωσι τὸ κῦρος αἱ ἀποφάσεις τοῦ αὐτοῦ κοινοῦ, χωρὶς ν' ἀναιροῦνται παρὰ τοῦ ἀρχιερέως. Ἐκτὸς ὅμως τῶν κληρονομῶν καὶ διαφορομένων ἀνδρογύνων, ὅτι ἐκεῖ νομοκανονικῶς νὰ θεωρῶνται καὶ νὰ ἐξετάζωνται μόνον ἐπὶ τῆς Μητροπόλεως, παρόντων καὶ τῶν κατὰ καιροὺς προεστώτων, ὡς εἴρηται.

Γ'. "Ὅσοι ἀφορισμοὶ ἐξ ὀνόματος κατὰ τινος ἐν ἐξώσει τῆς τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας, νὰ προβάλλωνται εἰς τὴν κοινὴν ταύτην συνέλευσιν καὶ δίχα γνώμης καὶ κοινῆς σκέψεως ἀμφοτέρων τῶν μετῶν νὰ μὴ ἀναγνωρίζωνται.

Δ'. "Ὅσα νόμιμα καὶ κανονικὰ συνοικέσια ἔχουν νὰ διαχωρισθῶσι, νὰ προβάλλωνται τὰ αἷτια καὶ ἐγκλήματα αὐτῶν ἐπὶ τῆς κοινῆς ταύτης συνελεύσεως, καὶ δίχα τῆς κοινῆς ταύτης σκέψεως, νὰ μὴ διαχωρίζωνται.

. . . ΣΤ'. "Ὅσοι τῶν χριστιανῶν ζητοῦσι νὰ κάμωσι διαθήκην, ἢ ζῶντες δράμωσιν εἰς τὴν Μητρόπολιν ἢ εἰς τὸ κοινόν, ἢ ἐν τέλει τῆς ζωῆς αὐτῶν, ἡ διαθήκη αὕτη νὰ γίνεται, παρόντος ἐνὸς τῶν τεσσάρων ἐφημερίων κατ' ὄνομα διωρισμένου, τοῦ τε Συγκέλλου . . . καὶ τῶν δημογερόντων, ἢ ἀπάντων ἢ ἐνός, καὶ ὁ ἐξομολογῶν πνευματικὸς νὰ μὴν ἔχῃ καμμίαν ἄδειαν φροντίζειν ποσῶς περὶ διαθήκης· καὶ αἱ διαθήκαι, ὅσαι γένωσιν ἄνευ τινὸς τῶν ἄνωθεν ἐφημερίων ἢ δημογερόντων, νὰ μένωσιν ἄκυροι, ἐκτὸς ἐκείνων ὁποῦ μόνοι των κάμνωσι διαθήκην, αὕτη νὰ ἔχῃ τὸ κῦρος.

471

1785(?)— Πανδέκτης Νικολάου Καρατζᾶ (1745–1791),

ἐν χφ (ἄλλοτε) τοῦ Σωφρονίου Εὐστρατιάδου, περιγράψαντος τοῦτο καὶ ἐκδόσαντος πίνακα περιεχομένων καὶ τινὰ ἀποσπάσματα τοῦ κειμένου, ἐν 124. Πρβλ. ἐν 220, σ. 397–408. Ἴσως κατεστράφη τὸ χφ. τοῦτο· πρβλ. ἐν 447, σ. 74.

(φ. 249α) («Τοῦ μεγάλου σκευοφύλακος Μπαλασίου ἀπὸ Γράμματος συνοδικοῦ) : ὅταν ἀποθάνῃ τις, ἢ μικρὸς ἢ μέγας, μὴ ἔχων γονεῖς, μήτε τέκνα, μήτε ἀδελφούς ἀμφιθαλεῖς, μήτε ἀδελφόπαιδας τοιούτους ἀμφιθαλεῖς, ἔχει δὲ ἑτεροθαλῇ ἀδέλφια, τότε ἐκεῖνα, τὰ ἑτεροθαλῇ ἀδέλφια, μόνα κληρονομοῦν τὸν θανόντα ἀδελφὸν αὐτῶν καὶ οὐδεὶς ἄλλος, μήτε θεῖος, μήτε ἐξάδελφος, μήτε τις ἕτερος συγγενής, εἴτε ἐκ πατρὸς θεῖος, εἴτε ἐκ μητρός».

472

1785. Γράμμα μπαλτατζηλάρ κιαχαγιασῆ Γιουσούφ ἀγᾶ, πρὸς τὸν καντζι-
λιέρην καὶ τοὺς Γέροντας καὶ Προεστοὺς τῆς νήσου Σ ύ ρ α ς,
ἐν 329, σ. 74–76.

«... ἀπὸ τὴν ὥραν ὅπου θέλετε λάβει τὸ παρόν μου... γράμμα, ὁ Γ. δὲν εἶναι πλέον
κοτζάμπασῆ σας καὶ ἔτσι σᾶς προστάζω ὅλους σας μὲ ὁμογνωμίαν καὶ συμβουλὴν τοῦ
δεσπότης σας καὶ κληρικῶν, νὰ ἐκλέξετε καὶ νὰ ψηφίσετε ὅποιον ἠθέλετε εὖρει εὐλογον,
νὰ τὸν βάλετε διὰ κοντζάμπασῆ τῆς χώρας, εὐγάζοντας τὸν Γ., τὸν ὁποῖον προστάζομεν
νὰ μὴν ἀνακατωθῇ πλέον εἰς τὸ κοτζαμπασιλῆκι, οὔτε εἰς καμμίαν ὑπόθεσιν τῆς χώρας...».

473

1785. Φιρμάνιον ὑπὲρ ἐπισκόπου Σε ρ β ί ω ν καὶ Κο ζ ά ν η ς Θεοφί-
λου, σ. Σελὶμ Χαμίτ,
μνημ. ἐν 331, σ. 294.

474

1786. Συμφωνητικὸν ρουφετίου γοναράδων Κο ζ ά ν η ς, ἐκ 10 ἄρθρων,
ἐν 166, σ. 27–30.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

475

1786. Συμφωνητικὸν τῶν ὀρθοδόξων Ἑλλήνων Τε ρ γ έ σ τ η ς, ἀπὸ 8
Ἀπριλίου,

περὶ ρυθμίσεως τῶν τῆς Κοινότητός των, ἐν 270.

«... Κεφ. Ζ'. ιθ'... οἱ ἱερεῖς νὰ μὴν ἠμποροῦν, μήτε πρέπει, νὰ ἐνώνουν εἰς γάμους
καὶ συνοικέσια ἄνευ τῆς γνώμης τῶν γονέων, ἢ ἐπιτρόπων, τῶν προσώπων ὅπου ὑπα-
δρεύονται...».

476

1786. Κατάλογος, ἀπὸ 19 Ὀκτ., τῶν δώρων τὰ ὅποια ὥφειλεν ἕκαστος
νέος μητροπολίτης Κ ρ ή τ η ς νὰ δίδῃ,

κατὰ τὴν εἰς Κρήτην ἀφίξιν του εἰς ἄρχοντας πολιτικούς, στρατιωτικούς καὶ θρησκευτι-
κούς, μουσουλμάνους καὶ χριστιανούς, καὶ εἰς ἄλλους πρὸχοντας, ἐπίσης δὲ κατ' ἔτος
κατὰ τὰς δύο μεγάλας χριστιανικὰς ἐορτάς, Χριστοῦγεννα καὶ Πάσχα. Ἐπίσης τὰ πρὸς
τὸν μητροπολίτην δῶρα, ἐκ μέρους ἀρχιερέων, ἱερέων καὶ μονῶν. Ἐν 264, σ. 59–61.

477

1786. Συνοδικὴ ἀπόφασις διαζυγίου μ. Μ ο ν ε μ β α σ ί α ς, γάμου τελε-
σθέντος βιαίως, «δυναστεία τοῦ ἤδη κρατοῦντος»,
ἐν 41, σ. 8.

478

1786. Ἐπιστολή, ἀπὸ 9 Ἰαν., τοῦ καπουκεχαγιᾶ τῆς Σύρου Μπ. Λαπιέρα, πρὸς τοὺς προεστοὺς τῆς Σύρου; ἐπὶ περιπτώσεως «προτιμήσεως» ἐπὶ πωλήσεως ἀκινήτου ἐν Σύρῳ, ἐν 328, σ. 57–58.

«... Ἐστὼν καὶ ὁ καπτὰν Α.Σ. νὰ ἀγόρασεν ἓνα χωράφι στὴν Βάρη τοῦ σιῶρ Α. τοῦ Α., τὸ ὁποῖο νὰ εἶναι κοντὰ στὸ ἐδικόν μου καὶ ἡξεύροντας ἐγὼ ὅπως κατὰ τὸ κανόνι πρέπει νὰ τὸ πάρουν οἱ πρόσσιμοι καὶ ὁ νοικοκύρις ὅπου διὰ τὸ παρὸν τὸ ὁρίζει, θέλει μὲ καλὴ του καρδιά νὰ μοῦ τὸ δώκῃ διὰ χάρες ὅπου γνωρίζει ἀπὸ λόγου μου, δὲν ἐθέλησα νὰ μεταχειριστοῦμε μὲ καμμιὰ μαργιολιά, καθὼς πολλὰς φορὲς ἀκλούθησαν, μόνο θέλω μὲ τὴν ἀλήθεια. Λοιπὸν ἐγὼ ἐμποροῦσα νὰ τὸ λάβω προστακτικὰ καὶ ἀπ' τὴν ἀφεντιάδα, μὰ μήτε ἐκεῖνο δὲν τὸ ἐθέλησα. Γιὰ τὸ παρὸν μόνο τὸ ζητῶ ἀπὸ λόγου σας μὲ τισπένσα ἐδικῆς σας σετενσιάδα, νὰ σημειώῃ καθὼς τυχαίνει ὅπως γιὰ δούλεψες ὅπου ἔχω τῆς κοινότης καὶ τῶν ἀφεντιάδῳ. Ἄν μὲ ὀπλιγάρετε νὰ δώκω καὶ τίποτις τῶν φτωχῶν, εἶμαι ὅτοιμος. Ὅμως ἡ πουλησιὰ ἀπάνω μου νὰ εἶναι φανερὴ ὅσο τὸ ἀγόρασε ὁ... Α. καὶ σετενσιάδα μὲ τὴν ὑπογραφή σας τῶν Προεστῶν. Ἐὰν καὶ κανένας πρόσσιμος σηκωθῇ νὰ τὸ γυρέψῃ, μὲ τὴν φρονημάδα σας ἐμπορεῖτε νὰ τοῦ δώκετε τὴν ἀπόκρισι ὅπου τοὺς τυχαίνει...».

479

1786(?)— Κανονισμὸς συντεχνίας διφθερουργῶν Κοζάνης,

μνημ. ἐν 96, σ. 492. Πρβλ. κατωτέρω ἀριθ. 486.

(Σέβας πρὸς τοὺς ἀρχιτεχνίτας— Μερικὸς τοῦ εἰσαγόμενου πράγματος εἰς πάντας ἐξ ἴσου— Ὁ ἀπολυόμενος μαθητὴς ὀφείλει χρηματικὸν τι ποσόν, λαμβάνων τὴν ἀδειαν τοῦ ἐργάζεσθαι— Ὁ στιχίζόμενος μαθητὴς τῇ ἀδείᾳ τοῦ ἀρχιτεχνίτου, λαμβάνει ἀκέραιον τὸν μισθόν, ἀνεὺ δὲ τῆς ἀδείας, ἀπόλλυσιν αὐτόν— Ὁ πρὸ τοῦ ἔτους ἀπερχόμενος, ἀνεὺ εὐλόγου αἰτίας, ἀπόλλυσι τὸν ἐτήσιον μισθόν— Ἀρχιτεχνίτης, δεχόμενος τοιοῦτον μαθητὴν, ἐν ἀγνοίᾳ τῶν λοιπῶν, τιμωρεῖται— Ὁ βουλόμενος μαθητεῦσαι δι' ἰδίας τροφῆς, ἐργάζεται ἐπὶ ἔτος ἀμισθί, τὸ δὲ δεύτερον μισθοῦται— Μαθητὴς τρεφόμενος ὑπὸ τοῦ ἀρχιτεχνίτου, ἐργάζεται ἐπὶ τριετίαν ἀμισθί, τὸ δὲ τέταρτον μισθοῦται).

480

1787. «Συλλογὴ πάντων τῶν ἱερῶν καὶ θείων Κανόνων, τῶν τε ἁγίων Ἀποστόλων καὶ οἰκουμενικῶν Συνόδων, ἅμα δὲ καὶ τοπικῶν, σὺν τούτοις καὶ τῶν λοιπῶν ἁγίων Πατέρων, τῶν κατ' ἰδίαν ὁροθετησάντων καὶ ὑπὸ Συνόδων οἰκουμενικῶν ἢ τοπικῶν θεωρηθέντων... Ἐνετίησιν...».

Πρβλ. 462, σ. 95 ἐπ.

Ἐν τῷ προοιμίῳ γράφει ὁ ἱερομ. Ἀγάπιος: «... ἀπατάσθαι πολλοὺς ὑπὸ πολλῶν καὶ διαφορῶν χειρογράφων τινῶν Κανονικῶν, μύθους ὀθνεῖους μᾶλλον ἢ κανόνας θείους ἐχόντων».

481

1787. Διαθήκη ἐν Σίφῳ, ἀπὸ 26 Μαρτίου, ἐν 297, σ. 214–218. Τὰ ἐπ' αὐτῆς σχόλια, αὐτόθι, σ. 209–214.

«... τὴν ὁποῖαν παραγγέλλω διατασσόμενος, ἵνα, ἐὰν μὲ προσκαλέσῃ εἰς τὴν ἄλλην ζωὴν ὁ Κύριος, ἐπιστατῇ καὶ ἐξουσιάζῃ μὲ πληρεξουσιότητα πάντα κινητὰ τῶν ὑπαρχόντων μας καὶ ἀκίνητα ἢ γυνή μου, ζωοτροφοῦσα καὶ παιδεύουσα τὰ παιδιά μας, ἐν νοουθεσίᾳ καὶ παιδείᾳ Κυρίου, πατὴρ καὶ μήτηρ εἰς αὐτὰ φαινομένη καὶ φρονίμως ἀναπληροῦσα τὸ ἐμὸν πᾶν ὑστέρημα· καὶ αὐτὰ πάλιν, πειθόμενα, νὰ ὑποτάσσωνται εἰς αὐτήν, ἐὰν θέλωσι τὴν εὐχὴν μου, διπλὸν τὸ σέβας καὶ τὴν ὑπακοὴν προσφέροντα, ὡσὰν μητέρα τους καὶ πατέρα. Ἡ ὁποία μήτηρ ἔχει, λαβοῦσα τὴν ἄδειαν παρ' ἐμοῦ, ὅταν εὐτάκτως καὶ εὐπειθῶς πολιτεύονται τὰ παιδιά, νὰ τὰ προικίσῃ καὶ ὑπανδρεύσῃ, μὲ τὴν εὐχὴν μας, δίδουσα καθενὸς προῖκα τὴν διοριζομένην ἐνταῦθα καὶ κατεστρωμένην κατ' ὄνομα ἐν τῇ παρούσῃ μου διατάξει...».

482

1787. Ἐγκύκλιος, 25 Αὐγ., πΚ. Προκοπίου, πρὸς τοὺς μητροπολίτας, «περὶ πιστῆς καὶ μετὰ προθυμίας ὑπακοῆς καὶ εὐπειθείας πρὸς τὴν κραταιὰν ταύτην βασιλείαν...», ἐν 147, σ. 101–103.

483

1788. Ἐγκύκλιος, ἀπὸ 1 Αὐγ., πΚ. Προκοπίου, πρὸς μητροπολίτας, περὶ ὑποταγῆς, ὑπακοῆς καὶ εὐπειθείας πρὸς τὴν τουρκικὴν κυβέρνησιν, ἐν 147, σ. 103–105.

484

1788. Βεράτιον ὑπὲρ μ. Θεσσαλονίκης Γερασίου, ἐν 165, σ. 78–84.

«... καὶ ἐπρόσταξα... ἔτι οἱ ἔχλι ὀρφίδες καὶ οἱ λοιποὶ, χωρὶς ἔμβροι σερίφι, νὰ μὴ πέρουν ἀπὸ τοὺς ρωμαίους τὰς ἐκκλησίας καὶ τὰ μοναστήρια, ὅπου εἶναι εἰς τοὺς ὑποκειμένους τόπους τοῦ μητροπολίτου ἔκπαλαι, καὶ τὰ μεριμέτια, ὅπου εἶναι κατὰ τὸ ἔκπαλαι μὲ ἄδειαν τοῦ νόμου, νὰ μὴν ἐμποδίζωνται ἀπὸ τινα καὶ μὲ μόνον πονηροῦς ἀπὸ μέρους τῶν ἔχλι ὀρφιδων, χωρὶς ἔμβροι σερίφι, νὰ μὴν ἐξετάζουν καὶ νὰ ἐρευνοῦν τὰς ἐκκλησίας καὶ τὰ μοναστήρια, προξενοῦντες τοὺς ἐνόχλησιν. Καὶ ὅταν κανένας ἀπὸ τοὺς ραγιάδες ἤθελε νὰ ὑπανδρευθῇ ἢ νὰ χωρισθῇ τὴν γυναῖκα του, ἀπὸ τὸν μητροπολίτην καὶ τοὺς διωρισμένους τοῦ τόπου του βεκίλιδες, ἄλλος κανένας νὰ μὴν ἀνακατῶνεται. Καὶ ὅταν κανένας καλόγηρος ἢ κοσμικὸς ἀποθάνουσι, ὅ,τι καὶ ἂν ἀφήσῃ, κατὰ τὸ αἶνί τους, εἰς τὸν ἀρχιερέα ἢ εἰς τὸν ἐπίτροπον, μὲ ρωμαίους μάρτυρας, νὰ γίνεται δεκτὸν εἰς τὴν κρίσιν καὶ νὰ εἰσακούεται. Καὶ ὅταν εἰς κανένα ἀπὸ τοὺς ἐπισκόπους, παπάδες καὶ καλογήρους καὶ καλογραίας καὶ ἡγουμένους, ἤθελε φανῇ κανένα σφάλμα ἐναντίον εἰς τὰ ἔθιμά τους, ὅταν παιδεύονται, κατὰ τὸ αἶνί τους, κανένας νὰ μὴν ἐμποδίζῃ οὔτε καὶ νὰ ἀνακατῶνεται. Καὶ ὅταν τοὺς παπάδες ὅπου κάμνουν γάμους, ἐναντίον εἰς τὸ αἶνί τους, εἰς τοὺς κοσμι-

κούς, ὅπου δὲν εἶναι πρέπον, χωρὶς τὴν ἄδειαν καὶ εἶδῃσιν τοῦ μητροπολίτου, ἢ ὅταν κάμνουσι τὴν πρέπουσαν παιδείαν εἰς τοὺς βεκίλιδες, νὰ μὴν τοὺς ἐνοχλῇ τινάς. Καὶ ὅταν τύχη κανένας ταβᾶς τοῦ μητροπολίτου, τοῦ ἐπισκόπου, τοῦ βεκίλη του, ἢ τοῦ ἀνθρώπου του, ἦτι λογῇ(ς) καὶ ἂν εἶναι, νὰ μὴν εἰσακούεται, ἀλλὰ νὰ γίνεται χαβαλέρι εἰς τὸ βασιλικόν μου τιβάνι, εἰς τοὺς ὑψηλοὺς μου βεζύριδες καὶ καζασκέριδες . . . καὶ κανένας νὰ μὴν ἐμποδίζῃ, ὅταν εὐγάνουν παπᾶ καὶ εἰς τὸν τόπον του βάνουν ἄλλον παπᾶ, καὶ νὰ μὴ βιάζον καὶ ἐνοχλοῦν μὲ μεσιτείας καὶ ριζάδες . . . Καὶ οἱ ραγιάδες νὰ μὴν ἀνακατώνωνται εἰς τὸ νὰ δώσουν, κατὰ τὸ ὑψηλὸν περάτι, τὸ κατ' ἔτος μὲρὶ ρουσούμι καὶ τὴν ἐλεημοσύνην διὰ τὰ πανηγύρια καὶ γάμους καὶ μοναστήρια καὶ τὰ λοιπά, ὅπου πέφτουν ρουσούμια τοῦ πατριάρχου καὶ τοῦ μητροπολίτου . . . Καὶ αἱ ὑποθέσεις, ὅπου ἤθελαν τύχη τῶν ραγιάδων εἰς τὴν πεφυλαγμένην μου βασιλείαν καὶ τὰ ἰσάτια καὶ ἔξοδα τοῦ κεχισχανέ καὶ αἱ λοιπαὶ ὑποθέσεις, κατὰ τὸ ἐπάναγκες τοῦ αἰνίου τους, νὰ μὴν θεωροῦνται καὶ τελειώνονται μόνον μὲ τὴν θέλησιν καὶ ἀπόφασιν τοῦ κατὰ καιρὸν πατριάρχου, ἀλλὰ νὰ αποφασίζεται καὶ νὰ διορίζεται ἀπὸ ὅλην τὴν σύνοδον τῶν ἐκεῖ εὐρισκομένων ἀρχιερέων καὶ καθ' ὃ εἶναι κεφίλιδες καὶ ἐγγνηταὶ διὰ τὰ χρῆς, τὰ ὅσα ἤθελαν δανεισθῇ, βάνοντας τὰ ὀνόματά τους μὲ τὴν βοῦλλαν ὅπου ἐκπαλαὶ ἐπεκράτησε . . . Καὶ ὅταν ὁ πατριάρχης τῶν ρωμαίων μὲ τὴν σύνοδον τῶν ἀρχιερέων καὶ μὲ τὴν βοῦλλαν τοῦ κεχισχανέ ἤθελαν κάμη κανένα Ἰλάμι ἢ ἄρζι, ἀποβλέπον εἰς τὸ αἰνί τους, νὰ εἰσακούεται.

Καὶ ὅταν ὁ μητροπολίτης ἢ οἱ παπάδες ἀπαγγέλλουν εὐαγγέλιον χωρὶς νὰ δεῖξουν εἰκόνα, νὰ μὴν ἐμποδίζονται . . . νὰ μὴ τοὺς ἐνοχλῇ μετὰ τὸ νὰ ἔγινε ὑψηλὸν φερμάνι ἀνέκαθεν, τὸ ὁποῖον εἰς τὸν τόπον ἔγινε καὶ ὁ ἀπὸ τοῦ ὑψηλοῦ φερμανίου νὰ μὴ τοὺς ἐνοχλῇ . . .

Προσέτι νὰ μὴν πιάνωσι κατὰ ὁρμήν ὅσα ἔχουσιν νὰ τὸν κάμουν μουσουλμάνον . . . Καὶ μερικοὶ ἀπὸ ρωμαίους, ἐπὶ ζῶντες, εἰς τὸν πατριάρχην καὶ εἰς τὸν ἐπίσκοπον ὅ,τι ὀλίγον τι ἤθελεν ἀφήσει εἰς τὴν διαθήκην, καθὼς εἶναι ἡ παρηρησία καὶ ἡ πρόθεσις, κατὰ τὴν συνήθειάν τους, καὶ μετὰ θάνατον ἀπὸ τοὺς κληρονόμους μὲ τὴν εἶδῃσιν τῆς κρίσεως νὰ πέρωνται.

Πρὸς τούτοις οἱ ἐπίσκοποι, παπάδες καὶ καλόγηροι καὶ λοιποὶ ρωμαῖοι, οἱ κατοικοῦντες εἰς κατιλίκια, ὅπου εἶναι εἰς τὴν ἐξουσίαν τοῦ ρηθέντος μητροπολίτου, νὰ δίδουν τὸ ἐτήσιον δόσιμον τοῦ μηρίου καὶ τὸ ζερὶ κασαπηγέ καὶ τὴν ζητείαν καὶ τὰ ἄσπρα, ὅπου δίδουν διὰ ψυχικὴν τους σωτηρίαν καὶ τὰ ἀγιάσματα καὶ πανηγύρια καὶ τὰ δοσίματα, ὅπου ἐκπαλαὶ ἐπεκράτησαν νὰ δίδονται διὰ ἀ', β', γ' γάμον καὶ τὰ ἐτήσια, ὅπου ἐπεκράτησαν νὰ δίδονται ἀπὸ κάθε σπῆτι ρωμαίου : 12 ἄσπρα καὶ ἀπὸ κάθε παπᾶ ἐν φλουρὶ διὰ τὸν πατριάρχην καὶ πάλιν τὸ ἐτήσιον, ὅπου ἐπεκράτησε νὰ δίδουν ἀπὸ κάθε σπῆτι ρωμαίου : 12 ἄσπρα καὶ ἀπὸ κάθε παπᾶ ἐν φλουρὶ διὰ τὸν μητροπολίτην . . .

Καὶ διὰ τὸ συνοικέσιον καὶ διαζύγιον καὶ τὴν μεταξὺ αὐτῶν γενομένην διαφορὰν, διορθώνοντάς τα μὲ τὴν θέλησιν δύο ρωμαίων εἰς καιρὸν ὅπου τοὺς παιδεύει, κατὰ τὴν συνήθειαν τους, μὲ τὸν ὄρκον καὶ ἀφορισμόν, λεγόμενον εἰς τὰς ἐκκλησίας, οἱ καδίδες καὶ οἱ ραῖπιδες ἐναντίον τοῦ ἀρχαίου ἔθους, νὰ μὴν τοὺς ζημιώνουν. Καὶ οἱ παπάδες ὅπου εἶναι ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν τοῦ ρηθέντος μητροπολίτου, ὅταν δὲν ἔχουν ἄδειαν τοῦ γάμου, ὅπου δὲν εἶναι συγχωρημένοι, νὰ μὴν τοὺς στεφανώνουν. Καὶ τοὺς ρωμαίους, ὅπου γυρεύουν νὰ ὑπανδρευθοῦν περισσότερον ἀπὸ τρεῖς φοραῖς, μὲ τὸ νὰ εἶναι ἐναντίον τοῦ αἰνίου τους, ἢ τὸ νὰ πάρον γυναικα ἐπάνω εἰς τὴν γυναῖκα, οἱ τοιοῦτοι νὰ παιδεύονται.

Καὶ τῶν τεθνεώτων ἐπισκόπων καὶ παπάδων καὶ καλογήρων καὶ καλογραιῶν, τόσον τὰ μετρητὰ καὶ πράγματα, καὶ ἄλογα, ὅσον καὶ ἄλλα, ὅσα ἀνήκουν εἰς τὴν ἐκκλησίαν, ὅταν πέρωνται ἀπὸ τὸν μητροπολίτην, ἢ ἀπὸ τοὺς βεκύληδες του, οἱ ἄνθρωποι τοῦ πεῖτουλμάλι καὶ κασάμι καὶ οἱ μοντεβελίδες καὶ σουμπασίδες καὶ οἱ μερκουτατζίδες καὶ οἱ βοεβοδάδες καὶ οἱ ἄνθρωποι τους καὶ οἱ λοιποὶ παῖτουλμαλίδες νὰ μὴν τοὺς ἐμποδίζουν, λέγοντες, πῶς εἰς τὸ βασιλικὸν μας δευτέρῳ μᾶς γράφουν χασίλιδες . . .

Καὶ ὅταν στέλλουν κανένα ἀφορισμὸν, διὰ νὰ παιδεύσουν καὶ νὰ διορθώσουν τὸν λαϊκόν, κατὰ τὸ ἔθος τους, νὰ μὴν ἐνοχλοῦνται.

Καὶ μερικοὶ ἀπὸ τοὺς ραγιάδες, βουλόμενοι νὰ ὑπανδρευθοῦν, παρὰ νόμον, καὶ πηγαίνοντες εἰς ἄλλας χώρας, νὰ μὴν στεφανώνουν.

Καὶ μερικοὶ ραγιάδες, ὅταν ἀφιερώνουν μέρος τῆς περιουσίας των εἰς τὰς ἐκκλησίας, εἰς τὰ μοναστήρια, εἰς τὸν πατριάρχην, ἢ εἰς τὸν μητροπολίτην, μὲ μαρτυρίας ρωμαίων, νομικῶς νὰ εἰσακούεται.

Καὶ ὅσοι ἀπὸ τοὺς ἐπισκόπους, παπάδες καὶ καλογήρους καὶ καλογραιᾶς κάμνει χρεία νὰ ἀλικοτισθοῦν μὲ ἄδειαν τῆς κρίσεως, ὁ ρηθεὶς μητροπολίτης νὰ τοὺς ἀλικοτίζη . . .

Καὶ ὅταν ὁ ρηθεὶς μητροπολίτης φέρῃ εἰς χεῖράς του τὴν πατερίτζαν, ὅπου ἀνήκει εἰς αὐτόν, νὰ μὴν ἐνοχλῇται ἀπὸ τινα, ἐναντίον τοῦ ἀρχαίου ἔθους . . . ».

485

1788(?) — Νομικὸν ποιηθὲν καὶ συνταχθὲν εἰς ἀπλὴν φράσιν ὑπὸ . . .

ἐπισκόπου Καμπανίας . . . Θεοφίλου, τοῦ ἐξ Ἰωαννίνων, Κρι-
τικῆ ἐκδοσις, μετὰ εἰσαγωγῆς καὶ εὑρετηρίων πινάκων ὑπὸ Δ. η. μ.

Γκίνη . . . (Θεσσαλονίκη 1960).

Προγενεστέρα ἐκδοσις, ἀποσπασματικὴ καὶ μετ' αὐθαριετῶν προσθαφαιρέσεων, ὑπὸ Ἑλ. Ταπεινοῦ καὶ Κ. Βασιλειάδου, ὑπὸ τὸν τίτλον : «Νομικὸν Πρόχειρον» (Κπ. 1887). Κατὰ τὸν Γ. Ζαβίραν, ἐν 126, σ. 311, «τὸ Νομικὸν ἐμποδίσθη ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας». Ταῦτὸ βεβαιώνει καὶ ὁ Zachariae, ἐν 463, σ. 205.

Ἐν χφ. ΕΒΕ 2120, φ. 109α, ἔχει προστεθῇ ἐν τῇ ᾠδῇ, δι' ἄλλης χειρὸς, ἴσως τοῦ κατόχου τοῦ χφ. ἐπισκόπου Σερβίων-Κοζάνης Βενιαμίν, ὁ ἐξῆς λόγος διαζυγίου : «Χωρίζει τὴν γυναῖκα του ὁ ἀνὴρ, ἂν ἡ γυνὴ εἶναι κοινῶς λεγομένη μαρμάρα, οὔτε ἐπιθυμίαν ἔχει εἰς ἄνδρα, οὔτε καταμήνια ἔχει διὰ τὴν χάριν τεκνοποιίας τὴν ἐπῆρεν, ὅχι διὰ τὴν ἐπιθυμίαν».

486

1789. Κανονισμὸς συντεχνίας πυροβολοποιῶν, χαλκέων, ἀγωνατῶν, χαλυ-
βωτῶν, κλπ. Κοζάνης,

μνημ. ἐν 96, σ. 492. Πρβλ. καὶ ἐν 163, σ. 30.

(Διατάξεις παρεμφερεῖς πρὸς τὰς ἀνωτέρω ὑπ' ἀριθ. 479. Ἐπὶ πλέον δέ : Οὐδεὶς τῶν συντέχνων δύναται ἵνα ἐκβάλῃ ἄλλον, αὐξήσῃ τοῦ ἐνοικίου τοῦ ἐργαστηρίου. Οὐδεὶς δύναται λαμβάνειν παρ' ἄλλου μαθητὴν πρὸ ἔτους. Ὁ στιχιζόμενος μαθητὴς ὀφείλει χορηγεῖν τῇ συντεχνίᾳ 15 γρόσια).

487

1789. Βεράτιον ὑπὲρ πΚ. Νεοφύτου Ζ',
ἐν 433, σ. 125.

488

1789. Ἐγκύκλιος ἐπ. Κοζάνης Θεοφίλου, κατὰ τοῦ στολισμοῦ τῶν
γυναικῶν,
ἐν 165, σ. 90-93.

«... Καὶ ἂν ἡ τοιαύτη προφυλακὴ καὶ ἐκκοπὴ τῶν βλαβερῶν (συνη)θειῶν εἰς κάθε καιρὸν εἶναι χρέος τῶν προκριτωτέρων ἐκάστης πολιτείας καὶ ἀναγκαία διὰ τὸ κοινὸν ὄφελος, πολλῷ τῷ μέτρῳ εἶναι χρει(α) (τῷ)ρα, ἀναγκαιοτέρα καὶ ἐπωφελεστέρα εἰς τοὺς παρόντας στενοὺς καὶ δυστυχεῖς καιροὺς. Διὰ τοῦτο στοχαζόμενοι καὶ ἡμεῖς τὴν τοῦ καιροῦ ἀνωμαλίαν καὶ ἀκαταστασίαν τῶν πραγμάτων, ... καὶ ἐνταντῷ βλέποντες, καὶ κάποια ἐπιχειρήματα τῶν γυναικῶν, καλὰ μὲν καθ' ἑαυτὰ καὶ τίμια καὶ συνήθεια παλαιά, πλὴν διὰ τὸν καιρὸν κακά, ἐπιζήμια καὶ ὀλέθρια τῆς πατρίδος σας, ὡσὰν ὁποῦ τραβοῦν τὸν φθόνον τῶν ἔξω περισσότερον ἐπάνω μας καὶ τὰς ἐπιβουλάς καὶ τὰ βάρη ... ἀπεφασίσθη συνοδικῶς παρ' ἡμῶν καὶ τῶν παρενεσθόντων, ὅτι ἀπὸ τὴν σήμερον καὶ εἰς τὸ ἔξης, νὰ μὴν τολμήσῃ καμμία τῶν γυναικῶν, ὅποια καὶ ἂν εἶναι, ἢ ὕπανδρος, ἢ κοράσιον, νὰ φορέσῃ ἐπάνω τῆς φλωρία, μαργαριτάρια καὶ ἄλλους στολισμοὺς ἀπὸ μαλάματα, ἢ εἰς γάμον, ἢ εἰς ἄλλο μέρος, ἐκκλησίαν δηλ. δαπνητίαν καὶ δρόμον, ἔξω ἀπὸ τὰ συνηθισμένα, ζωνάρι, σκουλαρίκια καὶ τὰ ἀναγκαῖα δακτυλίδια, ἔχουσιν ἄδειαν μόνον αἱ κόμραι, εἰς τὰς ἡμέρας τῶν γάμων τους, διὰ μίαν ἐβδομάδα, νὰ φοροῦν ἀντιστοίχως ὅσους στολισμοὺς ἔχουν ...

Πρὸς τούτοις καὶ ὅς(οι) κάμουν γάμους καὶ ἔχουν τρόπον, διὰ νὰ βάλουν νταούλια, φρονιμώτερα ἢ θελαν κάμνει νὰ λείπουν ἀπὸ τοιοῦτους κρότους καὶ (...) σεμνώτερον, ὁ ὁποῖος εἶναι μάλιστα καὶ χριστιανικώτερος.

Ὡσαύτως νὰ λείπῃ καὶ τὸ ἄτακτον καὶ παράκαιρον ρίψιμον τῶν ντουφεκίων μέσα εἰς τὴν πολιτείαν καὶ τὸ περισσότερον τὴν νύκτα, νὰ μὴ τολμήσῃ τις νὰ ρίψῃ ντουφέκι, χωρὶς νὰ ἔχῃ ἀνάγκην καὶ νὰ εἶναι χρεία.

... ἂν ... φανῇ τις παραβάτης ... κατὰ πρῶτον μὲν θέλει ἀφορισθῇ καὶ ἐξωκκλησιασθῇ παρ' ἡμῶν μὲ τὸ ὄνομα, ἔπειτα δὲ θέλει πάθει καὶ ζη(μιοθῇ) καὶ ἐξωτερικῶς δι' ἀγωγῆς τῶν προκριτῶν τῆς πατρίδος σας ... ἄδεια θέλει δοθῇ ὅτι εἰς ὁποί(αν) γυναικα καὶ κοράσιον ἢ θελαν φανοῦν ἐπάνω τῆς φλωρία καὶ μαργαριτάρια διὰ νὰ τὰ ἀρπάξουν. Προσέξετε λοιπόν ... ὅτι αἱ ἡμέραι πονηραὶ εἰσι ...».

489 - 490

1789. Δύο Ἐγκύκλιοι, ἀπὸ 8 Ἰουνίου καὶ 2 Νοεμβρίου, πΚ Νεοφύτου, πρὸς τοὺς μητροπολίτας περὶ ὑποταγῆς κλπ. πρὸς τὸν σουλτάνον, ἐν 147, σ. 106-109 καὶ 109-110.

491

1789. Συμφωνητικὸν διαφόρων συντεχνιῶν Κοζάνης,
ἐν 166, σ. 35-37.

492

1790. Ἀπόφασις περὶ διαζυγίου, ἀρχιεπισκόπου Κύπρου, ἐν 341α, αἰτήσῃ τοῦ ἀνδρός, συναινούσης δὲ τῆς γυναικός, λόγῳ ἀνικανότητος τοῦ ἀνδρός, οὐχὶ ὅμως ἐπὶ τριετίαν ἀπὸ τῆς συνάψεως τοῦ γάμου, ἀλλὰ κατὰ τὴν διάρκειαν τούτου : «πρὸ δύο ἤδη χρόνων σχεδόν, πάθει δεινῷ τε καὶ χαλεπῷ» συσχεθέντος, τοῦ δὲ ἀνδρός εὕρισκομένου εἰς προβεβηκυῖαν ἡλικίαν, ἀφ' οὗ, ἐξ ἄλλης πηγῆς, ἐλέγχεται ὅτι ἦτο φοιτητῆς τοῦ Πανεπιστημίου τῆς Παδούης πρὸ 53 ἐτῶν!

493

1790 (ἢ 1794?)—Γράμμα πΚ., δι' οὗ δίδεται εἵδησις περὶ τοῦ ἐκδοθέντος φερμανίου διὰ τὸ «μέκι» τῶν τουρκικῶν «νικιαχίων» ἀπὸ τοὺς ραγιάδες,

μνημ. ἐν 73, σ. 144. Κατὰ τὸν Ἡλιουπόλεως Γεννάδιον, ἐν 22, σ. 105, τοῦτο εἶναι τοῦ ἔτους 1794. Ἀντί : «μέκι», ὁ Γεννάδιος προτείνει : «μένι» (= ἀπαγόρευσις), φρονεῖ δὲ ὅτι πρόκειται περὶ τοῦ διὰ κεπηνίου γάμου.

494

1791. Πώλησις ὑπὸ τῆς Κοινότητος Μοσχολέως ἀκινήτου, ἀνήκοντος εἰς θανόντα ἄκληρον, διὰ τὰς ἀνάγκας τῆς Κοινότητος,

ἐν 236, σ. 187-188.
«... Μετὰ τὴν ἄδειαν τοῦ... Τσατ - μπέη, ὁμιλοῦμεν ἡμεῖς οἱ τῆς Μοσχολέως, ὅτι ἐπειδὴ ὁ Α... ἀπέθανεν ἄκληρος καὶ ἀπόμεινεν τὰ τίποτες τοῦ μαχλιούλη, τὴν σήμερον κοινῇ γνώμῃ ἐπωλήσαμεν τὸ μικρὸν ἐργαστήριον τοῦ αὐτοῦ Α... τοῦ Ν... δι' ἀσλάνια 250, τὰ ὁποῖα τὰ ἐλάβαμεν καὶ ἐδόθησαν εἰς χρεῖαν καὶ ἀνάγκην τῆς χώρας, εἰς μονκατέμ—μπόρτζι...».

495

1792. Φερμάνιον σ. Σελήμ Γ', περὶ δίκης μοναχῶν ὑπὸ μητροπολιτῶν κλπ. καὶ φορολογίας μονῶν,

ἐν 76, σ. 55-57.

«... ἐντελλόμεθα... ὅπως... οἱ ἐγκληματοῦντες κληρικοὶ παραδίδονται πρὸς τιμωρίαν τοῖς μητροπολίταις καὶ τῷ πατριάρχῃ, οὐδενὸς δικαιουμένου νὰ φυλακίζῃ αὐτούς. Τὰ δὲ... μοναστήρια μένωσιν ἀκαταζήτητα, λόγῳ φορολογίας ὑπὸ τῶν ἐπιτοπίων Ἀρχῶν καὶ ὑπαλλήλων, ὡς πληρώνοντα τὸν ἐτήσιον αὐτῶν κτηματικόν τε καὶ κεφαλικὸν τῶν μοναχῶν φόρον ἐν συνόλῳ καὶ κατ' εὐθείαν εἰς τὸν αὐτοκρατορικὸν σταῦλον(;)».

496

1792. Ἐγκύκλιος τοῦ καπουδὰν πασᾶ Χουσεῖν, πρὸς τοὺς κατοίκους τῶν νήσων τοῦ Αἰγαίου,

ἐν 226, σ. 324–326.

«... θέλομεν δὲ νὰ ἐκριζωθῇ ἡ ἀδικία καὶ ἐσεῖς, προεστῶτες καὶ ἐπίτροποι ἐκάστης νήσου, προσέχετε καλῶς νὰ μὴν τολμᾷ τινὰς νὰ διαστρέψῃ τὸ δίκαιον καὶ νὰ τεχνεύεται τὸ ἐπιζήμιον τῶν πτωχῶν... Εἰς τὸν καιρὸν μας οἱ ἄδικοι καὶ ταραχοποιοὶ δὲν ἔχουν νὰ εὐρίσκουν συγχώρησιν εἰς τὰ ἀτοπήματά των, ... οὔτε ἀνεχόμεθα ὅσοι χρεωστοῦν εἰς τὰ Κοινά, νὰ κατακρατοῦν τὰ ἄσπρα τῆς Κοινότητος τοῦ κάθε νησιού... Ἐπειδὴ ἔγεινεν ἡ ἀγάπη καὶ οἱ ρῶσοι δὲν ἤμποροῦν νὰ κάμουν τὴν παραμικρὰν ἐνόχλησιν, ἂν λέγουν πῶς εἶναι ρῶσοι καὶ λεηλατοῦν... νὰ μὴ δίδετε ἀκρόασιν εἰς τοὺς λόγους των, οἱ τοιοῦτοι εἶναι παρδίτοι καὶ κλέπται ἀπροστάτευτοι καὶ ἄφοβα νὰ τους κτυπᾶτε, νὰ τους σκοτώνετε...».

497

1792. Κῶδιξ, τῆς 27 Δεκ., «διὰ τὴν... διόρθωσιν τῶν προικίων», τοῦ
μ. Παραμυθίας,
ἐν 271, σ. 308–309.

«Καταστρώνεται ὁ παρὼν κώντικας τῆς καθ' ἡμᾶς ἐπισκοπῆς Παραμυθίας, διὰ τὴν καλὴν κατάστασιν τῶν συνοικεσίων καὶ διόρθωσιν τῶν προικίων... ἡ πρώτη σκάλα νὰ παίρῃ ἀπὸ μετρητὰ χιλιάδες τζουρούκιες δέκα καὶ ὅχι παραπάνου καὶ οἱ ἐπίλοιποι παρακάτου, κατὰ τὸν ἄνθρωπον... Εἰ δὲ ὅποιος φανῇ ἐναντίος... θέλει λάβει τὰς ἀρὰς καὶ ἀφορισμοὺς τῆς Ἐκκλησίας καὶ προκοπὴν νὰ μὴν ποῦν νὰ πλερώνουν καὶ στὸ βαλὴ τοῦ τόπου γρόσια πεντακόσια».

497α

1792. Χάτι χουμαγιούν, ἀπαγορεύον τὴν διορισμὸν ραγιαδῶν ὡς προξένων
καὶ ὑποπροξένων ξένων δυνάμεων,
ἐν 25, Α', σ. 17–20.

498

1793. Μπουγιουρουλτὶ Χουσεῖν πασᾶ, καπουδὰν πασᾶ, πρὸς τοὺς Προε-
στῶτας, ἐπιτρόπους καὶ ὅλον τὸν κοινὸν ραγιαῖν τῆς Ὑδρας,
ἐν 25, τ. 1, σ. 47–48.

«... εἶναι ἔκπαλαι συνήθεια τοῦ τόπου σας, καθὼς ὅταν γίνεται διάφορον εἰς τὸ ταξίδι ἐνὸς καϊκίου, νὰ λαμβάνουσι οἱ ταῖφάδες καὶ συντρόφοι τὸ μερίδιόν τους, ἔτσι καὶ ὅταν γίνεται ζημία, νὰ πληρώνῃ ὁ κάθε ταῖφᾶς καὶ σύντροφος κατὰ τὴν ἀναλογίαν ὅπου πέρνει, πάλιν ὅτι πίπτει, εἰς τὸ μερτικόν τους, ὡσαύτως καὶ εἰς τὴν ζημίαν νὰ καταβάλλουν τὸ ἀνάλογον τοῦ μερτικοῦ τους... Ἐπειδὴ μερικοί, ἀντιβαίνοντες εἰς τὸ δίκαιον, τολμοῦν ἐναντίον τῆς ἀνέκαθεν τοπικῆς συνηθείας... ὀρίζομεν αποφασιστικῶς, ὡς ἀνέκαθεν περὶ τούτων τοπικῆς συνήθεια, ὡς σύμφωνος οὕσα καὶ τῷ δικαίῳ, νὰ ἐνεργῇται καὶ νὰ ἐξακολουθῇται ἀπαρασαλεύτως...».

499

1793. Ἐξάβιβλος τοῦ Ἀρμενοπούλου, εἰς δ' ἔκδοσιν, μεταφρ'
Σπανοῦ,
ὁμοίαν πρὸς τὴν β' τοῦ 1766. Πρβλ. ἀνωτέρω ἀριθ. 353, 407 καὶ 452.

500

1793. «Δικανική Τέχνη» τοῦ Δημητρίου Καταρτζή – Φωτιάδου,
ἐν 191· (τὸ κείμενον : σ. 26–54).

501

1793. Μπουγιουρουλτί, σ. Σελήμ Γ', περὶ νοσοκομείων,
ἐν 76, σ. 43–48.
(Νὰ μὴ εἰσέρχεται ζαπίτης εἰς νοσοκομεῖον, νὰ μὴ ἐμποδίζῃ τὴν εἴσοδον ἢ ἐξοδον ἀσθενῶν ἢ νεκρῶν, ἢ τὴν εἰσκομιδὴν οἴνου καὶ φαρμάκων, νὰ μὴ φορολογῇ τοὺς εἰσερχομένους ἀσθενεῖς. Ὁ πεῖτουμάλης νὰ μὴ φορολογῇ τοὺς ἐν ἐν τῷ νοσοκομείῳ θνήσκοντας...).

502

1793. Γράμμα, ἀπὸ 14 Ἰουνίου, ἐπισκόπου Αἰγίνης καὶ Ὑδρας, πρὸς Ὑδραίους.
ἐν 25, τ. 1, σ. 39–40.

«... ζητεῖτε τὴν ἀπόφασιν τῆς Ἐκκλησίας : οἱ θεῖοι καὶ ἱεροὶ νόμοι διακελεύουσι τὸν πατέρα τὰ παιδιά ἐξ ἴσου νὰ τὸν κληρονομοῦσι, ὥσπερ καὶ θῆλον. Μὰ ἐπειδὴ καὶ ἐδῶ, κατὰ τὴν συνήθειαν τοῦ τόπου, ὅταν εἶναι ὑπανδραμενὰ τὰ θηλικά, δὲν ἔχουν νὰ ζητήσουν πλέον κληρονομίαν ἀπὸ τοὺς γογέους των...».

503

1793. Ἀπόφασις τῶν ἐκπροσώπων τῶν νήσων τοῦ Αἰγαίου Σίφνου, Νάξου, Ἰου, Κέας, Κύθνου κλπ.
περὶ τῆς ἀλληλεγγύης τῶν κατοίκων διὰ τὴν ζημίαν τῶν Ἐπιστατῶν των, ἐν 29, σ. 90–91.
Οἱ κάτοικοι Κύθνου θ' ἀποζημιώνουν τοὺς τέσσαρας ἐπιστάτας τοῦ Κοινοῦ διὰ τὸν «τζερεμέ, ὅπου ἐπλήρωσαν ἐξ αἰτίας τοῦ Λάμπρου (Κατσώνη) ... μὲ τὸ νὰ εὐρέθησαν ἐκεῖνον τὸν χρόνον ἐπιστάται, ἐπιάσθησαν καὶ ἐπλήρωσαν τὸν τζερεμέν ... καὶ ἂν δὲν ἦτον εἰς τὴν δούλευσιν αὐτὴν τοῦ Κοινοῦ, ὅποιοι ἄλλοι ἤθελον εὐρεθῇ, ἤθελον δοκιμάσει τὰ ὅμοια, ἄρα ἐξ αἰτίας τῆς δουλεύσεως τοῦ Κοινοῦ ἐπλήρωσαν αὐτὸν τὸν τζερεμέ. Διὰ τοῦτο λοιπὸν εὐρομεν εὐλογον, ὅτι αὐτὴν τὴν ζημίαν νὰ πληρώσῃ τὸ Κοινὸν καὶ ὅχι μερικῶς νὰ ἀφανισθοῦν αὐτοὶ οἱ τέσσαρες...».

504

1793. Φιρμάνιον σ. Σελήμ Γ', περὶ ἐλευθέρας ἀσκήσεως τῶν καθηκόντων τῶν ἱερέων,
ἐν 76, σ. 49–51.

505

1793. Προικοσύμφωνον, ἀπὸ 25 Ἀπρ., ἐν Νάξῳ, ἀνέκδοτον,
ἐν ΕΒΕ Τμ. χφφ. Ξ 306.

«... ἔπειτα, διὰ χάριν δωρεᾶς καὶ προίκας, τάζουν (οἱ γονεῖς τῆς νύμφης) ... ὅλα τὰ ἄνωθεν ὑποστατικὰ τῆς Πάρου (;), ἔχουν νὰ τὰ τρώ(γου)σι οἱ γονεῖς τῆς μοναχικάζι(;) ἕως ὅπου ζοῦν καὶ μετὰ τὸν θάνατόν τως, πάντῃ ἐλεύθερα ἐδικὰ τῆς, μὲ τὴν παρὸν κοντεντζιὸν ὅπου διορίζει ὁ ἀφέντης πατέρας τῆς, ἡγουν, ξεκαθαρίζοντας τὸ δεύτερον παιδί, τὸ ἀρσενικόν, ὅπου ἠθέλεν κάμει, νὰ εὐγάζη τὸ ὄνομα τοῦ πατρὸς τῆς καὶ νὰ γράφεται τὴν γενεάν του καὶ νὰ τοῦ τὰ προικοδοτίζει ὅλα τὰ ἄνωθεν τῆς Πάρου καὶ νὰ μὴν ἔχη ἄλλην ἐξουσίαν ἢ ἀρχοντοπούλλα του εἰς αὐτὰ τὰ ὑποστατικά, πάρεξ νὰ τρώγῃ μετὰ τὸν θάνατον τῶν γονέων τῆς, ἕως ὅπου νὰ ὑπανδρευθῇ τὸ αὐτὸ παιδίον, νὰ τοῦ τὰ προικοδοτήσῃ ὅλα τὰ ἄνωθεν καὶ νὰ τὰ τρώ(γου)σι μαζί καὶ νὰ μὴν ἔχη καμμίαν ἐξουσίαν ἢ ἀρχοντοπούλλα τως, ἢ νύμφη, οὔτε νὰ πουλήσῃ, οὔτε νὰ χαρίσῃ, οὔτε νὰ προικοδοτήσῃ εἰς ἄλλον τῆς παιδὶ ἀπὸ αὐτὰ τὰ μούρκια τῆς Πάρου ... Ἀπὸ δὲ τὸ ἄλλο μέρος, ὁ ἀφέντης Χρ.Σ. τάζει καὶ προικοδοτίζει τοῦ ἀρχοντόπουλλοῦ του ... καὶ γαμβροῦ, τὰ ἐδῶ ὀνοματισμένα ... Ἀκόμη ξηγᾶται ὁ ἀφέντης Χρ.Σ. καὶ λέγει, πῶς κατὰ τὴν ἄδειαν καὶ ἐξουσίαν ὅπου τοῦ εἶχε δοσμένην ὁ ἀφέντης Γ.Σ. πενθερός του, διὰ τὸ ἀμπέλι τῆς Σάντα Μαρίας, νὰ τὸ προικοδοτήσῃ εἰς ὅποιον ἀρχοντόπουλλον του ἠθέλε, τὴν σήμερον θέλει καὶ τὸ προικοδοτίζει τοῦ λεγομένου του ἀρχοντόπουλλον, μὲ τὴν παρὸν κοντεντζιόνε, ἡγουν, κάνοντας ἓνα παιδὶ θηλυκόν, νὰ τὸ εὐγάζη ὄνομα Ἀντωνέττα, τῆς πεθερᾶς του, καὶ νὰ τῆς τὸ δίδῃ αὐτῆς, καὶ ὁ λεγόμενός του ἀρχοντόπουλλος νὰ μὴν ἔχη τὴν ἐξουσίαν, οὔτε νὰ τὸ πουλήσῃ, οὔτε νὰ τὸ χαρίσῃ, ἄλλο πάρεξ νὰ τὸ τρώγῃ ἀπεθανόντος τοῦ λόγου του, ἡγουν τοῦ πενθεροῦ του ἀφέντη Γ. καὶ τὸν καιρὸν ὅπου ἠθέλε τὸ προικοδοτήσῃ τῆς λεγομένης Ἀντωνέττας, νὰ τὸ τρώγῃ μαζί· ἀκόμα διορίζει ὁ ἀφέντης Χρ.Σ. ὅπως καὶ ὁ ἀφέντης Γ. πενθερός του, ὅτι ἐὰν ὁ ἀρχοντόπουλλός του ἠθέλει ἀποθάνει χωρὶς νόμιμον κληρονόμον τῆς σαρκὸς του ὅπου ὁ Κόριος νὰ μὴν τὸ δόσῃ — τὸ αὐτὸ ἀμπέλι νὰ στρέφεται εἰς τὰ ἀρχοντόπουλλα τῆς ἀρχόντισσας κονιάδας του, ὀνόματι κυρία Β.Κ. ... ».

506

1793. Γράμμα, ἀπὸ 25 Σεπτ., πΚ. Νεοφύτου Ζ' πρὸς μητροπολίτην Παροναξίας, γνωρίζοντας, ὅτι δι' αὐτοκρ. ὀρισμοῦ ἀπηγορεύθη αὐστηρῶς (ἐπὶ ποινῇ θανάτου) ἡ εἰς Ρωσίαν μετανάστευσις ραγιαδῶν, ἐν 196, σ. 239–242.

507

1793. Χάττι σερίφ σ. Σελήμ Γ', περὶ τῶν δικαιωμάτων τοῦ διευθυντοῦ τοῦ φρενοκομείου Ἐγρί-Καπού, ἐν 76, σ. 51–54.

508

1793. Ἐγκύκλιος, τῆς 21 Ἰουλίου, τοῦ καπετὰν πασᾶ Χουσεῖν, πρὸς τοὺς προεστῶτας τῆς νήσου Πάτμου, ἐν 226, σ. 326–327.

«...προστάζομεν, ὅτι ἂν εἰς τὸ ἐξῆς δὲν ἴδῃτε ὑψηλὸν φερμάνι, ἢ πουγιουρουλδί μας διὰ αἰλακτζίδες καὶ παλτατζίδες, νὰ μὴν δίδετε διὰ χισμέτι τῷ ἐρχομένῳ ἀνθρώπῳ. Καὶ διὰ τοὺς αἰλακτζίδες καὶ παλτατζίδες ὅπου διὰ φερμανίου ἢ πουγιουρουλδίου μας προσταχθῇτε νὰ δώσετε, νὰ λαμβάνετε ἀνὰ δεκαπέντε γρόσια διὰ τὸν κάθε ἄνθρωπον καὶ οὕτω ὑπερασπιζόμενοι, νὰ καταγίνεσθε εἰς τὸ νὰ κάμετε δοβράν διὰ τὴν ζωὴν καὶ στερέωσίν μας...».

509

1793. Συνοδ. Γράμμα πΚ. Νεοφύτου Ζ', πρὸς τὴν ἐπαρχίαν Κάρληλι (Ξηρομέρου),

περὶ περιορισμοῦ τῆς φορολογίας, ἐν 209, σ. 469–472.

(Ὁ ἐξ 75000 γροσίων ἐτήσιος φόρος ἐμοιράσθη μεταξὺ Ἀνατολικοῦ (Αἰτωλικοῦ) καὶ Μεσολογγίου, καταβαλλόντων ὁμοῦ 15000 γρόσια, καὶ ἐπαρχίας Κάρληλι, καταβαλλούσης 60.000 γρόσια).

510

1794. Φερμάνιον σ. Μουσταφᾶ, ὑπὲρ Μετσόβου (φορολογικὰ πρό- νόμια),

ἐν 333, σ. 658–660.

511

1794. Σιγίλλιον πΚ. Γερασίου Γ',

δι' οὗ ἀποφαίνεται συνοδικῶς, ὅτι ὑπαρχόντων ἑτεροθαλῶν ἀδελφῶν τῆς θανούσης καὶ ἀμφιθαλοῦς θεῖου, ἀδελφοῦ τῆς μητρὸς τῆς, προτιμάται εἰς τὴν ἐξ ἀδιαθέτου κληρονομίαν ὁ ἀμφιθαλὴς θεῖος, ἐν 197, σ. 222–224. Ἡ ἀπόφασις προφανῶς ἐσφαλμένη, ὡς ἀναπτύσσεται αὐτόθι, σ. 225–233. Ὑπόθεσις Σίφνου.

512

1794. Νομοκάνων πρόχειρος ἱερέως Γεωργίου Ἀθανασίου Ραμματᾶ,

ἐν χφ. 98 Μ. Ξενοφώντος (Ἀθω), ἀνέκδοτος, μνημ. ἐν 68, σ. 8.

513

1794. Φερμάνιον σ. Μουσταφᾶ, ὑπὲρ τοῦ Μετσόβου, ἐν 334, σ. 13, 317–320.

«...Οὗτοι δὲ (οἱ 437 κάτοικοι Μετσόβου) ἐπειδὴ εἶναι φύλακες τῶν διόδων, ἀπέναντι τῆς ὑπηρεσίας των, εἶναι ἀσύδοτοι, εἰ μὴ μόνον κατ' ἔτος ἐξακολουθοῦσι νὰ δίδωσιν εἰς τὸ ἐξαιρετικὸν Τιμάριον... ἄσπρα 108.000, κατὰ τὸν ὑπολογισμὸν τοῦ Δημοσίου, διὰ κεφαλικὸν φόρον, δεκάτην γεννημάτων, δεκάτην ἀμπελῶν, δεκάτην μελισσῶν, δεκάτην κήπων, δεκάτην καρυδιῶν καὶ ὀπωρικῶν, τελώνιον οἶνον, δικαίωμα γάμου, θερινῶν λιβαδίων, μῆλων, χολίων...».

514

1794–1803. Ὁ μ. Λαρίσσης Διονύσιος... κατώρθωσε νὰ ἐκδοθῇ...
διάταγμα σουλτανικὸν κυρωτικὸν τῶν διαθηκῶν τῶν ἀποθνησκόντων
ἀτέκνων.

Μνημ. ἐν 191, σ. 151.

515

1795. Ἐγγραφὸν Γεωργίου Σερδάρη, βεκίλη τοῦ δραγομάνου τοῦ Στόλου
Κωνστ. Χαντζερῆ, πρὸς τοὺς προεστῶτας τῆς νήσου Ν α ξ ί α ς,
ἀνέκδοτον,

ἐν ΓΑΚ, φάκ. Ζερλέντη 163.

«...Ἐπειδὴ καὶ πολλάκις καὶ τώρα, μὲ κοιτῇ σας ἀναφορὰν, παρακαλῇτε τοὺς πολυχρο-
νισμένους ἀδθέντας μας, νὰ φυλάττονται τὰ προικοσύμφωνα καὶ αἱ νόμιμοι διαθήκαι σας...
διὸ καὶ ἐκρίθη εὖλογον παρὰ τῆς εὐγενείας σας ἔμπροσθεν ἡμῶν, ὅτι τὰ προικοδοτισμένα,
ὅπου οἱ γονεῖς δόσουν εἰς τὰ παιδία τοὺς μετ' αὐτοῦ (κο)χάστια, δὲν ἠμποροῦν νὰ τὰ ἀποσπά-
σουν μὲ διαθήκην καὶ νὰ τὰ δώσουν εἰς ἄλλα παιδία τοὺς...».

516

1795. Διαταγὴ τοῦ δραγομάνου τοῦ Στόλου Κωνσταντίνου Χαντζερῆ,
πρὸς τοὺς προεστῶτας καὶ ἐπιτρόπους καὶ ὅλους τοὺς κατοικοῦντας
εἰς τὰ χωρία τῆς νήσου Ν α ξ ί α ς, ἀνέκδοτος,

ἐν ΓΑΚ, φάκ. Ζερλέντη 163.

«...παραγγέλλομεν καὶ ἐσᾶς τοὺς προεστῶτας, ὅπου νὰ προσέχετε κυρίως ἀπὸ νεωτε-
ρισμοὺς καὶ ἀπὸ κάθε ἄλλο ἐναντίον τῆς ἱερᾶς κρίσεως καὶ νὰ φυλάττετε ἀπαράβατως καὶ
μὲ ἀκρίβειαν τὰς τοπικὰς σνηθείας...».

517

1796. Ἐρωτηματολόγιον, ἀγνώστου συντάκτου, ἐκ 41 ἐρωτη-
μάτων, πρὸς περιφερείας τῆς βορείου Πελοποννήσου καὶ νοτίου
Στερεᾶς Ἑλλάδος, μετὰ τῶν ἐπ' αὐτῶν ἀπαντήσεων ἀγνώστων πλη-
ροφοριοδοτῶν,

ἐν χφ. ΓΕΝ. 93, 3. Ἐδ., κατὰ τὸ πλεῖστον τμήμα του, ἐν 25α. Πρβλ. καὶ Δ.Α.Πετρό-
πουλον, ἐν π. Πελοποννησιακά, 3 (1958), σ. 411–413. Παραθέτω ἐνταῦθα τὸ Ἐρω-
τηματολόγιον, τὰ μὲν ὑπ' ἀριθ. 1–6, 12–17, 29, 31, 33, 35–39 ἐρωτήματα ἐκ τοῦ χφ.,
τὰ δὲ λοιπὰ ἐκ τοῦ 25α.

1. Ποῖον εἶναι τὸ σύστημα τῆς διοικήσεως τούτου (τοῦ) τόπου, ἤγουν ἂν εἶναι βακοῦφ
ἢ μαλκιανές; 2. Ἄν ἴσως καὶ ὁ βοϊβόντας τοῦ τόπου, ξέχωρα ἀπὸ τὴν δεκατίαν, ἔχει
ἐπιχείρησιν εἰς κανένα ἄλλον εἰσόδημα, ὅπου νὰ τὸ ἔχῃ... ἀπὸ τὴν βασιλείαν, ἥτοι εἰς
τὸ χαράτζι, γιονμπρούκι καὶ μπεκαέτ; 3. Ἄν ἴσως καὶ ὁ βοϊβόντας ἀγοράζῃ ἀπὸ τὰ δοσί-

ματα τὸν κάθε χρόνον καὶ διὰ πόσον ; 4. Ποῖα εἶναι τὰ εἰσοδήματα τοῦ τόπου ὅπου πλη-
ρώνουν δεκατίαν καὶ ποῖα εἶναι ἐκεῖνα τὰ ὁποῖα πληρώνουν εἰς τὸν ἀφέντην τόσον τὸ στρέμ-
μα ; 5. Εἰς ποῖον τρόπον πληρώνεται τὸ χωράτζι ; ἀναλόγως εἰς τὴν ἡλικίαν, εἰς τὴν δύ-
ναμιν, ἢ εἰς τὸ ἔχειν τοῦ καθενός, ἤτοι εἰς τὴν κατάστασίν του ; 6. Ἄν ἴσως καὶ εἰς τοῦτα
τὰ νέα δοσίματα ὅπου ἐβάλλθησαν, ἀντὶ τὰ δίδῃ ὁ καθένας ἓνα τόσον εἰς πᾶσα ἄρθρον τῶν
εἰσοδημάτων του, οἱ προεστοὶ ἢ ὁ κυβερνήτης τοῦ τόπου ἐπρόβλεψαν νὰ δίδουν ἓνα τόσον
πρὸς τὸν ἐφέντην, διὰ κάθε ἓνα ἀπὸ αὐτὰ τὰ εἰσοδήματα διὰ ὅλους καὶ πόσον δίδουν διὰ
τὸ κάθε ἓνα καὶ εἰς τί μέτρα τὰ λαμβάνουν αὐτοὶ ἔπειτα ἀπὸ τὴν πολιτείαν ; 7. Ἄν ἴσως
καὶ ἡ βοσκές, ὅπου κάνουν τὰ πρόβατα καὶ ἄλλα ζῶα εἰς τὸν καιρὸν τοῦ χειμῶνος ἢ τοῦ
θέρους εἰς κάποιους τόπους, εἶναι ὑποκείμεναι εἰς κανένα δόσιμον ; 8. Ἄν ἴσως καὶ ὁ βοῖ-
βόντας τραβᾷ κανένα ἄλλο δόσιμο, ὅπου νὰ ἔχη ὄνομα διὰ χάρισμα τὸν κάθε χρόνον ἀπὸ
τὸ βιλαέτι καὶ πόσον εἶναι ; 9. Ποῖον τὸ παζάρι τοῦ ἁλατος καὶ ἂν ἴσως αὐτὸ τὸ ἄρθρον
εἶναι μονοπώλιον τοῦ βοῖβόντα ; 10. Ἄν ἴσως καὶ ὁ βοῖβόντας, εἰς τὰ ἄρθρα ὅπου ὀνο-
μάζονται τῆς πρώτης χρείας, ὡσὰν λάδι τυρὶ κρέας, ξύλα, ἀλεῦρι καὶ τὰ ἐξῆς, δίδει καὶ
διορίζει αὐτὸς ἓνα παζάρι διορισμένον διὰ νὰ πουλιῶνται εἰς χρῆσιν τοῦ καθενός ἀπὸ τοὺς
κατοίκους, ἢ στέκει εἰς τὴν ἐλευθέραν ἐξουσίαν τοῦ καθενός νὰ τὸ πουλῇ ὅσον θέλει καὶ
ὅσον ἤμπορεῖ. 11. Ἄν ἴσως καὶ εἶναι συγχωρημένον ἀπὸ τὸν βοῖβόντα νὰ κάμῃ ὁ κάθε
ἓνας ὅ,τι λογῆς τέχνην θελήσῃ, ἢ ἂν ἴσως τυχάνῃ νὰ κάμῃ πρῶτον θέλημα ἀπὸ αὐτόν.
12. Ποῖα ἄλλα βάρητα εἶναι ὅπου ἤμπορεῖ νὰ βάλῃ εἰς τὴν πολιτείαν ὁ βοῖβόντας ; 13.
Ποῖα εἶναι τὰ δοσίματα ἀπὸ τὰ ὁποῖα ἤμπορουν οἱ προεστοὶ νὰ βαρύνουν τοὺς ὁμοπολίτας,
ὅπου νὰ εἶναι συνειθισμένα καὶ ποῖα ἄλλα, ὅπου νὰ εἶναι ἀσυνειθιστά καὶ νὰ κρέμονται
ἀπὸ τὸ συμβαδικόν ; 14. Ποῖα εἶναι τὰ δοσίματα καὶ τὰ χρεὴ ὅπου δίδει τὸ βιλαέτι σας
διὰ προσταγῆς τοῦ πασιᾶ ; 15. Ἄν ἴσως καὶ τὸ βάρος διὰ τὰ ἀσθετικά μενζίλια, διὰ τὸ
κονάκι καὶ τὸ θρέψιμον τῶν ἀσθετικῶν ἀνθρώπων, ὅπου ὁρίωνται καὶ ἔρχονται, ἀκούεται
κατὰ συνήθειαν εἰς τοῦτον τὸν τόπον καὶ ἂν εἶναι συγχρὸν καὶ βαρὺ ; 16. Ἄν ἴσως καὶ τὸ
δόσιμον ὅπου κοράζεται καὶ γκαλέπ(;) ἐπάνω εἰς τὰ ζῶα εἶναι συνειθισμένον εἰς τὸν τόπον,
πῶς τὸ ἀσηκώνουν καὶ ἂν ἴσως εἶναι κοινὸν εἰς τοὺς κατοίκους ὅλους, ἤγουν εἰς τοὺς τούρ-
κους εἰ μὴ καὶ εἰς ραδιάδες ; 17. Ἄν ἴσως καὶ τὸ δόσιμον ὅπου ὀνομάζεται ἀστηράς(;)
εἶναι συγχρὸν εἰς τοῦτον τὸν τόπον ; 18. Ποῖα εἶναι ἡ συνθήκη ἀνάμεσον ἐνὸς ἀφεντός, ὅπου
νὰ ἔχη τὴν γῆν, μὲ τὸν σέμπρον του ; Παραδείγματος χάριν, ἂν ἴσως καὶ ὁ σπόρος τοῦ
χωραφίου, καὶ τὰ βόϊδια τοῦ ζευγαρίου τὰ δίδει ὁ ἀφέντης τοῦ χωραφίου, ἢ παντελῶς ἂν
ἔχη χρέος νὰ τὰ βάλῃ ὁ σέμπρος ; καὶ εἰς κάθε ἓνα ἀπὸ αὐτὰ συμβάντα, ποῖον εἶναι τὸ
ὄφελος ὅπου τραβᾷ ὁ οἰκοκύρης ἀπὸ τὸ εἰσόδημα ὅπου ὁ σέμπρος κάνει ἀπὸ τὸ χωράφι.
Καὶ ἂν ἴσως πρότερον ἀπὸ ἐτοῦτον τὸν μερισμὸν ἐβγάζουν τὸν σπόρον καὶ τὴν δεκατίαν
καὶ τί διαφορὰ εἶναι εἰς αὐτὰ δοσίματα, ὅπου δίδει ὁ σέμπρος ἀπὸ ἓνα χωράφι μιᾶς γῆς
δυνατῆς καὶ καρποφόρου καὶ μιᾶς γῆς ἀχαμνῆς ; 19. Πόσον εἶναι τὸ μοιρίδιον ὅπου λαμ-
βάνει ὁ βοῖβόντας ἢ ὁ σπαῆς εἰς ὄνομα δεκατίας ; 20. Ποῖα εἶναι ἐκεῖνα τὰ δοσίματα ὅπου
δίδονται ξέχωρα ἀπὸ τὴν δεκατίαν εἰς τὸ ἄλῳν ἀπὸ τὰ ἀστάχνα καὶ πόσον ; 21. Ἄν ἴσως
καὶ ὅταν τύχῃ μία ἀκαρπία καὶ τὸ εἰσόδημα εἶναι ὀλιγότατον, γίνεται καμμία χάρις καὶ
καλωσύνη, εἰς τὸ νὰ ἀφήνουν τὴν δεκατίαν, καὶ ἄλλα βάρη ; 22. Ποῖον εἶναι τὸ μοιρίδιον,
ὅπου τραβοῦν οἱ ἄλλοι ἀξιωματικοί, ἤγουν ὀφφικιάλοι, ὡσὰν σούμπασης, σπαῆς, πρώτό-
γερος, γραμματικός, δραγάτμπασης καὶ μεϊντάνης ἀπὸ αὐτοὺς καρπούς ; 23. Ποῖον εἶναι
τὸ δόσιμον πρὸς τὸν ἐπίσκοπον καὶ ἂν αὐτὸ εἶναι συγχωρημένον ἀπὸ τὸν νόμον, ἢ εἶναι

χάρισμα ; 24. Ἐχει εἰς αὐτὸ ὁ παπᾶς ; Ὅμοίως καὶ ἂν ἴσως καὶ αὐτὸ εἶναι νομικὸν δόσιμον ; 25. Ποία εἶναι ἡ πηγὴ τῶν ἐκκλησιαστικῶν δοσιμάτων ; Παραδείγματος χάριν, πόσον δίδεται διὰ τὴν ἄδειαν τῆς ταφῆς ἐνὸς νεκροῦ, πόσον διὰ τὴν ἄδειαν γάμου ; 26. Πόσα εἶναι τὰ ἔξοδα τὰ ἐκκλησιαστικὰ ἐνὸς βαπτίσματος ; 27. Ποία εἶναι τὰ θεληματικὰ χαρίσματα ; 28. Ποία ἄλλα δοσίματα τραβᾷ τὸ ἐκκλησιαστικὸν ἀπὸ τοὺς πιστοὺς ; 29. Ποία εἶναι τὰ ζύγια σας, τὰ μέτρα σας καὶ ποία σύγκρισις καὶ ἀναλογία ἀνάμεσον μὲ κεῖνα τῆς Κωνσταντινουπόλεως καὶ τῆς Ζακύνθου ; 30. Πόσα στρέμματα τοῦ τόπου σας συνθέτουν ἓνα ζευγάρι, τόσον εἰς γῆν δυνατὴν, ὅσον καὶ εἰς ἀχαμνὴν ; 31. Εἰς τί τρόπον κάνετε τὸ μέτρον ἐνὸς πράγματος ; 32. Πόσα ζευγάρια μετρεῖτε εἰς ὅλον σας τὸ βιλαέτι ; 33. Αὐτὸς ὁ ἀριθμὸς εἶναι περισσότερος τώρα, ἢ ὀλιγότερος ἀπὸ τὸν παλαιόν ; 34. Πόθεν προέρχεται τὸ μεγαλότερον ὄφελος τοῦ ἐργάτου ; Ἐκεῖνο τῆς καλλιέργειας τῆς γῆς ἢ τὰ κοπάδια ; 35. Ποία εἶναι τὰ ἄρθρα τῆς γεωργικῆς ὅπου συνθέτονται ἀπὸ σπορίσματα ; 36. Ποία τάξεις καὶ ποία ἀναλογία εὐρίσκεται εἰς τὰ χωράφια σας ἀνάμεσον διάφορα σπορίσματα ; ἤγουν ποία ἀπὸ . . . τοὺς σπόρους πέρνονται τὸ β' μέρος, ποῖοι τὸ α' καὶ ποῖοι τὸ γ' καὶ καθεξῆς ; 37. Ποία εἶναι τὰ ξύλα, σπόροι, χόρτα, κονκούτζια, ἄνθη ὅπου συνηθοῦν νὰ κάμουν βαφὲς εἰς ροῦχα μάλλινα καὶ βαμβακερά ; 38. Ποία εἶναι τὰ χρώματα ὅπου κάνουν ; 39. Εἰς τί τρόπον ἐτοιμάζεται τὸ κάθε ἓνα διὰ νὰ κάμῃ τὴν βαφήν ; 40. Ποία ἀπὸ αὐτὰς τὰς βαφὰς εἶναι ἡ καλὴτερά ὅπου νὰ φτουρᾷ καὶ νὰ κρατῇ περισσότερον ; 41. Ποία εἶναι τὰ ἄρθρα τῆς θροῆς τοῦ ἐνδύματος καὶ τῆς χρείας εἰς τὴν σύζυγισιν τοῦ ὀσπιτίου ἐνὸς χωριάτου τοῦ τόπου σας ; ».

518

1795. Ψήφισμα Ἰκαρίων, ἀπὸ 13 Σεπτ., κατὰ τῆς φθορᾶς τῶν δασῶν, ἐν 243, σ. 196.

« . . . ἡμεῖς οἱ γέροντες καὶ παπᾶδες καὶ προεστοὶ τῆς νήσου Ἰκαρίας καὶ ὅλος ὁ κοινὸς λαός, ἵνα ὅποιος ἀπὸ ἡμᾶς τοὺς (Ἰκαριώτες, γέροντας ἢ παπᾶς, ἄνδρας, γυναῖκα, μικρός, μέγας, πάγη καὶ κόψη πεῦκον χλωρὸν, πολὺν, ἢ ὀλίγον, ἢ πάγη καὶ κάμη καμίνι κοντὰ εἰς τὸ ρουμάνι καὶ βάλῃ φωτιά στὸ καμίνι, ἢ ἀπὸ τοὺς καραβοκύρους πάγη, κανένας καὶ βάλῃ κάρβουνα εἰς τὸ καγίκι του, ἄβουλα τοῦ νοικοκυροῦ ὅπου τὰ ἔχει, ἢ πάγη κανεῖς καραβοκύρης, χωρὶς τὴν ἄδειαν τοῦ ἀφεντικοῦ μας, ὅπου μᾶς κουμαντάρη, κάρβουνα σὲ κανένα ἄλλον τόπον . . . ἢ ὅποιος πιάσῃ κανένα κλέπτη καὶ τὸν κρύψῃ καὶ δὲν τὸν φανερώσῃ, ἢ ὅποιος πάγη καὶ πάρῃ ξένο χωράφι, χωρὶς νὰ κρατῇ ἀναστατικὸν γράμμα ἀπὸ τὸν νοικοκύρη, ἢ ὅποιος κρύψῃ τῶν γυρεντάδω τὴν γκλεψιά του, ἢ ὅποιος εὐγῇ ἐναντίος εἰς τοὺς εὐρισκομένους γέροντες καὶ δὲν θέλῃ νὰ πληρώσῃ ἐν εὐκολίᾳ τὸ βασιλικὸ χαράτζι, ἢ φανῇ ἀπειθὴς καὶ ἀνυπότακτος τόσον εἰς τὸ ἀφεντικὸ μας, τόσον εἰς τοὺς γεροντάδες, ἢ ὅποιος πιαστῇ χιλεντζῆς καὶ βρέξῃ τὰ κάρβουνα ἀτός του, ἢ μὴ θάλασσα, ἢ μὴ νερό . . . ἂς ἡξεύρῃ ὅποιος παρακούσῃ καὶ δὲν φυλάξῃ τὰ ἄνωθεν πάντα καὶ φανῇ ἀπειθὴς καὶ παρήκοος, ὅτι ἔχει νὰ παιδεύγεται κακῶς καὶ μὲ ξύλο, ἢ τζερεμὲ καὶ ἄλλες παιδεῖαις ὅπου φανοῦν εὐλογον τοῦ ἀφεντικοῦ μας καὶ δὲν θέλει εὖρη ἀπὸ τινὰν ἔλεος καὶ βοήθεια . . . ».

519

1795. Συμφωνητικὸν Συνεταιρισμοῦ Ἀμπελακίων, ἐξ ἄρθρων 15, τῆς 1 Ἰαν.
ἐν 83, σ. 31-35.

520

1795. Ἐγκύκλιος, 14 Ὀκτ., μ. Λαρίσσης, Τρίκκης καὶ Σταγῶν,
περὶ περιορισμοῦ τῶν προικῶν, ἐν 115, σ. 75–77.

521

1795. Συμφωνητικὸν Γράμμα, 17 Ἰουνίου, τῶν ἐν τῷ Χώρῳ Ναξίας
πραγματευτῶν καὶ ἐργαστηργιαρέων,
να μὴ ἐργάζωνται κατὰ τὰς Κυριακὰς καὶ δεσποτοθεομητορικὰς ἐορτάς, ἐκτὸς κατεπει-
γούσης ἀνάγκης, ἐν 188, σ. 324–325.

522

1796. Τόμος συνοδικὸς πΚ. Γερασίου Γ',
ἐν 70, Α', σ. 295–300.

«... οὐ μὴν οὐδὲ τὸ τῶν ἀρχιερέων καὶ ἱερέων καὶ τῶν ἄλλων τῶν ἐκ τοῦ Βήματος τῶν
γινομένων κουμπάρων ἢ συντέκνων, πάντῃ ἀνεύθυνον τοῖς θεοῖς καὶ ἱεροῖς νόμοις δοκεῖ...
Ἦν δὲ μὴδ' ἐν τῷ νόμῳ τούτῳ (ς' κανὼν Ἀγ. Ἀποστόλων) ἐκληφθῇ ἢ τοῦ λεγομένου
συντεκνιάτου καὶ κουμπάρτου ἀπαγόρευσις πρὸς τοὺς ἐκ τοῦ Βήματος, ὅμως δ' οὖν διὰ
τὰς ἐπενεχθείσας κατὰ καιροῦς ἐπὶ τούτοις συγκοφαντίας καὶ διαβολὰς καλῶς ἂν ἔχεν
ἡμῖν ἔδοξεν, εἰ καὶ τοῦτο διακωλύοιμεν, πρὸς διατήρησιν τῆς σεμνότητος τῶν ἐκ τοῦ
ἱεροῦ Βήματος... Ὅθεν γράφοιτες, ἀποφαινόμεθα συνοδικῶς... μὴδὲ τῶν ἀρχιερέων,
ἢ ἱερέων, ἢ ἄλλων τῶν ἐκ τοῦ Βήματος τολμήσῃ τις ἢ κουμπάρτος γενέσθαι, ἢ ἀναδέξασθαι
βρέφη ἐκ τοῦ θείου βαπτίσματος, ὥς σκανδάλων τε παροψία καὶ ταῦτα ὄντα καὶ συγκο-
φαντίας πρόξενον...».

523

1796. Ἐγγραφον τοῦ σ., ἀπὸ 12 Ὀκτ., πρὸς πΚ. Γεράσιμον Γ',
περὶ μὴ ἐπεμβάσεως τῶν ἰσχυρῶν εἰς τὴν ἐκλογὴν τῶν μητροπολιτῶν, ἐν 20, Α', σ. 230–
233.

524

1796. Ἐγγραφον, 1 Μαρτίου, Μ. Δραγομάνου πρὸς προεστῶτας τῆς
Ἰδρίας,
ἐν 25, τ. 1, σ. 100–101.

«... νὰ φυλάττετε ἀπαράβātως καὶ μὲ ἀκρίβειαν τὰς τοπικὰς συνηθείας, ἀπέχοντες ἀπὸ
νεωτερισμῶν... καὶ προσέχοντες... εἰς τὸ νὰ θεωρῆτε κάθε τυχοῦσαν ὑπόθεσιν μετὰ
πάσης ἀκριβείας καὶ νὰ ἀποφασίζετε τὸ δίκαιον χωρὶς τινος φιλοπροσωπίας ἢ χάριτος,
ἐπεὶδὴ ἂν τυχὸν καὶ κανένας τῶν συμπατριωτῶν σας, ἀδικούμενος, δώσῃ ἀρτζουχάλι εἰς
τὸν... ἐφένδην μας... ἔχει ἀπόφασιν ἀμετάθετον νὰ δώσῃ θάνατον κατὰ τοῦ ἀδική-
σαντος αὐτόν...».

525

1796. Ἐγκύκλιος, 19 Ἰανουαρίου, ἐπισκόπου Κοζάνης Θεοφίλου, ἐν 165, σ. 93-97.

«... οἱ ἐνταῦθα... κληρικοὶ καὶ πρόκριτοι... κοινῇ βουλῇ καὶ γνώμῃ, ἀνιγγείλον ἡμῖν, ζητήσαντες τὴν ἐπανακάλεσιν, ἐπιδιόρθωσιν τε καὶ ἐπιβεβαίωσιν τῶν ἑκπαλαι γεγονότων καὶ εὐρεθέντων τοπικῶν θεσμῶν καὶ νόμων τῆς πολιτείας ταύτης. Βλέποντες οὖν καὶ ἡμεῖς τὴν κοινὴν αὐτῶν ταύτην αἴτησιν, μὴ ἀντικειμένην τοῖς ἱεροῖς νόμοις, ἀλλὰ γε εὐλογον οὖσαν, δικαίαν τε καὶ κοινωφελῇ... ἐπαναεοῦντες δι' ἀντιγραφῆς τοὺς ἑκπαλαι καλῶς θεσπισθέντας καὶ εὐρεθέντας ἐνταῦθα τοπικοὺς ὅρους καὶ θεσμούς, ... ἀποφαινόμεθα διὰ τοῦ παρόντος ἡμετέρου ἀρχιερατικοῦ γραμματος :

Α'. Οὐδεὶς... νὰ ἀποτολμήσῃ ἀπὸ σήμερον καὶ ὕστερα διὰ νὰ δώσῃ εἰς τὴν προξενιὰν τῆς ἀρραβωνισθησομένης θυγατρὸς του μανδήλια (ἔξω μόνον ἀπὸ τρία, κατὰ τὴν παλαιὰν συνήθειαν, τοῦ γαμβροῦ, τοῦ πενθεροῦ καὶ τῆς πενθερᾶς) εἰς κανένα ἄλλον συγγενῇ τοῦ γαμβροῦ...

Β'. Ἀπὸ μέρους τοῦ γαμβροῦ, νὰ μὴ στέλνῳνται δῶρα εἰς ἄλλα συγγενικά πρόσωπα τῆς νύμφης, ἐκτὸς μόνον ἀπὸ τὰ συνηθισμένα πρὸς αὐτὴν τὴν νύμφην, πρὸς τὸν πενθερόν καὶ πενθερὰν καὶ οὐχὶ περαιτέρω. Ὁμοίως καὶ ἐκ μέρους τῆς νύμφης νὰ ἀνταποδίδῳνται δῶρα τὰ συνηθισμένα πρὸς τὸν γαμβρόν, πρὸς τὸν πενθερόν, τὴν πενθεράν, τὸν νοῦνον (ἢ νοῦναν) καὶ τοὺς μπρατίμους...

Γ'. Εἰς τὰ γαμβροιάτικα ὑποκάμιστα τὰ μὴν τολμήσῃ τινὰς νὰ βάλῃ χρυσάφι, εἴτε εἰς τὰ παύκια, εἴτε εἰς ἄλλο κανένα μέρος.

Δ'. Εἰς τοὺς γάμους, ὅσοι εἶναι τῆς α' τάξεως, νὰ μὴ στέλνῳν περὶ σσότερα ἀπὸ ἐπτὰ σινιά, ὅσοι δὲ τῆς β' τάξεως, περὶ καὶ ὅσοι τῆς γ' καὶ κατωτέρας, τρία μόνον.

Ε' — Αἱ δωρεαί, ὅπου δίδονται πρῶτον καὶ εἰς τοὺς γάμους, ἐξ ἀμφοτέρων τῶν μερῶν, τοῦ γαμβροῦ δηλαδὴ καὶ τῆς νύμφης, πρὸς τοὺς πενθεροὺς καὶ πενθεράς, ὡς ἀμοιβαίως γεγόμεναι, κατ' οὐδένα τρόπον νὰ μὴ λογαριάζῳνται ποτέ, οὔτε νὰ ἀπερνῶνται εἰς τὰ προικοσύμφωνα.

ΣΤ' — Ἡ συνήθεια, ὅπου ἦτον πρότερον, εἰς τὸν ἐρχομόν ἀπὸ ξενιτείας τοῦ γαμβροῦ, διὰ νὰ στέλνῃ ὁ πενθερὸς ἢ ἡ πενθερά του, μποχτζιαλίκι, τράπεζαν καὶ μπακλαβὰν, νὰ παύσῃ εἰς τὸ ἐξῆς...

Ζ' — Λόγω προξενιᾶς, τινὰς ἀπὸ σήμερον καὶ ὕστερα νὰ μὴν τολμήσῃ νὰ τάξῃ ἢ νὰ δώσῃ ἢ νὰ πάρῃ ὁ προξενητὴς ἢ νὰ ζητήσῃ τόσον ἄσπρα πολλὰ ἢ ὀλίγα, ὅσον καὶ κανένα ἄλλο πρᾶγμα.

Η' — Τὰ μετρητὰ ἄσπρα, τὰ λεγόμενα νάχτι, ὅπου δίδεται ἐκ μέρους τῆς νύμφης πρὸς τὸν γαμβρόν, ἀπαραιτήτως νὰ γράφηται εἰς τὴν ἀρχὴν τοῦ προικοσυμφώνου, καθὼς καὶ ὅλα τὰ ἄλλα πράγματα τῆς προικὸς, ἐὰν τυχόν καὶ δὲν μετρηθοῦν ἐπὶ χειρὸς καὶ τὰ ἄσπρα καὶ συγουρευθῇ ὁ γαμβρὸς εἴτε μὲ ἐγγύησιν τινός, εἴτε μὲ ὁμολογίαν. Καὶ ἀπὸ ὅσα προικοσύμφωνα ἤθελαν ἔχει νάχτι ἄσπρα γραμμένα, νὰ δίδονται εἰς τὴν ἐνταῦθα ἐκκλησίαν τοῦ ἀγίου Νικολάου, χάριν βοηθείας, 3%, κατὰ τὴν ἐπικρατήσαν παλαιὰν συνήθειαν, τὰ ὅποια ἄσπρα, χωρὶς νὰ τὰ λαμβάνῃ ὁ ὑπουργὸς τοῦ μυστηρίου ἐνορίτης ἱερέως, νὰ μὴν ἔχῃ ἄδειαν νὰ στεφανώσῃ τοὺς νεονύμφους, οὔτε τὰ προικοσύμφωνά τους νὰ βεβαιώνονται.

Θ' — "Οσοι τῶν ἐνταῦθα χριστιανῶν . . . ἀπαραιτήτως νὰ εἶναι ὑπόχρεοι διὰ νὰ γράφουν προικοσύμφωνον . . . καὶ χωρὶς νὰ κάμουν προικοσύμφωνον ἐνώπιον τῶν διωρισμένων κληρικῶν, νὰ μὴν τοὺς δίδηται ἄδεια τοῦ στεφανώματος. Τὰ δὲ προικοσύμφωνα ὅλα ἀπαραιτήτως, νὰ εἶναι μεμαρτυρημένα ἀπὸ τὸν διωρισμένον παρὰ τοῦ ἀρχιερέως ἐπὶ τούτῳ κληρικὸν ἢ ταβουλλάριον, ἀπὸ τε τὸν κατὰ καιροὺς ἐπίτροπον τοῦ ἀρχιερέως καὶ τῆς ἐκκλησίας καὶ ἔπειτα ἀπὸ τοὺς παρευρισκομένους λοιπούς, τὰ ὁποῖα εἰς τὸ ἐξῆς θέλουν καταστρώνονται εἰς ξεχωριστὸν κώδικα, διὰ πολλὰ ἐνδεχόμενα.

Ι' — "Οσοι κάτοικοι ἐν τῇ πολιτείᾳ ταύτῃ ἤθελαν κάμει διαθήκην, εἴτε ἐδῶ εὐρισκόμενοι, εἴτε ἄλλοῦ, νὰ ἔχουν ἀπαραιτήτως διὰ νὰ ἀφιερῶσιν πρῶτον εἰς τὸν κατὰ καιροὺς ἀρχιερέα τῆς ἐπισκοπῆς ταύτης (ἐκτὸς τῶν συνήθων, ὅπου δικαιούται, λαβεῖν καὶ ἄνευ διαθήκης, κατὰ τὴν κατάστασιν τοῦ τεθνεῶτος) εἰς τὴν ἐκκλησίαν ταύτην τοῦ ἁγίου Νικολάου, εἰς τοὺς ἱερεῖς, εἰς τὸ σχολεῖον, εἰς τὴν κοινὴν ἐλεημοσύνην, μὲ τὴν θέλησίν τους, τὴν ἀρμόζουσαν ἐλεημοσύνην, κατὰ τὴν κατάστασίν τους, καὶ οὕτω ὕστερα νὰ διορίζουν εἰς ἄλλα μοναστήρια ἄλλας ἐλεημοσύνας καὶ λεγάτα εἰς νομίμους συγγενεῖς τους καὶ φίλους, ὅπου προαιροῦνται. Εἰ δὲ καὶ δὲν ἀφιερῶνουν εἰς τὰ ρηθέντα μέρη, νὰ λαμβάνηται μετὰ ταῦτα τὸ εὐλογοφανὲς ψυχομερίδιον πρὸς τὰ μέρη ἐκεῖνα ἀπὸ τοὺς κληρονόμους τοῦ θανόντος. Καὶ ἐκτὸς ἀπὸ ἐκείνους, ὅπου ἤμπορουν νὰ γράφουν ἰδιοχείρως διαθήκην τους μὲ τὰ νόμιμα περιστατικά, αἱ ἄλλαι διαθήκαι, ὅπου ἤθελαν γίνεαι εἰς τὸ ἐξῆς, εἴτε ἀνδρῶν, εἴτε γυναικῶν, εἴτε ἰερέων γράμματα, εἴτε ἀγράμματοι εἶναι, κατ' οὐδένα τρόπον νὰ γίνωνται καὶ νὰ γράφονται ἀπὸ ἄλλους, εἰ μὴ ἀπὸ τῶν διωρισμένων παρὰ τοῦ ἀρχιερέως κληρικῶν, τοῦ κατὰ καιροὺς, δηλονότι, ἐπιτρόπου τῆς ἐκκλησίας, τοῦ ἐφημέριου τῆς ἐνορίας καὶ τῶν λοιπῶν κληρικῶν, ὅπου ἤθελον διορισθῇ, εἰ δὲ καὶ γίνεαι ἄλλοτρόπως, νὰ μὴν ἀβέβαιος καὶ ἀποράδευτος. Μυστικαὶ δὲ διαθήκαι ἀγράμμάτων ἀνθρώπων καὶ σημειώματα πρόχειρα, νὰ μὴ γίνωνται τὸ καθόλου, χωρὶς νὰ εἶναι παρὼν οἱ ἀνωτέρω διωρισμένοι παρὰ τοῦ ἀρχιερέως. Εἰ δὲ καὶ τύχει νὰ γένουν, νὰ μένουν ἄκυρα καὶ νὰ παιδεύηται, ὅποιος ἤθελε φανῇ διὰ νὰ πιάξῃ ἐν τοιοῦτον.

ΙΑ' — . . . καὶ διὰ τὴν θεραπείαν τῆς τοιαύτης ματαίας καὶ ἐπιβλαβοῦς συνηθείας, διορίζομεν, ὅτι . . . εἰς τοὺς γάμους, εἰς ἀρραβῶνας καὶ εἰς ἄλλους χαιρετισμοὺς τῶν χριστιανῶν καὶ ἄλλων ἐορτῶν (ἐκτὸς τῶν τριῶν ἡμερῶν τοῦ ἁγίου Πάσχα) ὁ καὶβὲς καὶ τὸ γλυκὸν νὰ λείψῃ τελείως . . .

ΙΒ' — . . . ὅστις ἤθελε τολμήσῃ διὰ νὰ παραβῇ καὶ νὰ ἀθετήσῃ κανένα κεφάλαιον . . . καὶ φωραθῇ . . . παραβάτης τῶν νομίμων τούτων ὅρων, νὰ παιδεύηται κατὰ τὸν εὐλογοφανῆ τρόπον ἐκκλησιαστικῶς καὶ νὰ δίδῃ, καὶ λόγῳ ποινῆς καὶ παιδείας, γρόσια πενήντα εἰς τὴν ἐνταῦθα ἐκκλησίαν τοῦ ἁγίου Νικολάου καὶ εἰς τὸ Κοινὸν τῆς πολιτείας ταύτης, καὶ ἄνευ τῆς παιδείας ταύτης, κατ' οὐδένα τρόπον νὰ τὸν διαφεντεύσῃ τινάς, εἴτε συγγενῆς του, εἴτε φίλος του, ἕως ὅτου νὰ ἔλθῃ εἰς αἴσθησιν καὶ σωφροτισθῇ διὰ τῆς εἰρημένης παιδείας.

. . . Ἀποφαινόμεθα . . . ἵνα ὁ παρὼν οὗτος τοπικὸς νόμος καὶ τὰ ἐνταῦθα ὁροθετηθέντα . . . βουλόμεθα ἔχειν ἀείποτε εἰς τὸ ἐξῆς τὸ κῦρος καὶ τὴν ἰσχὺν ἐν παντὶ χρόνῳ καὶ κριτηρίῳ. "Οστις δὲ τῶν ἐνταῦθα χριστιανῶν φανῇ καταφρονῶν . . . εἰ μὲν ἱερωμένος ἐστίν, ἀργὸς εἶη τῆς ἱερωσύνης αὐτοῦ καὶ πάσης ἱεροπραξίας, εἰ δὲ λαϊκός, ἀφορισμένος εἶη ἀπὸ Θεοῦ Κυρίου παντοκράτορος, κατηραμένος καὶ ἀσυγχώρητος καὶ μετὰ θάνατον ἄλυστος . . .».

526

1796. Συμφωνητικόν, ἀπὸ 12 Μαΐου, τῶν προκρίτων Ἄνδρου, ἐν 288, σ. 168–169 καὶ ἐν 289, σ. 243.

«Διὰ τοῦ παρόντος ἡμῶν συμφωνητικοῦ γράμματος δῆλον γίνεται, ὅτι ἐπειδὴ πρὸ χρόνων ἦτον ἐνταῦθα συνήθεια, καὶ ἀποθανόντος ἀκλήρου αἰφριδίως χωρὶς τινος διοθήκης ἢ παραγγελίας διὰ τὰ ὑπάρχοντά του, ἤρχοντο εἰς κληρονομίαν εἰς αὐτὰ καὶ τὰ ἐπ' αὐταδέλφου γνήσια ἀνίψια τοῦ ἀποθανόντος ἐκείνου ἀκλήρου, φέροντα πρόσωπον τοῦ προαποθανόντος πατρός των καὶ ἐπίσης ἐκληρονομοῦσαν τὰ τοῦ ἀκλήρου ἀποθανόντος θείου των μὲ τοὺς θείους ἢ θείας των, ὅπου ἐζοῦσαν. Εἶτα, πρὸ ὀλίγου, ἐπικρατησάσης ἄλλης συνήθειας, ἐκληρονομοῦσαν τοὺς ἀποθανόντας ἀκλήρους συγγενεῖς οἱ ζῶντες μόνον γνήσιοι αὐτάδελφοί των, τὰ δὲ ἀπ' αὐταδέλφων ἀνίψια τοὺς ἔμεναν ἀμέτοχα ἀπὸ τὴν ἀπολειφθεῖσαν περιουσίαν τοῦ θείου των. Ὅθεν πάντες ἡμεῖς, μὴν ὄντες εἰς τοῦτο εὐχαριστημένοι, τὸ νὰ μένωσι τὰ παιδία μας ἐστερημένα καὶ ἀμέτοχα τῆς νομίμου ταύτης κληρονομίας μας, ἦτοι τοῦ ἀδελφομοιρίου μας, διὰ τὸν προκαταλαβόντα ἡμῶν θάνατον, συμβουλευθέντες περὶ τούτου πολλάκις, εὗρομεν εὐλογον τὸ νὰ σώζεται καὶ νὰ φυλάττεται ἡ ἀρχαία τοπικὴ ἡμῶν συνήθεια ἀμετάθετος καὶ ἀμετάσπαστος, ἦτοι νὰ συγκληρονομοῦν ἐπίσης τὰ ἀνίψια μὲ τοὺς ζῶντας θείους των τοὺς ἀποθανόντας ἀκλήρους συγγενεῖς των. Τοῦτο λοιπὸν ἐκρίθη παρ' ἡμῶν εὐλογον καὶ γνήσιον κοινὴν ἀποφασίζομεν νὰ ἔχη τὸ κῦρος . . .».

527

1797. Προικοσύμφωνον, ἀπὸ 7 Δεκ., ἐν Σάμῳ, ἐν 127, τ. 1, σ. 111.

« . . . ὅτι ἐσυμφώνησα νὰ λάβω εἰς δευτέραν στεφάνον τὸν Ν. καὶ ἐπειδὴ αὐτὸς εἶναι εἰς γάμον πρῶτον, ἐγὼ δ' εἰς δευτέρον, κατὰ τὴν συνήθειαν τῶν προγόνων μας, τοῦ δίδω ἐγώ . . . δι' ἀγιορίκι μὲ κοινήν μου γνώμην . . . (περὶ τὰ δέκα κτήματα). Ταῦτα τὰ ἔδωκα νὰ τὰ ἔχη εἰς τὴν ἐξουσίαν του, νὰ τὰ κάνει ὅ,τι θέλει καὶ βούλεται . . .».

528

1797. Γραπτὰ ἔθιμα Σαντορίνης, ἐν 109, σ. 193–199, ἐν 130 τ. VIII, σ. 503–517. Ὁμοίως καὶ Ἀνάφη.

(Ἀποτελοῦνται ἐξ 11 κεφαλαίων, τῶν ἐξῆς : Α'. Περὶ ἀγορᾶς καὶ πωλησίας (§§ 29), Β'. Περὶ κληρονομίας (§§ 17), Γ'. Περὶ πραγμάτων τὰ ὅποια χαρίζονται καὶ ἀφιεροῦνται (§§ 9), Δ'. Περὶ προικοσυμφώνων (§§ 15), Ε'. Περὶ διαθήκης (§§ 7), Σ'. Περὶ δικαιωμάτων (§§ 6), Ζ'. Περὶ ἀλλαγῆς, εἴτε ἀντιγίου (§§ 5), Η'. Περὶ τοποθεσιῶν καὶ συνόρων (§§ 13), Θ'. Περὶ χρεωφειλημάτων (§§ 13), Ι'. Περὶ ἐνεχύρων, ἦτοι ἀμνατίων (§§ 4), ΙΑ'. Περὶ πραγματείας (§ 1).).

529

1797. Γράμμα, 15 Μαρτίου, πΚ. Γρηγορίου Ε', περὶ ἀπαγορεύσεως συντεκνιῶν εἰς ἱερομονάχους, ἐν χφ. Κώδικι μ. Παροναξίας (σ. 39–42). Πρβλ. ἐν 147, σ. 99.

530

1797. «Νέα πολιτική διοίκησις τῶν κατοίκων τῆς Ρούμελης, τῆς Μ. Ἀσίας, τῶν Μεσογείων Νήσων καὶ τῆς Βλαχομπογδανίας ὑπὲρ τῶν νόμων· Ἐλευθερία, ἰσοτιμία, ἀδελφότης καὶ τῆς Πατρίδος».

Τὸ Σύνταγμα τοῦ Ρήγα Βελεστινλή, ἐξ ἄρθρ. 124 καὶ Παραρτήματος. Οὐδὲν ἀντίτυπον τῆς ἐκδόσεως ταύτης διεσώθη, καίτοι πλεῖστα ἀντίτυπα εἶχον κυκλοφορήσει πρὸ τῆς κατασχέσεώς του ὑπὸ τῆς ἀστυνομίας τῆς Βιέννης. Διεσώθησαν ὅμως δύο χειρόγραφα ἀντίγραφα (ἐν ὑπὸ Π. Χιώτου καὶ ἑτερον ἐν τῇ Βιβλιοθήκῃ τῆς Ρουμανικῆς Ἀκαδημίας). Τὸ κείμενον ἐδημ. ἐπανειλημμένως· τελευταία ἐκδοσις ἐν 102, σ. 74–111.

531

1797. Συμβουλευτικὴ συνοδ. ἐγκύκλιος πΚ. Γρηγορίου Ε', πρὸς τοὺς μητροπολίτας ἐπαρχιῶν καὶ παροικιῶν Ἀσπρης Θαλάσσης, περὶ γάμων.

ἐν 152, σ. 193–194.

«... μηδὲν... ἀμέσως ἢ ἐμμέσως παραγορεύοντες... ἐπὶ τῷ γίνεσθαι συνοικέσια καὶ γάμους κεκωλυμένους... ἀλλὰ καὶ... διατηροῦν τὴν κοινὴν διάταξιν, ἵνα ᾧσιν ἔννομοι αἱ συζυγαί τῶν συναπτομένων, χωρὶς τινος παρεκτροπῆς ἢ συγκαταθέσεως... οἰκονομίας χάριν... Παραγγέλλομεν ἵνα προσέχητε... εἰς τὰ καὶ γίνεται ἡ διάλυσις τῶν νομίμων συναφθέντων καὶ εἰς γάμον κοινωρίαν ἐλθόντων... καὶ φυλάττοντες ἀπαράβατως τὴν περὶ τούτων ἐκκλησιαστικὴν θεσμοθεσίαν, συμβουλευήτε τοῖς σκανδαλιζομένοις ἀνδρογύνους παραινοῦντες πατρικῶς... ἵνα πεισθέντες καταλλαγῶσι...».

532

1797. Ἐγκύκλιος πΚ. Γρηγορίου τοῦ Ε', περὶ γάμων, ἐκ Κώδικος Β' μ. Παροναξίας (σ. 13) ἐν 188, σ. 198–199.

«... τινὲς τῶν ἀρχιερέων εὐκόλως... ἐκτρεπόμενοι, παραβαίνουσι τοὺς... θεσμούς... εἰς οὐδὲν λογιζόμενοι τὰς παραβάσεις αὐτῶν καὶ τὰς ἀκρίτους συγκαταβάσεις περὶ τοὺς βαθμοὺς τοῦ... γάμου... οἰκονομοῦντες δὴθεν... εἰσὶν ἐτοιμότατοι εἰς τὴν τοιαύτην ἀθέμιτον παράβασιν τῶν βαθμῶν τῶν κεκωλυμένων γάμων, ἀλλὰ καὶ προχειρότατοι εἰς τὴν ἀσύγγνωστον διάζευσιν τῶν ἀνδρογύνων...».

533

1797. Ἱεροδικαστικὴ ἀπόφασις, 21 Δεκ., περὶ διακανονισμοῦ κληρονομίας, ἐξ ἀδιαθέτου μεταξὺ ἐλλήνων ἀδελφῶν, ἐξ ὧν ὁ εἰς ἐξισλαμίσθη, ζῶντος τοῦ πατρός των, ἐν 31, σ. 114.

534

1797. «Ἐξεδόθη κατὰ Μάϊον... πατριαρχικὸν καὶ συνοδικὸν Γράμμα κατὰ πᾶσαν τὴν Πελοπόννησον,

«ἀπαγορεύον σφοδρῶς ὅλους τοὺς ἱερεῖς, ἱερομονάχους, ἱεροδιακόνους καὶ μοναχοὺς, καὶ τοὺς . . . ἡγουμένους καὶ τοὺς λοιπούς, νὰ μὴν ἐπιγίγγυνται εἰς τὰς κοσμικὰς καὶ κοινὰς ὑποθέσεις, μηδὲ νὰ ἀποκαθιστῶνται, ἐπ' οὐδεμιᾷ αἰτία, κοτζαμπάσηδες ἢ βεκίληδες καὶ ἐπίτροποι τῶν κοινῶν ὑποθέσεων . . .»,
ἐν 70, τ. Α', σ. 303.

535

1797. Πρακτικόν, 29 Ἀπριλίου, ποιμένων Σ ύ ρ ο υ,
ἐν 110, σ. 207-208.

« . . . οἱ ὅποιοι ζητοῦ καὶ θέλου καὶ κάμου νόμο καὶ καπίτουλο ἀπὸ τὴν σήμερι καὶ εἰς τὰ ἐξῆς, νὰ εἶναι καὶ νὰ γρικιέται ἀσάλευτος καὶ ἀμετάθετος αὐτὸς ὁ νόμος καὶ καπίτουλο, ὅτι κανένα κοπάδι νὰ μὴν εἶναι τρομιζάμενο νὰ σικώνειται ἀπὸ τὸν τόπο του, ποὺ κάθεται καὶ νὰ ἐμπνέῃ (γρ. ἐμπένη) εἰς σοχώρα, ἃ δὲν ἔλθουν οἱ διορισμένες ἡμέρες, οἱ δέκα τοῦ μαγιοῦ, καθοῦ εἵτανε ἀπὸ τὸ ἔκπαλαι, καὶ ὅποιος βρεθῇ καὶ σταθεῖ ἀνυπάκουγος καὶ σικωθῇ, κατὰ τὸ νόμο καὶ καπίτουλο ὅπου κάνομαι, καὶ παραβατήση, νὰ ἔχη νὰ πλερώνῃ τῆς κυρὰς μας βασίλισσας Σὰχ σουλτάνας γρ. 500 ».

536

1797-1799. Ἰστικλὰλ πουγιοῦρδὶ τοῦ σ., ἀπὸ 18 Ἰουλίου, πρὸς τὸν πΚ.

Γρηγόριον Ε',

ἐν 317, σ. 149-150.

« . . . καθὼς πατριάρχης, ἔχεις ἐντέλῃ προνοίαν καὶ προστασίαν εἰς ὅλους τοῦ Γένους σου, νὰ ἐπιμελῇσαι ἄκρως καὶ νὰ φροντίζῃς ἀδιαλείπτως εἰς τὸ νὰ συνάγῃς μέσα περιποιητικὰ τῆς εὐταξίας τοῦ μιλλαετίου σου καὶ νὰ μὴ λείπῃς μὲ συμβουλὰς καὶ παραινέσεις τοῦ νὰ διδάσκῃς πάντας τοὺς βασιλικοὺς οὐγιάδες τὰ τῆς ὑπακοῆς των χρέη καὶ τοὺς μὲν κατὰ τὰς συμβουλὰς σου διάγοντας νὰ θεραπεύῃς, διὰ δὲ τοὺς τῇ ὑψηλῇ θελήσει ἐναντία πράττοντας, νὰ μᾶς δηλοποιῇς περὶ τῆς παιδείας των . . . καὶ ἐν συντόμῳ, κάθε ὑπόθεσιν ἀναφερομένην εἰς τὸ μεμоруιγέτι σου, κατὰ τὴν παλαιὰν τάξιν καὶ ἀρχαίαν συνήθειαν, νὰ οἰκονομῇς, καὶ νὰ τὴν ἀποπερατῇς μόνος, χωρὶς νὰ ἤθελεν ἀνακατωθῇ ἄλλος τινάς . . . ».

537

1798. Ἐγκύκλιος πΚ. Ν ε ο φ ύ τ ο υ, ἀπὸ 14 Μαρτίου, περὶ δουλικῆς ὑποταγῆς τῶν νησιωτῶν εἰς τὸν Κατακτητὴν,
ἐν 147, σ. 110-112.

538

1798. Σημείωμα πΚ. Γ ρ η γ ο ρ ί ο υ Ε', περὶ δικαστικῆς ἐξουσίας μητροπολιτῶν, κλπ.,
ἐν 74, σ. 160 καὶ ἐν 364, σ. 365-366.

« . . . πάντες οἱ . . . ἀρχιερεῖς, μητροπολίται, ἀρχιεπίσκοποι τε καὶ ἐπίσκοποι, ἔτι δὲ καὶ οἱ ἐπίτροποι αὐτῶν, ἔχουσι . . . ἄδειαν . . . κρίνειν ἐλευθέρως τοὺς οἰκαιοθελῶς προσερχομένους ἐπαρχιώτας αὐτῶν χριστιανούς, . . . καὶ ἀποκαθιστᾶν τὸ δίκαιον . . . ».

539

1798. Ἐγκύκλιος, μηνὸς Σεπτ., πΚ. Γρηγορίου Ε', πρὸς Ἑπτανησίους, προτρέπουσα τούτους νὰ βοηθήσουν τοὺς Ρώσους καὶ Τούρκους, πρὸς ἐκδίωξιν τῶν «δολοτρόπων» Γάλλων ἐκ τῆς Ἑπτανήσου, ὑποσχομένου αὐτοῖς ἐξ ὀνόματος «τῆς κραταιᾶς βασιλείας» (δηλ. τῆς Τουρκίας), ὅτι θέλουν ἀπολαύσει «τῆς ἐλευθερίας καὶ τῶν ἀρχαίων προνομίων, ἐσόμενοι ἐλεύθεροι εἰς τὸ ἐξῆς πλέον ἢ εἰς κάθε ἄλλον καιρὸν . . .», ἐν 379, σ. 679–682 καὶ ἐν I, Α', σ. 201–204.

540

1798. Τουρκικὸν ἔγγραφον τῆς 26 Φεβρ., δι' οὗ χορηγεῖται εἰς τὸν κοτσάμπασην Σύρου ἡ ἐξουσία «νὰ κρίνη καὶ νὰ ἀποφασίζῃ δίκαια κατὰ θεόν . . .».
ἐν 330, σ. 403.

541

1798. Διάταξις πΚ. Γρηγορίου Ε', περὶ προικοδοσιῶν, ἐν 70, Α', σ. 305–310, δι' ἧς αἴρονται αἱ ἀπαγορεύσεις τῶν ὑπερμέτρων προικοδοσιῶν.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

542

ΑΘΗΝΩΝ

1798. Διάταξις πΚ. Γρηγορίου Ε' πρὸς ἀρχιεπί. Σχισιάθου καὶ Σκοπέλου,

(νὰ μὴ τελῶντα μνηστεῖται, τοῦ ἐνὸς τῶν συμβαλλομένων ὄντος ἀνγλίκου, νὰ μὴ συναναστρέφονται οὗτοι πρὸ τοῦ γάμου, νὰ μὴ παρατείνωνται αἱ μνηστεῖται πέρα τῶν τεσσάρων ἐτῶν καὶ ἐν περιπτώσει θανάτου τοῦ μνηστῆρος, λαβόντος ἐναντι προικὸς μετρητὰ πρὸς ἐμπορίαν, νὰ ἐπιστρέφεται τὸ ποσόν, ἐντόλως, πρὸς 10%). Ἐν 70, Α', σ. 311–313.

543

1798. Ἐγγραφον, ἀπὸ 5 Ἀπριλίου, Μ. διερμηνέως τοῦ Στόλου Ἀλεξ. Σούτζου, πρὸς τοὺς προεστῶτας τῆς νήσου Ἰδρας,
ἐν 25, τ. 1, σ. 143.

« . . . ἡ συνθήκη κοινῶς τῶν νησιῶν εἶναι, οἱ υἱοὶ νὰ ἔχουν τὴν προτίμησιν ἀπὸ ξένον εἰς τὴν ἀγορὰν τῶν πατρικῶν τοὺς πραγμάτων . . . ».

544

1798. Ἐγκύκλιος πΚ. Γρηγορίου Ε', ἀπὸ 1 Δεκεμβρίου, περὶ κατασχέσεως τοῦ ἀνωτέρω ὑπ' ἀριθ. 530 φυλλαδίου τοῦ Ρήγα, ἐν I, Β', σ. 498–499, « . . . ὅτι πλήρες ὑπάρχει σαθρότητος ἐκ τῶν θολερῶν αὐτοῦ ἐννοιῶν, τοῖς δόγμασι τῆς ὀρθοδόξου ἡμῶν πίστεως ἐναντιούμενον . . . ».

545

1798. Τόμος ἐπὶ πΚ. Γ ρ η γ ο ρ ί ο υ Ε', τῆς 20 Ὀκτ., ἀπαγορεύων τὴν χειροτονίαν ἀρχιερέων, χήρων μὲν, ἐχόντων ὅμως τέκνα, ἐν 70, Α', σ. 410–413.

546

1798. Γράμμα Σουλτὰν Κιαγιασῆ Ἰμπραήμ ἐφέντη, πρὸς τοὺς προεστούς, γέροντας καὶ ἐπιλοίπους ραγιαδες τῆς νήσου Σ ύ ρ α ς, ἐν 329, σ. 78–80.

«... Περὶ πλέον σᾶς προστάζομεν ὅλους μεγάλους καὶ μικροὺς νὰ εἴσταν ὑποταγμένοι στὸν κοκιάμπασή σας καὶ οὕτως καὶ κανένας ἤθελεν τολμήσει νὰ κάμῃ διχόνοιες ἢ ἀφθάρδειες, προστάζομεν ἐσένα κοκιάμπαση νὰ τὸν σιδεροδένης καὶ νὰ μᾶς τὸν στέλνης ἐδῶ στὸν χουζουρά μας...».

547

1799. Φιρμάνιον,

ἐν 76, σ. ε' : «νὰ προστάζον τοὺς ἡγούμενους τῶν μαχαλάδων, νὰ μὴ κοιδίζον νικιάχι εἰς τοὺς ῥωμαίους...».

548

1799. Ἐγγραφον, 10 Δεκ., προεστώτων καὶ γερόντων Ἀ ν δ ρ ο υ, πρὸς τὴν Κυβέρνησιν, ἐν 288, σ. 173.

«... νὰ μὴν ἤθελε χαλαστεῖ ἡ τοπικὴ μας συνήθεια, ἐπεὶ καὶ εἶναι ἀνυπόφορο εἰς ἐλόγον μας, ὅπου ἔχομε νὰ λαβαίνομε ἢ καὶ νὰ χρεωστοῦμε, πληρώνομε κατὰ τὴν ὁμολογία μας, πῶς ἐτώρα θὰ δεχτοῦμε νὰ χαλαστοῦν οἱ ὁμολογίες μας καὶ νὰ λάβῃ ὁ... Α. μόνον τὸ κεφάλαιον καὶ ὄχι διάφορο...».

549

1799. Συμφωνητικὸν τῆς ἐν Φ ι λ ι π π ο υ π ό λ ε ι συντεχνίας τῶν ἀμπατζίδων, ἐν 18 σ. 366–369.

550

1799. Ἐγκύκλιος, 14 Μαρτίου, πΚ. Ν ε ο φ ύ τ ο υ, πρὸς τοὺς μητροπολίτας περὶ ὑποταγῆς κλπ. πρὸς τὸν σουλτάνον, ἐν 147, σ. 110–112.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

551

1799. «Κώδικας τὰ ὅσα ζητοῦμεν τοῦ ἀρχιερέως μας, τὰ ὅσα νὰ παίρνη, κατὰ τοὺς προκατόχους», ἀπὸ 19 Φεβρ., τῆς Χώρας καὶ χωρίου **Θερμίων (Κύθνου)**,

ἐν 29, σ. 100–101 καὶ ἐν 95, σ. 144–145.

«... Β'. Νὰ μὴν ἀνακατῶνεται εἰς τὰς πολιτικὰς ὑποθέσεις.

Γ'. Αἱ διαθῆκαι αἱ νόμιμαι, νὰ μὴ τὰς χαλνᾷ, ἀλλὰ νὰ παίρνη, ὅσα τοῦ ἀφίνουν αὐτοπροαιρέτως.

Δ'. Οἱ πνευματικοί, ὁποῦ ἐξομολογοῦν τοὺς χριστιανούς, νὰ ἔχουν χρέος, τὰ ψυχικά, ὅπου ἀφίνουν εἰς τὸν καιρὸν τοῦ θανάτου, νὰ τὰ παρουσιάζουν *πρὶν* ἀποθάνῃ ὁ ἄνθρωπος, τόσον τῶν συγγενῶν, τόσον καὶ τῶν κληρικῶν...

Ε'. Ὅποιος ἀποθάνῃ ἀδιόρθωτος (= ἀδιάθετος) — ἔξω ἀπὸ τὸν ἄωρον θάνατον — νὰ ἔχη νὰ παίρνη ὁ ἀρχιερεὺς γρόσια 11 παρ. 10...

Ι'. Ὅποιος ἱερεὺς ἤθελεν ἀποθάνῃ ἢ πρεσβυτέρα του, νὰ μὴν ἔχη νὰ παίρνη ὁ ἀρχιερεὺς τίποτις, μόνον ὅ,τι ἤθελεν τοῦ ἀφίση αὐτοπροαιρέτως...

ΙΒ'. Εἰς γάμον πρῶτον παρ. 30, φαιλιάτικα παρ. 10, καὶ εἰς τὸν δεύτερον παρ. 60, φαιλιάτικα παρ. 10· ὁ τρίτος γάμος γρ. 5, φαιλιάτικα παρ. 20...

ΙΕ'. Ὁ ἐπίτροπος τοῦ ἀρχιερέως νὰ μὴν ἀνακατῶνεται εἰς τὰς πολιτικὰς ὑποθέσεις, ἀλλὰ μόνον καὶ μόνον εἰς τοῦ ἀρχιερέως...

Αὐτὰ θέλομεν καὶ ταῦτα ζητοῦμεν νὰ τὰ ἐπιβεβαιώσῃ ὁ ἀρχιερεὺς ἡμῶν καὶ ἔτσι μένομεν κατὰ πάντα καὶ διὰ πάντα εὐχαριστημένοι.

Τζίας καὶ Θεομίον Νικόδημος ὑπόσχεται».

552

1799. Ἐγκύκλιος τοῦ καπουδὰν πασᾶ Χουσεΐν, πρὸς τοὺς προεστῶτας τῆς **Πάτμου**,

ἐν 226, σ. 328–329.

«... ἐὰν ὑμεῖς οἱ πρόεδροι καὶ ἐπίτροποι τῆς νήσου ταύτης... ἠθέλετε δόσει μενζιλ καϊκίον τῷ μὴ ἐμφανίσαντι ὑμῖν μενζιλοχάρτιον... ἢ ἠθέλετε δόσει μενζιλ καϊκία δι' ἄλλο τι ἔξω τῶν προσδιορισθέντων μερῶν, ἢ πλεον τῶν διαταχθέντων δέκα γροσίων, ἢ καϊκίον ἢ κουμπάνια ἀχτζεσί χωριστὰ τοῖς εἰς ἐν καὶ τὸ αὐτὸ μέρος ἀπερχομένοις, ἢ ἠθέλετε τολμήσῃ νὰ μὴν ἀναφέρητε παραχρηῖμα πρὸς ἡμᾶς τὸν ἀναιδῶς ἐπιχειρησάμενον τὴν παράβασιν ταύτης τῆς... προσταγῆς, ἐκτὸς τοῦ ὅτι θέλετε ὑποστῇ κεφαλικὴν τιμωρίαν ὑμεῖς, θέλει ἀποδόσει καὶ ἡ νῆσός σας εἰς τὸ μετέπειτα δόσιμον διπλοῦν ἀπὸ ὅσον κατ' ἔτος δίδεται...».

553

1800. «**Πηδάλιον** τῆς νοητῆς νηός, μιᾶς ἀγίας καθολικῆς καὶ ἀποστολικῆς τῶν ὀρθοδόξων Ἐκκλησίας... ἐλληνιστὶ μὲν, χάριν ἀξιοπιστίας ἐκτιθέμενοι, διὰ δὲ τῆς καθ' ἡμᾶς κοινοτέρας διαλέκτου, πρὸς

κατάληψιν τῶν ἀπλουστέρων ἐρμηνευόμενοι, παρὰ Ἀγαπίου ἱερομονάχου καὶ Νικοδήμου μοναχοῦ. Καὶ μετ' ἐπιμελείας ἀνακριθέντες καὶ διορθωθέντες . . . παρὰ τοῦ . . . Δωροθέου <Βουλευσιμα>. Νῦν πρῶτον τύποις ἐκδοθέντες . . . Ἐν Λειψία . . .».

Ἀνατυπώσεις ἐν Ἀθήναις 1841, 1886 καὶ 1957 καὶ ἐν Ζακύνθῳ 1864. Αἱ ἀνατυπώσεις αὗται παρέλειψαν τὰς ἐν ὑποσημειώσειςι παρατηρήσεις τοῦ ἐπιστατήσαντος τὴν ἀρχικὴν ἐκδοσιν ἱερομ. Θεοδωρήτου, παρατηρήσεις θεωρηθείσας ἐξοβελιστέας ὑπὸ τοῦ πΚ. Νεοφύτου, διὰ Γράμματός του, κατ' Αὐγούστον 1802. Ἐν σ. 513 προστίθεται τὸ ἐξῆς κώλυμα γάμου :

«οἱ ἀλλήλους ἀρσενοκοιτήσαντες, ἓνας τοῦ ἄλλου τὴν ἀδελφὴν νὰ πάρῃ δὲν ἡμπορεῖ».

554

1800. Κανονικὸν ἦτοι οἱ θεῖοι Κανόνες τῶν ἁγίων καὶ πανσέπτων Ἀποστόλων, τῶν τε οἰκουμενικῶν καὶ τοπικῶν Συνόδων καὶ τῶν κατὰ μέρος θεοφόρων Πατέρων, ἐν ἐπιτομῇ συνειλεγμένοι παρὰ Χριστοφόρου μοναχοῦ τῆς . . . προδρομικῆς Σκήτεως, ὑφ' οὗ καὶ σημειώσεις ἐκ διαφόρων ἱερῶν διδασκάλων εἰς αὐτὸ συνερανισθεῖσαι προσετέθησαν. Ἐν τῷ τοῦ Πατριαρχείου Κπ. τυπογραφίῳ

Πρβλ. 462, σ. 97.

555

1800. Συνθήκη 21 Μαρτίου, μεταξὺ Ρωσίας καὶ Τουρκίας, περὶ Ἐπτανήσου καὶ τινων πόλεων τῆς Ἡπείρου, ἐν 74, σ. 80–81, ἐν 427, σ. 1–6 καὶ ἐν 61, σ. 272–294.

(Πρόκειται περὶ τῶν πόλεων Πρεβέζης, Πάργας, Βονίτσης καὶ Βουθροντοῦ). Διὰ τοῦ ἄρθρ. 8 παραπέμπει, προκειμένου περὶ τῆς θρησκευτικῆς ἐλευθερίας, εἰς τὴν συνθήκην τοῦ Κιουτσούκ Καϊναρτζή, τοῦ 1774, (ἄρθρ. 16 § 2, 3, 4). Ἐπίσης προκειμένου περὶ τῆς δικαστικῆς δικαιοδοσίας : «Καὶ συνεπῶς τὰ τοπικὰ ἔθιμα τὰ εἰς τὴν ἀστικὴν καὶ τὴν ποινικὴν ἀναφερόμενα δικονομίαν, ὁ ὀργανισμὸς τῆς ιδιοκτησίας καὶ ἡ περὶ τὰς κληρονομίας τάξεις οὐδεμίαν ἀλλοίωσιν θέλουνσιν ὑποστῇ. Ἐξακολουθήσῃ ἰσχύουσα ἡ εἰς τοὺς μωαμεθανοὺς ἀπαγόρευσις τοῦ ἔχειν ιδιοκτησίας καὶ ἐγκαθίστασθαι ἐν αὐταῖς . . .».

«Ἄρθρ. 9 . . . Οἱ κάτοικοι οὗτοι, θέλουνσιν ἔχει πᾶσαν ἄδειαν ἐν γένει νὰ ἐπισκευάζωσι τοὺς ναοὺς αὐτῶν, νὰ οἰκοδομῶσι νέους καὶ νὰ σημαίνωσι κώδωνας . . .».

556

1800. Μολυβδόβουλλον πΚ. Νεοφύτου, ὑπὲρ τῆς Μονῆς τῆς Ἀγίας, ἐν Ἀνδρῳ,

ἐν 293, σ. 141-147.

«...ζ'. Τοὺς συγγενεῖς τῶν ἀποθανόντων μοναστηριακῶν καλογήρων, ἱερομονάχων, ἱεροδιακόνων καὶ μοναχῶν, μετὰ τὴν ἀποβίωσιν ἐκείνων, μὴ ἔχειν ἄδειαν ἀπαιτεῖν μηδὲ λεπτὸν ἀπὸ τὰς καταλειφθείσας ἐκείνων περιουσίας, μηδὲ ζῶντας αὐτοὺς δύνασθαι ἀγοράζειν οἰκονομικῶς πράγματα καὶ διδόναι λόγῳ δανείου ἄσπρα καὶ ἐπιγράφειν τὰ τοιαῦτα ἐπ' ὀνόματι τῶν συγγενῶν αὐτῶν, λόγῳ οἰκονομίας, μήτε ἐπ' ἄλλῳ τινί, ἀλλὰ πάντα ἐκεῖνα, μετὰ τὴν ἀποβίωσιν αὐτῶν, κληρονομεῖν τὸ μοναστήριον, ὡς κτήματα αὐτοῦ, κατὰ τὴν ἀρχαίαν τοῦ μοναστηρίου τάξιν καὶ συνήθειαν.

...ι'. Τὰ καταλειπόμενα πράγματα τῶν ἀποθνησκόντων μοναστηριακῶν, ἅτινα παρέλαβον ἐκεῖνοι, ζῶντες, παρὰ τοῦ μοναστηρίου καὶ δικαιουῦνται ἔχειν αὐτὰ ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν αὐτῶν, δεόν γίνεσθαι μεζάτι ἐπὶ παρουσίᾳ πάντων τῶν μοναστηριακῶν πατέρων καὶ ὁ βουλόμενος ἀγοράσαι ἐξ ἐκείνων, ἔχει πᾶσαν ἄδειαν προσθεῖναι τὴν δόσιν καὶ ὁ τὰ πλείω διδούς, ἐκεῖνος ἔχει λαβεῖν καὶ τὸ πρᾶγμα...».

557

1800. Σύνταγμα τῶν Ἰονίων Νήσων, τὸ ἐπικληθὲν «βυζαντινόν», ὡς συντάχθη ἐν Κπ., ἐξ ἄρθρων 17 + 14 + 5, (γενικὸν Σύνταγμα, Σύνταγμα ἐκάστης Νήσου καὶ ἀνακεφαλαιώσεις), ἰταλιστί, ἐν 427, σ. 7-12.

558

1800. Ἀπόφασις, ἀπὸ 10 Νοεμβρίου, κληρικῶν καὶ προεστώτων Δρυμαλίας, κατόπιν ἐντολῆς μητροπολίτου Παροναξίας Νεοφύτου, ἐπὶ ἰδιωτικῆς ὑποθέσεως

Ἡ ἀπόφασις αὕτη ἐπεκυρώθη μετὰ δεκαετίαν ὑπὸ τοῦ Παναγιωτάκη Μουρούζη, ἐν 258, σ. 258-259.

«...καὶ ὄντας πολλὰ δίκαιον τοῦτο, κατὰ τὸ ἔθιμον τοῦ τόπου μας, τὸ νὰ πάρῃ ὁ Μ., ὅπου ἔχει καὶ τὸ ἄλλο ἡμῖς πρᾶγμα, ὁ ἴδιος...».

559

1800. Γράμμα Σουλτάν Κιαγιασῆ Ἀζῆ ἐφέντη, πρὸς «τοὺς πρώην κοκιάμπάσηδες καὶ Γέροντες καὶ ἐπίλοιποι ραγιᾶδες τῆς νήσου Σύρας», ἐν 329, σ. 80-81.

«...προστάζομε καὶ ἐσένα κοκιάμπαση, ὅ,τι κρισίματα ἤθελεν θεωριστοῦν μὲ τὸ μαραφέτι τὸ ἐδικόν σου καὶ τῶν ἐπιλοίπων προεστῶν, νὰ θεωροῦνται δίκαια κατὰ τὸν Θεὸν καὶ χωρὶς φιλοπροσωπίαν...».

560

1800. Πρᾶξις δραγομάνου τοῦ στόλου Ἰω. Καρατζᾶ, ἐν κώδικι Β' μητροπόλεως Παροναξίας, δι' ἧς ὁ πατὴρ τοῦ ἀρνηθέντος τὴν τέλεσιν τοῦ γάμου καὶ λύσαντος τὴν μνηστείαν μνηστῆρος, διατάσσεται νὰ καταβάλῃ εἰς τὴν πρώην μνηστὴν τοῦ υἱοῦ του 500 γρόσια, ἐν 188, σ. 86.

561

1801. Ἀπόφασις αἵρετοκριτῶν Νάξου, ἀπὸ 26 Αὐγ., ὑποβαλλομένη πρὸς τὸν δραγομάνον τοῦ Στόλου Ἰωάννην Καλλιμάχην, πρὸς ἔγκρισιν, ἐγκριθεῖσα δὲ ὑπ' αὐτοῦ, ἀνέκδοτος, ἐν ΓΑΚ, φάκ. Ζερλέντη 163.

«... Εἶδομεν, ὅτι τὸ μὲν προικοσύμφωνον τῆς διαληφθείσης Μ. εἶναι καθ' ὅλα ὀρθὸν καὶ νόμιμον, αἱ δὲ προτάσεις ἅπασαι τοῦ Ἰ. πάντῃ ἀνάμοστες καὶ παράλογες καὶ ἀνίσχυρες, εἰς τὸ νὰ ἄπτονται προικοσυμφώνων. Διὸ δίδομεν γνώμην, ὅτι τὸ προικοσύμφωνον τῆς αὐτῆς Μ., ὡς νόμιμον καὶ ὀρθόν, νὰ μείνῃ ἀπαράβλητον καὶ ἐπανάτρεπτον, κατὰ τὰς παλαιὰς συνηθείας ὅλων τῶν νησιῶν μας... Ἐνεκεν τούτου, παρακαλοῦμεν θεομῶς τὴν ἐκλαμπρότητά της, ἐπιβεβαιώνωντας τὴν παροῦσαν μας, νὰ ἐκδόσῃ πανέκλαμπρον προσταγὴν της... ἢ δὲ τελεία ἀπόφασις μένει εἰς τὴν βαθύνοιαν καὶ εὐθυδικίαν τῆς ἐκλαμπρότητός της...».

562

1801. Ἐγγραφον, ἀπὸ 6 Σεπτ., Μ. Α. Πινός, δι' οὗ δηλοῖ, ὅτι εὐρισκόμενος ἐν Νισύρῳ ἀπεφάσισε νὰ νυμφευθῇ· ἀλλ' ἐπειδὴ εἶχεν ἤδη ὁμολογήσει, ὅτι ἦτο νυμφευμένος ἐν Νάξῳ, ὁ ἀρχιερατικὸς ἐπίτροπος μ. Ρόδου ἐν Νισύρῳ δὲν ἔδιδεν ἄδειαν γάμου. Διὰ τοῦ ἀνω ἐγγράφου τοῦ δηλοῖ, ὅτι, μετὰ τὸν νέον γάμον του, ἐν ᾧ περιπτώσει ἐγενήθη ἀχάριστος ἐκ μέρους τῆς πρώτης γυναίκας, ἢ τοῦ τόπου, νὰ εἶναι ἀγνώστου ὁ ἀρχ. ἐπίτροπος Νισύρου καὶ «νὰ ἀποκοινηται αὐτός» (ὁ Μ. Α.). Ἡ ἄδεια ἐδόθη. Ἐν 183, φ. 86.

563

1801. Ἐγκύκλιος, 20 Ἰουνίου, π.Κ. Καλλινίκου πρὸς τοὺς μητροπολίτας, περὶ ὑποταγῆς καὶ εὐπειθείας πρὸς τὰς τουρκικὰς Ἀρχάς, ἐν 147, σ. 113–115.

564

1802. Καντζελλαρικὸν συμφωνητικὸν καὶ ὑποσχετικὸν γράμμα ἐν Μυκόνῳ,

ἐν 58, σ. 5–6.

(Δι' αὐτοῦ ἰδρύεται καθολικὴ ἐταιρεία μεταξὺ γαμβροῦ, τῆς πενθερᾶς του καὶ τῆς ἀγάμου θυγατρὸς τῆς, τοῦ γαμβροῦ ὑποχρεουμένου νὰ παραμείνῃ ἐν χηρείᾳ, τῆς δὲ γυναικαδέλφης του ὑποχρεουμένης νὰ μείνῃ ἄγαμος· διὰ τῶν συνεισφερομένων περιουσιῶν θὰ διατρέφονται οἱ τρεῖς συνεταῖροι ἐφ' ὅρου ζωῆς των, ἢ δὲ περιουσία θὰ περιέρχεται, μετὰ τὸν θάνατόν των, εἰς τὰ τέκνα τοῦ πρώτου).

565

1802. Ναυλοσυμφωνητικὸν ἐν Σύρῳ,

«καϊκίου» ὀλοκλήρου («σκάρσο»), δηλαδή: «πλώρη πρύμ(ν)η, κάμερα, κουβέρτα, ἐβγα-
νούμενο τὴν πέρα κάμερα, ὅπου ἀγροικᾶται τῶν γιεμινγγίδων...» ἐν 91, σ. 143.

566

1803. Γνωστοποίησις Γερουσίας Ἑπτανησίας Πολιτείας, ἀπὸ 17 Ὀκτ., πρὸς τοὺς κατοίκους τῶν Νήσων, ὅπως μὴ περιθάλλουν τοὺς ἐκ τῆς Ἡπείρου καταφεύγοντας εἰς Ἑπτάνησον «ληστές», ἢ τὰς οἰκογενείας των, ἐπὶ ποινῇ «να τοῦ γκρεμνησθῇ τὸ ὀσπίτιον ὅπου ἐδέχθη τοὺς αὐτοὺς κακοτρόπους, τὰ δὲ ἐπίλοιπα ἀγαθὰ του θέλει... κονφισκαρισθῶν...», ἐν 143, σ. 33–36· («λησταί» χαρακτηρίζονται οἱ κατὰ τοῦ Ἀλῆ πασᾶ πολεμοῦντες Σουλιῶται, κλπ.).

567

1803. Πρακτικὸν συναφίου καπῆλων Ὑδρας, τῆς 25 Μαρτίου, ἐν 25, τ. 2, σ. 20.

568

1803. Μπουγιουλντί, 10 Σεπτ., Χουσεῖν πασᾶ, πρὸς τὸν προεστῶτα τῆς νήσου Ὑδρας Γεώργιον Μπουντούρη, ἐν 204, σ. 217–224.

«... Ἄν εἰς τὰ παράλια καὶ νησιά τῆς Ἀσπρῆς Θαλάσσης εὑρεθῇ τις τῶν περνόντων χαράτζι ραγιάδων... νὰ γίνῃ κόνσολος ἢ βίτζε κόνσολος, αὐτὸ τοῦτο, μὲ τὸ νὰ εἶναι ἐναντίον τόσοι τῶν ἀχτναμέδων ὅσον καὶ τοῦ τοπικοῦ τῆσαμίου, τὰ περάτια καὶ ἔργαφρα, ὅπου ὁ τοιοῦτος ἔχει εἰς χεῖράς του, νὰ μὴν ἔχουν τὰ κίρως παντάπασιν, ἀλλὰ νὰ νομίζεται ὁ τοιοῦτος ἀπλὸς ραγιάς.

Καὶ νὰ (μὴ) τολμήσουν εἰς τὸ ἐξῆς οἱ λαμβάνοντες χαράτζι ραγιάδες... νὰ ζητήσουν κονσολάτο ἢ βίτζε κονσολάτο. Καὶ νὰ μὴν πέρουν ἀπὸ τοὺς κονσούλους τῶν εὐρωπαϊκῶν δοβλετίων οὔτε πατένταις...

... Ἀπὸ τοῦ νῦν καὶ εἰς τὸ ἐξῆς νὰ μὴν εἶναι συγχωρημένον τὸ νὰ ἀγοράζουν οἱ τοιοῦτοι προτέττοι, εἴτε διὰ λόγου τους, εἴτε διὰ τὰ μοναστήρια καὶ ἐκκλησίας τους, τόσοι ὀσπίτια καὶ ἐργαστήρια, ὅσον καὶ ἄλλα ὑποστατικά. Καὶ νὰ μὴν ἔχουν ἄδειαν νὰ κάμνουν βάκφι καὶ νὰ ἀφιερώνουν μούλκια εἰς τὰ ραγιάδικα μοναστήρια καὶ ἐκκλησίας.

Καὶ τὰ κορίτζια τῶν ραγιάδων ὅπου ὑπανδρεύονται μὲ τοὺς προτέττους, καὶ τὰ παιδιά, ὅπου γεννῶνται ἀπὸ αὐτούς, νὰ νομίζονται κατὰ τοὺς νόμους ραγιάδες καὶ νὰ πληρώνουν ἐπίσης χαράτζι καὶ δόσιμον διὰ τὰ μούλκια καὶ ὑποστατικά τους, ὡσὰν τοὺς λοιποὺς ραγιάδες. Καὶ ἂν οἱ τοιοῦτοι προφασίζονται, πῶς εἶναι προτέττοι, νὰ μὴ γίνονται ἱτιπάρι εἰς τοὺς λόγους τους, οὔτε νὰ εἰσακούωνται παντάπασιν.

... Ἐκεῖνος ὅπου ἐξ ἀρχῆς ὄντας ραγιάς τοῦ ὑψηλοῦ δοβλετίου καί, ἢ πρὸ τοῦ πολέμου, ἢ καθ' ὃν καιρὸν ἦτον ὁ πόλεμος, ἐτραβήχθη εἰς τὰ χῶματα τῆς Νεμτζίας καὶ ἔγινε ραγιάς Νέμτζος καὶ δὲν ἔχει κανένα ἀλακά, οὔτε ἐνοχὴν εἰς τὴν ὀθωμανικὴν ἡμῶν ἐπικράτειαν, ὁ τοιοῦτος μετέπειτα, ὅταν ἔλθῃ εἰς αὐτὴν τὴν ἐπικράτειάν μας, ἔχων πατέντα διὰ πραγματείαν του, νὰ γνωρίζεται καὶ νὰ τὸν μεταχειρίζονται ὡσὰν τοὺς ἄλλους προτέττους Νέμτζους, χωρὶς νὰ ἐνοχλῇται ποσῶς ἀπὸ κανένα...».

569

1803. Γράμμα πΚ. Καλλινίκου Ε', «Διαίτησις κληρονομικῶν δικαίων»,
πρὸς μ. Ἀδριανουπόλεως,
ἐν 70, Β', σ. 81–86. Πρβλ. 275, σ. 740–743.

«... Τὰ κατὰ τόπους ἔθνη κρατεῖτωσαν, ὁπόταν δίκαιά τε ὦσι καὶ τοῖς ἱεροῖς ἐκκλησια-
στικοῖς νόμοις συνάδωσιν, ἐξ ἐναντίας δέ, ἥνίκα πολὺ ἐντούτοις τὸ ἄτοπον καταφαίνεται,
καὶ τῶν δικαίων ὅρων ἐκφέρωνται, ... δέον ἐπανορθοῦν τὰ τοιαῦτα καὶ μεταρρυθμίζεσθαι
... ὃν τρόπον καὶ αὐτόσε εἰς τὴν πατρίδα ὑμῶν ταύτην Ἀδριανούπολιν ... ὅτι ἐν τοῖς
γινομένοις γαμικοῖς συναλλάγμασιν ἄνωθεν ἐπικρατεῖ ἀρχαία συνήθεια, δίδοσθαι παρὰ τῶν
γονέων ταῖς κόραις, μετὰ τῆς προικὸς καὶ λόγῳ τραχώματος, πρὸς τὸν γαμβρὸν μετροητά
τε καὶ ἄσπρα, ἢ ὀσπῆτιον, ἢ ἐργαστήριον, ἢ καὶ ἄλλο τι τῶν ἀκινήτων κτημάτων, ἐγγρα-
φόμενα ἐν τε τῷ προικοσυμφώνῳ γράμματι, πολλάκις δὲ καὶ πρὸ τοῦ γάμου ἐπιγραφόμενα,
ὅτε μὲν δι' αὐλικοῦ τῆς ... μητροπόλεως γράμματος, ὅτε δὲ καὶ δι' ἐγγράφων τῆς αὐτόθι
βασιλικῆς κρίσεως, ἅπερ οὐδενὸς ἑτέρου τόπον ἐπέχειν εἰκὸς λογίζεσθαι, ἀλλ' ἢ προικὸς,
ὡς διδόμενα παρὰ τῶν γονέων ταῖς κόραις καθάπερ καὶ ἡ προίξ. Συμβὰν τοιγαροῦν ἀπο-
θανεῖν μετ' ὀλίγον τὴν γάμῳ συσφθεῖσθαι γυναῖκα, παιδίον εἴτε ἔχουσιν, εἴτε καὶ μὴ,
εἴθισται κατεξουσιάζειν τὸν ἄνδρα τοῦ ἔργῳ τραχώματος δοθέντος ἐκείνου κτήματος, ὡς
ἴδιον αὐτοῦ ἀναφαιρέτον καὶ ἀντιστάθμῳ δῆθεν γεγεννημένου, ἢ καὶ τῶν μετροητῶν. Καν-
τεῦθεν μεγίστη ἀδικία ἐπαρκοῦσθαι καὶ ταπεινὰ καὶ λογοτροῖβαι καὶ ζημίαι ἐκ τούτου
παρέπονται. Ὅθεν καὶ αἰτήσεως γεγεννημένη περὶ τῶν τοιούτων ... δέδοκται γενέσθαι τὴν
περὶ αὐτῶν ἀπόκρισιν διὰ τοῦδε τοῦ ... δέον ἐκκλησιαστικοῦ ὅρου, Γράμματος, ὅπως
ἔχοντες ὑμεῖς ἀκριβῆ τὴν περὶ τῶν τοιούτων εἰδήσιν, καὶ γινώσκοντες καλῶς καὶ ὀρθῶς
τά τε κατὰ νόμον ἐπιταττόμενα περὶ τῶν αὐτῶν, καὶ τὰ ἐν τῇ βασιλευούσῃ ... διοριζόμενά
τε καὶ εἰθισμένα συμφώνως τοῖς ἱεροῖς νόμοις, διαφυλάττειτε ταῦτα ἀπαράβατος καὶ μὴ
ἐκκλίνετε μηδὲ ἐξολισθαίνετε εἰς ἄτοπα ἔξω τῶν νομικῶν διατάξεων. Οἱ τοίνυν ἱεροὶ νόμοι
τῆς Ἐκκλησίας, τίτλῳ Ι' τοῦ Δ' βιβλίου τοῦ ἱεροῦ Ἀρμενοπούλου οὕτω διακελεύονται ...
Ταῦτα μὲν εἰσὶ τὰ παρὰ τῶν ἱερῶν νόμων ρητῶς διαγορευόμενα, ἅπερ ὅτι ἐναντιώτατα
διακελεύονται τῷ αὐτόθι ἐπικρατοῦντι τοπικῷ ἔθει, παντί που δῆλον. Εἰς νόμιμον γοῦν
μεταρρυθμίσιν τῆς τοιαύτης συνηθείας καὶ διόρθωσιν, γράφοντες ... ἀποφαινόμεθα ...
ὅπως ... γίνηται δὲ τοῦ λοιποῦ ἡ διαίτησις τῆς κληρονομίας, ... κατὰ τὴν ἐνταῦθα εἰς
βασιλεύουσιν ἐπικρατοῦσαν συνήθειαν, συναριθμοῦνται δηλονότι τὰ ἐν λόγῳ τραχώματα,
διδόμενα τοῖς ἀνδράσι παρὰ τῶν γονέων τῆς γυναικὸς, μετὰ τῆς λοιπῆς περιουσίας τῆς
προικὸς, καὶ οἵτινες ἂν εἴεν μετὰ θάνατον τῆς γυναικὸς οἱ γνήσιοι αὐτῆς κληρονόμοι, κατὰ
νόμον, οἱ παραδεξόμενοι δηλαδὴ τὴν προῖκα ἐκείνης, ἐκεῖνοι ὦσι κληρονόμοι καὶ τοῦ τρα-
χώματος, ἐπιστρεφόμενον ἀπροφασίστως παρὰ τοῦ ἀνδρὸς μετὰ τῆς λοιπῆς πάσης προικὸς.
Εἰς δὴλῶσιν οὖν πλατυτέραν τῶν ἐν τοιαύταις περιστάσεσι γνησίων κληρονόμων, ἐπιτι-
θέμεθα τὰ ἐφεξῆς : Ὅτι πατὴρ ἢ μητὴρ ἐφ' ἐνὶ παιδί ἀποθανόντος, εἴτα ἐὰν ἀποθάνῃ
καὶ τὸ παιδίον ἀνήλικον καὶ πρὸ τοῦ ἐλθεῖν εἰς αὐξήσιν ἡλικίας, τότε γίνεται τ ρ ι μ ο ι ρ ί α,
καὶ τὸ μὲν ἐν μέρος δίδοται εἰς τὴν θανήν, καὶ τὰ μνημόσυνα τοῦ ἀποιχομένου, τὸ δὲ ἕτερον
μέρος λαμβάνει τὸ ζῶν μέρος ἐκ τοῦ ἀνδρογύνου, ὁ πατήρ, τυχόν, ἢ ἡ μήτηρ, καὶ τὸ ἄλλο
ὁ πάππος ἢ ἡ μάμμη τοῦ θανόντος παιδίου. Ὅταν δὲ πατήρ, ἢ μήτηρ, ἀποθάνῃ ἐπὶ παιδί,
καὶ τὸ παιδίον αὐξηθῇ, καὶ ἔλθῃ εἰς νόμον ἡλικίαν καὶ γεγνημένον χρόνων δεκατεσσάρων

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

ἀποθάνῃ, τηρικαῦτα τριμοιρίαν οὐ δεῖ γίνεσθαι, ἀλλὰ τὸ ζῶν μέρος, πατὴρ εἰ τύχῃ ἢ μήτηρ, κληρονομεῖ τὸ τεθνηκὸς παιδίον. Ὡσαύτως, ὅταν ἀποθάνῃ πατὴρ ἢ μήτηρ ἐπὶ δυσὶ παισὶ κληρονόμοις, εἴτα μετὰ χρόνον τινὰ ἀποθάνῃ τὸ ἐν παιδίον, ἔπειτα πάλιν, μετὰ καιρὸν, ἀποθάνῃ καὶ τὸ ἕτερον παιδίον, ζῶντος θατέρου τῶν γονέων αὐτῶν, ζῶντος δὲ καὶ πάππου ἢ μāmμης, καὶ τότε τριμοιρία οὐ γίνεται. Ἡ γὰρ τριμοιρία χώραν ἔχει τότε, ὅταν, ἀποθανόντος πατρὸς ἢ μητρὸς καταλειφθῇ ἐν καὶ μόνον παιδίον ἀνήλικον εἴτα ἀποθάνῃ καὶ τοῦτο, πρὸ τοῦ ἐλθεῖν εἰς αὔξησιν ἡλικίας. Οὐ γὰρ ἐπὶ δυσὶ παισὶ θανόντος ἢ θανούσης, κατελείφθησαν κληρονόμοι τοῦ ἰδίου γονέως τὰ δύο παιδιά μετὰ τοῦ ζῶντος γονέως αὐτῶν, εἴτε πατὴρ εἴη, εἴτε καὶ μήτηρ, εἴ γε φυλάξῃ χηρείαν παντελῶς, εἴτα καὶ τοῦ ἐνὸς παιδίου θανόντος, κληρονόμοι γίνονται τὸ ἄλλο ἀδελφὸν ἐκείνου καὶ ὁ ζῶν γονεὺς αὐτοῦ, ὥστε διακόπτεται καὶ λείπει ἡ τριμοιρία. Μετὰ δὲ ταῦτα, ἀποθανόντος καὶ τοῦ ἄλλου παιδίου, κληρονόμος γίνεται τὸ ζῶν πρόσωπον τῶν γονέων, κατὰ τὴν τῶν θεῶν νόμων διακέλευσιν. Μητρὸς δὲ ἀποθανούσης ἐπὶ παιδί, τηρικαῦτα τὰ χάριν προικὸς δοθέντα μετροητὰ καὶ ἡ λοιπὴ καθαρὰ προῖξ καὶ περιουσία τῆς μητρὸς τοῦ παιδίου καὶ δὴ αἱ πρὸ γάμου καὶ μετὰ γάμον δωρεαὶ τοῦ ἀνδρὸς πρὸς τὴν γυναῖκα, εἴτε πράγματα εἴτε ἄσπρα, ταῦτα πάντα κληρονομίαι γίνονται τοῦ καταλειφθέντος παιδίου. Πλὴν ἐὰν θελήσῃ φυλάξαι εἰς τὸ ἐξῆς χηρείαν παντελῇ ὁ ἀνὴρ καὶ μηκέτι εἰς ἄλλον ἀποβλέψῃ γάμον, τότε λαμβάνει αὐτὸς τὸ τέταρτον μερίδιον ἀφ' ὅλης τῆς προικὸς καὶ περιουσίας τῆς γυναικὸς αὐτοῦ, τὰ δὲ λοιπὰ πάντα ὑπάρχουσι τοῦ παιδὸς κληρονομία. Εἰ δὲ θελήσῃ λαβεῖν καὶ αὖθις ἄλλην γυναῖκα, μηδὲν μετέχει τῶν τῆς γυναικὸς αὐτοῦ ἐπαρχόντων, ἀλλὰ πάντα ἔσονται τοῦ παιδίου, ὅπερ παιδίον μὲν ὁ πατὴρ ὀφείλει παρακατέχειν καὶ ἐκσπράττειν οἰκείας ἐξόδους καὶ ἀναλώμασι. Γονέων δὲ τοῦ τεθνεῶτος παιδὸς πρὸ αὐτοῦ πατρὸς δηλοῦται ἢ μητρὸς, ἢ πάππου, ἢ μāmμης, ἢ καὶ προπάππου ἢ προμāmμης, τότε τριμοιρία οὐ γίνεται, ἀλλ' οἱ μὲν πλησιέστεροι καὶ ἐγγύτεροι συγγενεῖς κληρονόμοι γίνονται».

570

1803. Χάττι Χουμαγιούν σ. Σελήμ Δ', περὶ Βλαχίας καὶ Μολδαβίας,
ἐν 369, τ. 3, σ. 378-404.

571

1803. Σύνταγμα τῆς Ἑπτανήσου Πολιτείας, ἐξ ἄρθρων
212, ἰταλιστί,
ἐν 427, σ. 41-78. Ἡ ἐλλ. μετάφρασις («Κατάστασις...») ὑπὸ Δημ. Βενιέρη, τὸ 1804, ἐν Τριεστίῳ.

572

1803. «Διάταξις ἐκκλησιαστικὴ» τῆς 8 Σεπτ., ἀφορῶσα τὸν ὀρθόδοξον
Κλῆρον τῆς Ἑπτανήσου,
Ἰταλιστί. Ἡ ἐλλ. μετάφρασις, ὑπὸ τὸν ἄνω τίτλον, ἐν Κερκύρᾳ, τὸ 1805.
«...ζ'. Ἐκαστος μητροπολίτης, ἐπίσκοπος ἢ Μ. Οἰκονόμος ἔχει δικαστικὴν ἐξουσίαν

εἰς τὴν ἐπαρχίαν του. Αἱ ἀποφάσεις αὐτῶν πρέπει νὰ αἰτιολογῶνται εἰς τὴν ἀνωτέραν πολιτικὴν Ἐξουσίαν, δύνανται δὲ καὶ νὰ ἐφεσιβάλλωνται εἰς ἰδιαίτερον Νομικὸν Συμβούλιον Δικαστικόν . . . ι' — Αἱ ἀποφάσεις τῶν Μ. Οἰκονόμων ἐφεσιβάλλονται εἰς τὸν οἰκεῖον Ἀρχιερέα. ια' — Αἱ ἀποφάσεις τῶν ἐπισκόπων δύνανται νὰ ἐφεσιβάλλωνται εἰς μητροπολίτην ἄλλης Νήσου . . . με' — Οἱ ἐπίτροποι τῶν ναῶν πληροφοροῦσι κατὰ μῆνα τὰς οἰκείας πολιτικὰς Ἀρχάς, ἂν οἱ ἐφημέριοι ἐκπληροῦσι τὰ καθήκοντά των μετὰ προθυμίας, καὶ ἂν διδάσκωσι πρὸ πάντων τοὺς παῖδας . . . ».

573

1803. Συνθήκη, ἀπὸ 9 Νοεμβρίου, μεταξὺ Ἑπτανησίου Πολιτείας καὶ Ἀλῆ Πασᾶ, ἐκ 15 ἄρθρων,

ἐν 143, σ. 15-19. Πρβλ. ἀνωτ. ἀριθ. 566.

Α'. Λιμενιάτικον νὰ μὴ πληρώνη ἡ παντιέρα τῆς . . . Ἑπτανήσου . . . εἰς κανένα σκάλωμα, καθὼς καὶ ἡ τουρκικὴ παντιέρα εἰς τὰ νησιὰ τῆς ἐπικρατείας τῆς δὲν πληρώνει.

Β'. Ἀπὸ κεφαλιάτικον πρὸς δέκα παράδες εἰς τὸν ἄνθρωπον, ὅπου ἔπερνε, εἰς τὰ σκαλώματα ἡ δουγάνα, εἰς τὸ ἐξῆς νὰ μένουν ἐλεύθεροι ἀπὸ αὐτὸ οἱ νησιῶται καὶ νὰ μὴν ἔχουν νὰ δώσουν τίποτε.

Γ'. Κουμέρκι, πρὸς ὀκτὼ παράδες τὸ φορτωμα, ὅπου ἐπλήρωναν, νὰ ἔχουν νὰ πληρώνουν οἱ ἀγωγιᾶται μόνον πρὸς τέσσαρας παράδες τὸ φορτωμα, οἱ δὲ νησιῶται νὰ μένουν ἐλεύθεροι.

Δ'. Τεσκεριάτικον, πρὸς δέκα παράδες τὸ φορτωμα, καὶ αὐτὸ νὰ μὴ πληρώνουν.

Ε'. Βουλκοτικόν, πρὸς δέκα παράδες τὸ φορτωμα, καὶ αὐτὸ ὁμοίως νὰ λείψῃ.

Σ'. Ψῶνι νὰ μὴν ἔχουν νὰ δώσουν οὔτε εἰς τὴν δουγάναν, οὔτε εἰς τὸ κουμέρκι· τὸ δὲ κανταριάτικον καὶ πινακιιάτικον νὰ πληρῶνεται μὲν, πληρὸν ὅχι ἀπὸ τοὺς νησιώτας, ἀλλ' ἀπὸ τοὺς τουρκομερίτας, ἀγοραστὰς ἢ πωλητὰς.

Ζ'. Τὸ δόσιμον, πρὸς δύο παράδες εἰς τὸν πεζὸν καὶ τέσσαρας εἰς καβαλλάρην, ὅπου ἐπλήρωναν διὰ κουμέρκι, νὰ λείψῃ καὶ αὐτὸ καὶ εἰς τὸ ἐξῆς τίποτε νὰ μὴν πληρώνουν.

Η'. Τὸ δόσιμον ὅπου ἐπλήρωναν οἱ βάρκες εἰς τὴν δουγάναν, πρὸς εἴκοσι παράδες ἢ κάθε μία, ὅταν ἐφόρτωναν διὰ τὰ νησιὰ, νὰ μὴν ἔχουν νὰ τὸ πληρώνουν εἰς τὸ ἐξῆς. Ὅταν δὲ φορτώνουν διὰ τὸν κόρπον ἢ πονέτε, τότε νὰ πληρώνουν τὰ δύο τάλλαρα, ἐπειδὴ τὰ πληρώνουν καὶ οἱ ἄλλαις παντιέραῖς.

Θ'. Εἰς τὰς πραγματείας καὶ γεννήματα, ὅπου φορτώνουν εἰς τὴν Ἀρταν, νὰ μὴν ἤθελε τοὺς ζητοῦν οὔτε οἱ ἐπιστάται τῆς δουγάνας, οὔτε ὁ βογβοδάς, ἢ ἄλλος τινὰς χαρίσματα καὶ ρουσφέτια, ἀλλὰ νὰ ἔχουν ὅλον τὸ ἐλεύθερον.

Ι'. Τὸ ψωμί, ὅπου εἰς παξιμάδι πέρουν οἱ βάρκες καὶ καράβια, νὰ μὴ τοὺς ἐμποδίζεται, οὔτε νὰ πληρώνουν δι' αὐτὸ δουγάναν, ἢ ἄλλο κανένα δόσιμον.

ΙΑ'. Οἱ ἐργάται ὅπου δουλεύουν εἰς τὸ θέρος τῶν σιταριῶν καὶ εἰς τὰ ἀραποσίτια, ὅσον γέννημα ἤθελε πάρον διὰ τὸ ἐργατικόν τους, ἀφοῦ εἶναι δεκατισμένον, νὰ μὴ τοὺς ζητοῦν καὶ ἄλλην δευτέρα δεκατιά, οὔτε νὰ τοὺς ἐμποδίζεται εἰς τὸ νὰ εὐγάλουν καὶ τὸ πάρον εἰς τὰ σπίτια τους καὶ μὲ αὐτὴν τὴν αἰτίαν, νὰ τοὺς ζητοῦν ἄσπρα ὁ βογβοδάς ἢ οἱ δουγανιέροι, ἀλλὰ μόνον διὰ δουγάναν νὰ πληρώνουν τρία εἰς τὰ ἑκατὸν καὶ νὰ τὸ ἐβγάζουν ἐλεύθερα.

ΙΒ'. Ἡ δουγάνα τῆς Ἀρτας καὶ ἐπίλοιπα σκαλώματα ὅπου εἶναι εἰς τὴν διοίκησιν τῆς

ὕψηλότητός του, θέλουν ἐξακολουθεῖ εἰς τὸ ἐξῆς τὴν ἰδίαν μέθοδον καὶ τρόπον ὅπου κρατοῦν οἱ δουγάνες τῶν νησιῶν τῆς Ἑπτανήσου Πολιτείας, δηλαδή ἀπὸ ὅλας τὰς πραγματείας τοῦ κάθε εἵδους ὅπου εἴτε ἐμβάζουν εἰς αὐτὰ τὰ μέρη οἱ νησιῶται, εἴτε καὶ ἐβγάζουν, ἔχουν νὰ πληρώνουν τόσον εἰς τὸ ἔμβασμα ὅσον καὶ εἰς τὸ ἔβγαλμα, πρὸς 3 % μόνον καὶ οἱ τουρκομερίται ἀγοραστὰ ἢ πωλητὰ ἔχουν νὰ πληρώνουν διὰ τὸ ἴδιον πρᾶγμα, ὅπου εἴτε πωλήσουν εἴτε ἀγοράσουν, πρὸς ἄλλα 3 %, καθὼς τὸ κάμνει καὶ ἡ Ἑπτανήσος Πολιτεία εἰς τὰ νησιὰ τῆς διοικήσεως.

ΙΙ'. Οἱ ὑπῆκοοι τῆς Ἑπτανήσου Πολιτείας, ὅπου θελήσουν νὰ καθίσουν εἰς τὰ μέρη τῆς διοικήσεως τῆς ὑψηλότητός του, διὰ πραγματείας ἢ ἄλλα τοὺς ἐπιχειρήματα, καὶ ὅσοι ἀκόμη ἔρχονται διὰ ὑποθέσεις τοὺς καὶ στέκουν πρὸς καιρὸν, ὁμοίως καὶ ὅσοι ἐβγαίνουν διὰ ἐργάται, ὅλοι αὐτοὶ θέλουν ἔχει ἀπὸ μέρους τῆς ὑψηλότητός του καὶ τῶν ἀνθρώπων του κάθε λογῆς φύλαξιν καὶ ὑπεράσπισιν καὶ βοήθειαν καὶ δὲν θέλει εἶναι ὑποκείμενοι ποτὲ εἰς ἀγγραφαὶς τοπικαῖς καὶ εἰς καμμίαν ἄλλην ἐνόχλησιν.

ΙΔ'. Οἱ ὑπῆκοοι τῆς Ἑπτανήσου Πολιτείας δὲν θέλει ἐνοχλοῦνται διὰ χαράτζι παντελῶς, ἐκτὸς μόνον ἐκείνων ὅπου ἤθελεν ἀποδειχθῇ, ὅτι ἐπλήρουν εἰς τὸν καιρὸν τῶν Βενετζιάνων, αὐτὰ μόνον ἔχουν νὰ τὰ πληρώνουν καὶ εἰς τὸ ἐξῆς.

ΙΕ'. Ὁ κόνσολας τῆς Ἀρτας θέλει ἀπολαμβάνει ὅλην τὴν ἀνάσιν καὶ προστασίαν τῆς ὑψηλότητός του καὶ βοήθειαν, διὰ νὰ ἐνεργῇ ἀκωλύτως τὰ τοῦ ἐπαγγέλματός του καὶ θέλει ἔχει τὴν συνδρομὴν τοῦ βογβόδα τῆς Ἀρτας, διὰ νὰ εὐανέη κάθε κακοποιὸν καὶ ἄτακτον ὑπῆκοον τῆς Ἑπτανήσου Πολιτείας καὶ νὰ τὸν παιδεύῃ, κατὰ τοὺς νόμους τῆς ἰδίας του διοικήσεως, καθὼς διαλαμβάνει τὸ περᾶτι τοῦ.

574

1803. Ἀναφορὰ Ἀνδρίων πρὸς τὸν δευτερότερον Ὑπουργεῖου Νέας Καταστάσεως,

εἰς ὃν ὑπῆχθη ἡ Ἀνδρὸς, μετὰ τὸν θάνατον τῆς σουλτάνας Σάχ, ζητούντων τὴν διατήρησιν τῶν προνομίων των, ἐν 290, σ. 144-146.

«Α'. Ὅτι τὸ κανόνι καὶ αἰνί μας νὰ φυλάττεται κατὰ τὴν παλαιάν μας συνήθειαν. — Β'. Ἡ κρίσις μας νὰ θεωροῦνται παρὰ τοῦ κατὰ καιρὸν κοτζάμπαση καὶ λοιπῶν προεστῶν, κατὰ τὴν συνήθειαν τοῦ τόπου μας, ἢ ὅποια νὰ μένῃ ἀσάλευτος. — Γ'. Τὰ γράμματα τοῦ τόπου μας νὰ μένουν στερεὰ καὶ ἀμετάτρεπτα, δηλ. προικοσύμφωνα, διαθήκαις, τεμπούτια, πούλησαις, ἀλλαξιαῖς, ἐξοφλητικά, νὰ ἔχουν τὸν τόπο τοὺς διὰ πάντα, κατὰ τὸ παλαιόν μας νιζάμι. — Δ'. Νὰ εἴμεθα ἀπείρακτοι καὶ ἐλεύθεροι ἀπὸ τὰ μενζίλια, ἀπὸ μπουμπασι-ρέους, καὶ ἀπὸ ἀγγραφαὶς καὶ ἀπὸ ἄλλα χάμι τεκλίφια τσαουσάδων καὶ ἀνυπόφερτα ζητήματα καὶ ἀγγραφαὶς αὐτουνῶν . . .».

575

1803. Ἐγκύκλιος, 29 Αὐγ., ἐπ. Κοζάνης Θεοφίλου, κατὰ τοῦ στολισμοῦ τῶν γυναικῶν, ἐν 165, σ. 97-98.

576

1803. Ἐγκύκλιος, 24 Ὀκτ., τοῦ ἰδίου, ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ θέματος, ἐν 165, σ. 99–102.

577

1804. Μπουγιουλντί, τῆς 17 Ἀπριλ., τοῦ Χατζῆ Ἰμπραχὴμ Ρεσίτ, (δευτερδάρη τοῦ Ὑπουργείου Νέας Καταστάσεως) πρὸς ἐπίσκοπον Ἄνδρου Παγκράτιον Καρκάκη, ἐν 287, τ. Β', σ. 211–212 καὶ ἐν 294, σ. 55.

«Ἐπίσκοπε τῆς νήσου Ἄνδρου Παγκράτιε Καρκάκη, γνωστὸν ἔστω σοι, ὅτι ἐπειδὴ οἱ γάμοι τῶν ρεαγιάδων τῆς ρηθείσης νήσου καὶ λοιπαὶ τῆς πίστεώς των ὑποθέσεις θεωροῦνται διὰ σοῦ, ἦτον ἐπ'ἀνάγκης νὰ εὐχαριστήσῃς εἰς τὰ ἔκπαια εἰθ'σμένα εἰσοδήματα, ἀποφεύγων τὸ νὰ ζητῇς ἐναντίον τῆς συνηθείας περισσότερον, σὺ ὁμῶς, ἀποθνησκόντων μερικῶν καλογήρων καὶ ρεαγιάδων, ζητεῖς ἀπὸ τοὺς κληρονόμους των διακόσια, τριακόσια καὶ πεντακόσια γρόσια, καὶ ὅταν αὐτοὶ ἤθελαν ἐναντιωθῇ διὰ τὸ παράλογον τῆς δόσεως, τοὺς παιδεύεις δι' ἀφορισμοῦ. Προσέτι δὲ οὕσης συνηθείας νὰ διορίζεται ἐπίτροπος εἰς τὰ χωρία ἓνας ὑπαδρευμένος παπᾶς, ἐσὺ διορίζοντάς τοὺς πρώτους τῶν χωρίων, ζημιεῖς, ἐμβιβάζοντάς τοὺς παρὰλόγως εἰς περισσότερα ἔξοδα τοὺς πτωχοὺς ρεαγιάδες, ἐφ' οἷς ἅπασι, μ' ὅλον ὅπου ἦταν χρεῖα νὰ παιδευθῇς καὶ νὰ ἐξουσίῃς τῆς ἐπισκοπῆς σου, ἐπηροκέσθημεν πρὸς τὸ παρὸν μὲ μόνην παραγγελίαν . . . ὅτι ἂν εἰς τὸ ἐξῆς ἤθελες τολμήσῃς τι καὶ ζητεῖς παρὰ τὸ ἔκπαια ἔθος λαμβάνειν ἀπὸ τῶν ρεαγιάδων περισσότερα τῶν εἰθισμένων, θέλεις παιδεύθῃς, γινόμενος ὑπερόχιος . . .».

578

1804. Καντζηλλαρικὸς ὁρισμός, 2 Ὀκτωβρίου, προκρίτων Μυκόνου, ρυθμίζων τὰ τῆς βοσκῆς θρεμμάτων καὶ περὶ φθορᾶς ἀμπέλων, ἀνέκδοτος, ἐν ΓΑΚ, φάκ. 172 Ζερλέντη.

« . . . α'. Ζητοῦμεν τὰ πρόβατα ὅπου φυλάγουν οἱ βοσκοὶ νὰ μὴν τολμήσῃ τινὰς νὰ τὰ βάλῃ εἰς κανένα ξένον πράγμα, οὔτε εἰς ἀμπέλι, οὔτε εἰς κλεισμα, οὔτε εἰς πάσκουλον, χωρὶς τὸ θέλημα τοῦ νοικοκύρη· εἰ δὲ καὶ παρακούσῃ τινὰς καὶ πατήσῃ ταύτην τὴν προσταγήν, νὰ παιδεύεται εἰς τὸ μαγαζὶ μὲ ξυλιαῖς πολλαῖς καὶ νὰ πληρώνῃ καὶ πενήντα γρόσια εἰς τὸ μουντουπάκι τοῦ ἐφένδη καπετὰν πασᾶ. Αὐτὰ τὰ ἄσπρα ἔχει νὰ τὰ πληρώνῃ ὁ βοσκός, καὶ ὄχι ὁ κόληκας.

β'. Ὅμοίως καὶ τὰ κουτζοκόπαδα(;) νὰ εἶναι καὶ αὐτὰ εἰς τὴν ὁμοίαν παιδείαν, νὰ μὴν ἀποκοτοῦν καὶ αὐτοὶ νὰ τα βάζουν εἰς ξένα πράγματα, χωρὶς τὴν θέλησιν τῶν νοικοκύρηδων καὶ ἀφοῦ σπεύρουν οἱ ἄνθρωποι, νὰ εὐγάζουν καὶ αὐτοὶ ἀπὸ τὴν ἡμερολογιὰν νὰ τὰ πηγαίνουν εἰς τὰ ἀκρωτήρια, ἐκεῖ ὅπου εἶναι καὶ τὰ μεγάλα κοπάδια καὶ ὅστις παρακούσῃ ἐξ αὐτῶν καὶ δὲν τὰ ἐβγάλλῃ ἀπὸ τὴν ἡμερολογιὰν, νὰ γίνονται ὅλα αὐθεντικά, χωρὶς λόγον. γ'. . . . διορίζομεν ἀπὸ τοῦ νῦν καὶ εἰς τὸ ἐξῆς νὰ μὴν τολμήσῃ τινὰς νὰ . . . κόψῃ φυτὰ χωρὶς τὴν ἄδειαν τοῦ νοικοκύρη, ἀλλὰ ὅσοι θέλουν νὰ κόψουν φυτὰ περὶ τὰ μέσα τοῦ δεκεμβρίου . . . νὰ ἔχῃ χρέος ὁ καθ' εἷς, ὅποιας τάξεως καὶ ἂν εἶναι, νὰ λαμβάνῃ . . .».

579

1804. Ἀναφορὰ τῶν προεστώτων Ὑδρας πρὸς τὸν διερμηνέα τοῦ Στόλου Παν. Μουρούζη, ἀπὸ 16 Μαρτίου, ἐν 25, τ. 2, σ. 145–146.

«... παρακαλοῦμεν... ὅταν ἔρχονται ἄνθρωποι, κινοῦντες ἀγωγὴν καθ' ἑτέρων, ἂν δὲν ἔχουν ἀποδεικτικὸν ἐ(ν)σφράγιστον τῆς Κοινότητός μας, οἱ τοιοῦτοι, ὅποιαςδὴποτε τάξεως εἶναι, εἴτε ἐκ τῶν πτωχῶν, εἴτε σουδίτων, νὰ μὴν εἰσακούονται καὶ νὰ ἐνοχλοῦν τὸ χουζούρι τοῦ... ἐφένδη μας, νὰ τοὺς δίδῃ μπουγιουρουλδὶ, ἀλλὰ ὅποιος καὶ ἂν ἔχῃ διαφορὰς, μὲ γράμματα τῆς ἐκλαμπρότητός σας νὰ ἔρχεται, ὅπου νὰ θεωρηθῇ ἡ διαφορὰ του μὲ τὸ μαραφέτι τῆς καντζελλαρίας, κατὰ τὰς τοπικὰς μας συνηθείας».

580

1804. «Θεσπίσματα», ἡ Ναυτικὸς Νόμος Ὑδρας, τῆς α' Φεβρουαρίου. Τὸ κείμενον ἀπωλέσθη· διατάξεις τινὲς διεσώθησαν ἐκ τῆς μνείας τούτων εἰς ἔγγραφα τῆς ἐποχῆς· παρατίθενται ταῦτα κατωτέρω. Τὸ ἐν 207, σ. 72–81, δημοσιευθὲν κείμενον, ἐξ ἄρθρων 29, εἶναι μεταγενέστερον κατασκευάσμα· πρβλ. 234, σ. 16–17 καὶ 25, τ. 3, σ. 456, σημ. 2.

(κεφ. θ') «... ὅποιον καράβι λάβῃ ζημίαν ἀπὸ τὸ ἀλιμπερίσι, εἴτε πολλήν, εἴτε ὀλίγην, τὴν αὐτὴν ζημίαν νὰ ἔχουν νὰ τὴν ἀποσώσουν οἱ τε σύνδροφοι καὶ τὸ καράβι, διὰ νὰ σώζεται ἡ σερμαγιά καὶ τὰ βλυσιδία ἀκέρατα, τὰ δὲ διάφορα τοῦ αὐτοῦ ταξιδίου νὰ τὰ χάσουν οἱ κρεδιτόροι». (ἐν 25, 2, σ. 316–318).

(κεφ. κα') «... Τὰ καράβια ὅπου ναυλωθῶσι ἀπὸ τὸν λεβάντε καὶ μετρήσουν φόνδα ἀπάνω εἰς τὰς πραγματείας ὅπου ἤθελαν ἐμβαρκαροῦσι καὶ εἰς τὸν πηγαιμὸν τοὺς πιασθῶσιν ἀπὸ ἄρμαμένα ἢ ἀπὸ κουρσάρικα καὶ δι' αἰτίας καμφοῦ τὰς αὐτὰς πραγματείας πρέζα καὶ ἀποφασισθῇ καὶ χαθῶσι τὰ καπιτάλια, καὶ δοθῇ ὁ ναῦλος, νὰ μὴν ἠμποροῦν νὰ τὸν μετρήσωσι, ἀλλὰ νὰ ἔλθωσι ἐνταῦθα καὶ ἐρχομένων, νὰ γένῃ ἡ θεώρησις ἐκ τῶν ἐκλελεγμένων καμπιαδόρων καὶ ὅ,τι ἀποφασισθῇ, νὰ πράξωσιν». (ἐν 25, 3, σ. 456–457).

«... Τὰ καμβία θαλάσσια τῶν καραβίων τῆς πιάτζας ταύτης, στερεωμένα εἰς τὰ 1804 Φεβρουαρίου α', εἰσὶ τὰ ἀκόλουθα: Δηλαδή, διὰ Σικελία καὶ Μάλτα 18,½ %, διὰ Λιβόρνον καὶ Γένοβαν 22,½ %, διὰ Φραντζαν, τὰς νήσους Μαγιόρκας καὶ Μαόνε καὶ τὴν παράλιον τῆς Ἰσπανίας μέχρι Καρθαγένοβας 25 %, ἀπὸ Καρθαγένοβας δι' ὅλης τῆς παραλίου ἄχρι Κάδιξ 30 %. Καὶ εἰς Λισβώνα 35 %. (ἐν 25, 5, σ. 312).

«... Ἀμα πωλήσῃ ἐν ἀπὸ τὰ καράβια μας τὸ κάρικόν του καὶ ἀπὸ τὴν ξεκαθάρισίν του καὶ ἔρευναν τῶν συνδρόφων φανῇ, ὅτι ἐβγῆκαν τὰ καπιτάλια μὲ τὰ συνηθισμένα τοὺς διάφορα μόνον, ἐγίνετο ἐκ τῶν ἐνστατίων τοῦ αὐτοῦ συστήματος ἐκείνη ἡ συγκατάβασις, ὅπου ἐκρίνετο εὐλογος, ἐκ τῶν διαφορῶν, διὰ νὰ λάβουν καὶ οἱ σύνδροφοι διὰ τοὺς κόπους τοὺς ὀλίγον τι καὶ τὸ καράβι διὰ τὸ χάλασμα χαλακίων καὶ πανίων». (ἐν 25, 2, σ. 258–259).

«... Ἐνα καράβι, ὅπου βάλῃ τὸ φορτίον του ἀπὸ τὴν Μαύρην Θάλασσαν καὶ ἀκολουθήσῃ τὸ ταξιδίον του δι' Εὐρώπην, εἶναι τὰ διάφορα ἀποκομμένα πρὸς 40 %, εἰ μὲν πωλήσῃ εἰς Λιβόρνον ἢ εἰς Γένοβαν· καὶ ἐὰν ἀπὸ ἐκεῖ ἤθελεν πιάσει νέον ταξίδι ἢ διὰ λογαριασμόν του, ἢ μὲ τὸν ναῦλον, νὰ εἶναι εἰς χρέος ὁ ρεῖσης νὰ στείλῃ τὰ διάφορα τοῦ ἄλλου ταξιδιοῦ

πρὸς τοὺς παρτινεβέλους του, νὰ τὰ δίδουν τῶν καμπιαδόρων· εἰ δὲ καὶ δὲν τὰ στείλῃ, τὰ αὐτὰ διάφορα νὰ προσθέτῳ κοντὰ εἰς τὴν ἄλλην σερμαγίαν καὶ αὐτὰ νέα σερμαγιά, ἥτοι τὰ 100 νὰ γίνονται 140 καὶ νὰ ἀγροικῶνται εἰς ρεζίγον τῶν καμπιαδόρων καὶ νὰ κορέρῃ τὸ διάφορον πρὸς 1, $\frac{1}{2}$ παρὰ τὸν μῆνα τὸ γρόσι, ἀφ' ἡμέρας ὅπου κάμῃ ἀρχὴν τοῦ νέου ταξιδίου, ἕως νὰ ἔλθῃ εἰς Ὑδραν». (ἐν 25, 2, σ. 261–263).

ΣΗΜ. Ἐν τούτοις, ἐν 221, τ. 1, σ. 249–251 δημοσιεύεται κείμενον ἐκ 12 ἄρθρων, ἐξ ἀτελοῦς ἀντιγράφου ἐν ΓΑΚ, τοῦ ἐκδότου «βελτιώσαντος τὸ λεκτικὸν καὶ ἀποσκορακίσαντος τὰς τουρκικὰς καὶ ἰταλικὰς λέξεις», ὡς ὁμολογεῖ αὐτόθι, σ. 248.

581

1804. Ἐγγραφον, 23 Αὐγ., διορισμοῦ προεστοῦ τοῦ χωρίου Γ ο Ὑ ρ α, ἐπικεκυρωμένον παρὰ τοῦ ἐπ. Θαυμακοῦ Ἀθανασίου, ἐν 341, σ. 13.

«Διὰ τοῦ παρόντος μας γράμματος φανερώνομεν ἡμεῖς οἱ ραγιάδες Γουριῶτες ἅπαξ ἅπαντες, μικροὶ τε καὶ μεγάλοι, ὅτι ἐσυμφωνήσαμεν ὅλοι μας καὶ ἐπήγαμεν καὶ ἐπαρακαλέσαμε τὸν κύρ Θεόδωρον Λογοθέτην καὶ τὸν ἐβάλαμεν προεστὸν εἰς τὴν χώραν μας, διὰ νὰ μᾶς κυβερνήσῃ ὅσον εἶναι τῶν δυνάμεών του καὶ ἔχομεν ὅλοι μας μὲ ὅλον μας τὸ χουσνοντλίκι νὰ τὸν ἀκολουθήσωμεν κοντὰ του εἰς ὅσα ἤθελε μᾶς προστάξῃ. Καὶ ἂν ἤθελε ὅμως κανεὶς ἀπὸ ἡμᾶς νὰ τὸν κατατρέξῃ, ἔχομεν ὅλοι ἡμεῖς νὰ τὸν ἀποκριθῶμεν καὶ αὐτὸς νὰ μένῃ ἡσυχος. Καὶ ἂν ἤθελε τὸν ἀκολουθήσῃ κανεὶς ἑσθῶς ἐδῶ ὅπου βρίσκεται εἰς τὴν δουλειάν μας, ἔχομεν νὰ τὸ ἀποκριθῶμεν ἡμεῖς, ἡ χώρα. Καὶ ἂν οὕτως παραλλάξωμεν ἀπὸ ἐτοῦτα ὅπου γράφομεν ἐκ τῶν ἐδίων χειρῶν μας, ἔχει νὰ μᾶς παιδεύσῃ μὲ τὸν ἀγᾶ μας, ἢ μὲ ἄλλην κρίσιν, ὅποιαν θέλει. Καὶ διὰ τὸ ἀληθές, ἐδόθη τὸ παρὸν μας εἰς χεῖρας τοῦ κύρ Θεοδώρου Λογοθέτου καὶ ἔστω εἰς βεβαίωσιν».

582

1804(?)—Χρονικὸν ἐκ τοῦ Κώδικος ἐπισκοπῆς Δελβίνου, ἐν 255, σ. 64.

«... Οἱ πολῖται ἐζήτησαν ἐξ αὐτοῦ (τοῦ ἀρχιερέως Παρθενίου) διὰ ἓν συνοικέσιον κατὰ τὸν Ἀρμενόπουλον εἰς τὸ χέρι τοῦ προεστῶτος καὶ τοῦ εἶπαν νὰ δόσῃ ἄδειαν ἐξ ἀνάγκης. Ὁ δὲ ἀπεκρίθη λέγων : εἰμαι προεστὼς νὰ παρατηρήσω, ἔπειτα νὰ πράξω· ἐπαρατήρησα λοιπὸν καὶ κατὰ τὴν ιδέαν μου δὲν πράττω· νὰ, αὐτὸ μὲ διατάττουν οἱ θεῖοι νόμοι !. Τούτου ἕνεκα ἐσυγχίσθησαν ἀναμεταξὺ καὶ ἀπερνῶντας καιρὸς, ἔγραψαν οἱ πολῖται γράμματα εἰς τὴν μητρόπολιν Ἰωαννίνων καὶ διὰ χρημάτων τοὺς ἔστειλαν τὴν ἄδειαν τοῦ ποθουμένου συνοικεσίου. Τοῦτο μαθὼν ὁ Παρθένιος, τοῦ ἐφάνη προσβολὴ καὶ κατηγορία, ἔκαμε καὶ αὐτὸς παρενθὺς τὴν παραίτησίν του...».

583

1805. Ἐγγραφον δημογερόντων Ζαγορίου, ἀπὸ 25 Σεπτεμβρίου, εἰς ἐπιστολὴν Ἀθ. Ψαλίδας, περὶ ἰσχύοντος ἐθίμου αὐτόθι περὶ δικαιωμάτων δανειστῶν προικοδότου ἐπὶ τῆς προικός, ἐν 107, σ. 321–322.

«... Εἰς αὐτὴν τὴν ὑπόθεσιν... τὸ κανόνι τοῦ Ζαγορίου δὲν ἀναιρεῖ τὸ νόμιμον. Ἡ

διδόμενη προίκα εἰς τὴν εὐτυχίαν τοῦ πατρὸς κατὰ τὸ προικοσύμφωνον εἶναι καλὰ δεδομένη. Παράνομον καὶ παρακάνονον εἶναι νὰ ἐνοχλῇται ἡ θυγατέρα ἀπὸ τοὺς χρεωφειλέτας, ὅπου ἐδάνεισαν τὸν πατέρα τῆς ὑστερώτερα ἀπὸ τὴν δόσιν τοῦ προικοσυμφώνου . . . Διὰ δὲ τὴν εἰς μετρητὰ ταγμένην προίκαν, κρίνομεν εὐλογον νὰ τὴν λάβῃ ἡ θυγατέρα ἀπὸ τὰ μούλκια τὰ πατρικά τῆς, τὰ μισά, ὅπου δὲν τῆς εἶχαν δοθῇ προίκα. Καὶ ἀφοῦ πληρωθῇ ἡ θυγατέρα ὅλα, κατὰ τὸ προικοσύμφωνόν τῆς, ὅτι περισσεύῃ νὰ πάρουν οἱ χρεωφειλέται . . .».

584

1805. «Συμφωνητικὸν γράμμα» τοῦ ἐσναφιοῦ τῶν ἀμπατζήδων Φιλίππου πούλεως,
τῆς 29 Ἰουλίου, ἐξ ἄρθρων 8, ἐν 13, σ. 329–332. Πρβλ. 15.

585

1805. Διαταγὴ τοῦ μεγ. διερμηνέως τοῦ στόλου Π. Μουρούζη, πρὸς τοὺς νησιώτας,
ἀπὸ 5 Μαρτίου, περὶ διατιμήσεως νομισμάτων, ἐν 147, σ. 413.

586

1805. Κωνσταντίνου Ἀρμενοπασόβλου, κριτοῦ Θεσσαλονίκης, Ἡρόχειρον, τὸ λεγόμενον ἢ Ἐξάβιβλος . . . μεταφράσις . . . Ἀλεξίου Σπανοῦ . . . Ἐνετίησιν. Παρὰ Πάνω Θεοδοσίου.
Ἐκδοσις ὁμοία πρὸς τὴν τοῦ Γλυκύ, τοῦ 1766, πρβλ. ἀνωτέρω ἀριθ. 407.

587

1805. «Κανονισμὸς καὶ διόρθωσις τῆς ναυτιλίας τῆς Ἰωνικῆς Πολιτείας . . . Κερκύρα».

588

1806. Πατριαρχικὸς καὶ συνοδικὸς Τόμος, κατὰ Νοέμβριον, ἐκ δέκα κεφαλαίων, πΚ. Γρηγορίου Ε',
ἐν 70, Β', σ. 106–114 καὶ ἐν 1, Α', σ. 60–68. Πρβλ. κατωτέρω ἀριθ. 598.
« . . . Δ'. Ὅμοίως δὲ διακωλύομεν, ἵνα μηδεὶς τοῦ λοιποῦ τῶν ἀρχιερέων, ἱερέων, ἱεροδιακόνων καὶ μοναχῶν, βρέφη ἀναδέχεται ἐκ τῆς ἱερᾶς κολυμβήθρας, . . . μηδὲ τοὺς στεφάνους ἀμείβῃ τῶν μελλόντων γάμοις νομίμοις συνάπτεσθαι, κουμπάροι γινόμενοι . . .
Ε'. Ἐτι δὲ μηδεὶς τῶν ἀρχιερέων καὶ τῶν ἐπιτρόπων αὐτῶν παρέχεται . . . ἄδειαν τοῖς μέλλουσιν εἰς γάμου κοινωνίαν ἐλθεῖν, ἄνευ τῆς ὀφειλομένης προηγουμένως ἐξετάσεως ἐπὶ τῷ μὴ ἔχειν τι τὸ κωλύον ἐκ τῶν ἱερῶν νόμων . . .
Σ'. Ἐπὶ τούτοις δὲ προσέχειν ἀκριβῶς μὴ διδόσθαι ἄδειαν γάμῳ συνάπτεσθαι τοὺς ὀρθοδόξους ἑτεροδόξοις καὶ αἵρετικοῖς . . .

Z'. Μήτε τολμήσῃ τις ἀρχιερεὺς ἢ ἐπίτροπος αὐτοῦ διδόνθαι διαζύγιον ἐπὶ μηδεμιᾷ αἰτίᾳ καὶ προφάσει . . . παρεκτός καὶ μόνον ἀποδειχθέντος ἐγκλήματος . . .».

589

1806. Συμφωνητικὸν τῶν ὀρθοδόξων («ρωμαίων») κατοίκων τῆς χώρας τοῦ ἁγίου Νικολάου τῆς Τήνου,
ἐν 111, σ. 331–333.

« . . . ἐπειδὴ καὶ οἱ κρατοῦντες ἡμῶν . . . ἐπεκύρωσαν μὲ . . . φιομάνι . . . ἐβεβαίωσαν τὰς παλαιὰς συνθηθείας καὶ ἀρχαῖα προνόμια τοῦ γένους μας . . . καὶ ὁ καπουκιαχαγιᾶς νὰ εἶναι ραγιᾶς καὶ ὄχι φράγκος καὶ ἄλλα τούτοις παρόμοια . . . ἡμεῖς σήμερον, ὄντες συνηγμένοι . . . συμφωνοῦμεν εἰς τὸ νὰ διατηρήσωμε μέχρι τέλος ταῦτα τὰ προνόμια τοῦ γένους μας ἀμετάθετα . . .».

590

1806. Ὁ π.κ. Γρηγόριος Ε' ἀπηγόρευσε ἐντόνως νὰ ἐμπλέκωνται ἐφεξῆς οἱ κληρικοὶ εἰς κοσμικὰς ὑποθέσεις ἐν Ἀνδρῶ
Μνημ. ἐν 290, σ. 147.

591

1806. Μπουγιουρντί, τῆς 1 Μαρτίου, τοῦ καπουδαν πάσᾶ, περὶ διορισμοῦ
βοεβέδα εἰς Θέρμια (Κῶνον),
ἐν 95, σ. 135.

« . . . νὰ φυλάττῃ ἀπαρασαλεύτως τὰς ἀνεκὰθεν τοπικὰς συνθηθείας, χωρὶς νὰ παρεκτραπῇ ἐν μηδενὶ τοῦ δικαίου καὶ τῶν τοπικῶν ἐθίμων . . .».

592

1806. Ἐγκύκλιος, 22 Δεκ., π.κ. Γρηγορίου Ε',
ἀποτρέπουσα τοὺς χριστιανοὺς τῶν νήσων καὶ παραλίων τοῦ Αἰγαίου ἀπὸ τοῦ νὰ λαμβάνουν τὴν ρωσικὴν προστασίαν, ἀλλὰ ν' ἀποκατασταθοῦν ραγιαδες πιστοὶ καὶ εὐπειθεῖς, ἐν 292, σ. 285 καὶ ἐν 111, σ. 410–413.

593

1806. «Ἄρθρα κεφαλαιώδη» τοῦ ἐν Σμύρνῃ συστήματος τῶν ρω-
μαίων πραγματευτῶν, τῆς 19 Δεκεμβρίου,
ἐν 92, σ. 58–60.

« . . . ΣΤ'. Ἐννοοῦμεν νόμιμον καὶ πρακτέον τὸ σεκουέστρον, κατὰ τοὺς εὐρωπαϊκοὺς νόμους.

α'. Ὁ σεκουεστράντης πρέπει νὰ εἶναι ἀποδεδειγμένος τοῦ ἰδίου του λογαριασμοῦ, ἢ διὰ χειρογράφου ὁμολογίας, ἢ διὰ λόγον, καὶ αὐτοῦ ἀποδεδειγμένου, ἢ σεντέντζας καὶ ἀποφάσεως.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

β'. "Οστις σεκουεστάρει μίαν ποσότητα, πρέπει να δόση ἐγγυητὴν δι' αὐτήν, καὶ διὰ τὰ ἐξοδα, τόκους καὶ ζημίας καὶ ἂν δὲν ἔχη ἐγγυητήν, να δεποτιζάσῃ τὴν ἴσην ποσότητα.

γ'. Διὰ να μὴν εἶναι ὑποκείμενον τὸ σεκουέστρον εἰς κίνδυνον, ἡμπορεῖ ὁ σεκουεστράντης να ζητήσῃ ἐγγύησιν ἀπὸ τὸν βαστοῦντα αὐτό, εἰς διάστημα ἡμερῶν ἐνεμήκοντα ἀπὸ τῆς ἡμέρας τοῦ ἄττου τοῦ σεκουέστρου (ἐννοουμένου, ὅτι εἰς αὐτὸ τὸ ἀναμεταξὺ ρίσκιον καὶ κινδύνους δὲν καθυποχρεώνει τὸν σεκουεστράντη) καὶ εἰς ἔλλειψιν ἐγγυήσεως, να τὰ σηκῶνῃ δεπόζιτον εἰς τὰς χεῖρας δεπουτάτου.

δ'. Κάθε πραγματευτὴς ὁποῦ ἀρνηθῇ, ὅτι βαστᾷ ἄσπρα τοῦ σεκουεστράτου, ἦτοι χρεώστου, ἂν μετὰ ταῦτα ἀποδειχθῇ, ὅτι εἰς ἐκείνην τὴν ἐποχὴν ἐβαστοῦσε καὶ δὲν τὰ ἐμαρτύρησεν, ὁ τοιοῦτος, ὡς ψεύστης, να πληρώνῃ, ὅχι μόνον τὸ κεφάλαιον, ἀλλὰ καὶ τόκους καὶ ἐξοδα, ὁποῦ ἀνήκουν πρὸς τὸν ζητήσαντα τὸ σεκουέστρον.

Ζ'. Ἡ ταρίφα τῶν ἐξόδων να εἶναι κοινὴ δι' ὅλους . . .

Τὸ τῆς δεπουτατζιόνος να ἀπερνᾶται παρὰ πάντων ἐπ' ὀνόματι Δρίτον ἐμπορίου πρὸς ἐν ὄγδοον τὰ 100· τὰ συναζόμενα να μερίζονται εἰς ἐννέα μερίδια : τὰ ἐξ ἐξ αὐτῶν να μένουν πρὸς ἀπάντησιν τῶν ἐξόδων τοῦ Συστήματος· τὰ δύο εἰς τὰ Ὁσπητάλια τῆς Σμύρνης, ἐνθα γίνεται τὸ ἐμπόριόν μας, καὶ τὸ ἐν διὰ τὴν ἐν Χίῳ κοινὴν Σχολήν.

Ἡ προβιζιόνε δύο τὰ 100 εἰς πωλήσεις καὶ ἀγορὰς πραγματειῶν. Ἐν τὰ 100 ὅταν γίνεται παράδοσις πραγματειῶν ἀπὸ τὸ ἐν εἰς ἄλλο μέρος ἡμῶν, ἢ ἀποστολὴ πραγματειῶν, ὁποῦ μᾶς ἔρχονται πὲρ τράνσιτον ἐπάνω εἰς τὸ βαλόνε των. Ἐν τὰ 100 εἰς τὰς τρατοριμέσσας διὰ κάθε μέρος, δηλαδὴ μισὸ τὰ 100 ὅταν γίνεται τὰτα καὶ μισὸ ἕτερον ὅταν γίνεται ριμέσσα. Ἐν τὰ 100 εἰς τὰς ὀπισθογυρισμένας καμψιάς. Ἐν τέταρτον τὰ 100 εἰς τὰς πὲρ ἀτζετατζιόν.

Η'. Ἡ παροῦσα συστηματικὴ ὑποθεσία λαμβάνει τὴν ἀρχὴν τῆς ἀπὸ πρώτης τοῦ ἐρχομένου Ἰανουαρίου τοῦ 1807 ἔτους, ἀφ' ἧς ἐποχῆς, ὅστις ἠθέλε φανῇ παραβάτης εἰς τὰς ἐν αὐτῷ συμφωνίας, ἢ ὀλικῶς, ἢ ἐν μέρει, θέλει πληρῶναι εἰς τὴν κάσσαν τοῦ Συστήματος γρόσια 250 καὶ τοῦτο διὰ πρώτην φορὰν· ὅταν ὁμοῦς φωραθῇ καὶ δεύτερον παραβάτης, θέλει πληρῶναι τὰ διπλᾶ.

594

1806. «Πανδέκτη ἢ σύστημα συνοπτικὸν τε καὶ μεθοδικὸν πασῶν τῶν ἐν τοῖς Βασιλικοῖς διατάξεων, ἐπιταγῇ τοῦ ὑψηλοτάτου . . . ἡγεμόνος . . . πάσης Μολδοβλαχίας κυρίου Ἰωάννου Ἀλεξάνδρου Κωνσταντίνου Μουρούζη, Βοεβόδα, συνερανισθὲν ὑπὸ Θωμᾶ Κάρρα τοῦ παχαρνίκου καὶ εἰς τρία μέρη διαιρεθὲν, ὧν τὸ μὲν περὶ τὰ πρόσωπα, τὸ δὲ περὶ τὰ πράγματα, τὸ δὲ περὶ τῶν ἐνοχῶν καταγίνεται, τούτων δὲ πάλιν τὸ μὲν περὶ τῶν συναλλαγματικῶν, τὸ δὲ περὶ τῶν ἐγκληματικῶν ἐνοχῶν πραγματεύεται. Μέρος α', περιέχον τὸ προσωπικὸν νόμιμον ἢ δίκαιον. Ἐν Ἰασίῳ τῆς Μολδαβίας, αὐτὸς κατὰ μῆνα Ἀπρίλιον». Πρβλ. 407, σ. 159 ἐπ. καὶ ἐν 394 σ. 38.

595

1806. Πωλητήριο ἐν Ὑδρα, ἀκινήτου ἐκ μέρους γυναικός, ὡς ἐπιτρόπου τῆς ἀνεψιάς της, ἐν 239, σ. 15-16.

596

1806. Πωλητήριο ἀκινήτου ἐν Ὑδρᾷ, προικῶου, ὑπὸ τοῦ ἀνδρός, «ἰδία γνώμη καὶ θελήσει καὶ γνώμη τῆς γυναικὸς του», ἐν 239, σ. 16–17.

597

1806. Γράμμα, ἀπὸ 21 Σεπτ., τοῦ δραγομάνου τοῦ Στόλου Παναγιώτου Μουρούζη,

πρὸς τοὺς «προεστῶτας καὶ ἐπιστάτας» τῆς Μυκόνου, ἀνέκδοτον, ἐν ΓΑΚ, φάκ. Μυκόνου 140.

«... ὁ ἐν τῇ νήσῳ κάτοικος Βελισάριος, προσελθὼν ἐνεφάνισεν ἡμῖν τὸ μαρτυρικὸν γράμμα ὑπογεγραμμένον παρὰ τε τοῦ πανιερωτάτου ἀγίου τῆς νήσου καὶ τῶν προκρίτων τοῦ τόπου καὶ προσέτι τὸ προικοσύμφωνον, δι' ὧν ἐγνωμεν, ὅτι ὁ ἐκ τῶν αὐτόθι Ἱερώνυμος κορίνθιος, αὐθορμήτως καὶ οἰκειοθελῶς ἡρραβωνίσατο μετὰ ἱερολογίας πέρσιν κατὰ τὸν Ὀκτώβριον, ἐν ἀρχιερατικῇ παρατάξει καὶ συναθροίσει τῶν προκρίτων τοῦ τόπου, τὴν Κατήγκω θυγατέρα τοῦ ρηθέντος Βελισαρίου ἐπὶ τῷ συζευχθῆναι μετ' αὐτῆς ἐπομένως κατὰ νόμους ἐκκλησιαστικούς· ἀλλὰ διαστῆναι ὕστερον, ἀποποιεῖται τὴν σύζευξιν, διαλῦσαι ἐπιχειρῶν παρὰ νόμους τὴν γενομένην ἐκείνην ἀρχιερατικὴν ἱερολογίαν. Ὅθεν ὁ ρηθεὶς Βελισάριος, πατὴρ τῆς κόρης, ἐπέταξεν εἰς τὴν εὐθύδικον κρίσιν τῆς Ἐκκλησίας, ἣτις ἐπειδὴ διὰ πατριαρχικῆς ἐπιταγῆς μετακαλεῖται τὸν ρηθέντα Ἱερώνυμον νὰ ἔλθῃ ἐδῶ νὰ ἀπολογηθῇ διὰ τὴν αἰτίαν, συμπαιρῶντος καὶ τοῦ ρηθέντος Βελισαρίου. Τοῦτου χάριν, γράφοντες καὶ ἡμεῖς, σᾶς παρηγγέλλομεν, ἵνα προσκαλεσάμεναι τὸν ρηθέντα Ἱερώνυμον, προστάξητε αὐτὸν ἀπὸ προσώπου ἡμετέρου, νὰ κλῇ τὸν ἀρχεῖνα εἰς τὴν ἐπιταγὴν τῆς Ἐκκλησίας καὶ νὰ κινήσῃ ἤδη ἀμέσως νὰ ἔλθῃ ἐδῶ, νὰ συμπαρασταθῇ εἰς τὸ ἱερὸν κριτήριο τῆς Ἐκκλησίας διὰ νὰ ἀπολογηθῇ, προτείνων τὰς αἰτίας δι' ἃς ἐπιχειρεῖ τὴν ἀναίρεσιν τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἱερολογίας. Ἐπειδὴ, ἀνίσως προφασιζόμενος, δὲν κινήσῃ νὰ ἔλθῃ ἤδη ἀμέσως, θέλομεν ἀποστείλῃ μὲν πασίῳ νὰ φέρωμεν τοῦτον καὶ ἄκοντα...».

598

1806. Πατριαρχικὸς καὶ συνοδικὸς Τόμος, Ἰουνίου, πΚ. Γρηγορίου Ε', ἐν 17, σ. 61–66 καὶ ἐν 188, σ. 218–219. Πρβλ. ἀνωτ. 588.

«... δ' ... μηδεὶς τοῦ λοιποῦ τῶν ἀρχιερέων, ἱερέων, ἱεροδιακόνων καὶ μοναχῶν βρέφῃ ἀναδέχεται... σύντεκνοι τὸ δὴ λεγόμενον γινόμενοι, μηδὲ τοὺς στεφάνους ἀμείβῃ... κουμπάροι γινόμενοι...».

ς'. ... μὴ διδῶσιν ἄδειαν γάμῳ συνάπτεσθαι τοὺς ὀρθοδόξους ἑτεροδόξοις καὶ αἵρετικοῖς...

ζ'. ... μήτε τολμήσῃ τις ἀρχιερεὺς... διδῶσθαι διαζύγιον ἐπὶ μηδεμιᾷ αἰτίᾳ καὶ προφάσει... παρεκτὸς ἐνὸς καὶ μόνου ἀποδειχθέντος ἐγκλήματος...».

599

1806. Ἐπιστολὴ Μιχ. Χαντζερῆ, μεγ. διερμηνέως τοῦ στόλου, πρὸς τοὺς κατοίκους τῶν Κυκλάδων, ἀπὸ 14 Δεκεμβρίου,

περὶ παροχῆς ἀμνηστίας, ἐν 291, σ. 286–287.

«... νὰ εἰσθε ὅλοι ὑπερβέβαιοι, ὅτι ἅμα ὁποῦ ἀφήσετε τὰς πατέντας καὶ κατασταθῇτε ραγιάδες πιστοὶ καὶ εὐπειθεῖς, ὅλους θέλει σᾶς δεχθῇ ἀναμφιβόλως ἡ κραταιὰ βασιλεία...».

600

1806. Φιρμάνιον 9 Ἰουλίου, σ. Σελήμ Γ', περὶ τρόπου καταβολῆς φόρων τῶν Νοτίων Σποράδων, ἐν 370, σ. 344–345· πρβλ. καὶ ἐν 252, σ. 367.

601

1807. Διαταγὴ τοῦ Δεφτερδάρη τῆς Νέας Καταστάσεως, πρὸς τὸν ἀγᾶν τῆς Σύρου,

ὅτι διὰ τῆς καταβολῆς τοῦ ποσοῦ τῶν 7000 γροσίων ἐτησίως, ἦτο ἀπηλλαγμένη ἡ νῆσος πάσης ἐπεμβάσεως τοῦ καπουδὰν πασᾶ, ὡς καὶ τῶν διαφόρων μπέηδων, ἀστυνόμων, κλητῆρων καὶ ταχυδρόμων, ἐν 110, σ. 74–75.

602

1807. Ἐγκύκλιος πΚ. Γρηγορίου Ε', Ἰανουαρίου, ἐν 1, Α', σ. 205–210.

«... ἐκοίναμεν πρόπον, διὰ τὸ πατρικὸν μας χρέος, νὰ ἐκδόσωμεν τὸ παρὸν μας ἐκκλησιαστικὸν καὶ συμβουλευτικὸν γράμμα, ὅπου, κατὰ τὰς θεϊκὰς προσταγὰς, νὰ στερεώσωμεν... τὰ ἐν Χριστῷ τέκνα... εἰς τὸ πιστὸν ραγιαλίκι καὶ νὰ βεβαιώσωμεν ὅλους σας, ὅτι αὕτη ἡ κραταιοτάτη καὶ ἀνίκητος βασιλεία ἀγαπᾷ με κάθε τρόπον, αὐτοὶ οἱ πιστοὶ αὐτῆς ραγιάδες νὰ ἔχωσι τὴν τιμὴν, τὴν ἀνάπαισιν, τὴν ἡρεσίαν καὶ τὴν κάθε καλὴν κατάστασιν καὶ τὴν διαφέντευσιν ἀπὸ παντὸς κακοῦ...».

603

1808. Μπουγιουρδί, Αὐγούστου, τοῦ καπουδὰν πασᾶ Ραμᾶς Ἀβδούλ πασᾶ, πρὸς προεστῶτας, ἐπιτρόπους καὶ λαὸν τῶν νήσων Πάτμου, Πολυκάκηνδρου, Μήλου, Κιμώλου, Σίφνου καὶ Κάσου,

ἐν 226, σ. 335–337.

(Χορήγησις ἀμνηστίας εἰς τοὺς βοηθήσαντας τοὺς Ρώσους).

604

1808. «Ἀβαντάριον» τῶν εἰς προῖκα διδομένων εἰς υἱόν, ἐν Σίφνῳ, ἐν 297, σ. 123–127. Τὰ ἐπ' αὐτοῦ σχόλια, αὐτόθι, σ. 109–123.

«... Καὶ ἂν ὁ υἱός μας φέρεται πρὸς τοὺς γεννήτοράς του, τοῦ λοιποῦ κατὰ τὸ προσῆκον υἱικὸν ἀπαραίτητον χρέος του, μέχρι τελευταίας ἡμῶν ἀναπνοῆς, νὰ μᾶς εὐχαριστῇ με τὴν νουνεχῇ καὶ θεοφιλῇ πολιτείαν του, προικοδοτοῦντες καὶ τὰ λοιπὰ τέκνα μας, τῇ τοῦ ἀγίου

Θεοῦ βοηθεία, θέλει ἀπολαύσει καὶ ἄλλα ἕτερα κατὰ τὴν ἄφεσί μας, εἰδὲ καὶ ἄλλως, αὐτὰ ὅπου τοῦ γράφομεν εἰς τὸ παρὸν ἀβαντάριον, αὐτὰ εἶναι καὶ τὰ πρῶτα καὶ τὰ ὕστερα, καὶ ὁ Ἅγιος Θεὸς καὶ ἡ εὐχή μας νὰ τὸν ἀξιώσῃ νὰ τὰ προικοδοτήσῃ καὶ αὐτός, ὡς ἄνωθεν εἴπομεν, μυριοπλασίως εἰς τὰ τέκνα του . . .».

605

1808. Γραπτὰ ἔθιμα Φολεγάνδρου, ἀπὸ 16 Αὐγ., ἐν 130, τ. 8, σ. 522. Ἐπίσης ἐν χφ. GEN 111 (60) 8.

« . . . εἰς τὸ ἐξῆς, ὅταν πωληθῇ κανένα προᾶγμα, σπῆτι, χωράφι, ἀμπέλι, δένδρα καὶ ὅμοια στεκούμενα καὶ ἀκίνητα, νὰ ἐρωτῶνται οἱ συγγενεῖς ἀπὸ τοὺς ἀγοραστὰς ὅσοι εἶναι παρὼν εἰς τὸν τόπον ἐπάνω, παιδία, ἀδελφία, μεγάλα ἀνέφια, καὶ ἕως πρῶτα ἑξαδέλφια, καὶ νὰ τὰ πέρνῃ ὁ πλέον συμμότερος συγγενής· ἀπὸ δὲ ὅσοι λείπουν εἰς ξενιτείαν, καὶ πωληθῇ προᾶγμα γονικόν τους, νὰ μὴν ἤμπορῇ ἄλλος τινὰς συγγενής νὰ τὸ πέρνῃ, εἰ μὴ μόνον πατήρ, καὶ υἱὸς καὶ ἀδελφὸς μὲ τὸν ἀδελφόν, καὶ τινὰς ἄλλος μακροσυγγενής, καὶ τοῦτο εἰς διορίαν χρόνους πέντε, ἀναμεταξὺ δηλαδὴ τῶν πέντε χρόνων ἢ νὰ ἔρχεται, ἢ νὰ γράφῃ νὰ τὸ πέρνῃ ἀκωλύτως· ἀπερνῶντας ὅμως ἢ ἄνωθεν διορία, νὰ μὴν ἔχῃ κανένα δικαίωμα, καὶ νὰ εἶναι πλέον αὐταὶ αἱ πωλήσεις ἀκαταζήτηται καὶ ἀδιάσπασται εἰς τὸν αἰῶνα. Καὶ ἂν κατὰ καιρὸν ἤθελε φανῇ εἰς κριτὴν τὸ παρὸν μας, νὰ ἔχῃ τὸ κῆρος καὶ τὴν ἰσχύν, ὡς οὐσα τοπικὴ μας συνήθεια . . . Πρὸς τούτοις παρακαλοῦμεν τὴν κατὰ καιρὸν κρίσιν, ὁποίας τάξεως καὶ ἂν εἶναι, ὅπου ὅποιος ἤθελε κατῆθῃ κατὰ τὸν τόπον νὰ ἀνατρέψῃ τὴν παροῦσαν τοπικὴν μας συνήθεια, νὰ μὴ εἰσακούεται ὁ λόγος, ἀλλὰ νὰ κληρώσῃ αὐτὸς ὅλα τὰ ἔξοδα τῆς κρίσεως, ὡς ἀναμώτης τῆς τοπικῆς μας συνήθειας».

606

1808. Μπουγιουρτί, ἀπὸ 1 Ἰουνίου, Βελιδδὶν πασᾶ, βαλῆ τοῦ Μορέως, πρωτοτύπως ἑλληνιστί, ὑπὲρ τοῦ ἱατροῦ Αναστ. Τζιτζέλη, ἐν 210, σ. 378.

« . . . καθῆ, ἐφέντηδες τῶν καζάδων τοῦ Μορέως καὶ τῆς Λιβαδίας . . . βοῖβοδάδες, ταπίται, ἀγιάνιδες τῶν αὐτῶν καζάδων . . . πελουμπασίδες καὶ δερπεντζήδες τοῦ Μορέως καὶ τῆς Ρούμελης, προεστοὶ καὶ κοτζαμπασίδες τῶν καζάδων καὶ ἀπλῶς ὅλοι οἱ κατὰ τόπον πολιτικοί, διὰ τοῦ παρόντος ἡγεμονικοῦ πονγιοιουρτιοῦ δηλοποιουῦμεν πᾶσιν ὑμῖν, ὅτι ὁ ἐπιφέρων τὸ παρόν . . . Διὸ προστάζομεν ἀπαξάπαντας ὑμᾶς, γνωρίζοντες τὸν ἄνθρωπον ἐδικόν μας, νὰ τὸν δίδετε χεῖραν βοηθείας εἰς κάθε εὐλογοφανῇ καὶ δικαίαν ζήτησίν του, διαυθεντεύοντες καὶ φυλάττοντες τὸ εἰς Λιβαδίαν ὁσπῆτιον καὶ φαμηλίαν του, ὅπου νὰ εἶναι ἀνενόχλητοι καὶ παρ' οὐδενὸς ἀπείρακτοι. Εἰσέτι καὶ ὁ ἴδιος διὰ νὰ εἶναι πάντῃ ἀκαταζήτητος καὶ ἀβλαβής ἀπὸ ἐσᾶς τοὺς πελουμπασίδες καὶ δερπεντζίδες τῆς Ρούμελης καὶ τοῦ Μορέως, ὅταν πηγαίῃ καὶ ἔρχεται εἰς τὸν δρόμον . . .».

607

1809. Διαταγὴ πΚ. Ἱερεμίου Δ', ἀπὸ 4 Ἰουνίου, πρὸς τὸν ἀρχιεπίσκοπον Τήνου,

ἐν 111, σ. 497–499.

« . . . νὰ προσέχῃς τοῦ λοιποῦ καλῶς καὶ νὰ φροντίζῃς μόνον περὶ τῶν ἀνηκόντων εἰς τὸ

ἀρχιερατικόν σου ἐπάγγελμα καὶ τὴν πνευματικὴν διοίκησιν, μηδὲν πηδῶν ὑπὲρ τὰ ἐσκαμμένα καὶ νὰ μὴ τολμήσῃς τοῦ λοιποῦ . . . νὰ ἐπιμιχθῇς εἰς καμμίαν κοινὴν καὶ πολιτικὴν τῆς νήσου ταύτης ὑπόθεσιν . . . ἀλλὰ νὰ ἐφησυχάζῃς . . .».

608

1809. Γράμμα καπ. Γεώργη (Βουδούρη) ζαμπίτη καὶ τῶν προεστώτων τῆς Ὑδρας, ἀπὸ 29 Σεπτ.,

πρὸς τὸν Ἰάκ. Ἀργυρόπουλον, διερμηνέα τοῦ Στόλου, ἐν 25, τ. 3, σ. 545.

« . . . προστατιτόμεθα ὅπου νὰ πωληθῇ τὸ ὀσπῆτιον καὶ ὅσα λοιπὰ πράγματα, κινητὰ καὶ ἀκίνητα τοῦ Τ. καὶ μὲ τὸ μαριφέτι μας νὰ γένῃ ταχσιλὶ ἢ ζητουμένη ποσότης τῆς τιμῆς τοῦ παρθέντος παρ' αὐτοῦ σιταριοῦ· ὁ αὐτὸς Τ. ἄλλο τίποτε δὲν ἔχει εἰ μὴ μόνον τὸ ὀσπῆτιον. Αὐθέντη, διὰ παρόμοια πράγματα τὸ Κοινὸν δὲν ἀνακατώνεται, διὰ πολλὰ αἷτια καὶ ἀπὸ αὐταῖς ταῖς λάσπαις τοῦ ἐνοῦ καὶ τοῦ ἄλλου δὲν πέρνει ἐπάνω του· διὸ παρακαλοῦμεν . . . αὐτὸ τὸ βάρος νὰ σηκωθῇ ἀπὸ τὸ Κοινόν . . .».

609

1809. Τελωνειακὸς νόμος νήσου Ὑδρας, ἐν 25, τ. 3, σ. 435–437.

610

1809. Ἐντύπος ἐγκύκλιος (ἐν ΙΕΕΕ, ἀριθ. 1589) πΚ. Ἱερεμίου, 11 Δεκ., πρὸς τοὺς ἐπισκόπους, περὶ εἰσπράξεως τῶν ἀπὸ τῶν Μονῶν ὀφειλομένων τῷ Πατριαρχείῳ ἐτησίων εἰσφορῶν.

611

1809. Φιρμάνιον σ. Μαχμούτ Β',

περὶ τοῦ ὅτι ἡ περιουσία τοῦ ἀποθνήσκοντος ἢ ἀποδημοῦντος μοναχοῦ ἀνήκει εἰς τὴν ἐξ ἧς ἐζηρτᾶτο Μονὴν καὶ ὅτι οὐδεὶς δικαιοῦται νὰ ἐπέμβῃ εἰς τὴν περιουσίαν ταύτην, μνημ. ἐν 190, σ. 14 (18/26).

612

1809. Φιρμάνιον σ. Μαχμούτ Β',

περὶ τῆς ἐξ ἀρχαιοτάτων χρόνων ἀσυδοσίας τῶν Ἀγιορειτῶν, τῶν ὄρων τῆς ἐλευθερίας των καὶ περὶ καταβολῆς ὀρισμένων χρηματικῶν ποσῶν, ὡς ἀντισηκώματος τῆς ἐλευθερίας καὶ ἀσυδοσίας τούτων, μνημ. ἐν 190, σ. 15–16 (18/44).

613

1810. Ὅρισμός σ. Μαχμούτ Β',

ὑπὲρ Εὐαγγελικῆς Σχολῆς Σμύρνης, ἐν 285, σ. 41.

614

1810. Κήρυγμα, 16 'Οκτ., Διοικητοῦ Κερκύρας, περὶ διαχειρίσεως τῆς περιουσίας τῶν ναῶν καὶ μονῶν τῆς νήσου. Ἐντυπον μονόφυλλον, ἐν Ἀρχεῖῳ Ἰονίου Γερουσίας.

615

1810. Φορολογικὸς νόμος, ἀπὸ 21 Μαρτίου, τῆς Ὑδρας, περὶ φορολογίας πλοίων καὶ οἰκοδομῶν, ἐν αἷς ἡσχεῖτο ἐπάγγελμα, ἐν 25, σ. 18–20.

616

1810. Γραπτὰ ἔθιμα Νάξου, ἐκ κεφ. 15 καὶ παραγράφων 127 καὶ μιᾶς «ἐπικρίσεως καὶ ἐπιβεβαιώσεως». Ἐν 130, τ. 8, σ. 523–558. Πρβλ. 44, σ. 188–189, 272, σ. 109, σημ. 48 καὶ 193, σ. 8–13. Τὰ γραπτὰ ταῦτα ἔθιμα φαίνεται, ὅτι οὐδέποτε ἴσχυσαν· πρβλ. Ἀπάντησιν Δημογεροντίας Νάξου, ἐν 49, σ. 168–169.

(τελικὴ παράγραφος: «Ἄν νέος κατένις ἤθελεν ἀκολουθήσῃ νέαν τινά, χωρὶς γνώμην τῶν γονέων, ἢ τῆς Ἐκκλησίας, λόγῳ συναισθήσεως, αὐτὸ καθόλου νὰ μὴ στέργουν, μήτε νὰ βεβαιοῦται, ἢ εὐλογῇται φανερώς, ἢ ἐν χορείᾳ, μήτε ἐὰν συμφωνήσωσι καὶ αὐτοὶ οἱ ἴδιοι γονεῖς των, ἀμὴ νὰ χωρισθῶσι καὶ τιμωροῦνται ἐκκλησιαστικῶς, πρὸς σωφρονισμόν τῶν λοιπῶν».)

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

617

1810. Ὁθωμ. Διοικητικὸς Κανονισμὸς τῶν Μονῶν τοῦ Ἀγ. Ὁρους, μνημ. ἐν 190, σ. 24 (29/29).

618

1810. Διάταξις πΚ. Ἱερεμίου, πρὸς μ. Ἀδριανουπόλεως Γαβριήλ, «προικοδοσιῶν ὅροι καὶ κανόνες», ἐν 70, Β', σ. 129–134. (Κατάργησις «τραχώματος»).

«... ἀπεφάνητο παύσασθαι διόλουν καὶ γενέσθαι ἐκ μέσου καὶ ἐκλιπεῖν εἰς τὸ παντελὲς τὸ πρὸς τὸν γαμβρὸν διδόμενον τραχώμα, ἐφ' ᾧ μηδένα τολμῆσαι ποτὲ τῶν γονέων τῆς γάμου κατεγγνωμένης κόρης ἐπιδουῖναι πολὺ ἢ ὀλίγον λόγῳ τραχώματος τῷ εἰσαγομένῳ γαμβρῷ, μήτε πρὸ τοῦ γάμου, μήτε ἐν τῷ τοῦ γάμου καιρῷ, ἢ ἄλλοτε ποτέ, οὔτε κρυφίως, οὔτε φανερώς, μήτε τοὺς γενομένους γαμβροὺς κατατολμᾶν οὕτως ἀσυνειδήτως καὶ ἀθεοφύβως ἐμπορεύεσθαι τοὺς ἱεροὺς γάμους, καὶ πρὸς κέρδος ἔχειν καὶ χρηματισμόν, καὶ ἀπαιτεῖν πολὺ ἢ ὀλίγον παρὰ τῶν γονέων τῆς κόρης, ἢ συγγενῶν, λόγῳ τραχώματος, ἐπὶ μηδεμιᾷ αἰτίᾳ αὐτῶν καὶ προφάσει. Ὡσαύτως δὲ τὸ ἀπὸ τοῦδε μὴ ἐνεργεῖσθαι ὅλως τὴν ματαίαν ἐκείνην πομπώδη ἐπίδειξιν, μηδὲ παρατίθεσθαι εἰς μέσον τὴν προῖκα καὶ ἐμφανίζεσθαι ἐπὶ τῷ πολυπραγμονεῖσθαι, ὑπὸ τε ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν. Ἀλλὰ καὶ τὸ ἐκ τῆς μνηστείας συμβαῖνον, καὶ τοῦτο μένειν διόλουν κατηργημένον, ὥστε μήτε ἐκ μέρους τῆς

μνηστής στέλλεσθαι τὸν τεῦθεν πρὸς τὸν μνηστῆρα τζεβρέδες καὶ μανδήλια, μήτε ἀντεπιστέλλεσθαι παρ' αὐτοῦ φλωρία, διὰ λόγον τοῦ ἀρραβῶνος, ἀλλ' ἀρκεῖσθαι μόνῃ τῇ ἀμοιβαίᾳ τῶν δακτυλιδίων δόσει τε καὶ ἀποστολῇ, ὅπερ καὶ τῇ ἐκκλησιαστικῇ σύμφωνον διατάξει, τῇ τῶν δακτυλιδίων μόνῃ ἐναλλαγῇ τὴν ἐκτέλεσιν τῶν ἀρραβῶνων ὑποδεικνύουσα».

619

1810. Διάταξις, 28 Μαρτίου, πΚ. Ἰερεμίου, περὶ περιορισμοῦ τῶν προικῶν, πρὸς τοὺς κατοίκους Σκιάθου, ἐν 70, Β', σ. 134–136.

«... Προεστῶτες καὶ γέροντες καὶ ἐπίτροποι τῆς χώρας Τρικκέρων, τῆς ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Σκιάθου κειμένης καὶ χρήσιμοι πρόκριτοι...»

Α' — ... ὁ ἐκ τῆς πρώτης τάξεως τῶν κατοίκων τῆς χώρας ταύτης πατήρ μιᾶς θυγατρὸς νὰ μὴ δύναται κατ' οὐδένα λόγον νὰ δίδῃ λόγῳ τραχώματος τῇ ἰδίᾳ αὐτοῦ θυγατρὶ περισσότερον τῶν 500 γροσίων, μέχρι σχεδὸν ὀβολοῦ, καθὼς καὶ ἕκαστος γαμβρὸς δὲν θέλει δύναται νὰ ζητῇ ἀπὸ μέρους του περισσότερον.

Β' — Ὁ τῆς Β' τάξεως πενθερὸς νὰ δίδῃ τραχώμα 350 γροσίων.

Γ' — Ὁ τῆς Γ' τάξεως νὰ δίδῃ γροσία 250.

Δ' — Ὁ τῆς Δ' τάξεως γροσία 150.

Ε' — Τὰ χρυσὰ σιρίτια καὶ καπακλίκια, καὶ οἱ λεγόμενοι ποδόχυτοι, αὐτὰ νὰ μένωσι τοῦ λοιποῦ κατηργημένα καὶ παρ' οὐδενὸς μεταχειριζόμενα.

Σ' — Νὰ μὴν εἶναι κάθε πενθερὸς ὑπόχρεως νὰ προικίσῃ τὸν γαμβρὸν ὀσπητότοπον, ἀλλ' οὔτε ὁ γαμβρὸς νὰ ζητῇ, εἰμὴν ἂν ὁ πενθερὸς ἐξῇ καὶ βούλῃ νὰ δώσῃ.

Ζ' — Οἱ μνηστῆρες, ἤτοι οἱ ἀρραβωνιαστικοί, νὰ μὴν ἔχωσι τὴν ἄδειαν, οὔτε νὰ τολμῶσι νὰ εἰσέρχωνται εἰς τὰ πενθερικά ὀσπήτια πρὸ τοῦ γάμου, οὔτε ποτε ἄλλοτε, εἰμὴν μόνον...

Πάσχα, Χριστουγεννίων, μεγάλου Βασιλείου, Θεοφαιείων... Ἀπόκρεω, πρὸς χαιρετισμὸν ἀπλῶς, ἕκαστη δὲ πενθερὰ ὀφείλει νὰ μὴ τολμήσῃ νὰ προσφέρῃ πρὸς τὸν γαμβρὸν τραπέζας καὶ φαγητά, οὔτε δὲ ἡ ἀρραβωνιαστικὴ νὰ συνέρχηται εἰς τὸν οἶκον τοῦ μνηστήρος αὐτῆς, πρὸ τῆς ὑπανδρείας.

Η' — Ἐν ἑκάστῳ συγκροτουμένῳ συνοικεσίῳ νὰ γίνωνται δύο προικοσύμφωνα γράμματα, καὶ τὸ ἓν νὰ λαμβάνῃ καὶ νὰ ἔξῃ ὁ γαμβρὸς τὸ δὲ ἄλλο ὁ πενθερὸς, καὶ αὐτὰ νὰ ἔχωσι κῦρος, ὅταν εἶναι μεμαρτυρημένα μὲ τὴν ἰδιόχειρον ὑπογραφήν τῶν κατὰ καιροὺς προεστῶτων τῆς χώρας ταύτης...

Θ' — Τὰ λεγόμενα μανδηλώματα τοῦ γαμβροῦ νὰ εἶναι μόνον δέκα καὶ οὐχὶ περισσότερα. Ἐπὶ πᾶσι δὲ τούτοις νὰ καταργηθῶσι διόλου καὶ νὰ λείψωσιν ἐκ μέσου τὰ χρυσοῦφанта καὶ χρυσοκέντητα φορέματα καὶ τὰ διαμαγγούρια κατὰ τὴν κοινὴν φωνήν, καὶ τὰ κλειδωτάρια, καὶ οἱ ὀρμαθοί, δι' ὧν κακῶς ἐσυνείθιζον νὰ στολίζονται αἱ γυναῖκες αὐτόθι».

620

1810. Ἀχτναμές σ. Μαχμούτ Β', ὑπὲρ Ἀλβανιτοχωρίου, (παρὰ τὸ Τύρνοβον) Βουλγαρίας. Πρβλ. 9, σ. 45–46.

621

1810. Βραχεΐα Ἐκθεσις περὶ τῆς νήσου Χίου, ἀγνώστου συντάκτου, ἴσως τοῦ ἱερέως Domenico Luigi Santi, κατὰ μετάφρασιν Κ. Α. Σγουροῦ, ἐν 172, σ. 487–515.
Ἐν σ. 506–510: Προνόμια τῆς Χίου. Μεταξὺ τούτων ἄξιον ἰδίας μνείας (σ. 508) ὅτι οἱ χριστιανοὶ ἔχουν ἰδίους μνήμονας, ὧν τὰς πράξεις ἀναγνωρίζουν τὰ τουρκικὰ δικαστήρια, ὡς αὐθεντικὰ καὶ ἐπίσημα ἔγγραφα.

622

1810. Ἐγκύκλιος Παν. Μουρούζη, Μεγάλου διερμηνέως τοῦ ὀθωμ. στόλου, πρὸς τοὺς κατοίκους τῶν νήσων τοῦ Αἰγαίου, ἐν 274, σ. 17–18 καὶ ἐν 130, σ. 527.
«... παρατηρήσας... ὅτι ἡ πλείστη ἀκαταστασία τῶν νησιωτῶν προέρχεται ἀπὸ τοῦ ὅτι δὲν ἔχουσι μίαν εὐνομίαν προσηρμοσμένην καὶ συνδεδεμένην μὲ τὸ πολίτευμά των, ἐπέγνω νὰ... συστήσῃ ἐν ἐκάστη νήσῳ ἓν γομικὸν σύστημα, οἰκεῖον εἰς τὰ ἥθη καὶ τὰ ἔθη τῶν κατοίκων της...». Ὑπέδειξε δὲ εἰς τὸν σκοπὸν «νὰ συλλέξωσι τοὺς κυριωτέρους τῶν ἀρχαίων νόμων, ὅσοι ἔχουσιν ἰσχύϊ ἐν τῇ αὐτῇ πατρίδι, ὁμοίως καὶ ὅλα τὰ ἔθιμα, ἅτινα μὴ ἐναντιούμενα εἰς τὴν πολιτικὴν ἀσφάλειαν, ἀντελοῦσιν εἰς τὴν εὐνομίαν καὶ εὐζωίαν τῶν συμπολιτῶν... νὰ τὰ καταγράψωσι... καὶ νὰ τὰ ἐγχειρίσωσιν (αὐτῶ) ...».

623

1810(?) – «Ἱστορικὴ Σύνοψις περὶ τῆς ἐνεστώσης καταστάσεως τῆς ἀνατ. ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας», ἀνώνυμος, ἀλλὰ τοῦ μητρ. Οὐγγροβλαχίας Ἰγνατίου, γραφεῖσα γαλλιστὶ κατ' ἐντολὴν τοῦ πρωθυπουργοῦ τῆς Ρωσίας (1809–1812) κόμιτος Νικολάϊ Πέτροβιτς Ρουνγιάντσεφ, γαλλιστὶ καὶ ἐλληνιστί. Πρβλ. 155 καὶ 143, σ. 8.

624

1811. Ὅρισμός, 28 Φεβρ., Χαφίτζ Ἀλῆ πασᾶ βεζύρη πρὸς τοὺς ἐπιτρόπους καὶ κατοίκους τῆς νήσου Φολεγάνδρου, ἀπαγορεύων εἰς τοὺς ραγιάδες νὰ γίνωνται κόνσολοι ξένων βασιλικῶν αὐλῶν, ἀνέκδοτος, ἐν ΓΑΚ, φάκ. 174 Ζερλέντη.

625

1811. «Διαταγὴ τῶν ἐκκλησιῶν καὶ τοῦ Κλήρου τῶν Γραικῶν τῶν Ἰονίων Νήσων», τῆς 18 Σεπτ., ἐξ 114 ἄρθρων (ἐντυπον).

626

1811. Προικοδοσιῶν διατάξεις πΚ. Ἱερεμίου Δ', ἀπὸ 28 Μαρτίου, ἐν 70, Β', σ. 134–136.

627

1812. Πρακτικόν, 1 Αὐγ., τῆς Κοινότητος Ὑδρας, κατὰ τῶν πολυτελῶν ἐνδυμάτων,

ἐν 25, τ. 4, σ. 262–263. (Ἐπεκυρώθη ὑπὸ πΚ. Ἱερεμίου, κατὰ Σεπτέμβριον 1812. Συνοδ. Γράμμα αὐτόθι, σ. 280–283).

«... ὅστις τολμήσῃ καὶ παρέβῃ τὴν ὑπόσχεσιν τοῦ θεαρέστου τούτου ἔργου... ἐὰν ἡ τις ἐκ τῶν ἀρχόντων, εἰς ποινὴν αὐτοῦ, ἄνευ παραμικρᾶς προφάσεως, νὰ δίδῃ εἰς τὸ μουτουπάκι τοῦ... καπουδὰν πασαῦ... γρόσια 25.000... ἀκολούθως ὁ παραβάτης τοῦτο φημηλιακῶς νὰ ἐξώνεται ἀπὸ τῆς πατρίδος μας ἐπὶ ζωῆς. Ἐὰν δὲ ἡ τις ἐξ ἄλλης ὁποίας οὔσης τάξεως, παρομοίως φημελιακῶς νὰ ἐξορίζεται ἀπροφασίστως».

628

1812. Ἐγγραφον, ἀπὸ 7 Αὐγ., Προεστῶτον Ὑδρας πρὸς τὸν Διερμηνέα τοῦ στόλου,

δι' οὗ βεβαιοῦται, ὅτι, κατ' ἔθιμον ἐν Ὑδρᾷ, τὰ πρῶτα ἀκίνητα ἐγκύρως ἐπωλοῦντο ὑπ' αὐφοτέρων τῶν συζύγων, ἐν 25, τ. 4, σ. 265.

629

1812. Συμπληρωματικὰ γραπτὰ ἔθιμα Σόφρου, τῆς 25 Δεκ., ἐν 130, VIII, σ. 501–502. Πρβλ. ἀνωτέρω ἀριθ. 221 (περὶ προτιμῆσεως).

«Ἀγκαλὰ καὶ εἵχανε κάμει οἱ προαπερασμένοι μας εἰς τὰ 1695 καπίτουλον, θέλοντες ὅτι ὁποῖος εἶναι ἐκεῖνος ὁποῦ θέλει νὰ πωλήσῃ πρᾶγμα ἀκίνητον, ν' ἀποκόβεται μὲ δύο ἀποκοφτάδες καὶ οὕτω νὰ τὸ πέρνῃ ὁ πρόσημος, τὸ ὁποῖον αὐτὸ καπίτουλον καλὸν καὶ ἀξιόπαινετον διὰ ἐτότε καιροῦ, ὅμως προβλέποντας ἡμεῖς τὴν σήμερον ὅτι αἱ παρὸν περιστάσεις ἥλλαξαν, καὶ φέρνει μεγάλην ζημίαν τῆς φτωχολογίας, διὰ ἐτοῦτο ἡμεῖς, ἐπίτροποι, προεστῶτες καὶ γέροντες, ἐστοχασθήκαμεν καὶ ἐσταθερώσαμεν ἄλλο νέον καπίτουλον εἰς ὄφελος καὶ καλὸν τῆς φτωχολογίας. Λοιπὸν ἀπὸ τὴν σήμερον λέμε καὶ δίδομεν ἄδειαν καὶ ἐξουσίαν, ὁποῖος θέλει νὰ πωλήσῃ ἐδικὸν του πρᾶγμα κινήτῳ καὶ ἀκίνητῳ, νὰ εἶναι νοικοκύρης νὰ τὸ πωλῇ, ὅσον εὔρει, μὲ ἀλήθεια, καὶ ὅχι μὲ καμμία λογιῆς ψευτιά, δίχως ἀποκοπήν, θέλει εἰς τὸ ἰνκάντο, θέλει μερικά, συμφωνόντες οἱ δύο τους, μὰ πάντα εἰς τὴν κοινὴν καντζελλαρίαν, καὶ νὰ διαλαλῶνται πριτὰ δέκα ἡμέρας εἰς τὸ κοινὸν διὰ ὅσον πρόσιμον εἶναι εἰς τὸν τόπον, καὶ ἓνας χρόνος διὰ τοὺς ξενητεμένους, καὶ ὁπόταν ἔλθῃ ὁ σκλαβωμένος, ἂν θελήσῃ ὅμως νὰ δόσῃ ὁ πρόσιμος ὅσα δίνει ὁ ξένος, νὰ ἔχῃ τὴν προτιμὴν, δίχως ἐναντιότητά· ἔτσι ζητᾷ ἡ ἀδελφὴ ἀγάπη, ὁμοίως καὶ ὁ κολοτεράνος ἂν δίνει ὅσο δίνει ὁ ξένος, νὰ μὴν γίνετα ἐναντιότητά, καὶ ὁ πρόσιμος ἀγροικέται ὁποῖος εἶναι πλέον κοντὰ ἢ προτιμὴ του εἰς ἐκεῖνο ὁποῦ πωλεῖ, καὶ ὅχι ἀπεκεῖ ὁποῦ ἦτον πρῶτα τὸ πρᾶγμα ὁποῦ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

πουλιέται καὶ οὕτω λείπουν αἱ ἐνοχλήσεις καὶ τὰ σφάλματα καὶ ὅποιος ἐναντιωθῇ εἰς τὰ ἄνωθεν περιεγραμμένα, νὰ εἶναι παιδεμένος».

630

1812. Ἐγγραφὸν προεστῶτων νήσου Ὑδρας, ἀπὸ 18 Μαΐου, ἐν 25, τ. 4, σ. 299.

«... κατὰ τὰς θαλασσίας νομοθεσίας τῆς πιάτζας μας, εὐρέθη εὐλογον καὶ ἀπεφασίσθη παρὰ τῶν προκρίτων, νὰ μετρήσῃς τῶν καμπιαδόρων τὴν σερμαγιὰ αὐτῶν σώαν καὶ τὸ δεδουλευμένον κάμβιον θαλάσσιον 26 % ...».

631

1812. Ὁροθετήριον Γράμμα πΚ. Ἱερεμίου, Σεπτεμβρίου, πρὸς ἀρχιεπ. Αἰγίνης, Ὑδρας καὶ Πόρου καὶ τοὺς προεστῶτας, κατὰ τῆς πολυτελείας, ἐν 70, Β', σ. 142–145.

632

1812. Διαταγή, 1 Μαρτίου, τοῦ καπουδᾶν Χουρσὴτ Μεχμέτ πασᾶ πρὸς τοὺς προεστῶτας Νάξου, περὶ τοῦ καταβλητέου φόρου, ἐν 159, σ. 218–219.

633

1812. Ὁμολογία, ἀπὸ 14 Νοεμβρίου, δανείου ἐν Σίφῳ, «μὲ τὸ διάφορό του τὰ δέκα ἔντεκα, κατὰ τὴν συνήθειαν», ἥτοι 10% ἐτησίως, ἐν 297, σ. 274–275. Τὰ σχόλια ἐπ' αὐτῆς, αὐτόθι, σ. 272–274. Ὁ αὐτὸς τόκος μνημονεύεται καὶ εἰς τὰ ὑπ' ἀριθ. 59, 60, 61, 62 καὶ 64 ἔγγραφα, αὐτόθι.

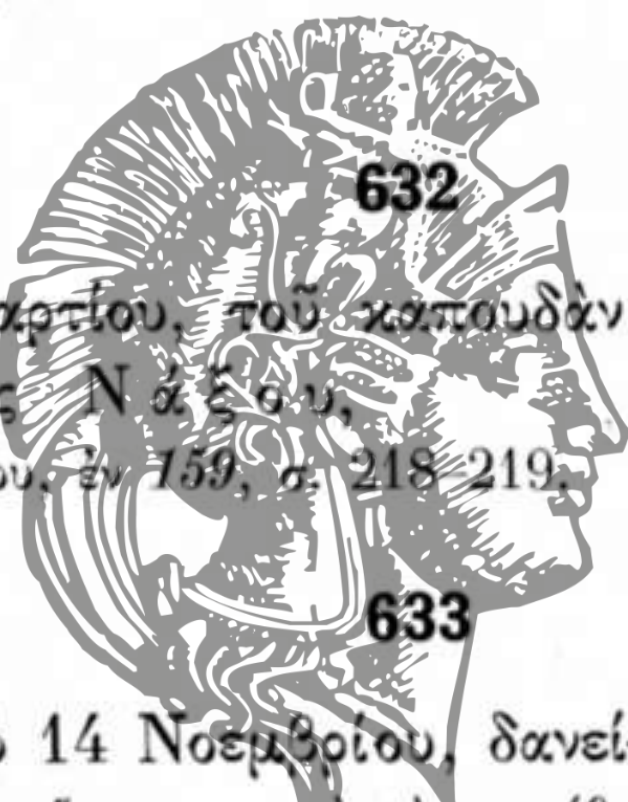
634

1812. Κοινοτικὸν Γράμμα, ἀπὸ 28 Φεβρ., κληρικῶν καὶ προεστῶν Χώρας καὶ χωρίου τῆς Κύθνου, ἐν 29, σ. 85–88 καὶ ἐν 95, σ. 145–148.

«Α'. Ὅποιος ἤθελε τολμήσει νὰ τραβίξῃ κορίτσι, παρὰ τὴν γνώμην τῶν γονέων του, νὰ τὸν κατατρέχῃ τὸ Κοινόν μας ... μὲ οἷαν παιδείαν δοιμντέραν ἤθελεν ἀποφασίσῃ καὶ τὸ πρᾶγμά του, κινητὸν καὶ ἀκίνητον, νὰ γίνεται αὐθεντικόν ...

Β'. Ὅποιος τοῦ ἤθελε γεῖνη συμβοηθὸς εἰς αὐτὸ τὸ ἄτοπον ἔργον, νὰ εἶναι εἰς τὴν αὐτὴν αἰτίαν ὑποκείμενος.

Γ'. Ὅποιον κορίτσι ἤθελε συμφωνήσῃ μὲ κανένα νέον καὶ τοῦ ἀκολουθήσῃ καὶ φθαροθῇ ἀπὸ λόγου του, παρὰ γνώμην τῶν γονέων τῆς καὶ θέλησιν, ὁ μὲν νέος νὰ εἶναι ὑποκείμενος

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

εἰς τὴν ἄνωθεν παιδείαν, τὸ δὲ κορίτσι νὰ μένῃ ἀπόκληρον ἀπὸ τὴν περιουσίαν τῶν γονέων του, διὰ σωφρονισμὸν τῶν λοιπῶν κοριτσιῶν.

Δ'. Νὰ μὴν εἰμπορῇ μήτε ὁ ἀρχιερεὺς . . . νὰ δίδῃ ἄδειαν νὰ στεφανώνωνται, παρὰ τὴν γνώμην τῶν προυχόντων . . .

Η'. "Οποιοὶ νέοι ὑπανδρεύονται ἔξω ἀπὸ τὴν πατρίδα μας, ἢ εἰς Ἀνατολὴν, δηλ. ἢ εἰς ἄλλο μέρος, ἐὰν ἐλθοῦν καὶ καθίσουν ἐδῶ μὲ τὰς γυναῖκάς των, νὰ πληρώνουν τὰ βασιλικά δοσίματα καὶ χαράτσια, ὅπου νὰ λαμβάνουν καὶ οἱ λοιποὶ χριστιανοὶ κάποιαν ἄνεσιν, μὲ τὴν αὐξήσιν τῶν χανέδων, οἱ τοιοῦτοι νὰ παίρνουν κληρονομίαν ἀπὸ τὴν περιουσίαν τῶν γονέων τους, κατὰ τὴν κατάστασιν ὅπου ἔχουν· εἰ δὲ καὶ δὲν ἔλθουν, νὰ εἶναι πάντῃ ἀπόκληροι καὶ νὰ μὴν εἰμποροῦν μήτε νὰ πωλήσουν, μήτε νὰ χαρίσουν εἰς κανένα ἀπὸ τὰ πράγματα ὅπου προτεντέρουν, ἀλλὰ νὰ στέκωνται εἰς τοὺς πλησιεστέρους τῶν συγγενῶν τους καὶ ἂν ἤθελαν πωλήσουν ἢ χαρίσουν εἰς κανένα νὰ εἶναι ἄκυρος ἡ πώλησις καὶ τὸ χαριστίκι καὶ νὰ χάνῃ ὁ ἀγοραστής τὰ ἄσπρα του . . .».

635

1813. Ναυλοσυμφωνητικὸν ἐν Σύρω,

«μὲ παντιέρα ραγιάδικη» ἐνὸς «μαρτίγγου» (δηλ. ἀποπράττοντος ἐμπορικοῦ, μικρᾶς χωρητικότητος) πρὸς ἔμπορον, «νὰ φορτώῃ τὸ ἀμπάρι του ἀπὸ κοράκι ἕως κοράκι, τὴν κάμαρα καὶ κουβέρτα, εὐγαζόμενο τὴν πλώρη, τὰ γιαντάκια τῶν ἀνθρώπων», ἐν 91, σ. 150–152.

636

1813. Αἵρετοκρισία ἐν Νάξω, ἀπὸ 17 Σεπτεμβρίου,

ἐπὶ κληρον. διαφορᾶς, ἐπικυρουμένης ὑπὸ τοῦ δραγομάνου τοῦ Στόλου Κωνστ. Μαυρογένους, ἀνέκδοτος, ἐν ΓΑΚ, Φάκ. Ζερλέντη, 163.

« . . . γ') Τὰ μὲν ἡμίση τῶν αὐτῶν πραγμάτων, δηλαδὴ τὸ μερίδιον τοῦ ἀποθανόντος Χ.Μπ., κατὰ τὴν τοπικὴν συνήθειαν, ἢ χήρα τοῦ αὐτοῦ Μπ. νὰ ἀπολαμβάνῃ τοὺς καρποὺς αὐτῶν τῶν πραγμάτων, ὅποταν ὅμως ἤθελεν ἀποκρίνεται τὰ διάφορα τοῦ χρέους ὅπου εὐρέθησαν τοῦ ποτὲ συμβίου της Χρηστάκη· ἐάν, ἐξ ἐναντίας, καὶ δὲν ἤθελεν ἀποκρίνεται τὰ διάφορα τοῦ αὐτοῦ χρέους, τότε νὰ πωλοῦν τὸ αὐτὸ μερίδιον τοῦ ἀποθανόντος Χ.Μπ. οἱ δύο εἰρημένοι κληρονόμοι καὶ νὰ πληρώνουν τὸ χρέος του· ὅσα δὲ ἄσπρα ἤθελον περισσεύσουν ἀπὸ τὴν αὐτὴν πώλησιν τῶν πραγμάτων τοῦ ποτὲ αὐταδέλφου τως, νὰ τὰ δίνουν εἰς ἓν σίγουρον καὶ ἀσφαλὲς μέρος, διὰ νὰ λαμβάνῃ τὸ ἐτήσιον διάφορον τῶν αὐτῶν ἢ χήρα τοῦ ἀποθανόντος Μπ., ἐν ὅσῳ εἶναι εἰς τὸ χηρευόμενον . . .».

637

1813. Ἀπόφασις αἵρετοκριτῶν ἐν Νάξω,

ἐπικυρουμένη ὑπὸ τοῦ δραγομάνου τοῦ Στόλου Κωνστ. Μαυρογένους, ἀπὸ 19 Σεπτ., ἀνέκδοτος, ἐν ΓΑΚ, Φάκ. Ζερλέντη, 163.

« . . . ὁ δὲ πατέρας του Γ. δὲν δικαιούται ἄλλο τι διὰ νὰ λάβῃ ἀπὸ τὰ αὐτὰ πράγματα τῆς ἀποθανούσης θυγατρὸς του, εἰ μὴ μόνον τὸ ἥμισυ τῶν καρπῶν, ἐν ὅσῳ ζῇ, δηλαδὴ τὸ γεροντομοῖρι του, κατὰ τὴν τοπικὴν συνήθειαν. Τὰ δὲ ὁσπῆτια ὅμως τῆς χώρας, ὅπου εἶναι καὶ

τὸ μερίδιον τῆς ἀποθανούσης θυγατρὸς του, νὰ τὰ ἐξουσιάζῃ διὰ νὰ κατοικῇ, ἐν ὅσῳ ζῇ· μετὰ δὲ τὸν θάνατόν του, νὰ τὰ μοιράζων καὶ αὐτὰ τὰ εἰρημένα πέντε παιδιά, καθὼς καὶ τὰ λοιπὰ πράγματα . . .».

638

1813. Ἀπόφασις, ἀπὸ 22 Σεπτ., αἵρετοκριτῶν ἐν Νάξῳ, ἐπικυρουμένη ὑπὸ τοῦ δραγομάνου τοῦ Στόλου Κωνστ. Μαυρογένους, ἀνέκδοτος, ἐν ΓΑΚ, φάκ. Ζερλέντη, 163.

« . . . τὰ δὲ λοιπὰ πράγματα, ὅπου προικοδοτεῖ ὁ αὐτὸς ἀποθανὼν σκευοφύλακας τοῦ υἱοῦ του κὺρ Μιχαήλ, εἶναι κακῶς προικοδοτημένα, μὴν ὄντα καὶ αὐτὰ βεβαιωμένα παρὰ τοῦ αὐτοῦ Ἀναγνώστη πρώην οἰκονόμου καὶ τοῦ αὐταδέλφου του σκευοφύλακος παπᾶ κὺρ Γεωργίου . . .».

639

1813. Πρακτικόν, ἐξ ἄρθρων 30, ἀπὸ 1 Ἀπριλίου, τῆς συνελεύσεως τῶν κατοίκων Μελενίκου,

περὶ ρυθμίσεως τῶν τῆς Κοινότητος τῶν, ἐν 347, σ. 12–44.

« α'. Τὰ εἰς μετρητὰ ἄσπρα κεφάλαια τοῦ Κοινοῦ νὰ δανεῖζονται εἰς ἀνθρώπους σιγούρους . . .

β'. . . ὁ τόκος αὐτῶν 12 % χρονικῶς, οὐχὶ περισσότερον.

γ'. Τὰ ἐργαστήρια, ἢ ὅτι ἄλλο ἀποστατικὸν ἐνοικιάζεται, νὰ ἐνοικιάζεται ὁμοίως εἰς ἀνθρώπους σιγούρους . . .

δ'. . . Νὰ γίνεταί συνέλευσις εἰς κάθε τέτον ἔτος . . . ἀπὸ εἴκοσι νουνεχεῖς καὶ φρονίμους ἀδελφοὺς πάσης τάξεως.

ε'. Ἡ συνέλευσις αὕτη τῶν ἀδελφῶν νὰ ἐκλέγῃ, παρόντος καὶ τοῦ ἀρχιερέως, τρεῖς ἐπιτρόπους, ἄνδρας ἐπιτηδείους καὶ φρονίμους . . . οἵτινες νὰ ὀνομάζωνται Ἐπίτροποι τοῦ Κοινοῦ . . .

ς'. πρὸς τούτοις νὰ ἐκλέγωνται καὶ ἄλλοι τρεῖς . . . Ἐφοροὶ . . .

ιδ'. Χρέος νὰ εἶναι κάθε συμπατριώτου, τὸ νὰ ἀφιερῶσθαι τι (πολὺ ἢ ὀλίγον, κατὰ τὴν προαίρεσίν του . . .) ἐν καιρῷ τῆς διαθήκης του, εἰς τὸ Κοινόν . . .».

640

1813. Φιρμάνιον πρὸς ἱεροδικαστάς, ὅτι κληρονόμος τῶν κληρικῶν τυγχάνει τὸ Πατριαρχεῖον, ἐν 3, σ. 234.

641

1813. Γράμμα, τῆς 3 Δεκ., τοῦ δραγομάνου Κ. Μαυρογένους, δι' οὗ πληροφορεῖ τοὺς ἐπιτρόπους Νάξου, ὅτι ὁ καπουδὴν πασᾶς, «ἐπιβλέψας εὐμενῶς εἰς τὰ ἔθιμα τῶν νησιῶν», ἐπεκύρωσεν ὠρισμένην κληρονομικὴν σεντέντζαν (Πρβλ. φάκελον 176 Π. Ζερλέντη, ἐν ΓΑΚ).

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

642

1813. Ὁ ἐπίσκοπος Δελβίνου Γαβριήλ ἠύξησε τὰ δικαιώματα τοῦ γάμου ἀπὸ 60 παράδες εἰς 3 γρόσια.
ἐν 255, σ. 65.

643

1813. Ἐγκύκλιος, 1 Μαρτίου, Χουσεῖν Μεχμέτ πασᾶ πρὸς τὴν νῆσον Πάτμον,
περὶ τοῦ τρόπου εἰσπράξεως τῶν φόρων, ἐν 226, σ. 339–340 καὶ ἐν 252, σ. 367.

644

1813. Φιρμάνιον, 25 Μαρτίου, σ. Μαχμούτ Β', περὶ φορολογίας τῆς νήσου Σύμης,
ἐν 370, σ. 345–347.

645

1813. Διάταξις πΚ. Κυρίλλου Ζ', κατὰ προικοδοσίαν Σκοπέλου,
ἐν 70, Β', σ. 145–148.

«... ἐνεφανίσθη γράμμα κοινὸν συμφωνητικὸν ἀπαλατιωτῶν τῶν ἐν τῇ νήσῳ Σκοπέλῳ χριστιανῶν...

... διαλαμβάνον ὥς πολλὰ τὰ δεινὰ καὶ ὀλέθρια ἐπέφερε καὶ ἐπιφέρει καθ' ἐκάστην παράλογός τις ἐπικρατήσασα ἐς δεῦρο συνήθεια καὶ κατάχρησις περὶ τὰς διδομένας προικοδοσίας. Ἦναγκάζοντο γὰρ οἱ γονεῖς ἐκάστου βαθμοῦ καὶ ἐκάστης τάξεως καὶ αὐτοὶ οἱ πενήστατοι καὶ τῶν ἀναγκαίων ἐνδεεῖς ὄντες ἐπιδιδόναι λόγῳ προικὸς ἀπαραιτήτου ὀσπητίου πρὸς μίαν ἐκάστην τῶν γάμῳ κατεγγνωμένων θυγατέρων αὐτῶν... ἐξ οὗ καὶ συνέβαινε τοὺς μὲν γονεῖς τῶν ἰδίων οἴκων ἀπαλλοτριουμένους, ἄθλιον τὸν βίον βιοῦν καὶ ὑπαίθρους διάγειν τὰ πολλὰ, μὴ δυναμένους εἰς ἑτέρου κτήσιν ὀσπητίου, ἢ καὶ τούτου στερουμένους ἐν ἑτέρῳ ὑπανδρεία, θυγατρός, τοὺς δὲ νέους τῆς πατρίδος αὐτῶν ἀμελῶς ἔχειν τῆς ἰδίας καταστάσεως καὶ ἀμερίμνως διάγοντας τρυφαίς ἐπιρρίπτειν ἑαυτούς, ἅτε πεπεισμένους ὥς αὐτίκα κύριοι ὀσπητίων ἔσονται... συνέθεντο... ὅπως τὸν τεῦθεν, μένοντος κατηργημένου τοῦ ἔθους ἐκείνου... μηδεμίαν ἔχουσιν ὀφειλὴν καὶ ἄδειαν οἱ τὰς ἰδίας αὐτῶν θυγατέρας ἀνδράσι νομίμοις ἐκδίδοντες προικοδοτεῖν αὐταῖς ἀκίνητα κτήματα κατ' οὐδένα τρόπον ὑφίστασθαι δὲ τὴν διδομένην αὐταῖς προῖκα, ἐκ τῶν ὀσπητίων καὶ μαγαζίων ρητῶς, μᾶλλον εἰς ἄλλα κινητὰ πράγματα, ρουχικὰ δηλονότι, ἀσημικά, μαλαματικά, καὶ ἄλλα διαφόρου ὕλης, προσκτώμενα ἀπὸ τῶν προσόντων αὐτοῖς ἀκινήτων κτημάτων, ἀμπελώνων δηλονότι καὶ ἐλαιώνων, ἔτι δὲ καὶ εἰς ἄσπρα μετροητὰ κατ' εὐχάριστον θέλησιν τῶν γονέων καὶ ἀνάλογον δύναμιν. Οἱ δὲ πρὸς γάμον παρασκευαζόμενοι γαμβροὶ ὀφείλουσι γίνεσθαι πρότερον ἐγκρατεῖς ἢ καὶ κύριοι ὀσπητίου, ἢ πατρικοῦ ἢ ἰδιοκτήτου, εἴθ' οὕτω συνάπτεσθαι γαμικῶς παραπέμποντες τὴν τῶν ὀσπητίων διαδοχὴν εἰς τὰ ἀπ' αὐτῶν γεννώμενα ἄρρενα τέκνα... Θατέρον δὲ τῶν γονέων ἐπὶ τέκνοις ἀποθανόντος, ὀφείλει τὸ

ζῶν μέρος, πατήρ ἢ μήτηρ τυχόν, παραλαμβάνειν καὶ περιθάλλειν τὸ ὀρφανὸν θῆλυ μέχρι τῆς ἡλικιώσεως . . . πραγματεύεσθαι δὲ τῷ ἄρρενι τέκνῳ τὴν κτῆσιν τοῦ πατρικοῦ ἢ μητρικοῦ ὀσπητίου. Οἱ δὲ ἀδελφοὶ ὀφείλουσι συντρέχειν εἰς τὴν ὑπανδρείαν τῆς ἀδελφῆς αὐτῶν ἐκ τῶν ἐνόντων. Εἰ δὲ καὶ τῆς ὀφειλετικῆς ταύτης συνδρομῆς ἀποστεροῦντες φανῶσι τὴν ὀρφανὴν αὐτῶν ἀδελφὴν, ἔχει ἄδειαν τὸ ζῶν μέρος τῶν γονέων πωλεῖν ἐκ τῶν ὀρφανικῶν ὑποστατικῶν καὶ ἐκ τῶν ἄσπρων τῆς πωλήσεως, οἰκονομεῖν τὰ πρὸς ὑπανδρείαν τῆς ὀρφανῆς θυγατρὸς. Γίνεσθαι δὲ τοῦντεῦθεν τὰ προικοσύμφωνα τῇ εἰδήσει τῶν κατὰ καιροὺς προεστώτων τῆς νήσου ταύτης καὶ γράφεσθαι παρὰ τοῦ κοινοῦ νοταρίου, ἵνα μὴ περὶ τὰ διατεταγμένα τῶν προικοδοσιῶν συμβαίῃη δολιότης καὶ κλοπὴ παρὰ τινος . . .».

646

1814. Διάταξις πΚ. Κυρίλλου Ζ', περὶ κωλυμάτων γάμου, ἐν 70, Β', σ. 149–151. (Ἐπετράπη κατ' ἐξαίρεσιν ὁ γάμος πάππου καὶ ἐγγόνου μετὰ ἀπλῆς θείας καὶ ἀνεψιάς).

647

1814. Εἵδησις ἀπὸ μέρους Καντζελλαρίας τῆς νήσου Πετζῶν, τῆς 15 Μαΐου,

«πρὸς ἅπαντας τοὺς καπετανεὺς καὶ κυβερνήτας τῶν καραβίων, μικρῶν καὶ μεγάλων τῆς νήσου ταύτης Σπέτζας, ἐν 48, σ. 10–12.

1) . . . διορίζομεν ἀπὸ τὴν σήμερον εἰς τοὺς καπετανεὺς . . . ὅπου ἤθελαν κινήσει εἰς ταξειδί, ἐκεῖ ὅπου κάμουν τὴν πούλησιν τῶν πραγματειῶν τους, νὰ εὐγάζουν σερμαγιὰν σωστήν. Παρομοίως νὰ εὐγάζουν καὶ τὰ διάφορα αὐτῆς. Εἰς ὅποιαν σκάλαν πωλήσουν, ἔχουν νὰ πληρώνονται τὰ 5 ο/ο. Παρομοίως νὰ εὐγάλη ὁ καπετάνιος ἄλλα 5 ο/ο ἀπὸ ἐκεῖνα τὰ μείναντα, ὅπου ἔχει νὰ κάμῃ μερίδιον μὲ τοὺς συντρόφους καὶ μασούλα τοῦ καραβιοῦ. Εὐγάζοντας αὐτὰ τὰ 5 ο/ο, τότες νὰ κάμῃ μερίδιον καὶ ἀριβάροντας σὺν Θεῷ εἰς τὸν λιμένα μας, νὰ ἔχουν νὰ μετροῦν εἰς τὴν κάσσαν τῆς Κοινότητός μας διὰ τὰ βασιλικά δοσίματα καὶ ἔξοδα τῆς πολιτείας μας.

2) Κάθε καπετάνιος ἔχει χρέος νὰ εὐγάλη διάφορα τῆς σερμαγιᾶς, ὡς κάτωθεν. Εἰς Μάλτα καὶ Μεσὴνα πρὸς 17, $1\frac{1}{2}$ ο/ο, εἰς Μαγιόρκα 25 τὰ ο/ο, εἰς τὰ μέρη τῆς Ἰσπανίας 25 ο/ο, εἰς Κάθεξι, Λισπώνα Πορτογάλῳ 30 ο/ο. Εἰς Νεάπολιν 18 ο/ο. Ἐκεῖνα δὲ τὰ καράβια ὅπου ὑπάγουν καὶ φορτώνουν εἰς τὴν Μαύρην Θάλασσαν καὶ πωλήσουν εἰς τὰς εἰρημένας σκάλας, ἔχουν νὰ εὐγάλουν 10 ο/ο περισσότερον. Ἀπὸ τὰ εἰρημένα ἐγγραφα τῆς κάθε σκάλας, διὰ τὰ μέχρι τοῦ Λεβάντε, θέλει μείνει εἰς τὴν διάκρισιν, ἀφοῦ ἔλθῃ εἰς τὸ πόρτο μας ἓνα καράβι, ὅπου κάμῃ εἴκοσι τάλληρα μερίδιον, ὁ καπετάνιος ὑπόσχεται νὰ εὐγάλη τὰ διάφορα σωστά. Εἰ δὲ καὶ εἶναι παρακάτω ἀπὸ τὰ πενήντα, θέλει μείνει εἰς τὴν διάκρισιν πάλιν, ἀφοῦ ἔλθῃ εἰς τὸν λιμένα μας, νὰ παρασταίνονται εἰς τὴν καντζελλαρίαν μας οἱ λογαριασμοὶ τῆς ἀγορᾶς καὶ τῆς πωλήσεως, καὶ τότε ἡ καντζελλαρία μας θέλει διορίσει, ἐκεῖνο ὅπου πρόπει νὰ γένη.

3) Κάθε καπιτάνιος ἔχει χρέος, ἂν πιάσῃ ταξειδί ἀπὸ τὸν πουνέντε διὰ τὰ μέρη τοῦ λεβάντε, ἢ καὶ διὰ ἄλλο μέρος, νὰ βάλλῃ τὰ διάφορα, τὶς σερμαγιᾶς εἰς τὰ ταξειδί κεφάλια,

διὰ τὰ παίροντων καὶ αὐτὰ τὴν ἀναλογίαν τοῦ ἱκαμπίου μαριτίμου καὶ ἔτι χρεωστεῖ ὁ καπε-
τάνιος τὰ βαστῇ τὰ 5 ο/ο καὶ ἀπὸ ἐκείνους τοὺς μαρινάρους, ὅπου ἔχει μέσα εἰς τὸ καράβι
του, τὰ τὰ δίνῃ καὶ αὐτὰ μὲ τὸ καλὸν του φθάσιμον εἰς τῆς καντζελλαρίας τὴν κάσαν.

4) Ἐπειδὴ τὸν περασμένον χρόνον ἠκολούθησαν πολλὰ ἀταξία ἐπάνω εἰς τὴν σερμαγιέ,
πρᾶγμα ἀσυνήθιστον ἕως εἰς αὐτὰς τὰς ἡμέρας μας, εἰς τὸ ἐξῆς μὲ κανένα τρόπον δὲν ὑπο-
φέρομεν οὔτε στέργομεν τὰ πάσχη ἢ σερμαγιέ καμμίαν ζημίαν, ἀλλὰ ὅταν . . . ἤθελε τύχει
παρόμοιον πρᾶγμα, ὃ τε καπετάνιος μὲ τοὺς συντρόφους του, καὶ οἱ παρτζεβεβέλοι πρέπει
τὰ χρεωστῇ τὰ ἀναπληρώσουν ὅλην τὴν ζημίαν, καὶ ὅχι ἄλλῳ.

5) Ὁ καπετάνιος, εὐθὺς ὅπου ἤθελεν εὔγει ἀπὸ τὸ πόρτον, ἢ πρώτη φροντίς του πρέπει
τὰ εἶναι τὰ φανερώνῃ εἰς τοὺς συντρόφους του, μὲ ὅλην τὴν καθαρότητα τὴν σερμαγιὰ του
ὅλην, ὅπου ἔχει, καὶ ἔπειτα εἰς τὴν ἀγορὰν καὶ τὴν πούλησιν τὰ κρατῇ παστρικὸν λογα-
ριασμόν . . .

6) Τὸ καράβι, ὅπου ἤθελεν πιάσει τὸν σερμαγιέ ἢ ἤθελεν κερδίσει ὀλίγον τι ἢ καὶ πιάσει
μόνον τὰ διάφορα, εἰς τὰ αὐτὰ τὰ περιστατικὰ ὁ καπετάνιος ἢ καὶ σύντροφοι θέλει ἔχουν
χρέος ἄφευκτον, ἐρχόμενοι ἐδῶ . . . τὰ παρασταίνονται εἰς τὴν καντζελλαρίαν, δείχνοντας
τοὺς λογαριασμούς τοὺς παστρικά καὶ τῆς ἀγορᾶς καὶ τῆς πούλησεως, καὶ τότε ἢ καντζελ-
λαρία θέλει διορίσει τοὺς πλέον τιμημένους οἰκοκυροὺς καὶ παλαιότερους καπετάνιους καὶ
παρτζεβεβέλους τὰ εἰποῦν καὶ τὰ διακρίνουν καὶ τὰ αποφασίσουν, ἐκεῖνο ὅπου πρέπει τὰ
γίνῃ».

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

648

ΑΘΗΝΩΝ

1814. Μπουγιουρντί, τῆς 1 Μαρτίου, τοῦ καπουδὴν πασᾶ Χοσρέφ Μεχμέτ
πασᾶ πρὸς τοὺς κατοίκους τῆς Κούστου,
ἐν 29, σ. 134.

« . . . προεστῶτες καὶ ἐπίτροποι καὶ ὅλος ὁ κοινὸς ραγιάς τῆς νήσου Θεομίων . . . Ὅθεν
διὰ τὸν παρόντα χρόνον μὲ κοινὴν γνώμην τῶν προεστῶτων συμπάτριωτῶν σας, θέλετε
ἀποκαταστήσει ἐξ αὐτῶν ἐπιτηρητὰς εἰς τὰ τοῦ μουκατᾶ . . . Ὑμεῖς δὲ οἱ διορισθησόμενοι
ἐπιτηρηταί, προσέχετε καλῶς ἀπὸ νεωτερισμοὺς καὶ ἀπὸ κάθε ἄλλο ἐναντίον τῆς ἱερᾶς
κρίσεως καὶ φυλάττετε ἀπαράβατως καὶ μὲ ἀκριβείαν ὅλας τὰς τοπικὰς συνηθείας . . . ».

649

1814. Προικοδοτικὸν γράμμα, ἀπὸ 29 Ἀπριλίου, ἐν Σίφνῳ,
ἐν 297, σ. 401-402. Τὰ σχόλια, αὐτόθι, σ. 391-401, ἐνθα τονίζεται, ὅτι ἡ προικοδοτου-
μένη ὑπανδρεύθη μετὰ πέντε ἔτη.

« . . . Τὴν σήμερον ἡ Μ.Κ. . . . προικοδοτεῖ ἀπὸ τὴν σήμερον πρὸς τὴν ἀνεψιάν της Μ.
θυγάτηρ τοῦ αὐταδέλφου της . . . τὴν ὁποίαν καὶ ἐκ τῆς θείας κολυμβήθρας ἀνεδέξατο καὶ
παιδιόθεν τὸ ἀνέθρεψεν καὶ ὡς γνήσιον παιδί της ἀπεκατέστησεν (οὐσα ἢ εὐγενεία της
ἄτεκνος) διὰ τοῦτο καὶ ἀπὸ τὴν σήμερον ὡς ἄνωθεν εἴπομεν τὴν προικοδοτεῖ τὰ ἀκόλουθα
πράγματα διὰ τὰ εἶναι ὑπὸ τὸ ζᾶπτι καὶ κυριότητα αὐτῆς, ὡς πρᾶγμα καλῶς καὶ ἐννόμως
προικισθέν. . . . τὴν προικοδοτεῖ μὲ τοῦτο, τὰ συνοικοῦν πάντοτε καὶ τὰ τὴν γεροντο-
τροφῇ, καθὼς καὶ ἡ εὐγενεία της τὴν ἐπαιδοτρόφησεν . . . ».

650

1815. Πωλητήριον ἐν "Υ δ ρ α ἀκινήτου «πατρογονικοῦ» ὑπὸ τοῦ υἱοῦ, «οἰκεία του θελήσει καὶ τῇ γνώμῃ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ», ἐν 239, σ. 17.

651

1815. Πρακτικόν, 27 Μαρτίου, Συνόδου πΚ., ἐν 178, σ. 229.

«... ὅτι ἡ Ἐκκλησία δὲν ἀναγνωρίζει γάμους τελεσθέντας μεταξὺ ὀρθοδόξων καὶ ἑτεροδόξων ἢ αἵρετικῶν...».

652

1815. Φιρμάνιον σ. Μαχμούτ Β',

περὶ τοῦ ὅτι ἡ περιουσία τοῦ ἀποθνήσκοντος ἢ ἀποδημοῦντος μοναχοῦ ἀνήκει εἰς τὴν ἐξ ἧς ἐξηρτᾶτο Μονὴν καὶ ὅτι οὐδεὶς δικαιούται νὰ ἐπέμβῃ εἰς τὴν περιουσίαν ταύτην, μνημ. ἐν 190, σ. 14–15 (18/36).

653

1815. Πρακτικόν, μηνὸς Μαΐου, ἱερέων καὶ προυχόντων χωρίου Λιὰ-κοβέτζι τοῦ Ζαγορίου (Ἡπείρου), περὶ περιορισμοῦ τῶν προικῶν, ἐν 345, σ. 886–887.

654

1815. Φιρμάνιον σ. Μαχμούτ, ὑπὲρ μ. Σερβίων - Κοζάνης Βενιαμίν, ἐν 331, σ. 285–294.

655

1816. Φιρμάνιον πρὸς ἱεροδικαστὴν Καρυταίνης,

ἀποφαινόμενον, ὅτι ἀπαγορεύεται εἰς κληρονόμους μοναχοῦ ἢ ἀξίωσις ἐπὶ τῶν εἰσφορῶν ἐλεημοσύνης, ἃς ὁ μοναχὸς συνέλεξεν ἐν ὀνόματι τῆς Μονῆς του, ἀρκουμένων τῶν κληρονόμων του εἰς τὰ μερίδιά των ἐκ τῆς πατρικῆς καὶ μητρικῆς του κληρονομίας, ἐν 99, σ. 170–172.

656

1816. Πωλητήριον προικῶν, ἀκινήτου ἐν "Υ δ ρ α, ὑπὸ τοῦ ἀνδρός, ἐν 239, σ. 18.

«ἰδίᾳ βουλῇ καὶ προαιρέσει... καὶ τῇ γνώμῃ τῆς συζυγὸς του».

657

1816. Συμφωνητικὸν Γράμμα περὶ ἐνοικιάσεως μεριδίου προεστηληκίου, ἐν 380, σ. 141–142.

«... οἱ ἐπίτροποι ἐνοικιάζουσι τῷ... Ἀνθίμῳ, χίῳ, τὸ ἐν μερίδιον τοῦ προεστηληκίου, ὅπου ἐξουσιάζει τὸ σχολεῖον τὸ Ἑλληνικὸν τῆς χώρας (Ταταούλων) πρὸς γρόσια ἐνεργήκοντα τὸν κάθε μῆνα ὑποσχόμενοι νὰ τὸν ἔχουσιν ἐφ' ὅρου ζωῆς του ὡς προεστῶτα τῆς ἐκκλησίας (Ἀγ. Δημητρίου) καὶ νὰ πληρώνωσιν ἐξ ἰδίων των, τόσον τὸ κατ' ἔτος ἐμβατίκιον, ὅσον καὶ κάθε ἄλλο φιλότιμον πατριαρχικόν...».

658

1816–1817. Κῶδιξ πολιτικὸς τοῦ πριγκιπάτου τῆς Μολδαβίας. Μέρους Α'. Ἐν Ἰασίῳ 1816, Μέρους Β' 1816, Μέρους Γ' 1817

Ἀνεδ. ἐν 130, VIII, σ. 1–355. (Περὶ τῶν πηγῶν, βλ. ἐν 457, σ. 32–35. Περὶ τῶν ἐν αὐτῷ διατάξεων ἰδιωτικοῦ διεθνοῦς Δικαίου, ἐν 30, σ. 271–283. Περὶ τῆς ρουμανικῆς ἐκδόσεως, πρβλ. 404).

659

1817. Ὁ ἐμπορικὸς Κῶδιξ τῆς Γαλλίας, μεταφράσθεις ἐκ τοῦ γαλλικοῦ πρωτοτύπου... παρὰ Νικολάου τοῦ Παπαδοπούλου, παρ' οὗ πρόσθεν ἦτο ἐν Κπ. ἐντιμωτάτῳ συστήματι τῶν ἐλλήνων-ρωμαίων ἐμπόρων... τύποις ἐκδίδεται. Ἐν Βιέννῃ...

Πρβλ. ἐν 354, σ. 361–383.

660

1817. Costituzione degli Stati Uniti delle Isole Jonie, ἐξ ἄρθρων 245, ἐν 427, σ. 191–247. Ἡ ἐλλ. μετάφρασις ἐν 301. Ἀνεδημοσιεύθη τὸ 1855, ἐν 346, σ. 13–80.

661

1817. Νικολάου Κεφαλᾶ, «Θαλάσσιος νομοθεσία, συναθροισμένη ἀπὸ διαφόρους νομοθέτας θαλασσίους εὐρωπαϊκοὺς καὶ πλουτισμένη ἀπὸ διαφόρους φυλαττομένας συνηθείας... Βιέννη...».

Ἐν τῷ προλόγῳ γράφει ὁ συγγραφεύς: «ἡ παροῦσα νομοθεσία, ὅπου μὲ κόπον ἐσυνάθροισα ἀπὸ διαφόρους νομοθέτας καὶ ἐπλούτινα μὲ μερικὰς φυλαγομένας συνηθείας...». Ὁ ἰδιωτικὸς οὗτος ναυτικὸς κῶδιξ ἀποτελεῖται ἐκ 44 κεφαλαίων. Περὶ τῶν πηγῶν τῆς θαλασσίας Νομοθεσίας, πρβλ. 91, σ. 114–118.

662

1817. «Διάταγμα διὰ τὴν ρωσσικὴν ναυτιλίαν τῆς Ἀνατολῆς», τοῦ ναυάρχου Στρογκάνωφ, ἐν 25, τ. 16, σ. 61–64.

663

1817. Συμφωνητικόν, ἀπὸ 22 Ἰαν., μεταξὺ προκρίτου Πρεβέζης Ἀναγνώστου Ζώτου καὶ τοῦ καπετάνου Γιάννη Μπουκουβάλα, μνημ. ἐν 273, σ. 298, σημ. 4.
«... ἐ. ὁ καπετάνος δὲν ἔχει ποτές νὰ τηράξῃ κρίσιν καὶ νταβάν...».

664

1817. Πρακτικόν, 1 Μαΐου, προκρίτων Ὑδρας (37 τὸν ἀριθμόν), δι' οὗ διορίζουν τὰ μέλη (10 : «τοὺς ἐγκριτωτέρους καὶ πρωτίστους τῆς πατρίδος μας») τοῦ ναυτεμπορικοῦ δικαστηρίου Ὑδρας, ἐν 25, τ. 5, σ. 354.
«... κοινῇ ψήφῳ καὶ ἐκλογῇ πάντων τῶν ἐγκατοίκων, συναπεκατεστήσαμεν ἐπ' αὐτὸ τὸ τοσοῦτον ἀναγκαῖον καὶ σωτηριῶδες σύστημα τοὺς... Δεδώκαμεν αὐτοῖς δύναμιν πλήρη καὶ ἐξουσίαν ἀπόλυτόν τε καὶ ἀνεξάρτητον εἰς τὸ νὰ θεωρῶσι καὶ νὰ διακρίνωσι, δυνάμει καὶ ὁδηγίᾳ τῶν τοπικῶν θαλασσονομοθεσιῶν, ὅλας τὰς παρεμπιπτούσας διαφορὰς καὶ ἀπορίας τῶν τε καθαρίων, σκούρων τε καὶ κάθε ἄλλον τοπικοῦ πλεουμένου, τὰς ὁποίας κρίνοντες ἐλευθέρως καὶ ἀνεξαρτήτως, ἀποφασίσωσι ἐνὶ ἐκάστῳ τὸ δίκαιον. Ἡμεῖς δὲ ὑποσχόμεθα αὐτοῖς σέβας καὶ ἐπακοὴν εἰς ὅλας τὰς κατὰ καιρὸν ἀποφάσεις. Ἐπειδὴ δὲ καὶ αὐτοὶ ἀμισθὶ ἐπιλαμβάνουσιν ἐν τοιαύτῳ βάρους, διὰ τοῦτο μένομεν ἐγγυηταὶ πρὸς αὐτούς, ὑποσχόμενοι, ἐάν ποτε ἐπισυμβῇ καταδρομὴ τις κατ' αὐτῶν ὅλων, ὅσον καὶ εἰς τινὰς τοῦ καταλόγου αὐτῶν, ἢ καὶ εἰς ἕνα μόνον, νὰ συντρέξωμεν αὐτούς... εἰς τρόπον ὅπου ἡ καταδρομὴ αὐτῶν θέλει λογισθῇ κοινὴ καὶ ἴδια πάντα ἡμῶν τῶν ὑπογεγραμμένων καὶ τοῦ λαοῦ, χωρὶς τινὰ ἐξαιρέσιν».

665

1818. Ἐγκύκλιος ἀρχιναυάρχου Σείτ Χασάν πρὸς τὰς νήσους τοῦ Αἰγαίου, ἀπὸ 29 Αὐγούστου, μνημ. ἐν 243, σ. 129.
«... ἡ καθεστηκυῖα συνήθεια εἶναι νὰ ἀποστέλλωνται δις τοῦ ἐνιαυτοῦ, πρὸ τοῦ Μαρτίου καὶ τοῦ Αὐγούστου ἀπεσταλμένοι (τῶν Κοινῶν τῶν νήσων) πρὸς τὸν κατὰ καιροὺς δραγουμάνον τοῦ βασιλικοῦ στόλου, οἵτινες νὰ συνεισφέρωσιν ὅλα τὰ βασιλικά χρήματα καὶ ὅσα ἄλλα δίδονται κατ' ἔτος...».

666

1818. Ὅρισμὸς σ., ἀναιρετικὸς τινῶν κατὰ καινοτομίαν ζητημάτων καὶ ἐπικυρωτικὸς τῶν παλαιῶν σουρουτίων, μνημ. ἐν 76, σ. στ'.

667

1818. Νόμος Ὑδρας, ἐξ ἄρθρων 65,

ἐν 25, τ. 6, σ. 39–52. Πρβλ. 231, σ. 18–20.

«ἄρθρ. ε'. Ὁ κατὰ καιρὸν μπάς κοτζάμπασης δὲν θέλει δυνηθῇ νὰ κρίνῃ ἄνθρωπον τινὰ διὰ ἁμάρτημα τινὰ ἐγκληματικόν, ἢ καὶ διὰ χρέος τινά, ἢ καὶ διὰ ὑπόθεσιν τινὰ ἐμπορικὴν, ἀλλὰ τὰ τοιαῦτα θέλει κριθῶσιν ἀπὸ ὅλην τὴν βουλὴν τῶν κατὰ καιρὸν κριτῶν καὶ ἐκ τοῦ συγκαθεζομένου αὐτῶν μπάς κοτζάμπασης.

ιδ'. Πᾶσα ἐκδεδομένη ἀπόφασις ἀπὸ τὴν βουλὴν τῶν κατὰ καιρὸν κριτῶν θέλει εἶναι ἀνέκκλητος . . .

ιγ'. Ἐὰν γένη ποτὲ καὶ τινάς, καταφρονῶν τὸ τοπικὸν σύστημα, ἀπέλθῃ εἰς τὴν ὑπέρτατον ἡγεμονίαν, χωρὶς συστατικὸν ἐσφράγιστον ἐκ τοῦ Κοινοῦ γράμμα, τὸν τοιοῦτον, ὅποιος καὶ ἂν ἤθελεν εἶναι, ὁ κατὰ καιρὸν μπάς ρεῖζης εἶναι εἰς χρέος, ὅχι μόνον νὰ μὴ δεχθῇ τὸν τοιοῦτον . . . ἀλλὰ καὶ νὰ μεταχειρίσῃ πάντα τρόπον εἰς τὸ νὰ παιδευθῇ ὡς κακοποιὸς καὶ φθορεὺς τοῦ νιζαμίον τῆς πατρίδος.

κ'. Ὅστις ἤθελε κινήσει ἀγωγὴν κατὰ τινος καὶ στείλει εἰς τὴν πατρίδα μπουμπασίον, εἶναι εἰς χρέος νὰ πληρώσῃ αὐτὸν καὶ ὅλα τὰ ἔξοδα τῆς ζωοτροφίας αὐτοῦ.

κγ'. Κάθε πλεούμενον τοπικὸν καὶ ξένον ὁποῦ ἔλθῃ εἰς τὴν πατρίδα μὲ θροφὰς εἶναι εἰς χρέος διὰ νὰ πωλῇ εἰς τὸν κοινὸν λαὸν τρεῖς ἡμέρας, μετὰ δὲ τὰς ἡμέρας τρεῖς, δύναται νὰ πωλήσῃ αὐτὰς ὅθεν αὐτῷ συμφέρει.

κδ'. . . . πᾶσα ἀπόφασις (τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ κριτηρίου) ποιεῖται νὰ εἶναι ὑπογεγραμμένη ἀπὸ ὅλον τὸν κλῆρον καὶ ἐὰν τινὰς ἐκ τῶν διαφερομένων γράμῃ ἐαυτὸν ἀδικούμενον, ἢ βουλὴ τῶν κατὰ καιρὸν κριτῶν εἶναι εἰς χρέος, ἐμφανιζόμενον τὸ τοιοῦτον, νὰ ἐπεξεργασθῇ τὴν διαφορὰν αὐτοῦ . . .

κε'. Περὶ μεταητῶν ἐπιστρεφόμενων : Ἀπὸ Ρωσίας, Μολδοβλαχίας, ὀφθαλμὸν, τὰ δίδουν διάφορον 6 σ/ο ἀπὸ Κωνσταντινουπόλεως καὶ Ἀσπιδίου, Θάλασσαν ὅλην, διάφορον 4 % . . .».

668

1818. Γράμμα πΚ.,

ἐν 178, σ. 229–230, τῆς 7 Ὀκτωβρίου.

« . . . ἀποφαινόμεθα καὶ ἐντελλόμεθα, ὅτι δεόν νὰ ἐνεργῇ οὕτως ὥστε νὰ μὴ συμβαίνωσι τὰ τοιαῦτα συνοικέσια ὀρθοδόξων μεθ' ἑτεροδόξων . . . καὶ πληθύνονται τέκνα μικτὰ καὶ τῶν θείων νόμων καὶ κανόνων ἀλλότρια . . .».

669

1818. Ἐγγραφον, τῆς 10 Μαΐου, ἐκ 14 ἄρθρων, περὶ διοικητικῆς ὁργανώσεως Κοινότητος Κάστρου τῆς Νάξου,

ἐν 234, σ. 333–335.

(Ἐκλογή τεσσάρων συμβουλατόρων-διοικητῶν τοῦ Κοινοῦ καὶ δύο προεστῶν, ὡς συντόχων καὶ ἐπιτρόπων. Ἐάν τις ἔχων διαφορὰν τινὰ πρὸς τινά, καλέσῃ «μουςαμπίον», τὰ ἔξοδα τούτου θὰ βαρύνουν τὸν ἡττηθησόμενον τῶν διαδίκων καὶ ὅχι τὸ Κοινόν. Τὸ «σεντουκι» τοῦ Κοινοῦ νὰ κρατῇ ὁ ἀρχιεπίσκοπος. Ἡ θητεία τῶν ἀρχόντων νὰ εἶναι ἐνιαύσιος).

670

1818. «Νομοθεσία τοῦ . . . καὶ ἡγεμόνος πάσης Οὐγγροβλαχίας . . . Ἰωάννου Καρατζᾶ, βοεβόδα. Ἐν Βιέννῃ . . .».

Ἄνεδ. ἐν 130, VIII, σ. 357–440 καί, μετὰ τῆς ἐπισήμου ρουμανικῆς μεταφράσεως, ἐν Legiurea Caragea, ἐκδ. Ρουμ. Ἀκαδημίας (1955)· ἡ τελευταία αὕτη περιέχει (σ. 192–199) τεμάχια Προσχεδίου τῆς Νομοθεσίας, ἐκ χφ. ἀνακαλυφθέντος τὸ 1923. Πρβλ. 137, σ. 396–401 καὶ 403.

671

1818. Ἀπόφασις 28 Δεκεμβρίου Ἰονίου Βουλῆς,

περὶ προσωρινῆς διοικήσεως τῆς Ἐκκλησίας, μνημ. ἐν 276, σ. 131· κατὰ ταύτην, αἱ ἀποφάσεις τοῦ ἱεροδικείου περὶ διαζυγίων ἐφεσιβάλλοντο εἰς τὴν Γερουσίαν.

672

1818. Ὁδηγίαι τῶν προεστώτων Κοινότητος Ὑδρας, πρὸς τὸν ἐν Κπ.

ἀντιπρόσωπόν των Δρμ. Κριεμπάρδην,

ἐν 25, τ. 6, σ. 58.

« . . . δι' ἐκείνους, οἵτινες κινῶσι μπομπασίην ἀπλῶς καὶ ὡς ἔτυχε, νὰ μὴν εἰσακούωνται, ἀλλὰ ἐάν τινες θελήσῃ νὰ ἐξαποστείλῃ μπομπασίην, νὰ δίδῃ ἢ ἐγγυητὴν διὰ τὸν κόπον αὐτοῦ, ἢ νὰ παρακαταθέσῃ μειωτὰ . . . ».

673

1819. Ἀπόφασις, 1 Σεπτ., προεστώτων Αἰγίνης, περὶ τῶν προσφευγόντων εἰς τὴν τουρκικὴν δικαιοσύνην,

ἐν 244, σ. 328–329.

« Διὰ τοῦ παρόντος ἡμῶν κοινοῦ καὶ ἀποφασιστικοῦ γραμματος δηλοποιεῖται, ὅτι διὰ κοινὴν σύστασιν καὶ διὰ νὰ λείψουν εἰς τὸ ἐξῆς κάθε παράλογες ζημίαι, ἐκρίθη εὐλογον ἀπὸ τὴν σήμερον καὶ εἰς τὸ ἐξῆς, ἂν τινες τῶν συμπατριωτῶν μας, ὅποιας τάξεως καὶ ἂν ἤθελε εἶναι, φιλοτάραχος καὶ φιλάδικος ὢν, ἤθελε κινήσῃ ἀγωγὴν καὶ ψευδόμενος, ἤθελε λάβει ἀκρόασιν ἀπὸ τοὺς ἀθέντας μας καὶ ἤθελε συγχύσῃ ἢ τὰ κοινῶς ἢ τὰ μερικῶς, φέροντας μπομπασίην τῆς ἐξουσίας, ἀποφασίζομε, τόσο τὸν μπομπασιριέ, ὅσον καὶ τὰ ἔξοδα ὅπου ἤθελαν ἀκολουθήσῃ, νὰ εἶναι εἰς βάρος τοῦ τοιοῦτου φιλοταράχου, χωρὶς νὰ ζημιώνεται εἴτε τὸ Κοινόν, εἴτε ὁ ἀδικούμενος συμπατριώτης μας παρ' αὐτοῦ ὀβολόν, ἀλλὰ νὰ τὰ ἀποκρίνεται ὅλα ἐκεῖνος μὲ κινήτά του καὶ ἀκίνητα, ὅπου ἤθελεν ἔχει, πωλούμενα εἰς τὸ πούπλικον ἰκάντο παρὰ τῆς Κοινῆς μας Κατζελαρίας, παρεκτὸς δικαίου λόγου . . . ».

674

1819. Θέσπισμα, 27 Δεκ., ρυθμίζον τὰ τῆς συντεχνίας τῶν καλαφατῶν τῆς νήσου Ὑδρας,

ἐν 25, τ. 6, σ. 291–292.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

675

1819. Δύο διατάξεις πΚ. Γρηγορίου Ε', περί απαγορεύσεως γάμου
ιεροδιακόνου,
έν 70, Β', σ. 155–159 καὶ 171–173.

676

1819. Ἐγκύκλιος πΚ. Γρηγορίου Ε', ἀπὸ 14 Ἰαν. πρὸς ἐπίσκ. Σερβίων
καὶ Κοζάνης,
μνημ. έν 164, σ. 68–69, ἐκ Κώδικος ἐπισκοπῆς 1815–1831. (... προτρέπει «τὴν πρὸς
τὴν θεόθεν ἐφ' ἡμᾶς τεταγμένην κραταιὰν καὶ ἀήττητον βασιλείαν ὀλοτελῇ ὑποταγὴν
καὶ εὐπειθειαν...»).

677

1819. Σιγίλλιον πΚ. Γρηγορίου Ε',
έν 6, σ. 268–275 καὶ έν 38, σ. 369–370.
(Πληροφορεῖ τὴν ἐκδοσιν σουλτ. ὁρισμοῦ περὶ καπνίων, «να μὴ δίδονται κατ' οὐδένα
τρόπον εἰς τοὺς ρεαγιάδες, μάλιστα καὶ τὰ εὐσεβήντα τῶν καπνίων ἔγγραφα, ληφθέντα,
ἐσχίσθησαν...».)

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

678

1819. Θέσπισμα, 25 Αὐγ., ρυθμίζον τὰ τῆς συντεχνίας τῶν ραπτῶν τῆς
νήσου Ὑδρας,
έν 25, τ. 6, σ. 223–224.
«... εἰ δὲ τυχὸν ἀποθάνει συναδελφὸς χωρὶς ἔγγραφου διαθήκης... οἱ κατὰ τόπους
ἐπίτροποι ἀνάγκη νὰ ἀναδεχθῶσι τὸ βάρος τῆς ἐλλείψεως ταύτης, καθιστῶντες ἐκ τῶν
συναδελφῶν δύο ἐπιτρόπους, ὧν ἡ πρώτη φροντὶς θέλει εἶναι πρὸς ἀσφάλειαν τῆς αὐτοῦ
περιουσίας καὶ καλῆς ἀνατροφῆς τῶν ὀρφανῶν...».

679

1819. Διαταγὴ Χασὰν πασᾶ, βεζύρη καὶ καπουδὰν πασᾶ, περὶ διατιμῆ-
σεως νομισμάτων, ἀπὸ 1 Μαΐου,
πρὸς τοὺς προεστῶτας καὶ ἐπιστάτας τῶν νήσων Νάξου καὶ Ἀμοργοῦ, έν 147,
σ. 116.

680

1819. Ἐγγραφον τοῦ καπ. Δημ. Κριεμπάρδη, ἀντιπροσώπου τῆς Κοινό-
τητος Ὑδρας έν Κπ.,
πρὸς τοὺς προεστῶτας τῆς Κοινότητος, έν 25, τ. 6, σ. 128–129.

(Πληροφορεῖ τούτους, ὅτι ὁ καπουδάν Ἀβδουλάχ πασᾶς, ἀναφορικῶς πρὸς κληρονομικὴν διαφορὰν μεταξὺ χριστιανῶν, τοῦ ἐδήλωσεν :) « . . . ἀγκαλὰ καὶ ὁ πατριάρχης ἀνατρέπει τὴν διαθήκην, ἐγὼ δὲν δέχομαι ποτὲ νὰ ἀλλοιωθοῦν τὰ ἔθιμα τῶν ὑπὸ ἐμὲ χάσικων νησιῶν, ἀλλὰ θέλω νὰ τὰ διαφεντεύσω, ὅπου ἐπὶ τὰς ἡμέρας μου νὰ εἶναι ἀμετάτρεπτα τὰ ἔθιμά τους . . . Ἰδιαιτέρως μὲ ἐπρόσταξεν τὸ ὕψος του, νὰ σᾶς γράψω διὰ νὰ θεωρήσετε ταύτην τὴν διαφορὰν κατὰ τὰ ἔθιμα τῆς πατρίδος μας καὶ νὰ ἀποφασίσετε ὅλον ἐκεῖνο, ὅπου εἶναι διωρισμένον εἰς τὰ τοιαῦτα ἐκ τοῦ ἔκπαλαι . . . Τὸ ὕψος του δὲν δέχεται ν' ἀνατραπῇ οὐδένα ἔθιμον τῆς πατρίδος καὶ εἶναι μέγας διαφεντευτὴς αὐτῶν, καθὼς δι' ἱεροῦ χατίου ἔχουν τὰ νησιά τὸ πριβελέγιον νὰ φυλάττωνται αἱ νομοθεσίαι τους ἀμετάβληται . . . ».

681

1819. Ἐγγραφον τοῦ δραγομάνου τοῦ στόλου Νικ. Μουρούζη, πρὸς
Ἵδρυς, ἀπὸ 21 Ἰανουαρίου,
ἐν 25, τ. 6, σ. 126.

« . . . μετὰ σκέψεως ἐξετάσαντες τὰς ἐπὶ παρομοίας ὑποθέσεως νομικὰς διαταγὰς, μὴ ἀνε-
χόμενοι τὴν διάστρεψιν τῶν παρ' ὑμῖν ταπεινῶν ἐθίμων καὶ ὅλως ἔχοντες σκοπὸν καὶ βάσιν
νὰ διατηρῶνται ἐπὶ τῶν ἡμερῶν μας ἡ εὐθυμία καὶ τὰ ἀρχαῖα τοπικὰ ἐκάστης νήσου
ἔθιμα . . . ».

682

1819. Ἐγκύλιος Νικ. Μουρούζη, δραγομάνου τοῦ στόλου, ἀπὸ 29 Ἰαν.,
πρὸς τοὺς κατοίκους τῶν νήσων τοῦ Αἰγαίου, ἀναγγέλλουσα τὸν διορισμὸν του, ἐν
349, σ. 36–37.

« . . . ἀπαιτοῦντες καὶ τὴν παρ' ὑμῶν ἀμείβαν προθυμίαν καὶ ταχείαν μεθ' ὑποταγῆς
τελείας ἐκτέλεσιν τῶν προσκυνητῶν ἐπιστάσεων κατὰ τὸ ἀπαιτούμενον τοῦ ραγιαλικίου ὑμῖν
χρέος, ἐπομένως δὲ θέλομεν ἐπαγρυπνῇ εἰς τὸ νὰ διενεργοῦνται αἱ τε κοινὰ ὑμῶν καὶ μερι-
καὶ ὑποθέσεις καὶ ἀγωγὰι ἀπάντων, ὅσον τάχιστα καὶ μὲ τὴν ἀκριβεστάτην δικαιοσύνην,
διατηρουμένων καὶ τῶν τοπικῶν σας ἐθίμων, . . . σᾶς παραγγέλλομεν καὶ σᾶς συμβουλεύο-
μεν νὰ ἐπαγρυπνῆτε εἰς τὸ νὰ διενεργῇται ἐν ἐκάστη νήσῳ πᾶσα ἀκριβὴς διευθέτησις τοῦ
δικαίου, χωρὶς νὰ παρορῶνται οἱ ἀδύνατοι καὶ πτωχοί, ὅτι τοῦτο δὲν εἶναι ἀνεκτὸν εἰς
ἡμᾶς . . . καὶ γράφοντες ἐλευθέρως περὶ πάσης κοινῆς καὶ ἰδίας ὑμῶν ὑποθέσεως . . . ».

683

1820. Βεβαίωσις ἐκ μέρους δύο συντύχων καὶ τοῦ κοινοῦ καγγελάρη τῆς
Ἵδρυς,
ἐν 25, τ. 6, σ. 385.

« . . . Ὅλα τὰ καπιτάλια τὰ ὁποῖα παραδίδονται ὑπὸ τοῦ παρτζινεβέλλου τοῦ καραβίου,
ἢ καλῶς εἰπεῖν, ὑπὸ τοῦ διοετόρου αὐτοῦ εἰς χεῖρας τοῦ καπιτάνου τοῦ καραβίου (συνί)σταν-
ται ἢ εἰς μίαν μόνην ἀπλὴν ἔγγραφον ἀπόδειξιν παρ' αὐτοῦ τοῦ καπιτάνου, ρετζεβούταν
καλουμένην, ἢ εἰς ἄλλην δόσιν καὶ λαβεῖν (δάρε, ἀβέρε, δηλαδή)· ἐν τῷ τακτικῷ δὲ βιβλια-
ριδίῳ οὐδεὶς συνήθισε νὰ ἀναγράψῃ αὐτά. Τοιαύτη συνήθεια ἐπικρατεῖ ἐν τῇ πολιτείᾳ
ταύτῃ ».

684

1820. Ἐπισκοπικὴ ἀπόφασις μ. Γερασίμου Αἰγίνης καὶ Ὑδρας,
ἀπὸ 19 Μαΐου,
ἐν 25, τ. 6, σ. 340.

(Ἐπὶ ἀναιτίου λύσεως μνηστείας, ἀπεφασίσθη) «ἀφ' οὗ χάσῃ ὁ γαμβρός του τὸ ἕως ὀγδο-
ήκοντα γροσίων κερδάνι καὶ ἐπιστρέψῃ καὶ ὅσα εἶχε λαβωμένα ἀπὸ τὸν πενθερόν του, νὰ
μετρήσῃ ἔτι καὶ ἄλλα διακόσια γρόσια καὶ οὕτω νὰ εἶναι ἐλεύθερος . . .».

685

1820. Ἀπόφ., 3 Ἰουλ., Προεστώτων Νάξου, περὶ ἀκυρώσεως πωλη-
τηρίου,
μὴ γενομένου κατὰ τὴν «ἀρχαίαν ἔννομον συνήθειαν». Ἀνέκδοτος ἐν ΓΑΚ, φάκ. 163,
Ζερλέντη.

686

1820. «Κωνσταντίνου Ἀρμενοπούλου . . . ἡ Ἐξάβιβλος
εἰς κοινὴν γλῶσσαν . . . Ἐκδόσις πρώτη . . . Ἐν Βενετία, ἐν τῇ
τυπογραφίᾳ Πάνου Θεοδοσίου».

Πράγματις' ἔκδοσις.

687

1820. Γαλλικὸς ἐμπορικὸς Κώδῆξ, μεταφρασθεὶς εἰς τὴν καθομιλουμένην
ἡμῶν διάλεκτον παρὰ Θ(εοδώρου) Ρ(άκου). Ἐν Παρίσις . . .

688

1820. Ἀναφορὰ τῆς Κοινότητος Πάρου, ἀπὸ 15 Φεβρ., πρὸς τὸν
καπουδὰν πασᾶν,
ἐν 308, καὶ ἐν 198.

« . . . ἀναφέρομεν γοερῶς . . . ὅτι μετὰ τὸ πασαλίκι τοῦ . . . Χουσεῖν πασᾶ . . . ἐξ αἰτίας
τῶν νέων δόσεων καὶ ἀσυνήθιστον ἐπιφορτισμοῦ, ὁποῦ ἐπληρώναμεν καὶ πληρώνομεν καὶ
ἐξαιτίας τῶν πονυπασίσηδων οἱ ὅποιοι . . . πέρνονν ποσότητος χρημάτων ὑπερόγκους,
κατήντησε τὸ ἀθλιέστατο νησί μας, κοινῶς τε καὶ μερικῶς, εἰς χρεὴ βαρύντατα καὶ εἰς μίαν
ἐλεεινὴν καὶ ἐσχάτην πτωχίαν . . . Νὰ σηκωθοῦν εἰς τὸ ἐξῆς ἀπὸ ἡμᾶς ὅλαι αἱ ἀσυνήθισται
δόσεις καὶ ἐπιφορτισμοί . . . Πένδε προβάτων νὰ μὴ πληρώνωμεν, ἐπειδὴ . . . δὲν εὗρί-
σκονται πρόβατα εἰς τὸ νησί μας . . . σονγὲμ παρομοίως νὰ μὴ πληρώνωμεν, ὡς νέον
δόσιμον καὶ αὐτό· πεσινάτι καὶ πακιγιὲ νὰ πληρώνωμεν μόνον τόσον, ὅσα ἐπληρώναμεν
καὶ ἐπὶ . . . Χουσεῖν πασᾶ. Προσφορὰν καὶ συνεισφορὰν . . . νὰ μὴ πληρώνωμεν. Βοήθειαν
νέας δραγουμανίας νὰ μὴν πληρώνωμεν. Ζαπίτης ἢ ταγσηλδάρης νὰ μὴν ἔρχεται εἰς τὸ
νησί μας . . . ἀλλὰ νὰ ἔρχεται καθῆς, κατὰ τὸ παλαιόν, νὰ κρίνῃ, τὰς μερικὰς ὑποθέσεις μὲ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

τὸ μαραφέτι τῶν προεστῶτων καὶ κατὰ τὰς τοπικὰς συνηθείας, ὁ ὁποῖος ἀπὸ μὲν τὰς ὑποθέσεις ὁποῦ κάμνει ταχσῆλι, νὰ πέρνει ρέσιμον 10 ο/ο, ἀπὸ δὲ τοὺς σερετ δαβᾶδες νὰ μὴ ζητῇ . . . οὔτε ὀβολόν. Νὰ μὴν ἔρχονται εἰς τὸ ἐξῆς βεκίληδες τῶν δραγουμανέων εἰς τὰ νησιὰ μας, διὰ νὰ συνάζουν τοὺς πακιγιέδες, μήτε βηκιαλέτι νὰ πληρώνωμεν . . . "Όταν ἔρχονται μαμούρηδες, πουμπασίρηδες εἰς τὸ πτωχὸν νησίον μας διὰ κοινὰς ὑποθέσεις, νὰ διορίζεται ἐγγράφως εἰς τὸ πονγιουρουλδὶ τὸ χισμέτι των ἐγγράφως, κατὰ τὸ χάλι μας, καὶ ὅταν δὲν εἶναι διωρισμένον τὸ χισμέτι των ἐγγράφως, οἱ πουμπασίρηδες νὰ μὴ ζητοῦν ἐδῶ τίποτε. "Όσοι πουμπασίρηδες σταλθοῦν δι' ὑποθέσεις μερικάς, νὰ μὴν ἡμποροῦν νὰ ζητοῦν, οὔτε νὰ πέρουν ἀπὸ τὴν κοινότητα οὔτε χισμέτι, οὔτε ταϊνάτι, ἀναθεωρουμένου τοῦ δαβᾶ, κατὰ τὴν τοπικὴν μας συνηθειαν καὶ νὰ πληρῶνῃ τὸ χισμέτι ὁποῖος ἔχει τὸ ἄδικον . . .».

689

1819. Γράμμα, τῆς 5 'Ιαν., τοῦ δραγομάνου τοῦ Στόλου Θεοδώρου Ρίζου, πρὸς προεστῶτας τῆς νήσου Μυκόνου, ἀνέκδοτον, ἐν ΓΑΚ, φάκ. Μυκόνου 140.

« . . . ἦλθε προσκλαιόμενος εἰς ἡμᾶς ὁ Γιάννης Λούπας, διὰ τὴν παράνομον καὶ ἄδικον ἀπόφασίν σας εἰς μίαν του διαφοράν. Ἐπειδὴ λέγει, ἀπόθανεν ἡ μητέρα του, πρὸ ἐννέα μηνῶν, μαθάνωντάς το αὐτὸς ἐδῶ, ἦλθε προσλαβόντως ἐξεπίτηδες, διὰ νὰ παραλάβῃ εἰς τὴν ἐξουσίαν του τὴν εὐρεθεῖσαν περιουσίαν της, ὡς μοναχογιὸς καὶ υἱός, εὐχάριστος μάλιστα εἰς τοὺς γονεῖς του, κατὰ τὴν ἐκθεσίαν ὁποῦ μᾶς ἔκαμε, τόσον τοῦ πατρικοῦ χρέους, ὅπου αὐτὸς ὡς μόνος κληρονόμος ἐπλήρωσεν, ὅσον καὶ τὴν περιποίησιν ὅπου ἔκαμνε τὴν μητέρα του εἰς ὅλην της τὴν ζωὴν, καθὼς σὰς εἶμαι γνωστόν. Εὐρίσκοντας ὁμῶς τὰ γονικά του πράγματα μοιρασμένα εἰς ἄλλους ἀπὸ τὴν ἰδίαν μητέρα του, ἔκαμεν εἰς τὸ κοιτήριον ἀγωγὴν. Καὶ οἱ μὲν ἄλλοι ἐγνώρισαν τὸ δίκαιόν του, ὅτι, ὡς υἱός, ἔχει δικαίωμα νὰ γένῃ καὶ ὀλικῶς κληρονόμος, κἂν ἡ μητέρα του, διὰ λόγους ὁποιοῦσδήποτε, φαίνεται νὰ τὸν ἀπεκλήρωσε. Πλὴν μερικοὶ ἀπὸ λόγου σας, ἀντιτείνοντες εἰς τοῦτο διὰ τὰ τέλη σας, ἀποβάλατε τὸν ἄνθρωπον ἄπρακτον, οὔτε τὸ δίκαιον σεβόμενοι, οὔτε τὰς ποινὰς τοῦ πολιτικοῦ νόμου φοβούμενοι, παραβαίνοντες οὕτω παρατόλμως τὸν γενικώτατον νόμον, ὅστις δικαιώνει πάντοτε τὰ παιδιὰ νὰ κληρονομοῦν τὴν γονικὴν των περιουσίαν, κἂν οἱ γονεῖς ἀντιπράττουν ἐνίοτε, παραφερόμενοι ἀπὸ τὰ πάθη των καὶ αὐτοί. Ἡμεῖς λοιπόν, διὰ τὸν νόμον τοῦτον, αποφαινόμενοι πολιτικῶς, γνήσιον καὶ μόνον κληρονόμον τὸν εἰρημένον Γιάννην τῆς γονικῆς του περιουσίας, προστάζομεν αποφασιστικῶς, νὰ παραλάβῃ εἰς τὴν ἐξουσίαν του ἀνενόχλητος καὶ ἀναντίστατος, μὲ τὴν δύναμιν τοῦ Δικαίου καὶ τῆς παρουσίας μας . . . ὅσον καὶ κάθε ἄλλο πρᾶγμα κινητὸν καὶ ἀκίνητον γονικά του, πληρώνοντας ὅσον χρέος εὐρέθη, ὅσαν ἐξοδεύθησαν εἰς τὴν θαντὴν τῆς μητέρας του, ἀποδίδοντας δὲ καὶ ὅσα αὐτὴ εἰς τὴν διαθήκην της διορίζει διὰ τὴν ψυχὴν της. Τὴν δὲ νόθον κληρονόμον ἀνεψιὰν ἀποξενώνομεν ἀπὸ τὴν τοιαύτην κληρονομίαν, μὲ τὴν δύναμιν τοῦ φυσικοῦ Νόμου, σεβόμενοι καθηκόντως τῆς φύσεως τὰ δικαιώματα . . .».

690

1820. Ἐγγραφον, ἀπὸ 3 'Ιουνίου, τοῦ δραγομάνου τοῦ καπουδᾶν πασᾶ Ν. Μουρούζη, πρὸς τοὺς προεστῶτας καὶ συνδίκους νήσου Ὑδρας,

ἐν 25, τ. 6, σ. 351–352.

«Ἡ κληρονομικὴ διαφορὰ . . . ἀνῆνέχθη εἰς τὸν . . . καπουδὰν πασᾶ . . . Ὅθεν . . . ἐπιτάττομεν ὑμῖν . . . νὰ περιγράφητε ἐν τῇ κοινῇ ὑμῶν ἀναφορᾷ . . . τίνες οἱ περὶ αὐτῆς νόμοι καὶ κανονικὰ ἔθιμα τῆς νήσου σας, διὰ νὰ γνωστοποιηθοῦσιν . . . καὶ οὕτω νὰ γίνη ἡ περὶ αὐτῆς διευθέτησις κατὰ τοὺς κανόνας τοῦ δικαίου . . .».

691

1820. Γράμμα, ἀπὸ 19 Ἰουνίου, τοῦ δραγομάνου τοῦ Στόλου Νικ. Μουρούζη,

πρὸς τὸν ταξιδάρην καὶ προεστῶτα καὶ ἐπιστάτα τῆς νήσου Μυκόνου, ἀνέκδοτον, ἐν ΓΑΚ, φάκ. Μυκόνου 140.

« . . . ἐπειδὴ ἀρχαία συνήθεια καὶ τοπικὸς νόμος ἐπικρατεῖ, ὅτε θάτερος τοῦ ἀνδρογύνου ἄπαις ἐκμετρήσῃ τὸ ζῆν, παραχωρεῖται μὲν εἰς τὸν ζῶντα ἡ ἐξουσιότης καὶ ἐπικαρπία τῆς ἀκινήτου περιουσίας τοῦ τετελευτηκότος, ἄχρῃ οὐ διαμένει ἄγαμος, μεταφέρεται δὲ ἅπασα ἡ παντὸς εἶδους κινητὴ περιουσία εἰς τοὺς πλησιέστερους συγγενεῖς . . .».

692

1820. «Ἐγκόλπιον Χριστιανικόν», τῆς 27 Ἀπρ., ἐν Βαρσοβίᾳ. Ὑπογράφει: Α.Π. (απτᾶ)ς.
Ἐν 26, σ. 75–76.

693

1820. Προνόμια τῆς νήσου Χίου,

συμφώνως πρὸς τὴν Ἀπάντησιν τοῦ «Πανελληνίου», διὰ τοῦ Καποδίστρια, τῆς 18/30 Ὀκτ. 1828, πρὸς τοὺς ἀντιπροσώπους τῶν Συμμάχων Αὐλῶν, ἐν 228, τ. 11, σ. 321–323.

« . . . εἰς τὰ 1820 τὸ διοικητικὸν σύστημα τῆς Χίου ἔκειτο ἐπὶ τῶν ἀκολουθῶν βάσεων. Ὁ σουλτάνος ἔστελλε κατὰ διετίαν ἓνα διοικητὴν, . . . ὅστις πληρῶνων ποσότητα τινα εἰς τὸν κύριόν του, ἐδιοικοῦσε τὴν νῆσον δι' ἰδίον του λογαριασμόν. Εἶχε δὲ οὗτος καὶ ἓνα ἀστυνόμον, λεγόμενον σούμπασην . . . Ἐνας κριτῆς τοῦρκος (καδῆς) ἐστελλετο ἀπὸ τὴν Κπ. καὶ αὐτὸς ἐθεώρει τὰς ἀφορώσας τοὺς τούρκους καὶ ραγιάδες πολιτικὰς καὶ ἐγκληματικὰς ὑποθέσεις, ἔχων ὡσαύτως ἀπεριόριστον διάρκειαν. Ἐστελλετο προσέτι ἀπὸ Κπ. καὶ ἓνας τοῦρκος διὰ τὴν σύναξιν τῆς μαστίχης (σακίς) . . . Ἐκτὸς τῶν Ἀρχῶν τούτων, ἡ Ὁθωμανικὴ Πόρτα ἀνεγνώριζε τὴν Κοινότητα ἢ Δημογεροντίαν τῆς Χίου, συγκειμένην ἀπὸ 5 ἐντοπίους πολίτας, κατ' ἔτος ἀνανεουμένους. Ἡ Ὁθ. Πόρτα ἀπετείνετο πάντοτε πρὸς αὐτοὺς δι' ὅλας τὰς ὑποθέσεις τὰς ἀφορώσας τοὺς ραγιάδες, καὶ δι' ὅλας τὰς περὶ χρημάτων ἐκτάκτους καὶ καταχρηστικὰς ἀπαιτήσεις της. Οἱ Δημογέροντες εἶχον ἀντιπροσώπους εἰς Κπ., ἐκλεγομένους ἐνιαυσίως μεταξὺ τῶν ἐμπορευομένων εἰς ταύτην τὴν πόλιν Χίον . . . Παρεκτὸς τῆς Δημογεροντίας, εἶχεν εἰσέτι ἡ νῆσος πολιτικὰς χριστιανικὰς Ἀρχάς, μᾶλλον ἢ ἥττον ἐξαρτωμένας ἀπὸ ἐκείνην. Οἱ Δημογέροντες οὗτοι, ὁδηγούμενοι ἀπὸ τὰ ἔθιμα καὶ τὰς αποφάσεις διαφόρων Συνελεύσεων τῶν Προκρίτων τοῦ τό-

που, εἶχον πληρεξουσιότητα εἰς ὅλας τὰς πολιτικάς, θρησκευτικάς, οἰκονομικάς, φιλανθρωπικάς καὶ τῆς δημοσίου ἐκπαιδεύσεως τὰς ὑποθέσεις . . . Τὴν Κοινότητα ταύτην . . . ἐσέβετο ἡ Ὀθωμ. Πόρτα. Ἡ ἔνωσις αὕτη τῶν χριστιανῶν καὶ ἡ τὴν ὁποίαν ἔκαμνον πληρωμὴ ὑπερόγκων ποσοτήτων, περιέστελλον τὴν πρὸς τὰς καταχρήσεις κλίσιν τῶν τούρκων. Ἀπελάμβανον δὲ ἐπίσης μετὰ τῶν Ἑβραίων, καθόσον ἦτο δυνατόν ὑπὸ τοιούτους τυράνρους, ὑπαρξιν θρησκευτικὴν καὶ πολιτικὴν».

694

1820. Σύμβασις μισθώσεως ὑπηρεσιῶν ἱατροῦ, ἐν Σίφῳ,
ἐν 297, σ. 144–145. Τὰ σχόλια αὐτόθι, σ. 142–144.

« . . . Διὰ τοῦ παρόντος συμφωνητικοῦ δηλοποιεῖται, ὅτι ὁ σιὸρ δοτόρος I. T. ἐσυμφώνησε μετὰ τοῦ σιὸρ Π.Κ. διὰ τὰς ἀκολούθους συμφωνίας : α) Ἐὰν ὁ σιὸρ Δοτόρος, τῇ τοῦ παντοδυνάμου Θεοῦ εὐδοκίᾳ καὶ διὰ τῆς ἱατρικῆς τέχνης του, δυνηθῇ τὰ κάμη τὴν κυρὰ M. τὰ τεκνοποιήσῃ, μετὰ τὴν ἐν καιρῷ γέννησιν τοῦ παιδίου, τὰ λαμβάνῃ παρὰ τοῦ σιὸρ Π. διὰ μισθόν του γρόσια δύο χιλιάδες, β) Ἐὰν ἐν τῷ διαστήματι τεσσάρων μηνῶν τῆς κούρας, τὸ κυρὰ M. δὲν ἤθελεν ἐγκαστρωθῇ, ἢ ἐγέννησεν ἕνα καὶ ἀπέβαλε, τὰ πληρώνεται μόνον τὸ ἀντίτιμον τῶν ἱατρικῶν του γρ. 150 καὶ τὰ ἐπαναλαμβάνῃ πάλιν ἐκ νέου τὴν κούραν, μεταχειριζόμενος καὶ ἔτι τὰ πρόσφορα ἱατρικά, τὸ ἀντίτιμον θέλει λάβει ἀμέσως, καὶ ἐὰν ἐγκαστρωθῇ τὸ κυρὰ M. ἔχει χρεὸς ὁ σιὸρ δοτόρος τὰ τὴν κούραν ἕως τὰ γεννήσῃ, καὶ μετὰ τὴν γέννησιν τοῦ παιδίου τὰ λαμβάνῃ τὸν συμπεφωνημένον μισθόν του ὡς ἀνωθεν γρ. 2000, εἰ δὲ καὶ ἀποτύχῃ τοῦ ποθομένου (ἂ μὴ γένοιτο) καὶ εἰς τὰς δύο τετραμηνίας κούρας, τοῦτέστιν ἐὰν εἰς τὴν συμπληρώσιν τῶν ὀκτῶ μηνῶν δὲν ἤθελε φανῇ κανένας καρπὸς ἀπὸ τὴν κούραν τοῦ ἱατροῦ, θέλει δώσει ὁ σιὸρ K. εἰς τὸν σιὸρ δοτόρον τὸ τεταρτημόριον τοῦ ἀνωτέρω συμπεφωνημένου μισθοῦ, ὅπερ ἐστὶ μόνον γρ. 500· γ) τὰ τῆς ζωοτροφίας καὶ κατοικίας τοῦ σιὸρ δοτόρου θέλουν εἶναι ἐξ ἰδίων του . . . ».

695

1820. Ἀπόφασις αἵρετοκριτῶν, ἀπὸ 3 Ἰουλ., ἐν Νάξῳ,
ἐπικυρουμένη ὑπὸ τοῦ δραγομάνου τοῦ Στόλου Νικ. Μουρούζη, ἀνέκδοτος, ἐν ΓΑΚ, φάκ. Ζερλέντη 163.

« . . . Ἐπειδὴ περ ἐπεκράτησε καὶ ἐπικρατεῖ ἀρχαία τοπικὴ συνήθεια καὶ νόμος ἀμετάτρεπτος, ὅτι ὅσα γράμματα ἤθελον γίνονται, ἤγουν προικοσύμφωνα, πωλήσεις, ἀλλαγαί, καὶ λοιπὰ ἄλλα γράμματα (ἐκτὸς μόνον ὁμολογιῶν), τὰ γράφονται ἐπὶ κοινῆς καγγελαρίας καὶ εἰς πρωτονοτάριον, διὰ τὰ ἔχουν κάθε κῦρος καὶ ἰσχύν . . . ».

696

1820. Ἀπόφασις ἀπὸ 28 Μαΐου τῶν συνδίκων Ὑδρας,
περὶ δικαιώματος προτιμήσεως ἐπὶ πωλήσεων ἀκινήτων, ἐν 25, τ. 6, σ. 345.

« . . . ἀγκαλὰ καὶ ὁ πλησίον παρακείμενος τόπον τινὸς ἢ οἰκοδομῆς ἔχει, κατὰ τὴν ἐπικρατοῦσαν τοπικὴν συνήθειαν, τὸ δικαίωμα τὰ γίνεται ἐγκρατὴς ἐν καιρῷ πωλήσεως αὐτῶν . . . ».

697

1820. Πρᾶξις XIX, ἀπὸ 11 Ἀπρ., Γερουσίας Ἰονίων Νήσων, περὶ προτιμήσεως κατὰ τὰς ἀγοραπωλησίας ἀκινήτων, ἐν 390, σ. 59–60.

698

1820. Πρᾶξις XXXI, ἀπὸ 28 Μαΐου, Γερουσίας Ἰονίων Νήσων, περὶ συμβολαιογράφων, ἐξ ἄρθρων 20 καὶ μιᾶς Ταρίφας, ἐν 390, σ. 90–95.

699

1821. Προικοσύμφωνον 11 Ἰαν., ἐν Ναούση (Πάρο), ἐν 57, σ. 184–185.

«... ἔτι δηλοῦται, ὅτι... (καὶ) ἀκολουθήσῃ ἀτεκνία, τὰ πηγαίνουν ὅλα τὰ προικοδοτηθέντα, ὡς σύνηθες, εἰς τοὺς προθυμότερους...». Προβλ. ὁμοίως προικοσύμφωνον τῆς 16 Ἰαν. 1820, αὐτόθι, σ. 185–186.

700

1821. Ὁργανισμὸς τῆς Πελοποννησιακῆς Γερουσίας, ἐν Ἐπιδάφῳ, 27 Δεκ. Ἐκ 5 κεφαλαίων, ἐν 228, τ. 1, σ. 105–125.

«Κεφ. πρῶτον... δ' (Χρὲς τῶν ἐφόρων τοῦ χωρίου εἶναι... γ) τὰ συμβιβάζωσι τὰς συμπιπτούσας διαφορὰς καὶ κρίσεις, τὰς ὁποίας ὅταν δὲν δύνανται τὰ ἐξισάσωσι, τὰ μεταπέμπωσιν εἰς ἀνώτερον κριτήριον.

Κεφ. τρίτον... λα'. Ἄχρι τοῦ διοργανισμοῦ τῶν τακτικῶν νόμων, θέλουσιν ἔχει τὸ κῦρος οἱ σωζόμενοι νόμοι τῶν χριστιανῶν βασιλέων τῆς Κωνσταντινουπόλεως».

701

1821. Ὁργανισμὸς τῆς Γερουσίας τῆς Δυτικῆς Ἑλλάδος, τῆς 4 Νοεμβρ., ἐν Μεσολογγίῳ,

ἐν 228, τ. 1, σ. 21–34. Ὁ Ὁργανισμὸς τῆς Προσωρινῆς Διοικήσεως αὐτῆς, ἐκ πέντε κεφ. (σ. 26–31).

«κεφ. Α'. § 7. Μέχρι τοῦ τακτικοῦ διοργανισμοῦ τῶν Κριτηρίων, διορίζει προσωρινῶς τοὺς θεωρητὰς τῶν ἐγκληματικῶν καὶ πολιτικῶν διαφορῶν.

§ 20. Διὰ τὰ ἐκτελῶνται τακτικῶς αἱ κρισολογίαι, τόσον πολιτικαί, ὅσον καὶ ἐγκληματικαί, ἡ Γερουσία θέλει ἐκδόσει μίαν προσωρινὴν Διάταξιν, ἣτις θέλει ἔχει τὸ κῦρος μέχρι τοῦ σχηματισμοῦ τῶν τακτικῶν Κριτηρίων.

Κεφ. Ε'. Εἰς κάθε Κοινότητα, ἢ χωρίον, οἱ γέροντες καὶ ἐν ὑπολήψει κάτοικοι ἐκλέγουσιν ἓνα ἢ δύο Προεστώτας, ἀναλόγως μὲ τὴν ἑκτασιν καὶ τὸ μέγεθος τῆς Κοινότητος ἢ τοῦ χωρίου. Χρὲς δὲ αὐτῶν καὶ δικαιώματα εἶναι : ...

4. Ὁ συμβιβασμὸς τῶν ἐμπιπτουσῶν διαφορῶν καὶ κρίσεων, τὰς ὁποίας, ὅταν δὲν ἡμποροῦν τὰ ἐξισάσουν, τὰ πέμπουν εἰς ἀνώτερον κριτήριον».

702

1821. Νομική Διάταξις τῆς Ἀνατ. Χέρσου Ἑλλάδος, ἡ Ὁργανισμὸς τοῦ Ἀρείου Πάγου, Γερουσίας τῆς Ἀνατ. Ἑλλάδος, τῆς 4 Νοεμβρ., ἐν 228, τ. 1, σ. 43–81. Ἐκ τμημάτων ἕξ καὶ ἑνὸς «Ἀποπληρώματος» (σ. 73–75).

Τμ. Α' κεφ. Α'. § Α'. Ὅσοι κάτοικοι τῆς Ἑλλάδος πιστεύουσιν εἰς Χριστόν, εἶναι Ἑλληνες . . . § ΙΒ'. Ὅσοι κάτοικοι τῆς Ἑλλάδος δὲν πιστεύουσιν εἰς Χριστόν, εἶναι μέτοικοι . . . § ΙΗ'. Ξένος δὲν δύναται νὰ ἔχη ἀκίνητα κτήματα εἰς τὸ ἐλληνικὸν ἔδαφος, οὐτ' ἀμέσως, οὐτ' ἐμμέσως. § ΙΘ'. Ξένος δὲν δύναται Ἑλληνίδα νὰ συζευχθῇ . . . § ΚΔ'. Ξένος, ἂν Ἑλληνίδα ἔφθασε νὰ συζευχθῇ, ξένη αὐτὴ θεωρεῖται ἀπὸ τοὺς Νόμους, καὶ τὰ τέκνα αὐτῶν ξένα, καὶ οἱ ἀπόγονοι αὐτῶν ξένοι . . .

Κεφ. Γ'. § Α'. Ἐθνικὴ Βουλὴ, ἡ ὁποία εἶναι δεσμὸς τῆς Ἀνατολικῆς Χέρσου Ἑλλάδος, τῆς Δυτικῆς Χέρσου, τῆς Πελοποννήσου, τοῦ Ἀρχιεπαρχοῦ καὶ ὅλων τῶν μερικωτέρων ἐκείνων κεφαλῶν τῆς Ἑλλάδος· αὐτὴ εἶναι τὸ κέντρον τῆς Ἑλλάδος, εἶναι ὁ τοποτηρητὴς τοῦ ἐσομένου βασιλέως, τὸν ὁποῖον ἡ Ἑλλὰς ἔχει νὰ ζητήσῃ ἀπὸ τὴν χριστιανικὴν Εὐρώπην, καὶ τὸν ὁποῖον, ἀφοῦ καθυποβάλῃ εἰς τοὺς ἐθνικοὺς νόμους τῆς, ὁποῖους ἂν κοινῶς ἀποδεχθῇ, ἔχει νὰ ἀναγνωρίσῃ μονάρχην τῆς. § Β'. Ἀρειος Πάγος, ὁ ὁποῖος εἶναι δεσμὸς τῶν ἐπαρχιῶν, Κριτήριον ἀνέκκλητον αὐτῶν καὶ κεφαλὴ τῆς Ἀνατολικῆς Χέρσου Ἑλλάδος. § Γ'. Διοίκησις χωριστὴ εἶναι εἰς ἐκάστην ἐπαρχίαν, συντεθειμένη ἀπὸ Προεστῶτας εἰς ὅλα τὰ ὑπουργήματα τῆς διοικήσεως, ἀπὸ ἑνὸς γενικὸν Κριτήριον τῆς Ἐπαρχίας καὶ ἄλλα μερικώτερα εἰς τὰ χωρία, ἀπὸ χωριστῶν στρατῶν, καὶ ἀπὸ ἑνὸς χωριστοῦ Καπιτάνου, εἰς τρόπον ὥστε ὡς επικράτεια αὐτοτελὴς θεωρεῖται ἐκάστη ἐπαρχία, ἔχουσα καὶ μερικὰ ξεχωριστὰ ἔθιμα, καὶ προσδιοριζόμενα ἀπὸ τὸν Ἀρειον Πάγον.

Τμ. Β'. κεφ. Γ', § Ι. Εἰς ἐκάστον τούτων τῶν χωρίων, κατ' ἐκλογὴν διορίζονται μετὰ κοινὴν τῶν κατοίκων συγκατάθεσιν, ἑνὸς ἢ δύο, νὰ ἔχωσι τὰς ἐπιστάσεις, ὅσας ἔχουσιν οἱ Προεστῶτες, νὰ κρίνωσι καὶ τὰς ὑποθέσεις τοῦ ὑπουργήματός των. Αὐτοὶ οἱ Προεστῶτες νὰ κρίνωσι καὶ τὰς ὑποθέσεις τῶν χωρίων, αἱ ἀποφάσεις αὐτῶν ἀνακρίνονται ἀπὸ τὸ Γενικὸν Κριτήριον τῆς ἐπαρχίας . . .

§ Κ'. Ἡ ἐπαρχία ὅσα ἰδιαίτερα ἔθιμα ἔχει, προβάλλει εἰς τὸν Ἀρειον Πάγον, καὶ αὐτὸς ἀποφασίζει.

Τμ. Γ'. Κεφ. Α'. Οἱ κοινωνικοὶ νόμοι σήμερον δὲν προσδιορίζονται. § Β'. Οἱ κοινωνικοὶ νόμοι τῶν ἀειμνήστων χριστιανῶν αὐτοκρατόρων τῆς Ἑλλάδος μόνον ἰσχύουσιν κατὰ τὸ παρὸν εἰς τὴν ἀνατολικὴν Χέρσον Ἑλλάδα. § Γ'. Ὁ Ἀρειος Πάγος νὰ φροντίσῃ νὰ μεταφέρῃ εἰς τὴν σημερινὴν ἐλληνικὴν γλῶσσαν τοῦτο τὸ μέρος τῶν Βασιλικῶν, προσδιορίζων τὰς ἀντιφάσεις, κατὰ τὸ κοινῶς συμφερότερον. § Δ'. Ὁ Ἀρειος Πάγος νὰ προσκαλέσῃ τοὺς ἀρχιερεῖς τῶν ἐπαρχιῶν τῆς περιφερείας του καὶ νὰ καθυποβάλῃ εἰς τὴν ἐπίκρισιν αὐτῶν τὴν ἐκλογὴν ταύτην τῶν κοινωνικῶν Νόμων καὶ ἐπικυρωθεῖσαν οὕτω νὰ δημοσιεύσῃ διὰ τοῦ τύπου. § Ε'. Ἄν ἡ Ἐθνικὴ Βουλὴ λάβῃ τὴν περὶ τούτου φροντίδα, ὁ Ἀρειος Πάγος παύει φροντίζων.

Τμ. Δ'. Κεφ. Α'. § Δ'. Ὁ Ἀρειος Πάγος, εἰς τὴν διανομὴν τῶν δοσιμάτων εἰς τὰς ἐπαρχίας, δὲν δύναται νὰ καταλύσῃ ὅσα ὅσαι ἐπαρχίαι ἰδιαίτερώς ἔχουσιν ἔθιμα, ἂν αὐτὰ ἀποδειχθῶσι μιᾷς ἑκατονταετηρίδος τοῦλάχιστον ἔθιμα.

Τμ. Σ'. Κεφ. Α'. § Α'. Ἀπὸ τὰ αὐτὰ Βασιλικά νὰ γίνῃ καὶ τούτων ἐκλογὴ. § Β'. Ἡ ἐκλογὴ

να είναι ανάλογος με τους καιρούς και τὰς περιστάσεις. § Γ'. Να καθυποβληθῇ καὶ αὐτῶν ἡ ἐκλογή εἰς τὴν ἐπίκρισιν τῶν ἀρχιερέων διὰ τοῦ Κριτηρίου τοῦ Ἀρείου Πάγου. § Δ'. Ἐὰν ἡ Ἐθνικὴ Βουλὴ φροντίσῃ καὶ περὶ τούτων, ὁ Ἀρειὸς Πάγος παύει φροντίζων. § Ε'. Εἰς τὰ θαλάσσια ἡ Ἀνατολικὴ Χέρσος Ἑλλάς ν' ἀκολουθήσῃ ὁποῖους ἐγκρίνη ἡ Ἐθνικὴ Βουλὴ. § Σ'. Εἰς τὰ ἐμπορικὰ παραδέχεται ἡ Ἀνατ. Χ. Ἑλλάς ἐπὶ τοῦ παρόντος τὸν Ἐμπορικὸν Κώδικα τῆς Γαλλίας, ἂν καὶ ἡ Ἐθνικὴ βουλὴ δέχεται αὐτόν.

703

1821. Κοινὸν Γράμμα τῶν κατοίκων Ἀνδρου, δι' οὗ ὁμοθυμαδὸν ἀπεφασίσθησαν τὰ κάτωθι, ἐν 36, σ. 243, ἐκ Κώδικος μ. Ἀνδρου καὶ Σύρου, φ. 114β.

«... τὸ νὰ ἐκλέγωνται τέσσαρες ἐκ τῶν προυχόντων καὶ νὰ δέχωνται τὴν ἐξουσίαν καὶ τὴν καλὴν διοίκησιν τῆς πατρίδος εἰς διάστημα ἑνὸς μηνὸς ὁλοκλήρου καὶ τελειωθέντος τοῦ μηνὸς νὰ παραιτοῦνται τῆς ἐξουσίας αὐτοὶ οἱ τέσσαρες καὶ ἀντὶ τούτων νὰ ἐκλέγωνται ἄλλοι τέσσαρες...».

704

1821. Διὰ τοῦ ὑπ' ἀριθ. 651, ἀπὸ 19 Μαρτίου 1825, ἐγγράφου Ὑπουργείου Δικαιοσύνης,

ἐν 40, σ. 414, «... ἡ ἐποχὴ τῆς ἐγείσεως τῶν Ἑλλήνων ἀρχεῖται ἀπὸ τῆς α' Ἀπριλίου 1821 ὥστε ὑποθέσεις (ὁποιοῦδήποτε εἶδους καὶ ἂν εἶναι) συνέβησαν ἀπὸ τῆς ἰσοῦς ἐκείνης ἀπαρχῆς, θέλει ἀποδέχονται, θεωροῦνται, δικάζονται καὶ ἀποφασίζονται κατὰ τὸ Πόλιτευμα τοῦ ἔθνους καὶ κατὰ τοὺς νόμους του...».

705

1821. «Στρατοπολιτικὸν Σύστημα τῆς Σάμου».

Ἐκθεσις τοῦ τοπικοῦ συστήματος τῆς Σάμου, διοργανωθέντος παρὰ τοῦ ἀρχηγοῦ αὐτῆς Λ. Λυκούργου, ἀπὸ τὰς ἀρχὰς Μαΐου τοῦ 1821, α' ἔτους τῆς ἐλευθερίας, ἐν 342, 2, σ. 121-128 καὶ ἐν 325, σ. 81-88.

«... Μέλη τοῦ Πολιτικοῦ Συστήματος εἶναι α) ὁ Γενικὸς Διοικητὴς τῆς πατρίδος, β) οἱ τρεῖς πολιτικοὶ Κριταί, ἐκλεγόμενοι κατ' ἔτος ἐπὶ συνελεύσεως τῶν δεκαοκτὼ χωρίων τῆς νήσου, γ) ὁ γραμματεὺς τοῦ Γενικοῦ Διοικητηρίου, δ) οἱ Ἐφοροὶ ἐκάστου χωρίου, ἐκλεγόμενοι κατ' ἔτος ἐπὶ κοινῆς συνάξεως τῶν ἐγχωρίων ε) ὁ ἀστυνόμος, ὁ λιμενάρχης καὶ οἱ τελῶναι. Χρὴν τοῦ Γενικοῦ Διοικητοῦ... νὰ θεωρῇ τὰς ἐγκληματικὰς ὑποθέσεις ἢ διαφορὰς καὶ νὰ παιδεύῃ τοὺς ἐγκληματίας ἢ ἀτάκτους, κατὰ τὴν περὶ πολιτικῶν ἀμαρτημάτων τοπικὴν νομοθεσίαν...».

Χρὴν τῶν πολιτικῶν Κριτῶν α) νὰ κρίνουν ὅλας τὰς πολιτικὰς ὑποθέσεις κατὰ τὸ νομικὸν τοῦ Ἀρμενοπούλου... λείποντες ὅμως ἀπὸ τοῦ νὰ θεωρῶσι παλαιὰς τελειωμένας ὑποθέσεις...».

Χρὴν τῶν καθ' ἕκαστον χωρίον Ἐφόρων... νὰ θεωρῶσιν ὡς εἰρηνοποιοὶ κριταὶ μόνον τὰς μικρὰς πολιτικὰς διαφορὰς τῶν ἐγχωρίων των...».

706

1821. Φιρμάνιον σ. Μαχμούτ Β', ὑπὲρ μ. Ἀγαθοῦ πόλεως Ἡσαΐα, ἐν 11, σ. 167-71.

707

1822. Προσωρινὸν Πολίτευμα τῆς Ἑλλάδος (Ἐπιδαύρου), τῆς 1 Ἰανουαρίου, ἐν 228, τ. 2, σ. 11-36, ἐξ ἄρθρων 110.

ἡζ'. Τὸ Ἐκτελεστικὸν Σῶμα νὰ διορίσῃ ἐπιτροπὴν συγκειμένην ἀπὸ τὰ ἐκλεκτότερα καὶ σοφώτερα μέλη τῆς Ἑλλάδος, τῶν ὁποίων ἡ ἀρετὴ νὰ ᾔηται ἐγνωσμένη, διὰ νὰ συνθέσωσι Κώδικας Νόμων, πολιτικῶν, ἐγκληματικῶν, καὶ ἐμπορικῶν, οἱ ὁποῖοι, καθὼς καὶ ἅπας νόμος, καθυποβάλλονται, εἰς τοῦ Βουλευτικοῦ καὶ Ἐκτελεστικοῦ Σώματος τὴν ἐπίκρισιν καὶ ἐπικύρωσιν.

ἡη'. Ἀχρὶ τῆς κοινοποιήσεως τῶν εἰρημένων κωδίκων, αἱ πολιτικαὶ καὶ ἐγκληματικαὶ διαδικασίαι βάσιν ἔχουσι τοὺς Νόμους τῶν ἀειμνήστων Χριστιανῶν ἡμῶν αὐτοκρατόρων, καὶ τοὺς παρὰ τοῦ Βουλευτικοῦ καὶ Ἐκτελεστικοῦ ἐκδιδομένους Νόμους. Διὰ δὲ τὰ ἐμπορικά, ὁ Ἐμπορικὸς τῆς Γαλλίας Κώδιξ μόνος ἰσχύει εἰς τὴν Ἑλλάδα...

708

1822. Ὁργανισμὸς (Προσωρινὸν Πολίτευμα τῆς νήσου Κρήτης), ἐν 228, τ. 3, σ. 113-124 καὶ ἐν 208, σ. 120-127.

«... κθ'. Ἔως νὰ ἐκδοθῶσι νόμοι, εἰς τὰ πολιτικὰ καὶ ἐγκληματικὰ Κριτήρια θέλουν εἶναι εἰς χρῆσιν οἱ νόμοι τῶν ἀειμνήστων ἡμῶν αὐτοκρατόρων...».

709

1822. Ὁργανισμὸς τῶν Ἑλληνικῶν Ἐπαρχιῶν, τῆς 30 Ἀπριλίου, ἐν 228, τ. 3, σ. 62-68.

λγ'. Οἱ αὐτοὶ (δημογέροντες) ἐκτελοῦσι τὰ χρέη τῶν εἰρηνοποιῶν Κριτῶν.

710

1822. Συμφωνητικὸν γράμμα κατοίκων Μοσχόπολεως, ὅτι «ἔγινεν ἀπόφασις νὰ πωληθοῦν τὰ ὀσπήτια καὶ τόποι τῶν φευγόντων...», ἐν 236, σ. 189.

711

1822. Διαταγὴ τῆς ἡμέρας, 2 Μαρτίου, τοῦ Θ. Κολοκοτρώνη, πρὸς τοὺς ἀρχηγούς, καπετανέους καὶ λοιποὺς ἀδελφοὺς στρατιώτας (ἐκ 15 ἄρθρων), ἐν 154, τ. 1, σ. 171-172.

«... Ἀπὸ τοὺς στρατιωτικὸς νόμους, οἱ ὁποῖοι εἶναι καὶ προγονικοὶ μας καὶ τώρα πάλιν δεκτοὶ εἰς τὴν πατρίδα μας, κρίνω δίκαιον καὶ ἀναγκαῖον νὰ σᾶς γράψω τινάς, νὰ τοὺς φυλάττωμεν ὅλοι ἐξ ἴσου διὰ τὸ καλὸν μας μερικῶς καὶ διὰ τὸ καλὸν τῆς πατρίδος μας...».

712

1822. Έγγραφον, τῆς 5 Αὐγ., τῶν «κοινῶν διοικητῶν τῆς νήσου Σαντορίνης»,
πρὸς τοὺς Διοικητὰς Ὑδρας, ἐν 192, σ. 7-10.

«... ἐν τῷ μεταξὺ δὲ τούτῳ εἶδομεν ἀνελπίστως νὰ μᾶς διορίσωσιν Κριτήρια διάφορα, πρῶτα καὶ δεύτερα καὶ τρίτα καὶ πολλὰ ἄλλα καὶ βραμπακτίδας καί, ἐκτὸς τῶν Κριτήρων, Νοταρίους καὶ Γραμματικούς μὲ ἀδράς πληρωμάς, τόσον ὅπου σχεδὸν ὅλον τὸ Δέκατον τοῦ τόπου μας, δὲν ἔφτανεν ὅλο γιὰ νὰ πληρῶνεται αὐτοὶ οἱ Κριταὶ καὶ Γραμματικοί. Ταῦτα βλέπων ὁ κοινὸς λαός, χωρὶς κανέναν ὁδηγὸν ἐκινήθησαν λέγοντες, ὅτι δὲν δεχόμεθα τοιαῦτα ἀσυνήθιστα πράγματα... καὶ ἔβαλλαν ἐκλέγοντες ἄλλους διοικητὰς, κατὰ τὴν γνώμην τους, ὡσὰν ὅπου οἱ πρῶτοι, οἱ διορισθέντες ἀπὸ τοὺς Ἀρμοστὰς δὲν ἦσαν ἐκλελεγμένοι ἀπὸ τὸν λαόν, ἀλλ' ἀναμεταξύ των, ἀπὸ μερικοὺς καὶ σχεδὸν μόνους ἀπὸ τὴν θέλησιν καὶ εὐχαρίστησιν τοῦ ἐδῶ Ἐπαρχοῦ. Οἷτινες μ' ὅλον ὅπου εἶδον τὸ κίνημα τοῦ λαοῦ, πάλιν αὐτοὶ δὲν ἔπαυον καὶ σχεδὸν δὲν παύουν ἀπὸ τοῦ νὰ διενεργῶσιν τὰ πρὸς καταδρομὴν, μὲ τρόπους δολιότητος καὶ σφοδριότητος. Διὰ τοῦτο καὶ ἡμεῖς... γράφομεν πρὸς τὴν εὐγενεῖάν σας ταῦτα διὰ νὰ εἰδοποιήσῃτε τὴν ἀλήθειαν... ὡσὰν ὅπου ὁ λαός, εἶναι πολλὰ ἀγγιγμένος καὶ παραπονεμένος καὶ δυνατὰ ἐνζημιωμένος καὶ ἀπὸ αὐτοὺς τοὺς πρώην διοικητὰς καὶ περισσοτέρως δὲ ἀπὸ τὸν Ἐπαρχόν τους, τὸν ὅποιον ἐγγράφως τὸν εἰδοποίησεν ὁ λαὸς ὅλος, ὅτι δὲν τὸν γινώσκουν Ἐπαρχόν τους, ἀλλὰ νὰ τραβιχθῇ εἰς τὰ ἴδια του καὶ ἀρκετὴ εἶναι ἡ παρὰ μᾶς νὰ διοικῇ τὸν ἑαυτοῦ τοῦ, ἢ δὲ τιμωρὸς του δὲν παύει ἀπὸ τοῦ νὰ κουστούτῃ...»

713

1822. Φιρμάνιον περὶ τῶν προνομίων μ. Βερσείας,
ἐν 133, σ. 75-78 καὶ ἐν 33, σ. 284-289.

714

1822. Ψήφισμα τοῦ Βουλευτικοῦ ὑπ' ἀριθ. 60,
ἐν 24, τ. Α', σ. 89.

«Ὅλαι αἱ κρίσεις καὶ ἀποφάσεις, ὅσαι ἐγένοντο ἐν καιρῷ τῆς καταργηθείσης τουρκικῆς δυναστείας, κατὰ τὸ παρόν, νὰ μὴ θεωρῶνται, οὔτε διαφοραὶ περὶ τούτων νὰ εἶναι δεκταί, ἕως ὅτου νὰ διορισθῇ τὸ δικανικὸν Δικαστήριον καὶ νὰ ἐκδοθῇ ὁ περὶ τούτου νόμος».

715

1823. Νόμος τῆς Ἐπιδαύρου, ἥτοι Προσωρινὸν Πολίτευμα τῆς Ἑλλάδος,
κατὰ τὴν ἐν Ἀστρεὶ Β' Ἐθνικῇ Συνέλευσιν, ἐκ κεφ. 10 καὶ ἄρθρων 99, ἐν 228, τ. 2,
σ. 125-159.

(«§ π'. Τὸ Βουλευτικὸν Σῶμα νὰ διορίσῃ ἐπιτροπὴν, συγκειμένην ἀπὸ τὰ ἐκλεκτότερα καὶ σοφώτερα μέλη τῆς Ἑλλάδος, ... διὰ νὰ συνθέσωσι Κώδικας... Ἀχρεὶ δὲ τῆς κοινοποιήσεως τῶν εἰρημένων Κωδίκων, κατὰ μὲν τὰ Ἐγκληματα καὶ Πολιτικά ἰσχύουσιν

οἱ Νόμοι τῶν ἡμετέρων ἀειμνήστων χριστιανῶν αὐτοκρατόρων τῆς Κωνσταντινουπόλεως, τὸ Ἀπάνθισμα τῶν Ἐγκληματικῶν τῆς Β' Ἐθν. Συνελεύσεως . . . καὶ οἱ ἀπὸ τὴν Διοίκησιν ἐκδιδόμενοι Νόμοι. Κατὰ δὲ τὰ Ἐμπορικὰ ἰσχύει μόνος τῆς Γαλλίας ὁ Ἐμπορικὸς Κώδηξ.

§ πδ'. "Οἱ οἱ κοιτὰ ὑπόκεινται εἰς εὐθύνας, κατὰ τοὺς περὶ Κοιτῶν Βυζαντινοὺς χριστιανικοὺς Νόμους, καὶ τὸ Βουλευτικὸν δικάζει αὐτούς . . .»).

716

1823. Ἐγγραφον τοῦ Ὑπουργοῦ Θρησκείας πρὸς τοὺς δημογέροντας τῆς Ζάχολης (Κορινθίας), ἀπὸ 28 Ἰουλίου, ἐν 44, σ. 268, ἀριθ. 140.

« . . . ἐὰν ὁ Ε., ἐν ᾧ ὑπάνδρευσε τὸν νίον του, δὲν τῷ ἐχώρισε καὶ μερίδιον ἐκ τῆς περιουσίας του, δὲν εἶναι ὑπόχρεως οὐδὲ ἤδη, μετὰ τὸν θάνατον αὐτοῦ τοῦ νιοῦ του, νὰ δώσῃ εἰς τοὺς ἐγγόνους του . . . Εἰ δὲ καὶ θελήσῃ ζῶν νὰ μοιράσῃ τὸ πρᾶγμα του εἰς τὰ παιδιά του, πρέπει νὰ τὸ μοιράσῃ εἰς πέντε, ἴσα μερίδια, ἐν διὰ τὸν ἑαυτὸν του καὶ τέσσαρα παιδιά του ἀρσενικά καὶ θηλυκά. Οὕτως ἔχει τὸ δίκαιον, οὕτως οἱ θεῖοι καὶ ἱεροὶ νόμοι διαλαμβάνουσιν . . .».

717

1823. Ἐγγραφον, ἀπὸ 22 Μαΐου, τοῦ Ὑπουργοῦ Θρησκείας, ἐν 44, σ. 247, ἀριθ. 80.

« . . . κατὰ τοὺς θείους καὶ ἱεροὺς νόμους, κειμένους ἐν σελ. 326 καὶ σελ. 328 τοῦ σεβαστοῦ Ἀρμενοπούλου, κάμνουσι ἡ γυνὴ συνεισφορὰν τῆς προικὸς τῆς, μοιράζει ἐξ ἴσου μετὰ τῶν λοιπῶν ἀδελφῶν αὐτῆς τὴν περιουσίαν τοῦ πατρὸς αὐτῆς».

718

1823. Πρᾶξις 972, ἀπὸ 3 Σεπτ., τοῦ Ὑπουργοῦ Θρησκείας, ἐν 44, σ. 282, ὅτι «τῶν αἵρετῶν κοιτῶν ἡ ἀπόφασις εἶναι ἀπαράτρεπτος, κατὰ τοὺς νόμους τοὺς κειμένους ἐν τῷ ἱερῷ Ἀρμενοπούλῳ».

719

1823. Ἀπόφ. 1069, ἀπὸ 13 Σεπτ., τοῦ Ὑπουργοῦ Θρησκείας, ἐπὶ κληρονομικῆς ὑποθέσεως, ἐν 44, σ. 287–288, ἀριθ. 194.

« . . . οἱ ἱεροὶ νόμοι τῆς δίδουσι νὰ κάμῃ συνεισφορὰν τῆς προικὸς τῆς, διὰ νὰ συγκληρονομήσῃ, πλὴν ἡ ἄνωθεν (= ἀνέκαθεν;) καὶ ἀτ' ἀρχῆς ἐπικρατήσασα συνήθεια τῆς Πελοποννήσου τὴν ἀποκλείει ἀπὸ τὸ δικαίωμα τοῦτο . . .».

720

1823. Ἐγγραφον 1157, τοῦ ὑπουργείου Θρησκείας, ἀπὸ 23 Σεπτ., ἐπὶ κληρονομικῆς διαφορᾶς,

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

ἐν 44, σ. 292, ἀριθ. 207.

«... ἕτερος νόμος, ἄγραφος καὶ ἐκ συνηθείας ἀνέκαθεν καὶ ἀπ' ἀρχῆς ἐπεκράτησε εἰς Πελοπόννησον, ἀναιρεῖ τοῦτον τὸν νόμον (περὶ συνεισφορᾶς τῆς προικὸς πρὸς συμμετοχὴν εἰς τὴν κληρονομίαν) ...».

721

1823. Ἀπόφασις, 25 Σεπτ., ἐν Παροικίᾳ τῆς Πάροῦ, τοῦ ἐπαρχικοῦ κριτηρίου,

ἐπὶ κληρονομικῆς ὑποθέσεως, ἐν 44, σ. 293–294, ἀριθ. 211.

«... ἐπειδὴ... εὗρομεν τὴν διαθήκην αὐτοῦ κατὰ πολλοὺς τρόπους ἀντιβαίνουσιν εἰς τὰ τοπικὰ ἔθιμα, διὰ τοῦτο ἀποφασίζομεν... νὰ ἀποτιμηθῇ ὅλη ἡ περιουσία... καὶ ἐξ αὐτῆς ὅλης νὰ ἐξαχθεῇ πρῶτον τὸ χρέος του, τὰ ἐξοδα ὅλα τῆς ψυχῆς του καὶ τῆς ταφῆς, τὸ κατὰ τὴν ἐπικρατοῦσαν τῆς ἐπαρχίας ταύτης συνήθειαν ἐπταμοῖριον τῆς γυναικὸς του...».

722

1823. Ἀρ. ΙΑ' τῶν Πρακτικῶν τῆς Ἐθν. Συνελεύσεως, ἐν Ἀστρεῖ, 1 Ἀπριλίου,

ἐν 228, τ. 2, σ. 104–109. Διορίζεται ἐπιτροπὴ ἐκ τῶν ἀρχιεπισκόπου Ρέοντος καὶ Πρακτοῦ, τοῦ ἐπισκ. Παλαγγίου, τοῦ ἱερομ. Βενιαμίν Ασβίου, τοῦ ἱερομ. Γερασίμου Παππαδοπούλου, τοῦ ἱεροδ. Γρηγορίου Κωνσταντῆ, τοῦ Πανούτσου Νυταρᾶ, τοῦ Ἰω. Ζαΐμη, τοῦ Γ. Αἰνιάν, τοῦ Ἰω. Κοντουμᾶ, ἡ ὁποία νὰ ἐκθέσῃ τὰ κυριώτερα τῶν ἐγκληματικῶν ἐκ τοῦ προχείρου, ἐρανιζομένη ἀπὸ τοὺς νόμους τῶν ἡμετέρων ἀειμνήστων Βυζαντινῶν Αὐτοκρατόρων καὶ ἄλλοθεν...».

723

1823. Ὁργανισμὸς τῶν Κριτηρίων τῶν ἐπαρχιῶν τῆς νήσου Κρήτης, ἐξ ἄρθρων 33,

ἐν 228, τ. 4, σ. 28–32. Οἱ εἰρηνοποιοὶ κριταὶ κρίνουν ἀνεκκλήτως μέχρι 50 γροσίων τὰ πρῶτα Κριτήρια μέχρι 200 γροσίων. Αἱ ἀποφάσεις τοῦ Ἀνωτέρου Κριτηρίου ἐκκαλοῦνται εἰς τὸ Ἀνώτερον τῆς Ἑλλάδος Κριτήριον. Τὰ Κριτήρια κρίνουν κατὰ τοὺς νόμους τῆς Ἐθνικῆς Διοικήσεως, κατὰ τὸν § π' τοῦ Προσ. Πολιτεύματος τῆς Ἑλλάδος. Αἱ ἐμπορικαὶ ὑποθέσεις κρίνονται ἀνεκκλήτως δι' αἵρετοκρισίας, ἐκ πέντε μελῶν, ἐξ ὧν ἐν διορίζει ὁ Ἐπαρχος καὶ ἀνὰ δύο οἱ διάδικοι. ἄρθρα 1, 11, 15, 20, 32 καὶ 33.

724

1823. Ὁδηγίαι τοῦ Βουλευτικοῦ πρὸς ἐπαρχιακὸν Κριτήριον,

ἐν 228, τ. 2, σ. 156 καὶ 463, καὶ ἐν 352, σ. 293.

17 Σεπτ. «... εἴτα ἀνεγνώσθη ἀναφορὰ τινων Καλαμιωτῶν, ἀναφερόντων, ὅτι... ἐπειδὴ τοπικὴ συνήθεια εἶναι, οἱ υἱοὶ νὰ κληρονομῶσι καὶ ὄχι αἱ κόραι καὶ γαμβροί...». 25 Σεπτ.

«Ἐτι ἀνεγνώσθη ἔγγραφον τοῦ ἐπαρχιακοῦ Κριτηρίου, περὶ τῶν ἀναφορῶν τῆς τῶν Καλαμιωτῶν κληρονομίας, ὁμοῦ καὶ διάφοροι γινώμαι, ὅπου ἐδόθησαν παρὰ τινων, δι' οὗ διαπυρρύνεται, ἂν τοῦ δίδεται ἄδειαν νὰ κρίνῃ κατὰ τοὺς Νόμους τῶν ἀειμνήστων αὐτοκρατόρων, ἢ κατὰ τὰς τοπικὰς συνηθείας». 26 Σεπτ. «... ἐδόθη ἡ ἀπόφασις τοῦ Βουλευτικοῦ... περὶ τῆς διαφορᾶς τῶν Καλαμιωτῶν, ὅτι νὰ τὴν θεωρήσωσι κατὰ τοὺς Νόμους...».

725

1823. Πρακτικὸν ζ' συνεδριάσεως τῆς συνελεύσεως τῶν προκρίτων καὶ ἀρχηγῶν τῆς Στερεᾶς Ἑλλάδος ἐν Μεσολογγίῳ, τῆς 31 Δεκ., ἐν ἐφ. Τὰ Ἑλληνικὰ Χρονικά, φ. 6 τῆς 19 Ἰαν. 1824.
«... ι'. Οἱ στρατιωτικοὶ νὰ μὴ θεωροῦν κρίσεις, μήτε νὰ παίρνουν τζερεμέδες καὶ ἄλλα δοσίματα ἀπὸ τὸν λαόν».

726

1823. Φιρμάνιον ὑπὲρ μ. Κρήτης Καλλινίκου, ἐν 266, σ. 237–245.

727

1823. Ὑποχρεώσεις τῶν «καλῶν κατηχητῶν» τῆς νήσου Νάξου, ἐν 195, σ. 125–126.

728

1824. Πρακτικὸν τῆς ἐν Σαλόνικα ἑθνικῆς Συνελεύσεως, ἀπὸ 24 Ἀπριλίου, τῶν πολεμικῶν καὶ πολιτικῶν πληρεξουσίων τῆς Στερεᾶς Ἑλλάδος, ἐν ἐφ. Τὰ Ἑλληνικὰ Χρονικά, φ. 36 τῆς 3 Μαΐου 1824.
«... γ'. Οὔτε πολεμικὸς οὔτε πολιτικὸς ἔχει τὴν ἄδειαν νὰ κάμνῃ κρίσεις ἀλλὰ νὰ διορισθῶσιν εἰς κάθε ἐπαρχίαν κριτήρια, κατὰ τοὺς νόμους τοῦ ἔθνους...».

729

1824. Σύμβασις, 16 Νοεμβρίου, ἐν χ. Τρίκκερι τοῦ Βόλου, ἐν 341, σ. 11–12.

«Διὰ τοῦ παρόντος συμφωνητικοῦ γράμματος, δηλοποιῶ ἐγὼ ἡ Ο.Χ., ὅτι μὲ κοινήν μου γνώμην καὶ αὐτοθέλησίν του, δίδω τὸ ἐλεύθερον τοῦ πρώην ἀνὴρ μου Νικολὸ Ν. νὰ ὑπανδρευθῇ, μὲ τὸ νὰ εἴμεσθεν ἄκληροι, ὅπου τὸν φωτίσει ὁ Θεός. Λοιπὸν ἀπὸ τὴν σήμερον καὶ εἰς τὸ ἐξῆς τὸν κατασταίνω ψυχονιόν μου εἰς ὅλα μου τὰ ὑποστατικά, μητρικά μου καὶ πατρικά μου, κινητὰ καὶ ἀκίνητα ἴδιον ἐξουσιαστήν. Αὐτὸς δὲ ὁ Νικολὸς νὰ μὲ περιποιεῖται καὶ νὰ μὲ διαφυλάττῃ ὡς μητέρα του καὶ νὰ κατοικῶ εἰς τὸ σπίτι του μέχρι τελευταίας μου ἀναπνοῆς... Εἰ μὲν δὲ ὁ Νικολὸς παράβῃ τὴν ὑπόσχεσίν του, νὰ εἶμαι ἰδία νοικοκυρὰ εἰς ὅλον τὸ πρᾶγμα μου καὶ ὁ Νικολὸς ἀποξενωμένος... Ὅποιος δὲ ἤθελε παρέβῃ τὴν παροῦσαν μου διαθήκην, νὰ ἔχῃ τὰς ἀρὰς τῶν ἁγίων 318 θεοφόρων Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας μας...».

730

1824. «Ὁδηγίαι τῶν Δικαστηρίων», ἐν Μεσολογίῳ, ἀπὸ 21 Φεβρ., ἐξ ἄρθρων 90, δυνάμει τοῦ ὑπ' ἀριθ. 314 (414) τοῦ 1823 Θεσπίσματος τοῦ Βουλευτικοῦ Σώματος, ἐν 44, σ. 309–317.

731

1824. «Καταγραφὴ τῆς προικὸς», νοταρίου Πούλου, Ἀθηνῶν, ἐν 297α, σ. 88–89.

«Καταγραφὴ τῆς προικὸς τῆς Μ. . . ἐλθούσης εἰς γάμον μετὰ τοῦ Α.Τ., τὴν ὁποίαν (προῖκα) παραλαμβάνει αὐτὴ καθ' ἑαυτήν . . . καὶ μετρητὰ γρόσια 300. Τάσσει καὶ ὁ γαμβρός, χάριν προγαμιαίας δωρεᾶς, γρόσια 201. Χαρίζει ὁ πατὴρ εἰς τὸν γαμβρόν, εἰς λόγον προικὸς, χωράφι . . . καὶ φυτεῖαν . . .».

732

1824. Γνωμοδότησις Ὑπουργείου τοῦ Δικαίου, ὑπ' ἀριθ. 487, τῆς 20 Ἰουνίου,

ἐν 44, σ. 330–331, ἀριθ. 270.

« . . . επικρατεῖ δὲ μᾶλλον καὶ συνήθεια, εἰς διάλυσιν πολυχρονίου (ἀτέκνου) γάμου, ὥς οὗτος, ἐτῶν 15, νὰ γίνεται τριμοιρία, κατὰ τὴν Νεαράν τοῦ κυροῦ Ἀθανασίου πατριάρχου, οὐχὶ δὲ νὰ λαμβάνῃ ἕκαστος τὰ ἴδια, κατὰ τὴν Νεαράν τοῦ κυροῦ Λέοντος . . . ».

733

1824. Γνωμοδότησις Κ. Μεταξᾶ καὶ Ἰω. Θεοτόκη πρὸς τὸ Ὑπουργεῖον τοῦ Δικαίου,

ἐν 44, σ. 336, ἀριθ. 275.

« . . . ἐννοοῦνται ὑπὸ τὸ ὄνομα προικὸς καὶ ὅσα δωρεὰν ἐδόθησαν εἰς τὴν νύμφην ἄχρι τῆς στιγμῆς τοῦ στεφανώματος . . . ».

734

1824. «Περὶ Ὁργανισμοῦ τῶν Δικαστηρίων», ἐκ 18 κεφαλαίων, ἐν 44, σ. 356–357, ἀριθ. 326.

735

1824. Ἀπόφασις Δημογερόντων Ναούσης τῆς νήσου Πάροῦ, ὡς αἵρε-
τῶν κριτῶν, ἀπὸ 2 Δεκεμβρίου,

ἐν 44, σ. 380–381, ἀριθ. 375.

« . . . ἀκολουθοῦντες τὴν ἀνέκαθεν παλαιὰν συνήθειαν τῆς νήσου μας, τὴν ὁποίαν καὶ αἱ πέριξ νῆσοι ὑπηρετοῦσι : ἵνα, ὅποτεν θάτερος τοῦ ἀνδρογόνου τελευτήσῃ ἄκληρος, ὁ ζῶν

νέμεται τοὺς καρποὺς ἀπάσης τῆς περιουσίας τοῦ τελευτηκότος, ἄχρι οὗ μένει ἀνύπανδρος. Ἀποφασίζουσιν, ὅτι ὁ . . . Α. δικαιούται ἀνεροχλήτως νὰ νέμεται τοὺς καρποὺς ὅλων τῶν πραγμάτων τῆς μακαρίτισσας . . . ἕως ὅτου ζεῖ, χωρὶς νὰ ἡμπορῇ νὰ φθείρῃ ἐξ αὐτῶν ἄχρι καὶ τοῦ ὀβολοῦ, διὰ νὰ μένῃ σῶα καὶ ἀπαραιμείωτος. Μετὰ τὸν θάνατόν του, ἡ περιουσία αὕτη εἰς τοὺς νομίμους πλησιεστέρους συγγενεῖς τῆς πρεσβυτέρας του, πρὸς τοὺς ὁποίους νὰ ἀποδώσῃ ἤδη ὅλην τὴν κινητὴν αὐτῆς περιουσίαν, ἣτις δὲν δίδει εἰς αὐτὸν καρπὸν, οἷον ρουχικά, μαλαγματικά, καὶ λοιπά, οὕτω συνιστᾷ (= συνωδᾷ) τῇ παλαιᾷ τοπικῇ συνηθείᾳ . . .».

736

1824. Γνωμοδότησις Ὑπουργείου Θρησκευμάτων πρὸς τὸν Ἐπαρχον
Θηβῶν, ἀπὸ 8 Δεκεμβρίου,
ἐν 44, σ. 386, ἀριθ. 378.

« . . . περὶ τοῦ ἀτέκνου χηρεύσαντος, ὅτι, ἐπιστηριζόμενος εἰς τὴν Νεαράν τοῦ κυροῦ Ἀθανασίου, ζητεῖ νὰ λάβῃ τὸ τρίτον ἐκ τῆς προικὸς τῆς ἀποθανούσης γυναικὸς του . . . Ἡ ἐν τῷ Ἀρμενοπούλῳ Νεαρά εἶναι ἀπόσπασμα καὶ μέρος τῆς ὅλης Νεαρᾶς τοῦ κυροῦ Ἀθανασίου, εἰς τὴν ὁποίαν . . . διορίζει τὴν μὲν τριμερίαν εἰς τοὺς γεννήσαντας τέκνα καὶ ἔπειτα ἀπέθανε τὸ ἐν μέρος καὶ τὰ τέκνα ὁμοίως . . . εἰ δὲ καὶ ἔχει (ἡ γυνὴ) συγγενῇ καὶ ἀποθάνῃ χωρὶς νὰ γενήσῃ πατρίσσι καὶ ἰδίᾳ, τότε μόνον, ἕνα κραββατοστρώσιον διορίζει ἡ αὐτὴ Νεαρά . . . νὰ λαμβάνῃ. Τὰς πάντα εἶναι καταστρωμένα εἰς πλάτον (= πλάτος) καὶ εἰς τὸν ἐλλειπτικὸν Ἀρμενοπούλον καὶ εἰς τὸν Βλασπάρην καὶ εἰς τὸν Βαλσαμῶνα καὶ λοιποὺς νομικοὺς . . . ».

737

1824. Προικοπαράδοσις νοταρίου Πούλου, Ἀθηνῶν,
ἐν 297α, σ. 70-72.

« ἡ προικοπαράδοσις τῆς νεονύμφου Ε. . . . ἐρχομένης εἰς γάμον μετὰ τοῦ Σ.Κ. γινομένη ἀπὸ τοὺς ἀδελφούς αὐτῆς Α. καὶ Γ. ἐπιστασίᾳ τῶν θείων αὐτῆς Α. Τ. καὶ Σπ.Τ. καὶ τῆς αὐταδέλφης τῆς Ε. γυναικὸς Μ.Π. . . . Τάσσει καὶ ὁ νυμφίος Σ.Κ. χάριν προγαμιαίας δωρεᾶς γρόσια 301 . . . Χαρίζουσι καὶ οἱ ἐξαδέλφοι αὐτῆς Δ. καὶ Π.Κ.Π. ἀπὸ τὸ μερίδιόν των . . . ».

738

1824. Προικοπαράδοσις νοταρίου Πούλου, Ἀθηνῶν,
ἐν 297α, σ. 36-38.

« ἡ προικοπαράδοσις τῆς νεονύμφου Ε.Γ. ὅπου τὴν προικίζει ὁ πατὴρ αὐτῆς μὲ τὸν Ν.Γ. καὶ τοῦ δίδει τὰ κάτωθεν διὰ πατρικὸν καὶ μητρικὸν τῆς μερίδιον . . . διὰ παλληκαργιάτικο τοῦ δίνει στρέμμα ἕνα προικῆσιο μὲ ἐλαιόδεντρα πέντε . . . Τάσσει καὶ ὁ ἄνωθεν γαμπρὸς Ν.Γ. τῆς νύμφης Ε., γυνῆς αὐτοῦ, διὰ προγαμιαίαν δωρεὰν γρόσια 101 . . . ».

739

1824. Προικοπαράδοσις νοταρίου Πούλου, Ἀθηνῶν,
ἐν 297^α, σ. 56–57.

«ἡ προικοπαράδοσις τῆς νεονύμφου Σ. . . . ὅπου τὴν προικίζουν ἡ ἀδελφάδες τῆς ἡ Σ. καὶ Β., ἀπὸ πατρικὸν καὶ μητρικὸν τέλειον μερίδιον, τὰ κάτωθεν . . . καὶ διὰ νάκτι γρόσια 300 καὶ μὲ τὸ νὰ μὴν ἔχουν τὰ γρόσια, τοῦ δίδουν τὸ ἄλλο ἡμισυ ὀσπῆτιον δι' ἀμανάτι, ἕως ὅπου νὰ παραδώσουν τὰ γρόσια 300, τὸ νάκτι, ἕως μῆνες ἕξη. Τάσσει δὲ καὶ ὁ γαμπρὸς Γ.Μ. τῆς ἑαυτοῦ γυνῆς Σ. διὰ προγαμιαίαν δωρεὰν γρόσια 301 . . .».

740

1824. Κληρονομικὸς συμβιβασμὸς ἐν Ἀθηναίῃς,
ἐν 297^α, σ. 526–527.

« . . . ἐπαρρησιάζθη ἐνταῦθα ὁ Θ.Κ. μετὰ τῶν πενθερῶν αὐτοῦ Γ.Σ. καὶ γυναικὸς αὐτοῦ Σιδερῆς, ὁ ὁποῖος ἀνέφερεν, ὅτι ἀπέθανεν ἡ γυνὴ αὐτοῦ Ε., ἀφήσασα βρέφος θηλυκόν, τὸ ὁποῖον μετὰ 16 ἡμέρας ἀπέθανε καὶ ὅτι, χωρὶς νὰ παρατηρήσῃ τὸν περὶ κληρονομίας νόμον εἰς τὴν περιουσίαν τῆς θυγατρὸς του, ὅπου ἔζησεν ἡμέρας 16 μετὰ τὸν θάνατον τῆς μητρὸς αὐτῆς, ἐσυμβιβάσθη μὲ τοὺς πενθεροὺς αὐτοῦ. Ὅθεν μὲ εὐχαρίστησιν του οἰκειοθελῇ καὶ ἀβίαστην, διεμοίρασε τὴν περιουσίαν ὅπου ἐγένετο μετὰ τὸν θάνατον τῆς γυναικὸς αὐτοῦ Ε. καὶ τοῦ βρέφους ὡς ἑξῆς . . . ».

741

1824. Φιρμάνιον ὑπὲρ ἐπισκόπου Ὁστροβόου, Τζουμᾶ, Καϊλαρίων καὶ περιχώρων, Νεοφύτου, μνημ. ἐν 331, σ. 294–295.

742

1824. Πωλητήριον, ἀπὸ 1 Αὐγ., ἐν χωρίῳ Δοβρᾶς τῶν Ζαγοροχωρίων, δι' οὗ δηλοῦται, ὅτι ἐνὸς κατοίκου τοῦ χωρίου «τὸ ὀσπίτι του χρεωστεῖ βασιλικὸν δόσιμον πεκαγιὲν τῆς χώρας καὶ μὴ ἔχοντας νὰ τὰ πλερώσῃ, ἀπεφασίσαμεν, κατὰ τὸ τοπικὸν τοῦ βιλαετιοῦ καὶ ἐβγάλαμεν τὸ ἀμπέλι του . . . στὸ μεζάτι καὶ τὸ ἐπουλήσαμεν τοῦ . . . », ἐν 350, σ. 54.

743

1824. Κώδιξ τῶν Νόμων. Φυλλάδιον Α'. Ἐκ τῆς ἐν Ὑδρα τυπογραφίας (εἰς 16ον),
«Ἀπάνθισμα τῶν Ἑγκληματικῶν».

744

1824. Ἀπόφασις Δημογερόντων Ναούσης (Πάροῦ), ὑπ' ἀριθ. 375,

ἐν 44, σ. 380–381. (Πρβλ. ἐν τούτοις κατωτέρω ἀριθ. 746.)

«... ἀκολουθοῦντες τὴν ἀνέκαθεν παλαιὰν συνθήειαν τῆς νήσου μας, τὴν ὁποίαν καὶ αἱ πέριξ ἡμῶν νῆσοι ὡς νόμον ὑπηρετοῦσι, ἵνα ὁπότεν θᾶτερος τοῦ ἀνδρογύνου τελευτήσῃ ἄκληρος, ὁ ζῶν νέμεται τοὺς καρποὺς ἀπάσης τῆς περιουσίας τοῦ τελευτηκότος, ἄχρι οὗ μένει ἀνύπανδρος».

745

1824. Διανομή κληρονομίας (τῆς 27 Νοεμβρ.) ἐν Ναούσῃ (Πάροῦ), ἐν 57, σ. 187.

«... ἐπειδὴ καὶ ἡ παλαιὰ μας συνθήεια ἐπικρατεῖται, νὰ ἀπολαμβάνῃ τὸ ἀνδρογύνον, χωρὶς κληρονόμον, ἀπὸ τὰ ἑπτὰ μερίδια τὸ ἓν, ἐνθάζοντας τὰ ψυχικὰ καὶ χρέος...».

746

1825. Ἀποδεικτικόν, τῆς 30 Δεκ., Παροικίας Πάροῦ, τῆς δημοσίου Νοταρίας,

ἐν 44, σ. 188. (Πρβλ. ἐν τούτοις ἀνωτέρω ἀριθ. 744).

«... εἶναι αὕτη ἡ συνθήεια εἰς ὅλους ἐν γένει τοὺς ἐγκατοίκους ταύτης τῆς χώρας: ὅτι ὅταν πληρώσῃ τὸ κοινὸν χρέος τοῦ θανάτου ἀτεκνός, χωρὶς καμμίαν διαταγὴν, τότε τὸ ζωντανὸν πρόσωπον δὲν λαμβάνει ἄλλο τι περισσώτερον, εἰ μὴ τὸ ἐπιταμῖον ἀπὸ ὅλην τὴν κλητὴν καὶ ἀκλήτην περιουσίαν τοῦ ἀποθανόντος. Ἡ αὕτη συνθήεια ἐπικρατεῖται τόσον εἰς τοὺς ἱερεῖς, καθὼς καὶ εἰς τοὺς λαϊκοὺς...».

747

1825. Γράμμα πΚ., τῆς 21 Νοεμβρίου, ἐν 178, σ. 230.

«... νὰ μὴ τολμήσωσι, μήτε φανερώς, μήτε κρυφίως, νὰ ἐκτελέσωσι συνοικέσια ἑτεροδόξου μὲ ὁρθόδοξον, ἢ σουδίτου μὲ ραγιαδισαν, ἐπειδὴ καὶ τὸ συνοικέσιον ἐκεῖνο ἔχει νὰ διαλυθῇ...».

748

1825. Τὸ ὑπουργεῖον Δικαίου πρὸς τὸ ἐπαρχεῖον Μυκόνου καὶ Σύρου, ἀπὸ 12 Ἰαν., ἐν 44, σ. 391, ἀριθ. 390.

«... Δὲν δύναται... νὰ συγκατανεύσῃ τὸ ὑπουργεῖον τοῦτο εἰς τὸ νὰ ἐπικυρώσῃ τὰς τοπικάς, ὡς μερικὰς συνθηείας τῆς νήσου ταύτης (Μυκόνου), αἱ ὁποῖαι σχεδὸν ἐπέχουν τόπον νόμον· διότι ἡ Ἑλλὰς, ἐνωμένη εἰς ἓν διὰ τοῦ πολιτικοῦ της χάρτου, δὲν ὑποφέρει ποτὲ νὰ διοικῇται ἀπὸ μερικὸν νόμους, ἀλλ' ἀνάγκη πᾶσα νὰ εἶναι κοινὸς ὁ χάρτης οὗτος εἰς ὅλους τοὺς πολίτας, ἵνα δυνηθῇ οὕτω νὰ κατορθώσῃ τὸ ποθούμενον... καὶ τέλος πάντων τὴν ἐλάττωσιν τῶν κρισολογιῶν, αἵτινες ἐκ τῶν μερικῶν συνθηειῶν δύνανται νὰ ἐκπηγάσωσιν...» (ὑπουργὸς Δικαίου Ἰω. Θεοτόκης).

749

1825. Πρᾶξις ΛΑ' τῆς Γερουσίας, ἀπὸ 3 Μαΐου, ἐξ ἄρθρων 73, ἐν 386, σ. 45–56, «διὰ τῆς ὁποίας διευθετίζονται τὸ Κατάστημα, αἱ δυνάμεις καὶ ἡ διαδικασία τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἱεραρχίας τῆς ἐπικρατοῦσης ὀρθοδόξου Ἀνατ. Ἐκκλησίας τοῦ Ἐνωμένου Κράτους τῶν Ἰονικῶν Νήσων».

750

1825. Πρᾶξις ΛΓ' τῆς Γερουσίας τῶν Ἰονίων Νήσων, ἀπὸ 10 Μαΐου, «ὅπου ἐμποδίζει τὰς ἀπατηλὰς συνθηκὰς εἰς εἶδη, κτλ. κτλ., τὰς πλαστὰς πωλήσεις καὶ ὅπου διαλύει ὅσας τῶν εἰρημένων ἔλκουν ἀπὸ τὴν 1 Ἰαν. 1797» ἐν 386, σ. 59–63. «... εἶναι εἰς τὸ ἐξῆς ἐμποδισμένα ὅλα τὰ συμφωνητικά... καμωμένα εἴτε εἰς πράξεις νοταρικὰς ἢ μὲ τὸ μέσον μερικῶν γραμμάτων καὶ γνωριζόμενα μὲ τὸ ὄνομα σολιάτικα ἐλενθερωσίμα (λιβέλλι ὀφρανκάβιλι) δι' ἀπόλαυσιν εἰδῶν κάθε λογῆς...».

751

1825. Πρᾶξις ΛΔ' τῆς Γερουσίας, ἀπὸ 12 Μαΐου, ἐξ ἄρθρων 10, τῶν Ἰονίων Νήσων, ἐν 386, σ. 64–67, «διὰ τῆς ὁποίας διευθετίζονται καὶ περιορίζονται αἱ διατάξεις τοῦ φιδείκομίσσου».

752

1825. Πρᾶξις ΛΕ' τῆς Γερουσίας, ἀπὸ 21 Μαΐου, τῶν Ἰονίων Νήσων, ἐξ ἄρθρων 92, ἐν 386, σ. 68–90, «περὶ ἀνακαινήσεως τοῦ ἐπιτηδεύματος τῶν νοταρίων».

753

1825. Πρᾶξις ΜΔ' τῆς Γερουσίας, ἀπὸ 31 Μαΐου, τῶν Ἰονίων Νήσων, ἐξ ἄρθρων 6, ἐν 396, σ. 105–106, περὶ προτιμήσεως, «διὰ τῆς ὁποίας προσδιορίζεται ὁ καιρὸς κάθε συμφωνίας ὅπου γένη περὶ ἀνακτήσεως (ρεκούπερα) ἀγαθῶν».

754

1825. Ἀπόφασις δικαστικῆς Ἐπιτροπῆς Ναυπλίου, 8 Ἀπριλίου, ἐν 44, σ. 420, ὑπ' ἀριθ. 451. «... ἐὰν τὸ προικοσύμφωνον λέγει ρητῶς, ὅτι τὰ 200 γρόσια εἶναι τῆς συνηθείας λεγόμενα παλληκαριάτικα, ἡ ἐπικρατοῦσα συνήθεια δέχεται αὐτὴν τὴν συμφωνίαν, καὶ νὰ τὰ λάβῃ (ὁ ἀνὴρ)· εἰ δὲ καὶ ὀνομάζονται εἰς τὸ προικοσύμφωνον τὸ λεγόμενον νάχτι... νὰ ἀποδώσῃ αὐτὰ σῶα καὶ ἀνελλειπῇ πρὸς τὸν πενθερόν...».

«Συνήθεια επικρατεῖ εἰς τὰ πλείοτερα μέρη, ὅπου ὅταν ἡ γυνὴ ἀποθάνῃ πρὸ τοῦ ἀνδρός, καὶ ἄτεκνος οὖσα, χαρίζεται τῷ ἀνδρὶ ἓνα ὑποκάμισον καὶ σόβρακον καὶ τὸ λεγόμενον κραββατοστρώσι . . . τὴν δὲ ἐπίλοιπον προῖκα . . . νὰ ἀποδώσῃ . . . πρὸς τὸν . . . πενθερόν του».

755

1825. Προικοπαράδοσις, νοταρίου Πούλου, Ἀθηνῶν,
ἐν 297α, σ. 117-118.

«Ἡ προικοπαράδοσις τῆς νεονύμφου Μ. . . . ὅπου τὴν προικίζει ἡ μήτηρ αὐτῆς Κ. ἀπὸ τὸ πατρικὸ καὶ μητρικὸ πρᾶγμα, κατὰ τὸ ξωφύλλι ὅπου εἶχεν ζῶντας ὁ πατέρας της . . . καὶ διὰ νάκτι μετρητὰ γρόσια 150 . . . Τάσσει καὶ ὁ γαμβρός . . . διὰ προγαμιαίαν δωρεὰν γρόσια 101 . . .».

756

1825. Ἀπόφασις δικαστηρίου Μυκόνου, ἐκ δύο ἐπιστατῶν καὶ ἑξ
προυχόντων, ἀπὸ 21 Ἰανουαρίου,
ἐν 44, σ. 392-393, ἀριθ. 393.

(Αἱ ἐν καιρῷ γάμου δωρεαὶ τοῦ ἀνδρὸς πρὸς τὴν γυναῖκα ἐπιστρέφονται μετὰ τὸν θάνατον τῆς γυναικός.) «Κατὰ τὴν ἐπικρατούσαν τοιαύτην συνήθειαν ὅσα ἐξοδεύει τις πρὸς οἰκοδομὴν τῆς οἰκίας καὶ πραγμάτων τῆς γυναικός του δὲν ἔχει δικαίωμα νὰ τὰ ζητᾷ . . . Κατὰ τὴν τοιαύτην συνήθειαν πάντοτε, ὁ ἀνὴρ λαμβάνει καὶ διὰ κληρονομίαν μικρόν τι μέρος τῆς περιουσίας τῆς γυναικός του, ὡς πάντοτε βλέπομεν . . . Πλὴν ἡμεῖς . . . συγκαταβάσει χρώμενοι, ὡς μὴ ἔχον (ὁ ἀνὴρ) χρεῖαν τοῦ ἀναλογηθέντος μέρους ἐκ τῆς κληρονομίας ταύτης, ἀποφασίζομεν καὶ ἀνέχομεν τὸ ἀνῆκον μέρος τῆς κληρονομίας ταύτης εἰς τὸν πατέρα τῆς μακαρίτισσας.

Ὁ δὲ περὶ κληρονομίας εἰς τοιαύτας περιστάσεις τοπικὸς νόμος μας, λέγομεν ὅτι εἶναι καὶ ἔσεται ὁ αὐτός, ἔχων πάντοτε τὸ κῆρος του . . .».

757

1825. Ἐγγραφον Ὑπουργοῦ τοῦ Δικαίου πρὸς ἡγούμενον Μ. Μεγ. Σπη-
λαίου, ὑπ' ἀριθ. 391,
ἐν 44, σ. 397, ὑπ' ἀριθ. 402.

« . . . τὸ Ἑλληνικὸν Ἔθνος . . . μέχρι τελειοποιήσεώς του, ἐνομοδότησεν οἱ λαοὶ του νὰ δικάζωνται καὶ νὰ κυβερνῶνται κατὰ τοὺς Νόμους τῶν ἀειμνήστων Βυζαντινῶν Αὐτοκρατόρων μας . . . Ἐκ τῶν περιστάσεων . . . στερεῖται . . . βιβλίων νομικῶν . . . Τὸ Ὑπουργεῖον . . . ἔμαθε . . . ὅτι . . . εὗρισκονται εἰς τὸ . . . μοναστήριόν σας τὰ λεγόμενα Βασιλικά. Ὅθεν . . . σᾶς διατάττει διὰ τῆς παρούσης ὅτι τὰ νομικὰ αὐτὰ βιβλία, Βασιλικά, νὰ τὰ ἀποστείλετε πρὸς τὸ Ὑπουργεῖον τοῦτο μὲ ἐπίτηδες ἄνθρωπόν σας . . .».

758

1825. Ἐγγραφον, ὑπ' ἀριθ. 475, Ὑπουργείου Θρησκείας πρὸς Ἐπαρχον
Ἀνδρου,

ἐν 44, σ. 398, ἀριθ. 404.

«... εἰ μὲν κατὰ τὴν ἀλλόκοτον συνήθειαν τῆς νήσου ταύτης, ὁ Δ.Μ. εἶχε τὴν δύναμιν καὶ ἐπροαιρεῖτο νὰ δόσῃ αὐτὰ τὰ γρόσια (εἰς προικοσύμφωνον τοῦ ἀδελφοῦ του) εἶχε καλῶς· ἐπειδὴ ὅμως, εἴτε εἶναι πτωχός, εἴτε δὲν ἔχει προαίρεσιν νὰ τὰ δόσῃ, εἶναι ἐλεύθερος ἀπὸ τὴν συνήθειαν τοῦ τόπου, καθότι ἀπὸ τοὺς μερικοὺς νόμους εἶναι ἐπικρατέστεροι οἱ καθολικοὶ τοῦ Γένους νόμοι...».

759

1825. Τὸ Ὑπουργεῖον Δικαίου πρὸς τὸ Ἐκτελεστικὸν Σῶμα, ἀριθ. 626, ἐν 44, σ. 412-413, ἀριθ. 433.

«... Ὁ Ἀρμενόπουλος διορίζει διὰ τοὺς χηρεύοντας χωρὶς παιδίων, νὰ γίνεταί τὸ προᾶγμα των τρία μερίδια, νὰ πέσῃ τὸ ἐν ἡ ἡγεμονία, τὸ ἄλλο ἡ ἐκκλησία διὰ μνημόσυνα καὶ τὸ ἕτερον τὸ ζῶν μέρος... τὸ ὑπουργεῖον ἀγνοεῖ ἂν καὶ ἡ Διοίκησις πρέπει νὰ δεχθῇ (αὐτὴν τὴν βάσιν), διότι στοχάζεται νὰ μὴν εἶναι διόλου ἀνεκτὴ ἡ τοιαύτη Νεαρά, καὶ τόσῳ μᾶλλον, ὅσῳ ὁ αἰὼν ἐκεῖνος ἦτο ἀνομοιότατος μὲ τὸν παρόντα. Ἀν δόσῃ τὸ γ' μέρος τῆς γυναικός, ἔπεται νὰ δόσῃ καὶ τῆς ἐκκλησίας καὶ τῆς ἡγεμονίας, καὶ οὕτω νὰ ἔχῃ τὸ κῦρος ὁ Νόμος ἐκεῖνος, εἰ δὲ διὰ τὴν ἡγεμονίαν εἰσέτι οὐδὲν ἐγίγινε, ὁ Νόμος πίπτει καὶ ἀκυροῦται... Παρατηρεῖ εἰς τὸν § Η' τοῦ Ὁργανικοῦ Νόμου, ὅτι ἔχει τὴν κοινοποιήσεως τῶν... ἰσχύουσιν οἱ Νόμοι τῶν ἡμετέρων Αὐτοκρατορίας κατὰ... Αὐτὰς ὅμως τοὺς Νόμους τὸ ὑπουργεῖον, μετὰ τὰς ἀκοίβεις ἐξιχνιάσεις, δὲν ὁμολόγησε νὰ τοὺς ἐπιτέλῃ ἀκόμη, ὅθεν, καὶ διαφορετικὰ ἂν διορίζουν, ἀγνοεῖ...»

760

1825. Προίκις καὶ διανομὴ κληρ. περιουσίας, νοταρίου Ἀθηνῶν Πούλου, ἐν 297α, σ. 144-145.

«ἐπαρρησιάζθη ἐδῶ ἡ Φ.Κ., ἡ ὁποία ἔχοντας δύο θυγατέρας νόμῳ ἡλικίας, Κ. καὶ Μ., ἐβουλήθη νὰ τῆς προικίσῃ ζῶντας ἀπὸ πατρικά τους καὶ ἐδικά της, διὰ νὰ μὴν ἔχουν ἐνόχλησιν, πεθαίνοντας αὐτή, ἀπὸ τὴν ὑπανδρεμένην ἀδελφήν τους Μαρίαν, τὴν ὁποίαν ἐπροίκισεν ζῶντας ὁ πατέρας. Ἐγραψε λοιπὸν εἰς τὸ προικοσύμφωνον τῆς Κ. ... Ἀφίνει δὲ καὶ εἰς τὴν ἄλλην Μ. ...».

761

1825. Προικοπαράδοσις νοταρίου Πούλου, Ἀθηνῶν, ἐν 297α, σ. 146-147.

«ἡ προικοπαράδοσις τῆς νεονύμφου Ν.Α., ἐρχομένης εἰς γάμον μετὰ τοῦ Π.Σ., τὴν ὁποίαν παραδίδουσιν οἱ γονεῖς αὐτῆς καὶ ὁ ἀδελφός της Ν. ... καὶ μετρητὰ διδόμενα ἀπὸ τὸν ἀδελφόν της Ν. γρόσια 1000. Τάσσει καὶ ὁ νυμφίος χάρι προγάμου δωρεᾶς γρόσια 1500 ...».

762

1825. Δωρεὰ μεταξὺ συζύγων, ἐν Ἀθηναίς,

ἐν 297α, σ. 485–486.

«... Ἐπαρρησιάζθησαν ἐνταῦθα ὁ Σ.Κ. καὶ ἡ σύζυγός του Σ. ... οἱ ὅποιοι εὐχαρίστως ὡμολόγησαν, ὅτι χαρίζουν ὁ ἓνας τοῦ ἄλλου εἰς χάριν τελείαν μετὰ τὴν ἀποβίωσίν των, τὰ ἐξῆς. Ὁ μὲν ἄνδρας χαρίζει εἰς τὴν σύζυγόν του ... εἰς δωρεὰν τελείαν μετὰ τὴν ἀποβίωσίν του ... ἡ δὲ γυνὴ χαρίζει εἰς τὸν ἄνδρα μετὰ τὴν ἀποβίωσίν της, α) τὴν προγαμιαίαν της δωρεάν ... β) τὸ νάχτι ... καὶ γ) ἐλαιόδενδρα προῖκα της ... Ἡ χάρις αὐταῖς βεβαιώνονται ὅταν ἀποθάνῃ τὸ μέρος ἐκεῖνο ὅπου τῆς ἔκαμε προτῆτερα, εἰ δὲ τὸ ἐναντίον, ἀκυρώνονται ...».

763

1825. Σύνταγμα (ρουφέτιον) ἱερέων Θεσσαλονίκης,
ἐκ 10 κεφαλαίων, ἐν 94, σ. 280–281.

764

1826. Συμφωνητικὸν ἐσναφίου νταμπάκιδων (βυρσοδεψῶν) Κοζάνης,
ἐν 166, σ. 45–48.

765

1826. Συμφωνητικὸν μετρημένομενον ἐν ἀναφορᾷ πρὸς τὸ Ὑπουργεῖον
Θρησκείας, ἐκ Ναυπλίου,
ἐν 139, σ. 327.

«... δίδει ἡ γυνὴ πρὸς τὸν δεύτερον τοῦτον ἄνδρα διὰ παλληκαριάτικον ... ἂν δὲ τυχὸν ἤθελε παρουσιασθῇ ὁ πρῶτος της ἄνδρας καὶ εὐχαρίστως ἤθελε συζευχθῇ πάλιν μ' αὐτήν, ὥς πρῶτην του γυναικα, ὑπόσχεται νὰ δίδῃ εἰς τὸν δεύτερον, τὸν ὅποιον πρέπει νὰ παραιτήσῃ, τὸ ἥμισυ τῶν ἄνω ὑποστατικῶν ...».

766

1826. Γνωμοδότησις ὑπ' ἀριθ. 4207 τοῦ Ὑπουργείου Θρησκείας πρὸς
τὸ Ἐκτελεστικὸν Σῶμα,
ἐν 44, σ. 470, ἀριθ. 568· ἐπικαλεῖται ὠρισμένην διάταξιν (Α, Β' § 67) τοῦ «ἐν Μολδαβία πολιτικοῦ Κώδικος τῶν Βασιλικῶν».

767

1826. Ἀρχινοταριακὸν καὶ Κοινὸν Γράμμα προκρίτων καὶ κατοίκων τῆς
χώρας Νάξου,
ἀπὸ 15 Ὀκτ., ἐν 44, σ. 489–490, ὑπ' ἀριθ. 613.

«... Οὐδεὶς, οἰκοδομῶν κτίριον, δύναται νὰ βλάβῃ τοὺς δημοσίους δρόμους, τοὺς δημοσίους τόπους καὶ τὰς δημοσίας θεωρίας. Οὐδεὶς, οἰκοδομῶν μεταγενεστέρας, δύναται νὰ ὑστερήσῃ ἀπὸ τὸν πλησίον του τὴν θεωρίαν τῆς θαλάσσης, πεδιάδος καὶ βουνοῦ καὶ τοῦ ἡλιακοῦ φωτός ...». Ὑπογράφουν 48 κάτοικοι· πρβλ. ἀριθ. 769 καὶ 784.

768

1826. Ἀπόφασις Ἐφορείου τῆς Τήνου ὑπ' ἀριθ. 83, ἀπὸ 22 Δεκ., ἐν 44, σ. 492–493, ἀριθ. 621.

«... Δυνάμει τῶν τοπικῶν ἐθίμων καὶ τῆς κοινῆς τῆς Νήσου ἡμῶν ἡσυχείας... ἕνας ἀδελφὸς ἡμπορεῖ τὴν πατρομητρικὴν του κληρονομίαν, καθὼς καὶ τὴν περιουσίαν του, νὰ τὴν προικίσῃ οὕτως ἀδελφοῦ θέλει, χωρὶς, κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἥττον, νὰ ὑστερήσῃ καὶ τοὺς λοιποὺς ἀδελφούς του...».

769

1826. Πρακτικὸν ἐξ κατοίκων τῆς Νάξου, ἀπὸ 18 Ἀπριλίου, ἐν 44, σ. 503–504, ἀριθ. 644.

«... εἰς τὴν πατρίδα μας ἐπεκράτησε καὶ ἐπικρατεῖ μέχρι τοῦδε παλαιὰ καὶ ἀρχαία συνήθεια, ὅτι ὅπου εἶναι δρόμος κοινός, νὰ κτίζῃ ὅσον ὑψηλὰ θέλει ὁ καθείς, χωρὶς νὰ ἐμπορῇ τις νὰ τὸν ἐμποδίσῃ, καὶ ὅχι, ὅτι τάχα ἐγίνοντο καταχρηστικῶς, ἀλλ' ὅτι εἶναι τοπικὴ ἀρχαία συνήθεια, καθὼς φαίνεται ἡ χώρα μας ὅλη, ὅτι εἶναι κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον κτισμένη...». Πρβλ. ἀνωτέρω ἀριθ. 767 καὶ κατωτέρω ἀριθ. 784.

770

1826. Ἀπόφασις Δημογεροντίας Σίφνου, ἐν 44, σ. 495–496, ἀρ. 624.

«... περὶ τούτου πειθόμενοι πρὸς τὴν τοπικὴν ἡμῶν συνήθειαν καὶ πρὸς τε τὰ παλαιὰ ἔθιμα, ἔχοντα ὡς ἀκολούθως: Ἡ κατάστασις τῶν ἐνταῦθα κατοίκων διαίρεται εἰς πρώτην, δευτέραν καὶ τρίτην τάξιν. Εἰς πρώτην λέγεται, ὅταν ὁ ἄνδρας καὶ ἡ γυναῖκα, ἔχοντες μίαν δυνατὴν κατάστασιν εἰσοδημάτων, εἰς τὸ νὰ τοῖς ἐξαρκῇ, ἐὰν ὑποπέσουν εἰς χρέος, τότε τὸ προικίον τῆς γυναικὸς εἶναι ἀθάνατον καὶ ὁ ἄνδρας μόνον ὑπόκειται εἰς τοῦτο τὸ χρέος. Δεύτερον εἶναι τῶν ἐμπόρων, οἵτινες ἐμπορευόμενοι, ἔπεται νὰ κερδίσωσιν ἢ νὰ ζημιωθῶσιν τότε ἡ ζημία αὕτη ἢ τὸ κέρδος ἀνάγεται εἰς τὸν ἄνδρα καὶ τὸ προικίον τῆς γυναικὸς εἶναι καὶ λέγεται ἱερόν. Τρίτη δὲ καὶ τελευταία εἶναι ἐκεῖνοι, οἵτινες δὲν ἔχωσι διαρκῇ κατάστασιν εἰσοδημάτων καὶ οἱ ὅποιοι μετέρχονται τὴν βάνανσον ἢ τὴν γεωργικὴν τέχνην· οὗτοι ἐὰν ὑποπέσωσιν εἰς χρέη, εἶναι ἐν τῷ μεταξὺ ἀνδρὸς καὶ γυναικὸς, καθὼς καὶ ἐὰν αὐξήσουν, ἡ αὐξήσις αὕτη διανέμεται ἐξ ἡμισείας...».

771

1826. Ἐξόφλησις κληρονομικοῦ μεριδίου, ἐν Πάρω, τῆς 6 Αὐγούστου, ἐν 57, σ. 195.

«... ἔχοντας δικαίωμα νὰ λάβῃ τὸ τρίτον καὶ τὰ ἔξοδά του ἀπὸ τὴν εὗρισκομένην περιουσίαν τῆς ποτὲ γυναικὸς του, διὰ κληρονομία (ὑπάρχοντος μόνου ἀδελφοῦ) ὡς καὶ ἡ συνήθεια τοῦ τόπου ἐδῶ...». (Ὁμοιαι πράξεις τῆς 8 Μαρτίου 1827 καὶ 22 Μαΐου 1827 αὐτόθι, σ. 195 ἐπ. καὶ 196 ἐπ.).

772

1827. Συμφωνητικὸν ἰσναφίου ψωμάδων Κ ο ζ ά ν η ς,
ἐν 166, σ. 59-61.

773

1827. Π ο λ ι τ ι κ ὸ ν Σ ύ ν τ α γ μ α τῆς Ἑλλάδος (Τροιζῆνος),
ἐν 228, τ. 9, σ. 128-155.

«...» Ἀρθρον 99. Ἡ Βουλὴ χρεωστεῖ νὰ φροντίσῃ διὰ νὰ συνταχθῶσι Κώδικες, Πολι-
τικός, Ἐγκληματικός καὶ Στρατιωτικός ἔχοντες ἰδιαιτέραν βάσιν τὴν γαλλικὴν νομοθεσίαν.
...» Ἀρθρον 134. Ἡ δικαστικὴ ἐξουσία δικάζει κατὰ τοὺς γραπτοὺς νόμους τοῦ ἔθνους.
...» Ἀρθρον 138. Δικαστικαὶ Ἐπιτροπαί, ἢ Δικαστήρια ἔκτακτα, ἀπαγορεύονται εἰς
τὸ ἑξῆς,
...» Ἀρθρον 142. Ἔως ὅτου δημοσιευθῶσι Κώδικες... οἱ Βυζαντινοὶ Νόμοι τὸ Ἀπάν-
θισμα τῶν ἐγκληματικῶν... καὶ οἱ παρὰ τῆς Ἑλληνικῆς Πολιτείας δημοσιευόμενοι νόμοι
ἔχουν ἰσχύν· εἰς δὲ τὰ ἐμπορικὰ ἰσχὺν νόμου ἔχει ὁ Ἐμπορικὸς τῆς Γαλλίας Κώδικς...».

774

1827. Γράμμα π.Κ., μηνὸς Μαΐου,
ἐν 178, σ. 231. Ὅμοια γράμματα, αὐτόθι, σ. 231 καὶ 232, τῶν ἐτῶν 1835, 1838, 1839
καὶ 1842.

«... αἱ τῶν εἰρημέρων συνοικεσίων ἀνδρῶν ὀρθοδόξων μετὰ γυναικῶν ἑτεροδόξων, καὶ
τὰν ἀπαλιν, φανερᾶς ἢ καὶ λανθανούσης ἐκτελέσεως, ἀπαράδεκτοι εἰσὶν, ἄλλως τε πολλῶν
ἔνεκα λόγων, πνευματικῶν καὶ πολιτικῶν καὶ τὰ πλέον διὰ τὴν τῶν ὑπ' αὐτῶν τικτομέ-
νων ἐν τῷ τῆς κακοδοξίας ζόφῳ παραπλάνησιν...».

775

1827. Πρᾶξις ΝΗ', ἀπὸ 15 Μαρτίου, τῆς Γερουσίας τῶν Ἰονίων Νήσων,
ἐν 387, σ. 8-27,

«διὰ τῆς ὁποίας διευθετίζονται αἱ δημόσιαι Διατιμῆσεις, κατὰ τὴν 53 Πρᾶξιν τῆς, ὁποῦ
διορίζει τὸ βρεττανικὸν νόμισμα ὡς γνώμονα τῶν νομισμάτων τοῦ Κράτους τούτου...».

776

1827. «Ἐκθεσις σαφεστέρα τῶν... περὶ προικῶν κεφαλαίων» τῆς 4 Αὐ-
γούστου, ἐπισκ. Πα ρ α μ υ θ ί α ς Ἀ γ α π ί ο υ,
ἐν 271, σ. 309-310. Πρβλ. ἄνωτέρω ἀριθ. 497.

777

1827. Προικοσύμφωνον, τῆς 8 Ὀκτ., ἐν Παροικίᾳ Π ά ρ ο υ,
ἐν 57, σ. 197-199.

«... ἐὰν δὲ καὶ ἀποθάνωσιν ἄτεκνοι, νὰ ἀκολουθῶσι, κατὰ τὸν τοπικὸν νόμον, ἐπιστρε-
φομένων ὅλων τῶν προικιζομένων πραγμάτων εἰς τοὺς προθίμους συγγενεῖς...».

778

1827. Πρακτικὰ τῆς ἐν Τροιζῆνι Γ' Ἐθν. Συνελεύσεως. Συνεδριάσεις ΚΔ',
τῆς 6 Ἀπριλίου,
ἐν 228, τ. 8, σ. 20. Πρβλ. ἀριθ. 780.

«... Μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν τῶν πρακτικῶν ἀπασῶν τῶν ἐν Τροιζῆνι συνεδριάσεων...
ιβ'. Ἐπροβλήθη νὰ μὴν ἐπιμίννται εἰς τὰ πολιτικὰ καὶ στρατιωτικὰ ὑπουργήματα τὸ
ἱερατεῖον καί, ὡς ὑψηλὸν καὶ θεῖον, νὰ περιορισθῇ ὅλως εἰς τὰ πνευματικά. Ἐμεινεν εἰς
σχέψιν, ἕωσοῦ δώσουν σχέδιον περὶ τούτου οἱ ἀρχιερεῖς, ὅσοι διορίσθησαν εἰς Ἐρμιόνην».

779

1827. Συνοδ. Γράμμα πΚ. Ἀ γ α θ α γ γ ἔ λ ο υ ν, περὶ προικοδοσιῶν,
ἐκ κεφ. 13, ἐν 70, τ. Α', σ. 314-325, ἐν 69, σ. 54 καὶ ἐν ἰδίῳ φύλλαδίῳ, ὑπὸ τὸν τίτλον :
Διαταγαὶ γάμων καὶ προικοδοσιῶν. Ὅροι καὶ κανόνες. (Κπ. 1827).

«... θεσπίζομεν... νὰ διαφυλαχθῶσιν ἀπαράσφρακτα τὰ ἐφεξῆς, ἐν ρητοῖς κεφαλαίοις
δέκα καὶ τοῖσιν ὁροθετηθέντα.

Α'. Νὰ καταργηθῇ καὶ νὰ σηκωθῇ διόλου τὸ τραχὺ καὶ μέχρι τῆς λέξεως αὐτῆς,
καὶ μὴτε παρὰ τῶν γονέων τῆς κόρης, μὴτε παρὰ τῶν συγγενῶν, ἢ ξένων, μὴτε φανερῶς
καὶ ἐν προικοσυμφώνῳ, μὴτε κρυφίως πρὸ τοῦ γάμου, μὴτε μετὰ τὸν γάμον, νὰ δίδωνται
εἰς μετρητὰ ἄσπρα, τὰ λεγόμενα τραχώματα, ἢ εἰς ἕλκιν ὅταν δῆποτε ἐπὶ λόγῳ τραχώ-
ματος, καὶ μὴτε ὁ γαμβρὸς νὰ ἀπαιτῇ ἢ νὰ λαμβάνῃ τὸ λοιπὸν χρήματα ἕνεκεν τραχώ-
ματος, μὴτε ὁ προικοδοτὴς νὰ δίδῃ, ὥσων ὅπου τὸ Μυστήριον τοῦ γάμου μὴτε πωλεῖται,
μὴτε ἀγοράζεται.

Β'. Ἡ προῖκα, ὡς ἐκ παλαιοῦ τοῦ χρόνου νεομοθετημένη, νὰ εἶναι συγκεχωρημένη καὶ
εἰς τὸν δίδοντα καὶ εἰς τὸν λαμβάνοντα, πλὴν νὰ εἶναι προσδιωρισμένη εἰς ἑξ βαθμούς.
Καὶ τῆς μὲν Α' τάξεως νὰ ἐξαπλοῦται ἕως δέκα χιλιάδας γρόσια καὶ ὄχι πλέον. Τῆς δὲ
Β' τάξεως ἑξ χιλιάδες. Τῆς δὲ Γ' ἕως τέσσαρας χιλιάδας. Τῆς δὲ Δ' ἕως τρεῖς χιλιάδας.
Τῆς δὲ Ε' μέχρι τῶν δύο χιλιάδων. Τῆς δὲ Σ' τάξεως μέχρι τῶν χιλίων γροσίων. Οὐδέ-
ποτε δὲ κτήματα, κινητὰ ἢ ἀκίνητα, ὁσπῆτιον δηλαδή, ὀνδᾶς ἢ ἐργαστήριον ἐπὶ λόγῳ
προικὸς νὰ μὴ δίδωνται, ὡσαύτως οὐδὲ μέρος, οὐδὲ ὅλον, ἕνεκεν τῆς τιμῆς τῆς προικὸς
νὰ μὴ δίδωνται εἰς μετρητὰ, ὥσων ὅπου συγχύζει τὴν ἀπαγόρευσιν τοῦ τραχώματος· εἶναι
ἀπηγορευμένον καὶ ἐμποδισμένον ἐν τῇ κατασκευῇ τῆς προικὸς, ὁποίας ἂν εἴη τάξεως,
ψαλίδι νὰ μὴν ἐμβαίνειν εἰς σάλι λαχοῦρι διὰ ροῦχον, συναριθμούμενον μὲ τὴν προῖκα.

Γ'. Εἰς τοὺς γινομένους ἀρραβῶνας... τὰ διδόμενα ἀμοιβαίως δακτυλίδια ἑξ ἑκατέ-
ρων τῶν μερῶν, νὰ ξετιμῶνται ἀπὸ γρόσια ἑκατόν, ἕως γρόσια χίλια, κατὰ ἀναλογίαν
τῶν ἐν τῷ Β' Κεφαλαίῳ βαθμῶν τῆς προικὸς. Ἡ κακῶς συνειθισμένη προσφορὰ τῶν λεγο-
μένων μποχτζαλικίων, τσεβρέδων, πατίστων, εἶναι ἐμποδισμένη διόλου. Ὡσαύτως ἀπα-
γορεύονται νὰ ἐκλείψωσιν ἑξ ὀλοκλήρου τόσον εἰς τοὺς ἀρραβῶνας, ὅσον καὶ εἰς τοὺς γά-
μους, τὰ κουφέτα καὶ κόντιτα μὲ πανέγια, καὶ χαρτία, καὶ τὰ ὑπερήφανα καὶ πολυτελῆ
συμπόσια καὶ τραπέζια, καὶ τὰ παιγνίδια καὶ οἱ χοροὶ καὶ ἀπλῶς κάθε πολυέξοδος κατὰ-

χρησις, ὡς ἀσύμφορα τῷ Γένει ἡμῶν καὶ δυστυχίας πρόξενον. Ὁ δὲ ἀρραβὼν νὰ ἐκτείνεται ἕως μῆνας ἕξ, ἄνευ μέντοι εὐλόγου ἐμποδίου, νὰ (μὴν) ἐκτείνεται περισσότερον, μὲ προσδιορισμὸν καὶ ἄλλης προθεσμίας, ἣς μετὰ τὴν τελείωσιν, νὰ ἐκτελεῖται ὁ γάμος.

Δ'. Ὁ γαμβρὸς νὰ εἶναι ἐλεύθερος ἀπὸ κάθε βάρους κακοσυνειθισμένον, ὅπου ὑποχρεοῦται νὰ ἐκτελεῖ ἕξ αἰτίας τοῦ τραχώματος, καὶ νὰ μὴν ἔχη ἄδειαν νὰ στέλλῃ εἰς τὴν ἀρραβωνιαστικὴν του δῶρα, οἷον ἀγιοβασιλιάτικα καὶ ἄλλα παντοίου εἶδους καὶ ὕλης, ἀλλὰ ἀφαιρουμένων, ὡς εἴρηται, εἰς τὰς ἡμέρας τῶν γάμων καὶ ἀρραβόνων τῶν περιττῶν καὶ ματαίων ἐξόδων . . . νὰ ἐκτελεῖται τὸ μυστήριον τοῦ γάμου θεοφιλῶς καὶ μετὰ πάσης τῆς ὀφειλομένης εὐταξίας καὶ σεμνότητος. Ὁμοίως νὰ εἶναι ἐλεύθερος ὁ γαμβρὸς ἀπὸ τὰ ἔξοδα τοῦ λουτροῦ, νὰ μὴν ἔχη ἄδειαν νὰ ἀγοράζῃ καὶ νὰ στέλλῃ τρᾶν, μήτε νὰ δίδῃ ἄσπρα ἐπὶ λόγῳ τρᾶς, μόνον δὲ εἰς τὴν νύμφην νὰ εἶναι συγκεχωρημένον νὰ φορῇ ἐν τῇ ἡμέρᾳ τοῦ γάμου δέκα δράμια τρᾶν καὶ οὐχὶ πλέον. Ὁ δὲ κονμπάρος εἶναι ὑπόχρεως εἰς τὴν ἀγορὰν τῶν κηρίων μιᾶς ὀκάς μόνον, καὶ εἰς τὰ ἔξοδα τῶν ἱερέων καὶ δὲν ἔχει ἄδειαν νὰ φέρῃ λαμπάδας μεγάλας κεκοσμημένας μὲ τρᾶς καὶ τζεβρέδες, μήτε στέφανα πολυτελεῖ, ἀλλ' ἀπλᾶ. Καὶ τῆς μὲν Α' τάξεως ὀκτὼ κηρίων μίαν καὶ ἀναλόγως μικροτέρας, μέχρι τῆς ἑκτῆς τάξεως.

Ε' — Ἐκρίθη εὐλογον καὶ τίμιον, ὁ γαμβρὸς νὰ μὴν πηγαίνει συνεχῶς εἰς τὸ ὀσπῆτιον τῆς ἀρραβωνιαστικῆς καὶ νὰ διανοκτερεύῃ . . .

Σ' — Ἡ ἐν τοῖς προικοσυμφώντοις καταγεγραμμένη προίκα νὰ εἶναι διατετιμημένη, ἢ τιμὴ τῆς ξεκομμένη καὶ (ἢ) ἀδιατίμητος, ἢ μὴ ξεκομμένη δηλαδή, νὰ καταγοηθῇ.

Ζ' — Εἰς κάθε ἐνορίαν Πόλεως, Γαλατῶ καὶ Καταστέρων, νὰ διορισθῶσι δύο τῶν προκριτωτέρων αὐτῆς, ὁμοίως καὶ ὁ πρῶτος προεστὴς τῆς ἐν τῇ ἐνορίᾳ ἐκείνῃ ἐκκλησίας, ἐκτιμηταὶ τῆς προικός, . . .

Η' — Ἡ διάκρισις τῆς καταστάσεως τῶν ἑξ τάξεων νὰ ἐξετάζεται καὶ νὰ γίνεται ἀπὸ τοὺς προκρίτους ἐκάστου συστήματος καὶ ἐπαφίου . . .

Θ' — Κάθε προικοσύμφωνον, τὸ ὁποῖον δὲν ἔχει τὴν μαρτυρίαν τῶν ἐκτιμητῶν καὶ τὴν μαρτυρίαν τοῦ πρώτου προεστῶτος καὶ συνεκτιμητοῦ, δὲν θέλει ἔχει τὸ κῦρος.

Ι' — Νὰ συνταχθῇ ἐπίτηδες κώδιξ γενικός, εἰς τὸν ὁποῖον νὰ καταστρώνωνται κατάστιχα τῶν διατιμήσεων, παραδιδόμενα παρὰ τῶν ἐκτιμητῶν, ὁ δὲ κώδιξ οὗτος νὰ ἐμπιστευθῇ εἰς τοὺς κατὰ καιρὸν ἐφόρους καὶ ἐπιτρόπους τῶν Νοσοκομείων τοῦ Γένους . . .

ΙΑ' — Οἱ ἐκτιμηταί, λαϊκοὶ καὶ ἱερωμένοι, δὲν ἔχουσιν ἄδειαν νὰ ζητῶσι διὰ τοὺς κόπους των ἀπὸ τοὺς προικοδοτοῦντας οὐδέν, εἰ μόνον ἐπ' ὀνόματι τῶν Νοσοκομείων ἐν ἄσπρον λιανὸν εἰς τὸ γρόσι . . .

ΙΒ' — Ὅσοι δὲ ἔφθασαν νὰ εἶναι προηραβωνισμένοι, καὶ οὗτοι ὀφείλουσι νὰ ὑπόκεινται εἰς τοὺς ἰδίους κανόνας καὶ διαταγὰς τοῦ παρόντος . . .

ΙΓ' — . . . οἱ ἐκτεθέντες ὅροι καὶ κανόνες ἔχωσι τὸ κῦρος καὶ τὴν ἰσχὺν ὡς νομικαὶ διαταγαὶ νὰ ἐνεργῶνται ἀπὸ τῆς σήμερον . . . Ταῦτα . . . καὶ δημοσίᾳ γνώμῃ καὶ ἀρεσκειᾷ κοινῇ ὀροθετηθέντα, ὡς ἀνατρεπτικὰ τῶν ἐπιβλαβῶν καταχρήσεων . . . οὐ μὴν δὲ ἀλλὰ καὶ ὡς ἐξ ἀνάγκης ἀπαιτούμενα τῇ ἀπόρῳ τοῦ Γένους ἡμῶν καταστάσει, ἐπικυροῦμεν ἐκκλησιαστικῶς . . . Ὅς δ' ἂν τῶν ἀπάντων καὶ ὁποῖος τῶν ὁμογενῶν χριστιανῶν παραβὰς τοὺς δε τοὺς ὅρους . . . ἀπαυθαδιάσῃ . . . ὁ τοιοῦτος, ὁποίας ἂν εἴῃ τάξεως καὶ βαθμοῦ, . . . ἐπικατάρατος εἴῃ . . . καὶ ἀφωρισμένος . . . ».

780

1827. Πρακτικά τῆς ἐν Τροιζῆνι Γ' Ἐθν. Συνελεύσεως. Συνεδρίασις ΚΖ',
τῆς 9 Ἀπριλίου,

ἐν 228, τ. 8, σ. 146–150. Πρβλ. ἀριθ. 778.

«Ἀνεγνώσθη ἀναφορὰ τῶν Ἀρχιερέων, προβαλλόντων σχέδιον περὶ Κλήρου. Ἐπεδόθη εἰς τὴν ἐπὶ τοῦ Θρησκευτικοῦ Ἐπιτροπὴν.

... Ζ' — Νὰ μὴ δύναται μηδεὶς ἐξ αὐτῶν, μήτ' ἐκ τῶν λοιπῶν τοῦ Κλήρου, νὰ ἀναλαμβάνῃ κοσμικὰς φροντίδας, καὶ μιγνύῃ τὰ ἅμικτα καὶ θεῖα μὲ τὰ πολιτικά. Μήτε νὰ ὀπλοφορῇ· ἀλλ' ἕκαστος νὰ μένῃ ἐν ἧ ἐκλήθῃ τάξει, κατὰ τὸν θεῖον Ἀπόστολον.

... ΙΕ' — Νὰ θεωρῇ ὁμοίως τὰς περὶ συνοικεσίων καὶ κληρονομιῶν διαφορὰς κατὰ τοὺς κειμένους νόμους, ἀνεκκλήτως. Ὅσαι δὲ διαφοραὶ ἀνάγονται εἰς τὸ πολιτικόν, νὰ τὰς διευθύνῃ εἰς τὰ κριτήρια, μετὰ τὴν ὀφειλομένην συμβουλὴν τοῦ συμβιβασμοῦ.

... ΚΑ' — Ἡ Ἐπιτροπὴ νὰ ᾔῃ ἀπαραβίαστος παρ' οἰουδήτινος εἰς τὴν διατήρησιν τῶν ἐκκλησιαστικῶν κανόνων καὶ διατυπώσεων καὶ εἰς τὸ νὰ καθυποβάλλωσιν εἰς ἐκκλησιαστικὴν ποινὴν ἀνεμποδίστως κληρικοὺς ὅσον καὶ λαϊκοὺς κατὰ τοὺς νόμους καὶ ἱεροὺς κανόνας.

... Ταῦτα ἡμεῖς ὠφέλιμα ὡς πρὸς τὴν παροῦσαν ἐποχὴν καὶ τῆς Ἐκκλησίας παροῦσαν κατάστασιν εἶναι γνωρίζοντες, καθυποβάλλομεν ἐπ' αὐτῶν τῇ τοῦ Ἐθνους Συνελεύσεως, καὶ ἃς ἀποφασίσῃ ὅτι ἂν τελειότερον κρίνῃ.

781

1827. Πρᾶξις ΕΔ' τῆς Γερουσίας Ἰονίων Νήσων, ἀπὸ 22 Μαρτίου, ἐν 387, σ. 41–50,

«ἡ ὁποία σαφηνίζει καὶ προσδιορίζει τὴν ἐκκλησιαστικὴν δικαιοδοσίαν, καθορίζει τὰ χρεὴ τῶν ἐκκλησιαστικῶν Κριτηρίων καὶ τὴν μέθοδον κατὰ τὴν ὁποίαν πρέπει νὰ κρίνωσι».

782

1827. Πρᾶξις ΕΖ' τῆς Γερουσίας Ἰονίων Νήσων, ἀπὸ 24 Μαρτίου, ἐξ ἄρθρων 29, ἐν 387, σ. 60–68,

«ὅπου διορίζει μὲ ποῖα μέτρα νὰ γίνῃται ἡ ἀνταλλαγὴ καὶ ἡ ἐξαγορὰ τῶν φεούδων».

783

1827. Πρᾶξις ΠΕ' τῆς Γερουσίας Ἰονίων Νήσων, ἀπὸ 31 Μαρτίου, ἐξ ἄρθρων 5, ἐν 387, σ. 135–138,

«ὅπου ἐμποδίζει εἰς τὸ ἐξῆς τὰς παρτοτεινὰς σεμπριάς εἰς τὴν νῆσον τῶν Κορφῶν, ὡς ἐν μέτρῳ προετοιμαστικόν δι' ἄλλας προβλέψεις...».

784

1827. Πρακτικόν, 28 Αὐγ., Γεν. Δημογεροντείου Νάξου, δι' οὗ ἐπικυροῦται τὸ ἀπὸ 15 Ὀκτ. 1926 πρακτικόν περὶ πολεοδομικῶν διατάξεων (βλ. ἀνωτέρω ἀριθ. 767), ἐν 44, σ. 531–532, ἀριθ. 710.

785

1827. «Προσκυνοχάρτι», ἀπὸ 9 Ἰουλίου, τοῦ Ἀχμέτ πασᾶ, βεκίλη τοῦ Ἰμπραῖμ πασᾶ «πληρεξουσίου τῶν Ὀθωμανικῶν Δυνάμεων», ἐν 201, σ. 516. «Δίδεται τὸ ἡμέτερον ὑψηλὸν μπουγιουρδί μας παρὰ τῆς ἐμῆς πληρεξουσιότητος εἰς Καζὰ Πύργον μὲ τῶν κάτωθι περιχωρίων ὡς φανερόνομεν Σκουροχώρι, Μερτιά, Ἀγιάννη, Σκαφιδιά, Τσόγια, Ἀγιώργη, Λαμπετή, Μαλύρι, ἐπειδὴ ἦλθον μὲ προθυμίαν εἰς τὸ μεγάλο μερχαμέτι μας, προσπίπτοντας ἐξ ὅλης τῆς θελήσεώς τους, προσκυνῶντας τὸ κραταιὸν Δοβλέτι μας καὶ εἰς ἡμᾶς καὶ ζητῶντες παρ' ἡμῶν τὸ ράγι. Βλέποντας λοιπὸν τὴν ἐμπιστοσύνην τους, ὅπου ὑπόσχονται πρὸς ἡμᾶς, τοὺς ἐδόθη τὸ ὑψηλὸν μας ράγι μπουγιουρτή μας, νὰ εἶναι προφυλαγμένοι τόσον ἀπὸ τὰ στρατεύματά μας, ὥσάν ἀπὸ κάθε ἐναντίον, ἡ τιμὴ τους, ἡ ζωὴ τους καὶ ὅλον τὸ πρᾶγμά τους, ὅ,τι ἔχουν καὶ νὰ εἶναι διὰ πάντα, κατὰ τὴν ὑπόσχεσίν τους, πιστοὶ ραγιάδες, νὰ δουλεύουν τὸν τόπον τους καθὼς ὡς πρῶτα . . .».

786

1827. Διάταξις Διοικήσεως τῆς ἐλλ. Ἐπικρατείας, τῆς 1 Μαΐου, ἐν 228, τ. 9, σ. 121–127.
«... ΚΔ'. (Οἱ δημογέροντες) ἐκτελεῖν τὰ πρὸς τῶν εἰρηνοδικῶν. ΚΕ'. Οἱ μνήμονες (νοτάριοι) ἐκλέγονται ἀπὸ τὰς κοινότητας, ἐξ ὧν νὰ ἐκδοθῇ νόμος περὶ τούτου . . .».

787

1827. Διογυσίου Πύργου τοῦ Θετταλοῦ, Νομικὸν Βιβλίον κατ' ἀλφάβητον εἰς εἴκοσι βιβλία, θεωρητικόν, δικανικὸν καὶ ἐκκλησιαστικόν, ἐκ τῆς Ἑξάβιβλου καὶ τοῦ Μολδαβικοῦ Κώδικος τοῦ Καλλιμάχη,
Πρβλ. ἐν 135, σ. 14, σημ. 7 καὶ ἐν 56. Ἡ τύχη τοῦ χφ. ἄγνωστος.

788

1828. Ψήφισμα ΙΘ', τῆς 15 Δεκ., τοῦ Κυβερνήτου, ἐν 228, τ. 11, σ. 505–511. Περὶ τοῦ Διοργανισμοῦ τῶν Δικαστηρίων.
Κεφ. Α' — 4. ὁ δημογέρων ἐκτελεῖ τὰ ἔργα τοῦ Εἰρηνοδίκου.
6. Κρίνει οὗτος ἀνεκκλήτως, τοῦ χωρίου μέχρι 3 διστήλων, τῆς κωμοπόλεως μέχρι 5 καὶ τῆς πόλεως μέχρι 7.
7. Κρίνει ἐκκλητῶς τῆς κωμοπόλεως μέχρι 40 καὶ τῆς πόλεως μέχρι 60.
8. Διὰ τ' ἀνώτερα ποσά, ἀναφέρονται εἰς τὸν εἰρηνοδίκην, πρὸς συμβιβασμόν.
38. Τὰ δικαστήρια ἀκολουθοῦν εἰς μὲν τὰ πολιτικά, τοὺς Νόμους τῶν Αὐτοκρατόρων, περιεχομένους εἰς τὴν Ἑξάβιβλον τοῦ Ἀρμενοπούλου, εἰς δὲ τὰ ἐμπορικὰ τὸν τῆς Γαλλίας ἐμπορικὸν Κώδικα.

789

1828. Ἐγγραφὸν τῶν ἀντιπροσώπων τῶν Συμμάχων Αὐλῶν, ἀπευθυνουσῶν 28 ἐρωτήματα, ἀπὸ 9 Ὀκτωβρίου,

ἐν 404, τ. 4, σ. 460–525 καὶ, ὀρθότερον, ἐν 228, τ. 11, σ. 236–244. Ἡ Ἀπάντησις τοῦ Πανελληνίου, διὰ τοῦ Καποδίστρια, ἀπὸ 18/30 Ὀκτ., ἐν 404, τ. 4, σ. 460–525 καὶ ἐν 228, τ. 11, σ. 256–335. Αἱ ἀπαντήσεις τῆς Κυβερνήσεως, ὅχι πάντοτε ἀκριβεῖς (πρβλ. ἐν 169, τ. 2, σ. 56–58). Ἰδιαιτέρως διὰ τὸ ὑπ' ἀριθ. 28 ἐρώτημα, πρβλ. τὸ Ὑπόμνημα τοῦ Πανελληνίου, ἐν 228, τ. 11, σ. 247–252, ἐν ὑποσημειώσει. Ἰδιαίτερον ἐμπιστευτικὸν Ὑπόμνημα, ἀπὸ 11/23 Σεπτ. 1828, τοῦ Ἰω. Καποδίστρια, ἐν 404, τ. 4, σ. 453–460.

«...Ἐρώτημα Θ'. Εἰς ποίας ἀποκαρπώσεις καὶ ἄλλα δοσίματα οἱ χωριᾶται ἦσαν ὑπόχρεοι πρὸς τοὺς κτήμονας ;

(Ἀπάντ.) Οἱ ἐνοικιασταί, ὅσοι ἐκαλλιεργοῦσαν γαίας τουρκικὰς, ἐπλήρωναν εἰς τοὺς ἰδιοκτῆτας τὰς ἀποκαρπώσεις, εἰς τὰς ὁποίας ὑπεχρεοῦντο διὰ τῶν συμφωνητικῶν των... Τρία εἶδη συμφωνητικῶν ἐγίνοντο κατὰ συνήθειαν, διὰ τὸ ἐνοίκιασμα τῶν γαιῶν : 1. Τὸ συντροφικόν. Κατὰ τοῦτο, ἀπὸ τὴν ὅλην ποσότητα τοῦ καρποῦ ἐλαμβάνοντο ὅλα τὰ... ἔξοδα· ἔδιδαν καὶ τὴν τακτικὴν δεκατιάν. Καὶ ἔπειτα, ὁ ἰδιοκτῆτης καὶ ὁ ἀγρονόμος ἐμοίραζαν ἐξίσου τὸ ὑπόλοιπον μέρος. — 2. Τὸ τριτάρικον. Δυνάμει τούτου, ὅλα τὰ ἔξοδα τῆς καλλιεργείας ἦτον εἰς βάρος τοῦ ἀγρονόμου. Τὸ δέκατον ἐπληρώνετο ἀπὸ τὸ ὅλον τῶν προϊόντων. Τῶν δὲ ὑπολοίπων, διαιρουμένων εἰς ἐννέα μερίδια, τὰ μὲν τρία ἐλάμβανεν ὁ ἰδιοκτῆτης, τὰ δὲ ἄλλα ἐξ ὁ ἀγρονόμος. 3. Τὸ γρόμορον ἢ ἀπισκοπή... Ὅλα τὰ ἔξοδα τῆς καλλιεργείας καὶ αὐτὸ τὸ δέκατον ἦτον εἰς βάρος τοῦ ἀγρονόμου. Οὗτος περιπλέον ἦτον ὑπόχρεος νὰ δίδῃ εἰς τὸν ἰδιοκτῆτην... καὶ ἂν τὸ θέσος ἦτον ἀγρονοπάροχον ἢ ὅχι, τόσον γέννημα, ὅσον ἦτον ἀναγκαῖον διὰ τὴν σποράν. Ἐκ τοῦ προϊόντος τῶν ἐλαιῶν, ὥφειλε νὰ δίδῃ τὰ $\frac{2}{7}$. Αἱ δὲ ἀποκαρπώσεις... διωρίζοντο ἀπὸ τὰ διάφορα ἄρθρα τοῦ συμφωνητικοῦ. Συνήθεστον, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, ἦτον τὸ τριτάρικον... Εἶχον καὶ οἱ χριστιανοὶ διάφορα εἶδη κτημάτων, ἀναγνωριζομένων ὡς τσιτσέτων καὶ ἀπὸ τοὺς τούρκους. Τοῦτο ἀποδεικνύεται μὲ τρόπον ἀναντίρρητον ἀπὸ τὸ Νουζούλ Ἀβαρίζ (ἐνοίκιον γῆς κατοικουμένης) καὶ περιπλέον ἀπὸ τὰ Ταπία ἢ Χοτσέτια (ἐπίσημα ἐγγράφα ἰδιοκτησίας), διδόμενα ἀπὸ τὸν σπαχῆν, τὸν βοεβόδαν, ἢ τὸν κατῆν...

Ἐρώτ. Γ'. Πόσος ἦτον εἰς Ἑλλάδα ὁ τόκος πρὶν τοῦ ἔτους 1821 ;...

(Ἀπ.) Ὁ τουρκικὸς νόμος δὲν ἐσυγχώρει νὰ λαμβάνεται διάφορον ἐπὶ τῶν δανειζομένων χρημάτων, ἐκτὸς ἂν τὸ κεφάλαιον ἀνῆκεν εἰς ὀρφανὰ, τότε οἱ κριταὶ ἐδιόριζον πρὸς 10 % τὸν χρόνον. Ἐπειδὴ λοιπὸν καὶ τὸ διάφορον τῶν χρημάτων δὲν ἦτο κανονισμένον, αὐτὸ ἤλλαζεν ἀπὸ 12 ἕως 30 %, κατὰ τὰς περιστάσεις, τοὺς τόπους καὶ τὰς ἀνάγκας τῶν δανειζομένων... Ἐν γένει ἡ μικροτέρα τιμὴ τῆς γῆς, πρὶν τοῦ 1821, ἦτον πρὸς 10 γρόσια τὸ στρέμμα καὶ ἡ μεγαλυτέρα πρὸς 60.

...Ἐρ. ΙΒ'... (Ἀπ.)... Τὰ ἀκίνητα κτήματα τῶν ὑπηκόων Γραικῶν, Ἀρμενίων καὶ ἄλλων, εἶναι ὡσανύτως κληρονομικά, δι' ἐνὸς ἐλαφροῦ ἐνοικιακοῦ δοσίματος, τὸ ὁποῖον ἐκάστη Κοινότης ὑποχρεοῦται νὰ πληρῶνῃ ἐτησίως εἰς τὸ Θησαυροφυλάκιον...

Ἐρ. ΙΗ'. Ποῖα ἐκ τῶν ἐπιβαλλομένων δοσιμάτων ἐπροσδιορίζοντο... εἰς τὰ τοπικὰ ἔξοδα καὶ ποῖα τὰ ἀναγόμενα κατ' εὐθείαν εἰς τὸ Μιρὶ τῆς Κπ. ;

(Ἀπ.) Τὰ εἰς τὸ Μιρὶ κατ' εὐθείαν ἀναγόμενα δοσίματα, ἦτον : τὰ Χαράτζια, τὸ Νουζούλ Ἀβαρίζ, τὰ ἐκ τῶν Δεκάτων καὶ Προβατονομίων, τὰ ὁποῖα δὲν ἐδιόριζοντο εἰς τοὺς σπαχίδες... Τὰ δὲ προσδιωρισμένα εἰς τοπικὰ ἔξοδα ἦτον : α') τὸ μέρος τῶν Δεκάτων καὶ Προβατονομίων, τὸ ὁποῖον ἐλάμβανον οἱ σπαχίδες, β') ὁ κονδουμῆς, γ') οἱ μισθοὶ τῶν

καμπιμπουλουνμπασίδων, δ') τὰ ἔξοδα τῶν ταχυδρομείων, ε') τὰ ἑκτακτα ἔξοδα ὑπὸ τὸ ὄνομα Γκιλέν-γκετσέν καὶ Μεσαρίφια . . .

Ἐρώτ. ΚΓ'. Πόσον ἐσύναζεν ὁ Ἐπίσκοπος τῆς Ἐπαρχίας ἀπὸ πᾶσαν ἑλληνικὴν οἰκίαν καὶ πόσον τὸ ὅλον τῶν ἐντεῦθεν συναζομένων ; . . . Οἱ πλείότεροι ἐξ αὐτῶν ἐσύναζον καθ' ἔτος τρία γρόσια τὸ πολὺ, ἢ 40 παράδες τοῦλάχιστον ἀπὸ πᾶσαν οἰκογένειαν.

Ἐρώτ. ΚΔ'. Ποῖαι αἱ κατὰ τὴν Ἑλλάδα ὀθωμανικαὶ Ἀρχαὶ ἀπὸ τὸν πασᾶν ἕως τὸν κοτζάμπασην ; Ποία ἡ ἐξουσία των καὶ ποία ἡ ἑκτασις τῆς δικαιοδοσίας τοῦ καπιτὰν πασᾶ ἐπὶ τῶν νήσων τοῦ ἀρχιπελάγους ;

(Ἀπ.) . . . Εἰς πᾶσαν ἐπαρχίαν ἦτον ἓνας καδῆς, διοριζόμενος ἀπὸ τὸν Ρούμελη-Καζασκέρην, ἐκ τῆς τάξεως τῶν γραμματισμένων. Διέμενε δὲ εἰς τὸ ὑπουργεῖον τοῦτο ἀπὸ 6 ἕως 12 μῆρας καὶ σπανίως ἕως 18. Ἐδίκαζεν ἀνεκκλήτως ὅλας τὰς πολιτικὰς καὶ ἐμπορικὰς ὑποθέσεις, παντὸς εἶδους καὶ βαθμοῦ. Αὐτὸς ὁ ἴδιος ἦτο καὶ ἐκτελεστής τῶν ἀποφάσεών του, τὴν ἐκτέλεσιν τῶν ὁποίων μόνος ὁ πασᾶς ἠδύνατο νὰ ἀναβάλῃ, ἐκκαλῶν τὴν ὑπόθεσιν εἰς Τριπολιτσάν πρὸς ἀναθεώρησιν. Ἐντούτοις αὕτη ἡ δυννητικὴ ἐκκλησις ἦτον κατάχρησις ἐξουσίας . . . Αἱ κρισολογίαι . . . παρετείνοντο ἐπ' ἄπειρον, διότι ἡ Νομικὴ τῶν τούρκων, οὕσα ἀσαφὴς καὶ ἀντιφατικὴ, ἐξηγεῖτο κατὰ διαφόρους τρόπους παρὰ τῶν οὐλεμάδων καὶ ἐκ τούτου ἐπὶ μᾶλλον συνεπλέκτο ἡ δικανικὴ. Εἰς τὸν διορισμὸν νέου πασᾶ ἢ καδῆ, αἱ προδικασθεῖσαι ὑποθέσεις ἐδύναντο νὰ συζητηθῶσι καὶ πολλάκις ἡ ἀπόφασις τοῦ νέου καδῆ ἦτον ἐναντία τῆς τοῦ προκατόχου . . . Αἱ τοπικαὶ συνήθειαι καὶ ὁ καιρὸς μόνον ἠδύναντο νὰ δώσωσι τέλος εἰς παρομοίας κρισολογίας. Περὶ δὲ τῶν ἐγκληματικῶν ὑποθέσεων ὁ καδῆς ἀνεφέρετο εἰς τὸν πασᾶν καί, ἀνευ ρητῆς αὐτοῦ διαταγῆς, δὲν ἐδύναντο νὰ ἐξετάσῃ τοιαύτην ἐπόθεσιν . . . Ὅλαι αἱ πωλήσεις ἀμπελώνων, ὀσπητίων, δένδρων, ἐργαστηρίων, κλπ. αἰταιτεῖτο νὰ καθυποβάλλωνται εἰς τὸν καδῆν. . . Εἰς τὰς μεταξὺ χριστιανῶν καὶ μουσουλμάνων διαφορὰς, ἡ μαρτυρία ἑνὸς χριστιανοῦ δὲν ἦτο δεκτὴ, οὔτε ὑπέρ, οὔτε κατὰ. . .

Πρὶν τῆς ἀναγορεύσεως τοῦ νῦν σουλτάνου (Μαχμουτ Β', 1808), ὁ βοϊβόδας διωρίζετο παρὰ τῆς Πόρτας, κατ' αἴτησιν τῆς Κοινότητος ἢ τῶν Μαλικιανῶν Ζααπίδων (ἀγοραστῶν τοῦ δεκάτου). Ἀλλὰ δυνάμει ψηφίσματος τοῦ νῦν σουλτάνου ὁ διορισμὸς τῶν βοϊβοδάδων ἐγένετο ἀπὸ τοὺς πασάδες . . . Ὁ βοϊβόδας ἦτον ἐνιαύσιος . . . Οἱ κοτζαμπάσιδες ἐκλέγοντο ἀπὸ τοὺς προεστῶτας τῶν κωμοπόλεων καὶ τῶν χωρίων . . . χωρὶς . . . ποσῶς νὰ παρέμβῃ καμμία τουρκικὴ Ἀρχή . . . Ὁ καδῆς, ἐνώπιον τοῦ βοϊβόδα, τοῦ ἀγιάνη καὶ τῶν ἐπισημοτέρων τούρκων, μαρτυροῦντων τὴν θέλησιν τῶν προεστῶτων, ἐξέδιδε τὸ ζητούμενον πιστοποιητικὸν καὶ διευθύνοντο ὅλα εἰς τὴν ἐπικύρωσιν τοῦ πασᾶ. Οἱ κοτζαμπάσιδες ἦσαν ἐνιαύσιοι . . . Οὗτοι ἐκανόνιζον τὸν τρόπον τῆς εἰσπράξεως τῶν δοσιμάτων καὶ ἐδύναντο νὰ κάμνωσιν ἑκτακτα ἔξοδα . . . Εἶχον τὸ δικαίωμα νὰ προδιαθέτωσιν ἐν γένει ὅλας τὰς ὑποθέσεις τῶν ραγιάδων, ἐνταυτῷ καὶ νὰ κρίνωσι τὰς ὑποθέσεις των, ὁποιασδήποτε φύσεως· καὶ ἂν εὐχαριστῶντο ἀμφοτέρω τὰ μέρη, καμμία τουρκικὴ Ἀρχή δὲν ἠδύνατο νὰ παρεμβῇ εἰς τὴν ἐξέτασιν τῆς ὑποθέσεως. Ἀκόμη καὶ οἱ ὑπὸ φυλακὴν χριστιανοὶ ἐδύναντο νὰ προστρέξωσιν εἰς τοὺς κοτζαμπάσιδες διὰ νὰ τύχωσι τῆς ἐλευθερώσεώς των. . . Καὶ εἰς οὐδένα ἄλλον, παρὰ τὸν πασᾶν, δὲν ἐχρεώστον νὰ δίδωσι λόγον τῆς διοικήσεώς των. Εἰς τοῦτον δὲ μόνον ἀπέκειτο τὸ δικαίωμα νὰ τοὺς παιδεύῃ ἢ νὰ τοὺς ἀνταμείψῃ . . . Εἰς τοὺς τούρκους ἡ συνήθεια εἶχεν ἰσχὺν ἀνωτέραν τοῦ νόμου . . .

Ἡ ἐπαρχία τῆς Σπάρτης εἶχε σύστημα διαφορετικόν. Πρὸ τοῦ 1770, διοικεῖτο ἀπὸ τοὺς

Καπιτάνους, μεταξύ τῶν ὁποίων ἐκλέγετο ὁ ἀρχηγός . . . Ἡ ἐπαρχία αὕτη ἐπλήρωνεν εἰς τὴν Πόρταν 4000 γρόσια διὰ κεφαλιάτικον. Εἰς τὴν Μάνην, πώποτε δὲν ὑπῆρξε τουρκικὴ Ἀρχή. Μετὰ τὸ 1770 ὁ Καπιτὰν πασᾶς διετάχθη ἀπὸ τὸν σουλτάνον νὰ διορίσῃ ἐκεῖ Διοικητὴν ὑπὸ τὸ ὄνομα Μπέην τῆς Μάνης καὶ ἔκτοτε ἡ ἐπαρχία αὕτη ἠναγκάσθη νὰ πληρῶνῃ 15000 γρόσια κεφαλιάτικον . . .

Ἡ νῆσος Ὑδρα, ὑπῆγετο εἰς τὸν καπιτὰν πασᾶ καὶ διοικεῖτο παρὰ τῶν ἐντοπίων ἀριστοκρατικῶς. Οἱ πρόκριτοι . . . οἱ σημαντικώτεροι κατὰ τὰ πλούτη καὶ τὴν ἐπιρροήν, ἦσαν εἰς δύο κόμματα διηρημένοι, ἕκαστον τῶν ὁποίων διοικοῦσεν ἐναλλάξ τὴν νῆσον ἐνιαυσίως. Τὸ σῶμα τῶν προκρίτων ἔκαμνε διατάξεις διὰ τὴν διατήρησιν τῆς εὐταξίας, διὰ τὸ ἐμπόριον καὶ τὴν θαλάσσιον ἀστυνομίαν. Εἰς δὲ τῶν ἐντοπίων ἐκτέλει τὰ χρέη τοῦ ἀστυνόμου, ὑπὸ τὸ ὄνομα ζαμπίτης . . . Ἡ Ὑδρα εἶχε προσέτι μίαν Καγκελλαρίαν, συνισταμένην ἀπὸ ἑνα γραμματέα καὶ τινες παρόδρους, οἱ ὁποῖοι ἐδίκαζον τὰς διαφοράς. Αἱ ἀποφάσεις των ἀνεκρίνοντο παρὰ τῶν προκρίτων. Ἐκτέλει δὲ ἡ Καγκελλαρία καὶ καθήκοντα τοῦ μνήμονος (νοταρίου). Ἐν κριτήριον ἐκκλησιαστικὸν ἔκρινε τέλος πάντων τὰς συμπιπτούσας διαφοράς περὶ γάμου, διαζυγίου, κτλ.

Ἡ νῆσος Σπετσῶν διοικεῖτο καθ' ὃν τρόπον καὶ ἡ Ὑδρα.

Ἡ νῆσος Ψαρῶν ὑπῆγετο εἰς τὸν Καπιτὰν πασᾶ καὶ διοικεῖτο ἀπὸ Δημογέροντας ἐκλεγομένους ἀπὸ τὸν λαόν. Οἱ πολῖται ὅλοι, εἰς γενικὴν συνέλευσιν συναθροιζόμενοι, ἐνήργουν τὴν ἐκλογὴν 12 ἐκλογέων, οἵτινες ἐκλεγον δι' ἑν ἔτος τρεῖς δημογέροντας καὶ ἑνα ταμίαν . . .

Ὅλαι αἱ περὶ πολιτικῶν ἢ ἐμπορικῶν ὑποθέσεων διαφοραὶ καθυπεβάλλοντο εἰς αἵρετοκρίτας . . .

Αἱ νῆσοι τοῦ Αἰγαίου Πελάγους . . . ὑπῆγοντο ὡσαύτως εἰς τὸν καπιτὰν πασᾶν ὅστις εἰς πᾶσαν μίαν ἔστελλεν ἑνα ἐπιστάτην τοῦ δεκάτου, μουσουλμάνον εἴτε χριστιανόν, ὀνομαζόμενον ζαμπίτην. Ἐκάστη τῶν Νήσων τούτων εἶχε τοὺς προεστώτάς της, ἐκλεγομένους ἐκ τῆς κλάσεως τῶν πλουσιωτέρων καὶ ἰσχυροτέρων . . . Αἱ διαφοραὶ ἐθεωροῦντο ἀπὸ τοὺς Προεστώτας ἢ αἵρετοκριτάς, ἀλλ' ἐγκαλοῦντο εἰς τὸν Καπιτὰν πασᾶν, ὅστις ἀπεφάσιζε πάντοτε τὰ ἐγκληματικά. . . . Αἱ νῆσοι Λέρος, Κάλυμνος, Νίσυρος, Τήλος, Χάλκη, Κάρπαθος, Σύμη καὶ Καστελόριζον, ὑπῆγοντο εἰς τὸν μπέην τῆς Ρόδου, ὅστις ἔστελλεν εἰς αὐτὰς ζαμπίτιδες. Ἐντοσοῦτῳ εἶχον καὶ τοὺς Προεστώτας των . . .

Ἐρώτ. ΚΕ'. Ποῖα τὰ προνόμια ἢ ἀστικά δικαιώματα, ἀφεθέντα εἰς τοὺς Ἕλληνας καὶ ποῖα τὰ μερικώτερα, χαρισθέντα εἰς τινες περιοχὰς ἢ νήσους ;

(Ἀπ.) . . . Ὁ νῦν σουλτάνος, διὰ ψηφίσματός του, κατήργησεν εἰς τὴν Πελοπόννησον τὴν εἰς τὸ ἐπίλοιπον τῆς Τουρκίας ἐνεργουμένην συνήθειαν, τοῦ νὰ δημεύονται τὰ ὑπάρχοντα τῶν ἀποθησκόντων χριστιανῶν, ὅσοι ἦσαν εἰς δημόσια πράγματα . . . Οἱ ἀρχιερεῖς τῶν ἐπαρχιῶν, διοριζόμενοι ἐφ' ὅρου ζωῆς ἀπὸ τὸν πΚ., ἐλάμβανον ἀπὸ τὴν Πόρταν δίπλωμα, λεγόμενον μπεράτι, διὰ τοῦ ὁποίου τοῖς ἐδίδετο ἡ ἐξουσία νὰ κρίνωσιν ὅλας τὰς διαφοράς τῶν χριστιανῶν ἐκκλητῶς, ἀνεκκλήτως δὲ τὰ περὶ τοῦ γάμου, διαζυγίου, κλπ. καθὼς καὶ τὰ τῆς ἐκκλησιαστικῆς τάξεως. Εἰς τὰς μεγάλας πόλεις, περιπλέον, αἱ βιομηχανικαὶ κοινότητες εἶχον τὸ δικαίωμα νὰ ἐκλέγωσιν ἀντιπροσώπους, οἵτινες ἔκρινον αὐθαιρέτως τὰς μεταξὺ τῶν τεχνιτῶν διαφοράς . . .

Ἐρώτ. ΚΣ'. Ποίου εἴδους τοπικῆς ἐξουσίας, δικαστικῆς, διοικητικῆς ἢ ἀστυνομικῆς, ἐπετρέπετο ἢ χοῖσις εἰς τοὺς ἰδίους Ἕλληνας εἰς ἕκαστον τμήμα, ὑπὸ τὴν ἐπικύρωσιν τῆς ὁθωμ. Κυβερνήσεως ;

Ἐρώτ. ΚΖ'. Εἰς ποίαν κλάσιν ἀνθρώπων ἀνήκεν ἡ ἐξουσία αὕτη πρὶν τῆς ἐλληνικῆς Ἐπαναστάσεως ; Ποῖος ὁ ἀριθμὸς τῶν μετερχομένων αὐτήν ; Πῶς ἐδιορίζοντο καὶ διετηροῦντο, καὶ πρὸς ποῖον ἦσαν ὑπεύθυνοι ;

Ἐρώτ. ΚΗ'. Εἰς ποῖα τῆς ἐλλ. ἐξουσίας μέρη εἶναι ἐν χρήσει ἔτι τοιαῦται Ἀρχαί, καὶ εἰς ἑλλειψιν αὐτῶν, ποῖον εἶδος ἀστυνομίας ἢ διοικήσεως ἀντικατέστη ;

790

1828. Ἐκθεσις, ἀπὸ 14 Ἰαν., τοῦ Γραμματέως τοῦ Δικαίου Μιχ. Σούτσου, πρὸς τὸν Ἰω. Καποδίστριαν, περὶ τῆς καταστάσεως τῆς Δικαιοσύνης ἐν τῇ χώρᾳ,

ἐν 173, τ. 1, σ. 399–400.

« . . . τύχη κακῇ, οὐδέποτε ὑπῆρξαν δικαστήρια ἄλλα παρὰ τὸ ἐν Σύρῳ ἐμπορικόν, τὸ τῶν λειῶν ἐνταῦθα (ἐν Αἰγίνῃ) . . . καὶ ἐν κακουργιοδικεῖον ἐν Ναυπλίῳ κατὰ τὸ 1826 ἰδρυθέν, ἔπειτα δὲ καταργηθέν . . . Πρὸ ταύτης τῆς Συνελεύσεως (τῆς Τροιζήνος), αἱ διαφοραὶ τῶν πολιτῶν ἐκρίνοντο ἐνίοτε ἀπὸ ἐπιτροπᾶς διαιτητῶν, ὀνομαζομένων παρὰ τῆς Κυβερνήσεως, ἀλλὰ καὶ αὐταὶ ἀπηγορεύθησαν, ὥς ἀντικείμεναι εἰς τὸ Σύνταγμα . . . Ἄλλον τρόπον δὲν εἶχα, εἰμὴ τότε μὲν νὰ γάρμω τὸν εἰρηνοδίκην, τότε δὲ νὰ παρακινῶ εἰς αἵρετοκρισίας . . . ».

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

791

ΑΘΗΝΩΝ

1828. «Κατάστασις τῶν ἐκπαλαῖ σιουρρutiών τοῦ βηλαετίου νεχαγιέ Ζαγορίου»,

ἐν 213, Θ', σ. 82–86, ἐν 43, σ. 35–37 καὶ ἐν 150, σ. 56–61.

« 1. . . . ὅταν . . . ἓνας χανὲς ἐπιφορτισθῇ μὲ μπεκόϊνα ἀπὸ τὰ εἰς τὸ χωρίον του ἐμπύπτοντα κατὰ καιροὺς βασιλικά καὶ αὐθεντικά τεκλίφια μὲ τοὺς χρονικοὺς ἀναχρονισμοὺς, χωρὶς ἐλπίδα νὰ εἰμπορέσῃ νὰ τα ξεπλερώσῃ κατ' ἄλλον τρόπον, θέλοντας ἢ μὴ θέλοντας, τότε ἡ Κοινότης τοῦ χωρίου του, συμφώνως, ἐλευθέρως καὶ ἀνεμποδίστως ἐβγάξει ὅλην αὐτήν μπάστινα τοῦ χρεουμένου χανέ κινητὰ καὶ ἀκίνητα, ἢ μέρος αὐτῶν, εἰς τὸ κοινὸν μιζὰτ τοῦ χωρίου, τελαλίζοντάς την δέκα, εἴκοσι ἢ καὶ τριάντα ἡμέρας καὶ γίνεται ἡ πώλησις εἰς ἐκεῖνον, ὁποῦ δόσῃ τὰ περισσότερα, μὲ μόνην κοινήν ὁμολογίαν τῶν εὕρισκομένων χωριανῶν, χωρὶς νὰ εἰμπορεῇ μήτε ὁ νοικοκύρης, μήτε συγγενής, μήτε γείτονας νὰ πειράξῃ τὸν ἀγοραστήν εἰς τὸ παραμικρὸν καὶ ἀπὸ τὰ γρόσια αὐτῆς τῆς πωλήσεως ἐβγαίνει πρῶτον ἀπὸ κάθε ἄλλο μπόρτζι ὁ μπεκαὲς τοῦ χωρίου καὶ ξεπληρώνεται καὶ ἂν περισσεύουν, παίρνει δεύτερον ἢ προῖκα, ἂν εἶναι ἀποδεδειγμένη, τρίτον τὰ ἀμανέτια, ἂν ἔχῃ ὁ νοικοκύρης δι' ἴδιόν του χρέος καὶ ἀκολούθως οἱ λοιποὶ δανεισταί.

2. . . . μὴ ἀπομνήσκοντες ἀρσενικά παιδιὰ εἰς ἓνα χανέ, παρὰ μόνον ἓνα κορίτζι, εἰς τὸ ὁποῖον ἐμβαίνει τινὰς γαμβρὸς καὶ ἔχοντας αὐτὸς ὁ χανὲς προσητεριῶν μπεκαγιέ ἢ μὴ ἔχοντας καὶ ἀκολούθως ἀπὸ χρόνου εἰς χρόνον ἐπιφορτισθῇ μὲ τὸν χισέν του ἀπὸ τὰ χρονικά ριζίματα καὶ ὁ γαμβρὸς αὐτός, ὅπου ἔμβῃ νοικοκύρης εἰς αὐτήν τὴν μπόστινα, δὲν εἰμπορέσῃ νὰ πληρώσῃ, τὸ χωρίον, πωλῶντας αὐτήν τὴν ἰδιοκτησίαν τοῦ ρηθέντος γαμβροῦ καὶ ἂν δὲν ξεπληρωθῇ ὁ μπεκαγιὲς, πωλεῖ καὶ ἀπὸ τὴν ἴδιαν μπόστινα τῆς γυναικός.

3. Τὰ κορίτσια ὅπου ὑπανδρεύονται ἢ ἀπὸ πατέρα ἢ ἀπὸ μητέρα καὶ ἐξωπροικίζονται, μετὰ τὸν θάνατον τοῦ γονέως των, ἀπομνήσκοντας ἀρσενικά παιδιά, δὲν εἰμποροῦν τὰ κορίτσια μὲ κανένα λόγον νὰ ζητήσουν ἀπὸ τὰ ἀδέλφια των κανένα κληρονομικὸν μερίδιον ἀπὸ τὴν πατρομητρικὴν περιουσίαν, εἰ μόνον ἂν οἱ γονεῖς των, μὲ διαθήκην των, τοὺς διορίσουν τίποτε. Τὰ ἀδέλφια ὅμως εἶναι εἰς χρέος νὰ ὑπανδρεύσουν τὰς ἀδελφάς των, μετὰ τὸν θάνατον τῶν γονέων τους, ἂν ἤθελαν εὐρεθοῦν ἀνύπανδροι.

4. Ἐχοντες οἱ γονεῖς μόνον θυγατέρας, χωρὶς ἀρσενικόν, ἐξωπροικίζοντες τὰς ἄλλας καὶ παίρνοντες γαμβρόν μέσα εἰς τὰ μπαστινά των, εἰς μίαν μόνην ἀπὸ τὰς θυγατέρας των, ὅπου ἤθελεν εὐχαριστηθῇ, αὐτὸς ὁ γαμβρὸς μόνον μὲ αὐτὴν τὴν θυγατέρα, θέλουν εἶναι οἱ μόνοι κληρονόμοι μετὰ τὸν θάνατον τῶν γονέων καὶ αἱ ἄλλαι, αἱ ἐξωπροικισμέναι, δὲν εἰμποροῦν, μὲ κανένα δικαίωμα, νὰ ζητοῦν μερίδιον, ἔξω μόνον ἂν οἱ γονεῖς, μὲ τακτικὴν διαθήκην, τοὺς ἀφήσουν τι.

5. Ὅσοι γονεῖς μείνουν χωρὶς κληρονόμον, ἀρσενικόν ἢ θηλυκόν, παίρνοντας ἓνα παιδί, ἢ κορίτζι, ἢ συγγενικόν ἢ ξένο, διὰ κληρονόμον των, ὅποιον εὐχαριστηθοῦν, μὲ τακτικὰ ἔγγραφα, μετὰ τὸν θάνατον τῶν γονέων, οἱ συγγενεῖς των δὲν εἰμποροῦν μὲ κανένα λόγον νὰ ζητήσουν κανένα κληρονομικὸν δικαίωμα.

6. Ἀποθνήσκοντας ἓνας ἄνδρας, χωρὶς κληρονόμον, ἡ γυναῖκα του δὲν εἰμπορεῖ νὰ ζητήσῃ καὶ νὰ λάβῃ ἀνδρομοίρι, παρὰ μόνον λαμβάνει ἀπὸ τοῦ ἀνδρός της τὴν περιουσίαν τὸ προικίον ὅπου ἔφερεν εἰς μετροιτά, καθὼς καὶ δι' ὅλα τὰ φορέματα ὅπου ἔφερεν ἀπὸ τὸ γονικό της, τὴν ξετίμησι, ἐκτὸς μόνον ἂν ὁ ἄνδρας της, μὲ διαθήκην, τὴς διορίσῃ τίποτε. Παρομοίως καὶ μία γυναῖκα ὑπανδρευμένη, ἀποθνήσκουσα ἀκλήρος, ὁ ἀνδρας της, χωρὶς νὰ βαστάξῃ τίποτε ἀπὸ τὰ τῆς γυναικὸς του πατρομητρικά ὅπου ἔφερε, τὰ ἐπιστρέφει ὅλα εἰς τοὺς γονεῖς καὶ συγγενεῖς κληρονόμους της μὲ τὴν ξετίμησιν τῶν φορεμάτων της.

7. Ὅταν τινὰς κάμη διαθήκην καὶ εἶναι ὅλη ἰδιοχείρισις του γραμμένη, μὲ μόνον τὴν ὑπογραφὴν του καὶ χωρὶς μάρτυρας, ἔχει κῦρος πλήρης. Καὶ ὅταν εἶναι γράμμα μὲ ἄλλον χέρι, καὶ μὲ μόνην τὴν ὑπογραφὴν του, ἔχοντας τρεῖς ἢ περισσότερους μάρτυρας τιμίους, νὰ ἔχῃ παρομοίως πλήρης, ἀμετάτρεπτον κῦρος καὶ δύναμιν.

... 9. (Ἡ διαιτητικὴ ἀπόφασις τῶν αἵρετῶν κριτῶν ἔχει κῦρος ἀμετάτρεπτον).

10. Ὅταν ἓνας κάμη σιαρὲτ νταβὰ ἐναντίον ἄλλου καί, ἀφοῦ κρισολογηθοῦν καὶ ἀποδειχθῇ ὅτι δὲν ἔχει κανένα δίκαιον, τότε αὐτὸς ὁ σιαρέτης, νὰ πληρώνῃ τὸν μπουμπασιοιὲ καὶ ὅσα ἄλλα ἔξοδα ἤθελε κάμει ὁ παρ' αὐτοῦ ἀδίκως ἐναγόμενος καὶ μὲ περισσότεραν ἀκόμη παιδείαν.

... 13. ... ὁ διωρισμένος ἄνθρωπος διὰ τὰς κοινὰς τοῦ βιλαετίου ὑποθέσεις καθὼς καὶ οἱ βεκίληδες τοῦ κάθε χωρίου, μαζὶ μὲ τοὺς τιμωτέρους καὶ καλλιτέρους οἰκοκυραίους, τοὺς φρονιμωτέρους, θέλουν θεωρεῖ καὶ συμβιβάζει τὰς διαφορομένας ὑποθέσεις κατὰ μέρος, ἀνηκούσας εἰς τὰ ἄνωθεν σιουρούτια».

792

1828. Ἀπόφασις ἐπιτρόπου ἐπισκόπου Τριπόλεως, λύσεως γάμου, ἐν 326, σ. 409–410. Πρβλ. αὐτόθι, σ. 446–447.

«... ὅτι εἰς τὸ ἐξῆς δὲν στέργουσιν ἀναμεταξύ τους νὰ συζήσωσιν, ἀλλὰ ζητοῦντες, τὴν ἀπ' ἀλλήλων διάζευξιν, διὰ πολλὰ αἷτια (αὐτοὶ μόνοι οἶδασιν) καὶ ἐπέμενον... ἡμεῖς...

ιδόντες τὸ ἀμετάθετον τῆς γνώμης αὐτῶν, καὶ τὴν αὐτοπροαίρετον ἐκ συμφώνου ζήτησιν τῆς διαζεύξεώς των, ἕως καὶ μὴ εἰσακουσθέντες, διεζεύξαμεν αὐτοὺς ἀπ' ἀλλήλων ἐκκλησιαστικῶς, χωρὶς τινος βίας ἢ ἀνάγκης, ἀλλὰ προαιρετικῶς ἐξ ἀμφοτέρων . . . ἐχόντων ξεχωριστάς, ἰδιαιτέρας καὶ μυστικὰς αἰτίας . . .».

793

1829. Συνθήκη Ἀδριανουπόλεως, μεταξὺ Ρωσίας καὶ Τουρκίας, ἐξ ἄρθρων 16.

Τὸ ἄρθρ. 10 ἀναγνωρίζει τὴν ἀνεξαρτησίαν τῆς Ἑλλάδος. Ἐν 436, II, σ. 166–173.

794

1829. Ἀναφορὰ τῆς 17 Ὀκτ., ὑπ' ἀριθ. 3641, Ἐκτάκτου Ἐπιτρόπου Ἀργολίδος πρὸς Κυβερνήτην τῆς Ἑλλάδος,

ἐν 326, σ. 415.

« . . . ἐγκαίρως ἐπεφορτίσθησαν τὰ εἰσπραττάμενα χρήματα εἰς τοὺς δημογέροντας τῶν πόλεων καὶ χωρίων, πλὴν μεταξὺ τούτων πόλεις οἱ τῆς πόλεως ἐξεύρουν νὰ ὑπογράφουν, οἱ δὲ λοιποὶ εἶναι ἀμαθέστατοι . . . ».

795

1829. Ἐκθεσις ὑπ' ἀριθ. 109, ἀπὸ 15 Ὀκτ., τῆς ἐπὶ τοῦ Δικαίου Γραμματείας,

ἐν 138, σ. 160–161.

« . . . ὅταν οἱ ξένοι θέλουν, δὲν δύνανται νὰ τοὺς ἀποβάλουν αἱ τοπικαὶ Ἀρχαί, οὐδὲ κανεὶς πρόξενος . . . ἔχει δίκαιον νὰ τοὺς ἐμποδίσῃ ἀπὸ τοῦ νὰ μεσολαβήσουν διὰ τῆς αἰτηθείσης ἐξουσίας των . . . ».

796

1829. Ἀναφορὰ ὑπ' ἀριθ. 746 τοῦ Πρωτοκλήτου Δικαστηρίου τῶν Δυτικῶν Σποράδων πρὸς τὴν ἐπὶ τῆς Δικαιοσύνης Γραμματείαν,

ἐν 326, σ. 412–413.

« Ἡ ἐπιστήριξις τῶν δικαίων τῶν πολιτῶν εἶναι τὰ ἐγγραφά των, εἰς τὰ ὁποῖα τὰ Δικαστήρια ὀφείλουν νὰ ἀτενίζωσι τὴν προσοχὴν καὶ τὴν σκέψιν των· ἀλλ' αὐτά, διὰ τὸ ἀκατάστατον τῆς τουρκικῆς διοικήσεως, εἶναι ἄμορφα καὶ ἀτελῆ καὶ οὕτως ἀκολουθεῖ μέχρι σήμερον, συστηθέντων τῶν Δικαστηρίων. Διάφοροι μετέρχονται τὸ ἐπάγγελμα τοῦ Δημοσίου Μνήμονος, χωρὶς νὰ γνωρίζουν οὐδὲ αὐτό, οὐδὲ τὰ καθήκοντά των καὶ ὥς ἐκ τούτου προκύπτουν ἀτοπήματα καὶ ἀταξίαι πολλαί . . . ».

797

1829. Ἀναφορά, ὑπ' ἀριθ. 549, Δημογεροντίας Κέας πρὸς τὸν Ἐκτ. Ἐπίτροπον Βορείων Κυκλάδων,

περί τοῦ ἰδιοτύπου θεσμοῦ τῶν «βολῶν», ἰσχύοντος ἀπὸ μακροτάτου χρόνου ἐν τῇ νήσῳ, καθ' ὃν ἡ κυριότης τῆς καλλιεργουμένης γῆς χωρίζεται ἀπὸ τῆς κυριότητος τῆς νομῆς, μετὰ τὸν θερισμόν, πρὸς νομὴν τῶν ζώων. Ἐν 46, σ. 59–60. Ἐπὶ τοῦ ἰδίου θέματος, διάφορα ἄλλα ἐγγράφα, ὑπὲρ ἢ κατὰ τοῦ θεσμοῦ, αὐτόθι, σ. 56–65 καὶ ἐπὶ τοῦ ὅλου θέματος ἀνάπτυξιν ἐν 46.

798

1829. Ἐγγραφον, ἀπὸ 19 Μαρτίου, Δημογεροντίας Σπετσιῶν, πρὸς Κυβερνήτην, περί ἐφαρμογῆς τῶν ἐθίμων των, ἐν 45, σ. 239.

Διὰ τοῦ ἐγγράφου οἱ Σπετσιῶται, ζητοῦντες τὴν ἐφαρμογὴν τῶν ἐθίμων των, ἐὰν μὴ ὡς γενικῶν («... γενικῶς ὅτι ἀνήκουν εἰς ὅλην τὴν ἐπικράτειαν, μ' ὅλον ὅτι εἰς πολλὰ μέρη αὐτῆς ὑπῆρξε μία τοιαύτη συνήθεια...»), πάντως ὡς τοπικῶν, «Ἡ συνήθεια τῆς νήσου μας ἐξακολουθοῦσα ἐπεκράτησεν εἰς ὅλας (τὰς ὑποθέσεις) ἕως τῶρα ὡς νόμος ἐγγράφος ἀπαράβατος καὶ συμπεσοῦσαι ἱκαναὶ (περιστάσεις) δὲν ἐδυνάθησαν οὔτε διὰ τῆς ὀθωμανικῆς ἐξουσίας, οὔτε δι' ἄλλης νὰ διασεύσωσιν, οὔτε νὰ τὴν μεταβάλωσιν». Περαιτέρω δὲ ζητοῦν νὰ φυλαχθῇ αὕτη, διότι «... ἡ συνήθεια τῆς νήσου μας, ἡ ὁποία ἐστάθη ἕως τοῦδε ἀπαράβατος καὶ ὡς νόμος αὐτοκρατορικὸς ἐγγράφος, νὰ καταργηθῇ καὶ νὰ ἐπιφέρῃ γενικὴν ἀνατροπὴν εἰς τὰ πάντα, ὅσα ἕως τῶρα ἐφυλάχθησαν ἀθικτὰ μεταξὺ τῶν συμπολιτῶν μας».

799

1829. Ἐγκύκλιος, Ἰγνατίου μ. Ἡρακλείας, κατὰ τῶν πολυτελῶν κεντημάτων, τῶν διδομένων χάριν προικός, ἐν 363, σ. 78–79.

800

1829. Ἐγκύκλιος, ἀπὸ 13 Ἀπριλίου, ὑπ' ἀριθ. 27, τοῦ Προέδρου τοῦ Πρωτοκλήτου Δικαστηρίου τῶν Δυτ. Σποράδων, Ν. Γερაკάρι,

πρὸς τὸν προσωρ. διοικητὴν καὶ Δημογεροντίαν τῶν νήσων Πετζῶν, Ὑδρας, Πόρου, Αἰγίνης καὶ Σαλαμῖνος, ἐν 48, σ. 9–10.

(Ζητεῖ πληροφορίας περὶ τῶν ἐπιτοπίων ἐθίμων : α) περὶ πωλητηρίων ἐγγράφων β) διαθηκῶν, γ) τῆς ἐξ ἀδιαθέτου κληρονομίας, δ) προικοσυμφώνων καὶ προικοπαράδόσεων, ε) χρεωστικῶν συμβολαίων, τόκων, ἐτέρων γεωργικῶν, ἐμπορικῶν καὶ ναυτικῶν συμφωνιῶν).

801

1829. Ἐγγραφον, ὑπ' ἀριθ. 378, τῆς 25 Ἀπριλίου, Προσ. Διοικητοῦ καὶ Δημογερόντων Ὑδρας,

εἰς ἀπάντησιν τῆς ὑπ' ἀριθ. 27 ἐγκυκλίου, ἐν 48, σ. 12–13. Πρβλ. ἀνωτέρω ἀριθ. 800.

« . . . Α' — Δημόσια γραφεῖα ἢ νῆσός μας δὲν εἶχεν ἀπαρχῆς, ὥστε νὰ φυλάττεται τάξις τις εἰς τὰ πωλητήρια ἔγγραφα, ἀπὸ τὰ ὁποῖα ὅσα φαίνονται ἐν τῇ νήσῳ μας δὲν φυλάττονται τὴν αὐτὴν τάξιν καὶ ρυθμόν.

Β' — Αἱ διαθήκαι ὑπαγορεύονται ἀπὸ τὸν διατιθέμενον εἰς ἓν ἄτομον, ὁποῦ αὐτὸς εἶχεν εἰς ὑπόληψιν καὶ γραφόμεναι ἐμαρτυροῦντο ἀπὸ δύο-τρεις μάρτυρας καὶ εἶχον τὸ κῦρὸς των. Ἐνίοτε ἐπεκυροῦντο ἀπὸ τὸν ἀρχιερέα καὶ ἀπὸ τὴν ἐκκλησιαστικὴν πεντάδα τοῦ τόπου.

Γ' — Εἰς τὴν ἀδιάθετον κληρονομίαν ἐδιορίζετο μία ἐπιτροπὴ ἀπὸ συγγενεῖς ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον πρὸς οἰκονομίαν, καὶ ἡ ἀπόφασις τῆς ἐπιτροπῆς ταύτης ἐπεῖχε σχεδὸν τόπον διαθήκης.

Δ' — Προικοσύμφωνα δὲν ἐσυνήθισαν οἱ πολῖται μας νὰ κάμωσι ποτὲ ἐν καιρῷ προικοδοσίας, αἱ δὲ προικοπαράδοσεις ἐγίνοντο καὶ γίνονται μεταξὺ γαμβροῦ καὶ πενθεροῦ πάντοτε ἄνευ ἔγγράφων.

Ε' — Εἰς τὰ χρεωστικὰ συμβόλαια θαλάσσης καὶ ξηρᾶς ἐγίνοντο πολλαὶ σημειώσεις, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἐν καταστίχοις, τὰ ὁποῖα ἐπεῖχον τόπον τακτικοῦ χρεωστικοῦ ἔγγραφου.

Σ' — Εἰς τὰς ἐμπορικὰς καὶ ναυτικὰς συμφωνίας ἐπεκράτει ἡ αὐτὴ περὶ τῶν προηγουμένων τάξις· τακτικὰ ἔγγραφα δηλαδὴ καὶ ἐντελῆ, ἄλλα εὐρίσκονται. . . . Πίστις ἀκριβῆς καὶ ἐντελὴς τιμιότης περιπολάζουσα εἰς τὴν ἀνθρώπινην κοινωνίαν τῆς νήσου μας, ἐπέφερε τὴν ἔλλειψιν τακτικῶν ἔγγράφων, τὰ ὁποῖα ἐλάνθοντο ὡς μὴ ἀναγκαῖον . . . ».

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

802

ΑΘΗΝΩΝ

1829. Ἐγγραφὸν 27 Ἀπριλίου Δημογερόντων Πόρου,

εἰς ἀπάντησιν τῆς ὑπ' ἀριθ. 27 ἐγκυκλίου, ἐν 48, σ. 13–15. Πρβλ. ἄνωτέρω ἀριθ. 800.

Α'. — . . . Εἰς τὰ πωλητήρια ἔγγραφα προστιμῶνται α' οἱ ἀδελφοί, β' οἱ συγγενεῖς, γ' οἱ συμπλιασταὶ καὶ δ' κάθε πολίτης, ἐντόπιος ἢ ξένος, ὅταν ὁμῶς τὰ πωλητήρια γίνονται εἰς ξένους, ἐν ἀπουσίᾳ τῶν στενοτέρων συγγενῶν, τότε (ἐὰν) εἰς διορίαν ἐξ μηνῶν δὲν ἔλθῃ ὁ συγγενὴς νὰ τὸ ζητήσῃ, τότε εἶναι καλὰ πωλημένον εἰς τὸν ξένον. Κατὰ παλαιὰν συνήθειαν τοῦ τόπου, εἰς τὰ πωλητήρια ἔγγραφα ὑπεγράφεοντο καὶ ἱερωμένοι καὶ λαϊκοὶ καὶ πολλάκις, ὡς ἔτυχε, πότε ἓνας ὑπεγράφετο καὶ πότε πολλοί, εἴτε κοσμικὸς εἴτε ἱερωμένος, ἀλλὰ τὰ περισσότερα ἐγίνοντο ἔξω τῆς καγκελλαρίας. Ὅλα αὐτά, ὅσα ἔγιναν πρὶν τοῦ Γεροντικοῦ νέου συστήματος, εἶναι δεκτὰ εἰς τὴν νήσον μας καὶ καλῶς ἐπικυρωμένα.

Β' — . . . Ὅσον δὲ περὶ τοῦ τρόπου καὶ τάξεως τῶν διαθηκῶν, ἐπειδὴ συνέβη νὰ γίνονται κατὰ παλαιὰν συνήθειαν μὲ μεγάλην ἀταξίαν, δὲν ἤμποροῦμεν νὰ δώσωμεν γενικὸν κανόνα περὶ τούτων . . . ἀλλὰ δίδομεν γνώμην, ὅτι ὅλαι αἱ πρὸ τῆς νεωστὶ συστάσεως τῶν δημογεροντιῶν γενόμεναι διαθήκαι πρέπει κατὰ συγκατάβασιν τοῦ δικαστηρίου, νὰ παρουσιάζωνται πρότερον εἰς τὴν τοπικὴν δημογεροντίαν νὰ γίνεσθαι ἢ ἀνήκουσα ἐξέτασις, τὴν ὁποίαν θέλει διευθύνει κατὰ χρέος ἡ τοπικὴ δημογεροντία, νὰ πληροφορεῖται τὸ Σ. Δικαστήριον.

Γ' — Περὶ τοῦ τρόπου καὶ τάξεως τῆς ἀδιαθέτου κληρονομίας.

Ἄν οἱ γονεῖς ἀποθάνουσι καὶ ἀφήσουσι τὰ τέκνα των, εἴτε ἀρσενικὰ εἴτε θηλυκὰ, ἦτον συνήθεια τὰ ἀρσενικὰ νὰ ὑπανδρεύουσι τὰ θηλυκὰ ἀπὸ τὴν πατρικὴν καὶ μητρικὴν παρουσίαν, καὶ μετὰ τὴν ὑπανδρείαν τῶν θηλυκῶν, νὰ μοιράζωσι τὰ ἀρσενικὰ ἐξίσου τὴν ἐπί-

λοιπον περιουσίαν. Ἄν ὅμως καὶ ἡ πατρικὴ περιουσία δὲν ἦτον ἀρκετὴ διὰ τὴν προῖκα τῶν θηλυκῶν, τότε ἦτον εἰς χρέος τὰ ἀρσενικά νὰ βοηθῶσι τὸ κατὰ δύναμιν καὶ ἐξ ἰδίων των διὰ τὴν ὑπανδρείαν τῶν θηλυκῶν ὡς ἀδύνατα μέρη. Ἄν ὅμως οἱ γονεῖς, ἀφοῦ ὑπανδρεύσωσι ὅλα τὰ θηλυκὰ ἀποθάνωσι χωρὶς διαθήκην, τότε τὰ ἀρσενικά μοιράζωσι τὴν ἐπιλοιπον περιουσίαν, χωρὶς νὰ πειράζονται πλέον ἀπὸ τὰ θηλυκὰ, τὸ δὲ χρέος τοῦ πατρὸς εἶναι εἰς βάρος τῶν ἀρσενικῶν, ὅσαι δὲ ζημίαι καὶ κέρδη ἤθελον ἀκολουθήσει μετὰ τὴν ὑπανδρείαν τῶν θηλυκῶν, αὐτὰ μένουσιν πάντοτε εἰς λογαριασμὸν τῶν ἀρσενικῶν· ἡ δὲ τριμερὴς κατὰ τὸν Ἀρμενόπουλον.

Δ' — Περὶ τοῦ τρόπου καὶ τάξεως τῶν προικοσυμφώνων καὶ προικοπαραδόσεων.

Ὅσα κινητὰ καὶ ἀκίνητα καὶ μετρητὰ γραφθοῦν ἀπὸ τοὺς γονεῖς καὶ ἀπὸ τοὺς ἀδελφοὺς εἰς τὰ προικοσύμφωνα, ὅταν εἶναι τακτικά, δίδονται ὅλα ἀνελλιπῶς. Ἐπειδὴ ὅμως τὸ τακτικὸν καὶ τὸ ἄτακτον τῶν προικοσυμφώνων καὶ προικοπαραδόσεων δὲν δύναται ἡ δημογεροντία νὰ τὸ παραστήσῃ γενικῶς εἰς τὸ Δικαστήριον, χωρὶς νὰ ὑποπέσῃ εἰς σφάλμα διὰ τὸ ἀνώμαλον, διὰ τοῦτο γνωμοδοτεῖ νὰ ἐξετάζεται πρῶτον ἀπὸ τὴν δημογεροντίαν καὶ ἐπομένως ἀπὸ τὰς ἐξετάσεις αὐτῆς, νὰ πληροφορεῖται τὸ Σ. Δικαστήριον.

Ε' — . . . Ὅσον διὰ τὰ θαλασσινὰ συμβόλαια καὶ κομισολογίας, ὅλα συνηθίζουσιν νὰ γίνωνται κατὰ τὸ ἦθος τῆς Ὑδρας. Ὅσον δὲ διὰ τῆς ξηρᾶς συμβόλαια, εἰ μὲν ἔχῃ ὁ χρεωφειλέτης μετρητὰ, πληρώνεται τὸ χρέος μετὰ τοῦ νενομισμένου τόκου, εἰ δὲ δὲν ἔχῃ μετρητὰ, τότε ἐκτίθενται εἰς δημοπρασίαν τὰ ὑποστατικά των με δημοσίως ἐκτιμητὰς ἀπὸ τὴν δημογεροντίαν, διὰ νὰ μὴν γίνεταί καμμία κατάχρησις εἰς τὴν ἰδιοκτησίαν τοῦ πολίτου, ἐκπίπτουσιν τὸ διάφορον. Ἄν ὅμως καὶ δὲν φθάσῃ ἡ περιουσία τοῦ πολίτου εἰς τελείαν ἐξόφλησιν τοῦ χρέους, τότε γίνεται ἀναλογία μεταξὺ τῶν δανειστῶν ἀπὸ τὴν συναχθεῖσαν ἐκτίμησιν τῆς περιουσίας, ἡ δὲ προῖκα τῆς γυναικὸς δὲν ἐκτίθεται παρτάπασιν εἰς τὸ χρέος τοῦ ἀνδρός, ἀλλὰ εἶναι πάντοτε ἐδική της.

Σ' — . . . α) Περὶ τῶν ἐμπορικῶν, αἱ συμφωνίαι τῶν ἐμπόρων μας ἐγίνοντο καὶ διὰ λόγου καὶ ἐγγράφων. Διὰ λόγον μὲν, ὅταν δύο σύντροφοι ἐσυμφωνοῦσαν ἢ μόνοι των, ἢ ἐμπροσθεν δύο μαρτύρων καὶ ἤνοιγαν ἐργαστήριον ἢ ἐμπόριον, καὶ ἐὰν δὲν ἐσυμφωνοῦσαν εἰς τὸ τέλος τὴν συντροφίαν των, διὰ νὰ ἐξοφληθοῦν, ἐσυμβιβάζοντο διὰ τῆς τοπικῆς δημογεροντίας. Τὰ δὲ ἐγγράφα ἐσυνήθιζον νὰ γίνωνται μεταξὺ δύο συντροφευομένων, πότε μὲν ἀμάστιχα καὶ πότε διὰ μαρτύρων, δυνάμει τῶν ὁποίων, ὅταν ἔμενον ἀσύμφωνοι, ἐθεωροῦσεν ἡ τοπικὴ καγγελαρία τὴν διαφορὰν των. β) Περὶ μὲν τῶν γεωργικῶν συμφωνιῶν ἐγίνοντο κατὰ τὸν Ἀρμενόπουλον. γ) Περὶ δὲ τῶν ναυτικῶν συμφωνιῶν ἐσυνήθιζον οὕτως : εἰς μὲν τὴν σκάφην τῶν πλοίων ἐγίνοντο ἐγγράφα μεταξὺ τῶν παρτζινεβέλων καὶ πλοιάρχων διὰ τὰ ἀναλογοῦντα ἐκάστῳ μερίδια . . . κατὰ τὰ ὁποῖα ἐκομισολογοῦντο. Τὰ δὲ κεφάλαια ἐδίδοντο εἰς τὸν πλοίαρχον κοινῶς μὲν διὰ λόγου καὶ σπανίως δι' ἐγγράφων. Καὶ τελειωθέντος τοῦ ταξειδίου, ἐδίδοντο ἀμέσως αὐτὰ τὰ κεφάλαια μετὰ τὰ διάφορά των, κατὰ τὰ κέρδη ὅπου ἤθελε δείξει τὸ ἐμπόριον . . .».

803

1829. Ἐγγραφον, 2 Μαΐου, Δημογερόντων Σαλαμίνοϛ,

εἰς ἀπάντησιν τῆς ὑπ' ἀριθ. 27 ἐγκυκλίου, ἐν 48, σ. 16. Πρβλ. ἀνωτέρω ἀριθ. 800.

«Α' — Ὅστις ἤξευρε γράμματα ὅπου ἡ περίστασις τὸν παρουσίαζεν ἐμπροσθεν τοῦ πω-

λοῦντος καὶ ἀγοράζοντος, ἔγραφε τὰ πωλητήρια πρὸ τῆς ἀποστασίας μέχρι τοῦ Σεπτεμβρίου τοῦ 1828, ἔκτοτε δὲ ἕως τῆς σήμερον παρουσιαζόμενοι εἰς τὴν δημογεροντίαν τινὲς πωληταὶ ἐπικυρώουσι τὸ πωλητήριον καὶ ὁ παρατυχὼν ὑπογράφεται ὡς μάρτυς.

Β' — Αἱ διαθήκαι μέχρι τοῦδε ἐγράφοντο ἀπὸ τὸν τυχόντα, ἐμαρτυροῦντο δὲ παρὰ τῶν προκρίτων.

Γ' — Τὰ ἀρσενικά τέκνα μόνον ἕως τῶρα ἐκληρονόμουν ἀναλαμβάνοντα τυχὸν καὶ τὸ πατρικὸν χρέος, τὰ δὲ θηλυκὰ περιορίζοντο εἰς μόνην τὴν προῖκα. Ἄν δέ τις ἤθελε μείνῃ ἀνύπανδρος, μετὰ τὸν θάνατον τοῦ πατρὸς των, τὰ ἀρσενικά ἦσαν εἰς χρέος νὰ τὴν ὑπανδρεύσουν. Εἰς ἔλλειπιν τέκνων, ἐκληρονόμουν οἱ συγγενεῖς.

Δ' — Ὁ τῆς ἐνορίας τῆς νεονύμφου ἐφημέριος, ὁ πατήρ του καὶ δύο ἢ καὶ τρεῖς τῶν συγγενῶν τῆς νύμφης, ὁ δὲ ρηθεὶς ἐφημέριος κατέγραφε τὴν προῖκα αὐτῆς, ἥτις ἐμαρτυρεῖτο μὲν παρὰ πάντων τῶν ἐκεῖ παρευρεθέντων, αὐτοψία ὅμως εἰς τὴν καταγεγραφομένην προῖκα . . . δὲν ἐγίνετο.

Ε' — Ὁ ἐν ξηρᾷ δανείζων ἕως τὴν ἀρχὴν τῆς ἀποστασίας, ἐδάνειζε μὲ ἰδιαίτεραν ὁμολογίαν πρὸς 20 % τὸν χρόνον. Ἐσυνείθιζον ὅμως νὰ δανείζωσι καὶ χωρὶς ὁμολογίας, γράφοντες μόνον εἰς τὸ κατάστιχόν των ὅσα ἐδάνειζον· τοῦτο ἐπικρατεῖ μέχρι τῆς σήμερον. Ὁ τόκος ἦτον διαφόρου ποσότητος, ὅπως ἤθελε συμφωνηθῇ. Ὁ ἐν θαλάσῃ δανειζόμενος δίδει πρὸς 5 % τὸ ταξείδιον Σίρας (πρὸς τῆς θαλάσσης), σίγουρα δὲ πρὸς 2, 1/2 % διὰ τὸ ἴδιον ταξείδι. Αὐτὰ τὰ δάνεια σημειῖονται, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, εἰς τὰ κατάστιχα μόνον.

Σ' — Ἦναι συνήθεια νὰ προπωλεῖται ρητὴν κατὰ διαφόρους συμφωνίας καὶ ἐποχάς. Ἡ ἐνταῦθα γεωργία δὲν εἶναι ἀξιόλογος . . .

804

1829. Ἐγγραφον, ἀπὸ 16 Σεπτ., Ὑπουργείου Δικαιοσύνης πρὸς τὸν πρόεδρον τοῦ κατὰ τὴν Κάτω Μεσσηνίαν πρωτοκλήτου δικαστηρίου Γ. Σκαλίδην, ἐν 355, σ. 479.

(Ἐπὶ πληροφορίας περὶ τοῦ δικαστοῦ τούτου, ὅτι προεκάλεσε συλλογὴν τῶν ἐθίμων τῆς ἐπαρχίας του διὰ τοῦ μ. Βαρνάτας) « . . . τὸ χρέος τοῦ δικαστοῦ εἶναι νὰ διατάξῃ τὴν ἀπόδειξιν ἐθίμου, πὺν προβάλλεται. Οὔτε ἔχεις, οὔτε ἔλαβες τὴν ἄδειαν νὰ συνάξῃς τὰ ἔθιμα τῆς ἐπαρχίας σου δι' ὅλα τὰ μέρη τοῦ πολιτικοῦ κώδικος . . . ».

805

1830. Ἐγκύκλιος περὶ ἐθίμων, 15 Δεκεμβρίου, ἐν 355, σ. 489.

« . . . Γνωρίζει ἡ Γραμματεία ὅτι εἰς τὴν Σπάρτην τὸ ἐγκλημα τοῦ φόνου δὲν ἐθεωρεῖτο κατὰ τὸ παρελθόν, εἰ μὴ κατὰ τὴν ζημίαν, τὴν ὁποίαν ἐπροξένει εἰς τὴν οἰκογένειαν τοῦ φονευθέντος· καὶ διὰ τοῦτο συνήθεια νὰ συνδιαλλάττωνται τὰ μέρη, διὰ χρημάτων καὶ ἐνίοτε νὰ συμφωνῇται φόνος ἀντὶ φόνου. Δὲν νομίζει, ὅτι οὐδεὶς εἰς τὸ ἐξῆς θέλει αἰτιολογήσει ἁμάρτημα τοιοῦτον, ἐπιστηριζόμενον εἰς συμφωνίας τοιαύτας ».

806

1830. Ἐγκύκλιον γράμμα, 26 Ἀπρ., μ. Ἡ ρ α κ λ ε ί α ς καὶ Ρ α ι -
δ ε σ τ ο ὺ Ἰγνατίου,

δι' οὗ πληροφορεῖ τοὺς ραγιάδες, ὅτι ὁ σουλτάνος διατάσσει, ὅπως τοῦ λοιποῦ μὴ γίνεται ἀδικία τις ἢ κατάχρησις εἰς βάρος των, κλπ., ἐν 363, σ. 81–83.

807

1830. Πρᾶξις ΚΣ' τῆς Γερουσίας Ἰ ο ν ί ω ν Ν ή σ ω ν, ἀπὸ 3 Ἀπριλίου,
ἐξ ἄρθρων 11, ἐν 388, σ. 14–16,

«ἡ ὁποία διατάζει καὶ ἄλλας περιπλέον προβλέψεις διὰ τὴν κατάσκησιν τῶν φεούδων».

808

1830. Πρᾶξις, ἀπὸ 11 Φεβρ., τῶν γερόντων καὶ προεστῶν τῆς Κοινότητος
Καταρράκτου τῆς Χ ί ο υ,

ἐν 148, τ. 3β, σ. 678, σημ. 1.

«... Διὰ τὰ ἐμπασίδια ὅπου δίδουν οἱ ἄνδρες εἰς τὰς γυναῖκας αὐτῶν. Τὴν σήμερον, βλέποντας τὸ πρᾶγμα, ἀπὸ τὴν σήμερον καὶ εἰς τὸ ἐξῆς, νὰ δίδουν καὶ διὰ ἐμπασίδιον, ἥγουν διὰ πρ ο τ ι μ ῆ τ, γρ. 200 καὶ ὅποιος ἀπὸ τὴν σήμερον πατήσῃ αὐτὸ τὸ γράμμα ὅπου ἠκάμην ἡ Κοινότης, νὰ γυρέψῃ ἐμπασίδιον παρὰ τὸν ἀπὸ διακοσίων γροσίων, νὰ πλερώσῃ εἰς τὸν εὐρισκόμενον ζαμπίτην γρ. 1500 καὶ νὰ τὸν πιάσῃ καὶ τὸ χωρίον νὰ δίνη τῆς χωριοεκκλησίας γρ. 1000».

809

1830. Ἐγκύκλιος, ὑπ' ἀριθ. 3172, τῆς ἐπὶ τῆς Δικαιοσύνης Γραμματείας,
περὶ ἐ θ ί μ ω ν,

πρὸς τὰ Πρωτόκλητα Δικαστήρια, ἐν 45, σ. 250–251.

«Τὸ ἄρθρον 148 τοῦ Δικ. Ὁργανισμοῦ ἐπαρουσίασεν εἰς τινὰς ἀπορίας, ἐὰν τὰ Δικαστήρια εἰς τὰς πολιτικὰς ὑποθέσεις δὲν ἔχουν νὰ θεωρήσωσιν εἰ μὴ μόνον τοὺς βυζαντινοὺς Νόμους καὶ οὐχὶ τὰ ἔθιμα, πρὶν τῆς γενικῆς ἐνεργείας αὐτῶν, διαταχθείσης παρὰ τῆς ἐν Ἐπιδαύρῳ Συνελεύσεως. Ἡ Κυβέρνησις ἀπαντᾷ, ὅτι εἶναι ἀναντίρροητοι ἀρχαί: α) ὁ νόμος δὲν ἔχει ὀπισθενεργὸν δύναμιν. β) οἱ νόμοι πρὶν τῆς ἐν Ἐπιδαύρῳ Συνελεύσεως ἦσαν ἢ γραπτοὶ ἢ ἄγραπτοι ἢ καὶ ἀμφότερα. γ) τὰ ἔθιμα... εἶναι ἢ ἐντὸς ὑπάρχοντος νόμου, ἢ κατὰ τὸν ὑπάρχοντα νόμον, ἢ κατὰ τοῦ νόμου. Καὶ δ) ὅτι μὲ τὸν βασιλεύοντα νόμον εἰς τὴν ἐποχὴν τῆς πράξεως ὀφείλουν νὰ δικάσουν. Καὶ ἐὰν μὲν πρόκειται περὶ ἐθίμων, τὰ ὁποῖα χαρακτηριστικὰ καὶ εἰς τὴν οὐσίαν καὶ εἰς τοὺς τύπους ὀφείλει νὰ ἔχῃ τὸ ἔθιμον, οἱ γραπτοὶ νόμοι τὸ ὑπαγορεύουσι. ε) Ὅλα τὰ δικαστήρια, ἔχοντα ὑπ' ὄψιν τοὺς αὐτοκρατορικοὺς νόμους, θέλουν θεωρήσει εἰς αὐτοὺς ἐκτενεστέρως αὐτὰς τὰς ἀρχάς. Διὸ καὶ ἡ ἀπορία δὲν ἔχει λόγον».

810

1830. Πρᾶξις ὑπ' ἀριθ. 64, τῆς 4 Φεβρ. (ἐν Γεν. Ἐφημ. τῆς Ἑλλάδος, 5, ἀριθ. φύλλου 25 τῆς 26 Μαρτίου).

Πρβλ. 353, σ. 436, σημ. 1.

«Διατάττομεν : Α' Ὁ ἐπὶ τῆς Δικαιοσύνης Γραμματεὺς τόσον ἐκ τῶν Βασιλικῶν ὅσον καὶ ἐκ τῶν Νεαρῶν τῶν μεταγενεστέρων αὐτοκρατόρων θέλει συλλέξει ἅπαντας τοὺς πολιτικούς βυζαντινοὺς νόμους, κατατάττων αὐτοὺς εἰς τὴν ἀνήκουσαν τάξιν».

811

1830. Ψήφισμα 152 τοῦ Κυβερνήτου, ἀπὸ 15/27 Αὐγούστου, ἐξ ἄρθρων 155, περὶ διοργανισμοῦ δικαστηρίων. Ἄρθρον 148 (ἐν παραρτήματι αὐτοῦ), ἐν 272, σ. 305–310.

«Τὰ δικαστήρια, διὰ μὲν τὸ πολιτικὸν ἀκολουθοῦν τοὺς νόμους τῶν αὐτοκρατόρων, ἕωσοῦ δ' ἐκδοθῇ ἡ παρασκευαζομένη συλλογὴ αὐτῶν, θέλουν συμβουλευέσθαι τοὺς περιεχομένους εἰς τὴν πρόχειρον Ἐξάβιβλον τοῦ Ἀρμενοταύλου».

812

1830. Ἐγκύκλιος ὑπ' ἀριθ. 4422, ἀπὸ 15 Δεκ., τοῦ Κυβερνήτου, πρὸς τοὺς προέδρους τῶν δικαστηρίων ἐν Σπάρτῃ, περὶ ἐθίμων, ἐν 232, I, σ. 429–432 καὶ ἐν 53, σ. 118–122. Πρβλ. καὶ ἐν 355.

«... Δὲν δυνάμεθα νὰ θεωρήσωμεν ὅτι ἐν Σπάρτῃ ἦσαν γνωστοὶ οἱ εἰσαχθέντες βυζαντινοὶ νόμοι (τὰ Βασιλικά), πρὸ τῆς ἐκδόσεως τοῦ πολέμου, ἀλλ' ὅτι οἱ Σπαρτιᾶται, ἀκολουθοῦντες τὴν γενικὴν ἀνθρωπίνην ἐπαθυμίαν νὰ καθορίσουν ποῖον εἶναι τὸ ἐπιτρεπτόν καὶ ποῖον ὄχι, ἐν τῇ, ἀδιαφόρως κατὰ τίνα τρόπον, διαμορφωθείσῃ κοινωνίᾳ των, παρεδέχθησαν τινά, ἅτινα διεμόρφωσαν εἰς ἔθιμον καὶ μὲ τὴν βοήθειαν αὐτοῦ διέκριναν ποῖον ἦτο τὸ δίκαιον καὶ ποῖον τὸ ἄδικον. Καὶ αὐτοὶ οἱ εἰσαχθέντες νόμοι ἀναγνωρίζουν καὶ ἐπιτρέπουν τοῦτο. ... Δι' αὐτὸ ὡςάκις κατὰ τὰς πρὸς διακανονισμόν διαφορὰς ἔρχεται ὁ λόγος περὶ ἐθίμου, αὐτὸς οὗτος ὁ νόμος σᾶς διατάσσει νὰ τὸ ἀκολουθεῖτε καὶ κρίνετε συμφώνως μὲ αὐτό... Ἀπαίτησις καὶ ἄρνησις δικαιολογοῦνται πάντοτε ὑπὸ τοῦ ἐθίμου, ὅπερ ὁμῶς πρέπει νὰ εἶναι μακροχρόνιον καὶ νὰ ἔχῃ βεβαιωθῇ δι' ἀποφάσεων... Εἶναι γνωστὸν... ὅτι κατὰ τὸ παρελθὸν ἐν Σπάρτῃ, ἐλλείπει δικαστηρίων, οἱ Σπαρτιᾶται ἐξωμάλυνον τὰς διαφορὰς των διὰ διαιτητῶν. Αἱ ἀποφάσεις αὗται τῶν διαιτητῶν, δύνανται νὰ σᾶς καθοδηγοῦν, καθ' ὅσον ἀφοροῦν τὸ ἔθιμον... Ἡ κυριαρχία τοῦ ἐθίμου, δηλαδὴ αὐτὸ τοῦτο τὸ ἔθιμον, δὲν δύναται νὰ ἐπικρατήσῃ τοῦ ὀρθοῦ λόγου καὶ τοῦ νόμου.

... Κατὰ τὸ παρελθὸν ἐν Σπάρτῃ τὸ ἔγκλημα τοῦ φόνου κατεδιώκετο ἐπὶ τοσοῦτον, ἔφ' ὅσον ἀπέβλεπεν εἰς τὴν ἀποκατάστασιν τῆς ζημίας, ἣν ὑπέστη ἡ οἰκογένεια τοῦ φονευθέντος καὶ διὰ τοῦτο ἦτο ἔθιμον, νὰ συμβιβάζουν τοὺς διαδίκους διὰ χρημάτων καὶ ἐνίοτε νὰ συμφωνοῦν φόνον ἀντὶ φόνου. Ἄς μὴ φαντάζεται τις ὁμῶς, ὅτι, στηριζόμενος ἐπὶ τοιούτων συμβάσεων, θὰ δυνήθῃ ἐν τῷ μέλλοντι νὰ ζητήσῃ συγγνώμην διὰ τοιοῦτον ἔγκλημα... Ἐπειδὴ δὲ καὶ ἡ ἀποζημιώσις διὰ τὴν γενομένην βλάβην εἶναι ἀποτέλεσμα τῶν ποινικῶν νόμων, ... αἱ ἀποφάσεις σας, στηριζόμεναι ἐπὶ τῶν συμφωνιῶν, θὰ εἶναι δίκαιαι».

813

1830. 'Απόφασις ὑπ' ἀριθ. 48 τοῦ 'Ανεκκλήτου Κριτηρίου,
ἐν 326, σ. 304–307.

«... μήτε τὰ Βασιλικά μήτε ὁ 'Αρμενόπουλος ἦσαν εἰς τὰ 1820 ὁ ἰσχύων νόμος, ἀλλ' ἐὰν καὶ ἡ ἐκκλησιαστικὴ ἐξουσία ἐκανόνιζεν ὥς ἐπὶ τὸ πλεῖστον τὰς πράξεις τῆς ἐπὶ τῆς 'Εξαβίβλου, δὲν ἐμποροῦν ὁμοῦ αὐτοὶ οἱ νόμοι νὰ θεωρηθοῦν ἐν γένει καὶ κατ' ἀκρίβειαν ὥς τὸ πολιτικὸν Δίκαιον ἐκείνης τῆς ἐποχῆς, ἐν ᾧ μάλιστα ἦτο ἐλεύθερον εἰς καθένα νὰ ἀποφύγῃ τὴν ἐφαρμογὴν του, καταφεύγων εἰς τὴν ὀθωμανικὴν κρίσιν...».

814

1830. Βεβαίωσις ἐπισκόπου 'Ανδρούσης 'Ιωσήφ, ἀπὸ 23 Μαρτίου,
ἐν 326, σ. 432–433.

«... περιερχόμενος τὰ χωρία τῆς ἐπαρχίας μου, κατὰ τὴν ἐκκλησιαστικὴν συνήθειαν, ... κατήντησα καὶ εἰς τὸ χωρίον Τουρκολάκα, ἔνθα μοὶ ἀγγελέθη ἡ διαφορὰ τοῦ ... μετὰ τοῦ ... 'Εγώ, μετὰ τὴν θείαν λειτουργίαν, παρόντων ὅλων τῶν τοῦ κακισιωτῶν, ἀφώρισα τοὺς ὅσους ἠξέεϋρον περὶ τῶν χωραφίων καὶ ἀφιλοπονησάμενοι δὲν μαρτυροῦσιν. "Ὅθεν οἱ Γέροντες τοῦ χωρίου ὡμολόγησαν ἐν βάρει τῆς συνειδήσεώς αὐτῶν...».

815

1830. Φιρμάνιον σ. Μαχμούτ Β', ὑπὲρ τῆς Νιόου,
ἐν 451, σ. 176–181.

816

1831. Γνωμοδότησις 'Ιω. Γενατᾶ, Γραμματέως Δικαιοσύνης, ἐπὶ τῶν διακοινώσεων τῶν τριῶν 'Αντιπρέσβων, περὶ τῆς ἐπιδράσεως, ἣν ἀσκεῖ ἡ αὐξομείωσις τῆς ἀξίας τοῦ νομίμου νομίσματος ἐπὶ τῶν ἐκχρεμῶν συμβάσεων καὶ περὶ τῆς ἀνάγκης τῆς μεταρρυθμίσεως τοῦ ὑπ' ἀριθ. 188 τῆς 5 'Οκτ. Ψηφίσματος, ἐν 53, σ. 97–118.

817

1831. 'Απάντησις, ἀπὸ 'Απριλίου, 'Υπουργείου Δικαιοσύνης εἰς ἐρώτησιν τοῦ Πρωτοκλήτου δικαστηρίου Νάξου,

«ἐὰν αἱ παλαιαὶ συνήθειαι ὑπερισχύουν τῶν ἐπικρατούντων νόμων», ἐν 355, σ. 489.
«... Τὸ ἄρθρον 142 τοῦ Συντάγματος τῆς ἐν Τροιζῆνι 'Εθν. Συνελεύσεως λέγει... Μὲ τὴν ἀποδοχὴν τῶν Βασιλικῶν ἔπαυσαν αἱ συνθῆκαι αἱ ἐνάντιαι. "Αλλως ἤθελεν εἶπει τὸ ἄρθρον 142: «εἰς τὰ μέρη εἰς τὰ ὁποῖα δὲν ἐναντιώνονται εἰς τὰ ὑπάρχοντα ἔθιμα». — 'Αλλὰ τί ζητεῖ; 'Η Γραμματεία θὰ τοῦ λύσῃ τὴν ἀπορίαν; "Ηθελε δικάσει. Οὐδεμία ἀπάντησις».

818

1831. «*Νέος Ἀρμενόπουλος*» Κωνσταντίνου τοῦ Ἀρμενοπούλου Πρόχειρον τὸ λεγόμενον ἢ Ἐξάβιβλος, μεταφρασθεῖσα ἤδη ἐκ τοῦ ἐλληνικοῦ Ἀρμενοπούλου καὶ πλουτισθεῖσα διαφόροις τίτλοις νομικῶν κεφαλαίων, μετὰ σχολίων καὶ διαφορῶν ἀναγκαίων σημειώσεων ἀπὸ τῶν Βασιλικῶν τόμων καὶ ἄλλων νομικῶν βιβλίων, σαφηνείας χάριν τῶν ἐν αὐτῇ διατάξεων, ἧ καὶ προσετέθη μετὰ ἀνξήσεων τό τε περὶ τῶν συνοικεσίων Ἐγχειρίδιον, οἷ τε ἐν χρήσει ἀποστολικοὶ καὶ συνοδικοὶ Κανόνες καὶ κατ' ἀλφάβητον πίναξ, πρὸς ραδιωτέραν εὐρεσιν παντὸς ζητουμένου νομοθετήματος. Διήρηται δὲ εἰς τόμους δύο, ὧν ὁ μὲν πρῶτος περιέχει τὰ τρία βιβλία τοῦ Ἀρμενοπούλου, ὁ δὲ δεύτερος τὰ λοιπὰ, μετὰ τοῦ περὶ συνοικεσίων Ἐγχειριδίου καὶ τινων ἐκκλησιαστικῶν Κανόνων. Φιλοπονηθεῖσα ὡς οἶόν τε παρὰ τοῦ Κ(ωνσταντίνου) Κ. Χ(ρυσοκ)εφάλο(υ)».

Ἀνέκδοτος. Ἐσώθη μικρὸν ἀπόσπασμα, ἐκ σ. 18' + 14, ἐν χφ. 1638 τῶν Κρατικῶν Ἀρχείων Ἰασίου. Μνημ. ἐν 407, σ. 835–836. Οἱ πρόλογοι ἐν 90α, σ. 194–203.

819

1831. Προκήρυξις, ἀπὸ 20 Μαΐου, τοῦ ἐν Χανίοις (Κρήτης) Συμβουλίου τοῦ ἀντιβασιλέως τῆς Αἰγύπτου, περὶ φόρων, ἐν 359, σ. 136–137.

820

1832. Ὁργανικὴ Διάταξις ἢ Προνομιακὸς Χάρτης τῆς Σάμου, ἀπὸ 10 Δεκ., ἐξ ἄρθρων 8.

Ἐν 325, σ. 89–92 καὶ ἐν 127, τ. 4, σ. 104–108.

821

1832. Κανονισμός, ἀπὸ 6 Φεβρ., δημογερόντων Ἀνδρου, περὶ τόκου ἐπὶ ναυτοδανείων, ἐν 289, σ. 260–261.

(Ἐπὶ «μεριδίων» γροσίων 100, ὁ τόκος 10%, ἐπὶ μεριδίου 90 ἢ 80 γροσίων, ὁ τόκος ὀρίζεται εἰς 9% καὶ 8%. Ἐπὶ μεριδίου πλέον τῶν 100 γροσίων, ὁ τόκος διὰ τὸ πέρα τῶν 100 γροσίων ποσὸν εἶναι 12,5%. Ἐπὶ μεριδίου πλέον τῶν 200 γροσίων, διὰ τὸ πέρα τῶν 200 γροσίων ποσὸν, ὁ τόκος εἶναι 13,75%. Ὁ ἀνωτέρω τόκος εἶναι διὰ τὰ ταξίδια τῆς Μαύρης Θαλάσσης καὶ τῆς Μεσογείου μέχρι τῆς Ἑπτανήσου. Διὰ τὰ πέρα τῆς Ἑπτανήσου «καὶ μέχρι τῆς Εὐρώπης» ταξίδια, ὁ τόκος ὀρίζεται μέχρι 100 γροσίων 10%, διὰ τὰ πέρα τῶν 100 καὶ μέχρι 200 γροσίων ποσὰ 15% καὶ διὰ τὰ πέρα τῶν 200 γροσίων ποσὰ 17,25%. Διὰ συμπληρωματικοῦ ἄρθρου, ὀρίζεται ὅτι ὁ τόκος τῶν θαλασσοδανείων δὲν δύναται νὰ ὑπερβῇ πάντως τὸ 25 %).

822

1832. Ἐν Νάξῳ. Δηλοποιήσις, ἀπὸ 5 Νοεμβρίου, τοῦ «καντζελαρίου τῆς βρετανῆς κονσολαρικῆς Καντζελαρίας», ἀνέκδοτος, ἐν ΓΑΚ, χφ. 130 ἀριθ. 3. Δηλοποιεῖ πρὸς τοὺς ἀγοραστὰς ὠρισμένων ἀκινήτων, ὅτι ὁ ἄρχος Φ. ἔχει λαμβάνειν παρὰ τῆς μητρὸς τῶν πωλητῶν ὠρισμένην ποσότητα χρημάτων καὶ εἰδοποιεῖ τοὺς ἀγοραστὰς, ὅτι ἐκ τοῦ τιμήματος δέον νὰ κρατήσουν τὸ ποσὸν τοῦτο, «διότι ἂν παραβλέψετε καὶ δὲν τὰ κρατήσετε, διὰ τὰ παραλάβῃ ὁ διαληφθεὶς Φ. . . . θέλουν ἀγροικοῦνται εἰς βάρος σας, τὰ τὰ ἀποκρίνεσθε . . .».

823

1832. Ἀνακοίνωσις Ὑψ. Πύλης πρὸς ἐκπροσώπους τῶν τριῶν Μ. Δυνάμεων, τῆς 10 Δεκ., περὶ τῶν χορηγηθέντων τῇ Σάμῳ προνομίων, ἐν 451, σ. 181-183.

824

1832. Πολιτικὸν Σύνταγμα τῆς Ἑλλάδος, τῆς 15 Μαρτίου, τῆς Ε' Συνελεύσεως (Ἄργους-Ναυπλίου).

ἐν 229, σ. 95-135. (Ἄρθρα 294).

«... 118. Τὸ Νομοθετικὸν χρεώσεται, κατὰ τὴν πρώτην αὐτοῦ σύνοδον, νὰ σκεφθῇ περὶ συντάξεως Κωδίκων, Πολιτικῶν, Ἐγκληματικῶν καὶ Διαδικαστικῶν.

... 265. [Ἡ δικαστικὴ ἐξουσία] δικάζει κατὰ τοὺς κρατοῦντας νόμους τοῦ ἔθνους.

... 288. Αἱ ἐξ ὅλων τῶν κοινωνικῶν σχέσεων πηγάζουσας ἀσφαφεῖαι καὶ αἱ ἀπὸ συναλλαγμάτων ὑποθέσεις, αἱ γενόμεναι πρὸ τῆς Ἐπαναστάσεως, θέλουν δικάζεσθαι καὶ ἀποφασίζεσθαι κατὰ τὰς βάσεις ἐφ' ὧν στηρίζονται, χωρὶς νὰ παραβιάζονται εἰς τὸ παραμικρὸν τὰ ἔγγραφα καὶ αἱ συνθήκαι αἱ γενόμεναι ἐπὶ καλῇ πίστει καὶ κατὰ τὰς ἐπικρατούσας τοπικὰς συνηθείας. Τὰ δὲ περὶ γάμων, θέλουν φυλάττεσθαι ἀπαράβατα, ὅπως ἂν ἔγιναν μέχρι τοῦ παρόντος.

... 291. Ἔως ὅτου δημοσιευθῶσι κώδικες νόμων, κατὰ τὸ 118 ἄρθρον, οἱ βυζαντινοὶ νόμοι τῶν ρωμαίων καὶ χριστιανῶν αὐτοκρατόρων, τὸ Ἀπάνθισμα τῶν Ἐγκληματικῶν Νόμων τῆς Β' Ἐθν. Συνελεύσεως καὶ οἱ παρὰ τῆς ἑλληνικῆς Πολιτείας δημοσιευόμενοι, ἔχουν ἰσχύν. Εἰς δὲ τὰ ἐμπορικὰ ἰσχὺν νόμου ἔχει ὁ ἐμπορικὸς τῆς Γαλλίας Κώδικς. Καὶ εἰς τὰ στρατιωτικὰ ὡσαύτως ἔχουν ἰσχὺν οἱ παραδεδεγμένοι γαλλικοὶ στρατιωτικοὶ Νόμοι . . . ».

825

1832. «Κώδηξ τῶν προικῶν,

ὅπου κοινῶς ἀπὸ ὅλα τὰ χωρία τοῦ Βηλαετίου μας Ζαγορίου ἀπεφασίσθη καὶ μὲ ἀθθεντικὴν προσταγὴν τοῦ Σαδηαζέμ ἐφένδῃ μας», τῆς 8 Μαΐου, ἐν 43, σ. 37-41, ἐν 368, σ. 228-229 καὶ ἐν 312, σ. 352-357, ἐξ ἄρθρων 13.

(Εἰς 19 χωρία) «Ἐπειδὴ καὶ ἕως τώρα ἐβαστοῦσαν μετριότητα ἀνάλογον τῆς καταστά-

σεως ἐνὸς ἐκάστου βαθμοῦ, διὰ τοῦτο καὶ εἰς τὸ ἐξῆς θέλουν βαστάζει τὸν ἴδιον δρόμον . . .». (Εἰς 3 ἄλλα χωρία) α' τάξις 1500 γρόσια, β' 1100, γ' 900 καὶ δ' 600. «διὰ μετρητά, φορέματα, κρεβατοστρώσι καὶ πεσχεσλίκια συγγενικά».
(εἰς 7 ἄλλα χωρία) 3000, 2000, 1300 καὶ 750 γρόσια.
(εἰς ἄλλα 10 χωρία) 4000, 3000, 2000 καὶ 1000 γρόσια.
(ἄρθρον 5) «Αἱ λεγόμεναι χάρις, εἴτε εἰς μετρητά δοθῶσιν, εἴτε εἰς φορέματα . . . ὡς καὶ τὸ δακτυλίδι τοῦ ἀρραβῶνος, χωρὶς νὰ ἐμπορῇ τις μήτε νὰ δόσῃ, μήτε νὰ λάβῃ τὸ παραμικρὸν ρουσφέτι διὰ προξενητλίκι».
(ἄρθρον 7) Ἐξαιροῦνται τὰ σακάτικα ἀποδεδειγμένως κορίτζια.
(ἄρθρον 12) «Ὅσοι ἄνδρες ἤθελον δόσει προγαμικάς δωρεάς ἢ καὶ ὕστερον ἀπὸ τὸν γάμον, εἰς τὰς γυναικὰς των, μὲ ἀποδεικτικὰ ἔγγραφα καμωμένα εἰς καιρὸν, ὅπου τὸ σπίτι εἶναι ἐλεύθερον ἀπὸ μπεκαγὲν τοῦ χωρίου, νὰ τὸ πάρῃ διὰ μπεκαγὲν τοῦ χωρίου».

826

1833. Πρόχειρον Νόμων, τὸ λεγόμενον ἡ Ἑξάβιβλος, συλλεχθεῖσα ἀπὸ ὅλους τοὺς νόμους κατ' ἐκλογὴν καὶ ἐπιτομὴν καὶ συνταχθεῖσα οὕτω παρὰ . . . Κωνσταντίνου τοῦ Ἀρμενοπούλου καὶ μεταφρασθεῖσα παρὰ Κ(ωνσταντίνου) Κλονάρη. Ἐν Ναυπλίῳ . . .

827

1833. Πρᾶξις ΙΕ' τῆς Γερουσίας Ἰονίων Νήσων, ἀπὸ 20 Μαΐου, «διὰ τῆς ὁποίας ἀκυροῦνται ἰδιαίτεραι τινὲς φιδεικομισσιαρικαὶ διατάξεις, πρὸς εὐκολίαν τῶν συνοικεσίων», ἐν 389, σ. 23-24.

828

1833. Πρᾶξις ΚΕ' τῆς Γερουσίας Ἰονίων Νήσων, ἀπὸ 24 Μαΐου, «ἐπιτρέπουσα τὸν προικισμόν τῶν θηλυκῶν ἀπὸ ὁποιουδήποτε εἶδους φιδεικομισσιαρικῶν ἀγαθῶν, ὅτε ὁ προικίζων εἶναι ἐλλειπὴς ἐλευθέρων ἀγαθῶν», ἐν 389, σ. 37-38.

829

1833. Ἐγκύκλιος ὑπ' ἀριθ. 330, τῆς 22 Μαρτίου, τῆς ἐπὶ τῆς Δικαιοσύνης Γραμματείας (Χ. Κλονάρης), πρὸς τοὺς ἐπαρχιακοὺς Εἰρηνοδίκας καὶ Δημογέροντας τῆς Ἐπικρατείας, περιέχουσα κατάλογον ἐξ ὀκτῶ ἐρωτημάτων («ζητημάτων»), περὶ τοπικῶν ἐθίμων, ἐν 288, σ. 153-156, ἐν 289, σ. 217-219 καὶ ἐν 49, σ. 160-163.
« . . . Διὰ νὰ συντεθῇ πολιτικὸς Κώδῃξ, σύμφωνος μὲ τὴν δικαιοσύνην, μὲ τὴν ἠθικὴν κατάστασιν τοῦ ἔθνους καὶ μὲ τὰς χρεῖας τοῦ λαοῦ, εἶναι ἀνάγκη νὰ συμβουλευθῇ προηγουμένως ἡ Κυβέρνησις τὰς τοπικὰς συνηθείας . . .».

«Ζητήματα περὶ τοπικῶν συνηθειῶν.

Περὶ κληρονομίας.

Ζήτημα 1. Ὁ νόμος θέλει, ὅταν ἀποθάνῃ τις ἀδιάθετος (χωρὶς διαθήκην) νὰ τὸν κληρονομοῦν τὰ παιδιά του, λαμβάνοντα ἴσιον μερίδιον ὅλα ἀνεξαοτήτως καὶ ἀρσενικά καὶ θηλυκὰ καὶ μεγαλύτερα καὶ μικρότερα.

Τί θέλει ἡ συνήθεια τοῦ τόπου σας ; Ἄν δὲν ὑπάρχῃ διαθήκη, πῶς κληρονομοῦν τὰ ἀδελφία κατ' αὐτήν ; λαμβάνουν ἴσον μερίδιον ἀρσενικά καὶ θηλυκὰ ; ἢ ἐκεῖνα μὲν κληρονομοῦν περισσότερον, τὰ δὲ θηλυκὰ ὀλιγώτερον ;

Ἐκτὸς τούτου, μήπως ὑπάρχῃ εἰς τὸν τόπον σας συνήθεια, οἱ μεγαλύτεροι ἤγουν οἱ προγενέστεροι ἀδελφοὶ νὰ λαμβάνουν περισσότερον μερίδιον κληρονομικὸν ἀπὸ τοὺς ἄλλους ; ἢ τὸ ἀνάπαλιν, οἱ μικρότεροι ἔχουν τοῦτο τὸ δικαίωμα ; ἢ ὅλα τὰ ἀδελφία, χωρὶς διάκρισιν ἡλικίας, κληρονομοῦν ἴσον μερίδιον ;

Ζήτημα 2. Ὁ νόμος θέλει, ὅτι οἱ γονεῖς, ἂν ἔχουν ἓνα ἕως τέσσαρα τέκνα, χρεωστοῦν νὰ τὰ ἀφήσουν ἐξ ἀνάγκης εἰς τὴν διαθήκην των κληρονομίαν, τοῦλάχιστον τὸ τρίτον τῆς περιουσίας των, εἰ δὲ ἔχουν περισσότερα ἀπὸ τέσσαρα παιδιά, νὰ τὰ ἀφίνουν τοῦλάχιστον τὸ ἥμισυ τῆς περιουσίας.

Πῶς εἶναι ἡ συνήθεια τοῦ τόπου σας ; Συμφωνεῖ μὲ τὸν νόμον ; ἢ δίδει εἰς τοὺς γονεῖς τὸ δικαίωμα τοῦ νὰ μεταθέτουν, ἂν θέλουν, ὅλην τὴν περιουσίαν των εἰς ἄλλους συγγενεῖς μακρονοτέρους, ἢ καὶ ξένους ; ἢ χρεωστοῦν ν' ἀφήσουν ἐξ ἀνάγκης εἰς τὰ τέκνα των ὅλην τὴν περιουσίαν των, ἢ μέρος αὐτῆς, καὶ πόσον ;

Ζήτημα 3. Κατὰ τὸν νόμον, ἂν ἀποθάνῃ τις ἀδιάθετος, τὸν κληρονομοῦν οἱ κατιόντες συγγενεῖς, ἤγουν τὰ παιδιά, ἐγγόνια, κτλ. Ἄν δὲν ἔχῃ κατιόντας, τὸν κληρονομοῦν οἱ ἀνιόντες, ἤγουν γονεῖς, πάπποι, ἢ μάμμαι κτλ. Ἄν δὲν ἔχῃ οὔτε ἀνιόντας, τότε τὸν κληρονομοῦν οἱ πλάγιοι συγγενεῖς, ἤγουν ἀδελφοί, καὶ οἱ ἐξ αὐτῶν. Ὅταν τέλος δὲν ἔχει κανένα συγγενῆ, τὸν κληρονομεῖ ἡ ἐπικράτεια.

Ἡ τοπικὴ σας συνήθεια ἐφύλαξεν ἄρα γε τὴν τάξιν ταύτην τοῦ νόμου, ἢ τὴν ἄλλαξε, πολὺ ἢ ὀλίγον, καὶ κατὰ τί ;

Ζήτημα 4. Κατὰ τὸν γραπτὸν νόμον, ἂν τὸ ἀνδρόγυνον εἶναι ἄτεκνον, καὶ ἀποθάνῃ ὁ εἰς τῶν συζύγων ἀδιάθετος, τὸν κληρονομοῦν οἱ νόμιμοι συγγενεῖς του, κατὰ τὴν τάξιν τοῦ 3 ζητήματος, ὅχι ὁ ἐπιζῶν σύζυγος.

Ἡ συνήθεια τοῦ τόπου σας ἐφύλαξε τὴν διάταξιν ταύτην, ἢ τὴν μετέβαλεν ; ἤγουν ἂν ἀποθάνῃ ἡ γυναῖκα ἄτεκνος, ποῖος κληρονομεῖ τὴν προικὰ της, ἢ τὴν περιουσίαν της ; οἱ συγγενεῖς, ὁ ἐπιζῶν ἄνδρας της, ἢ ἄλλο πρόσωπον ; καὶ πάλιν ἂν ἀποθάνῃ ὁ ἄνδρας ἄτεκνος καὶ ζῇ ἡ γυναῖκά του, ποῖος τὸν κληρονομεῖ ;

Ζήτημα 5. Ὁ νόμος θέλει, ὅτι ὅλα τὰ παιδιά νὰ κληρονομοῦν καὶ τοὺς δύο γονεῖς, λαμβάνον ἕκαστον τὸ ἀνάλογον μερίδιόν του ἀπὸ τὴν περιουσίαν καὶ τοῦ ἐνὸς καὶ τοῦ ἄλλου τῶν γονέων.

Ἡ τοπικὴ σας συνήθεια συμφωνεῖ μὲ τὸν νόμον, ἢ διατάσσει, τινὰ μὲν τῶν παιδίων νὰ κληρονομοῦν τὸν ἓνα τῶν γονέων, τὰ δὲ ἄλλα ἄλλον ; π.χ. τὰ μὲν ἀρσενικά τὸν πατέρα, τὰ δὲ θηλυκὰ τὴν μητέρα ;

Περὶ προικός.

Ζήτημα 6. Κατὰ τὸν γραπτὸν νόμον, ἡ ὑπανδρευθεῖσα γυνὴ καὶ λαβοῦσα τὴν προικὰ

της, δύναται, ἂν θέλῃ, νὰ καταβάλλῃ, μετὰ τὸν θάνατον τῶν γονέων της, τὴν προῖκα ταύτην εἰς τὴν κοινὴν συνεισφορὰν τῆς κληρονομίας, καὶ νὰ μοιράσῃ ἐξ ἴσου μὲ τὰ λοιπὰ ἀδελφία τὴν κληρονομίαν ταύτην.

Πῶς εἶναι ἡ συνήθεια τοῦ τόπου σας ; συγχωρεῖ καὶ αὐτὴ εἰς τὴν ὑπανδρευμένην θυγατέρα νὰ συνεισφέρει τὴν προῖκα της εἰς τὴν κληρονομίαν, καὶ νὰ μοιράσῃ ἐξ ἴσου μὲ τὰ ἀδελφία της, ἢ τὴν ὑποχρεώνει νὰ εὐχαριστηθῇ εἰς μόνην τὴν προῖκα της ; ἢ ἔχει ἄλλην τινὰ περὶ τούτου διάταξιν ;

Ζήτημα 7. Ἄν ἡ θυγάτηρ ὑπανδρευθῇ μετὰ τὸν θάνατον τῶν γονέων της, λαμβάνει, κατὰ τὸν γραπτὸν νόμον, τὸ μερίδιον τῆς κληρονομίας της, καὶ οἱ ἀδελφοὶ δὲν δύνανται νὰ τὴν προικίσουν δίδοντές της ὀλιγώτερον ἀπὸ τὸ μερίδιον τοῦτο.

Ἡ τοπικὴ σας συνήθεια τί διατάσσει ; Ἄν οἱ γονεῖς ἀποθάνουν καὶ ἀφήσουν θυγατέρα ἀνύπανδρον, δίδει ἡ συνήθεια εἰς τοὺς ἀδελφοὺς τὸ δικαίωμα νὰ προικίσουν, ὥς οἱ γονεῖς, τὰς ἀδελφάς των ; ἢ μοιράζουν αὗται μὲ ἐκείνους ὥς κληρονόμοι, κατὰ τὸν γραπτὸν νόμον ; ἢ φυλάττει ἄλλην καμμίαν τάξιν, καὶ ποίαν ;

Ζήτημα 8. Ὁ γραπτὸς νόμος θεωρεῖ τὴν προῖκα ὡς κτῆμα σχεδὸν ἀναφαίρετον τῆς κοινότητος τοῦ γάμου, μὲ ἄλλους λόγους, ἢ προῖξ δὲν ἀνήκει, συνεστῶτος τοῦ γάμου, εἰς μόνην τὴν γυναῖκα, ἀλλ' εἶναι κοινὴ καὶ δι' αὐτὴν καὶ διὰ τὸν ἄνδρα καὶ διὰ τὰ ἐκ τοῦ γάμου γεννώμενα παιδία. Ὁ ἄνδρας ἔχει μὲν τὴν διαχείρισιν τῆς προικὸς, καὶ τὴν ἐπιστατεῖ· ἀλλ' οὔτε αὐτός, οὔτε ἡ γυνή, ἡτις τὴν ἐφεροῦν εἰς τὸν συζυγικὸν οἶκον, δὲν δύναται νὰ τὴν ἐκποιήσῃ, ἢ γοῦν νὰ τὴν πουλήσῃ ἢ νὰ τὴν χαρίσῃ.

Τί διατάσσει ἡ τοπικὴ σας συνήθεια ; θεωρεῖ τὴν προῖκα ὡς κτῆμα ἀνεκποίητον, ἢ συγχωρεῖ τὴν γυναῖκα ἡτις τὴν ἐφεροῦν, ἢ τὸν ἄνδρα, ὅστις τὴν διοικεῖ, νὰ τὴν ἐκποιήσῃ ; Καὶ ἂν συγχωρῇ τοῦτο, τίνος θέλησιν, τοῦ ἀνδρός ἢ τῆς γυναίκος, ἀπαιτεῖται διὰ τὴν ἐκποίησιν ; ἢ χρειάζεται ἡ κοινὴ συγκατάθεσις καὶ τῶν δύο ; καί, τέλος, φθάνει ἄρᾳ γε νὰ θελήσῃ τὸ ἀνδρόγυνον, ἢ ὁ εἰς τῶν συζύγων, καὶ γίνεται χωρὶς ἄλλην ἐξέτασιν ἢ ἐκποίησις τῆς προικὸς ; ἢ συγχωρεῖται μόνον δι' ἀνάγκας τοῦ γάμου ἰσχυράς ; καὶ ποίας ; . . . ».

830

1833. Ἀπάντησις, ἀπὸ 25 Ἀπριλ., Δημογεροντίας Σίφνου εἰς ἄνω-
τέρῳ ἐγκύκλιον,

ἐν 49, σ. 163–166.

« . . . Β' . . . ἡ τοπικὴ συνήθεια εἶναι, ὅτι οἱ γονεῖς χρεωστοῦν νὰ ἀφήσουν ἐξ ἀνάγκης εἰς τὰ τέκνα των ὅλην των τὴν περιουσίαν καὶ τὴν ιδιόκτητον καὶ ὅσην ἔχουν ἀπὸ τοὺς γονεῖς των. Ἐχουσι δὲ τὸ δικαίωμα νὰ διαθέσωσιν ἐλάχιστον μέρος αὐτῆς διὰ ψυχικὴν των σωτηρίαν, ἢ πρὸς χάριν, ἔνεκα ἐκδουλεύσεων. Ἡ τοπικὴ συνήθεια δίδει πρὸς τούτοις τὸ δικαίωμα εἰς τοὺς γονεῖς, ὅταν στερεῶνται τῶν πρὸς τὸ ζῆν μέσων, νὰ ἀποσπάσωσιν ἀπὸ τὰ προικοδοτηθέντα εἰς τὰ τέκνα των πράγματα, ἀναλόγως ἀπὸ τὴν προῖκα ἐκάστων, πρὸς ἐξοικονόμησιν τῶν ἀναγκῶν . . . Δ' . . . Ἐχει δὲ τὸ δικαίωμα ὁ ἐπιζῶν σύζυγος νὰ καρποῦται τὴν κτηματικὴν καὶ χρηματικὴν περιουσίαν τοῦ ἀποθανόντος, ἐνόσφ ζῇ ἄγαμος, χωρὶς νὰ ἔχῃ τὸ δικαίωμα νὰ ἀποξενώσῃ τὸ ἐλάχιστον μέρος τῆς κτηματικῆς ἢ χρηματικῆς περιουσίας. Καὶ ἐὰν ἔχῃ τέκνα, ἀποθανόντα μετὰ τὸν θάνατον τοῦ συζύγου, δὲν ἔχει ἐπίσης τὸ ἐπιζῶν μέρος κανένα δικαίωμα κληρονομίας. Τὴν δὲ κοινὴν περιουσίαν, τὴν συνι-

σταμένην εἰς σκεύη ἢ εἶδη, τὰ ὅποια δὲν δίδουν καμμίαν ἐπικαρπίαν, τὰ παραλαμβάνουν ἀμέσως μετὰ τὸν θάνατον οἱ πλησιέστεροι συγγενεῖς . . . Ε' . . . Ζῶντες δὲ οἱ γονεῖς, ἔχουσι τὸ δικαίωμα νὰ προικίσωσι κατὰ τὴν θέλησίν των . . . ΣΤ' . . . τὰ προικοδοτηθέντα τέκνα, εἴτε ἀρσενικά εἴτε θηλυκά, ὑποχρεοῦνται ἀπὸ τὴν τοπικὴν συνήθειαν νὰ εὐχαριστῶνται εἰς μόνην τὴν προῖκα των, καὶ δὲν ἔχουν κανὲν δικαίωμα ἐπὶ τῆς καταλειφθείσης κληρονομίας, ἐὰν οἱ γονεῖς ἀποθάνωσιν ἀδιάθετοι . . . Η' . . . ἡ τοπικὴ συνήθεια εἶναι, ὅτι ἡ προῖξ τῆς γυναικὸς . . . ἐκποιεῖται μὲ κοινὴν συγκατάθεσιν τῶν συζύγων. Ἐὰν δὲ ἡ γυνὴ εἰς ἀπουσίαν τοῦ ἀνδρός, δι' οἰκιακὰς ἀνάγκας ἐκποιήσῃ μέρος ἢ τὴν ὅλην προῖκα τῆς, ἡ τοῦ ἀνδρός τῆς, ἡ τοπικὴ συνήθεια δίδει τὸ δικαίωμα εἰς τὸν ἄνδρα, μετὰ τὴν ἐπιστροφὴν του, νὰ λάβῃ ὀπίσω τὴν ἐκποιηθεῖσαν περιουσίαν, πληρῶνων τὴν τιμὴν αὐτῆς».

« . . . Παρὰ τὰς ἐκτεθείσας τοπικὰς συνηθείας, ὑπάρχουν εἰσέτι καὶ αἱ ἀκόλουθοι :
Α' — Ἡ γυνή, ἀπόντος εἴτε παρόντος τοῦ ἀνδρός, δύναται νὰ δανεισθῇ (ἢ νὰ συνεγγυηθῇ) μὲ ὑποθήκην τῆς ἰδίας τῆς προικὸς.

Β' — Ἡ προῖξ τῆς γυναικὸς ὑποχρεοῦται εἰς τὰ χρέη τοῦ ἀνδρός, ὅταν δὲν εἶναι ἔμπορος καὶ ὅταν δὲν ἐξαρκέσῃ ἡ ἰδία προῖξ(;) τοῦ ἀνδρός πρὸς ἐξόφλησιν τοῦ χρέους.

Ὅταν δὲ ὁ ἀνὴρ δὲν(;) εἶναι ἔμπορος, ἡ προῖξ τῆς γυναικὸς δὲν ὑποχρεοῦται εἰς τὰ χρέη τοῦ ἀνδρός, ἐὰν ἐκεῖνος χρεωκοπήσῃ, ἐκτὸς ὅταν ἡ γυνὴ ἔχει ὀφειμένην ἀτομικὴν ἐγγύησιν.

Γ' — Περὶ ὁμόρων. Εἰς τὰς πωλήσεις ἀκινήτων κτημάτων, προτιμῶνται οἱ γονεῖς, τέκνα καὶ ἀδελφοὶ καὶ μετὰ τούτους οἱ γειτνιαζόντες, εἴτε ὅμοιοι τοῦ πωληθέντος κτήματος. Ἡ αὐτὴ συνήθεια φυλάττεται καὶ ἐὰν ἐκτεθῇ εἰς δημοπρασίαν.

Οἱ γονεῖς, τὰ τέκνα καὶ οἱ ἀδελφοὶ ἔχουσι τὸ δικαίωμα νὰ ἀποσπάσωσι, οἱ μὲν παῖδες τὰ πωληθέντα κτήματα, εἰς ἀπουσίαν των ἀπὸ τοῦ γονεῖς των καὶ ἀνάπαλιν, καὶ οἱ ἀδελφοὶ ἀπὸ τοῦ ἀδελφούς, ἀλλὰ μὲ τὰς ἀκολουθοῦντας ὑποχρεώσεις. 1. Νὰ κατοικήσωσι σταθερῶς εἰς τὴν πατρίδα καὶ νὰ γίνωσι πολῖται. 2. Νὰ πληρώσωσι τὴν τιμὴν τῶν πωληθέντων κτημάτων ἐξ ἰδίας καταστάσεως καὶ ὄχι ἐκ δανείων καὶ τοῦτο ἐντὸς τριῶν ἡμερῶν, ἀφ' ἧς ὥρας φθάσωσιν εἰς τὴν πατρίδα. καὶ 4. Νὰ ἀποσπάσωσι τὸ ὅλον καὶ ὄχι μέρος αὐτῶν.
Δ' — Εἰς τὰς συμβαινούσας χρεωκοπίας προτιμῶνται οἱ ἐντόπιοι δανεισταὶ καὶ ἀποκλείονται οἱ ξένοι δανεισταί, κατὰ τὴν τοπικὴν συνήθειαν».

831

1833. Ἀπάντησις, ἀπὸ 11 Μαΐου, Γεωργίου Καλογνώμου, ἐκ

Χίου, εἰς ἀνωτέρω ἐγκύκλιον,

ἐν 87, σ. 299-306.

« . . . Περὶ μισθώσεων, ἐπικαρπιῶν καὶ γεωργικῶν νόμων ὀλίγα τινὰ ἔθιμα ὑπάρχον, ὁ Νόμος τοῦ Ἀρμενοπούλου, πολλάκις κακῶς ἐφηρμοσμένος, διὰ τὴν ἀπειρίαν τῶν κριτῶν, ἴσχυεν ἐν γένει».

« . . . ἄλλα δὲ (ἔθιμα) γεννηθέντα ἀπὸ τὸ βάρος τοῦ ζυγοῦ, ὅστις μᾶς κατεπίεξε . . . παραλείπω ὡς ἀσύγκλωστα».

832

1833. Ἀπάντησις, ἀπὸ 26 Ἰουνίου, Δημογεροντίας Ἀνατ. Σπάρτης,

εἰς ἀνωτέρω ἐγκύκλιον,

ἐν 45, σ. 253–256.

« . . . προσθέτομεν καὶ ὅσα λοιπὰ ἔθιμα ἔχει ἡ πατρίς μας :

Ὅλας τὰς διαφοράς, τὰς ὁποίας εἶχε ἡ πατρίς μας, εἴτε ἐγκληματικές, εἴτε πολιτικές, τὰς ἐθεωροῦσαν διὰ μιᾶς αἰρετοκρισίας καὶ ἡ ἀπόφασίς των, εἴτε δι' ἐγγράφου, εἴτε διὰ λόγου, ἦτον ἀνέκκλητος. Παρομοίως ὅσας ὑποθέσεις ὑπάγοντο εἰς τὰ ἐκκλησιαστικά ἐθεωροῦντο διὰ τοῦ ἀρχιερέως ἢ διὰ τοῦ ἱερέως καὶ ἡ ἀπόφασίς ἦτον ἀνέκκλητος.

Τὰ ρηθέντα γεγραμμένα ἔθιμα τῆς πατρίδος μας ἦτον ἐκ τοῦ πάλαι, τὰ ὁποῖα ἐπεκράτησαν μέχρι τῆς σήμερον. Αὗται αἱ συνήθειαι δὲν ἦσαν γραπτὰ διὰ νὰ κάμωμεν ἀντίγραφα αὐτῶν ».

833

1833. Ἀπάντησις, ἀπὸ 25 Ἀπριλίου, Δημογεροντίας Νάξου εἰς ἀνωτέρω ἐγκύκλιον,

ἐν 49, σ. 166–169. Συμπληρωματικὴ ἐκθεσις, αὐτόθι, σ. 169–170.

« . . . Β' . . . Οἱ γονεῖς, κατὰ τὴν τοπικὴν συνήθειαν, χρεωστοῦν νὰ δώσωσι τὴν πατρομητρικὴν των περιουσίαν εἰς τὰ τέκνα των, εἰς μὲν ὀλιγωτέραν, εἰς δὲ πλειοτέραν, ὅχι ὅμως εἰς τὸ ἓνα 10 καὶ εἰς τὸ ἄλλο 2, ἐκτὸς ὀλίγων πένους ἐλαχίστου τῆς ἰδιοκτικτοῦ περιουσίας των, τὸ ὁποῖον ἠδύνατο νὰ δώσωσι, ὅπου αὐτὰ ἤθελον. Γ' . . . ὅταν συμβῇ θάνατος εἰς ἓνα τῶν συζύγων καὶ ἀφήσῃ τέκνα, δὲν κληρονομεῖ ὁ ζῶν γονεὺς τὰ τέκνα του, ἀλλ' ἐπιστρέφει ἡ περιουσία αὐτῶν, ἐὰν μητρικὴ, εἰς τοὺς ἐκ μητρὸς συγγενεῖς, ἐὰν πατρικὴ, εἰς τοὺς ἐκ πατρὸς συγγενεῖς, νέμεται δὲ ὁ ἐπιζῶν γονεὺς ἅπασαν τὴν ἐπικαρπίαν τῆς κτηματικῆς καὶ χρηματικῆς περιουσίας, ἐν ὅσῳ φυλάττει τὰ τῆς χηρείας. Δ'. Κατὰ τὴν τοπικὴν συνήθειαν, οὔτε ὁ ἀνὴρ κληρονομεῖ τὴν γυναῖκα, οὔτε ἡ γυνὴ τὸν ἄνδρα . . . νέμεται δὲ τὸ ἐπιζῶν μέρος τοῦ ἀνδρογύνου, ἐν ὅσῳ μένει εἰς τὴν χηρείαν, τὴν ἐπικαρπίαν τῆς κτηματικῆς περιουσίας καὶ τοὺς τόκους τῆς χρηματικῆς, χωρὶς νὰ δύναται οὔτε νὰ πωλήσῃ, οὔτε νὰ χαρίσῃ, οὔτε νὰ ὑποχρεώσῃ κεφάλαια κτηματικῆς ἢ χρηματικῆς περιουσίας. Ὅσα δὲ ὑπόκεινται εἰς φθοράν, ἦτοι . . . στρέφονται εἰς τοὺς ἔχοντας τὸ δικαίωμα, πλησιεστέρους συγγενεῖς τοῦ ἀποθανόντος, ὡς ἀνωφελῇ πρὸς τὸ ἐπιζῶν μέρος . . .

ΣΤ'. . . οὔτε ἡ προικισμένη θυγάτηρ ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ καταβάλῃ τὴν προῖκα τῆς εἰς τὴν ὀλικὴν ἐγκαταλειφθεῖσαν ἀδιάθετον περιουσίαν τῶν γονέων τῆς καὶ νὰ μοιράσῃ ἐξ ἴσου μὲ τὰ ἀδελφία τῆς . . . Η'. Σύμφωνα τὸ ἀνδρογύνον, διὰ κατεπειγούσας ἀποδεδειγμένας οἰκιακὰς ἀνάγκας, δύναται νὰ ἐκποιήσῃ μέρος τῆς προικὸς ἢ καὶ ὅλην τὴν προῖκα, ἀνάγκης οὔσης· ἀλλ' ὁ ἀνὴρ ὑποχρεοῦται πάντοτε, ἂν ἔχῃ ἰδίαν του κατάστασιν, νὰ ἀσφαλίσῃ τὴν γυναῖκα του διὰ τὴν ἐκποιηθεῖσαν συμφώνως προῖκα τῆς, ὅποταν ὅμως δι' ἐγγράφου ἐγγυητικοῦ του τὴν ἔχει ἀσφαλίσῃ. Ἡ γυνὴ δέ, ἀνεὺ ἐγγράφου συγκαταθέσεως τοῦ ἀνδρός τῆς, δὲν δύναται οὔτε νὰ προικίσῃ, ἢ χαρίσῃ καὶ πωλήσῃ ἐκ τῆς προικὸς τῆς, δύναται ὅμως εἰς τὴν διαθήκην τῆς νὰ διατάξῃ τὴν προῖκα τῆς εἰς τὰ τέκνα τῆς, κατὰ τὸ Β' ζήτημα ».

« . . . Ἐκτὸς τῆς ἀπαντήσεως τῶν ὀκτὼ τούτων ζητημάτων, ὑπάρχουν καὶ ἄλλαι συνήθειαι ἐξ αἰώνων ἀμνημονεύτων, ὡς αἱ ἀνωτέρω, αἵτινες καταγράφονται : Περὶ προικοσυμφώνων. 1. Ἡ τοπικὴ συνήθεια δίδει τὸ δικαίωμα νὰ προικίζωνται τὰ ἀρσενικὰ παιδιὰ καθὼς καὶ τὰ θηλυκὰ καὶ τὰ προικοσύμφωνα θεωροῦνται ὡς τὰ ἱερώτερα ἐγγράφα τῶν πολιτικῶν συναλλαγμάτων, ἀπαράτρεπτα καὶ ἀπαράβατα.

2. "Όταν οί γονεῖς προικοδοτήσωσι τὰ τέκνα των, ἀρσενικά καὶ θηλυκά, δι' ἐγγράφων τακτικῶν προικοσυμφώνων, ἀπολαμβάνουσιν οί γονεῖς διὰ βίου τὴν ἡμισυ ἐπικαρπίαν τῶν προικισθέντων πραγμάτων, λεγόμενον ἐπιτοπίως γεροντομοῖριον, ἀκολουθοῦντες καὶ δίδοντες καὶ τὰ ἡμισυ κατ' ἔτος συνειθισμένα ἔξοδα εἰς αὐτὰ τὰ προικισθέντα πράγματα, καθ' ὅλην τὴν ἔννοιαν τοῦ προικοσυμφώνου.

Περὶ ἀκλήρων.

3. Ἐν γένει ὅλοι οἱ ἀκλήροι δὲν δύνανται τὴν πατρομητρικὴν αὐτῶν, διαθέτοντες αὐτήν, νὰ τὴν δώσουν εἰς ξένους, ἀλλὰ χρεωστοῦν νὰ τὴν δώσουν εἰς τοὺς πλησιεστέρους αὐτῶν συγγενεῖς, κατὰ τὴν ἰδίαν αὐτῶν ἀρέσκειαν, ἐκτὸς μόνον ἑνὸς μέρους ἐλαχίστου, τὸ ὅποιον δύνανται νὰ διαθέσουν ὅπως προαιροῦνται, εἰς ξένους καὶ εἰς ψυχικά. Τὴν δὲ ιδιόκτητον αὐτῶν κατάστασιν δύνανται νὰ διατάξωσι καὶ δώσωσι, ὅπως βούλονται, ὅχι ὅμως ὅλον, ἀλλὰ τὸ τρίτον μέρος αὐτῆς.

4. "Όταν πωληθῶσι κτήματα, οἷον χωράφια, ἀμπέλια κτλ., τὰ ὅποια δὲν εἶναι ἐπὶ δημοπρασίας πωλημένα, οἱ ἔχοντες τὸ δικαίωμα τῆς προτιμήσεως, δύνανται νὰ ζητήσουν καὶ λάβουν αὐτὰ καὶ δὲν χάνουν τὸ δικαίωμα μέχρις ὅτου δὲν τοὺς παρουσιασθῇ τὸ ἐγγράφον πωλητήριον ὑπογεγραμμένον ἀπὸ δύο μάρτυρας.

Ὁ σωζόμενος γραπτὸς κώδικς τῶν νόμων τοῦ 1810, ὅστις ἀντεθεῖς ἐν Κωνσταντινουπόλει παρὰ τοῦ Ἰλαρίωνος Κρητὸς τοῦ Σιναΐτου, μὴ ἐπικυρωθέντος ἀπὸ τὴν ὀθωμανικὴν ἐξουσίαν διὰ φερμανίου καὶ διὰ σιγγελίου τῆς Μ. Ἐκκλησίας καὶ μπουγιουρδίου τοῦ τότε ἀρχιναύαρχου καὶ ὡς διαστρέφοντος καὶ ἀσυνεφάνους ὄλους πρὸς τὰ ἔθιμα, καὶ μολονότι φαίνεται ὑπογεγραμμένον ἀπὸ μερικὸν κατὰ τὴν Νῆσον τῆς Ἰωνίου, δὲν ἐμβήκε ποτὲ εἰς ἐκτέλεσιν.

834

1833. Ἀπάντησις, ἀπὸ 20 Ἀπριλίου, Δημογεροντίας Μυκόνου εἰς ἄνωτέρω ἐγκύκλιον, ἐν 49, σ. 10-13.

«... 1. ... Πολλάκις αἱ μητέρες προικίζουσιν καὶ εἰς τὰ θηλυκὰ τέκνα ἐκ τοῦ ἀνδρός των τὰ πράγματα, ἔαν ἐκ μέρους τῶν ἀρσενικῶν τέκνων γενῇ παράβλεψις, εἰ δὲ μὴ λαμβάνουν τὸ τῆς ἀναλογίας των, ὃ δὲ γαμβρὸς ἀποζημιοῦται ἀπὸ τὰ τῆς πενθερᾶς. 2. ... εἰς μόνον τὰ τέκνα των, δηλ. εἰς τὸ μὲν ὀλιγώτερον μέρος περιουσίας, εἰς δὲ τὸ πλειότερον. Πολλάκις ὅμως συμπίπτει νὰ ἀποκληρῶνται τὰ τέκνα, ἔαν ὑπάρχωσι αἰσχροτόης, τὰ δὲ πατρικά πράγματα δικαιωματικῶς μεταβαίνουσιν εἰς τοὺς συγγενεῖς καὶ τὰ ιδιόκτητα πράττει ὅπως καὶ ὅπου βούλει ὁ πατήρ... 4. ... ὁ ἐπιζῶν, γυνή τε ἢ ἀνὴρ, καρποτρύγει ὅλην τὴν περιουσίαν τοῦ ἀποθανόντος, ἕως οὗ μένει εἰς τὴν τιμὴν τοῦ τεθνεῶτος... ἔαν δὲ ἔλθῃ εἰς β' γάμον, ἡ περιουσία ἀπέρχεται εἰς τοὺς προθύμους. Πολλάκις ὅμως συμβαίνει, νὰ τελευτήσῃ ὁ εἰς ἐκ τῶν συζύγων ἀδιάθετος, ἀφήσας καὶ τέκνον, τὸ ὅποιον ὕστερον ἐτελεύτησε, τότε ἡ περιουσία τοῦ ἀποθανόντος διαιρεῖται εἰς τρία μέρη, ... 6. Δὲν δύναται ἡ ὑπανδρευθεῖσα γυνή καὶ λαβοῦσα τὴν προῖκα τῆς, νὰ τὴν καταβάλλῃ καὶ μὲ τὰς ἐπιλοιπούς ἀδελφὰς νὰ μοιράσῃ ἐξ ἴσου, οὔτε νὰ ἐπιστρέψῃ τι εἰς τοὺς γονεῖς τῆς. Πολλάκις προικισθέντα ἀρσενικά ἢ θηλυκὰ τέκνα ἐπιστρέφουν ἐκ τῆς προικισθείσης προικὸς μέρος πρὸς τοὺς ἰδίους γονεῖς των, διὰ μυστικῆς καὶ ἰδιαίτερης συμφωνίας,

42

ἀλλ' ἡ τοιαύτη συμφωνία δὲν εἶχε οὐδεμίαν δύναμιν, ὥς . . βλάπτουσα τὸν ἕνα ἐκ τῶν συζύγων. 7. Ἐὰν θυγάτηρ ὑπανδρευθῇ μετὰ τὸν θάνατον τῶν πατέρων της ἀπὸ τοὺς ἀδελφούς αὐτῆς, ὅχι μόνον ἐλάμβανεν ἐκ τῆς περιουσίας ἴσον μέρος μὲ αὐτούς, ἀλλὰ καὶ περισσότερον, οὐχὶ βία, ἀλλ' ἰδίᾳ αὐτῶν προαιρέσει. 8. Δὲν δύναται ὁ ἀνὴρ νὰ πωλήσῃ ἢ νὰ προικίσῃ τὰ τέκνα του ἀπὸ τὰ τῆς γυναικὸς του πράγματα, ἀλλ' ἡ ἰδία γυνή . . .». (Ἔπεται ἀναγραφὴ ἐκτεταμένη ἐθίμων ἐπὶ ἄλλων θεμάτων, μὴ συμπεριλαμβανομένων εἰς τὰ ὁκτὼ «ζητήματα»).

835

1833. Ἀπάντησις, ἀπὸ 12 Μαΐου, Δημογεροντίας Ἰοῦ εἰς ἀνωτέρω ἐγκύκλιον, ἐν 49, σ. 129–131.

« . . . Α' . . . ἡ τοπικὴ μας συνήθεια θέλει, ὅταν τις ἀποθάνει ἀδιάθετος, τὰ θηλυκὰ του παιδιὰ, ὥς ἀσθενέστερα, νὰ λαμβάνωσι ἐκ τῆς περιουσίας του περισσότερον μερίδιον ἀπὸ τὰ ἀρσενικά. Ἡ συνήθεια αὕτη, ἂν καὶ ἐπικρατεῖ ἀπὸ χρόνων, δὲν φυλάττεται ὁμως γενικῶς ἀπὸ ὅλους τοὺς κατοίκους τῆς νῆσος ταύτης. Β'. Ἡ τοπικὴ μας συνήθεια ὑποχρεοῖ τοὺς γονεῖς ν' ἀφίνωσιν ὅλην σχεδὸν τὴν περιουσίαν των εἰς τὰ ἑαυτῶν τέκνα, ἐκτὸς τινὸς μέρους, πολλὰ μικροῦ καὶ πλείονος, τὸ ὅπῃ δύνανται νὰ διαθέσωσιν ὅπου καὶ ὅπως βούλονται. Ἡ συνήθεια αὕτη διαρρέει ἐξ ἀμνημονεύτων χρόνων μετὰ ὅλων τῶν κατοίκων. Γ'. Ἡ τοπικὴ μας συνήθεια διατάττει, ὅταν τις ἀποθάνῃ χωρὶς διαθήκης, νὰ τὸν κληρονομοῦν τὰ παιδιὰ του, ἂν ὁμως δὲν ἔχῃ τέκνα, καὶ τὸν κληρονομοῦν οἱ γονεῖς του· πλὴν οὗτοι δύνανται νὰ κληρονομήσωσι μόνον τὴν ἰδιοκτησίαν καὶ τὰ κτήματα ἐκεῖνα, ὅσα ἕκαστος αὐτῶν τῷ ἐπροίκισε, τουτέστιν ὁ μὲν πατὴρ τὰ πατρικά, ἡ δὲ μήτηρ τὰ μητρικά. Ἐὰν δὲν ἔχῃ γονεῖς, νὰ τὸν κληρονομοῦν οἱ ἀδελφοί, καὶ ὅχι οἱ πάπποι ἢ αἱ μάμμαι, ἀλλὰ καὶ ἐκ τῶν ἀδελφῶν οἱ ἐπιζῶντες μόνον, οἱ δὲ ἀνεψιοί, ἤγουν τὰ παιδιὰ τῶν πρὸ αὐτοῦ ἀποθανόντων ἀδελφῶν, δὲν λαμβάνουν μερίδιον . . . (ἡ συνήθεια) τοῦ νὰ κληρονομοῦν τὸν ἀδελφὸν οἱ ἐπιζῶντες μόνον ἀδελφοί, ἐπεκράτει μὲν, ἔπαυσε δὲ μετὰ τὴν ἐλληνικὴν Ἐπανάστασιν. . . . Ε'. ἡ τοπικὴ μας συνήθεια θέλει, τὰ μὲν θηλυκὰ παιδιὰ νὰ κληρονομοῦν τὴν μητέρα, τὰ δὲ ἀρσενικά τὸν πατέρα. Ἀλλὰ καὶ αὕτη ἡ συνήθεια, ἂν καὶ ὑπάρχῃ ἀνέκαθεν, δὲν φυλάττεται ὁμως γενικῶς ἀπὸ ὅλους τοὺς κατοίκους. Σ'. Ἡ τοπικὴ μας συνήθεια δὲν δίδει τὸ δικαίωμα εἰς τὴν ὑπανδρευθεῖσαν καὶ προικισθεῖσαν γυναῖκα, νὰ καταβάλλῃ τὴν προῖκα της, μετὰ τὸν θάνατον τῶν γονέων της, εἰς τὴν κοινὴν συνεισφορὰν καὶ νὰ μοιράσῃ ἐξ ἴσου μὲ τὰ λοιπὰ ἀδέλφια της . . . Ἡ συνήθεια αὕτη ἐπεκράτει ἀνέκαθεν . . . Η'. Ἡ τοπικὴ μας συνήθεια διατάσσει, ὅταν τὸ ἀνδρόγυνον εἶναι σύμφωνον, δύναται νὰ πωλήσῃ τὴν προῖκα, ἀλλὰ χωρὶς τὴν συγκατάθεσιν αὐτῆς (τῆς γυναικὸς), ὁ ἀνὴρ δὲν δύναται νὰ πωλήσῃ οὔτε μέρος αὐτῆς τῆς προικὸς, ἐνῷ ἡ γυνή μόνη ἔχει τὸ δικαίωμα, ἂν ὅχι ὅλην, τοῦλάχιστον μέρος αὐτῆς νὰ πωλήσῃ. Ἡ συνήθεια αὕτη ἐπικρατεῖ ἐξ ἀμνημονεύτων χρόνων. « . . . Ὅταν εἰς τῶν συζύγων ἀποθάνῃ καὶ ἀφήσῃ παιδίον καὶ μετ' ὀλίγον ἀποθάνῃ καὶ αὐτό, ὁ ἐπιζῶν σύζυγος δὲν τὸ κληρονομεῖ, ἀλλ' οἱ συγγενεῖς τοῦ ἀποθανόντος συζύγου, τουτέστι λαμβάνουσι ὅλην τὴν περιουσίαν ἐκείνην τὴν ἀνήκουσαν εἰς τὸ ἀποβιώσαν μέρος. Ἡ συνήθεια αὕτη ἐπικρατεῖ ἔκπαλαι καὶ διατηρεῖται μέχρι τοῦδε. Ὅταν εἰς τῶν δύο ἀδελφῶν, γεννημένων ἀπὸ ἑνα πατέρα καὶ δύο μητέρας καὶ ἐναλλάξ,

ἀποθάνει ἄπαις καὶ ἀδιάθετος, ὁ ἐπιζῶν ἑτεροθαλῆς ἀδελφὸς κληρονομεῖ μόνον τὴν ἰδιοκτησίαν του καὶ τὴν περιουσίαν ἐκείνην τὴν καταγομένην ἀπὸ τὸν πατέρα των, τὴν δὲ τῆς μητρὸς αὐτοῦ τὴν κληρονομοῦν οἱ ἐξ αὐτῆς συγγενεῖς».

836

1833. Ἀπάντησις, ἀπὸ 2 Μαΐου, Δημογεροντίας Ἀνδρου εἰς ἄνω-
τέρω ἐγκύκλιον,
ἐν 288, σ. 156-160 καὶ ἐν 289, σ. 217-219.

837

1833. Ἀπάντησις, ἀπὸ 20 Ἰουνίου, ἐπάρχου Νάξου Ἰω. Μαμούνη
εἰς ἄνωτέρω ἐγκύκλιον,
ἐν 104, σ. 38-42.

838

1833. Ἀπάντησις, ἀπὸ 3 Σεπτ., Δημογεροντίας Μήλου εἰς ἄνωτέρω
ἐγκύκλιον,
ἐν 49, σ. 126-129.

Α'. Ὅταν ἀποθάνῃ τις ἀδιάθετος καὶ δὲν ἀφήσῃ σύζυγον, θέλει ἡ συνθήθεια τῆς Μήλου νὰ κληρονομοῦν ὅλα τὰ ἄρρενα-παιδιὰ τὴν περιουσίαν του ἕξ ἴσον. Λαμβάνουν δὲ καὶ τὰ θήλη ἐξ αὐτῆς, ὅταν μητρικὴ δὲν ὑπάρχῃ, ὅχι ὅμως μετ' ἰσομοιρίαν. Ταύτης δ' ὑπαρχούσης, λαμβάνουν τὰ μὲν ἄρρενα τὰ τοῦ πατρὸς, τὰ δὲ θήλη τὰ τῆς μητρὸς. Ἐὰν δ' ἀφήσῃ σύζυγον, δίδει πρὸς αὐτὴν δικαίωμα ἢ συνθήθεια, ὑπαυδαίνουσαν τὰ τέκνα τῆς, νὰ τὰ προικίσῃ ὡς βούλεται. Β'. Ἡ συνθήθεια τῆς Μήλου δίδει δικαίωμα εἰς τοὺς γονεῖς ν' ἀφήσουν εἰς ἕκαστον τῶν τέκνων των, ὅσα ἐκ τῆς περιουσίας των βούλονται, δὲν τοῖς συγχωρεῖ μόνον μηδὲν ἀπόκληρον, πλὴν μὲ πέντε μόνας σχεδὸν δραχμὰς δύναται νὰ ξεμοιράσῃ ὅσα τῶν τέκνων των βούλονται, χωρὶς αὐτὰ νὰ ἔχουν δικαίωμα νὰ ζητήσουν περισσότερον ἀπ' ὅσα ὁ πατὴρ αὐτῶν διὰ διαθήκης τοῖς ἄφησε. Δύνανται δ' οἱ γονεῖς νὰ δόσουν ἐκ τῆς περιουσίας των καὶ εἰς μακρυνότερους συγγενεῖς καὶ εἰς ξένους σὺν τούτοις. Ἐὰν δ' ἐλλείπῃ εἰς ἄλλοδαπὴν κανὲν τέκνον καὶ δὲν ἀφήσῃ πρὸς αὐτὸ μηδὲν, δύναται τοῦτο, μετὰ τὴν ἔλευσίν του, νὰ λάβῃ ἴσον μὲ τὰ λοιπὰ μερίδιον. Γ'. Ὅταν ἀποθάνῃ τις ἀδιάθετος, τὸν κληρονομοῦν οἱ κατιόντες συγγενεῖς, πλὴν οἱ πλησιέστεροι, δηλ. τὰ τέκνα, οὐχὶ δὲ καὶ τὰ ἐγγόνια· εἰς ἔλλειψιν τέκνων, κληρονομοῦν πατὴρ ἢ μήτηρ, οὐχὶ καὶ πάπποι ἢ μάμμαι. Γονέων μὴ ὑπαρχόντων, κληρονομοῦν οἱ ἀδελφοί, οὐχὶ δὲ καὶ οἱ ἀνεψιοί. Ἐν γένει οἱ πλησιάζοντες μόνον συγγενεῖς κληρονομοῦν τὸν ἀδιαθέτως ἀποθανόντα. Χωρὶς συγγενῶν δὲν ἀπέθανε τινὰς εἰς τὰς ἡμέρας μας, διὰ νὰ γνωρίσωμεν καὶ τὴν εἰς αὐτὸ συνθήθειαν. Ἀπέθανον δὲ πρὸ χρόνων πολλῶν γενεὲς ὁλόκληρες καὶ τὴν μὲν κινήτην αὐτῶν περιουσίαν, ποῖοι ἐκληρονόμησαν ἀγνοοῦμεν, τὴν δ' ἀκίνητον, μὴδ' ἡ Κοινότης, μῆτε ἡ Κυβέρνησις ἐξουσίασεν, ἀλλ' ὅστις τῶν πολιτῶν ἐκαλλιέργησε γῆν ἀκαλλιέργητον, μὴ ἔχουσαν κύριον, τὴν ἐξουσίασεν καὶ ἰδιοκτησίαν τὴν ἔκαμε καὶ ἡ συνθήθεια αὕτη ἐπικρατεῖ μέχρι σήμερον. Δ'. Ἄν ἐξ ἀνδρογύνου ἀτέκνου, ἀποθάνῃ τὸ ἐν μέλος, δίδει δικαίωμα ἢ συνθήθεια τῆς Μήλου εἰς

τὸ ἐπιζῶν, νὰ καρπῶται τὴν ἰδιοκτησίαν τοῦ ἀποθανόντος, ἐν ὅσῳ ζῇ χρηεὺς, χωρὶς ὅμως νὰ δύναται νὰ πωλήσῃ, ἢ νὰ χαρίσῃ τι ἐξ αὐτῆς . . . Ε'. Ἡ συνήθεια . . . δίδει εἰς τὰ θηλυκὰ τὴν μητρικὴν καὶ εἰς τὰ ἄρρενα τὴν πατρικὴν περιουσίαν, εἶναι δὲ εἰς τὴν θέλησιν τῶν γονέων νὰ πράξουν, συμφώνως ὅμως, ὡς βούλονται, μηδεμίαν αὐτοὺς ἀπαγορεύουσα συνήθεια. Σ'. Δὲν συγχωρεῖ ἡ συνήθεια νὰ καταθέσῃ ἡ ὑπανδρευθεῖσα γυνὴ καὶ προῖκαν λαβοῦσα, εἰς ἴσην μοιρασίαν μετὰ τῶν λοιπῶν ἀδελφῶν . . . Η'. Ἐκ τῆς προικὸς τῆς γυναικὸς δὲν δύναται ἐπὶ μηδεμιᾷ ἀνάγκῃ ἢ πρόφασιν νὰ πωλήσῃ ὁ σύζυγος . . . μήτε ἡ σύζυγος αὕτη . . . χωρὶς τῆς συγκαταθέσεως τοῦ ἀνδρός . . .».

. . . Συνήθειαι γραπταὶ ὑπῆρχον ποτέ, ἀλλ' ἐχάθη τὸ ἐγγράφον καὶ μήτε εἰς τὴν μνήμην τινὸς μένουσιν ὅλαι.

Ἐπικρατεῖ δὲ συνήθεια ἑκπαλαι, ὅταν ἐξ ἀνδρογόνου ἀτέκνου ἀποθάνῃ ὁ σύζυγος διαθετὸς ἢ ἀδιάθετος, νὰ λαμβάνῃ ἡ ἐπιζῶσα σύζυγος τὸ ἥμισυ ἀφ' ὅσα περισσεύματα εὗρεθῶσιν ἀπὸ προῖκα, ὅπου, ὑπανδρευθεῖς, εἶχεν ὁ σύζυγος, ἢ εἰς κτήματα, ἢ εἰς χρήματα, ἐξαιρουντες μόνον τὰ τῆς ἐνδυμασίας του. (Ἑτέρα συνήθεια). Ὅταν τις δώσῃ τι ἐκ τῶν κτημάτων του εἰς ξένον τινά, καὶ αὐτός, ὁ λαβὼν δηλ., ἀποθάνῃ χωρὶς τέκνων καὶ ἀδιάθετος, λαμβάνουν τὸ κτῆμα τοῦτο πάλιν οἱ συγγενεῖς τοῦ ἀποθάνοντος καὶ οὐχὶ οἱ κληρονόμοι τοῦ λαβόντος καὶ τοιοντοτρόπως ἀποθανόντος.

Ἦτον ἑτέρα συνήθεια, καὶ ὅταν ζῶα τινὸς ἤθελε φάγωσι ἐλαίας μπολιασμένας ἑτέρου, ἐπλήρωνεν ὁ ἔχων τὰ ζῶα πρὸς τὸν κτήσαντα τῶν ἐλαίων ἐν χρυσοῦν βενέτικον δι' ἕκαστον μπόλι, αὕτη ὅμως ἡ συνήθεια παραμελεῖται καὶ δὲν ἰσχύει πλέον.

Ὅταν ἤθελε συμβῇ ἀλλαγὴ ἢ πώλησις καὶ ἀγορά ζῶων ἐκάστου εἶδους καὶ ὁ ἀνταλλάξας ἢ ἀγοράσας ἤθελε φέρῃ τὸ ἀνταλλάχθην ἢ ἀγορασθῆναι ζῶον τεσσαράκοντα βῆματα μακρὰν ἀπὸ τὸν ὁποῖον τὸ παρέλαβεν τόπον, δὲν ἰδύναται πλέον νὰ τὸ στρέψῃ μεταμελούμενος, καὶ πᾶν πάθος αὐτοῦ ἦτον εἰς βάρος του.

Ὅταν τις ἤθελε πωλήσῃ χωράφιον ἢ ἀμπελίον καὶ δὲν ἤθελε ἐρωτήσῃ τοὺς συγγενεῖς του ἢ πλησιεστέρους τοῦ χωραφίου, τότε προτιμῶνται πρῶτον οἱ συγγενεῖς νὰ τὰ ἀγοράσωσι, ἢ ἂν αὐτοὶ δὲν θέλουν, καὶ τὸ θέλουν οἱ πλησιέστεροι, τὸ λαμβάνουν καὶ γίνεται ἄκυρος ἡ πώλησις τοῦ ξένου ἀγοραστοῦ. Ἐξαιρεῖται ὅπως ἐπὶ δημοπρασίας.

Ὅταν ζῶα τινὸς βλάβουν τοὺς καρποὺς προΐμους ἢ ὀψίμους ἑτέρου, ἐπικρατεῖ συνήθεια νὰ ἐκτιμᾶται ἡ ζημία ἀπὸ κοινὸν ἐκτιμητὴν καὶ ὁ βλάψας πληρώνει κατὰ τὴν ἐκτίμησιν. Τῶν χοίρων μόνον ἡ ζημία δὲν ἐκτιμᾶται, ἀλλὰ τοὺς φονεύει ὁ βλαπτόμενος.

Ἦτον συνήθεια, νὰ φονεύουν καὶ τὰς βλαπτούσας τοὺς καρποὺς ἐκ τῶν ὀρνίθων, πρὸ ὀλίγων δὲ χρόνων ἔπαυσε, ὡς οἱ ἐξ αὐτῶν βλαπτόμενοι δὲν ἀποζημιοῦνται, πρᾶγμα ἄδικον. (Ἑτέρα). Τὰ βροχικὰ νερὰ ἐπικρατεῖ συνήθεια νὰ τρέχουν, ὁπόθεν ἐξ ἀρχῆς ἔτρεχον, καὶ αὐτὰ τὰ εἰς στέρνas εἰσερχόμενα, παραμελεῖται δὲ ἡ παρ' αὐτῶν προξενουμένη βλάβη καὶ ἂν ἐγγίξῃ καὶ εἰς αὐτὴν τὴν ὑγιείαν, ὥστε συμβαίνει νὰ διέρχονται ὕδατα δι' οἰκίας ἑτέρου εἰς ἑτέραν στέρναν καὶ αὐτὸς νὰ μὴ δύναται νὰ ἐμποδίσῃ τὴν διάβασιν, ἂν βλάπτεται.

Ὅταν τις πωλήσῃ κτῆμα τι, καὶ ἐλλείπει εἰς ἄλλοδαπὴν ὁ πλησιάζων¹ συγγενής, ἔχει τὸ ἴδιον δικαίωμα, ὅταν ἔλθῃ, νὰ δίδῃ τὴν τιμὴν ἐκείνου ὅπου τὸ ἠγόρασεν καὶ νὰ λαμβάνει τὸ κτῆμα. Ἐξαιρεῖται ἂν ἐπωλήθῃ ἐπὶ δημοπρασίας, διότι τότε μένει εἰς τὸν πλειοδότην».

1. Διωρθώσαμεν πλησιάζων ἀντὶ τοῦ πλειστηριάζων (καὶ ἀνωτέρω, σ. 331, στίχ. 8 ἐκ τῶν κάτω, πλησιάζοντες ἀντὶ τοῦ πληστήρια ζοντες) τῆς πηγῆς ἡμῶν.

839

1833. Ἀπάντησις, ἀπὸ 5 Μαΐου, Δημογεροντίας Πάροῦ εἰς ἀνωτέρω ἐγκύκλιον,
ἐν 49, σ. 14-16.

840

1833. Ἀπάντησις, ἀπὸ 3 Σεπτ., Δημογεροντίας Φολεγαῆνδρου εἰς ἀνωτέρω ἐγκύκλιον,
ἐν 49, σ. 16-17. Ἰδιαιτέραν ἀπάντησιν ἀπὸ 20 Αὐγ. τοῦ εἰρηνοδίκου Δεκαβάλες, αὐτόθι,
σ. 17-18.

841

1833. Ἀπάντησις, ἀπὸ 19 Ἀπρ., Εἰρηνοδίκου Ἀμοργοῦ Ἰω. Βλαβιανοῦ εἰς ἀνωτέρω ἐγκύκλιον,
ἐν 49, σ. 18-19.

842

1833. Ἀπάντησις, ἀπὸ 12 Ἀπριλίου, Δημογεροντίας Νέας Σύρας εἰς ἀνωτέρω ἐγκύκλιον,
ἐν 49, σ. 123-125.

«... 2. ... Οἱ γονεῖς ἦτον εἰς χρέος ν' ἀφίσουν εἰς τὴν διαθήκην των τῶν τέκνων των ὅλην τὴν περιουσίαν των, ἐξαιρουμένων μόνον 10% εἶχαν τὸ ἐλεύθερον νὰ τὸ διαθέσουν κατ' ἀρέσκειαν... σημειωτέον δὲ ὅμως, ὅτι ὁ γονεὺς ἦτον αὐτεξούσιος εἰς τὴν διαθήκην του νὰ διαμοιράσῃ τὴν περιουσίαν του εἰς τὰ τέκνα του, ὅπως ἔκρινεν εὐλογον, π.χ. εἶχε περιουσίαν 100000 δρ. καὶ πέντε τέκνα, ἐδύνατο ν' ἀφήσῃ εἰς μὲν τὸ ἓν 40000, εἰς δὲ τὸ ἄλλο 30000 καὶ εἰς τὰ ἐπίλοιπα ἀπὸ 10000, ἡ διαθήκη ἦτον ἀμετάτρεπτος...»

3. ... Ἐπειδὴ ὅμως καὶ δὲν ἔχομεν παράδειγμα, ν' ἀποθάνῃ τις ἄνευ συγγενεῖς, εἰς τὴν πατρίδα μας, δὲν δυνάμεθα νὰ εἰπῶμεν, ποῖος τὸν ἐκκληρονόμει εἰς τοιαύτην περίπτωσιν.

... 6. Τὸ προικισθὲν τέκνον ἐθεωρεῖτο ὡς ἀποξενούμενον πλέον ἀπὸ πᾶν κληρονομικὸν δίκαιον ὡς πρὸς τοὺς γονεῖς του, ὥστε ἦτον ὑπόχρεον νὰ εὐχαριστηθῇ εἰς μόνην τὴν δοθεῖσαν αὐτῷ προῖκα, ἂν καὶ οἱ γονεῖς εἰς τὸν θάνατόν των ἄφιναν εἰς τὰ λοιπὰ τέκνα τριπλασίαν περιουσίαν... Σημειωτέον ὅμως ὅτι ἡ προῖξ τοῦ περὶ οὗ ὁ λόγος τέκνου δὲν ὑπέκειτο ὡσαύτως εἰς κανὲν εἶδος χρέος τοῦ γονέως του, μετὰ τὸν θάνατόν του, ἐὰν τὸ χρέος τοῦτο ἐγένετο μετὰ τὴν προικοδότησιν... 8. ... Συγχωρεῖται ἡ ἐκποίησης τῆς προικός, ὅταν εἶναι περὶ τούτου σύμφωνον τὸ ἀνδρόγυνον, διὰ τὰς ἐφεξῆς μόνον ἀνάγκας: α) διὰ νὰ ζωοθραφῶσιν, β) διὰ νὰ πληρώσουν χρεὴ νόμιμα, γ) καὶ τέλος ἐὰν εἶναι νὰ ὠφεληθοῦν ἀπὸ τὴν πωληθησομένην προῖκα, ἥγουν νὰ λάβουν περισσότερον ἀπὸ ὅτι ἀξίζει.

... Ἐκθέτομεν ὡσαύτως καὶ ἄλλας συνηθείας, ὑπαρχούσας εἰς τὴν κοινότητά μας, ἐκτὸς τῶν περιεχομένων εἰς τὰ ἀνωτέρω ὀκτὼ ζητήματα.

Ὅλα τ' ἀνδρόγυνα, ἀφ' ἧς ἡμέρας ἐλάμβανον κοινωνίαν γάμου, ἕως εἰς τὸν θάνατον τοῦ

ένος ἢ τοῦ ἄλλου μέρους, ὅσα ἀγαθὰ ἀπέκτον κινητὰ ἢ καὶ ἀκίνητα, καθὼς προσέτι καὶ εἰς ὅσα χρὴ χρηματικὰ ὑπέπιπταν προερχόμενα ἢ ἀπὸ ἐμπορίου ἢ ἀπὸ ὁποῖον δήποτε ἄλλο τι, ἦτον ἡ ὠφέλεια καὶ τὸ βάρος ἐξ ἡμισείας εἰς ἀμφοτέρω τὰ μέρη, δηλαδή εἰς τὸ ἀνδρόγυνον. Παρ. χάριν, ὁ ἄνδρας μὲ τὴν ἐπιχείρησιν τοῦ ἐμπορίου του, ἢ ἄλλο τί, τοῦ εὐρίσκετο ὠφελος εἰς τὰ θάνατά του εἴκοσι χιλιάδ. δραχ. εἰς μετρητὰ ἢ εἰς κτήματα, ἢ ἐκ τοῦναντίον εἴκοσι χ. δραχ. χρηματικὸν χρέος, τὸ ἐπιτόπιον ἔθος, ἔδιδε τὸ δικαίωμα (μὴν ἔχοντες κατιόντας κληρονόμους) καὶ εἰς τοὺς ἀνιόντας ἢ πλαγίους συγγενεῖς τῆς γυναικὸς νὰ μοιράζων ἐξ ἡμισείας μὲ ἐκείνους τοῦ ἀνδρὸς ὅλην τὴν εὐρεθεῖσαν ὠφέλειαν, ἢ ὑπεχρέωνεν, εἰς περίστασιν χρέους, καὶ τὴν προῖκα τῆς γυναικὸς νὰ πληρώσῃ τὸ ἥμισυ τοῦ ἀφισμένου παρὰ τοῦ ἀνδρὸς χρέους. Ἦτον ὡσαύτως παλαιότατον ἔθος τῆς Κοινότητός μας, ὅτι ὅλαι αἱ μεταξὺ τῶν πολιτῶν ὑφιστάμεναι διαφοραί, προερχόμεναι ἀπὸ προικοσύμφωνα καὶ διαθήκας, νὰ δικάζωνται ἐκκλητῶς παρὰ τοῦ ἀρχιερέως ἐπισκόπου τοῦ τόπου καὶ ἀνεκκλητῶς ἀπὸ τὴν καθέδραν τῆς Ρώμης, αἵτινες αποφάσεις παρρησιαζόμεναι εἰς τὴν ἐπιτόπιον πολιτικὴν Ἀρχήν, ἐλάμβανον ἄνευ λόγου, τὴν ἐκτέλεσιν των καθ' ὅλην τὴν ἑκτασιν.

Τὰ ἔθιμα δὲ τὰ ἀφορῶντα τὰς διαθήκας, πωλήσεις, ἀκινήτων πραγμάτων καὶ ἀλλαγῶν, τὰ ἐξάγει ἡ Σ. Γραμματεία ἀπὸ τὰ ἐπισυναπτόμενα ἀντίγραφα συνηθειῶν, αἵτινες εὐρίσκονται γραπτὰ καὶ παρακατατεθειμένα εἰς τὸ Ἀρχιεπισκοπικεῖον τῆς αὐτῆς Κοινότητος. Ὅσον δὲ περὶ τοῦ ἀπὸ πόσον καιρὸν ἐπεχρῶνται αἱ συνηθεῖαι αὐταὶ εἰς τὸν τόπον μας, καὶ εἰς πόσον τόπον ἐκτ(ε)ίνονται, εἶναι ἀδύνατον τῆς Δημογεροντίας νὰ προσδιορίσῃ τὸ τοῦ καιροῦ πᾶσόν, διὰν ἐμβῇσαν εἰς ἐνέργειαν αἱ αἰτεσίαι ὅτι ὁ λόγος συνηθεῖαι, γνωρίζεται ὅμως, ὅτι ἡ ἀρχὴ των εἶναι παμπάλαιος, ἡ δὲ νῆσός μας ἀνήκει ἀπὸ μίαν μόνον Κοινότητα, εἰς τὴν ὁποίαν ἔχουν χώραν αὐταί, διότι εἰς τοὺς εὐοισκουμένους καὶ κατοικοῦντας ἤδη ἐνταῦθα παροίκους, δὲν ἀνάγεται βέβαια ἡ ἐπόθεσις αὐτῆς.

843

1833. Ἀπάντησις Εἰρηνοδίκου καὶ Δημογέροντος Ἀ ν ά φ η ς Ν. Πελέκη, ἐν ΓΑΚ (Ἀρχεῖον Βλαχογιάννη, κιβ. 127) εἰς ἀνωτέρω ἐγκύκλιον.

Περὶ ταύτης σημειώνει ὁ Ἰ. Β ι σ β ί ζ η ς, ἐν 49, σ. 7, σημ. 1 : «Τὰ εἰς αὐτὴν ἀναφερόμενα ὡς ἰσχύοντα ἐν Ἀνάφῃ ἔθιμα, εἶναι ὅμοια κατὰ πάντα πρὸς τὰ ἐγγράφα ἔθιμα τῆς νήσου Θήρας τοῦ ἔτους 1797». (πρβλ. ἀνωτ. ἀριθ. 528).

844

1833. Ἀπάντησις Εἰρηνοδίκου Θ ή ρ α ς Π. Σ. Αὐγερινοῦ εἰς ἀνωτέρω ἐγκύκλιον, ἐν 382, σ. 172–176.

845

1833. Ἀπάντησις Δημογεροντίας Α ἰ γ ί ν η ς εἰς ἀνωτέρω ἐγκύκλιον, ἐν 49, σ. 8–10.

846

1833. Ἀπάντησις Εἰρηνοδίκου καὶ Δημογερόντων νήσου Πόρου εἰς ἄνωτέρω ἐγκύκλιον,
ἐν 49, σ. 10-12.

847

1833. Ἀπάντησις, ἀπὸ 21 Ἰουλίου, Δημογερόντων Ὑδρας εἰς ἄνω-
τέρω ἐγκύκλιον,
ἐν 49, σ. 12-13 καί, πληρέστερον, ἐν 222, σ. 99-100.

848

1833. Ἀπάντησις, ἀπὸ 18 Ἀπριλίου, Δημογερόντων Ταλαντίου
(Ἀταλάντης) εἰς ἄνωτέρω ἐγκύκλιον,
ἐν 49, σ. 13-14.

«... εἰς τὸ περὶ κληρονομίας κεφάλαιον δὲν ὑπάρχει καμμία συνθήκη τοῦ τόπου μας παρ' ὅ,τι θέλει ὁ Νόμος, μόνον εἰς τὸ 2ον ζήτημα εἶναι συνθήκη τοῦ τόπου μας, ἀφοῦ ἀποθάνουν οἱ γονεῖς, ἢ καὶ ἀδιάθετοι, ἢ περιουσία μένει ὅλη εἰς τὰ τέκνα των, εἰς ἓνα, ἢ καὶ εἰς πολλά, ἂν ἔχη. — Παρομοίως καὶ εἰς τὸ περὶ προικὸς κεφάλαιον φυλάττεται ὁ γραπτὸς νόμος εἰς τὰ ζητήματα. Μόνον εἰς τὸ ζήτημα 8ον, εἶναι συνθήκη τοῦ τόπου μας, ὅταν θελήσῃ τὸ ἀνδρόγυνον, ἢ καὶ ὁ εἰς τὼν συζύγων, τοῦ ὁποίου εἶναι ἡ προίκα, ἀνεστῶτος τοῦ γάμου, ἢ καὶ μὴ, τὴν πωλεῖ δι' ἀνάγκας συμπιπτούσας. — Αἱ συνθήκαι αὗται εἶναι παλαιαὶ εἰς τὸν τόπον μας, οὐχὶ νὰ εἶναι καὶ γραφαί».

849

1833. Ἀπάντησις, ἀπὸ 21 Ἀπριλίου, Δημογεροντίας Ἀποκορύρου
εἰς ἄνωτέρω ἐγκύκλιον,
ἐν 49, σ. 14-15.

850

1833. Πληροφορίαι, ἀπὸ 11 Ἰουλίου, Β. Χρυσοβέργη, «χρηματί-
σαντος τέσσαρα ἔτη εἰς τὰ κατὰ τὴν Ἀν. Ἑλλάδα δικαστήρια καὶ εἰς
τὰ κατὰ τὴν Δυτικὴν τελευταῖον», εἰς ἄνωτέρω ἐγκύκλιον,
ἐν 49, σ. 16-18.

851

1833. Ἀπάντησις, ἀπὸ 17 Ἰουνίου, Δημογερόντων Κραββάρων εἰς
ἄνωτέρω ἐγκύκλιον,
ἐν 49, σ. 18-19.

852

1833. Ἀπάντησις, ἀπὸ 1 Αὐγούστου, Προκριτοδημογερόντων Περ-
χώρας εἰς ἀνωτέρω ἐγκύκλιον,
ἐν 49, σ. 20.

853

1833. Ἀπάντησις, ἀπὸ 14 Ἀπριλίου, Εἰρηνοδίκου Ναυπλίου Δαβίδ
Οἰκονομίδου εἰς ἀνωτέρω ἐγκύκλιον,
ἐν 49, σ. 21–22.

854

1833. Ἀπάντησις, ἀπὸ 1 Μαΐου, Εἰρηνοδίκου Ἀργους Νικ. Ζεγκίνη
εἰς ἀνωτέρω ἐγκύκλιον,
ἐν 49, σ. 22–25.

855

1833. Ἀπάντησις, ἀπὸ 19 Ἰουνίου, Δημογερόντων Κρανιδίου εἰς
ἀνωτέρω ἐγκύκλιον,
ἐν 49, σ. 25–26.

856

1833. Ἀπάντησις, ἀπὸ 25 Μαΐου, Εἰρηνοδίκου καὶ Δημογερόντων Πρα-
στοῦ εἰς ἀνωτέρω ἐγκύκλιον,
ἐν 49, σ. 26–28.

857

1833. Ἀπάντησις, ἀπὸ 30 Ἀπριλίου, Εἰρηνοδίκου καὶ Δημογερόντων Ἀγ.
Πέτρου εἰς ἀνωτέρω ἐγκύκλιον,
ἐν 49, σ. 29–32.

858

1833. Παρατηρήσεις Δημογερόντων Σαντορίνης ἐπὶ τῶν γραπτῶν
ἐθίμων τοῦ 1797,
ἐν 130, VIII, σ. 517–521 καὶ ἐν 382, σ. 166–172.

859

1833. Ἀπάντησις, ἀπὸ 20 Μαΐου, τῶν 14 προκρίτων Βυτίνης καὶ περι-

χώρων αὐτῆς καὶ τῆς ἐπαρχίας Τριπόλεως, εἰς ἀνωτέρω ἐγκύκλιον,

ἐν 37, σ. 79-80.

«...Ἰδιαίτεραι τοπικαὶ συνήθειαι :

Αἱ διαθῆκαι ἐγράφοντο ἄλλαι μὲν ἐν ᾧ ὑγιαίνουν καὶ κατὰ τὸ σῶμα, ἄλλαι δὲ καὶ ἐν ᾧ εἶχον μὲν ἀσθενὲς τὸ σῶμα, ἀλλὰ εἶχον ὑγιεῖς τὰς φρένας. Ἐβεβαιοῦντο ἀπὸ τὸν ἴδιον, ἂν ἤξευρε γράμματα, καὶ ἂν δὲν ἤξευρεν, ἀπὸ τὸν πνευματικὸν ἢ ἓνα ἱερέα ἐμαρτυρεῖτο, ἢ ἀπὸ πνευματικὸν καὶ ἱερεῖς μόνον, ἢ ἀπὸ ἱερεῖς καὶ λαϊκούς...

Γυνὴ μείνασα χήρα καὶ εὐχαριστηθεῖσα νὰ συζήσῃ μὲ τὰ τέκνα τῆς εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ ἀνδρός τῆς, ἂν δὲν ἀρκοῦν τὰ εἰσοδήματά των πρὸς τὸ ζῆν, ἠδύνατο καὶ δύναται νὰ ἐκποιήσῃ ἐν τῶν κτημάτων τοῦ ἀνδρός τῆς (πατρός των). Ἡ ἐκποίησις αὕτη ἐγένετο συγκαταθέσει τῶν συγγενῶν τοῦ ἀνδρός τῆς καὶ τῶν προκριτοτέρων τῆς κομποπόλεως μας καὶ οὕτως εἶχεν ἰσχύν, εἰ δὲ καὶ ἐγένετο ἀλλέως, ἦτο ἀνίσχυρος.

Ἐπὶ τῆς ὀθωμανικῆς ἐξουσίας, διὰ τοὺς πρὸς αὐτοὺς φόρους καὶ διὰ πᾶσαν ἀνάγκην τῆς κοινότητός μας, ἐδανείζοντο παρ' ἄλλων τὰ ἀναγκαιοῦντα χρήματα οἱ προκριτότεροι (προεστοὶ) τῆς κομποπόλεως μας καὶ εἰς τὰ χρεωστικὰ ἔγγραφα ὑπεγράφοντο οἱ ἴδιοι, πλὴν ἢ πληρωμὴ τοῦ δανείου ἐγένετο ἀφ' ὅλην τὴν κοινότητα, καθὼς καὶ οἱ δανεισταὶ δὲν ἠδύναντο νὰ ζητήσουν τὸ δάνειον ἀπὸ μόνους τοὺς ὑπογεγραμμένους, ἀλλὰ ἀφ' ὅλην τὴν κοινότητα, καθὼς καὶ τὸ χρεωστικὸν ἔγγραφον ἀδινεῖσθαι διὰ χρεῖαν τοῦ Κοινοῦ» μας διελάμβανεν.

Διορίζομενοι κατὰ καιροὺς οἱ φύλακες τῶν ἐσπαρμένων χοίρων καὶ ἀρπάζον τὰ Κοινοῦ μας, ἐδίδοτο καὶ δίδεται ἔγγραφως ἄδεια, ὁποῦν ἐσπλάμβανον καὶ συλλαμβάνον μέσα ζῶα εἰς αὐτὰ καὶ τὰ ἐξημίοναν καὶ ζημιώνον, τοὺς μὲν χοίρους καὶ βοσκήματα θανατώνον ἐν καὶ δύο ἐξ αὐτῶν καὶ ἐν ταυτῷ ἐκτίοντο (ἐπιχτώνετο) ἢ ζημίαν καὶ ἐπληρώνετο ἀπὸ τὸν κύριον τῶν ζώων, τὰ δὲ βομαδικὰ τὰ ἐφύλακίζον καὶ τὰ φυλακίζον, ἐλάμβανον καὶ λαμβάνον ἀνὰ 40 λεπτὰ ἕως εἰς μίαν δραχμὴν ἢ καὶ περισσότερον τὸ καθ' ἓν. Ἐμβαινόντων τῶν σκύλων εἰς τὰ ἀμπέλια, ἀνεξαίρετως οἱ ἀσπητόσκυλοι ἐθανατόνοντο, οἱ δὲ προβατόσκυλοι, ἀφοῦ εἰδοποιοῦντο μίαν καὶ δύο οἱ κύριοί των, τὴν τρίτην φορὰν ἐθανατόνοντο, χωρὶς ζημίαν τοῦ φύλακος ἢ τῆς Κοινότητος».

860

1833. Ἀπάντησις, τῆς 17 Ἀπριλίου, Εἰρηνοδίκου καὶ Δημογερόντων Τριπόλεως, εἰς ἀνωτέρω ἐγκύκλιον, ἐν 49, σ. 32-34.

861

1833. Ἀπάντησις, ἀπὸ 21 Μαΐου, Δημογερόντων Καρυταίνης, εἰς ἀνωτέρω ἐγκύκλιον, ἐν 49, σ. 34-37.

862

1833. Ἀπάντησις, ἀπὸ 12 Μαΐου, ἐνὸς ἱερέως καὶ ἐννέα κατοίκων Στε-
μνίτσης, εἰς ἀνωτέρω ἐγκύκλιον,
ἐν 49, σ. 37–39.

863

1833. Ἀπάντησις, ἀπὸ 22 Ἰουλίου, Εἰρηνοδίκου Ἀνδρούσης Μάρκου
Ἀλεβίτου, εἰς ἀνωτέρω ἐγκύκλιον,
ἐν 49, σ. 39–42.

864

1833. «Κεφαλαιώδης κατάλογος τῶν ὑπαρξάντων ἐθίμων τῆς νήσου
Σπετζῶν», τῆς 22 Ἰουλίου,
ἐξ ἄρθρων 30, ἐν 130, τ. VIII, σ. 559–563, ἐν 382, σ. 176–183 καὶ ἐν 375, σ. 161–165.

865

1833. Ἀπάντησις, ἀπὸ 24 Ἰουνίου, Εἰρηνοδίκου Ἐπιδάουρου Λιμη-
ρᾶς, εἰς ἀνωτέρω ἐγκύκλιον,
ἐν 49, σ. 42.

866

1833. Ἀπάντησις, ἀπὸ 5 Ἰουνίου, Κοινότητος Κρεμαστῆς «σὺν τῶν
πέριξ κατοίκων»,
εἰς ἀνωτέρω ἐγκύκλιον, διαβιβασθεῖσα διὰ τοῦ Εἰρηνοδίκου Μονεμβασίας,
ἐν 49, σ. 43–44.

867

1833. Ἀπάντησις, ἀπὸ 6 Μαΐου, Δημογερόντων Βατίκων (Μονεμ-
βασίας), εἰς ἀνωτέρω ἐγκύκλιον,
ἐν 49, σ. 44–46.

868

1833. Ἀπάντησις, ἀπὸ 8 Ἀπριλίου, Εἰρηνοδίκου ἐπαρχίας Φαναρίου
(Ἀνδριτσαίνης) Ι. Τζανέτου, εἰς ἀνωτέρω ἐγκύκλιον,
ἐν 49, σ. 46–47.

869

1833. Ἀπάντησις, ἀπὸ 24 Ὀκτ., Εἰρηνοδίκου Οἰτύλου Ι. Λογοθέτου
Τσαουσέα, εἰς ἀνωτέρω ἐγκύκλιον,
ἐν 49, σ. 48–49.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

870

1833. Ἀπάντησις, ἀπὸ 28 Ἀπριλίου, Δημογεροντίας Ἑμλακίων εἰς ἄνωτέρω ἐγκύκλιον, ἐν 49, σ. 63-64.

871

1833. Ἀπάντησις, ἀπὸ 14 Ἀπριλίου, Δημογεροντίας καὶ Εἰρηνοδίκου Βοστίτζης, εἰς ἄνωτέρω ἐγκύκλιον, ἐν 49, σ. 65-66.

872

1833. Ἀπάντησις, ἀπὸ 11 Ἀπριλίου, 60 Προκριτοδημογερόντων ἐπαρχίας καὶ πόλεως Καλαβρύτων, εἰς ἄνωτέρω ἐγκύκλιον, ἐν 49, σ. 67-69.

«... Γενικώτεροι συνήθειαι ἐπικρατοῦσαι εἰς τὴν ἐπαρχίαν ταύτην ὑπῆρξαν καὶ ὑπάρχουν : Διαθῆκαι, αἱ ὁποῖαι... καὶ ἀμαθείας τῶν διαθετῶν, δὲν εἶναι τακτοποιημέναι, δηλ. ἐπὶ παρουσία μαρτύρων καὶ φέρονσαι καὶ τὴν ἐπιμέλειαν τῆς ἀληθείας Ἀρχῆς, ὡς τοιαῦται, ἢ τοπικὴ συνήθεια ἐστάθη νὰ ἔχουν τὸ κῶδὸς τῶν, ἀλλ' ὅποτε εἶναι ιδιόχειροι, ἢ φέρον καὶ δύο ἢ πλεονεξίας.

Ἰκανοὶ ἐκ τῆς ἐπαρχίας μας, ἱερωθέντες, μοιᾶζον εἰς τὰς ἐντὸς ἢ ἐκτὸς αὐτῆς μονάς, ἀλλὰ τινὲς ἐξ αὐτῶν ζητοῦν νὰ λαμβάνουν ἀπὸ τοῦ ἀδελφοῦ τῶν καὶ τὸ ἐπιβάλλον μέρος τῆς πατρομητρικῆς αὐτῶν περιουσίας, πλὴν ἢ συνήθεια ἐστάθη πάντοτε, ὥστε οἱ τοιοῦτοι νὰ εἶναι πάντοτε ἀποζημιωμένοι ἀπὸ τὴν τοιαύτην κληρονομίαν.

Προσέτι ὑπῆρξε καὶ ἀδιαφιλονίκητος συνήθεια, ὥστε τὰ ἐκ κωλυομένων γάμων γεννηθέντα παῖδια, νὰ ἐπέχουν τόπον καὶ τάξιν γνησίων τέκνων καὶ νὰ κληρονομοῦν ἀναντιωρήτως τοὺς γονεῖς αὐτῶν, ὡς αὐτοὶ δὲν διαθέτουν τὰ πράγματά των διαφορετικά.

Αὐταὶ εἶναι αἱ ἐπικρατοῦσαι συνήθειαι εἰς τὴν ἐπαρχίαν ταύτην...».

873

1833. Ἀπάντησις, ἀπὸ 9 Ἀπριλίου, Εἰρηνοδίκου Νησίου Κ. Νικολάου, εἰς ἄνωτέρω ἐγκύκλιον, ἐν 49, σ. 52-54.

«Ἐκτὸς τοῦ γραπτοῦ Νόμου καὶ τῶν ἐνταῦθα ἐμπεριεχομένων, ἄλλαι συνήθειαι ἰδιαίτεροι δὲν ὑπάρχουσι εἰς τὴν ἐπαρχίαν μας ταύτην. Αὐταὶ μόνον διατηροῦνται πρὸ χρόνων ἤδη ἀμνημονεύτων ἀπαραιμείωτοι».

874

1833. Ἀπάντησις, ἀπὸ 28 Ἰουνίου, Εἰρηνοδίκου Καλαμάτας Παν. Λογοθέτου, εἰς ἄνωτέρω ἐγκύκλιον,

ἐν 49, σ. 49–52.

«Περὶ ἰδιαιτέρων συνηθειῶν : "Ὅταν ἀποθάνῃ θάτερον μέρος τοῦ ἀνδρογύνου καὶ καταλειφθῶσι πολλὰ ἀνήλικα παιδιὰ, εἴτα δ' ἀποθάνωσι καὶ τὰ παιδιὰ, ὁ Νόμος θέλει, ὅτι νὰ μὴν ἔχει χώραν ἡ τριμοιρία (διότι θανόντος τοῦ ἑνὸς παιδίου, κληρονομοῦσι τὰ λοιπὰ ἀδελφια, καὶ ὁ ζῶν γονεὺς, ὁ πατήρ, ἂν τύχῃ, ἢ ἡ μήτηρ), ἀλλὰ ὁ γονεὺς νὰ κληρονομῇ αὐτά. Ἡ συνήθεια διεφύλαξεν, ὥστε τὸ τρίτον μόνον μέρος νὰ κληρονομῇ ὁ ζῶν γονεὺς, τὸ δ' ἄλλο τρίτον νὰ τὸ κληρονομῶσιν οἱ συγγενεῖς τοῦ ἀποθανόντος καὶ τὸ τρίτον νὰ δίδεται εἰς μνημόσυνα τῶν τεθνεώτων.

Ὁ Νόμος λέγει, ὅτι οἱ ἀμφιθαλεῖς ἀδελφοὶ προτιμοῦνται ἀπὸ τοὺς ἑτεροθαλεῖς ἀδελφούς εἰς τὴν κληρονομίαν τοῦ ἀμφιθαλοῦς ἀδελφοῦ. Ἀλλ' ἡ συνήθεια διεφύλαξε τὸ δικαίωμα καὶ εἰς τοὺς ἑτεροθαλεῖς ἀδελφούς νὰ συμμετέχωσι καὶ εἰς τὴν κληρονομίαν τοῦ ἀποθανόντος, οἷον οἱ ἐξ ἑνὸς πατρὸς καὶ μιᾶς μητρὸς ἀδελφοὶ κληρονομοῦσι τὸν ἀποθανόντα ἀδελφόν τους εἰς τὰ μητρικά των πράγματα, χωρὶς νὰ λάβωσι μετοχὴν κληρονομίας οἱ ἐξ ἄλλης μητρὸς γεννηθέντες ἀδελφοί· εἰς δὲ τὰ τοῦ πατρὸς κληρονομοῦσιν ὅλοι οἱ ἀδελφοὶ οἱ ἐξ ἑνὸς πατρὸς γεννηθέντες ἐξ ἴσου, τ' ἀνάπαλιν δὲ ὅταν εἶναι ἐκ μητρὸς.

Αἱ συνήθειαι αὗται ἐπικρατοῦσι πρὸ ἀμνημονεύτων χρόνων εἰς ὅλην τὴν ἐπαρχίαν, ἀγράφως».

875

1833. Ἀπάντησις, ἀπὸ 4 Ἰουλίου, Προκριτοδημογερόντων Γαργαλιάνων, Φιλιατρῶν καὶ Κυπαρισσίας, εἰς ἀνωτέρω ἐγκύκλιον, ἐν 49, σ. 58–61.

«... Συνήθειαι διάφοροι : "Ὅταν ἀποθάνῃ πατήρ καὶ ἀφήσῃ τέκνον, ἢ γυνή, καὶ μετὰ τὸν θάνατον τοῦ πατρὸς ἢ τῆς μητρὸς, ἀποθάνῃ τὸ παιδί, τότε ὁ πατήρ, ἢ ἡ μήτηρ, κληρονομεῖ τὸ τρίτον τῆς περιουσίας τοῦ παιδίου, τὰ δὲ λοιπὰ δύο (τρίτα) μεταβαίνουν εἰς τοὺς κληρονόμους τοῦ ἀποθανόντος.

"Ὅταν, μετὰ τὸν θάνατον τοῦ πατρὸς, ἢ τῆς μητρὸς, ἐν ἀπὸ τὰ τέκνα των εἶναι εἰς ἄλλο μέρος, καὶ οἱ ἀδελφοὶ του καλλιεργοῦν τὴν περιουσίαν τῶν γονέων του, ἔπειτα ἔλθῃ καὶ ὁ ἀπὼν, λαμβάνει ἴσον μερίδιον ἀπὸ τὴν περιουσίαν τῶν γονέων των, ὅσῃν βελτίωσιν καὶ ἂν ἔλαβεν. Ἄν ὅμως ἠγόρασαν οἱ ἀδελφοὶ του, εἰς τὴν ἀπουσίαν του, καὶ ἄλλα κτήματα καὶ ἠῤῥησαν τὴν περιουσίαν, δὲν δύναται νὰ λάβῃ μέρος ἀπὸ τὴν αὔξησιν, ἐκτὸς ἂν, συγκαταθέσει τῶν ἀδελφῶν, καταβάλλῃ καὶ αὐτὸς ὅσα ἐκέρδισεν εἰς τὴν ἀλλοδαπήν.

"Ὅλαι αἱ διαφιλονικήσεις, αἵτινες ἤθελον προκύψει περὶ κληρονομίας, πάντοτε ἐτελείωνε ἢ ὑπόθεσις κατὰ τοὺς νόμους τοῦ Ἀρμενοπούλου, πρὸ τῆς συστάσεως τῶν δικαστηρίων, ἀκόμη καὶ ἐπὶ Τουρκίας, ἐκτὸς ἂν ἤθελε προσφύγει εἰς τὴν Ἑξουσίαν.

"Ὅταν τις καλλιεργήσῃ κατενὸς τόπον ξένον εἰς ἀπουσίαν του καὶ τὸν ἀποκαταστήσῃ ἀμπέλι ἢ ἐλαιῶνα, τότε ὁ κύριος τοῦ τόπου λαμβάνει τὸ ἥμισυ τοῦ ἐλαιῶνος ἢ ἀμπελῶνος, κλπ.

"Ἄν κτίσῃ τις εἰς ξένον τόπον σπῆτι ἢ ἐργαστήρι, τότε, ἂν ἀξίζῃ τὸ σπῆτι ἢ τὸ ἐργαστήρι περισσότερα ἀπὸ τὸν τόπον, ἐκτιμεῖται ὁ τόπος καὶ τὸν πληρώνει ὁ οἰκοδομήσας. Εἰ δὲ καὶ ἀξίζει ὁ τόπος περισσότερον, πληρώνει κατ' ἐκτίμησιν τὴν οἰκοδομήν καὶ τὸν οἰκειοποιεῖται.

"Ὅταν τις θέλῃ νὰ πωλήσῃ κτῆμα, ἂν εἶναι οἰκία, ἐπροτιμᾶτο ὁ συμπλιαστής τοῦ συγγενοῦς, εἰ δὲ ἀμπέλι, χωράφι, ἐλαιῶνα κτλ., ἐπροτιμᾶτο ὁ συγγενὴς τοῦ συμπλιαστοῦ. Ὁ δανειστής ποτὲ δὲν ἐπροτιμήθη.

Μέχρι τοῦ 1828, ὅσα κτήματα ἐπωλοῦντο, ἐπωλοῦντο ἄνευ δημοπρασίας, εἰ μὴ μὲ συμφωνίαν ἀπλῆν τοῦ πωλητοῦ καὶ ἀγοραστοῦ. Ἐξακολουθεῖ ἀκόμη ἕως σήμερον. Τοιαύτη ἐστάθη ἔκπαλαι ἡ συνήθεια».

876

1833. Ἀπάντησις, ἀπὸ 13 Ἀπριλίου, Εἰρηνοδίκου καὶ Δημογερόντων
Κορώνης, εἰς ἀνωτέρω ἐγκύκλιον,
ἐν 49, σ. 56–57.

877

1833. Ἀπάντησις, ἀπὸ 14 Ἀπριλίου, Δημογερόντων Μοθώνης, εἰς
ἀνωτέρω ἐγκύκλιον,
ἐν 49, σ. 55–56.

«... Περὶ δὲ τῆς ἐποχῆς, ἀφ' ἣν ἐπικρατοῦν αἱ συνήθειαι αὐταὶ τοῦ τόπου μας, δὲν ἡμποροῦμεν νὰ πληροφορήσωμεν... καθότι ἐπὶ Τουρκίας αἱ συνήθειαι αὐταὶ δὲν ἦτον εἰς πλήρη ἐνέργειαν, ἀλλὰ πολλοὶ τῶν Ἑλλήνων, δυστροποῦντες, ἐποδοσσεύοντο εἰς τὰ κριτήρια τῶν Τούρκων, τῶν ὁποίων οἱ νόμοι καὶ τὰ ἔθιμα ἦτον πολὺ διαφορετικὰ ἀπὸ τοὺς νόμους τῶν Ἑλλήνων καὶ ἐπομένως αἱ συνήθειαι αὐταὶ δὲν ἦσαν παρὰ διὰ τοὺς εὐαγώγους καὶ φιλησυχούς πολίτας καὶ διὰ τοῦτο ὀλίγον καθεὶς ἐφρόντιζε νὰ ἐκθυμῆται τὴν ἀρχὴν τῶν...».

878

1833. Ἀπάντησις, ἀπὸ 29 Μαρτίου, Δημογεροντίας ἐπαρχίας Πύργου,
εἰς ἀνωτέρω ἐγκύκλιον,
ἐν 49, σ. 61–62.

879

1833. Ἀπάντησις, ἀπὸ 9 Ἀπριλίου, Προκρίτων χωρίου Φίλια (Καλαβρύτων), εἰς ἀνωτέρω ἐγκύκλιον,
ἐν 49, σ. 70–71.

«... τὸ συνήθειον τοῦ χωρίου μας...»

Α'. — Τὰ θηλυκά, ὅταν ὑπανδρεύονται ἀπὸ τὸ σπῆτι, εἴτε ὁ πατέρας εἴτε τὰ ἀδελφία τὰ ὑπάνδρευαν, ὅ τι λάβουν τότε, ἢ σουτὶ ἢ γρόσια, τέλος ἢ κινητὰ ἢ ἀκίνητα, δὲν εἶχαν ἄδειαν νὰ ἔλθουν ὕστερις νὰ ζητήσουν ἐκ τῆς πατρικῆς περιουσίας.

Β'. — Ἄν ἀπέθανε ἄκληρος κανένας ἀδελφὸς ἀπὸ τοὺς ἀρσενικούς, δὲν ἠδύνοντο οἱ ἀδελφάδες διὰ νὰ ἔλθουν ὕστερις νὰ ζητήσουν ἐκ τοῦ μερίδιον τοῦ ἀποθανόντος ἀδελφοῦ, ἀλλὰ κληρονομῆται ἀπὸ τὰ ἀρσενικά ἀδελφία. Καὶ ἂν, κατὰ περίστασιν, πεθάνουν ὅλα τὰ ἀρσενικά ἀδελφία, ἐτότε ἐκληρονομοῦσαν οἱ ἀδελφάδες τὸ μερίδιον ὅλων τῶν ἀρσενικῶν ἀδελφῶν ἐκ τῆς πατρικῆς τῶν κληρονομίας. Ἄν κανένας ἀδελφὸς ἤθελε πεθάνει καὶ δὲν ἄφηκε κληρονομίαν καὶ ἔμενε ἡ γυναῖκα του χήρα καὶ ἂν ἐπανδρευόνταν ὕστερις ἡ γυναῖκα τοῦ ἀποθανόντος, ἐλάμβανε ἀπὸ τὸ μερίδιον τοῦ ἀνδρός της εἰς τὰ ἐπτὰ ἕνα. Καὶ ὅταν δὲν ὑπαν-

δρευνόνταν καὶ ἔμενε εἰς τὸ σπῆτι τοῦ ἀνδρός της, ἐκληρονομοῦσεν ὅλον τὸ μερίδιον τοῦ ἀποθανόντος ἀνδρός. Καὶ ὅταν ἀπέθαινε ἡ γυναῖκα καὶ ἄφηνεν θετόν της υἱόν, ἐκληρονομοῦσεν ὅλον τὸ μερίδιον τοῦ ἀνδρός της. Καὶ ὅταν δὲν ἄφηνεν θετόν της υἱόν, τὸ μισὸν ἐμήνεσκε εἰς τὴν ἐκκλησίαν, τὸ δὲ ἄλλο μερίδιον τὸ ἐκληρονομοῦσαν τὰ ἀδελφία τοῦ ἀποθανόντος ἀνδρός τῆς γυναικός. Ἄν καμμιά γυναῖκα ἀπέθαινε ζῶντις τοῦ ἀνδρός της, χωρὶς νὰ ἀφήσῃ κληρονόμον, εἰς τρία ἢ τέσσαρα χρόνια, ἡ προίκα τῆς γυναικός ἐγένετο εἰς τρία μερίδια, τὸ μὲν ἓνα ἐδίδε(το) διὰ ψυχικὸν τῆς ἀποθαμένης καὶ τὸ ἄλλο ἐκληρονομοῦσε ὁ ἀνδρας, τὸ δὲ ἄλλο τὸ ἔπερναν οἱ συγγενεῖς τῆς γυναικός.

Γ'.—Ὅταν ἐπουλοῦσε ἓνας εἴτε χωράφι, ἢ ἀμπέλι, ἢ σπῆτι, πρῶτον ἐρωτοῦσε τοὺς συγγενεῖς καὶ συνορίτας καὶ ὅταν δὲν τὸ ἔπερναν αὐτοὶ εἰς τὴν τιμὴν ὅπου τὸ ἔκανε ὁ νοικοκύρης, τότε τὸ ἔπερνε ἄλλος, μὲ ὅσους εὐρεθέντας ὑπογεγραμμένους μάρτυρας, καὶ τότε ἦτον καλὰ πωλημένον καὶ δὲν ἐδύνοντο οἱ συγγενεῖς του ὕστερις νὰ ζητοῦν ἀπὸ τὴν πωλησιὰν αὐτήν.

Δ'.—Ὅσα ἀφιερῶματα ἐγίνοντο εἰς τὴν ἐκκλησίαν καὶ μοναστήρια, δὲν ἠδύνοντο νὰ τὸ σηκώσουν οὔτε οἱ συγγενεῖς ἐκείνου ὅπου ἔβαλε τὸ ἀφιέ, οὔτε αὐτὸς ὁ ἴδιος, ἀλλὰ τὸ ἔκανε ὁ,τι ἐβούλετο ὁ ἐπίτροπος ἢ οἱ πατέρες τῆς κοινῆς. Καὶ ὅταν τὸ ἐπουλοῦσαν, τὸ ἔπερνε ὅποιος ἐπρόσθετε τὴν περισσοτέραν τιμὴν.

Αὕτη εἶναι ἡ συνήθεια τοῦ χωριοῦ μας.

880

1833. Ἐγκύκλιος, ὑπ' ἀριθ. 1433, ἀπὸ 5 Σεπτεμβρίου, τῆς ἐπὶ τῆς Δικαιοσύνης Γραμματείας (Γ. Πραϊδης).

πρὸς Εἰρηνοδίκας καὶ Δημογέροντας, περιλαμβάουσα 16 «ζητήματα», ἐν 49, σ. 72-75. «Ἐπειδὴ αἱ δοθεῖσαι περὶ ἐθίμων πληροφορίες περιορίζονται κυρίως μόνον εἰς τὰ περὶ προικὸς καὶ κληρονομίας ζητήματα, τὰ ὅποια εἶχον ἐκτεθῇ εἰς τὴν ὑπ' ἀρ. 330 ἐγκύκλιον, δὲν ἀναφέρουσι δὲ τίποτε περὶ τόσων ἄλλων σπουδαίων ἀντικειμένων τῆς νομοθεσίας, ἢ Γραμματεία ἔκρινεν ἀναγκαῖον νὰ ἐκθέσῃ, ὡς καὶ πρότερον, ζητήματά τινα ἀφορῶντα τὴν ἐπιτροπείαν, τὴν πατρικὴν ἐξουσίαν, τὴν νομὴν, τὴν κυριότητα, τὰς δουλείας, τὰ προνόμια καὶ τὰς ὑποθήκας, καὶ νὰ ζητήσῃ καὶ περὶ τούτων πληροφορίας.

Περὶ ἐπιτροπείας

1. Οἱ ἐπίτροποι τῶν ὀρφανῶν ἐργάζονται δωρεάν, καθὼς ὁ νόμος διατάσσει, ἢ δύνανται νὰ ζητοῦν εἶδος τι ἐτησίου ἀμοιβῆς ἐκ τῶν κτημάτων τοῦ ἀνηλίκου ;
2. Ἡ ἐπιτροπεία δύναται νὰ δοθῇ εἰς πολλοὺς ἐν ταυτῷ, ὡς π.χ. εἰς ὅλους τοὺς ἐνήλικας ἀδελφούς, καθὼς ὁ νόμος ὑπαγορεύει, ἢ ἡ συνήθεια θέλει νὰ μὴ δίδηται εἰς τ' ἀνήλικα εἰ μὴ εἰς καὶ μόνος ἐπίτροπος ;
3. Ὁ νόμος, εἰς τὰς σημαντικὰς ὑποθέσεις, ὡς π.χ. τὴν ἀνατροφὴν τοῦ ἀνήλικος ἢ τὴν ἐκποίησιν τῶν ἀκινήτων, ἐμποδίζει τὸν ἐπίτροπον νὰ ἐνεργῇ χωρὶς τὴν ἄδειαν τοῦ ἀρμοδίου Δικαστοῦ· τί λέγει ἡ συνήθεια ; συμφωνεῖ μὲ τὸν νόμον ; ἢ ἀπαιτεῖ ἴσως τὴν συγκάλεισιν οἰκογενειακοῦ συμβουλίου, τὸ ὁποῖον ν' ἀποφασίσῃ, ἂν τὰ παρὰ τοῦ ἐπιτρόπου προβαλλόμενα μέτρα εἶναι ὠφέλιμα ;
4. Ὁ νόμος διακρίνει τοὺς ἀνήλικας εἰς ἀνήβους καὶ ἐφήβους· καὶ ἀνήβα μὲν λέγονται τὰ

ἄρρενα μέχρι τῶν 14 ἐτῶν τὰ δὲ θήλεα μέχρι τῶν 12, ἔφηβα δὲ τὰ ἔχοντα πλήρη τὸ 12 ἢ 14 ἔτος τῆς ἡλικίας των· κατὰ τὸν νόμον τὰ πρῶτα ἐξαρθῶνται καθ' ὅλα ἀπὸ τὸν ἐπίτροπον, ἐνῶ τὰ δεύτερα εἶναι ὀλιγώτερον περιορισμένα, καὶ εἰς τινὰς περιπτώσεις δύνανται νὰ ἐνεργήσουν καὶ χωρὶς τὴν ἄδειαν τοῦ ἐπιτρόπου· τελευταῖον ὁ νόμος ὀνομάζει ἐπιτρόπους μὲν τοὺς ἀνέβων, κηδεμόνας δὲ τοὺς ἐφήβων προϊσταμένους, καὶ θέλει, ἀφοῦ τὰ ἄνηβα μεταβῶσιν εἰς τὴν τάξιν τῶν ἐφήβων, ὁ μέχρι τότε ἐπίτροπος νὰ διορίζηται ἐκ νέου κηδεμὼν ἢ ν' ἀντικαθίσταται παρ' ἄλλου κηδεμόνος· ἡ συνθήθεια ἐφύλαξε τὰς διακρίσεις ταύτας ; ἡ θεωρεῖ ὑπὸ τὴν αὐτὴν ὄψιν καὶ τοὺς ἀνέβους καὶ τοὺς ἐφήβους καὶ παραβλέπει τὸν διορισμὸν κηδεμόνος μετὰ τὴν εἰς τὴν τάξιν τῶν ἐφήβων μετάβασιν τῶν ἀνέβων ; Μολαταῦτα ὁποιασδήποτε διατάξεις τοῦ νόμου καὶ ἂν καθιέρωσεν ἡ συνθήθεια εἰς τὴν περιφέρειάν Σας πρόπει νὰ τὰς σημειώσητε μὲ τὴν δυνατὴν ἀκριβείαν.

Περὶ τῆς πατρικῆς ἐξουσίας

5. Τὴν ἐνέργειαν τῆς πατρικῆς ἐξουσίας δηλ. τῆς ὀλότητος τῶν δικαιωμάτων τὰ ὁποῖα οἱ γονεῖς ὡς γονεῖς ἔχουν πρὸς τὰ ἰδιά των τέκνα καὶ πρὸς τὰ τέκνα τῶν τέκνων των, ὁ νόμος ἀναθέτει εἰς μόνον τὸν πατέρα καὶ ἀποκλείει ὁλοτελῶς τὴν μητέρα· ἐφύλαξε τοῦτο καὶ ἡ συνθήθεια ; ἂν αὕτη παραχωρεῖ μέρος τῆς πατρικῆς ἐξουσίας καὶ εἰς τὴν μητέρα, ἂν τὴν διαμοιράζει ἐξ ἴσου καὶ εἰς τοὺς δύο συζύγους, ἢ τὴν παραχωρεῖ εἰς τὴν μητέρα, μόνον μετὰ τὸν θάνατον τοῦ πατρός, ὅλα τοῦτα πρόπει νὰ τ' ἀναφέρητε λεπτομερῶς.

6. Ὁ νόμος λέγει ὅτι ὅλα τὰ κτήματα τῶν ἀπελευθερωθέντων ἀνήκουν εἰς τὸν πατέρα καὶ ὅτι κατ' ἐξαιρέσιν οἱ ἔχοντες πατέρα ζῶντα εἰσπράττουν νὰ νερμῶνται ἰδιοκτησίαν τινὰ ὑπὸ τὸ ὄνομα τοῦ χρηματίου (πεκούλιον) ἐν γένει δὲ ὅλα τὰ κτήματα τῶν τέκνων ἀνήκουν εἰς τὸν πατέρα· ἡ συνθήθεια διετήρησε τὸν κανόνα τοῦτον ; ἢ τὸν ἐτροπολόγησεν ἄλλως πῶς, καθιερώσασα π.χ. ὅτι τὰ κτήματα καὶ αἱ προσκτήσεις τῶν τέκνων ν' ἀνήκουν εἰς τὸν πατέρα μόνον μέχρι τινος, μέχρι τῆς ἐνηλικιότητος φερέ· εἰπεῖν, μετὰ δὲ ταῦτα τὰ τέκνα γίνονται ἰδιοκτῆται ἐλεύθεροι ;

7. Ἐπὶ πόσον διαρκεῖ ἡ πατρικὴ ἐξουσία ; ὁ νόμος λέγει ὅτι παύει μετὰ τὸν θάνατον τοῦ πατρός· ἡ δὲ ἐνηλικιότης ἢ ὑπανδρεία τῶν τέκνων δὲν δύναται νὰ τὴν παραγράψῃ· εἰς τρόπον ὥστε ὁ πατὴρ ἔχει ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν του ὅχι μόνον τὰ κυρίως λεγόμενα τέκνα, ἀλλ' ὅλους ἐν γένει τοὺς κατιόντας, ὁποιοσδήποτε καὶ ἂν εἶναι ὁ βαθμός, ἐγγόνους, δισεγγόνους κλ.· ἡ συνθήθεια συμφωνεῖ μὲ τὸν νόμον ; ἢ ἀποδέχεται τὴν ἀρχὴν ὅτι ἡ πατρικὴ ἐξουσία παύει μὲ τὴν ἐνηλικιότητα ἢ μὲ τὴν ὑπανδρείαν τῶν τέκνων, ὥστε ὁ πατὴρ νὰ μὴ δύναται νὰ ἔχῃ ἐξουσίαν τινὰ εἰς τοὺς υἱοὺς τῶν υἱῶν του κλ. ;

8. Ἡ πατρικὴ ἐξουσία ἀποκτᾶται καὶ διὰ τῆς υἱοθεσίας ; καὶ τούτου δοθέντος ποῖα τὰ δικαιώματα τοῦ υἱοθετοῦντος πρὸς τὸν υἱοθετούμενον ; εἶναι ἴσα ἢ τουλάχιστον ὅμοια μὲ τὰ τῶν πατέρων πρὸς τὰ ἰδιά των τέκνα ; ἢ κατὰ τί διαφέρουν ; περιπλέον ἡ συνθήθεια θέλει μόνον νὰ υἱοθετῶνται τέκνα, ἢ συγχωρεῖ καὶ τὴν υἱοθετικὴν ἀδελφότητα ;

Περὶ νομῆς

9. Ὁ νόμος λέγει ὅτι τὴν νομὴν πράγματος τινὸς ἀποκτᾷ τις διὰ τῆς κατοχῆς ἡνωμένης μὲ τὴν θέλησιν τοῦ νὰ τὸ νέμηται ὡς ἰδιοκτήτης καὶ δὲν ἀπαιτεῖται διὰ τὴν ἀπόκτησίν της ἡ διάρκεια ἐνὸς τινὸς χρόνου ρητοῦ π.χ. ἐνὸς ἔτους ἢ καὶ περισσοτέρου ἢ ὀλιγοτέρου· ἡ συνθήθεια τί λέγει ὡς πρὸς τοῦτο ; συμφωνεῖ μὲ τὸν νόμον, ἢ ἀπαιτεῖται παρέλευσις χρό-

νου ρητοῦ διὰ τὴν ἀπόκτησιν τῶν ἐκ τῆς νομῆς δικαιωμάτων, πρὸ τῆς ὁποίας ἐποχῆς δὲν δύναται ὁ νομεὺς νὰ προτείνῃ ὑπὲρ ἑαυτοῦ δικαιώματα νομῆς ;

Περὶ κυριότητος καὶ περὶ δουλειῶν

10. Διὰ τὴν ἀπόκτησιν τῆς κυριότητος ὁ νόμος δὲν ζητεῖ ἄλλο, εἰ μὴ τὴν συγκατάθεσιν τῶν μερῶν καὶ τὴν πραγματικὴν παράδοσιν τοῦ πράγματος· ἡ συνήθεια ἐφύλαξε τὰ αὐτά ; ἢ, καθὼς ξέναι τινὲς νομοθεσίαι, θεωρεῖ ἀνισχύρους ὅλας τὰς περὶ ἐκποιήσεως πράξεις, ἂν δὲν εἶναι καταγεγραμμένα εἰς δημόσιον βιβλίον, ἐπὶ τούτου κρατούμενον ; ἐν γένει ὁποιαυδήποτε καὶ ἂν εἶναι αἱ μεταξὺ τοῦ νόμου καὶ τῆς συνηθείας ὡς πρὸς τοῦτο διαφοραί, πρέπει νὰ σημειωθῶσι λεπτομερῶς.

11. Διὰ νὰ ἦναι ἰσχυρὰ ἡ ἀποκτηθεῖσα κυριότης πρέπει, κατὰ τὸν νόμον, ὁ πρῶτος κατέχων νὰ ἦναι ὁ ἀληθὺς κύριος τοῦ ἐκποιηθέντος πράγματος, ἄλλως, οἱ ἔχοντες δικαιώματα ἰσχυρότερα ἐπὶ τοῦ πράγματος τούτου δύναται νὰ τὸ διεκδικήσουν κατὰ τοῦ ἤδη κατέχοντος, ἀκόμη καὶ χωρὶς νὰ τοῦ ἀποδώσουν τὴν τιμὴν τὴν ὁποίαν ἐπλήρωσε· ἡ συνήθεια ἐφύλαξε τοῦτο γενικῶς εἰς ὅλας τὰς ἐκποιήσεις καὶ τῶν κινητῶν ἀκόμη πραγμάτων ; ἢ συμφωνεῖ ὡς πρὸς τοῦτο μὲ ἄλλας νομοθεσίας αἱ ὁποῖαι θεωροῦν τὴν νομὴν τῶν κινητῶν ὡς ἱκανὸν δικαίωμα κυριότητος, ὁ δὲ ἀγοράστης κινητοῦ τινὸς πράγματος δὲν ὑποχρεοῦται ν' ἀποδείξῃ ὅτι ἠγόρασε ἀπὸ τὸν ἀληθινὸν κύριον, ἀλλὰ μόνον ὅτι ἠγόρασε μὲ τρόπον νόμιμον, εἰς τρόπον ὥστε, ἂν π.χ. τὸ πρᾶγμα ἦτο κλοπιμαῖον, ὁ πρῶτος κύριος αὐτοῦ δὲν δύναται ν' ἀποταθῇ πρὸς τὸν ἤδη κατέχοντα, ἀλλ' εἰς τὸν κλέπτην καὶ εἰς μόνον αὐτόν ; καὶ περὶ ὅλων τούτων περιμένονται ἀκριβεῖς πληροφορίες.

12. Ὅσα ἐρρέθησαν εἰς τὸ ἄρθρ. 10 περὶ κυριότητος ἐφαρμόζονται ἐπίσης καὶ εἰς τὰς δουλείας· λοιπὸν ἡ συνήθεια συμφωνεῖ ὡς πρὸς τοῦτο μὲ τὸν νόμον καὶ θεωρεῖ ἰσχυρὰν τὴν ἀπόκτησιν τῆς δουλείας μὲ νόμην τὴν συγκατάθεσιν τῶν μερῶν, ἢ διὰ νὰ ἔχουν πλήρη ἰσχὺν αἱ περὶ δουλειῶν πράξεις ἀκόμη καὶ ὅταν ἀποβλέπῃ τρίτον πρόσωπον ἀπαιτεῖ νὰ καταγράφωνται εἰς ἐπὶ τούτου δημόσιον βιβλίον ;

13. Ὁ νόμος ἀποδέχεται χάριν καὶ τοῦ δημοσίου καὶ τοῦ ἰδιωτικοῦ συμφέροντος μέγαν ἀριθμὸν δουλειῶν αἱ ὁποῖαι ὀνομάζονται Νόμιμοι δουλεῖαι, διότι ὑπάρχουν διὰ μόνον τοῦ νόμου καὶ χωρὶς τῆς μεσολαβήσεως ἢ τῆς θελήσεως τοῦ ἀνθρώπου· αἱ κυριώτεραι τῶν δουλειῶν τούτων ἀναφέρονται εἰς τὰς ἐπὶ τῆς ἰδιοκτησίας τοῦ γείτονος ὁδούς, εἰς τὰ σταλάγματα τῶν στεγῶν, εἰς τὸ δικαίωμα τῆς διαβάσεως καὶ εἰς πολλὰ ἄλλα ἀντικείμενα. Ἡ συνήθεια τοῦ τόπου Σας μήπως εἰς τὸ εἶδος τοῦτο τῶν νομίμων δουλειῶν κατατάττει καὶ τὸ τῆς βοσκῆς δικαίωμα ; εἰς τρόπον ὥστε, ὅλοι οἱ κάτοικοι ἐνὸς χωρίου ἢ ἐνὸς τινος μέρους ἔχουν τὸ δικαίωμα νὰ βόσκουν τὰ ζῶα των εἰς τὸ μέρος τοῦτο χωρὶς νὰ κάμουν περὶ τούτου ρητὴν συμφωνίαν.

Περὶ προνομίων καὶ ὑποθηκῶν

14. Ὁ νόμος δίδει εἰς καθένα πλήρη ἐλευθερίαν νὰ ὑποθηκάσῃ τὰ κτήματά του ὅπως θέλει, ἀλλὰ δίδων τὴν ἄδειαν νὰ καταδιώκονται τὰ λαθραίως ὑποθηκασμένα εἰς ὁποιουδήποτε χεῖρας εὑρεθοῦν, θέτει τὰ τρίτα πρόσωπα εἰς ἀδυναμίαν νὰ γνωρίσουν ἂν τοῦτο ἢ ἐκεῖνο τὸ πρᾶγμα εἶναι ὑποθηκασμένο ἢ μὴ ὥστε δὲν δύναται νὰ ἐξασφαλίσωσι τὰ δίκαιά των καὶ νὰ ἀπαλλαχθοῦν ἀπὸ τὰ ἀτοπήματα τὰ ὁποῖα δύναται νὰ πηγάσουν ἐκ τούτου· ἡ συνήθεια εἶναι κατὰ τοῦτο σύμφωνος μὲ τὸν νόμον ; ἢ ἔχει τινὰς διαφοράς, ἀπαιτοῦσα π.χ.

να καταγράφονται ὅλαι αἱ ὑποθήκαι εἰς δημόσιον βιβλίον, ὅπου καθεὶς να εἰμπορῇ να βλέπῃ ἂν ἐν κτῆμα εἶναι ὑποθηκασμένον ἢ μή; ἐὰν ἡ συνθήθεια ἔχει τοιαύτας ἢ ἄλλας διαφοράς, θέλετε τὰς ἐκθέσει μὲ τὴν μεγαλειτέραν ἀκρίβειαν.

15. Ὁ νόμος συγχωρεῖ τὴν ὑποθήκην εἰς κινητὰ καὶ εἰς ἀκίνητα κτήματα χωρὶς διακρίσεις. Συμφωνεῖ εἰς τοῦτο ἡ συνθήθεια; ἢ δὲν συγχωρεῖ ἴσως τὴν ὑποθήκην εἰ μὴ εἰς μόνον τὰ ἀκίνητα;

16. Ὁ νόμος διακρίνει πλῆθος προνομίων, δηλ. δάνεια τὰ ὅποια δίδουν εἰς τοὺς δανειστὰς τὸ δικαίωμα να προτιμῶνται τῶν ἄλλων τοιαῦτα προνόμια ἔχουν π.χ. αἱ ὑπανδροὶ γυναῖκες ἐπὶ τῶν κτημάτων τῶν συζύγων των, διὰ τὴν προῖκα των, τὰ ἀνήλικα καὶ ἀνίκανα ἐπὶ τῶν κτημάτων τοῦ ἐπιτρόπου, οἱ προμηθεύσαντες χρήματα διὰ τὴν ἀγορὰν τινὸς ἀκινήτου, τὸ κράτος ἐπὶ τῶν συνακτῶν καὶ οἰκονομικῶν διαχειριστῶν ἡ συνθήθεια ἐφύλαξε τὴν θεωρίαν ταύτην τῶν προνομίων, ἢ τὴν μετέβαλε δίδουσα τὴν προτίμησιν εἰς ἐκεῖνον, τοῦ ὁποίου τὰ δικαιώματα εἶναι ἀρχαιότερα;».

881

1833. Ἀπάντησις Δημογερόντων Σίφνου, εἰς ὑπ' ἀριθ. 1133 ἐγκύκλιον, ἐν 49, σ. 76-78.

882

1833. Ἀπάντησις, ἀπὸ 20 Νοεμβρίου, Δημογερόντων Νάξου, εἰς ὑπ' ἀριθ. 1133 ἐγκύκλιον, ἐν 49, σ. 78-81.

883

1833. Ἀπάντησις, ἀπὸ 24 Ὀκτ., Δημογερόντων Ν. Σύρας, εἰς ὑπ' ἀριθ. 1133 ἐγκύκλιον, ἐν 49, σ. 81-84.

«... Σημειωτέον δὲ ὅτι αἱ περισσότεραι τῶν συνηθειῶν τούτων συνίσταντο εἰς γραπτὸς νόμους τῆς Κοινότητός μας, λεγομένους Καπίτουλα, ἀντίτυπον τῶν ὁποίων διηύθυνεν ἡ Δημογεροντία αὕτη... διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 231 ἀπαντήσεώς της, τῶν 18 Ἀπριλίου τ.ἔ.».

884

1833. Ἀπάντησις Δημογερόντων καὶ Εἰρηνοδίκου Πάρο, εἰς ὑπ' ἀριθ. 1133 ἐγκύκλιον, ἐν 49, σ. 85-86.

885

1833. Ἀπάντησις, ἀπὸ 10 Σεπτ., Δημογερόντων Κιμώλου, εἰς ὑπ' ἀριθ. 1133 ἐγκύκλιον, ἐν 49, σ. 88-90.

886

1833. Ἀπάντησις, ἀπὸ 18 Σεπτεμβρίου, Εἰρηνοδίκου Ἀμοργοῦ, εἰς ὑπ' ἀριθ. 1133 ἐγκύκλιον, ἐν 49, σ. 92–93.

887

1833. Ἀπάντησις, ἀπὸ 22 Ὀκτ., Δημογερόντων Ἀνάφης, εἰς ὑπ' ἀριθ. 1133 ἐγκύκλιον, ἐν 49, σ. 94–95.

888

1833. Ἀπάντησις, ἀπὸ 23 Δεκ., Δημογερόντων Αἰγίνης, εἰς ὑπ' ἀριθ. 1133 ἐγκύκλιον, ἐν 49, σ. 95–97.

889

1833. Ἀπάντησις, ἀπὸ 1 Νοεμβρ., Δημογερόντων καὶ Εἰρηνοδίκου Πόρου, εἰς ὑπ' ἀριθ. 1133 ἐγκύκλιον, ἐν 49, σ. 98–99.

890

1833. Ἀπάντησις, ἀπὸ 22 Σεπτ., Εἰρηνοδίκου Ὑδρας Χρ. Ἰωάννου, εἰς ὑπ' ἀριθ. 1133 ἐγκύκλιον, ἐν 49, σ. 99–101 καὶ ἐν 222, σ. 100.

891

1833. Ἀπάντησις, ἀπὸ 4 Νοεμβρ., Δημογερόντων Σπετσῶν, εἰς ὑπ' ἀριθ. 1133 ἐγκύκλιον, ἐν 49, σ. 101–102.

892

1833. Ἀπάντησις, ἀπὸ 20 Νοεμβρίου, Δημογερόντων καὶ Εἰρηνοδίκου Καρύστου, εἰς ὑπ' ἀριθ. 1133 ἐγκύκλιον, ἐν 49, σ. 102–104.

893

1833. Ἀπάντησις, ἀπὸ 24 Ὀκτ., κατοίκων Μεγάρων, εἰς ὑπ' ἀριθ. 1133 ἐγκύκλιον,

ἐν 49, σ. 104–106.

«... Περὶ κληρονομίας καὶ διαθήκης. Ὁ πατήρ, κατὰ συνήθειαν, εἶναι αὐτεξούσιος εἰς τὴν ἰδιοκτησίαν του· τὰ μὲν θηλυκὰ ὑπανδρεύουσι μὲ ὅ,τι εὐχαριστηθῇ νὰ δώσῃ διὰ προῖκα· τὰ δὲ ἀρσενικὰ μένουσι κληρονόμοι ἀδιαφιλονίκητοι. Αὐτὰ ἐπέχουν τόπον πατρὸς εἰς τὴν ὑπανδρείαν τῶν θηλυκῶν καὶ μετὰ θάνατον τοῦ πατρὸς. Ὁ πατήρ ἔχει τὴν δύναμιν νὰ διαθέσῃ τὰ πράγματά του ὅπως θέλει εἰς τὰ παῖδιά του, πλὴν καὶ μετὰ τὸν θάνατον ἡ διαθήκη του μένει ἀδιαφιλονίκητος καὶ ἀνεξέταστος, καθὼς καὶ τὰ προικοσύμφωνα τῶν θηλυκῶν».

894

1833. Ἀπάντησις, ἀπὸ 6 Νοεμβρ., Εἰρηνοδίκου Ναυπλίου Δαβὶδ Οἰκονομίδου, εἰς ὑπ' ἀριθ. 1133 ἐγκύκλιον, ἐν 49, σ. 107–109.

895

1833. Ἀπάντησις, ἀπὸ 12 Σεπτ., Εἰρηνοδίκου Ἀργίου Ν. Σιγανοῦ(;), εἰς ὑπ' ἀριθ. 1133 ἐγκύκλιον, ἐν 49, σ. 110–114.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

896

1833. Ἀπάντησις Ἐπιδαύρου Διμητρίδου, εἰς ὑπ' ἀριθ. 1133 ἐγκύκλιον, ἐν 49, σ. 121–123.

897

1833. Ἀπάντησις, ἀπὸ 1 Σεπτ., Εἰρηνοδίκου Κάτω Ναχαγιέ (Κορινθίας) Π. Τζολακοπούλου, εἰς ὑπ' ἀριθ. 1133 ἐγκύκλιον, ἐν 49, σ. 123–124.

898

1833. Ἀπάντησις, ἀπὸ 19 Ὀκτ., Εἰρηνοδίκου Καρυταίνης Λ. Παπαγιαννοπούλου, εἰς ὑπ' ἀριθ. 1133 ἐγκύκλιον, ἐν 49, σ. 124–127.

899

1833. Ἀπάντησις, ἀπὸ 28 Δεκ., Εἰρηνοδίκου Ἀνδριτσαίνης Γ. Τζενέτου, εἰς ὑπ' ἀριθ. 1133 ἐγκύκλιον, ἐν 49, σ. 127–128.

ΑΘΗΝΩΝ

900

1833. Ἀπάντησις, ἀπὸ 12 Ὀκτ., Δημογεροντίας Κ α λ α μ ά τ α ς, εἰς
ὕπ' ἀριθ. 1133 ἐγκύκλιον,
ἐν 49, σ. 129–132.

901

1833. Ἀπάντησις, ἀπὸ 22 Δεκ., Δημογερόντων καὶ Εἰρηνοδίκου Ν η σ ί ο υ,
εἰς ὕπ' ἀριθ. 1133 ἐγκύκλιον,
ἐν 49, σ. 132–133.

«Ἐπὶ τῆς ὁθωμανικῆς Ἐξουσίας εἰς τὴν ἐπαρχίαν μας αὐτὴν ἦτον δικαστὴς ὁ ἀρχιερεὺς
ἡμῶν, εἰς τὸν ὁποῖον ἐκρίνοντο ἅπαντες οἱ ὑπὸ τὴν διεύθυνσίν του Χριστιανοί, καὶ εἰς καθεμ-
πίπτουσαν ὑπόθεσιν ἢ πανιερότης του, συνεδριαζόντων καὶ τῶν προεστώτων τῆς πόλεώς
μας, κατὰ τὴν Ἐξάβιβλον τοῦ Ἀρμενοπούλου ὥστε, ἐκτὸς τῶν ὅσων διαλαμβάνει ὁ Νό-
μος αὐτός, δὲν ὑπάρχει μήτε συνήθεια ἄλλη, μήτε ἔθιμα ἰδιαίτερα εἰς τὴν ἐπαρχίαν μας
αὐτὴν διὰ τὰ φανερώσωμεν . . .».

902

1833. Ἀπάντησις, ἀπὸ 30 Ὀκτ., Εἰρηνοδίκου Μ ε θ ώ ν η ς, εἰς ὕπ' ἀριθ.
1133 ἐγκύκλιον,
ἐν 49, σ. 133–135.

903

1833. Ἀπάντησις, ἀπὸ 10 Νοεμβρ., Εἰρηνοδίκου Κ ο ρ ώ ν η ς Κ. Καρα-
παύλου, εἰς ὕπ' ἀριθ. 1133 ἐγκύκλιον,
ἐν 49, σ. 135–139.

904

1833. Ἀπάντησις, ἀπὸ 6 Δεκ., Εἰρηνοδίκου, Δημογερόντων, ἱερέων καὶ
προκρίτων Κ υ π α ρ ι σ σ ί α ς, εἰς ὕπ' ἀριθ. 1133 ἐγκύκλιον,
ἐν 49, σ. 139–142.

Μένει μόνη ἀναπάντητος ἡ ὕπ' ἀριθ. 9 ἐρώτησις περὶ νομῆς, τοῦ εἰρηνοδίκου Τριφυλίας
Ἀντ. Καραπατᾶ προσθέτοντος εἰς τὸ διαβιβαστικὸν ἔγγραφον: « . . . Τὸ περὶ νομῆς
ἄρθρον τῶν ζητημάτων ἐφάνη μόνον σκοτεινὸν εἰς ἡμᾶς, διότι δὲν ἠδυνήθημεν νὰ ἐννο-
ήσωμεν κατὰ βάθος τὴν ἔννοιαν αὐτοῦ, τοῦτέστιν ἂν ἐννοεῖ τὴν νομὴν τῆς ἰδίας ἰδιοκτη-
σίας ἐνὸς ἀτόμου, ἢ τὸ δικαίωμα τὸ ὁποῖον ἀποκτᾷ τις εἰς τὸ νὰ νέμεται τὴν ἰδιοκτησίαν
ἄλλου τινὸς καὶ διὰ τοῦτο περὶ τούτου μόνον δὲν ἐσημειώσαμεν οὐδεμίαν τοπικὴν συνή-
θειάν μας . . .».

905

1833. Ἀπάντησις, ἀπὸ 29 Δεκ., Δημογερόντων Π. Πατρῶν, εἰς ὑπ' ἀριθ. 1133 ἐγκύκλιον, ἐν 49, σ. 142–144.

906

1833. Ἀπάντησις, ἀπὸ 25 Ὀκτ., Εἰρηνοδίκου Αἰγίου, εἰς ὑπ' ἀριθ. 1133 ἐγκύκλιον, ἐν 49, σ. 144–146.

907

1833. Προκήρυξις, ἀπὸ 18 Ἰαν., τοῦ σερασκέρη Κρήτης, περὶ φόρων, ἐν 359, σ. 133–134.

908

1834. Ἀπάντησις, ἀπὸ 15 Μαρτίου, Προκρίτου Θήρας, εἰς ὑπ' ἀριθ. 1133 ἐγκύκλιον, ἐν 49, σ. 86–88.

909

1834. Ἀπάντησις, ἀπὸ 18 Ἰαν., Δημογερόντων Ἰοῦ, εἰς ὑπ' ἀριθ. 1133 ἐγκύκλιον, ἐν 49, σ. 90–92.

«... Προσθέτομεν δὲ ὅτι εἶναι τοπικὴ συνήθεια, ὅταν τις δανείσῃ εἰς τινα μὲ ὑποχρέωσιν τῶν κτημάτων του, θεωρεῖται τὸ δάνειον τοῦτο ὡς βάρος καὶ τοῦ διαδεχομένου ἢ προικιζομένου τὴν περιουσίαν τοῦ δηλωθέντος καὶ πληρώνεται παρ' αὐτοῦ, ἐὰν τὸ δάνειον προὔπαρξῃ τῆς προικός».

910

1834. Φιρμάνιον σ. Μαχμούτ Β', ὑπὲρ τοῦ Ἀγίου Ὄρους, ἐν 4, σ. 154.

«... ἔστω γνωστὸν ὑμῖν, ὅτι οἱ καλόγηροι... τοῦ Ἀγίου Ὄρους... ἀναφέρουν, ὅτι τὰ ἀπαιτούμενα παρ' αὐτῶν κατὰ καιροῦς, ἀφοῦ δοθῶσιν, ὅλαι αἱ ὑποθέσεις των νὰ θεωροῦνται ἀπὸ τὸν... βοηθόδα. Ἐκ μέρους δὲ τοῦ βαλῆ καὶ τῶν ἐχόντων δύναμιν καὶ ἄλλων ζαυιτῶν, ἀπ' ἐναντίας τῶν σουρουτιῶν των, ἐπ' ὀνόματι τελωνείου, ἤτοι γιουμπρουκίου καὶ ἄλλων ἀπαιτήσεων ἐπηρεασμὸς καὶ ἐνόχλησις νὰ μὴν γίνεται. Καὶ ἀπὸ κάθε ἀπαίτησιν διαφόρων τεκλιφίων νὰ εἶναι ἀσύδοτοι καὶ ἀκαταζήτητοι, καθὼς καὶ ἀπὸ τὰ εἰς τὰς χειρὰς των ἱερὰ θεσπίσματα ἱκανῶς φανεροῦται...».

911

1834. Συμφωνητικόν, ἀπὸ 9 Ἰουνίου, μεταξὺ τῶν πέντε προεστώτων τῆς ἐπαρχίας Κονίτσας, περὶ διοικήσεώς της, ἐν 339, σ. 212–213.

912

1834. Φιρμάνιον πρὸς τὸν καθῆν Θεσσαλονίκης, κατὰ τὸ ὅποιον, κατόπιν αἰτήσεως τοῦ Πατριαρχείου καὶ τῆς Ἱ. Συνόδου, κατηργήθη τὸ εἰς τὸν μ. Θεσσαλονίκης Μελέτιον δοθὲν φιρμάνιον, ὅπως τιμωρῇ τοὺς παραβάτας τῶν θρησκευτικῶν ἐθίμων διὰ ραβδισμού μὲ φάλαγγα, διότι οὗτος, ὡς ἐξηκριβώθη ὑπὸ τοῦ Πατριαρχείου, ἐξεβίαζε μὲ τὸ μέτρον τοῦτο τοὺς ραγιάδες τῆς ἐπαρχίας του. Μνημ. ἐν 32, σ. 526.

913

1834. Προνόμια Σάμου, ἐν 248 καὶ ἐν 127, τ. 4, σ. 405–408.

914

1834. Γράμμα πΚ. Κωνσταντίου, πρὸς κληρικούς Φιλιππουπόλεως, περὶ συνοικεσίων, ἐν 17, σ. 58–59.

915

1835. Ἐγγραφον, ὑπ' ἀριθ. 926, ἀπὸ 30 Μαρτίου, Δημογεροντίας Ἀργους, περὶ νομικῶν ἐθίμων,

ὑποβληθὲν εἰς τὸ Δημ. Συμβούλιον Ἀργους, τὸ ὅποιον, διὰ τοῦ ἀπὸ 18 Ἰουνίου, ὑπ' ἀριθ. 11, ἐγγράφου του, μετὰ τινων ἐπενεχθεισῶν παρατηρήσεων, διεβίβασε πρὸς τὴν ἐπὶ τῆς Δικαιοσύνης Γραμματείαν, ἐν 49, σ. 114–118, ἐν ὑποσημειώσει.

Τὸ ὑπ' ἀριθ. 926 ἔγγραφον ἄρχεται οὕτω :

«Θεωρήσασα ἡ Δημογεροντία αὕτη τὸ . . . Β. Διάταγμα τῆς 23 Φεβρ. 1835 ἐξ οὗ . . . ὁ . . . βασιλεὺς, κηδόμενος διὰ τὴν ἡσυχίαν καὶ εὐδαιμονίαν τῶν ὑπηκόων του, ἐκαθιέρωσε τὴν ἰσχὺν τῶν ἐπικρατούντων ἐθίμων πρὸ παντὸς νόμου. Τὸ τοιοῦτον δὲ Β. Διάταγμα εἴλκυσε τῷ ὄντι τὰς ἀπὸ καρδίας πρὸς Θεὸν εὐχὰς καὶ εὐλογίας ὅλων ἀνεξαιρέτως τῶν ὑπηκόων του διὰ τὴν στερέωσιν τοῦ βασιλικοῦ αὐτοῦ Θρόνου, καθ' ὅτι ἐπ' αὐτῶν τῶν ἐθίμων στηρίζονται ὅλαι αἱ πράξεις των, καὶ ἐὰν ἤθελον παραμεληθῇ, δὲν ἤθελεν ἔχει ἀσφάλειαν τινὰ τῶν μέχρι τοῦδε θετικωτάτων δικαίων του . . . Ἐπαναλαμβάνει ἡ Δημογεροντία αὕτη τὰς παρατηρήσεις της διὰ τὰ ὑποβληθῶσιν καὶ τὰ παρόντα ἔθιμα . . . ὅσον τὸ συντομώτερον καὶ διευθυνθῶσιν ἐκεῖθεν εἰς τὰ καθεστῶτα δικαστήρια καὶ τὰς ἄλλας Ἀρχὰς μετὰ τῶν προλαβόντως καταγραφέντων, ἐπειδὴ καθ' ἡμέραν ὑποκινούμεναι διενέξεις παρὰ τῶν ἐκ τούτων ὀφελουμένων, ταράττουν τὴν εἰρήνην, τὴν εὐταξίαν καὶ τὴν

μόνοιαν τῶν οἰκογενειῶν, πρὸς τούτοις βλάπτουσι καὶ τὸ ἀληθινὸν συμφέρον τῶν ὑπηκόων τῆς Α.Μ., λαμβάνουσαι ἀφορμὴν τὴν μὴ ἐφαρμογὴν τῶν πεπραγμένων εἰς τοὺς καθεστῶτας ἤδη νόμους».

916

1835. Ἀπόφ., 13 Δεκ., Ἀρείου Πάγου, καθ' ἣν τὰ ἔθιμα δὲν ἐπιτρέπεται ν' ἀποδεικνύωνται διὰ μαρτύρων, ἐν 158, σ. 86-88.

917

1835. Ἀναφορά, ὑπ' ἀριθ. 75, ἀπὸ 18 Ἀπριλ., Εἰρηνοδίκου Ἀργους Μιχ. Καββᾶ, πρὸς Γραμματεῖαν ἐπὶ τῆς Δικαιοσύνης, ὑποδεικνύουσα ὠρισμένα νομικὰ ἔθιμα ἐπαρχίας Ἀργους, παραλειφθέντα εἰς τὰς ἀπαντήσεις ἐπὶ τῶν ὑπ' ἀριθ. 330 καὶ 1133 δύο ἐγκυκλίων ἐν 49, σ. 118-121, ἐν ὑποσημειώσει.

918

1835. Φιρμάνιον σ. Μαχμούτ Β', ὑπὲρ τῆς Χίου, ἐν 451, σ. 176-181.

919

1835. Ἐκδοσις τῆς Ἑξαβίβλου τοῦ Ἀρμενόπουλου, ἐν Ἀθήναις. Μόνον τὸ κείμενον. Πρβλ. 51, σ. 163-172.

920

1835. Ἐγκύκλιος πΚ., τῆς 31 Δεκ., περὶ τῶν ἀπαιτουμένων πρὸς ἔγκυρον σύστασιν τοῦ γάμου, ἐν 70, Α', σ. 369 καὶ ἐν 152, σ. 195-196.
«... ἐναπαιτοῦνται τρία τινα... α') τὸ δμόθησκον τῶν συναφθησομένων προσώπων... μιᾶς καὶ τῆς αὐτῆς Ἐκκλησίας τέκνα... β') ἡ ἱερολογία τοῦ ἱερέως γ') ἡ τοῦ ἀρχιερέως ἄδεια...».

921

1835. Β. Διάταγμα, 23 Φεβρ., περὶ ἀστικοῦ Νόμου. Ἡ σχετικὴ ἔκθεσις τῆς Νομοθετικῆς Ἐπιτροπῆς ἐν 158, τ. 1, σ. 83 ὑποσημ. β' καὶ ἐν 352, σ. 287-288. Τὸ σχετικὸν ὑπουργ. σχέδιον ἐν 47, σ. 1-7. Ἡ ἔκθεσις ὑπογράφεται ὑπὸ Χ. Κλονάρη.

922

1835. Ὑποσχετικὸν Γράμμα, ἀπὸ 15 Ἰουνίου, κατοίκου τοῦ χωρίου Μονοδένδρι τῶν Ζαγορίων,

ἀποπειραθέντος νὰ βοηθήσῃ εἰς φυγὴν ἐκ τοῦ χωρίου δύο οἰκογενείας εἰς Βλαχίαν, ἐν 262, σ. 3–4.

«... Α'. Ὑπόσχομαι καὶ ἐγγυῶμαι εἰς τὴν Κοινότητα τοῦ χωρίου μου διὰ τὰς ἄνω εἰρημέναις φαμίλιαις Φ. καὶ Μ., ἐὰν ποτὲ αὐταῖς ἢ μὲ αἰτίαν ἀφεντικὴν ἢ κρυφίως ἤθελον φύγει ἢ μὲ μέσον ἰδικόν μου ἢ μὲ ἄλλον τινός, νὰ ἀποζημιώνεται τὸ χωρίον ἀπὸ ὅλην τὴν ἰδικήν μου περιουσίαν, κινητὴν ἢ ἀκίνητον, διὰ κάθε ζημίαν παροῦσα καὶ μέλλουσαν, παιδεύόμενος ἐν ταύτῳ ἀπὸ τὴν Κοινότητα τοῦ Βιλαετιοῦ μου μὲ τὸ μέσον τοῦ βαλῆ μας καὶ ἡ φροντίδα διὰ τὴν φυγὴν αὐτῶν τῶν φαμιλιῶν εἶναι εἰς βάρος μου.

Β'. Ἐπειδὴ καὶ ἀπεδείχθηκα ὡς ἄνω ἐπιζήμιος τῆς Κοινότητος τοῦ χωριοῦ μου, ὑπόσχομαι νὰ μὴν ἤθελα ἀνακατευθῇ εἰς καμμίαν κοινὴν ὑπόθεσιν τοῦ χωριοῦ μου...

Γ'. Ὑπόσχομαι εἰς τὴν Κοινότητα τοῦ Βιλαετιοῦ μας, νὰ μὴν ἤθελα ἀνακατευθῇ ὁλοτελῶς εἰς κανενὸς ὑπόθεσιν καὶ διαφορὰν εἴτε χωριανοῦ μου, εἴτε ἄλλον κανενὸς Ζαγορησίου καὶ ἐὰν ἤθελε ἀποδειχθῇ, νὰ παιδεύομαι πάλιν διὰ μέσον τοῦ βιλαετιοῦ μας ἀπὸ τὸν βαλῆν μὲ γρ. 2500 καὶ 200 ξυλῖαις».

923

1835. Φιρμάνιον σ. Μαχμούτ Β', περὶ τῶν προνομίων τῶν ἐπανελθουσῶν ὑπὸ τὸν τουρκικὸν ζυγὸν τεσσάρων νήσων Καλύμνου, Πάτμου,

Λέρου καὶ Ἰκαρίας, ἐν 76, σ. 107–110, ἐν 227, σ. 234–236, ἐν 179, σ. 435–437 καὶ ἐν γαλλ. μεταφράσει ἐν 451, σ. 34–36.

«... αἱ συμπίπτουσαι κοινὰ καὶ ἰδιωτικὰ ὑποθέσεις των θέλουσιν ἐξετασθῇ καὶ τελειοῦσθαι μὲ τὴν γνώμην καὶ βουλὴν των κατὰ τὰ τοπικά των ἔθιμα... ὑπὸ τῶν ἐτησίως ἐν δημοσίᾳ συνελεύσει ἐκλεγομένων ἀπ' αὐτῶν Ἀρχῶν...».

924

1835. Ἀπόφασις Κοινότητος Φιλίππου πόλεως, περὶ ὅρων συστάσεως γάμου,

ἐν 17, σ. 59–61.

925

1835. Φιρμάνιον σ. Μαχμούτ Β', ὑπὲρ ἐπισκ. Προκοννήσου Βησσαρίωνος,

ἐν 97, σ. 125–131.

926

1836. Γράμμα πΚ. Γρηγορίου Ζ', περὶ προικοδοσιῶν Μυτιλήνης, ἐν 70, Α', σ. 328–334. (ἑπτὰ κεφάλαια).

«... Ἐπικυροῦμεν καὶ κρατύνομεν τὰ μεταξὺ τῶν... κατοίκων τῆς πολιτείας Μιτυ-

λήνης γενομένης συνθήκας καὶ ὁροθεσίας, τὰς ἐν ἑπτὰ κεφαλαίοις ἐμφαινομένας ἐν τῷ κοινῷ αὐτῶν ἐνυπογράφῳ ὁροθετηρίῳ γράμματι . . . καὶ ὁρίζομεθα ὅτι :

Α'. Ἐκάστη ὑπανδρευομένη κόρη, οἰκοδομῆται ὀσπητίον δι' ἐξόδων τοῦ πατρὸς αὐτῆς, οὗτινος, ἐκτιμωμένον παρὰ τῶν διωρισμένων ἐκτιμητῶν τῆς Κοινότητος τῆς πολιτείας ταύτης, ἢ ἡμίσεια τιμῇ χαρίζεται τῇ νυμφευομένῃ, ἢ δὲ ἄλλη ἡμίσεια καταγράφεται εἰς τὸν κατάλογον τῆς ἐκτιμήσεως ὅλων τῶν κινητῶν καὶ ἀκινήτων πατρομητρικῶν αὐτῆς πραγμάτων, συμπεριλαμβανομένη ὡς μέρος τῆς κτηματικῆς μόνον περιουσίας τῶν γονέων αὐτῆς.

Β'. Ἀπασα ἡ διατιμωμένη πατρομητρικὴ περιουσία διαιρεῖται εἰς τοσαῦτα ἴσα μερίδια, ὅσοι εἰσὶ οἱ παῖδες αὐτῶν, ἄρρενές τε καὶ θήλεις, συμπεριλαμβανομένων κακείνων τῶν γονέων εἰς ἓν μερίδιον, ἑκάστη δὲ τῶν θυγατέρων λαμβάνει μετὰ τοὺς γάμους, τὸ ἀνῆκον αὐτῇ ἐν μερίδιον, ἔχουσα τὸ δικαίωμα τῆς ἐκλογῆς.

Γ'. Ἐὰν ἡ νυμφευομένη ἐκλέξῃ λαβεῖν τὴν προῖκα αὐτῆς ἀπὸ τῆς περιουσίας μόνον τοῦ πατρὸς ἢ τῆς μητρός, μετὰ δὲ τὴν τοιαύτην προικοδοσίαν αὐτῆς καὶ τὴν ὑπανδρείαν, τῷ μὲν προικοδοτήσαντι προσώπῳ τῶν γονέων συμβῇ θάνατος, τὸ δὲ περιλειπόμενον βουληθῇ εἰς δευτέρους ἀπιδεῖν γάμους, τότε τὰ τέκνα εἰ γε βουληθεῖεν διανέμεσθαι ἑαυτοῖς τὴν τοῦ ἀποθανόντος περιουσίαν, λαμβάνωσιν ἀπὸ τῆς περιουσίας τοῦ ζώντος καὶ δευτερογαμοῦντος προσώπου ἐκ τῶν γονέων τὸ εἰς βάρος καὶ ἐν ὀνόματι αὐτοῦ ἀνῆκον, καὶ ἀναλογοῦν ἡμισυ μέρος τῶν ιδίως καὶ μονομερῶς, ὡς εἴρηται, προικοδοτηθέντων, ἅτε δὴ ἀμφοτέροις τοῖς γονεῦσιν ἐπικειμένον τοῦ χρέους τῆς τῶν θυγατέρων ὑπανδρείας.

Δ'. Μετὰ τοὺς γάμους τῆς θυγατρὸς κέμονται οἱ γονεῖς ὅλα ὅσα τὰ λοιπὰ μερίδια, ὅταν ὁρῶσιν δὲ, κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον, καὶ τὰς λοιπὰς θυγατέρας αὐτῶν. Τὰ δὲ μερίδια τῶν ἄρρένων, εἰ γε ἔχωσιν, ὁμοῦ καὶ τὸ προσιδιάζον αὐτοῖς μερίδιον κασιπῶνται καὶ ἐξουσιάζωσιν οἱ αὐτοὶ γονεῖς ἐφ' ὅσον ζωῆς πρὸς ζωοτροφίαν αὐτῶν.

Ε'. Εἰ γε συμβῇ θάνατος τῷ πατρί, τότε, σὺν τῇ ἐκτίμῳ τῆς περιουσίας αὐτῶν, κινητῆς τε καὶ ἀκινήτου, κατατίθονται ὁμοῦ καὶ τὰ εὐρεθησόμενα μετρητά, ἐξ αὐτῶν δὲ τῶν μετρητῶν δίδονται αἱ τε ἐλεημοσύναι καὶ λοιπὰ ψυχικὰ αὐτοῦ καὶ ὀλόκληρος, ἢ χάρις τοῦ ὀσπητίου περὶ τὰς ἀνυπάνδρους θυγατέρας αὐτοῦ, εἰ γε ἔχοι, πληρῶνται δὲ καὶ τὰ χρέη αὐτοῦ, εἰ τύχοι ὀφείλων, τὰ δὲ ὑπόλοιπα τῶν μετρητῶν διανέμονται ἑαυτοῖς ἐξ ἴσου, τὰ ὑπανδρευμένα τέκνα καὶ ἀνύπανδρα. Ἐὰν δὲ μὴ εὐρεθῶσι μετρητὰ τῷ ἀποιχομένῳ, τότε αἱ ἐλεημοσύναι καὶ τὰ χρέη καὶ τὸ ἡμισυ μόνον τῆς τοῦ ὀσπητίου χάριτος πρὸς τὰς ἀνυπάνδρους θυγατέρας ἐξαιροῦνται πρῶτον ἅπαντα ἀπὸ τῆς κτηματικῆς περιουσίας αὐτοῦ, τὸ δὲ λοιπὸν ἡμισυ τῆς χάριτος ἀναπληροῦται ἀπὸ τῆς περιουσίας τῆς μητρός, καὶ ἐπομένως διανέμονται ἑαυτοῖς ἰσομοίρως τὰ ἀπροίκιστα τῶν τέκνων τὴν ὑπολειφθεῖσαν πατρικὴν περιουσίαν, ἐξαιρουμένον καὶ τῇ μητρὶ (ἐὰν φυλάξῃ χηρείαν) ἐνὸς μεριδίου ἀπὸ τε τῶν κτημάτων καὶ τῶν μετρητῶν, ὅπερ ἔξει κατὰ χρῆσιν μόνον. Οὕτω δὲ ἔχωσιν ἐξακολουθεῖν καὶ ἐπειδὴν ἡ μήτηρ τελευτήσῃ.

Σ'. Εἰ γε, ζώντων ἔτι τῶν γονέων, ἐπισυμβῇ θάνατός τινι τῶν τέκνων, ιδιόκτητον ἔχοντι περιουσίαν, κληρονομοῦσιν αὐτὴν οἱ γονεῖς, κατὰ τὸ τοπικὸν ἔθος. Ἐὰν δὲ τελευτήσῃ μετὰ τὸν θάνατον τοῦ πατρὸς ἢ τῆς μητρός, τὴν ιδιόκτητον αὐτοῦ περιουσίαν, κτηματικὴν τε καὶ χρηματικὴν, μετὰ τοῦ κληρονομικοῦ αὐτοῦ μεριδίου, εἴτε ἐξηρημένου τυχόντος, εἴτε ἀμερίστου μένοντος, διανέμονται ἰσομοίρως πάντα τὰ τῶν ἀδελφῶν αὐτοῦ πρόσωπα, εἴτε προικισθέντα πρότερον, εἴτε καὶ μὴ. Συμπεριλαμβάνεται δὲ εἰς ἓν μερίδιον ἴσον καὶ τὸ ζῶν πρόσωπον ἐκ τῶν γονέων.

Ζ'. Ἐὰν μετὰ τὴν ἀποβίωσιν τῶν γονέων αἱ προικισθεῖσαι θυγατέρες μὴ εὐχαριστηθῶσιν εἰς τὸ προικοδοτηθὲν αὐταῖς μερίδιον, ἔχουσι δικαίωμα, κατατιθέμεναι ἐκεῖνο (ἐκτὸς τῆς χάριτος τοῦ ὀσπητίου) μετὰ τῆς πατρικῆς καὶ μητρικῆς περιουσίας, λαμβάνειν μερίδιον ἐπίσης μετὰ τῶν λοιπῶν τέκνων.

Ἐκτὸς δὲ τῶν ἀνωτέρω περὶ προικοδοσίας διατάξεων, μηδόλως ἔχουσιν ἄδειαν οἱ γονεῖς καὶ συγγενεῖς χαρίζειν τοῖς τέκνοις αὐτῶν ὑποστατικά, ἢ ἐν μετρητοῖς καθ' οἷον δῆποτε τρόπον. Εἰ δέ τις φωραθείη παραβάτης τούτου, αὐτὸς μὲν ποινῇ καθυποβάλλεται ἐκκλησιαστικῇ, ἢ δὲ χάρις, ἢ γενομένη εἴτε διὰ μετρητῶν, εἴτε εἰς ὑποστατικά, δημεύεται παρὰ τῆς Κοινότητος τῆς πολιτείας, καὶ ἐξ αὐτῆς τὰ μὲν δύο τρίτα ἐπιστρέφονται εἰς τὸν τὴν χάριν ἐκείνην ποιήσαντα, τὸ δὲ ἄλλο τρίτον οἰκειοποιεῖται ἡ Κοινότης. Ἐὰν δὲ ὁ χαρίσας, ἀναγγείλῃ οἴκοθεν τῇ Κοινότητι τὸ τόλμημα, μεταμελούμενος, λαμβάνει τότε ἅπαντα τὰ χαρισθέντα, καταλείπων μόνον πρὸς δέκα τοῖς ἑκατὸν εἰς ὠφέλειαν τῶν νοσοκομείων καὶ τῶν σχολείων τῆς Μιτυλήνης.

Ἐπὶ δὲ τούτοις, μηδαμῶς γίνεσθαι διάλυσιν ἀρραβόνων, ἄνευ εὐλογοφανοῦς καὶ δικαίας αἰτίας. Εἰ δέ ποτε συμβῇ, χρηματικαῖς ποιναῖς ὑπείκειν τὸν αἴτιον, πληροῦντα τῷ ἀδικηθέντι μέρει πρὸς 40 % ἐκ τῆς ἀνηκούσης αὐτῷ προικὸς διατιμωμένης ἀπάσης, ἐκ τούτων δ' αὖ τῶν λόγῳ προστίμων, ὡς εἴρηται, πληρωθησομένων, ἐξαιροῦνται 20 %, ὧν τὸ μὲν ἐν τρίτον λαμβάνειν τὴν μητροπόλιν, τὸ δὲ ἄλλο τρίτον δίδοσθαι τῇ Κοινότητι, καὶ τὸ λοιπὸν τρίτον διανέμεσθαι ἐξ ἴσου πρὸς τὰ σχολεῖα καὶ τὸ νοσοκομεῖον, γινομένης τῆς τοιαύτης τοῦ προστίμου καταβολῆς ὁμοίως μετὰ τὴν τῶν ἀρραβόνων διάλυσιν.

Ἐκλιπέτωσαν δὲ τοῦντεῦθεν οἱ κακῶς συνειθιζόμενοι κάρτια καὶ παλλαβάδες καὶ τὰ λεγόμενα γεμάτα καὶ πανσάτω τὸ σύνολον ἢ ἐν καιρῷ ἀρραβόνων ἀποστολῇ τῶν τοιούτων ματαίων καὶ περιττῶν ἐπιδείξων . . . Τοῖς δὲ γονεῦσι μὴ ἐξέστω ἀποστέλλειν τινὶ τῶν συγγενῶν ἢ φίλων, λόγῳ φιλοδοξίας, ἐπισημίσωβρακα, ἢ ὀρνίθας, ἐκτὸς μόνον πρὸς τοὺς ἐξωτερικούς, τῆς χρείας καλούσης. Ὡσαύτως δὲ ὧσιν ἀπηγορευμένα παντάπασι τοῖς συγγενέσι τῆς νύμφης τὰ λεγόμενα κορεμάσματα καὶ αἱ δωρεαί, καὶ τὰ ἐκ μέρους τοῦ γαμβροῦ πρὸς τοὺς συγγενεῖς καὶ γονεῖς τῆς νύμφης φορέματα . . . Τὸν δὲ τὰς λοιπὰς παραβάσεις τολμήσαντα ζημιοῦσθαι χρηματικῶς, πτωχὸν μὲν ὄντα, γροσίοις ἑκατόν, εὐκατάστατον δὲ μέχρι πεντακοσίων γροσίων . . . Ὃς δ' ἂν καὶ ὁποῖος ἐξ αὐτῶν, ἀνὴρ ἢ γυνή, ὁποιασοῦν τάξεως καὶ βαθμοῦ, τολμήσῃ . . . παραβῇ τὰς . . . ἀφωρισμένους ὑπάρχει . . .».

927

1836. Διαζευκτήριον Γράμμα πΚ. Γρηγορίου Ζ', ἐν 70, Β', σ. 203–204. (Λύσις γάμου ἀνγλικού, γενομένου ἄνευ συγκαταθέσεως πατρός).

928

1836. Ψήφισμα Β' τοῦ γενικοῦ πολιτεύματος τῆς Τετρανήσου (Πάτμου, Λέρου, Καλύμνου καὶ Ἰκαρίας), τῆς 14 Μαΐου, ἐν 227, σ. 236–238.

«Νὰ συστηθῇ μία τετραμελὴς Δημογεροντία Γενικὴ ἀπὸ τέσσαρα μέλη, ἐν ἑκάστης νήσου, ἐκλεγομένη ἀπὸ τὸν λαόν . . ., νὰ ἐκλεχθῶσιν εἰς ἐκάστην μερικαὶ Δημορχαὶ καὶ τόσον ἡ Γενικὴ Δημογεροντία, ὅσον καὶ αἱ μερικαὶ Δημορχαὶ χρεωστοῦν νὰ ἐπαγρυπνῶ-

σιν εἰς τὰ χρέη των, θεωροῦσαι τοὺς πολίτας ὅλους ἐνώπιον τῶν νόμων ἐξίσου καὶ κρίνου-
σαι τὸν λαὸν ἀπροσωπολήπτως, οἱ δὲ πολῖται πάλιν νὰ ζῶσιν ὡς ἀδελφοὶ καὶ συμπολίται.
Εἰς τὴν Γενικὴν Δημογεροντίαν ν' ἀναφέρονται αἱ διαφοραί, ἐγκληματικά, συναλλαγμα-
τικά καὶ πολιτικά, ὅσας αἱ κατὰ τὰς νήσους μερικαὶ Δημορχίαι δὲν ἤθελον δύνασθαι νὰ
συμβιβάζωσι καὶ οἱ διαφερόμενοι ἀπὸ οἵανδήποτε νῆσον τύχωσι τῶν τεσσάρων ὀφείλουν
ν' ἀναφέρονται πρῶτον εἰς τὰς μερικὰς Δημορχίας ἐκάστης, καὶ ἐὰν ἐκεῖ δὲν ἀποπερα-
τοῦται ἡ διαφορά των, ἀναφέρονται εἰς τὴν Γενικὴν Δημογεροντίαν. Αὕτη θέλει ἐκλέγει
τακτικῶς αἵρετοὺς κριτάς, οἵτινες, κρίνοντες καὶ ἀνακρίνοντες τὰ δικαιολογήματά των,
ν' ἀποφασίζωσι καὶ διευθύνωσι τὴν ἀπόφασίν των εἰς τὴν Γεν. Δημογεροντίαν, ἥτις θέλει
δίδει τέλος τῆς διαφορᾶς, κατὰ τὸ δίκαιον».

929

1836. Φιρμάνιον περιέχον τὰ πρῶτα καὶ δεύτερα Προνόμια τῆς Σάμου,
ἐν 127, σ. 109–112.

930

1836. Συμφωνητικόν, ἀπὸ 1 Αὐγ., περὶ ρυθμίσεως τῶν προικοσυμφώνων
ἐν Βούρμπιανῇ τῆς Ἑπείρου,
ἐν 368, σ. 322–323.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

931

1836. Φιρμάνιον σ. Μαχμούτ Β', περὶ προνομίων τῶν νήσων Πάτμου,
Ἰκαρίας, Λέρου καὶ Κάλυμνου,
ἐν 227, σ. 187 καὶ ἐν 243, σ. 183–184.

932

1837. Πράξις ΞΓ', ἀπὸ 14/26 Ἀπριλίου, τῆς Γερουσίας Ἰονίων
Νήσων,
ἐν 306, σ. 13–15,
ἐπικυροῦσα τὰς προσωρινὰς διατάξεις τῆς 51 Πράξεως τῆς παρούσης Γερουσίας
«διὰ νὰ κανονισθοῦν αἱ δεσμοτελωνικαὶ Ἀποτιμήσεις καὶ νὰ ἐμψυχωθῇ τὸ ἰονικὸν
ἐμπορικὸν ναυτικόν».

933

1837. Γράμμα πΚ. Γρηγορίου Ζ', πρὸς μ. Χίου, κατὰ τῆς συγκροτή-
σεως Ἀδελφάτων,
ἐν 70, Β', σ. 207–209.

ΑΘΗΝΩΝ

934

1837. Πρᾶξις ΞΘ', ἀπὸ 12/24 Μαΐου, τῆς Γερουσίας Ἰονίων Νήσων, «διὰ τὰ εὐκολύνῃ τὴν ἔνωσιν τῶν ἀκινήτων ἀγαθῶν» (δηλ. δικαίωμα προτιμήσεως), ἐξ ἄρθρων 15, ἐν 306, σ. 24–27.

«Ἄρθρ. 1. Εἰς τὴν πώλησιν ἀκινήτων ἀγαθῶν δίδεται τὸ δικαίωμα προτιμήσεως ὡς πρὸς τὸν ἀγοραστήν, 1) εἰς τὸν συνιδιοκτῆτην τοῦ πωλουμένου ἀγαθοῦ, 2) εἰς ἓνα παντοτεινὸν σέμπρον, ἐὰν εἶναι λόγος διὰ κτήματα τῆς ἐξοχῆς καὶ ἂν εἰς τὸ πωλούμενον κτῆμα ὑπάρχῃ σέμπρος . . .».

935

1837. Φιρμάνιον σ. Μαχμούτ Β', κατὰ τοῦ προσηλυτισμοῦ τῶν χριστιανῶν ἐκ μέρους καθολικῶν καὶ ξένων, μνημ. ἐν 450, σ. 43.

936

1838. Ὑψηλοὶ Ὅρισμοὶ πρὸς καδὴν Φιλίππου πόλεως, ἐν 17, σ. 71–72.

937

1838. Ἀπάντησις (17 Ὀκτωβρίου) Ἑκκλ. Ἐπιτροπῆς πρὸς πΚ. ἐπὶ τῆς Ἀναφορᾶς τῆς Ἰονικῆς Διοικήσεως πρὸς πΚ., περὶ βαθμολογίας τῶν συνοικεσίων, ἐν 303, σ. 59–130. Ἐν συνεχείᾳ : Ἐπιστολὴ πατριαρχείου καὶ συνόδου πρὸς τοὺς Ἐπτανήσιους. Τόμος περὶ Συνοικεσίων. Ἐπιστολὴ πρὸς Ἀρχιερεῖς Ἐπτανήσου καὶ Ἐπιστολὴ πρὸς Βουλὴν.

938

1838. Μπουγιουρουνλί Ἰσμαήλ Χακκῆ Ναῖμπ τῆς Αἰγύπτου, κοινοποιοῦντος φιρμάνιον, δι' οὗ ἀπαγορεύεται ὁ γάμος, ἐφ' ὅσον ἡσκήθη βία ὑπὸ μουσουλμάνων τῆς Ρούμελης, κατὰ Χριστιανῶν, μνημ. ἐν 450, σ. 51.

939

1838. Ἐγκύκλιος πΚ. Γρηγορίου Ζ', τῆς 19 Δεκεμβρίου, ἐν 366, σ. 366.

« . . . οὐδεὶς . . . τῶν ἀρχιερέων ἔχει τὸ ἐλεύθερον τὰ ἐπεμβαίνει καὶ τὰ θεωρεῖ ἐμπορικὴν κρισιολογίαν ὑπὸ αἵρετοκρισίαν, ἀλλ' οὔτε, προσκαλούμενος εὐχαρίστως ὑπὸ τινων πρὸς ἀλλήλους διαφορομένων περὶ ἐμπορικῶν δοσοληψιῶν, δύναται τὰ λάβῃ θέσιν αἵρετοκριτοῦ . . . ».

940

1838. Ἐγκύκλιος, 30 Μαΐου, μ. Ἰωαννίνων Ἰωακείμ, περὶ περιορισμοῦ τῶν προικῶν εἰς Ζαγόρια, ἐν 368, σ. 231–232 καὶ ἐν 312, σ. 361–362.

941

1838. Μπουγιουρουλδὶ Νουρῇ Μουσταφᾶ πασᾶ, ἡγεμόνος Θεσσαλίας, Μακεδονίας καὶ τῶν τριῶν σαντζακίων τῆς Ἡπείρου, περὶ περιορισμοῦ τῶν προικῶν εἰς τὰ Ζαγόρια, ἐν 368, σ. 232.

942

1838. Ἐγκύκλιος πΚ. Γρηγορίου Ζ', ἐν μηνὶ Ὀκτωβρίῳ, περὶ μνηστειῶν, ἐν 70, Β', σ. 338–340. Ἐν 152, σ. 196–197, χρονία : 1836.

«... θεσπίζομεν ἀμεταθέτως διὰ συνοδικῆς συνδιασκέψεως, ἵνα ἀπὸ τοῦ νῦν καὶ εἰς τὸ ἐξῆς ὑπάρχωσι κεκωλυμένα καὶ διόλου ἀσυγχώρητα τὰ ἐκ πορνείας συνοικέσια· διὸ καὶ κάθε νεάνις νὰ προσέχη καλῶς εἰς τὸ νὰ φυλάττῃ ὡς πόρνην ὀφθαλμοῦ τὴν ὑπόληψιν τῆς σωφροσύνης τῆς καὶ νὰ μὴ προδίδῃ τὴν τιμὴν τῆς, ἐπὶ ἐλπίδι ὁπαιθείας... γνωρίζουσα καλῶς, ὅτι ἐκ τῆς τοιαύτης ἀπάτης τῶν δὲν θέλει ἀπαλαίσει, εἰμὴ ὄνειδος καὶ τὴν ἀνωφελῇ μεταμέλειαν· καθότι ἡ Ἐκκλησία δὲν θέλει ἐπιτρέψῃ καὶ συγχωρήσῃ εἰς τὸ ἐξῆς τὴν στεφάνωσιν τοιούτων ἀτίμων καὶ ἐκ πορνείας συνοικεσίων, μήτε θέλει φανῇ δεκτὴ καμμία περὶ τούτου ἀγωγή εἰς βίαν στεφανώσεως... Καὶ οἱ γονεῖς νὰ προσέχωσι καλῶς τὰς συναναστροφὰς τῶν θυγατέρων των, καὶ οὐ μόνον ζῶντων νὰ ἀδιαφόρων, ἀλλὰ καὶ τῶν ἀρραβωνιαστικῶν τὴν συχνὴν εἴσοδον καὶ συναναστροφὴν νὰ ἐμποδίζωσιν, ἀποφεύγοντες φρονίμως τὰ ἄτοπα καὶ τὰς λυπηρὰς αὐτῶν συνεπειάς, μὲ τὴν προειδοποίησιν, ὅτι οὐδεμία μεσιτεία καὶ μεσολάβησις θέλει εὑρεῖ χάριν εἰς ἐναντίαν περίστασιν. Τούτου ἕνεκα θεσπίζομεν, ὥστε ὁ καιρὸς καὶ τὸ διάστημα τῶν ἀρραβώνων νὰ εἶναι προσδιωρισμένον ἢ εἰς ἑξ μῆνας, ἢ τὸ πολὺ ἓνα χρόνον καὶ ὄχι περισσότερον...».

943

1838. Στίμμα τῶν προικῶν, ἀπὸ 17 Μαΐου, ἐν Ζαγοροχωρίοις, ἐν 368, σ. 229–231 καὶ ἐν 312, σ. 357–360, ἐκ 13 ἄρθρων.

(Ἐν 19 χωρίοις κατὰ τὰς 4 κλάσεις τῶν κατοίκων τὸ ἀνώτατον ὄριον προικὸς εἶναι γρόσια 2500, 2000, 1500 καὶ 1000. «Ἡ ποσότης θέλει εἶναι διὰ μετρητά, φορέματα, πεσχεσλίκια συγγενῶν καὶ λοιπά, ἐξαιρουμένου μόνον τοῦ κρεββατοστρωσίου, τὸ ὅποιον θέλει δίδεται χωριστά». Ἐν 3 χωρίοις γρόσια 3000, 2000, 1500 καὶ 1000. Ἐν 7 χωρίοις 4000, 3000, 2000 καὶ 1000, «τὸ δὲ κρεββατοστρώσι θέλει ἐμπεριέχεται εἰς τὴν εἰρημένην ποσότητα τῶν προικῶν». Ἐν 10 χωρίοις 5000, 3000, 2000 καὶ 1000 γρόσια).

944

1838. Ἀπόφασις, ὑπ' ἀριθ. 365, ἱεροδικείου Βεροίας,

περὶ μὴ ἐπεμβάσεως τῶν προκρίτων καὶ ἰσχυόντων εἰς ὑποθέσεις τῶν ραγιάδων περὶ συνάψεως γάμου, ἐν 33, σ. 334–336.

945

1838. Ἀπόφασις, ὑπ' ἀριθ. 366, ἱεροδικείου Βεροίας, δι' ἧς κοινοποιεῖται φερμάνιον, ἐν 33, σ. 336.

Δι' αὐτοῦ βεβαιοῦται, ὅτι «χριστιανοί, κάτοικοι Κίτρους καὶ Κολινδροῦ, ἄνδρες καὶ γυναῖκες, ἑγγαμοὶ ὄντες, προσερχόμενοι ἐνώπιον ἱεροδίκου ἢ ἱμάμηδων, συνάπτουν νέους γάμους, ἢ λαμβάνουν διαζύγιον, ἐναντίον τῶν ἐθίμων των, ἥτοι ἐπὶ ἀπλῇ δηλώσει τῶν προσερχομένων».

946

1839. Τόμος περὶ συνοικεσίων π.Κ. Γρηγορίου Ζ', περὶ κωλυμάτων γάμου, ἐν 70, Α', σ. 370–380, ἐν 152, σ. 197–198 καὶ ἐν 309, τ. 5, σ. 164–176.

«... ἐφ' ᾧ καὶ γράφοντες ὁρίζομεθα... καὶ ἀποφαινόμεθα συνοδικῶς, ἵνα ἡ περὶ τῶν γάμων ἀρχαιοτάτη... διάταξις ὑπάγῃ ἀπαρασφάλτου... ἥτοι εἰς μὲν τὴν ἐξ αἵματος συγγένειαν μέχρι τοῦ ὀγδοοῦ βαθμοῦ, εἰς δὲ τὴν ἐξ ἀγχιστείας μέχρι τοῦ ἑκτοῦ καὶ εἰς τὴν ἐκ τριγενείας μέχρι τοῦ τετάρτου. Ἐπὶ δὲ τοῦ... βαπτίσματος, ὁρίζεται κατὰ βάθος ὁ ὀγδοὸς κατὰ τὴν ἐξ αἵματος βαθμολογίαν, ὅτι ἡ κατὰ πνεῦμα οἰκειότης μείζων τῆς κατὰ σάρκα...».

947

1839. Χάττι-σερίφ ἢ νόμος τοῦ τανζιμάτ, τῆς 3 Νοεμβρίου, ἐν 261, Α', σ. 13–17 καὶ ἐν 12, σ. 33–38.

(Θεμελιώδης νόμος, δι' οὗ δίδεται ὑπόσχεσις ἀναθεωρήσεως τῆς νομοθεσίας, δι' ἧς ἀναθεωρήσεως θὰ ἐπεδιώκοντο : α) νὰ δοθοῦν αἱ ἐγγυήσεις αἵτινες βεβαιοῦσι τοῖς ὑπηκόοις πλήρη ἀσφάλειαν ζωῆς, τιμῆς καὶ περιουσίας, β) τακτικὸν τρόπον ἐπιβολῆς καὶ εἰσπράξεως τῶν φόρων, καταργουμένης τῆς ἐνοικιάσεως τῶν φόρων (ἰλτιζάμ) καὶ γ) ἡ ρύθμισις τῆς στρατολογίας καὶ προσδιορισμὸς τοῦ χρόνου ὑπηρεσίας).

948

1839. Ἀπόφασις, 23 Ἀπριλίου, Κοινότητος Καστορίας, ἐπικυρωθεῖσα ὑπὸ τοῦ ἐπισκόπου Ἀθανασίου, ἀνέκδοτος, ἐν χφφ. ΕΒΕ 2755 φ. 28β–29. Δημοσιεύεται ὁλόκληρος, πλὴν τοῦ προοιμίου, λόγῳ τοῦ πολλαχῶς ἐνδιαφέροντος κειμένου της.

«Α'. Περὶ γάμον, νὰ λείπουν αὗται αἱ προοιμιακαὶ καταχρήσεις, δηλ. τὰ καλούμενα πρὸς ὕμια, ἢ πρόσκλησις ἐν ταῖς μπιγιαῖς, ἢ πρόσκλησις καὶ ἡ προᾶξις τοῦ νὰ παγαίνουν μετὰ τῆς νύμφης, εἴτε μετὰ τοῦ γαμβροῦ, μετὰ πομπῆς καὶ παρατάξεως εἰς τὸ λουτρόν, διὰ τοῦ λουτροῦ δὲ συγκεχώρηται νὰ γίνωνται κατὰ μέρος καὶ ἀποκρύφως, χωρὶς

τὸν παραμικρὸν πάταγον καὶ θόρυβον, πρὶν μιᾶς ἐβδομάδος τῆς στέψεως, εἴτε καὶ προτι-
τερον, φιλοδοροῦντες τὸν χαματζῆ κατὰ δύναμιν ἕκαστος. Ἐν δὲ τῆς ἡμέρας τῆς τελε-
τῆς τοῦ γάμου νὰ διατηρῆται ἡ δυνατὴ λιτότης, περιοριζομένη δηλ. εἰς ἓν γεῦμα, κατὰ
μὲν τὸ Σάββατον εἰς τὴν νύμφην, κατὰ δὲ τὴν Κυριακὴν εἰς τὸν γαμβρόν, ἄνευ δώρων
(κατησκίου). Εἰς δὲ τοὺς νουνεχεστέρους ὡς καὶ εἰς τοὺς ἀδυνάτους εἶναι ἐπαινετώτερον
νὰ κάμνουν τὴν τελετὴν τοῦ γάμου μὲ τὴν πρόσκλησιν μόνον εἰς ἓνα καφφέν, καθὼς γίνε-
ται εἰς πολλὰ γνωστὰ μέρη. Προσέτι νὰ λείπουν τὰ πρὸ τοῦ γάμου ἀμοιβαῖα δῶρα
καὶ φιλοτιμήματα ἀναμεταξὺ τῶν συγγενῶν τῶν μεμνηστευμένων, δηλαδή ὀπωρικά,
μπακλαγιά, μποχτζαλήκια, μανδήλια κτλ. πάντα ἐπιζήμια καὶ εἰς τὸν γαμβρόν καὶ εἰς
τὴν νύμφην. Ἐξαιρεῖται δὲ ἡ μετὰ δακτυλιδίου νόμιμος προγαμιαία δωρεὰ πρὸς τὴν νύμφην.
Β'. Τὰ ἄτοπα καὶ τῆς ἀναισχυντίας σύμβολα καὶ πολλάκις (διὰ τὴν ἀγορὰν παρ' ἀγνώ-
στων ὑποκειμένων) μiasματικά νόσων μεταδοτικά, δηλ. κεντητὰ μὲ χρυσάφι καὶ μετάξι
βρακόζοννα νὰ μὴν ὑπάρχουν διόλου, μήτε διὰ προῖκα μήτε διὰ κοινὴν χρῆσιν, ἀντὶ τού-
των δὲ νὰ μεταχειρίζονται τὰ μὲ ἀπλοῦν καὶ σατέδικον πανί.

Γ'. Τὸ καλούμενον τ ρ ά χ ω μ α νὰ προσδιορισθῇ κατὰ τὴν δύναμιν τοῦ καθ' ἑνός· ἡ δὲ
δύναμις τοῦ καθενὸς προσδιορίζεται ἀπὸ τὸ ὀλόκληρον τετράρι τοῦ δοσίματός του, ὥστε
ὁ καθεὶς νὰ δώσῃ δεκάκις τόσα, ὅσα δηλ. εἰς ἓν ὀλόκληρον τετράρι πληρώνει, ἕως ὅτου
καὶ περὶ τούτου νὰ γίνῃ μία ἐξακριβωσις ἐντελεστέρα. Πρὸς δὲ τούτου μηδεὶς τολμησάτω
νὰ δώσῃ, τοῦναντίον θέλει θεωρεῖται ὡς παρήκοος καὶ φθόρος.

Δ'. Τὰ καλούμενα ἐ π ι σ τ ρ ό φ ι α, ὡς προῖκα μεγάλης παραχῆς καὶ δαπάνης, νὰ μὴ
ἐκτελοῦνται εἰς τὸ ἐξῆς· ἐξέστω δὲ κατ' ἰδίαν ταῦτα ἐκτελεῖν, οὐχὶ προσδιορισμένως, ἀλλὰ
κατὰ τὴν θέλησιν ἀμφοτέρων τῶν μερῶν, διὰ μόνον τὰ φερόμενα, εἴτε καὶ τοὺς οἰκειακοὺς
αὐτοῦ. Εἶναι περιττὸν νὰ ἀναφέρωμεν καὶ τὰ τοῦ μ π ο ν ρ ε κ ί ο υ ἀτοπήματα, ὡς πρὸ
πολλοῦ ἐν μέρει αὐτομάτως καταργηθέντα.

Ε'. Περὶ τῶν χρυσοκεντητῶν φορεμάτων, μὲ σειρήτια χρυσᾶ καὶ χρυσῆν εἴτε σαντέδικην
οὐτράν, κεντημένα, εἶναι φανερά ἡ ἐπιζήμιος χρῆσις των καὶ ὡς γνωσθεῖσα τοιαύτη ἀπὸ
ὅλας τὰς ἀπωτάτας καὶ γειτνιαζούσας πόλεις, κατηργήθη ἐν ριπῇ ὀφθαλμοῦ, μὲ βίαια μέσα.
Ἡμεῖς δέ, κατανοοῦντες τὸ τῆς αἰφνιδίου μεταλλαγῆς ἐπιζήμιον, συγκαταβαίνομεν, ἵνα
ὅσα ἔτοιμα ὑπάρχωσι μὲ χρυσῆν εἴτε μὲ σαντέδικην οὐτράν, νὰ θεωρῶνται αὐτὰ ὡς φορέ-
ματα τῆς παλαιᾶς καὶ σεσαθρωμένης μόδας τῆς βαρβαρότητος καὶ νὰ φορῶνται μὲν ἐλευ-
θέρως, ἀλλ' ὅσον τάχιστα νὰ φορεθῶσι, εἴτε νὰ μεταβληθῶσι κατὰ τὸ δοκοῦν καθ' ἑνός.
Ἀπὸ τὴν σήμερον ὅμως καὶ εἰς τὸ ἐξῆς οὐδεὶς ἐξ ἡμῶν τῶν ἑκουσίως καὶ ἀπαρabiάστως
τὸ παρὸν συμφωνητικὸν ὑπογραψάντων, νὰ μὴν ἀνθαδιάσῃ καὶ ἀναισχυντήσῃ, μήτε δι'
ἀπλὴν οἰκιακὴν του χρῆσιν νέα νὰ ράψῃ, μήτε διὰ προῖκα νέα νὰ φθειάσῃ, ἀλλὰ μόνον τὰ
εὐρεθέντα νὰ φορεθῶσι καὶ ἐξ ἀνάγκης εἰς τὸν ἀριθμὸν τῆς προικὸς νὰ τεθῶσιν, ἔτι δὲ ὁ
καλούμενος φ ε ρ μ ε λ ἔ ς μὲ τὰ πλατεῖα καὶ μακριὰ καπάκια, ὡς πάντῃ βαρβαρικὸν καὶ
ἀνοστώτατον, νὰ λείψῃ ἀπὸ τὰς ἐχέφρονας γυναῖκας καὶ μήτε οἱ παλαιοὶ φερμελέδες νὰ
φορεθῶσι, καινούριοι δὲ μηδόπως ὅπου νὰ ξαναφθιασθῶσι· ἀντ' αὐτῶν δέ, διὰ τὸ ἐξ ἀνάγ-
κης τῆς σεμνότητος, διὰ τὰς εἰς ἐλευθέρως ἀγνιάς τυχὸν περιερχομένας τιμίας γυναῖκας,
ἃς μεταχειρίζονται τὸν καλούμενον φ ε ρ ε τ ζ έ ν, ὅχι ὅμως μὲ τὴν κόκκινην βαφήν,
ἀλλὰ μὲ ρέγγι, κατὰ τὴν ἀρέσκειαν τοῦ καθ' ἑνός.

Ταῦτα κατὰ τὸ παρὸν ἀνακρίναντες κοινῇ ἀπεφασίσαμεν. Ἀκολουθεῖ δὲ εἰς τὸ μέλλον ἡ

μετ' ὀρθοῦ λόγου καὶ ὠριμωτέρας σκέψεως ἐντελεστέρα περὶ τούτων καὶ ἄλλων καταχρήσεων μεταρρύθμισις. Μέγιστον γὰρ πάντων ἀρχή, τῆς δὲ ἀρχῆς εὐρημένης, ῥᾶον τὰ λοιπὰ εὐρεῖν καὶ καλῆς ἀρχῆς κάλλιστον ἔσται καὶ τὸ τέλος». (ἔπονται 31 ὑπογραφαί. Ἐν ἀρχῇ : Καστορίας Ἀθανάσιος ἐπιβεβαιοῖ).

949

1839. Γράμματα πΚ. Γρηγορίου Ζ', ἀπὸ 25 Σεπτ., πρὸς μ. Γάνοῦ καὶ Χώρας, καί, ἀπὸ 18 Νοεμβρίου, πρὸς μ. Κορυτσᾶς, περὶ κωλυμάτων γάμου, ἐν 70, Β', σ. 328–329.

950

1839–1840. Φιρμάνιον σ. Μαχμούτ Β', κατὰ τοῦ προσηλυτισμοῦ, ὑπὸ τῶν καθολικῶν καὶ τῶν ξένων, τῶν ἐλλήνων χριστιανῶν, μνημ. ἐν 450, σ. 45.

951

1840. Ἀπόφασις, τῆς 9/21 Μαΐου, τῆς Γερουσίας τῶν Ἰονίων Νήσων κατὰ τὴν α' σύνοδον τῆς ζ' περιόδου, καθ' ἣν «δέον νὰ θεωρῶνται καταλειμμένοι καὶ ἀνεὺ οὐδενὸς κύρους πᾶς νόμος, καίνομισμός ἢ ἐθιμον ἀντιβαῖνον εἰς τὰς προνοήσεις τῶν νέων νομικῶν Κωδίκων καὶ Δικονομιῶν, ἅμα τεθοῦν εἰς ἐνέργειαν», ἐν 305, σ. 82.

952

1840. Γράμμα πΚ. Γρηγορίου Ζ', τῆς 15 Ἰαν., δι' οὗ λύεται ὁ γάμος, λόγῳ ἰσοβίου ἐξορίας τοῦ ἀνδρός, κατόπιν δικαστικῆς ἀποφάσεως, ἐν 70, Β', σ. 336–338.

953

1840. Περὶ ρυθμίσεως τῶν προικοσυμφώνων κλπ., ἐν ἐπαρχίαις Πωγωνιανῆς καὶ Βελλᾶς τῆς Ἠπείρου, ἀπὸ 1 Σεπτεμβρίου, ἐν 368, σ. 323–324.

«... προσέτι καὶ κατὰ τὸν καιρὸν ὁποῦ ἓνας χριστιανός, ὅστις θέλει νὰ ὑπανδρεύσῃ τὴν θυγατέρα του, ἔχει χρέος πρὸ μιᾶς ἡμέρας νὰ καταγράψῃ εἰς τὸν Κώδικα ὅλην τὴν προῖκα τὴν ὁποίαν δίδει εἰς τὴν τζούπρα του, τὴν ὁποίαν νὰ τὴν ὑπογράψωσι καὶ τέσσαρες ἢ πέντε πρόκριτοι καὶ χωρὶς νὰ γίνεταί τοῦτο, ὁ ἱερεὺς τοῦ μαχαλᾶ τῆς τζούπρας δὲν ἔχει τὴν ἄδειαν παρ' ἡμῶν νὰ στεφανώνῃ. Ὅστις δὲ ἤθελε φανῇ ἀπειθής, νὰ παιδεύεται μὲ ἐνὸς χρόνου ἄργηταν, ἐξ ἀποφάσεως. Δὲν ἔχει τὴν ἄδειαν προσέτι νὰ δίδῃ εἰς τὴν θυγατέρα του τζοράπια νὰ μοιράζῃ εἰς τὸν μὲν καὶ εἰς τὸν δὲ καὶ ἔπειτα νὰ προσμένῃ νὰ συνάξῃ

τὴν τιμὴν τῶν τζοραπιῶν ἢ τζούπρα του ἀπὸ τὰ εἰθισμένα καὶ λεγόμενα κεράσματα, τὰ ὅποια ἡ Ἐκκλησία ὀνομάζει ξεράσματα. Καὶ ὁ γάμος νὰ συγκροτῇται μόνον τὴν Κυριακὴν καὶ τὴν Δευτέραν τὸ πρωῒ καθ' ἕνα νὰ πηγαίῃ εἰς τὸ ἔργον του· καὶ τυφέκια νὰ μὴ ρίπτονται εἰς τὸν γάμον... "Ὅστις ἤθελε ἀρραβωνιασθῇ τακτικῶς καὶ ἔπειτα ἤθελε μετανοήσῃ, νὰ δίδῃ εἰς τιμὴν τοῦ μὴ μετανοημένου γρόσια χίλια (1000) ...».

954

1840. Ἐγγραφον πΚ. Ἀνθίμου Δ', πρὸς π. Ἀντιοχείας, περὶ παρακωλύσεως ἐκθέσμων γάμων, ἐν 103, Β', σ. 260.

955

1840. Συμβόλαιον ἐν Σάμῳ, ἀπὸ 25 Ὀκτωβρίου, δι' οὗ δύο γυναῖκες ρίπτουν εἰς λήθην τὴν ἀναμεταξύ των ἔριδα καὶ λογοτριβὴν καὶ συμφωνοῦν, ὅποια σφάλῃ εἰς τὸ ἐξῆς, νὰ δίδῃ τὴν πατρικὴν τῆς ἰδιοκτησίαν εἰς τὸν ναὸν τοῦ Ἀγ. Γεωργίου, ἐν 127, τ. 2, σ. 177.

956

1840. Διαταγὴ τοῦ μουχασίλη τῆς Ρόδου Σαλὶο βέη πρὸς τὴν νῆσον Ἰκαρίαν, ἐν 243, σ. 190–191.

«... ἐπειδὴ τῶν πτωχῶν αἱ ὑποθέσεις, μὲ δύο προεστώτες θεωροῦμεν, ἀκολουθοῦσαν μερικαῖς φορὲς ἀδικίες καὶ διὰ τὰ θεωρεῖται τοῦ καθ' ἑνὸς ἢ ὑπόθεσις μὲ δικαιοσύνην, ἐξεδόθη βασιλικός... ὁρισμός, διαλαμβάνων, ὅτι εἰς κάθε τόπον νὰ ἐκλέγονται μὲ τὴν θέλησιν τῶν πτωχῶν δώδεκα σύμβουλοι ἀπὸ τοὺς πλέον θεοφοβούμενους καὶ τιμίους χριστιανούς ραγιάδες ἐντοπίους καὶ μὴ ὑποκειμένους εἰς αὐτὰς ξένων δυνάμεων, οἱ ὅποιοι, ἀφοῦ ὀρκισθοῦν, νὰ κρίνουν μὲ δικαιοσύνην καὶ εὐθύτητα, δηλαδὴ ἐγληγορότητα, ἀφιλοπροσώπως κάθε ὑπόθεσιν, δηλαδὴ ἐμπορικὴν, κουραντίνας, δοσοληψίας... καὶ αὐτοὶ οἱ σύμβουλοι εἶναι εἰς χρέος νὰ στέλλωσιν ἐδῶ μὲ ἀναφορὰν των, τὴν σημείωσιν τῶν ὀνομάτων καὶ ἐπωνυμίας των... εἶναι ἀνακτορικὴ ἀπόφασις νὰ λαμβάνῃ ὁ τυχὼν μουμπασίρης πρὸς ἕν γρόσιον τὴν κάθε ἡμέραν καὶ τὸν ναῦλον τοῦ καϊκίου ὅπου τὸν ἔφερε...».

957

1841. Συνοδικὴ ἀπόφασις, ἀπὸ 1 Αὐγ., μ. Χίου Σωφρονίου, τῇ συμπράξει τῶν προεστώτων των, πρὸς τὰ Μαστιχοχώρια, περὶ μὴ λύσεως τῶν μνηστειῶν μετὰ τὴν σύνταξιν τῶν προικοσυμφώνων, ἐν 160, σ. 66–68.

Α. Οἱ νέοι καὶ νέαι ὅπου ἔχουν νὰ συμβιβαστῶσι διὰ ἀνδρόγυνον, πρὸ τοῦ συμβιβασμοῦ των, σὺν τοῖς αὐτῶν γονεῦσι, ἢ ἐλλειπόν(των) τῶν γονέων, οἱ συγγενεῖς αὐτῶν, πρέπει νὰ προστοχάζωνται καλῶς τὰ πάντα καὶ οὕτως ν' ἀποφασίζον διὰ νὰ χαρτογράφωσιν.

Β. Τὰ χαρτογράμματα νὰ γίνωνται τῇ γνώμῃ καὶ θελήσει ἀμφοτέρων τῶν μερῶν . . . ἐν παρορσίᾳ τοῦ πρωτοπαπᾶ καὶ τῶν γερόντων ἐκάστου χωρίου.

Γ. Ἀφοῦ γίνονται τὰ χαρτογράμματα μὲ τῇ γνώμῃ τῶν δύο μερῶν καὶ ὑπογραφθῶσι, νὰ διατηρῶνται ὡς ἱερὰ καὶ νὰ μὴν δύναται ποτὲ μήτε ὁ κατὰ καιρὸν ἀρχιερεὺς, μήτε οἱ εὐρισκόμενοι ἐπίτροποι καὶ προεστῶτες τῶν χωρίων σας νὰ τὰ ἀνατρέπωσιν . . . ἐκτός τινος κατεπειγούσης ἀνάγκης . . . καὶ ὅταν τὸ καλέσῃ ὁ καιρὸς θέλουν στεφανώνεται μὲ βίαν τὰ ἀνδρόγυνα ἐκεῖνα, ὅσα ζητήσουσιν ἐπιμόνως νὰ διαρρήξωσι τὰ γράμματά των».

958

1841. Συμφωνητικόν, ἀπὸ 25 Ἰουλίου, τῶν προεστώτων ἐπαρχίας Κονίστης, περὶ διοικήσεώς της, ἐν 339, σ. 208–211.

959

1841. Codice civile degli Stati Uniti delle Isole Ionie. Corfù . . . (εἰς 8ον),

Ἐδ. ἐν ἑλλ. μεταφράσει τὸ 1851. Ἐπίσης Ἐμπορικὸς καὶ Ποινικὸς Ὁργανισμὸς Δικαστηρίων, Πολιτικὴ καὶ Ποινικὴ Δικονομία.

Πρβλ. 132, σ. 556–651.

960

1841. Γράμμα πΚ. Ἀνθίμου Δ΄, κατὰ τῶν προικοδοσιῶν, πρὸς τοὺς ὀρθοδόξους τῆς μ. Νικομήδειας, ἐν 72, σ. 17–19.

(Διαιροῦνται οἱ πολῖται εἰς 4 τάξεις, ἡ δὲ προίξ δὲν πρέπει νὰ ὑπερβαίνει τὰ 5000 γρόσια διὰ τὴν α΄, οὐδὲ τὰ 1000 διὰ τὴν δ΄ τάξιν).

961

1842. Βεράτιον σ. Ἀβδούλ Μετζήτ πρὸς μ. Ἡρακλείας Διονύσιον, ἐν 98, σ. 241–248 καὶ ἐν 206, σ. 11–17.

962

1842. Συμβόλαιον βεκίλη Ζαγορίου, ἐξ 9 ἄρθρων, ἐν 320, σ. 83–84.

«Ὅλας τὰς μερικὰς ὑποθέσεις καὶ συμπιπτούσας διαφορὰς τῶν πατριωτῶν θέλει τὰς διορίζει ἔξω εἰς τὰ χωρία νὰ θεωρῶνται ἀπὸ τοὺς προκρίτους καὶ εἰδημονεστέρους χωριανούς μὲ κομπρομεσιακὸν ἔγγραφον, κατ' ἐκλογὴν τῶν ἰδίων διαφερομένων, καὶ ὁποῖαν ἀπόφασιν κάμουν οἱ αἵρετοὶ κριταί, θέλει ἔχει τὸ κῦρος καὶ ὁ κοινὸς βεκίλης εἶναι εἰς χρέος νὰ ἐκτελῇ αὐτήν· εἰς ὅποιον δὲ χωρίον δὲν εὐρίσκονται εἰδήμονες, νὰ διορίζονται ἀπὸ ἄλλα χωρία».

963

1842. Γράμμα μ. Ρόδου Ἰακώβου πρὸς ἡγούμενον μονῆς Νισύρου Νεόφυτον, τῆς 14 Αὐγούστου, ἐν 183, σ. 4, τοῦ φύλλου τῆς 15 Δεκ. 1924. Ὅρίζονται τὰ τέλη συνοικεσίου ἑκτου βαθμοῦ ἐξ ἀγχιστείας καὶ ἐβδόμου ἐξ αἵματος εἰς γρόσια 160.

964

1843. Συμφωνητικόν, ἀπὸ 11 Μαΐου, μεταξὺ τῶν τριῶν προεστώτων ἐπαρχίας Κονίτσης, περὶ διοικήσεώς της, ἐν 339, σ. 211–212.

965

1843. Συμφωνητικόν, ἀπὸ 27 Ἰουνίου, τῶν προεστώτων ἐπαρχίας Κονίτσης, περὶ διοικήσεώς των, ἐν 339, σ. 206–207.

966

1843(?)—«... πρόθυμος ἡ τουρκικὴ Κυβέρνησις ἐδέχθη... νὰ προχαλέσῃ ζήτημα περὶ διαθηκῶν τῶν Χριστιανῶν», ἐν 75, σ. 60.

967

1844. Διάταξις πΚ. Γερμανοῦ Δ', περὶ προικοδοσιῶν, ἐν 70, Α', σ. 335–339, ἐν 372, σ. 348–349 καὶ ἐν 69, σ. 54–55.

«... οἱ δὲ δι' ἥντινα οὖν αἰτίαν καὶ περίστασιν, μὴ δυνάμενοι φυλάττειν τοῦ λοιποῦ τὰ ἐν ἐκείνῃ τῇ βίβλῳ (τοῦ πΚ. Ἀγαθαγγέλου) συνοδικῶς ἀποφανθέντα περὶ τῶν προικοδοσιῶν, ἐλευθέρως συγκροτῶσι τὰ συνοικέσια νόμιμα καὶ προικοδοτῶσιν ἕκαστος καθὰ βούλεται καὶ δύναται...».

968

1844. Συνοδικὸν γράμμα, τῇ συμπράξει τῶν ἐπιτρόπων τοῦ χωρίου Θολοποταμίων τῆς Χίου, τῆς 17 Ἰανουαρίου, περὶ λιτότητος κατὰ τὴν τελετὴν τοῦ γάμου, ἐπὶ ποινῇ προστίμου 500 γροσίων ὑπὲρ τῆς Μητροπόλεως. Ἐπίσης περὶ περιορισμοῦ τῶν προικῶν καὶ κατὰ τοῦ στολισμοῦ τῶν γυναικῶν, ἐν 161, σ. 68–70.

969

1844. Ἐγχειρίδιον Δικονομίας διὰ τὰ δικαστήρια τῆς ἡγεμονίας Σάμου, ἐξ ἄρθρων 67, ἐν 342, τ. 4, σ. 147–157.

970

1844. Ὁργανισμὸς τῶν δικαστηρίων τῆς Σάμου,
ἐξ ἄρθρων 51, ἐν 342, τ. 4, σ. 157–166.

971

1845. «Ὁροθετήριον», ἀπὸ 1 Ἰουλίου, δηλ. Κανονισμὸς τῶν πατριαρχικῶν δικαστηρίων, ἐξ ἄρθρων 10,
ἐν 20, Β', σ. 115–119.

972

1845. «Στίμα», τῆς 5 Ἰουλίου, ἐπὶ τῶν προικῶν Ζαγορίου,
ἐν 322, σ. 297–300 καὶ ἐν 368, σ. 315–317. Πρβλ. καὶ 321, σ. 97.

973

1845. Θέσπισμα, τῆς 28 Ἰουνίου, περὶ προικῶν ἐν Ἰωαννίνοις,
ἐν 368, σ. 318–321.

Ὁ Π. Ἀραβαντινός, ἐν 19, Β', σ. 230, προσθέτει: «Ἀλλ' ὁ περιορισμὸς οὗτος ὀλίγον διετηρήθη καὶ περιορίσθη μόνον ἐν τῷ γράφεσθαι εἰς τὸ προικοσύμφωνον τὸ τοιοῦτον ποσόν, ἐν ᾧ πραγματικῶς εἰδίδετο καὶ οἰδεῖται ὑπὸ τῶν πατέρων τῶν πρώτων τάξεων γρ. 30.000, 40.000 μέχρι τῶν 50.000, ἐκτὸς τῆς ἀξίας τῶν φορεμάτων καὶ λοιπῶν προικῶν εἰδῶν».

974

1845. Ἀπόφασις, 2 Ἀπριλίου, Δημογεροντίας Χίου πρὸς τοὺς κατοίκους τῆς Κοινότητος Εὐφημιανῶν («γέροντας καὶ παροίκους»),
ἐν 161, σ. 69.

«... Περὶ δὲ δοσίματος καὶ χαράζιου τῶν Γερόντων τοῦ χωρίου σας, εἶναι εὐλογον καὶ δικαιοτάτον νὰ τὰ χαρίζῃ τὸ χωρίον εἰς τοὺς κατὰ καιρὸν γέροντας, διότι καὶ αὐτοὶ καθημερινῶς ἀγωνίζονται καὶ ἐπειδὴ τοῦτο εἶναι συνήθεια παλαιὰ καὶ δικαία...».

975

1846. Τόμος πΚ. Ἀνθίμου Ζ', κατὰ μῆνα Αὐγούστον,
ἐν 70, Β', σ. 358–363.

«... ὀρισάμεθα μὴ γίνεσθαι τούντεῦθεν σὺν οὐδενὶ λόγῳ, μηδὲ χειροτονεῖσθαι ἀρχιερεῖς τοὺς διὰ τοῦ γάμου γυναικὶ συναφθέντας καὶ ἀπὸ κοσμικῶν ἱερέων χηρεύσαντας, εἴτε γονέας τέκνων ὄντας, εἴτε τέκνα μὴ ἔχοντας...».

976

1846. Ὑψηλὴ Διαταγὴ, περὶ μὴ ἐπεμβάσεως εἰς τὰς περὶ γάμου ὑποθέσεις ἐν Γενὶ (Παζάρ;),
ἐν 76, σ. στ'.

977

1846. Διαταγὴ πρὸς τὸν καδῆν Ἀμασειας, περὶ μὴ ἀναμίξεως εἰς ὑποθέσεις γάμου,
ἐν 76, σ. στ'.

978

1847. Φιρμάνιον, περὶ ὑποθέσεων γάμου τῆς ἐπαρχίας Ἀγχιάλου (Πύργου),
ἐν 3, σ. 234.

979

1847. Πουγιουρτί Μεχμέτ Ραγιὼ πασά τῶν νήσων τοῦ Αἰγαίου τῆς 13 Δεκ., πρὸς τοὺς Δημάρχους τῆς νήσου Τήλου.
ἐν 168, σ. 454-455.
(Διατάσσεται ἡ ἐξώσις τῶν Ἑλλήνων ὑπηκόων ἐκ τῆς νήσου ὅσοι παραμείνουν, θέλουν περάσει εἰς τὸν κατάλογον τῶν ραγιαδῶν τῆς νήσου). Πρὸς 997.

980

1847. Πρᾶξις ΛΑ', ἀπὸ 6/18 Μαρτίου, τῆς Γερουσίας τῶν Ἰονίων Νήσων,
«διὰ τὰ προστατεύση τὰ νόμιμα ἀποτελέσματα τοῦ 1369 ἄρθρου τοῦ Πολιτικοῦ Κώδικος»,
ἐν 306, σ. 17-19.
«... δὲν ἤμπορεῖ οὔτε τὰ ἐφαρμοσθῇ τὸ ἄρθρον αὐτό, εἰ μὴ διὰ τὴν πληρωμὴν τῶν προικῶν πιστώσεων, αἵτινες ἐξαρθρῶνται ἀπὸ συναλλάγματα γενόμενα μετὰ τὴν δημοσίευσιν τῶν νέων κωδίκων. Κατὰ συνέπειαν... πᾶσα πληρωμὴ προικὸς διορισθείσης ὑπὸ τὸ κράτος τῶν προὑπαρξάντων νόμων, θὰ γίνεταί καθὰ ὀρίσων οἱ Ἑνετικοὶ Νόμοι, κατὰ τοὺς ὁποίους θὰ κανονισθοῦν τὰ ἤδη ἀποκτηθέντα δικαιώματα ὑπὸ παντὸς ἔχοντος συμφέρον».

981

1848. Ἐγγραφον πΚ. Ἀνθίμου Δ', πρὸς π. Ἀντιοχείας, περὶ γάμων μεταξὺ ἑτεροδόξων,
ἐν 103, Β', σ. 305.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

982

1848. Διάγραμμα τῶν ἐθίμων τῆς Σάμου, γενόμενον ὁμοψήφως δεκτὸν ὑπὸ τῆς ΙΣ' Γενικῆς τῶν Σαμίων Συνελεύσεως, ἐν 325, σ. 105–107.

«Καθιερωμένα τῆς Σάμου ἔθιμα.

Ἄρθρ. 1. Τὰ προικοσύμφωνα, αἱ διαθήκαι καὶ πᾶν ἄλλο συμβόλαιον, ἀναγνωριζόμενα γνήσια καὶ καθαρυνόμενα βίας καὶ δόλου, ἰσχύουσιν, ἂν καὶ δὲν φέρωσιν ἐξωτερικῶς τοὺς παρὰ τοῦ νόμου ἀπαιτούμενους τύπους.

... Ἐνεκρίθη ὥστε τὸ εἰρημένον ἄρθρον νὰ ἰσχύῃ μόνον δι' ὅσα ἔγγραφα ἔγιναν ἢ θέλουσι γίνῃ μέχρι τῆς ... δημοσιεύσεως τοῦ παρόντος Ψηφίσματος τῆς Συνελεύσεως, ἔκτοτε δὲ νὰ ἰσχύωσι μόνον ὅσα ἔγγραφα συνταχθῶσι τακτικῶς, φέροντα τοῦλάχιστον τέσσαρας μάρτυρας, συμπεριλαμβανομένου καὶ τοῦ γραφέως, ἂν οἱ συμβαλλόμενοι ὧσιν ἀγράμματοι.

2. Ἡ δευτερογάμου συζύγου πρὸς πρωτόγαμον σύζυγον πρὸ τοῦ γάμου δωρεὰ (ἀγρηλίκι) ἰσχύει καὶ ἄγραφος ἐὰν ἐγένετο· ὑπάρχει δὲ ἰδιοκτησία αὐτοῦ ἀναφαίρετος καὶ εἰς δεύτερον ἐὰν συνέλθῃ γάμον.

3. Ὁ ἐπὶ ἀγορᾷ προϊόντος δοθεὶς ἀραβὺν (καπάρο) ὑποχρεοῖ τὸν μὲν πωλητὴν νὰ παραδώσῃ, τὸν δὲ ἀγοραστὴν νὰ παραλάβῃ τὸ τιμῶνα ἀναποφεύκτως, χωρὶς οὔτε ὁ εἷς οὔτε ὁ ἄλλος νὰ δύναται, μεταμελομένης, νὰ ἀνατρίχῃ τὴν συμφωνίαν. Δύναται ὅμως ὁ πωλητὴς νὰ πωλήσῃ εἰς ἄλλον τὸ πρῶγμα, ἐὰν παρὲλθῇ τῆς εἰς παράδοσιν αὐτοῦ συνομολογηθείσης προθεσμίας, προσεκάλεσε διὰ τῆς Δημαρχίας τὸν ἀγοραστὴν νὰ ἔλθῃ νὰ τὸ παραλάβῃ, αὐτὸς δὲ ἡμέλησεν ἄνευ εὐλόγου αἰτίας, τὴν ὁποίαν ὡσαύτως διὰ τῆς Δημαρχίας πρέπει νὰ ἀναγγείλῃ πρὸς ἐκεῖνον.

4. Εἰς τὴν ἀγορὰν τῶν εἰς Μοῖραν ἢ ἄλλο ἱερὸν κατάστημα ἀφιερωμένων κτημάτων, προτιμῶνται ὁ ἀφιερωτὴς καὶ οἱ συγγενεῖς αὐτοῦ, μὲ συγκатаβατικωτέραν τιμὴν.

5. Ἐκ τῶν πραγμάτων τῆς ἀτέκνου ἀποφασίσσης γυναικός, ὁ ἀνὴρ αὐτῆς λαμβάνει κρεβατοστρώσιν.

6. Τὸ ὑπὸ τῆς νεαρᾶς τοῦ κυροῦ Ἀθανασίου εἰς μνημόσυνα ὀριζόμενον τριτημόριον τῆς περιουσίας τοῦ ἀποθανόντος συζύγου, τοῦ ὁποίου τὸ μοναδικὸν τέκνον ἀπεβίωσε καὶ αὐτὸ ἐπομένως ἄνηγον, δίδεται κατὰ προτίμησιν, οὐχὶ εἰς τὸν ἐπιζῶντα σύζυγον, ἀλλ' εἰς τὸν γονέα τοῦ ἀποθανόντος, παρ' οὗ ἐπήγαγεν ἡ περιουσία αὐτῇ, ὑπὸ τὸν ὅρον ὅμως τοῦ ν' ἀναλαμβάνῃ καὶ πληρώνῃ αὐτὸς ὅλα τὰ νενομισμένα τῆς ψυχῆς μνημόσυνα, τόσον τοῦ τέκνου, ὅσον καὶ τοῦ ἐγγόνου αὐτοῦ.

7. Ἡ μεταξὺ ἀνηλίκων καὶ ἐνηλίκων ἀδελφῶν τακτικὴ γενομένη διανομὴ τῆς πατρικῆς ἢ μητρικῆς περιουσίας ἐπιστάσι τῆς ἁρμοδίου Δημαρχίας καὶ τῶν ἐπὶ τούτων διορισθέντων μοιραστῶν, εἶναι ἀμετάτρεπτος.

8. Τὰ ἀδελφομοίρια λεγόμενα κτήματα, ἔχουσι τὰς ὁδοὺς των, τὸ ἐν διὰ τοῦ ἄλλον, εἰ μὴ ἐπὶ τῆς διανομῆς προσδιορίσθῃ ἰδίᾳ δι' ἑκαστον ὁδός. Ὁ τοιοῦτος ὅμως προσδιορισμὸς καὶ μετὰ τὴν διανομὴν δύναται διὰ τῆς Ἀρχῆς νὰ γίνῃ, ἐὰν ἐξ αὐτοψίας θεωρηθῇ εὐλογος.

9. Ὁ χαμηλότερον χωράφιον ἀπὸ ὑψηλότερον διαχωρίζων τοῖχος ἀνήκει εἰς τὸ τελευταῖον τοῦτο, εἰ μὴ ἐναντία ἀπόδειξις, ὁ δὲ κύριος αὐτοῦ ὀφείλει, πεσόντα, νὰ τὸν ἀνορθώσῃ.

10. Ἐπίκοινος ἢ μουστερέϊκος τοῖχος εἶναι ὁ βαστάζων τὰς δοκοὺς τοῦ γείτονος, ἢ ἔχων ἐξέχοντας λίθους, ἢ ἄλλας τρύπας διὰ δοκοὺς ἀπὸ μέρους αὐτοῦ.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

11. "Οστις δι' ανάγκην του ὑψώνει τὸν ἐπίκεινον τοῖχον, προκαταβάλλει καὶ τὰ ἔξοδα τῆς ὑψώσεως, τῶν ὁποίων ὅμως λαμβάνει τὰ ἡμίση ἀπὸ τὸν συμμετόχον του, ὅταν καὶ οὗτος θελήσῃ νὰ κάμῃ χρῆσιν τῆς ὑψώσεως.

12. Ἐάν τις γενόμενος μοναχός, ἀφιέρωσεν πρὸς τὴν Μονὴν ὅλα τὰ ιδιόκτητα κτήματά του, ἐκτὸς ἐνός, τοῦ ὁποίου τὴν κυριότητα καὶ τὴν ἐπικαρπίαν ἐπεφύλαξε δι' ἑαυτόν, δύναται τὸ τελευταῖον τοῦτο κτῆμα, τελευτῶν, ν' ἀφήσῃ διὰ διαθήκης πρὸς ὅντινα θέλει, ὑπὸ τὸν ὅρον τοῦ νὰ δώσῃ οὗτος πρὸς τὴν Μονὴν μίαν ποσότητα χρημάτων».

983

1849. Ἐγκύκλιος ἐπιστολὴ πΚ. Ἀνθίμου Δ', κατὰ τοῦ ὅρκου, ἐν 309, Ε', σ. 617–627 καὶ ἐν 152, σ. 107–111. Προσυπογράφουν οἱ π. Ἀλεξανδρείας, Ἀντιοχείας καὶ Ἱεροσολύμων.

(Ὁ Μ. Γεδεών, ἐν 79, σ. 69, παρατηρεῖ, ὁρθῶς, ὅτι ἐσφαλμένως ἐν 309, Ε', σ. 617, σημ. 1, ἀποδίδεται ἡ ἐγκύκλιος αὕτῃ τῷ Ἀνθίμῳ τῷ ἀπὸ Ἐφέσου, ὅστις εἶναι ὁ Σ', ὁ Κουταλιανός, ἐν ᾧ πρόκειται περὶ Ἀνθίου Δ' τοῦ ἀπὸ Νικομηδείας).

984

1849. Προκήρυξις εἰς τὸν λαόν, ἀπὸ 20 Δεκεμβρίου, τῶν κατοίκων τῆς νήσου Καστελλορίζου.

ἐν 105, σ. 222–223.

«... εἰς τὸ ἔξης, ὅσοι γαμβροὶ πέλλει νὰ συμφεύθωσι, νὰ μὴ ἔχουσιν δίκαιον οὔτε λόγον νὰ ζητοῦν περισσότερον ἀπὸ ἐν ὁσπῆτιον, ἐκεῖνο ὅπου ἔχει ὁ καθ' εἷς καὶ δύναται νὰ δώσῃ, ἀλλ' οὔτε σικῆν ἢ ἐλαίαν δύναται νὰ δώσῃ, οὔτε τῆς γυναικὸς ὁ πατήρ ἢ ἡ μήτηρ ἢ συγγενεῖς νὰ τολμῶσι νὰ δίδουν περισσότερον ἀπὸ ἐν ὁσπῆτιον καὶ τὴν συνειθισμένην τῶν ρουχῶν προικοδοσίαν τῆς θυγατρὸς των, κατὰ τὸ τοπικὸν ἔγγραφο, οὔτε πρὶν, οὔτε μετὰ, καὶ οὔτε ἰδιαίτερα καὶ μυστικὰ ἔγγραφα νὰ γίνωνται. Καὶ ἂν τοιαῦτα γίνωνται, νὰ εἶναι ἀνίσχυρα καὶ ὡς χαρτία ἄγραφα.

... ὁ παραβάτης καὶ ἀπειθὴς τῶν ἄνω διαλαμβανομένων, νὰ παιδεύηται πρῶτον αὐστηρῶς ὡς μισόκαλος καὶ κακοποιὸς καὶ ἐχθρὸς τῆς πατρίδος, ἀπὸ τὸν ἡγεμόνα τῆς Ρόδου, ὑποφέρων ἓνα χρόνον φυλακὴν καὶ ἐπομένως νὰ πληρώσῃ πρόστιμα δέκα χιλιάδας γρόσια· αἱ μὲν πέντε εἰς τὸ Κοινὸν τῆς νήσου ταύτης, αἱ δὲ τρεῖς εἰς τὸ Ὀρφανοτροφεῖον τῆς Ρόδου καὶ αἱ δύο εἰς τὸν Ἀρχιερεῖα τῆς Πισσιδεῖας ...».

985

1849. Διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 253 ἀποφ. ὁ Ἀρειὸς Πάγος ἐθεώρησεν ὡς ἀνεπίδεκτον ἐφαρμογῆς τὴν Νεαράν πΚ. Ἀθανασίου, περὶ τριμοιρίας, περιλαμβανομένην μὲν ἐν Ἀρμενοπούλῳ, στερουμένην ὅμως βασιλικῆς ἐπικυρώσεως,

(Σημ. : Ὡς ὅμως παρατηρεῖται ἐν 467, σ. 145 ὑποσ. 424, τοῦτο εἶναι ἀνακριβές, διότι ἡ Νεαρά αὕτῃ ἐπεκυρώθη διὰ Νεαράς Ἀνδρονίκου τοῦ Παλαιολόγου, ὅπερ ἡγνῶει ἢ παρέ-

λειψε νὰ μνημονεύσῃ ὁ Ἀρμενόπουλος, ἡγνώνει δὲ τοῦτο τότε καὶ ὁ Ἀρειος Πάγος. Πρβλ. ἐν 181, σ. 26.

986

1850. «Ἀβαντάριον διὰ τὴν Κάσσαν τῆς Κοινότητος Καστελλορίζου», ἀπὸ 7 Φεβρουαρίου, ἐξ ἄρθρων 13, δι' οὗ καθορίζονται διάφορα κοινοτικά τέλη ὑπὲρ τῆς Κοινότητος, ἐν 105, σ. 269–271.

987

1850. Φιρμάνιον ὑπὲρ τῆς Σάμου, ἐρμηνευτικὸν τοῦ φιρμανίου τοῦ 1832, ἐν 127, σ. 112–119, καὶ ἐν 325, σ. 97–104. Πρβλ. ἀριθ. 820.

988

1850. Ἀπόφασις Δημογεροντίας Κοινότητος Θολοποτάμου Χίου, τῆς 15 Ὀκτωβρίου, κατὰ τοῦ στολισμοῦ τῶν γυναικῶν ἐπὶ ποτὶ πρόστιμου γρ. 500 ὑπὲρ τοῦ Νοσοκομείου, ἐν 161, σ. 102–103.

989

1851. Νόμος ΙΑ', 4 Μαΐου, τῆς Σάμου, ἐν 325, σ. 107.

«1. Μέχρις οὗ συνταχθῇ καὶ βληθῇ εἰς ἐνέργειαν πολιτικὸς ἐγχώριος νόμος τῆς Σάμου, θέλουσιν ἔχει πλήρη ἰσχὺν οἱ πολιτικοὶ μόνον νόμοι οἱ ἐμπεριεχόμενοι εἰς τὴν Ἐξάβιβλον τοῦ Ἀρμενοπούλου καὶ ἐφαρμόζεσθαι εἰς ὅλα τὰ δικαστήρια τῆς Σάμου. 2. Καθ' ὅσον ἀφορᾷ τὸ ἐμπόριον, θέλει ἦσθαι ἐπίσης εἰς ἰσχὺν ὁ ἐμπορικὸς νόμος τῆς Γαλλίας, μέχρις οὗ συνταχθῇ ἰδιαίτερος ἐμπορικὸς ἐγχώριος νόμος τῆς Σάμου. 3. Ὅλα τὰ ἔθιμα τοῦ τόπου, τὰ ὅποια ὡς ἐκ τῆς πολυχρόνου ἐφαρμογῆς καὶ τηρήσεώς των καθιερώθησαν ἢ διὰ πολιτικῶν ἀποφάσεων τῶν τοπικῶν δικαστηρίων ἀνεγνωρίσθησαν καὶ προσδιωρίσθησαν, θέλουσι προτιμᾶσθαι εἰς τὰς μεταξὺ τῶν πολιτῶν δίκας τῶν διατάξεων τῶν πολιτικῶν νόμων τοῦ Ἀρμενοπούλου καὶ τοῦ Γαλλικοῦ Ἐμπορικοῦ Κώδικος . . . ».

990

1851. Συμβόλαιον καθορισμοῦ ὀρίων κτημάτων, ἐν Ἰκαρίᾳ, ἐν 243, σ. 87 σημ. 27.

« . . . νὰ μένουν οἱ ὅροι (ὀρόσημα) ἀπαρασάλευτοι . . . ὅποιος ἐνοχλήσῃ ὀρόν, νὰ πληρώσῃ γρόσια 101 καὶ 50 ξυλιές . . . ».

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

991

1852. Νόμος Καταστατικός τῆς Ἱ. Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ἐν 309, Ε', σ. 602–613.

992

1852. Φιρμάνιον σ. Μετζήτ, περὶ τηρήσεως τῶν ἐκκλησιαστικῶν δικαίων τῶν ρωμαίων, ἐν 70, Β', σ. 114–116.

993

1852. Φιρμάνιον ὑπὲρ τῆς Σάμου, ἐρμηνευτικὸν τοῦ φιρμανίου τοῦ 1832, ἐν 127, σ. 119–126. Πρβλ. ἀριθ. 987.

994

1853. Φιρμάνιον σ. Μετζήτ, ὑπὲρ π.Κ. Γερμανοῦ Δ, ἐν 76, σ. 164, ὅπου ὁμως, ἐκ παραδρομῆς, ἐτέθη χρονία 1852. Πρβλ. 75, σ. 61 σημ. 73.

995

1853. Φιρμάνιον σ. Ἀβδοῦλ Μετζήτ, ἐπικυροῦν τὰς ἐκκλησιαστικὰς προνομίας καὶ τὴν ἀσυδοσίαν τῶν ἐν τῇ Ἐπικρατείᾳ εὐρισκομένων Μονῶν καὶ θρησκευτικῶν Ἰδρυμάτων, μνημ. ἐν 190, σ. 13(18/6Α).

996

1853. «Ἐθιμα καθιερωθέντα διὰ δικαστικῶν ἀποφάσεων», συνερανισθέντα ἐν 382, σ. 52–54.

Α'. Περὶ κληρονομίας.

Σπάρτη, Μαυροβούριον καὶ Γύθειον.

Ὅταν ἀποθάνῃ ὁ ἀνὴρ, ἐγκαταλείπων τέκνα, ἔπειτα δὲ τελευτήσωσι καὶ ταῦτα, ἢ χήρα αὐτοῦ, ἐὰν ἔλθῃ εἰς δεύτερον γάμον, μετὰ τὸ πένθιμον ἔτος, δὲν κληρονομεῖ τὰ ἐπιζήσαντα τοῦ πατρὸς τέκνα, ἤτοι τὴν περιελθοῦσαν εἰς αὐτὰ περιουσίαν τοῦ γεννήσαντος πατρὸς, ἀλλὰ κληρονομοῦσι ταῦτα οἱ συγγενεῖς αὐτοῦ, καὶ τοῦτο συμβαίνει εἰς ἀνδρας καὶ γυναῖκας, ἤτοι ἀποθανούσης τῆς γυναίκος, δὲν κληρονομεῖ ὁ σύζυγος τὴν προῖκα αὐτῆς, καὶ ἂν ἀκολούθως ἀποθάνωσι καὶ τὰ τέκνα, ἀλλ' οἱ συγγενεῖς αὐτῆς. (Ἀπόφ. 2038/1840 Ἐφετείου Ναυπλίου).

Ἀθηναί.

Ἡ μήτηρ συνέτρεχε μετὰ τῶν τέκνων εἰς τὴν κληρονομίαν τοῦ συζύγου, ἀλλὰ δὲν ἠδύνατο νὰ διαθέσῃ τὸ μερίδιον αὐτῆς (Ἀπόφ. 683 Ἐφετείου Ἀθηνῶν).

Ναύπλιον.

Ὑπάρχει ἔθιμον, καθ' ὃ ἰσχύει ἡ τριμοιρία (Ἀπόφ. 28 Ἐφετείου Ναυπλίου).

Τῆνος, Νάξος, καὶ Ἄνδρος.

Ὑπάρχει συνήθεια, καθ' ἣν οἱ ἀρχιερεῖς, ἀποβιώσαντες ἀδιάθετοι, κληρονομοῦνται ὑπὸ τῶν πλησιεστέρων συγγενῶν αὐτῶν.

Β'. Περὶ προικός.

Ὁλυμπία.

Ἡ προικισθεῖσα ἀπὸ τοὺς γονεῖς, ἢ ἀδελφοὺς αὐτῆς θυγάτηρ, δὲν δύναται ν' ἀπαιτήσῃ μερίδιον πατρικῆς κληρονομίας, ἂν καὶ τὸ μερίδιον δὲν ἦτο ἀνάλογον. Ἐν περιπτώσει δὲ καθ' ἣν ἡ προικισθεῖσα νομίζει, ὅτι ἦτο ὡς ἀνῆλιξ κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς προικίσεως καὶ νυμφεύσεως, εἴτε ἄλλως κατὰ δόλον ἐβλάβη ὑπὸ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτῆς, μὴ λαβοῦσα ἀνάλογον τῆς πατρικῆς καταστάσεως προῖκα, κατὰ τὸν νόμον καὶ τὴν ἐπιείκειαν, δύναται νὰ κινήσῃ κατ' αὐτοῦ ἀγωγὴν, περὶ ἀυξήσεως τῆς προικός. (Ἀπόφ. 119 Ἐφετείου Ναυπλίου).

Ἀράχωβα.

Αἱ προικισθεῖσαι ἅπαξ, δὲν μετέχουσι τῆς ἀπολειπομένης ἀδιαθέτου περιουσίας τοῦ πατρὸς ἢ μητρὸς αὐτῶν (Ἀπόφ. 165/1838 Ἐφετείου Ναυπλίου).

Μέγαρο.

Ἰσχύει τὸ αὐτὸ ἔθιμον (Ἀπόφ. 3065/1844 Ἐφετείου Ἀθηνῶν).

Λαμία.

Ἰσχύει τὸ αὐτὸ ἔθιμον (Ἀπόφ. 1156/1837 Ἐφετείου Ἀθηνῶν).

Ἀθηναί.

Ἰσχύει τὸ αὐτὸ ἔθιμον (Ἀπόφ. 3622 Ἐφετείου Ἀθηνῶν).

Νάξος.

Ἐπίσης ἡ προικισθεῖσα δὲν ἐξέχει ἀνεπλήρωσιν τῆς νομίμου μοίρας (Ἀπόφ. 3137 Ἐφετείου Ἀθηνῶν).

Σίφνος.

Αἱ προικισθεῖσαι θυγατέρες, ἢ προικισθέντες παῖδες, δὲν ἔχουσι δικαίωμα κληρονομίας ἐπὶ τῆς λοιπῆς περιουσίας (Ἀπόφ. 2984 Ἐφετείου Ἀθηνῶν καὶ 165 καὶ 735/1838 Ἀρείου Πάγου).

Λαμία καὶ Ἀμφισσα.

Τὰ προικῶα ἐπωλοῦντο δι' ἰδιωτικοῦ ἢ δημοσίου ἐγγράφου καὶ ἀντικαθίσταντο διὰ τοῦ αὐτοῦ τρόπου (Ἀπόφ. 1980 καὶ 2435 Ἐφετείου Ἀθηνῶν).

Ἀθηναί.

Οἱ σύζυγοι ἠδύναντο νὰ πωλῶσιν, ἐκ συμφώνου, προικῶον κτῆμα ἐνώπιον συμβολαιογράφου καὶ μαρτύρων, ἄνευ ἀντικαταστάσεως (Ἀπόφ. 2654 Ἐφετείου Ἀθηνῶν 12 καὶ 3798/1840 Ἀρείου Πάγου).

997

1854. Πουγιουρτί Ἰσμαήλ Βαχμί πασᾶ, βαλῆ τῶν νήσων τοῦ Αἰγαίου, τῆς 6 Ἀπριλίου, πρὸς τοὺς δημάρχους τῆς νήσου Τήλου, ἐν 168, σ. 455.

(Διατάσσεται ἡ ἐξώσις τῶν Ἑλλήνων ὑπηκόων ἐκ τῆς νήσου. Ὅσοι παρὰμείνουσι θὰ θεωρηθοῦν ραγιάδες). Πρβλ. ἀριθ. 979.

998

1854. Ἀπόφασις, 24 Ἀπριλίου, Γενικῆς Συνελεύσεως Δημογεροντίας
Χίου,

περὶ λήψεως διαφόρων μέτρων πρὸς περιορισμὸν τῶν ἐξόδων τῆς Δημογεροντίας, ἐξ ἄρθρων
12, ἐν 385, σ. 244–246.

999

1855. «Πρακτικὸν περὶ καθηκόντων τινῶν τῆς Δημογεροντίας» Χίου,
ἀπὸ 1 Φεβρουαρίου,

ἐξ ἄρθρων 5, ἐν 385, σ. 231–232.

3. . . . οὐδεμία διαφορά, περὶ ἧς ἀπόφασις οὕτως ἐγκατεγράφη, δὲν δύναται νὰ μετα-
θεωρηθῇ ὑπὸ τῶν διαδόχων τῆς Δημογεροντίας, ἡτις ἐξέδωκεν τὴν ἀπόφασιν, ἐκτὸς ἂν
ἐγκρίνωσι τὴν μεταθεώρησιν ἐξ τῶν πολιτῶν, οἵτινες θέλουν ἐκλέγεσθαι ἐπὶ τούτῳ μόνον
χρησιμεύουσιν, ἅμα ἡ Δημογεροντία ἐγκαθιδρυθῇ. Τὴν ἐκλογὴν ταύτην θὰ κάμνουν μόνον
οἱ Δημογέροντες.

4. Ὁ ἀριθμὸς τῶν μελῶν τῆς Γενικῆς Συνελεύσεως περιορίζεται εἰς 25. . . . Μέλη τῆς
Γενικῆς Συνελεύσεως εἶναι ἅπαντες οἱ προϋπάρχοντες Δημογέροντες, οἱ κατὰ καιρὸν
Πρωτομαῖστορες καὶ τοσοῦτοι ἄλλοι, ὅπερ ἀπαιτεῖται, ἵνα συμπληρωθῇ ὁ ἀριθμὸς τῶν
25. Οὐδεὶς μὴ Δημογέρον ἢ μὴ Πρωτομαῖστρος δύναται νὰ προσδιορισθῇ ὡς μέλος τῆς
Συνελεύσεως, ἄνευ τῆς γραμμωδοτήσεως καὶ συγκαταθέσεως ἐξ εὐπρόσληπτων συμπολιτῶν»

1000

1855. Γράμμα πΚ., τῆς 17 Ἰανουαρίου,
ἐν 178, σ. 233.

« . . . ἡ αἵτησις ἀναγνωρίσεως γάμου ὀρθοδόξου μετὰ διαμαρτυρομένης οὐκ ἐφάνη ἀπά-
δουσα τῇ προνοητικῇ οἰκονομίᾳ τῆς Ἐκκλησίας . . . ἄλλως τε καὶ τῆς γαμικῆς ταύτης
συναφείας τελεσθείσης ἅπαξ, οὐκ εὐχερὴς ἡ διάλυσις . . . ».

1001

1855. Ἀχτυναμὲς ὑπὲρ πΚ. Κυρίλλου Ζ',
ἐν 452, τ. 5, σ. 162.

1002

1855. Ὑπόμνημα, ἀπὸ 13 Μαΐου, τοῦ Ἀαλῆ πασᾶ πρὸς λόρδον Cla-
renton,

ἐν 452, τ. 5, σ. 156. Πρβλ. 451, σ. 23.

« . . . τὰ πατριαρχεῖα . . . συγκεντρώνουν τοιοῦτο σύμπλεγμα πολιτικῶν καὶ θρησκευτι-
κῶν δικαιωμάτων, οὕτως ὥστε δύναται τις εἰπεῖν, ὅτι, ἐκτὸς τῆς πολιτικῆς ἐξουσίας, ἣν
μόνη ἡ τουρκικὴ ἐξουσία ἀσκεῖ, οἱ Χριστιανοὶ διοικοῦνται, δικάζονται καὶ διευθύνονται
μᾶλλον ὑπὸ χριστιανικῆς ἢ τουρκικῆς ἐξουσίας ».

1003

1856. Ἐγγραφον πΚ. Κυρίλλου Ζ', τῆς 6 Νοεμβρίου, πρὸς τὴν Βουλὴν
τῆς Σάμου,

δι' οὗ διαμαρτύρεται διὰ τὴν ὑπαγωγὴν τῶν ὑποθέσεων χειροτονιῶν ἱερέων, διαζυγίων καὶ ἀφοριστικῶν γραμμάτων εἰς ἐπιτροπὴν ἐκ λαϊκῶν, προεδρευομένην ἀπλῶς ὑπὸ τοῦ ἀρχιερέως, ἐν 366, σ. 452.

1004

1856. Χάττι-χουμαγιούν, τῆς 18 Φεβρουαρίου,
δι' οὗ ἐπεδιώχθη νὰ προληφθῇ ἡ διὰ τῆς ἐπικειμένης Συνθήκης τῶν Παρισίων (18 Ἰουνίου) ἐπιβολὴ ἐγγυήσεων ὑπὲρ τῶν χριστιανῶν ὑπηκόων, ἐν 260, σ. 21-39, ἐν 36, τ. III, σ. 83-88, ἐν 133, σ. 79-82, ἐν 12, σ. 38-47. Πρβλ. ἀριθ. 1031, κατωτέρω.

«Α'. Αἱ . . . ὑποσχεθεῖσαι ἐγγυήσεις πρὸς ὅλους τοὺς ὑπηκόους τοῦ Κράτους μου, ἄνευ διακρίσεως τάξεως ἢ θρησκευάματος, διὰ τοῦ Χάττι-σερίφ τοῦ Γκιουλχανέ (Γ1839) διὰ τὴν ἀσφάλειαν τῆς ζωῆς καὶ τῆς περιουσίας των καὶ τὴν διατήρησιν τῆς τιμῆς των, ἐπαναφέρονται καὶ καθιεροῦνται ἐκ νέου . . .

Β'. Πᾶσαι αἱ πνευματικαὶ προνομίαι καὶ ἀτέλεια . . . ἀναγνωρίζονται καὶ διατηροῦνται ἐν ἰσχύϊ . . . Αἱ ἐξουσίαι, αἱ ἐπὶ Μεράμεθ τοῦ κατακτητοῦ καὶ τῶν διαδόχων αὐτοῦ παραχωρηθεῖσαι τοῖς πατριαρχαῖς καὶ ἐπισκόποις τῶν χριστιανικῶν θρησκευμάτων, θέλουσι τεθῇ ἐν ἁρμογίᾳ πρὸς τὴν νέαν κατάστασιν . . . Ἡ ἀρχὴ τοῦ ἰσχυροῦ διορισμοῦ τῶν πατριαρχῶν . . . θέλει ἀκριβῶς ἐφαρμοσθῇ . . .

Γ'. Οἱ προαιρετικοὶ ἔρανοι αἱ διδόμενοι ἤδη τῷ Κλήρῳ, καταργοῦνται ὁλοσχερῶς, ἀντὶ αὐτῶν δὲ θέλει χορηγηθῇ δωρεάν ἐπιχορηγήσεις εἰς τοὺς πατριαρχὰς καὶ τοὺς ἀρχηγοὺς τῶν κοινοτήτων . . . Οὐδεμίαν . . . προσβολὴν θέλει ἐπαχθῇ εἰς τὴν κινητὴν καὶ ἀκίνητον περιουσίαν τοῦ χριστιανικοῦ Κλήρου. Ἡ διοίκησις τῶν ἐθνικῶν ὑποθέσεων τῶν χριστιανικῶν καὶ ἄλλων μὴ μουσουλμανικῶν Κοινοτήτων θέλει τεθῇ ὑπὸ τὴν προστασίαν συμβουλίων, οὗ τὰ μέλη θέλουσιν ἐκλεχθῇ ἐκ τε τοῦ Κλήρου καὶ τῶν λαϊκῶν ἐκάστης Κοινότητος.

ΙΣ'. Πᾶσαι αἱ ἐμπορικαὶ καὶ ποινικαὶ ὑποθέσεις, αἱ ἀναφυόμεναι μεταξὺ μουσουλμάνων καὶ ὑπηκόων χριστιανῶν ἢ ἄλλων μὴ μουσουλμάνων, ἢ μεταξὺ ὑπηκόων χριστιανῶν καὶ ἄλλων μὴ μουσουλμάνων, διαφόρων δογμάτων, θέλουσιν ἀνατίθεσθαι εἰς μικτὰ δικαστήρια . . .

ΙΖ'. Αἱ δίκαι αἱ ἀφορῶσαι πολιτικὰς ὑποθέσεις (ἀστυκὰ δικαιώματα) θέλουσι δικάζεσθαι κατὰ τὸν ἱερὸν νόμον καὶ τοὺς κανονισμούς, ἐν τοῖς μικτοῖς δικαστηρίοις τῶν νομῶν καὶ τῶν ἐπαρχιῶν . . .

ΙΗ'. Αἱ εἰδικαὶ δίκαι, οἷαι αἱ περὶ κληρονομίας, εἴτε μεταξὺ δύο χριστιανῶν εἴτε μεταξὺ δύο ἄλλων ὑπηκόων μου, μὴ μουσουλμάνων, δύνανται, τῇ αἰτήσει τῶν διαδίκων, νὰ παραπεμφθῶσιν ἐνώπιον τῶν πατριαρχῶν, τῶν ἀρχηγῶν τῶν κοινοτήτων καὶ τῶν συμβουλίων τῶν κοινοτήτων τούτων . . .

ΚΗ'. Ὅπως οἱ νόμοι οἱ διέποντες τὴν ἀγοράν, τὴν πώλησιν καὶ τὴν κατοχὴν τῶν ἀκινήτων κτημάτων εἰσὶ κοινοὶ δι' ὅλους τῆς βασιλείας μου τοὺς ὑπηκόους, οὕτως ἐπιτρέπεται καὶ τοῖς ξένοις τὸ κατέχειν ἀκίνητα, συμμορφούμενοι μὲ τοὺς νόμους τοῦ τόπου . . .

ΚΘ'. Οἱ φόροι, ἀπαιτητοὶ παρ' ὅλων τῶν ὑπηκόων ἡμῶν, θέλουσιν εἰσπραττεσθαι κατ' ἰσηγορίαν, ἄνευ διακρίσεως τάξεως ἢ θρησκείας . . . ».

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

1005

1856. Συνθήκη Παρισίων, ἐξ ἄρθρων 34, τῆς 30 Ἰουνίου, ἥς τὸ ἄρθρ. 9 ἐπικυροῖ τὸ ἀνωτέρω χάττι-χουμαγιούν, ἐν 436, III, σ. 70-79.

1006

1859. Προκήρυξις, 25 Μαΐου, Διοικητοῦ Κρήτης Μουσίρη Χουσνῆ πασᾶ,
περὶ ποινικῶν διατάξεων, ἐν 359, σ. 136-137.

1007

1859. Νόμος ΞΕ' τῆς 3 Ἰουλίου, τῆς Πολιτείας Σάμου, περὶ συστάσεως προικός,
ἐν 325, σ. 107-108.

«1. Πάντες οἱ πρὸς σύστασιν προικὸς συμφωνοῦντες ἢ ὑποσχόμενοι, εἰσὶν ὑπόχρεοι εἰς τὴν ἀσφάλειαν καὶ τὴν ἀπόδοσιν τῶν συμφωνηθέντων ἢ ὑποσχεθέντων ἀντικειμένων.

2. Ἡ σύστασις τῆς προικὸς διὰ τὰ εἶναι ἰσχυρὰ ἐνώπιον τῶν δικαστηρίων, ἀπαιτεῖται τὰ γίνηται ἐγγράφως, εἴτε ἐνώπιον συμβολαιογράφου, διὰ τακτικῶν συμβολαίων, κατὰ τύπους συντεταγμένου, εἴτε καὶ δι' ἀπλῆς μόνης σημειώσεως, προσηκόντως ὑπογεγραμμένης ὑπὸ τοῦ προικοδότου, ἢ τῶν προικοδοκῶν ἐν καιρῷ τοῦ γάμου καὶ ὑπὸ τοῦ ἱερέως. Ἐντός δὲ 15 ἡμερῶν τὰ συντάσσεται τακτικῶν προικοσυμφωνία.

3. Ἡ προῖξ δύναται τὰ συσταθῆ ἀπὸ μέρους μὲν τῶν γονέων καὶ μετὰ τὸν γάμον, ἀπὸ μέρους δὲ τῆς μελλονύμφου, ἐὰν αὕτη ἔχῃ ἰδίαν περιουσίαν, μόνον πρὸ τοῦ γάμου, οὐχὶ δὲ μετὰ ταῦτα, ὅτε δὲν ἐπιτρέπεται τὰ συσταθῆ, οὔτε τὰ ἀξιοθῆ προῖξ ἀπὸ μέρους αὐτῆς.

4. Ἐὰν πατὴρ καὶ μήτηρ συστήσωσιν ἐκ συμφώνου προῖκα, χωρὶς τὰ κάμωσι διάκρισιν τοῦ μέρους, ὅπερ προσφέρει ἕκαστος, αὕτη ἐννοεῖται ὡς συσταθεῖσα ἐξ ἴσων μερῶν. Ἐὰν ἡ προῖξ συνεστήθῃ ὑπὸ μόνον τοῦ πατρὸς, ἐξ ὑπαρχόντων πατρικῶν καὶ μητρικῶν, ἡ μήτηρ, καίτοι παροῦσα εἰς τὴν συμφωνίαν, οὐδόλως ὑποχρεοῦται εἰς τὴν καταβολήν, καὶ ἡ προῖξ θέλει μένει ὀλοσχερῶς εἰς βάρος τοῦ πατρὸς.

5. Ἄν καὶ ἡ προικισθεῖσα θυγάτηρ ὑπὸ τῶν γονέων τῆς κέκτηται ἰδιά της ὑπάρχοντα, ἅτινα νέμονται οὗτοι, ἡ προῖξ ὁμως λαμβάνεται ἀπὸ τῶν ὑπαρχόντων τῶν συνιστώντων τὴν προῖκα, ἐὰν δὲν ὑπάρχῃ ἐναντία συμφωνία».

1008

1860. Βεράτιον πΚ. Ἰωακεῖμ Β',
ἐν 261, Γ', σ. 2739-2749, ἐν 260, σ. 24-33 καὶ ἐν 12, σ. 47-58.

1009

1861. Ἐγκύκλιος Μ. Βεζύρη, σχετικὴ πρὸς τὴν κληρονομικὴν διαδοχὴν
τῶν χριστιανῶν,
ἐν 460, τ. 1, σ. 283. Πρβλ. 406, σ. 152, σημ.

1010

1861. Καταστατικόν, 22 Ἰαν., Δημογεροντίας Διδυμοτείχου, ἐν 124, σ. 212–216.

1011

1861. Ὁ διοικητὴς Θάσου Τζαφέρ βέης πρὸς τοὺς προεστούς, προκρίτους καὶ κατοίκους τοῦ χωρίου Μαριές τῆς Θάσου, ἐν 391, σ. 118.

«Εἰς τὴν νῆσον πρὸ πολλοῦ ὑπῆρξεν συνήθεια νὰ λαμβάνουν κορίτσια διὰ τῆς βίας καὶ ἀπάτης καὶ ἄνευ τῆς συγκαταθέσεως τῶν γονέων των . . . Πρὸς ἀποφυγὴν ἐτέρων τοιούτων δυστυχημάτων . . . οὐδεὶς δύναται νὰ ἀρπάσῃ τὴν ἀρραβωνιστικὴν του, ἔστω καὶ νὰ ἀγαπᾷ αὐτόν, ἄνευ τῆς συγκαταθέσεως τῶν γονέων της . . . Ὁ τολμήσας δὲ νὰ πράξῃ τουναντίον, ἐκεῖνος θὰ παιδεύεται αὐστηρῶς, κατὰ τὸν νόμον, καὶ θὰ ἐξορίζεται τῆς πατρίδος. Ἐπίσης καὶ οἱ ἱερεῖς νὰ προσέχωσι πολὺ, ἵνα μὴ ὑποπίπτωσι καὶ καταδικάζωνται δι' ὅπου δεῖ . . . ».

1012

1861. Φιρμάνιον ὑπὲρ τῆς Σάμου, ἐρμηνευτικὸν τοῦ φιρμανίου τοῦ 1832, ἐν 451, σ. 64. Προβλ. ἀνωτέρω ἀριθ. 823.

1013

1861. Ὁργανισμὸς τῆς Κοινότητος Χίου («Κῶδιξ τοῦ Κοινοῦ»), ἀπὸ 27 Σεπτεμβρίου, ἐξ ἄρθρων 52, ἐν 385, σ. 232–244 καὶ ἐν 374, σ. 121–131.

1014

1862. «Γενικοὶ Κανονισμοὶ» τοῦ Οἴκουμ. Πατριαρχείου, ἐξ ἄρθρων 15, ἐν 261, Γ', σ. 2773–2776 καὶ ἐν 81.

1015

1862. Φιρμάνιον, διὰ τοῦ ὁποίου ἀπαγορεύεται ἀπολύτως καὶ διώκεται τὸ ἔθιμον τῆς ἐκδικήσεως (βεντέτας), «τὴν ὁποίαν ἐξακολουθοῦν νὰ ἐφαρμόζουν ἀκόμη ἀμαθεῖς τινες κάτοικοι τῆς Ροῦμελης», κατὰ τῶν δραστῶν ἐπιβάλλεται ἡ θανατικὴ ποινὴ. Μνημ. ἐν 32, σ. 550.

1016

1862. Ἀπόφασις ἀρχιερατικοῦ Κριτηρίου Καστελλορίζου, περὶ κληρονομικῆς διανομῆς,

ἐν 299, σ. 391–392.

«... ἐνέκριναν καὶ ἀπεφάσισαν, σύμφωνα μὲ τοὺς τύπους τῶν Ἱερῶν Νόμων, ... τὸ κτῆμα τοῦ ἀποβιώσαντος νὰ γίνῃ εἰς τρία μερίδια, τὸ ἐν μερίδιον διὰ μνημόσυνά του, ἐν μερίδιον ὁ πατὴρ του καὶ ἐν μερίδιον ἡ γυνή (του). ... ἐπαρτήρησαν καὶ ἔθιμόν τι τῆς πατρίδος ... ἀποφάσισαν ... ὁμογνώμως, ὅτι ἂν οἱ ἄνωθεν κληρονόμοι ἤθελεν πωλήσωσι τὸ ὀσπήτιον τοῦ ἀποθανόντος, ὑποχρεοῦνται νὰ προτιμήσωσι τὴν συγγενῇ τοῦ ἀποθανόντος Ε.Μ., νὰ τὸ ἀγοράσῃ ἀπὸ ὅ,τι θὰ ἐκτιμηθῇ 1000 γρόσια ὀλιγώτερον, πλησιαστής μόνον οὕσα διὰ τὴν ἀγορὰν καὶ οὐχὶ νὰ εἰσέλθῃ κατὰ τὸν νόμον, εἰς τὴν κληρονομίαν ...».

1017

1862. Ἀπόφασις ἀρχιερατικοῦ Κριτηρίου Καστελλορίζου, περὶ κληρονομικῆς διανομῆς,

ἐν 299, σ. 394.

«... ἐνεκρίθη νὰ διατηρηθῇ καὶ νὰ ὑποστηριχθῇ κατὰ τὸν Ἀρμενόπουλον ἡ Νεαρά τοῦ κυροῦ Ἀθανασίου, περὶ κληρονομίας κεφάλαιον, δηλονότι ... ἐνεκρίθη ἐκ τοῦ τιμήματος (τῆς κληρονομικῆς οἰκίας) νὰ λάβῃ ἐν τρίτον ὁ πατὴρ τοῦ ἀποθανόντος, ἐν τρίτον τὰ Μνημόσυνά του καὶ ἐν τρίτον ἡ γυνή του ...».

1018

1862. Ἀπόφασις ἀρχιερατικοῦ Κριτηρίου Καστελλορίζου, περὶ κληρονομικῆς διαφορᾶς,

ἐν 299, σ. 395.

«... ἐκ τοῦ τιμήματος (τῆς κληρονομικῆς οἰκίας), ἀφοῦ ἀφηρεθῶσι ὅσα ἔξοδα ἔκαμεν ὁ σύζυγος εἰς τὰ μνημόσυνά της, τὰ ὑπόλοιπα τοῦ τιμήματος αὐτοῦ νὰ διανεμευθῶσι ἴσα εἰς ὅλους τοὺς ἀνταδέλφους. Ἐννοεῖται ὅτι καὶ ὁ σύζυγος ... εἰσέρχεται ἴσα καὶ αὐτὸς μὲ τοὺς ἀδελφούς εἰς τὴν κληρονομίαν ...».

1019

1862. Ἀπόφασις ἀρχιερατικοῦ Κριτηρίου Καστελλορίζου, περὶ λύσεως ἀρραβῶνος,

ἐν 299, σ. 399.

«... ἐπειδὴ ἄνευ ἀποχρώσεως αἰτίας, προτοῦ νὰ παρουσιασθῇ εἰς ἀρμοδίαν Ἀρχὴν νὰ διαλύσῃ τὸν ἀρραβῶνα, ὁ ρηθεὶς Ν. ἀρραβωνίσθη μὲ ἄλλην, διὰ τοῦτο καὶ κατεδικάσθη νὰ ἀποζημιώσῃ (τὸν τέως πενθερόν) ἀνυπερθέτως γρόσια χίλια πεντακόσια ...».

1020

1862. Ἀπόφασις ἀρχιερατικοῦ Κριτηρίου Καστελλορίζου, περὶ διανομῆς κληρονομικῶν πραγμάτων,

ἐν 299, σ. 402–403.

«... τὰ ὅποια, τὰ μὲν 3 λοῖζια (εἰκοσόφραγκα) ἔδωκεν ὁ ἀνὴρ της πρὸς αὐτὴν δι' ἀρρα-

βῶνα καὶ (ἓνα ζευγάρι) πελεζίκια (= βραχιόλια) διὰ ὑπόβολον ἦτοι ἀργαννίκι καὶ τὰ ἅγια Κωνσταντινάτα προγαμιαίαν τῆς δωρεάν, ἅτινα ἔμειναν εἰς τὴν γυναῖκα, κατὰ τὰ ἔθιμα καὶ κατὰ τὸν Νόμον . . .».

1021

1864. Ἀναφορὰ ἀπὸ 12 Ἰανουαρίου, μ. Γ υ θ ε ί ο υ Ἰωσήφ πρὸς τὴν Ἱ. Σύνοδον, ἐν 336, σ. 107.

« . . . συνειθίζουσι τινὲς ἐνταῦθα . . . ἐκεῖνοι δηλονότι τῶν ὁποίων αἱ νόμιμοι σύζυγοί των μένουσι στεῖραι καὶ δὲν γεννῶσι αὐταὶ διόλου τέκνα καὶ ἐκεῖναι τῶν ὁποίων γεννῶσι μόνον θήλεα, οὐχὶ δὲ ποσῶς ἄρρενα, πρὸς τὸν σκοπὸν ὅμως τοῦ νὰ ἀποκτήσωσιν αὐτοὶ καὶ τέκνα ἄρρενα καὶ νὰ τὰ ἀφήσωσιν ὡς κληρονόμους των (διότι καὶ τὰ θήλεα δὲν τὰ θεωροῦσι ποτὲ αὐτοὶ ἐνταῦθα καὶ ὡς κληρονόμους των) συνειθίζουσι, λέγω, οὗτοι τότε, νὰ παραλαμβάνωσι καὶ δευτέρας γυναῖκας ἔπειτα εἰς τὰς οἰκίας των, τῇ συγκαταθέσει καὶ τῶν γονέων ἀμφοτέρων αὐτῶν καὶ τῶν λοιπῶν συγγενῶν των, τῇ συγκαταθέσει δὲ ἐνίοτε καὶ αὐτῶν τῶν νομίμων γυναικῶν αὐτῶν, διὰ τῆς βίας ἢ καὶ ἐκουσίως αὐτῶν ἐν τῇ ἀπελπισίᾳ των καὶ οὕτω συνοικοῦσιν αὐτοὶ καὶ μετ' αὐτῶν καὶ συζῶσιν ὡς ἀνὴρ καὶ γυνὴ παρανόμως. Ἐὰν ὅμως εὐρίσκουσι καὶ ἱερέα τινα καὶ τοὺς ἐκλογῇ καὶ αὐτὸς εἰς γάμον κοινωνίας κρυφίως καὶ ἐν παραβύστῃ, τοῦτο δὲν εἶναι δυνατόν ποτὲ καὶ νὰ ἀποδειχθῇ καὶ νὰ βεβαιωθῇ ἐνταῦθα . . . » (Ἐπισυνάπτεται κατ'ἀριθμὸν 30 παρανόμως συζώντων ζευγῶν τῶν δήμων Δαγίας, Κολοκυνθίου, Μαγαζίου, Καρποπόλεως, Γυθείου).

1022

1864. Πρακτικόν, ἀπὸ 8 Φεβρ., περὶ ἐθίμων Κ α ρ π ά θ ο υ, ἐκ κεφ. ἔξ, ἐν 250, σ. 14–25 καὶ ἐν 130, VIII, σ. 564–573.

Α' — Περὶ προικοσυμφώνων, Β' — Περὶ κληρονομικῶν δικαιωμάτων, Γ' — Περὶ ὀρφανικῶν, Δ' — Περὶ ὁμολογιῶν, Ε' — Περὶ πτωχεύσεως, Σ' — Περὶ πωλητηρίων.

1023

1865. Βεράτιον ὑπὲρ ἀρχιεπ. Κ ύ π ρ ο υ Σωφρονίου Γ', ἐξ ἄρθρων 45, ἐν 84, σ. 136–143.

1024

1865. Γράμμα συνοδικὸν πΚ. Σωφρονίου Γ', πρὸς τὸν Κλῆρον καὶ Χριστιανοὺς Κ ρ ῆ τ α ς, κατὰ τῆς ἀδελφοποιίας, ἐν 362, σ. 466–467.

1025

1865. Πρακτικόν, ἀπὸ 6 Ἀπριλίου, κατοίκων χωρίου Εὐφημιανὰ τῆς Χ ί ο υ,

ἐπὶ διαφόρων ἀγρονομικῶν καὶ ἀγορανομικῶν θεμάτων, ἐν 161, σ. 72–73.

«...Κανεῖς ἀπὸ τοὺς χωρικοὺς μας νὰ μὴν ἔχῃ δικαίωμα νὰ ἀγοράζῃ χοντρικῶς, ὅταν ἔλθῃ πρᾶγμα μουσούρικο μέσα εἰς τὸ χωρίον μας, ἐκτὸς μόνον ὅταν ἀπεράσουν 24 ὥρες· καὶ εἰς τοῦτο ὁ ἀπειθὴς νὰ πληρώνῃ διὰ πρόστιμον γρόσια 25...». Πρβλ. ἀριθ. 1032.

1026

1866. Συμφωνητικὸν ἀπὸ 6 Ὀκτ. περὶ διορισμοῦ δραγατῶν τοῦ χωρίου
Εὐφημιανὰ τῆς Χίου,

ἐν 161, σ. 64–65.

(Ἐὰν ὁ δραγάτης ἀποκρύψῃ κλέπτῃ) «χάνει τὸ μηνιαῖον του». (Ἐὰν οἱ ἐπίτροποι τοῦ χωρίου ἀποκρύψουν τὸν προσαχθέντα ὑπὸ τῶν δραγατῶν κλέπτῃ, «τότε θὰ τοὺς διπλώσουν τῶν δραγατῶν τὸ μηνιάτικο»... «Ἐὰν οἱ δραγάτες πιάσουν ἐξαπολυτὸ ζῶον, κατὰ πρώτην φορὰ θὰ πληρώνεται τὸ δραγατίκι τους, κατὰ τὴν ταρίφαν...» (Ἐν ἐπαναλήψει διπλασιάζεται, τριπλασιάζεται κλπ. τὸ πρόστιμον)... «Τὴν νύκτα ἐὰν εὐροῦν κανένα ἔξω εἰς τὰ χωράφια καὶ νὰ ἦσαν δυὸ ὥρες τῆς νυκτός, τότες θὰ τὸν φέρουν μέσα καὶ νὰ παιδεύεται κατὰ τὴν ταρίφαν καὶ κατὰ νόμους»...

1027

1866. Προικοσύμφωνον, ὑπ' ἀριθ. 1630, συμβολαιογράφου Κ α λ α μ ῶ ν

Β. Κοκκίνου,

περιέχον περίπτωσιν ἀγρικίου ἢ παλληκαριάτικον γυναικὸς ἐρχομένης εἰς 3^{ον} γάμον, κατόπιν χηρείας, μετ' ἀνδρὸς ἀγάμου καὶ κατὰ τρία ἔτη νεωτέρου, ἐν 139, σ. 330–333. Πρβλ. ἐν 93.

1028

1867. Κανονισμός, τῆς 12 Δεκεμβρίου, τοῦ Συμβουλίου τῆς μητροπόλεως
(Κ ῶ) καὶ χρέη αὐτοῦ,

ἐν 189, Β', σ. 120–121.

Α'. α'. Τὸ Συμβούλιον τῆς Μητροπόλεως συνίσταται ἐκ τῶν κατὰ καιροὺς μελῶν τῶν πολιτικῶν Συμβουλίων ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ... μητροπολίτου... γ'. Τὸ εἰρημένον Συμβούλιον δικάζει συμβιβαστικῶς πᾶσαν ὑπόθεσιν μεταξὺ Χριστιανῶν ἐκ παντὸς μέρους τῆς Ἐπαρχίας. Εἰς δὲ τὰς συζυγικὰς ὑποθέσεις δικαιοματικῶς ἐκδίδει ἀπόφασιν, ἀναγνωρίζομένην καὶ παρὰ τῆς πολιτικῆς Ἀρχῆς, καθὼς καὶ εἰς ἐκείνας, αἵτινες, εἴτε κατ' αἵτησιν τῶν ἀναφερομένων, εἴτε ἀπλῶς ἤθελον ἀνατεθῇ παρὰ τῆς Διοικήσεως...

1029

1867. «Τὰ πρὸ δεκαετίας προνόμια τῆς νήσου Χίου»,

ἐν 205, σ. 76–79.

1030

1867. Κανονισμὸς τῶν ἀρραβόνων ἐν Σ ι α τ ί σ τ η,

ἐν 269, σ. 274.

Ἄρθρον Α'. Ἡ προῖκα δὲν χαλνᾷ καὶ ἐν καιρῷ ἐπιστροφῆς δὲν ἠμπορεῖ νὰ λείψῃ τὸ παραμικρόν, ἀλλ' ἐπιστρέφεται ὡς δίδεται, ἀφοῦ γίνῃ ἡ δικαία αὔξησις καὶ ἐλάττωσις.

Ἄρθρον Β'. Τὸ προικοσύμφωνον πρέπει νὰ συντάσσεται καὶ ὑπογράφηται ὑπὸ τοῦ ἐνορίτου ἱερέως καὶ νὰ μαρτυρῇται ὑπὸ ἀξιολύστον μαρτύρων.

Ἄρθρον Γ'. Νὰ τίθεται εἰς τὸ προικοσύμφωνον ἡ τιμὴ ἐκάστου ἐνδύματος καὶ πράγματος.

Ἄρθρον Δ'. Τὰ δῶρα τὰ ὁποῖα ἡ νέα ἐπὶ τοῦ γάμου προσφέρει εἰς τὰ πενθερικά της καὶ τοὺς συγγενεῖς αὐτῶν, ἐπειδὴ δὲν λογίζονται προῖκα, νὰ μὴ ἐγγράφονται εἰς τὸ προικοσύμφωνον.

Ἄρθρον Ε'. Χρεωστεῖ ὁ νέος νὰ φυλάττῃ σημείωσιν μὲ μαρτυρίας, τὰ ὅσα ἐκ τῶν δώρων καὶ τοῦ χειροφιλήματος συνάξῃ ἡ νέα χρήματα.

Ἄρθρον Σ'. Ὅταν οἱ γονεῖς προικίζουσι τὴν νέαν, ἢ μὲ χωράφιον, ἢ μὲ ἀμπέλιον, ἢ μὲ ὀσπῆτιον, χρεωστοῦσι νὰ ἐγγράφωσι τοῦτο εἰς ὄνομα τῆς θυγατρὸς των, μὲ τὸ προσῆκον ταπὶ ἢ χοτζέτι.

Ἄρθρον Ζ'. Τὸ λεγόμενον νάχτι, νὰ γράφεται ρητῶς εἰς ὄνομα τῆς νέας, ὁ δὲ νέος, λαμβάνων τοῦτο εἰς χειρὰς, νὰ δίδῃ ἀσφάλειαν . . .

Ὁ Σισανίου Ἀλέξανδρος ἀποφαίνεται.

1031

1867. Παρατηρήσεις ἐπὶ τῆς ἐκτέλεσεως τοῦ φερμανίου τῆς 18 Φεβρουαρίου 1856, ἐν 261, Α', σ. 40–50. Πρβλ. ἄνωτέρω ἀριθ. 1004.

1032

1867. Πρακτικόν, ἀπὸ 23 Ἀπριλίου, κατοίκων Κοινότητος Εὐφημιανῶν τῆς Χίου, περὶ ἀγρονομικῶν διατάξεων, ἐν 161, σ. 66–67. Πρβλ. ἄνωτέρω ἀριθ. 1025.

1033

1867. Γράμμα πΚ., τῆς 16 Δεκεμβρίου, ἐν 178, σ. 234.

« . . . ἐντέλλεται . . . τοὺς μὲν παλαιοὺς μικτοὺς γάμους παρέλθῃ ἐν σιγῇ, διαλύσῃ δὲ τὸν ἐσχάτως γενόμενον μικτὸν γάμον, ὡς παράνομον . . . ».

1034

1867. Πρακτικὸν Συνόδου πΚ., τῆς 24 Αὐγούστου, ἐν 178, σ. 233.

« . . . ὁ μικτὸς γάμος Ἀρμενίσσης γυναικὸς μετ' ὀρθοδόξου, τελεσθεὶς παρ' ὀρθοδόξου ἱερέως . . . ἐστὶν ἄκυρος καὶ μηδόλως γεγεννημένος . . . ».

1035

1868. Ἐγκύκλιος πΚ. Γρηγορίου Ζ', τῆς 12 Ἰουλίου, ἐν 70, Α', σ. 399–401 καὶ ἐν 300, σ. 364–367.

«... ἐντελλόμενοι... ὅπως ἀπὸ τοῦ νῦν καὶ εἰς τὸ ἐξῆς, ἐν ἐκάστη συγκροτήσει μνηστείας, ἥτις ὀφείλει νὰ γίνεται ἐπὶ παρουσία τοῦ ἱερατικῶς προϊσταμένου καὶ δύο τῶν προκριωτέρων τῆς ἐνορίας, ἐχόντων βεβαίως τῶν μνηστευομένων τὴν νόμιμον ἡλικίαν, προσδιορίζεται προθεσμία ἐξ μηνῶν, ἢ τὸ πολὺ ἐνὸς ἔτους μέχρι τῶν γάμων, οἵτινες δεόν ἵνα ἐκτελῶνται ἐξ ἅπαντος ἐν τῇ λήξει τῆς προθεσμίας ταύτης καὶ οὐχὶ περαιτέρω, τὰ δὲ λόγῳ ἀρραβῶνος διδόμενα ἀμοιβαίως ψιλὰ σύμφωνα, θέλουσι συνίστασθαι εἰς δακτυλίδια ἐξ ἐκατέρας τῶν μερῶν, ἀξίας ἀναλόγου τῆς καταστάσεως τῶν μνηστευομένων, καὶ αὐτὰ μόνον λογίζονται ὡς καθ' αὐτὸ ἀρραβῶν, ὅστις, ἐν περιπτώσει διαλύσεως τυχόν τῆς μνηστείας, ἔχει ἐπιστρέφεσθαι διπλάσιος παρὰ τοῦ μετανοοῦντος μέρους, λείψωσι δὲ ὅλως διόλου καὶ αἱ κατὰ τὸ διάστημα τῆς μνηστείας κακῶς ἐθιζόμεναι δωρεαί, τόσον παρὰ τοῦ μνηστῆρος, ὅσον καὶ παρὰ τῆς μνηστῆς, καθότι αἱ φιλοδοαί οὐδαμῶς λογίζονται ὡς ἀρραβῶν, καθὼς ἐπίσης καὶ τὰ ἐκ φιλοτιμίας ματαίως καὶ κατὰ τὸ δοκοῦν γινόμενα ἔξοδα καὶ φαγοπότια εἰς οὐδὲν μετροῦνται, οὔτε ἀπαιτοῦνται παντελῶς, μὴ γενομένου τοῦ γάμου. Ἐν τούτοις δέ, κατὰ τὴν ἡμέραν τῶν ἀρραβῶνων δεόν ἵνα συντάσσονται καὶ τὰ ἀμοιβαία προικοσύμφωνα... Πρὸ πάντων δὲ οἱ μνηστῆρες μηδὲν ἔχουσιν ἐλευθέραν τὴν εἴσοδον καὶ ἔξοδον, μηδὲ συναναστρέφονται καὶ συνδιασκεδάσκει μετὰ τῶν μνηστῶν αὐτῶν, ἐκτὸς ἐπισήμων καὶ ὠρισμένων ἐπισκέψεων...».

1036

1868. Κυβερνητικὴ διαταγή, ἀπὸ 8 Ὀκτωβρίου, δι' ἧς διετάχθησαν οἱ καδῆδες νὰ παύσουν ἀναμιγνύμενοι εἰς ὑποθέσεις θρησκευτικὰς τῶν χριστιανῶν, οἵαι αἱ περὶ διαθηκῶν καὶ προικοσυμφώνων. Μνημ. ἐν 177, σ. 380.

1037

1868. Ἐγκύκλιος πΚ. Γρηγορίου Ζ', περὶ τῶν περὶ τὸν γάμον ἀταξιῶν, ἐν 70, Α', σ. 404–406.

«... θεσπίζομεν... ἵνα ἀπὸ τοῦ νῦν καὶ εἰς τὸ ἐξῆς ὑπάρχωσι κεκωλυμένα καὶ παντάπασιν ἀσυγχώρητα τὰ ἐκ πορνείας συνοικέσια... Καλῶς δὲ γνωσκέτω ἐκάστη, ὅτι ἐκ τῆς τοιαύτης ἀπάτης καὶ παραπείσεως, οὐδὲν ὠφεληθήσεται, ἀλλὰ τὸ κοινὸν ὄνειδος καὶ τὴν ἀτιμίαν καὶ τὴν ἀνωφελῆ θερίσει μεταμέλειαν. Ἡ γὰρ Ἐκκλησία οὐδεμίαν ἀγωγὴν καὶ αἴτησιν κατηναγκασμένης στεφανώσεως παραδέχεται τοῦ λοιποῦ τῶν οὕτω παρεκτροπομένων νεανίδων. Ἀλλ' ὁ μὲν ἀκόλαστος ἀνὴρ, ὁ τολμήσων τοιοῦτον ἀπάτης ἀνοσιούργημα, ἀφοῦ ἐλεγχθῇ, παιδευθήσεται δι' αὐστηρᾶς σωματικῆς ποινῆς, ἐπὶ ἐν ὅλῳ ἔτος περιορισμένος καὶ καταναγκαστικῶς ἐργαζόμενος. Ἡ δὲ ἀπατηθεῖσα νεᾶνις ἐγκαταλειφθήσεται μετὰ τοῦ κοινοῦ ὄνειδους τῶν οἰκείων καὶ συγγενῶν...».

1038

1868. Βεράτιον ὑπὲρ ἀρχιεπισκόπου (ἡγουμένου) Σινᾶ καὶ Ραῖ-
θοῦς Καλλιστράτου,
ἐν 76, σ. 27–29.

1039

1868. Ὁργανικὸς Νόμος Κρήτης, Ἐν Χανίοις [1879].
Πρβλ. 361, σ. 223.

1040

1869. Κῶδιξ, ἀπὸ 18 Ἰανουαρίου, τῶν ἐθίμων Καλύμνου, περὶ προι-
κός, κληρονομίας καὶ σπογγαλιείας,
μνημ. ἐν 179, σ. 443–444. Πρβλ. κατωτέρω ἀριθ. 1042.

1041

1869. Ἐγκύκλιος, ἀπὸ 16 Ἰουνίου, μ. Πρεβέζης Σεραφεῖμ, περὶ
ἀρραβῶνος, βάσει πατριαρχικῆς ἐγκυκλίου,
ἐν 59, σ. 623.
«... Ζ'. Ἐν τῇ διαλύσει ἀρραβῶνος, μόνον τὸ τοῦ ἀρραβῶνος δακτυλίδιον θέλει δίδει
διπλοῦν ὁ μετανοῶν, τὰ δὲ ἄλλα συμβάντα ἔξοχα, εἰς φαγοπότια καὶ κεράσματα, θέλουν
λογίζεσθαι μηδέν, οὐδὲ ἡμποροῦν να απαιτῶνται...».

1042

1869. Κανονισμός, 18 Ἰανουαρίου, δικαιωμάτων καὶ ὑποχρεώσεων σπογ-
γαλιέων Καλύμνου,
«πλοιάρχων, δυτῶν, μαλσαπήδων, κωπάδων»,
ἐξ ἄρθρων 12, ἐν 174, σ. 342–346.

1043

1869. Πρακτικὸν Συνόδου πΚ., τῆς 21 Ἰουλίου,
ἐν 178, σ. 234.
«... ἡ Ἐκκλησία οὔτε ἐπιτρέπει τὴν συγκρότησιν τῶν λεγομένων μικτῶν γάμων, ...
ἀλλ' οὐδὲ λαβόντας χώραν ὅπωςδήποτε τοιοῦτους γάμους ἀναγνωρίζει...».

1044

1869. Προικοσύμφωνον τῆς Καρπάθου,
μνημ. ἐν 284, σ. 1, ὅπου γίνεται μνεῖα, ὅτι ὁ γαμβρὸς ἔλαβε «δικεβγενίκι του γρόσια ἐξ
χιλιάδας». Ἡ λ. (ταυτόσημος τῆς λ. γαμβρίκι) σημαίνει τὸ ἀπὸ τῆς πλευρᾶς τῆς νύμφης

διδόμενον πρὸς τὸν γαμβρὸν τίμημα πρὸς ἐξαγορὰν τῆς συγκαταθέσεώς του εἰς τὸν γάμον, ὅσας ἢ νύμφη ἐμειονέκτει τοῦ γαμβροῦ, λόγῳ ἡλικίας, ἢ ἐμφανίσεως, ἢ μορφώσεως, ἢ καὶ κοινωνικῆς τάξεως. Ἀντιστοίχως ὑπῆρχε καὶ τὸ νυμφίκι. Τὸ γαμβρίκι ἦτο θεσμὸς παρεμφερῆς πρὸς τὸ ἀλλαχοῦ ἰσχυρὸν παλληκαριάτικο.

1045

1869. Κανονισμός, ἀπὸ 20 Δεκεμβρίου, τῆς Δημογεροντίας Καλύμνου, ἀναλύεται διὰ μακρῶν, ἐν 367, σ. 182–189, ὅπου τονίζεται ἡ δημοκρατικότης τῶν διατάξεών του.

1046

1871. Γραπτὰ ἔθιμα Ἀστυπάλαιας, συνταχθέντα ἐν συνελεύσει τῶν Δημογερόντων, τῶν Προκρίτων καὶ τοῦ Κλήρου, καταχωρισμένα ἐν τῷ Κώδικι τῆς Μητροπόλεως, ἐν 250 καὶ ἐν 251.

«Α) Ἐν περιπτώσει ἀποβιώσεως τοῦ ἐνὸς μέλους τοῦ ἀπογονίου ἄνευ κληρονόμου κατιόντος, ὅλα τὰ κινητὰ ἢ ἀκίνητα πράγματα ἢ γαῖα, ὅσα ὁ ἀποθανὼν ἔλαβεν ὡς προῖκα, ἐπιστρέφονται, ἄνευ ἐξαιρέσεως τινός, εἰς τοὺς προῖκαστάς αὐτά, ἢ, ἐν ἐλλείψει αὐτῶν, εἰς τὰ τέκνα των, σύμφωνα μὲ τὸν παλαιὸν λόγον: «τὸ γαῖον εἰς τὸ γονικόν».

Β) Ἐν περιπτώσει καὶ ἢν ἤθελον ἀποβιώσει τὸ ἐν μέλος τοῦ ἀπογονίου καὶ ἤθελον ἐγκαταλείψει ἐν ἡ πλείονα τέκνα, τότε τὸ ἐπιζῶν μέλος, ὡς φυσικὸς κηδεμὼν τῶν ὀρφανῶν, ὀφείλει νὰ συγκαλέσῃ ὡς τάχιον, οἰκογενειακὸν συμβούλιον μετὰ τῶν πλησιεστέρων συγγενῶν τῶν ὀρφανῶν, διὰ νὰ προσδιορίσῃ ἀπὸ κοινῆς τοὺς κηδεμόνας τῶν ὀρφανῶν.

Γ) Πρώτιστον χρέος τῶν κηδεμόνων ὑπάρχει νὰ ἐξασφαλίσωσι τὴν ὑπαρξιν τῶν ὀρφανῶν, συνάμα δὲ καὶ τὴν καλὴν ἀνατροφὴν αὐτῶν.

Καὶ ἐὰν μὲν τὰ ὀρφανὰ δύνανται νὰ ἀπολαμβάνωσιν τὴν ἀπαιτουμένην περιθάλψιν καὶ ἐπιμέλειαν παρὰ τῷ ἐπιζῶντι γεννήτορί των, θέλουσι μείνει παρ' αὐτῷ, κατὰ προτίμησιν. Ἐὰν δὲ τὰ ὀρφανὰ δὲν εἶναι δυνατόν νὰ ἀπολαμβάνωσι τὰς ἀπαιτουμένας περιθάλψεις, ἢ ἐὰν ἡ ὑπαρξὶς των δὲν εἶναι ἐξησφαλισμένη παρὰ τῷ ἐπιζῶντι γεννήτορί των, τότε οἱ κηδεμόνες ὀφείλουσι νὰ ἐμπιστευθῶσι τὴν ἀνατροφὴν των εἰς ἐκεῖνον ἐκ τῶν πλησιεστάτων συγγενῶν των, ὅστις παρέχει πλήρη ἐμπιστοσύνην διὰ τὴν καλὴν ἀνατροφὴν καὶ ἀπαιτουμένην περιποίησιν τῶν ὀρφανῶν.

Δ) Ἄμα ἐξασφαλισθῶσι τὰ τῆς ἀνατροφῆς τῶν ὀρφανῶν, οἱ κηδεμόνες ὀφείλουσι νὰ ἐξετάσωσι καὶ τὰ τῆς περιουσίας αὐτῶν καὶ ἀφ' οὗ προσδιορίσωσι τὰ πρὸς συντήρησιν καὶ διατήρησιν αὐτῶν ἀπαιτούμενα ἔξοδα, ἐὰν μὲν ἡ περιουσία τοῦ ἀποθανόντος γεννήτορός των φέρῃ εἰσόδημα πλείοντερον τῶν ὅσων ἀπαιτοῦνται εἰς τὴν διατήρησιν αὐτῶν, τότε τὸ περισσεύμα τοῦτο θέλει παραδίδεται εἰς τὸ ἐκκλησιαστικὸν Ταμεῖον τῆς Νήσου μας, διὰ νὰ διαχειρίζηται ἐν γνώσει τῶν κηδεμόνων, ὑπὸ τῶν ἐκκλησιαστικῶν Ἐπιτρόπων, πρὸς ὄφελος τῶν ὀρφανῶν, τὸ δὲ περισσεύμα τοῦτο ἀνήκει εἰς τὰ ὀρφανὰ ὁμοῦ μὲ τὴν περιουσίαν τοῦ ἀποθανόντος γεννήτορός των, ἐὰν αὐτὰ ζήσωσιν. Ἐὰν ὁμως ἤθελον ἀποθάνει, ἢ περιουσία μεταβαίνει, ὡς εἴρηται, ἐκεῖθεν ὅθεν ἐδόθη, τὸ δὲ περισσεύμα λαμβάνει αὐτοδικαίως ὁ ἐπιζῶν γεννήτωρ αὐτῶν, ὡς κληρονομίαν ἀπὸ τὰ τέκνα του. Ἐὰν δὲ τοῦναντίον τὸ εἰσό-

δημα τῆς περιουσίας δὲν ἐπαρκῇ εἰς τὰ ἀπολύτως ἀναγκαῖα ἔξοδα τῶν ὀρφανῶν, τότε ὁ ἐπιζῶν γεννήτωρ ὀφείλει νὰ διατηρῇ τὰ τέκνα του αὐτὰ ἐκ τῆς ἰδίας του περιουσίας. Καὶ ἐὰν μὲν τὰ ὀρφανὰ ζήσωσιν, οὐδὲν δικαίωμα δύναται νὰ ἔχῃ ἀπέναντι τῶν ἐν λόγῳ τέκνων του διὰ τὰ ἔξοδα αὐτά, ἀλλ' ὀφείλει νὰ παραδόσῃ πρὸς αὐτὰ τὴν περιουσίαν τοῦ πατρὸς ἢ μητρὸς ἀνέπαφον. Εἰς περίπτωσιν ὅμως καθ' ἣν τὰ ὀρφανὰ ἤθελον ἀποβιώσει, τότε ὁ ἐπιζῶν γονεὺς δικαιούται νὰ λάβῃ ἐκ τῆς περιουσίας τοῦ ἀποθανόντος γεννήτορος τῶν ὀρφανῶν τὰ ἔξοδα, ὅσα πλέον τῆς εἰρημένης περιουσίας ἐγένοντο, τῇ ἐγκρίσει τῶν κηδεμόνων, χάριν αὐτῶν τῶν ὀρφανῶν.

Ε) Τὰ ὀρφανὰ, πρὶν συμπληρώσωσι τὸ εἰκοστὸν πρῶτον ἔτος τῆς ἡλικίας των, δὲν δύνανται νὰ διαθέσωσι τὴν περιουσίαν, ἣν ἐκληρονόμησαν ἀπὸ τοῦς γονεῖς των, κατὰ τὴν ἀρέσκειάν των, μετὰ τὴν συμπλήρωσιν ὅμως τοῦ εἰκοστοῦ πρώτου ἔτους τῆς ἡλικίας των, τότε δύνανται νὰ διαθέσωσι τὴν περιουσίαν αὐτῶν ὅπως βούλονται, ἐν περιπτώσει θανάτου των, ἐὰν οἱ προικίσαντες τοὺς γονεῖς αὐτῶν, ἢ τὰ τέκνα αὐτῶν, ἦτοι οἱ υἱοὶ καὶ αἱ θυγατέρες, δὲν ὑπάρχωσιν εἰς τὴν ζωὴν. Ἐὰν ὅμως ὑπάρχωσιν εἰς τὴν ζωὴν, τότε ἡ περιουσία αὐτῶν μεταβαίνει αὐτοδικαίως εἰς αὐτοὺς μετὰ τὸν θάνατον τῶν ὀρφανῶν.

Σ) Ὅπως τὰ ὀρφανὰ, οὕτω καὶ τὰ ἀνδρογύνα δὲν δύνανται νὰ διαθέσωσι κατὰ τὴν ἀρέσκειάν των τὴν προῖκα, ἣν ἀπὸ τοῦς γονεῖς των ἔλαβον, ἢ ἀπὸ ἄλλους συγγενεῖς των, διότι αὐτὴ ἀνήκει εἰς τοὺς κατιόντας κληρονόμους αὐτῶν, ἐν ἐλλείψει δὲ τοιούτων, ἡ περιουσία μεταβαίνει πρὸς ἐκείνους, οἵτινες ἔδωκαν αὐτήν, ἢ πρὸς τὰ τέκνα αὐτῶν, μόνον δὲ ὅσα ἐκέρδισαν οἱ ἴδιοι, δηλαδή τὸ πλεῖστον τῆς προίκας, δύνανται νὰ διαθέσωσιν, ὅπως βούλονται.

Ζ) Τόσον τὰ ἀνδρογύνα, ὅσον καὶ τὰ ὀρφανὰ, μετὰ τὴν συμπλήρωσιν τοῦ εἰκοστοῦ πρώτου ἔτους τῆς ἡλικίας των, δύνανται νὰ διαχειρίζονται περὶ ἧς γίνεται λόγος, κατὰ τὸ συμφερότερόν των, δηλαδή δύνανται καὶ νὰ διακρίνωσι ἐπὶ τῆς περιουσίας αὐτῆς καὶ νὰ ἐκποιῶσιν αὐτήν, ἐὰν θέλωσιν, εἴτε ὑπάρχουσιν αὐτοῖς ἀνάγκης, εἴτε μὴ, πάντοτε ὅμως μετὰ τὸν θάνατόν των, ἐὰν ἤθελε τοῖς μείνει περιουσία, θέλει εἶσθαι εἰς ἐνέργειαν τὸ παρὸν ἔθιμον.

Η) Εἰς περίπτωσιν καθ' ἣν ἤθελεν ἀποθάνει ἐν μέλος τοῦ ἀνδρογύνου ἄνευ διαθήκης καὶ εὐρέθη εἰς αὐτὸ περιουσία τις, ἣν ἐκέρδισεν αὐτὸς ὁ ἀποθανὼν καὶ δὲν ἔλαβεν ὡς προῖκα, τότε τὸ ἐπιζῶν μέλος τοῦ ἀνδρογύνου, τόσον ἀνὴρ ὅσον καὶ γυνή, εἰσέρχονται εἰς τὴν κληρονομίαν καὶ λαμβάνουσι μερίδιον τόσον, ὅσον ἤθελε λάβει εἰς τῶν ἀδελφῶν τοῦ ἀποβιώσαντος καὶ τὸ προῖον τῆς κληρονομίας αὐτῆς δύναται νὰ διαθέσῃ ὅπως βούλεται, ἐὰν δὲ ἔλθῃ εἰς ἕτερον γάμον. Ἐὰν ὅμως ἤθελεν ἔλθει εἰς ἄλλον γάμον, τότε τὴν κληρονομίαν αὐτὴν θέλει τὴν ἐπιστρέφει εἰς τοὺς γονεῖς ἢ τοὺς ἀδελφούς τοῦ ἀποβιώσαντος.

Θ) Αἱ προγαμιαῖαι δωρεαὶ ἀνήκουσιν εἰς τὸ μέλος ἐκεῖνο τοῦ ἀνδρογύνου εἰς ὃ ἐδόθησαν, εἰς περίπτωσιν ὅμως θανάτου, ἐὰν μὲν ὑπάρχῃ κληρονόμος, ἢ εἰς τὸν ἀποθανόντα δοθεῖσα δωρεὰ μένει ὡς κληρονομία εἰς τὰ τέκνα του, ἐὰν δὲ τουναντίον ὁ ἀποθανὼν δὲν ἔχῃ τέκνα, τότε ἐπιστρέφεται εἰς τὸν δόντα αὐτάς. Ἐπίσης καὶ πρὸ τοῦ μυστηρίου τοῦ γάμου, οἱ κατέχοντες δωρεὰς τοιαύτας ὀφείλουσι νὰ τὰς ἐπιστρέφωσιν εἰς τοὺς δόντας αὐτάς, ὑπὸ οἵονδήποτε ὄνομα καὶ ἂν ᾧσι δεδομέναι, δηλ. εἴτε ὡς ἀρραβῶν, εἴτε ὅπωςδήποτε ἄλλως, ἐὰν αὐτοὶ ᾧσι παραίτιοι τῆς διαλύσεως τοῦ ἀρραβῶνος. Ἐὰν δὲ παραίτιοι ᾧσιν οἱ δόντες αὐτάς, τότε μένουσιν εἰς τοὺς κατέχοντας αὐτάς καθ' ὁλοκληρίαν.

Ι) Πᾶσα διαθήκη μὴ συμφωνοῦσα μὲ τὸ ἐπικρατοῦν ἀρχαῖον τοπικὸν ἡμῶν ἔθιμον, τὸ

ἐνταῦθα ὡς ἀνωτέρω ἐκτεθέν, θέλει λογίζεσθαι ἄκυρος καὶ ἀνίσχυρος.

Τοῦτο τὸ τοπικὸν ἡμῶν ἔθιμον, τὸ ὑφ' ἡμῶν ἀπάντων ἀνέκαθεν παραδεδεγμένον, παρακαλοῦμεν ἀπάσας τὰς τοπικὰς καὶ ἐκκλησιαστικὰς Ἀρχάς, νὰ προστατεύωσι καὶ ὑπερασπίζονται πάντοτε καὶ νὰ δίδωσιν πρὸς αὐτὸ κῦρος καὶ ἰσχὺν Νόμον, νὰ καταδιώκωσιν ἐν περιπτώσει πάντα κάτοικον τῆς Νήσου ταύτης, ὅστις ἐπισηκῶν, ἤθελε τολμήσει νὰ καταπατήσῃ τὸ ἔθιμον τοῦτο.

Καὶ εἰς ἐνδειξιν τῆς γενικῆς ἀποδοχῆς πάντων ἡμῶν, ἐγράφη ἐν τῷ παρόντι Ἱεροῦ Ἐκκλησιαστικῷ Κώδικι καὶ ὑπεγράφη παρ' ἡμῶν σήμερον . . .

Οἱ Δημογέροντες . . . Οἱ Πρόκριτοι . . . Ὁ Ἱερός Κλήρος . . .».

1047

1871. Συνθήκη Λονδίνου.

1048

1871. Πρακτικὸν Συνόδου πΚ.,
ἐν 178, σ. 234.

« . . . Ἡ Ἐκκλησία οὐδέποτε ἐπέτρεψε τὴν συγκομίτην τῶν τῶν τῶν συνοικισίων ὀρθοδόξων καὶ δυτικῶν . . . ».

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

1049

1871. Διάταξις, ἀπὸ 12 Δεκ., συντεχνίας τῶν γεμενετζήδων Διδυμο-
τείχου,
ἐν 230, σ. 143.

« . . . ἰδὸν σημειῶναι ὅπου συμφωνήσαμε ἐσναφικῶς . . . καὶ ἀπὸ ἔξω ὅποιος μάστορης ταμπάης θὰ φέρῃ προῖμα χωρὶς νὰ ἐρωτᾷ, κρυφά, δὲν ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ πάσῃ σαράντα παραδιῶν προῖμα ὅποιος θέλει καὶ λαθῶσῃ καὶ πάσῃ προῖμα, νὰ εἶναι ὑπόχρεως νὰ δίνη πρὸς τόκο 1 λίρα ὀθωμανικὴ διὰ πτωχοῦς ».

1050

1872. Ὁρος τοπικῆς Συνόδου τῶν πατριαρχῶν Κπ., Ἀλεξανδρείας,
Ἀντιοχείας καὶ Ἱεροσολύμων,
καθ' ὃν οἱ Βούλγαροι ἐκηρύχθησαν σχισματικοὶ καὶ ἀπηγορεύθη αὐτοῖς πᾶσα ἐπιμιξία ἐκκλησιαστική, ἄρα καὶ γάμων, μετὰ τοῦ ὀρθοδόξου πληρώματος, ἐν 178, σ. 234–235.

1051

1873. Βεράτιον ὑπὲρ πΚ. Ἰωακείμ Β',
ἐν 174, σ. 130–139.

ΑΘΗΝΩΝ

1052

1873. Κανονισμὸς Δημογεροντίας Διδυμοτείχου, τῆς 17 Ὀκτ., ἐν 120, σ. 44–45.

1053

1874. Κυβερνητικὴ διαταγὴ, ἀπὸ 20 Νοεμβρίου, δι' ἧς διετάχθησαν οἱ καδῆδες νὰ παύσουν ἀναμιγνύμενοι εἰς ὑποθέσεις θρησκευτικὰς τῶν χριστιανῶν, οἷαι αἱ περὶ διαθηκῶν καὶ προικοσυμφώνων μνημ. ἐν 177, σ. 380.

1054

1875. Χάττι, τῆς 30 Νοεμβρίου.
Πρβλ. ἐν 429 καὶ ἐν 307, σ. 126.

1055

1876. Πρακτικὸν συνόδου πΚ., τῆς 18 Ἰανουαρίου, ἐν 178, σ. 236.

«... ἐνεκρίθη νὰ ἐπιτρέψῃ ἡ Ἐκκλησία τὰ τοιαῦτα μικτὸν συνοικέσιον, ἀπεφασίσθη ὁμῶς, πρὸς ἀποφυγὴν οὐσαφέστων συνεπειῶν... ἐὰ μὴν ἐν τῷ... ὅπως οἰκονομίσῃ ἀσφαλδέλιστα τὸ πρᾶγμα...».

1056

1876. Πρακτικὸν Συνόδου πΚ., τῆς 12 Ἀπριλίου, ἐν 178, σ. 236.

«... ὅπως εὐφήμως οἰκονομίσῃ τὸ πρᾶγμα, ἐπιτρέπων νὰ τελεσθῇ ὁ γάμος (δυτικοῦ μετὰ νεάνιδος ὀρθοδόξου) ὑπὸ ὀρθοδόξου ἱερέως, ὅπως πολλάκις τοῦτο γίνεται οἰκονομικῶς...».

1057

1877. Κανονισμὸς τῶν ἐν τῷ Ἀγίῳ Ὁρει μοναστηρίων, ἐξ ἄρθρων 153, ἐν 261, τ. 3, σ. 2803–2840.

1058

1877. Ἐγκύκλιος μ. Γερμανοῦ τῆς Ρόδου, πρὸς ἐπίτροπόν του ἐν Νι-
σύρῳ,
δι' ἧς «κανονίζει» τὰ τῆς μνηστείας καὶ τοῦ προικοσυμφώνου. «Εἰς δὲ τοὺς γάμους παύ-
εται ἡ κακὴ καὶ καταστρεπτικὴ συνήθεια τοῦ νὰ γίνονται τραπέζια καὶ λοιπὰ μάταια
ἐξοδα... Ὁ ἡμέτερος ἐπίτροπος, εἰς φανῇ τις ἐτοιμάζων τοιαῦτα τραπέζια καὶ ἄσκοπα
ἐξοδα, δὲν θὰ δίδῃ ἄδειαν γάμου...», ἐν 183, φ. 111, σ. 4.

1059

1877. Πρακτικὸν συνόδου πΚ., τῆς 7 Ἀπριλίου,
ἐν 178, σ. 236.

« . . . τὸ πατριαρχεῖον . . . δὲν ἀναγνωρίζει τοὺς μεταξὺ ὀρθοδόξων καὶ καθολικῶν γάμους,
τοὺς τελεσθέντας κατὰ τὸ λατινικὸν δόγμα . . . ».

1060

1877. Πρακτικὸν Συνόδου πΚ., τῆς 18 Ἰουλίου,
ἐν 178, σ. 236.

« . . . ὁ ὀρθόδοξος, νυμφευθεὶς δυτικῇ, δὲν εἶναι ἔγγαμος καὶ δύναται νὰ ἔλθῃ εἰς γάμον
κοινωνίαν μετὰ ὀρθοδόξου γυναικός . . . ».

1061

1877. Πρακτικὸν συνόδου πΚ., τῆς 3 Δεκεμβρίου,
ἐν 178, σ. 236.

« . . . ἡ Ἐκκλησία δὲν ἀναγνωρίζει τὸν γάμον ὀρθοδόξου μετὰ ἀομενοκαθολικῆς καὶ διὰ
τοῦτο ἀπαγορεύει εἰς τοὺς ἱερεῖς αὐτῆς τοῦ νὰ εὐλογήσῃ τοιοῦτους γάμους ὀρθοδόξου μεθ'
ἑτεροδόξου . . . ».

1062

1877 μέχρι 1916. Πρακτικὰ Πνευματικοῦ Συμβουλίου Κοινότητος Μαν-
δρακίου, τῆς νήσου Νισύρου.

κωδικοποιηθέντα, ἐν 182, φ. 75, σελ. 4. Πρβλ. 250, σ. 53-55.

« . . . Κεφάλαιον ΙΑ', περὶ τοπικῶν ἐθίμων.

ἄρθρ. 54. Ἡ πρωτοκόρη λαμβάνει ὅλην τὴν μητρικὴν περιουσίαν ὡς προῖκα· ἡ δευτερο-
κόρη λαμβάνει τὴν ἐπίκτητον (ἀγοραστήν) ἢ κληρονομικὴν περιουσίαν τοῦ πατρὸς· τὰ δὲ
λοιπὰ τέκνα λαμβάνουσι, κατ' ἐπιείκειαν, κτήματα τινὰ ἀσημάντου ἀξίας. Ἡ χρηματικὴ
περιουσία τοῦ πατρὸς δὲν δεσμεύεται ὑπ' οὐδενὸς ἐθίμου.

ἄρθρ. 55. Ἡ Χάρις. Κατὰ τὴν σύνταξιν τοῦ προικοσυμφώνου ὁ πατήρ, συνήθως δὲ
καὶ ἡ μήτηρ, δίδουσιν εἰς τὸν πρωτότοκον υἱὸν ἢ ἐκ τῶν καλλιτέρων κτημάτων αὐτῶν,
ὡς χάριν· ἀναγράφονται δὲ ταῦτα ἐν τῷ προικοσυμφώνῳ τῆς μελλονύμφου πρωτοκόρης.

ἄρθρ. 56. Ἡ πρωτοκόρη εἶναι ὁ μόνος κληρονόμος τῆς μητρὸς ἐπὶ τῶν ἀδιαθέτων καὶ
ἀπροικίστων κτημάτων αὐτῆς.

ἄρθρ. 57. Ἐγγαμον ἀδελφόν, ἢ ἔγγαμον ἀδελφήν, ἀποθανόντας ἀκλήρους, δὲν κληρονομεῖ
ὁ ἐπιζῶν σύζυγος, ἢ ἡ ἐπιζῶσα σύζυγος, ἀλλ' οἱ ἀναγκαῖοι κληρονόμοι αὐτῶν.

ἄρθρ. 58. Κατὰ τὴν σύνταξιν τοῦ προικοσυμφώνου, δύναται ὁ πατήρ ἢ ἡ μήτηρ ἢ καὶ
ἀμφότεροι, νὰ κρατήσωσι ὅσαδήποτε κτήματα θελήσουσιν, ἵνα νέμονται αὐτὰ διὰ βίου·
μετὰ θάνατον αὐτῶν περιέρχονται εἰς τοὺς προικιζομένους. Τὰ κρατούμενα κτήματα
καλοῦνται γερροντομοῖρι.

ἄρθρ. 59. Γυναικομοῖρι. Ἐν περιπτώσει ἀποβιώσεως ἀκλήρου τοῦ συζύγου, ἢ
ἐπιζῶσα σύζυγος λαμβάνει ὡς νόμιμον μοῖραν ἐκ τῶν ἀκινήτων κτημάτων αὐτοῦ, ὑπὸ
τὴν ἀπόλυτον κυριότητα αὐτῆς.

ἄρθρ. 60. Ἀνδρομοίρι. Ἐν περιπτώσει ἀποβιώσεως ἀκλήρου τῆς συζύγου, ὁ ἐπιζῶν σύζυγος λαμβάνει ὡς νόμιμον μοῖραν, ὑπὸ τὴν ἀπόλυτον κυριότητα αὐτοῦ, ἐν κτῆμα ἐκ τῆς ἀκινήτου περιουσίας τῆς συζύγου του, ἔστιν ὅτε κατ' ἐκλογὴν του.

ἄρθρ. 61. Οἱ προικισθέντες δὲν ὑπείσσερονται ὡς κληρονόμοι, οὐ μόνον εἰς τὴν τῶν ἀποβιώσαντων γονέων σωζομένην κληρονομίαν, ἀλλ' οὐδὲ εἰς τὴν τῶν ἀδελφῶν, ἐφ' ὅσον ὑπάρχουσι μὴ προικισθέντες.

ἄρθρ. 62. Ἐάν τις, ἀφ' οὗ προικίσῃ ἢ διαθήσῃ τὴν περιουσίαν αὐτοῦ, κρατήσῃ ἐξ αὐτῆς κτῆμά τι ἐπὶ χρέει, μετὰ τὸν θάνατον αὐτοῦ οἱ κληρονόμοι του δὲν ἔχουσι δικαίωμα ἐπὶ τοῦ κτήματος, ἀλλ' εἶναι τοῦτο ὑπόλογον διὰ τὸ χρέος.

ἄρθρ. 63. Ἡ προικισθεῖσα ὑπὸ τῆς μητρὸς αὐτῆς κόρη, δὲν ἔχει δικαίωμα νὰ ζητήσῃ κληρονομίαν, τοῦ δικαιώματος τούτου ἀνήκοντος τῇ ἐπιζώσῃ καὶ μὴ προικισθείσῃ ὑπὸ τῆς μητρὸς ἀδελφῇ.

ἄρθρ. 64. Προκειμένου λόγου περὶ πατρικῆς κληρονομίας, δὲν δικαιούται ἡ πρώτη ἀδελφή, οὐδὲ οἱ νόμιμοι κληρονόμοι αὐτῆς, νὰ λάβῃ μερίδιον ἐκ τῆς περιουσίας τοῦ ἀδιαθέτως ἀποβιώσαντος πατρός, ὡς προικισθεῖσα δι' ὀλοκλήρου τῆς μητρικῆς περιουσίας· οὐδὲ δύναται ὡσαύτως νὰ κληρονομήσῃ ἐκ τῆς τοιαύτης πατρικῆς περιουσίας, ἀνηκούσης εἰς ἀκλήρως ἀποθανόντα ἀδελφὸν αὐτῆς.

ἄρθρ. 65. Ὁ προικισθεὶς ὑπὸ τοῦ πατρός αὐτοῦ, δὲν ἔχει δικαίωμα, ἐφ' ὅσον ὑπάρχουσι καὶ ἄλλοι ἄρρενες κληρονόμοι ἀποϊκίστου, ἢ ἀποϊκίστος δευτεροκόρη, εἰς συμμετοχὴν κληρονομίας, καταλειφθείσης ἀδιαθέτως ἀπὸ τοῦ πατρός αὐτοῦ.

ἄρθρ. 66. Ἐν περιπτώσει προικίσεως τῆς δευτεροκόρης, ἡ ἀδιαθέτως πατρικὴ περιουσία περιέρχεται εἰς τοὺς ἄρρενας κληρονόμους.

ἄρθρ. 67. Τὸ γονικὸ στὸ γονικόν. Ἀποθνήσκει γυνὴ τις μετὰ τὸν τοκετόν· ἀποθνήσκει δὲ καὶ τὸ τέκνον μετὰ τὸν θάνατον τῆς μητρὸς· ἐν ᾧ, κατὰ τὸν νόμον, κληρονομεῖ ὁ πατὴρ τὸ τέκνον, κατὰ τὸ ἔθνος τοῦτο, ἡ περιουσία δέον νὰ ἐπανέλθῃ εἰς τὸν προικίσαντα· ἐκλιπόντων δὲ τῶν προικισάντων, ἡ περιουσία περιέρχεται εἰς τοὺς πλησιεστέρους συγγενεῖς.

ἄρθρ. 68. Τὸ θηλυκὸ στὸ θηλυκόν· τὸ ἀρσενικὸ στὸ ἀρσενικόν. Μὴ ὑπαρχούσης δευτεροκόρης, λαμβάνει ὁ πρωτότοκος υἱὸς τὴν περιουσίαν τοῦ πατρός, καθὼς ἡ πρωτοκόρη λαμβάνει τὴν κληρονομίαν τῆς μητρὸς. Ὅταν δὲ πρόκηται νὰ κληρονομήσωσιν ἀδελφοὶ ἀδελφόν, ἀνεψιοὶ θεῖον, ἢ ἐξάδελφοι ἐξαδέλφους, ἡ διανομὴ γίνεται μὲν κατὰ ρίζας καὶ κατὰ κεφαλὴν, ἀλλὰ κτῆμα προερχόμενον ἀπὸ ἀρσενικὸν μέρος θὰ λάβῃ κληρονόμος ἄρρενος γένους, προερχόμενον δὲ ἀπὸ θηλυκοῦ γένους, θὰ λάβωσι κληρονόμοι θήλεος γένους.

ἄρθρ. 69. Οὐδέποτε κληρονομεῖ ἀδιαθέτως ὁ σύζυγος τὴν σύζυγον καὶ τὰνάπαλιν, ἐν περιπτώσει μὴ ὑπάρξεως τέκνων. Ἀφαιρουμένης τῆς νομίμου μοίρας, ἡ περιουσία ἐπιστρέφει εἰς τοὺς προικίσαντας καί, τούτων ἐκλιπόντων, εἰς τοὺς πλησιεστέρους νομίμους κληρονόμους.

ἄρθρ. 70. Τελουμένου τοῦ ἀρραβῶνος, ὁ μνηστὴρ καὶ ἡ μήτηρ αὐτοῦ δίδουσι συνήθως εἰς τὴν μνηστὴν προγαμιαίαν δωρεάν. Ἐν περιπτώσει θανάτου τοῦ συζύγου, ἡ δωρεὰ αὕτη μεταβιβάζεται ὑπὸ τῆς μητρὸς εἰς τὸν πρωτότοκον υἱόν, ὅστις, νυμφευόμενος, μεταβιβάζει καὶ αὐτὸς εἰς τὸν πρωτότοκον υἱόν του καὶ οὕτω καθεξῆς. Μὴ ὑπάρχοντος ὁμοῦ τέκνου,

ἡ προγαμιαία δωρεὰ ἐπιστρέφει εἰς τοὺς δωρήσαντας, ἢ τοὺς ἀναγκαίους κληρονόμων αὐτῶν καί, τούτων ἐκλιπόντων, εἰς τοὺς πλησιέστερους συγγενεῖς.

ἄρθρ. 71. Τὸ δίκαιον τῆς προτεραιότητος. "Ὅταν πωλῇται κτῆμά τι ὑπὸ συγγενοῦς, δικαίωμα προτεραιότητος ἀγορᾶς κέκτηται ὁ πλησιέστερος συγγενής· καὶ ὅταν δὲ ἀκόμη ὑπάρχῃ πωλητήριον εἰς ξένον, ἢ μεσολαβῇ μακροχρόνιος νομὴ ὑπὸ ξένου, ἐὰν συντρέχωσι λόγοι ἀνηλικιότητος τοῦ ἀμέσως δικαιούχου, μετὰ προδήλου ἐκμεταλλεύσεως εἰς βάρος τοῦ δικαιούχου ταύτης, ἢ ἂν ἡ πώλησις ἐγένετο ἐν ἀγνοίᾳ τῶν ἐνδιαφερομένων συγγενῶν, αἱ πράξεις αὗται κηρύσσονται ἄκυροι, ἐφαρμόζεται (δὲ) τὸ δίκαιον τῆς προτεραιότητος ».

1063

1878. Πρακτικὸν συνόδου πΚ., τῆς 10 Μαΐου, ἐν 178, σ. 236–237.

«...Ἡ Ἐκκλησία δὲν ἀναγνωρίζει τοὺς μικτοὺς γάμους, ἀλλ' ὅμως, πολλάκις, πρὸς πρόληψιν δυσωρέστων συνεπειῶν, συγχωρεῖ, κατὰ συγκατάβασιν, τὴν τέλεσιν αὐτῶν ἀθωρόβως...».

1064

1878. Ἀναφορὰ Στυλ. Χουρμουζίου πρὸς τὸν βαλῆν Σάββα πασὰν Κύπρου, περὶ κακῆς ἐφαρμογῆς τῶν περὶ διαθηκῶν διατάξεων ἐν τῇ νήσῳ ἐν 381, σ. 4γ'–ρά'.

1065

1878. Ἐγκύκλιος Ὑπ. Ἐξωτ. Τουρκίας, περὶ τοῦ κύρους διαθηκῶν τῶν Χριστιανῶν, ἐν 406, σ. 157.

1066

1878. Συνθήκη Βερολίνου, ἐξ ἄρθρων 64, ἐν 436, τ. IV, σ. 175–192.

1067

1878. Σύμβασις τῆς Χαλέπας, δι' ἧς ἐπεξετάθη καὶ διετάχθη ἡ πλήρης ἐφαρμογὴ τοῦ Ὁργανικοῦ Νόμου Κρήτης τοῦ 1868. Πρβλ. ἀριθ. 1039.

1068

1881. Βεζυρική διαταγὴ περὶ τῆς τύχης τῆς κληρονομίας τῶν ἄνευ κληρονομίας θνησκόντων κληρικῶν, ἐν 261, τ. 3, σ. 2800–2802.

1069

1881. Ἐγκύκλιος πΚ. Ἰωακεῖμ Γ', περὶ δικαστηρίων, ἐν π. Ἐκκλ. Ἀλ. Ι (1881) σ. 235.

1070

1882. Ἐγκύκλιος πΚ. Ἰωακεῖμ Γ', περὶ χορηγήσεως διαζυγίου ἐπὶ ἀποδημίας τοῦ ἀνδρὸς ἐπὶ τριετίαν· ὁ λόγος οὗτος διαζυγίου δὲν δύναται νὰ προβληθῇ ὑπὸ τοῦ ἀνδρὸς. Ἐν 152, σ. 293–294.

1071

1883. Ἐπὶ τῆς διενέξεως μεταξὺ Ὑψ. Πύλης καὶ Πατριαρχείων, ἐπὶ τῶν προνομίων,

βλ. σχετικὴν ἀνταλλαγὴν ἐγγράφων ἐν 307. Ἐπρόκειτο περὶ τῆς δωσιδικίας τῶν κληρικῶν ἐπὶ ποινικῶν ὑποθέσεων, περὶ τῆς δωσιδικίας τῶν λαϊκῶν ἐπὶ δικῶν διατροφῆς καὶ περὶ δωσιδικίας ἐπὶ κληρον. διαδοχῆς ἐκ διαθήκης. Τὰ ζητήματα ἐλύθησαν ὑπὲρ τῶν ἀπόψεων τοῦ Πατριαρχείου. Πρβλ. ἐν 176 σ. 20.

1072

1884. Τεσκερὲς, τῆς 19 Ἀπριλίου, δὲ οὐ δηλοῦται, ὅτι «οὐδὲ τῆς διανοίας κἂν διήλθε τὸ μεταβαλεῖν καὶ ἀλλοιωῖσαι τὰς θρησκευτικὰς προνομίας καὶ παραχωρήσεις, ὧν ἀνεκὰθεν τὸ Πατριαρχεῖον ἀπολαύει». Μνημ. ἐν 177, σ. 403. Πρόκειται περὶ τῶν ἐπιμάχων ζητημάτων διαθηκῶν, διατροφῆς κλπ.

1073

1887. Ἐγκύκλιος πΚ. Διονυσίου Ε', μηνὸς Νοεμβρίου, περὶ μνηστείας, ἐν 70, Α', σ. 401–404.

«... ἐντελλόμεθα... ἵνα... ζητητέον τὴν συναίνεσιν τῶν μνηστευομένων καὶ τὴν τῶν γονέων ἢ κηδεμόνων αὐτῶν, ἐὰν ἔχωσι τοιοῦτους, φευκτέον δὲ τὰς ἐν ἁώρῳ ἡλικία προκαλουμένας μνηστείας, αἵτινες, καθὰ μακρὰ πείρα ἀπέδειξεν, ἀστοχοῦσιν ὥς ἐπὶ τὸ πολὺ. ... Προσῆκει δὲ συνάπτεσθαι τὰς μνηστείας ἐπὶ παρουσίᾳ ἱερέως καὶ ἄλλων προσώπων, ἵνα εὐχερὲς ᾖ, ἐν ἀνάγκῃ, ἢ ἀπόδειξις αὐτῶν καὶ μὴ παρατείνειν ταύτας πλέον τῆς ὑπὸ τοῦ νόμου ὁριζομένης προθεσμίας τῶν δύο ἐτῶν, ἀλλ' εἰ δυνατόν καὶ συντέμνειν τὸν χρόνον... μὴδ' ἐπιτρέπειν, κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς μνηστείας, ἐλευθέραν καὶ ἀκώλυτον εἴσοδον τοῖς μεμνηστευμένοις...».

1074

1891. Ἐγκύκλιος Μ. Βεζύρη «περὶ τῶν θρησκευτικῶν προνομίων τοῦ πατριαρχείου τῶν ρωμαίων», ἀπὸ 28 Ἰανουαρίου, καὶ σχετικὴ πατριαρχικὴ ἐγκύκλιος ἀπὸ 31 Ἰαν., ἐν 152, σ. 34–38, ἐν 177, σ. 419–420 καὶ ἐν 261, τ. 3, σ. 2789–2793.

1075

1893. Δύο ἐγκύκλιοι, ἀπὸ 1 Φεβρ. καὶ 28 Αὐγ., πΚ.,
περὶ τῆς ἀνάγκης μεταγραφῆς τῶν προικοσυμφώνων, τῶν περιλαμβανόντων ἀκίνητα, ἐν
152, σ. 503–504.

1076

1894. Κανονισμὸς Δημογεροντίας Καλύμνου, ἀπὸ 20 Δεκεμβρίου,
ἐν 367, σ. 177–189.

1077

1894. Ἐγκύκλιος πΚ., τῆς 5 Αὐγούστου, περὶ διαδικασίας διαζυγίου,
ἐν 152, σ. 294–295.

1078

1896. Ἀπόφασις Μικτοῦ Συμβουλίου Κπ., ὑπ' ἀριθ. 296,
δι' ἧς «Ἐθιμον ἐν Θάσῳ . . . βεβαιοῦται καὶ ἐκ τοῦ προσαχθέντος . . . πιστοποιητικοῦ
τῶν Δημογεροντιῶν πέντε χωρίων τῆς νήσου, διαλαμβάνοντος, ὅτι ἀπὸ ἀρχαιοτάτων χρό-
νων πᾶσα ἐν τῇ νήσῳ αὐτῶν κληρονομικὴ διαφορά, εἴτε ἐκ διαθήκης, εἴτε ἐξ ἀδιαθέτου,
δικάζεται ἐνώπιον τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ αὐτῆς δικαστηρίου»,
ἐν 152, σ. 136–137.

1079

1897. Σαμιακὸς (ἀστικὸς) Κώδικς,
τεθεὶς ἐν ἰσχύϊ ἀπὸ τοῦ 1899 (καταργηθεὶς δὲ τὸ 1945, διὰ τοῦ Ἀστικοῦ Κώδικος).

1080

1898. Περὶ κανονισμοῦ τῶν ἐν Σάμῳ Ἰ. Μονῶν,
νόμος 802, 1 Ἰανουαρίου.

1081

1898. Ὑπόμνημα, ἀπὸ 18/30 Δεκ., τῶν Δώδεκα Ἀνατ. Σπορά-
δων Νήσων,
πρὸς τὸν ἐν Κπ. πρεσβευτὴν τῆς Ἀγγλίας Νικόλαον Ο' Κόννορ, περὶ τῶν προνομίων των,
ἐν 451, σ. 109–114.

1082

1900. Φιρμάνιον σ. Ἀβδούλ Χαμήτ Β', ὑπὲρ π. Ἀλεξανδρείας
Φωτίου,
ἐν γαλλ. μεταφράσει, ἐν 450, σ. 52–54.

1083

1900. Ἐγκύκλιος μ. Κ ὦ Ἰωακείμ, παρέχουσα ὁδηγίας πρὸς ἱερεῖς καὶ δημογέροντας,
ἐν 189, Γ', σ. 104–107.

«... Δ'. Ἐν ταῖς μνηστείαις καὶ τοῖς γάμοις... ἰδιαιτέρως συνιστῶμεν, ὅπως α) ἐν ἐκάστη μνηστεία προσάγῃται τὸ πιστοποιητικὸν τῆς οἰκείας πνευματικῆς Ἀρχῆς τῶν μνηστευομένων, β) συντάσσῃται τὸ προικοσύμφωνον ἢ πιπτάκιον, γ) ὁρίζῃται ἡ ἐποχὴ τοῦ γάμου, μὴ διαρκοῦσα πλέον τοῦ ἔτους, ἢ τὸ πολὺ διετίας, δ) ὁρίζῃται ἡ ποινικὴ ρήτρα ἢ τὸ πρόστιμον, ὅπερ ὀφείλει νὰ πληρώσῃ, κατὰ νόμον, ὅστις ἐκ τῶν μεμνηστευμένων ζητήσῃ ἄνευ νομίμου λόγου τὴν διάλυσιν τῆς μνηστείας, ἀναλόγως τῆς καταστάσεως αὐτῶν... ΣΤ'. Ἐν τῇ τελέσει τῆς μνηστείας, οἱ ἱερεῖς τὴν ἐξῆς ποιούσι τελετὴν...».

Ζ'. Ὑπομνήσκωμεν τὴν ἐπὶ τοῦ... πΚ. Ἰωακείμ τοῦ Γ'... ἐγκύκλιον, καθ' ἣν, ἐν περιπτώσει διαλύσεως τῆς μνηστείας, ἔξοδα εἰς συμπόσια καὶ εἰς δῶρα καθημερινῆς χρήσεως καὶ φθειρόμενα, οὔτε ἀπαιτοῦνται, οὔτε λαμβάνονται, ἐπομένως συνιστῶμεν, ἵνα, κατὰ τὸ διάστημα τῆς μνηστείας, ἐκτὸς τῶν νενομισμένων μνήστρον, μὴ γένωνται τοιαῦτα μάταια ἔξοδα, οὔτε δαπάνη εἰς δεῖπνα καὶ εἰς δῶρα.

Η'. Προκειμένου περὶ ἐκτελέσεως γάμου, ἐπομνήσκωμεν τὴν ἐν ἔτει 1893 ἐκδοθεῖσαν πατρ. ἐγκύκλιον, καθ' ἣν πᾶς γάμος γινόμενος ἄνευ τῆς νενομισμένης ἀδείας ἀρχιερατικῆς, θεωρεῖται ἄκυρος καὶ ὡς μὴ γινόμενος...».

1084

1901. Βεράτιον ὑπὲρ πΚ. Ἰωακείμ Γ',
ἐν 76, σ. 65–75.

1085

1903. Ἀστικὸς Κώδιξ Κρήτης (νόμος 573), ἐξ ἄρθρων 1357.

Κατηργήθη διὰ τοῦ Ἀστικοῦ Κώδικος (1945).

1086

1904. Νόμος 1435 Σάμου,
δι' οὗ «ἡ Νεαρά τοῦ Κυροῦ Ἀθανασίου ἀναβιοῖ, ὡς αὕτη ἴσχυσεν ἐν Σάμῳ, τροποποιηθεῖσα διὰ τοῦ καθιερωμένου ἐν αὐτῇ ἐθίμου...».

Ἐν 181, σ. 46–47, προστίθεται: «κατὰ τὸ σαμιακὸν ἔθιμον, τότε μόνον συντρέχει ἐφαρμογὴ τούτου, α) ὅταν τὸ μοναδικὸν τέκνον ἀποβιώσῃ καὶ αὐτὸ ἄνηβον, β) ἐφ' ὅσον πρόκειται περὶ περιουσίας πηγαζούσης ἐκ τοῦ προικοδότου, εἰς αὐτὸν δίδεται καὶ τὸ τριτημόριον τῶν μνημοσύνων...». Ὁ εἰσηγητὴς τῆς αἰτιολογικῆς Ἐκθέσεως Ἐπ. Φραγκούλης γράφει ἐν αὐτῇ (σ. με'): «Αἱ διατάξεις τοῦ ἐθίμου τούτου ἔχουσι βαθείας ρίζας ἐν τῷ τόπῳ ἡμῶν, ἀπὸ μακροῦ χρόνου ἐφαρμοζόμενον καὶ μεγίστη ὑπῆρξεν ἡ χρησιμότης αὐτοῦ, καθ' ἃ δείκνυνται ἐκ τῆς πράξεως... Ὁ νομοθέτης... δέον... νὰ φεῖδῃται ἐκείνων (τῶν

ἐθίμων) ἅπερ συνάδοντα πρὸς τὴν λογικὴν καὶ τὰ ἥθη τῆς κοινωνίας, οὐδὲν ἐνέχουσι τὸ ἐλαττωματικόν. Τοιαύτας ιδιότητες φέρει τὸ ἐν λόγῳ ἔθιμον . . .». (αὐτόθι, σ. 45).

1087

1909. Σύνταγμα Τουρκίας.

1088

1909. Ὑπόμνημα τῶν νήσων Καλύμνου, Σύμης, Λέρου, Ἰκαρίας, Πάτμου, Ἀστυπάλαιας, Νισύρου, Χάλκης, Τήλου, Καρπάθου, Κάσσου καὶ Καστελλορίζου, πρὸς Ὑψ. Πύλην, περὶ διατηρήσεως τῶν προνομίων των, ἐν 451, σ. 98–106.

1089

1909. Ἐγκύκλιος π.Κ. Ἰωακεῖμ Γ', τῆς 3 Νοεμβρίου, περὶ τῶν ἐθνικῶν καὶ ἐκκλησιαστικῶν προνομίων, μνημ. ἐν 189, Δ', σ. 52.

1090

1909. Ἀναφορὰ Δημογεροντίας Σύμης, πρὸς τὴν τουρκικὴν ἐπιτροπὴν ἐξετάσεως τῶν προνομίων τῆς νήσου, ἐν 451, σ. 37–39.

1091

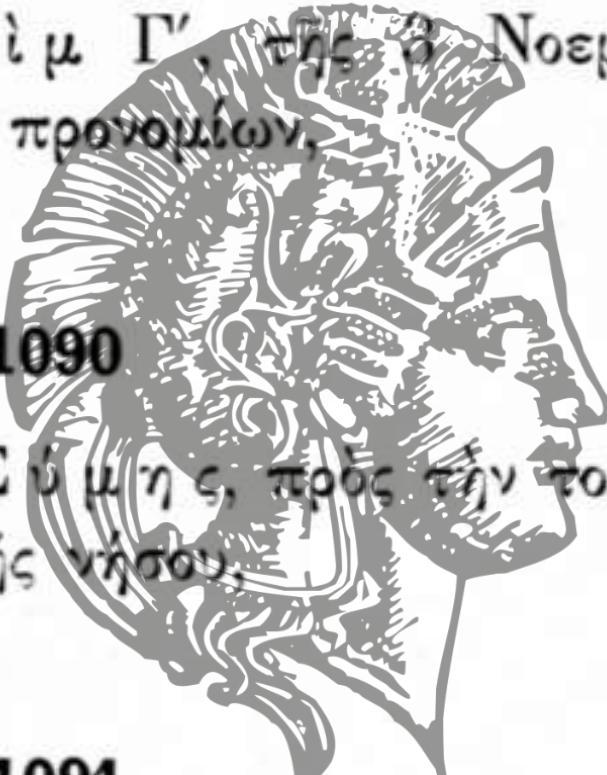
1911. Ἐγκύκλιος Ὑπ. Ἐσωτερικῶν Τουρκίας, μηνὸς Ἰουλίου, περὶ τῶν ἀπαιτουμένων, προκειμένου νὰ ζητηθῇ παρὰ μὴ μουσουλμανικῶν Κοινοτήτων ἄδεια ἀνεγέρσεως ναῶν, σχολῶν, νοσοκομείων, ἢ περὶ χρησιμοποίησεως τόπου ὡς νεκροταφείου, μνημ. ἐν 189, Δ', σ. 52–53.

1092

1911. Πράξις ἀποκληρώσεως θυγατρὸς, ἐν χωρίῳ Λυκουριά τῶν Καλαβρύτων, διὰ συμβολαίου, ἐν 456, σ. 245.

1093

1912. Ὑπόμνημα, 1/14 Ἰουνίου, τῶν ἐν Αἰγύπτῳ Δωδεκανησίων, ἐν 451, σ. 87–98.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

1094

1912. Τακρίριον, 10 Ἀπριλίου, πΚ. Ἰωακεῖμ Γ', πρὸς Ὑπ. Δικαιοσύνης Τουρκίας,
περὶ μνηστείας παρὰ τοῖς ὀρθοδόξοις, ἐν 189, Δ', σ. 51.
«... τῆς μνηστείας θεωρουμένης ὡς προπαρασκευῆς πρὸς τὸν γάμον, δὲν βιάζεται μὲν ὁ ἅπαξ μνηστευθεὶς εἰς τὴν τέλεσιν γάμου μετὰ τῆς μνηστῆς αὐτοῦ καὶ τὰνάπαλιν, ἀλλὰ καὶ δὲν ἐπιτρέπεται τῷ ἐτέρῳ τῶν μνηστῶν ἢ αὐθαίρετος λύσις τῆς μνηστείας καὶ ἡ σύναψις γάμου μετ' ἄλλου προσώπου, ἐν ἀγνοίᾳ τῆς οἰκείας Ἐκκλ. Ἀρχῆς, ἣτις καὶ μόνη δικαιούται, εἴτε δικαστικῶς, εἴτε καὶ συμβιβαστικῶς, τὰ προβῇ εἰς τὴν λύσιν τῆς μνηστείας».

1095

1914. Καταστατικὸν τῆς ἀγιωτάτης Ἐκκλησίας τῆς Κύπρου,
Ἐγκρίσει τῆς Ἱ. Συνόδου (Λευκωσία 1914). Τὰ ἄρθρα 67–79 περὶ γάμου καὶ διαζυγίου.

1096

1914. Νόμος 147 Ἑλληνικοῦ Βασιλείου. «Περὶ τῆς ἐν ταῖς προσαρτωμέναις χώραις ἐφαρμοστέας νομοθεσίας καὶ τῆς δικαστικῆς αὐτῶν ὁργανώσεως».
«... 2. Ἐν Κρίτῃ ἰσχύουσι προαῖτι αἱ τοῦ Βεζαντινοῦ Δικαίου διατάξεις, ὡς πρὸς τὰ τὸ οἰκογενειακὸν καὶ κληρονομικὸν Δίκαιον, μετὰ τὸν δι' εἰδικῶν αὐτόθι νόμων ἐπετεχθεισῶν μεταρρυθμίσεων.
Ἐν ταῖς χώραις ταῖς διατελούσαις ἔτι καὶ τὴν ἄμεσον κυριαρχίαν τοῦ Ὀθωμανικοῦ Κράτους, εἰσάγεται ἐν γένει ἡ ἑλληνικὴ ἀστική Νομοθεσία. Διατηροῦνται ὅμως ἐν ἰσχύϊ αἱ περὶ γαιῶν διατάξεις, αἱ ρυθμίζουσαι τὰ ἐπ' αὐτῶν ἰδιωτικῆς φύσεως δικαιώματα, τῶν περὶ τούτων δικαιοπραξιῶν συντελουμένων ἐφεξῆς κατὰ τοὺς ἑλληνικοὺς νόμους. Κατὰ τὰ λοιπὰ παραμένουσιν οἱ ἐν ταῖς προσαρτωμέναις χώραις προϋπάρχοντες ἀστικοὶ Νόμοι...»

1097

1916. Ἀπάντησις μητρ. Κῶ Ἀγαθαγγέλου πρὸς Πρωτοδικεῖον Κῶ, δίδουσα πληροφορίας περὶ ἐθίμου, ἐν 189, Γ', σ. 174.
Ὡς πρὸς τὴν πόλιν Κῶ, ἀφ' ἧς ἐποχῆς ἐτέθησαν ἐν χρήσει προικοσύμφωνα, οὐδεμία περίπτωσις ἀπαντᾷ προικίσεως εἰς ἄνδρα, ἐν προικοσυμφώνοις. Ἐν δὲ τοῖς Κώδιξι τοῦ Μικτοῦ Ἐκκλ. Δικαστηρίου οὐδεμία περίπτωσις τακτικῆς ἀποδεικτικῆς διαδικασίας, περὶ τῆς ὑπάρξεως ἢ μὴ τοιούτου ἐθίμου ἀπαντᾷ, καὶ οὐδεμία σχετικὴ ἀπόφασις κυροῖ τοῦτο ἐξ ὁλοκλήρου, ἐν τῷ διατακτικῷ αὐτῆς, ἢ ποιεῖται μνεῖαν παρεμπιπτόντως, πλὴν τῆς ὑπ' ἀριθ. 8 καὶ ἡμερομ. 22 Αὐγούστου 1903 ἀποφ. τοῦ Μικτοῦ Ἐκκλ. Δικαστηρίου.

1098

1923. Συνθήκη Λωζάννης,
Τὰ ἄρθρα 38–44 ἀφοροῦν εἰς τοὺς ἐν Τουρκίᾳ Ἕλληνας.

1099

1924. Διάταγμα, 25 Σεπτ., Γεν. Διοικητοῦ Δωδεκανήσου, περὶ δικαιοδοσίας Μικτῶν Ἐκκλ. Δικαστηρίων, ἐν 189, τ. Δ', σ. 17-18.

«Αἱ διαδοχαὶ εἰς τὸ ἐξῆς διὰ τὰ ἐλεύθερα ἰδιοκτησίας κτήματα καὶ κινητά, θὰ ρυθμίζονται κατὰ τὸ προσωπικὸν δίκαιον τοῦ κληρονομουμένου. Κατὰ τὴν ἐρμηνείαν τῶν ἐν Κῶ ἰταλῶν δικαστικῶν, ἡ διανομὴ κληρονομίας ἐξ ἀδιαθέτου θὰ γίνηται, οὐχὶ κατὰ τὸ μουσουλμανικὸν δίκαιον, ὅπως ἐγένετο μέχρι τότε, ἀλλὰ κατὰ τὸ Βυζαντινὸν διὰ τοὺς Ἕλληνας ὀρθόδοξους. Καθιεροῦνται τὸ προσωπικὸν δίκαιον ἐν γένει, εἰς ὃ ὑπάγονται καὶ αἱ διαφοραὶ περὶ ἀπαγορεύσεως, ἃς παραπέμπουσι τὰ πολιτικὰ δικαστήρια πρὸς ἐκδίκασιν ἐνώπιον τοῦ Μικτοῦ Ἐκκλ. Δικαστηρίου».

1100

1926. Ἀπάντησις Ἀρχιερατικοῦ ἐπιτρόπου καὶ Δημάρχου Ἀστυπалаίας, εἰς ἐγκύκλιον Μιχ. Μιχαηλίδου-Νουάρου, ἐν 251.

«α') Ἰσχύει τὸ Βυζαντινὸν ρωμαϊκὸν οἰκογενειακὸν Δίκαιον τοῦ Πατριαρχείου.—β') Ζώντων τῶν γονέων ὑπάρχει ἔθιμον τὴν μὲν μητρικὴν περιουσίαν νὰ λαμβάνῃ ἡ πρωτότοκος θυγάτηρ, ἣτις φέρει τὸ ὄνομα τῆς ἐκ μητρὸς μάμης, τὴν δὲ πατρικὴν ἡ δευτερότοκος θυγάτηρ, ἣτις φέρει τὸ ὄνομα τῆς ἐκ πατρὸς μάμης, ἡ ταύτης αἰ. ὑπαρχούσης, ὁ πρωτότοκος υἱός. Τὸ τοιαῦτον ἔθιμον, οὐχὶ γραπτὸν, ἀλλὰ διατηρούμετον μέχρι σήμερον, ὑπέστη καὶ ὑφίσταται πολλὰς παραβιάσεις...—δ') Ἐὰν ὁ σύζυγος ἢ ἡ σύζυγος ἀποθάνῃ μετὰ τὴν ἀπόκτησιν τέκνων, ταῦτα κληρονομοῦν τὸν ἀποθανόντα γονεὺς· ἂν ὅμως ταῦτα ἀποθάνουν, δὲν κληρονομεῖ ὁ ἐπιζῶν γονεὺς, ἀλλ' ἡ περιουσία περιέρχεται εἰς τοὺς προικίσαντας αὐτήν, κατὰ γραπτὸν ἔθιμον καὶ συμφώνως τῇ κοινῇ φράσει «τὸ γονικὸν εἰς τὸ γονικόν».—ε') Αἱ διαθήκαι συντάσσονται ὑπὸ τῆς Μητροπόλεως τῇ παρουσίᾳ καὶ τῶν Δημάρχων. Ἐὰν δὲ οἱ γονεῖς ἀποθάνωσιν ἐξ ἀδιαθέτου, ἡ περιουσία ἐπινέμεται ἐξ ἴσου εἰς πάντα τὰ τέκνα...».

1101

1928. Ἐγγραφον, 3 Ἀπριλίου, μητροπόλεως Κῶ, πρὸς Διοικητὴν Κῶ, ἐν 189, Δ', σ. 19-20.

«Ἡ προῖξ δὲν ἐξομοιοῦται ποτὲ νομικῶς πρὸς τὴν ἐλεύθεραν κληρονομίαν, ἥτοι τὴν μὴ προικῶαν περιουσίαν.

Ἡ Μητρόπολις δὲν ἠμφισβήτησε ποτὲ τὸ δικαίωμα τοῦ Σερί, ἵνα κανονίζῃ τὴν διανομὴν ἐπὶ τῶν μὴ προικῶων περιουσιῶν. Ἀλλ' ἐπὶ τῆς διανομῆς τῆς προικῶας περιουσίας, μετὰ τὸν θάνατον τῆς προικισθείσης, ἀνέκαθεν ἐπὶ τοῦ τουρκικοῦ καθεστῶτος καὶ ἐπὶ τοῦ νῦν, τὸ Μικτὸν Ἐκκλ. Δικαστήριον ρυθμίζει τὴν τύχην τῆς προικὸς, διότι αἱ τουρκικαὶ νομοθεσίαι δὲν περιλαμβάνουσι τὸν θεσμόν τῆς προικὸς καὶ ἀναγκάζονται νὰ θεωρῶσι ταύτην ὡς ἐλεύθεραν περιουσίαν τῆς ἀποθανούσης, ὅποτε συμβαίνει σύγχυσις δικαίου καὶ δικαιωμάτων καὶ κληρονόμων. Διότι, ἐνῶ λ.χ., ὁ σύζυγος οὐδὲν κληρονομεῖ ἐκ τῆς προικὸς τῆς ἀποβιωσάσης συζύγου του, κατὰ τὸ βυζαντινορωμαϊκὸν Δίκαιον, ἀλλὰ περιέρχεται ἐξ

ἴσον μόνον εἰς τὰ τέκνα, ἀνεξαοτήτως φύλου, διότι ὑπὸ τοιοῦτον ρητὸν ὅρον παρεχωρήθη ἢ προίξ, ὥς συμβαίνει παρ' ἡμῖν, καὶ διότι ὁ νόμος οὕτως αὐστηρῶς ἐπιτάσσει, τὸ μουσουλμανικὸν Δίκαιον, μὴ περιλαμβάνον διατάξεις περὶ προικός, θεωρεῖ ταύτην ἐλευθέραν κληρονομίαν καὶ διανέμει ταύτην ὅλως διαφόρως. Ἐν ᾧ ἐν τῇ περιπτώσει θανάτου τῆς προικισθείσης ἄνευ τέκνων, τὸ περὶ προικός ἡμέτερον Δίκαιον διατάσσει τὴν αὐτουσίαν ἐπιστροφὴν τῆς προικός εἰς τοὺς προικοδότας, τὸ μουσουλμανικὸν κληρονομικὸν Δίκαιον, ἐξομοιοῦν τὴν προῖκα πρὸς τὴν ἐλευθέραν περιουσίαν τῆς γυναικός, παρέχει $1/4$ ὥς καὶ $1/2$ κληρονομικὸν δικαίωμα εἰς τὸν ἐπιζῶντα σύζυγον καὶ εἰς τὴν περίπτωσιν, καθ' ἣν οὗτος ἔλθῃ εἰς β' γάμον, ἐν ᾧ τὸ P.Δ. ἀφαιρεῖ καὶ ἀπὸ αὐτὴν τὴν προικισθεῖσαν μητέρα ἀκόμη τὴν κυριότητα τῆς προικός της ὑπὲρ τῶν τέκνων τοῦ α' γάμου, ἐν ᾧ τὸ μουσουλμανικὸν Δίκαιον, μὴ κάμνον διακρίσεις τοιαύτας, διανέμει τὴν προῖκα, καθ' ὃν τρόπον καὶ τὴν ἐλευθέραν περιουσίαν . . . ».

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

Π Ε Ρ Ι Γ Ρ Α Μ Μ Α – Π Ρ Ο Σ Θ Η Κ Α Ι

1102

1446. Συμβόλαιον ταβουλαρίου Γ. Χριστιανοπούλου, ἀπὸ 2 Ἰουνίου, δι' οὗ ὁ Βασίλειος Ἀμπράμος ἐκ τοῦ χωρίου Μεσοκεφάλα τῆς Κρήτης χειραφετεῖ (ἢ χορηγεῖ ν έ μ η σ ι ν εἰς) τοὺς τρεῖς υἱούς του, ἐξ ὧν οἱ δύο τελευταῖοι εἶναι ἀνήλικοι,

ἐν 473, σ. 98-99.

«...στερεὰν καὶ βεβαίαν συγουριτάδαν καὶ χωρισίαν ποιῶ ἐγὼ Β. Α. ... ἐσᾶς τούδε Νικόλαον, Μανοῆλ καὶ Ἰωάννην ... τοὺς γνησίους μου υἱούς καὶ ἀγαπημένους καὶ τῶν μερῶν σας διὰ ὅλην τὴν ὑποταγὴν παιδικὴν εἰς τὴν ποίαν ἕως τώρα ἐμὲ ὑποτάσσεσθε καὶ διὰ ὅλον ἐκεῖνον τὸ ποῖον ἐσᾶς ὅλους ἀνταμοῦ ἢ πᾶσα ἐνὸς ἀπὸ ἐσᾶς εἶχα ἢ ἐμπόρουν νὰ ζητῶ ἢ νὰ εἰπῶ ἢ νὰ ρικιρίρω ἢ ἐσεῖς ἐμὲν, ἢ τινὰς ἀπὸ ἐσᾶς. Εἰσθε κρατημένοι νὰ δόσετε ἥτις διὰ πατρικὸν καὶ μητρικὸν καὶ ἀδελφικὸν λογαριασμὸν ὅπως σὰν ἀκόμι μὲ χαρτῖα, γραφές, ἀπόφασες καὶ μὲ πᾶσα ἄλλον τρόπον δικαίως καὶ ἀδίκως ἀπὸ ἀρχῆς πτῖσεως ἕως τοῦ νῦν. Τὸ λοιπὸν τώρα διὰ τὴν δικολογίαν καὶ διὰ κᾶθα ἐν ἀπὸ τὰ ἄνω γεγραμμένα εἶμαι καὶ κρατῆζομαι πληρωμένος διὰ τὰ λεγόμενα ὅλα. Σᾶς διαγέρνω πάντοτες θαρετοὺς καὶ σιγούρους καὶ ἀναπαίμενους διατὶ τίποτις οὐδὲν ἔλειψεν. Ἀπάνω εἰς τοῦτο διὰ τὸ ποῖον ἐσᾶς ἢ τινὰς ἀπὸ ἐσᾶς νὰ πορέσω ποτὲ ἢ νὰ ἀναγυρεύσω ἢ νὰ ἐναντιώσω ἢ θέλω νὰ πειράξω καὶ ὁδία πατρικὴν μου εὐλογίαν δίδω ἐσᾶς πρόβατα τετρακόσια καὶ περιβόλια δύο, βαλμένα εἰς τὸν τόπον τοῦ Μαύρου Κορμού. ... ἀπὸ τοῦ νῦν καὶ ἔμπροσθεν εἰς τὰ ποῖα νὰ ἐμπορῇτε καὶ νὰ σᾶς ἔναι πρέπον νὰ ποι(ή)σετε πᾶσα σας ὄφελος καὶ θέλημαν, χωρὶς τινος ἐναντιότητος, ἔστωντά με τὸ βάρος ἐκείνων μοιράζοντα τὰ λεγόμενα πράγματα ἀλλήλω σας. Ἐκ τρίτου, ὅταν ἐσεῖς θελήσετε καὶ ἀρέσειν ἀληθινὸν ὁδιατῇ ἐσεῖς οἱ ἀναγεγραμμένοι Μανοῆλ καὶ Ἰωάννης οὐδὲν εἰσθε ὁμουληκίαν, θέλω ὁ λογαριασμὸς τῶν προβάτων καὶ περιβολίων νὰ ἔχη ἐξουσίαν ἢ σύμβιός μου, ὀνόματι Μαρία, μητέρα ἐδική σας, νὰ ἀποκρατῇ ὅλον τὸ μερτικὸν τὸ ἐδικόν σας, ἕως ὅτου νὰ ἔλθετε ὁμουληκίαν, ἀποκρατῶντας ἐσᾶς ἀπὸ τὴν εἰρημένην ἐσοδίαν τῶν εἰρημένων πραγμάτων, οὐδὲν ἔστωντα κρατημένη ἀπάνω εἰς τοῦτο τινὸς νὰ δείξῃ λογαριασμὸν. Καὶ ἂν ἐγγε ἀπὸ τὰ εἰρημένα παιδία, ἦγουν ὁ Μανοῆλ καὶ Ἰωάννης, τινὰς ἐπέθανεν ἢ καὶ τὰ δυὸ ἐπεθάναν χωρὶς ὁμουληκίαν, τότες ἢ μοῖρα ἐκεῖνοῦ τοῦ ἀποθανόντος ἢ τῶν ἀπεθαμένων νὰ διαγέρνῃ εἰς τὴν λεγομένην των μητέρα, μνημονεύοντα ἐκείνους κατὰ τὴν διάκρισίν της, ὡς καθὼς ἔναι συνήθεια τῆς ἡμῶν ρωμαϊκῆς γενεᾶς. Καὶ μὴ ἔστω ποτὲ τῆς τοῦ ἐναντιόντος τὴν παροῦσαν συγουριτάδαν ἄνω εἰς πέναν λίτρας χρυσίου πέντε, ἀπομένοντα ἢ παροῦσα συγουριτάδα σῶα καὶ στερεά, ἐν τῇ προτέρᾳ δυνάμει αὐτῆς. ...».

1103

1509. Γράμμα συστάσεως «μαντροκαθίσματος» ἐν Σύρῳ, ἐν 471, σ. 5–6.

1104

1538. Συμβόλαιον πακτώσεως μύλου ἐν Κρήτῃ, ἐν 472, σ. 212.

«Φανερόν κάμνω ἐγὼ Α.Β. τοῦ ποτὲ Γ., ἀπὸ τὸ χωρίον Πίλισον, ἐσένα τοῦ μαῖιστρο-Μ.Π., μαραγκοῦ πρωτομαστόρου, πρεζέντε καὶ κοτέντου, ὅτι ἐπάκτωσα τὸν μῦλον ἀπὸ κρατεῖς τοῦ κὺρ Γ.Σ. βαλμένος εἰς τοῦ Γάζη, χωρὶς χωράφι, διὰ ἓνα χρόνον, πρῶτον ἐρχόμενον, ἀρχίζοντας ἀπὸ τὴν αἴν τουνοῦ τοῦ μηνὸς τοῦ Δεκεμβρίου, ἀφλῆ νᾶμαι κρατημένος νὰ σοῦ δώσω δι' αὐτὸν τὸν μῦλον διὰ τὸν λεγόμενον ἓνα χρόνον πάκτος ἀλεῦρι τοῦ καμπανοῦ πρὸς λίτρα λ' τὸ μουζούρι, μουζούρια ὀγδοῆντα, νὰ σὲ πληρώσω ἀλλὰ ντζορνάδα, νὰ σ' ἔχω ἀποπληρωμένον κομπλέρντας ὁ χρόνος καί, ἃ δὲ σοῦ ἀτετζάρω, νὰ ἐμπορῇς νὰ τὸ σκοδέρνης αὐτὸ τὸ πάκτος ἀπὸ μένα καὶ ἀπὸ τὰ καλὰ μου, κατὰ τὴν τάξιν, ἀπάνω εἰς ἐξόδους μου, χωρὶς ἐνσυντήρητα καὶ νᾶμαι κρατημένος, κομπλέρντας ὁ χρόνος, νὰ σοῦ τότε γιαγίρω ἢ κοῦλμια, νὰ ἀλέθῃ μὲ τὶς ἐξοδές μου καὶ ὅποτε θέλει ἔφτιασμα ἢ φτερωτή, νὰ μοῦ τὴν ἐφτιαγῇ καὶ ὅταν μὲ πειράξουν εἰς τὸ νερό τοῦ λεγόμενου μύλου, νὰ μὲ παντινίσῃς ἐσὺ, ὁ ῥηθεις μαῖιστρο-Μ., νὰ μὴ μοῦ τὸ κρατήξουν τὸ νερό τοῦ λεγόμενου μύλου, βάνοντάς καὶ πάντα ἐπέσπαρα κε' διὰ τὴν Πιετὰν καὶ ἡ γραφή εἰς τὴν δύναμίν της. Ἔτι ἐγὼ ὁ ῥηθεις Μ.Π. πρεζέντες καὶ κοτέντος εἰς ὅλα τὰ ἄνωθεν. Μάρτυρες...».

1105

1544. Γράμμα τοῦ καπετάνιου Σύρας Μαθιοῦ Μπελόντο, πρὸς τοὺς ἐκ τοῦ οἴκου Ταμιράλια καὶ Ταλεγγίου, περὶ παραχωρήσεως βουδόμαντρας, ἐν 471, σ. 6–7.

1106

1809. Φιρμάνιον σ. Μαχμουτ Β' ὑπὲρ τοῦ Ἀγίου Ὄρους, ἐν 470, σ. 257–262.

«... κατὰ τὰ ἔκπαλαι, νὰ μὴ θεωροῦνται κτήματα ἀτομικὰ τινὸς... καλογήρου καὶ... ἐπομένως ἀποθνήσκοντος τινὸς καλογήρου, ἢ ἀπελθόντος εἰς ἄλλο μέρος, νὰ μὴ δύνανται οἱ ἐμίνηδες, μπέϊ τουλμάληδες, βοῖβονδάδες καὶ σουμπασῆδες νὰ ἐνοχλοῦν τοὺς λοιποὺς καλογήρους... Παρεκάλεσαν δὲ οἱ αὐτοὶ καλόγηροι, νὰ διορισθῇ ἐκ μέρους τοῦ ὀτζακίου ἓνας φιλοραγιᾶς χασεκῆς, διὰ νὰ τοὺς διαφυλάττῃ ἀπὸ τυχὸν ἐνοχλήσεις καὶ ἀδικίας...». (ἐπικύρωσις προηγουμένων φιρμανίων).

ΠΙΝΑΚΕΣ
ΚΑΙ
ΕΥΡΕΤΗΡΙΑ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

Α'—ΟΝΟΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΤΟΠΩΝ
Β'—ΕΥΡΕΤΗΡΙΟΝ ΚΑΘ' ΥΛΗΝ
Γ'—ΓΛΩΣΣΑΡΙΟΝ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ
ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΔΙΔΑΚΤΙΚΗΣ
ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

Π Ι Ν Α Κ Ε Σ Κ Α Ι Ε Υ Ρ Ε Τ Η Ρ Ι Α

Α' — ΟΝΟΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΤΟΠΩΝ

'Ααλή πασᾶς 1002.
 'Αβδουλάχ καπουδάν πασᾶς 680.
 'Αγαθάγγελος, πΚ. 774, 779.
 'Αγαθάγγελος, μ. Κῶ 1097.
 'Αγάπιος, ἐπ. Παραμυθίας 776.
 'Αγάπιος, ἱερομόναχος 480, 553.
 'Αγία Μαύρα (Λευκάς) 203.
 'Αγιάννη, χωρίον Πύργου 785.
 'Αγ. Δημήτριος, ναὸς εἰς Τατάουλα 657.
 'Αγ. Νικόλαος (Τήνου) 589.
 'Αγιος Πέτρος, Κυνουρίας 857.
 'Αγιώργη, χωρίον Πύργου 785.
 'Αγραβαρᾶ (Παναγία τοῦ —) 173.
 'Αγχιάλος 978.
 'Αδάμης 'Ιω. 393.
 'Αδριανούπολις 569.
 'Αδριανὴν μπέης, καπετάνιος 91.
 'Αθανάσιος Γ', π. 'Ιεροσολύμων 31.
 'Αθανάσιος, ἐπ. Θαυμακοῦ 581.
 'Αθανάσιος, ἐπ. Καστοριᾶς 948.
 'Αθῆναι 731, 737, 738, 739, 740, 755, 760, 761, 762, 996.
 Αἰγαίου νῆσοι 496, 592, 622, 682 789 (κδ').
 Αἶγινα 374, 631, 673, 684, 845, 888.
 Αἶγιον 906.
 Αἴγυπτος 58, 95, 819.
 'Αιδινόγλου Τζελαλλεδίν Χηδῆρ μπέης 12.
 'Αλβανιτοχωρί (Τυρνόβου Βουλγαρίας) 620.
 'Αλεβίτης Μᾶρκος, εἰρηνοδίκης 'Ανδρούσης 863.
 'Αλέξανδρος Δ', πάπας Ρώμης 7.
 'Αλέξανδρος Νικ. βοεβόδας, ἡγεμὼν Οὐγγροβλαχίας 312.
 'Αλέξανδρος, ἐπ. Σισανίου 1030.
 'Αλῆ πασᾶς 566, 573.
 'Αμάσεια 977.
 'Αμόλοχος ('Ανδρου) 455.
 'Αμοργὸς 374, 679, 841, 886.
 'Αμπελάκια 459, 519.
 'Αμπελιανὸς (χ. Θράκης) 276.
 'Αμπράμος Βασίλειος, κρῆς 1102, — 'Ιωάννης 1102, — Μανουῆλ 1102, — Μαρία 1102, — Νικόλαος 1102.
 'Αμφισσα 996.

'Αναπλιώτης Νικόλαος, φανερός νοτάριος καὶ καντζηλλάρης Ναξίας 210.
 'Ανατ. Σπάρτη 832.
 'Ανάφη 374, 528, 843, 887.
 'Ανδρίτσαινα 898. Βλ. καὶ Φανάριον.
 'Ανδρόνικος Παλαιολόγος, δεσπότης Θεσσαλονίκης 21.
 'Ανδρος 55, 68, 91, 121, 130, 198, 216, 282, 355, 415, 440, 455, 526, 548, 574, 577, 590, 593, 758, 821, 836, 996. Βλ. καὶ 'Αμόλοχος.
 'Ανδρούβιστα (Αὐτ. Μάνης) 311.
 'Ανδρούσι (Μεσσηνίας) 863. Βλ. καὶ Τουρκο-Λαία.
 'Ανθίμος Α' πΚ. 954, 960, 981, 983.
 'Ανθίμος Σ' πΚ. 975, 1000.
 'Ανθίμος Ζ', πΚ. 1075.
 'Αντιόχεια 264, 400, 954, 981, — 'Ασσίζαι 8.
 'Αντίπαρος 374.
 'Αἶα, βλ. Νάξος.
 'Απέρανθος (χ. Νάξου) 284.
 'Απόκουρον (χ. Τριχωνίδος) 849.
 'Αραβία 408.
 'Αράχοβα 896.
 'Αργὸς 854, 895, 915, 917.
 'Αργοστόλιον 325.
 'Αργυρόπουλος 'Ιάκωβος, δραγομάνος στόλου 608.
 'Αρμενόπουλος Κωνστ. 38, 181, 353, 409, 452, 467, 499, 569, 582, 586, 686, 705, 716, 717, 719, 836, 759, 787, 788, 802 (γ', δ'), 811, 813, 825, 831, 875, 901, 919, 985, 989, 1017.
 'Αρμόλια (χ. Χίου) 270.
 'Αρτα 573 (θ', ιβ', ιε').
 'Ασπρη Θάλασσα 374, 430, 469, 531, 667. Βλ. καὶ Αἶγαϊον.
 'Αστυπάλαια 374, 1046, 1088, 1100.
 'Αταλάντη 848.
 'Ατταλειώτης 81.
 Αὐγερινὸς Π.Σ., εἰρηνοδίκης Θήρας 844.
 Αὐστρία 235.
 'Αχμέτ Α', σ., 103.
 'Αχμέτ Γ', σ., 288.

'Αχμέτ Σ', σ., 252.
'Αχμέτ πασάς, βελίλης 'Ιμπραήμ πασά 785.

Βαγιαζήτ Α' ό 'Ιλνιρίμ, σ., 19, 41.
Βαλσαμών 736.
Βάρη (τῆς Σύρου) 478.
Βάτικα (Μονεμβασίας) 867.
Βαχμί 'Ισμαήλ πασάς, βαλῆς νήσων Αἰγαίου 997.
Βελιδδίν πασάς, βαλῆς Μορέως 606.
Βελισαρίου Κατήγκω 597.
Βελλά ('Ηπείρου) 953.
Βελόγλου 'Απῆ ἀγᾶς 449.
Βενετία 263 — ναὸς 'Αγ. Γεωργίου 42, — νόμων
κωδικοποιήσις 370, — συνθήκη μετὰ Τουρ-
κίας 40.

Βενιαμίν ό Λέσβιος 722.
Βενιαμίν, μ. Σερβίων-Κοζάνης 654.
Βέροια 188, 224, 713, 944, 945.
Βησσαρίων, ἐπ. Προκοννήσου 925.
Βίλια 205.
Βιλλαρδουίνος Γοδοφρεΐδος Α' 40.
Βλαβιανὸς 'Ιω., εἰρηνοδίκης 'Αμοργῶν 841.
Βλαστάρης Ματθαῖος 37, 38, 409, 736.
Βλαττάδων μὲνῆ 35, 41.
Βλαχία 49, 151, 424, 458, 570.
Βλάχος Δῆμος 75.
Βοιωτία 205.
Βόνιτσα 555.
Βόστιτσα 871. Βλ. καὶ Αἴγιον.
Βουθροντὸς 555.
Βουλγαρία 408.
Βούρμπιανη ('Ηπείρου) 930.
Βυτίνα 859.

Γαβριήλ, πΚ. 246, 247, 250, 256, 260.
Γαβριήλ, μ. 'Αδριανουπόλεως 618.
Γαβριήλ, ἐπ. Δελβίνου 642.
Γαβριήλ, μ. Τυρνόβου 104.
Γαλατᾶς (Κωνσταντινουπόλεως) 28, 779 (Ζ').
Γαργαλιάνοι 875.
Γενατᾶς 'Ιω., ὑπουργὸς Δικαιοσύνης 816.
Γενί Παζάρ 876.
Γεννάδιος Σχολάριος, πΚ. 29, 30.
Γένουα 580.
Γερακάρης Ν., πρόεδρος δικαστηρίου 800.
Γεράσιμος, Γ', πΚ. 511, 522, 523.
Γεράσιμος, μ. Αἰγίνης-Υἱδρας 684.
Γεράσιμος, μ. Θεσσαλονίκης 484.
Γεράσιμος, μ. Κρήτης 379.
Γερμανὸς Δ', πΚ. 967, 994.
Γερμανὸς, π. 'Ιεροσολύμων 50.

Γερμανὸς, μ. Ρόδου 1058.
Γιουσούφ ἀγᾶς 472.
Γκίργκιον 433.
Γούρα 581.
Γρηγόριος Ε', πΚ. 408, 529, 531, 532, 534, 536,
538, 539, 541, 542, 544, 545, 588, 590, 592,
598, 602, 668, 675, 676, 677.
Γρηγόριος Σ', πΚ. 926, 927, 933, 939, 942, 949,
952, 1034, 1035, 1037, 1043.
Γρηγόριος, μ. Νόβι Παζάρ 343.
Γριμάλδης Φιλιππάκος 284.
Gritti Φραγκῖσκος, μπάιλος Κερκύρας 80.
Γύθειον 996, 1021. Βλ. καὶ Καρυούπολις, Κο-
λοκύνθιον, Λαγία, Μαγαύριον.

Δαλματία 263.
Δανακὸς (χ. Νάξου) 283.
Δανιήλ, μ. Χίου 272.
Δανιήλ, ἱερεὺς ναοῦ 'Αγ. Νικολάου Γαλατᾶ 76.
Δελβίνον 582.
Δερβενοχώρια. Βλ. Βίλια, 'Εξαμίλια, Κούντουρα,
Μάξι, Μέγαρχα, Μπίσια καὶ Περαιχώρα.
Δημάκης Στέφ. δραγουμάνος στόλου 369.
Διδυμεῖον 1010, 1049, 1052.
Διονύσιος, πΚ. 59.
Διονύσιος Γ', ό Βαρδαλῆς, πΚ. 141, 153.
Διονύσιος Δ', πΚ. 187, 193.
Διονύσιος, μ. 'Ηρακλείας 961.
Διονύσιος, μ. Λαρίσης 514.
Διονύσιος, μ. Χίου 373.
Δοβρά (Ζαγοροχώρια) 742.
Δοσίθεος, π. 'Ιεροσολύμων 197.
Δούπας Γιάννης 689.
Δράκος Κυρίτζης 192.
Δρόβιανη 381.
Δρυμαλία (Νάξος) 558.
Δωδεκάνησος 48, 372, 434, 1081, 1093, 1099.
Δωρόθεος, π. 'Ιεροσολύμων 43.

'Εξάβιβλος. Βλ. 'Αρμενόπουλος Κ.
'Εξαμίλια 205.
'Επίδευρος Λιμηρά 865, 896.
'Επτάνησος 123, 126, 263, 310, 315, 539, 555,
557, 566, 571, 572, 573, 587, 625, 660, 697,
698, 749, 750, 751, 752, 753, 775, 781, 782,
783, 807, 827, 828, 932, 934, 937, 934, 959,
980.
'Ερδελία (= Τρανσυλβανία) 393.
'Ερρίκος αὐτοκράτωρ 10.
Εὔβοια ἀσσιζαί 27, — Κανουνναμέ 72.
Εὐφημειανὰ (χ. Χίου) 974, 1025, 1026.

Ζαγορά (Πηλίου) 417.
 Ζαγόρια 583, 791, 825, 940, 941, 943, 962, 972.
 Βλ. καὶ Δοβρά.
 Ζαΐμης Ἰω. 722.
 Ζάκυνθος 116, 258, 517 (29).
 Ζαχαρίας, μ. Ἀθηνῶν 339.
 Ζαχαρίας ὁ Μαραφαῖς 107.
 Ζάχολη (χ. Κορινθίας) 716.
 Ζερκίνης Νικ., εἰρηνοδίκης Ἀργους 854.
 Ζυγομαλᾶς Θεοδόσιος, πρωτονοτάριος 81, 82, 83.
 Ζῶτος Ἀναγνώστης, πρόκριτος Πρεβέζης 663.

 Ἡσαΐας, μ. Ἀγαθουπόλεως 706.

 Θάσος 1078,—κανουνναμέ 286.
 Θεοδώρητος, ἱερομόναχος 553.
 Θεόκλητος, ἱερομόναχος 181.
 Θεόκλητος, ἱερομόναχος σκήτης Καυσοκαλυβίων 409.
 Θεοτόκης Ἰω. 748.
 Θεοφάνης Δ', π. Ἱεροσολύμων 107, 120, 160.
 Θεόφιλος ὁ ἐξ Ἰωαννίνων, ἐπ. Καμπανίας 485.
 Θεόφιλος, ἐπ. Κοζάνης 473, 488, 525, 565, 576.
 Θέρμια, βλ. Κύθνος.
 Θεσσαλονίκη 21, 22, 23, 24, 25, 102, 103, 114, 118, 155, 224, 248, 298, 348, 358, 367, 466, 763, 912.
 Θῆβαι 736.
 Θήρα, βλ. Σαντορήνη.
 Θολοποταμιὰ ἢ Θολοπόταμος (Χίου) 968, 988.
 Θράκη 276. Βλ. καὶ Ἀμπελιανός.

 Ἰάκωβος, πΚ. 199.
 Ἰάκωβος, μ. Ρόδου 963.
 Ἰάκωβος Δ', δοῦξ 67.
 Ἰάκωβος, μ. Θεσσαλονίκης 466.
 Ἰάκωβος, ἱερομόναχος καὶ ἀρχιμανδρίτης 129.
 Ἰγνάτιος, μ. Ἡρακλείας 799, 806.
 Ἰγνάτιος, μ. Οὐγγροβλαχίας 623.
 Ἰέραξ, μέγας λογοθέτης 96.
 Ἰερεμίας Β', πΚ. 74, 75, 76, 77, 79, 89, 94, 96.
 Ἰερεμίας Γ', πΚ. 276, 277, 278, 289, 321, 322.
 Ἰερεμίας Δ', πΚ. 607, 610, 618, 619, 626, 627, 631.
 Ἱεροσόλυμα 202, 252, 400.
 Ἰκαρία 106, 124, 331, 401, 518, 923, 928, 931, 956, 990, 1088.
 Ἰλαρίων, σιναΐτης, κρῆς 833.
 Ἰμπράῆμ, σ., 111, 130.
 Ἰμπράῆμ πασᾶς 785.

Ἰνδαί 465.
 Ἴος 374, 835, 909.
 Ἰουστινιάνι 20.
 Ἰουστινιάνι Ἀντ., λατῖνος ἀρχιεπ. Σύρου, 236.
 Ἰσὰτ μπέτης 494.
 Ἰσμαήλ ἀγᾶς, βοεβόδας Ἀνδρου 455.
 Ἰσπανία 580.
 Ἰωακείμ Β', πΚ. 1008, 1051.
 Ἰωακείμ Γ', πΚ. 1069, 1070, 1084, 1089, 1094.
 Ἰωακείμ, μ. Βεροίας 135, 321.
 Ἰωακείμ, μ. Ἰωαννίνων 940.
 Ἰωακείμ, μ. Κῶ 1083.
 Ἰωαννίκιος, μ. Βεροίας 131.
 Ἰωάννινα 26, 129, 242, 244, 973.
 Ἰωάννου Χρ., εἰρηνοδίκης Ὑδρας 890.
 Ἰωάσαφ Β', πΚ. 39, 60.
 Ἰωάσαφ, μ. Βεροίας 131.
 Ἰωάσαφ, μ. Παροναξίας 207, 209.
 Ἰωάσαφ, ἱερομόναχος 33.
 Ἰωσήφ, ἐπ. Ἀνδρου 814.
 Ἰωσήφ, μ. Βιθυνίας 396.
 Ἰωσήφ, μ. Λυθείου 1021.

 Καβάρτζι Μιχ., εἰρηνοδίκης Ἀργους 917.
 Κάδιξ 780.
 Κἀοξί 647.
 Καλάβρυτα 872. Βλ. καὶ Λυκουριά, Φίλια.
 Καλαμάρι Μιχ. βοεβόδας Μυκόνου 196.
 Καλαμάτα 824, 900, 1027. Βλ. καὶ Νησίον.
 Καλαμάτι (Χίου) 380.
 Καλλιέργης Ἀλέξιος 9.
 Καλλίνικος Β', πΚ. 217, 219, 227, 233, 234, 239, 240, 241, 242, 243, 244.
 Καλλίνικος Ε', πΚ. 563, 569.
 Καλλίνικος, μ. Κρήτης 726.
 Καλλίστρατος, ἀρχιεπ. Σινᾶ καὶ Ραϊθούς 1038.
 Καλόγνωμος Γεώργιος, δικηγόρος ἐκ Χίου 831.
 Κάλυμνος 789 (κδ'), 923, 928, 931, 1040, 1042, 1045, 1076, 1088.
 Καποδίστριας Ἰω. 789.
 Καραπατᾶς Ἀναστ., εἰρηνοδίκης Τριφυλίας 904.
 Καραπάυλος Κ., εἰρηνοδίκης Κορώνης 903.
 Καρατζᾶς Ἰω., δραγομάνος στόλου 560.
 Καρατζᾶς Ἰω., ἡγεμὼν Οὐγγροβλαχίας, 670.
 Καρατζᾶς Νικ. 471.
 Καρθαγένεοβα 580.
 Καριάκης Παγκράτιος, ἐπ. Ἀνδρου, 577.
 Κάρληλι (Ξηρόμερον) 509.
 Κάρπαθος 789 (κδ'), 1022, 1044, 1088.
 Κάρρας Θωμᾶς, παχάρνικος 594.
 Καρυούπολις (χ. Γυθείου) 1021.

- Καρυοφύλλης Ἰω. 132.
 Κάρυστος 892.
 Καρύταινα 655, 861, 898.
 Κασαμπᾶς (Μ. Ἀσία) 139α.
 Κάσος 374, 603, 1088.
 Καστελλόριζον 789 (κδ'), 984, 986, 1016, 1017, 1018, 1019, 1020, 1088.
 Καστοριά 948.
 Κάταρον 263.
 Καταρράκτης (χ. Χίου) 808.
 Καταρτζῆς-Φωτιάδης Δημ. 500.
 Κατάστενον (=Βόσπορος) 779 (Ζ').
 Κατσώνης Λάμπρος 503.
 Κάτω Μεσσηνία 804.
 Κάτω Ναχαγιέ (Κορινθίας) 897.
 Κέα 236, 374, 503, 797.
 Κέρκυρα 5, 14, 15, 16, 17, 56, 70, 80, 225, 226, 232, 251, 359, 403, 412, 614.
 Κεφαλῆς Νικ. 661.
 Κεφαλληνία 116, 445.
 Κίμωλος 603, 885.
 Κίτρος (Αἰκατερίνης) 945.
 Clarenton λόρδος 1002.
 Κλήμης Ζ', πάπας Ρώμης 49.
 Κλονάκης Κωνστ. 826.
 Κλονάρης Ν. 829, 921.
 Κοζάνη 411, 473, 474, 479, 486, 491, 525, 575, 576, 764.
 Κόκκα Μαργέτα, χήρα Κ. ἐν Νάξῳ 942.
 Κολινδρός 945.
 Κολοκοτρώνης Θ. 711.
 Κολοκύνθιον (χ. Γυθείου) 1021.
 Κόνιτσα 911, 958, 964, 965.
 Κορνέρ, ἀρχιστράτηγος 232.
 Κορυτζά 423, 949.
 Κορώνη 876, 903.
 Κουντουμάς Ἰω. 722.
 Κούντουρα 205.
 Κράββαρα 851.
 Κρανίδιον 855.
 Κρεμαστή (Λακωνίας) 866.
 Κρήτη 11, 169, 182, 183, 184, 185, 263, 476, 907, 1006, 1024, 1039, 1067, 1085, 1096, 1104. Βλ. καὶ Μαῦρος Κορμός.
 Κριεμπάδης Δημ., βεκίλης Ὑδρας ἐν Κπ. 672, 680.
 Κριτόπουλος Κουνάλης 37, 38.
 Κυδωνίαι (Μ. Ἀσία) 420.
 Κύζη Καλομοῖρα 369.
 Κύζης Δημ. 369.
 Κύθνος 236, 299, 374 (5), 503, 511, 591, 634, 648.
 Κυκλάδες νῆσοι 47, 66, 88, 111, 414, 599.
 Κυπαρισσία 375, 904.
 Κύπρος 399, 462, 492, 1064, 1095, — κανουνναμέ 73.
 Κύριλλος Α', πΚ. 113.
 Κύριλλος Β', πΚ. 116.
 Κύριλλος Δ', πΚ. 264, 271.
 Κύριλλος Ε', πΚ. 360, 370.
 Κύριλλος Σ', πΚ. 645, 646.
 Κύριλλος Ζ', πΚ. 1001, 1003.
 Κωνσταντᾶς Γρηγ., ιεροδιάκονος, 722.
 Κωνσταντῖνος ὁ Ἅγιος, αὐτοκρ. Βυζαντίου 100 (Β' 8).
 Κωνσταντινούπολις 517, 667, 779 (Ζ').
 Κωνσταντῖος, πΚ. 914.
 Κῶς 136, 378, 428, 439, 1028, 1083, 1087, 1101, — κανουνναμέ 136.
 Λαγία (χ. Γυθείου) 1021.
 Λακεδαιμονία 33.
 Λαμία 996, — κανουνναμέ 71.
 Λαμπετή (χ. Πύργου) 785.
 Λαπιέρας Μπ., καπουκεχαγιᾶς Σύρου 478.
 Λάρισα 520.
 Λεβάντε 647.
 Λεβαντιά 606.
 Λεόντιος, μ. Λαρίσης 101.
 Λέρος 297, 789 (κδ'), 923, 928, 931, 1088.
 Λευκάς 222, 294. Βλ. καὶ Ἁγία Μαύρα.
 Λέων Γ', πάπας Ρώμης 42, 46.
 Λιασκοβέτζι (Ζαγόρια Ἡπείρου) 447, 653.
 Λιβόρνον 390, 435, 580.
 Λισπώνα 580, 647.
 Λίτιτζα 271.
 Λογοθέτης Θεόδωρος, προεστὸς Γούρας 581.
 Λογοθέτης Παν., εἰρηνοδίκης Καλαμάτας 874.
 Λουκάς, πΚ. 100 (ριγ').
 Λυκουριά (Καλαβρύτων) 1092.
 Μαγαύριον (χ. Γυθείου) 1021.
 Μαγιόρκα 647.
 Μάζι 205.
 Μακεδονία Δυτική 422α.
 Μαλαξὸς Μανουήλ 51, 61, 63.
 Μάλτα 580, 647.
 Μαλύρι (χ. Πύργου) 785.
 Μαμουνης Ἰω., ἐπαρχος Νάξου 837.
 Μανδράκι (Νισύρου) 1062.
 Μάνη 789 (ΚΑ'). Βλ. καὶ Ἀνδρούβιστα, Πιόντες.
 Μανουήλ, αὐτοκρ. 100 (νε').
 Μαντζαβινᾶτα (Κεφαλληνίας) 133.
 Μάξιμος Β', πΚ. 34.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Μαόνε 580.
 Μαριές (τῆς Θάσου) 1011.
 Μαστιχοχώρια (τῆς Χίου) 957.
 Ματθαῖος, π. Ἀλεξανδρείας 357.
 Μαύρη Θάλασσα 580, 647, 667, 821.
 Μαυροβούνιον (χ. τῆς Μάνης) 996.
 Μαυρογένης Κωνστ., δραγομάνος στόλου, 442, 443, 444, 469, 636, 637, 638, 641.
 Μαῦρος Κορμός (θέσις χ. Μεσοκεφάλα τῆς Κρήτης) 1102.
 Μαχμούτ Α', σ., 318, 326, 335, 349, 365.
 Μαχμούτ Β', σ., 611, 612, 620, 644, 652, 654, 706, 815, 910, 918, 923, 925, 935, 950, 1106.
 Μεγάλη Μῆλος 374.
 Μεγάλη Τζάμιτζα (βλ. Ὑδρα) 374.
 Μεγ. Σπηλαίου Μονή 191.
 Μέγαρο 205, 893, 996.
 Μελένικον 639.
 Μελέτιος, π. Ἀλεξανδρείας 97.
 Μελέτιος, π. Ἱεροσολύμων 337.
 Μελέτιος, μ. Θεσσαλονίκης 912.
 Μελέτιος, μ. Προύσης 408.
 Μελέτιος, μ. Σίβνου 419.
 Μελέτιος ὁ Θηβαῖος, ψάλλης ναυῦ Ἀγ. Νικολάου Γαλατῶν 76.
 Μελισσουργὸς Στέφ., ἱερεὺς ἐν Νάξῳ 269.
 Μερτιὰ (χ. Πύργου) 785.
 Μέσα Διδύμας (χ. Χίου) 208.
 Μεσόγειος Θάλασσα 821.
 Μεσσήνα (Σικελίας) 647.
 Μεταξᾶς Κ. 733.
 Μετζήτ Ἀβδούλ σ., 992, 961, 994, 995.
 Μέτσοβον 139β, 510, 519.
 Μεχμέτ Α', σ., 20.
 Μεχμέτ Β', σ., 28, 29, 31, 32.,
 Μεχμέτ Δ', σ., 128, 139.
 Μήλιας Σπ., 391, 407.
 Μῆλος 67, 91, 111, 130, 603, 838.
 Μητροφάνης, πΚ. 90.
 Μητροφάνης, π. Ἀλεξανδρείας 119.
 Μικρὰ Μῆλος 374.
 Μικρὰ Τζάμιτζα 374.
 Μιχαήλ Β', δεσπότης Ἡπείρου 14.
 Μιχαήλ Γ', πΚ. 100 (ριγ').
 Μογίλας Πέτρος, μ. Κιέβου 125.
 Μοθώνη 877, 902.
 Μολδοβλαχία 399, 570.
 Μονεμβασία 477. Βλ. καὶ Βάτικα.
 Μονοδένδρι (Ζαγόρια) 922.
 Μορέως κανουνναμέ 279, — χρονικὸν 18.

Μοσχόπολις 137, 423, 457, 494, 710.
 Μουράτ Γ', σ., 41, 79, 88, 91, 92, 95, 97.
 Μουράτ Δ', σ., 119, 120.
 Μουρούζης Ἀλέξανδρος Κ., βοεβόδας Μολδοβλαχίας 594.
 Μουρούζης Ἀλέξανδρος, δραγομάνος στόλου 681, 682, 690, 691, 695.
 Μουρούζης Παναγιωτάκης, δραγομάνος στόλου 558, 579, 585, 597, 622.
 Μουσταφᾶς, σ., 510, 513.
 Μουσταφᾶς Β', σ., 385.
 Μουσταφᾶς Γ', σ., 394, 397, 421, 422α.
 Μουσταφᾶς Νουρῆ πασᾶς 941.
 Μπαλάσιος, Μ. σκευοφύλαξ 471.
 Μπαρότζης Ντζανπατάκης 229.
 Μπελόντο Μαθιός, καπετάνιος Σύρου 1005.
 Μπηκήρ πασᾶς 121.
 Μπίσια 205.
 Μπολμπιτζέ (μῆσος) 374.
 Μπονκουβλάκ Ράινης, καπετάνιος 663.
 Μποντοβέρη Γεωργίος, προεστὸς Ὑδρας 568, 608.
 Μύκονος 110, 131, 143, 144, 146, 147, 148, 149, 150, 156, 157, 158, 159, 161, 162, 163, 164, 165, 166, 168, 170, 171, 172, 173, 174, 175, 176, 178, 179, 180, 189, 192, 194, 196, 200, 201, 211, 212, 317, 330, 369, 374, 404, 416, 419, 443, 446, 456, 564, 578, 597, 689, 695, 748, 756, 834, — ταρίφα 134.
 Μυτιλήνη 926, — κανουνναμέ 262.
 Μωάμεθ, προφήτης 1.
 Μωάμεθ Δ', σ., 151, 202.
 Νάζης Ἰωσήφ 91, 111, 130.
 Ναξία, βλ. Νάξος.
 Νάξος 54, 57, 67, 91, 111, 112, 115, 127, 130, 142, 154, 167, 207, 209, 210, 214, 220, 229, 230, 269, 274, 283, 284, 287, 290, 300, 305, 319, 323, 335, 336, 345, 347, 363, 374, 432, 441, 442, 444, 450, 464, 467, 503, 505, 515, 516, 521, 561, 616, 632, 636, 637, 638, 641, 669, 679, 685, 695, 727, 767, 784, 817, 822, 833, 837, 882, 996. Βλ. καὶ Ἀπέρανθος, Δανακός, Δρυμαλία.
 Νάουσα (Πάρου) 313, 735, 744, 745, 746.
 Ναύπλιον 754, 765, 853, 894, 996.
 Νεάπολις (Ἰταλίας) 647.
 Νέα Σύρα 842, 883.
 Νεμτζία 568.
 Νεόφυτος Β', πΚ. 107.

Νεόφυτος Σ', πΚ. 337, 338, 339, 351.
 Νεόφυτος Ζ', πΚ. 487, 489, 490, 506, 509, 537, 550, 553, 556.
 Νεόφυτος, επ. 'Οστρόβου, Τζουρᾶ, Καϊλαρίων 741.
 Νεόφυτος, μ. Παροναξίας 558.
 Νεόφυτος, ηγούμε. μονῆς Νισύρου 963.
 Νεόφυτος Κουσσοκαλυβίτης 463.
 Νέστεροβ Παῦλος, στόλαρχος Ρωσίας 416.
 Neuilly Μαργαρίτα 18.
 Νησίον (Καλαμάτας) 901.
 Νίζνα 265.
 Νικόδημος, αρχιεπ. Κεφαλληνίας 116.
 Νικόδημος, επ. Τζίας καὶ Θερμίων 551.
 Νικόδημος, μοναχὸς 553.
 Νικολάου Κ., εἰρηνοδίκης Νησίου 873.
 Νικομήδεια 960.
 Νίσυρος 562, 789 (κδ'), 1088. Βλ. καὶ Μανδράκι.
 Νοταρᾶς Πανοῦτσος 722.

Ξανθινὸς Μανουήλ, ιεροδιάκονος, Μ. χαρτοφύλαξ 51.
 Ξηροποτάμου Μονὴ 44.
 Οἰκονομίδης Δαβίδ, εἰρηνοδίκης Ναυπλίου 853, 894.
 Οἶτυλος 869.
 'Ολυμπία 996.
 'Ομάρ 'Εμπν Χαττάμπ, χαλίφης 2.
 'Οσμάν Γ', σ., 308, 361, 362, 370, 371, 372, 373, 374, 375, 377, 378.
 Οὐγγροβλαχία 451.

Παῖσιος Β', πΚ. 350, 352.
 Παῖσιος, π. 'Ιεροσολύμων 160.
 Παῖσιος, μ. 'Ιωαννίνων 447.
 Π. Πάτραι 905.
 Παξοὶ 190, 215, 261, 314, 359, 448.
 Παπαγιαννόπουλος Α., εἰρηνοδίκης Καρυταίνης 898.
 Παπαδάκης, χειροῦργος 285.
 Παππαδόπουλος Γεράσιμος, ιερομόναχος 722.
 Παραμυθία ('Ηπείρου) 497.
 Πάργα 555.
 Παρθένιος Δ', πΚ. 186.
 Παρθένιος, επ. Δελβίνου 582.
 Παρθένιος, μ. Καισαρείας 326.
 Παροιμία (Πάρου) 280, 281, 327, 340, 341, 342, 721, 777.
 Πάρος 67, 91, 111, 180, 293, 295, 320, 324,

374, 688, 771, 839, 884. Πρβλ. καὶ Νάουσα, Παροιμία.
 Πάτμος 316, 374, 410, 422, 508, 552, 603, 923, 928, 931, 1088.
 Παῦλος Γ', πάπας Ρώμης 56.
 Πελέκης Ν., εἰρηνοδίκης 'Ανάφης 843.
 Πελοπόννησος 205, 228, 517, 534, 720, 789 (ΚΔ').
 Περαιχώρα 205, 852.
 Πέτζαι, βλ. Σπέτσαι.
 Πέτρος ὁ Μέγας 265.
 Πιόντες (χ. τῆς Μάνης) 285.
 Πολύκανδρος (= Φολέγανδρος) 603.
 Πόρος 374, 631, 802, 846, 889.
 Πρατῖδης Γ., ὑπουργὸς Δικαιοσύνης 880.
 Πραστός (Κυνουρίας) 856.
 Πρέβεζα, 346, 555, 663.
 Πρίντεζης Γ., καπουκεχαγιᾶς Σύρου 368.
 Πριούλης, γενεράλης Κερκύρας 403.
 Προάστειον (χ. τῆς Καρδαμύλης) 113.
 Προκόπιος, πΚ. 482, 483.
 Πύργος ('Ηλείας) 785, 878. Βλ. καὶ 'Αγιάννη, 'Αγιώργη, Λαμπετή, Μαλὸρι, Μερτιά, Σκαφιδιά, Σκουροχώρι, Τζόγια.
 Πύργος Διονύσιος, ὁ Θεσσαλὸς 787.
 Πάριονιανή ('Ηπείρου) 953.
 Ραγιὼ Μεχμέτ πασᾶς 979.
 Rákoczy G. 117.
 Ραμᾶς 'Αβδούλ, καπουδάν πασᾶς 603.
 Ραμματᾶς Γεώργιος 'Αθ., ἱερεὺς 512.
 Ρεσίτ Χατζῆ 'Ιμπραχίμ, δευτερδάρης 577.
 Ρῆζος Θεοδωράκης, δραγομάνος στόλου 689.
 Ρόδος 12, 136, 378, 428, 439, 789 (κδ'), — κανουνναμὲ 136.
 Ρούμελι 1015.
 Ρουνγιάντσεφ, κόμης Νικολαΐ Πέτροβιτς, πρωθυπουργὸς Ρωσίας 623.
 Ρωμανία 10.
 Ρωμανὸς ὁ πρεσβύτερος, αὐτοκράτωρ Βυζαντίου 100 (μς', νε') 555.
 Ρωσία 414, 496, 555, 592.
 Ρωσσέτης Νικ., δραγομάνος στόλου 404.
 Σάββας πασᾶς, βαλῆς Κύπρου 1064.
 Σακὴρ βέης, μουχασίλης Ρόδου 956.
 Σαλαμίς 374, 803.
 Σάμος 64, 383, 527, 705, 820, 823, 913, 929, 955, 969, 970, 982, 987, 989, 993, 1003, 1007, 1012, 1079, 1080, 1086.
 Σαμουήλ Α', πΚ. 399, 400, 408, 418, 429.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

Santi Dominico Luigi 621.
 Σάντορήνη 67, 91, 111, 130, 374, 528, 712, 844, 858, 908.
 Σάχ, σουλτάνα 574.
 Σελήμ Α', σ., 43, 44.
 Σελήμ Β', σ., 69, 74, 87.
 Σελήμ Γ', σ., 473, 495, 501, 504, 507, 600.
 Σελήμ Δ', σ., 570.
 Sempad, κοντόσταυλος 8.
 Σεραφείμ, μ. Πρεβέζης 1041.
 Σεργάριος Γεώργιος, βεκίλης δραγομάνου του στόλου 515.
 Σέριφος 374.
 Σέρραι 108, 109.
 Σιάτιστα 1030.
 Σιγανός Ν., ειρηνοδίκης "Αργους 895.
 Σικελία 580.
 Σίκινο 374.
 Σιμπίνι (Ρουμανίας) 122, 257, 393.
 Σινά μονή 1.
 Σινάν πασάς 26.
 Σίφνος 111, 130, 374, 481, 503, 511, 603, 604, 633, 649, 694, 770, 830, 881, 996.
 Σκαλίδης Γ., δικαστής 804.
 Σκαρδιά (χ. Πύργου) 585.
 Σκαθός 374, 542, 619.
 Σκόπελος 374, 542, 645.
 Σκορδύλιος Ζαχαρίας, ιερέυς, ο Μαραφαρᾶς 65.
 Σκουροχώρι (χ. Πύργου) 785.
 Σμόρνη 470, 593.
 Σουλεϊμάν Α', σ., 36, 47, 48, 50, 55, 58, 64, 66, 130, 379.
 Σούλιπιτσα (= Σπέτσαι) 374. Βλ. Σπέτσαι.
 Σουμπαρίπας Φραντζέσκος 69.
 Σοῦτζος 'Αλέξ., δραγομάνος στόλου 543.
 Σοῦτζος Νικόλαος 408.
 Σοῦτσος Μιχ., ὑπουργός Δικαίου 790.
 Σοφιανάκη, ἀρχόντισσα, 444.
 Σπανός 'Αλέξιος 353, 354, 407, 452, 499, 586, 686.
 Σπαντωνῆς, διδάσκαλος καὶ Μ. ρήτωρ τῆς 'Εκκλησίας, 266.
 Σπάρτη 789 (κδ'), 812, 996. Βλ. καὶ 'Ανατ. Σπάρτη.
 Σπέτσαι 647, 789 (κδ'), 798, 864, 891.
 Σποράδες 'Ανατολικαὶ 128, 139, 361, 413, — Δυτικαὶ 796, — Νότιοι 213, 308, 427, 431, 600.
 Σπυριδῶφ Γρηγ. 'Ανδρ., ναύαρχος ρῶσος 422.
 Στέμνιτσα 862.
 Στενήμαχος 276.
 Στερεὰ 'Ελλάς 517.

Στεφανούπολις 117.
 Στρογιάνωφ, ναύαρχος ρῶσος 662.
 Συμεών, πΚ. 33.
 Συμεών ὁ σχολάριος, ἱερομόναχος 84.
 Σύμη 288, 426, 789 (κδ'), 1088, 1090.
 Σῦρος 67, 91, 121, 221, 363, 368, 392, 395, 449, 454, 472, 478, 535, 540, 546, 559, 565, 601, 629, 635, 1103. Βλ. καὶ Νέα Σύρα καὶ Βάρη.
 Σωφρόνιος, πΚ. 429.
 Σωφρόνιος Α', π. 'Ιεροσολύμων 2.
 Σωφρόνιος Γ', ἀρχιεπ. Κύπρου 1023, 1024.
 Σωφρόνιος, μ. Χίου 957.
 Τατάουλα (Κπ.) 657.
 Τεργέστη 475.
 Τετράνησος (= Πάτμος, Λέρος, Κάλυμνος, 'Ικαρία) 923, 928, 931. Βλ. τὰς νήσους ταύτας.
 Τζανέτιος Γ., ειρηνοδίκης Φαναρίου ('Ανδριτσίνης) 868.
 Τζαφάρ βεῖς, διοικητὴς Θάσου 1011.
 Τζανέτιος Γ., ειρηνοδίκης 'Ανδριτσίνης 899.
 Τζαφάρ Χατζῆ, χαπουδάν πασάς 414.
 Τζιζέλης 'Αναστ. Πατρὸς 606.
 Τζόρα (χ. Πύργου) 785.
 Τζολακόπουλος Π., ειρηνοδίκης Κάτω Ναχλγιέ 897.
 Τήνα, 789 (κδ'), 979, 997, 1088.
 Τήνος 273, 569, 607, 768, 996. Βλ. καὶ "Αγ. Νικόλαος.
 Τουρκολᾶνα (χ. 'Ανδρούσης) 814.
 Τρανσυλβανία 393.
 Τραπεζούντιος Γεώργιος 312.
 Τρίκκαλα 329, — κανουνναμέ 45.
 Τρίκκερι (Βόλου) 729.
 Τριπολιτσά 789 (κδ'), 792, 859, 860.
 Τρουλινός 'Ιωάννης, ὁ κρῆς, ἱερεὺς 78.
 Τσαουσέας Λογοθέτης 'Ι., ειρηνοδίκης Οἰτύλου 869.
 Τυπάλδος Μελέτιος, μ. Φιλαδελφείας 231.
 'Υδρα 498, 502, 524, 543, 567, 579, 580, 595, 596, 608, 609, 615, 627, 628, 630, 631, 650, 656, 664, 667, 672, 674, 680, 681, 686, 690, 696, 789 (κδ'), 801, 847, 890.
 'Υψηλάντης 'Αλέξ., βοεβόδας 433, 436, 437, 438, 458.
 Φανάριον ('Ανδριτσίνης) 868.
 Φίλια (χ. Καλαβρύτων) 879.

Φιλιατρά 875.
 Φίλιππος Β', ἡγεμὼν Ἀνθηγαυῶν 14, 15, 16.
 Φιλιππούπολις 549, 584, 914, 924, 936.
 Φολέγανδρος 374, 605, 624, 840. Βλ. καὶ Πολύ-
 κανδρος.
 Φραγκούλης Ἐπ. 1086.
 Φράντζα (= Γαλλία) 580.
 Φωτεινόπουλος Μιχ. 402, 453.
 Φώτιος, π. Ἀλεξανδρείας 1082.

Χακκῆ Ναῖμπ Ἰσμαήλ 938.
 Χαλδία (Πόντου) 92.
 Χαλὶλ καπουδάν πασᾶς 110.
 Χάλικη 789 (κδ'), 1088.
 Χαμίτ Ἀβδοῦλ Α', σ., 413, 426, 427, 428, 429,
 431, 433, 434, 439, 468.
 Χαμίτ Ἀβδοῦλ Β', σ., 1082.
 Χαμπαλίτ καδῆς 58, 95.
 Χανιά (Κρήτης) 819.
 Χαντζερῆς Κωνστ. 515, 516.
 Χαντζερῆς Μιχ., δραγομάνος στόλου 599.
 Χασάν Σεῖτ, καπουδάν πασᾶς 605.
 Χαφίζ Ἀλῆ πασᾶς, βεζύρης 624.

Χίος 12, 13, 20, 53, 69, 87, 111, 130, 195, 218,
 270, 295, 302, 303, 304, 306, 307, 332,
 333, 334, 344, 356, 362, 365, 375, 384,
 398, 405, 406, 621, 693, 815, 831, 918,
 933, 998, 999, 1013, 1029, — κανουνναμέ
 292. Βλ. καὶ Ἀρμόλια, Καλαμωτή, Καταρ-
 ράκτης, Μέσα Διδύμας.
 Χοσρέφ Μεχμέτ, καπουδάν πασᾶς 643, 648.
 Χουρμούζιος Στυλιανὸς 1064.
 Χουρσήτ Μεχμέτ, καπουδάν πασᾶς 632.
 Χουσεῖν Γαζῆ, καπουδάν πασᾶς 299, 492, 498,
 508, 552, 568.
 Χουσεῖν τζαούσης 444.
 Χουσνῆ Μουσίρης πασᾶς 1006.
 Χριστιανόπουλος Γ., ταβουλάριος Κρήτης 1102.
 Χριστόφορος, μοναχὸς 554.
 Χρύσανθος, π. Ἱεροσολύμων 259.
 Χρύσανθος, μ. Κύπρου 462.
 Χρυσοβέργης Β., δικαστῆς 850.
 Χρυσοκέφαλος Κωνστ. Κ. 818.
 Ψαλίδας Ἀθ. 583.
 Ψαρά 374, 789 (κδ').

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

Π Ι Ν Α Κ Ε Σ Κ Α Ι Ε Υ Ρ Ε Τ Η Ρ Ι Α

Β' — ΕΥΡΕΤΗΡΙΟΝ ΚΑΘ' ΥΛΗΝ

ἀγαμίας σύμβασις 564.
 ἀγγαρεία 55, 80, 91, 92, 137, 237, 573, 574.
 ἀγιορεῖται 105, 268, 309, 387, 388, 389, 460, 461, 612, 910, 1057, 1106.
 ἁγίου Δημητρίου Θεσσαλονίκης πανήγυρις 23.
 Ἁγίου Ὁρους Κανονισμὸς 617.
 Ἁγίων λείψανα 100 (μα').
 ἀγορὰ ἐπιδίκου 100 (νβ').
 ἀγορανομικαὶ διατάξεις 25, 109, 134, 467, 1025.
 ἀγοραπωλησία 100 (λγ', λδ', λζ', λη', μ', μα', μβ', μγ', μδ', με', μζ'), 140, 143, 144, 146, 147, 158, 320, — ἄκυρος 100 (λγ', λδ', λε', λζ', μ', μγ'), 685, — ἀνατροπή 100 (μδ', με', μζ').
 ἀγοραστοῦ εὐθύνη διὰ χρέος μητρὸς πωλητοῦ 822.
 ἄγραφοι συμφωνίαι 801.
 ἀγροζημίαι ὑπὸ ζώων 100 (ος'), 134, 161, 237, 283, 284, 578, 838, 859, 1026.
 ἀγρονομικαὶ διατάξεις 283, 982 (9, 10), 1025, 1026, 1032.
 ἀγωγῶν παραγραφή 100 (ριη').
 ἀγωνατῶν συντεχνία 486.
 ἀδελφᾶτα 933.
 ἀδελφομοῖρι 133, 982 (8), — διάθεσις 768.
 ἀδελφοποιία 204, 1024.
 ἀδελφότης Ἀγιοταφική 376.
 ἀδελφότης ὀρθοδόξων Ἑλλήνων Λιβόρνου 435.
 Ἀδριανουπόλεως συνθήκη (1829) 793.
 αἵματος ἀποζημίωσις 114, 298, 311.
 αἵρετοκρισία 91, 100 (ρκ'), 130, 230, 416, 442, 561, 636, 637, 638, 700, 701, 790, 939, 956, 962, 1028, — ἀνέκκλητον ἀποφάσεως 718, 723, 791 (9), 832, 1028.
 αἰτία αἰσχροῦ 100 (ξθ').
 αἰχμάλωτος· δαθήκη 100 (ρ'), — δοῦλος 100 (λς').
 «Αἰχμαλώτων βιβλίον» 275.
 ἀκαρπία 517.
 ἀκίνητα· ἀνταλλαγή 392, — πώλησις ὑπὸ υἱοῦ, γνώμη καὶ πατὴρ 650, — φυγάδων ἐκποίησις 710.
 ἀκλήρων· ἀναγκαῖοι κληρονόμοι συγγενεῖς 833, 838, — ἀκίνητα περιέρχονται εἰς πρῶτον καταλαβόντα 838.
 ἀκουῖλος νόμος 100 (ος', οζ').
 ἀλληλασφάλις πλοίων 330.

ἄλλοδαπῶν φορολογία 183.
 ἄλλογον, ὡς κληρον. ἐξαίρετον 424 (Δ' ε').
 ἀμνηστία 430, 599, 603.
 ἀμπατζήδων συντεχνία 549, 584.
 ἀναργυρία 100 (ξζ').
 ἀνδρομοῖρι 791 (6), 1062 (60).
 ἀνεξιθρησκεία 425, 1004.
 ἀνηλίκων χειραφέτησις 1102.
 ἀνὴρ· κληρονομικὸν δικαίωμα 756, — ἐκποίησις ἀκινήτου ὑπὸ χήρας του 859.
 ἀνταλλαγή 166, 392.
 ἀπαγωγή 239, 616, 634, 942, 1011, 1037.
 ἀπαίτησις 100 (ξθ').
 «Ἀπάνθισμα Ἑλληνοματικῶν» 743.
 ἀποκλήρωσις 100 (λβ'), 366, 450, 689, 834, — υἱοῦ 634, — δια συμβολαίου 1092.
 ἀποκοπή (βλ. ἐμψυτεῖσις).
 ἀπόντων γαρύττι 684.
 ἀποφάσεων ἀνεκλήτων 999.
 ἀπόψεως δουλεία 767, 769, 784.
 ἀπώλεια κινήτου πράγματος 100 (ξε', ξς').
 ἀργία Κερικὴ 521.
 ἀρνήσις δικαίου 100 (πς').
 ἀρρενωπία 282, 319, 323, 445, 450, 505, 724, 835, 838, 879, 1062 (68).
 «ἀρτίκουλα νομικά» 393.
 ἀρχιερεὺς — ἀγαμία 975, — ἀμέτοχος πολιτικῶν ὑποθέσεων 551, 555, — δικαιοδοσία 25, — κληρονομεῖται ὑπὸ συγγενῶν 996, — τέκνα 545.
 Ἀσσίτζαι· Ἱερουσαλὴμ καὶ Κύπρου 3, 4, — Ἀντιοχείας 8, — Εὐβοίας 27, — Ρωμανίας 10.
 Ἀστικός Κώδιξ· Κρήτης 1085, — Σάμου 1079.
 ἄσυλον ναοῦ Ἀγ. Σοφίας Θεσσαλονίκης 24, 25.
 ἄσωτος 100 (ρ').
 ἀτεχνία 210, 274, 281, 295, 305, 319, 320, 321, 323, 327, 340, 341, 342, 417, 440, 441, 505, 514, 699, 777, 833.
 αὐτοκτονία 100 (ρδ').
 ἀφήλικες 100 (νθ').
 ἀφιερώματα 326, 879.
 ἀφορισμὸς 75, 76, 77, 89, 100 (κε', κς', οδ', ρκ'), 101, 108, 123, 132 (15), 267, 297, 337, 366, 367, 373, 447, 467, 470, 484, 488, 525, 577, 779 (ιγ'), 814, 926 (ζ').

ἀφορολόγητον κτημάτων 326.

ἀχαριστία 328, 604.

Βακτηρία Ἀρχιερέων 52, 129.

Βασιλικά 702 (Γ' γ', ζ', α', α'), 757, 766, 810, 812, 813, 817.

«Βασιλικῶν Νόμων Ἐπιτομή» 81.

βαφαί 517 (37-40).

Βερολίνου συνθήκη (1878) 1066.

βιασμός 100 (κζ'), 221, 239.

βίγλα 91, 111, 130, 134.

βλάβη σωματική 100 (οζ', οη'), 134.

Βλαστάρη Ματθαίου «Σύνταγμα κατ' ἀλφάβητον» 37, 38, 409, 736.

βλασφημία 134.

βοεβόνδας 347, 363, 364, 789 (κδ').

βολαί 797.

βοσκαί ζώων 154, 229, 237, 274, 454, 456, 517, 535, 578, 797.

βουδόμαντρα 1105.

βούλγαροι σχισματικοί 1050.

βουλλωτικόν (φόρος) 573.

βρεσίματα 134.

βυρσοδεψῶν συντεχνία 258.

γαίων ἐνοικίσεις 789.

γαλλικός ἐμπορικός κώδιξ 687.

Γάλλοι «δολότροποι» 539.

γάμος 125, 126, 232, 976, 977, 978, 1095.

ἄδεια εἰς πρῶην ἱερέα 240, — ἄθεσμος 96.

267, 954, — ἄκυρος 260, 1083, — ἀτέκνου

λύσις 732, — βία τελεσθεῖς 260, 938, —

ἱερωμένων 100 (α'-ζ'), — κωλύματα 6, 36,

39, 51, 52, 60, 65, 90, 94, 107, 153, 199,

206, 217, 227, 233, 234, 239, 241, 245,

246, 247, 250, 253, 254, 255, 256, 264,

291, 354, 366, 400, 531, 532, 553, 582,

588, 646, 675, 937, 942, 946, 949, 963,

1037, — λύσις (βλ. διαζύγιον), — μάρτυρες

100 (δ'), — μεικτοὶ 9, 93, 98, 99, 145, 263,

465, 588, 598, 651, 668, 747, 774, 981,

1000, 1033, 1034, 1043, 1048, 1050, 1056,

1059, 1060, 1061, 1063, — νόμιμος 100

(δ'), — ὀρθοδόξων ἐν Ἑπτανήσῳ 126, —

παρ' ἐνορίαν 239, — προαπαιτούμενα 475,

920, 924, — προθεσμία 779, — κεκωλυμένου

τέκνα 572, τέλεισις ἐν λιτότητι 100 (ιη'),

462, 488, 525, 779, 948, 968, 1058, — προ-

ξενία 525 (Ζ'), 825, — τέλη 236, 551, 963,

— φόρος 513, — χριστιανῆς μετὰ μουσουλ-

μάνου 1, 91, 186, 377, 938, — χριστιανῶν

ὑπὸ καθῆ 188.

γεμενετζήδων συντεχνία 1049.

«Γενικοὶ Κανονισμοὶ» πΚ. 1014.

Γενουᾶται ἐν Γαλατῶ Κπ. 12, 28.

Γενούης σύμβασις (1347) 13.

γεόμορον (ἢ ἀποκοπή) 789 (Θ').

γεροντοβοσκῶ 401.

γεροντομοῖρι 637, 649, 716, 833, 926 (ς'), 1062 (58).

γεροντοτρέφω 649.

γεροντοτρόφια 296, 301, 332.

γῆ—ξένης ἐκχέρσωσις 875, — τιμή 789 (Ι').

γιανίτσαρος 111, 130.

«γονικὸ (τὸ) στὸ γονικὸν» 297, 833, 1046 (Α'), 1062 (67), 1100, 1104.

γυναράδων συντεχνία 474.

γυναικοφóρια (τὰ) 366.

γυναικομοῖρι 1062 (59).

γυναικῶν ἐνδύματα 11, 118, 238, 488, 575, 576, 619, 998, — συμφιλίωσις μετ' ἄλλης γυναικὸς 955.

γυνή· διαθήκη 100 (ρα', ρε'), — ἐγγύη 424 (Γ'α'), 830, — οὐ κριτής, ἢ ἄρχων, ἢ φροντιστής 100 (ιγ'), — οὐ φυλακίζεται 100 (ιγ'), — οὐκ ἐγγυητής ἀνδρὸς 100 (ιδ').

δάκρυον 100 (μη', ζα', ζβ', πε', πε', 4, 4α', 4β', 4ε', 4θ'), — ἐντοκὸν ὑπὸ τούρκου 77, — ἐπὶ ἐξωνήσει 171, 180, 194, 304, 331.

δάση 518.

δεδικασμένον 69, 91, 100 (ριζ', ριθ'), 111, 130, 705, 714.

δεκάτη 64, 91, 111, 130, 517.

δεπουτατζιὸν 593.

δευτερογαμία 6, 100 (ε', ε', θ', ια', ιη', κθ', λ', λα', λβ'), 221, 277, 314, 691, 896, 926 (γ'), 1046 (Η').

δημογεροντία 134, 137, 203, 237, 265 (ζ'), 299, 336, 348, 363, 375, 380, 381, 470, 569, 639, 693, 703, 709, 786, 788, 794, 802, 859, 923, 928, 958, 964, 965, 974, 998, 999, 1010, 1076.

διαδοχή ἐξ ἀδιαθέτου 75, 111, 130, 132, 221, 259, 266, 271, 277, 297, 316, 321, 326, 471, 511, 526, 533, 569, 637, 641, 689, 690, 691, 721, 735, 744, 745, 746, 759, 789 (ιβ'), 801 (γ'), 833, 838, 874, 879, 1009, 1071, 1072, 1099, 1100.

διαζυγίου· οἰκονομικαὶ συνέπειαι 302, — λόγοι 6, 30, 59, 62, 123, 204, 206, 231, 294, 359, 360, 366, 370, 477, 485, 492, 531, 532, 588, 598, 671, 792, 893, 927, 945, 952, 1070, 1095, — διαδικασία 671, 1077.

διαθήκη 53, 91, 100 (ρ', ρβ', ργ', ρδ', ρια', ριβ'),
101, 111, 112, 130, 154, 221, 350, 369, 379,
395, 401, 432, 444, 445, 446, 448, 450,
470, 481, 484, 525 (Ι'), 551, 678, 791 (7),
801 (β'), 802, 803 (8), 859, 872, 966, 982,
1046 (Ι'), 1064, 1065, 1071, 1072, 1100,
— ἄγραφος 100 (ρε', ριβ'), — ἀκύρωσις 100
(ρθ', ρι'), — δευτέρα 100 (ρδ', ρθ', ρι', ριβ'),
444, ἐναντίωσις κατὰ — 328, — ἐν συμβο-
λαίῳ 149, 165, — ἐπισκόπου 100 (ρζ', ρια'),
— κληρικῶν 370, — κοινή 401, ἔκπτωσις
ἀπὸ — 100 (ρδ'), μέμψις κατὰ — 328, —
μυστική 100 (ρα', ρβ', ρε'), 525, — νόμιμος
100 (ργ', ρδ'), 446, 448, — Μωάμεθ προ-
φήτου 1.
διαιτηταὶ 69, 791 (13).
διάλυσις (= συμβιβασμός) 100 (κζ', κη').
διανομή κληρονομίας 142, 150, 164, 195, 266,
316, 332, 398, 405, 406, 511, 760, 771,
1016, 1017, 1018, 1020, 1099, — περιου-
σίας 382.
διαπόμπευσις 100 (ι', κς', οβ', οη').
«Διαταγή διὰ τὴν ρωσικὴν ναυτιλίαν τῆς Ἀνα-
τολῆς» 662.
«Διαταγὴ Ἐκκλησιῶν καὶ Κλήρου Γραικῶν»
625.
«Διάταξις Κυπρία» 7.
διατιμήσεις 134, 467.
διατροφή γονέων καὶ τέκνων 100 (ζ'), 1071,
1072. Βλ. καὶ γεροντοτρόφια.
διγαμία 100 (ε', ια'), 215, 370, 484, 562, 765,
945, 1021, — ἀμφοτέρων, ἀμοιβαία ἀδεία
314, — ἀνδρός, ἀδεία τῆς γυναικὸς 729.
«Δικανικὴ Τέχνη» 500.
δικασταί· ἀποζημίωσις ὑπὸ προκρίτων 664.
δικαστήρια μεικτὰ 1004.
δικαστηρίου ἐκκλησιαστικοῦ δικαιοδοσία 1078.
«Δικαστηρίων Ὁδηγία» 730.
διφθερουργῶν συντεχνία 479.
δοσίματα 326, 370, 374, 419, 517, 568, 573,
634, 725, 789, 948, 974.
δούλης γάμος, ἄνευ γνώμης αὐθέντου τῆς 100
(ιθ').
δοῦλοι 199 (ε'), 385.
δραγάτης 1026.
δραγάτμπασης 517.
δραγομάνου ἐκλογή 111, 115, 130.
δρίτον ἐμπορίου 593.
δυνατοὶ 89, 100 (νε').
δύται 1042.
δῶρα μητροπολίτου καὶ πρὸς μητροπολίτην 476.
Βλ. καὶ ἐτήσιον.

δωρεὰ 112, 156, 165, — ἐν ζωῇ μεταξὺ συζύγων
333, 334, 756, 762, — πρόγαμος 100 (οα').
132, 160, 266, 271, 289, 321, 440, 525,
737, 738, 759, 1046 (Θ'), 1056 (θ'), 1062
(70), — πρὸς τέκνα ἐν ζωῇ 926 (ζ'), —
περιλαμβάνεται ἐν προικί 733.
δωριανὰ (= δῶρα, δωροδοκία) 69, 91.

ἐγκλημα κεφαλικὸν 100 (ιγ').
«Ἐγκόλπιον Χριστιανικόν» 692.
«Ἐγχειρίδιον περὶ συνοικεσίων» 354.
ἐθιμα· ἀνώτερα νόμου 789 (κδ'), 798, 809, 812,
817, 915, 989, 996, — ἀπόδειξις 916, ἰδιαι-
τερα ἐπαρχίας 702 (Β'κ', Δ'α'δ'), — κατώ-
τερα νόμου 758, — περισυλλογὴ 622, 800,
801, 802, 803, 804, 805, 829 ἕως 908, 982,
996, 1040. Βλ. καὶ συνήθεια τόπου.
εἰκονικαὶ πράξεις 750.
εἰρηνοδότης 786, 788, 794.
ἐκμολογῶν 51.
ἐκβάσις 486.
«Ἐκθέσις περὶ κεκωλυμένων καὶ ἀκωλύτων
γάμων» (1529) 51.
Ἐκκλησία καὶ ἱεραὶ 152.
ἐκποίσεις ζωνῶν ἀγνῶτων· διὰ πλειστηριασμόν
168, — ὑπὸ δανειστοῦ 174, 175, 178, — ὑπὸ
κινότητος, διὰ φόρους 178, 179, 742, — δι'
ἀνάγκης κινότητος 423.
«Ἐλληνικοὶ Νόμοι Κύπρου» 6.
Ἑλλήνων υπηκόων ἀπέλασις ἐκ Τήλου 979, 997.
ἐμβατήριον 54, 657.
ἐμπασίδιον 296, 302, 306, 307, 356, 808.
ἐμπατίκιν, βλ. ἐμβατήριον.
ἐμπορικὸν ναυτικὸν Ἑπτανήσου 932.
Ἐμπορικὸς Κώδιξ Γαλλίας 659.
ἐμφύτευσις 54, 106, 111, 127, 130, 157, 162,
171, 189, 194, 201, 269, 283, 284, 293,
300, 325, 345, 464, 517, 783, 789.
ἐνδυμάτων καθορισμός 248, 273, 367.
ἐνετικαὶ κτήσεις 5, 9, 70.
ἐνέχυρον 100 (ξγ', πη').
ἐνοχὴ φυσικὴ 100 (ξδ').
ἐνσάνια 580.
ἐξισλαμισμός 69, 91, 101 (18), 111, 130, 134,
141, 326, 373, 379, 433 (ιη'), 484, 533.
ἐξορία 100 (κς'), 627, 1011.
ἐξύβρισις 55, 100 (οβ', ογ'), 134.
ἐξώπροιχα 100 (ις').
ἐορτολόγιον συντεχνιῶν 411.
Ἐπαναστάσεως ἑναρξίς 704.
ἐπαρχος Σαντορήνης 712.

Ἐπιδαύρου νόμος 715, — Προσωρινὸν Πολίτευμα 707.
 ἐπικαρπία ἐπιζῶντος συζύγου 830, 833, 834, 838.
 ἐπίσκοπος· ἀμοιβή διὰ τέλεσιν γάμου 236, — ἀνάξιος 100 (ριδ'), — διαθήκη 100 (ρζ') — δικαιοδοσία 7, 34, 551, 572, 780, μήνυσις κατὰ — 100 (ρκα').
 ἐπιστάται· ἀλληλέγγυον κατοίκων διὰ ζημίαν των 503.
 ἐπιστροφή 948.
 Ἐπιτομή Ἐξαβίβλου» 83.
 ἐπίτροπος ὀρφανοῦ 100 (λε'), 328, — ἀποβολή 328.
 ἐπταμοίριον 721, 745, 746, 879.
 Ἐπτανήσου σύνταγμα 557, 571, 660.
 ἐργαστηγίαι 521.
 ἐσώγαμβρος 791(4).
 ἐταιρεία 132.
 ἐτήσιον πατριάρχου ἢ ἀρχιερέως 97, 101 (11, 25), 326, 370, 373, 379, 476, 484, 517, 610, 789.
 Εὐαγγελική Σχολή Σμύρνης 613.
 ἔρεσις 423.
 ἔφοροι χωρίου 700.
 ζευγάρια 517 (30-33).
 ζυγιαστικὸν (φόρος) 28.
 ζώων κοληγεία 456.
 «Θαλάσσιος Νομοθεσία» Ν. Κεφαλᾶ 661.
 θεσπίσματα Ὑδρας 580.
 θεώρητρον 277, 321, 424 (Δ' δ').
 θηλυγονία 323, 505, 835, 838, 1062 (68), 1100.
 ἱατροῦ μίσθωσις ὑπηρεσιῶν 694.
 Ἱερὰ Ἐξέτασις 70.
 ἱερέων· συντεχνία 763, — δικαιοδοσία 475, 504, 564, — προνόμια 14, 15, 16.
 ἱεροδιακόνου γάμος 675.
 ἱερομόναχοι, οὐ σύντεκνοι 529.
 «Ἰνστιτούτα κατ' ἐπιτομήν» 453.
 «Ἱστορική Σύνοψις Ὁρθόδοξου Ἐκκλησίας» 623.
 Ἰωαννῖται ἱππόται 12.
 καγκελλάριοι κοινοὶ 727.
 καδῆς 69, 91, 789 (κδ') 7, 1036, 1053.
 Καθολικοί· προσηλυτισμὸς ὑπὸ — 371, 468, 935, 950. Βλ. καὶ Ὁρθόδοξοι — Λατῖνοι, σχέσεις.
 Καλαμιῶται 724.
 καλαφατῶν συντεχνία 674.

καμβίων θαλάσσιον 580, 630.
 «Κανονικὸν» Χριστοφόρου 584.
 Κανονισμὸς Δικαστηρίων πΚ. 971.
 Κανονισμὸς Ὁρθόδοξου Ἐκκλησίας Λευκάδος 222.
 Κανονισμὸς τελωνειακῆς διατάξεως 169.
 καπάρο 982 (3).
 καπήλων συντεχνία 567.
 Κάρλοβιτς συνθήκης (1699), μεταξὺ Αὐστρίας καὶ Τουρκίας, 235.
 Κάστρου (Νάξου) ὀργάνωσις διοικητικὴ 669.
 Καταστατικὸν Ἐκκλησίας Κύπρου 1095.
 κατάσχες 593.
 κατζίβελοι 424 (Σ', Γ', Ζ').
 κατζιόνε 237.
 κεφαλιάτικον (φόρος) 573.
 Κιουτσούκ Καϊναρτζή συνθήκη (1774) 425.
 κληρικοί· ἀκλήρων — κληρονομία 1068, — ἀποχή ἀπὸ κοσμικῶν ὑποθέσεων 100 (ζ', ριγ'), 534, 551, 590, 607, 778, 780 (ζ'), — διαφοραὶ εἰς ἐπίσκοπον 100 (ριε', ριζ'), — δικαιοδοσία 781, — δωσιδικία ἐπὶ ποινικῶν ὑποθέσεων 495, 1071, 1072, — κληρονομία 100 (ριε'), 101 (33), 141, 326, 349α, 484, 640, 1068, — σύντεκνοι 522, 588, 598, — χρέη 100 (4ς').
 κληρονομία· ἐξ ἀδιαθέτου 366, 801, — Βλάχων 433 (IH'), — νόμος 64, — δικαιώματα 1022.
 κληρονομικὰ δικαιώματα· συζύγου 771, 830, 996, — συντρόφου 265, — χριστιανῶν 394.
 κληρονομικὴ σύμβασις 149, 351, 352.
 κληρονομικὸς συμβιβασμὸς 740.
 κληρονόμος ἀναγκαῖος 100 (ρε'), 366, 432, 689, 830, 833, 835, 838, 842, 848, 1062 (57).
 κληρονόμου ξένου θάνατος ἐξ ἀδιαθέτου· ἐπιστροφή εἰς συγγενεῖς ἀρχικοῦ διαθέτου 838.
 κλοπὴ 100 (ξ'), 134.
 κοπέλιν 100 (θ').
 κοτζάμπασης 449, 789 (κδ'), — δικαιοδοσία 540, 546, 559, — καθαίρεσις 472.
 κρασιοῦ πρωτορρίξιμον 366.
 κρεββατοστρώσις 321, 424 (Δ' ε'), 440, 736, 754, 825, 943, 982.
 Κρήτη· — κανουνναμὲ 177, — Ὁργανισμὸς 708, — Ὁργανισμὸς Κριτηρίων 723, — Χάνδακος συνθήκη (1299) 9.
 κριτήρια 458, 723, 956.
 «Κριτηρίων Τάξεις» 436.
 κριτοῦ· διορισμὸς 110, — ἐξύβρισις 100 (οβ').
 Κῶδιξ Καλλιμάχου 787.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

Κῶδιξ Πολιτικός Μολδαβίας 658.
«Κῶδιξ τοῦ Κοινοῦ» τῆς Χίου 1013.

λαγηνική τέχνη 270.
λεβέ(ν)της 100 (θ').
Λονδίνου συνθήκη (1871) 1047.
Λωζάννης συνθήκη (1923) 1098.
λῶτος 366.

μάρτυρες 91, 100 (ρ'), 101 (6), 141, 373, 433 (Η'), 455, 789(κδ').

μαστίχη 693.

μέλισσαι 283.

μεταλλωρύχοι 92.

μητροπολίται· δικαιοδοσία 326, 470, 538, 572, —
ἐκλογή 523.

μνήμονες, βλ. νοτάριοι.

μνηστεία 207, 209, 214, 354, — ἀνήβων 100
(κδ'), 542, — διάρκεια 100 (κγ'), 207, 209,
214, 278, 542, 779, 942, 1035, 1073, 1083,
1094, — λύσις 6, 242, 278, 542, 560, 597,
684, 926, 953, 975, 1019, 1041, 1083, 1094,
περιορισμός ἐπιδείξεων ἐν καιρῷ — 525,
618, 926 (Ζ'), 1083, — φόρος 71, — χήρας
100 (κγ').

μνηστρα 6, 400 (θα').

μοῖρα νόμιμος 100 (ρε').

μοιχεία 100 (κδ', κε').

μοναί· ἀσυδοσία 995, — ἀφορολόγητον 495, —
Κερκύρας 614, — Σάμου 1080.

μοναχοί· ἀπαλλαγὰι φορολογικαί 1, — δωσιδι-
κία 495, — κληρονομία 349α, 386, 397,
556, 611, 652, 655, 982(12), — συντεχνίαι
529.

μπακάληδων συντεχνία 457.

μυλοστάσι ἐπὶ ξένης γῆς 9.

μύλου πάκτωσις 1104.

ναοί· ἐπισκευή 1, 91, 111, 130, 141, 370, 373,
425, 484, 555, — κώδωνες 28, 381, 555, —
νέοι 28, 273, 389, 424, 425, 555, 1091, —
προεστηλίκι 657, — πώλησις 163, 173.

ναύγια 192.

ναυλοσυμφωνητικόν, 565, 635.

ναυτιλίας κανονισμός 587.

ναυτοδάνεια 821 (βλ. καὶ τόκος).

«Νέα πολιτική Διοικήσεις» Ρήγα Βελεστινλή
530, 544.

«Νέος Ἀρμενόπουλος» 818.

«Νοδαρικῆς (Τάξις τῆς—) 261.

όθα 112, 872.

νομῆς, σύμβασις ἀδείας 229.

Νομικαὶ Διατάξεις Βλαχίας 424.

Νομικὴ Διάταξις Ἀνατ. Χ. Ἑλλάδος 702.

«Νομικὴ Συναγωγή» Δοσιθέου 197.

«Νομικὸν Βιβλίον» Πύρρου 787.

«Νομικὸν ἐκλελεγμένον» 78.

«Νομικὸν» Θεοφίλου Καμπανίας 485.

«Νομικὸν Πρόχειρον» Φωτεινοπούλου 402.

νομισμάτων διατιμήσεις 585, 679, 775, — δια-
κυμάνσεις 816.

νόμοι γραπτοὶ 773 (134).

ὀρθοδόξων πνευματικαὶ ὑποθέσεις 315.

ὀρίων μετακινήσεις 990.

ὀρφανὰ 100 (λε', μθ'), 1022, 1046(Β'—Ε').

οὐγγροβλαχικὴ ἡγεμονία 433.

παιδομάζωμα 28, 92.

πάκτωσις, βλ. ἐρφύτευσις.

παλιγκραφικὰ 190, 303, 738, 754, 765.

«Πανδέκτης» Κήρα 594.

Πανδέκτης Νικ. Καρατζᾶ 471.

παραγραφή 9, 100 (ιζ', κς', νζ', νη', νθ', ξα',
ξβ', ριγ'), 224, — διακοπή 100 (νζ').

«Παραίνεσις πρὸς τοὺς κριτὰς» 34.

παρακατάθεσις 100 (ιη').

Παρασίων συνθήκη (1856) 1005.

παρρησία 101 (24), 370, 484.

πατριάρχης· Κπ. 29, 429, — δικαιοδοσία 418,
1002, — ἔξωσις 370, — ἰσοβιότης 1004, —
καὶ βασιλεὺς 152, — κληρονόμος κληρικῶν
259, — Κοινὸν Ταμεῖον 399, — ἰσχύς ἐγκυ-
κλίων τοῦ ἐν Ἑπτανήσῳ 226.

πεκούλιον· ἀπροσπόριστον 100 (ρς'), — δούλου
100 (λθ'), — ἰδιόκτητον 100 (ρς'), — κα-
στρένσιον 100 (ρς'), — οἶονεὶ καστρένσιον
100 (ρς') — παγανικὸν 100 (ρς').

πένητες 100 (νς').

πένθιμος ἐνιαυτὸς χήρας 100 (ι', κγ', κη', κθ'),
271, 996.

«Πηδάλιον» 553.

πλοῖα· μερισμὸς ζημίας 498, 580, — φορολογία
615.

πλοίαρχοι 1042.

ποινικαὶ διατάξεις 722, 1006.

πολεοδομικαὶ διατάξεις 982.

πολιτικοί, οὐ δικασταὶ 728.

Πολιτικὸν Σύνταγμα (1832) 824.

πολυτέλεια (κατὰ —) 11, 238, 627, 631, 948,
968, 899. Βλ. καὶ γάμος, γυναικῶν ἐνδύ-
ματα, μνηστεία.

πραγματευταί· κομπανία — Συμπινίου 122, 257, —
«σύστημα» 593.
προβατονόμια (φόρος) 196, 789 (ιγ').
προβιζιόνε 599.
προεστοί· ἀλληλεγγύη πρὸς μέλη δικαστηρίου
664, — δικαιοδοσία 299, 368, 470, — δοσί-
ματα 974, — ζημία· ἀποζημίωσις ὑπὸ κατοί-
κων 581, 859.
πρόθεσις (ἐκκλ.) 101 (24), 370, 484.
προίκις· ἄρρενος 100 (πγ'), 216, 220, 274,
281, 319, 355, 604, 716, 731, 833, 834,
996, 1097, — κατὰ βούλησιν 768, 830, 838,
893, — ἀσχέτως γάμου 649, 760.
προικολαβή 356. Βλ. καὶ προικοπαράδοσις.
προικοπαράδοσις 445, 737, 738, 739, 755, 761,
801, 802 (δ').
προικισύμφωνον 124, 132, 133, 167, 208, 210,
216, 242, 281, 282, 295, 296, 303, 306,
307, 319, 323, 327, 340, 341, 342, 355,
356, 440, 441, 446, 503, 515, 525 (θ'),
527, 561, 731, 777, 779 (θ'), 801 (δ'),
802 (δ'), 803 (δ'), 953, 982, 1007, 1012,
1030, 1075, — ρύθμισις 930· βλ. καὶ γάμος·
γάμματα.
προίξ 100 (ξγ', ξγ', αχ', πα', πδ', γγ'),
277, 366, 424 (β'), 583, 645, 733, 779,
926, 1046 (ς'), — ἀδιατίμητος 100 (πα'),
277, 366, 779 (ς'), — ἀπογραφή 100 (22),
— ἀπόδοσις, θανάτω τοῦ ἀνδρὸς 424, — ἀντι-
στροφή 100 (πγ'), — διατετιμημένη 100 (πδ',
γγ'), 277, 321, 366, 424 (Α', α'), 779 (ς'), —
ἐκποίησης 996, — ἐκποίησης ὑπὸ ἀνδρὸς 596, —
ἐκποίησης γνώμη τῆς συζύγου 656, 996, —
ἐκποίησης ὑπ' ἀμφοτέρων τῶν συζύγων 628,
830, 833, 838, 842, 848, — ἐπιστροφή 833,
834, — ἐνοχὴ εἰς χρέη τοῦ ἀνδρὸς 842, —
οὐκ ἐλευθέρᾳ κληρονομία 1101, — πληρωμή
980, — προτιμάται εἰς ἀπόδοσιν 100 (ις',
ιζ', πα', πβ'), 583, — περιορισμοὶ 219, 243,
244, 337, 338, 339, 408, 410, 447, 497,
520, 525, 541, 569, 618, 619, 626, 645,
653, 776, 779, 799, 802 (ε'), 825, 937,
940, 941, 943, 953, 960, 967, 968, 972,
973, 984.
προκουράτωρ 100 (λε').
προσκυνοχάρτι 785.
προστατευόμενοι 358, 568.
προτίμησις 100 (νγ', νε'), 143, 146, 147, 148,
170, 172, 211, 221, 223, 280, 323, 422,
424 (Ε'), 437, 478, 543, 558, 605, 629,
685, 696, 697, 753, 802 (α'), 830, 833,

838, 875, 879, 934, 982 (4), 1010, 1062
(71), — καὶ ἐπὶ κινήτων 100 (νγ'), — παρα-
γραφὴ 100 (νε').
πρωτόγερος 28.
πρωτοκόρη 1062 (54).
πρωτομαχία 366.
πρωτονοτάριος 200, 695. Βλ. καὶ νοτάριος.
πρωτοπαπᾶς· δικαιοδοσία 116, 225, 232, 251,
351, 403, — δικαίωμα 85, 96.
πτώχευσις 1022, — προτίμησις ἐντοπίων δανει-
στῶν 830.
πυροβολοποιῶν συντεχνία 486.
πώλησις· ἀκινήτου ἀκλήρου, ὑπὸ κοινότητος 494, —
διὰ πλειστηριασμοῦ, ξένου ἀκινήτου 159,
742, — ἐκ μέρους ἐπιτρόπου 595, — ὀρφα-
νικοῦ 100 (μθ'), — τέκνου 100 (ν'), — κλο-
πιμαίων 100 (να'), — συναινέσει τῶν κλη-
ρονόμων 140, — συναινέσει γυναικὸς καὶ
τέκνων 144, — συναινέσει ἀδελφοῦ 313, —
ἀκινήτου τοῦ πατρὸς, συναινέσει τοῦ 650, —
συναινέσει τῆς συζύγου, — ἀκινήτων φευ-
γάτων 710, — φυτῶν ἐπὶ ξένου ἐδάφους
100 (νδ').
πώλητήρια 314, 1022.
πραγμάδες· μετανάστευσις 469, 506, — πρόξενοι
497α, 568, 624, — ὑποταγή 414, 482, 483,
489, 490, 498, 536, 537, 563, 592, 599,
602, 678, 806.
ραπτῶν συντεχνία 678.
ρητίνη 803.
ρινοτομία 100 (κς').
ρούχων κοπή ἐν Θεσσαλονίκῃ 23.
Ρωσίας συνθήκη μετὰ Τουρκίας (1800) 555.

Σάμου· ὀργανικὴ Διάταξις 820, — προνόμια 64,
823, 913, 929, — στρατοπολιτικὸν Σύστημα
705.
σαπωνοποιῶν συντεχνία 329.
σιδεροκάψια 69, 309.
σκλάβος τοῦρκος 155.
σκούφιος 118.
σουδίτοι 579, 747.
«σουλτάνοι τῶν Ρωμηῶν» 41.
σπογγαλιεῖς 1042.
στρατιωτικοί, οὐ δικασταὶ 663, 725, 728.
συζύγου ἐπιζώντος κληρον. δικαίωμα 1018,
1046 (η').
Σύλλογὴ Κανόνων (1787) 480.
συμβιβαστικὸν 384.
συμβολαιογράφοι, βλ. νοτάριοι.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

συμβουλίου μ. Κῶ, δικαιοδοσία 1028.
συνεισφορά προικὸς 132, 332, 424 (B' α'),
502, 717, 719, 720, 791 (3), 802 (γ'),
803 (γ'), 830, 833, 834, 835, 838, 842,
879, 893, 926 (ζ'), 996, 1062 (61, 63, 64,
65).

συνεργὸς 100 (ση'), 634.

συνήθεια (τά) τοῦ τόπου 5, 10, 22, 23, 28, 35,
46, 49, 57, 64, 67, 70, 91, 100 (ρα'), 101
(30), 111, 112, 122, 130, 132, 164, 196,
221, 281, 284, 293, 297, 316, 320, 321,
324, 327, 329, 338, 354, 370, 389, 401,
404, 415, 416, 417, 421, 424, 432, 451,
467, 484, 498, 502, 516, 524, 528, 543,
548, 555, 558, 569, 574, 579, 583, 589,
591, 605, 629, 636, 637, 641, 648, 661,
665, 666, 680, 681, 682, 685, 688, 690,
691, 695, 696, 702 (B' γ', κ', Δ' α', δ'),
720, 721, 724, 735, 744, 748, 754, 756,
758, 768, 769, 770, 771, 773 (134), 789
(ΚΔ'), 798, 800, 802, 824, (288), 829,
830, 833, 835, 838, 842, 859, 951, 982,
989, 1016, 1040, 1046, 1062. Βλ. καὶ ἔθιμα.

Συνθήκη 'Επτανήσου καὶ 'Αλγῆ παλαιά (1803)
373.

«Σύνοψις νέα βιβλίου νομικοῦ» 366.

συντεχνίαι 238, 411, 422, 486, 491, 789 (κε'), —
δικαιοδοσία 421.

Συντροφία 'Αμπελακίων 459.

Συνοποσχετικὸν Σμυρναίων 470.

σωφροσύνης πρόφασις 100 (κδ').

τάβλι (=φαγητὸν) 111.

Ταμιράλιας καὶ Ταλλέγγιος οἶκος 1105.

τάξεις κοινωνικαὶ 337, 447, 619, 770, 779, 825,
943, 960.

«ταρίφα τοῦ Κοινοῦ» 134, 212.

ταυτοπάθεια 100 (οζ', ση').

τέκνα, ἀναγκαῖοι κληρονόμοι 830, 833, 834,
835.

τελωνεῖον 609.

τετραμόριον 132.

Τετρανήσου Γενική Δημογεροντία 928.

τόκος 23, 100 (η', πζ', ριγ'), 349, 424 (Θ'),
548, 633, 639, 647, 667 (λγ'), 789 (Ι'),
800, 803 (ε'), 821.

Τουρκίας συνθήκη μετὰ Βενετίας (1502) 40, —
σύνταγμα 1087.

τουρκικὴ δικαιοσύνη (προσφυγὴ εἰς —) 91,
579, 667 (ιη'), 669, 672, 673, 688, 813,
877.

τράς 779.

τραχώματα 410, 569, 948, — κατάργησις 618,
779.

τριμοιρία 266, 277, 289, 366, 424 (Δ'), 569,
736, 802 (γ'), 834, 874, 875, 982 (6),
985, 996, 1016, 1017, 1086, — ἐν περιπτώ-
σει διαζυγίου 732.

Τροιζήνης πολιτικὸν Σύνταγμα 773.

ὕδατος ρέοντος δουλεία 838.

υἰοθεσία 791 (5), 879.

υἰοθεσία τοῦ ἀνδρὸς ὑπὸ τῆς γυναικὸς τοῦ 729.

ὕπεξουσίου συναίνεσις πρὸς γάμον 100 (κα').

ὕποδηματοποιῶν συντεχνία 258.

ὕποδημάτων διατίμησις 317.

ὕποθήκη 100 (πη'), 909. Βλ. καὶ σημάδι.

ὕφαίρες 100 (ξ').

φαλακίδες 486.

φειδωλὶ 5, 782, 807.

φειδωλῶν 100 (ρδ'), 751, 827, 828.

φίλοι 4106.

φύλας 100 (ε'), 134, — ἀκούσιος 230, — ἀντὶ
φύλας 805, 812, — ποινὴ 805, 812, — ὑπεύ-
θυνος 298.

φωρολογία 600, 601, — ἄλλοδαπῶν 183.

φύρον ἐνωπίασις 192, 196.

φρενοκομεῖον ἐν 'Εγρί Καποῦ τῆς Κπ. 507.

φύτευσις εἰς ξένην γῆν 9.

Χαλέπας σύμβασις 1067.

χαλκίων συντεχνία 486.

χαλυβωτῶν συντεχνία 486.

Χάνδακος συνθήκη (1299) 9.

χαράτζι 1, 2, 111, 130, 134, 159, 168, 176,
179, 184, 185, 205, 218, 335, 370, 517,
518, 568, 573, 634, 789 (ιη'), 974.

χάττι (1875) 1054.

Χάττι — χουμχισὺν (1393) 19, — (1460) 32, —
(1856) 1004, 1031.

χήρας ἐπικαρπία 996, — κληρον. δικαίωμα 636,
879.

χρηρείας ὑπόσχεσις 132, 322, 564, 569.

χρέους μετάρθεσις 100 (ιη').

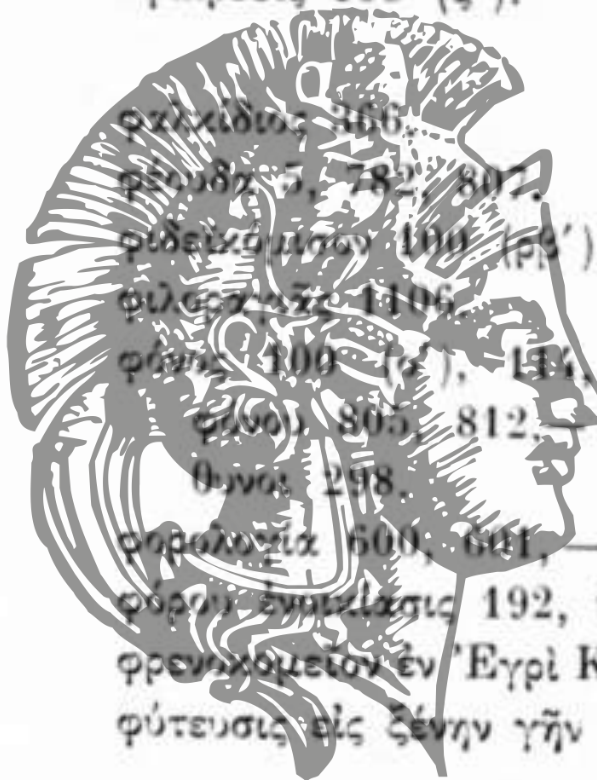
χρεωκοπία, βλ. πτώχευσις.

χριστιανῶν τέκνα, θνήσκοντα ἀνήλικα 58, 95, —
κληρονομία 394.

ψυχοπαῖδι 401, 791 (5).

ψωμάδων συντεχνία 772.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

Π Ι Ν Α Κ Ε Σ Κ Α Ι Ε Υ Ρ Ε Τ Η Ρ Ι Α

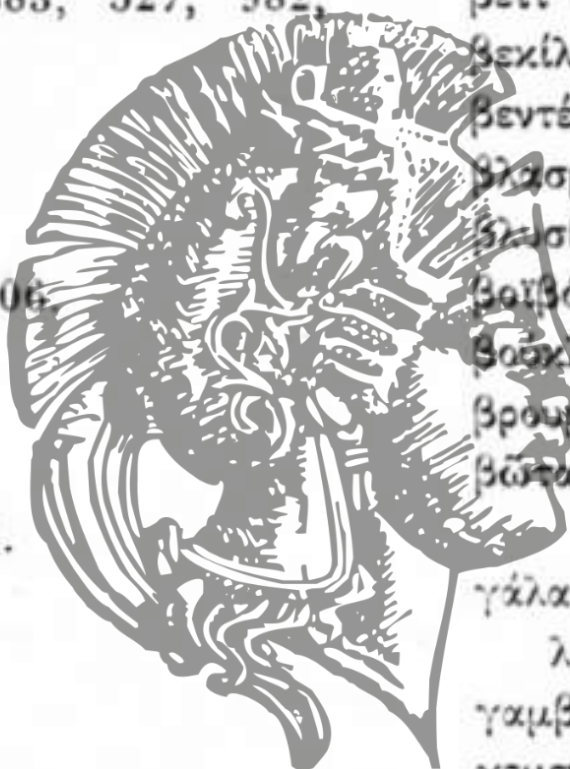
Γ' — Γ Λ Ω Σ Σ Α Ρ Ι Ο Ν

ἀβαγέτια 370, 389.
 ἀβανίες 121, 466.
 ἀβαντάριον 604.
 ἀβαρίζι 69, 91, 111, 130, 159, 370.
 ἀβδουρραχίμ (=αἰχμάλωτος) 275.
 ἀγγεαμόγλανα 91.
 ἀγγιμογλανῶ 130.
 ἀγιάνηδες 606.
 ἀγριλίκι, βλ. ἀγριλίκι.
 ἀγοράδες (=ἀγοραπωλησίαι) 221.
 ἀγριλίκι (=παλληκαριάτικο) 383, 527, 982, 1027.
 ἀγωνᾶται 486.
 ἀδελφομοῖρι 133, 982(8).
 ἀδόλωτα (=ἀδόλως) 464.
 ἀδούλωτον (=ἀκαλλιέργητον) 106.
 ἀῖαρι (=αἶμα) 366.
 ἀιγάνη 110.
 ἀιλακτζίδες 508.
 ἀινί (=συνήθεια) 101(30), 484.
 ἀκρεμίσματα 285.
 ἀκρόστικον 69.
 ἀκρωτήρια 237, 578.
 ἀλακᾶς 568.
 ἀλισβερίσι (=συναλλαγή) 570.
 ἀλληλογία (=ποινική ρήτρα, ὑπαναχώρησις) 54, 210, 300.
 ἀμανέτι 100 (ξγ').
 ἄμιρ 433 (ιη').
 ἀναστάτης (=ἐκχερσωτής) 106.
 ἀναφακά (=τὰ πρὸς τὸ ζῆν ἀναγκαῖα) 405, 406.
 ἀνδρομοῖρι 791 (6), 1062 (60).
 ἀντέτι 283.
 ἀντίφαττον 405.
 ἀπαντηχτῶ 283.
 ἀπαρθενίζω (=ἀνήκω) 445.
 ἀπατημένο (=ἀπάτητον) 300.
 ἀποδίζω (=ἐμποδίζω) 112.
 ἀποκάρπωσις 789 (θ').
 ἀργαννίκι (=ὑπόβολον) 1021.
 ἀρέζη 69.
 ἀρεσκειά (=προῖξ) 445.
 ἄρζι (ἢ ἄρτζι) 101, 111, 130, 370, 484.
 ἀρμαμέντα 580.

ἀρουσανέ (=φόρος νυμφῶν) 249.
 ἀρτζουχάλι 524.
 ἀσιστέντες 445.
 ἀσκέριδες 101.
 ἀσολοῦτος (=ἀπόλυτος) 445.
 ἀστηράς 515.
 ἀτζομογλάνι 111.
 βακούφ 517.
 Βηκιαλέτι 688.
 βέϊτ οὐλ μάλ (=Δημόσιον) 141.
 βεκίλης 449.
 βεντέτα 1015.
 βλασμαμίζω (=βλασφημῶ) 134.
 βλασιδία 580.
 βαιβόδας 789 (κδ').
 βουάλα 406.
 βρουαῖλια 565.
 βῶτα (τὰ) (=τάμματα, votum) 366.
 γάλα (—ν, —ς) (=κληρον. δικαίωμα, λόγω θη-
 λασμοῦ) 195, 405, 406.
 γαμβρίκι (=παλληκαριάτικο) 1044.
 γεμενετζήδες 1049.
 γεμικλίκι 345.
 γεντίκι 424 (ΙΑ', α').
 γεροντομοῖρι 637, 716, 833, 926 (ς'), 1062 (58).
 γεροντοτρέφω 649.
 γεροντοτρόφια 332.
 γιαγόρω ἰν κούλμινε 1104.
 γιασακτζήδες (=φύλακες) 91, 101, 111, 130, 370.
 γιεμίνγγιδες 565.
 γιουμπρούκι (=τελωνεῖον) 517, 910.
 γκιλέν γκετσέν 789 (ιη').
 γυναιχομοῖρι 1062 (59).
 δαβᾶς 688.
 δεργατικά 283.
 δερπεντζήδες 66.
 διχμαγγούρια 619 (Θ').
 δικεβγενίκι (=παλληκαριάτικο) 1044.
 δοβᾶς 508.
 δρίτον 593.
 δωριανᾶ (=δῶρα) 69 (9), 91.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

ἐγκαλεσία, ἐγκαλεσίματα, ἐγκαλέσματα (ἐγκλη-
σις) 100 (Ξ').
ἐγκλαβή (προῖξ) 297.
ἐζούρα (=τόκος) 100 (ριγ').
ἐμβρι σερίφι 484.
ἐμίνης 69.
ἐμίρης 91.
ἐμλάκια 870.
ἐμπασίδι 306, 307, 356, 808.
ἐμπατίκιν 54, 657.
ἐνστανία 580.
ἐντριτεία (βλ. ἐμφύτευσις).
ἐξάπινα (=αἰφνιδίως) 450.
ἐξοδία (=κηδεία) 258.
ἐξωτερικοὶ (=τοῦρκοι) 926 (Ζ').
ἐσνάφι, βλ. συντεχνία.
ἔχει (τὸ) (=περιουσία) 195, 301, 334.
ἐχλιρτίδες 429.
ἐχλί ὄρφιδες 101, 484.

ζαγάρι 101.
ζαμπίτης (=ἄστυνόμος) 688, 789 (κδ').
ζάπτι (ἢ ζάφτι) 237, 283.
ζαράρι 584.
ζαζάρ-κασαπηγιέ (=σφακτικός φόρος) 370,
379.
ζεΐδης 433 (ιη').
ζερί κασαπηγιέ 484.
ζουλούμι 130.

ἡμερολογιά 578.
ἥμπορες (=οἰκονομικὴ δύναμις) 258.

ιλάμι 484.
ιλτζάμι 404.
ιμπράν ισχάτ 384.
ιντράδα (=εἰσοδήματα ἐκ τῆς γῆς) 157, 269.
ιστικλάλι 429.
ιτιπάρι 568.

καβοῦλι 345, 405.
κάϊδου 484.
καλέπι 130.
καλίχιδες 111, 130.
καμαμέ 2 (ναὸς Ἀναστάσεως).
καμβίον 580, 630.
καμορτεύω 54.
καμπιμπουλουμπασίδες 789 (ιη').
κανισκιάρης (=δωρητής) 100 (λγ').
κανίσκιον (=δῶρον) 134, 948.
κανταριάτικον 573.

κάντος (=δημοπρασία) 134.
καπακλίκια 619.
καπέντα 91.
καπίνι (ἢ κεπίνι) 111, 130, 186, 188, 493,
677.
καππικεχαγιαλίκι 370, 589.
καπριάτικα (=φόρος ἐπὶ τῶν κάπρων) 283.
καρασκέρης 101 (9).
κάρικο 580.
κασάμι 484.
κασάμιδες 370.
κασαπηγιέ 101.
κασίκι (=κατσίκι) 456.
κασίμιδες 111, 130.
κερδάνι (τὸ) 684.
κεσίμι 110, 283.
κεσισχανέ (=ταμεῖον κοινόν) 429.
κιαφίριδες (=φράγκοι) 468.
κιουρετίδες 69.
κλειδάτσοι 619 (Θ').
κλειπία (=περιφραγμένον κτῆμα) 134, 189,
517.
κλειπία (=καρπία).
κλειπία (=φόρος, πλησιόχωρος) 324, 392,
629.
κοντάνι (=καταδικη, πρόστιμον), 134, 210,
237.
κοντραβίτα 200.
κουλούδια 283.
κουδουμίες 789 (ιη').
κουτζοκόπαδα (=μικρὰ κοπάδια) 578.
κρεμάσματα 926 (Ζ').
κωπάδες (=κωπηλάται) 1042.

λαλᾶς (=προκουράτωρ) 100 (λε').
λεβέ(ν)της 100 (θ').
λελιμπεράρομαι 174, 175.
λέντζε (legge)=νόμοι 57.
λιβέλλι ὀφρανκάβιλι 750.

μαντικᾶσι 130.
μαγζάρι 433 (ιη').
μακτοῦ 404.
μάλι κιανέ ζαάπιδες (=ἀγορασταὶ τῆς δεκάτης)
789 (κδ').
μάλι μιρί 404.
Μαλκιανές 517.
μαλσαπήδες 1042.
μαμούριδες 688.
μανδηλώματα 619 (Θ').
μαντελιά 237.

μαντολογήματα (=μαντεῖαι) 366.
 μαντροκάθισμα 1103.
 μαραφέτι 559, 579, 688.
 μαρμάρα (=γυνή ψυχρά) 485.
 μασούλα 647.
 μάχαρις 366.
 μαχλιούλη 494.
 μεζάτι 556 (ι'), 742.
 μεϊντάνης 517.
 μέκι 493.
 μενζίλια (=ταχυδρόμοι) 299, 517, 574.
 μενζιλ καῖκι (=ταχυδρομικὸν πλοῖον) 552.
 μενζιλογάρτιον 552.
 μεσαῖος (=δικοιτητής) 69.
 μεσαρίφια 789 (ιη').
 μεταστεφάνωμα 239.
 μιαντεγγί 111.
 μιρί 130, 189 (ιη').
 μιστάτο 134.
 μιτριτικό 283.
 μοβερίζω 176.
 μοιραστάδες (=ἐκτιμηταί) 69.
 μοιραστήρι (=διανεμητήριον) 195.
 μόμπλε (=κίνητρον) 447.
 μοναχιάζι 505.
 μουζούρι (=μέτρον) 1104.
 μουκατᾶς 648.
 μουκατέμ μπόρτζι 494.
 μουκτούριδες 69, 111.
 μуртаσίπης 69.
 μурτεμένος 9.
 μουσααδές 101.
 μουσούρικο 1025.
 μουστερέϊκος (=ἐπίκοινος) 982(10).
 μουτεβελῆς 326, 370, 484.
 μουτουπάκι 336, 578, 627.
 μουχζούρης 130.
 μπαγκίρι (=χάλκινον νόμισμα) 111, 130.
 μπακιέ 404.
 μπακλαγια 948.
 μπασίδια (βλ. ἐμβασίδια) 302.
 μπάστινα 791.
 μπεϊλικτζῆδες 92.
 μπεκαές 791, (1, 2) 825.
 μπεκαέτ 517.
 μπεκοῖνα 791 (1).
 μπογιαῖς 948.
 μποκτζαλίγια 389, 525, 779, 948.
 μπουμπασιρέοι 574, 688.
 μπουμπασιριέ 673, 791 (10).
 μπουρέκι 948 (Δ').

ναζαρέτι 429.
 ναζίρης (=μέγας ἄρχων) 137.
 ναίπης 69.
 νάχτι 525, (B') 739, 754, 755, 1030.
 νιζάμι 667.
 νικιάχι 493, 547.
 νιτράδα (βλ. ἰντράδα).
 νομινιάζω 274.
 νουζούλ ἀβαρίζ (=ἐνοίκιον κατοικουμένης γῆς)
 789 (θ').
 νουλᾶδο (=ἄκυρον) 446.
 νταβᾶς 130, 663.
 νταμπάκιδες (=βυρσοδέψαι) 764.
 νταούλια (=τύμπανα) 488.
 ντζορνάδα (=ἡμέρα) 1104.
 ντριτεμμένο (=δοθὲν εἰς ἐμφύτευσιν) 283.
 νυμφίκι (θεώρητρον) 1044.
 ὄβλον (=πλοῖον) 130.
 ὀμμορασιά (=ἐξώδικος διανομή) 142.
 ὀμφοῦλι 755.
 ὀγούρα (=γούρα) 366.
 ὀζόνια 57.
 ὀζούρα 100 (οδ').
 ὀκτόρι 405.
 ὀμουληκία (=ἐνγληκότης, νόμου ἡλικία) 1102.
 ὀρδᾶς 779.
 ὀριά (=οὔρα) 134.
 ὀρμαθοῖ 619 (Θ').
 ὀρδς (=ὀρόσημον) 990.
 ὀζουφρουτουάριος (=ἐπικαρπωτής) 445.
 παγκιάκος 91.
 παγτουλμάλι 370.
 πακιγιέ 688.
 παλτατζίδες 508.
 πανδίτοι (=λησταί) 496.
 παντικατόροι (=ἐμφυτευταί) 345.
 παντίκι (=ἐμφύτευσις).
 παρχάνονον (=παρά τοὺς κανόνας) 583.
 παρτζινέβελος (=ἐμφυτευτής) 580, 647, 683,
 802 (Σ').
 πάσκουλο 134, 283, 578.
 πάτος (=ὄρος) 110, 134.
 πεῖτουλμάλι 484.
 πεκαγιές 742.
 πελεζίκια (=βραχιόλια) 1020.
 πελουμπασιδες 606.
 πένα (=ποινή) 110, 210, 1104.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

πένδε 688.
 πεσινάτι 688.
 πεσίνι 404, 456.
 πεσκέσι (=δῶρον) 101.
 πεσχεσλίγια 825.
 πεταλματζήδες 69, 91, 112.
 πεχλιβάνηδες (=παλαισταί) 366.
 πιτᾶδο 134.
 πλατίζω (=καταβάλλω ἀποζημίωσιν) 100 (οζ', πγ' 8).
 ποτεστᾶτος 375.
 πουρκοχάρτι (=προικοσύμφωνον) 432.
 ποχθαίνω (=ἀποκτῶ) 132.
 πρέζα (=λεία) 580.
 πριβᾶδος (=ἐστερημένος) 54.
 προζύμια 948.
 προκέσσο (=δίχη) 237.
 προτέττος (=προστατευόμενος) 568.
 προτιμή α) =ἐμπασίδιον 808, β) =προτίμησις 170, 221, 629.

ράπι 134, 464.
 ρέγγι 948.
 ρεζάδες 484.
 ρεζίγιον 580.
 ρεζιματά 368.
 ρεΐσης 580.
 ρέσμι (=φόρος) 91, 101 (11).
 ρετζεβούτα (=ἀπόδειξις παραλαβῆς) 683.
 ρεφενέδες (=ἔρανοι) 366.
 ρητὸν (=τελετουργία) 263.
 ρουσούμια 484.

σακίζ (=μαστίχη) 693.
 σαντζάκιμπεης 67, 69, 91.
 σαντράντζι 366.
 σεϊμένιδες 389.
 σεκουεστράντες (=ἐνεργῶν κατ'ἀσχέσιν) 593.
 σεκουέστρον (=κατ'ἀσχεσις) 593.
 σεμπριά (=ἐμφύτευσις) 325, 783.
 σεντοῦκι τοῦ κοινοῦ (=ταμεῖον κοινὸν) 449.
 σερέτ δαβᾶς 688.
 σερμαγιά (=κεφάλαιον) 580, 647.
 σημάδι (=ἐνέχυρον ἢ ὑποθήκη) 100 (ιε' ιζ', μη', ξγ', πε', πς', πζ', πη', πθ', 4α', 4β').
 σιαρέτ νταβᾶ 891 (10).
 σιαρέτης 791 (10).
 σιμανδήρια (=σήμαντρα ναῶν) 28.
 σινι 132.
 σιντελέτι 69.
 σιτζιλέτι 111.

σιτζίλι 111, 130.
 σκάρσο 134, 565.
 σκοδέρνω 1104.
 σκόλα (=συντεχνία) 258.
 σολιάτικα ἐλευθερώσιμα 750.
 σουγέμ 688.
 σούλφιν ἀμείν ταβαντᾶν 384.
 σουρούτια (=ἔθιμα) 101 (43), 666, 791 (13), 910.
 σούμπασης (ἀστυνόμος) 326, 484.
 σπαῆς 381, 517.
 σπάτι 283.
 σπέζα 111, 130.
 σταλικωμένα 301.
 στάμπιλε (ἀκίνητον) 445.
 στεφανιάτικον 277.
 στία 100 (πθ').
 στιμαριστάδες (=ἐκτιμηταί) 143, 146, 147, 148.
 στρεῦκεσφαλίζω (=ἐπαναστατῶ) 130.
 συντελέτι (=ἀποδεικτικὸν ἔγγραφο) 91.
 συνδροφοί (=συντροφοί) 580.
 συντζιλέτι 69.
 συντζιλι ἄρναι 91.
 ταβᾶς 484.
 ταβί 111.
 ταχσῆλᾶρτ 688.
 ταῦατ 688.
 ταϊφᾶς 498.
 τακρίλι 218.
 ταμπάης 1049.
 τανζιμάτ νόμος 947.
 ταπὶ 100 (ξα').
 ταχίρ 196.
 ταχρίρι 283.
 ταχριτζι 283.
 ταχσῆλι 101, 608, 688.
 τεκλίφια 791 (1), 910.
 τελεμεγγι μπέης 91.
 τεμπούτια 574.
 τερ ὀγλανλάρ (=ἡμερομίσθιοι ἐργάται) 326.
 τεσκεριάτικον 573.
 τεφλίγια 130.
 τζαβαχερικά (=κοσμήματα) 337.
 τζαγίρια 101 (21), 370.
 τζακαράδες (=ὑποδηματοποιοί) 258.
 τζακίσματα (=ναυάγια) 192, 196.
 τζάρα 438.
 τζεβρέδες 618, 719.
 τζεγγίστρα 100 (ε').

τζελεπὶ 111.
 τζεμαλικίδες 111.
 τζερεμέδες (=ζημίαι) 368, 725.
 τζικίνι 134.
 τζουρούκις 497.
 τζυκαλόχωμα (=χῶμα ἐξ οὗ ὁ πηλὸς πρὸς
 κατασκευὴν πηλίνων σκευῶν) 283.
 τισπένσα (=ἄδεια) 478.
 τραφοκοπῶ (=τρεφω) 269.

φάλαγγας 912.
 φασιγερά (=τρόφιμα) 69.
 φερμελές 948.
 φούστα λεβέντικη (=πειρατικὸν πλοῖον) 91,
 111.

χαβαλέρι 484.
 χαλάκια 580.
 χαλαστής (=σπάταλος) 100 (πβ').

χάμι τεκλίφια 574.
 χανές (=κτῆμα) 791 (1).
 χαριστίκι (=δωρεά) 634.
 χάριτα (ή) (=δωρεά κτήματος εἰς πρωτότοκον
 υἱὸν) 1062 (55).
 χαρτογράμματα (=προικοσύμφωνα) 957.
 χασαρεῖσηδες 67.
 χασεκῆς 1106.
 χαφάρι 2.
 χάψι (=φυλάκισις) 252.
 χειροδοτῶς (=ιδιοχείρως) 345.
 χήνα (παίγνιον) 366.
 χιλεντζῆς 518.
 χίνδι 433 (ιη').
 χισές 791 (2).
 χισμέτι 688.
 χοτζέτι 111.
 χουζουράς 546.
 χουζούρι (=ἀνάπαυσις) 579.
 χουσνουτλίκι 581.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

ΠΑΡΟΡΑΜΑΤΑ

- Σελίς 22, στ. 12, ἀντί : 236 γράφε : 286
- » 28, » 13, » σ. 7-8 » τευχ. 7-8 σ. 77-89
- » 35, » 12, » *Coragea* » *Caragea*
- » 50, Τὸ ὑπ' ἀριθ. 39 λῆμμα εἶναι τοῦ ἔτους 1560, οὐχὶ δὲ τοῦ 1500· πρβλ. λῆμμα 60
- » 72, στίχος τελευταῖος, ἀντί : κοράτορος, γράφε : κουράτορος
- » 81, στ. 11, ἀντί : ὀλιγώτεα, γράφε : ὀλιγώτερα
- » 84, » 14, » ὀλίγων, » ὀλίγων
- » 111, » 2, » νὰ σεβαίνουσιν, » νὰ (μὴ) σεβαίνουσιν
- » 118, » 26, » μορί, » μισί
- » 128, » 20, Νὰ διαγραφοῦν αἱ λέξεις : Νὰ ἔχει ἐξουσία ὁ νοικοκύρης τοῦ νησιοῦ
- » 138, » 5, ἀντί : ποῖ, γράφε : ποῦ
- » 158, » 19, » κασάμης, » κασίτης
- » 206, Τὸ ὑπ' ἀριθ. 422^α λῆμμα διαγραφτέον, ὡς ταῦτὸ πρὸς τὸ ὑπ' ἀριθ. 421, ἐξ ἄλλης πηγῆς
- » 217, στίχος προτελευταῖος, ἀντί : καντζάμπασης, γράφε : κοντζάμπασης
- » 221, στ. 13, ἀντί : τοῦς, γράφε : τοὺς
- » 277, » 3, ἐκ τῶν κάτω, ἀντί : ρωσικὴν, γράφε : ρωσικήν
- » 299, » 25, ἀντί : 396, γράφε : 386
- » 332, » 28, » ὅπως, » ὅμως

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

Π Ε Ρ Ι Ε Χ Ο Μ Ε Ν Α

	Σελ.
Πρόλογος	5
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ – ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΑΙ	14
ΠΕΡΙΓΡΑΜΜΑ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΤΟΥ ΜΕΤΑΒΥΖΑΝΤΙΝΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ (λήμματα 1-1101, έτη 623-1928)	41
ΠΡΟΣΘΗΚΑΙ (λήμματα 1102-1106, έτη 1446-1809)	395
ΠΙΝΑΚΕΣ ΚΑΙ ΕΥΡΕΤΗΡΙΑ :	
Α' – ΟΝΟΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΤΟΠΩΝ	399
Β' – ΕΥΡΕΤΗΡΙΟΝ ΚΑΘ' ΥΛΗΝ	407
Γ' – ΓΛΩΣΣΑΡΙΟΝ	414

Παράρταμα
ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΑΝ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΤΥΠΟΙΣ ΑΔΕΛΦΩΝ
ΑΓΓ. & ΠΑΝ. ΑΘ. ΚΑΡΕΣΙΟΥΝΗ
ΝΕΟΦΥΤΟΥ ΜΕΤΑΞΑ 29 - ΑΘΗΝΑΙ

ΑΘΗΝΩΝ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

